la mulți ani!

ANUL XVII NR. 1 (657) — 1 ianuarie 1968

flacăra

Acumulînd o bogată experiență în cursul luptelor revoluționare, al activității desfășurate în fruntea maselor populare pentru făurirea noii orînduiri, aplicînd creator adevărurile generale ale marxism-leninismului la condițiile concrete ale țării noastre, partidul a devenit organizatorul și mobilizatorul tuturor energiilor și capacităților creatoare ale națiunii în slujba înfloririi României socialiste.

(Din Raportul prezentat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la Conferința Națională a Partidului Comunist Român.)

MARII

ÎN PRAGUL ANULUI XXI

Inevitabile la o aniversare, amintirile își cer, în ziua aceasta, dreptul la cerneală tipografică.

Așadar...

Era după-amiaza unei zile de iarnă, într-un orășel în care, prin tradiție, n-ar fi trebuit să se întîmple nimic, dar în care, de cîțiva ani, se desfășura, cinstit și implacabil, revoluția.

Nici jumătate de ceas nu i-a trebuit orașului să inunde străzile cu o mulțime exuberantă de manifestanți, se cînta, se juca și se strigau lozinci în cinstea Republicii care se născuse și pe toate fețele se oglindea sentimentul, cu care istoria răscumpără atîtea pagini tragice, de triumf popular.

Eram în grupul imens al tineretului, probabil capetele cele mai înfierbîntate din tot județul și peste capetele noastre, descoperite în fața drapelelor, ningea lin, cu fulgi grei, prefigurînd argintiul tîmplelor la care abia acum am ajuns, poate nu cu tinerețea romantică de-atunci, dar cu aceeași credință.

Fără să aibă o importanță hotărîtoare din punctul de vedere al eficacității realizării actului, există (sau nu există), în desfășurarea marilor evenimente istorice, o componentă care cîntărește greu în judecățile viitorului, de la amintiri la studiu științific: demnitatea. A actului în sine și a felului în care a fost înfăptuit.

Înlăturarea atît de profund impopularei și evident anacronice monarhii s-a realizat, la noi, cu desăvîrșită demnitate. Adjectivele care-ți vin în minte în legătură cu îndepărtarea Hohenzollernului frumușel și gîngav sînt precizia și calmul operației.

Peste reacțiunea polarizată în jurul său, peste tot ce-a încercat să ne împiedice mersul înainte, istoria revoluției noastre a trecut cu desăvîrșită demnitate.

Nu numai pentru că dreptatea și viitorul au fost de partea forțelor progresiste ale țării, conduse de partidul comuniștilor: ci, în primul rînd, pentru că puterea reală și deplină, puterea pe care n-o conferă decît unanimitatea națiunii, liber exprimată și liber practicată, a fost încredințată partidului comunist.

N-au trecut decît puțin peste 20 de ani de la marile bătălii politice care au hotărît definitiv destinele acestei țări.

Ceea ce resimțeam atunci, sentimentul forței irezistibile a cauzei partidului, devenită cauza întregului popor român, trăiește în conștiința noastră cu o intensitate, pentru a spune astfel, consolidată.

Am început să ne construim civilizația pe baze socialiste, în condițiile unei țări nu numai rămase în urmă din punct de vedere industrial, dar și sărăcite de război.

Am fost și sîntem confruntați — în ultimii 10-15 ani — cu cea mai mare revoluție tehnico-științifică din istoria omenirii. Trăim într-o epocă în care dezvoltarea vertiginoasă a științei și tehnicii poate adînci decalajul între țările industrial-avansate și egalele lor care ar bate pasul pe loc, fie și la un nivel ridicat.

În pragul celui de-al XXI-lea an al Republicii, Conferința Națională a Partidului Comunist Român, hotărînd un vast program de perfecționare continuă a conducerii economiei și vieții sociale, de folosire cu maximum de randament a potențialului nostru tehnico-economic, de promovare creatoare în toate ramurile a cuceririlor științei moderne, adoptînd un complex de măsuri înglobate într-o viziune de ansamblu asupra dezvoltării României în anii revoluției populare și într-o largă perspectivă istorică asupra socialismului, marchează un moment istoric fundamental în viața acestei țări.

Măsurile hotărîte de Conferința Națională se iau în condițiile în care democrația noastră socialistă este mai puternică decît oricînd și economia națională se dezvoltă în ritmuri înscrise printre cele mai înalte din lume.

A nu ne declara mulțumiți, a fi tulburați de întrebări, a găsi răspunsuri creatoare, a ne angaja cu prospețime în efortul de autodepășire al societății noastre, aceasta face parte din demnitatea supremă a celor puternici.

Dacă ne-ar tenta, și ne tentează, comparațiile, să încercăm, la această a XX-a aniversare, să găsim în amintiri tonul sau laitmotivul, sau cum vreți să-i spuneți, al chemărilor din ziua întîiului an al Republicii. Cred că ce reținem fiecare, peste cifre, obiective și planuri concrete, ar putea fi exprimat, fără pretenții, așa: «E încă greu, tovarăși, se cer noi și noi eforturi» — și, adeseori, prin eforturi înțelegeam sacrificii.

Sîntem în pragul anului al XXI-lea, ni se cer noi și noi eforturi — iar noi înțelegem inteligență, adică știință mai multă, organizare mai bună!

Cred că drumul de la sacrificii la inteligență rezumă corect și realist profundele prefaceri din viața noastră, drumul nostru din acești 20 de ani: acum, în primul rînd și mai mult ca oricînd, a sunat mobilizarea generală a inteligenței.

Eugen MANDRIC

LUCRĂRILE SESIUNII ADUNĂRI NAȚIONALE

Marți 26 decembrie 1967 au fost reluate, în ședință plenară, lucrările sesiunii a VIII-a a celei de-a V-a legislaturi a Marii Adunări Naționale.

Potrivit principiului sesiunilor deschise, adoptat de Marea Adunare Națională după ședința plenară din 9 decembrie, lucrările s-au desfășurat în comisii permanente, care au dezbătut proiectele de legi ce le-au fost transmise în vederea studierii lor. În timpul acesta vicepreședinți și membri ai Consiliului de Miniștri au făcut, în cadrul comisiilor, expuneri cu privire la proiectele de legi prezentate și au dat lămuririle cerute de deputați.

În încheierea lucrărilor, comisiile permanente au aprobat rapoartele care au fost înfățișate Marii Adunări Naționale.

Au fost dezbătute și aprobate o serie de legi menite să asigure îndeplinirea hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, ale cărei documente de o covîrșitoare importanță trasează un vast program de perfecționare a activității economice și a vieții sociale a întregului nostru popor. În fotografie: aspect din timpul lucrărilor sesiunii.

Biblioteca județeană MUREȘ TIRGU-MUREȘ

316.092 317.276 P

ORE CALDE

de Liviu **TIMBUS**

În zilele acestui sfîrșit de decembrie, cînd oamenii se pregătesc să pășească pragul noului an verificîndu-și puterile, cumpănindu-și roadele muncii și scrutînd dimensiunile viitorului, gîndurile și faptele poporului nostru sînt mai vii și mai bogate în semnificații ca oricînd. După 20 de ani de republică și în fața mărețului program adoptat la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, țara întreagă trăiește un autentic moment istoric. Larga participare a oamenilor muncii la dezbaterea documentelor elaborate la Plenara C.C. al P.C.R. din 5-6 octombrie, puternicul curent de opinii încununat în final prin propuneri și soluții fructuoase au însemnat totodată un real și important cîștig în planul conștiinței colective prin participarea maselor de oameni ai muncii, în mod creator, la cunoașterea și soluționarea problemelor economice și ale dezvoltării sociale.

Cu ce gînduri și fapte concrete au pornit milioanele de cetățeni din patria noastră la cucerirea noilor zone ale civilizației și progresului? Pentru a răspunde acestei întrebări am dat ocol prin țară, cale de 2 500 kilometri, poposind în orașe și sate, în uzine, fabrici, instituții și case de gospodari harnici. Am stat de vorbă cu oameni aparținînd celor mai diverse compartimente ale vieții, le-am urmărit gîndurile și planurile de viitor publicate în gazetele centrale și regionale. Pe drumul de loc ușor al împlinirii mărețului program trasat de Conferința Națională a partidului a început să pășească încă de pe acum o țară întreagă. Dragostea pentru patria socialistă, înaltul patriotism al milioanelor de cetățeni conduși de încercatul partid reprezintă principala chezășie a biruinței.

Știința înseamnă putere

— O definiție modernă a noțiunilor de știință și științific? Cuvintele acestea, înrădăcinate astăzi adînc în limbajul curent al cetățeanului nostru, nu posedă cu toate acestea o definiție lapidară, sever științifică. Și aceasta pentru simplul motiv că sfera noțiunii este extrem de vastă. În scrierile învățaților ni s-au păstrat numeroase formulări valabile și adevărate în marea lor majoritate și asta deoarece și azi, ca și acum 2 500 de ani, încercarea de definire a noțiunii de știință a reflectat aceeași permanentă sete de cunoaștere, dorința activă a omului de a-și corela viața proprie cu organismul general al societății, efortul lui de a descoperi și stăpîni legile naturii.

Și tovarășul **Grigoraș MARINCA**, profesor de filozofie la Iași, așază pe masă un teanc de fișe clasate, evident, cu o rigurozitate științifică.

— «Știința — spune Sofocle — reprezintă partea cea mai însemnată a fericirii». Ceea ce e adevărat, dacă admitem că armonia sufletească, izvorul fericirii și garanția succesului în viață fac casă bună cu înțelepciunea dobîndită prin practică, experiență și studiu temeinic. Sau iată această observație atît de apropiată de zilele noastre, transmisă de Democrit: «Nu încerca să știi totul pentru a nu te trezi că nu știi nimic». Compartimentarea activității, specializarea, spunem noi astăzi, reprezintă fără îndoială geneza și temeiul omului cultivat, priceput și harnic. Marx determină într-o formă sintetică rolul, eficiența și larga sferă de acțiune a gîndirii științifice: «Orice știință ar fi de prisos dacă forma de manifestare și esența lucrurilor ar coincide nemijlocit». Și, în sfîrșit, iată o definiție foarte generală dar adevărată și extrem de actuală: «Știința — spune Bacon — înseamnă putere». Aici mi-aș permite o mică adnotare. Oamenii au devenit puternici abia cînd au desferecat cu bună știință stihiile naturii. Povestea cu ucenicul vrăjitor rămîne tocmai de aceea o simplă poveste. În casa lui bîntuită de strigoi omul s-a apucat să facă treabă de gospodar punînd

— ca să zic așa — dracii la lucru și înlocuind cu aspiratoare electrice măturile babelor cotoroanțe. A face ordine în toate domeniile vieții, așezînd pe criterii științifice nu numai activitatea curentă ci chiar și cele mai îndrăznețe și îndepărtate planuri de perspectivă, reprezintă astăzi axioma civilizației și progresului. Mai simplu spus: pentru a ne orîndui traiul în mod rațional avem nevoie de organizare și planificare. Documentele adoptate la Conferința Națională a partidului nostru reprezintă în acest sens cea mai strălucită confirmare a ceea ce se cheamă politică științifică, fondată pe cunoașterea realităților naționale în mișcarea lor vie, a legilor care guvernează progresul economic și social. Ele au fost elaborate cu concursul întregului popor, ceea ce a determinat, în mod dialectic, punerea de acord a metodelor și formelor de conducere și planificare cu necesitățile reale.

— Ce părere aveți însă de această definiție, mai puțin optimistă, dată științei? Ea aparține lui Eschil și sună cam așa: Oamenii călăuziți pe drumul înțelepciunii vor dobîndi știința prin durere.

— Progresul este implacabil, chiar dacă știința și înțelepciunea sînt uneori rodul durerii și al sacrificiilor fără număr. N-a fost de loc ușor (asta ca să-i lăsăm pe antici cu ale lor iar noi să revenim pe pămîntul României) să transformăm Moldova noastră agrară (cu lașul ei «romantic»!) într-o provincie cu unități industriale puternice, să creăm prestigiu și tradiție unor meserii practic necunoscute pînă acum 20 de ani. Am izbutit sau nu? Ei bine, acolo unde pînă mai ieri n-a fost nimic se înalță cetățile industriale de la Iași, Borzești, Săvinești, Piatra Neamț, Roman, Bacău, Bîrlad, Suceava etc.

(Continuare în pag. 6)

Din cantitatea de grîu obținută prin introducerea în solul României a 2,5 milioane tone îngrășăminte chimice — au demonstrat specialiștii — s-ar putea fabrica zilnic o pîine în plus pentru fiecare cetățean al țării. În 1970 agricultura țării va primi peste 1 100 000 tone de îngrășăminte minerale în substanță activă, revenind circa 110 kg la un hectar de teren arabil. Această mare cantitate de «mană pămînteacă» va fi livrată unităților agricole socialiste de către combinatele chimice ale țării, printre care se numără și Combinatul chimic al Craiovei (fotografia alăturată).

Comisia de coordonare a activității de cercetare științifică din regiunea Iași a hotărît printre altele concentrarea activității cercetătorilor spre un număr restrîns de domenii. Acestea au fost stabilite avîndu-se în vedere importanta tradiție locală, cadrele existente și dotarea bazelor de cercetare. Oamenii de știință ieșeni și-au propus în principal să se ocupe de următoarele probleme: automatizări industriale; îmbunătățirea procesului de injecție și ardere la motoarele diesel; studiul transferului de căldură și masă; utilizarea energiei electrice în agricultură, seismologie inginerească și studiul comportării construcțiilor la acțiuni seismice. Fotografia noastră vă prezintă laboratorul de polimeri reactivi al Institutului de chimie macromoleculară «Petru Poni».

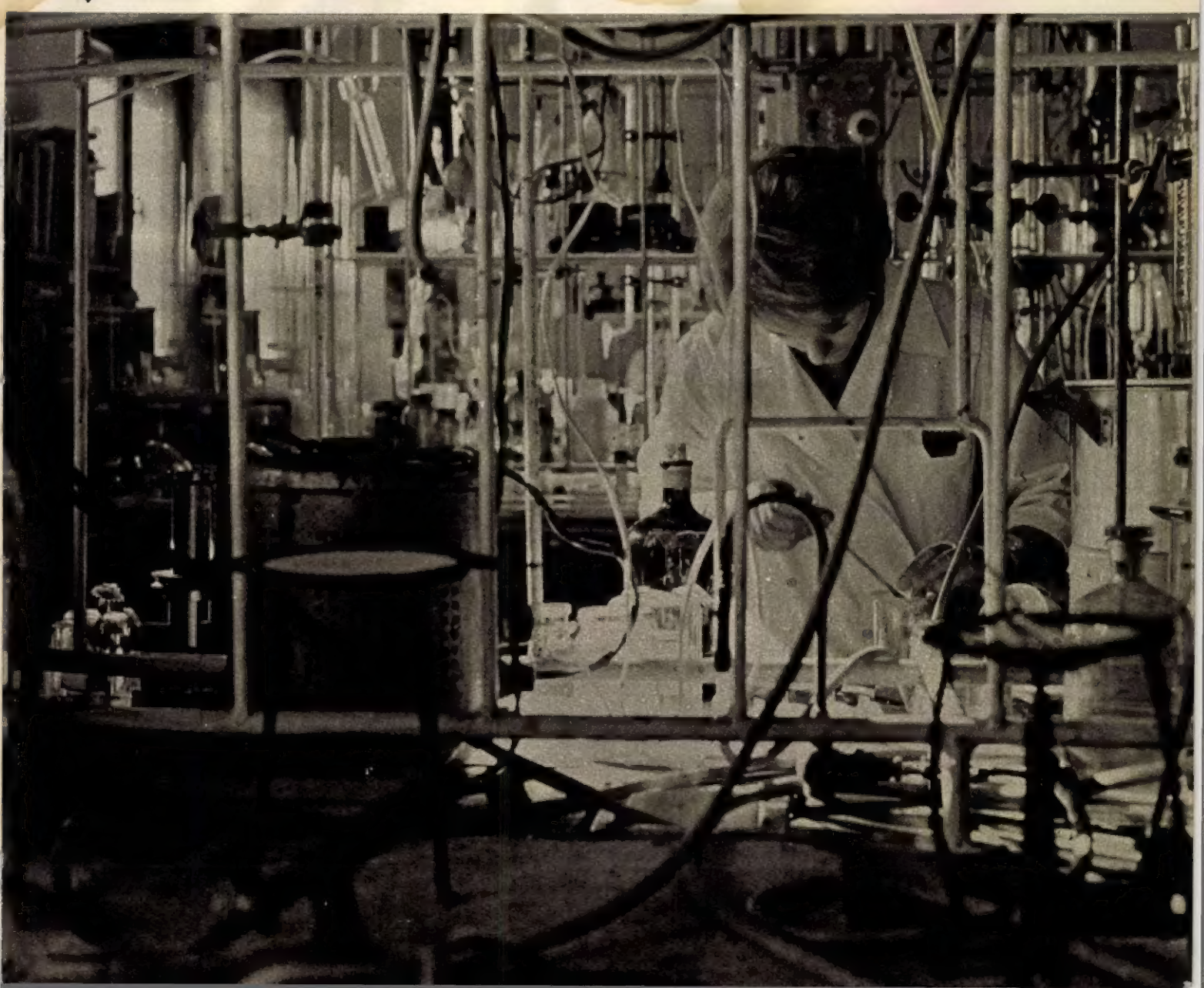

Fabrica «Clujeana» se numără printre primele întreprinderi din țară care, punînd în aplicare măsurile privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, a obținut rezultate remarcabile. Prin creșterea eficienței și calității muncii fabrica a realizat pînă la 1 noiembrie 8 000 000 lei beneficii peste plan. ▲

ORE CALDE

Cercetarea științifică — forță de producție

— De fapt cu Moldova noastră agrară și cu Iașul nostru provincial, colbăit, apăsător, activ doar la căldura ședințelor literare, zău că se cam exagerează... Iașul lui Creangă, Eminescu, Ibrăileanu și Sadoveanu a fost deopotrivă și o mare cetate a științei românești. În acest oraș au lucrat — să nu uităm! — matematicienii Al. Myller și Octav Mayer, fizicianul Dragomir Hurmuzescu, chimiști de prestigiu ca Petru Poni, Petru Bogdan, Radu Cernătescu, biologul Grigore Cobălcescu și istoricul A.D. Xenopol. De ce să fim răi și nedrepți cu noi înșine!

Și tovarășul profesor universitar **Vasile ABABI**, decanul Facultății de chimie din Iași și președintele comisiei de coordonare a activității de cercetare științifică, ne demonstrează cu cifre și fapte că bunele tradiții ale Universității ieșene își dezvăluie roadele și în activitatea sîrguincioasă a oamenilor de știință contemporani.

— Atît doar că ceea ce a fost bun ieri sau alaltăieri poate deveni impropriu prezentului. Documentele adoptate la Conferința Națională a partidului au făcut în această privință lumină deplină. În Iașul nostru, pe care vi l-am lăudat pînă acum cu atîta fervoare, cercetarea științifică are nevoie totuși de o mai judicioasă structură organizatorică. Din cei 2 200 de cercetători, 80 la sută lucrează în domeniul învățămîntului superior. Avem, cu alte cuvinte, 100 de catedre care se ramifică în aproximativ 600 de discipline. Această dispersare a forțelor și mijloacelor de cercetare nu mai corespunde necesităților economiei noastre. Concentrarea lor spre direcții bine definite constituie o sarcină de primă urgență. Înființarea, de pildă, a unui institut care să adune pe toți cei care se ocupă în prezent cu problema antibioticelor (astăzi împărțite între Institutul politehnic, catedra de chimie a I.M.F. și Fabrica de antibiotice) ar fi o măsură de bun augur. Așa cum s-a subliniat la Conferința Națională a P.C.R., măsurile adoptate au menirea să determine o selecție tematică care să permită o concentrare eficientă a forțelor și mijloacelor de cercetare științifică și stabilirea de priorități în cercetare, legate de interese economice și sociale deosebite.

Cercetarea științifică în ansamblu va trebui să rămînă în principal tot în cadrul

Universității. Aceasta, evident, implică reutilarea laboratoarelor existente. Comisia pe care o conduc a făcut o propunere concretă în sprijinul acestei acțiuni: să se acorde bazelor de cercetare o cotă din beneficiile realizate de întreprinderi datorită punerii în aplicare a lucrărilor elaborate de către cercetătorii noștri. Ceea ce ar însemna deopotrivă: cointeresarea lor materială și realizarea unei legături active între producție și cercetarea științifică.

...Iar la Cluj, în aceeași ordine de idei, părerea tovarășilor acad. **Raluca RIPAN** și prof. dr. docent **Octavian FODOR**, rectorul I.M.F. Cluj:

— În cadrul sesiunii științifice a filialei din Cluj a Academiei au fost prezentate anul acesta, între 28 și 29 octombrie, 237 comunicări în 13 secții. Rezultatele îmbucurătoare obținute în ultimii trei ani ne impun noi sarcini și obiective de viitor. În primul rînd, consolidarea rezultatelor dobîndite pînă în prezent. Apoi realizarea unei strînse legături între cercetarea fundamentală și cea aplicativă; întărirea procesului de finalizare în practică a rezultatelor obținute; stabilirea condițiilor pentru trecerea la forme îmbunătățite de dezvoltare a bazei materiale și stimularea cadrelor de cercetare; extinderea sistemului contractelor dintre unitățile de cercetare și unitățile productive.

După cum s-a arătat la Conferința Națională a P.C.R., un loc important în discuția publică a Directivelor l-au ocupat problemele perfecționării în continuare a organizării și coordonării activității de cercetare științifică. Cea mai mare parte a propunerilor reflectă grija unităților de cercetare pentru sporirea rolului științei în introducerea progresului tehnico-științific în întreaga economie națională.

— În lumina documentelor adoptate la Conferința Națională a Partidului Comunist Român apare deosebit de importantă și problematica cercetării în domeniul medicinei cu aplicare în practică în cadrul ocrotirii sănătății. Se impune o mai strînsă colaborare, o unificare organică a potențialelor de cercetare din așa-numitele discipline preclinice ale științelor fundamentale, care servesc formarea medicului, cu cele care activează în nemijlocită legătură cu practica medicală. Sîntem obligați la o mai bună coordonare a cercetării, ceea ce pe lîngă alte avantaje îl va mai avea și pe acela de eliminare a diletantismului, de economie de forțe și utilaj, precum și o mai bună orientare a efortului de cercetare spre obiectivele noastre, proprii terenului, și a necesităților social geografice.

Matematică și poezie

De vorbă cu **Nicolae CIOVÎRNACHE**, directorul economic al fabricii «Clujeana»:

— Am citit într-o carte că străvechii hinduși — creatorii sistemului zecimal și al ecuațiilor algebrice — își prezentau problemele de matematică în versuri. În cîteva rînduri un tînăr îndrăgostit — asta mi-a rămas în minte — dăruiește dragostei sale un buchet cu flori de sicomor. Se mai amestecă în treabă și niște albine și, pare-se, sosește și un crocodil, dar pe băiatul de acum 3 000 de ani îl interesa doar cîte fire cuprinde buchetul. Atunci iubita îi răspundea scandînd și realizînd metafore colorate ca $4x + 2x = 36$. Adică x-ul tău, iubitule, este egal cu șase flori. Pe urmă, probabil, matematica a divorțat de literatură și artă.

— Și totuși, tovarășul director Ciovîrnache face versuri și îndrăgește matematica...

— Toate le află gazetarii. Ce-i drept, scriu versuri și mă pasionează matematica, dar n-aș îndrăzni niciodată să iau locul contabilului șef sau să-mi dezvălui valențele artistice creînd modele de pantofi. Fac exact numai ceea ce mă pricep cu adevărat. Specializarea strictă, compartimentarea riguroasă a muncii constituie în unitatea noastră un principiu de bază. Perfecționarea conducerii și planificării economiei ne-a obligat să renunțăm la diletanți și să dăm preferință doar specialiștilor. Anul acesta, de exemplu, am angajat pe cel mai strălucit absolvent al Facultății de matematică din Cluj. Avem, ce-i drept, destui ingineri și contabili pricepuți în acest domeniu și totuși s-a simțit nevoia unui matematician «pursînge». Progresul multilateral este de neconceput fără ajutorul acestei discipline, osatura virtuală a tuturor înfăptuirilor de ordin practic. Că am făcut bine cum am făcut o dovedesc realizările acestui an. Ne numărăm printre cele dintîi întreprinderi care, traducînd în fapte documentele cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, au obținut încă de pe acum rezultate îmbucurătoare: cele 30 de studii consacrate organizării științifice a producției și muncii au determinat obținerea, pînă la 1 octombrie, a unor beneficii în valoare de 9 000 000 lei.

Dar — așa cum clar s-a arătat și la Conferința Națională — îmbunătățirea și perfecționarea sistemului de conducere a economiei este un proces continuu, cerut de progresul general al

(Continuare în pag. 8)

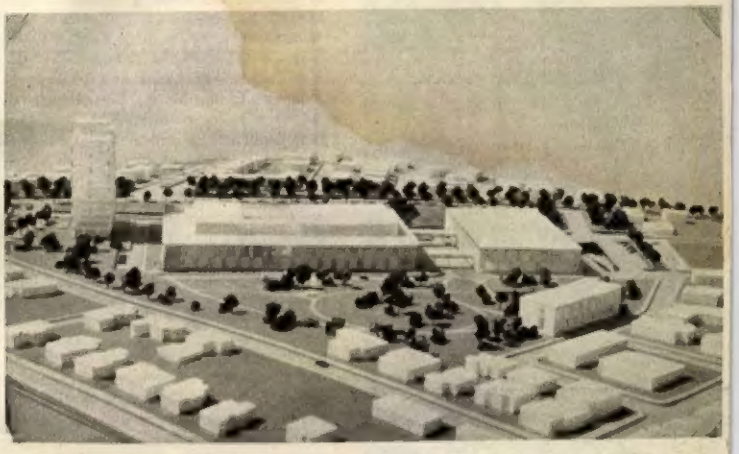

Dimensiunile viitorului vor cuprinde și aceste importante realizări ale constructorilor noștri: noul centru de televiziune din București (fotografia de sus) și Uzina de autoturisme de la Colibași (fotografia de jos).

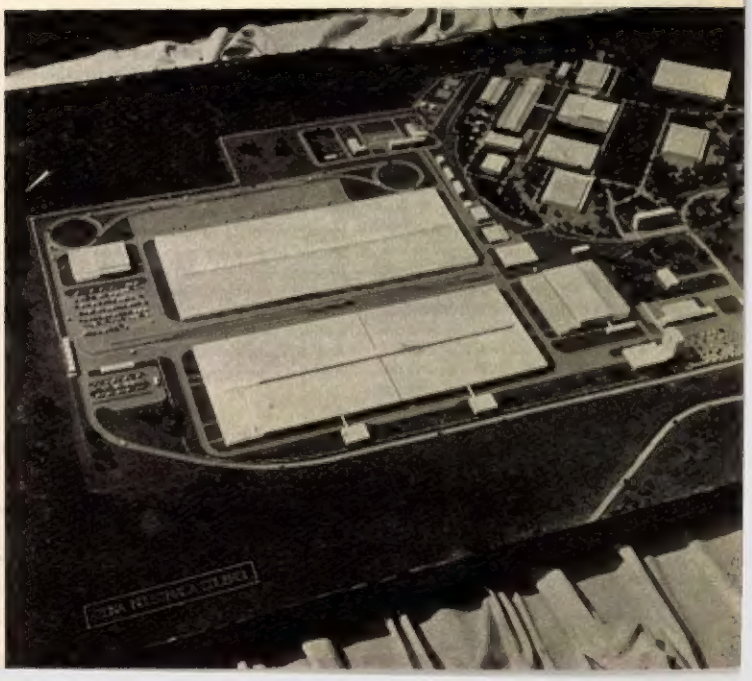

ORE CALDE

De la începutul anului 1967 siderurgiștii hunedoreni au obținut o producție suplimentară vîndută și încasată în valoare de 173 000 000 lei. La acest succes de prestigiu și-a adus contribuția întregul colectiv al combinatului, dar mai cu seamă colectivele de la laminorul 650 mm, laminorul trio, oțelăria electrică și fabricile de aglomerare a minereurilor de fier.

industriei, al întregii producții materiale și spirituale, care în condițiile revoluției tehnice științifice contemporane cunoaște un puternic avînt.

Și tot prin exemple de ordin practic a fost dovedită temeinicia prevederilor cuprinse în documentele Conferinței Naționale a P.C.R. și în cadrul colectivului de muncitori, ingineri și tehnicieni ai uzinelor «Electroputere» — Craiova. Prin aplicarea măsurilor de îmbunătățire a planificării și cointeresării materiale producția-marfă vîndută și încasată a fost depășită cu 2 la sută, livrările la export au crescut cu 17,7 la sută, la fondul de salarii planificat s-au realizat economii în valoare de 500 000 lei, s-a economisit manoperă directă într-un volum de 125 405 ore, raportul dintre personalul neproductiv și cel productiv s-a modificat, contribuind la creșterea eficienței muncii, sarcina de creștere a productivității muncii s-a depășit cu 3,9 la sută, iar la producție s-a realizat cu 15 lei mai puțin la 1 000 lei față de costurile planificate.

Teritoriul României cuprinde numeroase localități rurale prevăzute cu dotări minimale (școli, magazine, cinematograf, bibliotecă, cămin cultural) și dotări edilitare (lumină electrică, conducte cu apă potabilă, șosele asfaltate). Comuna Glimboca din raionul Caransebeș — fotografia noastră — se numără printre acestea. În numeroase alte localități — se arată în documentele de partid — a lipsit, totuși, preocuparea susținută pentru dezvoltarea lor sistematică, apentru asigurarea unei judicioase repartizări a obiectivelor economice, a dotărilor social-culturale și tehnico-edilitare». În noua viziune asupra satului românesc frumosul și funcționalitatea, împletirea lor strînsă constituie principiul de bază. Tradiția va trece într-o nouă etapă a ei, dar nu prin renunțarea la bogata moștenire făurită de geniul creator al poporului. Documentele de partid aduc în această privință o importantă precizare: «sistematizarea localităților rurale va trebui să se facă prin asigurarea unei expresii arhitecturale proprii, pe calea valorificării cadrului natural, tradiției constructive și artistice locale, a monumentelor istorice, a potențialului turistic».

Nu se poate altfel

La Hunedoara, în marea hală a cuptoarelor electrice, stropită de lumina purpurie a jerbelor de scîntei și învăluită în suflarea fierbinte a oțelului topit, am stat de vorbă cu trei dintre cei mai vajnici siderurgiști ai țării: **Ștefan TRIPȘA, Ion STANCIU** și **Ion CIȘMAȘ.**

— Am început anul nou cu bine — ne spune Ștefan Tripșa. Da, e vorba de '68. Prin aplicarea măsurilor de organizare superioară a producției și a muncii colectivul combinatului nostru a realizat planul anual pe 1967 în 11 luni.

Iar în ceea ce-i privește pe cei trei oțelari, «noul an» a însemnat o adevărată încununare a activității lor profesionale. Direcția generală pentru metrologie, standarde și invenții a acordat de curînd titlul de «inventator» oțelarilor Ștefan Tripșa și Ion Stanciu prin brevetarea metodei «întreținerea la cald a cuptorului siemens-martin de mare capacitate». Inovația a fost experimentată timp de trei ani. În 1967 aplicarea noului procedeu a determinat scurtarea duratei de staționare a cuptoarelor cu 870 ore, ceea ce a facilitat obținerea în plus a 27 400 tone oțel. Economiile realizate se cifrează la 1 700 000 lei.

Ion Cișmaș este autorul unei invenții cel puțin la fel de prețioase. După cinci ani de studii și experiență el a izbutit să elaboreze o lance pentru insuflarea oxigenului în cuptoare. Construită după o concepție strict originală, lancea «tip Hunedoara» are meritul remarcabil de a grăbi procesul de topire a metalului în cuptoare, scurtînd durata de la 120 ore la 30-40 ore. Noua metodă, sistemul de lucru și eficiența ei depășesc realizările similare din lume oferind o elocventă dovadă despre progresul științei și tehnicii românești. Ea a determinat creșterea productivității în secția de oțelărie cu 22 la sută, ceea ce înseamnă pînă în prezent aproape 400 000 tone oțel.

— La început treburile au mers al dracului de greu. Atunci am văzut că e necesar să ne punem cu burta pe carte. Am învățat chimie, fizică, matematică. Altfel nu se poate!

Urnirea latențelor

Trei orașe sînt cu deosebire dragi tovarășului **Gyula CSEHI,** profesor la Universitatea din Cluj.

— În unul m-am născut, în celălalt am petrecut ani decisivi, iar în al treilea muncesc și trăiesc — scrie profesorul clujean într-un articol publicat în ziarul «Făclia». E vorba de Satu-Mare, Oradea și Cluj. Dar așa cum li se întîmplă părinților față de copiii lor, nici eu n-am putut rămîne obiectiv în fața celor trei orașe «natale». Sătmarului i-a revenit o parte mai consistentă din acest sentiment filial. Simt pentru acest oraș ceea ce simte părintele pentru copilul său, nici mai bun, nici mai rău decît frații săi, dar care își plimbă viața printr-un lanț de ghinioane! În documentele de partid privind reorganizarea teritorial-administrativă a țării am descoperit numele Sătmarului printre orașele cărora vechea împărțire administrativ-teritorială, pe regiuni, nu le-a fost salutară, întrucît nu le-a asigurat suficiente posibilități pentru iradierea valențelor economice, culturale și de îndrumare formate în epicentrul unei regiuni cu specific istoric propriu. După cum se pare, Satu-Mare va fi reședința unui viitor județ. Mai precis: orașul își va recăpăta vechiul rang. Ei bine, vă închipuiți bucuria și satisfacția mea citind aceste rînduri.

După cum s-a reliefat la Conferința Națională, îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării noastre urmărește apropierea conducerii centrale de unitățile de bază, atragerea maselor largi la conducerea treburilor de stat și la rezolvarea problemelor sociale și obștești, la înfăptuirea politicii partidului și guvernului.

Cine ar putea dori mai mult decît mine — profesor, literat și publicist, deci în fapt pedagog de «obște» — ca mișcările spirituale ale Capitalei și ale marilor centre culturale, știința și literatura, realizările artei, să răzbată cu pierderi tot mai mici pînă la oamenii care trăiesc în orașe și sate? Cine ar dori mai mult ca un circuit sănătos al acestor bunuri culturale să creeze în mase exigența și setea de știință? Tocmai de aceea îmi exprim întregul meu atașament față de această prețioasă idee înscrisă în documentele de partid, prin care se preconizează ca reședințele de județ să nu rămînă simple distribuitoare ale producției și repartiției, ci să împlinească un rol similar și în circuitul viu al culturii.

Despre măsurile înscrise în documentele de partid privind îmbunătățirea organizării teritoriale a scris în presa regională și tovarășul **Ion ALBULEȚ,** vicepreședinte al comitetului executiv al Sfatului popular al regiunii Oltenia.

— În condițiile noii organizări administrative a țării, pe baza studiilor preliminare care s-au întocmit în mai multe variante, rezultă că pe teritoriul Olteniei ar putea fi constituite aproximativ 200-250 de comune. La alcătuirea acestor studii s-a ținut seama de numărul populației, de distanța necesară dintre satele de reședință și celelalte sate componente, de baza de producție existentă la unitățile agricole, de rețelele de legături optime rutiere și feroviare, de ocupații, tradiții, dotări social-culturale și comerciale. Determinînd acest număr de comune, ne vom putea înscrie în media de 4 500-5 000 locuitori, populație rațional distribuită în teritoriu.

Frumosul util e cu adevărat splendid

Acasă la oțelarul **Ion CIȘMAȘ** mi-am notat următoarea frază:

— România e o țară bogată și frumoasă. N-are seamăn pe lume. Dar cînd frumosul e și util, atunci devine cu adevărat... splendid!

...România a fost într-adevăr, dintotdeauna, «bogată și frumoasă ca o grădină». Și toți cei care au prins trup și suflare din lutul ei au aflat din fragedă pruncie că le-a fost dat să se nască și să trăiască într-o țară mîndră și frumoasă. Așa au văzut-o și strămoșii noștri cei mai îndepărtați, și de aceeași faimă s-a bucurat mai cu seamă în ultimul veac, cînd oamenii de știință au descoperit în străfundurile subsolului românesc mariile cimitire subcarpatice, unde cataclismele geologice ale erelor îndepărtate au încătușat în petrol, cărbune și gaz metan energii incomensurabile.

În două decenii de republică România a devenit însă de cîteva ori mai mîndră și mai bogată prin munca rodnică, talentul, abnegația și înaltul patriotism al cetățenilor ei liberi.

Cum va arăta patria noastră peste alte două decenii? Politica realistă a partidului nostru, planurile de perspectivă elaborate riguros, fundamentate științific, ancorate temeinic în realitate oferă un răspuns cert: peste cinci, peste zece, peste douăzeci de ani vom fi mai mîndri, mai bogați, mai fericiți.

Pentru cucerirea noilor culmi ale civilizației și progresului spre care ne îndreaptă hotărîrile istorice ale Conferinței Naționale a partidului lucrează cu însuflețire un întreg popor, fixînd dimensiunile viitorului prin evaluarea judicioasă a realizărilor și posibilităților, studiind cu rigurozitate sarcinile, combătînd cu fermitate lipsurile și rămînerile în urmă. Cuvintele profetice rostite cu un veac în urmă de marele înaintaș al științei și culturii românești Mihail Kogălniceanu își dovedesc temeinicia la scara realității: «Civilizație înseamnă totalitatea izbînzilor politice și științifice».

A DOUA BĂTĂLIE DIN SIERRA DE ESCAMBRAY

CORESPONDENTĂ SPECIALĂ DIN HAVANA

În zilele «bătăliei cafelei» din Sierra de Escambray.

Munții Escambray reprezintă pentru poporul cubanez nu numai o entitate geografică. Sierra de Escambray este în același timp un nume cu rezonanță istorică, legat de bătălia aprigă pe care puterea revoluționară a dus-o în primii ani de existență împotriva bandelor contrarevoluționare de asasini și sabotori. În văgăunile acestor munți, unitățile armate, sprijinite de formațiuni ale miliției și de comitetele de apărare ale revoluției, au dus o luptă pe viață și pe moarte cu dușmanii noii orînduiri.

Bătălia din Escambray din anii 1961-1963 a devenit, ca și Plaja Gyron, un simbol al capacității, forței și eroismului de care a dat dovadă poporul cubanez.

În toamna acestui an, Sierra de Escambray a fost teatrul unei alte bătălii, de astă dată pe tărîmul muncii pașnice. De la sfîrșitul lunii septembrie aici se desfășoară «La Gran Siembra del Café», marea campanie de plantare a arborilor de cafea, o acțiune de amploare, menită, în ultimă instanță, să facă din Cuba una din principalele producătoare de cafea din lume.

Ca orice acțiune de asemenea anvergură, bătălia cafelei a fost pregătită minuțios. Mai întîi, terenul. Versantele domoale ale Munților Escambray au fost cercetate de echipe de specialiști în problemele solului și climei, care au stabilit cu precizie că această zonă este deosebit de prielnică plantațiilor de cafea. Au fost create în regiune 21 pepiniere care, în vara acestui an, numărau deja peste 30 000 000 de puieți gata pentru a fi plantați. Ploile abundente, amenințarea ciclonului Beulah au amînat cu aproape două luni începerea campaniei. Acest răgaz a fost însă folosit pentru o amplă mobilizare a forței de muncă necesare unei asemenea acțiuni. Comitetul de partid al provinciei Las Hillas (de care aparține regiunea Escambray) a lansat un apel tuturor oamenilor muncii să participe prin muncă voluntară la marea campanie de plantare a arborilor de cafea în munți.

Secretarul comitetului provincial de partid calculase inițial că la această campanie vor participa aproximativ 100 000 oameni. Realitatea a depășit însă așteptările sale.

Din cele șase orașe de reședință ale provinciei Las Hillas se îndreptau, într-un șuvoi neîntrerupt, spre poalele munților sute de camioane transportînd zeci de mii de voluntari, unelte de muncă, săculețe de polietilenă cu arbuști, puieți de cafea. Acest exod a 160 000 oameni către înălțimile Sierrei părea desfășurarea unei armate angrenate în cea de-a doua bătălie din Escambray.

Lupta a început acolo unde nici camioanele cu dublă tracțiune nu mai puteau înainta pe drumurile desfundate de ploi torențiale. Voluntarii așezați în șir indian, om lîngă om, au creat adevărate benzi transportoare vii. Săculețele cu puieții de cafea erau trecute din mînă în mînă, ajungînd pînă la limita superioară a zonei de plantare. Fotoreporterii ziarelor, operatorii de televiziune și cinematografie au fixat pe peliculă această panoramă unică a Munților Escambray, pe versantele căruia verticale albe formate din mii și mii de oameni, bărbați și femei, în cămăși, bluze și sombrero de culoare albă, se legănau într-o mișcare ritmică.

În două zile au fost plantați 6 200 000 arbori de cafea. Dar acesta reprezintă doar punctul de plecare al bătăliei din Escambray. Pînă la primăvară vor fi plantați în total 350 000 000 arbori de cafea. Iată o cifră care vorbește de la sine despre viitorul acestei regiuni.

Este greu, spun tovarășii cubanezi, să apreciem de pe acum ce recolte de cafea vom obține peste doi ani, cînd acești 350 000 000 de arbori vor da primele roade. «Un lucru este cert. Vom acoperi din plin necesitățile interne și vom dispune de mari cantități pentru export».

S. VICTOR

Facultatea muncitoresc-țărănească «Julio Antonio Mello» din Havana, ca și altele asemănătoare din Cuba, pregătește cadrele ce vor asigura recoltele bogate de mîine de pe plantațiile de cafea, de trestie de zahăr etc.

MAI E ÎNCĂ TIMP

din culegerea lui Alfred HITCHCOCK

Ilustrații de Sabina IVAȘCU

«Așadar, în momentul atacului te găseai la mai mulți kilometri de hotelul Biltmore?», întrebă locotenentul Blanchard, și-l privi pe Tommy Horne adînc în ochi.

«Chiar așa. Și, ca să fiu mai exact, eram tocmai la celălalt capăt al orașului. Nici pomeneală să fiu implicat în afacerea asta!»

Blanchard se uită înspre colegul său Corsi, care dădu din cap. «Ce să-i faci, băiatul are un alibi», părea a spune.

«De altfel și Shirley va putea să vă confirme că la ora aceea eram la ea», continua să explice Tommy Horne.

«Doar nu te-aștepți din partea noastră să punem bază pe declarația unei, hm, unei demimondene de teapa lui Shirley», replică cu răceală Blanchard, măsurîndu-l din nou pe Tommy.

«Asta vă privește, domnule locotenent, dădu din umeri Horne. N-aveți decît să faceți cercetări și să descoperiți cine minte. În acest caz nevinovăția mea va fi repede dovedită și atunci veți fi nevoiți să-mi dați drumul».

Calm, locotenentul Blanchard se întoarse către detectivul Corsi: «Dar Peterson, omul dumitale, ce face? S-a întors?»

La aceste cuvinte, Corsi părăsi încăperea. Blanchard își continuă interogatoriul: «Prin urmare să reluăm povestea. În jurul orei 11, doi gangsteri, amîndoi tineri, purtînd măști, înarmați cu revolvere Colt calibrul 45, pătrund în holul hotelului Biltmore. Îl obligă pe funcționarul găsit aci să le deschidă seiful în care erau păstrate obiectele de valoare ale pasagerilor. Din nefericire pentru ei însă detectivul hotelului apare pe neașteptate și cei doi tineri sînt nevoiți să fugă. După un scurt schimb de focuri, se îndreaptă spre mașina parcată în fața hotelului. Dar numai unul reușește să ajungă; celălalt este înșfăcat de detectiv. Se întîmplă ca el să fie o veche cunoștință de-a dumitale, Horne, un fost tovarăș de celulă, Freddie Raymond... Acum te mai miri de ce te-am arestat?»

«N-aveți nici dreptul și nici motive să-mi aruncați povestea asta în spinare. Mă găseam la Shirley, v-am spus-o doar», mîrîi supărat Horne.

În aceeași clipă ușa se deschise și Corsi reapăru în cameră. «Da, Peterson s-a întors, spuse el. Povestea coincide. Șase lovituri de cuțit în piept și spate. E moartă de-a binelea». Locotenentul Blanchard clătină capul cu compătimire.

«Ce-i și cu prostia asta? întrebă neliniștit și agitat Horne. Ce-mi cîntați aici?»

«Sîntem pe cale să-ți oferim o ultimă șansă, prietene: recunoaște că ai fost cu Raymond atunci cînd a fost comis atacul. E mai bine pentru tine!!!»

«Prostii...» mai spuse Horne, încercînd să se scoale. Dar Corsi îl înfundă din nou pe scaun.

«Deci te încăpățînezi să susții că ai fost în timpul nopții la Shirley! Ești dispus să preiei treaba pe socoteala ta?», mai spuse locotenentul Blanchard, care adăugă apoi cu o voce înspăimîntător de calmă: «Acum cîteva clipe Shirley a fost descoperită moartă, asasinată în camera ei!»

Horne păli. «De unde ați aflat?», bîigui el.

«A găsit-o Peterson cînd s-a dus să-ți controleze alibiul. Fata arăta îngrozitor și, de altfel, pentru tine lucrurile stau și așa destul de prost. Chiar foarte prost».

«O clipă!, reuși să articuleze Horne. Ce-ați spus? Shirley moartă? Asasinată? De cine?»

«Tocmai asta va dori să afle judecătorul de la tine», replică locotenentul Blanchard mai relaxat, ba chiar zîmbind către Corsi.

Apoi se lăsă tăcere. Pe fața lui Horne se citea lupta cu sine. Și deodată izbucni: «Proasta! Știam că într-o bună zi o s-o pățească cu... cu cavalerii ei. Știam! Dar n-am nici o legătură cu omorul... Trebuie să mă crezi domnule locotenent».

«După cîte înțeleg, acum pretinzi că n-ai fost acolo. Nu? Dar cum ai s-o dovedești?»

«N-am fost nici măcar prin apropierea locuinței ei, cu atît mai puțin înăuntru. Am fost... Ei bine, da, am luat parte la atacul de la hotel Biltmore!»

Corsi nota de zor declarația în timp ce pe buzele lui Blanchard înflori un zîmbet fugar.

«Și ca să v-o dovedesc — continuă Horne — am să vă arăt unde am ascuns revolverul. Nu vă rămîne decît să cercetați gloanțele găsite la hotel și să le comparați cu cele din arma mea. Prefer pușcăria decît să fiu acuzat de-un omor pe care nu l-am comis».

Corsi nota într-una.

«Am să merg chiar acum să vă arăt ascunzătoarea», spuse Horne ridicîndu-se.

O clipă după ce Horne ieși din birou însoțit de Corsi, locotenentul Blanchard izbucni într-un rîs zgomotos: «Nu prea ni se întîmplă ca un asasin să ne sprijine pentru a-l trimite pe scaunul electric», reflectă el cu voce scăzută. Într-adevăr, Horne n-avea de unde să știe că nenorocitul detectiv de la Biltmore murise în urma rănilor căpătate. Dar... mai era încă timp s-o afle.

Blanchard rămase o clipă tăcut, apoi se ridică și chemă un funcționar: «Acum poți să-i dai drumul domnișoarei Shirley din arest. Dar mai întîi condu-o pînă la mine. Aș vrea să mă întreții puțin cu ea. Nu pot să sufăr cînd cineva mă minte cu nerușinare».

MOȘTENITORUL TRONULUI

SAU CUM SE FACE UN FILM CU GANGSTERI

de Jean CAU

EPISODUL I

Chicago. Sala vastă și ultramodernă a unui consiliu de administrație. În jurul mesei vedem cele mai dezgustătoare mutre de gangsteri pe care le-a răbdat vreodată pămîntul. Un gangster îmbrăcat elegant, uscățiv și fără un ochi, face o comunicare. Cei de față îl ascultă cu religiozitate. Oratorul poartă porecla de Cardinalul. El anunță că întreaga lume criminală este în mare doliu. A murit iubitul, neprețuitul, temutul și ascultatul ei șef (spre simplificare îi vom spune Al. Capone). Doliu și durere în imperiul crimei. Dar afacerile sînt afaceri, mafia — mafie.

Toți sînt de acord cu această concluzie înțeleaptă. În locul rămas vacant trebuie ales un nou rege. Însă Cardinalul, ca ex-mîna dreaptă a marelui Capone, respinge ideea alegerilor pronunțîndu-se pentru principiul monarhiei ereditare: «Va conduce Giulietta Capone, fiica șefului nostru iubit!»

Stupoare! Apoi un vacarm de nedescris! O femeie — moștenitoarea imperiului?... Da, dar este o Capone!... Dar, dar e totuși femeie!... Da, dar pentru coeziunea «familiei» mafiei...

Pînă la urmă autoritatea și influența Cardinalului forțează rezultatul. La tron urmează Giulietta Capone.

EPISODUL II

Lucrurile merg prost. În rîndurile mafiei izbucnesc nemulțumiri. Poți fi o Capone, dar tot femeie rămîi. Giulietta n-are destulă influență pentru a conduce uriașul imperiu al crimei. Pînă și devotatul Cardinal trebuie să o recunoască în taină. Îngrijorarea lui crește pe măsură ce opoziția devine tot mai mare. Are din ce în ce mai puține argumente serioase pe care să le opună răzvrătiților. Treburile imperiului merg într-adevăr de rîpă.

EPISODUL III

Cardinalul se plînge Giuliettei. Dar ea una scuipă pe toate. Este îndrăgostită de un funcționar (asta-i prea de tot!) și altceva nu o mai interesează.

Cardinalul e îngrozit că o Capone poate vorbi așa. Frumoasă treabă! Dacă ar auzi-o stimatul ei tată... «Și ce pot face eu?» — întreabă Giulietta izbucnind în plîns. «Am o idee!» — se luminează Cardinalul. «Foarte bine că ai o idee, eu sînt gata să te ascult» — spune Giulietta, supusă.

EPISODUL IV

Toți gangsterii cu mutrele lor respingătoare s-au adunat într-o ședință extraordinară convocată de Cardinal. Întrucît în ultimele opt luni situația s-a înrăutățit, ei sînt siguri că au fost convocați pentru detronarea Giuliettei și pentru noi alegeri. Acum majoritatea zdrobitoare e convinsă de această necesitate. Bietul Cardinal, trebuie că nu-i e prea moale...

Dar Cardinalul pare bine dispus. Ciudat! Și încă și mai ciudat, anunță din mers că a venit vremea să se aleagă un nou rege al lumii criminale... Bravo! Bravo!...

Și atunci Cardinalul lansează bomba. «Domnilor, trebuie să vă dau o veste foarte importantă și fericită. Rog să se facă liniște. Giulietta Capone... e însărcinată!»

Toți rămîn trăsniți. Al dracului Cardinal! Mutrele adversarilor lui se lungesc. În schimb partizanii lui strălucesc ca niște sori. «Se înțelege de la sine — continuă Cardinalul — că Giulietta Capone, fiica celui mai mare rege al crimei din toate timpurile, va aduce pe lume un fiu, asta-i clar...» Dar nu-și poate termina fraza. Partizanii lui izbucnesc în aplauze furtunoase. Iar adversarii, loviți parcă de trăsnet, încep și ei să aplaude. Cardinalul dă perdeaua la o parte, apare Giulietta Capone însărcinată. Gangsterii o ovaționează. Trăiască Giulietta!

EPISODUL V

O clinică ultraluxoasă. În curînd va veni clipa solemnă. Peste tot mișună gangsteri odioși, care umblă, se așază, se ridică, își rod unghiile, își șterg sudoarea de pe față și, în general, se poartă ca cei mai agitați și nerăbdători dintre tinerii tați. La poarta clinicii — șiruri nesfîrșite de «Cadillac»-uri negre. Pe coridoare — asasini monstruoși, matahale din garda personală, înarmați pînă în dinți, de care se împiedică grăbite infirmiere drăguțe. În sala de așteptare a maternității s-a adunat crema aristocratică a mafiei. Pe Cardinal emoția l-a făcut de nu-l mai recunoști. Dar iată și vestea mult așteptată: băiat! Pupături, îmbrățișări, felicitări. S-a născut Al. Capone al II-lea! Imperiul crimei are un urmaș. Un bărbat adevărat!

EPISODUL VI

Vestea face ocolul lumii. Țăcănesc teletipurile. Urlă ziarele. Telefoanele. Darurile gangsterilor pentru șef. Munți întregi. Mitraliere, puști automate, cuțite, pumnale, pistoale... Acest arsenal nemaipomenit (arme adevărate!) umple camerele. Și darurile continuă să sosească.

EPISODUL VII

Va fi cel mai lung și va constitui baza filmului. În el va fi vorba despre educația moștenitorului tronului. Nu vom da amănunte. Ne vom limita la generalități...

Dascălii lui Al. Capone II au fost aleși cu grijă maximă. Fiecare dintre ei este cel mai reputat specialist în domeniul lui, floarea aristocrației imperiului crimei.

Regele are 8 sau 9 ani.

Iată cîteva secvențe din filmul educației lui:

a) Lecție de tir cu revolverul. Copilul a tras alături. I se dau explicații suplimentare. Trage din nou. De data asta drept la țintă. Minunat! Criminalii îl felicită, îl sfătuiesc.

b) Lecție de citire. Un gangster cu o mutră îngrozitoare, cu ochelari pe nas, urmărește cum citește copilul. Acesta silabisește fragmente din acel înfricoșător roman al «Seriei negre»: «Și atunci Johnny i-a tras un picior în burtă secăturii de Nino... După aceea l-a lovit cu bocancul drept în față, făcîndu-i maxilarul gelatină. Cu a doua lovitură i-a expediat ochiul cît colo...» Copilul are un groaznic ton «gangsteresc».

c) Lecție cu profesorul specialist în narcotice. Pe masă sînt patru grămăjoare de praf alb. Ei hai, recunoaște! Copilul indică o grămăjoară. Profesorul e consternat. Greșește pentru a treia oară! Asta-i zahăr pudră! Iar asta — sare fină! Asta — făină. Ailaltă-i cocaină! O iau de la capăt. Grămăjoarele sînt așezate altfel. Ei, care-i cocaina? Bravo! Dar de unde vine ea? Care-s cei mai mari furnizori de cocaină? Unde se află cele mai mari laboratoare ilegale de prelucrare a ei? Cine-i agentul nostru nr. 1 în Franța, în Liban, în Turcia, în Japonia, în Mexic? ș.a.m.d.

d) Lecție cu specialiști-falsificatori de bani. Vizitarea «imprimeriei».

Rămîne numai să se asigure ritmul necesar acestor episoade. Ele trebuie să se succeadă rapid, în felul scheciurilor, și să conțină trucuri abile, de efect.

EPISODUL VIII

Și iată că a venit clipa cea mare. Regele are 10 ani, vîrstă cînd trebuie să se arate lumii. Pentru Al. Capone II acest eveniment este într-un fel ceea ce-i pentru o fată primul bal.

Și acest episod se fragmentează în cîteva scheciuri. De exemplu, într-unul din ele ni se arată cum băiatul vizitează un cabaret de noapte. Șeful face cunoștință cu «imperiul», coborînd printre supușii săi.

Încurajat de asasini și de garda personală, însoțit de Cardinal, șeful intră în cabaret stîrnind o nemaipomenită vîlvă. Orchestra se oprește din cîntat. Perechile se retrag de pe ringul de dans. Cocotele părăsesc barul respectuoase. O... șeful! O..., e chiar el! Privește-l! În culmea emoției, stăpînul barului îngaimă ceva, se înclină, se scuză... Înconjurat de paza-i formidabilă, șeful face cîțiva pași înainte. Se oprește și trece sala în revistă cu o privire circulară. În sfîrșit, se cațără pe scaunul înalt de la bar. Barmanul își pierde capul. «Limonadă pentru șefu» — comandă Cardinalul. «Și șampanie pe săturate pentru toți».

EPISODUL IX

O altă-zi mare, aceea cînd șeful în persoană conduce o operație. E vorba, bineînțeles, de o spargere. Totul este pregătit minuțios din timp. Cu ajutorul specialiștilor și al strategilor, șeful însuși întocmește planul (hărțile sînt prinse pe pereți), analizează datele furnizate de iscoade, ascultă rapoartele complicilor ș.a.m.d. Atîtea mașini vor aștepta aici, atîtea acolo... X și Y, cu grenadele, vor fi plasați aici... X, Y și Z, cu automatele, vor acoperi retragerea ș.a.m.d. Pe scurt, o adevărată instruire a statului major. Totul e gata. Va fi o trebușoară pe cinste...

EPISODUL X

Atacul. Șiruri lungi de camioane, bucșite cu gangsteri, mînă nebunește. Toate se îndreaptă spre punctul stabilit. Aparate de radioemisie portative funcționează intens. Șeful comandă, ordonă, răspunde, sfătuiește.

Lovitura! Totul merge ca pe roate. Camioanele sînt încărcate cu lăzi. Planul se îndeplinește magnific, punct cu punct. Deodată se aud sirenele: poliția! Se dă ordin de retragere, păstrîndu-se cea mai desăvîrșită ordine.

Dar lupta e inevitabilă. O încleștare pe viață și pe moarte. Camioane se tamponează și se fac praf. Polițiști cad morți. Și gangsteri. O luptă formidabilă, splendidă. Reflectoarele poliției se fac țăndări sub gloanțe. Iarăși sirenele... O luptă într-adevăr grandioasă... Șeful, care nu și-a pierdut nici o clipă sîngele rece, e într-al nouălea cer. Precum bunicul, așa și nepotul.

EPISODUL XI

Oh da! A fost grandioasă! Ce zi splendidă! Toți îl felicită pe șef. Da, treaba a mers strună. Așa ceva nu s-a mai văzut de mulți ani. Începe o epocă măreață. Ceea ce am văzut noi sînt doar zorii ei. Șeful anunță că ar vrea să vadă rezultatele primei sale operații. Într-o grabă febrilă lăzile sînt deschise, sparte, sfărîmate...

Și deodată din ele încep să curgă ursuleți de pluș, trenulețe electrice, jucării mecanice, biciclete, patine cu rotile etc., etc.

Șeful strălucește de fericire. Asasinii îl privesc înduioșați. Cardinalul își șterge chiar o lacrimă zgîrcită, bărbătească, în fața teoniior de jucării care se revarsă pe podea.

...Și filmul cu gangsteri e gata..

«explozia» INFORMAȚIILOR

Grație unei tehnici foarte perfecționate, cele 23 de volume ale Enciclopediei britanice, însumînd circa 24 000 pagini, încap într-un microfilm de 5 cm × 5cm × 0,01 cm, care poate fi ușor urmărit cu ajutorul unui aparat de proiecție. Aparatul mărește de o mie de ori. ▼

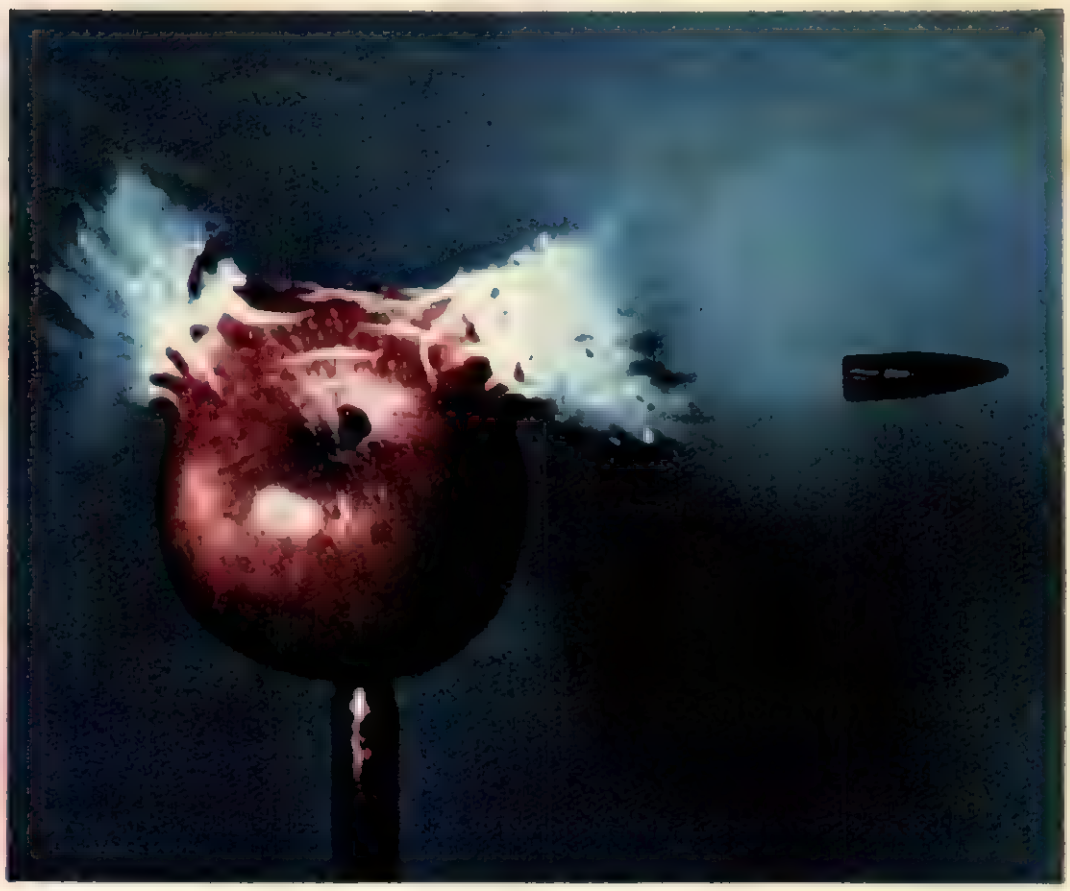

▲ Această fotografie insolită a unui glonte traversînd un măr a fost realizată de profesorul Harold G. Edgerton în laboratoarele faimosului Massachusetts Institute of Technology (S.U.A.). Timp de expunere: trei milionimi de secundă!

PROGRESELE EXCEPȚIONALE OBȚINUTE ÎN MAJORITATEA DOMENIILOR DE ACTIVITATE UMANĂ ÎN ULTIMELE DECENII SE DATORESC ATÎT DEZVOLTĂRII ÎNTR-UN RITM NEMAIÎNTÎLNIT A MIJLOACELOR DE PRODUCȚIE CÎT ȘI CREȘTERII ÎN AVALANȘĂ A MIJLOACELOR DE INFORMARE. ANALOGIA CU BINECUNOSCUTUL FENOMEN DIN MUNȚII ÎNZĂPEZIȚI APARE PE DEPLIN ÎNDREPTĂȚITĂ: CU CÎT OAMENII SÎNT MAI BINE INFORMAȚI PRIN CELE MAI DIVERSE ȘI RAPIDE MIJLOACE DESPRE REALIZĂRILE SEMENILOR LOR, CU ATÎT SE POT OBȚINE REALIZĂRI NOI, MAI NUMEROASE, A CĂROR DIFUZARE, LA RÎNDUL EI, AMPLIFICĂ INFORMAȚIA INIȚIALĂ, ATÎT CANTITATIV CÎT ȘI CALITATIV.

ÎN ULTIMII ANI ACEASTĂ AMPLIFICARE A DEVENIT ATÎT DE RAPIDĂ ÎNCÎT A FOST ASEMUITĂ CU O EXPLOZIE. CONSTITUIND O CARACTERISTICĂ — ȘI O NECESITATE — A SOCIETĂȚII CONTEMPORANE, IMENSA CANTITATE DE INFORMAȚII TRANSMISĂ OAMENILOR PRIN TOATE CELE CINCI SIMȚURI REPREZINTĂ ÎN ACELAȘI TIMP ȘI O PROFUNDĂ SOLICITARE PSIHICĂ, ALE CĂREI EFECTE NEGATIVE POT FI ATENUATE NUMAI PRINTR-O ORGANIZARE ADECVATĂ A ACTIVITĂȚII DE INFORMARE.

ÎN ACEST ARTICOL NE VOM OCUPA DE CÎTEVA ÎNFĂPTUIRI RECENTE LEGATE DE CALEA VIZUALĂ SAU OPTICĂ DE INFORMARE ȘI CARE SE REFERĂ LA METODELE OPTICII CLASICE ȘI MODERNE, ALE OPTICII ELECTRONICE ȘI CHIAR ALE ELECTRONICII PROPRIU-ZISE, CU EFECTE DEOSEBIT DE SPECTACULOASE.

BIBLIOTECILE LUMII VOR ÎNCĂPEA ÎN CÎTEVA SERTARE...

Un studiu efectuat de specialiștii UNESCO a arătat că — numai în domeniul cercetărilor științifice — dacă în anul 1800 apăreau pe glob circa 100 publicații periodice, lucrări tipărite etc., în 1850 numărul lor a crescut la circa 1 000, în 1900 — la 10 000, ajungînd la 100 000 în 1960 și tinzînd spre 1 000 000 în anul 2000!

Aceste cifre marchează fără îndoială progresul continuu al civilizației dar, paradoxal, evidențiază și unele dezavantaje: cercetătorii din diverse domenii sînt pur și simplu sufocați de materialul documentar ce trebuie să-l consulte. Pe de altă parte, necunoașterea operativă a acestui material conduce la paralelisme («redescoperiri» inutile) care reprezintă pierderi materiale, de timp și de inteligență, nerecuperabile. Totodată spațiul destinat depozitării acestor informații crește imens.

Astfel, cele mai mari biblioteci ale lumii, ca Biblioteca «V.I. Lenin» din Moscova, Biblioteca națională din Paris sau British Museum din Londra, conțin milioane de exemplare, în clădiri monumentale, cu mii de încăperi, sute de mii de rafturi și un numeros personal cu înaltă calificare.

O primă metodă de remediere a acestei situații a constituit-o microfotografierea lucrărilor și utilizarea ulterioară a microfotografiilor prin proiectarea și

O imagine care ilustrează pregnant progresele senzaționale înregistrate în ultima vreme de fotografierea ultrarapidă: «coroana» albă este de fapt o simplă picătură de lapte surprinsă de obiectiv în momentul căderii pe masă...

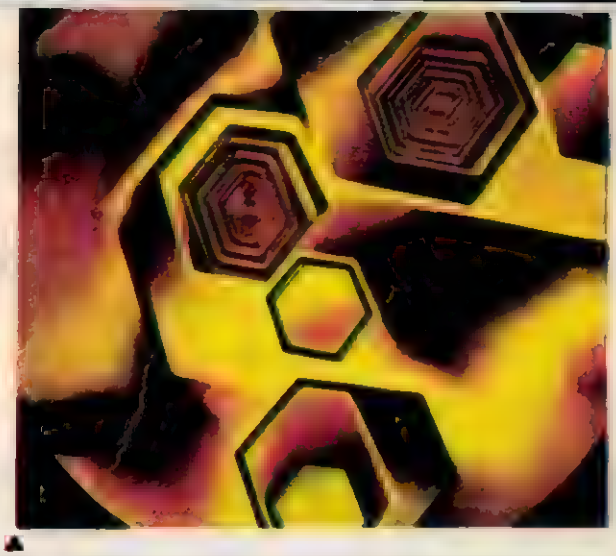

Ceea ce vedeți în imagine nu este o lucrare de artă modernă ci microfotografia unui metal utilizat de fabricile de automobile. Ea încîntă atît pe neinițiat pe plan estetic, cît și mai ales pe inițiat — inginerul metalurgist — pe plan tehnic și științific.

Transmiterea luminii prin tub flexibil duce uneori la efecte neașteptate.

mărirea lor pe ecrane. Această tehnică, deși practicată de mai multă vreme, a cunoscut în ultimii ani dezvoltări noi, spectaculoase. Astfel se obține și o multiplicare a lucrărilor dorite, în număr suficient pentru oricîți solicitanți, în timp ce lucrările originale prețioase pot fi conservate

Cărțile-miniatură tipărite, dintre care unele nu depășesc dimensiunile unui degetar, fac mîndria unor colecții și muzee celebre în lumea întreagă, dar ele sînt unicate, rod al unor ani întregi de muncă migăloasă, în timp ce microfotografiile conțin tomuri întregi pe cîțiva centimetri pătrați și se execută în mii de exemplare pe minut.

Sub forma ultracondensată pe care o face posibilă microfotografierea, cele mai mari biblioteci ale lumii vor încăpea în cîteva sertare, care pot fi pe drept cuvînt numite microbiblioteci.

MEMORIA ELECTRONICĂ

O altă cale, mult mai avansată și mai comodă, este cea a «bibliotecilor» electronice; deși au fost realizate, ele par de domeniul științifico-fantastic. Publicațiile sînt «citite» electronic de către fotocelule și transformate în impulsuri electronice care sînt înmagazinate în memoria unui calculator. Programul mașinii prevede furnizarea, la cerere, a oricăror informații — din materialul memorat — fie că este vorba de copii, extrase, rezumate, referate de ansamblu etc.

O astfel de bibliotecă electronică poate fi cuplată la sistemul telefonic național sau internațional și furniza direct răspunsurile, la simpla formare a unui număr de telefon și la formularea cererii într-un anumit cod. Singurul impediment care mai stă în calea generalizării acestui sistem constă în necesitatea unor mijloace de memorizare (benzi magnetice cu ferite, fascicule laser etc.) mai cuprinzătoare și deci mai costisitoare.

CE ESTE «MICROSCOPUL TIMPULUI»?

Pentru studiul fenomenelor și proceselor foarte rapide întîlnite atît de des în tehnica și mai ales în fizica modernă ar fi foarte utilă «dilatarea» timpului în care acestea au loc. Dacă un fenomen durează în realitate o milisecundă iar acest răstimp poate fi prelungit în mod artificial la o oră de exemplu (deci de 3,6 milioane de ori), studiul se va efectua în condiții incomparabil mai favorabile punerii în evidență a celor mai fine particularități ale fenomenului respectiv. În acest caz și cantitatea de informații

(Continuare în pag. 14)

«explozia» INFORMAȚIILOR

licitări rapide (prin fotoelasticitate), comportarea plasmei în diverse condiții în instalațiile termonucleare, și mai ales nenumărate procese atomice și nucleare.

FOTOGRAFIEREA... TRECUTULUI

Descoperirea remarcabilă a faptului că majoritatea obiectelor din natură emit radiații infraroșii a permis identificarea lor chiar atunci cînd sînt invizibile în ceață, în întuneric sau camuflate, prin simpla fotografiere cu pelicule și lentile sensibile la aceste radiații. S-au construit chiar ochelari speciali cu care se poate

cu electroni (la descoperirea filigranelor unor documente vechi) a luat o amploare din ce în ce mai mare datorită faptului că permite defectoscopia nedestructivă a pieselor metalice masive, a mașinilor și instalațiilor complexe etc.

Metodele «radiografice» în tehnică s-au dovedit atît de eficiente și, în unele cazuri, pur și simplu de neînlocuit, încît au fost aplicate de curînd la radioscopia cu neutroni a unor piramide egiptene și chiar a unor straturi geologice masive.

LUMINA «STRÎMBĂ»

Prevăzută, ca și «dilatarea» timpului,

FERESTRE NOI SPRE MICROCOSMOS

Într-o vreme cînd omul nu reușise nici pe departe să acumuleze și să sistematizeze informațiile primite pe cale vizuală de la natura înconjurătoare (secolele XVI-XVIII), au fost construite primele instrumente optice — microscopul, luneta, telescopul — care au amplificat considerabil cantitatea de informații și mai ales au dezvăluit domenii noi, nebănuite, ale microcosmosului și ale marelui univers.

Perfecționarea microscoapelor optice a fost atît de rapidă încît relativ în scurtă

O peliculă sensibilă la raze infraroșii reușește să descopere prezența unui om pe podea..., patru minute după plecarea lui. Ce ar spune Sherlock Holmes?

crește în mod corespunzător.

«Dilatarea» timpului, prezisă de teoria lui Einstein, nu poate avea însă loc decît la viteze foarte mari, apropiate de viteza luminii, care nu vor putea fi obținute în viitorul apropiat. Cu toate acestea știința și tehnica modernă au ajuns la un rezultat oarecum similar prin mijloace tehnice bazate pe filmarea ultrarapidă. Forma cea mai simplă a acestei tehnici revoluționare o cunoaștem cu toții de la interesantele secvențe ale unor probe sportive filmate «cu încetinitorul» și prezentate adeseori în jurnalele cinematografice. Deși în acest caz durata evenimentelor filmate este cel mult dublată sau triplată, ea este suficientă pentru a evidenția amănunte nebănuite.

La celălalt capăt al posibilităților tehnice în acest domeniu se găsesc filmări recente, cu viteza de o sută de milioane de imagini pe secundă! Aceasta permite studierea în șase secunde a unui fenomen care are loc într-o milionime de secundă, și în circa două ore pentru un proces cu o durată de o milisecundă, în timp ce o viață de om ar fi «dilatată» la cîteva miliarde de ani!

Prin fotografierea ultrarapidă, denumită pe drept cuvînt «lupa» sau «microscopul timpului», s-au cercetat amănunțit unele reacții chimice, fenomene electrice naturale sau experimentale, comportarea corpurilor solide la diverse so-

vedea noaptea aproape la fel de clar ca în timpul zilei, numai pe baza radiațiilor infraroșii. Tot cu ajutorul lor se stabilește proveniența unor documente vechi, sînt identificați rapid copacii bolnavi dintr-o pădure și mai ales sînt depistate regiunile corpului uman care prezintă o temperatură diferită de cea normală și deci sînt suspecte de maladii incipiente.

Dar cea mai senzațională realizare (și termenul nu este pur gazetăresc) este legată de proprietatea de remanență a radiațiilor infraroșii emise de diverse corpuri. Aceasta se manifestă prin persistența timp de cîteva minute a radiațiilor infraroșii chiar după ce corpul care le-a emis și-a schimbat poziția, cu condiția de a nu exista curenți de aer sau alte surse de radiații infraroșii mai puternice care să le voaleze. Interesul acestei metode de fotografiere a «trecutului» în cercetări de criminalistică, ca și în alte domenii, este evident.

RADIOGRAFII NEOBIȘNUITE

Invizibilul poate fi «văzut» și prin alte metode, analoge binecunoscutelor radioscopii, grație cărora structura amănunțită a interiorului corpului sau obiectului studiat este pusă în evidență de diferite tipuri de radiații penetrante. Utilizarea în scopuri industriale a radiografierii cu radiații X sau gama, cu neutroni sau chiar

de către teoria relativității, curbarea luminii este un fenomen care are loc numai în prezența unor cîmpuri gravitaționale foarte puternice, cum sînt cele produse de Soare, de stele sau de galaxii. Evident, o «curbare» a razelor de lumină se poate obține și prin reflexe multiple pe diferite sisteme de oglinzi. De curînd s-au realizat însă tuburi flexibile din fibre de sticlă care transmit lumina și imaginile prin ele, indiferent de numărul cotiturilor sau spiralelor respective.

Transmiterea imaginilor prin metodele fibroopticii (cum a fost denumită noua tehnică) este mult mai simplă și mai economică decît cea pe cale electronică (televiziunea etc.). Avantajele apar în special în locurile ce prezintă pericol de iradiere radioactivă, cum ar fi zonele active ale reactorilor nucleari, laboratoarele «fierbinți» pentru radioizotopi ETC.

Descoperirea conductorilor de imagini s-a dovedit de asemenea utilă în medicină la observarea unor regiuni greu sau de loc accesibile din corpul omenesc, în comunicații, în telemecanică și automatică, la perfecționarea tuburilor de televiziune și amplificarea imaginilor și chiar la mașinile electronice de calcul. Pe toate aceste căi, pe care fibrooptica ni le pune la dispoziție, cantitatea de informație utilă crește în mod corespunzător.

vreme s-a atins limita maximă de mărire permisă principial de însăși proprietățile luminii. Din fericire, în acel moment a fost pusă la punct optica electronică și s-au construit microscoape electronice cu puteri de mărire utile pînă la cîteva sute de mii de ori. Progresele realizate în această direcție s-au concretizat în apariția unor științe noi, desemnate de obicei cu prefixul **micro**. Vom aminti aci doar microbiologia și micrometalurgia.

Cu toate acestea nici microscopul electronic nu a permis observarea directă a atomilor, pînă cînd inventarea microscopului ionic a apropiat foarte mult pe cercetători de acest deziderat. Chiar dacă nici cu acest instrument nu se «văd» atomii, el furnizează totuși o imagine fascinantă a poziției acestora în diverse substanțe.

*

Iată cum bătrîna optică și științele înrudite, prin cele mai recente realizări ale lor, aduc serviciile cele mai prețuite omului contemporan, vădindu-și astfel veșnica lor tinerețe...

Theodor ROȘESCU
cercetător principal la Institutul de fizică atomică al Academiei

UZINA DE PRELUCRARE A MASELOR PLASTICE DIN IAȘI

LIVREAZĂ FĂRĂ REPARTIȚIE:

— ȚEVI din p.v.c. tip U,M și G, de la Ø 32 la Ø 280 mm;
— COVOARE și DALE din p.v.c. fără suport textil, cu grosimea de 1,5 și 2 cm, în diverse culori;
— GRANULE din p.v.c. electrotehnice pentru injecție etc;
— FOLII PLASTIFIANTE din p.v.c. simple și șagrenate, în diverse culori;
— FOLII SUFLATE din polietilenă;
— PLĂCI EXTRUSE din polistiren;
— ÎNLOCUITORI TUB Bergman și Pantzer.

CU REPARTIȚIE:

— CORPURI SUFLATE din polietilenă pentru ambalaje.

Bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 95, telefon 5720

OBICEIURI STRĂMOȘEȘTI

de Vasile **MĂNĂSTIREANU**

Sîntem priviți cu admirație, bogăția aproape miraculoasă a folclorului românesc uluiește. Avem obiceiuri pitorești, dansuri exuberante, costume naționale de o eleganță rafinată, zicători și proverbe înțelepte și concise cum numai un popor ce-a străbătut milenii poate concepe. Comoara aceasta e veșnic vie și strălucitoare, de ea ne apropiem cu dragoste și spontaneitate. De sărbători, satul românesc își revarsă în culori, bețeală și vorbe meșteșugite tot prisosul inimii sale largi, dedată în aceste clipe numai bucuriei. Sîntem orgolioși, și pe drept cuvînt: nu se văd în multe locuri călușari ca în Argeș ori costume ca la Săliște.

De sărbători, parfumul de busuioc și gutui al datinii străbune adie mai tare... De unde vine? Cine a împămîntenit-o?

Folclorul nostru păstrează tradiții foarte vechi. El se leagă, fără îndoială, de străvechea cultură a Mediteranei orientale. Pe un fond tracic și geto-dac s-au altoit mai apoi obiceiurile romane. Urările copiilor din Ardeal, versurile recitate la colinde prezintă asemănări cu ceea ce știm despre serbările romanilor la Calendele lui ianuarie. Alergările cu cai de Anul nou, Boboteaza și Sîn' Toader se pare că vin tot de la o datină romană: jocurile, festivitățile și concursurile hipice ce aveau loc în momentul instalării în funcție a proconsulilor. Folclorul nostru, unitar în ansamblu, are forme regionale dintre cele mai variate. Este legată această varietate de geografia regiunii și de psihologia locuitorilor ei. Pluguşorul în Ardeal e mai sobru, textul are rigoare aproape clasică. În Muntenia și Moldova sărbătoarea e fastuoasă, textul baroc. Dar obiceiurile cele mai bogate de Anul nou le găsim în Moldova. În timpul sărbătorilor de iarnă, pluguşorul, jocurile caprei, ursului și căiuților cu întregul lor alai de măști și travesti, căldărari, babe și moși, împărați și mirese, bunghieri și irozi colindă satele, îndeosebi în seara și ziua de Anul nou, urînd gospodarilor belșug și fericire.

(Continuare în pag. 19)

Căiuții din Baia sînt sculptați în lemn și înșeuați cu cele mai frumoase scoarțe de lînă.

▲ «Ța, ța, ța, căpriță ța!/ De la munte te-am adus/ Într-o coajă de harbuz»...

La Vîrful Cîmpului, din grupul căiuților fac parte și tobosarii care, datorită costumației viu colorate, mai sînt numiți și miri.

▼

◀ Combinînd măiestru blana, cîrpele colorate și fasolea cu nailonul, Nicolae Popa din Tîrpești s-a afirmat ca unul dintre cei mai autentici și talentați creatori populari de măști rituale.

OBICEIURI STRĂMOȘEȘTI

«Sorcova, vesela,
să trăiți și să-nfloriți,
ca perii, ca merii»...

De Anul nou, în zona Tîrgului Neamț, ograda fiecărui gospodar devine o adevărată scenă de teatru deschisă, în care se desfășoară spectacole folclorice tradiționale de o neasemuită originalitate și frumusețe.

Pe cap cu comănace cu pene verzi sau roșii, îmbrăcați cu bluze bătute în mărgele, cu canafuri, epoleți și pieptul plin de decorații originale, vechi de zeci de ani, ei sînt «împărații» din Bosanci și Moara — sate din preajma Sucevei.

În sunete de fluiere, tobe și țignale grupul de căiuți, comiși și ofițeri, toboșari, miri și mirese își fac jocul pe ulițele satelor din zona Dorohoilor.

Masca din Dumbrăvița-Pașcani e numită de localnici și obrăză. Măștile din această zonă sînt confecționate din piele tăbăcită și se remarcă prin podoabele multicolore.

Grupuri numeroase, cu o costumație deosebită, zăbovesc la fiecare casă, gospodarul îi așteaptă cu masa întinsă, cu daruri și bucate anume pregătite. În sunete de tobe, viori, tălăngi și clopote, cu strigături din care nu lipsește aluzia ironică, tinerii își desfășoară jocul sub ochii gazdei.

Melodiile și ritmurile cîntecelor, dansurile sau jocul măștilor și al personajelor travestite au reținut și reține atenția nu numai a privitorilor de rînd ci și a specialiștilor.

Ingeniozitatea în costumația măștilor, varietatea tipologică a acestora, de la masca cu chip de animal (capră, urs, cal) pînă la cea cu chip de om (babă, moșneag etc.), dovedesc nu numai forța de inventivitate ci și continuitatea tipului de mască din vechime și pînă astăzi. Întregul spectacol, care urmează cu improvizații ca în «Commedia dell'arte», numai aici se găsește. Există apoi, mai puțin cunoscut, un teatru haiducesc moldovenesc.

Ne întrebăm uneori dacă vor subzista aceste minunate datini într-o lume în continuă mișcare și prefacere ca a noastră. Dacă nu vor deveni simple reprezentații, cel mult «modernizate» și «stilizate». Fără îndoială că timpul le va decanta dar nu le va șterge. Ceea ce e fundamental în noi și-și află răsfrîngerea în folclor va răzbate prin timp. Interesul față de creația populară e mai viu ca oricînd. Să fie o reacție față de intensitatea și dinamica excesivă a vieții moderne reîntoarcerea spre puritatea și candorile artei populare? Lumea dorește bucurii și lucruri autentice. Ele sînt cel mai bine exprimate în folclor sau conving cel mai bine aici.

Să ne reîntoarcem așadar pentru aceste zile de sărbători la exuberanta și multicolora uliță a copilăriei. Gazda-i poftește pe toți în casă; colacii și vinul vechi se înfrățesc cu bucatele îmbelșugate. Afară-i veselie și pace. Cine n-a cunoscut bucuria Anului nou românesc, acela a pierdut mult...

Un modest argument și omagiu sînt și ilustrațiile de față.

De multă vreme afișele Olimpiadei «circulă» pe toate meridianele globului.

ANUL OLIMPIC 1968

de Victor BĂNCIULESCU

Cunoscuta cîntăreață Sylvie Vartan, soția nu mai puțin cunoscutului Johnny Hollyday, conduce în prezent o casă de mode. Pentru Jocurile Olimpice de la Grenoble ea a lansat aceste costume care vor fi purtate de toate însoțitoarele în timpul desfășurării jocurilor.

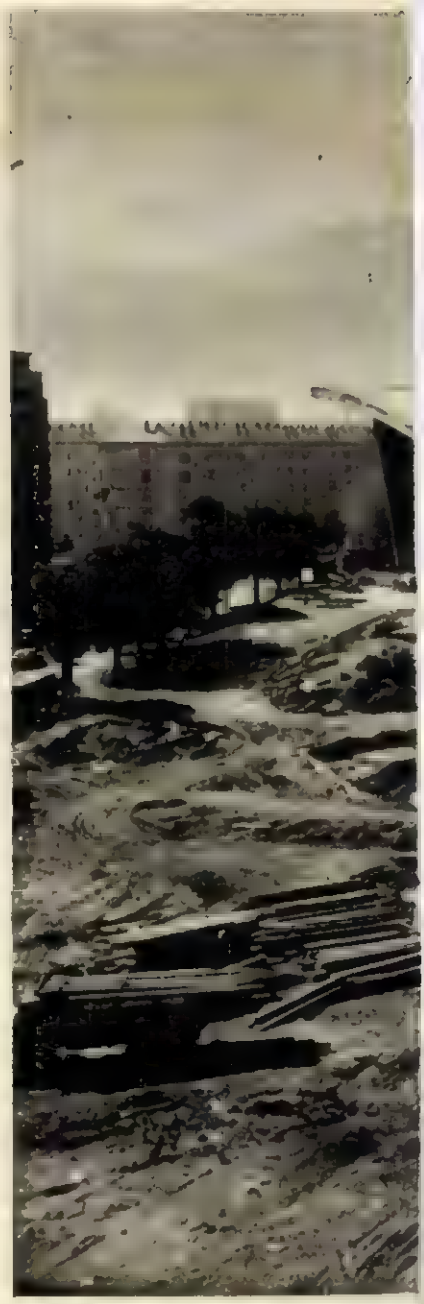

Făclia olimpică a luminat 12 veacuri ale antichității și stă aprinsă de peste 70 de ani în ipostaza ei modernă. Asemenea record de longevitate este greu de egalat în istorie. Într-un volum de călătorii «Prin Grecia», Al. Șiperco recomanda să ne imaginăm «un centru european de acest fel, care ar fi funcționat neîntrerupt, cu regularitate desăvîrșită, de pe timpul lui Carol cel Mare pînă în zilele noastre!»

Apreciind perioada antică, istoricii s-au declarat uluiți de frecvența regulată a acestui fenomen ciclic, «din patru în patru ani» (întrerupt doar o singură dată, din voința acelui zănatic Nero, în epoca de deteriorare morală a Jocurilor Olimpice). Cadența monotonă dar impresionantă, simetria aceasta cvadrienală proiectată pe războiul vremii, a dat lumii grecești... un calendar (nu ecalendele grecești!). Istoricul Timaios din Tauromenion, care a trăit între anii 345 și 260 î.e.n., a trudit mult la întocmirea listei învingătorilor la Jocurile Olimpice. Lucrînd astfel la un fel de istorie olimpică, el a introdus calculul anilor după Olimpiade, sistem cronologic recunoscut mai tîrziu în unanimitate. De pildă, lupta de la Salamina a avut loc — potrivit acestui sistem de notare — în primul an al celei de a 75-a Olimpiade.

Legînd astfel istoria de Jocurile Olimpice, grecii te îndeamnă să-ți pui în șagă întrebarea: nu e oare uimitor faptul că ei au uitat anul cînd au cucerit Troia, că nu-i pot întocmi acte de stare civilă lui Homer, dar că victoria lui Corebos pe un stadiu (în anul 776 î.e.n.) au săpat-o în marmură și ne-au transmis-o?

Importanța pe care grecii înșiși au acordat-o Jocurilor Olimpice a făcut pe mulți comentatori moderni să exagereze aprecierile, transformînd elogiul moderat în ditiramb. După unii, «anul 1 al primei Olimpiade reprezintă pentru greci ceea ce a fost fondarea Romei pentru latini, nașterea lui Cristos pentru creștini, proclamarea republicii pentru republicani...» După alții: «Mecca e un pelerinaj religios, Bayreuth — unul muzical, Deauville — unul monden, iar Parisul — unul artistic și de bilci; Olimpia înseamnă toate acestea la un loc și încă pe deasupra...» Prof. C. Kirițescu, autorul lucrării «Palestrica», spune: «Egiptul a avut piramidele, Roma — forul capitolin, Elada a avut Olimpia». Ziaristul și scriitorul francez Pierre Louys consideră că «o dată cu anul 776 î.e.n. începe nu numai istoria sportului, ci însăși istoria Europei». Exagerări, de bună-seamă. Bine intenționate, fiind izvorîte dintr-un senti-

ment de uimire provocat de un fenomen în stare să înmoaie rigiditatea și rigurozitatea celui mai intolerant dintre istorici!

Jocurile Olimpice ale antichității nu au fost o simplă suită de concursuri, un turneu perpetuu, cu stagiune din patru în patru ani, ci o instituție. Mișcarea era proprie omului primitiv; jocurile le-au cunoscut și vechile popoare orientale; egiptenii și asirienii și-au impus exerciții corporale. Grecii sînt însă primii în lume care creează un sistem de educație fizică. În concepția lor de pedagogie sportivă, palestra și gimnaziul sînt trepte educative. Numai frecventarea acestora a putut aduce tînărului Aristocle porecla sub care a intrat în enciclopediile lumii: Platon («platos» însemnînd în grecește «lat în spate»)! Ceea ce încununează educația fizică grecească și o distinge ferm de toate antecedentele este *agonistica*, întrecerea, măsurarea virtuților, lupta pe stadion.

Din toate acestea ne-a rămas o originală invitație la sănătate, la robustețe, la desăvîrșire. Și ne-au rămas, în același timp, la Luvru și la British Museum, la Vatican și — de ce nu, păstrînd proporțiile — la Muzeul din Constanța, splendidele opere ale marilor sculptori ai antichității, frumoase din cauza perfecției lor formale și a ideilor pe care le exprimă.

Jocurile Olimpice antice au durat din anul 776 î.e.n. pînă în anul 393 al erei noastre, cînd împăratul roman Teodosiu, socotindu-le păgîne, le suprimă.

*

După un somn lung de 1503 ani, Jocurile Olimpice se trezesc din nou la viață. De data aceasta nu ca o sărbătoare a unui singur popor, ci a sportivilor din toată lumea. De data aceasta nu mai celebrăm moartea eroilor sub zidurile Troiei, ci cîntăm viața cu bucuriile ei.

Stabilit în România după ce participase la luptele pentru independența Greciei (1821-1829), Evanghelie Zappa creează «fundația Olympicelor» și pune averea sa la dispoziție pentru restaurarea Jocurilor Olimpice, după obiceiurile strămoșești». (Avînd, după părerea contemporanilor, sentimente luminate și patriotice către țara noastră», Zappa a sprijinit prin donații întemeierea Academiei Române și redactarea unei gramatici române.) Deși propunerile sale, născute pe teritoriul României, au eșuat, Evanghelie Zappa trebuie considerat unul dintre precursorii reînvierii Jocurilor Olimpice moderne.

Titlul glorios de renovator al Jocurilor revine, necontestat, pedagogului francez Pierre de Coubertin (de asemenea un prieten al țării noastre, fondator, în 1906, al Ligii de prietenie Franța—România). La 25 noiembrie 1892, în marele amfiteatru de la Sorbona, conferențiarul Pierre de Coubertin încheie o dizertație, altfel anodină, ridicînd mîna și țintuindu-și auditoriul cu următoarele cuvinte: «Trebuie să internaționalizăm sportul, trebuie să organizăm noi jocuri Olimpice!»

Începe — încă din 1896 — neîntreruptul «export de canotori, alergători, scrimeri», în care Coubertin vedea un sprijin de nădejde la cauza păcii. Începe fascinantul șir de spectacole — plin de triumfuri și emulații, viu și colorat — care a făcut din Jocurile Olimpice cea mai mare și mai importantă întrecere sportivă a tuturor timpurilor, pe toate meridianele globului pămîntesc.

Luis Spyros din Marussi, Paavo Nurmi din Turku, Jesse Owens din Cleveland, Emil Zatopek din Zlin și Aurel Vernescu din București preiau și duc mult mai departe în viitorime ștafeta olimpică de acolo de unde au lăsat-o Milon din Crotona, Teagene din Tasos sau Leonidas din Rodos...

*

În cei 72 de ani de la restaurarea jocurilor, 123 de țări ale globului pămîntesc au acceptat principiile mișcării olimpice, trimițîndu-și fiii din patru în patru ani la confruntarea sportivă majoră a lumii. Lista itinerantă a Jocurilor Olimpice trece prin Atena (1896), Paris (1900), St. Louis (1904), Londra (1908) și Stockholm (1912) în perioada de pionierat, prin Anvers (1920), Paris (1924), Amsterdam (1928), Los Angeles (1932) și Berlin (1936) într-un interludiu de consolidare, apoi prin Londra (1948), Helsinki (1952), Melbourne (1956), Roma (1960) și Tokyo (1964), în tendința spre universalitate. Concomitent, jocurile de iarnă, inaugurate ceva mai tîrziu, se desfășoară la: Chamonix (1924), St. Moritz (1928), Lake Placid (1932), Garmisch Partenkirchen (1936), din nou St. Moritz (1948), Oslo (1952), Cortina d'Ampezzo (1956), Squaw Valley (1960) și Innsbruck (1964).

La prima vedere, superficială, desigur, Jocurile Olimpice par a fi doar o recenzie periodică a evoluției sportive din timpurile moderne, o înregistrare pasivă a saltului formidabil al sportului (nemijlocit legat de saltul civilizației), o trecere în revistă a gloriilor care vor rămîne peste decenii, poate peste secole, și care se numesc: Johnny Weissmüller, Sonja Henie, Abebe Bikila, Iolanda Balaș sau Don Schollander. Nu a, firește, numai atît. În 1957, la București, astăzi octogenarul președinte al Comitetului Internațional Olimpic, Avery Brundage, ne declara: «Jocurile Olimpice se desfășoară în scopul de a sublinia cu tărie că oamenii pot trăi unii lîngă alții dacă o fac cu gînduri bune. Aceste competiții pacifice între popoarele lumii, în

(Continuare în pag. 23)

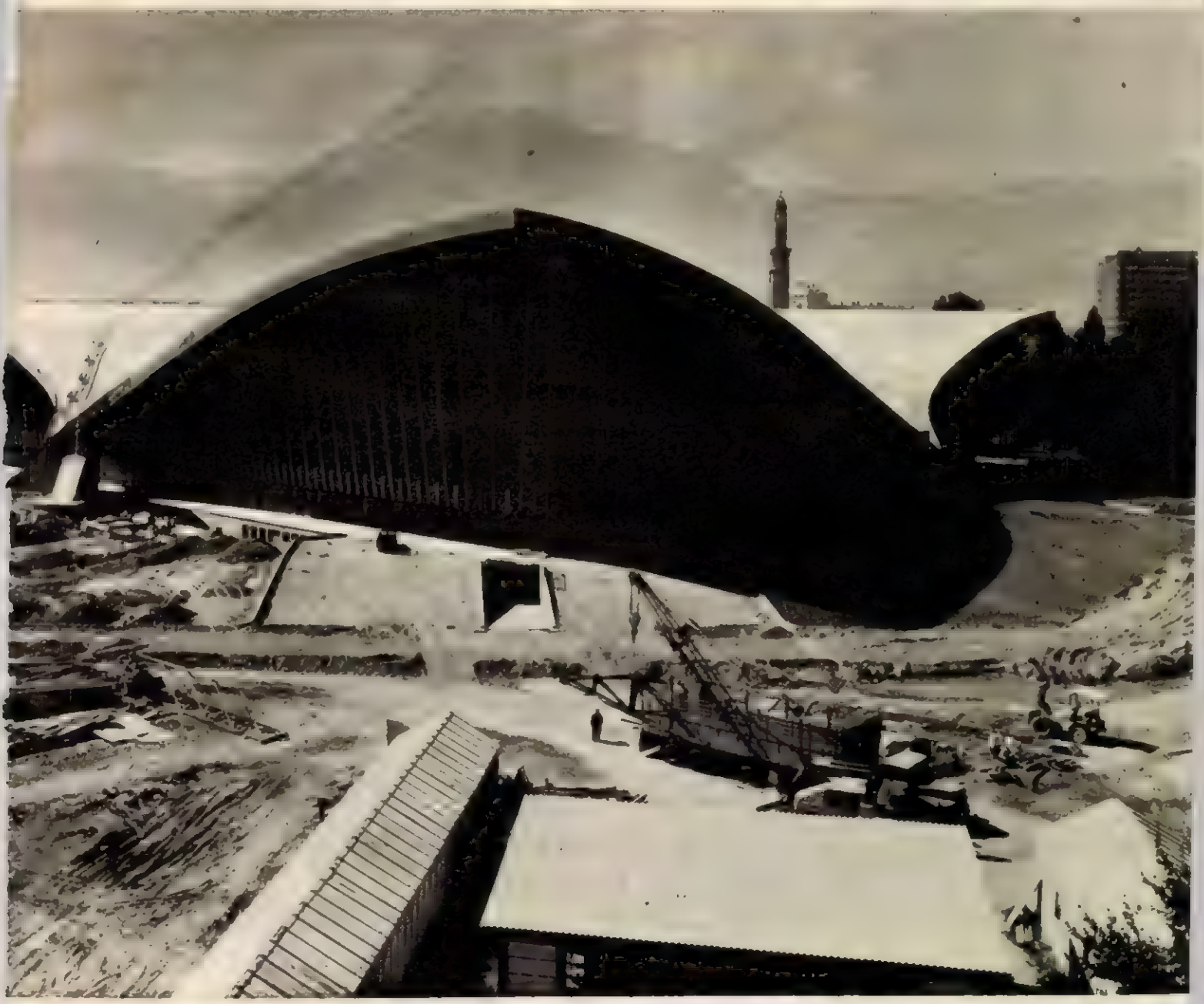

Patinoarul acoperit din Grenoble este gata. Prețul construcției: aproape 3 milioane franci francezi.

80 000 de spectatori vor putea urmări probele atletice de pe acest stadion. Evacuarea sa nu dureze decît 15 minute ▲

(Urmare din pag. 21)

domeniul sportului, pot duce la prietenie și la înțelegere internațională. Jocurile Olimpice s-au impus într-adevăr ca factor de apropiere și nu de diviziune. Nu mai e vorba azi — spunea, spiritual, Al. Mirodan — de un ecercu (îngust), ci de mai multe: ...cinci! Trăim în epoca transformării emblemei olimpice — cele 5 cercuri înfrățite — într-un necontenit și mereu crescînd adevăr al vieții contemporane.

•

Intrăm într-un nou an olimpic. Iarna ne va prinde în patria lui Stendhal, cel care a spus: «Să ne umplem pieptul cu aerul din vîrf de munte, acolo unde se nasc rîurile», iar începutul de toamnă — în țara aztecilor, a lui Pancho Villa și a lui Diego Rivera. Lumea întreagă își va ațința ochii în februarie spre Grenoble, sub obrocul Alpilor francezi, iar în octombrie spre Ciudad de Mexico, la umbra vulcanului Popocatepetl. Ne vom familiariza din nou cu numiri geografice uneori stranii, alteori greu de pronunțat, dar vom ști cu precizie că la Chamrousse se întrec Jean-Claude Killy și Karl Schranz, că la Alpe d'Huez boberii noștri îi înfruntă pe ciracii lui Monti, că pe canalul Xochimilco canoiștii și canoiștii români își apără supremația, că în cocatea sportivă de la Magdalena Mixhuca se antrenează Tommie Smith și Igor Ter Ovanesian, Mihaela Penes și Irena Kirszenstein.

•

Orașul Grenoble are privilegiul de a găzdui o ediție jubiliară — a X-a — a Jocurilor Olimpice de iarnă. Pe emblema evenimentului figurează inelele olimpice înlănțuite, un edelweiss stilizat în chip de stea de gheață și cele trei roze din blazonul orașului (simbolizînd industria, viața universitară și turismul, elementele componente tipice ale municipiului dauphinez). Un oraș de șes alpin, la abia 220 de metri altitudine, în care fiecare stradă are cîte un munte la capătul ei. În plină expansiune, cu 250 000 de locuitori (incluzînd și împrejurimile), Grenoble se află înconjurat de vîrfuri mergînd pînă la 3 300 m înălțime (Vercors, Belledonne, Grandes-Rousses). Se înțelege deci că orașului în sine îi sînt rezervate, în afară de ceremonii și manifestații culturale, doar întrecerile de patinaj și hochei. Celelalte competiții se îndepărtează de oraș cu 30-60 km: schiul alpin la Chamrousse, schiul nordic la Autrans, săriturile speciale la Saint-Nizier-du-Moucherotte, săniuțele la Villard-de-Lans, iar boburile la Alpe d'Huez. Dispersarea locurilor de întrecere pune, firește, probleme de transport, dar organizatorii au fost previzători: 800 de autocare și 600 minicare la dispoziția spectatorilor, fără a mai pomeni autoturismele.

Dacă zăpada nu ne va dezamăgi speranțele, dacă foehnul nu va sufla prea cald, vom fi martorii unei olimpiade reușite. Spectacolul sportiv are o distribuție excelentă, într-un repertoriu nu tocmai variat. Rezerva noastră se referă la faptul că majoritatea sporturilor hibernale și-au găsit de multă vreme o specializare zonală (justificată adesea de condiții naturale, de climă, de tradiție), în așa fel încît apariițiile surprinzătoare sînt teoretic excluse. De pildă, este evident că în schiul alpin va continua duelul — neîntrerupt de două decenii — franco-austriac, în care de data aceasta sînt favorizate gazdele franceze, familiarizate cu pîrtiile. Este evident că în probele nordice de schi și sărituri de la trambulină, țările scandinave își vor împărți medaliile. Orice excepție, din altă zonă geografică, nu va putea dezechilibra superioritatea de ansamblu a țărilor obișnuite să domine aceste probe.

Interesantă va fi lupta la patinaj viteză, sport în care asaltul din ultimii ani al olandezilor ne duce cu gîndul la pînzele lui Van der Velde, Breughel sau Avercamp. La hochei pe gheață se vor înfrunta din nou echipele U.R.S.S. și Canadei, Cehoslovaciei și S.U.A., într-un carusel de forță și viteză, fără învingător previzibil. Dar serile de gală le vor oferi fără îndoială concursurile de patinaj artistic cu tot cortegiul lor de grație și suplețe, de eleganță și putere. Aci orice pronostic pare hazardat în fața avalanșei de elemente tinere (deși rutina s-a arătat totdeauna hotărîtoare). Cazul este similar la întrecerile de săniuțe și mai ales la boburi, unde așteptăm — pe baza unor recente succese — ca reprezentanții noștri să reînnoade trainic firul tradiției marilor campioni Papană-Hubert sau Frim-Dimitrescu.

Nădăjduim că între 6 și 18 februarie 1968 — potrivit spuselor directorului general al Comitetului de organizare, dr. Robert Heraud — «Grenoble va putea să-și îndeplinească cu seninătate rolul de capitală olimpică».

•

La 12 octombrie 1968 lumea întreagă își va ațința privirile spre Mexico. În acea zi, pe marele stadion al centrului universitar, președintele Gustavo Diaz Ordaz va inaugura ceremonia de deschidere a celei de-a XIX-a ediții a Jocurilor Olimpice. Timp de două săptămîni Mexicul va figura pe paginile tuturor ziarelor din lume. Cei mai buni sportivi de pe glob și sute de mii de vizitatori își vor da înîlnire în acele zile la Ciudad de Mexico, unde se dispută marea majoritate a probelor (cu excepția înotului — în golful Acapulco, și a echitației — în centrul de vacanțe de la Oaxtepec, dominat de cei doi mari vulcani Popocatepetl și Iztlacihuatl). Pentru ei Mexicul nu este numai stația de tranzit a marilor campioni, a lui Kurt Bendlin sau Viorica Viscopoleanu, Leonid Jabotinski sau Miguelina Cobian. Pentru ei Mexicul este în primul rînd țara unui popor brav, de 44 milioane locuitori, răsfirat de o parte și de alta a tropicului.

Puține țări posedă o varietate atît de mare de peisaje: de la Marea Caraibilor la țărmurile Pacificului, de la soarele tropical la zăpezile veșnice de pe Citlaltepetl («muntele stelei», 5 570 m altitudine, vîrful culminant al țării). Atracțiile Mexicului se întind pe 4 000 km de la nord la sud: pădurea «amazoniană» de la Tabasco, jungla uscată a Yucatanului, oceanul de orhidee de la Fortin de las Flores, precum și arborii ce te fac, o clipă, să te crezi într-o pădure alpină. De-a lungul a 9 212 km de țărmuri, repartizate între două oceane, se succed golfuri mici și înguste, lungi plaje pustii, vegheate cît cuprinde ochiul doar de palmieri. Și apoi pe malul Pacificului se află stațiunea maritimă Acapulco, pe care nu Elvis Presley a făcut-o celebră ci poziția naturală și splendidul echipament turistic.

Mai există și un alt Mexic: cel al vestigiilor lumii precolumbiene. În peste 11 000 de așezări arheologice, în zeci și zeci de temple și piramide se conservă civilizația poporului maya și a aztecilor.

Dar înainte de toate este capitala țării, Ciudad de Mexico, situată la 2 240 m înălțime, pe ruinele fostei metropole aztece Tenochtitlan. A curs multă cerneală de cînd, în iulie 1964, fostul campion olimpic Christopher Brasher a publicat în ziarul londonez «The Observer» fulminantul său articol «Acolo se va muri...», declanșînd vasta campanie privind aclimatizarea la altitudine și dînd, involuntar, un impresionant impuls cercetărilor științifice în domeniul sportului. Laboratoare întregi, aparataje din cele mai moderne, înregistratoare electronice s-au reunit pentru a stabili că atmosfera rarefiată a înălțimilor mexicane poate favoriza sau defavoriza unele performanțe, dar că ea nu pune în pericol sănătatea sportivilor. Prin urmare ne putem aștepta la rezultate senzaționale, ca și la altele decepționante (pronosticurile fiind, oricum, prematura). Acum, cînd campania antialtitudine s-a stins, știm, firește, că în octombrie, în luna soarelui și a nopților instalate, atunci cînd sezonul ploilor s-a încheiat, în focarul atenției generale vor sta stadionul olimpic și piscina olimpică, stadionul Azteca și gimnaziul insurgentes palatul sporturilor și gimnaziul Churubusco. Dar Mexico — oraș fidel trecutului său glorios — va fi vizitat de asemenea pentru muzeele sale, printre care cel mai vestit și mai plin de comori este Muzeul național de antropologie, cu 60 000 de piese din vechea civilizație indiană. De altfel, organizatorii Jocurilor Olimpice au dublat programul sportiv cu numeroase manifestații culturale, încercînd să transforme jocurile într-o mare serbare populară, într-un fel de festival modern al tineretului de pretutindeni.

La 8 august flacăra olimpică, aprinsă în templul lui Zeus de la Olimpia, va porni în lunga ei călătorie. Torța va trece prin Palos de Moguer, portul spaniol din care cu aproape 500 de ani în urmă Cristofor Columb a plecat la descoperirea Americii. Apoi, după un lung periplu, flacăra va sosi, la 12 octombrie, la poalele maiestuoasei «piramide a soarelui» de la Teotihuacan, în vîrful căreia va arde tot timpul desfășurării jocurilor, reluînd străvechea tradiție precolumbiană a focului sacru, simbol al vieții. Între 12 și 27 octombrie 1968 Mexicul va lega cultura sa veche cu aspirațiile contemporane. Nu e vorba aci de un simplu cult (fără zei) față de idealul generos uman al fortificării generațiilor prin sport. E mult mai mult. Cunoașterea reciprocă, respectul reciproc — iată ce îndeamnă tineretul lumii spre arena olimpică.

Macheta unui joc de pelotă, executată în argilă (epoarține perioadei clasice a Mexicului occidental). Piesa este expusă la Muzeul Diego Rivera.

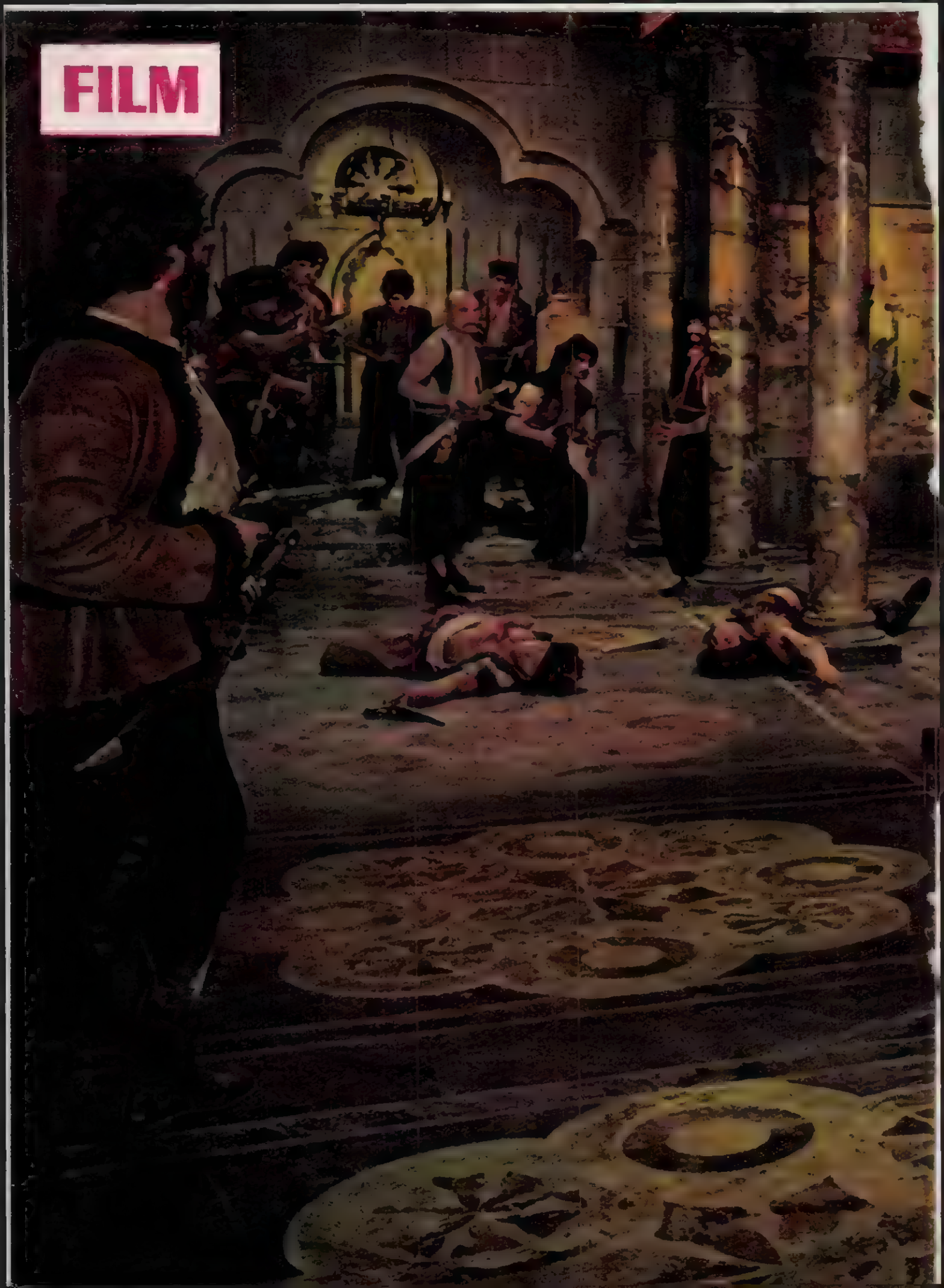
FILM

FILM

FILME «MARI»

FILME LA CARE DĂM NĂVALĂ • FILME PE CARE DE OBICEI NU LE LUĂM CU NOI

de Magda MIHĂILESCU

Un film de mare noblețe: «Faraonul», al regizorului polonez J. Kawalerowicz. ▲

Se pare că secolul nostru ne pune prea mult față în față cu noi înșine și ne torturează mintea cu prea multe întrebări. Nu abdicăm, și asta este una din mîndriile și frumusețile vieții noastre de oameni moderni, dar uneori simțim nevoia să fugim pentru cîteva clipe de acest «noi înșine». Fugim cum putem. Plecăm cu automobilul la țară, punem de trei ori banda cu muzica Beatlesilor ori ne lăsăm în grija acestui mare fălcător, cel mai mare fălcător și întreținător de mituri al zilelor noastre: cinematograful. Ne *deconectăm*, ca să folosim un cuvînt căruia sociologia i-a făcut cinstea de a-l primi la curtea ei. Ne ducem să vedem *filme-carbaxin* (ca să întrebuințăm un alt termen ce așteaptă să-i vină rîndul...). Și, slavă Domnului, că sînt atîtea, de toate felurile, de toate mărimile și culorile: superproducții, filme-mamut (supersuperproducții ar veni), filme de aventuri, polițiste, muzicale, filme la care se rîde, filme cu Brigitte Bardot, filme cu James Bond, westernuri realizate în Europa (pentru că cele de acasă de la ele, cele americane — desigur nu toate — sînt niște lucruri sfinte și n-aș îndrăzni niciodată să le spun «carbaxin»). După toate statisticile, ceea ce numim noi superproducție, marele spectacol istoric, atrage cel mai mult. Dorința de destindere a omului care intră la «Cleopatra» se confundă, desigur, și cu nevoia lui de a visa în liniște, de a contempla un trecut mitic, fabulos, de a se întîlni cu marile figuri ale istoriei sau mitologiei devenite întruchipări concrete, de a-și bucura privirea cu spectacolul marilor desfășurări de forță, al costumelor somptuoase, al peisajelor cu cei mai grozavi munți și cele mai vijelioase rîuri, al apariților feminine tulburătoare. De obicei astfel de filme nu ne sfredelesc conștiința ci o amețesc blînd. Dar nu aceasta este păcatul lor cel mai mare. De obicei cronicarul cinematografic este nemilos cu ele nu pentru că dumnealui ar fi din naștere o ființă rea și masochistă, căreia îi place ca 24 de ore din 24 să-și simtă conștiința sfredelită, ci pentru că, de cele mai multe ori, aceste pelicule nu au fost atinse de aripa artei. Cineaștii s-au plimbat prin mitologie și prin istoria îndepărtată ca printr-o țară a nimănui, neatenți la sufletul timpurilor, al istoriei, trecînd nepăsători pe lîngă dificultatea reală a transpunerii pe peliculă a unor informații și a unui material poetic incremenite, cristalizate, șlefuite de veacuri — «Cartagina în flăcări», «Elena din Troia», «Cei șapte contra Tebei» și alte producții semnate de Carmine Gallone, Michele Lupo, Mario Bava au fost atît de nimicite nu pentru simplul fapt că sînt alcătuiri strict comerciale ci pentru lipsa oricărei urme de vibrație omenească în fața istoriei. Marea armată a superproducțiilor nu a izbutit să se apropie de acea artă de largă audiență pe care o apăra cîndva de mînia snobilor K.G. Chesterton: «publicațiile populare n-au în ele nimic rău. Ele exprimă locurile comune eroice și însingerate pe care s-a clădit civilizația. Și, în pofida tuturor cărților proaste,

umanitatea nu s-a îndoit și nu se va îndoi niciodată că fidelitatea e nobilă, curajul e splendid, femeile în pericol trebuie salvate și inamicii învinși cruțați». Stîngăcia cu care cinematografia și-a însușit mitul și istoria îndepărtată contrastează puternic cu siguranța westernului care și-a plămădit sub ochii noștri propria lui mitologie (un paradox, unul din multele paradoxuri ale artei filmului). Bănuim că în paradisul vitejilor Buffalo Bill ori David Crocket stau alături de Ulise și Ahile. Dar westernul însuși, ca gen, s-a născut «din întîlnirea între o mitologie și un mijloc de expresie», cum spunea André Bazin. Superproducția nu a găsit încă mijlocul de expresie. Desigur, există cineaști serioși care au rîvna căutărilor, există Mario Camerini cu al său Ulise (cel cu Kirk Douglas și Silvana Mangano), J.L. Manckiewicz, Vittorio Cottafavi, King Vidor, John Huston, care au încercat să modeleze cu sensibilitate și respect superproducția, să o scuture de superficialitate. Există filme onorabile, cuviincioase și frumoase în felul lor, precum, «Cleopatra», «Vikingii», «Spartacus». Și, să nu se supere nimeni dacă vom aminti tot aici, în spațiul acestui subiect «ușuratic», rîvna pasionatului polonez J. Kawalerowicz de a capta alt fel istoria, de a o redimensiona cinematografic la o înaltă temperatură spirituală, de a-i topi datele într-un aliaj nobil. Așa s-a născut acel fascinant «Faraonul». Demne de laudă sînt și unele din realizările cineaștilor noștri, «Tudor», «Haiducii», «Dacii», remarcabile prin demnitatea lor artistică și intelectuală. O amploare autentică, ce ține de intensitatea sentimentelor transmise nu de masivitatea figurației, o continuă direcționare a acțiunii către sensuri majore recomandă siguranța și înțelegerea cu care aceștia s-au apropiat de trecutul patriei. Dîrzenia, înțelepciunea, dorința de libertate și de continuitate pe meleagurile noastre, toate aceste permanențe ale spiritului românesc au fost exprimate convingător în «Dacii».

Nici talentul lui John Huston, nici banii lui Dino de Laurentiis, nici prezența în distribuție a unor mari actori precum Richard Harris, Ava Gardner, Peter O'Toole, Gabrielle Ferzetti, Eleonora Rossi-Drago nu au salvat colosul numit «Biblia» de la prăbușire.

Dacă ar fi să-l judecăm fie și numai după această scenă copleșitoare prin fast — intrarea Cleopatrei în Roma — și tot am înțelege de ce filmul lui J.L. Manckiewicz a fost socotit cea mai costisitoare producție din istoria cinematografiei. Însăși interpreta, Elizabeth Taylor, mărturisește că a fost înspăimîntată de masivitatea figurației și de risipa de aur.

*

Bune sau rele, cum ar fi, publicul dă năvală să vadă filmele-gigant. Nu pentru că n-ar avea ochi și urechi pentru un Antonioni sau Kurosawa. Vrea să se destindă, cum spuneam la început. Dar nu aceasta este singura explicație. Spectatorul este o ființă credincioasă și optimistă, mult mai credincioasă și mai optimistă decît am fi dispuși s-o credem. Deși s-a ars cu «Cartagina în flăcări», aleargă totuși și la «Elena din Troia»; nădăjduiește, în secret, că poate-poate de data aceasta făpturile de vis ale cărților vor avea nu numai bicepși zdraveni și sîni dezgoliți, ci și un abur de vrajă. Chiar dacă la terminarea proiecției pînă și Elizabeth Taylor, cea cu ochi violeți, este lăsată în sală cu Cleopatra ei cu tot, el, spectatorul, speră că o dată și o dată ecranul va smulge secretul frazei lui Pascal: «Dacă nasul Cleopatrei ar fi fost mai scurt, alta ar fi fost soarta lumii». Drept care se duce și la «Muncile lui Hercule». Și așa mai departe. Din acest «și așa mai departe» se nasc banii de care cinematografia are atîta nevoie pentru a se încadra într-un circuit economic rentabil. Altfel nu se poate. Oricît am strîmba din nas la filmele cu Maciste și Hercule, nu putem trece cu vederea peste faptul că cinci pelicule precum «Muncile lui Hercule», «David și Goliat», «Ultimele zile ale orașului Pompei», «Hercule și regina Midia», «Maciste și Calea Regilor» au adus Italiei un venit de peste 800 milioane de lire. De altfel Italia este țara unde în ultimii ani superproducția cunoaște o mare înflorire, ca să spunem așa. Din păcate, doar cantitativă. (Lucrurile au stat oarecum asemănător în anii de dinaintea izbucnirii neorealismului, cînd s-a încercat să se ridice din cartoane o întreagă Romă imperială; pe lîngă emfaza și demagogia acelora, filmele de azi par mult mai la locul lor.) Mitologia romană și greacă este aproape pe cale de epuizare. A început să se valorifice istoria Orientului. De multe ori în colaborare cu firmele spaniole.

Străduința gigantului filmic de a acapara piața are însă în ea și ceva disperat și trist. Este, în unele privințe, un gest de apărare în fața concurenței de temut a televiziunii, care răpește sălilor de film spectatorii. (După 1956 Italia a pierdut 78 milioane de spectatori, nefiind țara cu cel mai mare număr de pierderi.) «Mamutul» vrea să pară că face în necaz televiziunii, că-i dă cu tifla, și de aceea se răsfață în tot soiul de panorame, cinerame și ciclorame, dar de fapt e abătut. Mai ales de cînd televiziunea luptă și cu arme colorate.

UMOR

DUPĂ REVELION

....și ai dormit bine?...

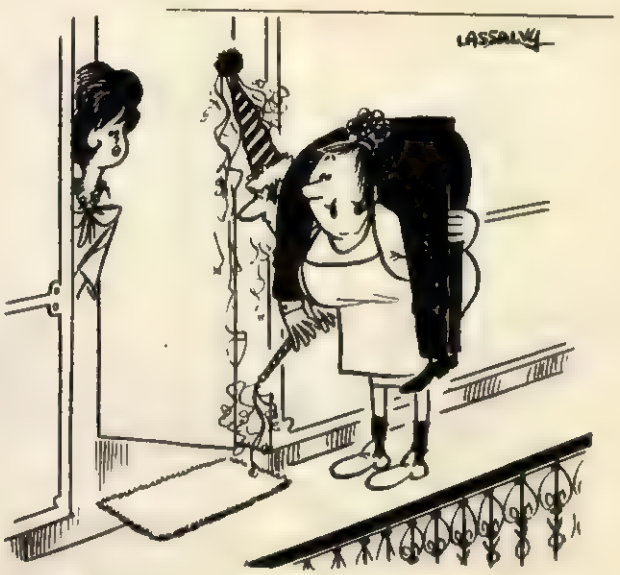

— Am găsit asta pe scări...
Nu cumva e a dv.?

— Costică, în lada cu nisip, printre morcovi, pusesem trei sticle de șampanie! Cum de a rămas doar una?
— Pe-aia n-am găsit-o!...

T. PALL

— Am petrecut grozav revelionul ăsta, nu?

— Posesorii de Taunus în față, apoi cei cu Fiat 1 800, Renault 10, Trabant 601 și așa mai departe...

T. PALL

Fără cuvinte

— Cam cum dorişi?
— Ca Sophia Loren!..

V. TIMOC

Tatăl Noe: *Ia spune-mi, scumpo, n-ai văzut cumva perechea noastră de vizoni?*

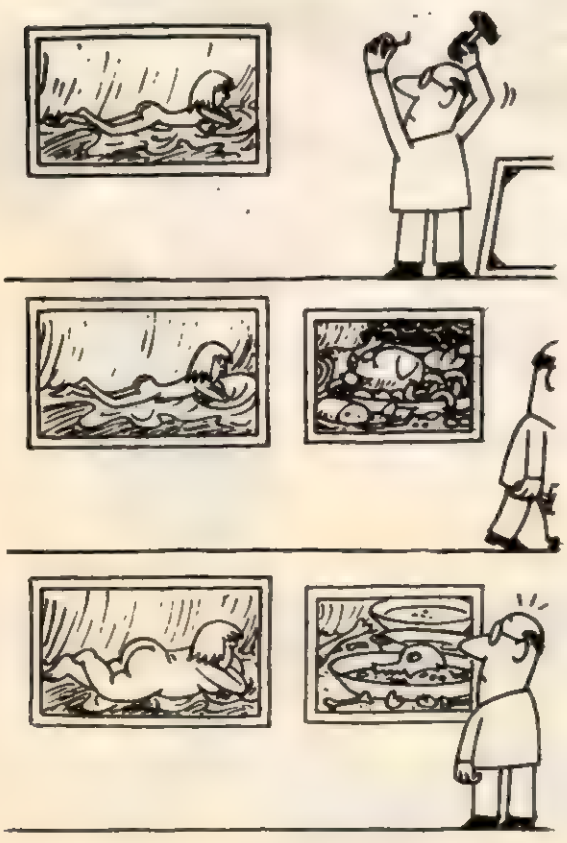

Fără cuvinte

Fără cuvinte

apa curată — izvor de sănătate!

COMITETUL DE STAT AL APELOR
Inspectoratul de stat al apelor

cozonaci

rozeta * MOLDOVENESC * cu stafide * cu rahat * SULTANIN *

Rozeta 400 gr = 6,75 lei – moldovenesc 400 gr = 5,50 lei (cu rahat 500 gr = 6,75 lei)
Rozeta 100 gr = 1,75 lei – moldovenesc 150 gr = 2,50 lei (cu stafide 400 gr = 5,75 lei)

TREI DIN CELE MAI SCURTE SCHIȚE UMORISTICE

PENTRU CE ?

— schiță polițistă —

Într-un magazin de bijuterii intră un bărbat cu mîna bandajată. Alege briliantul cel mai mare și — avînd mîna bolnavă — îl roagă pe bijutier să scrie pe o hîrtie următoarele cuvinte: «Draga mea, dă șoferului 1 500 de dolari».

Peste zece minute șoferul se întoarse cu banii iar clientul plecă cu briliantul.

E de înțeles spaima bijutierului cînd, sosind seara acasă, soția l-a întrebat:

— Pentru ce ai avut nevoie de atîția bani?

UN, DOI, TREI...

— schiță cu cow-boy —

El era un cow-boy frumos și viteaz. Ea — o blondă fermecătoare. Se iubeau. S-au căsătorit. După nuntă, el a încălecat pe cal, și-a luat mireasa pe șa și a pornit-o în galop prin Far Westul sălbatic spre ranchul lor. Asfințea în prerie. În plin galop, calul s-a poticnit deodată. Cow-boyul cel frumos spuse doar:

— Unu!

Și porni mai departe. Peste o oră calul s-a poticnit pentru a doua oară.

— Doi! — spuse cow-boyul cel viteaz.

Se apropiau acum de ranch, cînd calul s-a poticnit pentru a treia oară.

— Trei! — spuse eroul nostru, scoase apoi liniștit revolverul și trase un foc mortal în nefericitul animal.

— Vai ce brută ești, ce barbar — strigă tînăra soție. Cum poți să te porți astfel cu un animal?! Să-ți fie rușine!

Cow-boyul cel frumos și viteaz răspunse doar:

— Unu!

NUMĂRUL DE TELEFON

— schiță familială —

— Aici, primăria! — spuse telefonista de serviciu ridicînd receptorul.

Tăcere.

— Primăria! — repetă nervoasă telefonista.

Din nou tăcere. Cînd repetă a treia oară se auzi, în sfîrșit, vocea neliniștită a unei femei.

— Este într-adevăr primăria?

— Da! — răspunse telefonista. Cu cine doriți să vorbiți?

Din nou tăcere. De-abia după cîteva clipe femeia răspunse emoționată:

— Cu nimeni. Numărul ăsta de telefon l-am găsit în buzunarul soțului meu.

UNDE ȚI-A FOST CAPUL?...

Cine nu și-a pierdut capul măcar o dată? Desigur, nu la propriu ci la figurat. Cauzele pot fi nenumărate: din cauza băuturii, din cauza tracului sau a unor ochi frumoși. Nici fotbalul nu trebuie omis. Nimeni însă nu și-a pierdut capul din cauza obiectivului aparatului fotografic, și totuși în grupajul de față ni se demonstrează contrariul!

Pe motoretă, cu capul plin de băutură! Nu recomandăm nimănui să-l imite pe temerarul din fotografie (foto 1).

Mulți oameni iubesc caii, aceste frumoase și nobile patrupede. Un proverb care spune că cine iubește își pierde ușor capul se adeverește măcar pentru secunda necesară declanșării aparatului de fotografiat (foto 2).

Un fotbalist ideal este doar acela ce gîndește, deci fotbalul nu se joacă numai cu picioarele ci și cu capul. Este exact ceea ce demonstrează instantaneul de față (foto 3).

▲ E una dintre mirificele plante marine sau o floare culeasă din generoasa vegetație a tropicelor? Nici una, nici alta. E pălăria pe care a purtat-o Liz Taylor în timpul unui bal la Veneția. Atît pălăria cît și rochia au fost confecționate pentru filmul «Mergi înainte», în care celebra actriță trebuie să interpreteze un dans japonez, kabuki. Fiindcă au fost gata cu o lună înainte, au fost folosite într-o originală avanpremieră.

VORBE DE DUH

■ ESOP, marele fabulist grec, spunea adesea: «Fiecare are două buzunare: unul în față și altul în spate. În buzunarul din față ține greșelile altora, în cel din spate, pe ale sale»...

■ Un tînăr i se lăuda lui ARISTIP că citește foarte mult.
— Da — îi spuse filozoful — dar e bine să știi că nu cei care mănîncă foarte mult sînt și cei mai sănătoși, ci cei care digeră mai bine.

■ ZENON îi învăța pe discipolii săi:
— Amintiți-vă totdeauna că natura ne-a dat două urechi și o singură gură, pentru a ne învăța că trebuie să ascultăm mai mult decît să vorbim.

■ LUDOVIC AL XIV-LEA spunea că ori de cîte ori numește un mare demnitar provoacă 99 nemulțumiri și... o ingratitudine.

■ DIDEROT spunea despre Fontenelle, foarte îmbătrînit și al cărui spirit nu mai dădea decît rare scînteieri:
— E un castel vechi în care revin din cînd în cînd spiritele.

■ O vorbă de duh a lui RIVAROL despre un om lipsit de conștiință: «Face pată în norod».

■ Scriitorul francez CHAMFORT spuse o dată despre un oportunist:
— Ce om de treabă! Cum sare el să ajute totdeauna pe cine e mai tare...

■ RIVAROL spunea despre fiul lui Buffon:
— Este cel mai prost capitol din «Istoria naturală» a tatălui său.

■ Un tînăr pictor îl întrebă pe marele pictor realist francez COURBET:
— Cum vă plac tablourile mele? Eu pictez lucrurile așa cum le văd...
— În cazul acesta ar trebui să vă arătați unui oculist.

■ Scriitorul francez Francis CARCO poza lui Raoul Dufy. La sfîrșitul ultimei ședințe, pictorul îi spuse:
— Acum încearcă să semeni cu... tabloul!

■ «Detest caii — spunea odată Winston CHURCHILL — pentru că sînt incomozi la mijloc și periculoși la cele două extremități...»

■ «Fără îndoială că bărbatul este de compătimit — afirma cunoscuta romancieră franceză Françoise SAGAN — pentru că are mai multe probleme decît femeia. Întîi de toate, însuși faptul că are de-a face cu femeia»...

„PERLE" DE-ALE ȘCOLARILOR

■ Mercur era zeul temperaturii.

■ Precursorii revoluției franceze au fost Jean, Jacques și Rousseau.

■ Propoziționea este o gîndire care se termină cu punct.

■ Datorită progresului științific, durata vieții omenești este în creștere. Va veni o zi în care toți oamenii, cineri sau bărbni, vor fi centenari.

■ Putem să ne molipsim de turbare mușcînd un cîine turbat.

DE NECREZUT ȘI TOTUȘI ADEVĂRAT!

■ Omul a domesticit multe mamifere și păsări, dar numai o singură insectă: albina.

■ Repertoriul privighetorii cuprinde pînă la 2 000 melodii. Cîntînd, privighetoarea emite circa 130 tonuri muzicale pe secundă.

■ Presiunea lichidului din interiorul celulelor din care este alcătuită o căpățînă de ceapă este de peste 24 atmosfere. Suficientă pentru a face să explodeze cîteva cazane cu abur...

■ Cercetări fizico-chimice au arătat că temperatura vîrfului de țigară aprinsă este de 1 200 grade, prin urmare superioară temperaturii de topire a cuprului, aurului sau argintului.

COMENTARIILE SÎNT DE PRISOS

Nu o dată s-a întîmplat ca opere de mare valoare să nu fie apreciate de contemporani după cum ar fi meritat. Iată cîteva exemple de «erori celebre» ale criticilor muzicali din secolul trecut:

— Despre Richard *Wagner* un critic muzical englez spunea acum o sută de ani că este o nulitate, «o buruiană pe mormîntul lui Beethoven».

— «Istoria muzicii», scrisă cu cîteva decenii în urmă de F. Brendel, considera că «Aida», «Othello» și «Falstaff» sînt «opere de minimă însemnătate» ale lui Giuseppe *Verdi*.

— «Dicționarul operelor», apărut în editura Larousse, afirma că opera «Carmen» de *Bizet* este «bizară și plină de inconsecvențe».

— Criticul francez Geoffroy aprecia acum 150 de ani că «Don Juan» de *Mozart* este «un calmeș-balmeș ceucon».

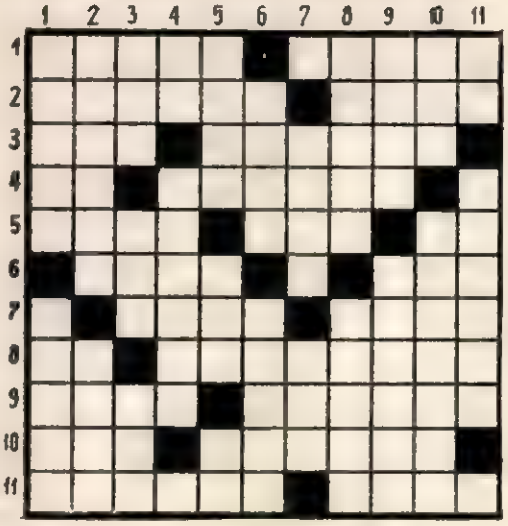

LA...

ORIZONTAL: 1) La... — ...la... 2) ...și cu versuri (fem.) — Oraș în Maroc. 3) La fel... — ...la... 4) ...apoi, în fond,... — ...iar la..5) Ținută prea mult la foc — Bună la sănius — Ca la cartel 6) Un fel de... la fel — Se împarte la doi. 7) La bal — Comună în Oltenia. 8) Cap de afiș! — Bun de dat la la-uri! 9) Lac 200% tematic — Un fel de învîrteală. 10) Demonstrativ la distanță (fem.) — Exclamă: «O, la laaah... (pl.). 11) La — Lălești și Lăloaia de prin părțile Bacăului.

VERTICAL: 1) La... la plan — A-i da cu la. 2) Clopoței primăvăratici — Foarte bun la Cluj. 3) Merge cu la, la — Băgat în pămînt — La uns! 4) În frig! — Lala prezentată la-la! 5) Luntre mică — La mulți... cu ei! — O interpretare deosebită «La mere»! 6) La... strîmtoare — Cu un ochi la slănină și cu altul la făină (fem.). 7) Lăfiu — Albă ca zăpada (masc). 8) A lua cum nu trebuie — Locuință la...stînă (înv.)! 9) Ușurel-ușurel — Sub supraveghere (fem.). 10) La cu ecou! — Ținut la rece. 11) La «Rebus» e cal — La (pl.)

S. IVAN

Cuvinte mai puțin cunoscute: RBAT, LACU, ACIC.

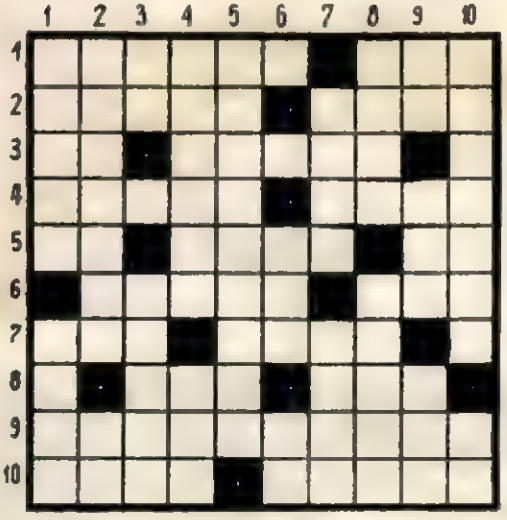

... MULȚI...

ORIZONTAL: 1) Mulți — Auxiliar al viitorului. 2) Masă... plastică — Mulțime. 3) Nemulțumire — Ceva mai mult (reg.). 4) E cu spor — Colț de stîncă. 5) Tezel — Tradițional pe masa petrecerii de revelion — Curmi 6) De multe ori — Care aparține vorbitorului. 7) Îți oferă mai multe șanse — Prefix pentru egal. 8) Unul din care ies multe — Nume feminin. 9) A înmulți. 10) Cu mulți ani în spate — Cel mai... banal multiplu.

VERTICAL: 1) Nu prea știe multe — De mai multe calibre (sing.). 2) Nemulțumit — Plin de apă. 3) Pronume — O dată mai mult. 4) Mult — Orășel în Japonia. 5) Cu atît mai mult. 6) Bară de gimnastică — Paul Costescu. 7) Vin în devenire — Aureolă. 8) Mult — În opoziție cu... foarte mult. 9) În schelet — Mulți ani — Imediat. 10) Cel mai mult — Se urează și se vor mulți (sing.).

E. BOLTEANU

Cuvinte mai puțin cunoscute: OTS, REC.

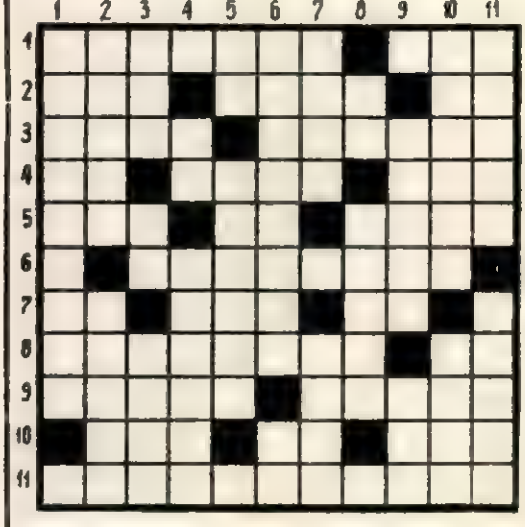

... ANI!

ORIZONTAL: 1) Ani și... — ... Ani la modul serios (sic!). 2) La mulți ani — Anul, în fond — Argint. 3) Fiare de pază (sing). — Ani... cosmici. 4) La masă, în capi — Înălțime în Valea Innului — Cel al anului e 1 ianuarie. 5) Nu-i altfel — La centenar! — Măturăș. 6) Marii maeștri ai revelioanelor. 7) Se întoarce! — Se scutură de fulgi — Întîi ianuarie. 8) Sărbătoarea Anului nou — Notă veche. 9) Ani concentrici, vegetali — Preludiu de revelion. 10) Scurtă istorie! — A exista — Nederanjat în noaptea de revelion. 11) Tinerețea omenirii.

VERTICAL: 1) Ani (fig.). 2) Scrisori la un an o dată! — Timp (...de azil). 3) Mulți ani — Un început literar! — Apus. 4) Finaluri de urări! — A pune la cale. 5) Început sfîrșit! — Mulți ani! 6) De mii de ani — Florescu Horia. 7) Concurent — Ax pămîntesc (pl.). 8) Popa Marin — Vîrsta femeilor (pl.). 9) Bune de împănat (nu curcani!) — Oaspete neinvitat la masa de revelion. 10) În capul mesei la unele petreceri (pl.) — La mulți ani stricto senso. 11) Petrecere între prieteni — Crește pe an ce trece.

V.M. SUSAN

Cuvinte mai puțin cunoscute: ISEL.

FOTOPRES '67

Continuînd o tradiție ce datează de cîțiva ani, publicăm în paginile de față cîteva din fotografiile care, reflectînd evenimente ce s-au impus în 1967 atenției opiniei publice pe diferite meridiane și paralele, au fost reproduse de mai toate publicațiile ilustrate din lume.

O tînără firavă escortează un colos spășit... Imaginea a făcut cu repeziciune ocolul pămîntului, aproape neexistînd publicație care să n-o reproducă. Pentru că e mai mult decît un simbol — ilustrează o realitate a anului 1967: micul popor vietnamez, animat de un mare patriotism, se dovedește capabil să-i facă pe agresorii americani să-și piardă trufia atotputerniciei.

FOTOPRES '67

Drapelul țării obișnuite să dicteze pretutindeni în lumea capitalistă părăsește Franța o dată cu desființarea bazelor americane de pe teritoriul ei, în urma hotărîrii guvernului francez; încă un moment care va fi amintit cu strîngere de inimă de cei ce vor face, la Washington, cronica anului încheiat.

În schimb S.U.A. și-au făcut simțită «forța» în propria lor casă; ce importanță are faptul că, în operațiunea de trecere prin foc și sabie a cartierelor populației de culoare din diverse mari orașe unde, în «vara fierbinte» 1967, negrii au cerut respectarea drepturilor civile, au fost hăituiți pînă și copiii?...

..Sau că celor ce au venit cu flori la uriașa demonstrație din fața Pentagonului, pentru a cere ca locul politicii războinice să-l ia respectul pentru viață, li s-a răspuns cu baionetele întinse? A fost o «demonstrație de forță»? A fost...

În orice caz, 1967 a consemnat o victorie a modei pe plan larg — moda «minijupe» reflectînd spiritul vremii. Ca o dovadă — faptul că a fost acceptată chiar în incinta Vaticanului, dar purtată numai de Claudia Cardinale. Celelalte vizitatoare ale «cetății eterne» au trebuit să-și lungească minijupele cu ce-au avut la îndemînă: șaluri, boticuri etc.

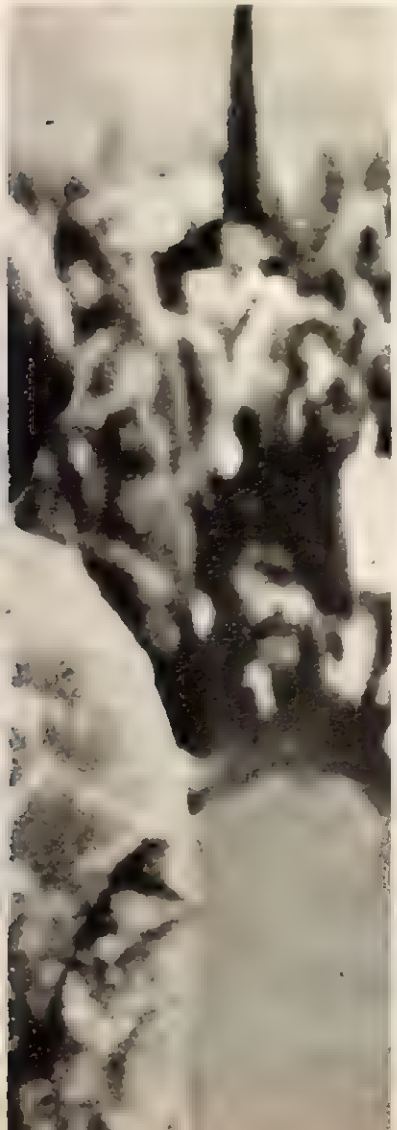

Creatorii de modă s-au întrecut în a găsi, și în anul 1967, noi materiale — respectiv plăci de plexiglas, de metal etc. Din cauza greutății acestora să fi făcut odeseă casele de modă economie de material? Sau pentru a scoate mai în evidență formele uneia dintre cele mai en vogue manechine în 1967 — Donyale Luna?

Dar oamenii s-au preocupat nu numai de lucruri atît de efemere ca moda. Savantul american dr. Bedford, bolnav de cancer, a cerut ca, în momentul morții sale clinice, să devină obiectul unei experiențe fără precedent — și anume corpul său să fie introdus într-un container menținut la o temperatură foarte scăzută, pentru a putea fi reanimat atunci cînd se va descoperi leacul acestei «boli a secolului».

FOTOPRES '67

Ca un rechizitoriu arată privirea acestei păsări pe care marea a trădat-o... din vina oamenilor: greşeala «pilotului automat» al navei şi a unui marinar au făcut ca petrolierul «Torrey Canyon» să eşueze şi conţinutul său să se reverse otrăvind apa pe o întindere de mulţi kilometri.

Un gest care îi trădează pe ucigaşi: intenţionat sau nu, degetul ofiţerului bolivian este îndreptat spre locul pe unde a pătruns glonţele care a făcut ca inima înflăcăratului luptător revoluţionar care a fost Che Guevara să înceteze pentru totdeauna să bată.

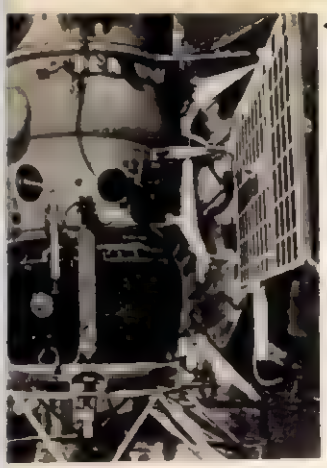

Anul 1967 a consemnat intrarea în cel de-al doilea deceniu al erei cosmice, cu noi paşi înainte făcuţi pe calea descifrării tainelor altor planete, prin lansarea sondei spaţiale sovietice «Venus- IV», a rachetei americane «Saturn-5» purtătoare a navei «Apollo-IV» etc. La numai puţine minute după lansarea lui «Venus-IV», agenţiile internaţionale transmiteau prin telefoto această imagine a sondei spaţiale sovietice.

O imagine care a făcut senzaţie: Chombe — cel care şi-a alcătuit scara ascensiunii sale din trepte de cadavre — aşteaptă acum îndărătul porţilor ferecate şi străjuite...

Prinzînd acest instantaneu tragic în timpul conflictului israelo-arab, fotoreporterul, cu sau fără intenţia sa, a oferit cititorilor publicaţiilor în care a apărut un subiect de meditaţie: cui foloseşte o astfel de rezolvare a diferendelor?...

SPAL-2 — mașini industriale de spălat rufe. Capacitate 50 kg rufe uscate.

STOR-2 — mașini centrifugale de stors rufe. Capacitate 25 kg rufe uscate

USMER-2 — uscătoare mecanice rotative. Capacitate 15 kg rufe uscate.

APARATE de fabricat sifon cu două umpleatoare.
MAȘINI universale de tîmplărie T-8.
MAȘINI de tăiat și îndreptat fier-beton de la Ø 1 la Ø 14 mm.
MAȘINI tablat fondant.
COMPRESOARE pentru hidrofor.
AEROTERME.
BATERII.
VENTILATOARE
etc. etc.

COMANDAȚI LA

Metalurgica

ÎNTREPRINDERE DE INDUSTRIE LOCALĂ

BUCUREȘTI - Șos. IANCULUI 46-48, raionul 23 AUGUST, telefon 35.14.14.-35.18.25.

ancheta noastră

- **CEI MAI POPULARI ACTORI ȘI INTERPREȚI DE MUZICĂ UȘOARĂ AI ANULUI.**
- **CELE MAI BUNE FILME ALE ANULUI.**

RĂSPUNSUL CITITORILOR

Ne aflăm la a treia ediție a anchetei noastre. Numărul scrisorilor primite de data aceasta depășește cu cîteva sute pe cel de anul trecut. Desigur, rezultatele oglindesc nu o ierarhie absolută de valori — fapt imposibil — ci unele tendințe ale gustului multor cititori, implicit spectatori. Despre aceste tendințe vorbesc însă, într-un chip cît se poate de interesant, nu numai listă primilor clasați, dar și ceea ce se află dincolo de aceștia. Întrucît spațiul paginilor de față nu ne îngăduie să comentăm aceste preferințe mai restrînse dar semnificative, vom reveni cu cîteva însemnări în numărul viitor.

CEL MAI POPULAR ACTOR ROMÂN DE FILM

AMZA PELLEA

CEA MAI POPULARĂ ACTRIȚĂ ROMÂNĂ DE FILM

IRINA PETRESCU

CEL MAI POPULAR ACTOR STRĂIN DE FILM

KIRK DOUGLAS

CEA MAI POPULARĂ ACTRIȚĂ STRĂINĂ DE FILM

SOPHIA LOREN

CEL MAI BUN FILM ROMÂNESC VĂZUT ÎN 1967

«DACII»

CEL MAI BUN FILM STRĂIN VĂZUT ÎN 1967

«SPARTACUS»

CEL MAI POPULAR ACTOR ROMÂN DE TEATRU

SILVIU STĂNCULESCU

CEA MAI POPULARĂ ACTRIȚĂ ROMÂNĂ DE TEATRU

MARCELA RUSU

CEL MAI POPULAR CÎNTĂREȚ ROMÂN DE MUZICĂ UȘOARĂ

DAN SPĂTARU

CEA MAI POPULARĂ CÎNTĂREAȚĂ ROMÂNĂ DE MUZICĂ UȘOARĂ

MARGARETA PÎSLARU

Fotografii de Elena GHERA, A. MIHAILOPOL și S. STEINER

CE NE DORIM... CE VĂ DORIM...

CEORGE CALBOREANU

Roluri mari? Am avut. Succese? Am fost și din acestea. Să-mi fie cu iertare dacă le rîvnesc acum pentru final meu. Iar revistei de cu nume fierbinte îi urez să încălzească și să lumineze ca și pînă acum. Ba, dacă poate, și mai bine!

Prof. univ. **EDMOND NICOLAU**

Cu prilejul Anului nou adresez «Flacării» și cititorilor ei cele mai bune urări de sănătate și fericire. Iar dacă îmi este permis și mie să mă adresez zilnic din poveste, la a 12-a lovitură de gong, aș importuna-o cu două dorințe.

Aș dori să am răgazul terminării unei lucrări mai ample despre cibernetica sistemelor complexe privind economia, neuropsihologia... Este o nouă ramură a științei contemporane care stabilește legături neașteptate între domeniile cele mai diferite și duce adesea la concluzii surprinzătoare, care vă privesc, poate, și pe dv...

Iar a doua dorință... Ei bine, dați-mi voie s-o formulez «prin fir direct» zilnei celei bune...

MAGDALENA POPA

Ce mi-aș dori pentru anul 1968? Cam care, după toate probabilitățile, nu se va înfăptui chiar în '68. Dar dată mi-i un motiv ca eu să-l doresc cu mai puțină ardoare: un «Festival internațional de dans» la București. Sînt pretențioasă? Poate... Dar ce bine i-ar sta baletului românesc într-o confruntare cu reprezentanții ai celor mai valoroase școli coregrafice de peste hotare.

Revistei «Flacăra», atît de îndrăgită, îi doresc să fie... și mai îndrăgită. Și — vorba aceea cu «spațiu și turtă» — să închine mai mult spațiu manifestărilor coregrafice din țara noastră.

MARGARETA PÎSLARU

Să vedem ce-am făcut pînă acum și ce-a mai rămas de făcut: așadar am cîntat muzică ușoară și populară, am apărut în niște filme și într-o piesă, am scris niște cîntece. Ce mi-aș putea dori pentru 1968? Să cînt muzică ușoară și populară, să joc într-un film, să scriu un cîntec. Lucruri vechi. Numai că aș vrea să le fac alt fel. Cît despre «Flacăra» dumneavoastră, n-ar fi rău ca pagnile ei de muzică ușoară să aibă... mai multă greutate.

IURIE DARIE

I-aș vrea să am prilejul unei adevărate pârtii cu critica de film, dar pentru asta e nevoie de un rol care să-i reziste...

Revistei îi doresc mai multe pagini pe care să înghesuie, în deplină libertate, opinii înflăcărate

Acad. **GHERASIM CONSTANTINESCU**

Veți ciocni oare în noaptea de Anul nou și în sănătatea celor care se străduiesc ca viața din paharul dv. să fie cît mai «nobilă»?

Dacă o veți face, să știți că de la anul care începe eu aștept (e un fel de a spune) primele succese ale nou-creatului Institut de cercetări pentru viticultură și vinificație, și îi doresc fierbinte rezolvă Congresului organizației internaționale a viei și vinului, care va fi găzduit la toamnă în țara noastră.

Iar pentru că sînteți atenți și nu ne uitați în toastul dv., vă urăm vinuri bune, mai bune ca oricînd, în 1968!

MELANIA CÎRJE

Ce-mi doresc de-adevăratelea? Să mă gîndesc! Firește, roluri bune. Nu neapărat mari (luna nu e albastră în fiecare seară...), dar roluri în care să simt că exist, că trăiesc. Îmi doresc și liniște în casă: e mare lucru! Iar «Flacării», dată, o birjă mai de calitate. E vremea! Să ieșim și noi mai frumoase pe coperte.

CARMEN STĂNESCU

Îmi doresc pentru 1968 o «Madame Sans Gêne» care să-și mențină tinerețea la fel de bine ca și «Femeia cu bani». Pentru că, știe, există roluri care îngăduie — ca și unele femei — să-și păstreze prospețimea: e și asta o artă!

Ce-i doresc «Flacării»? Poate mai multă consecvență în publicarea paginilor de teatru: să nu ne mai lase să-i așteptăm cu săptămînile rubrica teatrală.

SILVIU STĂNCULESCU

Ar fi timpul ca noi, actorii de la Teatrul Giulești, să ne adunăm o dată de pe drumuri sau, cum ați spune dv., «teatrul să-și redeschidă porțile». E o dorință pentru '68, pentru începutul lui '68. Pentru restul anului mi-ar plăcea să știm că spectatorilor noștri nu li se pare prea departe teatrul, deși se află peste Podul Grant. Personal, mi-aș îngădui să sper și într-o mare întîlnire cu un Cehov, un Shakespeare sau un Ibsen, ori cu un rol într-un film de-al nostru.

Spuneți-mi, îi pot dori unei reviste să se gîndească mai puțin la chioșcuri? Pentru mine prea sună bine. Atunci să zicem așa: după ce o cumpără toată lumea, dar absolut toată lumea, să rămînă un singur exemplar nevîndut pe care să-l pot cumpăra eu.

Prof. dr. **ȘTEFAN STOENESCU**
Institutul meteorologic

De la anul 1968 aștept un dar cam scump: un calculator electronic. Urați-mi să-l căpătăm cît să ne bucurăm de el împreună, dv. cînd porniți, să zicem, în concediu, și vă întrebați cum va fi vremea, iar noi, cînd ne încingem la treaba noastră de meteorologi.

Pînă la realizarea acestui deziderat vă urez tuturor mereu vreme bună!

Din paginile de față lipsesc fotografiile Margaretei Pîslaru și a lui Silviu Stănculescu. Se înțelege că nu este o scăpare din vedere». După cum e lesne de observat, portretele celor doi actori se află în pagina alăturată.

Aerosolii frumusetii!!!
Produse de parfumerie și cosmetică condiționate în ambalaj tip aerosoli.
Nou, practic, la îndemîna tuturor.

În magazinele I.C.S. „Bijuteria" găsiți un bogat sortiment.

Marii compozitori
marii interpreți pe
discuri
«ELECTRECORD»

Rembrandt și Lucian la dv. acasă!
Frescele Voronețului în apartamentul dv.!
Escaladați piscurile înzăpezite ale Făgărașilor din fotoliul
DIAPOZITIVELE COLOR
vă oferă toate acestea.
Acum, în pragul Anului nou, oferiți în dar diapozitive color.

DISCUȚIE
ÎN LIVADA CU VIȘINI

de Radu PENCIULESCU

Trebuie să mărturisesc că intrînd în sală înainte de începerea «Livezii cu vișini» mi se părea că știu dinainte cîte ceva despre spectacol.

Cronica «orală» stîrnită de acest ultim spectacol cehovian și cronica «Gazetei literare» purtînd semnătura lui N. Carandino mă îndemnau să aștept, nu fără curiozitate, delicatele unei seri teatrale iconoclaste. Așteptam «becketizarea» lui Cehov și eșuarea în farsă și gag a atmosferei, emoției și nobleței «livezii».

Așteptarea a fost însă zadarnică.

Am găsit în schimb poezia dulce-amară a murindei livezi. Iar agonia ei a fost și tragică, și ridicolă, inconștientă, tandră, plină de patos și de bufonerie. Lumini și umbre și culori o-au mișcat pe neașteptate itinerarii, compunînd armoniile și disonanțele de-o clipă ale acestei inimitabile și ciudate atmosfere. Și ce este mai propriu lui Cehov — în ciuda tuturor locurilor comune care, adunate de decenii, au făcut zid între noi și opera sa — decît această senzație de vibrație a lumnii și culorii, această determinare prin amănunte contradictorii a psihologiilor și situațiilor? Și totul vorbind despre actul principal al dramei care se petrece undeva în culise sau în lumea dinafară, sau în noi înșine (sau în «subtext», sau în «curentul subteran», pentru că nu mă pot elibera aici cu de tirania formulei încetățenite), pe care dramaturgia îl reliefează tocmai printr-o ne întreruptă strădanie de a-l ascunde.

Așa am văzut în spectacolul Teatrului «Bulandra». Și satisfacțiile mele de spectator au izvorît de aici. Fidelitatea și respectul pentru autor au însuflețit munca echipei de creatori și rezultatul a fost, cred, pe măsura aspirațiilor lor. (Am înțeles foarte bine și articolul pe care regizorul îl publică în programul de sală ca făcînd parte din sistemul de referiri proprii activității intelectuale, proprii polivalențelor sensibilității, și anicidecum ca pe un program de remodelare a lui Cehov cu ajutorul sau prin mijlocirea imaginii și filozofiei becketiene.)

De unde totuși confuziile din jurul unui spectacol în care totul este fidelitate, mai mult, devoțiune față de Cehov? Am sentimentul că nici injuriile, nici criticile și nici chiar unele adorații nonconformiste nu se raportează din păcate la obiect. Ele consemnează cu satisfacție sau cu durere absența din spectacol a «cehovismului». Dar nimic nu e mai străin spiritului lui Cehov decît această tendință (care din păcate a făcut școală la noi și aiurea) de a juca atmosfera și nostalgia cehoviană. Consemnam mai sus impresionismul cehovian și unele din mijloacele sale. Și e limpede că atmosfera la Cehov rezultă din punctări de subtile amănunte vag contradictorii și aparent neorganizate care duc la intensa vibrație a întregului și nu poate fi în nici un caz scopul, obiectul interpretării.

Regizorul Lucian Pintilie citește «Livada cu vișini» (această piesă în care, cum spune Eric Bentley, «...farsa își trage seva din patosul tragic iar patosul tragic din farsă...») și o povestește apoi în spectacol simplu și pur, obligîndu-ne s-o urmărim cu ochi proaspeți, ca pe o piesă pe care o vedem azi pentru prima oară.

Cum realizează Pintilie această puritate a povestirii, cum recreează piesa, cum ne transmite implicațiile și referirile cele mai subtile în haina aceasta obișnuită a adevărului foarte accesibil? Operațiunea regizorală — și mi se pare definitorie pentru talentul lui Pintilie — nu este simplă (a adăuga textului secțiuni directe sau contrapunctice, care să susțină sau să contrazică situația descrisă de autor) ci mai complexă: plecînd de la text, Pintilie se străduiește să obțină pasta generală de viață, ambianța cea mai largă pe care aceasta o sugerează, dar care în același timp și depășește selecțiile la care dramaturgul în mod firesc a ajuns, și de alci, de pe această bază de adevăr (hai să-i spunem obiectiv), revine la text, la situații, la psihologii, care apar acum organice, încărcate de un adevăr vital și deseori surprinzător. El nu face ceea ce se numește în mod obișnuit «punere în scenă organică», ci obține prin acest drum mai complicat o deplină **organicitate a textului,** senzația cuceritoare că textul rezultă, țîșnește din spectacolul pe care l-a imaginat. Să ne amintim prima scenă: Lopahin și Duniașa înainte de întoarcerea stăpînilor. Ce subtilă gradație a apropierii evenimentului se obține din cele două ritmuri contrastante pe care le poartă personajele (dispoziția romantioasă ce-l moleșește pe Lopahin la sfîrșitul unei nopți de veghe și mica isterie a Duniașei care, «sensibilizată» de apropiatul eveniment, face ultimele pregătiri, parcurgînd în goană lungi distanțe într-o încăpere aproape goală). Dar întregul act III («seara patetică») în care fiecare personaj se străduie cu obstinație să-și păstreze intactă inconștiența, singura armă de apărare în fața evenimentului care îi va schimba existența: vînzarea la licitație a moșiei. Sau una dintre cele mai exemplare rezolvări — scena Lopahin-Varia din actul IV — în care, deși dorită de amîndoi, cererea de căsătorie nu se formulează, cuvintele de dragoste nu se rostesc, totul pe fundalul excitației fetelor care plîndesc la ușă rezultatul. Și desigur mai sînt și altele.

Spectacolul și invenția regizorului capătă viață prin intermediul unei remarcabile echipe actoricești. Mi-e greu să vorbesc despre aportul fiecărui interpret. Cei mai mult m-a interesat, ca actor, în acest spectacol Emmerich Schäffer. Sarcina pe care i-a dat-o regizorul a fost dintre cele mai dificile. Să fie vizionarul romantic și patetic și în același timp studentul întîrziat, ratat, lipsit de perspectivă, ridicol. Și actorul a știut să topească patheticul și ridicolul într-un aliaj cu o valoare umană nouă și tulburătoare, studentul Trofimov, care nu este nici ridicol, nici patetic, nici generos, nici derizoriu, ci toate deodată. Excelenta consistență artistică oferă inconsistenței umane a sentimentalei Ranevskaia actrița Clody Berthola. Ne rămîn scene de mare forță. Imposibilitatea ei de a se concentra și de a cuprinde soluția salvatoare pe care o oferă Lopahin (actul I); scena micii și neputincioasei răzbunări împotriva lui Trofimov care a îndrăznit să-i spună adevărul (actul III) etc., etc. Inimitabila poezie a vitalității zadarnice pe care o cheltuit-o cu generozitate pe tot parcursul spectacolului Pișcik al lui Ștefan Ciubotărașu. Fantezista logoree a lui Gaev care eșuează mereu în lungi eclipse de gîndire ne-a fost cu siguranță redată de Fory Etterle. Cu totul importantă mi se pare realizarea lui Petre Gheorghiu în rolul delicatului hrăpăreț Lopahin. Notez doar scena extrem de dificilă a povestirii licitației în care Lopahin își gustă triumful, deși n-ar vrea cu nici un chip s-o facă. Excelente roluri de compoziție realizează: Lucia Mara în Duniașa — cel mai realizat rol în care am văzut-o vreodată —, Virgil Ogășanu în Epihodov, gustîndu-și cu voluptate nefericirile, Ana Negreanu în excentrica Charlotta Ivanovna, Ica Matache în Varia cea îndrăgită pînă la prostie automatismelor domestice.

Spectacolul s-a desfășurat în admirabile decoruri ale lui Paul Bortnovski care reușesc să materializeze, prin vibrația tuturor detaliilor din scenă și mai ales prin inspirata cădere a plafonului, haloul de poezie al acestei ireale livezi cu vișini care înconjoară personajele.

pronosport

Pronosticul antrenorului Ti. TUS OZON la Concursul pronosport nr. 52 din 31 decembrie 1967

I. Juventus-Inter 2
II. Milan-Bologna 1
III. Napoli-Torino 1
IV. Fiorentina-Mantova 1
V. Varese-Cagliari x
VI. Atalanta-Spal 1
VII. Roma-Brescia 1
VIII. Lanerossi-Sampdoria 1
IX. Catanzaro-Lazio x
X. Genoa-Padova x
XI. Verona-Livorno 1
XII. Modena-Foggia 1 x
XIII. Messina-Catania 1

tv

toasturi de anul nou

Să ridicăm paharul pentru Ioana Măgură și pentru Sanda Țăranu care, mereu proaspete și surîzătoare, au fost alături de noi și la bine și la rău. Prezența lor plăcută, caldă, felul ireproșabil în care au ajuns să-și îndeplinească ingrata meserie de crainice ne-au îndulcit nu o dată gustul sărbătesc lăsat de anumite emisiuni și au sporit impresia agreabilă produsă de altele.

Urăm mulți ani și roade bogate ideii de a aduce pe micul ecran personalități cunoscute, în ipostaze mai puțin cunoscute: Mihai Beniuc — profesor de psihologie genetică, George Macovescu — vechi publicist, coleg cu Alexandru Sahia, Zaharia Stancu — bunic.

Felicităm pe cei cărora 1967 le-a adus consacrarea pe micul ecran sau descoperirea unor valențe noi: Șerban Cantacuzino, în rolul de prezentator multilateral; Ion Lucian, ca arbitru al emisiunii concurs «La șase pași de o excursie»; Maria Moscu, inițiatoare a unor izbutite emisiuni literare; Cătălin Dodu, animator serios și inspirat al emisiunilor de tineret; Florin Brătescu și Mircea Giosanu în postură de autori ai «Reflectorului»; Brîndușa Zaița-Silvestru, cu degetele ei năzdrăvănice de povestitoare; Alexandra Halic în travesti de băiat poznaș; Horia Șerbănescu, transferat cu succes de la scheciuri la roluri de comic «serios»; Septimiu Sever, prea puțină vreme Val-Virtej.

Un omagiu special distinșilor colaboratori ai televiziunii: George Sbârcea, Eugen Schileru, Ion Frunzetti, Dan Hăulică și celorlalți oameni de cultură care au ridicat nivelul mediu al informației televizate.

Cele mai bune urări tinerilor cu chip dar încă fără nume care au sporit numărul celor ce citesc știrile zilei în telejurnale și nenumăraților tehnicieni cu nume dar fără chip: operatori, regizori de emisie, ingineri de sunet, arhitecți-decoratori, machiori etc. Adăugăm la aceste sincere urări, felicitări, pe care sînt rugați să și le împartă între ei cei convinși că le merită.

Să bem un pahar și pentru prietenii mai vechi de care valurile vieții ne-au despărțit prematur: Iurie Darie, maestru al basmelor desenate; Irina Bora, cea mai drăgălașă dintre prezentatoarele emisiunilor pentru copii; Emanuel Valeriu, transferat de la rubricile nesportive ale televiziunii în presa sportivă.

Să nu-i uităm nici pe cei ce contribuie de pe alte meleaguri la înfrumusețarea programelor televiziunii noastre. El Fugitivo și Tarzan, fiul junglei (Baronul fiind ocupat, după cîte vedem din programe, să-i amuze pe telespectatorii francezi, Sfîntul — angajat la Londra, Robin Hood — dispărut, Căluțul Furry, de asemenea). Să nu-i uităm nici pe Steve Zodiac, pe moșul în luptă cu animalele domestice din serialul de desene animate, pe surorile Kessler și celelalte stele ale music-hall-ului, supraîncîntate la noi «Varietăți pe pelicule».

Să toastăm pentru veteranii televiziunii, pentru cei ca Așchiuță și Daniela, Dumitru Tănăsescu, Alexandru Starc și mulți, mulți alții pe care îi cunoaștem de mai bine de un deceniu.

Să urăm succese continui și să adresăm totodată mulțumirile și felicitările noastre foarte numeroșilor lucrători ai televiziunii care s-ar fi cuvenit să fie menționați și ei în paragrafele precedente, uneori poate chiar cu precădere față de cei citați.

După străvechiul principiu «cele bune să se-adune, cele rele să se spele», să ne urăm nouă, tuturor, mai puține «pauze» propriu-zise, mai puține pauze mobilate de programul zilei următoare, în prezentare lentă și monotonă — un cadran de ceas, pauză, un titlu, pauză, un cadran de..., mai puține pauze supranumerare în succesiunea emisiunilor periodice valoroase. Și, de asemenea, mai puțini cîntăreți de muzică ușoară afoni, fără haz dar cu pretenții, mai puține formații prăfuite stil «Trio Do-Re-Mi» (care apărînd la televiziune își handicapează de altfel succesul la radio, unde interpreții rămîn nevăzuți), mai puține derogări de la programul normal în favoarea unor emisiuni sportive nesemnificative. Mai puține întîrzieri în înfăptuirea promisiunilor televiziunii — cursuri de limbi străine, deschiderea unui «birou al ideilor» etc. În schimb, mai mult curaj în direcția debarasării definitive de poncifele care «nu mai țin»: formula tip a spectacolelor de varietăți cu public și «cîrligea», reportajele turistice cu comentariu leșinat și celelalte.

În sfîrșit, să dorim telespectatorilor și telecronicarilor o cantitate imensă de răbdare și bunăvoință, pentru a trece cu bine în 1968 peste emisiunile de duzină și a ajunge nevătămați la piesele de rezistență, emisiunile de calitate pe care le-am vrea, desigur, cît mai numeroase.

Felicia ANTIP

ELEGANT, MODERN, PRACTIC

Ați socotit vreodată? Să facem împreună adunarea: mai întîi a orelor pierdute. A orelor pierdute cu căutarea stofei prin magazine (ah, greutatea de a te hotărî!), a ceasurilor consumate cu așteptările și probele la croitor (ah, așteptările de la cooperativă!), să adunăm săptămînile care durează pînă poți să te înnoiești cu mantoul de iarnă. Sînt ceasuri prețioase care pot fi utilizate — o știe bine orice om al timpurilor moderne — mult mai folositor și agreabil...

Iată însă că paltonul dv. nou vă așteaptă gata confecționat în magazinele de specialitate. În coloritul modern — vișiniu, verde, albastru —, cu linia modernă,evazată, aproape de corp, cu umerii mici. Vă așteaptă gata confecționate pe stendere și mantourile din imitație de blană — astrahan, focă, urson. La o jumătate de oră după ce le-ați văzut le puteți avea în dulapul dv. de acasă. Alături de el, cele cîteva cărți, bilete de teatru și film cărora le veți dărui timpul (și banii!) economisit cu probele la croitor.

Așadar, orice om practic se îmbracă azi cu confecții. Încercați și dv. Magazinele noastre vă așteaptă cu sortimente bogate și variate...

Fotografie de Elena GHERA

cortina tăcerii

Antunes Varela, ministrul portughez al justiției, a demisionat. La Lisabona știrea a produs uimire, deoarece Varela era cunoscut drept un fidel al lui Salazar. Întrebat asupra cauzelor demisiei sale, ministrul a preferat să tacă. Ziariștii au insistat dar Varela s-a dovedit de o surprinzătoare discreție. Profesioniștii indiscreției — reporterii — n-au dezarmat. Curînd, misterul Varela s-a dezlegat.

Fidelul ministru a ajuns în conflict cu conducătorul regimului. Aparent, motivul neînțelegerilor putea fi încadrat în zona minorului. Salazar îi cerea să oprească o instrucție judecătorească. În timp ce ministrul insista ca proiectatul proces să aibă loc. Ultimul cuvînt l-a avut, hrește, Salazar. Corespondentul din Lisabona al lui «Sunday Telegraph» a intrat în posesia unor amănunte privind «delicata afacere». Un banal interogatoriu luat de poliție mamei unei minore cu apucături imorale a dus la descoperirea unei rețele de prostituate, toate de o vîrstă cînd ar fi trebuit să se afle încă pe băncile școlilor. Faptul senzațional îl reprezintă legăturile acestor «domnișoare» cu niște colegi ai lui Varela din guvern și cu alte personalități sus-puse. Procesul pe care ministrul justiției intenționa să-l deschidă ar fi prezentat într-o lumină nouă «puritanismul» unor miniștri, oameni de afaceri și cunoscuți aristocrați de la Lisabona. Renunțînd la «valorile morale» pe care nu uită să le pomenească în fiecare discurs, conducătorul guvernului a încercat să împiedice un scandal care ar fi șubrezit și mai mult regimul său aflat în dificultate. Ziarele au fost împiedicate să relateze afacerea. Foarfeca unei cenzuri necruțătoare a oprit apariția știrilor. Ministrul justiției s-a văzut pus într-o situație insuportabilă. Zeița dreptății trebuia încă o dată, într-un mod compromițător, să ignoreze adevărul. Ceea ce a urmat se știe.

Ex-ministrul justiției s-a reîntors la Universitatea din Coimbra, la vechile sale preocupări de drept civil. Cortina a căzut, tăcută, peste episodul delicat...

M. RAMURĂ

sotheby un pas în europa, cu destinația... america

Discret dar hotărît, cea mai importantă firmă engleză de comercializare a operelor de artă — Sotheby — a pus piciorul în Europa. Primul pas — Parisul, unde de cîtăva vreme și-a deschis un birou în Rue de Duras, la cincizeci de metri de Élysées. Al doilea pas? Probabil Olanda sau Italia... Dacă colecționarii americani sînt imbatabili pe piața mondială a tablourilor, cele cîteva firme londoneze (Christie, Sotheby etc.) o domină cu autoritate. Dacă americanii sînt cumpărătorii, negustorii englezi de obiecte de artă sînt miniții lor. Galeriile Sotheby au o vîrstă apreciabilă: mai bine de 200 de ani. Înființate de librarul Samuel Baker în anul 1744 ele semnifică în istoria picturii puterea autoritară care stabilește și influențează prețul mondial al tablourilor, și nu numai al acestora. După mulți ani de concurență, în anul 1964, prin vînzarea colecției Cargill, a cărei valoare s-a ridicat la 1 043 000 lire sterline, Sotheby stabilește un nesperat record mondial, întrecînd firma adversă — Christie — și devine «First in the World». Dar 1964 e și anul triumfului său în Statele Unite, cînd își anexează principalul concurent american: Parke-Beruet (Sotheby avea încă din 1955 un birou în Wall Street, dar abia în 1960 a fost instalat un reprezentant permanent al firmei la New York). Marele secret al firmei și în același timp marea ei artă rămîne prospectarea piețelor și descoperirea lucrărilor dispărute din circuitul public. La urma urmei — declara Pollen, reprezentantul lui Sotheby în America — clienții sînt aceia care diccează unde trebuie să se vîndă picturile. Șefii școlii impresioniste se vînd oriunde, dar cei mai puțin cunoscuți se vînd mai bine la New York. Astfel, în ultimii zece ani Sotheby a avut o largă contribuție la înzestrarea colecțiilor americane cu «mici maeștri» ai impresionismului. Americanii, e de părere dl. Pollen, țin foarte mult să participe la dezvoltarea artelor și iubesc pictura modernă. Există foarte puține colecționari particulari de prestigiu în Statele Unite care posedă lucrări ale vechilor maeștri. Operele acestora ar trebui vîndute exclusiv în Europa, în special în Anglia, care este centrul interesului pentru acest gen de artă. Evident că de la aceste legi ale pieței tablourilor, stabilite de către specialiștii firmei, sînt și derogări. Oare nu la New York s-au vîndut «Aristotel contemplînd bustul lui Homer» al lui Rembrandt sau «Case în Provence» de Cézanne pentru sume considerabile?

Implantată în Europa, Sotheby va contribui activ la scurgerea valorilor plastice europene peste Canalul Mînecii și peste ocean. Fenomenul se întrevede de pe acum. Valentin Abdy, reprezentantul firmei la Paris, a și achiziționat în două luni 50 de tablouri de Vlaminck, Cezanne, Sisley, Picasso, Braque și un Daumier în valoare de 100 000 franci. Apoi sculpturi, mobilă din secolul al XVIII-lea și o colecție de porțelanuri chinezești evaluată la 300 000 franci.

I. CORIBAN

marginalii

Luna cadourilor, săptămîna cadourilor și, în sfîrșit, ziua cadourilor — pretutindeni apropierea sărbătorilor de iarnă aține frenezia cumpărătorilor. Există însă cîteva cadouri originale care nu pot fi căpătate oriunde și oricînd. În Republica Federală a Germaniei «ultimul strigăt» al darurilor originale l-au oferit o serie de birouri specializate, dotate cu mașini electronice: darul constă într-un partener de mariaj cu caracteristici convenabile. În schimbul unei sume și a datelor personale furnizate mașinilor, solicitatorul primește o gamă largă de propuneri concrete de căsătorie (12), urmînd ca timpul sărbătorilor de iarnă să fie folosit pentru cunoaștere și eventuala perfectare a contractului. Persoane apropiate sau rude ale unor celibatari sau femei singure au folosit asemenea servicii electronice, oferind apoi în dar prietenilor lor răspunsul mașinilor. Numai că înainte de a afla rezultatul ei trebuiau să completeze un chestionar cu 288 de puncte privind caracterul și gusturile persoanei în cauză, din care selecționăm: «Aveți obiceiul să sforăiți?», «Dormiți cu geamul deschis?» «Aveți picioare reci?», «Vă plac clinii?»

Un cetățean a avut curiozitatea să întrebe: «S-au obținut rezultate practice bune?» Răspunsul: «Noi ne ocupăm numai de vînzarea cadourilor, nu și de controlul întrebuințării lor». Nu știm pînă la ora cînd scriem aceste rînduri dacă cineva a încercat să folosească asemenea servicii pentru a facilita mariajul Angliei cu Piața comună. Ar fi fost interesant de aflat ce s-ar fi răspuns la întrebarea dacă sforăie. La Quai d'Orsay, săptămîna aceasta, răspunsul părea categoric afirmativ.

*

În preajma Anului nou, 50 de doctori englezi s-au reîntors din S.U.A. unde fuseseră angajați prin racolare. Cum a fost obținut un asemenea cadou? — au întrebat ziarele engleze. Simplu: bine plătit. Încă din toamnă, o echipă de cinci experți medicali s-a deplasat în S.U.A. oferind nu numai posturi bune în spitale engleze dar și plata integrală de către guvern a deplasării și mutării lor. Așadar, fiecărui expert i-au revenit zece medici convinși să se întoarcă în țară. Făcînd însă bilanțul anului 1967, statisticienii au constatat că 300 de medici au plecat din Anglia în S.U.A. după ce au beneficiat de avantajele pregătirii în țara lor. Ăsta cadou, pentru americani: pe gratis.

*

Cronica ultimelor zile ale anului consemnează cu lux de amănunte odiseea omului cu inima de împrumut, de la operația propriu-zisă pînă la încetarea sa din viață. Un ziar occidental a avut ideea să întrebe cititorii săi dacă ar fi la rîndul lor gata să ofere propria lor inimă, sau a ființelor apropiate, drept cadou celor care în anumite împrejurări ar avea mai multe șanse decît dăruitorul să trăiască cu inima altuia? Răspunsurile sînt instructive. Iată-le: «Sînt gata să dăruiesc inima mea sau orice altă parte a organismului atunci cînd am să mor. Dar chirurgii vor trebui să obțină mai întîi consimțămîntul nevestii-mii»; «Sînt șocată de operația din Capetown. Cred că știința medicală merge prea departe...»; «Consider că există o primejdie că vreun doctor, în căutarea unei inimi noi, ar putea să nu facă totul pentru salvarea unui bolnav grav pe care a pus ochii. Mai ales dacă bolnavul ar fi un vagabond tînăr iar cel ce ar avea nevoie de altă inimă, un prinț în vîrstă...»; «Nu aș putea suporta gîndul că cineva se plimbă, respirînd aer curat, purtînd în pieptul său inima fetei mele».

După cum se vede, inima a ajuns să fie un cadou pe cît de original pe atît de greu de obținut. Dar mai ales — după cum o arată dramaticul și eroicul caz Washkansky — greu de păstrat.

Nicolae URECHE

va putea fi astîmpărată setea cronică a pămîntului?

Lipsa de apă — acută problemă a zilelor noastre — s-ar putea să devină de domeniul trecutului. Cel puțin așa afirmă inginerul american John D. Isaac, care se preocupă de găsirea unei soluții pentru transformarea deșertului californian într-o regiune fertilă.

Se știe că ghețarii călătoresc în derivă la mari depărtări; au fost cazuri cînd, pornind din Antarctica, ei au ajuns pînă în largul Perului, mînați de puternicul curent Humboldt. Un asemenea colos de gheață — susține inginerul sus-amintit — ar putea satisface necesitățile de apă ale întregii Californii timp de un an, dacă s-ar putea obține topirea lui în largul coastelor Californiei. Pentru a-și transporta pînă acolo aisbergul provenit din Antarctica, inginerul american preconizează folosirea curentului Humboldt și a remorcherelor. Practic, un număr de șase remorchere însumînd 80 000 c.p. ar putea fi «înhămate» la un ghețar. Ele ar urma să imprime aisbergului o viteză de jumătate nod (0,9 km) pe oră. Drumul din Antarctica pînă în California ar dura șase luni iar cheltuielile pentru remorcare nu s-ar ridica la mai mult de un milion de dolari. În schimb, cantitatea de apă potabilă livrată direct de aisberg este evaluată la o sută de miliarde de dolari.

Ajuns la destinație, aisbergul ar urma să fie «încarcerat» într-un soi de cheson format din mai multe fragmente metalice asamblate etanș. Colosul va arăta ca un imens bulgăre de gheață ce se topește plutind într-un fiighean de dimensiunile... Oceanului Pacific. Miliardele de metri cubi de apă provenite din topirea aisbergului vor fi transportate din cheson, cu ajutorul unor puternice stații de pompare amenajate pe țărm, spre cîmpiile din interior. În același timp, prezența enormei mase de gheață în climatul cald și umed al coastei va determina o creștere a umidității atmosferice, fapt care va adăuga încă 25% la randamentul său în apă dulce. Numai acest lucru ar reprezenta o valoare egală cu totalitatea cheltuielilor legate de remorcare.

Proiectul este în momentul de față obiectul unor calcule amănunțite; el pare a fi perfect realizabil în ceea ce privește remorcarea, considerîndu-se că rezistența cablurilor de oțel și puterea remorcherelor ar fi suficiente. «Încarcerarea» ghețarului în cheson este de asemenea posibilă. Sînt însă exprimate îndoieli asupra posibilității de folosire a aportului potențial al curentului Humboldt, deoarece problema cea mai dificilă constă în a reuși ca aisbergul să fie scos din firul curentului la momentul potrivit.

Va deveni oare acest proiect o realitate? Dacă da, folosindu-se sursele inepuizabile în aisberguri ale Arcticii și Antarcticii, nu numai deșertul Californiei dar și celelalte zone aride de pe toate continentele vor putea fi transformate în grădini roditoare.

Mircea NOVAC

Șase remorchere «înhămate» la un aisberg..

PERSPECTIVA VECHIULUI ȘI NOULUI

de Silviu BRUCAN

Aprinsă la 16 decembrie în cadrul unei ceremonii pe Muntele Olimp, flacăra care va arde în tot timpul desfășurării Olimpiadei Albe a fost purtată de ștafete pe teritoriul Greciei înainte de a lua calea aerului spre Franța. La 19 decembrie, flacăra olimpică a fost preluată pe aeroportul Orly pentru a fi dusă mai departe spre Grenoble.

Bilanțurile și prognozele pe teme internaționale își au perioada lor de vîrf în presă, la radio și televiziune la încrucișarea anului nou cu cel vechi. Se cer colaborări prestigioase, se fac anchete, se organizează mese rotunde în care se analizează semnificația evenimentelor trecute și se fac speculații mai mult sau mai puțin fericite asupra celor viitoare. În unele țări în care — din motive lesne de înțeles — se cultivă ideea că istoria se desfășoară sub semnul imprevizibilului, se face apel pentru ghicirea viitorului la cei mai vestiți chiromanți, la profeții Zen-Budismului, în prezent fiind la modă indianul cu barbă lungă Maharishi.

Practica devenită tradiție de a trage o linie contabilă la capătul anului, de a încheia operațiile aritmeticii politice impuse de evenimentele consumate și de a încerca prefigurarea nu a faptelor, care au și cauze întîmplătoare, ci a liniilor principale sau direcției dezvoltării lor, beneficiază incontestabil de avantajul că prilejuiește o privire mai adîncă și o perspectivă mai clară a unor fenomene care în mod curent sînt reduse la o semnificație imediată în timp sau la o localizare sub raport geografic.

Și pentru că trăim în epoca modelării, să luăm ca model devalorizarea lirei sterline. Consecințele ei imediate au fost destul de serioase pentru Anglia, iar ca întindere au afectat țări din zona largă a lirei sterline. Cu totul altă dimensiune însă conferă evenimentului gîndul că, cu cîteva decenii în urmă, Anglia era stăpîna mărilor, posesoarea unui vast imperiu colonial de aproape 33 milioane de kilometri pătrați care acoperea un sfert din suprafața globului și 368 milioane de «indigeni» care suportau «povara omului alb», că lira sterlină era cea mai puternică monedă din lume iar Banca Angliei o instituție despre care se spunea că este mai solidă decît stînca Gibraltarului, în timp ce Anglia de azi, din al cărui imperiu n-a mai rămas nimic, își susține moneda, chiar devalorizată, cu oxigenul pompat de bănci străine și bate la poarta închisă în nas a Pietei comune.

Socialismul, care pe vremea cînd leul britanic era fioros și atotputernic izbîndise într-o singură țară cu 138 milioane de locuitori, s-a extins astăzi pe trei continente, în 14 state cu peste un miliard de suflete și un sfert din suprafața globului. De la cele 3% din producția industrială mondială ale tînărului stat sovietic, țările socialismului au ajuns în prezent să producă lacolaltă 38%. Anul 1967 a fost marcat într-o serie de țări socialiste de adoptarea unor măsuri pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei. Aceste măsuri au particularități specifice în fiecare țară, dar obiectivul lor comun constă în valorificarea mai deplină a enormului potențial care ființează în sistemul economic socialist. Dar, așa cum era de așteptat, ideologii burghezi s-au grăbit și de astă dată să prorocească «eșecul» economiei socialiste, tot așa cum de jumătate secol proiectează neobosiți cele mai funeste viziuni apocaliptice cu privire la soarta socialismului. În realitate, chiar dacă în procesul transformărilor revoluționare au apărut greutăți și obstacole care țin în cea mai mare măsură de înapoierea economiei moștenite de la capitalism sau dacă s-au comis greșeli care nu au oricum această sursă originară, faptul fundamental de însemnătate istorică rămîne acela că în timp ce țărilor capitaliste din Occident le-au trebuit 100-150 de ani pentru industrializarea lor, țările socialiste realizează industrializarea în numai cîteva decenii. Iar industrializarea este hotărîtoare pentru progresul societății.

România, care aniversează acum 20 ani de republică, a realizat în anii socialismului ritmuri de creștere economică recunoscute pe plan mondial a fi dintre cele mai înalte din lume. Numai sporul de producție realizat în 1967 față de 1965 este de 2,5 ori mai mare decît întreaga producție industrială a României în 1938. Complexul de măsuri adoptate de Conferința Națională a partidului vor duce la o și mai puternică dezvoltare a economiei, la ridicarea nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii.

Deși anii '60 au marcat în țările capitaliste dezvoltate cel mai îndelungat și mai înalt boom economic din perioada postbelică iar într-o serie de țări socialiste dificultăți și reajustări care au fost depășite abia în ultima vreme, volumul producției industriale al țărilor socialiste a fost în 1966 de 5,6 ori superior celui din 1950, în timp ce în același interval de timp volumul producției industriale în țările capitaliste dezvoltate n-a crescut decît de 2,3 ori. La sesiunea din decembrie a Consiliului O.C.D.E., care cuprinde tocmai aceste țări (18 state vest-europene, S.U.A., Canada și Japonia), s-a constatat că în 1967 în țările membre ritmul economic a scăzut la 2,5%, ceea ce determină pe unii economiști să aprecieze că aceasta poate însemna sfîrșitul boomului sau, cum se exprimă ei, «pierderea de viteză». Ilustrînd unul din avantajele elocvente ale sistemului economic socialist — stabilitatea economiei planificate și a ritmului ei de dezvoltare — Republica Socialistă România a înregistrat în 1966-1967 un ritm de creștere de 12,3% și, ceea ce constituie poate atributul cel mai semnificativ al orînduirii care înfăptuiește potrivit expresiei celebre a lui Engels trecerea din imperiul necesității în imperiul libertății, putem afirma cu certitudine că și în anul care vine creșterea economică planificată se va realiza și, desigur, depăși.

Președintele Johnson a făcut și el o previziune în pragul noului an: bugetul pe 1967-1968 se va încheia cu un deficit record de 30-35 miliarde dolari. Este vorba și în acest caz de o depășire a prognozei, destul de sumbră și ea, a ministrului de finanțe nord-american care vorbea, în noiembrie, de 28-29 miliarde. Președintele lui «Federal Reserve Bank», Martin, a criticat public declarația președintelui S.U.A., sub motiv că ea alimentează inflația care va crește și ea, în 1968, la 5-6%. De fapt scopul președintelui nu a fost de a înfățișa americanilor perspectiva în noul an, ci de a exercita presiuni asupra Congresului, care refuză de cinci luni să legifereze sporirea impozitelor — menită a reduce parțial deficitul și inflația.

Da, 1967 a relevat mai grăitor ca oricînd limitele imperialismului contemporan. Cea mai bogată țară capitalistă, dispunînd de o imensă mașinărie militară echipată ultramodern, care altădată dărîma guverne ce nu-i erau pe plac numai prin simpla apropiere de coastă a canonierelor ei, s-a dovedit, după trei ani de război înverșunat, neputincioasă să înfrîngă voința de luptă și libertate a micului dar bravului popor vietnamez.

Nu numai pe plan militar dar și pe plan financiar Statele Unite, care au de departe cea mai prodigioasă economie capitalistă, nu pot să ducă un război costisitor ca cel din Vietnam fără a-și paraliza moneda.

Conflictul din Orientul Apropiat, care a pătat și el cu sînge calendarul anului 1967, a demonstrat că nici între țările mici războiul nu mai rentează, că în epoca noastră folosirea armelor nu numai că nu rezolvă problema litigioasă dar face și mai dificilă găsirea unei soluții raționale și durabile menite a satisface drepturile legitime ale popoarelor.

Organizația Națiunilor Unite, chemată să apere pacea și securitatea internațională, a reflectat în felul ei procesul ireversibil al zilelor noastre Alegerea ca președinte al sesiunii a 22-a a Adunării Generale a ministrului de externe român Corneliu Mănescu — primul președinte comunist — a punctat recunoașterea rolului crescînd pe care-l joacă țările socialiste în viața internațională și totodată consacrarea politicii externe promovate de România socialistă și a prestigiului pe care și l-a cucerit pe toate meridianele globului.

Marile realizări științifice au semnificații internaționale tot atît de mari: 1967 rămîne în istorie ca anul în care știința și tehnica Uniunii Sovietice au realizat pentru prima dată o comunicație interplanetară prin coborîrea lină a unei stații automate pe planeta Venus, după un zbor de 350 de milioane km efectuat în 129 de zile. A fost una dintre cele mai elocvente demonstrații a uriașelor posibilități și perspective pe care le deschide omului noua orînduire socială care a aniversat în 1967 semicentenarul Revoluției din Octombrie.

În ceea ce privește lumea a treia, anul care a trecut a fost marcat prin Conferința celor 77 de țări de la Alger, iar 1968 va intruni în februarie, la New Delhi, a doua Conferință a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare. Fără a subestima însemnătatea acestor conferințe, trebuie să constatăm că ele se concentrează asupra problemelor imediate, care sînt atît de presante: decalajul de pe piața mondială capitalistă între prețurile produselor de bază și cele ale produselor industriale, barierele tarifare, dobînzile înalte la credite, sporirea ajutorului economic etc. Experiența arată însă că, chiar dacă s-ar obține o ameliorare oarecare a acestor stări de lucruri — ceea ce este puțin probabil în 1968 cînd țările capitaliste dezvoltate vor avea suficiente dureri de cap cu propria lor economie — problema fundamentală, și anume prăpastia creată între nivelul țărilor imperialiste și cel al țărilor din Africa, Asia și America Latină, rămîne deschisă. Iar între timp creșterea demografică — pe aceste continente de 3-4 ori mai înaltă decît în țările occidentale — amenință să anuleze efectul indicilor prea scăzuți ai dezvoltării economice. Care este deci perspectiva?

Într-o lucrare recentă, «Geografia subdezvoltării», profesorul francez Yves Lacoste susține că la originea stagnării țărilor lumii a treia se află «absența burgheziei constituite ca clasă, așa cum a fost burghezia europeană». O asemenea teorie care scoate basma curată pe colonialiști convine de minune urmașilor acestora, care n-au făcut decît să-și adauge prefixul neo, mai ales că ei trag concluzia că trebuie creat ceea ce a lipsit — o burghezie «indigenă». De altfel aceasta se și căznesc să o facă. Implantarea de industrii în țările colonizate — susține Lacoste — provoacă sporirea populației, fără a provoca sporirea exploatării resurselor, ceea ce el numește «capitalism denaturat». Nu știm cum ar trebui să fie denumit «celălalt» capitalism, dar știm că i-a trebuit un secol și mai bine pentru a crea o industrie națională și întrebarea care se pune este dacă popoarele lumii a treia vor avea răbdare să aștepte atîta.

Cunoscutul savant brazilian Josue de Castro, autorul cărții «Geografia foamei», a împărtășit recent unui ziar din Chile concluziile la care a ajuns un seminar științific latino-american cu privire la modul cum va arăta societatea în anul 2000. Spre deosebire de colegul său francez, De Castro nu caută explicația fenomenului subdezvoltării în forțe sociale care au lipsit, ci în cele care au existat. «Pentru mine — precizează el — America Latină este un continent dominat, cu economii dependente; este un continent exploatat ca o colonie de către o minoritate internă sau externă». Cine exploatează sau domină America Latină? — este o întrebare care pe acest continent nici nu are nevoie de răspuns direct, deoarece îl știe toată lumea. Concluzia seminarului a fost rezumată de Josue de Castro în modul următor: «Încercarea de a vorbi de neocapitalism sau neocolonialism nu înseamnă decît intenția de a conserva vechiul. Viitorul este al socialismului, și fiecare popor își creează propriile sale metode pentru implantarea acestui socialism. Dar direcția rămîne aceeași: țelul final este redistribuirea bogățiilor tuturor oamenilor care muncesc și produc».

Viitoarea carte a lui Josue de Castro se va numi «Geografia disperării» și va înfățișa nemulțumirea maselor latino-americane care caută o ieșire din situația actuală. Ceea ce demonstrează că, în ultimă instanță, pentru lumea a treia nu este vorba atît de geografie cît de politică.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

UN
SFAT
UTIL
PENTRU
REALIZAREA
DORINȚELOR
DV.:

ECONOMISIȚI
LA
C.E.C.

flacăra

START 19

Din miile de colindători ce au ținut să-și arate măiestria interpretării străvechilor obiceiuri de Anul nou, acest grup de tineri care, din bici și buhai, au «colindat» la microfon pe cei 6 000 de participanți la revelionul tineretului din Capitală s-a dovedit a fi cel mai fotogenic. Drept care...

Un moment așteptat cu nerăbdare de participanții la toate revelioanele (deci și de cei ce au petrecut sărbătoarea noului an la uzinele «Grivița roșie»): tradiționala pereniță.

pe scurt

● Prima realizare a anului 1968 în siderurgie o constituie descărcarea celei dinții șarje de fontă a lunii ianuarie la Hunedoara. Evenimentul s-a petrecut exact în minutul 1 al orei 0 și are ca eroi pe membrii echipei prim-furnalistului Lucian Ionescu. La cuptorul nr. 1 prim-topitorul Teodor Karamaulis a inaugurat producția de oțel a anului. În prima zi de lucru, în marele combinat siderurgic au fost realizate peste sarcini 88 tone fontă, 63 tone minereu de fier aglomerat și 40 tone oțel.

● La ora 3 a dimineții de 1 ianuarie a fost elaborată la Slatina șarja de aluminiu a revelionului. Anunțat în sala unde colectivul uzinei sărbătorea sosirea noului an, evenimentul a fost salutat cu urale.

● Tot în ziua de 1 ianuarie au intrat în producție mina și stația de preparare a minereurilor de cupru de la Fundu Moldovei. Înzestrată cu cele mai moderne utilaje necesare procesului tehnologic, noua unitate a industriei metalelor neferoase va avea o producție anuală de 85 000 tone de minereuri cuprifere și piritoase.

● În prima zi a noului an a început să funcționeze linia electrică de 220 kv Hunedoara-Timișoara, în lungime de peste 160 km. Astfel capacitatea de transport a curentului electric în această parte a țării se dublează. Concomitent a fost pusă sub tensiune și o stație de 220 kv/110 kv cu o capacitate de 200 MVA, prima de acest fel din Banat.

● În regiunea Crișana s-au deschis primele 4 lentile de bauxită din zona Lunca Sprie-Răcoș. S-a creat astfel posibilitatea punerii în valoare a unor rezerve de minereu evaluate la peste 250 000 tone, care asigură producția întreprinderii pentru exploatarea bauxitei din Dobrești pe o perioadă îndelungată.

● La Tulcea a fost dat în folosință un antrepozit frigorific cu o capacitate de 6 000 tone, destinat păstrării peștelui oceanic adus de traulerele românești. Lîngă antrepozit, pe malul Dunării, s-a construit și un cheu special pentru acostarea navelor mari de pescuit.

● În orașul Sf. Gheorghe, regiunea Brașov, a intrat parțial în exploatare un complex zootehnic cu o capacitate de 2 250 vaci. Construcțiile care aparțin întreprinderii agricole de stat din localitate sînt dotate cu agregate de mare productivitate pentru mulș vacile, precum și pentru efectuarea mecanizată a operațiunilor de transport și pregătire a nutrețurilor.

● Începînd cu prima zi a anului acesta centrala telefonică a orașului Galați a fost comutată pe 5 numere, în urma extinderii capacității sale. În același timp, la Bîrlad a fost pusă în funcțiune o centrală telefonică automată.

● Excavatoarele au mușcat prima cupă de pămînt la conducta forțată prin care apele vor pătrunde în centrala subterană de la Ciunget, pe șantierul hidrocentralei de pe Lotru. Conducta, în lungime de 1,3 km, este considerată a fi cea mai mare de acest fel din Europa.

● Mina Lupeni urmează să-și modernizeze transportul subteran. Printre lucrările începute în primele zile ale anului sînt prevăzute săparea unei galerii direcționale în lungime de 1,4 km, înlocuirea liniilor de vagonete cu o bandă de transport pe role dirijată automat etc. Introducerea acestui sistem nou în Valea Jiului va contribui la sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție.

68

interviu la hunedoara

Maistrul Ştefan Tripşa, erou al muncii socialiste şi deputat în Marea Adunare Naţională, a publicat anul trecut cea de-a treia lucrare consacrată tehnologiei oţelului. Şi tot în 1967 oţelarul hunedorean a devenit autorul principal al unei importante inovaţii, «Repararea la cald a cuptoarelor siemens-martin», despre care am avut prilejul să vorbim mai amănunţit în ultimul număr al revistei noastre. Recent am aflat că metoda lui Tripşa, experimentată cu succes la Hunedoara, a fost adoptată şi de către oţelarii Reşiţei.

— Am avut un an bun, se declară mulţumit, cu modestie, maistrul oţelar. Zilele lui '67 au fost încununate cu succese remarcabile pentru întreg colectivul combinatului nostru. Planul producţiei globale pe 11 luni a fost îndeplinit cu o lună mai devreme. Am realizat beneficii peste plan ce trec de 94 milioane lei, iar specialiştii noştri au introdus în fabricaţie alte nouă mărci de oţeluri. În 1967, cu alte cuvinte, oamenii combinatului s-au dovedit mai harnici, mai pricepuţi, mai operativi.

— Planuri şi gînduri pentru 1968?

— Activitatea mea profesională este, evident, legată de viaţa întregului colectiv al oţelăriei. În primele luni ale acestui an mă voi strădui să introduc şi la celelalte cuptoare metoda maistrului şi colegului meu Ion Cişmaş: insuflarea oxigenului cu lancea «tip Hunedoara». Îmi voi aduce de asemenea contribuţia la soluţionarea unor probleme generale: aprovizionarea cu termocuple şi lopeţi mecanizate, îmbunătăţirea transportului intern şi aprovizionarea cu fier vechi. În 1968 trebuie să livrăm ţării cu 170 000 tone oţel mai mult decît anul trecut. Principiile cuprinse în documentele adoptate la Conferinţa Naţională a partidului nostru reprezintă un izvor nesecat pentru găsirea celor mai realiste şi eficiente mijloace şi căi capabile să modifice substanţial activitatea noastră de zi cu zi.

— Şi cîteva cuvinte despre planurile dv. strict personale.

— Să mă pun la punct cu algebra superioară, să-mi lărgesc cunoştinţele de fizică şi chimie.

— Iar în timpul dv. cu adevărat liber?

— Să realizez deziderатul tot mai viu resimţit de oţelarul contemporan: reîntoarcerea periodică în mijlocul naturii. Doresc, altminteri spus, să-mi aranjez căsuţa pe care am clădit-o la Săvîrşin. Cîteva ore pe săptămînă petrecute în aer curat şi linişte înseamnă sănătate fizică şi morală.

L. TIMBUS

arhimilionarii de la băneasa

În pragul noului an 1968, avionul TAROM-YR-IMF, care venea în cursă regulată de la Paris, avea să-şi permită o abatere de la una din elementare norme ale legii circulaţiei aeriene: interzicerea opririi la capătul pistei de aterizare. Cazul, poate unic în istoria aterizajului neforţat şi botezat cu o sticlă de şampanie «la botul manşei», avea semnificaţia lui deosebită. La bord se aflau trei oameni care sărbătoreau în acele clipe 16 1/2 milioane de kilometri şi vreo 52 000 ore de zbor.

În atari împrejurări reporterul e tentat să facă incursiuni în biografia eroilor, calculînd de cîte ori au înconjurat pămîntul, cîte zeci de milioane de secunde de răspundere supremă au dăruit aviaţiei româneşti sau, adunate, ce înălţime dau înălţimile la care au zburat. Momentul este însă solemn. Demne să-l consemneze ni se par doar fotografiile realizate cînd cei trei (Dumitru Mănică — 32 ani în slujba aviaţiei, 5 1/2 milioane kilometri zburaţi, 16 tipuri de avioane «călărite», Emilian Sterescu — 30 ani în aviaţie, 5 1/2 milioane kilometri zburaţi, 21 tipuri de avioane şi mecanicul de bord Nicolae Păunescu — care deşi a lucrat numai 21 ani a atins 5 1/2 milioane kilometri de zbor) au coborît din avion pentru a primi felicitările pe deplin meritate.

Vuia, Vlaicu şi Coandă sînt nume româneşti cu rezonanţă în pionieratul aviaţiei mondiale; Mănică, Sterescu şi Păunescu continuă tradiţia acestor înaintaşi, cinstind-o cu modestă dăruire.

Bazil DUNĂREANU

P.S. În fruntea echipajului avionului TAROM-YR-IMF se afla la aterizare comandantul Constantin Iancu, fost elev al lui Mănică; deci ştafeta între generaţii s-a predat şi preluat în văzduh. Circuitul continuu e asigurat!

PULSUL

Faptul că la capătul anului 1967, un an în care napalmul, bombele cu bile, avioanele supersonice înarmate cu rachete, şi tortura, pe scurt escaladarea războiului american în Vietnam, au continuat; faptul că la capătul anului 1967, un an în care nisipurile deşertului Sinai s-au adăpat cu sînge, ghetourile negre din Statele Unite au cunoscut explozii violente, violent reprimate, un an în care, în cîteva părţi ale lumii s-a mai murit de foame, iar în Bolivia a fost asasinat Che Guevara; faptul că la capătul unui an în care conştiinţa umanităţii a fost asaltată de tragediile mai sus-citate şi de multe altele, omenirea, în întregul ei, a găsit în ea destule resurse pentru a urmări cu sufletul la gură bătăile inimii lui Louis Washkansky şi faptul că omenirea a găsit în ea destulă măreţie pentru a se întrista de moartea acestui farmacist bătrîn şi bolnav este una din dovezile cele mai îmbucurătoare care atestă că, în ciuda unor dereglări periculoase, pulsul secolului nostru şi al conştiinţei sale este, în esenţă, sănătos, îndreptăţind stima şi speranţele noastre.

Vreau să cred că nu mă înşel afirmînd că nu senzaţionalul ştiinţific conţinut în operaţia profesorului Chris Barnard şi nu sentimentul de uşurare, relativ egoist, al eventualilor bolnavi în faţa găsirii remediului probabil au unit gîndurile bărbaţilor şi femeilor lumii în jurul clinicii din Capetown, ci senzaţia cu mult mai nobilă şi, dacă vreţi, mai direct folositoare fiecăruia dintre noi că oamenii sînt mai inteligenţi decît natura, mai puternici şi mai drepţi.

Şi iată că acum profesorul Chris Barnard a efectuat o nouă operaţie: inima neagră a unui cinăr metis numit Clive Haupt, mort accidental, a fost grefată medicului stomatolog Philip Blaiberg, de 58 ani, suferind de tromboză coronară.

La ora cînd scriem aceste rînduri pacientul se simte bine. Cum se vor fi simţind oare, în Africa de Sud, legiuitorii şi credincioşii idioţeniei nocive şi dezonorante care este rasismul? Aceasta este una numai din problemele de etică pe care le ridică cele două operaţii de la Capetown.

Răspunsul pe care-l căutăm însă în rîndurile de faţă priveşte alt aspect al lucrurilor: am început un an în care în lume continuă să se desfăşoare tragedii inadmisibile, şi totuşi miliarde de bărbaţi şi femei participă personal la supravegherea pulsului unui dentist bătrîn şi bolnav.

Aşadar să credem în sănătatea pulsului acestui secol şi acestui univers în care sublimul şi josnicul se ciocnesc permanent şi, din nefericire, se întîlnesc uneori? Eu unul cred.

Eugen MANDRIC

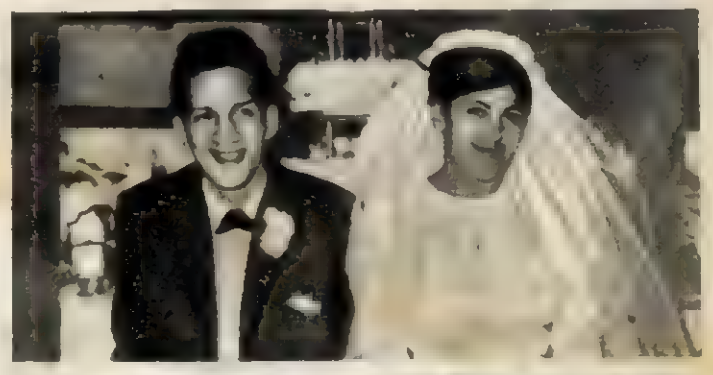

«Donatorul» inimii transplantate, cinărul metis Clive Haupt, era în vîrstă de 24 ani şi se căsătorise de curînd — în septembrie 1967.

Singura fotografie a medicului stomatolog Philip Blaiberg, transmisă de agenţiile de presă pînă în momentul tipăririi numărului de faţă al revistei, îl înfăţişează la vîrsta de 32 de ani, respectiv cu 26 de ani în urmă.

O conferinţă de presă improvizată în faţa spitalului «Groote Schuur» la ieşirea doctorului Barnard, după terminarea cu succes a operaţiei.

Mulţumim călduros tuturor cititorilor şi corespondenţilor revistei «Flacăra» pentru urările şi felicitările adresate redacţiei cu prilejul celei de-a 20-a aniversări a Republicii şi cu ocazia Anului nou.

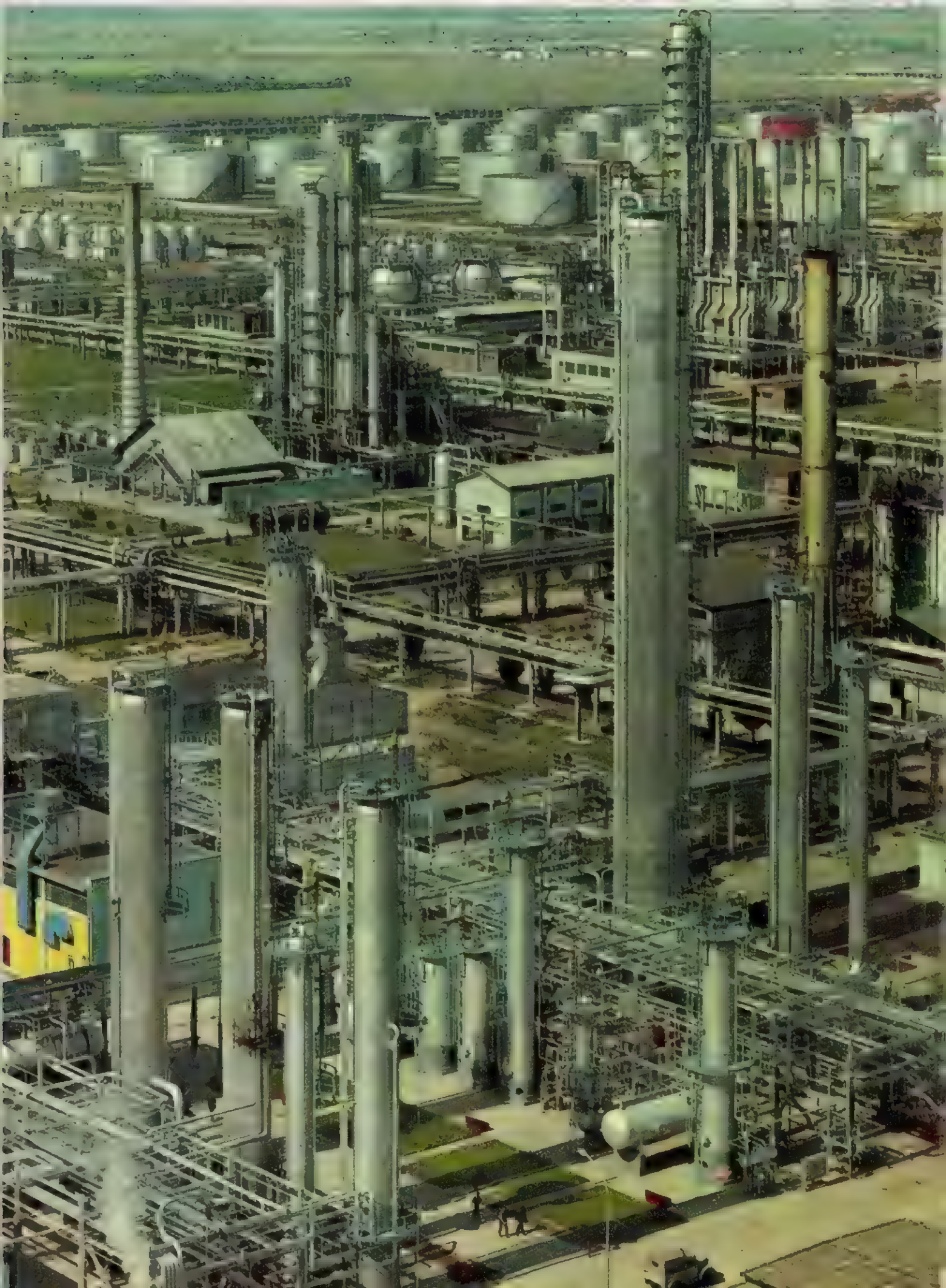

START 1968

prospețime și vigoare

Am intrat într-un nou an, al 21-lea an al Republicii.

Victoriile obținute de întregul popor în toate domeniile vieții economice și sociale, victorii care au făcut posibile și necesare perfecționările structurale, îmbunătățirile de fond pe care le-a hotărît Conferința Națională a partidului din decembrie '67, reprezintă o bază trainică pentru realizarea de noi succese în anul 1968.

Din dezbaterile Marii Adunări Naționale pe marginea proiectelor de legi a planului de stat pe 1968 și a bugetului se desprinde că liniile directoare sînt: ritmul susținut de dezvoltare, ridicarea calitativă a întregii activități economice, folosirea superioară a resurselor naturale și umane ale țării, ridicarea în continuare a nivelului de trai și de civilizație al poporului român.

Planul de stat pe 1968 a fost elaborat pe baza prevederilor cincinalului, îmbunătățite și puse de acord cu realizările superioare obținute în cei doi ani care au trecut și prin mobilizarea într-o măsură crescîndă a rezervelor existente puse în evidență îndeosebi prin acțiunile inițiate de conducerea partidului pentru organizarea științifică a producției și a muncii și rentabilizarea întreprinderilor. El reflectă caracterul dinamic al economiei noastre și traducerea în viață cu fermitate a politicii de industrializare a țării. Nivelul prevăzut al producției industriale este cu 5,7 miliarde lei mai mare decît prevederile planului cincinal ce indicau un spor de 10,1% față de anul 1966, iar producția agricolă globală întrece cu 1,8 miliarde lei limita superioară stabilită. Sînt prevăzute cantități sporite de cereale, legume, fructe, plante tehnice. Ritmuri înalte se prevăd în toate ramurile de bază ale economiei naționale.

Realizarea unor producții sporite și reducerea cheltuielilor materiale stau la baza obținerii, în anul 1968, a unui venit național ce va permite mărirea ratei acumulărilor peste nivelul stabilit prin planul cincinal, asigurîndu-se astfel intensificarea ritmului de dezvoltare a economiei. S-a prevăzut realizarea unui volum de investiții din fondurile centralizate ale statului de circa 58 miliarde lei, din care 87% sînt alocate ramurilor producției materiale și îndeosebi industriei.

Planul de stat pe 1968 prevede sarcini importante de ridicare continuă a productivității muncii — obiectiv de cea mai mare însemnătate pe care partidul îl pune în fața întregului popor — deoarece numai pe această cale țara noastră va putea să-și dezvolte în ritmuri înalte producția materială, să asigure rezervele necesare pentru progresul și prosperitatea întregii națiuni socialiste. Productivitatea muncii va spori în ritmuri înalte în industrie, construcții, transporturi. Ca o primă consecință directă salariul mediu va ajunge în anul acesta la 1 252 lei, iar veniturile reale ale țărănimii, secotite pe o persoană vor crește cu 5,5% față de 1967.

Accentuarea dezvoltării industriei bunurilor de consum va asigura satisfacerea într-un grad mai înalt a cerințelor populației cu un volum sporit de mărfuri, în sortiment variat și de calitate.

Anul 1968 va aduce o lărgire în continuare a bazei materiale a învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății. Se prevăd a fi construite circa 1 100 săli de clasă și se va extinde spațiul destinat învățămîntului superior; va începe construcția unor edificii culturale la Craiova și Tg. Mureș și vor continua în ritm accelerat lucrările la Teatrul Național și la Centrul de televiziun din București.

Este semnificativ de arătat c pentru anul care începe cheltuielil bugetului de stat pentru finanțare acțiunilor social-culturale s-au sta bilit în sumă de peste 30,6 miliard lei, cu circa 10% peste realizăril anului 1967.

Pentru ocrotirea sănătății popu lației s-au alocat 5,9 miliarde lei pentru locuințe, peste 3,4 miliard lei. Se vor electrifica un număr în semnat de sate, astfel ca la sfîrșitu anului 1968 să fie electrificate peste două treimi din satele țării.

După cum se poate constata, sa cinile care revin economiei națio nale prin planul de stat pe 1968 sîn deosebit de importante. Garanți îndeplinirii lor o constituie hărnicia priceperea, conștiința patriotică muncitorilor și țăranilor, tehnicie nilor, specialiștilor și oamenilor d știință.

Perspectivele acestui an sînt ho tărîtor și mobilizator marcate d Conferința Națională a P.C.R. di decembrie, eveniment de impor tanță istorică în viața partidului poporului nostru.

Prin măsurile adoptate, Conferin ța Națională a partidului deschide în pragul celui de-al XXI-lea an Republicii — noi perspective înal tării țării noastre pe calea socialis mului, a progresului și bunăstări împlinirii aspirațiilor celor mai îna te ale națiunii române. Români socialistă pășește în noul an cuno cută și apreciată pe toate meridi nele globului ca un factor activ î marele front al luptei pentru pac progres și bunăstare, pentru real zarea aspirațiilor înaintate ale om nirii contemporane.

Încă de la jumătatea lunii decembrie 1967 un număr de peste 35 întreprinderi industriale din regiunea Ploiești au comunicat îndeplinirea planului de producție pe întregul an. Printre acestea se numără și Combinatul petrochimic-Ploiești. Important obiectiv al industriei noastre chimice, acest complex de instalații de mare capacitate va avea, în anii cincinalului, un rol important în vasta operă de valorificare superioară a resurselor de petrol și gaze din bazinul petrolifer al Văii Prahovei. Realizările anului care s-a încheiat reprezintă o bază pentru viitoarele succese pe care țara întreagă le așteaptă de la tînărul colectiv al combinatului ploieștean.

Fotografie de Sandu MENDREA

„hîrtia de prund" la început de an

Probabil nu toată lumea știe că «suportul» ideilor și imaginilor cu care «Flacăra» își delectează săptămînal cititorii este hîrtia fabricată la Prundul Bîrgăului. Din această mică localitate, situată pe malul unui afluent al Someșului, Bistrița, ne-au sosit la redacție vești cu privire la preocupările colectivului de operatori chimiști pentru o mai completă și calitativ superioară aprovizionare a tipografiilor cu hîrtie. Ne-am adresat inginerului Constantin Herțanu, directorul Fabricii de hîrtie de la Prundul Bîrgăului, rugîndu-l să facă unele precizări.

C.H.: Hîrtia de «Prund» se fabrică în mai multe sortimente, unul din cele mai importante fiind hîrtia pentru tipar adînc, pe care se va tipări, desigur, și acest interviu. E adevărat că marca fabricii noastre e cunoscută și apreciată, dar obținerea calităț solicitate de beneficiari cere din partea noastră o serie de efortur Se știe, fabrica de la Prundul Bîrgăului este o unitate mai vech modernizată și reutilată, dar care nu dispune de posibilități pr mari în raport cu tehnologia modernă a fabricării hîrtiei.

Red.: S-ar putea spune că experiența colectivului, în bu parte constituit din oameni care au moștenit meseria din tată i fiu, este factorul care compensează dificultățile despre care vorbiți

C.H.: Fără îndoială că da. Lucrătorii noștri stăpînesc bine me seria. Totuși unele din dificultățile la care m-am referit nu pot escamotate doar prin acest factor.

Red.: Concret, despre ce e vorba?

C.H.: Aprovizionarea la vreme cu celuloză, cu material lemnc pentru pasta mecanică necesară fabricării unor anumite tipu de hîrtie, ca și cu alte materii prime, ne creează uneori dificultăț Adesea intervin cauze cu adevărat obiective. De pildă, în prim jumătate a lunii decembrie lemnul pentru pastă mecanică ne-sosit în cantități mai mici datorită zăpezii care a blocat unel drumuri forestiere din regiune. Alteori intervin factori de ordi subiectiv. Totuși producția trebuie să meargă înainte și noi n străduim să asigurăm îndeplinirea ritmică a planului stabilit.

Red.: Sarcinile anului 1968 prevăd obiective noi?

C.H.: Ca și în anul trecut, noi vom produce hîrtie pentru roc tiva de tipar adînc de la Casa Scînteii. Ne-am propus să îmbun tățim calitatea acesteia livrînd role uniform bobinate, fără defe tele pe care, în anumite cazuri, ni le-au reproșat, pe bună dreptat beneficiarii noștri. În acest sens am luat o serie de măsuri tehnic organizatorice. Prin aplicarea acestora sperăm să creăm cadr tehnologic corespunzător unei producții de bună calitate, dată timp și la un preț de cost cît mai redus. Celelalte sortiment între care menționez caietele școlare, nu ridică dificultăți pr mari. În general anul 1968 se anunță a fi un an bun pentru no

Așadar, cu sprijinul direcției generale de resort din Ministeri Industriei Chimice și prin eforturile colectivului fabricii, hîrt de «Prund» va satisface cerințele tuturor celor ce au nevoie de e Avem deci motive să fim optimiști din acest punct de vede acum, la începutul noului an.

Nota redacției:

Ne angajăm față de cititorii noștri să-i ținem la curent c îndeplinirea perspectivelor la care se referă tov. directo ing. C. Herțanu. (De altfel, un fel de «raport săptămînal» c calității produselor fabricii va fi însăși revista «Flacăra»

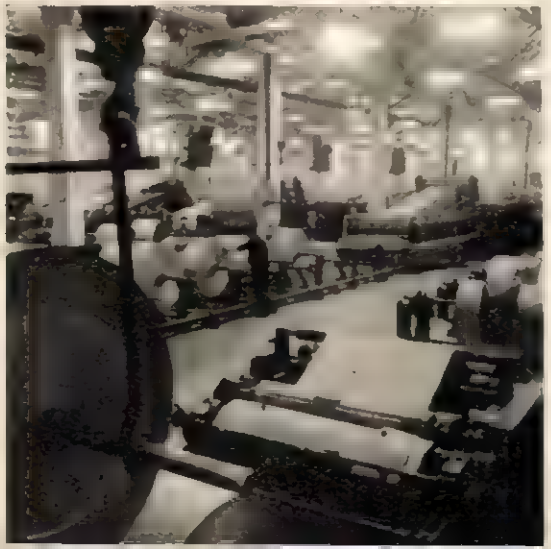

Combinatul de celuloză și hîrtie din Suceava a fost în 1967 prima unitate industrială a regiunii care a realizat cu 2 luni mai devreme angajamentele anuale.
Realizările acestea au constituit un bun punct de plecare pentru asigurarea succeselor anului în care am intrat, an în care colectivului sucevean îi revin sarcini mult mai mari.

...Iată o noțiune care pare la mintea oricui. Și totuși ca și alte noțiuni aparent simple, și aceasta e dovedește mult mai complexă. Gospodina cheltuiește pe zi 3 000 calorii, balerina — 3 200, operatorul într-o uzină automatizată depune o activitate cu un uriaș consum de energie. Muncă grea...

Fiziologia și igiena muncii, și o știință nouă — ergonomia — cercetează cele mai felurite aspecte legate de cheltuiala de energie umană, ajungînd uneori la rezultate surprinzătoare.

MUNCĂ GREA

de dr. B. BARHAD
director adjunct științific al Institutului de igienă București

De multă vreme cercetătorii din domeniul fiziologiei și igienei muncii, și mai recent al ergonomiei (în ale cărei preocupări intră proiectarea și construirea unor mașini care să corespundă caracteristicilor antropometrice și psihofiziologice ale omului), s-au ocupat de stabilirea exactă a cheltuielii de energie umană în desfășurarea celor mai variate activități.

Pe baza acestor cercetări muncile au fost clasificate după cheltuiala de energie zilnică după cum urmează:

Muncă ușoară.....	2 200-2 400 calorii
Muncă ușoară - mijlocie.....	2 600-3 000 "
Muncă mijlocie....	3 400-3 600 "
Muncă grea.....	4 000 cal. și peste
Muncă foarte grea..	5 000 " " "

Și la noi în țară s-a reușit să se stabilească în mod științific efortul depus în diferite profesiuni, în condițiile noastre. Astfel s-a constatat că în industria minieră cheltuiala de energie variază — în funcție de munca specifică la cărbune, steril, aur, sare, extragerea minereurilor feroase și neferoase — între 4 300 și 5 300 calorii; în cea forestieră între 4 900 și 5 500 calorii; în cea metalurgică, între 3 300 și 3 900 calorii; în fabricile de mucava, între 2 276 și 3 495 calorii; în industria sticlei, între 2 825 și 3 230 calorii etc.

Datorită progresului tehnic în agricultură, mai ales prin mecanizare, s-a redus foarte mult efortul, acesta ajungînd astăzi să reprezinte, pentru mecanizatori, între 2 360-2 990 calorii, față de 5 000-6 000 calorii cît era în trecut, la cosit. Aceste cifre vădesc o adevărată revoluție în arhaica «viață la țară...»

Iată deci o serie de activități productive care își cer partea lor de efort. Știați însă că cele mai intense eforturi se întîlnesc în sport? În timpul antrenamentelor, energia cheltuită de sportivi însumează în unele cazuri 3 500-4 500 calorii, dar în cazuri excepționale ea depășește 5 000-6 000 calorii, de exemplu în curse lungi, marșuri pe schi sau înotul pe distanțe mari.

DESTINDEREA ȘI CALORIILE

Ar fi însă greșit să credem că numai în munci industriale sau în sport se depun eforturi importante. Există multe alte activități care par la prima vedere destul de ușoare și totuși...

Vrem o oră de destindere, de «deconectare» pentru a alunga oboseala, și aceasta o realizăm tot prin... cheltuială de energie. Ce poate fi mai îmbietor decît a visa din plăcere, a dansa sau a conduce un automobil. Aceste activități reclamă însă o cheltuială de energie comparabilă cu solicitările multor procese industriale. Ele sînt totuși necesare și recomandabile tocmai în scopul destinderii, al odihnei active.

Momentele de destindere, chiar neînsoțite de mișcare, presupun consum de calorii. Să ne referim, de pildă, la activitățile de ordin artistic, ca audițiile muzicale, lectura etc. Specialiștii americani Stanley Davidson, A.P. Meiklejohn și R. Passmore constată că aceste pasiuni solicită organismului 0,4-2 calorii în fiecare minut. Pentru pasionații instrumentelor muzicale este interesant de semnalat că interpretarea la pian a pieselor lui Mendelsohn s-a dovedit a solicita o cheltuială de energie de 0,8 calorii kg/corp/oră, iar a Tarantelei de Liszt — 2,0 calorii kg/corp/oră. Mai adăugăm, pentru melomani, că exercițiile la orgă cer un efort mai mare decît la violoncel, iar la vioară pe jumătate decît la violoncel... Sînt oare aceste activități obositoare? Nu! Pentru că se efectuează cu plăcere, cu pasiune. Sînt reconfortante.

Multă vreme s-a ignorat activitatea gospodinelor considerînd că acestea depun o muncă ușoară. O analiză științifică demonstrează însă că au dreptate cei care susțin că și gospodăria reprezintă... o normă întreagă. În general, se estimează că gospodina cheltuiește pe zi 3 000 calorii — o valoare ridicată pentru o femeie. De aci decurge necesitatea mecanizării muncii casnice, ceea ce ar crea posibilitatea de a reduce efortul fizic al gospodinelor și de a obține timp liber pentru activități mai eficiente și mai plăcute.

CHELTUIM ENERGIE.. CHIAR CÎND CREDEM CĂ NU FACEM MARE LUCRU

Practica arată că oamenii nu efectuează în fiecare zi aceleași activități și de aceea nici eforturile nu sînt egale. Pe de altă parte, modul de folosire a zilei variază de la individ la individ, mai ales la tineri. Pentru caracterizarea efortului este necesar să se cunoască activitatea din timpul zilei aproape minut cu minut, calculul putînd da indicații asupra nevoilor alimentare și asupra stabilirii unui regim de muncă care să prevină oboseala.

Iată, după L.E. Morehouse și A.T. Miller, doi specialiști de prestigiu, cheltuiala de energie zilnică a unui tînăr student în greutate de 78 kg. Acest tabel interesant, care poate servi ca orientare și pentru propria dv. activitate, relevă pe de o parte cît de inegal este consumul de energie în timpul zilei, iar pe de altă parte, că energia se cheltuiește tot timpul... chiar atunci cînd nu facem «mai nimic».

Timp	Ore	Activitate	Total calorii
0,00- 7,00	7	Somn.....	490
7,00- 7,30	1/2	Toaleta de dimineață.....	55
7,30- 8,00	1/2	Gustarea de dimineață.....	55
8,00- 8,15	1/4	Mers pe jos..	73
8,15- 9,00	3/4	Studiu și scris	105
9,00-12,00	3	Studiu în clasă, stat în picioare și mers între ore (30 min)..	100
12,00-13,00	1	Masa de prînz	110
13,00-15,00	2	Laborator...	260
15,00-18,00	3	Practică.....	2 100
18,00-18,15	1/4	Mers pe jos..	73
18,15-19,00	3/4	Odihnă.....	60
19,00-20,00	1	Masa de seară	110
20,00-20,30	1/2	Conversație..	55
20,30-22,30	2	Studiu și scris	350
22,30-24,00	1 1/2	Somn.....	105

Cheltuiala totală de energie în 24 ore..... = 4 101 cal.

Studentul menționat mai sus cheltuiește peste *patru mii de calorii pe zi*. Este foarte mult. Unele persoane nu-și

Studiul solicitărilor la care sînt supuși sportivii în timpul antrenamentelor reclamă un aparataj foarte complicat și de o înaltă tehnicitate.

Cu greu se poate imagina o «activitate» care să reclame un consum mai mic de energie decît cea din fotografie. Medicii igieniști au ajuns însă la rezultate surprinzătoare și în acest domeniu.

pot explica de ce intelectualii obosesc, din moment ce ei nu depun eforturi fizice însemnate, nu «transpiră» în timpul activității etc. Într-adevăr, la prima vedere s-ar părea că «a lucra cu mintea» este ușor. În realitate, aceasta poate produce o stare de oboseală *mai gravă decît cea generată de munca fizică*.

Munca intelectuală se caracterizează, în primul rînd, printr-o participare nervoasă deosebită, adică o solicitare a celui mai sensibil țesut al organismului, cu repercusiuni asupra întregului organism.

În zilele noastre problema efortului și a oboselii în munca intelectuală capătă o importanță crescîndă, deoarece ea nu mai afectează doar ocupația unui grup restrîns de oameni. Dimpotrivă, avem de-a face aci cu una din cele mai însemnate solicitări în cadrul proceselor de producție mecanizate și mai ales automatizate, caracteristice vieții moderne. Munca intelectuală a devenit fenomen de masă. Efortul intelectual nu se depune numai la masa de scris, în atelierul artistului sau în laborator; el a înlocuit în zilele noastre pe cel fizic în întreprinderile automatizate, iar profesiunea de operator a devenit un fenomen de masă în toate țările dezvoltate industrial. Operatorul nu mai supraveghează și acționează «direct» procesul tehnologic, ci doar prin sistemul de informații codificate la panoul de comandă. Pentru a conduce producția el se vede obligat la un efort intelectual. Acest tip de activitate a dus la folosirea mnemoschemei în construcția panourilor de comandă; adică la reprezentarea grafică pe panou a utilajelor și a liniilor fluxului tehnologic de semnalizare optică. G. Cristian și Gh. Zbăgan, care au cercetat unele modele de tablouri și pupitre de comandă folosite la noi în țară, arată că mnemoschema îl ajută pe operator să urmărească intuitiv fazele ciclului tehnologic, fără să mai facă eforturi de memorie, orientîndu-l în același timp repede și precis în rezolvarea unor situații neprevăzute.

Elementele intuitive ale mnemoschemei ajută la localizarea informației în timpul supravegherii panoului de comandă. Pentru obținerea unor rezultate cît mai favorabile și reducerea la minimum a efortului intelectual sînt studiate o serie de elemente, dintre care următoarele sînt enumerate de Elena Popescu-Neveanu și colaboratorii ei: forma și dimensiunea schemelor figurative care reprezintă utilajele și relațiile dintre ele, forma și dimensiunea punctelor de semnalizare, culorile convenționale ale schemelor figurative, contrastul cromatic între elementele mnemoschemei și fondul acesteia, densitatea așezării elementelor etc.

CARE MUNCĂ E MAI GREA?

Capacitatea de recepție concomitentă a informației este destul de limitată. Astfel, s-a stabilit că în condiții de laborator omul poate recepționa 5-7 semnale din același parametru, iar în condițiile de producție și în special în situații de avarii numai 2-3 semnale. De aceea se pune problema rezolvării așa-numitului surplus de informații pentru a nu suprasolicita organismul.

Formele de muncă intelectuală sînt atît de variate încît este dificil să ne pronunțăm care din ele este mai grea. Un lucru este sigur, și anume că orice activitate presupune un efort preponderent fizic sau preponderent intelectual; că nu trebuie să considerăm muncă grea numai cea caracterizată prin cheltuială mare de energie fizică, uneori efortul intelectual solicitînd mult mai mult organismul. Mai trebuie adăugat că există profesii care solicită atît efort fizic cît și intelectual. Să luăm exemplul balerinelor, care realizează acte de creație artistică... cu cheltuială de energie de 3 200 calorii, adică o valoare considerată *la limita* efortului fizic pe care îl pot efectua femeile! Același lucru se poate spune despre actorii care interpretează roluri de mare mișcare scenică.

PENTRU A NU OBOSI, SĂ NE MIȘCĂM!

Concluzia cea mai importantă pe care ținem s-o comunicăm în încheiere subliniază necesitatea îmbinării muncii intelectuale cu cea fizică. Voltaire spunea că viața este mișcare. A.S. Pușkin practica înotul, ascensiunile, gimnastica. Victor Hugo, care a trăit 83 de ani, făcea zilnic exerciții de gimnastică. Încă din tinerețe sporturile lui preferate în perioadele de odihnă erau turismul și canotajul. Goethe declara că cele mai izbutite modalități de exprimare a gîndurilor sale i-au venit în minte cînd se plimba. Concepții asemănătoare găsim și la marele fizician și fiziolog G. Helmholtz: în ziua celei de-a 70-a aniversări el a povestit că cele mai interesante idei științifice i s-au născut în timpul ascensiunilor în munți. Referindu-se la propria sa experiență, J.J. Rousseau a notat că mersul înviorează gîndirea; corpul trebuie să se afle în mișcare pentru ca gîndirea să se miște și ea...

Așadar, pentru a nu obosi, să îmbinăm armonios munca fizică cu cea intelectuală!

O privire grea de semne de întrebare: care tînăra generație de mineri din țările vest-europene va continua meseria preluată din tată-n fiu sau va fi supusă și ea «reconversiunii»?

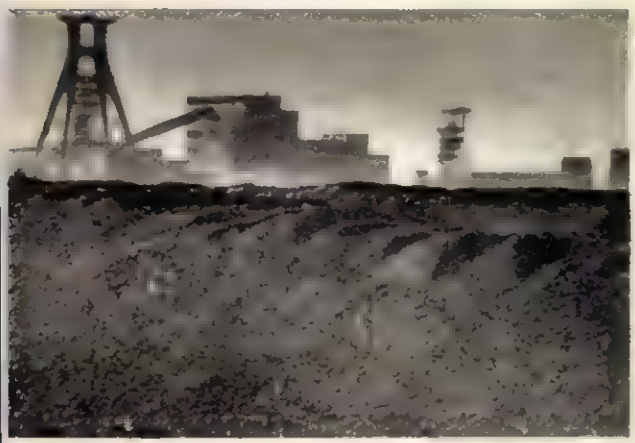

Aproximativ 50 milioane tone cărbune extras în țările Pieței comune s-au transformat în coline ce-și așteaptă — deocamdată zadarnic — cumpărătorii.

175 mineri belgieni de la Zwartberg au găsit, la ieșirea din șut, pilcurile cu preavizul de concediere; ei au reacționat ocupînd mina. Intervenția jandarmilor a provocat tulburări sîngeroase.

PĂLEȘTE STRĂLUCIREA DIAMANTULUI NEGRU?

de I. CIOARĂ

Asaltat de petrol, gaze naturale, energie nucleară, cărbunele continuă totuși să fie, în momentul de față, una dintre principalele surse energetice. Și totodată furnizor de îngrășăminte, fibre sintetice, produse farmaceutice și chiar parfumuri. În ciuda multiplelor sale virtuți industriale, cărbunele oferă un foarte ridicat coeficient de șomaj pentru zeci și sute de mii de mineri dintr-o serie de țări occidentale. Mina de cărbune și oamenii ei dau o bătălie grea. Este oare o bătălie pierdută?

Păstrător al căldurii solare, înmagazinată de-a lungul timpului în străvechi generații de păduri, bulgărele negru și-a văzut răsplătită din plin îndelungata așteptare din adincul pămîntului abia în cel de-al XIX-lea secol. Deși, cum afirmă arheologii, încă acum 30 de... milenii omul paleolitic a folosit cărbunele în vatra «atelierului» său de producție. Există de altfel mențiuni scrise referitoare la cunoașterea și folosirea cărbunelui în vechime — cea dintîi dintre acestea fiind considerată a fi cuprinsă în «Meteorologica» lui Aristotel. Iată ce scrie, de pildă, unul dintre discipolii acestuia, Teofrast din Eres, în lucrarea sa «Tratatul despre pietre»: «Ei numesc toate aceste substanțe minerale antracit, iar cînd le sparg pentru întrebuințare constată că sînt de natura pămîntului; cu toate acestea ele se aprind și chiar ard, aidoma cărbunilor de lemn. Ele se găsesc în Liguria și Elis, în drum spre Olimpia peste munți și sînt folosite de fierari». Depozitele descoperite între Newcastle și golful Solway, unde legiunile romane adunau cărbunele, oferă dovada de necontestat a unei recunoașteri a importanței cărbunelui cu două milenii în urmă. De altfel teritoriul Angliei este apreciat ca locul de naștere al exploatării comerciale a cărbunelui — după ce în anul 1215 regele Ioan fără Țară a semnat Marea Cartă a libertăților și, doi ani mai tîrziu, Henric al III-lea și-a pus pecetea pe Carta pădurilor, documente care au dat libertate de acțiune oamenilor întreprinzători pentru a extrage minereul și cărbunele de pe pămîntul obștesc și «a le transforma în venituri proprii». Pe insula de dincolo de Canalul Mînecii, cărbunele, a cărui folosire la încălzirea locuințelor și de către meseriași făcuse pe mai marii vremii să strîmbe din nas și să-i interzică pentru că degaja un miros nu prea plăcut, a început a trăi epoca sa de aur, aliindu-se cu fierul. Vechea Anglie industrială, fabricile ei, mijloacele sale de transport pe uscat și pe apă s-au născut — fapt care avea să se repete mai tîrziu și în Germania și S.U.A. — tocmai datorită acestui fapt, înscriind pentru totdeauna în istorie rolul cărbunelui în revoluția industrială a omenirii. Acest rol îl consemnează elocvent cifrele: la începutul secolului al XIX-lea producția de cărbune în lume era de 12-13 000 000 tone; un veac mai tîrziu se cifra la 700 000 000, pentru ca în anul 1964 producția mondială să se ridice la 2 746 300 000 tone. Cele mai mari țări producătoare de cărbune din lume sînt în prezent U.R.S.S., S.U.A., R.D.G., R.F.G., Anglia, Polonia, Cehoslovacia, Suedia, Australia, Japonia. Bazinele carbonifere din țara noastră de la Petroșani, Schitu-Golești, Filipeștii de Pădure, Ojasca, Baraolt, Comănești, Anina, Derna-Tătăruș, Șorecani, Surduc etc. au dat în 1966 o producție de 13 451 000 tone față de 2 826 000 în 1938.

«SĂRUTUL MORȚII»

Cifrele sînt grăitoare — se afirmă adesea. Numai că nu totdeauna ele relevă totul. Căci datele înfățișate în rîndurile anterioare vorbesc despre dezvoltarea **în timp** a industriei carbonifere, **pe întregul glob.** Or, sînt locuri unde epocii de grandoare a cărbunelui pare să-i urmeze decăderea. «În toate regiunile miniere ale țărilor din Europa occidentală, inclusiv Marea Britanie, dificultățile se agravează». Aceste cuvinte puse în fruntea unui recent comentar-bilanț publicat de «Le Monde» și consacrat situației industriei carbonifere vest-europene, par dangătul unui clopot de alarmă. Dificultățile se agravează, se afirmă — și aceasta pentru că încă din urmă cu 10 ani tăcerea a început să cuprindă rînd pe rînd galeriile minelor din Ruhr, din Borinage, din «insula clădită pe cărbune». Vagonetele au încremenit pe șine sau pe firul funicularului, dealurile de cărbuni nevînduți întrec înălțimea turnurilor de mină. Cifric? În ultimii 10 ani, în R.F.G. au fost închise 84 mine din 173, în Anglia — 250 de mine, în Belgia alte cîteva zeci. Stocuri de cărbune adunate? În toate cele șase țări făcînd parte din Comunitatea economică a cărbunelui și oțelului — aproximativ 50 000 000 tone, pînă la sfîrșitul lui septembrie 1967. Cît privește perspectivele în țările menționate, acestea tind să capete culoarea cărbunelui. Recenta «Carte albă» cu privire la politica energetică a Angliei, dată publicității de guvernul laburist — și denumită cu amar sarcasm de către mineri «Sărutul morții» — preconizează scăderea producției de la 165 000 000 tone, în prezent, la 80 000 000 tone în 1980, ceea ce va avea drept consecință închiderea altei serii de mine, urmînd a fi concediați 300 000 mineri, dintre care 100 000 pînă în 1971. «Sărutul morții» amenință și pe minerii vest-germani, pentru că planurile guvernamentale de «stabilizare a situației» industriei miniere vor însemna alți 80 000-100 000 mineri în perspectivă de a deveni șomeri, în afara celor aproape 200 000 scoși din industria carboniferă în ultimii 10 ani. În Belgia, celor peste 20 000 muncitori care au părăsit minele din 1964 pînă în prezent li se vor adăuga alți circa 20 000 pînă în 1970, corespunzător reducerii producției cu 5 000 000 tone și închiderii unor mine, îndeosebi în bazinele din sudul țării. În Franța afișe, verzi în Lorena și galbene în Loire, încearcă să-i determine pe mineri să-și schimbe meseria: «Este vorba de începutul unei noi etape pentru reducerea producției carbonifere franceze» — scrie săptămînalul francez «L'Express».

C.E.C.O. ȘI CRIZA

În 1951, cînd încă nu apăruseră la orizontul industriei carbonifere vest-europene norii negri ai «recesiunii» — cum este exprimat cu un termen mai puțin alarmant fenomenul de criză în Occident — entuziaștii adepți ai unei politici «comunitare» multilaterale au creat așa-numita «Comunitate economică a cărbunelui și oțelului» (C.E.C.O.) care, după cum scria publicistul francez B. Hartemann, reprezenta «hotărîrea celor șase (R.F.G., Franța, Italia, Belgia, Olanda, Luxemburgul — n.n.) de a trăi și prospera pe baza materiilor prime pe

(Continuare în pag. 16)

cinema

AMEDEO NAZZARI nu vrea să îmbătrînească

Ceea ce te descumpănește, înainte de toate, la Amedeo Nazzari, este într-adevăr tinerețea provocatoare a acestui sexagenar căruia nu-i pasă de timp. Cu fața-i proaspătă, cu ținuta-i sportivă, cu părul atît de discret încărunțit, lui Amedeo Nazzari i s-ar mai putea încredința și azi, ca și în anii '40, roluri seducătoare. Anii '40... Abia am rostit cuvîntul și actorul zîmbește nostalgic. Ce-i mai fac partenerele de atunci? Alida Valli, știm, turnează și ea, dar Lilia Silvi?...

— Era o fată grozavă Lilia Silvi, un adevărat copil minune! Avea 16 ani la primul succes — și ce succes! — cu «Scampolo»... Dar nu mai lucrează de mult în film. Închipuiți-vă, copilul zburdalnic de atunci a devenit astăzi o doamnă corpolentă ca atîtea altele. Am invitat-o anul trecut să apărem împreună într-o emisiune de televiziune. M-a refuzat cu tristețe și n-am insistat, pentru că eu însumi îi împărtășeam tristețea...

Încet, discuția alunecă spre biografia artistică a vedetei italiene care coincide cu o bună perioadă din istoria unei mari cinematografii.

— E adevărat, din 1935 de cînd fac cinema, am izbutit să turnez în mai bine de 150 de filme. E un record, nu? Acum, în Italia, se scriu roluri pentru un actor sau altul. Pe vremea în care am început eu, trebuia să știi să faci totul. Sigur, stilul de joc s-a îmbunătățit astăzi, s-a schimbat, dar și forma automobilului s-a modificat — nu? — fără ca asta să însemne că s-a schimbat și principiul său de funcționare! Vreau să zic că nici atunci cînd am început eu nu ne aflam în epoca de piatră.

Sigur, cinematograful a evoluat. Cîndva, actorul era cel care chema publicul la cinematograf. Astăzi trăim epoca filmului de autor! Asta e bine dar uneori poate fi și rău. Pietro Germi, de pildă, este un mare regizor. Cu el poți face, cu toată încrederea, un film de autor, pentru că filmul său va pune într-o vie lumină și pe interpret. Avem și alți mari cineaști, îi știți: Fellini, Antonioni, Visconti. Dar mai sînt și snobii, falșii intelectuali, cei care compromit și cinematograful, și actorul, în numele unor pretinse experimente de valoare cu totul îndoielnică.

Nazzari vorbește dinamic, nu numai viu dar și pasionat. Se vede bine că problemele destinului cinematografului italian îl preocupă, pentru că e vorba de propriul său destin. Îi ghicesc pe undeva o îngrijorare nemărturisită...

— La noi a început să fie resimțită o criză a actorului. Producătorii italieni preferă să angajeze pentru rolurile cele mai importante figuranți obscuri recrutați din Europa sau America. E firesc, îi costă mai ieftin! Și din punct de vedere tehnic nu e nici o problemă: intervine dublajul. O voce costă mai puțin decît un interpret! S-a ajuns acolo încît în «Ulisse» al lui Franco Rossi a fost distribuit un singur interpret italian. Atunci actorii noștri au intrat în grevă. Ei refuză să mai dubleze pe interpreții străini. N-au decît să învețe italienește... Noi, cei mai vechi, nu ne pierdem cumpătul. Am văzut de multe ori cinematografia italiană intrînd în criză și de prea multe ori ne-am pripit să spunem: «Gata! S-a terminat cu filmul italian!» iar mai tîrziu l-am văzut afirmîndu-se și mai puternic. Cinematograful italian este un organism puternic care știe să supraviețuiască și să se regenereze.

— Iar dv. — adăugăm — sînteți o imagine vie a acestei capacități de a reîntineri mereu...

Într-adevăr — zîmbește Amedeo Nazzari — tinerețea îmi pare o chestiune de entuziasm și de pasiune. Trebuie — atunci cînd e cazul — să știi să aștepți, înainte de a începe o nouă carieră. Să te odihnești în antract și să pornești din nou la atac cu forța proaspete — acesta e secretul tinereții. Aș putea spune că viața mea de artist s-a desfășurat în cicluri. Am început cu o serie militară — făceam tot felul de generali bravi. Peppino Amatto, un producător care a murit demult, mi-a spus o dată: «De ce nu încerci și smochingul? Ți-ar veni foarte bine». Și a urmat seria «civilă», pe care am început-o alături de Alida Valli, cu *Absențe nemotivate*. Vi-l amintiți, într-adevăr? Da, a avut succes. Apoi, seria premiilor: Cupa Volpi la Veneția, pentru *Il pittore maledetto* — o biografie a lui Caravaggio, premiul actorului celui mai iubit din Italia etc. Apoi, imediat după război, seria comediilor. Numai două lucruri nu făcusem încă: western și împărați.

Western aș face numai cu o condiție: să mi se încredințeze... rolul șerifului. Toată viața mea am făcut eroi romantici, oameni care trăiesc pentru a face justiție. Anul trecut am interpretat pentru televiziune un serial de șase episoade despre Pugaciov. Caterina, fiica mea — are 9 ani — era atît de mîndră de tatăl ei, cel care face dreptate, că nu-și mai încăpea în piele. Și cînd, printr-o indiscreție, a aflat că voi fi ucis în ultimul episod, a trimis un avertisment televiziunii prin care-i amenința că dacă nu schimbă finalul toți prietenii lui Pugaciov vor închide aparatele. În westernul italian nu poți găsi azi asemenea roluri. El abuzează de violență, pentru a concura televiziunea. Dar ce-i mai poate oferi actorului un asemenea film? Îmi mai rămîneau deci numai împărații — continuă să glumească Amedeo Nazzari. Și iată că mi s-a oferit prilejul să port mantie imperială în România. Un împărat care să cucerească nu numai prin forța armelor, dar și prin prietenie, prin umanitate. Să vă povestesc o scenă semnificativă: cînd Tiberius îi aduce confirmarea morții lui Decebal, Traian nu nutrește un sentiment de triumf. El își înclină ostenit capul către sfetnicii săi și le spune încet: «Destul cu războiul! Acum trebuie să știm a căuta prietenia acestor oameni!...» Înțelegeți? Putea fi un alt fel de portret... Marțial, grandiloc vent, declamatoriu. Dar aici împăratul e un om! Pentru actor un asemenea rol este o ocazie nespus de fericită...

Amedeo Nazzari este sub impresia proaspătă a ultimului rol, împăratul Traian din filmul «Columna lui Traian».

— Aș vrea să mă întorc pe platourile dv.! — încheie tînărul sexagenar. Și își însoțește declarația cu zîmbetu-i fermecător, a cărui amintire nealterată ne-a lăsat-o oglinda ecranului...

Interviu realizat de T. CARANFIL

Julie Christie, marea actriță a anului 1966. O vom vedea în curînd (mai bine mai tîrziu decît niciodată) în filmul ei de debut: *Billy mincinosul* al lui John Shlesinger.

ANCHETA NOASTRĂ

- **cei mai populari actori și cîntăreți de muzică ușoară ai anului**
- **cele mai bune filme ale anului**

DINCOLO DE PRIMELE LOCURI

Cititorii și-au spus cuvîntul. Unii ne-au răspuns pe scurt: întrebare — răspuns, întrebare — răspuns. Alții și-au însoțit preferințele cu cîte o subliniere de licean pătimaș: «doresc din inimă ca actorul X să iasă pe primul loc». Cei mai mulți însă, spre surprinderea noastră — cum nu se poate mai plăcută de altfel — au compus adevărate comentarii în jurul unuia sau altuia dintre voturi: de ce optează pentru filmul cutare, de ce îl îndrăgesc pe Y și mai puțin pe Z, deși și Z îi se pare foarte bun etc., etc. După cum se vede, anchetele de acest fel — în fața cărora destule persoane mai strîmbă din nas — departe de a fi un simplu mijloc de a te afla în treabă, devin un mecanism sensibil de captare a pulsului opiniei publice (desigur, imperfecțiunile lui sînt destule, dar sînt fatale și admisibile, căci nu poți merge din om în om, nu poți face o medie aritmetică a tuturor gusturilor, și, apoi, grădina subiectivității rămîne totuși cea mai mare din lume).

Scepticii spun de obicei că la astfel de sondaje pe teme cinematografice ori privitoare la actori, răspund mai ales adolescenții, «puștii». Lucrurile nu stau tocmai așa. Ancheta anului 1967 a cunoscut participarea unor oameni cît se poate de serioși, ca să întrebuințăm un cuvînt cu acoperire: ne-au scris grupuri mari de tehnicieni și muncitori de la Dunărea, de la o întreprindere forestieră din Sucevava, profesori din Brașov, colective de studenți ai Universității din București și de la Politehnica timișoreană. Așadar, persoane cu preocupări majore care au scris redacției nu pentru a-și vedea numele tipărit și nici din ușurătate, ci pentru că nu le este indiferent prestigiul artistului îndrăgit. Mărturisim că de fiecare dată am desprins cu bucurie această grijă a prietenului nostru, mai mult sau mai puțin necunoscut, față de soarta celui pe care-l aplaudă în sălile de spectacol. Nu este o bucurie naivă căci, după cum se va vedea ceva mai jos, tendințele subterane în materie de preferințe artistice indică nu o apleare generală înspre glasul modei, ci o cristalizare mai accentuată a conștiinței adevăratelor valori.

Ne-am plîns, și nu o dată — chiar în paginile acestei reviste — de marele public care dă năvală la Pardaillani și ocolește nepăsător «Femeia nisipurilor». *Ați avea toate motivele să vă plîngeți și acum — căci iată: pe primul loc se află nu unul din marile filme de artă, ci «Spartacus», film onorabil dar nu «un film mare».* Dar nu faptul că «Spartacus» — care stă pe ecrane cu lunile — a întrunit cel mai mare număr de voturi ni se pare lucrul cel mai interesant, ci căldura cu care un mare număr de spectatori au primit «Cenușă și diamant», «Ocolul», «Faraonul». La vremea lor, aceste filme au fost văzute de relativ puțini oameni, dar n-au fost uitate, în timp ce «Nu sînt demn de tine», asaltat la casă, abia a strîns 1-3 voturi. Succes fragil, de o clipă. Un discernămînt considerabil nu se pare că a funcționat și în judecarea filmului românesc. Creații cu audiență mai puțin spectaculoasă cum au fost «Meandre» ori «Diminețile unui băiat cuminte» au invitat la reflecție și au fost luate în seama cu toată seriozitatea...

*

Răsfoind statisticile ce corespund punctelor 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9 și 10 din ancheta noastră, deci pășind pe un teritoriu unde funcționează cea mai cumplită dintre subiectivități, cea care are în vedere preferințele pentru unul sau altul dintre actori și cîntăreți, nu putem trece cu vederea peste anumite fenomene simptomatice. Am aminti, la loc de cinste, promptitudinea cu care sînt înregistrate talentele autentice, cele care depășesc condiția efemeră de idoli. Deși cunoscută doar dintr-o scurtă apariție în «Falstaff» și apoi dintr-un film program at pe micul ecran, «Ascensor pentru eșafod», actrița franceză Jeanne Moreau a intrat repede în rîndul marilor favorite. Nici subtilul Peter O'Toole, văzut într-un singur film («Cum să furi un milion»), nu a rămas neobservat. Frumoșii și răsfățații noștri Gerard Barray ori Pierre Brice sînt mult în urma lor (în ordinea voturilor). Și, tot la loc de cinste, am aminti bunul-simț, marele și sfîntul bun-simț cu care iubitorul de teatru din toată țara și-a exprimat opțiunea sa. De ce? Actorii noștri de teatru nu sînt cunoscuți atît cît ar merita, și este foarte nedrept să se întîmple așa. Un cititor din Dava, Iuliu Socaciu, își cere scuze pentru «îndrăzneala» de a-și spune o părere despre actori, fiind convins că nu-i cunoaște foarte bine. «Am o propunere — spune dînsul — ca teatrele bucureștene să întreprindă mai des turnee prin țară și, dacă se poate, să nu neglijeze regiunea Hunedoara». Subscriem cu tărie. O elevă din Brașov — care-și dorește să devină critic — ne comunică același lucru: «L-am văzut pe Dorin Varga într-o piesă, mi-a plăcut foarte mult, îi prevăd o carieră strălucitoare dar înainte de a spune că «este cel mai bun actor de teatru ai anului» trebuie să-mi cer scuze. Am văzut atît de puține spectacole bucureștene ori din alte orașe...» Pe un ton asemănător ni s-au destăinuit și admiratorii lui Ion Caramitru ori ai lui Virgil Ogășanu. Așadar, subscriem încă o dată, și tot cu tărie, la organizarea unor turnee mai sistematice

Nu întîmplător Marcela Rusu și Silviu Stănculescu au întrunit un

mare număr de voturi soute din multe orașe ale țării; cei doi actori sînt foarte cunoscuți și datorită turneelor întreprinse de trupele cărora aparțin. Este în interesul fiecărui teatru și al fiecărui actor în parte să-și facă cunoscute succesele pe o suprafață cît mai largă.

Capacitatea practic redusă de comunicare a teatrului cu spectatorul din întreaga țară vitregește actorii noștri de teatru, ale căror creații (realmente superioare celor oferite de cinematografie ori de televiziune) rămîn departe de a cunoaște acea largă și binemeritată pătrundere în conștiința publicului de pretutindeni. Izbînzile artistice și prestigiul unor mari artiști ca George Constantin, Gheorghe Dinică, Ion Marinescu, personalitățile distincte ale lui Petre Gheorghiu, Victor Rebengiuc, Octavian Cotescu, Mihai Fotino, ale Ilenei Predescu, Sandei Toma, Ginei Patrichi, Leopoldinei Bălănuță, Rodicăi Tapalagă, afirmarea explozivă, în ultima vreme, a Eugeniei Dragomirescu, a lui Dumitru Furdui, Ion Caramitru, Dorin Varga, Virgil Ogășanu și alții nu sînt reflectate de «clasamentul» anchetei, dar sînt cuprinse în paginile multor scrisori; ne-am simțit obligați să o subliniem. Și mai avem o datorie: să aducem aminte că ancheta este «a anului», iar un an singur, din păcate, nu poate fi deopotrivă de darnic cu toți actorii.

Magda MIHĂILESCU

Manon și Des Grieux stil 1970 (cu anticipație). Catherine Deneuve și Jean-Claude Brialy sînt interpreții acestei variante moderne — «Manon '70» — a romanului abatelui Prévost. Regia este semnată de Jean Aurel.

telerevelionul și după

Psihoza revelionului ne silește să colindăm magazinele în căutare de bunătăți — și tradiționale, și inedite — să ne golim cămările, să pregătim cantități enorme de mîncare și băutură sortite să rămînă, în cea mai mare parte, neatinse. Zadarnic ne învață experiența anilor precedenți că risipa de eforturi este exagerată. De fiecare dată o luăm de la capăt cu aceeași frenezie cu care ne dichisim casa și ne străduim că fim eleganți, proaspeți, că de, o dată pe an e revelionul. După al treilea sau după al cincilea pahar invitații vor vedea ca printr-o ceață cea ce li se pune în farfurie. La fel de absurd li se va părea și micul ecran presupunînd că-l vor mai privi. Și totuși televiziunea investește în programul primei nopți a anului cîteva luni de muncă zăduf, rezervîndu-i tot ce consideră mai de valoare din creația și fantezia colaboratorilor ei.

Impresia generală despre telerevelionul 1968: o deosebită acuratețe, un profesionalism mai presus de orice critică, nici o fisură, nici un decalaj calitativ. Timp de opt ore pe ecran s-au perindat imagini agreabile, amuzante, fără stridențe, fără nici un atentat la bunul-gust. Severa triere a interpreților ne-a scutit de prezențele mediocre. Printre cîntăreți nu s-au strecurat — cu una sau două excepții neînsemnate — cei despre care ne întrebăm tot anul cărora misterioase criterii își datoresc invitarea în studiourile televiziunii. Dirijați cu mînă sigură printre decoruri armonioase, cîntăreții, dansatorii, actorii, au putut da întreaga măsură a talentului lor. Am reținut cîteva lucruri cu adevărat frumoase: trenul care aleargă în ritmul melodiilor, sugestivul decor în structuri de fier forjat, performanța Cocăi Andronescu în superimitația ei muzicală, însuflețitul «năroc» pe care îl ura, în prima parte a programului, o țărancă de prin Crișana, toate aparițiile lui Puiu Călinescu și, din nou, permanent, neobișnuita per fecțiune a cadrajelor și imaginilor.

Dar dacă-i lăsăm deoparte pe Yves Montand și Brigitte Bardot, care a fost numărul-vedetă al programului, punctul culminant, momentul-cheie? Greu de spus. Din suita domoală, elegantă, agreabilă a secvențelor, nici una nu s-a detașat, nu s-a impus ca senzațională.

A existat și o categorie de interpreți defavorizată: actorii comici. Dacă am rîs sau măcar am zîmbit la unele dintre performanțele lor, succesul a fost exclusiv al lor, al simpatiei și prețuirii de care se bucură, al conștiinciozității și talentului lor. Niciodată, absolut niciodată, n-a textelor debitate. Toate erau atît de prăfuite, de oarecare — de la străvechea glumă botezată acum «El Ne-Fugitivo» pînă la proza melancolico-ironică a scripcarului descins din Barbu Lăutaru, de la bancul despre dificultatea de a obține bilete la unele producții ale studioului «București» pînă la schețul cu statueta Afroditei — încît nu ne-a venit să credem că ne sînt oferite cu prilejul debutului lui 1968. Din fericire, actorii au fost selecționați cu aceeași exigență ca și ceilalți interpreți, înlăturîndu-se balastul prezent în emisiunile de varietăți de peste an. Din păcate, autorii cupletelor și ai scenetelor nu au fost și ei la înălțime. Ne-am pierdut oare facultatea de a rîde? Nu. Ne-o dovedesc hohotele care ni le stîrnesc Stan și Bran ori de cîte ori îi revedem, Pierre Etaix și, tot pe micul ecran, replicile spirituale din autorii români realmente dăruiți cu haz. Singurul cuvînt de spirit meritînd a fi reținut din programul revelionului: telemuritori.

Ce urmează după revelion? Vai, emisiunea «După revelion», care ne amintește că la televiziune nu se învață de fapt din experiență, că la foarte scurtă vreme după o demonstrație de virtuozitate se recade fără remușcări în platitudinea «varietăților». Ștefan Bănică? Da. Acest actor vedetizat de un singur cîntec fericit, are farmec, e simpatic, dar poate n-ar trebui nici el consumat în doze atît de mari. Prima săptămînă a anului a adus pe micul ecran un număr restrîns de interpreți care revin obsedant: Dem Rădulescu și iar Dem Rădulescu, Dana Comnea urmată de Dan Comnea, Dan Spătaru, Dan Spătaru, Dan Spătaru...

Nu numai în materie de sarmale nu e recomandabilă suprasaturația.

Felicia ANTIP

Bine, bine, putem. Dar cînd o să le facem?

de Sanda FAUR
fotografii de Elena GHERA

Am fost invitaţi nu demult la prezentarea unei colecţii de modă a Fabricii de confecţii «Bucureşti». O colecţie călătorită prin lume şi întoarsă acasă, purtînd după ea trena de aplauze cu care mini şi maxi-jupele ei fuseseră primite în vară, la rendez-vous-ul internaţional al modei de la Moscova. Daţi-mi voie să mă entuziasmez: splendidă colecţie! Epitetul are acoperire şi, dacă vreţi, şi martori, aci de faţă: fotografiile. Da, ştim, am învăţat să facem modă! Cu gust. Cu şic. Cu personalitate. Cu un frapant simţ al noului. La ora actuală nu ne mai pot intimida nici extravaganţele de geometru ale d-lui Courrèges — de altfel în dizgraţie — nici romantismul cu un parfum uşor desuet al lui Yves Saint-Laurent... Sîntem, cum ne place să spunem: la nivel competitiv.

(Continuare în pag. 14)

Da, ştim să facem modă, avem simţul noului, avem gust. Dar de ce nu reuşim oare să ne convingem de lucrul acesta şi cînd intrăm în magazine?

După cum se vede, creatorii de modă de la F.C.T.-«Bucureşti» s-au întrecut de astă dată pe ei înşişi. Numai că unicatele, o ştim prea bine, nu pot potoli larga nevoie de frumos vestimentar. Cel mult, să o aţîţe.

Bine, bine, putem. Dar cînd o să le facem?

E adevărat însă că treaba aceasta nu s-a făcut cît ai bate din palme, și, mai ales, nu s-a făcut cu mîinile goale. De ani de zile creatorii și negustorii noștri de modă pleacă, de cîte 2-3 ori pe an, la Paris, să se mai consulte cu Jacques Esterel în materie de orientare a liniei modei și să se informeze de la firma Carlin cam ce stofe se vor purta în viitor. Iar treaba aceasta, bineînțeles, costă statul bani grei. De ani de zile se organizează consfătuiri internaționale pe teme de cultură a îmbrăcămintei și zeci de specialiști de-ai noștri pleacă în străinătate pentru a participa la aceste întîlniri. Și n-aș spune că aceasta nu lasă iarăși mai ușor buzunarul statului. O vreme, în aceste delegații binecuvîntate de Dumnezeu și de soartă începeau mai mulți tovarăși directori de minister decît creatori propriu-zis dar, mă rog, cu timpul toată lumea s-a convins că moda se face totuși cu specialiști nu cu titluri ierarhice. Pe scurt, am reușit pînă la urmă să scoatem pe podium colecții ca aceasta mai sus-pomenită. Să le scoatem pe podium, acesta e cuvîntul. Pentru că după atîta osteneală și alergătură prin lume, după atîtea studii și documentare, după atîtea eforturi de creație, colecțiile acestea strălucite urcă pe podium pentru a rămîne aici. Ele nu binevoiesc să descindă în magazine, în stradă. Sau nu izbutesc să apară decît foarte rar, foarte tîrziu și doar cu țîrîita. Colecțiile acestea rămîn colecții de vitrină și atît. Demonstrații ale «potențialului nostru tehnic» le denumesc unii, colecții de orientare, de șoc, educative, le spun alții. Oricum le-am numi, oricît ne-ar încînta ochiul și ne-ar trezi apetituri pentru eleganța vestimentară — nouă, celor puțini care au prilejul să vadă aceste colecții — ele nu-și justifică, cred, existența prin simpla și strălucitoarea lor prezență pe scenă. Dacă nu reușesc să influențeze direct și masiv producția de serie, dacă aceste modele «ultimul strigăt» nu reușesc să ajungă în magazine în timpul în care acest strigăt al modei mai vibrează în aer, atunci — cinstit vorbind — toată strălucirea mi se pare un gest gratuit, o demonstrație de virtuozitate care trăiește două ceasuri și atît, costîndu-ne mult și inutil. La contractările din acest an s-a prezentat — tot demonstrativ, tot orientativ — și această colecție de modă, pe lîngă care multe din propunerile făcute de fabricile de confecții păreau niște rude sărăcuțe, modeste, din provincie. Și iată că reprezentanții comerțului au comandat. Să nu ne speriem, nu s-au solicitat cantități care să schimbe fața magazinelor noastre (noutățile-șoc mai păstrează un risc de nevandabilitate, ni se spune, și noi continuăm să ne îndoim puternic de acest lucru); de altfel nici nu e nevoie să uniformizăm strada. Dar s-au comandat modelele în întregul lor ansamblu — cel care le dă de fapt nota de eleganță — de la pălărie la ciorapi colorați, de la accesoriile de marochinărie la pantofi. Le vom vedea pînă la urmă și în magazine, vor reuși fabricile noastre să le aducă înăuntru, pe stendere, «vii și naturale», așa cum erau pe scenă? De ce-am fi sceptici? Nu e mai comod, mai plăcut, să sperăm?

ȘI TOTUȘI CÎND O SĂ GÎNDIM MODA ÎN ANSAMBLU?

Și totuși scepticismul nostru are o logică și să ne fie iertat dacă nu reușim să stîrpim acel negru vierme al îndoielii. N-am văzut oare și în anii trecuți excelente colecții de modă și nu am continuat totuși să le căutăm, cu naivă înfrigurare, prin magazine?

Realitatea este că, la ora actuală, în materie de modă avem încă în față bariere de o greoaie și stupidă permanență. Unele, de natură obiectivă, țin de faptul că noi nu producem încă tot ceea ce e necesar pentru a satisface nesfîrșitele pretenții ale acestei capricioase zeițe care e moda și sîntem, oarecum, la discreția importului. **Altele însă țin de cei care răspund de destinele modei la noi în țară** (și o să suspinăm din nou amintind că atît în industrie cît și în comerț soarta eleganței noastre vestimentare este încredințată în mîinile inginerilor; oricît respect am avea pentru această onorabilă și omniprezentă meserie, nu mi se pare că o asemenea calificare tehnică o asigură implicit și pe cea artistică, absolut hotărîtoare în acest domeniu). Iată, de pildă, o chestiune de organizare ,care se află direct în mîna industriei ușoare, mai precis a direcției tehnice din ministerul de resort: cea a corelării tuturor produselor vestimentare, a armonizării lor coloristice, de stil, de linie. Aici, la direcția tehnică, se stabilește în mare linia modei, aici există viziunea generală care trebuie să pună de acord, să facă să rimeze împreună activitatea de creație a diferitelor fabrici. Or, la ora actuală, cine consultă, să zicem, cartelele de culori ale stofelor vede fără efort că ele se asortează greu (sau aproape de loc) cu cele ale mătăsurilor, tricotajelor sau nasturilor, că între cartela de culori a pantofilor și cea a accesoriilor din imitații de piele este o distanță practic de nestrăbătut, că între pălării și fulare nu există prea multe posibilități de interferență cromatică. Ca să nu mai vorbesc de linia modei: fiecare sector de creație își vede de treaba sa și nu aruncă o privire — fie și din decentă curiozitate — peste gardul vecinului. Confecția își face treaba ei, pălărierii își văd liniștiți de ideile lor, pantofarii la fel. Manechinele de la F.C.T.-«București» urcă podiumul cu ultramoderne și ample pălării stil «plantator», iar de la fabrica timișoreană ni se trimit în magazine cuminții, bătrînele pălăriuțe-castron sau cu bor mic. Pe podium, prezentatoarele poartă pantofi de lac lila, fistic, galben și arborează cizmulițe înalte, perfect armonizate coloristic cu restul ansamblului, dar în magazine ni se trimit cizme scurte și pantofi în aceleași știute și obosite culori maro , bej și negru. O să arăt mai jos cum se alcătuiește de fapt o asemenea excelentă colecție, în care totul e perfect sincronizat, dar acum aș vrea să relev altceva: **faptul că nu există un organism care să gîndească în ansamblu valorificarea și combinarea tuturor produselor vestimentare este cauza directă a rentabilității sub posibilități a unor produse.** Dezastre între ele, se vînd mai greu. Un palton cu un guler de blană artificială prost asortat devine nevandabil. O poșetă pe care nu o poți asorta cu pantofii zace în raft. Niște ciorapi colorați pe care nu-i poți combina cu un pulover sau o beretă devin greu utilizabili și greu de vîndut. Se adună stocurile. **Se pierde mult mai mult decît s-ar fi consumat dacă inițial s-ar fi luat toate măsurile de concepție și corelare a produselor.** De ani de zile se vorbește, se cere, se promite, se piedează pentru un organism care să se ocupe de problemele de cultură ale vestimentației, un organism care să aibă nu numai un rol de sfătuitor platonic, **ci posibilitatea de a acționa cu eficiență în practica producției.** De ani de zile asemenea instituție — existentă în majoritatea țărilor — continuă să rămînă un deziderat, o năzuință. E obositor, și la urma urmei ofensator să te hrănești mereu cu așteptări și speranțe!

Cine ar putea afirma că aceste tăioare și pardesiuri (din jerseu pe poliuretan) zdruncină lumea prin noutate? Dar prezentate într-un colorit agresabil, cu o pălărie nostimă, cu un pantof modern, întreg ansamblul capătă o valoare estetică nebănuită.

AMBIȚIA E LUCRU MARE, DAR NU E TOTUL

Dar cum reușim totuși, se poate întreba fiecare, să realizăm asemenea fapte de artă vestimentară ca cel pe care îl presupune ultima colecție a F.C.T.-«București»? Ei, ambiția e lucru mare... Cînd se pornesc să o alcătuiască, creatorii noștri (și ce excepțional nucleu de artiști avem la fabrica «București»!) zbîrniie de ambiții și consumă tone de energie nervoasă și mecanică: pentru un singur ansamblu se aleargă de la o fabrică de stofă la una de mătase, se vopsesc special cîțiva metri de material, se face o comandă specială la o fabrică de pantofi, se cere la o cooperativă executarea unei pălării și la o alta accesoriile de marochinărie, se procură din magazin și se recompun gabloanțurile necesare. Cu chin, cu alergături, cu cheltuieli bunicele. Rezultatul e un poem de armonie vestimentară. Care, ca orice poem, rămîne un unicat artistic: practic, irepetabil în serie. Cu o bună intenție — bine asortată cu demagogia — modelele sînt prezentate la contractări, încîntă pe fiecare, deși în clipa cînd sînt oferite comerțului nu se știe de loc dacă seria va putea fi realizată în contextura și nuanța prototipului. Faptul mi se pare de-a dreptul paradoxal: oferi ceva fără a ști dacă-ți vei putea ține cuvîntul dat. Fabricile de confecții află abia mai tîrziu, după contractările sale cu comerțul, de posibilități au furnizorii săi. Adică fabricile de țesături. Or, în prezent, confecția noastră are cel mai mult de suferit din cauza materialelor pe care le lucrează. Stofele răspund greoi, cu mare întîrziere, la cerințele modei, contexturile noi își fac greu apariția, coloritul e adesea tern, mohorît, dezolant. Ni se spune că numai firele fine pot prinde nuanțe strălucitoare, vii, dar oare nu am văzut de atîtea ori atîtea stofe care nu aveau nici o pretenție de calitate dar care frapau prin «obrazul» lor străsnic machiat, prin înfățișarea lor aspectuoasă? În zilele noastre moda își schimbă atît de rapid «caracterul», încît omul modern, dornic să fie mereu la zi, mereu proaspăt, a pierdut gustul stofelor nemuritoare; el preferă un material mai puțin etern, mai puțin costisitor, pe care să-l poată părăsi fără regrete după un sezon,două, în favoarea noii vedete a modei. Stofele noastre nu reușesc însă să ne dea fie și măcar iluzia virtuților estetice la zi și lucrul acesta este ucigător pentru confecții.

De aceea, cînd apare în magazine, modelul încîntător prezentat la contractări și-a stins verva și strălucirea inițială: stofa e alta, combinația cromatică alta, garniturile mai aspectuoase au dispărut, nasturii sînt de-a dreptul oribili. Ca să nu mai vorbim că haina, înghesuită pe stender, e boțită și și-a pierdut «fața», că vînzătorul nu e întotdeauna dispus să-ți arate cam tot ce are și mai ales ce ți s-ar potrivi, că, de dragul realizării planului de vînzări, se acceptă uneori produse care nu au fost contractate, care nu mai corespund unor exigențe legitime. **Și ceea ce e firesc să se întîmple, se întîmplă: uritul nu e niciodată rentabil, uritul nu aduce niciodată beneficii, ci mult stocuri nevandabile.** Iar în acest timp, în care le permitem uriților, mediocrității, banalului să se instaleze comod și neeficient economic în rafturile magazinelor noastre, colecții de modă tot mai strălucitoare apar pe podiumuri, demonstrînd că lucruri grozave sîntem în stare să realizăm.

Bine, bine, putem! Dar cînd o să le facem?

MEDALIILE
DOCUMENTE ISTORICE PREȚIOASE

Derivînd de la cuvîntul italian *medaglia* care provine la rîndul său din latinescul *metallum* (făcut din metal) — medalia se deosebește de monedă avînd un caracter special, de comemorare, glorificare a unor fapte sau personalități deosebite din istoria unui popor.

Începuturile medalisticii datează din perioada stăpînirii lui Iuliu Cezar în statul roman (48-44 î.e.n.), cînd s-a stabilit caracterul exterior al monedelor (destinate schimbului) și al medaliilor (în scopuri comemorative).

Pe aversul medaliei se află, de obicei, o efigie sau reprezentarea unui chip real, uneori metaforic, iar reversul indică evenimentul memorabil. Se obișnuiește să se denumească aceste părți ale medaliei, în primul caz — *tip* (avers), iar în al doilea — *legendă* (revers).

Cu dimensiuni mai mari decît moneda destinată schimbului, medalia era bătută sau turnată după un model executat de un artist-sculptor. În ceea ce privește textul legendei, în antichitate, de pildă, comisii speciale îl redactau urmărind să fie corect, concis, elegant și sugestiv.

Istoria medalisticii din țara noastră consemnează și anterior Unirii Principatelor medalii comemorative, mai puține și la intervale mai mari dar valoroase din punct de vedere istoric: medalia de aur a lui Mihai Viteazul în urma victoriilor asupra lui Ieremia Movilă — 1600; medalia din aur și argint bătută de Constantin Brîncoveanu în 1713 ș.a. Formarea statului național român a însemnat începutul unei largi dezvoltări a acestei arte.

Primii gravori români în domeniul medalisticii sînt semnalați după înființarea Monetăriei statului — 1879 — remarcîndu-se, prin măiestria cu care lucrau, cunoscuții Carol și Fr. Storck, precum și C. Popescu, profesor la Școala de arte frumoase din București.

Dintre medaliile comemorative cu pronunțat caracter istoric păstrate în colecțiile noastre enumerăm: medalia bătută în bronz, în mărime de 50 mm, a lui George Barițiu, figură proeminentă a revoluției de la 1848 din Transilvania; medalia bătută în 1868 pentru recompensarea cîștigătorilor concursului general pe țară al elevilor liceelor și gimnaziilor; medaliile de argint și bronz (56 mm) bătute cu prilejul punerii pietrei fundamentale a «Atheneului român» (1886); medalia închinată de tinerimea universitară savantului Gr. Tocilescu (1896); medalia bătută la împlinirea a patru veacuri de la moartea lui Ștefan cel Mare (1904); o frumoasă medalie de bronz dedicată centenarului Unirii Principatelor (1859 — 24 ianuarie — 1959). Sînt doar cîteva momente ale unui interesant domeniu de investigație pentru cercetătorul istoric și publicul interesat.

Prof. Sergiu VAIDA

PĂLEȘTE STRĂLUCIREA DIAMANTULUI NEGRU?

(Urmare din pag. 9)

care le furnizează solul lor». Dar starea euforică n-a ținut decît pînă la apariția simptomelor de criză. Fapt care a obligat forurile conducătoare ale comunității să recomande membrilor ei adoptarea de măsuri radicale de «restructurare», «reconversiune», a industriei carbonifere — respectiv reducerea extracției și închiderea minelor «nerentabile». Ce importanță are faptul că aceasta are drept consecință îngroșarea armatei forței de muncă «neocupate»? — cum sînt denumiți în mod eufemistic șomerii de cei ce sînt interesați în a evita acest termen.

Cu toate închiderile de mine, reduceri de producție și de muncitori, situația nu s-a ameliorat — așa cum s-a evidențiat în rîndurile de mai sus. Ceea ce a determinat lansarea — în 1967, în cadrul C.E.C.O. — a ideii de a se declara stare de «criză manifestă» în industria carboniferă comunitară. Tot atît de bine însă s-ar fi putut declara stare de criză manifestă în chiar rîndul C.E.C.O... Referindu-se la starea de spirit din acest organism «integrat», unul din conducătorii săi afirma nu demult: „Autorii tratatului C.E.C.O. au vrut să construiască între țările vest-europene o solidaritate de fapt, dar «mecanismele pieței»... nu mai pot să asigure, fără ciocniri insuportabile, adaptările cerute de situația actuală. Va trebui să se țină seama mai ales de divergențele ce se manifestă de pe acum, bazate pe diferențele de situații și de concepții economice și sociale».

SURSĂ DURABILĂ DE ENERGIE

Dar care sînt cauzele crizei manifestate atît de violent în vremea din urmă în industria carboniferă vest-europeană? Este un fapt că aceasta are de suportat concurența tot mai puternică a altor surse energetice — petrol, gaze naturale, energie atomică — ceea ce a dus la scăderea cotei sale în balanța energetică a acestor țări, ca și a altor țări ale lumii. De aici însă și pînă la a trage concluzia că soarta «diamantului negru» — cum era denumit cărbunele în epoca lui de glorie — este pecetluită, e o distanță. Oricît ar crește rolul celorlalte surse de energie — și aceasta s-a afirmat cu tărie de la tribuna celui de-al V-lea Congres internațional minier, ale cărui lucrări s-au desfășurat în vara lui 1967 — în această perioadă de avînt tehnico-științific, cărbunele continuă să dețină un loc important între materiile prime ale omenirii. În primul rînd pentru că industria siderurgică și termocentralele vor continua să fie pentru încă multă vreme clienții săi siguri. De asemeni, dezvoltarea carbochimiei și a industriei în general îi oferă serioase perspective. Cîteva exemple: societatea minelor de stat olandeze, de pildă, împreună cu o societate minieră vest-germană, lucrează la punerea la punct a unui nou carburant, obținut din antracit fin, care după cum consideră producătorii săi, nu poluează aerul; totodată la compania americană «Consolidation Cool Company» se află în studiu elaborarea unei metode de obținere economică a «benzinei din cărbune» putînd astfel duce — cine știe? — la o contraconcurență sub acest aspect a cărbunelui față de petrol; în sfîrșit, la Institutul vest-berlinez pentru chimie tehnică se întreprind cercetări încurajatoare cu privire la posibilitatea obținerii de material plastic din cărbune...

De fapt, restrîngerea activității industriei carbonifere într-o serie de țări vest-europene este determinată adesea de factori subiectivi. De pildă, importul cărbunelui, la preț de dumping, din Statele Unite (în 1966, spre exemplu, în țările «celor șase» au fost importate 18 000 000 tone de cărbune din S.U.A.). De asemeni, societăți autohtone controlate de capitalul american fac jocul companiilor petroliere din S.U.A. Iată un caz tipic: mina «Graf Bismarck» din R.F.G., aparținînd companiei D.E.A. — controlată de societăți petroliere americane — a fost închisă pentru ca proprietarii săi să-și acopere diferitele dificultăți financiare din... prima obținută pentru «reconversiune».

Împotriva «politicii comunitare» pe tărîm carbonifer, în țările vest-europene se ridică în primul rînd cei pe spatele cărora se revarsă consecințele acesteia — minerii. Ei desfășoară o adevărată «bătălie pentru viață» în Anglia, R.F.G., Franța, aducînd «argumente solide» — cum subliniază săptămînalul «L'Express»: «Menținerea la un nivel suficient al exploatărilor carbonifere constituie o primă de asigurare pe care țara trebuie s-o plătească dacă vrea să fie sigură de aprovizionarea sa în energie» — sublinia un conducător sindical din Franța. Chiar și o serie de cercuri de afaceri interesate în industria carboniferă vest-europeană iau atitudine în aceeași direcție. Într-un studiu recent întocmit de Comitetul producătorilor de cărbune ai Europei occidentale se atrage atenția asupra pericolului pe care-l reprezintă scăderea continuă a producției și se menționează necesitatea de a se adopta măsuri pentru a nu se ajunge la «distrugerea aproape totală a unicei și durabilei surse majore de energie pe care Europa o are între frontierele sale».

Cu atît mai mult cu cît nevoile de energie ale lumii cresc în ritm mai rapid decît cresc rezervele industriale de combustibili. Așadar, în condițiile stabilirii unei structuri raționale a balanței energetice nu pot fi considerate întemeiate — cel puțin în momentul de față — motivele de pesimism cu privire la viitorul industriei carbonifere. Cu condiția ca hotărîtoare să nu fie interesele arbitrare ale marilor monopoluri.

«Nori grei se lasă deasupra Ruhrului... Ruhrul este cuprins de o liniște apăsătoare: minele, unele după altele, își închid porțile; neliniștea îi cuprinde pe oamenii cărbunelui. Ceva plutește în aer. Ceva trebuie să se întîmple. Dar ce?» («Bild Zeitung» — 7 XI 1967)

CARNET

portret pentru concurs

de Eugen FRUNZĂ

Ei da, Mitache știe să se descurce. Se încruntă, se strecoară, se agață, se desprinde, surîde, atacă, dispare — toate la timpul potrivit. Își schimbă vorba după împrejurări. Își schimbă și profilul, cînd metalic, rece, încremenit ca o efigie, cînd moale, roz, fraged, de parcă atunci ar fi ieșit de la baia de aburi. Și hainele! Mitache se îmbracă după caz. E un maestru în armonizarea îmbrăcămintei cu rangul, gustul, firea, sensibilitatea persoanelor pentru care se produce, ca și cu specificul momentului.

Nu întinde și nu strînge mîna stereotip. Salută cu fantezie, ba larg, generos, ba superior sau insinuant, metaforic, sugerînd emoție și candoare.

Nici pasul lui Mitache nu se consumă fără rost. Ba e greu, hotărît, ba sprinten dar chibzuit, ba subtil și stilat, oarecum atins de bizare.

Unde mai pui mașina! Căci fără «Fiata»-ul său Mitache ar rata de multe ori intrarea în scenă. Pînă să se urce la volan el întreprinde un studiu discret. Cine sînt trecătorii, cine îl urmărește din balcon, din parcul învecinat sau de după perdele?... Bărbat? Femeie? Copil, directorului de pește drum? Edificat, Mitache își adapcează la situație ritmul, alura, aerul, scoterea cheii din buzunar, deschiderea portierei etc. La coborîre, același procedeu. În raport cu cine îl vede poate fi cînd grav, solemn, autoritar, cînd ostenit de răspunderi, grăbit pînă la martiraj în slujba colectivității, cînd jovial, rumen, plesnind de bunătate, ca un mascul nechemuit.

Sau la telefon! Mitache posedă arta nuanțelor. Ca și cînd un automat electronic i-ar regla cu precizie timbrul, accentul, modulațiile vocii, potrivit cu persoana de dincolo și cu interesul de dincoace.

Să dăm cîteva pilde.

Cu șeful: «Să trăiți, tovarășe șef, să trăiți! Nu vreau decît să vă spun că măsura ce o preconizați e minunată. Nici că se poate ceva mai bun. Vă felicit și să ne trăiți o mie de ani! Scuzați deranjul, dar știți... inima...»

Cu secretara șefului: «Mimișor, sărut mînuțele! N-ai să mă refuzi, da? Strecoară-i, te rog, șefului o vorbă. Știi, primele... Că dînsul, cu măsura lui minunată, ha, ha, ha... Așa, Mimișor. Îți rămîn îndatorat din inimă. Apropo, cînd te plimbi la Predeal?... Pa!»

Cu un subaltern: «Imposibil? Nu discut! Ce boală?! V-ați învățat să chiuliți! Ce inimă?! Cu mine nu merge! Am terminat!»

Cu un coleg în ascensiune: «Am spus și voi spune întotdeauna că meriți mai mult. Pregătire, talent, perseverență, tact. Ești făcut pentru... De aceea eu unul, dragă..., din toată inima..., mă-nțelegi...»

Cu altul, bănuit fără șanse: «Mda... Nu... Mda... Ce să-i faci?... Mda... N-am timp. Mda... Noroc!»

Acesta e Mitache, magician și transformist. Chipul său trece cu dezinvoltură de la culorile primare prin cele complimentare, ajungînd la griurile neutre. Lumea spune că Mitache ar fi un tip exemplar pentru o anume specie. Iar eu vă propun un concurs «Cine știe, cîștigă».

Prima întrebare: «Ce-i Mitache — șmecher sau secătură?»

A doua întrebare: «Îl cunoașteți cumva personal?»

A treia întrebare: «De ce nu i-ați dat încă piciorul potrivit în locul potrivit?»

• memento •

carte

● Sub titlul «Centenarul Baudelaire» revista **Secolul 20** publică un substanțial florilegiu de texte-comentarii pe marginea creației marelui poet, semnate de Paul Verlaine, Paul Claudel, Paul Valéry, André Gide, Jean-Paul Sartre, Aldous Huxley, Valeri Briusov. În bogatul său sumar revista mai cuprinde și partea a doua (sfîrșitul) a romanului «Fiesta» de Ernest Hemingway.

● Semnalăm ca pe un autentic act de cultură apariția la Editura pentru literatură universală a cărții lui René Wellek și Austin Warren: **Teoria literaturii** (în românește de Rodica Tinig). Solid documentată, cu multiple referiri de ordin estetic și istoric-literar, această lucrare însumează și răspunde la o seamă de probleme ce le pune evoluția literaturii contemporane. Un studiu competent, limpezitor, de Sorin Alexandrescu prefațează volumul.

● Sub redacția lui Hadrian Daicoviciu a apărut un serios ghid al **Muzeului de istorie din Cluj** întocmit de un colectiv compus din: M. Bunta, H. Daicoviciu, St. Ferenczi, V. Marica, I. Pintea, C. Pop și N. Vlassa. Lucrarea se deschide cu un **Cuvînt înainte** al directorului muzeului, acad. prof. C. Daicoviciu, după care se evocă trecutul secular al acestei instituții și se trece la evaluarea săliilor și secțiilor sale. Ilustrat cu fotografii executate de I. Horváth, prevăzut cu rezumate în limbile engleză și germană și cu o serie de îndrumări practice, ghidul va fi de un neîndoielnic folos.

● **Feroneria veche românească** de Dinu C. Giurescu și Andrei Pănoiu este o carte ce provoacă oarecum surpriză. Despre meșteșugul fierului la noi și mai ales despre cel de nuanță artizanală și artistică ne-am fi așteptat mai puțin la o carte întreagă, scrisă cu o erudiție și percepție remarcabile, cum o este de față. Rezumate (cvadrilingve (engleză, franceză, germană, rusă), un masiv corp de note, multiple ilustrații dibaci alese fac ca parcurgerea acestei lucrări să constituie un moment de încîntare și de numeroase descoperiri. Autorii se pot felicita pentru ideea lor și pentru realizarea ei.

● Corneliu Dima-Drăgan, unul dintre cei mai pasionați și fecunzi tineri bibliologi, a publicat o lucrare de mare importanță istorico-culturală. Este vorba de reconstituirea inventarului **Bibliotecii unui umanist român, Constantin Cantacuzino Stolnicul**, în cuprinsul căreia se poate demonstra contactul strîns și relativ timpuriu al culturii noastre cu cele de veche tradiție umanistă, circulația marilor idei și curente ale lumii pe teren românesc etc. Editată de Consiliul oamenilor de cultură din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, cu un **Cuvînt înainte** al lui Virgil Cîndea, cartea uzbutește o prezentare și un istoric al bibliotecii, o încercare de a pătrunde în modul de organizare a acesteia etc. De preț sînt **Catalogul** reconstituit al bibliotecii stolnicului, bibliografie etc. Utile textele în engleză, franceză, rusă, pentru circulația lucrării. Tot astfel indicii și reproducerile de operă. E de regretat absența unei cronologii pe cît posibil totale a vieții stolnicului și a bibliotecii sale. Cum autorul își continuă investigațiile, la o nouă ediție a cărții ar putea lua în seamă sugestia. Oricum, a întreprinde astfel de lucrări de reconstituire e un act de cultură ce se cuvine perpetuat.

● Semnalăm suplimentul de tiraj al **Dicționarului limbii române moderne**, ediția 1958. Ar fi bine, poate, ca viitorul tiraj să prilejuiască și anume revederi ale vechilor definiții și exemplificări în sensul punerii lor mai de acord cu noile cercetări și să clarifice unele noțiuni. Însă acestea nu afectează structura lucrării, fundamental cea cuvenită.

● Tomi, Tomis, Tomoi, Tomos, Tomoe, Tomeis, Tomiton, Tomeos, Constantiana, Constantia, Kustendje, Constanța — iată diferitele denumiri pe care le-a purtat bătrînul oraș de pe țărmul Mării Negre în decurs de 2500 de ani. Mărturii reprezentate prin admirabile vestigii din această perioadă se găsesc în Muzeul de arheologie din Constanța. Recent, arheologul Vasile Canarache — directorul acestui muzeu — le-a consemnat și comentat într-o interesantă monografie pusă la îndemîna specialiștilor și a marelui public. Lucrarea este intitulată **Muzeul de arheologie din Constanța.**

cinema

● **Dragostea unei blonde.** O inițiere de zile mari cu unul dintre apriorii val cehoslovac: Miloș Forman, cineast care apără cu încăpățînare puritatea și drepturile cinematografului. Din orcare față de sentimentalismul amabil și nepretențios, Forman depozitează (în filmul de față) cu bună știință orice rezultate virtuală poetică, își învăluie sufletul cu ironie, îngroașă liniile ca de obicei se desenează cu grație, pentru a evidenția mici adevăruri pe care nu totdeauna ne place să ni le mărturisim. Interpreți: Hana Brejchova, Vladimir Pucholt, Vladimir Menšik, Milada Jezkova. Filmul a fost distins cu Premiul CIDALC la Festivalul de la Veneția 1965.

● **Republica Skid.** Mai puține cunoaște decît ne-am aștepta acolo unde mai totdeauna își face locul șablonul pedagogic lumea delincvenților minori. Regia: G. Polok. În distribuție: Serghei Iurski, I. Burighina, G. Luspekaev, V. Titova, A. Melnikov.

● **Jocuri neschimbate.** Cu totul lăudabile în acest film polițist sînt acuratețea analizei psihologice și grija pentru conturarea unor tipuri umane, nu a unor pioni necesari unei demonstrații, cum se întîmplă de atîtea ori în interiorul genului cu pricina. Realizator: Jindrich Polak (R.S. Cehoslovacă). În distribuție: Svatopluk Matyas, Jiri Adamira, Zdenek Hryzanek, Karla Chadimova, Vladimir Menšik.

● Mari regizori pe ecranele noastre: **Claude Lelouch** («Un bărbat și o femeie»), **Miloș Forman** («Dragostea unei blonde»), **Jerzy Kawalerowicz** («Faraonul»), **Mihail Șoghin** («Zoia», «Doi»).

● Unul dintre proiectele lui Robert Bresson: o transpunere cinematografică după romanul lui Dostoievski, «Sfiosa». Adaptînd cartea pentru ecran, cineastul francez intenționează să realizeze un film despre mult dezbătuta temă a incomunicabilității.

Hana Brejchova

disc

La început de an nou se cere — firesc — cîntec, joc și voie bună. Datorită eforturilor conjugate ale «Electrecord»-ului, soliștilor noștri de muzică populară și unor formații instrumentale tot atît de populare vom putea găsi, printre altele:

● **Benone Sinulescu** însoțindu-se de orchestra George Vancu: «Intr-o joi de primăvară», «Cîntă cucul și merlițe» sau «Ce tot plîngi mîndruța-n jale» (EPC-870).

● **Olga Stănescu:** «De-aș trăi ca bradu-n munte» și «Cine-a lăsat dragostea». Orchestra condusă de Nicolae Bălușă (EPC-871).

● **Dumitru Constantin** cu Victor Predescu, în fruntea orchestrei sale: «Asară m-am mîncat», «Fetele din Berevoiu», «Merg fetițele la mure» sau «Mîndra mea-i harnică foc!» (EPC-878).

muzică

● Primul concert al filarmonicii în anul abia început cuprinde o primă audiție din creația românească contemporană și două lucrări de mare circulație din literatura muzicală clasică universală. Sub conducerea dirijorului Mircea Cristescu vom asculta: «Micul concert pentru suflători, pian și percutoare» de Walter Mihail Klepper; simfonia «Haffner» de Wolfgang Amadeus Mozart; Concertul pentru violoncel și orchestră de Antonin Dvorak, solist Radu Aldulescu (6 ianuarie).

● Dirijorul sovietic **Roman Matsev** va conduce concertul inaugural pe 1968 al Orchestrei simfonice a Radioceleviziunii în programul căreia figurează: Concertul nr. 5 din vestitul ciclu «brandenburgic» al lui Johann Sebastian Bach; «Simfonietta» lui Șostakovici; grandioasa «Simfonia în do» de Brahms.

● Opera română a mercat și ea începutul unui an nou cu o premieră de prestigiu: **Apus de soare de Mansi Barberis** pe un libret de George Teodorescu după cunoscuta poezi din trilogia lui Delavrancea. În rolul lui Ștefan cel Mare, eminentul nostru bariton Octav Enigărescu, secondat de Valentin Teodorian, Valentin Loghin, Ioan Hvorov, Dionisie Kosya, Iulia Buciceanu, Teodora Luxandra și alții. Regizor: **Ioan Rizescu**; la pupitrul dirijoral: Paul Popescu.

● Lăudabilă inițiativa luată de O.S.T.A. de a veni în întîmpinarea cinetetului (în primul rînd) cu un program de muzică ușoară desfășurat într-un cadru mai puțin obișnuit. În zilele de 5, 6 și 7 ianuarie pe patinoarul «23 August» are loc un concert-spectacol pe gheață semnat de Flavia Buref, Ștefan Chirițescu și George Șoimu-Plăvălescu. Alături de cîțiva dintre cei mai cunoscuți actori și interpreți ai estradei — Margareta Pîslaru, Dan Spătaru, Anca Agemolu, Luminița Dobrescu, Sergiu Ciolu, Elena Neagu, Marioara Tănase, Stela Popescu, Puiu Călinescu, Horia Șerbănescu, Mihai Ciucă — va evolua un ansamblu de sportivi-patinatori.

Stela Popescu

plastică

● **Expoziția de pictură și sculptură a orașului București.** Peste 200 de pictori și sculptori, din toate generațiile expun aproximativ 300 de lucrări. Un panoramic al artelor plastice contemporane românești cu stilurile și tendințele care le caracterizează (sala Dalles).

● **A II-a expoziție pe țară a cercurilor de fotoamatori.** Lucrări care au întrunit unanime aprecieri la cei de-al treilea concurs inițiat de U.G.S.R. (Galeriile de artă fotografică, str. Brezoianu 23—25).

● **Ilie Ardeleanu** — pictură. 33 de lucrări ale unui artist care cultivă o cromatică exacerbată. Flori și peisaje elaborate cu luciditate și vervă, uneori impregnate de decoratism coloristic. Remarcăm: «Casa roșie», «Bărci părăsite» etc. (Bibhoteca centrală universitară.)

● **Șerban Rusu** — pictură și grafică. Expoziția nu e dominată de o anume tematică. Peisajele sau compozițiile, florile sau portretele sînt pretexte pentru încercarea unor virtuți tehnice. Cîteva monotipuri cu reale valori picturale rețin atenție pentru frumusețea realizării lor: «Arșițe», «Berzi», «Nuda». (Biblioteca centrală universitară.)

teatru

● Mereu interesant prin problemele de creație pe care le pune, regizorul Lucian Pintilie ne înfățișează Livada cu vișini la Teatrul «Bulandra». Spectacol relevabil prin încercarea de lărgire a problematicii cehoviene. De remarcat debutantul N. Secăreanu, în fel Petre Gheorghiu, alături de Fory Etterle și Virgil Ogășanu. Bună, muzica lui Mircea Th. Ciortea.

● **Papucladia**, creație lui Camil Petrescu pentru copii. Adaptarea unui joc poematic ne oferă în regia lui N. Massim o imagine plastică pe scena Teatrului «Țăndărică». Bune personaje realizate de Brîndușa Zaița-Silvestru, Florentina Lenches, Costel Popovici. Expresive, păpușile semnate de Ella Conovici.

● În R.P. Mongolă și R.P. Chineză se află în turneu un colectiv de păpușari cu piese de Nella Stroiescu și Aleeu Popovici.

● La Brașov, premieră pe țară: **Colegii** de Axionov, spectacol pe teme educativ tinerești în regia, onorabilă, a lui E. Ben. Compoziții actoricești: Mihai Balaș, Mircea Andreescu, I. Peterffi, Melania Niculescu. În notă: decorul lui Mihai Cristodulo. Tot la Brașov s-a înfățișat **Apus de soare** în regia meșterului Sică Alexandrescu, cu George Calboreanu în rolul lui Ștefan, Marcel Anghelescu în «doctorul Smit» și Carmen Stănescu în «Doamna Maria». Scenografia: Mircea Marosin.

● Festivalul teatrului studențesc desfășurat în principalele centre universitare din țară ne-a oferit un repertoriu variat, interesant, îndrăznel: **Un Stradivarius pentru Brummell** de Andre Praga, **Thanatos Palace** de André Maurois, **Om de treabă** de R. Vulpescu, **Pic-Nic de Arrabal, Parabole** de D. Solomon, **Șeful sectorului suflete** de Al. Mirodan, **Goana după fluturi** de Bogdan Amaru, **Doctor fără voie** de Molière, **Cer să mi se restituie tatăl** de K. Frigyes, **Poveste studențească** de Mihail Sorbul. N-ar strica să se inspire de aci și teatrele profesioniste !

● **Crivățul de noiembrie**, piesa lui Leonida Teodorescu, a stîrnit nedumeriri și nemulțumiri în reprezentația Teatrului din Brăila. Un spectacol confuz, neomogen, cu un straident fals modernism.

● O echipă tare, de șoc: Septimiu Sever, Marcel Anghelescu, Ion Lucian, Daniela Anencov, Magda Popovici în **Toate pînzele sus** la Teatrul «Ion Creangă», dramatizare ce încearcă să relanșie scenic suflul epic al încîntătorului roman al lui Radu Tudoran. Regia: Ion Lucian. În alte roluri: C. Cristal, M. Luchian, Mircea Mușatescu.

Septimiu Sever

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 1 din 7 ianuarie 1968

I.	Napoli-Inter	x
II.	Sampdoria-Juventus	x
III.	Milan-Roma	1
IV.	Lanerossi-Brescia	1
V.	Spal-Fiorentina	x
VI.	Bologna-Atalanta	1
VII.	Mantova-Varese	1
VIII.	Torino-Cagliari	1
IX.	Foggia-Novara	1
X.	Lecco-Verona	x
XI.	Livorno-Bari	1
XII.	Palermo-Messina	1
XIII.	Reggiana-Pisa	x

copertele noastre:

Grație sportivă
Fotografie de Eugen IAROVICI (coperta I)

Cîntăreața de muzică populară Marioara Tănase
Fotografie de S. STEINER (coperta a IV-a)

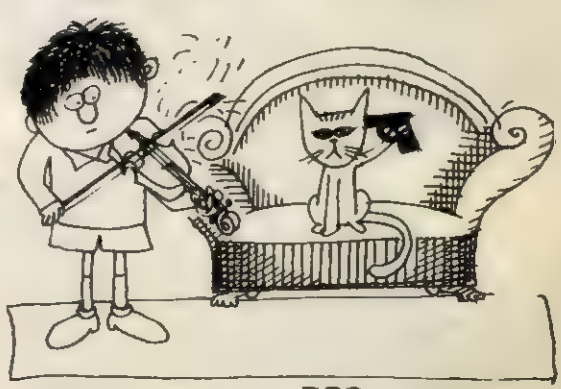

ia mai mînați măi!

FOTOGRAFII RARE

În anul 1913 Emil Gîrleanu (dreapta) împlinea 35 de ani iar Mihail Sadoveanu (mijloc) 33. Primul avea în urma sa treisprezece ani de activitate literară iar celălalt aproape optsprezece. Creațiile lor de pînă atunci culminau cu volumele Din lumea celor care nu cuvîntă **și, respectiv,** Bordeienii, **ajunse repede la reeditare. Fotografia pe care o prezentăm cititorilor este datată 1913 și ne înfățișează pe cei doi scriitori — prieteni buni la vremea aceea — împreună cu criticul craiovean N. Dunăreanu (stînga).**

Astăzi, Emil Gîrleanu — observatorul fin și gingaș al universului domestic, cum l-au numit contemporanii săi — ar fi avut 90 de ani iar Mihail Sadoveanu 88.

Generație după generație aduce din vremuri de mult apuse și poartă mai departe flacăra tradițiilor noastre, luminoaselor noastre tradiții din străbuni. Cu plugușorul sau cu cîprița, cu buhaiul sau sorcova, generație după generație poartă mai de-

DIRIJOR: MISS SYLVIA

La 10 decembrie 1967 istoria uneia dintre cele mai cunoscute formații simfonice europene, «Royal Phylharmonic Orchestra» din Londra, a consemnat un fapt fără precedent: la pupitrul dirijoral a apărut o femeie, o tînără miss pe nume Sylvia Caduff, originară din Zürich (Elveția).Spre cinstea artistei, e nevoie să arătăm însă că surpriza de la Londra trebuie privită doar prin prisma conservatorismului britanic. Miss Caduff, în vîrstă de 20 de ani, este la ora aceasta o cunoscută dirijoare, cîștigătoare a prestigiosului premiu «Dimitri Mitropoulos» (alături de Juan Pablo Izquierdo) la concursul ținut anul trecut la New York. Ea a fost numită recent dirijor-secund la nu mai puțin vestita «New York Phylharmonic Orchestra».

parte un mesaj generos de dragoste, de respect și bună-cuviință față de semeni, un mesaj de OMENIE.

Fotografii de Nicolae SĂNDULESCU

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

• În Japonia au apărut pe piață mașini de scris pentru uzul îndrăgostiților. Pe lîngă semnele convenționale, acestea mai pot «bate» o verighetă, o floricică sau o inimă săgetată.

• Astronomii care doresc să studieze cerul cu ajutorul marelui telescop de la Palomar trebuie să-și aștepte rîndul cam 14 luni. Aglomerația se explică prin faptul că cercetările cu ajutorul altor aparate mai slabe au fost epuizate iar telescoape puternice nu există decît 3-4 în lume.

• La o conferință asupra poluării aerului în metropole, savanții francezi au arătat că pe marile bulevarde ale Parisului se află în atmosferă 575 000 microbi pe mc de aer și 92 litri de oxid de carbon la 100 mc, cifra apropiindu-se de plafonul maxim admisibil de 100 litri pe 100 mc.

• O firmă britanică proiectează turnarea unui film despre insulele Galapagos și fauna lor unică în lume. Filmul se va intitula «Insulele vrăjite» iar beneficiile realizate vor fi folosite pentru construirea unei nave-bază necesare savanților care lucrează în acest arhipelag.

• Firmele Esso și Nestlé proiectează construirea unei uzine care va oferi consumatorilor, la un preț redus, proteine obținute din petrol. Un kg din noul produs va avea valoarea nutritivă a patru kg de carne.

• La Paris s-au deschis două saloane de coafură cu totul deosebite de cele existente, destinate în exclusivitate bărbaților. Ca prim punct de atracție, unul dintre patroni a anunțat că întregul personal e feminin.

• «Oferiți copiilor, de sărbători, o proprietate în Anglia!» Cu acest slogan un negustor ambulant de pe Madison Avenue (New York) a vîndut — cu acte în regulă — în ajunul Anului nou, pentru zece dolari, cîte un metru pătrat de pămînt în Anglia. O idee năstrușnică a proprietăresei pămîntului, marchiza de Hertford, care a avut grijă să împartă astfel loturile încît mai multe la un loc să nu poată forma un teren folosibil și în modul acesta să rămînă tot în exploatarea ei.

• Iată că ficțiunea științifică intră și în domeniul operei. Compozitorul italian Nino Rota anunță transpunerea pe scena operei a unui subiect luat dintr-o carte a lui H.G. Wells. El nu dă deocamdată subiectul, dar precizează că e vorba de unul dintre cele mai reprezentative ale genului, scrise de Wells.

SIC TRANSIT...

O zi rușinoasă pentru specia canină. Căprioara încolțită caută cu disperare salvarea atacînd pe unul din cîini. Surprins, ogarul este gata să se transforme din vînător în vînat, continuîndu-și fuga în sens invers!

INVENȚII FUMIGENE

Felix de Vitry din Paris este de profesie șofer de taxi. În orele libere se ocupă însă de perfecționarea pipelor! Ultima îmbunătățire adusă acestora constă din echiparea lulelei cu o mică pară de cauciuc, care — printr-o ușoară apăsare — permite reanimarea jeraticului pe cale să se stingă.

FLACĂRA VARIETĂȚI

cu sacoșa la calculatorul electronic

Într-un mare magazin din Tokyo a fost pusă la dispoziția publicului o mașină electronică de calcul în proporții miniaturale, cu ajutorul căreia gospodinele să-și organizeze cît mai rațional cheltuielile, putînd stabili prompt care mărfuri sînt cele mai avantajoase de cumpărat.

Gospodina obține, în 2 - 3 minute, cîteva variante optime ale listei de cumpărături.

— Iubito, aruncă-mi cheia de la intrare...

T. PALL

WENDY ȘI MACAROANELE!

«Mamă, mamă, ce-am pățit!» A pățit fiindcă în loc să mănînce frumos, micuța Wendy și-a pus castronul în cap, așa cum a văzut-o pe mămica făcînd cu pălăria. Da, dar în pălărie nu sînt macaroane, pe cînd în castron...

În orice caz, la ora asta Wendy știe mai mult despre macaroane decît știa ieri.

CITITORII FOTOGRAFIAZĂ

«La uite-tece...»

Petre DUȚĂ — muncitor, uzina «Hidromecanica» Brașov

PESTE

— Bine, nu-ți mai face nici un cerc.

— Care cerc? Nu m-am prea amestecat eu în cedarea asta pe care n-o înțelegeam sau poate o uitasem și mă uitam la el, la Dică, nedumerit. Cu Dică învățasem ultima oară la un fel de gimnaziu. Îmi venea, mi se spusese, și un fel de neam foarte de departe. Dar era o încurcătură cum sînt destule între neamuri: mi-era cam nepot, cu toate că era cu mult mai mare ca mine.

Rămăsese în sat și se ocupa cu ce-o să spună el singur.

— Cum care? Nu ți-am spus că te leg de o *trupină* de nuc din cîmpia Teiului, fac un cerc de jur împrejur ca să nu vie șerpii, îți dau de mîncare cînd am chef sau, tot după chef, îți dau foc? Asta dacă umbli la gîndurile mele și le spui.

— Bine, nu umblu. (Și-mi veni poftă să-l zidăr nițel, să văd ce-o ieși, tot era timp închis de zăpușeală.) Da de lovit lovești în interesul omului...

— Lovesc? Lovesc, hai, să fie și așa. De legat nu te mai leg și nici nu te mai ard. Că d-aia! Că tu te prinponești în vederea ta că am casă cu opt odăi, televizor, două covoare și că am chiar și ceșcuțe de ceai și cafea. Și că nu muncesc. Că aș *escrocheri* Bă, eu dă *escrocherit* nu *escrocheresc*, că

— Îl cunosc.

— O duce potrivit. Da e un fel de adventist, de pocăit cu banii. Și-a făcut și o teorie cu care se leagănă. Știi ce zice el, nenorocitu' de Jantea? Adică ce nenorocit că e gras, liniștit și împăcat. Și fără nici un pic de nerv. Zice că orice om din republică trebuie să cîștige doar 1 200 de lei pe lună. Atît. Ai cîștigat mai mult pe luna cutare, te duci și declari că ai cîștigat mai mult — ca și cum ai declara un furt — și lași banii la bancă. Și luna viitoare te odihnești și ceri banii depuși înapoi. Așa face el. Adică nu tocmai așa, că nu-i depune la bancă. Îi dă cu împrumut. Și se odihnește sau îi consumă cu socoteală. Cîteodată îi mai și dă pe gît, că de băut îi place să bea, da bea tot cu chibzuială. Nu-și bea de ce trece de nevoile lui, ale casei adică, și de plăcerile lui mai mult de 1 200 de lei.

A isprăvit prisosul din ce-a scos el de la atelaje, nevastă-sa de la grădină și fie-sa de la grădiniță (de la bucătărie)? La muncă pe brînci, Janteo! Sînt cazuri cînd nu poate să scoată 1 200? Că de fost sînt, a plouat și n-ai putut ieși la cîmp, s-a bețejit un cal sau l-au ciupit la socoteli, la contabilitate.. că de înșelat poți să-l înșeli lesne pe toate părțile și rubricile, el crede ușor, e cam

— Poate Emil...

— Emil? Parcă Emil. Îl știi tu minte cînd era să-ți pierzi *calitateo* din cauza lui.

— A... Da nu calitatea, asta se zice la membrii de mai sus. Era să-mi pierd cravata de pionier.

— Așa, cînd jucam echipa B cu echipa A, tu ai băgat un gol. El era în poartă și a mutat bara și a zis că n-a fost gol...

— Și am dat cu bara după el, era un bulgăre de pămînt bara, și l-a podidit sîngele.

— Păi ăsta e. El te-a reclamat la tovarășul instructor — unul cu B, așa-i începea numele. Muri înecat. A recunoscut că a schimbat bara, adică bulgărul, și că n-a fost cinstit. Da a zis că de ce l-ai lovit, că este *contrazis* și să ți se ia cravata. Și ăsta cu numele care începea cu B, după ce tu ai zis ce-ai zis, că-ți pare rău (de prost ce erai, nu trebuia să-ți pară rău de loc, trebuia să-l schilodești) a zis că...

— Că sînt superficial.

— Așa e! Vezi că știi minte. Atunci am învățat noi, toată clasa și tot detașamentul, ce înseamnă cuvîntul *superficial*.

Ei, da ne înnădirăm... Va să zică am rămas eu și cu pușlamaua asta de Eugen-Emil p-aci să ne uităm peste dealuri. După gimnaziul ăla sau nu știu care ciclu, a bătut o

un interes și nu sînt eu d-ăia care să trec gură-cască pe lîngă interes. Să mă tai, să-mi pui sare și să mă afumi acu', aci, dacă eu îl țin în cinste pe cutare sau pe cutare după leafa pe care o are, ori după haină, casă sau pălăria pe care o poartă. Pe mine, de cînd mă știu, m-a bucurat, m-a îngrășat — na! — ce mi-a ieșit din socoteală. Ce a venit, ce vine adică, peste. Păi dă-mi mie acu' și o leafă de cinci mii de lei pe lună și eu te refuz dacă nu-mi iese un peste de trei-patru sute de lei pe lună. N-am scos și n-o să trăiesc eu să mă văz p-acolo. Nici măcar p-aproape. Da nu mi-ar ține de cald. Aș zice că d-atîta am muncit — chiar dacă aș munci mai lesne — atîta mi-ai dat. Ca la un prost. Și atunci unde e deșteptăciunea mea, unde e... În fine, nu m-ar încălzi. Că nici nu te întrebai, tu cît scoți peste?

— Ei, p-acolo...

— Tot e bine — continuă el fără să mă asculte. La urma urmei și cincizeci de lei dacă-i scoț, peste tot dorm pe partea mea somn fără vise, decît să am cinci mii fix și nimic. E! Și cînd îl vedeam pe domnu' de care ne băturăm gura, pus *pe*, lăcomit la funcție și la urcarea lefii-am zis, i-am spus o dată — tot la un cîntar ca ăsta stam de vorbă, că-l prind din urmă și cine știe...

Dică făcu prima oară o pauză, rupse o surcică între degete și-mi spuse gînditor și niței încrîntat:

— Iarna e mai grea. Nu mai merge cîntarul. Îl bag la vaselină în beci și mă angajez la tăiere la pădure. Dau cu toporul, dau mult pînă-mi sar ochii o dată cu așchiile și tot scot eu p-acolo ceva peste socoteală.

Ei, ce zici, sînt lichea sau nu sînt? — mă întrebă el cu o lucire veselă în ochi. Măcar mică, sînt? — mai insistă el parcă cerîndu-mi încuviințarea.

Nu-mi așteptă răspunsul și iar începu, parcă năpustindu-se furios.

— Uite-l și pe amărîtu' ăsta de Jacă, îmi arătă el un vecin care părea zob de oboseală și-și deschidea poarta curții parcă rezemîndu-se în ea. E deșelat. Așa vine în fiecare zi de la muncă. Și așa se întoarce tot neamul lor în orice seară. Las' că așa le trebuie. Păi știi de ce fac ei așa? Ca să adune, ca să se bucure de munca și strînsura lor? Fugi d-aci! Se spetesc ca să-l țină pe unul d-al lor, pe Ghică Jacă, președinte la ceapc. Și știe ăsta să conducă și să organizeze de ți-e mai mare dragul. Să dai să fugi. Criticat, hițînat, nimic. La toate ședințele el și cîțiva vin cu asta: una, da bună. O fi cum o fi președintele, da nu e familist, nu-și îngrașă neamurile ca alții dinainte. Are meritul ăsta? Îl are, n-ai ce zice. Ce dacă se însămînțează anapoda? Ghică Jacă nu e familist! Ce dacă seceră grîul mai devreme cînd bobul mustea de lapte? Ghică Jacă nu e familist. Și-și prigonește p-ăi din neamul lui ca pe alți draci. Nu se înghesuie nimeni să se ducă vara cu oile pe munte în lapoviță și ninsoare? Ghică ordonă la trei de Jacă să se ducă, și se duc. Se îvește vreo pagubă la vreun grajd și vreunul din sămînța lui Jacă lucrează la grajdul ăla? I se taie cîteva zile muncă lui, chiar dacă n-are nici în clin nici în minecă cu paguba. Se trage la umbră unu' de-al lui Jacă să-și tragă sufletul cinstit, ca orice om? «Brigadier, taie-i 20 de procente!» urlă Ghică. Și crezi că crîșnește vreunul? Canci. Le place.

— Le place chinul ăsta?

— Asta, pe dracu'! Cum să le placă? Le place să fie unul de-al lor președinte, din neamu' lor. Și sînt o mulțime în neamul lui Jacă. Vin toți deznodați de la cîmp cum îl văzuși p-ăsta, scot o nimica toată din perpeleala asta a lor, ca la conducere să fie Ghică nefamilistul, cinstitul. Chiar dacă ar trebui să mănînce toți zarzăre și cerci.

Și dacă iese ceva bine în ceapeul ăsta iese cînd brigadierii și oamenii fac lucrul sau cutare muncă după știința și prețuirea lor, nu după harabadura din capul lui Ghică Jacă. Altfel ar fi prăpădul lui Dumnezeu-tatăl.

Dică, nepotu-meu, căzu iar pe gînduri. Mă întrebă mai tîrziu:

— Ei, acu' ce zici?

Nu știam dacă-mi cere să-i răspund la întrebarea pe care mi-o pusese mai înainte sau direct la asta. Adică dacă trebuie să-i răspund ce cred despre el sau despre ai lui Jacă.

Aruncai și eu:

— Vine ploaia... Vezi că vine ploaia... Că știam că el tot nu m-ascultă.

-monolog economic-

de sculat mă scol pe la 5, 5 și jumătate și perna seara îmi atinge obrazul după orele 12.

— Bine, dar te văzui eu vinerea trecută cum îl jumuliși pe Boace cu trei lăzi de mere la cîntar.

Dică scutură piedestalul dublu-decimalului cu o măturică și se așeză pe o butură (nu pe cîntar, așa cum m-aș fi așteptat eu) Continuă să se curețe cu măturica pe pantaloni.

— Aici tu faci două prostii. Prostia descheiată de mine, că trebuie unul din neamul nostru să le descheie și risipească. Află tu aici de la mine două lucruri.

Întîi și-ntîi că eu nu lovesc în om. Adică, tu poți să zici că lovesc. Dar dacă stai bine să judeci eu pic de sînt cam al zecilea sau al o sutălea în drumul fructei sau bunului, poftim de la cracă sau de la izvor pînă la gura omului. Va să zică eu sînt o fază, o portiță prin care trece *bunul*. O condiție, na, dacă-ți place mai mult.

Așa cum e vîntul din primăvară sau musca, albina, ce-o fi fost, care a amestecat polenurile, cerul senin care n-a adus ploaia care să scuture floarea, va să zică lipsa de ploaie, și pe urmă ploaia la vreme, pe urmă soarele care a trebuit să bată dintr-o parte anume ca să nu-l usuce, mărul, fructa, orice o fi, doar să-l împlinească, să-l coacă; și pe urmă tot soarele care a ieșit la timp atunci prin jurul lui Sîn' Petru de-a spart norii ăia de grindină și s-au lăsat către Loviștea. Și pe urmă... Ce mai, nici un pe urmă... Dac-o luăm așa...

Zici de Boace... Dar ce, el nu e tot o poartă în mersul produsului? Ce dacă e al lui... Ce decorații să-i pui au pe piept lui că pometul lîi fuse ocolit de piatră? Și peste drum, la Odrișcă, distanță de un fum de țigară lung, a pisat piatra de i-a făcut chisăliță toate: și pruna, și mărul, și para.

Așa că dacă o luăm într-un fel, în felul tău, că eu pot s-o dau și pe partea ta, nu mă costă nimic. Despre partea lui Boace nu e nici o disperare. A iubit el Boace fructa, produsul, mai mult decît Odrișcă? Nu l-a iubit! L-a îngrijit, l-a corcolit mai mult? Nu!

Așa că într-un fel mi-a scăpat mîna la cîntar pe drept, omenește. I-am mai luat zăduful lui Odrișcă. Că a tras către mine cîntaru', e treaba mea. Ce-oi fi cu Jantea, cu amărîtu' ăsta? De cunoscut, îl cunosti...

orbet... Nu-i iese, zisei? Nu doarme, nu mănîncă, face din noapte zi și-i scoate. Treaba lui, eu de condamnat nu-l condamn, nici de apreciat nu mă topesc să-l apreciez și să-l fac exemplu pentru vreun copil, al meu sau al tău.

— Hop!

Pe dublu-decimal sări un cline. Dică întinse mîna, îl cîntări neglijent și clinele ieși la vreo treizeci de kilograme. Nu m-am prea mirat, cîntarul era doar dublu-decimal. Clinele a plecat după ce a mirosit greutățile. S-a dus lîngă o bătrînă și a început să mănînce prune.

— N-o să facă diaree, m-a liniștit Dică, pentru că mănîncă și sîmburi.

Și în al doilea rînd, că mai ales în al doilea vream să vorbesc cu tine, adică nu vream să vorbesc cu nimeni, vream să spui și eu cuiva. Al doilea, și poți să rîzi dacă ești prost — întîi și-ntîi mie îmi place să trăiesc din ce e peste. Tu plecași d-aci, te făcuși

de Nicolae VELEA

ce te făcuși. Al Mițiii lu' Piturcă ajunse și el pe la Onești, inginer. Nu prea credeam. Al lu' Simionică de peste rîu era mare director de fabrică, asta în ziare o citii, că e criticat și că l-a schimbat. Da-n sat a venit cu o mașină și mai lucioasă, a zis că l-a trecut la minister. Cred, de ce să nu cred.

Așa...

Și cine rămase, mă, aci în sat să se uite la dealurile astea, și la pomii ăștia, și la oamenii și casele astea de aci... Într-un cuvînt la toate *bunurile* ... Cîți am stat aici din cîți am isprăvit atunci gimnaziul sau cum îi mai zicea? Eu, eu și pușlamaua aia de Eugen. Ăla care cînd fusese director de G.A.S., zis fermă acu, s-a purtat în ambiție cu un neam al tău. Și i-a făcut ce i-a făcut. Da știe și alor tăi, ce, v-a durut ceva? Nimic, de unde?!

— Care Eugen, nu Lică?

— Eugen... Nici nu mai știu cum îi mai zice. Unu cu pistrui pe obraz. Ne-am răzlețit din clasa a șaptea.

rămasă de la moșieri. Să vezi damigene și berbeci trimiși... unde trebuie și unde nu trebuie, că mînjea și ungea omul peste tot cu cadouri... Să vezi tu liceu făcut la repezeală, să vezi selectare din partea regiunii pentru admitere la facultate, la agronomie, să vezi admitere și plimbare de director-student cu Gazul și cu trăsura... ale lui domnul Eugen. Zău că nu-l fac pe vreun nebun. Da să mă calce dacă mai țin minte bine cum îl chemă.

Uite că mă și iuții... și-l mai dau dracului de domn Eugen...

Povestea e că după ce l-am văzut cum urcă, că de urcat a urcat, acu' e director la o fabrică de marmeladă sau de sucuri sau de amîndouă la un loc și eu știu că nu se pricepe nici acolo dar știe să facă obligații. Povestea e, zic, că dacă-l văzui eu așa pe el pus pe *pe* și cu leafa sfînd, zic, ia să mă pui și eu pe peste, că doar sînt mai deștept sau eram. Să nu crezi că m-oi fi prefăcînd în ce-o să-ți spui acuma... N-am nici

alegerea

La 9 ianuarie numele noului premier al Australiei va fi cunoscut. Partidul liberal își va alege în această zi liderul care, potrivit tradiției, va deveni și șef al guvernului. Dispariția tragică a lui Harold Holt a intervenit într-un moment de dificultate pentru echipa ministerială de la Canberra. Coaliția dintre liberali și agrarieni, care supraviețuiește de două decenii, este amenințată de destrămare. Nu-i vorba doar de oboseala unei clănici politice care se pregătește pentru anunța de arginți. Coaliția guvernamentală este subminată de divergențe mai ales pe planul politicii economice, divergențe care s-au manifestat recent în hotărîrea de a nu devaloriza dolarul australian după exemplul lirei sterline. Este adevărat, în ultimul deceniu comerțul exterior al Australiei a cunoscut o evoluție exprimată în faptul că Anglia nu mai este clientul nr. 1, ci Japonia, iar legăturile cu Washingtonul s-au întărit atît pe plan economic, cît și politic. Prezența președintelui Johnson la ceremonia funerară de la Melbourne a fost, de altfel, interpretată ca un omagiu adus politicii proamericane a defunctului premier. Mai există însă un motiv pentru această vizită: grija ca schimbarea de gardă de la Canberra să nu afecteze orientarea australiană, cu deosebire în problema vietnameză. Washingtonul are nevoie de cei 6 000 soldați australieni nu din punct de vedere strategic, ci ca o prezență care să creeze impresia că S.U.A. nu sînt izolate în aventura lor din Vietnam.

Deocamdată, premier este dl. John McEwen, «Black Jack», cum îl numesc cunoscuții, este liderul agrarienilor (partid minoritar în coaliție) și ca atare va trebui să cedeze locul alesului liberalilor. McEwen are însă un cuvînt de spus. El a avertizat că alegerea ca premier a actualului ministru de finanțe McMahon va avea drept rezultat destrămarea coaliției. Tonul drastic este explicabil: între cei doi oameni politici s-au manifestat deosebiri de păreri generate de orientările lor contradictorii. Liberalii se găsesc într-o situație grea: ei trebuie să țină seama și de exigențele agrarienilor, și de o opinie publică ce stimulează pe laburiști (aflați în opoziție), al căror avans în ultimele confruntări a fost considerat drept spectaculos. În aceste împrejurări se vorbește de alegerea lui John Gorton (liberal, ministru al educației și științei, în vîrstă de 56 de ani), alegere care ar împiedica o ruptură între liberali și agrarieni. Dar lista candidaților este destul de mare și jocul din culisele politice încă nu s-a încheiat, pînă la scrierea acestor rînduri...

M. RAMURĂ

medicamentele— spre profitul cui?

— corespondență specială din Anglia de Gordon Schaffer —

Un doctor vestit, lordul Hörder, luînd cuvîntul odată în Camera Lorzilor a arătat că pentru fiecare liră pe care colectivitatea o cheltuiește ca să-i informeze pe oameni despre sănătate fabricanții de medicamente cheltuiesc 100 de lire ca să-i informeze despre boli. El se referea la presiunea exercitată de firmele interesate s-i facă pe oameni să le cumpere «spatentele» lor în materie de medicamente. În vremea lordului Horder publicitatea aceasta se făcea doar în ziare și pe panouri; astăzi se folosește o metodă mult mai perfidă — televiziunea. Aceste medicamente sînt prezentate într-un ambalaj atrăgător sub denumiri fanteziste, își revendică capacitatea de a vindeca cele mai diferite boli.

Un raport oficial asupra situației din industria de medicamente a readus în actualitate aceste aspecte legate de profiturile uriașe realizate de industria farmaceutică și sumele mari alocate reclamelor. Raportul (cunoscut ca raportul Comitetului Sainsburg) arată că din 1963 banii cheltuiți cu reclamele, și în general cu stimularea vînzărilor, au crescut de la 12,5 milioane lire la 15,5 milioane lire.

Industriașii pretind că profiturile uriașe sînt necesare pentru a se putea plăti munca de cercetare în vederea descoperirii unor noi medicamente, dar raportul arată că industria de medicamente cheltuiește aproape la fel de mult cu reclamele și «încurajarea vînzărilor» prin intermediul doctorilor cît cheltuiește cu cercetarea. Dacă este inclusă și reclama pentru așa-zisele medicamente «patentate» cheltuielile sînt mult mai mari decît acelea destinate cercetărilor. Un membru al comitetului amintit, profesorul Brian Abel-Smith, comenta: «Medicamentele moderne pot avea consecințe prea periculoase ca să lași doctori renumiți să fie expuși prospectelor și presiunii negustorilor, ambele fiind suportate în ultimă instanță indirect de contribuabili».

Contribuabilul suportă povara deoarece Serviciul sănătății este primul client și prețul mediu al unei rețete s-a urcat la mai mult de 300% față de 1949. Din 1961 profitul firmelor producătoare de medicamente a crescut de la 20 milioane lire la 34 milioane lire.

Comitetul mai atrage totodată atenția asupra altui factor. În timp ce firmele engleze furnizează 27% din medicamentele cerute de Serviciul național de sănătate, firmele din Statele Unite furnizează 49% iar Elveția și celelalte țări europene — 24%. Raportul scoate în evidență faptul că în Anglia acționează în prezent 17 firme farmaceutice americane. Comitetul recomandă fondarea unei comisii a medicamentelor care să examineze fiecare produs nou și să ceară probe că acesta poate satisface tot ce este scris în prospect. De asemenea comisia va trebui să informeze doctorii asupra prețurilor medicamentelor similare și, în ultimă instanță, să autorizeze sau nu vînzarea noilor produse.

Comisia va recomanda totodată să se studieze modalitatea de a se tempera tendința de introducere pe piața britanică a medicamentelor a unor noi firme din străinătate sau extindere a celor implantate de acum. Sînt mulți care afirmă însă că toate acestea n-ar însemna decît «a încuia ușa grajdului după ce calul a fost furat». Cert este că pe viitor guvernul va fi presat să ia măsuri și mai drastice, care să împiedice exploatarea Serviciului sănătății și să elimine dominația Statelor Unite și pe acest tărîm.

după... 2000 de ani

La Buenos Aires, monseniorul Podesta, episcopul unei dioceze din capitala argentiniană, este constrîns să demisioneze; la Volta-Redonda, cetate siderurgică aflată la întretăierea drumurilor dintre Rio de Janeiro și Sao Paulo, opt soldați ai armatei braziliene percheziționează apartamentul episcopului Valdir Calheiro. Conflictul dintre aripa cu tendințe înnoitoare a bisericii catolice și conducătorii anumitor țări de pe continentul de la sud de Rio Grande s-a declanșat. În America Latină, biserica începe să se miște. A apărut o situație de-a dreptul neverosimilă: după 2000 de ani, biserica a devenit dintr-o dată subversivă. Din mijlocul clerului catolic latino-american se ridică voci în favoarea justiției sociale, apare o preocupare văditâ pentru problemele de care este frămîntată de secole această «madre tierra».

Episcopul argentinian Podesta, brazilienii Valdir Calheiro și Helder Camara, chilianul Larrain sînt numai cîteva nume; lor li se adaugă glasuri din ce în ce mai numeroase și din ce în ce mai insistente care denunță arbitrariul anumitor guverne și injustiția socială.

Noua efervescență eclezială a cuprins și o aripă a bisericii catolice spaniole. Nu demult, un preot sevillan declara: «Nu sînt adept al cruciadelor. Dar mai avem totuși de dus una: să recucerim Evanghelia, s-o smulgem din mîinile burgheziei».

Întoarcerea bruscă a armelor contra obișnuitului conformism eclezial s-a produs sub presiunea realităților sociale din anumite țări și a catolicilor aparținînd maselor populare.

În plin anotimp al brazilor încărcați de zăpadă, o scenă estivală pe Coasta de Azur. Francezi și turiști străini au petrecut sărbătorile de iarnă bucurîndu-se de plăcerile oferite de o baie în Mediterana.

Dar apa a adus în aceleași zile și necazuri. De pildă în R.F.G. și Franța unde s-au produs mari inundații. Imaginea de jos a fost surprinsă la Ebermannstadt (R.F.G.).

Calamități pot fi însă și de altă natură, ca spre exemplu... mercenarii. Iată-i (în fotografia din dreapta) surprinși de obiectivul aparatului undeva în Africa, într-o atmosferă specifică de «destindere». Prezența lor «activă» și funestă totodată s-a făcut însă simțită în vremea din urmă în Yemen.

În ultimul «manifest» clerical, document puțin cunoscut, semnat de 17 episcopi din America Latină și Africa, se afirmă că proletariatul este exploatat și amenințat în existența sa de acei care-și arogă dreptul de a judeca pe alții în numele puterii și bogăției lor». Și, mai departe: «Biserica poate accepta și chiar dori revoluția care ar servi dreptății».

Se pare că tocmai acesta este lucrul de care se tem, în felul lor pe bună dreptate, și anumite cercuri guvernamentale.

Rodica DUMITRESCU

pîine pentru mercenari

A fi mercenar în Africa s-a dovedit — mai ales după evenimentele petrecute în vara și toamna lui 1967 în Congo și Nigeria — o meserie pe cît de primejdioasă pentru cei ce au îmbrățișat-o, pe atît de deplorabilă. Pilduitoare este soarta corifeilor mercenari, idealuri — odinioară — ale numeroșilor aventurieri vest-europeni.

Mike Hoare, fostul om de casă al lui Chombe, a eșuat — după involuția politică a patronului său — în redactarea memoriilor. «Congo Mercenary», cartea care i-a apărut în luna august a anului trecut la Londra, a rămas — se pare — singurul său motiv de satisfacție; sursele gazetărești afirmă că, recent, el nu a vibrat de loc favorabil la propunerile de colaborare pe care i le-ar fi făcut Ojukwu, liderul secesioniștilor din Nigeria.

O altă căpetenie mercenară, Bob Denard, care se lansase la rîndul lui ca memorialist în convalescența impusă de rănile grave căpătate vara trecută în cursul operațiunii eșuate «Kerelles» (de răsturnare a guvernului central congolez), a mai făcut în toamna lui 1967 încercarea de a întreprinde o acțiune similară, tot în Congo (Bukavu). Prudent însă, s-a angajat mai puțin de astă dată și, conștient la încredințarea conducerii operațiunile efective lui Schramme (devenit între timp șef al mercenarilor în Congo), a putut să se retragă la timp din acțiune, fără a mai împărtăși soarta înlocuitorului său la comandă.

Emuli de-ai lui Hoare, Denard, Schramme, intenționează în prezent să-și încerce norocul pe alte teritorii decît cele ale continentului african. În preajma acordării independenței Yemenului de sud, fostul aviator militar britanic Barry Atkinson și-a oferit serviciile pentru a organiza o «aviație mercenară» viitorului stat. El a anunțat că a găsit deja 10 avioane și 14 piloți prin intermediul micii publicități din presa vest-europeană. «N-ar trebui să ni se spună mercenarii» — declara afectat Atkinson, afirmînd că băieții săi «vin aici (în Yemenul de sud — n.n) din distracție». Dar tot el era acela care adăuga: «Rolul nostru este să zburăm fără scrupule...».

Zelul lui Atkinson pare să se fi potolit, cel puțin deocamdată. Prezența mercenarilor se face totuși simțită în Peninsula Arabică, în statul vecin — Republica Arabă Yemen. Acțiunile antiguvernamentale inițiate în ultimele zile în această țară — informează cercurile oficiale de la Sanaa — sînt purtate deopotrivă de regaliști yemeniți și de bandele mercenarilor europeni cu state de serviciu în Angola și Congo.

Așadar, cu sprijinul trăgătorilor de sfori din birourile capitonate ale sediilor unor mari monopoluri petroliere sau miniere, se mai găsește pe ici, pe colo, o pîine pentru mercenari.

Corneliu VLAD

flash, flash, flash

● În sunetele unui marș scoțian, cîntat din cimpoaie, a avut loc ceremonia inaugurării primului «Scotch-club» din capitala Franței — relata deunăzi, nu fără oarecare satisfacție, presa britanică. Dar vai, victoria «operațiunii whisky» nu-i decît o palidă consolare pe lîngă eșecul «operațiunii integrare»...

● Adresîndu-se trupelor regimului de la Saigon, în timpul unei inspecții făcute la o unitate din zona a 32-a tactică din nordul capitalei sud-vietnameze, generalul-vicepreședinte Ky a cerut pe un ton iritat soldaților să nu se mai dedea la jafuri în timpul operațiunilor militare. Astfel de acte de vandalism — a arătat Ky — fac ca populația civilă să-și piardă încrederea în forțele armate. Dacă mai există o astfel de încredere. Căci sprijinul masiv acordat de populație unităților Frontului Național de Eliberare denotă contrariul...

● Începutul noului an a coincis cu începutul unui turneu al unor înalte oficialități americane în frunte cu vicepreședintele H. Humphrey în Africa. Scopul oficial al acestei călătorii? Să prezinte țărilor continentului negru «noua politică americană pentru Africa». Dar popoarele din țările incluse în itinerarul delegației americane — foste colonii engleze, belgiene, franceze — au auzit și de cuvîntul «neocolonialism».

EXTERNE

S.U.A.: 1968 — AN ELECTORAL

de Silviu BRUCAN

Nu este de mirare că multe comentarii și pronosticuri cu prilejul începutului de an nou s-au referit la Statele Unite, unde au loc în 1968 alegeri prezidențiale. Deși toate speculațiile în această privință sînt premature și pentru fiecare pronostic se găsesc argumente pro și contra egal de convingătoare, trebuie ținut cont că nici politicienii intervievați, nici ziariștii care semnează cu anumită frecvență comentarii politice nu pot să-și permită luxul de a nu face pronosticuri, chiar dacă ele se dovedesc greșite.

Walter Lippmann, veteranul ziariștilor americani, este de părere că 1968 oferă o șansă unică partidului republican, deși tot el se arată sceptic în ce privește felul în care republicanii vor ști să se folosească de ea. Pornind de la constatarea că în ultimii 100 de ani au existat în politica americană două coaliții, el arată că primo a fost republicană, formată în perioada războiului civil, reprezentînd o unitate a intereselor industriale din nord și a fermierilor dinafara sudului, iar a doua a fost democrată, formată de Franklin Delano Roosevelt în anii marii crize economice 1929-1932, reprezentînd o coaliție alcătuită din sindicate, fermieri, minorități etnice, comunitatea intelectuală și tinerii alegători, teza lui Lippmann este că atîta timp cît coaliția de interese a rezistat, partidul care o reprezentat-o a rămas la putere cu mici întreruperi. El apreciază că în prezent are loc, în special ca urmare a războiului din Vietnam dus de administrația Johnson, o dezagregare a coaliției roosevelteene din partidul democrat, oferind republicanilor un prilej istoric de a cuceri puterea.

Este adevărat că cele două mari grupări politice americane care se rotesc la putere sînt mai curînd niște coaliții decît partide și că definirea deosebirilor dintre ele a rămas pînă astăzi o sarcină nerezolvată pentru politologii americani. Fiecare dintre ele cuprinde cîte o aripă conservatoare și una liberală, care se coalizează deseori peste criterii sau interese de partid. Astfel, în perioada care a urmat celui de-al doilea război mondial s-a făurit în Congres o coaliție conservatoare a democraților rasiști din Sud cu republicanii reacționari din Nord și Vest, care a dat tonul activității legislative, indiferent dacă la Casa Albă se afla republicanul Eisenhower sau democratul Kennedy.

Dilema patetică în care se află partidul republican se datorește faptului că locul de centru-dreapta pe care-l deține în mod obișnuit pe scena politică americană este în prezent ocupat de administrația Johnson, iar încercarea de a găsi un candidat republican «la stînga» administrației se lovește de mașinăria politică republicană care este prin excelență conservatoare.

Corespondentul britanic Brandon constata de curînd în «Sunday Twnes» că deși «populația tinjește după o schimbare, partidul republican nu poate oferi nimic nou și atrăgător». Este caracteristic pentru dilema republicană că la întrunirea guvernatorilor republicani din luna decembrie majoritatea s-a resemnat pentru Richard Nixon în calitate de favorit principal, deși toată lumea știe că acesta a suferit nu numai o înfrîngere în alegerile prezidențiale din 1960, ci și una mai categorică în alegerile pentru postul de guvernator al statului California — dublă performanță care scoate din circulație pe un om politic.

În 1964, aripa de dreapta a reușit să captureze conducerea partidului republican, dar candidatul ei, Barry Goldwater, a căzut în alegeri într-un mod atît de catastrofal încît nimeni nu se mai gîndește la el. Dreapta are însă un alt pretendent în persoana guvernatorului Californiei, Reagan, care — cum scrie André Fontaine — are asupra lui Nixon dublul avantaj de a fi mai fotogenic — ceea ce este normal din partea unui fost actor de cinema — și de a nu-și fi încercat încă șansa.

Guvernatorul Romney, care s-a autodeclarat public pretendent la candidatură, nu a reușit să obțină pînă acum asentimentul mașinăriei republicane, iar tentativele lui de a se disocia de politica administrației în Vietnam au fost prea timide și stîngace pentru a face impresie în public.

«Lipsa unui politician de prestigiu — scrie Brandon — care să inspire încredere constituie un motiv al profundei nemulțumiri față de politica americană». Ziaristul ilustrează această nemulțumire prin rezultatele unui sondaj Gallup potrivit căruia 31% din americani se consideră în afara celor două partide, majoritatea lor fiind tineri între 21 și 29 de ani.

În aceste condiții, o serie de experți electorali opinează pentru Nelson Rockefeller, guvernatorul statului New York. Caracteristic pentru aspectele paradoxale ale vieții politice americane, Rockefeller, al cărui nume spune tot, este socotit ca figură «liberală» care ar putea cîștiga alegerile, bineînțeles dacă ar avea alături de el pe... Reagan, candidat la vicepreședințe, pentru a da satisfacție bossilor locali republicani. Este oci o aplicare destul de crudă a legii compensației în politică.

La democrați situația este mai puțin confuză, în primul rînd pentru că în tradiția politică americană candidatura și succesul în alegeri al ocupantului Casei Albe are oarecare putere de lege. Dar și aci se fac tot felul de presupuneri și calcule. Competiția pretendenților la candidatură începe în așa-numitele primaries — alegeri locale în cadrul organizațiilor partidului — iar senatorul Eugen McCarthy care se opune războiului în Vietnam a anunțat că se va prezenta la aceste alegeri tocmai pentru a contesta candidatura lui Johnson.

Walter Lippmann salută «hotărîrea curajoasă și perspicace» a lui McCarthy, văzînd în ea mijlocul de a salva partidul democrat și a se opune ideii că «ceea ce spun candidații la președințe în campania electorală este cu totul altceva decît ceea ce fac atunci cînd ajung președinți, că... într-un cuvînt viața politică este înșelătorie». Riposta lui Johnson nu s-a lăsat așteptată. El a legat inițiativa lui McCarthy de Robert Kennedy și a denumit-o «mașinațiune». În legătură cu aceasta din urmă, Brandon scrie: «Avînd în vedere că sondajele demonstrează că 52% din americani se pronunță în favoarea sa iar numai 32% în favoarea lui Johnson, ne putem imagina ispitele care-l chinuie pe Bobby Kennedy».

În cazul în care candidatul republican nu prezintă o reală alternativă la politica administrației în Vietnam, accentul va cădea asupra problemelor interne. Gallup prevede că pe primul plan al campaniei republicane se vor afla asemenea racile ca creșterea enormă a cheltuielilor bugetare, problema negrilor, dimensiunea fără precedent pe care a luat-o criminalitatea și «călcarea ordinii», inflația etc.

În sfîrșit, rămîne deschisă problema celui de-al treilea candidat, George Wallace, care-și pregătește o platformă rasistă menită a-i aduce voturile masive ale albilor din Sud, ca și ale albilor din Nord neliniștiți de amplasarea și violența luptei negrilor în timpul verii. După părerea lui Joseph Alsop, Wallace va atrage mai multe voturi de la republicani decît Johnson, în cazul în care-și va menține candidatura.

În genere, bătălia electorală în 1968 se anunță aprigă, ceea ce va face ca factorul politic să-și pună amprenta atît asupra măsurilor interne cît și a celor externe ale administrației Johnson.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

ANUL XVII NR. 3 (858) — 13 ianuarie 1968

flacăra

7 zile

O ÎNTREBARE– CINCI RĂSPUNSURI

— Ce concluzii au fost trase, în întreprinderea pe care o conduceți, după dezbaterea cifrelor de plan pe anul 1968?

NICOLAE AGACHI, directorul general al Combinatului siderurgic Hunedoara.

În 1968, Hunedoara, ca veche și experimentată cetățuie a oțelului, va trebui să producă în plus, față de anul 1967, 170 000 tone de oțel și 230 000 tone de laminate. Totodată, costul produselor siderurgice trebuie redus cu 1,3 la sută, în condițiile sporirii productivității muncii și a volumului de beneficii.

Întregul spor la producția de oțel va fi realizat la oțelăria Martin nr. 2 numai cu agregatele existente în prezent, fără nici un fel de investiție suplimentară. Sarcina stabilită nu este ușoară, dar este pe deplin realizabilă. Se preconizează echiparea cu lănci a 6 cuptoare pentru insuflarea oxigenului direct în baia de metal, reducerea duratei de încărcare a cuptoarelor și a perioadei de reparare la rece și la cald, precum și darea în folosință, cu două luni mai devreme, a laminorului bluming de 1 300 mm — problemă centrală pentru producția de laminate a anului 1968

Ing. ȘTEFAN FINȚESCU, director tehnic al grupului de șantiere de la Porțile de Fier.

În cursul anului 1967 la noi au fost realizate lucrări suplimentare în valoare de 48 000 000 lei, între care 40 000 metri cubi beton, peste 320 000 mc excavați în stîncă și aluviuni, 19 000 mc anrocamente, 81 500 mc agregate pentru beton, începerea în avans a unor lucrări de montaj, punerea în funcțiune a marii mecanizări, care sînt tot atîtea premise ale viitoarelor succese.

În anul 1968 productivitatea muncii trebuie să crească cu 9,3 la sută. Pentru a realiza acest indicator calitativ se consideră necesară, între altele, extinderea micii mecanizări pe șantiere, mecanizarea montajului la suprastructura căii ferate prin organizarea de poligoane pentru montarea panourilor.

Volumul de lucrări de montaj de circa 8 ori mai mare ca în 1967 impune, așa cum a reieșit din dezbateri, atît pregătirea din timp a fundațiilor de beton care să asigure frontul de lucru montorilor, cît și furnizarea la termen a unor echipamente de bună calitate. Trebuie arătat că numai la centrala hidroelectrică se va turna un volum de beton de două ori mai mare în comparație cu anul 1967, iar la ecluză și avanposturi lucrările de beton trebuie să asigure stadiul fizic necesar fazei inițiale de exploatare.

Ing. PETRE BUNEA, directorul general al Combinatului de cauciuc sintetic și produse petrochimice din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Planul pe 1967 a fost îndeplinit înainte de termen, livrîndu-se în plus, față de prevederi, economiei naționale circa 1 275 tone de cauciuc, 271 tone fenol și 468 tone polistiren. De asemenea s-au obținut economii peste plan în valoare de 55 000 000 lei și beneficii suplimentare de 63 000 000 lei. Aceste succese constituie un indicator temeinic al posibilităților combinatului. Valoarea volumului producției globale crește anul acesta cu 66 000 000 lei. Fapt care pune în fața chimiștilor sarcini deosebite privind folosirea integrală a resurselor umane și tehnice. Reluînd aceeași problemă, numeroși participanți la discuțiile care au avut loc recent au arătat unele deficiențe semnalate anul trecut în activitatea combinatului. Mai ales, trebuie concentrate forțele pentru creșterea producției de fenol. Instalația poate fi perfecționată iar investițiile făcute în secția de fenol au creat condiții pentru realizarea a 4 500 tone de produse anual, la un nivel calitativ similar cu cel existent pe piața mondială.

Ing. AUREL DUMITRU POPA, directorul Direcției regionale C.F.R.-Brașov.

Realizările anului 1967 constituie platforma de la care plecăm în realizarea sarcinilor de plan pe 1968. În acest an, volumul mărfurilor transportate va crește cu 834 000 tone (față de anul trecut), în timp ce cheltuielile de transport se vor reduce cu 25 000 000 lei. Întregul spor de transport va fi realizat pe seama ridicării productivității muncii.

În plus, vom da în exploatare: la Copșa Mică o instalație de centralizare electrodinamică, la Mediaș centralizarea electrodinamică și clădirea nouă a gării, iar la Predeal noua gară de călători. Totodată vom îmbunătăți — pe baze științifice — respectarea graficului de circulație a trenurilor și siguranța transporturilor.

CHEIURILE VIITORULUI PORT

● Lucrările portuare din prima etapă s-au terminat cu un an mai devreme.
● Primul petrolier românesc de mare tonaj a acostat de curînd la unul dintre noile cheiuri.
● Ce se va construi în 1968.

Ne aflăm pe șantierul de construcții al viitorului port Constanța. Cele două diguri la care s-a lucrat intens între 1964 și 1967 (fiecare dintre ele pătrunde aproape trei kilometri în mare) sînt terminate la ora cînd apar rîndurile de față. Spațiul cuprins în această centură de piatră e de aproape trei ori și jumătate mai mare decît al actualului port. Cu aceste diguri se încheie prima etapă a lucrărilor noii porți maritime a țării.

«Cum digurile care conturează viitorul port s-au terminat cu un avans de aproape un an — ne informează tov. Viorel Petruescu, inginerul șef al întreprinderii de construcții hidraulice Constanța — s-a putut trece mai devreme și la construirea cheiurilor. În acest fel, termenul de dare în folosință a primului chei lung de 132 m s-a apropiat mult.

Întregul colectiv care lucrează în momentul de față la extinderea primului nostru port maritim s-a angajat să construiască în viitoarele 12 luni încă aproape 1 000 m de chei.

Sînt interesante cîteva cifre și date. Astfel, pentru amenajarea spațiilor de uscat necesare noilor dane se smulge mării un teritoriu de 269 hectare (primele 85 de hectare, încă în 1968). Pentru construirea acestor spații de uscat e necesară o umplutură de pămînt, nisip și piatră care se ridică în total la 19 000 000 mc. O bună parte din acest material se obține chiar din operațiile de dragare din incinta bazinului portuar.

Atunci cînd va fi complet gata, traficul portului Constanța va fi de aproape cinci ori mai mare decît cel de azi: lungimea totală a cheiurilor va fi de 18 km (față de 5,1/2 cît are acum), iar utilajul pentru încărcarea și descărcarea mărfurilor, la nivelul tehnicii mondiale. Constanța va fi un port de mare capacitate, complet mecanizat, la cheiurile căruia vor putea acosta și nave care depășesc 40 000 tone.

F. URSEANU

Fotoreporterul n-a surprins un palpitant accident ci o cotidiană îndeletnicire a constructorilor noului dig din portul Constanța: se răstoarnă piatra necesară construcției.

UN MARE CĂRTURAR AL RENAȘTERII

La Universitatea din Cluj se fac pregătiri pentru comemorarea, în a doua jumătate a lunii ianuarie, a patru sute de ani de la moartea lui Nicolaie Olahus. Cîteva cuvinte despre acest cărturar de origine română, unul dintre cei mai de seamă umaniști din secolul al XVI-lea.

Descendent dintr-o familie de voievozi din Țara Românească, refugiată în Transilvania, Nicolaie Olahus s-a născut la Sibiu în ziua de 10 ianuarie 1493. A studiat la școala umanistă de la Oradea și a debutat în viața publică în calitate de paj la curtea regelui Vladislau VI al Ungariei. Între 1516 și 1526 a ocupat funcții ecleziastice la Pécs și în alte orașe, după care a fost rechemat la Buda, fiind numit secretar și consilier al regelui Ludovic al II-lea.

După dezastrul de la Mohács, umanistul ardelean, luînd drumul pribegiei, a rătăcit pînă în 1531 prin diferite orașe ale Europei apusene, stabilindu-se apoi, pentru un deceniu, la Bruxelles. Aici, Nicolaie Olahus a desfășurat o bogată activitate literară și științifică.

De o deosebită importanță pentru noi este opera istorică «Hungaria», alcătuită din 19 capitole, din care 8 consacrate muntenilor, moldovenilor și transilvănenilor «care, deși sînt frați, locuiesc în trei țări diferite».

Activitatea politică și diplomatică a secretarului și consilierului Nicolaie Olahus a fost vastă. Ea este cuprinsă astăzi în cîteva sute de scrisori care ne arată că a avut legături cu cei mai importanți oameni politici și literați ai epocii sale, printre care papa Clement VII, împăratul Carol Quintul, regi, cancelari, diplomați, episcopi, filozofi, scriitori, poeți etc. De o valoare deosebită sînt cele 29 scrisori care alcătuiesc corespondența cu Erasm din Rotterdam, «prințul umaniștilor».

După un exil care a durat zece ani, Nicolaie Olahus a revenit în patria adoptivă, Ungaria.

A decedat în ziua de 17 ianuarie 1568, în vîrstă de 75 de ani. Mormîntul lui se găsește în biserica Sf. Nicolae din Bratislava. Piatra funerară ca și inscripțiile latinești amintesc trecătorului de un mare cărturar al secolului al XVI-lea, mîndrie atît a țării adoptive cît și a țării sale de origine.

Corneliu ALBU

MATEMATICA ȘI PANTOFII

Fotografia de sus, pagina alăturată, reprezintă o mașină electronică de calcul Celaron Ser 22, instalată la fabrica de încălțăminte «Clujana». Pînă aici nimic deosebit. Prezența ei la serviciul de mecanizare a contabilității face parte dintr-un complex de modernizări și raționalizări dintre care cea mai importantă ni se pare a fi aplicarea metodelor matematice la programarea producției.

Vorbind într-un limbaj nematematic, lucrurile stau cam așa: avantajos pentru o linie de producție într-o fabrică de încălțăminte e să se lucreze în același timp mai multe modele, pentru ca timpul de cusut să se mențină constant zilnic iar fluctuațiile numărului de muncitori să se micșoreze. Pe de altă parte, se impune și necesitatea succesiunii modelelor în producție. În plus, ideal este ca zilnic un model să fie executat aproximativ în două culori, pentru a se facilita schimbările de culoare la tăbăcire, aprovizionare etc., etc. De aici derivă și programarea pe loturi comerciale, beneficiar, model, culoare.

Deși producția este cît se poate de concretă (vedeți pantofii pe care-i purtați!), programarea la care ne referim s-a făcut plecînd de la abstractizări incluse într-un **model matematic.** Mai întîi s-a urmărit stabilitatea soluției unui sistem de ecuații algebrice, liniare, iar apoi s-a dat un algoritm de rezolvare. Pe de altă parte, problema a fost pusă și sub forma unei programări clasice liniare.

E grea matematica, dar te scoate din încurcătură în mod sigur. Ca dovadă, acum, tinerii matematicieni de la «Clujana» încearcă să stabilească, pe căi matematice, unii indicatori optimi ai procesului de contractare. În general, nu mai rămîne decît să se rezolve pe cale matematică (și matematic!) ecuația modelî în sensul că ceea ce impune azi moda să nu ajungă la noi cu o întîrziere de cîțiva ani. Așa fel încît, dacă matematicienii s-au apucat de cizmărie, să fim și noi la fix.

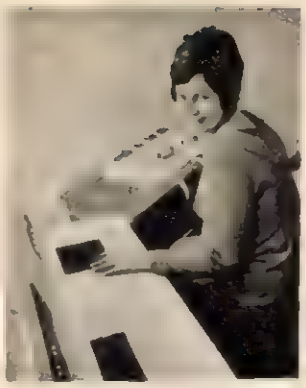

❋

INTERVIU CU ZĂPADA

— Bine-ați veniți! Dar de ce atît de tîrziu, stimată doamnă?

— Calul de dar nu se caută la dinți!

— Perfect! Vă rugăm să ne spuneți ce aveți de gînd?

— Să fiu rece și proaspătă, să mă las mîngîiată de schiuri și să dau un spor de strălucire căldurii din cabane.

— Cît timp?

— Nu fiți indiscreți! Oricum, doritorii să se grăbească...

❋

PE SCENELE EUROPEI

Reîntors de curînd în țară după un turneu întreprins în ultimele luni în Elveția, Franța și Austria, tenorul Ion Buzea de la Opera română ne-a vorbit despre călduroasa primire care i s-a făcut pretutindeni ca sol al artei interpretative românești.

În plină afirmare a talentului său, Buzea a cîntat alături de parteneri străluciți ca Martina Aroyo de la Metropolitan Opera din New York, mezzo-soprana Grace Bumbry sau Mimi Coertze, interpreta titulară din spectacolul cu «Lucia di Lammermoor» la Volksoper din Viena. A cîntat sub bagheta unor mari dirijori ca Alberto Erede și Santi, iar la Zürich a obținut aplauze la scenă deschisă și elogioase aprecieri din partea cronicarilor presei din localitate.

Ziarele din Franța, Austria și Elveția, în cronicile asupra spectacolelor în cadrul cărora și-a dat concursul Ion Buzea, au făcut aprecieri favorabile la adresa școlii românești de canto, subliniind totodată însușirile remarcabile ale tenorului român, vocea sa de «o mare întindere».

În scurt timp Ion Buzea va pleca din nou în Elveția unde, pe scena Operei din Zürich, urmează să-și dea concursul la premiera operei «Forța destinului» de Verdi în care i s-a încredințat rolul lui Alvaro. De asemenea, la Viena tenorul român va juca în opera «Manon» de Massenet.

Sandu NAUMESCU

SUB ZIDURILE UNEI VECHI CASE DOMNEȘTI

Curtea de Argeș, care pînă în secolul al XV-lea a fost oraș de scaun al domnilor Țării Românești, este în momentul de față în atenția arheologilor. Despre ce este vorba? Ruinele vechii case domnești (ele se văd și azi) n-au fost încă studiate îndeaproape, deși între anii 1920 și 1929 s-au făcut aici unele cercetări și consolidări. Mai ales nu se știe ce se află sub vechile ziduri.

Actualele investigații, inițiate de către Institutul de arheologie în colaborare cu muzeul local și cu sprijinul Consiliului Național al Cercetării Științifice, au și dus la cîteva descoperiri interesante. Așa cum ne informează conducătorul șantierului arheologic, cercetătorul principal Nicu Constantinescu, sub zidurile casei domnești, ridicate în secolul al XIV-lea de Basarab I și de fiul său Nicolae Alexandru, s-au găsit urmele unei construcții mai vechi. Ceramica cît și alte mărturii descoperite duc la concluzia că ar fi vorba de o clădire din prima jumătate a secolului al XIII-lea. Adică o construcție aparținînd perioadei istorice a voievozilor Seneslau și Litovoi.

Cercetările sînt încă la început. Arheologii speră însă să descopere sub ruinele de la Curtea de Argeș multe lucruri interesante legate de vechea istorie a Țării Românești.

F.U.

SPORT

Nici nu ne părăsise bine «moșul» împovărat de cele 365 de zile ca de tot atîția ani și gîndul fiecăruia dintre noi se și îndreptase spre noul an, pentru a-i încredința toate speranțele. Ni-l imaginăm de fiecare dată ca pe un copil bucălat; nevinovat de aflarea lui pe lume, puternic, mai presus de legendă chiar de la primul său pas în lume, înțelept în ciuda vîrstei, pentru că, plecînd, anul cel vechi îi dăruiește întreaga comoară a experienței sale.

Ce ne-a adus nu numai nou, dar și concret, în tolba sa, oaspetele nostru?

Ceva de mult dorit: o lege a educației fizice și sportului. O lege în toată... legea, pentru că ea vine să reunească sub litera puternică a cuvîntului scris interesul și dragostea, puterea de muncă și de acțiune în favoarea mișcării sportive a celor mai de seamă factori care pot și trebuie s-o sprijine spre rezolvare.

Ca proporții nimic nu poate egala, după părerea noastră, evenimentul acesta care — încheind anul sportiv '67 — îl înscrie din această cauză în palmaresul de aur al celor mai de seamă reușite, ca pe principalul punct de reper al celor viitoare.

•

Sfîrșitul unui an aduce noului an alegerea celor mai buni oameni ai stadioanelor. Două ample anchete, cea a ziarului «Sportul» și a redacției de specialitate a Televiziunii române, au indicat pe primele trei locuri aceiași oameni: luptătorul Ion Baciu, campion al lumii, boxerul Nicolae Gîju, campion european și balcanic, și multiplul deținător de medalii și trofee mondiale, olimpice și europene, canoistul Aurel Vernescu. Deci, superioritate netă pentru atletica grea, în restul clasamentului: două atlete, echipa masculină de floretă, un ciclist, un jucător de handbal, unul de șah și unul de tenis. Nici un fotbalist! Stupoare în fața acestei situații? Nicidecum!

Absența de pe afișul sportiv nu a scos fotbalul din gustul public. Nu i ne putem sustrage și nici n-am dori s-o facem. În sezonul mort (sau rece — ambele noțiuni fiind, în cazul fotbalului, la fel de potrivite) s-au căutat locuri mai calde, efectuîndu-se «călătorii peste mări și oceane. O echipă românească (poate chiar o reprezentativă?) a ajuns trecînd prin Africa, în Brazilia. Care îi sînt intențiile, rezultatele, cum se simt băieții, nu putem ști. Cu toate că atunci cînd juca Inter-Milano sau călătorea pe Ocean Chichester, cunoșteam de fiecare dată totul, de la rezultate pînă la meniul cutezătorului marinar. Despre ai noștri vom afla ceva la sfîrșitul sfîrșitului. Ne-o vor spune cei 2 (doi) antrenori aflați în deplasare și chiar băieții, de loc zgîrciți la vorbă. Masorul care îi însoțește a fost preferat unui jucător, și unul dintre cei doi antrenori, probabil, vreunui ziarist, ei fiind, fără îndoială, ocupați zilnic cu ambele mîini și de altfel nici nu îi s-ar putea cere să se agite în jurul informației sportive. Și noi care ne străduim de atîta vreme să ridicăm fotbalul din zona inferioară a corpului în cea superioară.

Așadar, rămînem statornici în nostalgie, așteptînd ca la noi să reînceapă campionatul după revenirea celor plecați atît de departe pentru a învăța ce se poate de la acei fotbaliști ce se numără cu milioanele și pe care — la rîndul lor — ai noștri îi vor învăța probabil să nu înduioșască după școala europeană.

Fiecare cu partea lui de folos...

Emanuel VALERIU

316.392

PRETEXT PENTRU UN REPORTAJ FOTOGRAFIC

la EA cu femeile...

Dacă faci un sondaj printre bucureștencele de orice vîrstă (17 sau 20 de ani, 40 sau 50 de ani), care sub vraja jurnalelor de modă, a revistelor care au rubrici de modă, a conversațiilor despre modă se străduiesc să fie în pas cu moda, ca într-o cursă obsedantă care nu trebuie pierdută cu nici un preț, dacă faci deci

(Continuare în pag. 6—7)

Prezentare pe viu... Confecțiile intră în circuit în cadrul unui mic spectacol de modă.

la „eva", cu femeile...

acest sondaj al dorințelor vestimentare care se nasc într-un sezon și intră în desuetudine încă înainte ca sezonul să se fi terminat, ca din nou să reînvie cu forță și fantezie, constați, nu fără surprindere, că din punct de vedere feminin există trei focare de atracție: magazinele comerțului exterior din piața Universității, «Romarta» și «Eva». Un triunghi în care se desfășoară mica și marea bătălie de a fi permanent șic îmbrăcată, un spațiu urbanistic necontenit aglomerat, bătut cu perseverență cotidiană, asaltat, adulat, bîrfit, spre care se îndreaptă săptămînal cel puțin o dată, din toate colțurile marelui oraș, bucureștencele

Marile magazine, care etalează în raioanele lor, sub lumina citeodată rafinat distribuită, de la cele mai simple accesorii feminine pînă la rochii și blănuri scumpe, au intrat în viața orașelor devenind un fel de bursă feminină agitată a gustu-

Eva la ora 5 după-amiază.

...și bărbații s-au retras cuminți și așteaptă cu nerăbdare nota de plată!...

O dilemă... De preț? De gust?

Un cadou pentru nevastă. Nu cunoaștem aprecierile... Desigur, intenția contează.

Singur printre... femei.

Umbrelele din București.

Înainte de orice, o cafea. Rochiile pot să mai aștepte...

În plin magazin, o consultație în familie.

lui, cu fluziile și deziluziile ei. Aceasta semnifică triumful industrializării obiectelor vestimentare asupra manufacturii, triumful productivității mașinii care reduce prețul de cost și care oferă fantezie, gust, culoare și calitate într-o cantitate impresionantă.

CONFECȚIILE: STANDARDE ALE VIEȚII MODERNE

Se părea că producția de confecții este apanajul exclusiv al industriei lînii și bumbacului sau al fibrelor sintetice. În ultimii ani însă cîteva industrii despre care se credea că n-au nici un raport cu îmbrăcămintea, valorile lor materiale îndreptîndu-se spre sectoare cu totul și cu totul opuse, au făcut primii pași — ajutate de o reclamă stăruitoare — pe piața mondială a bunurilor vestimentare. Cîteva firme metalurgice occidentale au propus femeilor rochii din foițe subțiri de metal, industriile de hîrtie, rochii de hîrtie, iar cele de pielărie tot mai numeroase confecții din piele. Care va fi viitorul acestora e greu încă de pronosticat. Semnificativă este mai ales tendința de a pătrunde într-un domeniu care își cîștigă pe an ce trece o tradiție care nu mai poate fi contestată. Dacă pînă nu demult o confecție însemna — și poate, fortuit, mai înseamnă — numai rochii și mantouri în serii, de un gust discutabil, azi reticențele se risipesc din ce în ce mai repede. Puternicele pîrghii economice au reușit să impună creatorilor și executorilor să creeze gust, linie și culoare. Bătălia încrederii a fost cîștigată. În țările industrializate desfacerea țesăturilor către populație se realizează preponderent sub formă de confecții (Europa occidentală 85-95%, S.U.A. 95% din totalul țesăturilor destinate consumului individual), ponderea țesăturilor-metraj fiind foarte redusă. Cauzele și argumentele? Avantaje economice atît pentru producător cît și pentru consumator. Industria realizează o folosire mai economică a materiei prime, un grad mai înalt de mecanizare a muncii, beneficiază de o organizare mai științifică a ciclului de producție, de însemnate acumulări. Consumatorul obține produse la un preț de cost mai scăzut decît la confecțiile de comandă, are largi posibilități de alegere și un timp mai redus la cumpărare. Că marea masă a cumpărătorilor este sensibilă la aceste avantaje rezultă și din analiza dinamicii desfacerii confecțiilor în România: ritmul mediu anual al desfacerii confecțiilor era în 1964-1965 de 8,6%, ca în cei doi ani ai planului cincinal să crească la 15,6%. Totuși nivelul atins de producția și desfacerea confecțiilor este nesatisfăcător. Planul cincinal prevede pînă în 1970 o creștere a desfacerii confecțiilor cu încă 37,2% față de realizările din 1967, iar pentru perioada 1970-1980 se prevede un spor de 127,7%, pentru a se ajunge în 1980 la o desfacere anuală de 16 800 milioane lei.

DIVERSIFICARE ȘI CALITATE

Marele «secret comercial» care are menirea să faciliteze această expansiune mizează pe lărgirea continuă a ariei celor care cumpără confecții și pe menținerea interesului acestora pentru înnoirea continuă a garderobei. Cum? În primul rînd prin continua îmbunătățire a contexturilor, a frecventelor lor schimbări. Un fenomen concludent ni l-a oferit piața europeană care a lansat în decurs de cîțiva ani, cu o extremă rapiditate, impermeabile realizate succesiv din bumbac, relon impermeabilizat, imitație de piele, bumbac cu terilenă cășerat pe suport de poliuretan, tricoturi cășerate pe suport de poliuretan, țesături govrate, satinate, matlasate etc. Este numai un singur exemplu al schimbării contexturilor la un sortiment, schimbare care a creat moda unui sezon sau a unui an. În producția fabricilor noastre se manifestă însă o întîrziere accentuată în asimilarea unor materii apărute pe piața mondială, ceea ce duce la decalaje mari în introducerea unor contexturi de ultimă oră sau a modei continentale spre care privesc cumpărătorii. E cazul țesăturilor din relon impermeabilizat, al frumoaselor țesături de lînă imprimată, al țesăturilor cășerate pe poliuretan etc.

Îmbunătățirea continuă a calității confecțiilor este o necesitate de la care nu poate abdica nici cumpărătorul și nici fabricile. Se impune executarea unor game de mărimi care să satisfacă în bune condiții necesitățile de consum (Ministerul Industriei Ușoare a și făcut în toate regiunile țării aproximativ 200 000 de măsurători antropometrice), îmbogățirea paletei de culori ale țesăturilor și ale materialelor auxiliare pentru confecții, folosirea combinațiilor de diverse materiale, lărgirea producției de accesorii etc. După aprecierea specialiștilor este necesară și discutarea indicatorului valoric al productivității muncii în industria de confecții. La ora actuală se constată din partea fabricilor reticențe în realizarea unor țesături ieftine, în special din bumbac. Aceasta se reflectă în ponderea scăzută a acestor țesături în articole gata confecționate și, implicit, influențează diversitatea. Ridicarea nivelului creației și extinderea acestei activități în fabrică trebuie să se facă în așa fel încît să se evite actuala situație în care asortarea diverselor sortimente ale modelului rămîne în sarcina unui lucrător oarecare, care nu are calificare de creator. Aceasta explică și distonanțele în armonizarea culorilor, a garniturilor, a accesoriilor.

LA EVA...

Confecțiile de serie au revoluționat într-un fel metodele și mijloacele de comercializare. Ele au creat tradiția marilor magazine, cu spații mari, care permit etalarea unor sortimente complete, pe numere, culori, modele etc. și vînzarea accesoriilor. Teoretic, dintr-un asemenea magazin cumpărătorul trebuie să iasă complet îmbrăcat. Așa s-a născut «Adam» (cu toate slăbiciunile lui!!), așa s-a născut «Eva». Cinci-șase mii de vizitatori trec pragul «Evei» zilnic, fie să bea o cafea la bar, fie să se informeze asupra noutăților, fie pentru cumpărături precise. Sîmbăta și duminica sînt zilele provincialilor, care își lasă bagajele lîngă tonete, veniți de la Suceava, Craiova sau de aiurea. Magazinul a devenit un punct de atracție bucureștean, cu un mic spectacol montat cu grijă și cu fantezie comercială: în fiecare joi o paradă a modei la care manechinele prezintă modelul săptămînii, care imediat este pus în vînzare. Dar adevăratul succes este atribuit seriilor scurte, de 50-100 bucăți și care evită stigmatul uniformizării vestimentare. Seriile scurte pot asigura — și practica a demonstrat-o — o mare rentabilitate în desfacere, o productivitate ridicată în fabricație cînd există o permanentă preocupare pentru cunoașterea exactă a cerințelor pieței, așa cum o demonstrează în Occident marile firme specializate în confecții. De anul trecut «Eva» vinde și rochii de mirese, cu toate accesoriile.

Un ambalaj special comandat atestă o grijă sporită față de cumpărătoare. Dar apropo de accesorii... De ce ele nu însoțesc — la fiecare raion — confecțiile? De ce nu se etalează, de exemplu, o dată cu rochiile și pantofii sau poșetele care li s-ar asorta. În sfîrșit, am putea spune că «Eva» este adorată de femei din moment ce-i aglomerează spațiul. Dar ea trăiește, se pare, dilema tuturor magazinelor de confecții, acel pas întîrziat cu un sezon sau chiar două, în raport cu moda vestimentară europeană. Specialiștii preconizează, pentru desfacerea unor modele de ultimă oră, înființarea unor magazine gen «boutique», magazine mici, specializate în confecții elegante, care ar mări foarte mult cererea obiectelor vestimentare produse de industrie. Fie! Dar nu neglijați «Eva».

Cornel BOZBICI
Fotografii de Elena GHERA

Cronica LITERARĂ

g. călinescu: scriitori străini

de Lucian RAICU

Varietatea ameţitoare de preocupări, receptivitatea nelimitată, în suprafaţă şi întindere, vasta deschidere a spiritului dornic de cunoaştere dar şi de orgolioasă afirmare, un fel de a fi *ovid* de toate formele culturii, acumulate şi din nou risipite, din nou cheltuite în spectaculoase şi fascinante construcţii, în fine,întreaga disponibilitate aprinsă, întăritată, a firii sale de etern adolescent năvalnic, nereţinut, se manifestă cu plenitudine, fără artificiale bariere şi fără metodă impusă cu tot dinadinsul, în interpretarea de către G. Călinescu a literaturilor străine, prin studii specializate, eseuri de mare cuprindere, de tipul *Impresiilor asupra literaturii spaniole*,şi deopotrivă prin sclipitoare improvizaţii, «cronici, pretexte şi efemeride» (cum le-au zis alcătuitorii prezentei selecţii: Adrian Marino şi Vasile Nicolescu), manifestări ale aceleiaşi expansiuni a eului său prolific, ale aceleiaşi seducătoare individualităţi. Lectura volumului este echivalentă cu o foarte plăcută şi înviorătoare captivitate. Te reintegrează imperiului călinescian pe care-l străbaţi, încă o dată voios, în toate direcţiile, cucerit de solara sa atmosferă, de ritualurile inimitabile, de înscenările şi feeriile sale. Punctele de oprire, extrem de numeroase (de la Horaţiu la Ibsen, de la Petrarca la Tolstoi, de la Cervantes la Cehov), sînt tot atîtea spectacole de gală, tot atîtea scînteietoare declamaţii. Parcurgerea literaturii universale este pentru G. Călinescu un miracol neîntrerupt, o festivitate care nu mai ia sfîrşit, şi care e modul său de a răspunde (şi uneori de a evita să răspundă...) problemelor grave, problemelor «ultime» ale existenţei. Spectacolul este modul de a fi *serios* lui G. Călinescu, este beţia, este narcoza, este «soluţia» sa, înalta sa resemnare, filozofia sa înţeleaptă

Firește, lucrurile acestea pot fi luate mai simplu, mai realist, fără pretenţia de a descifra o atitudine fundamentală în faţa vieţii, şi pentru mărunta însemnare de aici e mai bine să fie luate aşa, şi atunci, lăsîndu-te în voia lor, sub dulcea lor putere, rămîi iarăşi surprins, precum cu ani în urmă, de cuceritoarea fantezie critică a lui G. Călinescu, de imensa lui capacitate de a inventa *perspective*, de a menţine spiritul într-o fecundă tensiune interpretativă. Înainte de orice, G. Călinescu încîntă prin excepţionala *prospeţime*, prin spontaneitatea impresiilor, capabilă să înlăture într-o clipă straturile de vechime, prejudecăţile, inerţiile, praful de pe opera deja «clasată» şi de a ne-o restitui pe aceasta într-o lumină curată, vie. Apoi, prin însuşirea de a răspîndi *sugestii*, de a iapiti spiritul, de a-l trezi din somnolenţa sa obişnuită. Prin puterea de şoc a formulărilor, de o vitalitate specială: «Cervantes face parte din categoria creatorilor de figuri imense care, scrivite de făpturile lor, mai vii decît viaţa însăşi, n-au biografie sau au una ridicată pe ipoteze, aproape pierdută în mitologie. Cînd Ahile, Agamemnon, Nestor şi Ulise ocupă scena imaginaţiei noastre, Homer rămîne un nume gol, bun pentru pedanţi. Eul lui Shakespeare se asfixiază în aerul în care răsuflă cu atîta putere Hamlet, Polonius, Othello, Regele Lear, Falstaff şi Malvolio. Înţelegem ce vrea să zică «viziune shakespeariană», dar de biografia lui Shakespeare n-avem trebuinţă precum ne este indiferent a şti cine a cioplit pe Apolo din Belvedere. *Marile creaţii sînt lipsite de stil personal ca şi natura însăşi sau cu mult prea covîrşitor sublime şi universale pentru ca viaţa autorului să le poată explica. Creaţiile cu adevărat geniale sînt paricide, Cervantes a fost aproape eliminat din istorie de Don Quijote şi de Sancho Panza*» (s.n.). Claritatea orbitoare a sentimentelor călinesciene, înaintarea vertiginoasă, suplă şi tăioasă a frazelor sale, mai mult decît direcţia estetică (discutabilă, ca oricare alta!) reprezentată de marele critic, au constituit pentru cîteva generaţii de intelectuali cea mai importantă *şcoală* a expresiei eliberate de balastul complicaţiilor, al pedanteriilor de tot felul. *Fraza* lui Călinescu, dincolo de coeficientul ei strict personal, este, în ea însăşi,o desferecare a surselor percepţiei, o enormă eliberare a latenţelor limbajului, un mod de a restabili contactul cu sursele de viaţă, în continuă regenerare, ale operei. Cuvîntul călinescian este, în el însuşi, o «estetică» mai revelator în acest sens decît orice principiu. În el descifrezi totul: opera începe să trăiască. Nu e aceasta actul critic esenţial?

G. Călinescu e într-adevăr neîntrecut în arta secretă în toată diplomaţia comunicării, în *tehnica* familiarităţii, a *intimităţii* cu opera, în miracolul căreia ştia să descîndă cu dezinvoltură, nerespectuos cu misterele. El are o mare încredere în cuvinte, de aceea cuvintele îl ascultă: «Figurile lui ţinute într-o cutie de jucării scapă la deschiderea capacului şi se întind fantomatic spre cer. Descripţia morală a lui Cehov are calităţile mătăsurilor cu două reflexe, scriitorul descoperă gingăşie în ridicol şi intră în dramă prin bufonerie... Ceea ce e capital la un creator e proiecţia ideilor. Nu există personaj oricît de meschin în planul vieţii care să nu devină uriaş dacă au fost conformate în el toate organele cu rezultatul unei funcţii totale în numele umanităţii. Sancho Panza este în insula lui un om de stat tot aşa de serios ca şi Filip al II-lea (...). Omul care şi-a stropit superiorul cu salivă şi a murit de frică e un erou shakespearian, pot să zic chiar, pentru claritatea ideii, homeric».

Interpretarea literaturii constituia pentru G. Călinescu, oricît de îndepărtat în timp ar fi fost obiectul reflecţiei sale, modul său de a trăi cu intensitate şi voluptate *prezentul*. Adrian Marino subliniază în substanţiala sa prefaţă acest aspect fundamental: «Cînd îl crezi iremediabil pierdut în cele mai abstrase consideraţii despre erotica Renaşterii, atunci poţi să fii sigur că gîndul lui G. Călinescu este concentrat la maximum asupra prezentului».

Cronica SATIRICĂ

cap pătrat ceva mai moale

de Teodor MAZILU

Era un cap pătrat şi, ca orice cap pătrat, foarte mîndru de capul lui pătrat. Peste toate problemele îşi depunea capul ca o iespede de piatră, nimic nu se mai vedea, nimic nu mai răsufla. În fiecare dimineaţă se examina în oglindă şi, de cîte ori descoperea că nimic nu intervenise în conformaţia capului, răsufla uşurat. Îi era teamă ca nu cumva duşmanii să-i rotunjească puţin capul.

— Slavă Domnului, capul meu tot pătrat a rămas.

Se iubea pe sine şi cu deosebire capul lui pătrat. Avea şi de ce. De la acest binecuvîntat cap pătrat numai cu avantaje s-a ales. O femeie, dezamăgită de cinismul unui bărbat cu capul ceva mai rotund, i-a sărit încîntată în braţe, aducînd în căsnicie o dată cu duioşia unei femei trecute de treizeci de ani şi un automobil cu rodajul abia făcut. A găsit şi un post bun, căci tocmai atunci se căuta într-o instituţie un individ cu cap pătrat. Şefii de acolo confundau competenţa cu mărginirea şi servilismul... Ei erau convinşi că un individ slugarnic devine cu timpul şi competent... Să fie el slugarnic, că pregătirea profesională vine de la sine...

Serviciul capului pătrat era destul de simplu. De fapt, nu i se cerea nimic. El nu trebuia decît să respingă. Trebuia să fie un zid de care orice să ricoşeze. Or, dat fiind cunoscuta tărie a unui cap pătrat, îndeplinea această operaţie cu foarte mare succes. Deşi lucra în comerţ, unde mişcarea e în firea lucrurilor, capul pătrat izbutea să oprească totul în loc. El respingea totul aproape reflex — iniţiative, sugestii de îmbunătăţire a muncii şi tot felul de audienţe. În orice schimbare vedea o ameninţare la adresa scaunului pe care trona autoritatea capului său pătrat. De înţeles, nu trebuia să înţeleagă nimic: nu făcea decît să-şi mute uşor capul pătrat cînd puţin la dreapta, cînd puţin la stînga. Această mişcare ritmică a capului i-a adus faima de om serios. Seriozitatea lui adusese comerţul de care răspundea la ruină, dar asta nu-i tăia din faima de om serios... Ducea totul de risipă, dar o făcea cu demnitate.

Drama capului pătrat a intervenit cînd, pentru prima oară în îndelungata lui carieră, i s-a reproşat, şi încă de la obraz, conformaţia capului.

— Eşti un cap pătrat...

Tîrziu a înţeles că asta nu-i o laudă. Toată baza lui pătrată se afla în primejdie.

Pînă şi soţia, blînda şi disciplinata lui soţie, i-a spus într-o bună dimineaţă, în timp ce deschidea portiera maşinii:

— Eşti un cap pătrat.

În capul lui pătrat logica înainta din greu, ca nişte soldaţi într-o mlaştină, îşi făcuse cu chiu cu vai loc: «Dacă nu-mi rotunjesc capul, pierd şi nevasta, pierd şi stima colegilor. Dacă nu-mi rotunjesc capul, sînt ca un om mort».

Aşa pătrat cum era, voia să trăiască şi să se bucure de viaţă. Şi, din spirit de conservare, capul pătrat a încercat să se rotunjească. Eu, care sînt vulpe bătrînă, pot să fiu şi om de treabă, şi plin de iniţiativă. Dorea să-şi facă nefericitul un cap rotund, după mintea lui de cap pătrat. Adusese capului unele mici îmbunătăţiri. De gîndit, tot nu gîndea, dar îl citea pe Kafka. Devenise un cap pătrat ceva mai modern. Iniţiativele, în loc să le înlăture brusc, le respingea încetul cu încetul, aproape fără să le observi, parcă le înghiţea nu altceva. Audienţele le amîna c-un zîmbet de politeţe alături. Peste vechea idioţenie pătrată adăugase un zîmbet la fel de pătrat, care o acoperea de minune în întregime. Acelaşi cap pătrat devenise ceva mai moale; în loc să respingă iniţiativele, le îngropa. A devenit chiar şi puţin meditativ, din cînd în cînd oftează, bineînţeles cît îl permite deschizătura capului pătrat. Îl apuca nostalgia după vremurile de odinioară:

— Ce bine era cînd nu-ţi cerea nimeni să gîndeşti. Obligaţia la gîndire pare un atentat la adresa libertăţii individuale.

De ce să mă oblige să gîndesc? Eu nu vreau să gîndesc. Eu n-am idei, eu am greutăţi familiale.

Săracul cap pătrat, a încercat şi el să ţină pasul cu vremea. Dar a încercat să-şi rotunjească puţin capul după criteriile unui cap pătrat. Alte criterii nici nu are. Şi chiar dacă ar vrea să zboare, tot pătrat ar vrea să zboare. Deşi vîscos şi flasc, el şi-a păstrat admirabila formă pătrată.

A devenit însă un cap pătrat ceva mai moale. Asta e tot ce-a reuşit. Cînd vede un cap ceva mai rotund se face galben ca ceara. A devenit pătrat şi flasc. Vîscos şi pătrat. Doamne, ce trist spectacol... Feriţi-vă de capetele pătrate tari, dar şi mai abitir de cele şi pătrate, şi vîscoase.

Senzaționalele transplantări de inimă efectuate nu demult la Capetown au reprezentat încercări de a zăgăzui «în extremis» ravagiile aterosclerozei — dușmanul nr. 1 al sănătății omului. Pacienții sufereau de afecțiuni tipice determinate de această boală: infarctul miocardic (Washkansky) și tromboza coronariană (Blaiberg).

Teorii recente «șochează» opinia publică mondială aruncînd o nouă lumină asupra aterosclerozei. Se pare că DULCIURILE ȘI NU GRĂSIMILE sînt principalii vinovați!

Cercetările se duc pe un front larg, risipind pe parcurs vechi prejudecăți: ateroscleroza NU este numai o boală a vieții moderne; ea lovește NU numai pe bătrîni, ci și pe tineri... și chiar pe sugari; ea NU se produce numai la om, ci și la animale.

Se va lămuri și misterul colesterolului?

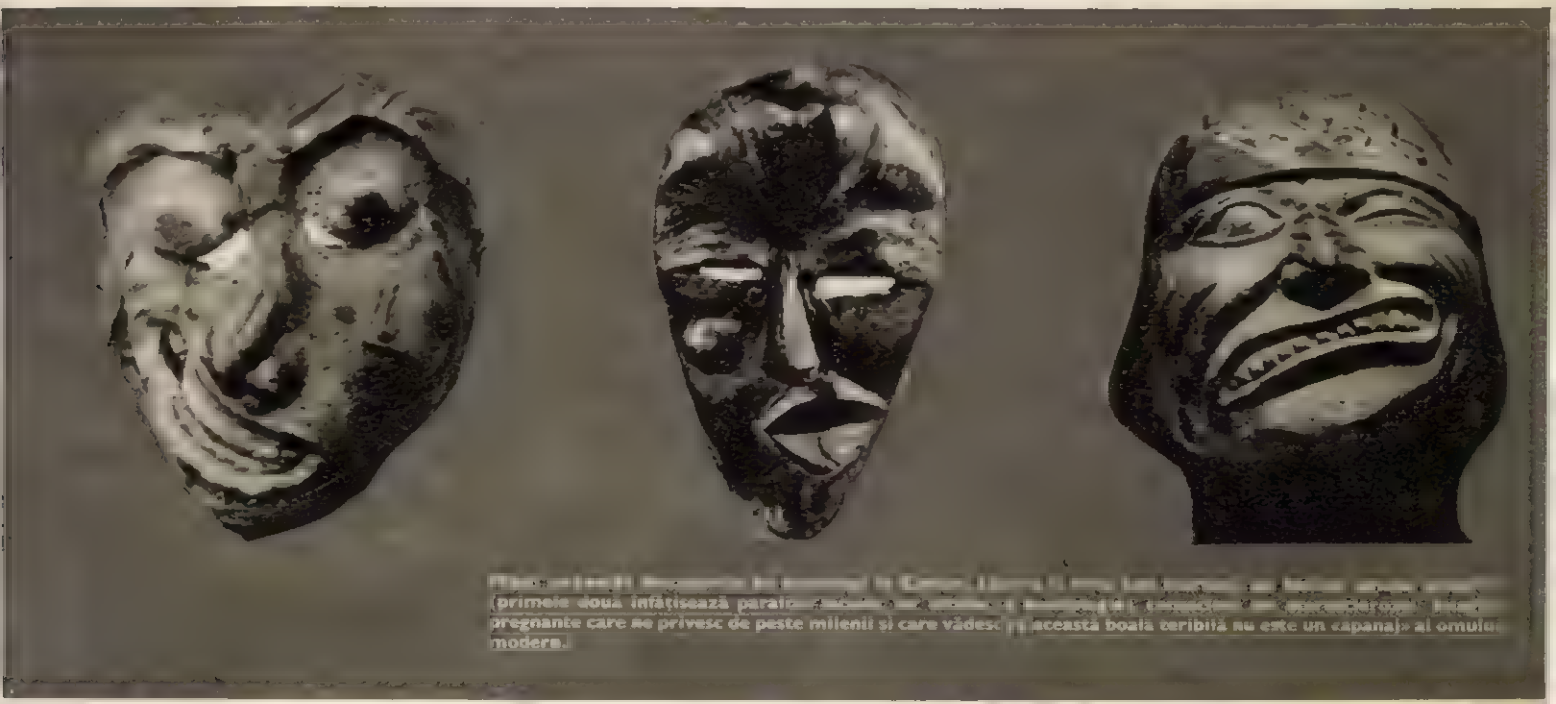

(primele două înfățișează paraf[illegible] preg[illegible] pregnante care ne privesc de peste milenii și care vădesc că această boală cerebrală nu este un «apanaj» al omului modern.

CE VÎRSTĂ AVEȚI ? VÎRSTA ARTERELOR DV. !

CE SPUN SPECIALIȘTII

PROF. DR. EBERHARD GOETZE (R.D.G.)

Sîntem încă departe de o clarificare a modului de producere a aterosclerozei: valorile sanguine ridicate ale lipidelor și în special ale colesterolului pot contribui, dar nu constituie singura cauză.

ACAD. DR. C.C. ILIESCU

Experimental se pot obține variate tipuri de leziuni și complicații aterosclerotice prin administrarea prelungită la animal a regimurilor alimentare bogate în grăsimi.

PROF. G.N. UDINȚEV (U.R.S.S.)

Metabolismul și în special metabolismul colesterolului se află sub influența sistemului nervos. De aceea întărirea sistemului nervos, organizarea regimului de muncă și odihnă, asigurarea unui somn normal, evitarea oboselii extreme și a neliniștilor ajută la profilaxia aterosclerozei.

DR. MAX LEVY (FRANȚA)

Infarctul miocardic la oamenii tineri poate fi condiționat de diferiți factori, în special metabolici, de sistem, ereditari, cu o verigă întotdeauna indispensabilă: aportul caloric excesiv.

Cercetînd statisticile medicale mondiale se poate vedea că bolile inimii și ale vaselor sanguine ocupă în prezent primul loc, ele fiind responsabile pentru 25 la sută din totalul de îmbolnăviri pe glob. Este *o cifră mai mare decît aceea dată de tuberculoză, cancer, febră tifoidă și pneumonie socotite împreună!*

În ce privește cauzele bolilor cardiovasculare, ateroscleroza și hipertensiunea arterială (care se află de altfel în relații strînse) sînt cele care dau cel mai mare număr de îmbolnăviri: 40-50% din total.

Aceste cifre ne îndreptățesc să considerăm ateroscleroza drept «inamicul public nr. 1» al sănătății oamenilor. Frecvența ei în țările mai dezvoltate din punct de vedere economic a făcut pe mulți cercetători să o considere o boală a timpurilor moderne, un «produs al civilizației». S-a crezut de asemenea că ea este boala cea mai «umană», în sensul că afectează în special omul (mai ales la vîrste înaintate). Dar studii recente au dovedit că atît afirmațiile cu privire la «originea modernă» a bolii și la specificitatea ei umană, cît și la caracterul ei de vîrstă *nu* corespund adevărului.

CE ESTE, ÎN FOND, ATEROSCLEROZA?

Studii făcute de diverși savanți pe mumii egiptene de acum 3 500 ani au scos la iveală leziuni pronunțate de ateroscleroză pe aortă. Leziuni asemănătoare au fost găsite pe mumiile peruviene, iar consecințele unor boli datorite aterosclerozei (paralizii, hemiplegii etc.) sînt prezente pînă și pe numeroase măști și statuete primitive.

Ateroscleroza a fost apoi identificată și la animale sălbatice și reprodusă experimental pe animale de laborator.

În sfîrșit, în ultimul timp s-a constatat că deși în majoritatea cazurilor ateroscleroza apare după vîrsta de 50 de ani, ea poate lipsi pînă la adînci bătrînețe, dar se manifestă uneori la tineri și, în mod excepțional, chiar la sugari. S-a spus de aceea, pe bună dreptate, că «avem vîrsta arterelor noastre». Etatea noastră calendaristică poate fi independentă de cea a arterelor: există persoane vîrstnice cu artere foarte suple, «tinere», în timp ce arterele unor tineri au cîteodată o rigiditate de om bătrîn.

Dar ce este în fond ateroscleroza?

După cum îi arată și numele (în greceşte *atehero* = supă, terci + *scleros* = întărire), el indică un proces de scleroză arterială cu prezență de grăsimi cu aspect de terci în pereții vaselor, așa cum se observă la nivelul «plăcilor» aterosclerotice. Arterele își pierd astfel elasticitatea și devin rigide, pereții se îngroașă, iar calibrul lor se micșorează.

Indiscutabil că tabloul clinic depinde de teritoriul arterial interesat. Cele două organe «nobile» ale corpului nostru, inima și creierul, cad victime în mod special procesului aterosclerotic. Dacă debitul arterelor coronare (care irigă direct inima) scade, mușchii cardiaci (miocardul) se asfixiază. Apare astfel senzația atît de dureroasă a anginei pectorale. Iar dacă unul dintre vasele coronare se «astupă» complet, regiunea corespunzătoare a miocardului nu mai primește sînge de loc. În acest caz este vorba de un infarct miocardic, accident dramatic prin procentul ridicat de mortalitate pe care îl antrenează. Afectarea vaselor sanguine ale creierului (ateroscleroza cerebrală) duce la paralizii și tulburări dintre cele mai variate.

CEI TREI «S» ÎȘI SPUN CUVÎNTUL

Care este cauza aterosclerozei? Astăzi se admite din ce în ce mai mult în lumea medicală că ea este rezultanta unei vieți anormale caracterizate prin cei trei «S»: *surmenaj*, *sedentarism* și *supraalimentație*. În acest sens, civilizația modernă a exercitat o influență deosebit de nefavorabilă asupra organismului uman. La vremea sa, Alexis Carrel a atras atenția, pe bună dreptate, asupra suprimării a numeroase funcții adaptative ca efect al civilizației: omul a trebuit să lupte din ce în ce mai puțin cu intemperiile, hrana sa s-a îndepărtat din ce în ce mai mult de alimentele naturale. La acestea se adaugă lipsa de activitate fizică, surmenajul, aerul viciat, zgomotul și agitația marilor orașe — tot atîtea cauze care contribuie la «îmbătrînirea» arterelor noastre.

Încercînd să pătrundem în intimitatea fenomenului vom evoca la început cercetările mai vechi care prezentau drept protagonist al dramei colesterolul. Această substanță grasă, care de altfel se găsește în mod normal în sînge și în alte organe, este de fapt «materia primă» din care se formează plăcile grase de grăsime de pe pereții arterelor. Dar reprezintă oare și principalul vinovat? Majoritatea specialiștilor au răspuns afirmativ și, în consecință, au fost «condamnate», fără drept de apel, grăsimile animale. Totuși...

Încă în 1957 prof. John Yudkin, titularul catedrei de dietetică de la Universitatea din Londra, afirma în revista medicală «Lancet» că «alimentația bogată în zahăr este mult mai legată de moartea prin ateroscleroză coronariană decît consumarea grăsimilor». El a revenit asupra acestei teze în 1964 și 1967, susținînd recent în revista «New Scientist» că «mai mult decît viața sedentară, obezitatea, tutunul sau grăsimile, zahărul este acela care favorizează îmbolnăvirea arterelor coronare și infarctul miocardic».

Prof. Yudkin remarca printre altele că pe insula Sf. Elena, unde indigenii se hrănesc din abundență cu zahăr și miere, ateroscleroza coronariană este foarte frecventă. La fel în Franța, unde se consumă cel mai mult zahăr pe cap de locuitor, mor anual 100 000 oameni din cauza aterosclerozei. În schimb la triburile Masai și Samburu din Africa răsăriteană, a căror alimentație constă numai din grăsimi și lactate, bolile aterosclerogene pur și simplu nu sînt cunoscute!

O PROBLEMĂ CENTRALĂ A ORGANIZAȚIEI MONDIALE A SĂNĂTĂȚII

Dar șocul asupra opiniei publice l-a produs un alt articol al unui savant de renume internațional, prof. Forest E

Iată cum arată schematic molecula de colesterol, al cărei «mod de fabricare» în organismul uman a fost recent descoperit. Sfera gălbenă reprezintă carbonul asanumitului radical metil (CH_3), iar cea roșie — carbonul rădăcinii carboxil ($COOH$). Pătrunzînd în intimitatea acestor reacții oamenii de știință vor putea lupta, cu mai mult succes ca pînă acum, împotriva aterosclerozei.

CURIOZITĂȚI CU TÎLC

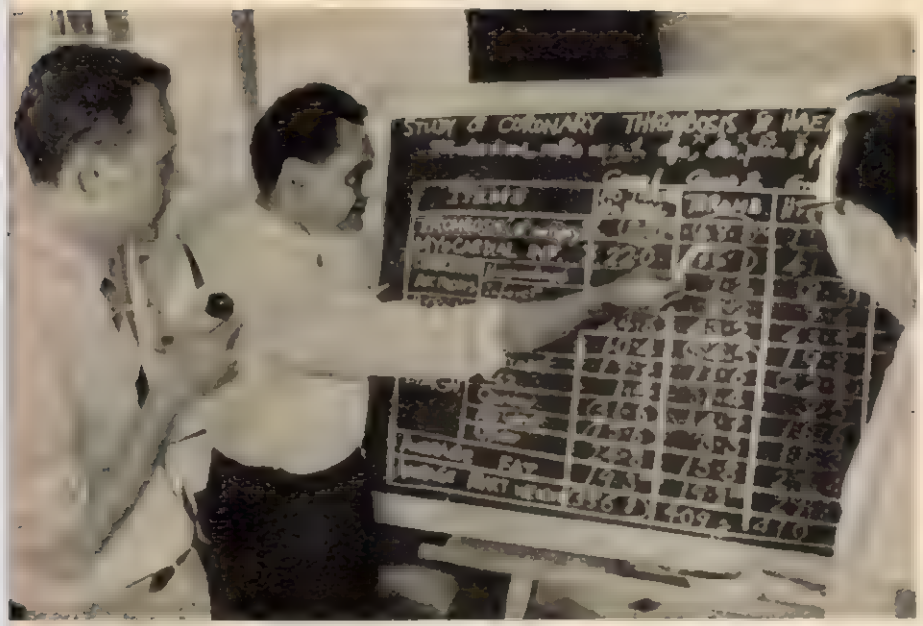

O vastă anchetă asupra arterelor coronariene este în curs de desfășurare sub egida Organizației Mondiale a Sănătății. Fotografia îi înfățișează pe cîțiva «anchetatori»: dr. Lundberg (Suedia), dr. Zahor (Cehoslovacia), dr. Jdanov (U.R.S.S.). Rezultatele, a căror interpretare necesită complicate calcule matematice (statisticile vizează zece regiuni europene!), sînt prelucrate de calculatorul electronic gigant al Centrului european de cercetări nucleare de la Geneva.

Profesorul Vaneck (Cehoslovacia) studiind o «mostră».

Kendall, de la Centrul de cercetări al Universității Columbia din New York. Să vedem, pe scurt, cum explică Kendall cauza ateroscleroze.

Spre deosebire de alte țesuturi organice, pereții arterelor nu au vase capilare «personale» care să le furnizeze oxigen. În lipsa acestuia celulele își obțin energia din glucoză și, pentru o bună funcționare, ele trebuie să dispună permanent de acest element.

În mod normal glucoza se produce în urma procesului de degradare lentă a amidonului consumat, care asigură un debit permanent și constant de zahăr. Dar alimentația populațiilor cu un înalt nivel de trai — alimentație în care predomină pîinea albă și dulciurile — introduce în organism zaharuri «de-a gata». Rafinate și asimilate ușor ele aprovizionează celulele din belșug cu substanțe nutritive. Aceste «porții mari» de zahăr sînt servite însă în mod discontinuu, intercalate cu «posturi» destul de prelungite, și tocmai acestea din urmă ar fi «primum movens» în declanșarea aterosclerozei: se produc astfel leziuni ale peretelui arterial care, la rîndul lor, ar favoriza depunerea grăsimilor. Prezența colesterolului în artere ar fi deci consecința unei alimentații nerationale, bogate în zaharuri, și nu efectul unui consum exagerat de grăsimi!

Deocamdată noua teorie mai cere studii și probe pentru a fi confirmată. Dar pînă la aceste dovezi, este bine să fim atenți nu numai la abuzul de grăsimi, ci și la cel de zaharoase, înțelegînd prin acestea nu numai dulciurile dar și celelalte hidrocarbonate (pîinea — îndeosebi cea albă — făinoasele etc.).

Această recomandare în ce privește consumarea zaharurilor a fost făcută de altfel și de recenta sesiune a Societății franceze de medicină preventivă și socială care a avut loc în septembrie 1967 la Paris, cu participarea unor specialiști din numeroase țări.

În fine, să arătăm că ateroscleroza constituie în prezent una dintre problemele centrale ale Organizației Mondiale a Sănătății, în cadrul căreia se studiază de specialiști suedezi, cehi și sovietici «mostre» de artere coronare provenind de la 13 500 persoane. Să sperăm că aceste cercetări vor aduce lumină în capitolul atît de controversat al aterosclerozei, care din păcate ne privește îndeaproape pe noi toți...

Dr. Em. ROMAN

FUMATUL ȘI ATEROSCLEROZA

Un comunicat recent al Asociației americane de cardiologie face cunoscute rezultatele unor cercetări de la Facultatea de medicină din New Orleans, prin care se demonstrează că la fumători «sedimentele» aterosclerotice din vasele coronare sînt mult mai mari decît la nefumători. Aceste sedimente sînt cu atît mai grosse cu cît numărul țigărilor fumate este mai mare.

UN «MEDICAMENT» STRĂVECHI: USTUROIUL

Cunoscut din cele mai vechi timpuri, usturoiul își păstrează încă actualitatea în tratamentul aterosclerozei. Usturoiul s-a dovedit un neîntrecut hipotensiv și un antiaterosclerogen remarcabil. Se prepară sub formă de decoct, punîndu-se la fiert o parte usturoi la două părți apă, pînă scade la jumătate. Se strecoară fierbinte, se îndulcește și se bea cald o ceșcuță pe zi.

ULEIUL DE IN

Cercetările profesorului Paul Owren din Oslo au arătat că introducerea în alimentație a uleiului de in contribuie la prevenirea aterosclerozei, în special a celei coronare. Profesorul norvegian preconizează în acest scop consumarea în fiecare zi a cîte unei linguriță cu ulei de in.

CAFEA SAU CEAI?

După unele observații ale unor medici canadieni persoanele cu boli coronariene care beau zilnic multă cafea au colesterolul crescut, lucru care nu s-a constatat la cei care consumă ceai.

HORMONI ÎMPOTRIVA INFARCTULUI

Pornind de la faptul că infarctul miocardic este mai puțin frecvent și mai puțin grav la femei decît la bărbați, s-a experimentat un nou medicament care are la bază hormoni estrogeni (feminini). Doctorul J. Marmorston de la Universitatea din California a comparat timp de 11 ani evoluția a 80 de bolnavi tratați cu hormoni cu cea a 147 de bolnavi tratați după metode «clasice». Încă după primul an, mortalitatea a fost de numai 1,5% la pacienții cărora li s-au administrat hormoni și de 7% la ceilalți. Diferența s-a accentuat și mai mult în anii următori.

OXIGENOTERAPIA ÎN... CORT

Studiile din ultimii ani au demonstrat influența oxigenoterapiei (sub formă inhalabilă) asupra metabolismului colesterolului. Oxigenoterapia aplicată în «cort» de oxigen la bolnavii cu ateroscleroză a produs uneori rezultate favorabile mai ales după mai multe asemenea ședințe.

CĂLĂTORIȚI CU AVIONUL!

După părerea unui cardiolog francez, călătoriile cu avionul ar preveni, într-o anumită măsură, infarctul miocardic. Statisticile arată că la personalul navigant al diferitelor companii aeriene s-au observat mai puține cazuri de infarct decît la restul populației. «Cura de altitudine» ar putea oare constitui, pentru o persoană sănătoasă, un foarte util «antrenament» coronarian?

ȘI MOLUȘTELE AJUTĂ...

De curînd a fost prezentat un nou medicament împotriva bolilor coronare datorite aterosclerozei; el acționează provocînd o micșorare a tensiunii arteriale și o dilatație a vaselor. Este vorba de o substanță extrasă din glandele salivare ale unei moluște și este denumită eledoizina.

«GIMNASTICĂ» PE ANIMALE

Experiențe interesante au fost efectuate de un savant german care a încercat să stabilească dacă lipsa de exerciții fizice are vreo legătură cu apariția aterosclerozei. La animale supuse unui regim bogat în substanțe aterosclerogene s-a constatat că boala s-a produs mai frecvent la viețuitoarele ținute în condiții de imobilitate decît la cele supuse zilnic unor exerciții de «gimnastică».

CLUBUL ANTICORONARIAN

Voluntari de vîrstă medie, membri ai așa-numitului club anticoronarian din New York, au consumat timp de patru ani 2 000-2 700 calorii pe zi, din care substanțele grase acopereau doar 30-35% din alimentele ingerate. Colesterolul acestora era tot timpul mai scăzut decît al unui lot de martori care se hrăneau după voie, iar totalul accidentelor coronare după patru ani de experimentare a fost de 3,4 la mie, adică *de cinci ori mai mic* decît al celor alimentați «normal».

început de an pe platourile lumii

LELOUCH SE GRĂBEȘTE

Cele dintîi zile ale lui 1968 l-au găsit pe harnicul Claude Lelouch la datorie, în spatele camerei de luat vederi, pregătit să tragă primii metri de peliculă ai unui film ce se va intitula «Pedeapsa capitală». «Va fi un film în întregime subiectiv — declară Lelouch. Timp de o oră și jumătate spectatorii se vor simți ei înșiși condamnați la moarte. Voi încerca să înfățișez calvarul unui condamnat (de justiție ori de o boală). Cînd un om știe că-și va pierde viața se declanșează în el un lanț de traumatisme care fac ca omul să moară de fapt înaintea achitării propriu-zise.

...Făcînd acest film despre pedeapsa capitală realizez un film despre viață. Sper că la sfîrșitul proiecției spectatorii vor fi obligați să ia atitudine... Cît despre actori, sînt cu toții necunoscuți. Avocații sînt avocați adevărați, gardienii din închisoare sînt gardieni cu adevărat. Numai interpretul principal va fi actor. M-am gîndit la Amidou, dar trebuie să mai fac numeroase probe pînă să iau o hotărîre definitivă. Am de gînd să turnez foarte repede, vreau să păstrez actorii sub o stare de tensiune»...

DUO GASSMAN-RISI

Vittorio Gassman face victime și printre regizori. Sînt unii care după ce l-au cunoscut nu se mai pot despărți de acest actor al cărui talent și capacitate intelectuală ating dimensiuni destul de rare. După ce a lucrat patru filme cu el («Depășirea», «Armata Brancaleone», «Tigrul» și «Dezlănțuitul»), regizorul Dino Risi i-a oferit lui Gassman încă o partitură tragicomică: «Profetul». Nu peste mult timp (și Gassman filmează cu sufletul la gură căci tot în luna aceasta va trebui să fie Richard al III-lea pe o scenă torineză) mulții săi admiratori îl vor putea vedea sub masca unui călugăr care, săturîndu-se de această îndeletnicire, se hotărăște să se întoarcă la cele lumești.

LOSEY L-A ÎNDUPLECAT PE BURTON

Cu vreo jumătate de an în urmă Richard Burton declara mînios că nu mai dorește să apară împreună cu soția sa, Elizabeth Taylor, în nici un film, întrucît nu sînt Stan și Bran. Și totuși un cineast englez de mare autoritate, Joseph Losey (autorul «Accidentului», premiat la Cannes în 1967), l-a făcut să-și schimbe hotărîrea. Argumente: două roluri — unul pentru Richard, altul pentru Liz — în filmul «Goforth», roluri care solicită atîta forță și fantezie din partea unui actor — mărturisește Burton — încît e greu să le reziști. Ei n-au putut. Probabil că au făcut bine. Drept care au plecat în Sardinia să filmeze.

Partenera celor doi actori este o tînără vedetă franceză — de origine canadiană — proaspăt lansată: Johanna Shimkus, destul de intimidată de prezența «monștrilor sacri». Se vede și din fotografia noastră (1).

«PRIMĂVARA PE ODER» ÎN IMAGINI

Cunoscutul roman al scriitorului rus Emmanuil Kazakevici a stîrnit interesul regizorului Leon Saakev care se află în momentul de față, adică în plină iarnă, pe malurile... Niprului, în mijlocul echipei cu care realizează ecranizarea susamintită. «O epocă întreagă, cea de care se ocupă cartea — declară cineastul — nu poate fi transpusă într-un film. De aceea grija noastră cea mare este să evidențiem ideea principală: umanismul militant al poporului rus. Vom alterna imaginile luate de noi cu unele fragmente din jurnalele de actualități ale vremii, pentru a asigura peliculei o autenticitate sporită».

DUPĂ O ATÎT DE ÎNDELUNGATĂ ABSENȚĂ

Pe platourile de la Billancourt este sărbătoare. Cineastul Henri-Georges Clouzot s-a reîntors în cinematografie după o absență de trei ani. S-a reîntors cu un scenariu scris de el însuși, «Prizoniera», și cu dorința de a face un film a cărui acțiune să se petreacă în lumea pictorilor ultramoderni, a autorilor artei cinetice. Drept consultant artistic și l-a ales pe unul dintre tinerii exponenți ai op-artului, Yvaral, fiul lui Vasarely. În distribuție figurează numele lui Laurent Terzieff, actor fascinant, cu personalitate masivă, al actrițelor Elizabeth Wiener și Dany Carrel.

1

FRAȚII FONDA, PARTENERI

După ce a lansat-o în Europa pe Jane Fonda (foto 2), Roger Vadim se preocupă și de cariera cumnatului său, Peter Fonda. În scheciul Metzengerstein (unul dintre cele trei capitole ale filmului «Povestiri extraordinare» realizat, după Edgar Poe, de Fellini, Louis Malle și Vadim) Peter deține un rol principal, baronul Wilhelm de Berlifitzing, vecinul misterios al nu mai puțin misterioasei contese Metzengerstein — interpretată, firește, de Jane.

Considerînd povestirea lui Poe ca o ilustrare insistentă a uneia dintre temele obsedante ale scriitorului, metempsihoza, Vadim o transpune pe ecran ca atare. Desigur, cu cunoscutele-i libertăți pe care Vadim și le asumă față de orice text.

Filmările au loc în satul Sibiril din provincia Bretagne.

OPINII: UN SINGUR CINEMATOGRAF SPECIALIZAT?

După repetatele și insistentele intervenții ale criticii de film, un cinematograf bucureștean a primit în sfîrșit investitura de sală specializată și a captat imediat interesul cinefililor datorită repertoriului său care exclude din capul locului peliculele comerciale. La «Central» există șanse sporite de a vedea o selecție de filme după criterii estetice armonios echilibrate: producții purtînd girul unor premii internaționale de prestigiu, opere reprezentative pentru diferite școli cinematografice naționale, creații ale unor cineaști de renume, filme cu caracter special (poetice, experimentale, de avangardă etc.). Pe un asemenea ecran își află firesc (și necesar) locul Antonioni și Godard, Bunuel și Alain Resnais, Hitchcock și Bergman, Skolimovski și Hutiev, Nemec și Chytilova. Aici pot fi prezentate cicluri grupate tematic sau cronologic, programe consacrate anume unor tendințe și fenomene actuale din lumea celei de-a șaptea arte, întregite de expoziții, standuri de cărți, programe de sală. Cîmpul inițiativelor și ideilor interesante este larg deschis. La punerea lor în practică, un aport util ar putea veni din partea Asociației cineaștilor, din partea criticilor de specialitate, desigur în măsura în care vor fi solicitați să colaboreze.

Așadar începutul a fost făcut. Acum e de așteptat ca lucrurile să nu se oprească la acest prag. În majoritatea țărilor, cinematografele zise «de artă și încercare» alcătuiesc o rețea puternică și prosperă, frecventată de un mare număr de spectatori. Bucureștiul nu se poate mărgini la un singur cinematograf specializat. Pentru viitor formula ar trebui dezvoltată, extinsă și asupra altor săli. E poate excesiv să pretindem fiecărei săli de cinema o fizionomie distinctă. Dar în orice caz experiența «Centralului», care și-a dovedit pe deplin viabilitatea, nu poate rămîne singulară.

Mai întîi s-ar putea încerca eventual profilarea cîtorva cinematografe pe genuri de filme (comedii, aventuri, polițiste, producții muzicale, ecranizări de opere literare celebre ș.a.m.d.). Acest prim pas spre specializare ar fi nu numai un mod civilizat de a veni în întîmpinarea preferințelor publicului, ci și o acțiune capabilă să întărească funcția cultural-educativă a cinematografelor. Pentru că, creșterea numărului de săli cu profil bine stabilit va implica negreșit un efort mai substanțial, deliberat și metodic, în vederea achiziționării filmelor celor mai adecvate.

Mihail LUPU

cinema

tv

degeaba fredonăm samba...

Trăim cu toții sub puternica impresie a filmului lui Claude Lelouch. Așa cum s-a făcut cîndva și cu... «Zorba grecul», televiziunea speculează această impresie într-un mod de natură s-o diminueze. Admirabila muzică a filmului «Un bărbat și o femeie» este o componentă deocamdată nedetașabilă a acestuia. Samba, melodia «L'amour est bien plus fort que nous» ne-au răscolit sufletul, interpretate de autorul textelor lor, Pierre Barouh, în ambianța de poezie și culoare a imaginilor, în atmosfera unică a filmului. Fiecare formație de muzică ușoară, fiecare cîntăreață invitată pe micul ecran de la revelion încoace resimt parcă obligația de a ne oferi o versiune proprie, orchestrată după ureche și după gustul propriu și cu un interminabil pam-pam-pam în loc de cuvinte. Diluată, fărîmițată, denaturată, muzica devine o umbră a celei care a contribuit la marele succes al acestui film desăvîrșit. (Cu totul altceva a fost cînd, într-un Magazin III, s-a introdus o secvență din film cu muzică cu tot.)

Pentru televiziunea noastră, «Un homme, une femme» ar fi putut să reprezinte nu un pretext de succese facile pentru interpreți de muzică ușoară, ci, în primul rînd, o lecție de magistrală folosire a unor mijloace tehnice și materiale modeste. Claude Lelouch și-a făcut filmul singur, într-un automobil care aleargă pe șosea, pe o plajă, în fața a două imobile, pe culoarul unui spital, într-o cameră de hotel și o sală de restaurant prinse doar fragmentar în imagine, pe un teren închipuind un platou de filmare. S-a demonstrat din nou, la un nivel inatacabil, că nu banii, nu profuziunea de mijloace tehnice, nu costisitoarea exibare a unor exterioare și interioare de lux sînt elementele indispensabile ale unei capodopere. Decorurile filmului «Un bărbat și o femeie» sînt mai simple chiar decît cele ale ultimului episod din «Aventurile echipajului Val-Vîrtej». S-a mai demonstrat că un regizor talentat, secondat de trei actori asemenea lui poate crea aproape din nimic o viață mai adevărată decît viața. Nu împrumutînd cu și fără prilej melodiile acestui film cu adevărat modern își va dovedi televiziunea noastră ancorarea în viața artistică a zilelor noastre ei, între altele, analizînd sursele deplinei lui reușite, de la acuratețea desăvîrșită a fiecărei imagini, a fiecărui sunet, pînă la semnificațiile profund firești ale tuturor micilor întîmplări din care este făcut.

Atunci cînd ne propune un spectacol ca «Vocea omenească» de Jean Cocteau, televiziunea — prin regizorul ei Radu Miron și prin interpreta aleasă, Dana Comnea — ne arată însă că pentru ea «Un bărbat și o femeie» n-a fost decît cel mult o colecție de șlagăre. Am devenit bănuitori din clipa cînd camera a început să se plimbe insistent, mult prea insistent, prin decorul de un lux excesiv, naturalist, evident inadecvat acestei mici piese de virtuozitate. S-ar fi potrivit o sugestie de decor, de cadru pentru «vocea» pe care o așteptam. Vai! Ce monotonă e vocea omenească! Și cel puțin dacă ar fi monotonă într-un registru modest, cuminte, care să nu supere urechea. În locul inflexiunilor de natură să sugereze durerea pe care o femeie părăsită se străduiește să și-o înăbușe, s-o ascundă dar care, împotriva voinței ei, răzbate cînd și cînd ca strigătul unui animal rănit, am avut parte de o succesiune monocordă de icnete, gemete, oftaturi și contorsionări, pe cît de indiscrete pe atît de neconvingătoare.

Merită scenета lui Cocteau să mai fie jucată astăzi? Da, poate de preferință la radio, pentru că «vocea» să fie într-adevăr vedeta unică. Și, în orice caz, ea merită să fie jucată ca un recital oferind unei actrițe posibilitatea de a-și manifesta sensibilitatea artistică și stăpînirea desăvîrșită a meșteșugului. Eventualele stridențe melodramatice ale textului ar fi, în aceste condiții, eliminate.

Evident, ceea ce spuneam ne-a îndepărtat cu totul de «Un homme, une femme» și ar fi foarte nepotrivită aici evocarea actriței Anouk Aimée

Să ne închipuim însă «Vocea omenească» interpretată de Leopoldina Bălănuță. Sau de Marcela Rusu. Sau de Gina Patrichi. Sau de Olga Tudorache. Sau de oricare alta dintre actrițele care n-au nevoie să se zvîrcolească, să urle și să se zmîrcăie pentru a ne convinge că suferă. Sau — de ce nu? — de Dana Comnea, îndrumată de un regizor avizat. Atunci am putea vorbi și de Anouk Aimée și de oricine altcineva.

Astfel e preferabil să rămînem, în materie de amante abandonate, la sugestivul «Et maintenant que vais-je faire de tout ce temps que sera ma vie ..»

Degeaba fredonăm Samba...

Felicia ANTIP

Cînd drumurile duc NU NUMAI LA ROMA

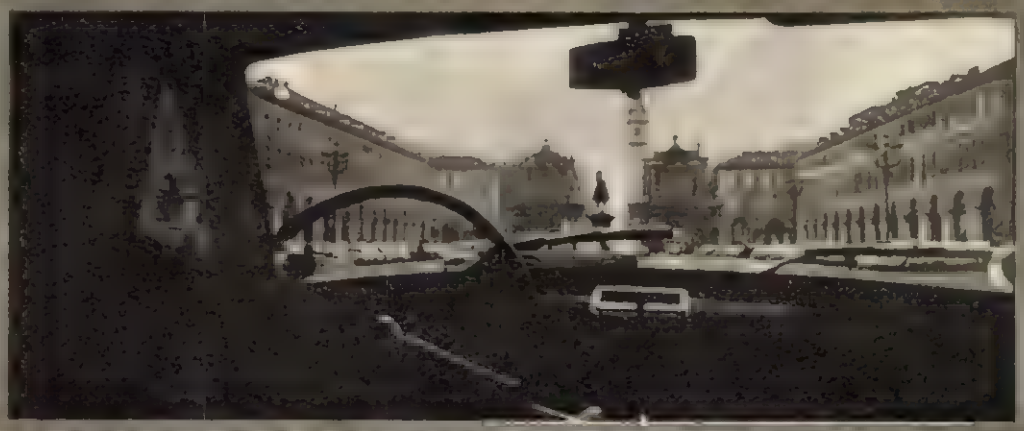

de Ion MĂRGINEANU

Călător pe drumurile Italiei, din Piemont și Lombardia pînă pe meleagurile Siciliei sărutate de soarele Mediteranei, am avut prilejul să fac cunoștință cu vestigiile antichității și comorile Renașterii ce-și dau mîna peste veacuri cu prezentul pentru a contura chipul unei țări în care pulsul zilelor noastre îl simți bătînd nu numai în triunghiul industrial al nordului ci și în zonele meridionale care încearcă să iasă din starea lor de înapoiere — și în bună parte au și făcut pași înainte. În peisajul sicilian, bunăoară, luminile uriașei rafinării de la Milazzo înaintează spre mare ca un transatlantic ce a arborat marele pavoaz, iar aproape de talpa cizmei peninsulare, la Taranto, modernul combinat siderurgic a dat infuzie de energie unei regiuni renumite pentru sărăcia ei, pentru valul migrator al oamenilor.

ACASĂ LA FIAT

Unul dintre orașele adevărată carte de vizită a peisajului industrial italian este Torino, capitala Piemontului, cea dintîi reședință a țării după înfăptuirea unității naționale, iar astăzi capitală a industriei automobilistice.

Cine poposește în Piazza San Carlo, la Palazzo Madama sau la Domul San Giovanni, poate admira nu numai clădiri vechi, străjuite de colonade și arcade ce se înșiruie pe străzi întregi conturînd o personalitate distinctă a Torinoului față de alte orașe italiene, dar și opere de artă purtînd pecetea maeștrilor Renașterii.

În afară de faptul că orașul dă patru cincimi din întreaga producție națională de automobile, este renumit și prin fabricile sale de vagoane și mașini electrice, de produse chimice, filaturi și țesături. Evident însă, punctul de atracție îl constituie FIATUL, acel gigant ampiasat pe o suprafață de peste un milion de metri pătrați, în halele căruia lucrează nu mai puțin de 70 000 muncitori. Mulți dintre ei au venit în urmă cu ani aici, emigrînd din Mezzogiorno, în perioada așa-numitului miracol economic cînd, alături de Genova și de Milano, Torino a absorbit mîna de lucru. După ce ai trecut prin sălile muzeului automobilului și ai făcut cunoștință cu «bunicii» mașinilor moderne, datînd încă de la sfîrșitul veacului trecut, te impresionează utilajul de înaltă tehnicitate, buna organizare a producției mașinilor ce se nasc sub ochii tăi.

MIRACOLUL DIN PIAZZA DEI MIRACOLI

Dacă Torino reprezintă polul industrializării, Pisa poate fi considerat polul atractivității pentru oricare străin. Cîndva, așezarea aceasta de pe vijeliosul Arno era un port înfloritor, rivalizînd cu Genova și Veneția. Dar gloriei maritime orașul i-a adăugat-o pe cea a științei și artei. Aici s-a născut marele Galileo Galilei pentru care monumentele Pisei au constituit un adevărat laborator pentru experiențele sale. În clădirea Domului el a determinat legea mișcării oscilatorii a pendulei, iar din turnul înclinat a stabilit legea căderii corpurilor.

Magnetul care atrage astăzi armata de turiști este Piața Domului, numită și Piazza dei Miracoli. Și poate nu fără temei. Lîngă impunătoarea clădire a Domului, construită din plăci de marmură de culori diferite, îmbinate cu o măiestrie de neegalat, se află celebrul Turn înclinat.

Fără a exagera, se poate spune că astăzi turnul poate fi încadrat între mult disputatele minuni ale lumii. În fiecare an el se înclină spre sud cu încă șapte zecimi de milimetru și, chiar dacă se spune că va rezista încă multe secole, savanți din întreaga lume se preocupă de acest fenomen, au loc dezbateri în presă și se preconizează începerea unor lucrări de consolidare. Dacă urci la ultima platformă — interesant este că înălțimea turnului este la nord de 55,22 m, iar la sud de 54,52 m, datorită tocmai înclinației — ai în față panorama orașului și a mării aflate la 5 km depărtare.

UN ORAȘ DESPRINS DINTR-O ILUSTRATĂ

Marea e de culoarea cerului; dimineața, obrazul ei pare atît de odihnit încît nici o cută nu-l încrețește. Doar sub asaltul provei micului vapor se stîrnesc ușor valurile. După 15 mile de drum, iată țărmurile Elbei, cea mai mare insulă a arhipelagului Toscanei.

Desprins parcă dintr-o ilustrată, se dezvăluie privirilor Portoferraio, capitala insulei. Orașul e situat într-un decor muntos și, dacă n-ai întîlni la tot pasul vegetația mediteraneană, dacă n-ai vedea uriașii palmieri și eucalipți, magnoliile înflorite, ai putea crede că te afli undeva într-o zonă din interior. Portul nu are trafic prea intens. Aici sosesc și pleacă vapoare cu turiști și, destul de rar, nave comerciale. În cea mai înaltă parte a orașului se află Villa dei Mulini, construită de Medicis și care-ți evocă prezența la Elba a lui Napoleon. Împăratul a stat pe insulă mai puțin de un an, de la 3 mai 1814 și pînă la 26 februarie 1815

În vila austeră se păstrează biblioteca personală a lui Napoleon, multe din obiectele care i-au aparținut și o reproducere în bronz a măștii mortuare. De altfel mai există pe insulă și un alt loc, situat în interior, la Sanmartino, unde se află o altă casă-reședință a împăratului. Este casa-muzeu, căutată mai cu seamă de turiști nu numai pentru importanța sa istorică dar mai cu seamă pentru frumusețea decorului, căci de pe vîrful unei coline ai în față întreaga panoramă de la Portoferraio.

LEGĂTURI STRĂVECHI

Întocmai ca sedimentările de roci, operă a îndepărtatelor ere geologice, istoria a așezat la temelia capitalei Emiliei — Bologna — întreaga sa evoluție. Este de ajuns să urci cele 498 de scări ale vestitului Torre degli Asinelli, care prin înclinația sa de 1,20 m față de unghiul drept îți reamintește celebrul Turn al Pisei, pentru ca de la înălțimea de aproape 100 de metri să cuprinzi cu privirile Piazza Maggiore cu palatele sale străjuite de colonade corintice și, mai departe, blocurile moderne cu multe etaje și puzderia coșurilor de fabrici ce încing ca o centură orașul. Iar dacă în pragul înserării parcurgi strada Maggiore, una dintre cele mai pitorești datorită palatelor sale pe care stăruie puternic patina vremii, vezi pe sub colonadele ce se înșiruie pe aproape doi kilometri viața trepidantă a locuitorilor, în contrast cu atmosfera de încremenală dintr-unul din filmele spaniolului Bardem. În anii glorioși ai Rezistenței antifasciste a poporului italian, patrioții bolognezi din brigăzile garibaldiene de partizani au găsit adăpost în spatele porților medievale, pornind de aici la atacul împotriva ocupanților hitleriști.

Locuitorii Bolognei sînt mîndri de faptul că orașul lor își aduce contribuția la progresul economic, social și cultural al țării, fiind gata oricînd să-i vorbească vizitatorului de dezvoltarea industriei, a urbanisticii și învățămîntului, reamintindu-i că Universitatea este cea mai veche din Italia, peste cîțiva ani urmînd să sărbătorească nouă secole de la întemeiere. Odinioară Bologna trăia prin faima medicilor și fizicienilor, — printre alții, aici a studiat Marconi undele hertziene — în anii aceștia orașul și-a menținut faima prin chirurgii și chimiștii săi și prin cercetătorii din domeniul fizicii nucleare.

Îndată după eliberare cetățenii au ales pentru conducerea și gospodărirea orașului un consiliu municipal democratic. Gospodarii orașului au avut de rezolvat o problemă serioasă în domeniul urbanisticii, tocmai ținînd

Roma — orașul celor șapte coline și al multor monumente ce-și oglindesc frumusețea în apele Tibrului.

seama de trecutul și aspectul său ca centru istoric și de distrugerile pricinuite de cel de-al doilea război mondial. Actualul primar, Guido Fanti, comunist, spunea: «Elementele fundamentale ale activității administrației municipale derivă din finalitatea luptei împotriva speculației funciare și din reconstrucția modernă a orașului, din raționala sistematizare a întreprinderilor economice și a instituțiilor de cultură și artă, din conservarea și îmbinarea armonioasă a aspectelor tradiționale ale arhitecturii cu cerințele de astăzi, precum și din politica pentru construirea de case economice, populare».

Vizitînd străvechea instituție de știință și cultură care este Universitatea și stînd de vorbă cu eminenți reprezentanți ai acesteia, am avut bucuria să aflu cît de strînse sînt legăturile de colaborare între Universitatea din Bologna și institutele de învățămînt superior din țara noastră. Profesorul doctor Giovanni Semeranno de la Institutul de chimie a fost ales, alături de alți savanți italieni, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România. El a spus: «Între popoarele noastre există legături străvechi care în acești ani s-au extins, cunoscînd o linie ascendentă în domeniul economic, cultural, științific, politic. Este un fapt deosebit de pozitiv în interesul reciproc și reprezintă o contribuție de seamă pentru întărirea prieteniei între popoare, pentru pace».

TUMULTUOSUL ADIGE — MARTORUL NEMURITOAREI IUBIRI

Verona. Străvechea Veronă, al cărei act de naștere a fost semnat în secolul al IV-lea înaintea erei noastre, își păstrează și astăzi neștirbită tinerețea și faima. Dincolo de impresionantele monumente în care antichitatea se împletește cu stilul risorgimentoului, Verona își deapănă trecutul prin minunata idilă creată de nemuritorul Will, idila eternilor îndrăgostiți — Romeo și Julieta.

Povestea lor n-a zămislit-o doar pana măiastră a lui Shakespeare, ci își are izvorul într-un fapt real petrecut în Verona secolului al XVI-lea, între zidurile austere, astăzi învăluite în verdeață, ale palatului Capuleților. Cîte inimi n-a înflăcărat pe parcursul veacurilor nefericita dragoste a celor doi tineri din Verona!

Pare ciudat, dar și astăzi încă un bătrîn poștaș poartă cu el, în tradițională-i tolbă, scrisori sosite de pe meleaguri îndepărtate pentru Romeo și Julieta. Fără număr, fără stradă. Și totuși adresantul nu este necunoscut, chiar dacă marii îndrăgostiți nu se pot bucura de plăcerea de a citi rîndurile ce le-au fost scrise.

O vizită la Verona îți dă prilejul să retrăiești întîmplările de demult. Din piața Delle Erbe pornește spre sud Via Capello. Acolo se află casa Julietei, palatul Capuleților. Într-o curte împrejmuită cu coloane, o mică fîntînă. Lîngă ea, boschete. Aici, printre florile înmiresmate, auzi parcă aievea, la ceasurile înserării, pașii celor doi tineri, șoaptele lor de dragoste. Cîteva trepte de piatră, tocite de atîți vizitatori cîți s-au perindat, te conduc spre un mic cavou unde este sarcofagul de piatră — Tomba di Giulietta.

Ghidul îți povestește cu lux de amănunte viața lui Romeo și a Julietei și este gata să jure că cei doi tineri au trăit aievea.

Drept mărturie îți arată și mica biserică unde se spune că Julieta și-a unit destinul cu cel al lui Romeo și, dacă tot nu crezi, te invită să vezi diferitele tablouri aflate de-a lungul unei galerii, în care celebrii îndrăgostiți sînt prezentați în felurite chipuri. Așa cum i-au imaginat autorii respectivelor tablouri. Și pentru ca povestea să aibă și mai mult iz de adevăr, te întîmpină și bustul lui Shakespeare, părintele spiritual al lui Romeo și al Julietei.

Verona: celebrul balcon al Julietei.

Lași în urmă zidurile bătrîne purtînd pe ele patina vremii și afară, în stradă, te trezești în clocotul vieții. Te poartă ca pe niște valuri mulțimea trecătorilor, te salută vuietul mașinilor.

Părăsind orașul străbătut de tumultuosul Adige, duci cu tine ca pe o amintire de preț chipul mereu viu al celor doi tineri din Verona.

LEONID SEDOV

despre performanțe și perspective în cosmos

Omul acesta care cunoaște deopotrivă dimensiunile timpului și ale celebrității pare mai curînd un visător decît un savant. Îl asculți vorbind despre universul cosmic și fraza lui pare desprinsă dintr-o poezie ce cîntă zborul Icarului contemporan. Academicianul Leonid Sedov ne vorbește într-una din sălile de curs ale Institutului de matematică din Moscova despre înaintarea triumfală a omului în cosmos, despre performanțe, obstacole și perspective. Interviul se înfiripă pe nesimțite sub auspiciile unui zîmbet cald, arborat fără ostentație de interlocutorul nostru. Notăm cu grijă răspunsurile lui care poartă deopotrivă savoarea unei cozerii spirituale și amprenta erudiției și a experienței savantului care, asemenea unui adevărat tălmăcitor, transpune visul în cifre și date exacte pentru a te ajuta pe tine, «simplu muritor», să deslușești cîteva din tainele cosmonauticii.

— În ce constă după dv. noul în raportul Om-Univers?

— Mintea și brațele contemporanilor înfăptuiesc în fața ochilor noștri visurile cele mai îndrăznețe pe care le-au nutrit oamenii de-a lungul mileniilor. În paginile istoriei pe care le vor scrie generațiile viitoare, fizionomia secolului XX va putea fi definită nu prin războaiele ce s-au purtat în acest veac, ci prin realizările grandioase legate de pătrunderea omului în cosmos. Față de primele cinci decenii ale acestui secol, și în general față de întreaga istorie a omenirii, deceniul cel de-al șaselea al secolului XX se înscrie cu litere de aur ca începutul erei cosmice. Noul constă în faptul calitativ deosebit că de la contemplarea pasivă — aș zice livrească — a spațiilor cosmice, omul înarmat cu mijloacele științei a trecut la cercetarea activă, directă, a spațiului periterestru și la înaintarea în adîncurile cosmosului.

— Ce concluzii se degajă din realizările de pînă acum în domeniul zborurilor cosmice?

— O primă și foarte importantă concluzie este aceea că, așa cum demonstrează experiența cosmonauților sovietici și americani, omul poate zbura timp îndelungat în spațiul cosmic și ca atare poate efectua și călătorii interplanetare. A devenit pe deplin posibilă crearea de stații științifice orbitale permanente care să poată fi locuibile. Cu ajutorul unor asemenea «insulițe» stabile se vor efectua cercetări intense în domeniul astronomiei, geofizicii și meteorologiei, se vor putea asigura comunicații intercontinentale și interplanetare prin sateliți artificiali.

— Care sînt în actuala etapă problemele-cheie ale cosmonauticii?

— Ieșirea omului din nava cosmică în spațiu are o însemnătate covîrșitoare pentru dezvoltarea zborurilor cosmice. Există acum posibilitatea de a monta pe orbită nave interplanetare, de a efectua diferite lucrări în direct și nu prin comenzi radio sau teleghidate. Înainte de a se păși mai departe trebuie însă rezolvate practic, nu numai teoretic, cîteva probleme complexe de ordin științific și tehnic. Ca să răspund la întrebarea dv., voi enunța doar pe cele mai importante. Este vorba în primul rînd de asigurarea rămînerii omului la bordul unei nave cosmice pe un timp cît mai îndelungat posibil. Numai astfel cosmonautul ar putea participa, la distanțe cît mai mari de Pămînt, la dirijarea operațiunilor de cuplare a navelor spațiale, la asamblarea pieselor unor stații permanente în cosmos.

În al doilea rînd trebuie asigurată întoarcerea cu viteza a doua cosmică a navelor avînd oameni la bord.

În al treilea rînd, se studiază intens coborîrea lină a navelor plecate de pe Terra pe alte planete și întoarcerea lor sigură pe Pămînt. Legată de aceleași preocupări, altă «problemă-cheie» este aceea de a se descoperi noi sisteme energetice corespunzătoare obiectivelor propuse. Nu mai puțin important este efortul oamenilor de știință și al tehnicienilor de a asigura aparataj automat și electronic perfecționat, care să satisfacă cele mai înalte exigențe ale cosmonauticii contemporane.

— Cum apreciați raportul dintre teorie și practică în lupta pentru dezlegarea tainelor cosmosului?

— Saltul săvîrșit în ultimii zece ani de omenire în strădania ei de a pătrunde în adîncul necunoscutei cosmice a fost posibil datorită cercetărilor științifice ale unor generații întregi de savanți și tehnicieni. Tehnica cosmică din zilele noastre, confirmînd o seamă de legi și teorii științifice anterioare, contribuie la rîndul ei la dezvoltarea unor ramuri importante ale științei și tehnicii contemporane.

Teoretic și în laborator, multe probleme sînt încă de pe acum rezolvate. Dar numai experiența practică le conferă valoare absolută. De multe ori, ceea ce părea foarte simplu din punct de vedere teoretic se dovedește în practică aproape irealizabil. La fel, nu o dată experiențele vin să descopere adevăruri pe care cele mai riguroase calcule științifice le-au ignorat. Viața demonstrează bunăoară că tehnica cosmică poate să reprezinte un mijloc mult mai practic și mai puțin costisitor în domeniul fizicii energiilor înalte, decît crearea unor uriașe acceleratoare pe Pămînt. Cu toate acestea, trebuie să admitem că, deși mai există multe probleme teoretice nerezolvate, în mod constant teoria se află mereu înaintea practicii.

— Din punct de vedere practic care sînt țelurile cele mai apropiate și realizabile ale zborului omului în spațiu?

— Fără îndoială, zborul circumlunar și aselenizarea unei nave cosmice cu oameni la bord pot fi socotită astăzi o performanță perfect posibilă într-un interval de timp relativ scurt. Americanii obișnuiesc să indice și date precise cu privire la debarcarea unui echipaj uman pe Lună. Orice succes în acest domeniu este desigur o contribuție la dezvoltarea cosmonauticii. În ce mă privește nu consider imposibilă aselenizarea omului în 1970, dar socot că totdeauna este bine ca înainte de a face pronosticuri să fii încredințat că ele se vor îndeplini întocmai. Ceea ce impune cu necesitate strădanii susținute pentru adîncirea cercetărilor științifice, pentru perfecționarea riguroasă a tuturor mijloacelor tehnice care concură la atingerea țelurilor pe care ni le propunem în domeniul atît de complex al zborului cosmic.

Zborurile aparatelor automate în direcția altor planete constituie în prezent un moment de seamă în cercetarea sistemului solar. Ele au început în U.R.S.S. încă din anul 1961. După cum se știe au fost lansate cu succes sonde și aparate cosmice în direcția planetelor Venus și Marte. Performanța realizată de stația automată sovietică «Venus-4», care după un zbor de 4 luni — în care timp a parcurs 350 milioane de kilometri — a coborît lin pe suprafața planetei Venus, constituie fără îndoială un eveniment remarcabil, înscriindu-se în istorie ca prima legătură interplanetară înfăptuită. Acest succes deschide perspectiva zborului omului spre Venus. Dar mă opresc aici pentru că vorbeam — dacă nu mă înșel — de țelurile cele mai apropiate...

— Vă rugăm atunci să ne împărtășiți cîteva considerațiuni și despre unele obiective mai îndepărtate, de pildă despre un eventual zbor al omului spre Marte.

— La Congresul de astronautică care a avut loc în toamna anului trecut la Belgrad s-a vorbit mult despre aceasta. Într-un interviu acordat presei, eu însumi m-am referit la posibilitatea zborului cosmic al omului spre Marte, în următorii zece ani. Dar nu tot ce este posibil poate fi considerat cu certitudine realizabil în timpul dat. De aceea consider că în primii zece ani care urmează nu va avea loc zborul omului spre Marte, deși — repet — există încă de pe acum posibilități tehnice care să permită trimiterea unui pămîntean spre această planetă îndepărtată și încă atît de puțin cunoscută.

Nu este de ajuns să trimiți o navă cu om la bord; trebuie să asiguri toate condițiile pentru ca el să se poată reîntoarce nevătămat pe Pămînt. Pe de altă parte, problema coborîrii pe Marte și apoi a decolării prezintă încă mari dificultăți tehnice. Trebuie adăugat și faptul că momentele cînd se poate da startul spre Marte sînt și ele foarte rare: o dată la doi ani, atunci cînd această planetă se găsește la cea mai mică distanță de Pămînt.

Ca să nu spulber însă cu totul speranțele legitime ale oamenilor într-un zbor spre Marte, țin să precizez că, în ciuda marilor obstacole ce stau în calea unei asemenea minunate aventuri, din punct de vedere tehnic sînt totuși șanse ca acest zbor să fie realizat în următorii zece ani. Sînt convins că atunci cînd va fi necesar, zborul spre Marte va fi înfăptuit.

— Cum priviți realizările Uniunii Sovietice în comparație cu celelalte încercări în domeniul cosmonauticii?

— Trăim într-o lume în care orice progres al științei și tehnicii se adaugă la cunoștințele mondiale și ca atare contribuie la progresul general. Unii vorbesc despre o așa-zisă întrecere. Nu mi se pare că termenul este cel mai potrivit. Sînt eforturi de o parte și de alta. Important este ca țelurile să fie științifice, deci nobile. La noi în U.R.S.S. munca se desfășoară după un plan bine determinat, în funcție de nevoile și obiectivele științifice pe care ni le propunem. În orice caz nu ne propunem nici un fel de întreceri; ne călăuzește dorința de a contribui la dezvoltarea științei și tehnicii contemporane în folosul țării noastre, în interesul întregii umanități, a vieții pașnice pe Pămînt.

Înainte de a încheia, savantul Leonid Sedov își exprima speranța că în inima contemporanilor noștri, ca și în memoria generațiilor viitoare, performanțele pionierilor de azi ai cosmonauticii vor constitui un permanent îmbold la eforturi mai mari pentru cunoașterea misterelor universului extraterestru.

Dic. BABOIAN
Fotografia: Artur FILATOV

• memento •

carte

● O realizare remarcabilă a Editurii științifice o constituie, în ultimii ani dicționarele bilingve (italian-român, român-german, latin-român, român-englez englez-român etc.), pentru a căror prezență continuă în librării nu-i de prisos nici un efort. O ultimă apariție în acest domeniu o constituie noul *Dicționar francez-român* (circa 60 000 de termeni), din toate domeniile), elaborat de Iulia Giroveanu, Sanda Mihăescu și Micaela Slăvescu, coordonatori fiind defunctul N.N. Condeescu și G. Haneș. La o nouă ediție care e de trebuință neapărată un compendiu de gramatică franceză, a cărui lipsă din ediția de față o regretabilă.

● Ileana Berlogea, autoare a mai multor studii închinate teatrului și oamenilor săi (a publicat un *Gh. Storin* între altele),și-a asumat temerara sarcină de a oferi publicului o monografie *Pirandello. Omul, Teoreticianul, Poetul, Nuvelistul Romancierul, Dramaturgul* (I, II), prezentați constîncios și cu scrupul inter-o suită organică și bine condusă, lucrarea încheindu-se cu un capitol intitulat *Pirandello în lume și la noi*, cu o *bibliografie* (unde, la capitolul contribuțiilor românești mai semnalăm un articol al lui G. Călinescu apărut în *Viața literară* din 15. I. 1927) și un *indice*. E o sinteză ce merita întreprinsă.

● Critic literar și de artă, deopotrivă om de întinsă cultură și estetician, cu un gust sigur și o viziune motivată asupra artei și culturii, Dan Hăulică debutează printr-un cuprinzător volum — *Critică și cultură* — ale cărui cicluri de subdiviziuni interne pot da o idee asupra diversității problemelor abordate: *Criticul, un om din public, Ofensiva frumosului, Poezia plastică, Ochi mirifici, Piatra care viseaza, Dialog între arte, Destine literare, Sentimentul istoriei*. Scris cu eleganță, într-un limbaj adecvat și vibrant, volumul se citește cu interes și plăcere.

● Volumul II din *Valori franceze* de Valentin Lipatti (vol. I, E.S.P.L.A., 1959), grupînd materia în două subsecvențe («Studiile» și «Medaliioanele») ne pune în față noi studii scrise cu simț și nuanțelor, propunînd asociații interesante sau marcînd evidente contribuții la mai buna cunoaștere a unor scriitori precum: Diderot, Marivaux, Stendhal, Aragon, Anouilh ș.a., autorul mișcîndu-se deopotrivă de lejer în mai toate epocile literare franceze, de la Fontenelle la Camus, de la Mirabeau la Colette.

● Sub titlul *Studii de folclor și literatură*, Editura pentru literatură ne propune un masiv volum (750 p.), grupînd contribuții semnate de: H.H. Stahl (Folclorul și obiceiul pămîntului),Dan Simionescu (Tradiția istorică și folclorică în problema «intemeierii» Moldovei), Ernest Bernea (Nunta în țara Oltului), Eugeniu Speranția (Basmul ca mijloc educativ), Tony Brill (O povestitoare din Hațeg), Al. I. Amzulescu (Balada populară în Muscel), Gh. I. Neagu (Despre textele jocurilor de copii), Vasile Nesea (Primele colecții de proverbe românești publicate) Const. C. Giurescu (Valoarea istorică a tradițiilor consemnate de Ion Neculce), Ovidiu Birlea (Folclorul în «Țiganiada»), Eug. Teodoran (Mitul românesc în poezia lui Eminescu), I. Apostol Popescu (Elemente folclorice la Brâncuși). Un indice de nume și locuri — alcătuit în redacție — ar fi facilitat această lucrare ce trebuie considerată doar ca un început.

cinema

● *Corigența domnului profesor* — producție a studioului «Bucureștii». Comedia cu umor îngroșat, ce alunecă — sau vrea să alunece — către absurd, dar pînă să-l întîlnească îl mîntuiește virtos. Regia Haralambie Boroș. În distribuție: Marcel Anghelescu, Ion Manu, Silvia Fulda Alexandru Giugaru, Grigore Vasiliu-Birlic, Izabela Gabor și regretatul Jules Cazaban.

● *Billy mincinosul*. Unul dintre tinerii cîndva furioși, John Schlesinger, nu se înfățișează cu un film care, deși realizat cu șase ani în urmă, rezistă și exigențelor «la zi» ale cinefiliului. Comicul și fantasticul său, clădite pe amărîciune, nimeresc ținta fără ocolișuri. În rolurile principale, doi mari actori: Tom Courtenay («Singurătatea alergătorului de cursă lungă», «Operațiunea Crossbow») și Julie Christie.

● *Lordul din Alexanderplatz*. Amuzament onorabil, colorat de prezența unor interpreți simpatici: Angelika Domröse, Armin Müller-Stahl și Erwin Geschonneck. Regia: Günter Reisch.

● *Desorul XII*. Regulile genului polițist sînt respectate cu oarecare meșteșug și cu dorința de a face un film care să nu fie un simplu joc «de-a suspense-ul». Pe alocuri, cineastul Stepan Skalsky (R.S.C.) reușește. În distribuție: Rade Markovici («Hoțul de piersici»), Josef Vecrovec, Zora Bojmova, Stanislav Vanda.

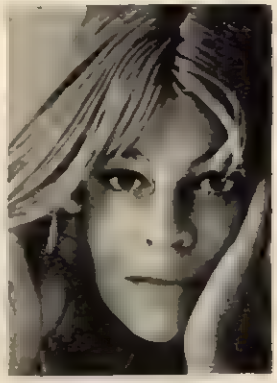

Julie Christie

disc

● «Cvartetul de coarde în fa major» de *Theodor Rogalski* și «Cvartetul de coarde nr. 5 în do major» de *Alfred Mendelsohn* înregistrate de casa noastră de discuri în interpretarea formației «Muzica» (alcătuită din George Hamza — vioara I, Constantin Costache — vioara a II-a, Constantin Buică — violă, și Robert Sladek — violoncel) sînt lucrări mai mult decît reprezentative ale unor remarcabili compozitori ai muzicii noastre contemporane. Atît Theodor Rogalski (care și-a scris Cvartetul în fa major la vîrsta incertitudinilor, obținînd totuși în 1926 premiul de compoziție «George Enescu»), cît și Alfred Mendelsohn au acordat întotdeauna muzicii de cameră un loc important în creația lor realizînd autentice momente de vîrf în peisajul muzicii românești (ECE-0310)

● Discul intitulat, în modul cel mai banal posibil, «Arii din operă» (cuprinzînd «Balada regelui din Thulé» și «Aria bijuteriilor» din Faust, ariile «Voyons Manon», «Adieu nôtre petite table» din Manon, «Ave Maria» și aria «Mia madre aveva una povera ancella» cunoscută mai ales ca «Aria salciei» din Othello și aria «Piccolo iddio» din Madame Butterfly) este de fapt un recital *Teodore Lucaciu* Laureată a Concursului internațional de canto de la Geneva (1956), distinsă cu premiul I la Festivalul internațional al tineretului și studenților de la Moscova, la Concursul internațional al tineretului și studenților de la Moscova, la Concursul internațional de la Toulouse (1957), precum și la Concursul internațional de la Sofia (1963), posesoare a unei surprinzătoare tehnici vocale și a unei prezențe scenice fermecătoare, Teodora Lucaciu împlinește anul acesta un deceniu de la debutul său pe scena Operei române, în care răstimp a cucerit cele mai călduroase aprecieri din partea publicului (ECE-0316).

● De asemenea mitulat «Arii din operă», recitalul basului *Nicolae Florei* vine să consemneze pe disc un mic fragment din activitatea prodigioasă a cîntărețului care a reușit, în numai zece ani de carieră, să cuprindă majoritatea rolurilor din marele repertoriu: Mefisto Gremin, Locharie, Don Basilio, regele Filip, Wotan, Hans Sachs, regele Heinrich, precum și să participe la nenumărate concerte simfonice, recitaluri și înregistrări la radio. Bas cantabil cu o mare sensibilitate, Nicolae Florei ne oferă în recentul disc cîteva arii reprezentative din repertoriul italian (Bărbierul din Sevilla și Don Carlos), rus (Ivan Susanin) și german (Maeștrii cîntăreți din Nürnberg). Acompaniază Orchestra simfonică a cinematografiei, dirijor Paul Popescu, și cea a Radiotelevizunii, dirijor Ludovic Baci (EDC-1167).

● Prin discul pe care-l prezentăm aici, iubitorul operetei are prilejul rar de a se întîlni cu «Țara surîsului», «Frumoasa Elena», «Frumoasa Galateea», «Mam'zelle Nitouche», «Contesa Maritza», «Silvia», «Frederika», «Văduva veselă», antrenat de Offenbach, Suppé, Kalman, Lehar, Hervé, Künnecke și Benatzky. Două orchestre simfonice, patru dirijori și șase soliști (dintre cei mai reputați ai Teatrului nostru de operetă) au colaborat la realizarea acestui deconectant disc (ECE-0296).

muzică

● Dirijorul japonez *Takashi Asahina* a mai fost oaspete al nostru acum vreo opt ani. Îl vom revedea, la pupitrul Filarmonicii (13 decembrie la Ateneu). Într-un program extrem de atractiv: o primă audiție din creația muzicală contemporană japoneză — «Două mișcări simfonice» de Hiroshi Ogus; Simfonia I de Brahms; pesa de rezistență a marilor virtuozi ai viorii — Concertul nr. 1 de Paganini. Solist, *Ion Voicu*.

● Pe linia consecvent urmată a încurajării tinerilor compozitori români, Orchestra simfonică a Radioteleviziunii (dirijor, *Iosif Conta*) programează la 18 ianuarie, în primă audiție, «Șase studii pentru orchestră» de Liviu Glodeanu. De subliniat și prezența unui distins artist instrumentist străin — *Edmund Kurz* din S.U.A. — care va interpreta Concertul pentru violoncel și orchestră de Dvorak. Programul mai cuprinde o bogat colorată lucrare polifonică — *Simfonia Alpelor* de Richard Strauss.

● Apreciem eforturile conducerii Operei române de a îmbogăți mereu stilurile interpretative invitînd artiști consacrați din alte țări. Vom vedea (14 ianuarie) o Violetă extrem de valoroasă *Evghenia Miroșnicenko*, artistă a poporului a U.R.S.S., alături de care vor apărea tenorul *Cornel Rusu* și baritonul *Dan Iordăchescu*.

● Tot pe scena Operei române va avea loc (15 ianuarie) în reluare — «la cererea generalilor, cum se spune — spectacolul de balet modern «Studio '68». Amintim cîteva nume din frumtea afișului: Ileana Iliescu, Magdalena Popa, Alexa Mezincescu, Elena Dacian, Gheorghe Cotovelea, Sergiu Stefanschi.

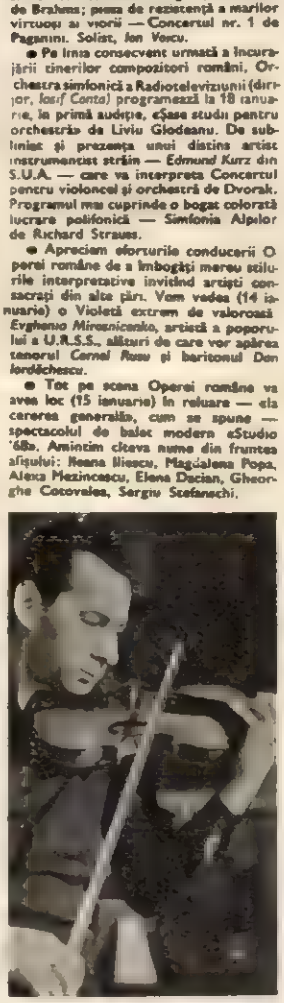

Ion Voicu

teatru

● Eugen Barbu își demonstrează cu *Sfîntul* valențiși izbutita și de autor de comedii. Piesa (elaborată cu mulți ani în urmă) a văzut lumina rampei la Teatrul de Comedie. Pamflet caustic la adresa superstițiilor devenite în anume locuri mod de viață și prilej de exploatare, cu verve dar și cu unele insuficiențe de substanță dramatică, piesa a avut o regie (Sanda Manu) și o scenografie (Dan Nemțeanu) colorată și dinamică. Remarcabil protagonist: Mihai Fotino. Menționăm: Sanda Toma, Mircea Șeptilici și mai ales Mihai Pălădescu.

● Marin Preda surprinde în *Martin Borman* existența tragică a unui transfug, prilej de a înfiera neofascismul și promotorii săi. Piesa, trăind mai mult în replică și atmosferă, cu bune scene de literatură, e încă insuficient realizată pe coordonatele dramaturgiei și nu destul de limpede în demonstrație. Ceea ce s-a și resimțit în spectacolul de la Teatrul Național marcat prin cîteva apariții: Eva Pătrășcanu, Gh. Popovici-Poenaru, Matei Alexandru și oarecum Ilinca Tomoroveanu. Spectacolul suferă ca ritm și tensiune.

● *Intîlnire la Senlis*. Curioasă, programarea unei comedii destul de nereprezentative pentru Anouilh. Teatrul «Barbu Delavrancea» a realizat un spectacol confuz căruia i-ar fi trebuit mai multă vervă și haz. Scenografia lui Erwin Kutler rămîne în afara indicațiilor din textul francez.

● Spectacol-lecție la Studioul «I.A.T.C.-Casandra» cu *Frații Karamazov*, dramatizarea lui Livanov după cunoscutul roman al lui Dostoievski. Înfățișînd una dintre cele mai strălucite pagini ale literaturii dramatice universale, studenții clasei lui Ion Cojar au căutat să se apropie în ciuda dificultăților de tipologie, de eroii romanului. Să-i amintim pe Răzvan Ștefănescu, Gheară Cosmin, Sorin Străticiuc, Liliana Lupan, Ana Maria Bodo. În semnoferă, scenografia lui Mircea Rîbinschi.

● Celebra *Contesă Maritza* a lui Kalman a poposit la Teatrul de operetă într-un spectacol rămas în coordonatele «clasicei» ale genului și de acces pe scenă vetust. Alături de Ion Dacian, Valeria Rădulescu înfruntă un rol dificil Bambo Mărculescu face o demonstrație de umor facil, gros. Așteptăm, în continuare, un vînt mai înnoitor și la operetă!

plastică

● *Olga Cîzek*, grafică și pictură. Poate mai mult decît în lucrările în ulei (care predomină în expoziție), grafica este domeniul în care Olga Cîzek își desfășoară talentul cu rodnicie. Cele cîteva gravuri și litografii vădesc fantezie compozițională, grație fluentă a liniilor, o sensibilitate capabilă să creeze atmosferă («Lacul Herăstrău», «Liniște», «Oameni din Praga» etc.). Uleiurile, cu o cromatică exacerbată, încă nerafinată, trădesc sub semnul unor căutări și incertitudini (sala Kalinderu).

● *L. Ploscă*, pictură și grafică. Desene și xilogravură în care preocuparea pentru exercițiul tehnic este evident. La această primă expoziție personală tînărul artist mai prezintă și 15 pînze (peisaje, portrete, naturi statice etc.). L. Ploscă supune spațiul pînzei unor construcții cromatice laborios gîndite. De o frumusețe aparte,lucrarea «Odihnă» (sala Kalinderu).

● *Mihai Olos, pictură*. Două mari constante artistice se interferează în lucrările tînărului pictor: arta maramureșeană pe de o parte și stilul picassian de a interpreta spațiul pictural pe de altă parte. Expoziția cuprinde 67 de lucrări, cu o tematică eterogenă, un univers folcloric, reinterpretat într-un spirit modern (Galeriile de artă, bd. Magheru)

● *I. Horga: Renoir* (Editura Meridiane) O densă și documentată monografie despre arta lui Auguste Renoir, pigmentată cu amănunte biografice menite să jalonieze momente mai importante din evoluția artistului. 39 de reproduceri, multe color, completează armonios textul.

televiziune

Ne așteptam, acum la început de an, la unele inițiative ale televiziunii menite să sporească gradul de interes al largului public de telespectatori pentru emisiunile sale. Se pare că asemenea inițiative se lasă încă așteptate.

Cîteva recomandări (din păcate nu prea multe, fiindcă de unde nu e...) pentru această săptămînă.

DUMINICĂ 14 IANUARIE. Reținem din programul zilei o retransmisie de la *Sofia*: «Strune și palete» (18.00) ● Debutul rubricii *Mari interpreți* îi face un neîntrecut artist al viorii — Jascha Heifetz. Rubrica se bucură și de un prezentator nu numai competent, ci și creator al unui stil în materie: George Sbârcea (20.00) ● Amatorii de *varietăți* pot încerca Selecțiuni din spectacolele Teatrului de estradă din Ploiești (20.20).

MARȚI 16 IANUARIE. O emisiune de muzică ușoară «de sezon» prin mijlocirea filmului «Melodii de iarnă» (20.35) ● *Istoria teatrului românesc* rezervă o emisiune lui Ion Slavici — dramaturgul, cu exemplificări din piesele mai puțin cunoscute dar nu mai puțin demne de atenție: «Bogdan Vodă» și «Fata de birăș». Interpreții sînt actori ai Teatrului de stat din Pitești, care ne-au făcut recent o plăcută surpriză la televiziune cu piesa lui R. Nash «Omul care aduce ploaia» (21.00).

MIERCURI 17 IANUARIE. S-o ascultăm pe mezzo-soprana Zenaida Palty la emisiunea *Interpretul preferat* (20.00) ● Și să vedem (sau să revedem) primul dintr-un ciclu de filme de cinemateică, «Jezabela», recomandat atît de interpreția lui: Bette Davis (căreia îi este închinat ciclul), Henry Fonda, George Brent, cît și de Premiul «Oscar», în 1938 (21.15).

JOI 18 IANUARIE. Emisiunea de știință (acesa cu un titlu prea lung pentru un titlu) se păstrează mereu la un bun nivel. V-o recomandăm «în alb» (20.30) ● Itinerariu italian la *Teleglob* (21.00) ● *Studioul Mic* ne propune scenariul «O bucățică de plîne» de Eugen Rotaru-Bolintin, puneres în scenă bucurîndu-se de o bună distribuție: Anda Caropol, Mariana Mihuț, Sergiu Cioiu ș.a. (21.25) ● Trebuie văzuți *emisiuneo-concurs de cultură generală* «Zece semne de întrebare». Prima din ciclu programează temele: «Scriitori români de seamă» și «Mari descoperiri geografice — exploratori celebri» (22.00).

VINERI 19 IANUARIE. «Nestemate argeșene» — o filă de *Atlas folcloric* (20.00) ● Un film de aventuri (nostime) realizat de studiourile cehoslovace: «A dispărut un Fragonard» (21.15) ● *Varietăți pe peliculă* — emisiune oricînd recomandabilă (22.15).

SÎMBĂTĂ 20 IANUARIE. Două recomandări: serialul «Evadatul»(21.20) ● *Studio Uno*: Milva, Mina, Milly, surorile Kessler, Celentano (22.10).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la Concursul pronosport nr. 2 din 14 ianuarie 1968

I. ATALANTA-SAMPDORIA	1
II. BRESCIA-NAPOLI	x
III. FIORENTINA-LANEROSSI	1
IV. INTER-CAGLIARI	1
V. JUVENTUS-SPAL	1
VI. MANTOVA-BOLOGNA	x
VII. ROMA-TORINO	x
VIII VARESE-MILAN	x
IX. BARI-LAZIO	x
X. LIVORNO-FOGGIA	1
XI. MODENA-LECCO	1
XII. NOVARA-PISA	x
XIII. MESSINA-REGGIANA	1

coperta noastră

Petru Rareș, cunoscuta piesă a dramaturgului Horia Lovinescu, va cunoaște în curînd luminile rampei și la Teatrul de stat din Ploiești. În rolul titular, Ion Marinescu de la Teatrul Mic din București.

Fotografie de S. STEINER

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

UN FOTOLIU CU 8 LOCURI

În ciuda aparenței lui extravaganțe, acestui fotoliu — pe care pot sta la șuetă opt persoane — nu i se poate reproșa linia elegantă și, la urma urmei, nici utilitatea. Mai ales că, dacă se pune problema, fotoliul de opt locuri poate fi transformat instantaneu în patru fotolii de cîte două persoane.

Noul produs a fost botezat «fotoliul-cununa»

FLACĂRA VARIETĂȚI

SE NON È VERO...

UN CLARVĂZĂTOR. Toată lumea știe că, practic, tărîmul descoperirilor și invențiilor științifice are caracter nelimitat. Reamintind acest fapt, care astăzi ni se pare un lucru de la sine înțeles, un mare om de știință a citat o întîmplare relatată și de istoricul Hendrick van Loon în vestita sa «Istorie a umanității»: În anul 1848 directorul Biroului pentru patente și invenții din Washington și-a înaintat demisia din funcție printr-un memoriu în care afirma că nu mai are ce face întrucît «tot ce era de inventat pe lume se inventase pînă în acel moment».

ABUZ DE... INTELIGENȚĂ. Studenții unor universități din Statele Unite s-au deprins de cîtva timp să consume, în preajma examenelor, mari cantități de pește. Explicația? Studenții au făcut un raționament simplu. Creierul uman dispune de tot mai multă inteligență în măsura în care dispune de mai mult fosfor. Or, printre alimentele bogate în fosfor, peștele pare a fi pe un loc foarte bun în clasament. Teoria sporului de inteligență prin consumul de pește n-a fost însă lipsită și de unele consecințe... spectaculoase. Într-adevăr, un student la medicină, simțind o imperioasă nevoie de a-și spori cantitatea de fosfor în preajma unui greu examen cu unul dintre cei mai severi profesori ai săi, a înghițit o întreagă cutie cu chibrituri. După ce i s-au făcut cuvenitele spălături stomacale la spitalul de urgență și s-a constatat că harnicul student e în afară de orice pericol, profesorul în fața căruia ar fi trebuit să dea examenul a exclamat cu competență: «Organismul acestui student nu era pregătit să suporte brusc un asemenea abuz de inteligență».

L. SĂRĂTEANU

Spațiul activităților rezervate exclusiv bărbaților se restrînge mereu. Iată încă un argument în sprijinul afirmației noastre, pe care ni-l oferă, în acest început de an, tînăra suedeză Ulla Linden (24 de ani). Ea vrea să devină — nici mai mult, nici mai puțin — un *neînfricat matador*, gata să înfrunte un taur înfuriat sub privirile celui mai înfierbîntat public pe care l-a cunoscut vreodată o arenă sportivă. O asemenea ambiție se plătește însă din greu, cu nenumărate și istovitoare ore de pregătire, de exersare a reflexelor, a îndemînării, forței, stăpînirii de sine, adică a tot ceea ce este vital necesar unui erou al coridelor.

În fotografie o vedem pe Ulla Linden, elevă sîrguincioasă a școlii conduse de Sebastian Sabator, împlîntînd *banderilles* într-o țintă mobilă închipuind grumazul taurului.

Tradiția e tradiție. Mai ales pe pămîntul bătrînei Anglii. Treizeci și șapte de fete și băieți au participat în ajunul Anului nou la tradiționala baie în rîul care trece prin satul Lumbutts și ale cărui maluri, precum se vede, sînt acoperite de zăpadă.

Ceea ce nu a stabilit încă tradiția este dacă — după baie — whiskyul se bea cu sifon sau fără.

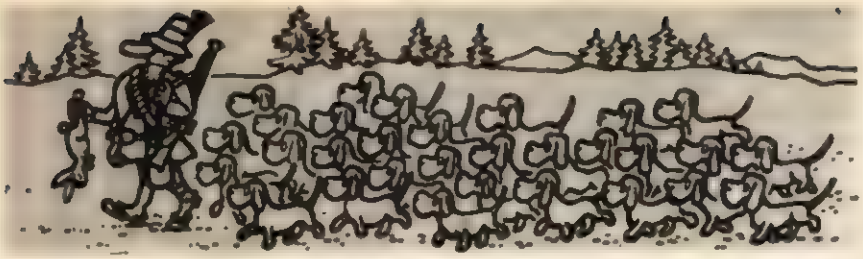

BABA OARBA PE MOTORETĂ

Corco Pascal, în vîrstă de 22 de ani, este unul dintre talentaţii coafori ai oraşului Zürich. El aspiră însă să devină artist de circ, pentru care se pare că ar avea oarecare vocaţie.

Iată-l, cu o glugă neagră pe cap, străbătînd pe o motoretă străzile cu circulaţie intensă ale oraşului.

Interesant este că la controlul organelor de circulaţie, intrigate de exhibiţia acestui original, s-a constatat că gluga este realmente netransparentă!

PUNCT ŞI DE LA CAPĂT

● Directorul spitalului din Wilmington (S.U.A.) este de părere că un american din doi suferă un accident de automobil în decursul vieţii sale iar un automobilist are în medie 30 de accidente.

● Deşertul Saharei ascunde una dintre cele mai vaste rezerve de apă dulce din lume, circa 30 000 miliarde mc. Algeria şi Tunisia vor întreprinde, cu sprijinul U.N.E.S.C.O., studii sistematice pentru captarea şi folosirea lor, fapt care ar putea transforma imensul pustiu într-o regiune fertilă.

● Specialiştii afirmă că în viitorii 4-5 ani, 30% din jucării vor fi electronice. Întrebaţi dacă nu vor fi prea complicate şi de aceea puţin atrăgătoare pentru copii, fabricanţii răspund: «S-ar putea, dar sîntem siguri că ele vor captiva pe tinerii părinţi».

● În urma intrării în vigoare în Anglia a unei legi care impune conducătorilor auto alcooltestul (expiraţia, controlul sîngelui) şi care prevede sancţiuni severe pentru şoferii care conduc după ce au consumat alcool, chiar dacă nu sînt beţi, vînzarea băuturilor spirtoase a scăzut cu 40%.

● Inovaţii în Anglia pentru mărirea securităţii automobiliştilor: un dispozitiv instalat sub bara din faţă, care semnalizează formarea poleiului, şi un mic radar amplasat pe bara din spate, care indică un obstacol pînă la 5 m şi care va fi folosit la manevrele în marşarier.

VIVANDIERELE ROMÂNE

Vivandierele au apărut, pentru prima dată, în armata franceză în secolul al XVII-lea şi s-au menţinut pînă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Ele însoţeau trupele în deplasare, în manevre şi în campanii, ţinînd nişte mici circiumi ambulante în care se vindeau ostaşilor alimente şi băuturi. Pe vremea lui Cuza armata română a introdus şi la noi funcţia de vivandieră, aceasta fiind primele femei înregistrate oficial în cadrele unităţilor noastre militare. În Monitorul oastei din 19 august 1864 se află publicat înaltul ordin de zi nr. 1 048 semnat de domnitorul Cuza, care hotărăşte: «Se aprobă ca fiecare corp de armată să aibă cîte o vivandieră. Leafa şi întreţinerea ei va fi din masa generală de întreţinere a corpului».

În fotografie: una dintre primele zece vivandiere din armata română.

PEISAJ HIBERNAL

ORIZONTAL: 1) Poet progresist american, autorul poeziei «Unei locomotive iarna» — Îngheaţă apele. 2) Bloc de gheaţă călător — O lună jumătate! — Nota redacţiei. 3) Poet clasic român, autorul poeziilor «Noapte de iarnă», «Iarna» etc. 4) Locuitor al unei ţări nordice — Fior de frig, răceală (fig.). 5) Regretat poet ardelean, autorul poeziei «Ninge» — Materie primă pentru îmbrăcămintea laponilor — Miez de zăpadă! 6) Nicolae Popescu — Pînă la os! — Înţeleptul şi-l construieşte iarna. 7) Culoarea cerului de iarnă — Un gram sau un kilogram. 8) Veche măsură olandeză — Pe o singură voce. 9) Nea! — Curbe! 10) Îl ai la degetul mic — Îngheţat (fig.). 11) Dă sclipiri de argint omătului — A se înteţi. 12) Frig foarte tare! (fem. pl.) — Ţine de cald!

VERTICAL: 1) Autorul romanului «Chemarea gheţarilor» — Un loc în echipă. 2) Hîr! — Geroasă — Oraşel în Japonia. 3) Simfonia albă... — În toiul iernii... 4) Parte! — Scriitor spaniol — Unitate de lungime (pl.). 5) Adolescent (fig.) — Dig spart! — Editură (abr.). 6) Armele gerului! — Drum prin zăpadă (pl.). 7) Trage la sania nordicului — Afluent al Prutului. 8) Gheţuş — Startul crivăţului. 9) Steluţe de zăpadă — Verbul mîţei pe cuptor. 10) Uf! — Cu zurgălăi (sing.) — Sfîrşit în pragul iernii. 11) Friguros (fig.) — Sus pe munte! 12) La gura sobei (pl.) — Strălucitor.

T. MICHINICI

Cuvinte rare: AAM, SOO, ECA, CNA.

COTIDIENE

„O LACUNĂ..."

În cursul primului trimestru al anului trecut, N.S., cu domiciliul în strada Pictor Andreescu nr. 15 A, raionul 23 August, și-a făcut vaccinarea și revaccinarea antitetanos. Întrînd în posesia adeverinței care atesta acest fapt, omul socotea că și-a îndeplinit conștiincios o îndatorire cetățenească. Dar ce eroare!

Pe la sfîrșitul toamnei, lui N.S. i se înmînează la domiciliu, sub semnătură, un proces-verbal care, constatînd că... nu s-a supus vaccinării antitetanos, i se aplică o amendă de 100 de lei, plătibilă la Inspectoratul sanitar al raionului 23 August de pe Șoseaua Vergului.

După teribila surpriză produsă de documentul cu număr, ștampilă și semnătură, N.S. a pornit în marș forțat, bătînd drumurile pentru a desluși că:

...la circumscripția medico-sanitară de pe strada Avrig nr. 9 (depozitara registrelor cu evidența vaccinărilor sale), din cauza lipsei de atenție a nu se ști cui, în loc să se opereze «cazul» în registrul cuvenit, s-a operat cu totul în altă parte. I s-a dat sfatul să se ducă...

...la Inspectoratul sanitar al raionului 23 August! Aici, N.S. a mai demonstrat o dată, cu inscrisurile de rigoare în mînă, că procesul-verbal consemnează inexactități, iar amenda aplicată este absolut nejustificată. I s-a arătat că privește problema în mod mecanic, că trebuie să înțeleagă că un proces-verbal este un document cu care nimeni nu se poate juca; ce scrie în el este literă de evanghelie și dacă (totuși!) N.S. este de altă părere, n-are decît să se adreseze tribunalului, singură justiția fiind în drept să pună în cumpănă un proces-verbal întocmit după toate canoanele, cu număr, ștampilă etc.!

Perspectiva trandafirie de a mai pierde vremea și pe la tribunal a făcut ca N.S. să-și aducă aminte subit că poate apela la o soluție salvatoare (costisitoare, ce-i drept!), dar rapidă și eficientă: să plătească amenda punînd capăt, definitiv și irevocabil, conflictului său cu procesul verbal.

Ce naivitate! Dar cum credea el că i se poate primi suta fără să i se facă revaccinarea? Cel mai bun lucru ar fi să se ducă de urgență la circumscripția medico-sanitară din strada Avrig să-și facă un vaccin antitetanos și apoi să se înapoieze cu dovada respectivă la inspectorat... ca să i se încaseze suta!

Simplu, clar, operativ! Și, mai ales, logic!

Simțind efectiv că pămîntul se învîrtește, N.S. a părăsit inspectoratul sanitar, s-a dus la Tribunalul popular al raionului 23 August și a făcut o contestație. De acolo a plecat acasă și a așteptat pînă i-a venit o citație cu care s-a prezentat din nou la tribunal. Apoi a participat o după-amiază întreagă la lucrările unei instanțe de judecată supraîncărcate de sarcini, obligată și ea să-și piardă timpul prețios ca să anuleze un proces-verbal născut mort din indolența cuiva care pentru treaba asta a mai primit și leafă.

Și acum, întrebarea firească: cine le dă dreptul acestor funcționari, de o seriozitate cel puțin dubioasă, să pună inutil pe drumuri oameni de bună-credință, bătîndu-și joc de timpul, nervii și demnitatea lor?

Legalitatea socialistă, în orice caz, nu!

Mircea NOVAC

ÎNSEMNĂRI PE MARGINEA UNEI DRAME

Anna Tokos din clasa a IV-a a școlii din Brăduț (Brașov) era o elevă cuminte, ordonată. Acasă învăța tot timpul dar la școală nu știa nimic. În ultima lună a fost notată de 7 ori cu 4. Într-o zi, pentru că n-a știut să rezolve un exercițiu la tablă, învățătoarea T. Tompoș a trimis-o... într-o clasă mai mică, să-l rezolve acolo. A mai primit ea și alte asemenea «dovituri». Ultima însă au resimțit-o părinții cînd au venit acasă de la cîmp și au găsit-o pe Annica în livadă, fără suflare. Își pusese capăt zilelor.

*

A murit un copil. Părinții aruncă vina pe învățătoare, învățătoarea — pe părinți. Drama — unică, ce-i drept — este demnă de tratat cu toată atenția.

Copilul — extrem de sensibil — voia să învețe, își făcea lecțiile cu toată conștiinciozitatea, dar pînă la școală uita totul. Strădaniile nu îi erau luate în seamă.

Părinții — indiferenți dar exigenți în același timp — n-o ajutau să învețe, în schimb o pedepseau ori de cîte ori aducea acasă o notă proastă. Tatăl s-a dus la școală o singură dată: după înmormîntarea fetiței, pentru a se așeza în banca ei din rîndul III și pentru a plînge. Mama n-a dat pe acolo niciodată.

Profesoara i-a vizitat pe părinți pentru a-i ruga s-o ajute efectiv pe Annica și să n-o mai bată, dar n-a știut ea însăși s-o ajute și n-a înțeles că sensibilitatea deosebită a acestui copil trebuia abordată cu mai multă grijă.

*

A murit un copil. Și s-a născut un dosar: 673/B. După îndelungate cercetări, procuratura raională din Sf. Gheorghe l-a clasat: din punct de vedere penal nu există nici un vinovat. Așa și este. Dar din punct de vedere pedagogic?

Bazil DUNĂREANU

FE FE URGENT!

Domiciliez pe la Foișorul de Foc, la vreo cîteva sute de metri de localul oficiului poștal București-34. Oficiile poștale sînt numeroase în Capitală; fiecare cetățean are unul pe-aproape de casă. Și e bine să ai poșta la îndemînă: vrei să trimiți o scrisoare sau un mandat, sau o telegramă, în cîteva minute ți-ai terminat treaba.

Eu n-am avut niciodată motive să mă plîng din cauza poștei. Niciodată..., pînă deunăzi, într-o duminică.

După umila mea părere, orice oficiu poștal care se respectă, de la Baia Mare la Călărași și — sînt sigur — din Mozambic pînă în Alaska, este necesar să fie deschis în fiecare zi. Cred că e firesc să fie așa deoarece un om civilizat poate avea nevoie de serviciile P.T.T. în orice moment, ziua sau chiar noaptea și, în orice caz, duminica.

Dar, cum spuneam, mă duc într-o duminică la oficiul 34 să expediez o scrisoare recomandată și găsesc obloanele trase (la propriu, nu la figurat, localul fiind prevăzut cu obloane din grilaj de fier, glissante, inestetice și inutile, model dintre cele două războaie mondiale). Pe geamul ușii stă lipit un anunț ilizibil din cauză de oblon. Neavînd încotro mă sui în tramvaiul 14 cu direcția Gara de Est și cobor la stația din fața oficiului poștal București-31, clădire modernă, terminată mai anul trecut, care adăpostește și centrala telefonică sud. Spre stupefacția mea, am avut prilejul să constat că și acest oficiu avea toate intrările, fără excepție, bine zăvorite.

În disperare de cauză, mă urc iarăși în tramvaiul 14, de data aceasta în sens contrar primei deplasări, și debarc la Hala Traian, unde (victorie!) oficiul București-20 era deschis și accesul publicului nestingherit. Bineînțeles însă, la ghișee erau cozi lungi iar cetățenii așteptau cu stoicism să le vină rîndul (inclusiv să vină oficianta de la ghișeul CEC., plecată în prospecțiune în piața din imediata apropiere, de unde s-a întors într-un tîrziu aprovizionată, foarte asortat, cu legume-fructe!).

În sfîrșit, ÎN SFÎRȘIT, am depus scrisoarea, am primit recipisa. Uff! Mă uit la ceas: sînt 90 de minute de cînd m-am prezentat la ușa zăbrelită a oficiului 34. Nu mă pot opri să cuget: scrisoarea avea destinația Ploiești; trenul face de la București la Ploiești mai puțin de 60 de minute... Mai e nevoie de concluzii? Cred că nu!

N. MIRCESCU

EVADATUL

Oră de dirigenție în clasa a V-a B a Școlii generale nr. 3 din Paroșeni-Vulcan.

— Numele și prenumele, data nașterii?

— Tarhat Alexandru, 19 martie 1954.

— Părinții?

— Rozalia și Alexandru.

— Ocupația mamei?

— Casnică.

— A tatălui?

— «Evadat».

— ?!

Urmează explicația: tatăl, dacă îl putem numi așa, a evadat... de acasă luînd drumul Țării Oașului și nu a mai dat vreun semn de viață. Dacă există profesia de «evadat», atunci care sînt normele de salarizare? Desigur, trebuie să i se plătească cu o monedă potrivită și să i se aducă aminte că pe strada Valea Baleiei, baraca 21 din comuna Paroșeni-Sohodol, trăiește fiul său, care-i atrage atenția: «Absențele nemotivate se plătesc scump, tată!»

I. IACOB

TOCANĂ CU... CÎNTEC

Într-o povestire de Cehov eroul colecționează «corpuri străine» găsite în plinea pe care o cumpără zilnic de la brutărie. Nu-mi mai amintesc exact lista, dar mi se pare că se aflau în neobișnuitul său «tezaur» cel puțin o duzină de bețe de chibrituri, un ghem respectabil de sfoară, chei, blacheuri de pantofi, pungi de tutun și chiar o libarcă sau un gindac de bucătărie. În zilele noastre eroul cehovian își face prozeliți. Un cetățean din Brașov, Ioan Țoca, ne informează că a inaugurat, bineînțeles nu cu cine știe ce bucurie, o colecție de ciudățenii ale cutiilor de conserve. Prima piesă: o rimă depusă la fundul unui borcan de tocană cu legume, operă a Fabricii de conserve Buftea. La Tulcea au fost găsite în trei borcane cu dulceață de vișine trei albine mumificate, dispuse imediat sub capac, de parcă ar fi făcut parte din cine știe ce rețetă rafinată de preparare a acestei categorii de dulciuri. Iată un început frumos. Judecînd după reacția responsabilului magazinului «Alimentara» (unitatea nr. 70 din Brașov, str. 9 Mai, colț cu str. 13 Decembrie) la știrea că tocana de legume cu rimă a fost cumpărată din magazinul d-sale, reacție din care nu rezultă că ar avea de gînd să sesizeze fabrica de la Buftea, e aproape sigur că proporțiile colecției amintite au toate șansele să crească. Vorba aceea, nimeni nu protestează, toată lumea lasă impresia că e mulțumită și fabricanții de conserve trăiesc și ei cu convingerea că își fac datoria cum nu se poate mai bine.

O întrebare pe adresa lucrătorilor din serviciile C.T.C. ale fabricilor de conserve: putem spera că cetățeanul din Brașov, cel din Tulcea și alții, cîți vor mai fi, se vor vedea siliți să-și transfere în filatelie, numismatică sau în alte domenii pasiunea lor de colecționari?

Radu NICOARĂ

INIȚIATIVĂ, BUN-GUST...

O vizită la Arad ne-a prilejuit cunoașterea cîtorva noutăți din activitatea lucrătorilor rețelei de alimentație publică. Ele sînt, o spunem de la început, rodul unor preocupări mai vechi pentru diversificarea și rentabilizarea unităților destinate să satisfacă exigențele consumatorilor arădeni. Tovarășul Ion Ardelean, directorul Trustului de alimentație locală, ne-a răspuns cu multă amabilitate la cîteva întrebări.

Red.: **În ce local din orașul dv. se poate simți omul ca la el acasă?**

I.A.: În restaurantul «Ciocîrlia», de exemplu, care s-a deschis recent. Cadru familial, mici și plăcute separeuri, o orchestră compusă numai dintr-un pianist și un baterist. Vinul — în cantități minime, **numai** atît cît trebuie băut la o masă... familială.

Red.: **Dar burtacii în ce local s-ar putea simți... ca în familie?**

I.A.: Avem și pentru ei o noutate. Complexul «Podgoria». O secție «mîncare pentru acasă», o sală de restaurant, un bar de zi, o terasă. Aici clientul cunoaște meniul pe 10 zile înainte! Și, în fine, complexul are în loc de 5 gestionari numai 2!

Red.: **Ce fel de local cu specific gastronomic local poate atrage și satisface deplin clientela?**

I.A.: Poate nu știți că în Arad există foarte cochetul, deosebit de interesantul și într-adevăr specificul local «Zărand», care concurează și, ne-ar place și nouă să credem, întrece mai toate localurile de acest gen din țară. După ce s-au studiat cu deosebită atenție casele, obiceiurile, mîncărurile din Zărand (Ineu, Lipova, Gura-Honț), după îndelungi discuții cu unii vîrstnici pricepuți în materie, s-a ajuns, prin stilizare și modernizare, la o soluție foarte bună. În construcția localului, piatra și lemnul, vasele și bucatele, costumele personalului și muzica, evocă o tradiție demnă de a fi reluată și cu alte prilejuri. Tot ce e specific în acest local — vase, fețe de masă, costume — poate fi cumpărat de la... garderobă. La intrare, într-un colț, te întîmpină un pom cu lacăt (conform unei binecunoscute tradiții a breslelor medievale din Arad). Aici, un meșter gravor lucrează la comandă, pe loc, insigne cu inițialele clientului, pe care acesta le înfige în copac — dar și o serie de amintiri pentru client (butoni de manșetă, brelocuri etc., etc.) toate cu stema «Zărandului».

Cît despre mîncăruri, sînt într-adevăr specifice: se oferă delicioasele cuiburi de sarmale sau întorsurile care concurează plăcintele dobrogene.

Red.: **Există în Arad un restaurant într-adevăr unic în țară?**

I.A.: Ar fi putut să existe. O grădină de vară care să funcționeze în plină iarnă. Pentru că, să nu uităm, serele arădene, celebre în întreaga țară, fac pe deplin posibilă existența unui asemenea local. Din zăpada de afară te poți trezi în plină grădină de vară, cu plante exotice (a fost găsită și soluția aerului cald). Construcția n-ar depăși, după calculele noastre, suma de 650 000 lei, care ar fi rambursabili în mai puțin de 2 ani.

Dar numai răspunsul dat de Sfatul popular al regiunii Banat a fost negativ. Păcat!

B. DINICĂ

PASIUNE PENTRU CĂRȚI

Ana Pop (Cluj, str. I.L. Caragiale nr. 6-8), de profesie dactilografă, nu se prea înțelegea cu meseria pe care și-a ales-o. Din care cauză și-a schimbat mereu locul de muncă. În schimb, avea o altă pasiune: cînd se angaja la o nouă întreprindere, prima ei grijă era să împrumute cărți de la bibliotecă. După numărul și conținutul lor — dicționare de tot felul, manuale tehnice pentru ingineri (36 de volume într-o lună) — Ana Pop putea fi considerată un om cult. În cele din urmă însă s-a constatat că nu citea decît... prețul; ea vindea cărțile împrumutate la anticariat. «Dragostea de cultură» a Anei Pop a fost, pe bună dreptate, gratulată cu patru luni închisoare corecțională. După unii, timpul acesta ar fi suficient pentru o reflecție aprofundată pe tema: adevărata valoare a cărților.

Vasile SĂBĂU

MEANDRELE NEOMENIEI

Pe adresa familiei Țira din Baia Mare, strada Aviatorilor nr. 1, a sosit o carte poștală. Rîndurile se adresează celor trei copii (Ion, Aurel, Doina) și se încheie cu cuvintele: «...**iar mămica să aibă răbdare și să nu înceteze cu ordonanțele de poprire căci o dată îi va părea rău, și să nu se facă tot ea de rîs...**» La expeditor semnează C. Anghelescu. Da, este contabilul Constantin Anghelescu, în vîrstă de 44 ani, cu ultimul loc de muncă la întreprinderea forestieră din Sighetul Marmației. De doi ani rătăcește departe de familie. Din acest motiv în anul 1965 soția s-a hotărît să ceară divorț. Copiii au rămas la ea. Ca să nu achite pensia alimentară fixată prin hotărîre judecătorească, Anghelescu își schimbă într-una locul de muncă. Ultima carte poștală poartă ștampila Oficiului poștal Hurez, regiunea Oltenia.

Așadar, în loc de pensie alimentară domnul contabil Anghelescu trimite celor trei copii și mamei bolnave cîte o... carte poștală. Treizeci de bani în amintirea faptului că este tată!

Gheorghe MOLDOVAN

POȘTA RUBRICII

Eleonora Gheorghiu, Timișoara. Putem fi oare atît de necruțători cu aceia care regretă și repară la maturitate greșelile comise în plină tinerețe? Gîndiți-vă că E. V. («Flacăra» nr. 29/1967) s-a pedepsit singură atîta amar de vreme; să-i lăsăm, așadar, acum deplina bucuria pe care o trăiește, după ce și-a regăsit bălatul. Nu credeți? Citiți cele ce urmează:

Cornelia Trandafir, Murgeni — Bîrlad. «În numele întregii familii le doresc multă fericire, iar dragostea mamei să se reverse cu toată căldura asupra fiului părăsit...»

Transmitem urările dv.

Constantin Novac, Craiova. Tot ce ne-ați scris cunoaștem și noi. Aceasta nu înseamnă că putem împărtăși opiniile dv. Cît îl privește pe A.N., aveți dreptate. De altfel, după cum ați văzut, am adoptat poziția corespunzătoare.

Augustin Georgescu, București (Drumul Taberei nr. 27, bl. O 32, sc. 4, ap. 123). Tatăl dv. (Ioan Georgescu din Timișoara) ne roagă să vă întrebăm dacă vă mai amintiți de el și dacă motivul pentru care nu-i acordați nici un ajutor nu este faptul că i-ați uitat cumva adresa.

Florica Nașcu, Baia Mare. După o verificare a datelor furnizate, vom reveni.

cadran internațional

Doctorul Barnard la el acasă.

cine ești d-ta, domnule barnard?

Spitalul de la Groote Schuur... Profesorul Christiaan Barnard... Cine, în afară de un cerc îngust de specialiști, auzise cu doar cîteva săptămîni în urmă de aceste nume, care azi sînt pronunțate cu respect și admirație de sute de milioane de oameni din toate colțurile globului?

S-au scris nenumărate articole despre senzaționalele operații efectuate de dr. Christiaan Barnard și echipa sa de chirurgi de la Capetown; s-au dat sumedenie de detalii cu caracter științific și tehnic despre cele două transplantări de inimă, dar foarte mulți se întreabă: cine este omul care le-a inițiat? Cine este doctorul Barnard?

Christiaan (numele lui se scrie astfel, denotînd originea sa olandeză) a vrut de mic copil să devină doctor. Tatăl lui, un preot reformat, om cu mijloace modeste, a trebuit să facă mari sacrificii pentru a asigura fiilor săi un viitor. Christiaan și alți doi frați au terminat studiile universitare la Capetown, dar adevărata ucenicie a celui dintîi s-a înfăptuit — în anii 1953-1955 — la Universitatea din Minnesota, sub îndrumarea vestitului chirurg dr. Owen Wangensteen. Fostul profesor al lui Christiaan Barnard își amintește că o dată elevul său a operat 49 de câini la rînd (fără succes!) pentru a studia și lămuri cauza unei afecțiuni intestinale neobișnuite la nou-născuți. «Doar a 50-a operație i-a reușit — spune Wangensteen. Este un fapt tipic care reliefează perseverența doctorului Barnard».

După specializarea de trei ani în S.U.A. și obținerea unui titlu academic, dr. Barnard s-a întors la Capetown, unde s-a căsătorit, și-a făurit o familie. Pe plan științific el s-a consacrat cercetărilor asupra transplantării de organe.

Colegii săi descriu astfel felul său de a fi: în afara sălii de operații, Christiaan este adesea încordat, fumează țigară după țigară (de preferință, ale prietenilor...), se plimbă nervos prin cameră. În sala de operație se produce metamorfoza, chirurgul devine întruchiparea calmului, își controlează cu grijă fiecare mișcare, fiecare gest, vorbește puțin... și învață mult. Artritismul de care suferă i-a atins și mîinile. Pentru un chirurg aceasta este o problemă capitală și doctorul se întreabă în mod serios dacă, din pricina bolii, va mai putea opera peste cîțiva ani.

Ironia soartei a făcut ca pînă nu demult, pentru nespecialiști, pentru marea masă, doctorul Barnard să fie cunoscut în țara sa nu pentru meritele lui științifice, ci, în calitate de tată al Deirdrei Barnard, fiica sa în vîrstă de 17 ani, campioană națională de schi nautic.

Astăzi, doctorul Barnard nu mai este, pentru cei mulți, numai tatăl unei sportive de frunte, ci savantul care a înscris o nouă pagină în istoria medicinei, în lupta mereu reînnoită a omului împotriva morții. Și aceasta nu este o simplă figură de stil. Preconizînd încă acum cîteva luni, într-o conferință științifică la Capetown, intensificarea eforturilor pentru a se ajunge la grefarea de inimă, plămîni, rinichi în mod cît mai cît de obișnuit cum se practică în prezent transplantarea de cornee sau transfuziile de sînge, Christiaan Barnard a făcut această remarcă semnificativă: «Trebuie să educăm publicul larg ca să privească alt fel decît pînă acum problema morții».

L. NIȚESCU

după mutare

Porte Dauphine — fostul sediu al N.A.T.O. de pe malurile Senei, rămas gol după ce funcționarii și generalii «atlantici» au părăsit Parisul pentru a se instala în Belgia — își așteaptă noii locatari. Cine vor fi ei? Localurile devenite libere au fost revendicate de mai multe ministere. Candidații au prezentat dovezi de supraaglomerare în clădirile care le adăpostesc serviciile, s-au plîns de dispersarea direcțiilor în diferite sedii, situate adesea la o apreciabilă distanță între ele. O comisie specială a examinat cererile și a decis: fostul sediu al N.A.T.O. va găzdui cele 7 direcții ale Ministerului Educației Naționale. 5 000 de funcționari care se ocupă de problemele școlii vor «invada» birourile în care cu numai cîteva luni în urmă se punea la punct belicoasa strategie a blocului atlantic. După cum reiese din *L'Express*, proiectata mutare va întîrzia proiectul mai vechi de a se construi pentru Ministerul Educației Naționale o clădire cu 34 etaje (150 m înălțime) pe locul unei celebre închisori.

Desigur, cursa pentru Porte Dauphine între miniștrele pariziene n-a fost lipsită de momente — să le spunem — mai dificile. Dar dosarul pare închis. În schimb, pentru N.A.T.O. grijile — cu mult mai numeroase și mai acute — provocate de părăsirea Parisului nu s-au încheiat. Pentru că nu-i vorba doar de abandonarea unor clădiri, ci de scadența care se apropie 1969 bate la ușă. Va supraviețui anacronica instituție și după anul cînd expiră valabilitatea tratatului nord-atlantic? Tentativa recentă de a impune adoptarea unui plan militar de cinci ani (deci pînă în 1972) vizează obținerea anticipată a consimțămîntului la prelungirea existenței N.A.T.O. Fidelitatea față de alianța atlantică a unor membri este îndoielnică, chiar dacă aceștia, din motive diferite, n-au mers atît de departe ca Franța.

«Noul N.A.T.O., în noul său cartier general, trebuie să facă față unor complicații necunoscute cu un deceniu în urmă» — scria «International Herald Tribune».

Cei 5 000 de funcționari ai Ministerului Educației Naționale nu sînt, probabil, prea tulburați de «complicațiile» vechilor locatari de la Porte Dauphine. Ei au o singură doleanță: să se instaleze cît mai grabnic în fostul sediu N.A.T.O.

M. RAMURĂ

boomul automobilului japonez

– corespondență din tokyo –

De pe acum, circa 20 de milioane de oameni din Japonia posedă un permis de conducere, dar abia un milion dintre ei își conduc propriul automobil.

Industria japoneză de automobile se dezvoltă așadar pe seama celorlalte multe milioane de japonezi care așteaptă să-și cumpere un automobil, precum și pe baza cererilor piețe externe. Japonia exportă autovehicule pe toate continentele lumii. Anul trecut a vîndut în străinătate peste 250 000 bucăți, cele mai multe luînd drumul Asiei, Americii de Nord și Centrale, Australiei. Piața africană, unde exportă aproximativ tot atît cît în Europa, se pare că a slăbit considerabil, perspectivele arătîndu-se mai puțin încurajatoare în lupta de concurență cu firmele occidentale. Toate firmele occidentale vînd în Africa automobile noi, dar produse cu mulți ani în urmă și extrem de ieftine, concurînd evident pe cele japoneze.

Atenția este concentrată în prezent asupra Americii Latine, unde n-au fost vîndute nici zece mii de bucăți. Statele Unite și Canada rămîn o mare piață pentru automobilul japonez de capacitate medie. Tipul «Nissan» din seria «Blue Bird», care a cîștigat trei mari concursuri internaționale ținute în Canada și în Africa, a făcut cea mai mare vînzare pe piața S.U.A.

Printre fenomenele manifestate în industria automobilului din Japonia trebuie remarcat procesul de intensificare a centralizării capitalurilor. Fuzionările se succed cu rapiditate. Recent, s-a semnat acordul de fuzionare a firmelor «Daihatsu Kogyo Co» cu cea mai mare companie din acest sector, «Toyota Motor Co». Între firmele japoneze se dă acum lupta pentru următoarele locuri, întrucît și al doilea mare producător este deja cunoscut — «Nissan Motor Co».

Acîta vreme cît «Toyota» și «Nissan» și-au încărcat pozițiile pentru a prelua conducerea, în cel de-al treilea mare grup pe cale de formare se dă lupta între «Mitsubishi», «Toyo Kogyo» și «Isuzu-Fuji». Nu este exclusă însă posibilitatea ca în industria japoneză de autovehicule să apară pînă la urmă nu trei, ci patru mari grupuri, urmînd ca societățile mai sus-menționate să-și împartă piața absorbind firmele «Honda» și «Suzuki», precum și pe ceilalți mici producători.

Horea TUIU

«Bomba» Honda a atins Europa occidentală, debarcînd la sfîrșitul anului trecut în portul francez Le Havre.

„cei 6" și „cei 18" asociați

108 parlamentari «eurafricani», reprezentînd cele 6 țări vest-europene ce alcătuiesc Piața comună și cele 18 țări africane «asociate» lor s-au întrunit zilele trecute la Strasbourg. Ar putea părea ciudat, dar deși «convenția de asociere» expiră abia la sfîrșitul lui mai 1969, motivul acestei reuniuni l-a constituit tocmai pregătirea deschiderii negocierilor, în iunie a.c., în vederea reînnoirii convenției semnate la Yaounde, la 20 iulie 1963. De ce atîta grabă? Pentru că se anunță dificilă nu numai definirea obiectivelor noului acord, dar și găsirea mijloacelor de promovare a comerțului eurafrican, care — potrivit revistei «Jeune Afrique» — «nu cunoaște dezvoltarea dorită în cadrul creșterii schimburilor mondiale». Căci — după cum subliniază și publicația engleză «Comment» — în ciuda afirmațiilor că C.E.E. oferă o piață bună de desfacere pentru produsele țărilor continentului negru, «nu e lucru ușor pentru țările africane să asigure desfacerea mărfurilor lor pe piețele occidentale».

Mai mult, istoria recentă a comerțului Piața comună-statele africane asociate demonstrează cum acestea din urmă, furnizoare de materii prime, depind de conjunctura dominantă din țările cliente, iar «clientela» o constituie într-o proporție mult prea mare țările vest-europene: într-acolo se îndreaptă 85% din exporturile Senegalului, 76% din cele ale Congoului (Kinshasa), 63% din ale Gabonului, 52% din ale Madagascarului etc.

Totodată, criticii actualei convenții cer ca noul acord să aibă în vedere elaborarea unor planuri de dezvoltare pe termene lungi și mijlocii și pentru care sursa de finanțare să o constituie Fondul european de dezvoltare (F.E.D.). «Statele africane au stigmatizat în mai multe rînduri — menționează «Jeune Afrique» — anumite insuficiențe actuale ale convenției. Astfel F.E.D. acționează cu o încetineală greu de justificat; formulele de ajutor nu sînt îndeajuns de suple; soluțiile se aleg pe bîlbîite». Cu alte cuvinte Fondul european de dezvoltare, creat de Piața comună, și menit să ducă chipurile la dezvoltarea economică a statelor africane asociate, a devenit în fapt o piedică în calea acestora, servind în realitate la instaurarea controlului Pieței comune asupra economiei țărilor africane...

Pentru astfel de probleme, într-adevăr s-ar putea să nu fie suficiente nici cele aproximativ 16 luni cît mai sînt pînă la sfîrșitul lui mai 1969...

I. CIOARĂ

marginalii

Statele Unite au anunțat că, împreună cu încă un aliat din N.A.T.O., vor organiza exerciții militare de pe urma cărora ar «beneficia politica dezarmării». Cum vor fi organizate aceste «exerciții pașnice»? Se vor desfășura într-o anumită regiune concentrări serioase de forțe terestre, de genul acelora care au loc cînd se pregătește un atac militar. Un grup special va căuta să observe în ce mod pot fi detectate asemenea mișcări, cu mijloacele tehnicii moderne. «În acest mod — afirmă ziarul «Washington Post» — vor fi găsite mijloace pentru verificarea acordurilor privind controlul armamentelor». În primul rînd trebuie precizat că «controlul armamentelor» nu înseamnă reducerea nici măcar cu o unitate a stocurilor existente și nici măcar a producției. Deci nu este vorba despre dezarmare. În al doilea rînd, exercițiul are o latură despre care nu se vorbește în relatare: unii vor încerca să concentreze forțe militare fără să fie prinși iar alții să descopere asemenea concentrări. Putea fi găsit un mai bun exercițiu pentru perfecționarea ambelor mijloace de ducere a războaielor, de fapt pentru dezarmarea opiniei publice care este îndemnată să creadă că ar fi vorba de altceva?...

*

Primul ministru englez, Harold Wilson, a dat în judecată ziarul american «International Herald Tribune» pentru «defăimare». Nu este vorba de un atac direct la adresa primului ministru englez ci de o tehnică specială.

Un grup publicitar englez a folosit recent o caricatură denigratoare a premierului în scopuri de reclamă. O sentință a obligat firma la plata unei amenzi (folosită apoi în scopuri caritabile). O colaboratoare a ziarului «International Herald Tribune», sub pretextul relatării incidentului, a prezentat pe larg implicațiile defăimătoare ale acțiunii la adresa primului ministru britanic, astfel că «informația» a devenit ea însăși obiect de litigiu.

Să vedem ce se întîmplă cu cei ce vor relata noul proces. Depinde ce scopuri urmăresc. Dacă vor fi identice cu țelurile inițiatorilor, atunci inevitabil se va ajunge, mai mult sau mai puțin deghizat, tot la denigrare.

*

În urmă cu trei ani firma engleză Richard Sutcliffe Ltd. a anunțat ceea ce serviciile sale numeau o «Magna Carta industrială». De acum înainte, spunea firma, «salariații noștri se pot considera angajați pe viață. Nu va mai avea loc nici o demitere! Cu o condiție: să nu mai aibă loc acțiuni revendicative». Au trecut numai trei ani și au fost anunțate oficial primele 200 de concedieri dintr-un șir care va continua. Un mucalit remarca cu amărăciune: «Au promis că vor asigura de lucru toată viața, dar nu s-au angajat să-și respecte promisiunea toată viața».

Nicolae URECHE

PAX OLYMPICA. Inspirîndu-se din tradiția antică de a se înceta luptele și războaiele, cu acordul unanim al tuturor combatanților, pe întreaga durată a desfășurării Jocurilor Olimpice, primarul orașului Grenoble, Hubert Dubedout, a adresat un apel tuturor forțelor angajate în prezent în diverse conflicte militare să accepte un armistițiu general pe întregul glob, în timpul Jocurilor Olimpice. Totodată, la Paris, s-a constituit un comitet de inițiativă care a editat afișul alăturat, pe care intenționează să-l difuzeze în lumea întreagă, chemînd la reactualizarea acestei practici antice în cursul anului 1968, măcar pe durata desfășurării Jocurilor Olimpice de la Grenoble și din Mexic.

În timp ce trimisul special al secretarului general al O.N.U. pentru Orientul Mijlociu își continuă turneul într-o serie de capitale ale țărilor din această zonă a lumii, potrivit relatărilor agențiilor de presă guvernul R.A.U. a dat dispoziție Organismului Canalului de Suez de a pregăti deblocarea celor 15 nave străine imobilizate în apele Canalului de Suez (în fotografie) după conflictul arabo-israelian din iunie trecut.

EXTERNE

PLAGA ÎNARMĂRILOR

de Silviu BRUCAN

Unul dintre capitolele cele mai deficitare ale anului internațional trecut, raportat aproape în întregime pe 1968, îl constituie negocierile cu privire la dezarmare. Este un deficit cu atît mai regretabil cu cît continuarea cursei înarmărilor înghite uriașe resurse materiale și face să se irosească sume cu adevărat astronomice, în timp ce zeci de popoare suferă de sărăcie și subnutriție, iar prăpastia care separă continente întregi de binefacerile civilizației moderne devine tot mai adîncă.

Dezbaterea tradițională în Adunarea Generală a O.N.U. nu s-a putut desfășura decît pe baza unui raport interimar al Comitetului celor 18 state de la Geneva, care nu consemna realizarea vreunui pas înainte pe calea dezarmării. În aceste condiții, Adunarea Generală a adoptat o serie de rezoluții cu caracter general, exprimînd deziderate ale majorității statelor și ale opiniei publice mondiale.

În același cadru, Adunarea Generală a aprobat Tratatul menit să asigure Americii Latine statutul de zonă denuclearizată, precum și rezoluțiile care cheamă la interzicerea tuturor experiențelor cu arme nucleare, lichidarea bazelor militare străine din țările Africii, Asiei și Americii Latine și convocarea Conferinței țărilor nenucleare.

În problema neproliferării armelor nucleare, numeroase intervenții ale delegaților au subliniat o serie de cerințe, pentru includerea cărora în proiectul de Tratat țara noastră a făcut propuneri binecunoscute: necesitatea ca tratatul să fie o verigă în lanțul măsurilor a căror finalitate să fie dezarmarea nucleară, să asigure garanții de securitate tuturor statelor, în special celor nenucleare, să ofere posibilități depline pentru utilizarea energiei atomice în scopuri pașnice de către toate țările, să instituie un control precis și echitabil cu respectarea suveranității naționale.

Desigur, starea nesatisfăcătoare în care se află negocierile pentru dezarmare nu poate fi disociată de agresiunea americană în Vietnam și de faptul că cursa înarmărilor este în plină desfășurare. Cheltuielile militare ale Statelor Unite au depășit nivelul record de 70 de miliarde dolari anual, nivel care a fost atins numai în anii celui de-al doilea război mondial. Măsurile severe pentru salvarea poziției dolarului și reducerea deficitului balanței de plăți pe care președintele Johnson le-a oferit cadou de Anul nou cetățenilor americani vizează investițiile în străinătate, importul, turismul, dar — așa cum s-a observat în capitalele vest-europene afectate de aceste măsuri — ocolesc tocmai punctul esențial: războiul din Vietnam, care constituie o adevărată groapă fără fund pentru cheltuielile americane în străinătate.

Extrem de caracteristică este dilema cu care este confruntat guvernul britanic acum cînd trebuie să ia decizii cu privire la reducerea bugetului. Departe de a constitui doar o simplă operațiune financiară, reducerea cheltuielilor bugetare implică opțiuni de strategie și politică externă militară pe care le tergiversează de mult premierul Wilson. De astă dată, anumite decizii nu vor mai putea fi nici eludate, nici amînate. Este limpede, de pildă, că va fi imposibil pentru guvern să obțină ca majoritatea laburistă să accepte sacrificii substanțiale în domeniul civil, adică social, dacă nu va propune concomitent reduceri sensibile la cheltuielile militare. Trebuie ținut cont că în pofida crizei economico-financiare prin care trece Anglia de peste doi ani, bugetul ei militar a rămas unul dintre cele mai ridicate din lume. Potrivit cifrelor Institutului de studii din Londra, cheltuielile militare britanice pe cap de locuitor sînt cu 30% superioare celor franceze (120 dolari față de 91). Moștenită din timpul imperiului, această situație, legată de «rolul mondial» al Angliei, depășește cu mult posibilitățile ei reale actuale și constituie neîndoielnic una dintre cauzele dezechilibrului economico-financiar în care se zbate fără ieșire guvernarea laburistă. Menținerea a peste 50 000 de soldați britanici pe Rin și a unor baze și garnizoane în Malaezia, la Singapore, în golful Persic și în zona Mediteranei impune economiei britanice o povară care a devenit insuportabilă. După cum se vede însă există în «elita» conducătoare, pe care englezii o denumesc «Establishment», poziții puternice în favoarea menținerii acestui «rol mondial» și a cheltuielilor implicite care aduc profituri atît de fabuloase businessului militar. Revista «Economist» respinge cu un dispreț superior «economiile militare», care ar reduce Anglia la rolul unei «puteri europene mijlocii». Și la Washington, deși multe din fostele posesiuni imperiale britanice au încăput pe mîini americane, se fac presiuni asupra Londrei de a-și menține rolul «la est de Suez» pentru ca — așa cum scrie «Sunday Times» — Statele Unite să nu rămînă singure în rolul de jandarm mondial.

În mod concret, se pune acum chestiunea comenzii britanice plasate mai de mult în S.U.A. pentru 50 bombardiere F 111, al căror cost total se ridică la aproximativ 425 milioane de lire. Lucrurile au fost aranjate astfel încît americanii să importe drept compensație mărfuri britanice de valoare echivalentă, dar așa cum calculează experții, măsurile de austeritate anunțate la Washington se vor traduce pentru Anglia într-o pierdere în devize de 240 milioane dolari. Este încă o ilustrare a modului cum înțeleg americanii «relațiile speciale» cu englezii.

Cele mai multe ziare britanice, semnalînd că, în sînul cabinetului, George Brown și Dennis Healey se opun unor reduceri militare substanțiale, opinează că premierul Wilson va recurge la «compromisuri, jumătăți de măsură, la cîrpeli și mutații de calendar», ferindu-se de opțiuni definitive, mai ales că problema capitală a aderării la Piața comună se află încă în suspensie.

Cheltuielile militare neproductive grevează și economia celorlalte țări vest-europene. Republica Federală a Germaniei, după 15 ani de continuă expansiune, a cunoscut în 1967 primul regres economic și din cauza enormelor cheltuieli militare în care s-a lansat; încă în cursul anului a fost nevoită să tempereze alura, fără a reuși să depășească fenomenele de stagnare și șomaj. Față de 6,7% din produsul social brut pe care Anglia îl cheltuiește pentru scopuri militare, Franța cheltuiește 6,2%, R.F.G. 5,3%, Italia 3,7%.

Experiența arată că, chiar și țările capitaliste cu cele mai puternice economii nu pot să-și permită să investească la infinit sume colosale în scopuri militare neproductive și că mai devreme sau mai tîrziu o asemenea orientare duce la impas financiar sau politic.

Frînarea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării a fost și rămîne un țel principal al țărilor socialiste. Realizarea unor pași concreți în direcția diminuării stocurilor de armament și a interzicerii fabricării noilor arme ar accelera procesul de normalizare a vieții internaționale, de dezvoltare a colaborării între state și ar crea posibilitatea ca o parte din fondurile eliberate să fie destinate eforturilor țărilor în curs de dezvoltare pentru progresul lor economic și cultural.

Interzicerea folosirii armelor nucleare, încetarea producției lor și lichidarea totală a stocurilor existente constituie calea sigură a eliminării primejdiei războiului termonuclear, primejdie fără precedent în istorie, care planează deasupra civilizației umane.

Anul 1968 va cunoaște desigur noi eforturi spre realizarea acestui țel vital al omenirii.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

PRODUSELOR DE CALITATE
O RECLAMĂ DE CALITATE
„FLACĂRA" – PUBLICITATE

nr. 4 (...) — 20 ...

flacăra

317276

PROPUNERILE
CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA JUDEȚELOR ȘI MUNICIPIILOR ÎN DISCUȚIA OAMENILOR MUNCII

Consecvent practicii statornicite în activitatea sa, partidul nostru supune unei largi dezbateri publice propunerile elaborate de Comisia centrală de partid și de stat cu privire la organizarea județelor și municipiilor. Aceasta constituie încă o dovadă a spiritului profund democratic al orînduirii noastre socialiste, care asigură participarea efectivă a oamenilor muncii de la orașe și sate, de diferite naționalități, la definitivarea celor mai însemnate hotărîri și măsuri menite să contribuie la dezvoltarea rapidă a forțelor de producție, la înflorirea continuă a patriei noastre socialiste.

Rod al studierii și analizării profunde și multilaterale a factorilor naturali, economici, tehnici, demografici, sociali, geografici, istorici, a tradițiilor existente, a intercondiționării reciproce a acestor factori, propunerile de împărțire administrativ teritorială pe județe oglindesc profundele schimbări în structura economică și social-politică care au avut loc ca urmare a victoriei socialismului și răspund întru totul stadiului actual și de perspectivă al dezvoltării societății noastre.

Pornind de la principiile și criteriile adoptate de Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 6-8 decembrie 1967, pe baza unei largi consultări a organelor de partid și de stat, a unui mare număr de oameni de știință și cultură, specialiști din diverse domenii de activitate, și dînd curs miilor de sugestii făcute de oamenii muncii în adunări, în presă, la radio și televiziune, Comisia centrală de partid și de stat a propus înființarea a 35 de județe și organizarea a 31 municipii. Prin organizarea propusă s-a reușit să se evite atît dispersarea forțelor materiale și umane într-un mare număr de unități administrativ-teritoriale, cît și constituirea unor județe prea întinse, greu de administrat.

ROD AL UNOR AMPLE STUDII MULTILATERALE

de Cornel IUGA

Județele propuse reprezintă unități viabile, echilibrate din punct de vedere al suprafeței, populației și al potențialului economic și social-cultural. Cuprinzînd o suprafață și o populație mai mică decît a actualelor regiuni, județele vor da posibilitatea apropierii conducerii centrale de unitățile administrative de bază, stabilirii unei legături directe cu orașele și comunele din componența lor, rezolvării operative și competente a sarcinilor ce revin organelor locale de partid și de stat, eliminării verigilor intermediare inutile, a paralelismelor în atribuții și competență, participării active a maselor de cetățeni la activitatea de stat și obștească. Îmbinarea în cadrul aceluiași județ a două sau trei forme de relief creează premisele unei economii complexe și echilibrate, cu însemnate posibilități de dezvoltare.

Organizarea administrativ-teritorială a țării pe județe va exercita o influență pozitivă asupra repartizării fondurilor de investiții pe plan teritorial, va da posibilitatea intensificării ritmului de industrializare și în județele care în prezent dispun de o economie mai puțin dezvoltată. Este de remarcat faptul că unele județe cum sînt: Buzău, Vîlcea, Dolj, Gorj, Ialomița, Olt, Suceava vor cunoaște o însemnată dezvoltare industrială încă în cursul actualului plan cincinal.

În ce privește stabilirea orașelor-reședințe de județ, s-a avut în vedere o serie de criterii cum sînt: gradul de dezvoltare industrială, social-culturală și urbană, perspectivele de dezvoltare ale acestora, poziția geografică cît mai centrală pentru a înlesni legăturile cu toate localitățile din cuprinsul județului și a ușura accesul cetățenilor la organele județene.

Orașele propuse a fi declarate ca municipii au un rol deosebit în viața economică, politică, științifică și culturală a țării, exercită o puternică influență asupra zonelor înconjurătoare. Majoritatea sînt centre universitare, științifice, au un însemnat număr de instituții social-culturale și reprezintă importante puncte de atracție pentru populația din orașele și comunele județelor.

Dezbaterea publică a propunerilor Comisiei centrale de partid și de stat va da posibilitatea ca, pe baza sugestiilor și observațiilor ce vor fi făcute, acestea să fie îmbunătățite și prezentate spre examinare și legiferare Marii Adunări Naționale.

Transpunerea în viață a acestor măsuri va crea un cadru propice valorificării cu maximum de eficiență a rezervelor materiale și umane ale țării, asigurîndu-se astfel ridicarea întregii noastre societăți pe noi trepte de progres și civilizație.

În paginile 12-13 publicăm harta administrativă a Republicii Socialiste România, în care sînt cuprinse propunerile Comisiei centrale de partid și de stat cu privire la organizarea județelor și municipiilor.

ÎN DEPLINĂ CONCORDANȚĂ CU CERINȚELE SOCIAL-ECONOMICE ALE ȚĂRII

Încă în zilele cînd organizarea administrativă era dezbătută în cadrul Conferinței Naționale a P.C.R. am înțeles pe deplin caracterul științific al măsurilor preconizate. Într-adevăr, schimbările survenite în viața economică, socială și culturală a țării, precînd de la cele intervenite în dezvoltarea forțelor de producție și în repartizarea lor pe teritoriul țării, impuneau o nouă organizare administrativ-teritorială.

Atîta vreme cît cele 35 județe — așa cum reiese din propunerile Comisiei centrale de partid și de stat — vor cuprinde, fiecare din ele, un teritoriu mai mic decît al actualelor regiuni, e de la sine înțeles că se vor putea asigura legături directe cu orașele și comunele din cuprinsul lor, asigurîndu-se astfel rezolvarea mai operativă și mai competentă a atribuțiilor organelor locale.

Nu pot să nu constat cu încredere și satisfacție că propunerile acestea sînt rezultatul unor ample studii desfășurate timp de peste doi ani de către specialiști din toate domeniile. Era cît se poate de firesc și rațional ca un județ ca Ialomița să aibă orașul de reședință la Slobozia, dacă ne gîndim la perspectivele acestui oraș, sau reședința județului Caraș-Severin să fie cetatea de foc, Reșița.

E de asemenea îmbucurător că în denumirea județelor s-a ținut seama de tradiție, căreia i s-au adăugat semnificațiile contemporane ale locurilor.

Arh. N. LĂZĂRESCU
asistent la Institutul de arhitectură «Ion Mincu»

FIECARE JUDEȚ O UNITATE PERFECT ECHILIBRATĂ

Ca cetățean al unui oraș din actuala regiune Brașov, nu cred să se fi putut realiza o împărțire mai judicioasă a acestei regiuni. Am în vedere o serie de considerente economice, sociale, culturale și tradiția. De altfel suprafețele și populația acestor județe (Brașov — 6 215 kmp, 485 757 locuitori și Sibiu — 5 805 kmp, 428 107 locuitori) dovedesc ele însele din capul locului că noua delimitare teritorială a actualei regiuni Brașov este justificată și rațională, cu atît mai mult cu cît propunerile țin seama de numeroși factori, astfel încît fiecare din cele două județe reprezintă o unitate perfect echilibrată. De pildă, în viitorul județ Brașov vor avea condiții foarte bune de dezvoltare o serie de localități situate atît la munte cît și în zona de deal și de podiș, localități cu specific industrial sau agricol. Același echilibru este realizat și în cadrul viitorului județ Sibiu.

Astfel — consider eu — principiile care au stat la baza organizării administrativ-teritoriale sînt realmente traduse în viață.

Helmuth KRONN
ajustor
la uzinele «Independența» Sibiu

PROPUNERI PRIMITE CU DEPLINĂ SATISFACȚIE

Am studiat cu atenție propunerile Comisiei centrale de partid și de stat cu privire la organizarea județelor și municipiilor, bineînțeles, acordînd cea mai mare atenție viitorului județ Mureș, în raza căruia locuiesc și eu. Este limpede că, în cadrul administrativ-teritorial preconizat în aceste propuneri, se îmbunătățesc mult relațiile fiecărei localități cu centrul județean.

Primite cu satisfacție de oamenii muncii din această parte a țării, români, maghiari și de alte naționalități, propunerile cu privire la organizarea județelor și municipiilor sînt menite să aducă, o dată ce vor fi traduse în viață, substanțiale îmbunătățiri în raporturile organelor locale ale puterii de stat cu populația orașelor și satelor viitorului județ Mureș.

Fiind amplasat la egală distanță de extremele teritoriului județului, orașul Tg. Mureș oferă condiții optime de cuprindere în sfera activităților ce vor fi conduse de la nivel județean a tuturor așezărilor, orașe sau comune, aflate pe teritoriul viitorului județ. Față de vechea împărțire administrativ-teritorială avantajul este că distanțele pe șoselele și căile ferate pînă la reședința județului se grupează mai strîns în jurul unei anumite medii aritmetice, iar condițiile de ordin demografic, social, ca și posibilitățile actuale de comunicații corespund mai bine cerințelor actuale din raza teritorială a acestei unități administrativ-teritoriale.

Béla SZÖKE
medic-Tîrnăveni

UNITĂȚI TERITORIALE JUDICIOS DELIMITATE

Viitorul județ Prahova, pe care propunerile Comisiei centrale de partid și de stat cu privire la organizarea județelor și municipiilor îl prezintă ca pe un teritoriu bine delimitat în funcție de o serie de factori printre care aceia că numeroase localități din cuprinsul său au prin tradiție specificul de centre ale industriei petroliere, va corespunde mai bine unor cerințe actuale, dintre care una mi se pare demnă de pus în evidență aici. E vorba de faptul că în actuala regiune Ploiești un număr mare de oameni ai muncii lucrează în alte localități decît cele în care domiciliază, lucru firesc avînd în vedere caracterul prin excelență industrial al acestei părți a țării. Aceasta implică, între altele, necesitatea soluționării unor probleme specifice ale comunicațiilor interurbane, asigurarea unor condiții cît mai bune pentru transportul la serviciu și de la serviciu al miilor de navetiști. Or, dacă avem în vedere fie și numai acest factor care nu este, desigur, cel mai important, ne putem da seama de ce noua delimitare administrativ-teritorială corespunde cum nu se poate mai bine cerințelor actuale.

Sînt pe deplin încredințat că, în viitor, viața social-economică a orașelor și comunelor din județul nostru, ca de altfel din întreaga țară, va avea condiții îmbunătățite de desfășurare, grație aplicării principiilor cuprinse în propunerile supuse azi dezbaterii publice.

Tudor BĂBEANU
economist la Fabrica de geamuri-Scăieni

REZULTATE PREVIZIBILE

În anul 1967 colectivul Fabricii de tricotaje din Brașov a înregistrat cea mai mare productivitate a muncii în ramura industriei textile. La acest rezultat s-a ajuns datorită unor măsuri care au determinat o mai bună organizare a producției și muncii, precum și aplicării juste a hotărîrii Consiliului de Miniștri potrivit căreia 70% din economiile fondului de salariu pot fi distribuite ca premii celor care au contribuit la realizarea lor, dacă aceste economii se regăsesc în prețul de cost. Ne-am adresat tovarășei Datcu Maria — directoarea fabricii — rugînd-o să ne spună ce rezultate se sconteză, pe această bază, în îndeplinirea sarcinilor de plan pe anul în curs.

— Cum ați aplicat hotărîrea și care au fost rezultatele concrete obținute?

— Întreprinderea noastră a experimentat aplicarea acestei hotăriri începînd cu trimestrul III al anului trecut. La inițierea și aplicarea măsurilor a participat majoritatea membrilor colectivului nostru de muncă. În primul rînd trebuie să menționez că, în ansamblul măsurilor, un rol de prim ordin l-a avut aplicarea normelor fundamentate științific. De fapt acțiunea aceasta s-a încheiat abia la începutul anului acesta. Desigur că aplicarea normelor fundamentate științific a fost însoțită de organizarea rațională a locului de muncă. Am mecanizat o serie de faze care înainte se executau manual — cum ar fi însăilatul produselor, aplicarea franjurilor pe fulare etc. S-au pus de asemeni în aplicare un număr de inovații care au dus la substanțiale economii din fondul de salariu. Aceste măsuri au determinat ca, într-o perioadă de trei luni, sarcina productivității muncii să fie realizată în proporție de 103,4%. Valoarea producției globale a crescut pe seama productivității muncii cu 60,2% față de 44,8% cît a fost planificată. Prin aceste mijloace s-au realizat într-un singur trimestru economii la fondul de salarii de 232 000 lei, din care 70% au fost distribuite sub forme de prime la 400 de salariați.

— Ce măsuri preconizați, în viitor, pentru stimularea în continuare a salariaților și întărirea răspunderii în muncă?

— La începutul lui februarie intrăm în experimentarea noului sistem de salarizare. În acest sens trebuie să arăt că în linii generale salariul de bază va crește. Dar acest lucru va impune și o răspundere mai mare asupra calității și îndeplinirii sarcinilor de plan. Paralel cu aceasta s-au luat și o serie de măsuri care să asigure și cadrul de lucru necesar. Întreprinderea noastră cunoaște, începînd din acest an, o dezvoltare importantă. De la începutul lunii ianuarie s-au dat în folosință două hale de producție noi — de tricotat și confecții — care permit o mai bună organizare a locului de muncă și a zonelor de producție. Aceste zone de producție vor primi sarcini de care să răspundă individual atît muncitorii cît și maiștrii care-l conduc.

— Punerea în funcțiune a noilor zone de producție a determinat și alte pregătiri?

— Desigur! În primul rînd am avut grijă de calificarea muncitoarelor pentru noile hale. Ne-am preocupat de montarea utilajelor necesare acestor secții, de definitivarea normelor fundamentate științific și am făcut tot posibilul să obținem din vreme repartițiile pentru materia primă necesară.

— Ce noutăți oferă întreprinderea dv. pentru anul în curs?

— Am prezentat 230 de modele, din care 100 noi, de completuri, rochii, jachete și pulovere, care vor fi realizate din fire de lînă pură și fire sintetice tip lînă. Ele vor fi lucrate în contexturi noi, în colorit modern, și merită subliniat că vor fi croite în linia lansată recent de casele de modă cu reputație de peste hotare. O colecție de articole pentru femei și copii va fi prezentată la Brașov, și fără îndoială că această colecție, ca și altele, va ajunge la publicul consumator încă în cursul acestui an.

M. MÎRZA

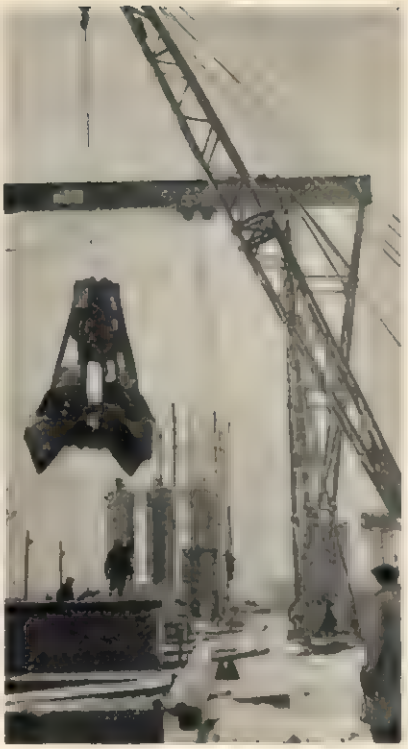

Vedere de pe șantierul de construcție a podului de peste Dunăre la punctul Vadul Oii-Giurgeni.

PODUL PESTE DUNĂRE

Lucrările pentru construcția podului rutier peste Dunăre sînt în plină desfășurare. Iarna, cu ninsoarea, cu frigul, cu vînturile puternice care bat peste fluviu, nu-i împiedică pe cei ce-l înalță să-și continue activitatea. Mai mult chiar: bilanțul muncii lor din ultimele zile ale anului recent încheiat s-a soldat — așa cum sîntem informați — cu o substanțială depășire a sarcinilor planificate, ceea ce lasă să se întrevadă că peste doi ani, așa cum de altfel este prevăzut, sau poate chiar mai devreme, podul va fi terminat și dat în folosință. Iată cîteva din caracteristicile monumentalei lucrări: lungimea: 1 450 metri, din care 720 metri peste albia Dunării, restul de 730 metri reprezentînd lungimea a două viaducte de acces a cîte 365 metri la fiecare din capete; circulația pe pod se va face pe patru benzi, iar a pietonilor pe două trotuare situate la extremitatea părții carosabile.

La ora cînd facem aceste însemnări, pe ambele maluri ale Dunării (la Giurgeni, reg. București, și la Vadul Oii, reg. Dobrogea) se conturează de acum viitoarele picioare ale podului (deocamdată picioarele viaductelor de acces). Anul acesta se va trece la construirea picioarelor ce vor susține podul chiar în albia fluviului. Înălțimea unui astfel de picior, de la fundație și pînă la suprafața apei, va fi de 57 metri (cît a unei clădiri cu 7 etaje), urcînd apoi, prin piedestalul care-l leagă de tablier, pînă la circa 80 metri. Sub deschiderea principală a podului, fixată pe două asemenea picioare, vor putea naviga nestingherite toate felurile de nave fluviale, deoarece distanța de la suprafața fluviului la pod va fi de peste 20 metri.

F. URSEANU

Artiștii plastici lucrează intens, deși iarna i-a obligat pe mulți dintre ei să se retragă în spațiile închise ale atelierelor. În fotografie: sculptorul Ienő Szervatius finisează o nouă lucrare.

SPORT

NOI ȘI GRENOBLE

Să profităm de cea de-a X-a ediție, jubiliară, a Olimpiadei albe pentru a ne pune — lucid și modest — față în față cu marea sărbătoare sportivă internațională, replică modernă dată milenarelor jocuri de vară. Să o facem cu dorința sinceră de a afla mai mult despre ceea ce credem uneori a cunoaște foarte bine, dar și pentru a ne așeza cuminți — dacă nu chiar docili — și, oricum, benevol în balanța valorii sportive mondiale în cîteva discipline.

Ciclul vremii readuce «corturile» satului olimpic sub cerul Franței, după 44 de ani, interval care separă actuala ediție de cea dintîi găzduită, atunci, de Chamonix.

O istorie agitată, începută sub semnele incertitudinii și neîncrederii (căci prima reuniune olimpică amintită și-a primit botezul și învestitura de-abia după un an de zile de la desfășurarea ei!) prezintă astăzi cîteva file glorioase, generînd speranțe dintre cele mai îndrăznețe pentru viitor.

Dacă jocurile de vară se mîndresc cu tradiția, cele de iarnă o pot face cu spiritul lor novator. Dovezi? Una singură dar convingătoare: atletismul a fost și a rămas trăsătura definitorie a olimpiadelor clasice, pe cînd cele albe și-au răsturnat propria tradiție (cea a probelor nordice) ajungînd azi să trăiască prin cele alpine (admise de-abia în cea de-a 4-a ediție a jocurilor!)!

Europa a fost și a rămas leagănul olimpiadelor albe, care au trecut însă de două ori Oceanul în cele patru decenii și jumătate ale vîrstei sale pentru a consacra tot atîtea stațiuni ale sporturilor alpine (SQUAW VALLEY, de pildă, nici nu putea fi considerată astfel, acolo existînd o singură casă, a lui Alexander Cushing, la data cînd s-a solicitat organizarea jocurilor).

Spun aceasta pentru că nu totdeauna cei mai buni sportivi au fost consacrați de medaliile olimpice din cauze multiple, uneori incredibile deși... reale, iar alteori unii au reușit succese repetate nu numai în decursul aceleiași ediții ci și la probe cu totul diferite, în acest sens Birger Ruud fiind, fără îndoială, cel mai ilustru exemplu (cîștigător la coborîre și sărituri, dar... nemedaliat decît pentru cea de-a doua probă, întrucît celе alpine nu erau onorate cu distincții olimpice!).

În sfîrșit, în ultimele ediții hocheiul și patinajul artistic au devenit, pentru Olimpiada de iarnă, ceea ce sînt pentru cele de vară întrecerile de natație, adică o rezervă remarcabilă de interes, țesută pe canavaua atletismului tradițional dar gata oricînd să înainteze pe planul prim al interesului general.

Punctînd istoric itinerariile olimpice, găsim interferențele cu sportul românesc, nu puține la număr, în raport cu posibilitățile sale antebelice și cu popularitatea relativă a disciplinelor specifice pistelor de zăpadă și gheață, într-un mediu geografic nealpin, cu foarte puține baze și amenajări specifice iernii dar cu sportivi animați de ambiții ce-i onorează.

De la participarea simbolică a unui singur bober, din Rîmnicul Vîlcii, care — neavînd echipaj — n-a luat startul la Olimpiada nr. 1 de la Chamonix, pînă la semnul de întrebare de astăzi (vom deplasa o delegație de 44 de persoane, inclusiv schiorii alpini și aceștia gheții sau una restrînsă la bob, hochei și biatlon) a fost o lungă cale. Locul 7 la bob și un loc 8 la proba demonstrativă de patrulă militară (strămoș al biatlonului actual) au răsplătit eforturile sportivilor noștri, evident, dezavantajați față de cei ai nordului, dominatori indiscutabili și ai ediției 1928.

În S.U.A., la Lake Placid, neuitatul cuplu de aviatori Al. Papană-Dumitru Hubert sosește al 4-lea la bobul de două persoane și tot ei, împreună cu Al. Ionescu și Ulise Petrescu, se clasează al 6-lea la o sutime de secundă după echipajul italiei! România pe locul 11 în clasamentul neoficial pe națiuni.

La Garmisch-Partenkirchen în 1936, deși campioni mondiali de bob, ratăm succesul olimpic.

Saint Moritzul anului 1948 nu înseamnă pentru noi mai mult decît participare simbolică, de altfel ca și toate celelalte prezențe de pînă

Emanuel VALERIU

(Continuare în pag. 14)

Jean-Claude Killy, mare vedetă a schiului mondial.

ITINERAR INVERS ÎN IMPERIUL AURULUI VERDE

de Nicolae RĂDULESCU

Somnul hibernal al pădurii este o aparență. Acești oameni deprinși cu regulile aspre ale unei meserii cu adevărat bărbătești sînt mereu prezenți la datorie, indiferent de anotimp. Și aurul verde devine aur curat, în primul rînd sub lama de oțel a «firezului» lor mecanic.

ORICÎT DE BOGATĂ, ORICÎT DE GENEROASĂ, PĂDUREA ARE TOTUȘI, LA UN MOMENT DAT, RESURSE LIMITATE. E DREPT, INDUSTRIALIZAREA A SPORIT MULT COEFICIENTUL DE UTILITATE AL PRODUSULUI EI, LEMNUL, «AURUL VERDE». DAR S-A FĂCUT ABSOLUT TOTUL ÎN ACEASTĂ PRIVINȚĂ?

Aici n-ajung mireșmele ozonului silvestru și freamătul copacilor înfiorați de vînt — pădurea s-a retras mai departe, dincolo de zarea peste care iarna a lăsat să cadă o compactă perdea de neguri. Dar din munți, trecînd peste dealuri, nu încetează să coboare umbrite căi codrii tineri, replantați pe ele n-au avut vreme să ajungă bătrîni, vin pînă aici bușteni doborîți de curînd. Se văd printre ei resturi de cetină încă verde. E primul popas al arborilor în lunga lor călătorie prin lume, și complicata mașină industrială prin care trebuie să treacă îi așteaptă vibrînd. Ne aflăm la Suceava, pe locul unei foste mlaștini, unde, după cum se știe, a fost înălțat în ultimii ani un mare combinat de industrializare complexă a lemnului. O primă impresie: nimeni nu pare să aibă un alt punct de vedere asupra obiectului muncii lui decît ar rezulta din această replică dată oarecum absent de un uconic în salopetă care supraveghează o mașină de lăcuit:

— Lemnul? E ceea ce vedeți. Nu cred că s-ar putea spune altceva despre el. Lemn și atîta tot.

Desigur, o aparență. Sînt pe aici, oricît de mulți tineri ar avea colectivul combinatului, destui oameni care și-au petrecut ani buni în fabrici și ateliere de industrializare a lemnului, oameni pentru care materia fibroasă adusă din pădure nu mai are nici un secret. După ce s-au obișnuit, foarte repede de altfel, cu principiul că nu numai trunchiul arborelui e folositor în industrie (vezi bine, pădurea crește și-n crengi), ei au învățat să diferențieze lemnul, pe calități, după criterii noi. Au apărut ca noutăți în tehnologia modernă de specialitate PAL-ul și PFL-ul, plăcile acestea capabile să înlocuiască cu mult succes cheresteaua de diverse esențe; însă problema economisirii și folosirii judicioase a lemnului brut nu s-a încheiat aici ci mai degrabă s-a complicat prin deschiderea unui capitol nou. Pe urmă a venit «teoria» (ceea ce va să însemne cercetarea științifică aplicativă), cu contribuțiile ei. Într-un cuvînt, un întreg univers de preocupări, înmănunchind nenumărate eforturi, pasiuni, conflicte, eșecuri, bucurii, suferințe, victorii.

INEVITABILUL PROCENT DE APĂ ȘI ALTELE

Un confrate sentimental ne-a sfătuit relativ nu demult să ne grăbim a vedea plutele în ultima lor vară idilică. Vara aceea este cea peste ale cărei flori s-au scuturat zăpezile actualei ierni. În munții Moldovei de nord apele pîraielor nu vor mai purta la vale, de acum înainte, pitorețtile tăblii cu bușteni. Trist, poate, dar dintr-un punct de vedere minor. Avantajul este că plutăritul, care era o sursă de risipă de lemn (nu numai prin ineficacitatea economică a transportului ci și prin numeroasele amenajări de baraje ce necesitau anual mii de metri cubi de bușteni), și-a cedat în întregime «consumul». Dar această sursă de economie e departe de a fi cea mai importantă. Aici e locul să arătăm că nu de la metafora miticului codru cu brazi pînă la cer, care cresc într-o noapte cît într-un secol (deși o știință a optimizării productului arboricol există și se aplică larg, în IF-uri și DREF-uri), a pornit actul creator al celor ce și-au propus să scoată totul din lemn, chiar și ceea ce părea să nu mai fie posibil. Imaginația omului de știință, strîns legată de obiectul raționamentelor lui, sare rareori în sfera neverosimilului, treptele spre acesta fiind urcate una cîte una și fiecare din ele anticipînd-o pe următoarea ca pe ceva firesc, normal. Să lucrezi mese și scaune, dulapuri ori altceva de acest fel, din așchii, zburături, resturi, părea greu de imaginat pînă cînd faptul a devenit posibil. Imediat au apărut consecințele: de exemplu, crengile de pînă la 2-2,5 cm diametru au fost încadrate într-o categorie de calitate cu trunchiul, deci în locul unei singure păduri au apărut dintr-o dată aproape două. Numai că a scoate crengile din pădure e ceva mai greu și mai costisitor decît s-a crezut. Sigur că mai rămîn încă multe crengi în locurile unde au căzut de pe trunchi, faptul e în afară de orice discuție. Totuși, deoarece ne aflăm între oameni care au (ca toți oamenii) impresia că ceea ce se petrece în afara compartimentului lor de atribuții nu are cine știe ce importanță, ne însușim (pentru moment) punctul de vedere că lemnul care merită într-adevăr să fie luat în discuție este doar cel intrat pe porțile fabricii.

În linii mari, 85% din materia primă intrată în combinat se valorifică în circuitul economic. O parte din cele 15 procente rămase este reprezentată de apă. Prin urmare, eficiența procesului tehnologic nu poate fi contestată. Dar să vedem mai departe.

FERICITA ÎNTÎMPLARE DE LA MITOC

Mobila, adică patul, masa, scaunul, biblioteca și celelalte elemente ale decorului nostru intim acoperă, ca și vestimentația, o arie larg cuprinzătoare din sfera noțiunii de modă. Labilă, asemeni modei, ea care adaptarea rapidă la cerințe mereu înnoite și nu e greu de explicat că o banală și greoaie «cameră combinată» pusă în vînzare într-un magazin în ianuarie 1968 rămîne nevîndută dacă n-are șansa să fie văzută și agreată de cine știe ce cumpărător cu gusturi ciudate.

CIL-Suceava asamblează și expediază zilnic, pentru piața internă și pentru export, sute de garnituri de mobilă. Toate se vînd, ba, susțin cei în drept, dacă s-ar putea produce de două ori mai mult n-ar rămîne nevîndut nici un scaun.

Într-adevăr, studiul mobilierului aflat în producție, proiectarea lui, realizarea tehnologică au înregistrat succese incontestabile, mai ales în ultimii ani. O linie modernă, o compoziție bine echilibrată sub raport funcțional și estetic caracterizează multe din produsele fabricanților la scară industrială ai mobilei. Uneori întîmplarea vine și ea în ajutorul proiectanților. E cazul garniturii intrate în nomenclatoare sub numele de «Mitoc».

Într-o zi, un director general din M.E.F. (numele ne scapă), efectuînd o inspecție protocolară la I.F.-Suceava, a reîntîlnit un fost coleg de facultate, inginer la fața locului, a cărui soție este originară din comuna Mitoc.

— Dacă ai timp, a spus colegul, propun să ne repezim pînă la socru-meu, care are un vin «rupere de nori».

Drept care directorul cu pricina a avut și prilejul de a vedea o garnitură de mobilă, operă a unui meșteșugar anonim din secolul trecut, foarte frumoasă dar ignorată de toată lumea, inclusiv de socrul proprietar.

— O facem și noi! — a fost de părere directorul. Cheltuim ceva bani, iar dacă s-or găsi ceva mușterii cu gusturi ca ale mele poate avem succes.

Cum, din fericire, mușterii au fost destui (dar și mobila reușită din toate punctele de vedere), garnitura Mitoc și-a început în scurt timp o strălucitoare carieră. Totuși, credem noi, de aici ar fi trebuit să se pornească la cercetarea amănunțită a tradiției, a specificului local în materie de mobilier, ceea ce, după cîte știm, nu s-a făcut încă. Oare de ce?

NOTA ZERO LA MĂRUNȚIȘURI

În esență, ideea care stă la baza valorificării maxime a aurului verde este că trebuie să se obțină produse cu valoare sporită, fără ca în sporul acesta să fie inclus echivalentul valoric al unor cantități suplimentare de material lemnos. La CIL-Suceava dinamica creșterii prin prelucrare completă a prețului unui metru cub de lemn brut se prezintă astfel:

1965	1966	1967
1 050 lei	1 060 lei	1 135 lei,

iar pentru anii 1968-1970 studiile prevăd un spor de pînă la 1 945 lei. Creșterea apare prin înnobilare, grație aplicării unor tehnologii noi la care își aduce o contribuție substanțială și industria chimică. Pînă în momentul de față s-a reușit să se înlocuiască tegofilmul din import (un semifabricat indispensabil în tehnologia placajelor speciale) cu o rășină sintetică românească. S-au mai pus la punct și alte asemenea înlocuiri, toate dînd rezultate foarte bune și aducîndu-le autorilor lor, dacă nu recompense materiale absolut pe măsura meritelor, măcar unele din acele satisfacții care dau împlinire și sens muncii fiecăruia dintre noi. Vor fi fost nenumărate nopți nedormite, eșecuri disperante, dispute aprige soldate adesea cu certuri și supărări, dar au fost și succese, adică din acest punct de vedere nici la CIL-Suceava nu s-a petrecut altceva decît oriunde și ori de cîte ori și-a făcut apariția Noul. Dacă, de pildă, îi vom întreba pe cei ce au experimentat (cu succes în cele din urmă) înlocuirea albuminei din import la fabricarea PFL-ului dur cu o anumită rășină fenolică, ce au de spus despre asta, e sigur că ei vor socoti mai potrivit să caute în raft un registru din care se vede cum în 1964 acea rășină nu figura pentru bunul motiv că nu fusese încă descoperită, iar din anul următor, în competiție cu albumina, a ieșit pînă la urmă învingătoare absolută (economii mari de devize, calitate mai bună, utilizarea la maximum a capacității utilajelor). Par să nu-și mai amintească dificultățile prin care au trecut, și poate că între timp le-au uitat cu adevărat, avînd de învins altele, căci oamenii despre care e vorba aici reprezintă categoria celor mereu nemulțumiți de ei înșiși, mereu în căutarea a ceva mai bun. De aceea e revoltător să constați că alături de ei își duce existența senină și individul nepăsător, dezinteresat, fără pasiuni în profesie și foarte apt să încurce, chiar fără intenție, treburile tuturor. Nu se știe încă cine ar putea fi încadrat nominal în această categorie, dacă am lua în discuție, bunăoară, așanumita problemă a feroneriei, dar poate ar merita să se cerceteze. Feroneria e o categorie de mărunțișuri în care se înscriu broaștele de la ușile dulapurilor, cheile lor, balamalele, butonii, minerele și tot ce mai au din metal mobilierele de lemn. Există o întreprindere speciali-

(Continuare în pag. 9)

Gîndurile bune sînt fetele în maiouri roz, pasiunea incendiară e întruchipată de cele în roșu, otrava geloziei e transmisă de balerinele în verde. Și în acest vălmășag de culori, mișcări și simțăminte, Omul caută, se zbate, deznădăjduiește, crede... (moment din baletul «Zidul»).

OLEG DANOVSKI

STUDIO '68

de Sanda **FAUR**
Fotografii de S. **STEINER**

Un titlu timid, neutru, sugerînd parcă neîncredere în sine... Un speech — binevoitor, dar oare în aceeași măsură util? — prefațează îndelung spectacolul, pentru a ni-l povesti, explica, justifica, folosind adesea, cu un ton de scuze, cuvintele experiment, încercare, căutare. Neîncrederii în sine i se adaugă o măgulitoare lipsă de încredere în noi, spectatorii. Am putea crede că baletul modern **Studio '68** a venit spre rampă cu pași sfioși și oscilanți, încertă experiență de laborator nu prea convinsă că-și poate arăta obrazul în lume: minuțiosul program al Operei — riguros planificat

Dan Moise într-o «triplă» săritură în arabesc

Magdalena Popa ne demonstrează din nou, alături de Amato Checiulescu, desăvîrșita și grațioasa ei virtuozitate.

Cînd iubirile nu se întîlnesc niciodată... (moment coregrafic interpretat de Ion Tugearu, Sergiu Ștefanski și Cristina Pora).

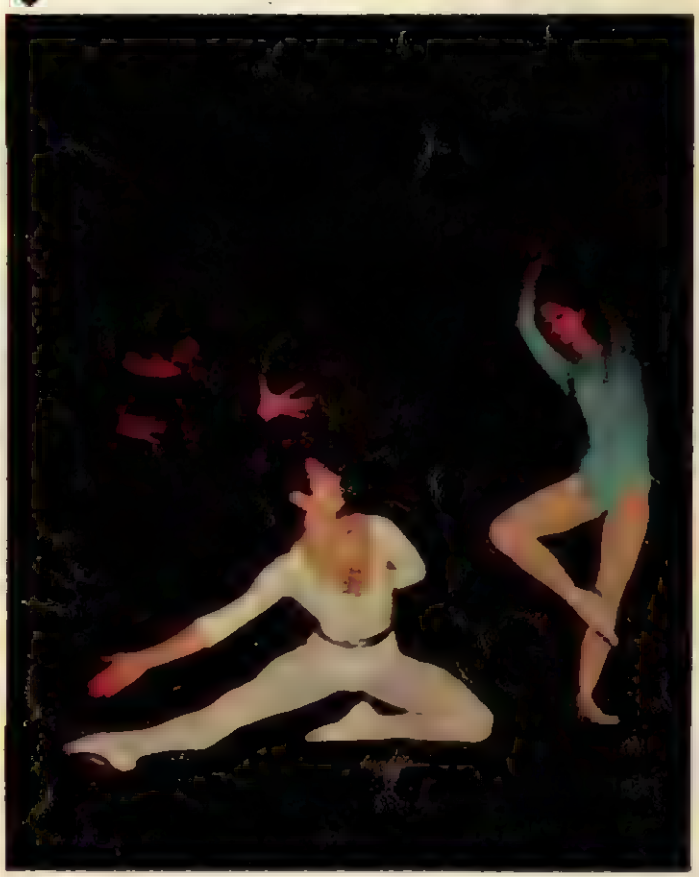

pe luni, săptămîni, seri, pînă la sfîrșitul stagiunii — nici nu a prevăzut de altfel spectacolul iar noi, gazetarii, am fost invitați să-l vedem într-o luni seara — seară de relache — împreună cu familiile artiștilor. Și iată că acest **Studio '68**, lucrat în nici patru săptămîni cu totală modestie și nefolositoare discreție,a irumpt pe prima scenă lirică a țării cu o vigoare artistică care i-a adus, din prima seară, consacrarea!

Deci, se poate! Așteptam de ani de zile o seară de balet modern, suspinau după ea coregrafii, o visau balerinii, o doreau spectatorii, piedau pentru ea criticii, numai că nu i se găsea patronul și creatorul. S-au găsit pînă la urmă și unul, și altul. Oleg Danovski a încercat să uite micii «Prinți și cerșetori», a lăsat deoparte «Coppelia» și «Lacul lebedelor» (care, pentru a nu fi ingrați, s-o spunem: continuă să facă baletul nostru celebru în lume) și a urcat pe scenă în compania lui Hindemith, Alban Berg, Varèse, Dutilleux, Anatol Vieru. Fără prejudecăți, fără modele, fără librete scrise detaliat, mișcare cu mișcare, în caiet. A lucrat ca un poet, la febră, lăsînd inspirației cale liberă. A ascultat muzica și i-a căutat nu comentariul ci echivalentul coregrafic. **Cvartetul de coarde opus 3** al lui Alban Berg i-a sugerat o dramă a incomunicabilității, a iubirilor neîmpărtășite, a iubirilor paralele ce nu se întîlnesc niciodată. Alexa Dumitrache-Mezincescu desenează în aer această suferință a singurătății cu gesturi pure, nobile, despovărate de sentimentalism, uneori chiar puțin severe. Frumusețea baletului clasic e părăsită aici în favoarea unui dramatism conținut, cu rare accente patetice, a unei drame a ideii, a sentimentelor.

Oleg Danovski fuge de poveste, de narația pantomimată, dar citeodată nu aleargă prea repede și se lasă pentru o clipă prins în lanțul acesteia. Cum se întîmplă în așa-zisul balet absurd **Liftul**, unde nu se poate hotărî între o parodie a beatnicilor, o urmărire cu parfum desuet à la și cu Sherlock Holmes, între un «suspense» modern și un umor grotesc. Dar «Liftul» e un accident. Pe scenă, Oleg Danovski folosește gestul coregrafic pentru a medita și a-și transmite mai departe gîndul. Balanchiné, celebrul creator al baletului newyorkez, contesta aprecierea de «artist intelectual» cu care era adesea dăruit. **«Eu nu gîndesc mult, eu manipulez. Ascult, ascult, ascult muzică. Apoi, dintre mii de gesturi posibile aleg pe cel mai bun, cel care se ajustează perfect fiecărei circumstanțe muzicale».** Și o face — comenta un critic — cu precizia unui calculator electronic. Balanchiné cochetează de fapt: la el contează în primul rînd frumusețea inefabilă, perfect gîndită, de matematică superioară, a mișcării. De partea cealaltă a Oceanului, la Paris, Béjart — un alt mare coregraf modern — dansează cu trupa sa «Simfonia a IX-a» — cu trupa sa în care a angajat în acest scop dansatori albi, negri, galbeni și care se prind în final într-o horă a frăției între oameni. **«Lucrez în două direcții — declara el. Pe de o parte caut noi forme ale limbajului coregrafic pentru a-l face să progreseze; pe de altă parte scriu opere în care aspectul uman are mai multă importanță decît descoperirile formale».**

În spectacolul lui Oleg Danovski se întîlnesc și se interferează nevoia de gînd, de idee plastică muzicală și cea de puritate a mișcării. Din **Metamorfozele** lui Hindemith (singura piesă muzicală care a mai avut o versiune coregrafică, a lui Balanchiné, concepută alt fel decît cea de la Opera noastră), Danovski a construit un balet «alb», abstract, în care mișcarea e pură, desenată în geometrii desăvîrșite, cu rigla și compasul arhitectului, în care primul și ultimul cuvînt îl are virtuozitatea tehnică. Cei 50 de balerini acționează pe scenă ca un unic și perfect instrument, ascultînd ca de bagheta vrăjită a unui mag care desenează pe scenă un nesfîrșit joc de linii și curbe rupte, întrerupte, compuse și recompuse, demonstrînd din nou ce desăvîrșit mijloc de expresie artistică poate fi trupul omenesc. Aici, fiecare dansator din ansamblu are de executat partituri de prim-soliști, iar prim-soliștii trebuie să se întrecă pe ei înșiși. Și o fac din plin. Ileana Iliescu, Magdalena Popa, Cristina Hamel, Sergiu Stefanski, Dan Moise, Ion Tugearu dansează frenetic — da, acesta e cuvîntul — dansează cu o măiestrie care aduce la fiecare două minute ropote de aplauze, și încîntare, și uluire, și emoție, și recunoștință.

Dar înaintea **Metamorfozelor** sînt **Scenele nocturne** compuse de Anatol Vieru după halucinantele poezii ale lui Garcia Lorca, și Danovski le picteaza pe scenă în maniera zbuciumată a lui Goya, transformînd dansatorii în chiparoși, și plopi, și răchite ce se zbat și se tînguie, în nesfîrșite și încremenite cruci, în oameni ce se înfruntă și se ucid sub un fierbinte cer meridional, într-o lume mistuită de pasiune. În care moartea apare ca o femeie tînără și frumoasă ce cîntă la o chitară albă.

Iar înaintea **Scenelor nocturne** e **Zidul.** Un zid uriaș, pînă la cer, un zid cenușiu, punctat cu roșii cărămizi roase, un zid amenințător de care se izbesc și visurile, și aspirațiile, și iubirile, dar pe care se cațără neobosit, nelnvins, Omul. Zidul acesta e poate uneori în afara noastră, dar de cele mai multe ori în noi, și Danovski se împotrivește zidului opac, absurd, chinuitor, prin baletul său în care gîndurile bune sînt fete îmbrăcate în maiouri roz, în care pasiunea e întruchipată de fete în roșu, otrava geloziei în grupul verde, gîndul morții — în băieți cu trupurile în maiouri negre. Și în vălmășagul acesta de culori,și simțăminte, și zbateri, Omul se chinuie, urcă și cade de pe zid, urcă din nou crezînd mai departe, visînd mai departe, iar omul acesta atît de om, atît de mic și atît de mare, atît de prăbușit și de încrezător, e interpretat de un băiat de 20 de ani, de 1,87 m înălțime, cu o figură de copil,care are o vrajă a mișcării și o plasticitate corporală rare. Numele acesta nu trebuie uitat: e Gheorghe Căciuleanu.

Alb și negru — credință și disperare (Alexa Dumitrache-Mezincescu și Ion Tugearu).

ITINERAR INVERS ÎN IMPERIUL AURULUI VERDE

După ce și-au dat întreaga măsură a valorii lor (devenind cherestea , PFL și PAL, mobilă, furnir etc.) arborii, sau mai bine-zis ce a mai rămas din ei, «dispar» sub formă de praf în aceste exhaustoare metalice. Dar nici sub forma respectivă lemnul nu încetează să fie util.

(Urmare din pag. 5)

zată — se cheamă FANFM; produsele ei nu-s întotdeauna prea rele dar, din nefericire, lipsesc adesea. Nefiind vorba de locomotive diesel sau de nave de mare tonaj — dacă ar fi, desigur, problema s-ar rezolva mai ușor — forurile în drept mai studiază încă soluția «cazului». Și între timp, la Suceava, niște biete balamale le dau bătaie de cap unor oameni care au și alte treburi mai importante. Cu alte cuvinte: să nu poți aprinde focul într-un furnal ultramodern pentru că îți lipsesc chibriturile, nu e nostim. E trist.

BANII SE FAC LA PĂDURE CU «FIREZ ȘI CU SĂCURE»

Dar lemnul care merită într-adevăr să fie luat în discuție trebuie căutat și dincolo de depozitele combinatelor destinate să-l valorifice complex pe cale industrială, și în primul rînd în pădure. Parcurgem deci, în sens invers, itinerarul firesc al lemnului, propunîndu-ne ca punct terminus ținutul întunecat de codri ai Dornelor. Ne ies în întîmpinare, prin gări care răsună de vibrația ferăstraielor circulare de la rampele de încărcare, coloane lungi de vagoane încărcate cu cherestea și bușteni. Pudrate cu argint, covoare compacte de brazi se feresc grăbite din calea acceleratului, și munții care le poartă în spate devin mereu mai înalți. Pe urmă, un IMS se luptă din greu cu drumul înzăpezit, ajutîndu-ne să ne continuăm călătoria. Oamenii sînt prea mici în uriașul decor de iarnă pe care-l străbatem ca să le poți simți prezența înainte de a ajunge chiar lîngă ei. Dar îi poți întîlni în multe locuri, nedespărțiți de «firezul» mecanic și de «săcure», deși ținutul arată să nu fi fost călcat încă de picior omenesc.

Iarăși o aparență. Cum spuneam, oamenii se află peste tot iar preocupările lor, altele decît ale celor de la Suceava, au ca obiect tot lemnul. Aici capătă o importanță deosebită condițiile locale. La Poiana Stampei sînt mlaștini și turbării, din care cauză, cu toate acțiunile de desecare și drenaj, scosul lemnului din pădure se face mai ales iarna, cînd apele au înghețat. În alte locuri drumurile de acces sînt încă puține (cu toate că se construiesc și se amenajează mereu noi trasee — numai în anul trecut acestea au însumat peste 30 km) și lipsa mai ales a drumurilor de coastă îngreunează mult transportul la rampe și depozite. Nu e de mirare deci că o bună parte din crengi rămîn în pădure, deși ar putea fi valorificate ca materie primă pentru PFL. Totuși efortul de a valorifica mai bine resursele codrului se simte pretutindeni.

Dacă lemnul de rezonanță exploatat la Vatra Dornei (acel lemn cu virtuți miraculoase, căutat, se pare, încă din secolul al XVII-lea de lutierii europeni, printre care și celebrii Stradivarius și Guarneri) are un preț care ajunge, prin transformarea în viori, la Reghin, la valori de zeci de ori mai mari, alte sortimente apar în scriptele întreprinderii forestiere ca nerentabile. E cazul lemnului de foc pe care, livrîndu-l (conform normativelor încă în vigoare) la un preț de vînzare mai mic decît prețul de cost, întreprinderea pierde anual zeci de mii de lei. Ce-i drept, pe ansamblu, rentabilitatea este asigurată, dar resursele de creștere ale acestui indicator economic sînt încă mari. S-a demonstrat că aplicarea planului de măsuri tehnico-organizatorice stabilite la începutul anului curent va contribui la o punere în valoare mai completă a patrimoniului forestier din sectorul întreprinderii. Cum ne aflăm la finele călătoriei, lăsăm toate acestea în grija inginerului Nicolae Ciuntu, directorul întreprinderii, a colectivului său de specialiști și a celorlalte foruri competente și responsabile ce se îngrijesc de introducerea aurului verde în circuitul economic al țării.

*

La Vatra Dornei uriașa orgă a pădurii răsună pe mii de tonuri sub loviturile topoarelor. Peste crestele ei centenare iarna își cerne pulberile de argint. Iar copacii cresc în liniște, fără să presimtă transformările care le vor suferi la momentul potrivit, cînd vor trece prin acele complexe instalații industriale care încă de pe acum îi așteaptă vibrînd.

PĂDUREA – OBIECT DE STUDIU

Dacă unii entuziaști ai «înlocuirilor» pe care tehnologia modernă le înfăptuiește în număr din ce în ce mai mare susțin că într-un viitor (deocamdată îndepărtat) nu vom mai apela exclusiv la pădure ca sursă de materie primă pentru anumite industrii (vezi bunăoară eforturile unor cercetători de la Iași îndreptate spre găsirea unor înlocuitori «fideli» ai furnirului de nuc), alții, dimpotrivă, sînt de părere că tocmai datorită cuceririlor viitoare ale științei și tehnicii locul lemnului în seria materiilor prime va deveni din ce în ce mai important. Disputa este departe de a se încheia și trebuie arătat că, încă de pe acum, s-au acumulat argumente «tari» atît într-o tabără cît și în cealaltă. Deocamdată un lucru e sigur: pădurea a început de mult să producă și altceva decît lemn.

La Cîmpulung Moldovenesc o instalație concepută și realizată în țară macină făină de... cetină, care s-a dovedit a fi un bun adjuvant în anumite rețete de hrană pentru animale. Coaja unor esențe de foioase este recoltată pe scară din ce în ce mai mare, fiind utilizată în industria tananților. Cît despre rășina bradului, specialiștii îi prevăd un viitor de aur, pornind de la numeroasele ei posibilități de utilizare în industria chimică.

Toate acestea formează de cîțiva ani obiectul unor studii aprofundate în care sînt angrenați numeroși specialiști.

E drept că rezultatele de pînă acum au depășit stadiul unor simple promisiuni, dar ar fi timpul să se contureze soluțiile obținute, astfel încît aplicarea lor pe scară largă să devină la ordinea zilei. E greu? Posibil. Dar, după cîte știm, nimic din ce e valoros nu s-a obținut vreodată cu ușurință. Prin urmare...

tv

semne de tinerețe

Nimic mai ușor de realizat decît o emisiune izbutită de varietăți. Mai întîi se ia un cîntăreț de muzică ușoară. Dacă nu sînt disponibili nici Luigi Ionescu, nici Nicolae Nițescu, e bun și Yves Montand. Gică Petrescu ar putea să nu fie de acord: într-adevăr, Yves Montand își permite să mai cînte, deși este și actor de cinema. Nu e totuși recomandabil să se manifeste o prea mare intransigență în această privință. Să fim indulgenți: Brigitte Bardot nu trebuie considerată, în ultimă instanță, o cîntăreață mai puțin agreabilă decît Lili Bulaesi. După ce a fost ales, cîntărețul este pus în legătură cu un regizor. La nevoie, merge și Jean-Cristophe Averty. Lăsînd gluma la o parte, rezultatul colaborării între doi artiști ca Averty și Montand este — am văzut cu toții — o lecție pentru realizatorii emisiunilor de varietăți. În jurul unor melodii de mult cunoscute dar interpretate cu vervă într-un stil care nu îmbătrînește — cîteva secvențe de televiziune admirabile, așa cum a fost «Je cherche après Titine». Nu știm exact cîți ani are acest program de Anul nou (lungimea rochiilor este un argument care convinge că n-a fost filmat pentru revelionul 1968), dar n-are nici o importanță. E un program proaspăt, vesel, cu reale calități artistice. Cînd însă vedeta varietăților e un cabotin de tip Vico Torriani, rezultatul nu poate fi superior celui obținut în filmulețul (de asemenea vechi) pe care l-am văzut la 10 ianuarie. Nici cîntatul în șapte limbi, nici schimonosirea «expresivă» a mimicii nu au ținut și nu vor ține vreo dată locul talentului scenic. Să notăm, în treacăt, că televiziunea noastră pare a înclina în continuare către noutățile cam fezandate. Pînă și concertul de valsuri de Anul nou de la Viena a fost pus la păstrare o săptămînă pe telerecording; telecinemateca s-a hotărît să nu se abată de pe făgașul deschis de cinematecă și să ne prezinte exact filmele pe care mulți dintre noi le-am văzut în anii precedenți la cinematograful de pe bulevardul Magheru: ciclul Bette Davis, începînd cu «Jezabel, femeia diabolică» etc.

În materie de muzică ușoară și distractivă însă — pentru că de fapt despre aceasta vorbim — cîteva semne de tinerețe, de prospețime, se cer neapărat consemnate. În emisiunea «Albuca-Zăpada și cele șapte interprete» Sorin Grigorescu a avut buna inspirație de a aduce laolaltă cîteva cîntărețe care nu trebuie să facă eforturi pentru a părea tinere. A știut să le determine să se miște cu dezinvoltura și farmecul vîrstei lor reale și le-a îmbrăcat într-un mod corespunzător. Atît de rar vedem pe micul ecran adolescente cu o înfățișare realmente modernă! Și pentru că am ajuns la capitolul vestimentației, mi-am adus aminte că un regizor se plîngea de lipsa de gust a unei cîntărețe din generația mijlocie, invitată cu reticențe la televiziune, deoarece rochiile pe care le poartă distonează cu silueta ei. Tot aici aș exprima o nedumerire: cine le-a sugerat celor două crainice — atît de armonios și de elegant îmbrăcate în afara televiziunii și pînă nu demult și pe micul ecran — să-și înzorzoneze rochiile cu aplicații de broderie, pazmanterie, ceaprazărie etc?

Așadar, «cele șapte interprete» au plăcut (și «Albu'», Ovid Teodorescu, nu mai puțin decît ele). Începînd de la emisiunile dedicate telespectatorilor mici (de pildă ultima «Ala-bala» a lui Nae Roman sau povestea cu Moș Gerilă în care versurile și muzica au aparținut Ninei Cassian) se percepe în spațiul rezervat de televiziune divertismentului o notă nouă de antren și voioșie. Din felicitările adresate «copiilor mari» am reținut reușita secvență pe melodia «Nu uita». Emisiunea «Vă invităm la dans» ne-a invitat de fapt la o plăcută reîntîlnire cu «dansurile de salon» din perioada antebelică.

La începutul acestei cronici sînt citate — cu o admirație oarecum invidioasă — vreo două nume de actori-cîntăreți străini. Avem însă și noi interpreți care ne pot spulbera complexele de inferioritate. Într-unul din ultimele «Magazine 111», Margareta Pîslaru a fost o adevărată apariție de zile mari: frumoasă, elegantă, cu ținută de prințesă și grație de balerină. Ne-a cîntat, acompaniindu-se singură la pian, o compoziție proprie, a răspuns cu demnitate și simț al măsurii întrebărilor unui reporter și ne-a demonstrat din nou ce bine este să nu te oprești niciodată pe calea autoperfecționării.

Felicia ANTIP

P.S. Arta de a lua interviuri se cere și ea cultivată mai insistent. Nu ne mirăm peste măsură cînd un reporter pare copleșit, pierdut în fața unei personalități strălucite cum este Liviu Ciulei, care spune totdeauna lucruri interesante într-o formă captivantă. Ne întristează însă cînd unul dintre cei mai înzestrați colaboratori ai televiziunii, Ioan Petru, se poartă într-un mod inadmisibil cu invitatul său, profesorul Iancu Gonțea. Cum se poate să-i întrerupi brutal și ireverențios pe un om de știință care, după ce a răspuns la întrebare, vrea să spună cîteva cuvinte despre propriul său sector de activitate? Parcă alt fel se petrec de obicei lucrurile în cadrul emisiunilor de știință.

DIN DOCUME

Unirea Principatelor, eveniment de importanță hotărîtoare în istoria modernă a României, a reprezentat totodată unul din momentele în care poporul român s-a impus pregnant atenției opiniei publice mondiale. Lupta pentru Unire, în care au fost antrenate toate clasele și păturile sociale din Țara Românească și Moldova — desigur, fiecare cu limitele propriei poziții — și care a răscolit societatea românească în ansamblul ei, s-a înscris marcant în istoria europeană.

Acțiunea dusă de mișcarea unionistă în jurul Adunărilor ad-hoc care au exprimat limpede și hotărît dorința poporului român de a-și realiza unitatea națională, politica militantă a fruntașilor mișcării pentru Unire — între care s-au evidențiat Mihail Kogălniceanu și C.A. Rosetti, conducătorii foilor «Steaua Dunării» și «Românul» — și mai ales momentul culminant al luptei unioniste din luna ianuarie 1859 alcătuiesc pagini de glorie și de patriotism în istoria poporului român.

Statul modern român a avut la temeiul său lupta entuziastă a maselor, curajul cu care ele au înfruntat toate stavilele ce le-au stat în cale, ingeniozitatea de care au dat dovadă fruntașii luptei pentru Unire prin «alegerea dublă» a lui Alexandru Ioan Cuza, act istoric prin care în mod practic a fost înfăptuită prima etapă în procesul de constituire a statului național român.

Alegerea unanimă a lui Cuza la Iași și la București, sub presiunea și în mijlocul entuziasmului popular, rămîne în perspectiva celor 109 ani ca un eveniment major, ca o dovadă concretă a maturității politice a poporului român, a destoiniciei și îndrăznelii sale, iar figura lui Alexandru Ioan Cuza se înscrie cu valoare de simbol — domnul Unirii! — în istoria României moderne, ca unul din marii ei ctitori. Sfîrșit de drum — prin împlinirea unor năzuințe seculare de unitate — și început de drum — spre desăvîrșirea unității naționale — actul istoric al dublei alegeri își păstrează de aceea peste veac măreția și adînca semnificație.

Dan BERINDEI

«Domnul Unirii»: Alexandru Ioan Cuza — litografie de A. Strixner

Ședința secretă a Adunării elective a Țării Românești din 24 ianuarie 1859 — tablou de Theodor Iman.

Podoaba de flori a arborelui pohutukawa — Christmastree

„INSULA CARE FUMEGĂ"

—NOTE DE DRUM DIN NOUA ZEELANDĂ —

de prof. univ. Ion STĂNCULESCU

Rotorua — intrarea, împodobită cu sculpturi tradiționale din lemn, a muzeului în aer liber al satului maor.

Aproape 20 000 km în zbor de pasăre, mai bine de o lună de călătorie cu vaporul pe o rută care ocolește Africa pe la Capul Bunei Speranțe sau circa 40 de ore de drum cu avionul deasupra Orientului Mijlociu, Iranului, Pakistanului, Indiei, Malayeziei, Indoneziei, Australiei și Mării Tasmaniei, despart țara noastră de îndepărtatele insule ale Noii Zeelande.

Ca participant la o conferință de specialitate organizată la Auckland, profesorul inginer Ion Stănculescu de la Institutul de construcții din București a avut prilejul să viziteze Insula de Nord a Noii Zeelande. În paginile de față domnia-sa împărtășește cititorilor «Flacării» o seamă de impresii culese din această călătorie.

Decolăm de pe aeroportul din Sydney pentru a parcurge ultima etapă a călătoriei noastre spre Noua Zeelandă. După nici trei ore de zbor între cerul albastru, fără nori, și întinderea cenușiu-verzuie a Mării Tasmaniei, întreruptă ici și colo de crestele înspumate ale valurilor, zărim linia adînc sculptată a țărmului neozeelandez, reliefuł presărat cu numeroase conuri vul-

canice îmbrăcate în vegetație și, în sfîrșit orașul-gazdă — Auckland.

După ce îndeplinim, la aeroport, formalitățile de rigoare, pornim pe artere foarte circulate. La o distanță atît de mare de alte centre civilizate ale lumii, Aucklandul — cel mai mare oraș al Noii Zeelande — oferă la fiecare pas un peisaj citadin ce subliniază dezvoltarea economică vertiginoasă pe care au cunoscut-o în ultimele două sute de ani aceste locuri.

LEGENDE PE COLINE

Străinii au căutat să găsească farmecului său un termen de comparație. I-au spus «*Roma australă*» — pentru că, asemeni orașului etern, Aucklandul e clădit pe coline; «*Veneția Noii Zeelande*» — datorită apelor ce-l înconjoară, fiecare dintre aceste denumiri fiind în mai mare sau în mai mică măsură justificate de realitate. Una dintre ele i se potrivește însă, cred, cel mai bine «*Orașul celor 200 de parcuri*». E o deosebită abundență de verdeață, de grădini în Auckland, iar pe fiecare dintre colinele orașului — și numărul lor e mare — există cîte un parc. Și dacă Albert Park găzduiește Universitatea iar colina Owairaka adăpostește în craterul său vulcanic un stadion de rugbi — sportul național neozeelandez — Muntele Eden este încoronat de rămășițele unor fortificații maore. La Muzeul etnografic din Domain Park, pe o altă colină, am avut prilejul să admir comori ale artei maori, mărturii despre vremurile cînd primii locuitori ai acestor meleaguri mai erau încă «la ei acasă» în Noua Zeelandă.

Legendele și vechile cîntece maore evocă lunga călătorie pe întinsul Oceanului Pacific spre cele două insule, pe atunci nepopulate, ale Noii Zeelande, întreprinsă de curajoșii navigatori polinezieni, adevărați vikingi ai Soarelui Răsare — cum îi denumește savantul etnograf de origine maoră, Te Rangi Hiroa.

Într-o vreme în care navigatorii lumii vechi nu îndrăzneau să piardă din ochi uscatul ospitalier, vînjoșii primei expediții polineziene, plecați din insula Hawaiki, aflată undeva în Arhipelagul Societății, zăreau după un drum de aproape 4 000 km spuma albă a valurilor ce se spărgeau de stîncile Marii Bariere a Insulei de Nord. «He ao! He ao!» — Un nor! Un nor! — ar fi exclamat unul dintre ei. De unde, se spune, insulele ar fi primit numele de «Ao Tea» —Nor Alb. După ce polinezienii au descoperit întinderea pămînturilor Noii Zeelande, «Ao Tea» a devenit «Ao-Tea-Roa» — Marele Nor Alb.

TRAGEDIA MAORILOR

Atunci cînd, în toamna anului 1642, olandezul Abel Janszoon Tasman descoperă, în căutarea unui drum mai bun din India spre Chile, noul pămînt, băștinașii maori nu fac primilor «pakeha» — străini — o primire tocmai prietenoasă. Corăbiile lui Tasman se îndepărtează de țărmurile Noii Zeelande, scurtul episod încheind primul contact dintre două lumi.

După un secol și mai bine, în 1769, James Cook redescoperă și studiază insulele Noii Zeelande și pe locuitorii lor — vînători și pescari iscusiți, agricultori pricepuți. Cook înalță în vîrful unui stîlp drapelul Marii Britanii. Era o prefigurare, un simbol al dominației ce avea să urmeze și care, în răstimp de cîteva decenii, avea să devină realitate. După anul 1840, cînd Noua Zeelandă este declarată colonie britanică, străinii cu pielea albă vin în valuri tot mai dese și se stabilesc pe cuprinsul îndepărtatelor insule. Revolta băștinașilor deposedați de pămînturi nu întîrzie să se manifeste. Războiul maoro-englez durează aproape trei decenii, ani în care indigenii, rudimentar înarmați, opun o rezistență eroică colonîștilor. Apreciat de James Cook la 400 000, numărul maorilor — literalmente decimați de război, foamete și molimi, împinși spre regiunile cele mai sterpe ale insulelor — ajunsese în 1896 la circa 40 000. Secolul XIX părea să anunțe apropiata dispariție a celor dintîi locuitori ai Noii Zeelande.

Colonîștii, avînd tot mai mare nevoie de mînă de lucru ieftină, au luat ulterior o serie de măsuri menite să protejeze ce mai rămăsese din populația maori. Supraviețuitorilor războiului, angajați să muncească în ferme și pe plantații, li se asigură o oarecare asistență sanitară, li se permite accesul în școli speciale.

Harnici și activi, ei reușesc cu timpul să-și cîștige un loc în noile condiții de viață. Treptat mortalitatea în rîndul maorilor scade iar curba natalității începe să urce. Așa se face că maorii n-au pierit.

LA HOTARUL DINTRE PITORESC ȘI... APOCALIPTIC

Se spune despre Noua Zeelandă că ar fi una dintre cele mai frumoase regiuni ale lumii. M-au fermecat și pe mine vastele ei cîmpii mănoase — excelentă bază a remarcabilei dezvoltări pe care a atins-o aici agricultura și în special zootehnia — pădurile tropicale în care printre ferigi arborescente se înalță falnicii copaci kauri sau faimoșii pohutukawa — acei «Christmas-trees», arborii crăciunului, plini, în luna decembrie, de mari flori roșii — lacurile limpezi, riurile bogate în pește, fiordurile adînci ce dantelează țărmurile, coasta lungă de mii de kilometri. Centrul turistic al Insulei de Nord, supranumită și «Insula care fumegă», este o vastă regiune vulcanică și termală ce se întinde aproximativ între rîul Tongariro și lacul Rotorua. Vulcanii, fîntînile arteziene ale nenumăraților gheizere care țîșnesc la intervale regulate, măsurate parcă cu cronometrul, coloanele de vapori ce se înalță spre cer la zeci de metri înălțime, lacurile de noroi clocotitor și pămîntul care adesea îți arde sub tălpi, pietrele înnegrite de căldură, aburii cu miros înăbușitor de sulf ce plutesc pretutindeni — toate acestea dau peisajului un aer apocaliptic. Un semnal rutier necunoscut nouă, «Atenție, vizibilitate redusă din cauza vaporilor», este aici la ordinea zilei, după cum toc atît de obișnuit este să fierbi în clocotul apelor termale pești abia prinși în apele reci ca gheața ale riurilor — procedeu pe care îl foloseau și vechii maori.

ISTORIE ȘI TRADIȚIE LA WAKAREWAREWA

În vecinătatea lacului Rotorua, învăluit în aburi cu miros de pucioasă, se află Wakarewarewa, un muzeu în aer liber al satului maor. Dincolo de palisada ce-l înconjoară, după ce treci pe sub poarta boltită, sculptată în lemn, din care te privesc ochii de sidef ai unor chipuri grotești, intri într-o așezare cu colibe joase, reconstituiri fidele ale vechilor locuințe indigene. Deși arhitectura maoră are caracteristici comune tuturor culturilor polineziene, ea a căpătat, datorită condițiilor locale, unele trăsături specifice. Casele de locuit din Wakarewarewa, casele de adunare și de oaspeți, hambarele în care se păstrau proviziile sînt toate construcții solide din bîrne. Iar lemnul lor este în întregime decorat cu sculpturi și desene policrome. Fațadele, căprioriii, coama acoperișurilor sînt acoperite cu motive ornamentale de o mare bogăție și originalitate. Pe stîlpii principali din fața fiecărei clădiri, înalți de 15—20 metri și asemănători întrucîtva totemurilor indienilor nord-americani, sînt modelate imagini stilizate ale unor animale, ale zeilor protectori sau ale unor războinici faimoși — figura omenească fiind totuși elementul cel mai frecvent întîlnit în sculptura maoră în lemn. Culoarea predominantă este pretutindeni roșul: în roșu sînt colorate sculpturile în lemn, roșul te frapează în costumele tradiționale cu care sînt îmbrăcați ghizii muzeului («piu-piu» — fustele din fibre de palmier, la gît amuletele «tiki» — semn al fecundității, în păr penele colorate ale păsărilor din pădurile tropicale) și în care prezintă vizitatorilor vechile lor dansuri.

Am vizitat, în apropierea aceluiași lac Rotorua — supranumit «Inima insulei care fumegă» — o școală creată în cadrul unei acțiuni mai largi pentru încurajarea artei și meșteșugurilor maori, am văzut aici cum se deprinde măiestria împletirii fibrelor vegetale, arta sculpturii în lemn, precum și dansurile tradiționale «poi» și «hake». Am asistat la cursuri în care elevilor li se vorbea despre vechile datini ale poporului lor, pe care timpul le acoperea cu un văl din ce în ce mai gros de uitare. Maorii nu vor ca tradițiile lor, patrimoniul lor cultural să fie jertfit eforturilor pe care ei le-au făcut și le fac pentru a-și cîștiga un loc în noile condiții de viață.

MAORII SECOLULUI XX

Urmașii celor 40 000 de maori de la sfîrșitul secolului trecut, azi în număr de aproape 200 000, au reușit să se încadreze în viața economică a Noii Zeelande. E interesant faptul că datorită activității dascălilor maori și a dorinței de instruire a tinerilor indigeni s-a ajuns, puțin după încetarea războiului maoro-englez, la o situație paradoxală — procentul șțiutorilor de carte maori a devenit mai mare decît în masa coloniștilor. Din rîndurile maorilor s-au ridicat remarcabile personalități ca Taratos, cunoscut matematician, Te Rangi Hiroa (Peter Buck), etnograf de reputație mondială, Apirana Turupa Ngata, autor al unei monumentale enciclopedii a folclorului maor. Maorii au izbutit să cucerească două locuri în parlamentul țării, iar guvernul Noii Zeelande a numărat în cîteva rînduri miniștri de origine maori. Cu toate acestea există destule deosebiri de ordin economic și social între populația maori și cea de origine anglo-saxonă a Noii Zeelande. În marea majoritate a cazurilor maorii nu reușesc să ajungă la o calificare superioară, fiind folosiți mai mult în munci auxiliare — în construcții, industrie, comunicații și în marile ferme. Nivelul lor de trai e sensibil inferior celui general, longevitatea mai scăzută, morbiditatea mai ridicată.

Spre sfîrșitul vizitei mele am poposit într-o școală maori din orașul Turangi, în apropiere de vărsarea rîului Tongariro în marele lac vulcanic Taupo. Ochii copiilor, aținți la învățătoarea care le vorbea despre funcționarea centralei geotermice aflate în apropierea orașului lor, despre felul cum fenomenele termale sînt folosite pentru obținerea de energie electrică, oglindeau un interes intens pentru cuceririle științei și tehnicii contemporane. Curiozitatea aceasta arzătoare pentru nou, dorința de a înțelege și a ști a micilor maori mi s-au părut cea mai pregnantă dovadă a viabilității acestui popor înzestrat, a posibilităților lui de a-și cuceri locul ce i se cuvine.

Unde se vede că «Insula care fumegă» își merită numele.

GREFE
REALIZĂRI, EȘECURI ȘI SPERANȚE

de dr. Em. ROMAN

PERSPECTIVELE GREFĂRII DE ORGANE LA OM PREOCUPĂ AZI MILIOANE DE OAMENI. ÎN CELE CE URMEAZĂ PREZENTĂM CÎTEVA FILE DIN «DOSARUL» ACESTEI PASIONANTE PROBLEME.

DE CÎND SE PRACTICĂ GREFE? CE NE SPUN STATISTICILE ACTUALE? ÎN CE CONSTĂ PRINCIPALA DIFICULTATE ÎN CALEA GENERALIZĂRII GREFELOR? CARE SÎNT PRINCIPALELE DIRECȚII DE CERCETARE, CE REZULTATE S-AU OBȚINUT ȘI CE PERSPECTIVE DESCHID?

I. GREFELE, O PROBLEMĂ NOUĂ... VECHE DE 5000 DE ANI

Istoria grefelor, a tentativelor, a eșecurilor și a realizărilor ei este pasionantă. Cu toate că succese importante în acest domeniu au fost obținute abia în ultimii zece ani, documentele atestă că de la primele încercări de grefe au trecut... 5 000 de ani. Iată mai jos doar cîteva «pietre de hotar» pe drumul spinos al transplantărilor. Este de subliniat că printre pionieri se găsesc și medici români: N. Florescu (1905), C. Demetrescu-Severeanu (1930), Tiberiu Ghițescu (1949).

● *CIRCA 3000 DE ANI Î.E.N.* În Tibet se fac primele autografe cu scopul refacerii plastice a nasului.

● *CIRCA 1000 DE ANI Î.E.N.* Papirusul lui Ebers atestă că la această dată sînt cunoscute în Egipt cîteva metode de autografare pentru refacerea nasului rănit. În jurul aceleiași date, în «Cartea vieții» a scriitorului indian Susruta, este descrisă *chirurgia plastică a nasului și urechii*. Chirurgi empirici indieni practicau autografe reușind să «mute» pielea de pe frunte pe nas și să o grefeze. Această tehnică, cunoscută sub numele de «metoda indiană», se mai utilizează și astăzi în anumite cazuri.

● *ANUL 100 E.N.* Celsius, elev al lui Hipocrate, trăind la Roma, descrie o serie de *principii de grefare*.

● *ANUL 200.* Galenus menționează *tehnici romane de chirurgie plastică*.

● *1594.* Chirurgul francez Ambroise Paré efectuează *prima transplantare de țesut osos dentar* unei prințese regale, căreia îi înlocuiește dintele bolnav cu unul sănătos de la o cameristă.

● *1597.* Elevii profesorului de anatomie și medicină din Bologna, Tagliacozzi, publică lucrarea «De chirurgia curtorum per incisionem», în care expun *«metoda de plastie italiană»*. Aceasta a reprezentat un pas important în chirurgia grefelor, prin fundamentarea științifică a metodei respective. În adevăr, pînă la această dată cunoștințele se transmiteau oral într-un cerc limitat de specialiști sau chiar ca o moștenire de familie.

● *1885.* Chirurgul K. Șimanovski din Kiev publică lucrarea *Operații la suprafața corpului omenesc*, în care prezintă cîteva tehnici originale de grefare.

● *1902. Prima transplantare reușită a extremităților (membre anterioare și posterioare* la cîine, realizată de Hepfner (Germania). Dacă la început animalele mureau la scurt timp după intervenție, ulterior s-au obținut succese durabile, cu vindecarea și reluarea funcției extremităților.

● *1903. Prima transplantare reușită a unui organ (rinichi)* la cîine. Autor: N. Florescu (România).

● *1906. Primele grefe renale totale* ale lui Alexis Carrel (S.U.A.), care transplantează unor pisici rinichi, din poziția lor normală în altă regiune a corpului animalului.

● *1913. Primele transplantări de cornee*, folosindu-se cornee de la cadavre, conservată la rece. Autor: V.P. Filatov (Rusia).

● *1930. Primele grefe arteriale experimentale.* Autor: Constantin Demetrescu-Severeanu (România).

● *1945.* Chirurgi din mai multe țări efectuează *grefe arteriale* la om. Arterele sînt înlocuite cu vene luate de la pacientul operat.

● *1949.* La București, Tiberiu Ghițescu începe în Laboratorul de chirurgie experimentală al Academiei o serie de transplantări cu *grefe conservate la rece* (vezică biliară, duoden, vezică urinară, esofag, coledoc, uretră, oase, nervi, vene, artere și rinichi).

● *1953. Prima transplantare de rinichi la om* realizată de chirurgii francezi Delinotte și Oeconomos. Este vorba de un copil născut cu un singur rinichi, pe care și-l distruge ulterior într-un accident. Organul vătămat a fost scos și înlocuit cu rinichiul donat de mama copilului, dar transplantul n-a funcționat decît 30 de zile.

● *1956. Primele transplantări dentare de la o specie animală la alta* (Beidl și Weizenberg).

● *1958. Primele transplantări ale măduvei osoase.* Autor: prof. Georges Mathé (Franța). Bolnavii au fost patru cercetători atomiști iugoslavi iradiați accidental. Șapte ani mai tîrziu unul dintre aceștia a devenit tatăl unui copil perfect dezvoltat.

● *1960.* R. Schwartz și W. Dameshek (Londra) descoperă *prima substanță cu acțiune imunopresoare:* 6-Mercaptopurina, care deschide o cale nouă grefelor.

● *1960.* Premiul Nobel pentru medicină și fiziologie este atribuit lui F.M. Burnet (Australia) și P.B. Medawar (Anglia) pentru *descoperirea «toleranței imunologice dobîndite»*. (Reactivitatea imunologică nu ar apărea la naștere ci doar pe măsura dezvoltării organismului; de aceea transplantările făcute la embrioni de animale reușesc 100 la sută.)

● *1962. Primele transplantări de intestin la animale.* Autor: R. Lillehei (S.U.A.). Fragmente de intestin sînt scoase de la locul lor și grefate în gîtul cîinilor.

● *1963. Prima transplantare (fără «hulocuire») de cord* unei persoane grav bolnave, efectuată de un grup de medici de la spitalul de chirurgie din Jackson (S.U.A.) Pacientul a decedat după ce a doua inimă a mai funcționat o oră.

● *1963.* V. Demihov (U.R.S.S.), după 16 ani de experiențe de transplantare la cîini a inimii, plămînilor și altor organe, face *primele transplantări de cord și pulmon la mamifere*.

● *1963. Primele transplantări de ficat omenesc*, în S.U.A. Durata de supraviețuire maximă: 23 de zile.

● *1964. Primele încercări de transplantare a creierului la maimuță.* Autor: R. White (S.U.A.

● *1964. Prima transplantare pulmonară la om.* Autorii: J.G. Macgovern și A.J. Yeats (S.U.A.). Unul bolnav de 44 de ani cu insuficiență respiratorie gravă i se grefează pulmonul stîng.

● *1966. Primele heterotransplantări, la om, de cornee provenind de la animale* (porc, vițel, iepure, pește etc.). Autor: P. Peyrot (Paris).

● *1967. Primul Congres internațional al Societății de transplantări* are loc la Paris sub președinția lui P.B. Medawar (Premiul Nobel, 1960), reunind 1 200 specialiști din 40 de țări.

● *1967* (decembrie)-*1968* (ianuarie). *Primele trei transplantări de cord reușite:* două la spitalul Groote Schuur din Capetown, a treia — la Centrul medical al Universității din Stanford (California).

Pièces de rechange pour corps humain

Rein : 400 transplantations
Moelle : première réussite
Cœur : espoir dans 10 ans

O mărturie a progreselor extrem de rapide ale tehnicii transplantării de organe. În numărul din februarie 1968 al cunoscutei reviste franceze «SCIENCE ET VIE» apărea un bilanț al transplantărilor și un pronostic al grefei de inimă. Anul asupra căruia căzuseră de acord cei mai reputați specialiști fusese... 1975. După cum se știe prea bine, transplantările de cord au fost făcute cu opt ani «înainte de termen».

II. TEHNICA TRANSPLANTĂRILOR A FĂCUT PAȘI URIAȘI...

Un celebru chirurg vienez, Bielroth, scria în 1881: «Chirurgul care se va atinge de inimă nu este demn de respectul colegilor săi». Au trecut de atunci aproape 90 de ani, în care timp «mitul» că inima este un organ inabordabil chirurgiei a fost spulberat de oamenii de știință. După intervențiile pe «inimă deschisă», devenite în prezent operații de rutină, primele transplantări la om au fost realizate recent cu succes, după un lung șir de grefe ale aproape tuturor organelor, inclusiv creierul.

Specialiștii consideră astăzi că în tehnica chirurgicală a transplantărilor se mai pot, desigur, realiza progrese însemnate, dar nu aceasta constituie problema majoră.

În prezent nici un bolnav nu mai moare pe masa de operație «din motive tehnice» la o TRANSPLANTARE RENALĂ, și totuși operația în sine nu este de loc simplă. În general într-un asemenea caz nu se înlocuiește decît unul din rinichii bolnavului. Noului rinichi i se schimbă «domiciliul», fiind grefat în fosa iliacă, a cărei protecție osoasă este foarte utilă. Pentru «branșamentul» rinichiului grefat sînt necesare suturi numeroase de artere, vene și suturi ale ureterului. În același timp trebuie restabilite legăturile nervoase dintre organul grefat și «gazdă».

GREFA DE CORNEE se practică de asemenea pe scară largă în prezent. După numeroase îmbunătățiri ale tehnicii chirurgicale în homotransplantări, s-a trecut recent la punerea la punct a tehnicii heterotransplantărilor la om. Un singur chirurg, Paul Peyrot (Franța), a efectuat peste 50 de astfel de transplantări la om cu cornee de proveniență animală, după ce în prealabil

a executat 1 000 de «seturi» de experiențe la câini, iepuri etc

Operații curente au devenit astăzi și TRANSPLANTĂRILE DE PIELE, GLANDE, OASE, ARTERE.

TRANSPLANTAREA CREIERULUI a fost perfectată de asemenea din punct de vedere tehnic, dar numai la animale. După experiențe de menținere în viață a creierului izolat un timp îndelungat, Robert J. White, de la spitalul General Metropolitan din Cleveland (S.U.A.), a făcut o serie de transplantări cerebrale pe câini. Transferul pe cale chirurgicală al creierului de la animalul donator la cel primitor a fost realizat în condiții tehnice ireproșabile (ligaturarea vasculară și nervoasă a sistemului carotido-jugular, hemostaza, suturi și incizii). După ultimele date, durata maximă a menținerii în viață a primitorului a fost de 7 zile, ceea ce pentru început reprezintă un succes remarcabil.

TRANSPLANTĂRILE DE INIMĂ, care se află în momentul de față în atenția întregii lumi, sînt considerate relativ ușoare față de alte grefe. Citățm, în acest sens, opiniile prof. dr. V. Marinescu, dr. E. Pauşescu și dr. F. Negrea, expuse în cartea «Biologia transplantării țesuturilor și organelor» (Editura medicală, 1967):

«Din punct de vedere tehnic, transplantarea inimii oferă unele avantaje în comparație cu transplantarea altor organe. Vasele sanguine, chiar dacă este vorba de inimi mici, sînt suficient de mari pentru ca anastomozele (suturile) vasculare să se execute fără greutate. Mărimea vaselor permite de asemenea instalarea unor mijloace de măsurare a debitului sanguin al grefei și de prelevare a probelor de sînge din vase. Perioada de supraviețuire funcțională a inimii transplantate poate fi evaluată cu mai multă precizie decît în cazul altor organe, iar efectul inimii transplantate asupra inimii receptorului poate fi studiat electrocardiografic. Denervarea acută a inimii are, în mod surprinzător, puține efecte nefavorabile, iar, pe de altă parte, reinervarea unei asemenea inimi se realizează într-o perioadă mai scurtă de doi ani.

Față de cele prezentate, este de admis că numai problema imunologică, nerezolvată încă, face să eșueze tentativele experimentale sau clinice de transplantare cardiacă».

Recentele operații efectuate la Capetown și Stanford au dovedit pe deplin că faza tehnică poate fi considerată practic rezolvată

Aceasta doar în linii mari, căci mai sînt încă

PROBLEME «DESCHISE» ÎN MATERIE DE TEHNICĂ

1) Conservarea organelor pînă la transplantare și realizarea unor «bănci de țesuturi și organe».

2) Îmbogățirea surselor de organe și de țesuturi pentru transplantare.

3) Asigurarea în cît mai bune condițiuni a circulației sanguine imediat după transplantare

4) Selecționarea cazurilor ce urmează a fi operate (donator-primitor)

III. ...DAR N-A FOST ÎNVINSĂ BARIERA IMUNOLOGICĂ

Rămîne deci problema imunologică sau cum se mai spune, fenomenul incompatibilității biologice. Care este în fond esența acestui proces?

Să dăm cuvîntul *prof. dr. docent Ilie Riga*

«Obstacolul principal în reușita deplină a grefelor și transplantărilor de organe vii îl constituie reacția imunologică. Ea derivă din specificitatea biochimică a fiecărui individ și este o reacție de apărare împotriva albuminelor străine. Fenomenul acesta de intoleranță nu este absolut. El nu se manifestă, de exemplu, în cazul gemenilor univitelini (provenind din același ovul), care pot suporta grefe de la unul la altul fără dificultate. De aici s-a ajuns la concluzia că există «grupe de țesuturi», după cum există grupe sanguine»

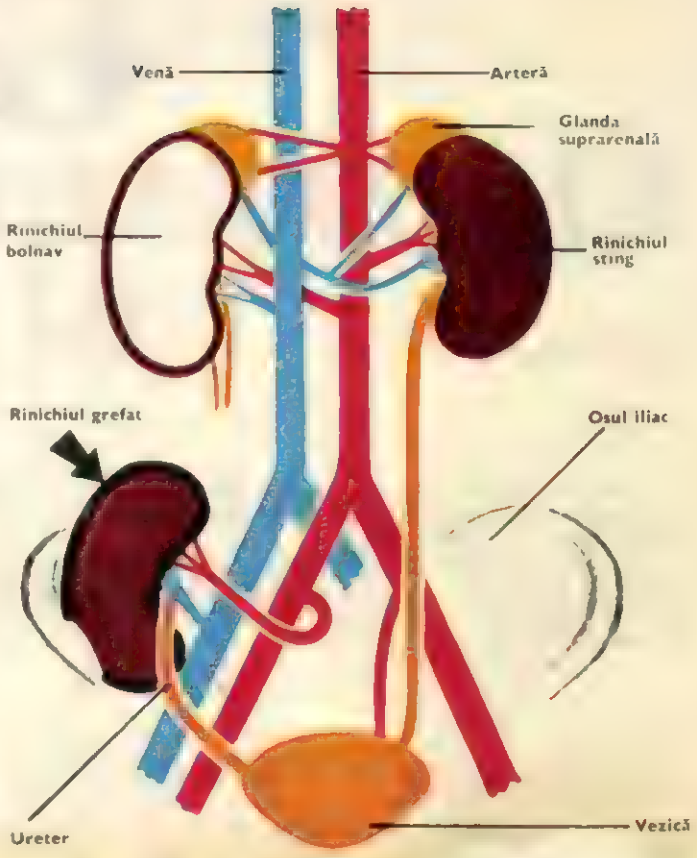

Transplantarea renală, care pînă acum șapte-opt ani părea o operație extrem de hazardată, a intrat azi în practica medicală. Rinichiului grefat i se schimbă «domiciliul» în fosa iliacă.

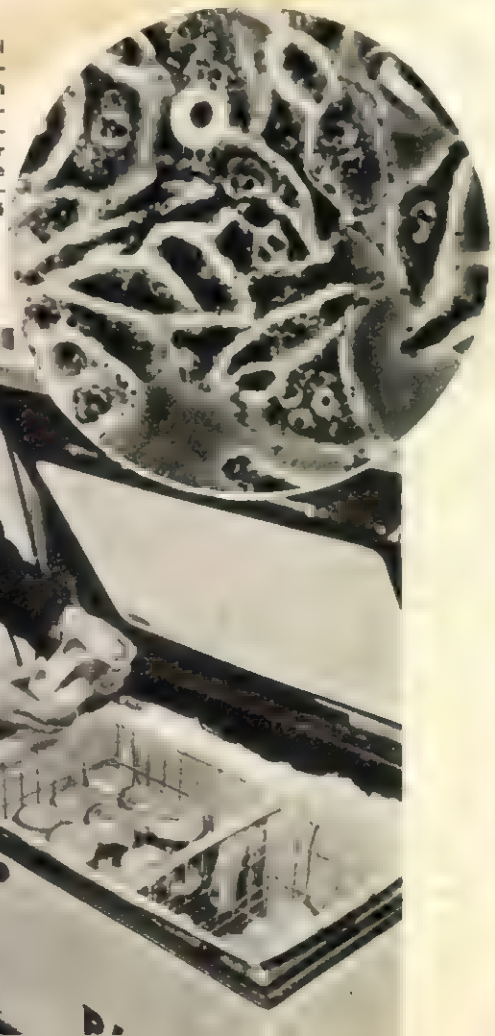

Băncile de țesuturi și organe au intrat parțial în funcțiune. În băncile de oase de pildă, asemănătoare întrucîtva unui frigider obișnuit, culturile de celule osoase (în medalion) își păstrează viabilitatea doi ani.

Fenomenul imunologic este util în anumite condiții. Organismul se apără astfel împotriva unor substanțe străine (antigene), ca microbii, prin fabricarea anticorpilor. Anticorpii — proteine specifice — reprezintă unul dintre elementele de prim ordin ale aparatului de adaptare a organismului. Dar această autoapărare, în cazul grefelor, este greșit «înțeleasă» de organism, care nu-și dă seama de utilitatea lor. De aceea s-a spus că problema grefelor este în primul rînd o chestiune de toleranță biologică.

«Toleranța imunologică — arată savantul australian *prof. dr. David F. Gray* — reprezintă o stare neobișnuită și în mare măsură artificială, în care anumite antigene străine pot fi tolerate și deci acceptate ca proprii. Sfera acestor antigene pare să se limiteze la cele care seamănă foarte mult cu unele dintre componentele proprii. Experiențe făcute prin transfuzii de sînge și grefe chirurgicale au arătat că, întocmai cum respinge microbii și diferite proteine străine, organismul unui mamifer normal respinge și sîngele transfuzat sau celulele grefate provenite de la un alt individ, chiar înrudit îndeaproape, dacă aceste țesuturi nu sînt *genetic* identice cu ale sale. În anumite condiții totuși se poate instala o toleranță care permite acceptarea și reținerea unor asemenea țesuturi».

Care sînt modalitățile de a învinge «bariera biologică»? Să sintetizăm cele mai noi rezultate:

1) Dat fiind că la făt sau la animalul nou născut procesele imunologice sînt foarte reduse, se poate crea o TOLERANȚĂ ARTIFICIALĂ PRIN EXPUNEREA LA ANTIGENUL RESPECTIV a fătului sau a animalului nou-născut.

2) SCOATEREA TIMUSULUI la animale tinere anihilează capacitatea lor de a produce anticorpi și determină o toleranță mai mult sau mai puțin universală față de grefe. Astfel operați, șoareci acceptă grefe de piele de șobolan! Ei supraviețuiesc însă rar mai mult de trei luni, deoarece neavînd timus sînt «infirmi» din punct de vedere imunologic și expuși deci la orice infecție.

3) La animale și oameni adulți toleranța se poate produce prin IRADIERE. Modificarea reacției imunologice prin iradiații este condiționată de doza de radiații, durata modul aplicării lor și starea fiziologică a organismului. Este astăzi o metodă curentă, utilizată în transplantare.

4) IMUNITATEA POATE FI INHIBATĂ ȘI PE CALE CHIMICĂ. Dintre substanțele imunosupresoare folosite în prezent în cazul aplicării de homografe la om amintim 6-Mercaptopurina, 6-Tioguanina, Azatioprina și Prednisonul (Cortizon). Numărul substanțelor de acest tip este foarte mare și în continuă creștere

5) Studii recente despre EFECTELE EXPUNERII LA FRIG asupra organismelor animale au arătat că astfel se poate obține o creștere a toleranței imunologice. În transplantările la om, frigul nu poate însă avea, potrivit datelor actuale, decît un rol ajutător și nu determinant

IV. OFENSIVA CONTINUĂ!

În momentul de față în numeroase laboratoare din lumea întreagă continuă studiile și experiențele pentru învingerea barierei

Cînd tritonii își schimbă capetele... Surprinzătoarele himere ale profesorului Hunillon aruncă o nouă lumină asupra mecanismelor intime ale grefelor și deschid perspective interesante în acest domeniu.

CÎTEVA CIFRE

• În ultimii 25 de ani s-au realizat în lumea întreagă, în 50 de centre chirurgicale, 1 400 grefe de rinichi; 700 pacienți supraviețuiesc și astăzi.

• O statistică publicată la sfîrșitul anului trecut arată că în țările occidentale există 18 000 persoane care au grefate pe inimă valvule din materiale plastice (allografe). Există de asemenea 5 00-600 de oameni care au grefate valvule umane sau animale, precum și valvule confecționate dintr-un țesut viu (vină sau arteră).

• SUPRAVIEȚUIREA primului om căruia i s-a făcut un homotransplant pulmonar (1964) a fost de 7 zile, iar cea mai lungă supraviețuire a plămînului transplantat la om, citată în literatura medicală, a fost de 18 zile.

• La început, după transplantarea ficatului, aproximativ 50% din animale mureau în primele trei zile. Recent în revista «Surgery» s-au comunicat cazuri de supraviețuire a unor cîini cu transplant hepatic între 25 și 324 de zile, bineînțeles, sub tratament cu substanțe imunosupresoare. Din cei zece bolnavi cu transplantări de ficat mai trăiesc doi — ambii copii (unul în vîrstă de doi ani și jumătate, altul de un an și jumătate) — operați, primul la 23 iulie 1967 și al doilea la 5 septembrie 1967.

• TRANSPLANTAREA stomacului la cîini a dus la o supraviețuire pe o durată medie de 5,1 zile fără tratament imunosupresor și 12,7 zile sub un asemenea tratament.

• DUPĂ părerea profesorului englez R.Y. Calne, specialist în grefe renale, la o populație de 50 milioane decedează anual cam 5 000 bolnavi datorită bolilor de rinichi. Din aceștia, cel puțin 3 000 ar putea beneficia de transplante renale.

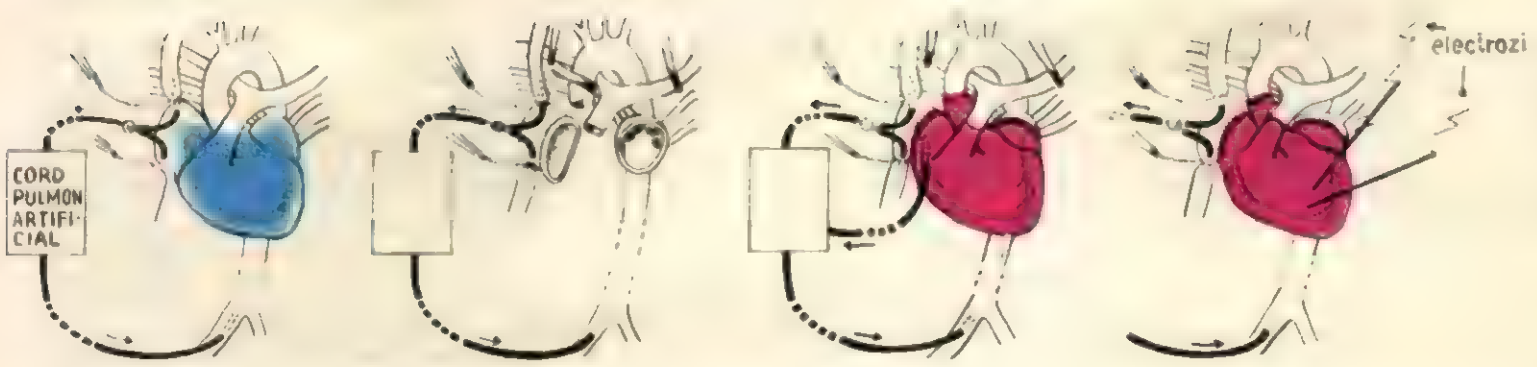

Cei «patru timpi» ai operației de «înlocuire» a inimii umane. Cei doi electrozi marcați simbolic în figura din extrema dreaptă intervin, la nevoie, în ultima fază a operației pentru a «porni» inima grefată.

MINIDICȚIONAR AL GREFELOR

AUTOGREFA — **grefă din țesuturile sau organul unui individ, introdusă în altă parte a corpului său. De exemplu: aplicarea unui fragment de piele sănătoasă pe o regiune arsă, operațiile pentru îndreptarea nasului etc. Aceste grefe «prind» cel mai ușor.**

HOMOGREFĂ — **grefă preluată de la un individ din aceeași specie: de la un om la alt om, de la un cîine la alt cîine etc.**

HETEROGREFĂ — **grefă transplantată de la un individ de specie diferită: de la maimuță la om, de la cîine la iepure etc.**

TRANSPLANT, TRANSPLANTĂRI — **se folosesc mai ales pentru organe la care este necesar să se stabilească legături vasculare, dar ei sînt adesea sinonimi cu GREFĂ și GREFARE — termeni mai generali.**

ALLOPLASTIE sau GREFĂ ALLOPLASTICĂ — **grefă care utilizează materiale plastice, sintetice sau metale — care nu dau nici o reacție în organism. În grefele arteriale, de pildă, se utilizează alloplastii din țesături sau fibre sintetice (ivalon, nailon, orlon, dacron).**

IMUNITATE sau REACȚIE IMUNOLOGICĂ — **în accepția clasică: starea de rezistență a unui organism față de o infecție; în ultimul timp se definește astfel rezistența organismului față de introducerea naturală sau artificială a oricărui corp străin (microbi, celule, țesut, organ etc.).**

ANTIGENE — **substanțe străine organismului, care au proprietatea de a provoca, prin introducerea lor în corp, formarea unor substanțe de apărare numite anticorpi.**

ANTICORPI — **vezi antigene.**

TOLERANȚĂ BIOLOGICĂ — **fenomen opus imunității. Toleranța și paralizia imunologică sînt rezultatul acceptării drept «proprii» a anumitor materiale antigenice care în mod normal ar fi respinse.**

SUBSTANȚE IMUNOPRESOARE — **substanțe chimice care împiedică acțiunea imunologică a țesuturilor vii.**

biologice care se ridică în calea generalizării grefelor. Iată cîteva preocupări ale unor reputați oameni de știință, direcțiile fundamentale de cercetare consemnate în aceste rînduri indicînd totodată și perspectivele care se deschid acestui pasionant domeniu al medicinei.

«Amestecul prealabil de cromozomi»

PROF. F.M. BURNET (AUSTRALIA)
laureat al Premiului Nobel:

«Toleranța biologică este în primul rînd o problemă genetică. Am încercat să pun la punct o metodă de favorizare a toleranței prin amestecul prealabil de cromozomi ai donatorului și primitorului grefei. Lucrările sînt în curs».

Celule tratate prin frig

PROF. W. G. FISCUS (S.U.A.):

«Împreună cu colaboratorii mei am pus la punct o metodă de mărire a toleranței biologice prin introducerea în sîngele primitorului, înainte de transplantare, a celulelor din splina donatorului, tratate prin frig (splina este un izvor de celule sanguine). În acest fel organismul-gazdă tolerează celulele splenice, care apoi favorizează primirea grefei. «Conflictul» antigen-anticorp este suprimat în ceea ce privește organul grefat, dar corpul-gazdă păstrează toate posibilitățile de apărare față de agenții patogeni».

«Am fabricat în laborator celule-himere»

PROF. P. B. MEDAWAR (ANGLIA)
laureat al Premiului Nobel:

«Imunitatea unui țesut viu față de un țesut provenit de la un alt individ a fost blocată de noi cultivînd într-o eprubetă cele două țesuturi. Culturile de celule «pătrund» astfel una în alta, formînd în cele din urmă un țesut în care se asociază celule de origine zoologică diferită. Este ceea ce biologii numesc o *himeră*, gîndindu-se la monștrii din poveste care poartă un cap de pasăre pe un corp de patruped. Am fabricat în laborator celule-himere provenind de la pui și șoareci, de pildă, în care țesuturile provenite de la cele două animale continuă să trăiască într-o fuziune perfectă.

Practic aceste lucrări și-au găsit de pe acum o aplicare în chirurgia grefelor: s-au transplantat cu succes hipofize de la copii născuți morți unor adulți cu insuficiența glandei hipofize».

Raportul dintre părțile «îmbinate» — un factor important

PROF. CH. HOUILLON (FRANȚA):

«În experiențe la Facultatea de științe din Paris am constatat că embrionii unor tritoni tăiați și apoi «lipiți» unor specii diferite continuă să trăiască în noua formă într-o proporție destul de mare. Ce se întîmplă? Se pare că reușita experienței este condiționată de raportul dintre părțile îmbinate. Ca în orice grefă, fiecare fragment secretă anticorpi proprii; dacă forțele lor sînt echilibrate, se produce o «vaccinare» și deci o toleranță reciprocă».

«Prima încrucișare, la nivelul celulei, între om și iepure»

PROF. H. HARRIS (ANGLIA):

«Încă din 1966 am obținut prima încrucișare, la nivelul celulei, între om și iepure. Aceste celule hibride, conținînd cromozomi ai celor două specii, nu constituie o simplă curiozitate de laborator. Sînt convins că hibrizii mei vor ajuta medicinei să rezolve probleme spinoase genetice, ca cele ce se pun în tehnica grefelor sau a cancerului».

GREFE
REALIZĂRI, EȘECURI ȘI SPERANȚE

«Lucrez la transplantarea unor membre suplimentare la cîini»

PROF. V. DEMIHOV (U.R.S.S.):

«Împreună cu prof. Zotikov lucrez în prezent la transplantarea unor membre suplimentare la cîini. Rezultatele sînt cu atît mai bune cu cît se transplantează mai multe membre. Considerăm că în acest caz de transplantare a unor porțiuni masive de țesuturi străine organismul nu mai răspunde prin formarea de anticorpi; el este «paralizat» de invazia noului țesut».

«A devenit posibilă cercetarea anticorpilor în eprubetă»

PROF. A. BUSSARD (FRANȚA):

«De la descoperirea anticorpilor ne-am preocupat de studierea lor numai «in vivo» (pe animal). Or, la ora actuală a devenit posibilă cercetarea anticorpilor în eprubetă. Putem examina astfel un miliard de celule pe zi, urmărind activitatea lor. Dacă numai 15 din aceste celule fabrică anticorpi, le putem detecta. Pînă de curînd nu reușeam să studiem simultan mai mult de 200 celule. Cu ajutorul microscopului electronic căutăm să identificăm celulele producătoare de anticorpi și modul de sinteză al acestora. La ce temperatură sinteza lor este blocată? Ce produse chimice pot împiedica formarea lor? Sper că prin cunoașterea mai bună a sintezei anticorpilor vom izbuti într-o bună zi să declanșăm intensificarea producerii lor, cînd aceasta va fi utilă, sau să o diminuăm în caz contrar, cum este cazul transplantărilor. La Institutul Pasteur am ajuns la o serie de concluzii teoretice care vor duce, fără îndoială, la aplicații practice. Dar consider că în munca de cercetare nu se poate fixa totdeauna un obiectiv practic imediat util».

«Am folosit măduvă osoasă de la mai mulți donatori»

PROF. G. MATHÉ (FRANȚA):

«În lupta cu anticorpii am utilizat de curînd, la Institutul «Gustave Roussy», o metodă care încearcă să suplinească lacunele teoretice ale problemei. Practic, transplantarea măduvei osoase la șoareci, de la un singur donator, deși din aceeași grupă sanguină, ducea adesea la rejecția țesutului. Am folosit apoi măduvă osoasă de la mai mulți donatori. Organismul primitor alege astfel dintre toate măduvele pe aceea care i se potrivește mai bine și o absoarbe, în timp ce pe celelalte le respinge. Acest procedeu l-am folosit și în cazul unui bolnav de leucemie, în vîrstă de 26 de ani, căruia i-am transplantat măduvă colectată de la tatăl, mama, sora și cei trei frați ai săi. Operația a avut loc cu un an în urmă. Pacientul continuă să se simtă bine.

■

Înșeși citatele de mai sus (și nu am ales decît cîteva, dintre cele mai semnificative) evidențiază multitudinea preocupărilor actuale și a căilor de atac pe «frontul» grefelor.

Nu încape îndoială că, mai devreme sau mai tîrziu, cel puțin unele din aceste metode — și desigur altele care se vor pune la punct între timp — vor permite chirurgilor să recurgă la grefe pe o scară mult mai largă decît în prezent. Dar — cum remarca profesorul A. Bussard — să nu ne grăbim cu pronosticuri precise! Este poate aceeași atitudine pe care ar adopta-o un comandant de oști prevăzător, fie el cît de optimist, atîta timp cît ofensiva... este în curs.

Brigitte Bardot în dolmanul de husar în care s-a prezentat la recepția oferită de președintele republicii, în palatul Elysée, alături de soțul ei, un bărbat mai puțin dornic să îmbrace uniforma militară.

UMOR

de Nell COBAR

MOMEALĂ

SE NON É VERO...

temperatura venerei

Temperatura pe Venus este mult prea ridicată pentru a permite viața în indiferent ce formă. Așa au conchis învățații Institutului tehnologic din California în urma studierii semnalelor recepționate de pe nava cosmică «Mariner-II», lansată în anul 1962. Teza a fost însă curînd infirmată de doi astrofizicieni de la Universitatea John Hopkins. Acești savanți, pe nume William Plummer și John Strong, sînt convinși că temperatura la ecuatorul planetei Venus poate depăși de două ori temperatura de fierbere a apei pe pămînt, dar ei susțin că totuși în alte părți de pe Venus viața e posibilă. Aceasta mai ales într-o zonă «temperată», existentă între polii planetei și ecuator. Cei doi oameni de știință americani au venit astfel să infirme o teorie veche de pe vremea erei mitologice și potrivit căreia frumoasa Venus ar fi total străină de condiții temperate..

invenții plastice

Marea uzină chimică vest-germană «B.A.S.F.» din Ludwigshafen a creat un nou material plastic atît de rezistent încît din el se pot face aparate de telefon care, oricît de zdravăn ar fi trîntite de pămînt, rămîn fără nici o zgîrietură și continuă să funcționeze impecabil. Uzina arată în prospectele ei că a creat noul tip de aparat telefonic pentru uzul directorilor de întreprindere... nervoși. Unii pretind însă că dacă materialul plastic creat de uzina din Ludwigshafen este extrem de dur, în schimb invenția nu e — cel puțin într-un anumit sens — chiar atît de...nouă. Căci se știe că din vremuri străvechi directorii nervoși (sau strămoșii lor) au găsit, în toate limbile, vaste modalități de a se exprima... plastic. Și, pe urmă, uzina chimică vest-germană n-a inventat și materialul din care să se croiască tipul de subaltern dispus să suporte întotdeauna scenele de nervi ale directorilor irascibili.

L. SĂRĂȚEANU

MODA UNIFORMELOR

de G. PANTUCCI
Fotografii de D. Hoffman

La Londra băieții și fetele poartă uniforme militare. Autentice, aparținînd celor mai diverse epoci și armate, sau căutînd numai, prin croială și accesorii, să le imite, «uniformele» civile au ajuns astăzi să facă parte integrantă din tabloul străzii londoneze. «Mania uniformei» — cum era numită la început — a devenit o modă, a lansat un nou stil vestimentar. Cererea fiind de pe acum greu satisfăcută de uniformele veritabile aflate pe piață, fabricile de confecții au început să producă haine militare de epocă, care umplu în iarna aceasta toate micile case de modă precum și marile magazine.

Stilul militar a fost îmbrățișat cu căldură și de tineretul din țările scandinave, Noua Zeelandă, Australia ș.a. Este de așteptat ca, în țările care au adoptat «noul val» vestimentar, adolescenții să înceapă să arate ca și cum ar fi fost înrolați într-o armată anacronică.

Psihologii afirmă că această tendință, departe de a-și avea originea în spiritul belicos al tineretului de azi, exprimă intenția lui de a ridiculiza militarismul predecesorilor, cu o trimitere directă și profund irreverențioasă la militariștii contemporani. Interesant de menționat e faptul că printre inițiatorii noului stil s-au numărat și «martiri», amendați de poliție pentru port ilegal de uniformă militară. În prezent moda uniformelor este însă atît de larg răspîndită încît polițiștii, neavînd încotro, sînt nevoiți să închidă un ochi, dacă nu chiar pe amîndoi.

Culorile vii, aerul în același timp festiv, vetust și ridiculizant al uniformelor de epocă au invadat străzile Londrei

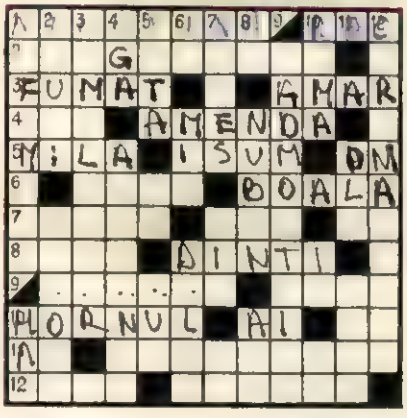

VĂ RUGĂM NU FUMAȚI !

ORIZONTAL: 1) Substanță alcaloidă conținută în frunzele de tutun, cu efecte la început doar excitante, apoi toxice, asupra organismului fumătorului — Denumirea populară a unei grave boli provocate, printre altele, și de acțiunea nocivă ce o exercită asupra aparatului respirator al fumătorului gudroanele conținute în fumul de țigară. 2) Cu efecte fatale, ca toxinele introduse în organism o dată cu fumul de țigară. 3) «Strict interzis» pe numeroase pancarte (neart.) — Gust pe care-l simte permanent bolnavul de tabagism. 4) A detesta — Sancțiune bănească pe care o suportă cel ce fumează în localurile unde sînt depozitate substanțe explozive sau ușor inflamabile. 5) Compătimire — Lubrifiant ce se poate obține și prin distilarea unor gudroane (pop.) — Se numără în etate. 6) Fumuri (sing.) — Bronșita, de exemplu, provocată sau agravată și prin fumat. 7) Științific i se spune «Nicotiana tabacum» iar popular, «iarba dracului» — O fată ca ciocîrlia — Bere! 8) Localitate în Egiptul antic — Maxilare. 9) Vijelie — Viciu, cum e fumatul de pildă. 10) Gură care scoate fum (fig.) — Ustensile (pop.) — Resturi de tutun! 11) Diftongul pruncului — Urmărită cu atenție. 12) Cu aceasta nu se poate spune că nu fac nici un bors — Simptom al intoxicației tabagice.

VERTICAL: 1) Rugăminte și îndemn tematic, prezente în mai toate instituțiile, vehiculele publice etc. (2 cuv.) — Comparativ pentru gîtul fumătorului. 2) Despică lemne (pl.) — Așa se simte cel ce a izbutit să se lase de fumat. 3) Ghicitoare. 4) Numele unei peninsule și a mai multor localități din Japonia — Fumătorul, pentru cei din jur... 5) Capul familiei — Încheietor de pluton! — Divinitate la egiptenii antici, pe care Plutarh a identificat-o cu zeul timpului, Cronos. 6) La ieșirea din debit! — În povești este înfățișat piciind din lulea — O țigară cu pocnitoare. 7) Inventatorul dinamitei — Ogor semănat cu cereale — Erbiu. 8) Arfari! — Generos (fig.) — Loc pe care s-a lăsat o țigară aprinsă. 9) Izotopi ca radiu-226, plumb-210 și poloniu-210, conținuți de tutun, și dintre care ultimul se acumulează în mod deosebit, cu consecințe foarte dăunătoare, în organismul fumătorului. 10) Vlală (reg.) — Îndemn la servit — Rămas de la fumat! 11) De culoarea foiței de țigară (masc.) — Itinerar. 12) Afecțiune a aparatului circulator, cu grave consecințe, provocată și agravată de patima fumatului.

S. IVAN

Cuvinte mai puțin cunoscute: ISUM, OGA, GEB, REMA.

CRONICA DE TREI SECUNDE

metaforă

Nu sînt de felul meu pesimist, nici euforic, aşa cum nici un şofer cînd vede pe o şosea o placardă cu «Atenţie, curbă periculoasă!» n-ar putea spune dacă-l cuprinde optimismul sau angoasa. Ca atare, ideea suspendării oricăror ostilităţi militare în timpul Olimpiadei de iarnă mi se pare bună. Ca atare, mă întreb: şi după aceea, după Olimpiadă? Fiindcă iată ce curioasă experienţă mi-a relatat un distins psiholog: laşi un om să adoarmă; cu aparate speciale detectezi clipa cînd începe să viseze; atunci îl trezeşti brusc; îl laşi din nou să adoarmă; detectezi declanşarea visului şi iar îl trezeşti. Iar şi iar, iar şi iar, uite-aşa de 5, 6, 7 ori. După o vreme omul va fi epuizat mai rău decît dacă ar fi cărat pietre sisifice, incapabil să muncească, să gîndească, să creeze. E o experienţă — a visului întrerupt sistematic. E o metaforă — o metaforă ca orice Olimpiadă, de vară sau iarnă

comunicat

Laboratoarele Muzeului Luvru anunţă că tabloul lui Rubens «Fecioara cu îngeri» (1618-1620) — 1,38 × 1 m — din colecţia lui Ludovic al XIV-lea, tablou tăiat în trei locuri cu un briceag, în ziua de 8 ianuarie, la orele 14, de către inginerul Pierre Guillard, va fi expus din nou în maximum 15 zile. Pagubele sînt fără importanţă. Loviturile au fost superficiale. Agresorul urmează să fie expus unui examen mintal înainte de a fi deferit justiţiei.

Prea bine!

Liniştiţi dinspre partea asta, putem să deschidem ziarul şi să vedem ce mai anunţă meteorologii lumii.

Radu COSAŞU

Imaginea, transmisă de agenţia fotografică «Keystone», ilustrează un moment al «pacificării» Vietnamului de sud de către trupele americane. După trecerea prin foc şi sabie a satelor, femeile şi copiii sînt transportaţi cu ajutorul elicopterelor şi aruncaţi în dosul sîrmei ghimpate a aşa-numitelor «sate strategice».

cadran internaţional

pe marginea „economiilor bugetare“

– de la corespondentul nostru la Londra –

O amplă campanie de presă, radio şi televiziune, pronosticînd un dezastru financiar în cazul în care nu se vor efectua reduceri bugetare în domeniul sănătăţii publice, învăţămîntului cît şi în alte sectoare, a pregătit terenul în vederea programului guvernamental de «economii severe». Se vorbeşte totodată de anumite ciocniri în cadrul echipei guvernamentale, mai ales cu miniştrii laburişti de dreapta — ministrul de externe Brown şi ministrul apărării Healey — care au cerut să nu se efectueze reduceri bugetare în ce priveşte cheltuielile militare; există de altfel şi zvonuri potrivit cărora şefii forţelor militare aeriene şi terestre au ameninţat cu demisia.

Un grup de 24 personalităţi, reprezentînd principalele grupuri monopoliste industriale, au constituit Grupul pentru politica industrială, pregătind o declaraţie despre «starea economiei». «Times» pune crearea acestui grup pe seama sentimentului de «nemulţumire faţă de politica guvernului». Paralel se desfăşoară o campanie de discreditare a guvernului laburist. Se vorbeşte despre necesitatea unui guvern de oameni de afaceri, despre realizarea unei coaliţii între conservatori şi aripa de dreapta a partidului laburist, chiar şi de o conducere executivă prin sistemul decretelor şi nu al prealabilei discuţii şi aprobări parlamentare.

Cît priveşte discuţiile şi controversele pe marginea reducerii cheltuielilor militare, acestea nu au în fapt nici o legătură cu apărarea Marii Britanii. Lucru care reiese pregnant şi din aceste cuvinte ale corespondentului din Washington al ziarului «Sunday Times», cuprinse într-un comentariu pe marginea apropiatei vizite a premierului Wilson la Washington: «Dacă se fac mari reduceri ale cheltuielilor militare în vederea menţinerii unor programe sociale mai puţin importante, faptul va produce aci (la Washington — n.a.) puternice resentimente şi va primejdui încrederea de care se bucură Wilson. Poziţia lui va fi probabil determinată de alegerea pe care o va face între calea mai uşoară a expedientului politic şi păstrarea vitalelor angajamente militare defensive ale ţării».

Cu alte cuvinte, Washingtonul cere Marii Britanii să continue construirea de submarine Polaris, să cumpere în continuare bombardiere pentru proiectile nucleare din S.U.A., să-şi menţină forţele armate din Germania Occidentală şi la est de Suez, deci să renunţe la programul de introducere a învăţămîntului obligatoriu pînă la 16 ani, de construire de şcoli şi spitale şi, prin îngheţarea salariilor şi a creşterii preţurilor, să impună maselor muncitoare o scădere a nivelului de trai.

Menţinînd îngheţarea salariilor în timp ce preţurile cresc, exportatorii primesc un substanţial sprijin din partea guvernului în vinderea la preţ mai scăzut a mărfurilor. În realitate însă nici o firmă nu poate vinde produsele sale la un preţ scăzut dacă nu există şi o piaţă internă prosperă; or, dacă salariul este redus scade şi puterea de cumpărare iar şomajul creşte. Pe de o parte guvernul sfătuieşte clasa muncitoare să lupte pentru creşterea producţiei, iar pe de altă parte declară că ritmul creşterii producţiei nu trebuie să fie prea rapid pentru a se preveni inflaţia.

Aceeaşi contradicţie apare şi în hotărîrea de a face reduceri pe seama sectorului social. O statistică oficială în domeniul construcţiilor şcolare arăta că 4 milioane de şcolari frecventau şcoli lipsite de încălzire centrală, fără WC-uri în interiorul clădirii, fără terenuri de sport, spălătoare etc. Totuşi actuala reducere bugetară va afecta şi acest sector, iar planul de ridicare a vîrstei şcolarităţii obligatorii la 16 ani pare să fie părăsit.

De fapt nici nu s-ar pune problema reducerilor bugetare din sectorul social dacă s-ar recurge la măsuri pentru creşterea impozitelor celor cu venituri mari.

Este de la sine înţeles că programul de economii bugetare al guvernului va da naştere unei instabilităţi economice şi, desigur, unui şir de greve. Disensiunile din interiorul partidului laburist vor creşte. Problema esenţială este dacă masele largi ale mişcării laburiste şi forţele progresiste vor putea să-şi impună punctul de vedere vizînd introducerea unei noi politici interne şi externe — şi aceasta înainte de a fi prea tîrziu.

Gordon SCHAFFER

vinuri şi dantele la index

«Women's wear Daily», una din importantele publicaţii de modă din Statele Unite, relata recent despre o reuniune a fabricanţilor americani de confecţii, în cursul căreia aceştia au adoptat hotărîrea de a nu mai participa la prezentările de modă franceză şi de a nu mai cumpăra ţesături provenite din Franţa...

Constituie oare acest fapt o iniţiativă izolată, născută doar din considerente de concurenţă comercială? Dimpotrivă. Este o acţiune ce face parte dintr-o adevărată campanie de boicotare a produselor franceze «în semn de represalii împotriva politicii franceze» — cum remarca «Le Monde» — politică opusă celei a S.U.A. mai ales în domenii ca N.A.T.O. sau actuala situaţie a pieţei monetare occidentale. De altfel într-o circulară difuzată în mii de exemplare la New York se spune lucrurilor pe nume, cerîndu-li-se americanilor să nu cumpere produsele franceze «atît timp cît generalul De Gaulle nu-şi va schimba atitudinea în problema aurului şi a cooperării monetare internaţionale...» Apel concretizat în hotărîrea sus-amintită a fabricanţilor de confecţii, în apariţia în magazinele newyorkeze, la rafturile cu băuturi, a unor mici afişe ce pun «la index» vinurile franceze, în vînzarea — pe piaţa americană — a mai puţine automobile franceze (cu 4 milioane de franci mai puţin în primele 9 luni ale lui 1967 faţă de perioada corespunzătoare din 1966), obiecte de artă, material aeronautic etc. Dar campania antifranceză din S.U.A. îmbracă şi asemenea forme: la Los Angeles sînt automobilişti care, întîlnind o maşină purtînd lîngă număr litera «F», semnalizează vădit provocator; în portul Boston a avut loc o «ceremonie» a înmormîntării francului francez...

Este greu de presupus că o asemenea reacţie la poziţia adoptată de Franţa ar putea să ducă la modificarea politicii franceze şi nici să stîrnească doar zîmbete iritat-ironice în Franţa. Iată de ce în rîndul comentatorilor francezi nu se exclude posibilitatea — cum sublinia «L'Express» — «ca oamenii de afaceri şi comercianţii francezi să răspundă, boicotînd la rîndul lor produsele americane».

I. CIOARĂ

Afişul ce anunţă boicotarea vinurilor franceze.

Încordarea creată în ultima vreme între Congo și Ruanda din cauza mercenarilor aflați pe teritoriul ruandez a dus în cele din urmă la ruperea de către Congo a relațiilor diplomatice cu această țară. Precum se știe, guvernul congolez cere să fie înfăptuite hotărîrile adoptate la Kampala, potrivit cărora mercenarii urmează să fie puși la dispoziția guvernului congolez pentru a fi anchetați și condamnați în cazul cînd guvernele țărilor din care provin nu vor plăti daunele morale și materiale provocate guvernului congolez, în timp ce autoritățile ruandeze consideră că mercenarii aflați în prezent pe teritoriul acestei țări (în fotografie: tabăra de la Kimimbe) ar trebui să fie repatriați în țările din care provin.

se caută o katangă

Se credea că au părăsit definitiv scena. O știre redactată lapidar a reamintit cititorilor ziarului «Combat» despre faimoasa «Union Minière du Haut Katanga» — ce întrunea pînă mai ieri pe stăpînii Congoului. Vechiul sediu, din Bruxelles, al companiei, martor al puterii trecute și al decadenței prezente, va găzdui la 25 ianuarie o «adunare generală extraordinară». Va fi o adunare cam tristă, fără optimismul care prezida odinioară asemenea întîlniri. «Union Minière» era pe-atunci «elefantul de aur» invidiat de alți giganți ai lumii afacerilor. Părea o instituție trainică, stabilă, fără griji. Concesionase în Congo 34 000 kmp, o suprafață mai mare decît a Belgiei (30 507 kmp). Dar în prezent lui «Union Minière du Haut Katanga» îi lipsește tocmai... Katanga. Congo a pus capăt existenței companiei, care nu se mulțumea numai cu beneficii colosale ci făcea și desfăcea guverne la Leopoldville.

Pentru «Union Minière», s-o recunoaștem, vremurile sînt grele. Scopul reuniunii de la 25 ianuarie îl constituie, potrivit ziarului «Combat», încercarea «de a se adapta situației noi». Practic, ar urma să se modifice statutele actuale ale societății, lipsită de obiect ca urmare a anulării de către Congo a concesiunii obținute la începutul secolului prin mijloace de care chiar și succesorii fondatorilor lui «Union Minière» își amintesc cu oarecare jenă dar și cu un surîs de îngăduință. Referirea din statute la Congo urmează a fi suprimată, deși consiliul de administrație afirmă în raportul său că «nu renunță față de Congo la drepturile sale la o reparație echitabilă și completă».

«Union Minière» încearcă acum să găsească «o nouă Katangă». Este destul de dificil în 1968, cînd harta planetei s-a modificat. Din «Jeune Afrique» aflăm că «Union Minière du Haut Katanga» ar urma să-și facă apariția în... Canada. Societatea și-a creat o filială la Montreal, care își propune să exploateze zăcăminte de metale neferoase. Nou-născutul poartă numele de «Union Minière Exploration and Mining Corp. Ltd» și dispune de un capital (declarat) de 50 000 000 franci belgieni. Afacerea promite beneficii, dar este departe de a se compara cu ploaia de aur din era katanghezâ.

M. RAMURĂ

marginalii

De trei ori pe săptămînă ambasadorul S.U.A. la Saigon îi convoacă pe «liderii» sud-vietnamezi Thieu și Ky și le spune, conform relatării corespondentului lui «New York Times»: «Nu vă mai puteți permite să întreprindeți acțiuni care pun în dificultate administrația Johnson. Președintele trece prin mari încurcături politice și încurcăturile lui sînt și ale voastre». Se pare că «liderii» consideră și reciproca valabilă: încurcăturile lor, care, slavă Domnului, abundă, sînt și ale administrației S.U.A. Ambasadorul se face că nu aude și o ține pe-a lui. Rezultatul? «Americanii informați consideră — scrie «New York Times» — că linia brutală a ambasadorului este rezultatul direct al creșterii anti-americanismului» chiar și în sînul regimului de la Saigon. Presa sud-vietnameză a început să publice unele articole violente la adresa americanilor. Și astfel sporesc încurcăturile de ambele părți; ele, evident, nu izvorăsc doar din faptul că ambasadorul este violent și marionetele pur și simplu căpățînoase, ci pentru că politica lor comună suferă înfrîngeri. Dacă treburile le-ar fi mers, nu s-ar fi certat.

•

În bilanțul făcut activității Pieței comune, președintele Comisiei executive a C.E.E., Jean Rey, a adus omagii Franței «pentru succesele comunității». Imediat însă a făcut trei observații critice la adresa aceleiași țări: 1) a acuzat-o că nu se poate înțelege cu partenerii săi «din cauza influenței congenitale a cartezianismului»; 2) nu respectă recomandările comisiei în privința candidaturii engleze; 3) Franța trebuie să renunțe la «eroarea fundamentală» de a-și pune partenerii în fața unui «mandat imperativ care face inutilă orice dezbatere».

După cum constată ziarul francez «Les Echos», florile bilanțiere oferite Franței de Jean Rey sînt așezonate cu atîția spini încît nu au nici o șansă să fie primite de destinatar. Nu se va înțepa oare în ele însuși galantul președinte al C.E.E.? Posibil, mai ales dacă se ia în considerare experiența predecesorului său, Mansholt.

Nicolae URECHE

EXTERNE

CAMBODGIA ȘI RĂZBOIUL

de Silviu BRUCAN

În viața internațională contemporană apar tot mai des situații care — prin analogie — amintesc povestea biblică a lui David și Goliat: țări mici care înfruntă cutezător molohul imperialist. Cambodgia este o țară cu o populație de aproape 5 milioane locuitori, cam atîta cît are un singur oraș american — Chicago. Independentă de-abia de un deceniu și ceva, ea poartă pecetea înapoierii economice moștenite din anii de jug colonial, cu 90% din populație în agricultură. Cînd însă imperialismul american s-a năpustit cu imensa sa forță militară, supermecanizată și superelectronizată, asupra micului popor vietnamez, Cambodgia, vecină Vietnamului, s-a ridicat și a condamnat agresiunea, fără rezerve. Șeful statului cambodgian, prințul Sianuk, a încercat chiar să împrăștie o guvernanților americani ceva din străvechea înțelepciune asiatică, arătîndu-le cît de zadarnică și de lipsită de perspectivă este tentativa lor de a îngenunchia un popor viteaz, care s-a înfruntat de rînd ocupanți străini în lupte seculare. Respingînd clasica momeală a «ajutorului economic», Cambodgia a mers pînă la a rupe relațiile diplomatice cu Statele Unite.

Recent, relațiile dintre cele două țări atît de inegale ca forță militară și economică au ajuns din nou la încordare. Conducătorii militari americani, care în cei peste trei ani de război au consumat toate scuzele posibile și imposibile pentru a justifica ineficiența intervenției în Vietnam găsind totdeauna cauze în afara teatrului de luptă, au recurs la așa-numita teorie a «sanctuarelor». Sanctuarele sînt, chipurile, Laos și în special Cambodgia, unde — pretind ei — forțele patriotice vietnameze ar avea baze militare și de aprovizionare. Generalul în retragere Eisenhower le-a venit în ajutor susținînd doctrina militară «hot pursuit» — urmărire a inamicului în orice țară, chiar dacă încalcă suveranitatea și integritatea teritorială a statelor. Evident că nu scrupulozitatea în respectarea acestor principii fundamentale de drept internațional a determinat Washingtonul să se gîndească de două ori înainte de a trece la acțiune, ci considerabilele riscuri politice și militare pe care ea le implică. Urmărirea pe teritoriul Cambodgiei însemnă nu numai ridicarea împotrivă a armatei de 34 000 de soldați cambodgieni, ci în mod inevitabil deschiderea unui al doilea front în Indochina, pentru a nu mai vorbi de uriașul protest al opiniei publice mondiale pe care l-ar stîrni o nouă agresiune monstruoasă de acest tip.

În ce privește Laosul, Statele Unite au trecut de mult la o angajare militară directă, în disprețul acordurilor de la Geneva din 1962 care au sancționat un statut de independență și neutralitate al Laosului. Dar nici aici forțele intervenționiste americane, în cîrdășie cu gruparea de dreapta laoțiană, ale cărei trupe sînt instruite și finanțate de S.U.A. n-au reușit să anihileze dispozitivul de apărare al forțelor patriotice, Patet-Lao.

Prințul Sianuk a reafirmat în mod categoric hotărîrea Cambodgiei de a rezista oricărei încălcări a frontierelor ei și a avertizat că, în caz că se va produce așa ceva, va face apel la țări aliate și prietene. În același timp a propus convorbiri directe cu Washingtonul, care l-a trimis în acest scop la Phnom Penh pe ambasadorul Chester Bowles. Întrebat de ziariști asupra naturii convorbirilor, Sianuk a declarat că nu va discuta așa-zisul «drept de urmărire». Motivarea lui este caracteristică: «Mielul nu poate accepta să discute cu lupul cu ce fel de sos va fi mîncat». Într-adevăr, ca rezultat al convorbirilor, Statele Unite au fost nevoite să reafirme respectul față de integritatea teritorială a Cambodgiei. Fără a ne face iluzii cu privire la valoarea acestei reafirmări, nu putem să nu vedem în ea un semn al marilor schimbări care s-au produs în relațiile internaționale contemporane. Altădată trimiterea unei expediții militare sau a unor canoniere americane ar fi fost replica automată la un act de înfruntare diplomatică din partea unui stat de asemenea dimensiuni. La Pentagon se găsesc și astăzi apologeți înfrigurați ai acestor metode care visează la o asemenea escaladare a războiului vietnamez încît să transforme întreaga peninsulă indochineză într-un dispozitiv strategic pentru un «mare război» în Asia.

Adevărul este că reactualizarea de către militariștii americani a teoriei «sanctuarelor» se datorește situației dificile în care se găsesc pe frontul de luptă vietnamez. Este elocventă în această privință opreicerea lui J.P. Vigier, care a făcut parte din statul major francez în timpul războiului din Indochina, publicată la 9 ianuarie în «Le Monde». Vigier, întors dintr-o călătorie în peninsula indochineză, constată că în 1967 S.U.A. au pierdut inițiativa militară și explică aceasta prin faptul că după nereușita celor două operațiuni ofensive în Sud — Attelboro și Junction City — generalul Westmoreland a comis greșeala de a angaja la paralela 17 și în zona demilitarizată ansamblul rezervelor sale strategice. În acest fel dispozitivul din Sud a fost paralizat și condamnat la defensivă, situație caracteristică în prezent acestui front.

«Statele Unite — afirmă Vigier — au pierdut războiul și pentru că strategia escaladării este un eșec politic și militar». Această apreciere a fost făcută în esență și de McNamara atunci cînd a arătat că bombardamentele din Nord nu pot schimba situația de pe frontul din Sud, care rămîne cel decisiv. Statele Unite — scrie Vigier — nu au reușit să înfrîngă moralul vietnamezilor și este imposibil să te îndoiești de rezultatul pe care-l va avea în viitor, pe scară universală, solidaritatea internațională a muncitorilor și a popoarelor lumii a treia în fața tentativei de dominație mondială a Statelor Unite». În această — conchide el — rezidă marea lecție a războiului din Vietnam.

Pe acest fond general apare explicabil ecoul puternic pe care l-a avut în S.U.A. și în restul lumii declarația vicepremierului și ministrului de externe al R.D. Vietnam că «după ce S.U.A. vor pune capăt necondiționat bombardamentelor și tuturor celorlalte acte de război împotriva R.D. Vietnam, aceasta va purta tratative cu S.U.A.». Este o șansă pentru începerea tratativelor — scrie «Chicago Sun Times» iar «New York Times» constată că «dacă administrația Johnson dorește negocierea conflictului din Vietnam, este aproape cert că tratativele pot începe». Demersurile în același sens, făcute de miniștrii de externe ai Olandei, R.F.G. și Italiei, marchează creșterea presiunii chiar în sînul aliaților Americii. N-a scăpat atenției observatorilor politici nici faptul că, în zilele de incitații militariste împotriva Cambodgiei, Anglia și Japonia au ținut să sublinieze «inviolabilitatea actuelor frontiere ale Cambodgiei», iar comunicatul cambodgiano-nord-vietnamez semnat cu prilejul vizitei la Hanoi a ministrului de externe al Cambodgiei a reafirmat solidaritatea popoarelor vietnamez, cambodgian și laoțian în fața dușmanului comun — S.U.A.

În aceste condițiuni continuarea războiului de agresiune duce Statele Unite la un impas total pe plan politic și militar. Încetarea bombardamentelor asupra R.D. Vietnam a devenit o cerință imperioasă a vieții internaționale, în fața căreia viclesugurile de genul celor folosite pînă acum pentru a torpila negocierile nu mai înșală pe nimeni.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

PRIVIȚI ACEASTA FATA!

Și-a descoperit adevărata frumusețe
prin minunata culoare
a părului ei.....

secretul?

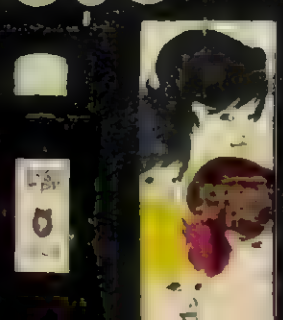

5 lei

flacăra

PROPUNERILE
CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA JUDEȚELOR ȘI MUNICIPIILOR ÎN DISCUȚIA OAMENILOR MUNCII

Ecou al interesului larg pe care-l suscită recentele propuneri ale Comisiei centrale de partid și de stat privind organizarea județelor și municipiilor, la redacția noastră continuă să sosească scrisori și corespondențe care conțin opinii și propuneri ale cetățenilor din întreaga țară.

Publicăm și în această săptămînă o parte dintre acestea.

ALEXANDRU VASILESCU, prorectorul Institutului pedagogic-Suceava:

Străvechea cetate de scaun a Moldovei păstrează cu grijă vestigii care atestă trecutul său glorios. Anii socialismului au creat însă și o Suceavă nouă — mărturie grăitoare a strălucirii istoriei contemporane. Plaiurile sucevene au cunoscut importante prefaceri industriale și urbanistice. Între anii 1951 și 1966 dezvoltării regiunii Suceava i-au fost alocate fonduri de investiții care totalizează aproape zece miliarde lei. Cu toată valoarea incontestabilă a rezultatelor obținute pe acest tărîm, repartizarea fondurilor de investiții în diferite zone și localități nu s-a făcut totdeauna în chipul cel mai judicios. Adesea, în ceea ce privește concentrarea anumitor investiții, reședința regiunii a avut prioritate. Faptul în sine este justificat, dar numai din anumite unghiuri de vedere.

Actualele propuneri ale Comisiei centrale de partid și de stat privind județele Suceava și Botoșani înlesnesc, în mod considerabil, atît preluarea tradițiilor acestei zone geografice, cît și amplificarea lor la scara realităților socialiste. Cele două unități administrativ-teritoriale noi oferă posibilități largi de dezvoltare complexă, economică și social-culturală pe teritoriul aflat în subordinea lor. Prin eliminarea verigii intermediare — raionul — și o dată cu înfăptuirea propunerilor preconizate, județele vor fi capabile să realizeze mult mai direct și operativ legăturile dintre sate, orașe, centre industriale, comerciale și culturale. Delimitarea rațională a celor două județe permite, de asemenea, o viziune unitară a organelor locale asupra direcției de dezvoltare dintr-un sector sau altul, dintr-o localitate sau alta. În acest fel se trasează, implicit, perspectiva utilizării încă mai judicioase decît pînă acum a fondurilor de investiții alocate de către stat.

CAROL BORA, șeful corpului de control economic-financiar al Sfatului popular al orașului Craiova:

Orașul Craiova a fost ani de-a rîndul un oraș cu o tradiție statornică de centru industrial și comercial. În anii socialismului orașul nostru a devenit cetatea locomotivelor electrice, a chimiei, a științei, un centru al industriei electrotehnice, al mașinilor agricole, al industriei alimentare etc.

În proiectul de propuneri se precizează ca viitoarele municipii, deci și orașul Craiova, să aibă plan și buget propriu, să dispună de competențe largi în conducerea treburilor de stat și obștești. Aceasta va duce implicit la rezolvarea mai operativă a problemelor economice și social-culturale, va duce la eliminarea verigilor intermediare inutile și a paralelismului în atribuții care se mai manifestă în prezent. Craiova va cunoaște deci, în viitor, o dezvoltare mai rapidă și multilaterală. Pînă la sfîrșitul cincinalului aici se vor construi noi și puternice unități industriale, importante edificii social-culturale și edilitar-gospodărești.

Cred că într-un asemenea context ar merita analizate posibilitățile ca unele instituții economice și social-culturale care își desfășoară activitatea în raza orașului și care în prezent sînt de subordonare regională să treacă sub îndrumarea și controlul viitorului municipiu. Consider de asemeni că se poate trece la unificarea unor activități din industria locală și cooperația meșteșugărească.

Merită să fie analizate și posibilitățile ca în Craiova să ia ființă unele licee de specialitate, în special pentru ramurile specifice orașului nostru: electrotehnică, chimie, construcții de mașini, care să creeze cadre medii tehnice la nivelul dezvoltării de perspectivă a acestor ramuri.

Aș vrea să-mi exprim și unele păreri cu privire la raza de activitate a viitorului municipiu Craiova. Astfel, ținînd seama de necesitățile orașului de a fi aprovizionat operativ cu produse agroalimentare, cred că nu ar fi lipsit de interes să se studieze posibilitatea ca actualele comune limitrofe orașului Craiova ca: Brănișteu, Podari, Malu Mare, Calopăr, Segarcea, Breasta, Cernele, Bucovăț, Sărbătoarea, Işalnița, Almăju, Șimnic, Izvoru și Coșoveni să treacă în subordinea municipiului Craiova. Comunele respective au legătură directă cu orașul Craiova, unde lucrează o bună parte din locuitorii lor și unde își plasează produsele cooperativele agricole de producție din aceste sate. Mai lesnicioasă ar fi pentru locuitorii acestor comune și rezolvarea anumitor cerințe de ordin comercial.

Consider că prin trecerea acestor comune la municipiul Craiova (în prezent sînt 6 comune în subordinea orașului Craiova) s-ar rezolva și unele probleme de construcții de străzi limitrofe orașului.

Un nou lot de lingouri de aluminiu gata pentru expediție la Uzina de aluminiu-Slatina

Fotografie de S. STEINER

MARIN FILIP, președintele C.A.P. «Timpuri noi», comuna Troianul, raionul Roșiori:

Lucrez la un C.A.P. situat la o distanță de peste 100 km de București. Experiența de pînă acum ne-a arătat că multe din măsurile luate de partid și de stat pentru îmbunătățirea continuă a muncii în agricultură nu ajung întotdeauna să fie aplicate cu suficientă operativitate. Or, tocmai din acest punct de vedere cred eu că trebuie privite mai întîi propunerile Comisiei centrale de partid și de stat.

La noi, la Troianul, un om care are de rezolvat o problemă de interes obștesc sau personală trebuie să meargă azi la Roșiori de Vede, la raion, iar în anumite cazuri și la regiune, la București. Bucureștiul, cum am spus, e departe. Adesea se întîmplă să constatăm că acolo nu se cunosc prea bine condițiile noastre concrete de desfășurare a muncii, problemele specifice ale locului. În cadrul administrativ-teritorial preconizat, centrul județean se apropie mult, treptele intermediare de la raion dispar iar operativitatea aplicării unor măsuri nu are decît de cîștigat, pe această bază. Iată de ce consătenii mei, și sînt sigur că nu greșesc dacă spun că toți țăranii cooperatori din România, au primit cu interes propunerile privind organizarea județelor și municipiilor. Nu vreau decît să subliniez încă o dată uriașa importanță a principiului apropierii organelor județene ale partidului și statului de fiecare comună și oraș, principiu a cărui aplicare va avea rezultate pozitive în perfecționarea activității noastre.

Mă bucură și faptul că viitorul județ a cărui reședință se preconizează a fi orașul Alexandria se propune să poarte numele de Teleorman. Cuvîntul, cu adînci rădăcini în tradiția locurilor, este îndrăgit de noi, cei care, din tată în fiu, ne numim teleormăneni. Un motiv în plus pentru mine să subscriu din toată inima la propunerile privind organizarea județelor și municipiilor.

IOSIF COTEȚ, miner din Petroșeni:

Populația orașului nostru a primit cu unanimă satisfacție propunerile Comisiei centrale de partid și de stat cu privire la organizarea județelor și municipiilor. Petroșeni va deveni astfel municipiu, înglobînd încă patru localități mai de seamă din Valea Jiului: Petrila, Vulcan, Lupeni și Uricani. Toate aceste așezări sînt, după cum se știe, vechi și cunoscute centre miniere alcătuind, în momentul de față, un lanț neîntrerupt, delimitat doar din punct de vedere teritorial. Caracterul lor unitar își are însă rădăcini vechi, el sporind considerabil în anii construcției socialiste, cînd Valea Jiului, în totalitatea ei, a cunoscut o puternică dezvoltare economică și social-culturală. Importantele transformări petrecute aici în ultimele două decenii dovedesc acest lucru.

Experiența mea veche de deputat în Sfatul popular al orașului Petroșeni mă îndreptățește să consider că acordarea de largi competențe în rezolvarea problemelor economice, social-culturale și gospodărești orașelor-municipii (cu plan și buget propriu) va duce incontestabil la perfecționarea activității organelor locale. Petroșenilor — întregii văi a Jiului — le sînt astfel deschise noi perspective de progres și bunăstare — noua organizare administrativ-teritorială pe care noi o dezbatem acum constituind o cale sigură spre atingerea acestui țel

trasee noi pe valea lotrului

În aceste zile, întinsul șantier hidroenergetic de pe Lotru este scufundat în troiene. Aici temperatura scade deseori pînă la 30 de grade sub zero. Un motiv ca ritmul activității de pe acest șantier să devină mai lent? Cîtuși de puțin.

Pînă mai ieri-alaltăieri, galeria subterană de acces la aducțiunea principală înaintа către un punct imaginar — casa vanelor. Iată însă că semnul de pe schițele proiectanților a fost conturat acum, aievea, de către constructori. Așadar, locul montării uriașului «robinet» al viitoarei hidrocentrale a fost trasat în stîncă.

«Acest punct ar putea fi asemuit cu un nod principal de cale ferată, opinează ing. A. Roșu, director tehnic al Întreprinderii de construcții hidrotehnice (I.C.H.). Admițînd această comparație este firesc, deci, ca aici să se întretăie mai multe drumuri, în cazul de față, subpămîntene...» Interlocutorul nostru ne-a comunicat și o altă noutate: atacarea tunelului înclinat (32°— înclinație) pentru conducta forțată de aducțiune pe unde apa din lacul de acumulare va fi adusă la cota centralei subterane. Cu alte cuvinte, sub coasta înzăpezită a munților a început temerarul asalt pentru deschiderea unei noi porțiuni a drumului luminii!

Dintre veștile ultimei săptămîni, merită a fi consemnate și cele de la suprafață: în ciuda iernii aspre, la Puru, pe malul viitoarei «mări» montane, s-a deschis șantierul pentru construcția bazei turistice și sportive, care va cuprinde hoteluri și cabane (aproximativ 2 000 de locuri). După Voinеasa, Puru își pregătește, de pe acum, o așezare stabilă, bine dotată, înlesnind păcrunderea iubitorilor sporturilor de iarnă și în aceste locuri pînă nu demult greu accesibile.

Tot în aceste zile constructorii au început să-și stabilească «tabăra» (alcătuită, în perspectivă apropiată din dormitoare, cantină, complex alimentar) la fereastra Haneșului, pentru captarea și traversarea apei și muntelui cu același nume. Încremenita împărăție albă a iernii nu poate opri pulsul fierbinte al șantierului de pe Lotru.

Tudor JIANU

tragica moarte a unor molizi

— Ascultă, amice, dumneata înțelegi mai greu istoria asta cu bradul, fiindcă n-ai copii mici. Trebuie să-ți spun că din cauza prezenței molidului și absenței bradului copiii mei s-au supărat foarte pe Moș Gerilă. După două zile pomul a rămas chel, o biată amintire scuturată, uscată, fără vlagă.

— Și cu ce pot eu să te ajut?

— Cu o însemnare la revista dumitale. Scrie că Moș Gerilă a avut o lipsă esențială în procurarea pomilor de iarnă, scrie că molizii au zăcut cu săptămînile în piețele bucureștene, scrie că puținii brazi care s-au livrat Bucureștiului au fost vînduți la prețuri de speculă, scrie să citească toți pădurarii, să vadă direcția comercială a Sfatului popular al Capitalei, să citească și să se mîhnească Ministerul Economiei Forestiere.

— Crezi că ministerul nu are probleme mai grele pe capul dumisale?

— O avea. S-o aibă și pe asta cu pomii de iarnă. Nu rîde, e o problemă importantă, foarte importantă.

Am colindat prin cîteva piețe bucureștene. La mijlocul lui ianuarie 1968 am văzut mormane de molizi care au părăsit împărăția solitară a munților și au fost aduși aici, în piețe și la unități de desfacere a fructelor și legumelor, ca să fie nebăgați în seamă și să moară degeaba. Cu riscul de a fi socotit un sentimental iremediabil, aș vrea să comunic celor în drept că molizii merită o altă moarte. Ori să-i lovească, așa, din senin, trăsnetele fulgerătoare, ori să-i dezrădăcineze marile furtuni, ori să se închine la pămînt, la adînci bătrînețe (optez pentru această moarte), sub tăișul marilor joagăre. Numai o astfel de moarte merită molizii.

Știu că la citirea acestor însemnări se vor găsi motivările de rigoare: nu putem să distrugem pădurile de brad pentru sărbătorile de iarnă. Nimeni nu cere asemenea lucru. Se poc însă găsi și soluții salutare. Poate n-ar fi lipsit de interes să creștem în anumite locuri brazi pentru pomul de iarnă. Cei în drept, să-și bată capul, pentru că nu vrem să dezgolim pădurile dar nici la adevăratul pom de iarnă nu vrem să renunțăm.

În București au fost aduși peste 200 000 pomi de iarnă.

Toți molizi. Pardon, era să greșim. Numai... 90% au fost molizi. Cîți s-au vîndut? E greu de spus. Foarte mulți au rămas în piețe. Serviciile comerciale ale unităților respective vor face cuvenitele procese-verbale și vor arăta că marfa a fost nevandabilă. Cunoaștem povestea. A început să aibă tradiții.

Nu e mai bine să lăsăm molizii acolo, în vecinătatea cerului, decît să-i transformăm în mormane de gunoi prin piețe și în casele noastre?

George CIUDAN

„sufletul comerțului" și estetica orașului

Nu s-ar putea spune că în Capitala noastră panourile-reclamă ne copleșesc prin frumusețe. Nici prin grafică, nici prin amplasare, aceste panouri — care ar trebui să însemne o contribuție substanțială la scenografia orașului modern — nu-și ating obiectivele. Zugrăvite de cele mai multe ori așa cum dă Dumnezeu, confecționate, în general, din materiale necorespunzătoare, panourile purtătoare de informații comerciale se degradează repede și în loc de elemente de estetică devin... din contra.

Iată de ce am fost plăcut surprinși de apariția recentă în cîteva colțuri ale Capitalei — piețele Unirii, Traian, Vitan — a unor alt fel de panouri-reclamă, vizînd unele produse ale întreprinderilor Ministerului Industriei Alimentare. Ele nu au mai fost confecționate nici din tablă, care ruginește la prima ploaie, nici din mucava sau hîrtie care dispar chiar înainte de prima ploaie. Printr-un sistem nou de metaminare directă a afișului s-au obținut niște panouri nu numai frumos finisate, cu o policromie de efect, dar și rezistente la intemperii și — după cum ni se spune — foarte ieftine. S-au realizat, deocamdată, circa 500 m de frize din asemenea material, dintre care unele sînt înalte de 4 metri, ca cele din fotografia noastră. Am spus «deocamdată» fiindcă realizatorii lor își propun să le extindă nu numai la București, ci și în alte orașe, pe principalele căi rutiere din țară, pe litoral etc.

Se cuvine salutată — ca un bun început — această acțiune întreprinsă de Ministerul Industriei Alimentare în colaborare cu Ministerul Comerțului Interior și Sfatul popular al raionului «Tudor Vladimirescu».

E.D.

o nouă operă românească la brașov „IDOLUL SFĂRÎMAT"

Teatrul muzical din Brașov a prezentat, în premieră absolută, o nouă operă românească, al cărei autor este compozitorul Norbert Petri. Libretul a fost alcătuit de Daniel Drăgan după romanul «Tăunul» al scriitoarei engleze Ethel Lilian Voynich, care evocă un moment semnificativ din lupta romantică pentru libertate a tineretului italian organizat în complotul Carbonarilor.

Idolul sfărîmat, cum și-au intitulat autorii opera lor, aduce pe scena lirică, pe lîngă poporul oprimat, conflictul de conștiință al episcopului Montanelli, care este pus de împrejurări în alternativa de a alege între viața fiului său, studentul revoluționar Arthur Burton, și demnitatea sa ecleziastică. Optînd pentru aceasta din urmă, el își pierde, o dată cu propriul copil, și rațiunea.

Conflictul, pe care muzica îl exprimă cu forță dramatică în domeniul dramaturgiei lirice și al tratării paletei orchestrale, evoluează în asistența mulțimilor populare terorizate de jugul feudal, împotriva cărora se ridică revoluționarii. Complotul lor e descoperit și mulți dintre tinerii patrioți își pierd viața, dar ideea că numai orînduirile întemeiate pe curajul adevărului și pe umanitate sînt durabile triumfă.

Sub bagheta lui Norbert Petri — care, după *Trandafirii Doftanei*, a adăugat repertoriului liric original o nouă lucrare bogată în efecte dramatice și conținînd un mesaj pozitiv — ansamblul Teatrului muzical din Brașov a conferit spectacolului o frumoasă ținută artistică. În rolul Tăunului, tenorul Ion Loredan a demonstrat calități actoricești remarcabile, alături de multă sensibilitate muzicală. Montanelli a fost întruchipat, cu precizie vocală și cu expresivitate scenică, de baritonul Jean Penciu. Gemma, personaj schițat cu delicatețe de libretist și compozitor, a fost interpretată de Eugenia Voinescu, care a sporit farmecul rolului printr-un joc nuanțat și o mare sinceritate a tălmăcirii partidei vocale.

Regia lui Horo Lupescu și scenografia lui Silviu Bogdan, care au accentuat considerabil funcția efectivă a jocului de scenă și a decorului în genul liric, au avut o contribuție decisivă la transformarea primului spectacol al *Idolului sfărîmat* într-un eveniment al culturii muzicale românești.

George SBÂRCEA

șase mari hoteluri la mamaia

Mamaia — perla Mării Negre — se îmbogățește cu șase mari hoteluri. Ele se construiesc în momentul de față, în partea de nord a stațiunii, pe baza unor noi și interesante proiecte elaborate de D.S.A.P.C. Constanța. Noile hoteluri vor fi terminate încă la începutul acestei veri, mărindu-se astfel capacitatea de cazare a stațiunii în sezonul '68 cu încă 2 400 locuri. Astfel, «Riviera» — unul dintre cele mai mari hoteluri ce se construiesc acum la Mamaia — va avea 14 etaje și va putea găzdui 470 de persoane. Un altul, «Majestic», deși va avea numai 11 etaje, va putea primi 548 oaspeți. «Astoria» va fi alcătuit din două corpuri (parter și trei etaje) cu 400 locuri, iar hotelurile «Minerva», «Mercur» și «Metropol» (parter și trei etaje) vor avea fiecare o capacitate de cazare ce variază între 258 și 480 locuri.

O dată cu hotelurile se construiesc și trei mari restaurante. Noile lucrări de investiții de la Mamaia vor permite sporirea numărului de oaspeți. Administrația stațiunii contează pentru sezonul estival 1968 pe un număr de 2 000 000 zile turist, față de 1 741 000 cîte s-au înregistrat în 1967.

Printre alte amenajări în curs de execuție la Mamaia menționăm o cherhana realizată pe malul lacului Siutghiol, după modelul celor din Delta, în care va funcționa și un restaurant pescăresc specializat. Tot pe malul lacului, o grădină de vară, vienеză, cu muzică și varietăți, iar pe plajă, cît mai multe tonete pentru gustări și răcoritoare.

Dar toate acestea la vară.

F. URSEANU

SPORT

prima medalie de aur a olimpiadei XX: unui arhitect!

Grenoble mai are de așteptat exact o săptămînă pentru a înălța cortina premierei oficiale a celei de-a X-a Olimpiade de iarnă; Mexicul are încă de traversat două anotimpuri pînă cînd trompeții săi vor trimite sateliților cu antene de televiziune semnalul uverturii jocurilor de vară, dar gîndurile dedicate următoarei reuniuni olimpice, ediție jubiliară, a XX-a din seria modernă, au prins forme concrete. Alternanța dintre continente pare să-și fi stabilit un ritm convenabil: după Helsinki — Melbourne, apoi Roma și Tokio, acum Ciudad de Mexico, iar în 1972 din nou Europa, de data aceasta la München.

Potrivit unei logici acordate la gama proprie sportului, începutul s-a făcut printr-un concurs rezervat arhitecților. «Pista» acestei întreceri sui-generis a fost chiar tema cărcia trebuiau să-i găsească soluții creatorii viitorului peisaj olimpic. Dificultățile? Însăși amplasarea construcțiilor într-un mediu deja construit, cu un profil bine conturat, cum este cel al vechiului centru de cultură reprezentat de München. Locul exact al «satului» olimpic este Oberwesenfeld — unde există un spațiu liber de mari proporții, în plin oraș.

«Startul» a fost foarte populat: 104 proiecte dintre care, la primul trial, au fost eliminate 67, pentru ca la «sprintul final» să se alinieze totuși 26! «Cursa» arhitecților a totalizat 1 600 puncte înscrise în tema concursului și care se cereau elucidate cu cele mai fericite soluții. Astfel, bazinul acoperit trebuia să poată adăposti 8 000 de persoane în timpul olimpiadei și să aibă posibilitatea reducerii acestui număr, apoi, cu 1 500 de locuri!

Preferința juriului s-a oprit asupra proiectului nr. 4 350 aparținînd unui colectiv din Stuttgart, alcătuit din 5 arhitecți și condus de inginerul Günter Behnisch, în vîrstă de 45 ani. Aceștia au devenit primii medaliați cu aur ai viitoarei olimpiade, o răsplată concretă de 100 000 mărci adăugîndu-se celei morale — de invidiat, desigur — de a fi constructorii bazei celei de-a XX-a ediții moderne a jocurilor. Proiectul a obținut 17 voturi favorabile, unul împotrivă și o abținere.

Complexul imaginat de colectivul condus de G. Behnisch cuprinde: un turn de televiziune, un stadion nautic, un gimnaziu gigant, stadionul olimpic propriu-zis, instalații destinate patinajului, amplasamente universitare și un lac artificial. Întregul ansamblu va sta sub un acoperiș imens în formă de cort, legat cu cel asemănător unui baldachin, care va adăposti o parte a stadionului olimpic.

Construcțiile ar putea să înceapă încă din toamna acestui an, necesitînd eforturile a circa 6 400 muncitori, lucrările de terasament însumînd 250 000 000 tone de material, iar cheltuielile totale tinzînd spre o sumă apreciată în jurul a 400 000 000 mărci.

Termenul de execuție: între 2 ani și 3 ani. Așadar, o construcție destinată întîlnirii tineretului sportiv al lumii a început să prindă contur.

Este un frumos preludiu olimpic.

Emanuel VALERIU

ALMA MATER

Reportaj de Liviu TIMBUS

Începînd cu 1968, viața universitară a Iașului intră în cel de-al 108-lea an al existenței sale, dar asta numai dacă admitem că învățămîntul superior din capitala Moldovei a luat naștere la 28 octombrie 1860, deci la un sfert de veac după înființarea Academiei Mihăilene și după 27 de ani de la «cursurile extraordinare» ținute la Școala Vasiliană de Flechtenmacher, Charles Tissot și Samuil Botezatu.

Documentele și studiile publicate cu ocazia sărbătoririi centenarului (octombrie 1960) au readus în discuție această problemă mult controversată, dar concluziile elaborate în final subliniază și autentifică o veche părere exprimată de istoricii și cercetătorii noștri: «înaltele studii universitare» au început *de facto* și *de jure* spre finele anului 1860, Academia Mihăileană și conferințele speciale din gimnaziul de la Trei Ierarhi constituind doar nucleul viitoarelor facultăți reunite la 28 octombrie într-un singur așezămînt, cu program și conducere unitară.

Fondarea Universității ieșene (salutată în aceeași zi cu mîndrie, emoție și entuziasm în toate provinciile surori ale României) ne-a fost descrisă pe îndelete în două publicații ale vremii: «Monitorul Oficial al Moldovei» și ziarul «Steaua Dunării».

Ceremonia inaugurării — relatează cronicarul gazetei ieșene — *a început către miezul zilei, cînd un lung cortegiu (alcătuit din studenți, profesori, medici, tipografi, librari etc) a pornit din fața Academiei Mihăilene, îndreptîndu-se spre Universitate. Îndată după ora 1, o salvă de artilerie a vestit plecarea lui Al. Ioan Cuza de la palatul domnesc în direcția Universității. Aici Domnitorul a urcat pe estrada ridicată în fața clădirii—împodobită cu stema țării, scuturi cu cifra domnească și drapel — și a înmînat profesorilor documentul de fundare, sigiliul, steagul și sceptrele Universității. «Să fie acestea semnele patriotismului, ale progresului și prudenței».* În aceeași după-amiază, municipalitatea a oferit un banchet în localul fostei Academii, iar seara colectivul Teatrului Național a prezentat două vodeviluri de Alecsandri și «potpori» pentru orchestră compuse de S. Burada și Flechtenmacher.

Un public entuziast, înarmat cu torțe, a salutat și a sărbătorit pînă tîrziu după miezul nopții nașterea primei universități din România.

Gaudeo discere, ut doccam! De atunci au trecut, așadar, un veac și 8 ani de viață studențească și activitate universitară neîntreruptă. Istoria facultăților ieșene, succesele și decepțiile, bucuriile și necazurile

mulți chemați, puțini aleși?

care au însoțit numeroasele generații de studenți și dascăli pot fi reconstituite cu suficientă fidelitate mulțumită documentelor păstrate de arhiva Universității și primăriei ieșene, prin cercetarea corespondenței purtate de profesori cu Ministerul Instrucțiunii Publice precum și cu ajutorul lucrărilor de specialitate aparținînd unui A.D. Xenopol, V.A. Urechia, Titu Maiorescu, Teodorescu ș.a.

Cursurile celor 3 facultăți (drept, filozofie și litere și științe) au fost deschise de un colectiv de 11 profesori (cinci sosiți din Transilvania, la cererea și prin solicitudinea lui M. Kogălniceanu) și în prezența a 95 de studenți regulari cărora li s-au adăugat ulterior 39 *audienți extraordinari*. Numărul cursanților a sporit sensibil abia o dată cu înființarea, în 1879, a Facultății de medicină, cînd totalul celor înscriși crește, în 1883, la 204. În 1890 facultățile numărau 277 studenți, în 1900, 681, și în 1938 peste 4 800. Mai știm, de asemenea, că prima femeie s-a înscris la universitate în toamna lui 1879, cele dintîi examene de licență au fost trecute la Facultatea juridică în 1870, iar prima diplomă de doctor a fost conferită în 1905 unui student al Facultății de științe.

În comparație cu 1938, centrul universitar ieșean cuprinde astăzi de 4 ori mai mulți studenți și de 5 ori mai multe cadre didactice. Nu lipsită de interes ni se pare și următoarea constatare: o mare parte a celor 16 000 de cursanți sînt băieți și fete sosiți din toate provinciile României. Mulți, foarte mulți, sînt chiar bucureșteni și clujeni sadea.

Această largă migrație spre inima Moldovei, în contrast izbitor cu vechiul și prea binecunoscutul patriotism local (atît de propriu în trecut unor centre universitare ca Timișoara, Clujul sau Iașul), este explicată de către unii profesori prin sensibila preferință pe care tineretul actual o acordă științelor exacte. Or, la Iași aceste discipline se bucură de o reputație binemeritată.

«Școala de matematică își sprijină activitatea pe bogatele tradiții ale cunoscutului și recunoscutului seminar de matematică fondat și dezvoltat prin contribuția prestigioasă a profesorilor A. Myller, C. Popovici, Gh. Țițeica, Simion Sanielevici, Octav Mayer» *(prof. dr. docent Ioan Rusu*, prorector la Institutul politehnic). «La Iași au lucrat unii dintre cei mai renumiți chimiști ai țării: Petru Poni, Gh. Spacu, Petru Bogdan, Radu Cernătescu. Profesorii Facultăților de chimie și chimie industrială au meritul de a continua cu succes activitatea pasională, studiul temeinic și seriozitatea în munca de cercetare a marilor noștri predecesori» *(prof. dr. ingner Vasile Ahabi*, decanul Facultății de chimie). «Cadrele didactice ale centrului universitar susțin în proporție de 36% întreg programul de cercetări științifice din regiune. La Iași funcționează singura secție de geochimie din țară, iar fructuoasele cercetări de zoologie-marină, întreprinse cu 40 de ani în urmă de profesorul I. Borcea, au creat o puternică tradiție studiilor practice de oceanografie, concretizate prin înființarea de către universitate a stațiunilor de cercetare de la Agigea și Pîngărați» *(prof. dr. docent Ion Sandru*, prorector al Universității «Al. I. Cuza»). «Cred că Iașul oferă și un climat propice activității profesionale serioase. Mai puține tentații și atracții extraprofesionale» *(prof. dr. docent Tiberiu Golgoțiu*, prorector al Institutului politehnic)

Ei bine, ne întrebăm, cîți dintre cei 16 000 de cursanți au intrat într-o facultate sau alta, pășind cu dreptul, conduși de preferințe și aptitudini certe?

Pentru cei foarte tineri, pasiunile sînt primele semnale ale unor predispoziții reale. Ele ascut facultățile intelectuale și descoperă de timpuriu înclinațiile individului pentru profesiuni și idealuri adevărate.

Selecționarea tinerilor pentru învățămîntul superior, în funcție de pregătirea fiecăruia și mai cu seamă potrivit predispozițiilor naturale recunoscute și verificate din vreme, constituie la ora actuală o problemă viu disputată în toate universitățile europene. Popularea facultăților cu un număr impresionant de studenți a determinat nu numai înmulțirea licențiaților, ci și creșterea considerabilă a studenților-aviatori (care colindă pe rînd cîte 2-3 facultăți), a absolvenților cu pregătire submediocră, a tinerilor practic fără ocupație. Așa cel puțin o dovedesc studiile publicate de curînd de numeroși pedagogi, sociologi și profesori de prestigiu din Europa occidentală.

— Statisticile și concluziile de peste hotare ne interesează în bună măsură, dar adaptarea unor modele străine la condițiile specifice ale învățămîntului nostru implică multă prudență, ne spune la Iași tovarășul profesor Dumitru Berlescu, prorector la Universitatea «Al. I. Cuza». Nu ne putem mărgini doar la o selectare strictă a «elitelor». Economia țării noastre reclamă în continuare cadre numeroase de specialiști. Printr-o conlucrare mai strînsă între studenți și profesori, prin creșterea exigenței la examene, prin introducerea unei discipline riguroase în studiul individual vom izbuti să punem în valoare calitățile reale ale studentului. Cîți elevi buni nu s-au dovedit ulterior studenți slabi și cîți școlari mediocri n-au produs adevărate surprize pe băncile facultăților? Metodele unilaterale, dogmatice, rigide, privind selectarea cadrelor, nu conduc spre nimic bun.

Care este situația în cetatea universitară a Iașilor?

Iată pentru început cîteva date statistice. În anul universitar 1966-1967, din totalul celor 15 872 de studenți înscriși, 13 880 au fost declarați promovați, 1 219 repetenți și 575 exmatriculați. Din cei care au trecut cu bine pragul examenelor, 3 656 au obținut note între 5 și 6, iar 4 687 calificative de 9 și 10. Procentul studenților promovați a fost anul acesta de 87,4 la sută.

O cifră rezonabilă — în comparație poate cu alte centre universitare din țară — dar de loc mulțumitoare. Și asta de îndată ce privim mai îndeaproape situația. Lipsa unui studiu individual consecvent și disciplinat a făcut ca de pildă la Universitatea «Al.I.Cuza» să existe în sesiunea din iunie 58,9% restanțieri. 2 717 studenți și-au amînat examene pentru septembrie, iar dintre aceștia 36% au rămas datori cu 3 și peste 3 examene.

Cauza principală care determină această situație de loc măgulitoare este — după părerea prorectorului Tiberiu Golgoțiu — lipsa de exigență în selecționarea candidaților la examenul de admitere.

— Se poate vorbi, într-o anumită măsură, despre o evoluție pozitivă a condițiilor de recrutare. La concursurile de admitere din 1965, 1966 și 1967 s-au înscris 11 456 candidați, dintre care au fost declarați reușiți 4 432, ceea ce reprezintă o medie de 2,58 candidați pe un loc. Cu toate acestea selecția desfășurată la intrarea în facultate este încă nesatisfăcătoare. Numărul mare al celor admiși în institute cu medii sub 7 reprezintă o sursă masivă de alimentare a mediocrității în școală. Nu e de mirare, deci, că numeroși înscriși nu izbutesc să promoveze în condițiile normale anii de studii. Semnificativă în acest sens este constatarea că pe întreg institutul nostru abia jumătate din cei înscriși în anul I ajung să-și încheie studiile cu anul lor. Un exemplu concludent: în anul 1963 1964 au fost admiși în anul I 1 230 studenți, din care doar 619 s-au înscris în anul V în actualul an universitar!

Ei bine, cum își privesc studenții propriul destin, de ce au venit la Iași și nu în altă parte, ce părere au despre meseria aleasă?

Doi băieți și două fete, aleși absolut la întîmplare, ne vorbesc pe scurt despre toate acestea:

Nicolae Marinescu, anul II, Facultatea de studii economice: «Sînt originar din regiunea Argeș și am nimerit absolut întîmplător la Iași. Am avut un prieten care ținea foarte mult să vin cu el aici. În liceu mi-a plăcut medicina, dar am detestat chimia și de aceea mi-am ales, fără convingere deplină, Facultatea de studii economice, secția economie industrială. Pe parcurs am îndrăgit facultatea».

Maria Tamhulescu, anul IV, filologie: «De ce am ales romîna? În liceu am avut o profesoară care m-a făcut să iubesc literatura. Am făcut și poezii. Pe parcurs mi-am dat seama că e mult mai înțelept să mă las de versuri și să învăț temeinic dialectologia și gramatica comparată».

Didina Nica, anul V, stomatologie: «De medicină m-am apropiat într-un mod sentimental: m-am gîndit ce bine va fi cînd familia mea va avea un «medic de casă». Mama suferă foarte des din pricina unei maladii interne».

Gheorghe Tudoiă, anul III, drept: «În răstimpul studiilor medii mi-a plăcut istoria. În 1964 am încercat să intru la Facultatea de istorie, dar am fost respins. Am intrat apoi în producție. Meseria m-a apropiat de problemele legislației. Atunci m-am hotărît să urmez dreptul».

Tinerii pășesc, așadar, pragul facultăților determinați de pasiuni reale, alteori sfătuiți de către alții, iar uneori din simplă întîmplare. Și, din păcate, numărul acestora din urmă este încă îndeajuns de ridicat. Sondajele noastre efectuate la facultățile de filologie, istorie–filozofie și la Institutul medico-farmaceutic ne-au condus spre următoarea concluzie: slaba acțiune de popularizare a facultăților în anii liceului, dezinteresul manifestat de unele cadre didactice pentru cunoașterea predispozițiilor naturale ale elevului au drept rezultat popularea învățămîntului superior cu studenți dezorientați, rătăciți în meserii pentru care nu au nici o chemare. Pasiunile explozive, spiritul de inițiativă, sensibilitatea excesivă, acuratețea observației și puterea de genera-

(Continuare în pag. 6)

ALMA MATER

Astăzi Iașul adăpostește 16 000 de studenți și studente, grupați în șase instituții de învățămînt superior: Universitatea «Al.I. Cuza», Institutul politehnic «Gh. Asachi», Institutul de medicină, Institutul agronomic «Ion Ionescu de la Brad», Institutul pedagogic și Conservatorul. Șaisprezece mii de băieți și fete a căror efervescență juvenilă imprimă, de la prima vedere, bătrînului oraș toate caracteristicile și trăsăturile unui puternic centru universitar. Studentul ieșean — spre deosebire de colegul său din București, pierdut în forfota impersonală a marilor bulevarde — este prezent pretutindeni, iar sosirea și plecarea studenților se simte în oraș ca o adevărată maree a tinereții și voioșiei. În orele de dimineață și mai cu seamă o dată cu ivirea primelor semne ale înserării localitatea pare mai degrabă o mare colonie universitară. Cetățeanul «obișnuit» (mai puțin activ în tradiția promenadei zilnice, mai domestic în viața privată și mai puțin expansiv și gălăgios ca să-și marcheze pe loc prezența) este aici înghițit literalmente de masa tineretului.

ȚARA FETELOR

Femeile au pătruns relativ tîrziu în Universitatea ieșeană. Prima (Ana Mînăstireanu-Botta) s-a înscris la litere în 1879 și tot în toamna aceluiași an Sofia Nădejde — cunoscuta colaboratoare a «Contemporanului» — a cerut să fie admisă la Facultatea de științe. Nouăsprezece ani mai tîrziu, Facultatea de litere număra 46 studente și 90 studenți, iar la «științe» se aflau înscriși 57 băieți și 27 fete. Primele mediciniste au apărut începînd cu 1882, iar la drept, fetele au constituit pînă foarte tîrziu o adevărată excepție (7 studente față de 174 studenți în 1899, iar în 1910, una singură).

În prezent raportul băieți-fete s-a modificat substanțial în favorul acestora din urmă. Iașul a devenit în ultimii zece ani un adevărat centru universitar... feminin. În anul școlar 1967-1968 la Universitatea «Al.I. Cuza» s-au înscris 3 097 fete și 2 070 băieți. Cele mai multe studente au ales chimia (429 fete și 111 băieți), filologia (1 091 fete și 248 băieți) și facultatea de biologie-geografie (330 fete și 164 băieți). Foarte multe studente urmează de asemenea Institutul pedagogic, medicina și politehnica (la Facultatea de industrie ușoară numărul acestora trece de 90 la sută, iar la chimie industrială sînt de două ori mai multe fete decît băieți).

Această situație l-a făcut pe un mucalit să afirme că ieșencele sînt nevoite să se mărite cu ploieșteni, gălățeni, brașoveni sau timișoreni, adică să-și caute viitori soți în centre universitare «masculine».

lizare — ca să înșirăm incomplet atributele talentului și inteligenței — rămîn simple excepții în marea masă a muritorilor. În schimb, preferințele timide și incomplete acordate pe băncile liceului unei anumite materii, pot constitui un ghid prețios în activitatea pedagogilor noștri. Greșelile și carențele ivite în educație și procesul autocunoașterii se plătesc, nu în puține cazuri, prin ani buni lăsați pradă bîjbîielilor și incertitudinilor. Numărul mare al studenților repetenți și exmatriculați o dovedește cu prisosință.

TE FAC UN CONI LA T.B.C...

În fața Casei de cultură a tineretului și studenților, o lume furibundă. Sute de băieți și fete fac coadă la intrare, agită invitații, se înghesuie la casa de bilete. În seara aceasta se produce formația de muzică ușoară «Meteor».

Izbutim să pătrundem în holul clădirii, îndurînd cu stoicism ghionturi și îmbrînceli ce ne taie respirația. De aici sîntem luați aproape pe sus și ajungem în numai cîteva secunde, aiuriți și bezmetici, în sala de spectacol.

— Muzica! Muzica! Muzica!

Fluierături, urlete, aplauze dezlănțuite. Întreaga asistență pare cuprinsă de delir. Unde sîntem? La Casa de cultură a studenților sau la «Olympia», în zilele de glorie ale lui Johnny Hallıday?

Privim timizi și dezorientați în jur pentru a descoperi această mulțime impresionantă de zurbagii, dar constatăm nu fără stupoare că cei mai mulți spectatori își văd de locurile lor, disciplinați și binecrescuți. Descoperim apoi și grupul capetelor înfierbîntate: 20-30 de băieți la parter și ceva mai mulți la balcon. De ajuns pentru ca numai aceștia să producă impresia certă că o sală întreagă țipă, fluieră, tropăie ca scoasă din minți.

Ascultăm în sfîrșit programul. Prezentatorul se străduiește de un text sucit prin butade și șarje amicale nu lipsite de spirit. «Cel mai bun solist... în ordinea înălțimii e Ștefan Cojocaru. Cea mai talentată solistă, alta nu avem, e Florica Popescu» etc.. Băieții din orchestră ne sînt prezentați prin diminutive de alint, adaptate la dimensiunile și culoarea prototipurilor internaționale: «la baterie, Pussy, la chitară Berny, Hanes și Hansi». Întreaga formație vocal-instrumentală cuprinde un «singur» ieșean. Ceilalți sînt sibieni, constănțeni, craioveni și bucureșteni. Ascultăm apoi «Shadows bogies», «I am happy like a girb», « I'll be home again» etc. și cîteva melodii românești expediate printr-o emisie vocală stil «soft lips, clenches teeth» (buze moi, dinți strînși), care le spălăcește textul și le face practic de nerecunoscut. Pe un ecran alăturat este proiectată imaginea cîntărețului care tocmai se produce. O idee ce ni s-a părut amuzantă și de efect.

...E iarnă și aerul rece de afară ne reface forțele și moralul. Ne îndreptăm cu pași domoli spre orășelul studențesc. În fața unui cămin, doi îndrăgostiți. Plutesc tăcuți și imateriali sub mantia protectoare a nopții. Am regăsit, în sfîrșit, Iașul romantic, cu perechile de amorezați pierdute pe sub umbrarele Copoului? Eroare! Fata rîde zgomotos și în aceeași clipă trimite în pieptul băiatului un upercut zdravăn, desfășurat în toată valoarea lui tehnică:

— Pa, cretinel! Baftă la toacă, ia-l pe cinci și te fac un coni la T.B.C.

Sau în traducere românească: «La revedere, dragule, succes la învățătură, la examenul cu cinci și te invit la un coniac la cafeneaua de pe Lăpușneanu» (care poartă firma «Bar, tutun, cafea»).

Și totuși nu numai aceștia sînt studenții

multi chemați puțini aleși?

Iașului!

Într-un centru studențesc închegat, cu o solidă viață colectivă, extravaganțele de orice fel găsesc un teren mai puțin fertil. Ne-am dat seama ușor de lucrul acesta vizitînd laboratoarele și sălile de curs sau însoțind promenada grupurilor de tineri. Mai modești în alegerea vestimentației, mai puțini gurlivi și mai ponderați în viața de toate zilele chiar decît colegii lor de la Cluj și Timișoara. Facultatea de medicină a avut un singur «bărbos» care în orele de practică la o secție de pediatrie a sperat copiii, ceea ce i-a determinat pe colegii lui să-l oblige să se bărbierească.

Din păcate, așa cum s-a subliniat și în recenta Hotărîre cu privire la îmbunătățirea muncii educative în rîndul tineretului, preocuparea pentru organizarea activităților cultural-educative lasă mult de dorit. Lipsesc terenurile sportive, se organizează mult prea puține excursii, reuniunile se desfășoară în localul cantinelor, iar distribuirea biletelor de cinema, operă și teatru se face după un sistem greoi, ineficient.

PROFESORI ȘI STUDENȚI

Oamenii înzestrați cu merite și calități excepționale, viitorii profesori, savanți sau cercetători de prestigiu, s-au făcut întotdeauna remarcați încă de pe băncile facultăților. O regulă aproape fără excepții pe care istoria științei și culturii ultimului veac o confirmă. Profesorul A. Obregia studiază la Zürich cu celebrul chimist A. Hantzsch care, remarcîndu-l în mod deosebit, ține să menționeze în recomandarea pe care i-o înmînează că: «Domnul Obregia a absolvit facultatea printr-un examen excelent și a fost asistent bugetar la laboratorul meu». Întors în țară și ocupînd catedra de chimie organică, A. Obregia se înconjoară de colaboratori prețioși, recrutați din rîndul studenților. Profesorul Ilie Matei, de la Institutul politehnic, este unul dintre aceștia.

Alt reprezentant strălucit al școlii românești de chimie, profesorul Petru Bogdan, și-a desfășurat lucrările practice în prezența unor studenți merituoși. Iată cîteva nume: Radu Cernătescu, C. Ionescu, A. Cișman. Petru Bogdan și A. Obregia au fost la rîndul lor elevii lui Petru Poni.

La seminarul de matematică din Iași, profesorul Alexandru Myller (student strălucit al cursurilor de matematică conduse la Göttingen de David Hilbert) remarcă în decursul anilor talentul și activitatea prodigioasă a viitorilor profesori și savanți: Octav Mayer, Grigore C. Moisil, Tiberiu Popovici.

Alte exemple: profesorul Constantin Motaș a fost studentul preferat al savantului Ioan Borcea, cu Alexandru Philippide studiază G. Ibrăileanu și Iorgu Iordan, iar studentul Constantin I. Parhon a fost remarcat de către profesorii lui străluciți: Victor Babeș și Gh. Marinescu.

Actualii preparatori, asistenți și lectori au fost la rîndul lor descoperiți, încurajați și promovați tot de generația vîrstnică a corpului didactic. O precizare totuși: exemplele înșirate mai sus, excepții strălucite, relevă istoria elitelor și nu pe cea a studentului mediu, mai mult sau mai puțin pregătit și încadrat între limitele obișnuitului.

— Studenți excepționali? Cîte 1-2 într-un an de studii, e de părere prorectorul Tiberiu Golgoțiu. Aceștia se disting prin dragostea de muncă, puterea de sinteză și studiul suplimentar bibliografic. Restul celor foarte buni se fac remarcați prin merite asemănătoare, dar sînt lipsiți de o calitate esențială: puterea de dăruire. Pentru descoperirea celor mai buni dintre cei buni corpul didactic este dator să acorde o mai mare atenție cercurilor de studii.

În cadrul acestor activități facultative a fost apreciată capacitatea creatoare a studentului Teodor Carpiuc din anul IV (care proiectează și realizează un micrometru mecano-optic) sau spiritul inventiv al tînărului Nicolae Țăranu care, mulțumită lucrării sale «Folosirea operatorilor la rezolvarea sistemelor static nedeterminate», a fost reținut ca asistent la politehnică.

Numeroase cadre valoroase au fost identificate și la Institutul de medicină, unde funcționează 49 cercuri științifice care cuprind 274 studenți. Vom relata un singur exemplu. 6 studenți (Cornel Caras, Florin Gheorghiu, Marcel Ivanov, Ioan Cristof, Mihai Rusu, Ștefan Chicoș), lucrînd cot la cot cu conferențiarul Ion Hăulică, s-au oferit voluntar pentru perfectarea unui studiu: influența hipobarismului asupra efortului fizic. În acest scop și-au însoțit profesorul la Vatra Dornei, renunțînd la o lună din vacanță, iar aici, în incinta unei barocamere amenajate, au experimentat pe «propria lor piele» în ce fel reacționează organismul la scăderea presiunii parțiale a oxigenului pînă la valori echivalente altitudinii de 2 000-3 000 m. Rezultatele obținute au fost comunicate sportivilor noștri care vor participa la olimpiada din Mexic.

Dar evident, așa cum s-a spus, legătura dintre cadrele didactice și studenți nu se poate reduce la simpla colaborare a profesorului cu studentul absolut merituos. În această privință revenim din nou la părerea prorectorului Golgoțiu:

— Personal recomand mai multă severitate și zgîrcenie în problema distribuirii și controlării temelor date spre rezolvare. A oferi totul «mură în gură», a ușura și lenevi mintea tînărului, iată o greșeală profundă de pedagogie. Asistenții noștri se dovedesc mult prea concesivi, iar studentul este lăsat mult prea puțin să-și bată capul în soluționarea diverselor teme de specialitate.

Și în continuare, cuvîntul prorectorului Ioan Rusu:

— O lacună regretabilă: necunoașterea limbilor străine. Puțini, foarte puțini cunosc franceza și rusa, iar numărul celor care citesc în engleză și germană este cu totul neglijabil. În vremea studenției mele, ni se indicau lucrări bibliografice și în franceză și germană. Ne descurcam cum puteam. Un efort în plus, recunosc, dar nouă, celor de atunci, ne-a prins bine. Și încă o remarcă: profesorii și studenții se întîlnesc arareori în afara orelor de curs și seminarii. Îmi amintesc cu multă plăcere de balurile studențești de altădată. La petrecerile noastre participau și profesorii cu soțiile lor, ceea ce pe noi toți ne onora și ne umplea de mîndrie. De ce să nu diminuăm acest fals conflict al generațiilor, organizînd mai multe întîlniri extrauniversitare?

...Mai ales că aici, la Iași — poate mai mult decît în altă parte — colaborarea directă a profesorului cu studentul merituos se înscrie printre cele mai bune tradiții ale centrului universitar. Prieteniile sincere, de o viață, înfiripate între dascăli renumiți și discipoli studioși, au început nu o dată aici, în biblioteca facultății, în orele de seminarii sau chiar în răstimpul promenadelor calme de pe aleile Copoului. Discuțiile pasionate, excursiile de studii, întrunirile amicale (organizate nu o dată chiar de către familia profesorului) rămîn amintiri scumpe bătrînilor profesori ieșeni.

— — — — — — — — — —

În încheierea rîndurilor noastre, reamintim pe scurt cîteva dintre părerile, propunerile și recomandările numeroșilor noștri interlocutori.

Îmbunătățirea vieții universitare impune printre altele: sporirea exigenței la examenele de admitere, aprofundarea și planificarea studiului individual, lărgirea cercurilor științifice, popularizarea facultăților în anii liceului, studierea mai temeinică a limbilor străine, activizarea preocupărilor cultural-educative, realizarea unei mai strînse legături între profesori și studenți, atît la facultate cît și în zilele și orele libere.

Am desprins aceste concluzii sumare din bogata activitate didactică a corpului didactic, din bucuriile și necazurile numeroșilor studenți, din vasta experiență a facultăților ieșene, dezvoltate și nutrite de tradițiile unui secol de viață universitară neîntreruptă.

◀ **Multă vreme cursurile facultăților ieșene s-au ținut într-o veche casă boierească. Acest «Palat» universitar cuprindea 26 încăperi. Clădirea Universității «Al. I. Cuza», așa cum o vedem astăzi, a fost inaugurată abia în 1897.**

CARNET DE SCRIITOR

tînărul savaot

de Eugen FRUNZĂ

Ca tînăr aparte, deci purtînd chică de mascul deghizat, Mitache se ocupă și cu observarea fenomenului artistic. Așa, de pildă, și-a făcut un obicei ca, între două curse pe bulevard, să-și exercite intelectul în expozițiile de pictură și să dea glas sentințelor sale de Savaot cocoțat pe un pisc imaginar.

— Vax!-face Mitache în fața unui portret în care negul de pe nasul originalului nu se bucură de importanța cuvenită.

— Aiurea!-exclamă el în fața unei compoziții în care bărbații — vai lor...-nu au mușchi de halterofili.

— Cîrpaci!-califică el pe autorul unui peisaj în care pădurea și-a permis să bată nițel în violet.

— Tufă de Veneția!-decide el lingă o natură moartă. (Aici e vorba de un refuz principial: «De ce moartă, dom'le?!»)

— Vax!-reia el în fața unei pînze cu flori în care petalele nu prea corespund numeric.

Dar să nu credeți că Mitache neagă tot ceea ce îi cade sub ochi. Nu. El are și momente de nobil entuziasm, de patos estetic.

— Mișto!-exultă el în fața unui nud de peliculă ieftină. (Copiii pînă la 14 ani nu au acces în sală!)

— Lux!-face el subliniind măreția unei opere cu două vaci magistral fotografiate, încît li se văd și balele curgînd.

— Bravo, cinoi stele!-se îmbată el de «tăria» unui tablou reprezentînd niște sticle de coniac cu etichete cît se poate de lizibile, spre a nu se confunda cu alt lichid.

— Mișto!-revine el la una din expresiile sale de triumf în fața unui cotlet pe varză extrem de veridic.

Vedeți, așadar, că sentințele lui Mitache sînt cea mai perfectă sinteză a gîndirii critice și a bunului-gust. De aci și limbajul sigur, lapidar, concis, debordînd de competență și de lumini rafinate.

Toate acestea Mitache le spune cu glas tare întru covîrșirea celorlalți vizitatori. În zece minute valorile sînt puse la locul lor. Apoi uriașul dispare după ușă ca și Savaot după munte divin. S-a arătat, a judecat și s-a retras în chica lui. Pentru că Mitache e un înverșunat. De cînd a căzut și a treia oară la examenul de decorator, orice scaun care nu stă drept pe cele patru picioare îl scoate din sărite și orice pom în care nu se văd de la o poștă nervurile frunzelor îl calcă pe nervi. El detestă mai ales pe artiștii care, zugrăvind de pildă toamna, își îngăduie să nu așeze în prim plan o reclamă de piramidon. Niște irresponsabili, impostori, cretini!

Prin Mitache însă arta mai are o șansă de progres. Nu-l disprețuiți. Deplîngeți-l!

COTIDIENE

PIX, SALVATORUL I.T.B.

La început a fost cleștele. Element retrograd (s-ar părea că se incuscrește cu racul, intrucît și acesta are cleşti), care impiedica «avansarea inainte» pe liniile I.T.B., a fost trecut la reformă și predat la D.C.A. În lipsa altui instrument, taxatorii au inceput atunci să găurească biletele cu vîrful creionului. Și, mergîndu-se pe scara progresului, s-a trecut de la plaivaz la pix.

Exista însă încă de pe atunci la I.T.B. un dușman inveterat al acestei metode, care și-a pus la bătaie tot spiritul inventiv și a creat ștampila cu dată.

Dar cum o ștampilă fără tuș ar fi ca lago fără intrigă, Othello fără gelozie și Rapidul fără înfringeri, la sfîrșitul unei călătorii cu tramvaiul, autobuzul etc., beneficiarul serviciilor I.T.B.-iste avea dreptul la o reducere de tarif la Baia centrală și la curățătoria «Nufărul», în timp ce taxatorul era trecut pe la Atelierele centrale I.T.B. pentru recuperarea marilor cantități de tuș rămas pe mîinile și pe hainele sale. Cum tarifele băilor și ale curățătoriilor nu erau pe placul I.T.B., ștampila cu tuș a fost după scurtă vreme abandonată.

În interregnul ce a urmat de la detronarea ștampilei pînă la inscăunarea următoarei invenții, salvatorul pix a fost repus în drepturi: din nou biletele se găureau cu vîrful gălbui al rezervei de pastă. Dar spiritul inventiv I.T.B.-ist nu doarme: într-o bună zi a apărut aparatul de compostat. Biletul introdus între fălcile lui era scos afară după o simplă apăsare pe un mîner; simplu, curat, fără găuri, fără ștampilă, fără tuș!

Nimic însă nu e veșnic pe lumea aceasta. Și cum există undeva, prin cereuri, un Dumnezeu al pixurilor, cu ajutorul lui compostoarele și-au dat repede duhul (cît or fi costat?), trecînd acolo unde nu este nici durere, nici întristare, la loc de lumină... etc.: în magazia de rebuturi. Și pix a revenit la locul său de cinste.

Din nou însă după o etapă de laborioase studii și cercetări (poate și de premieri!) a fost pus la punct proiectul unui nou aparat, expresie a ingratitudinii umane față de salvatorul pix. O cutiuță metalică, cu o deschizătură ca de pușculiță, montată pe aceeași măsuță, stă la dispoziția taxatorului sau direct a călătorului. În multe vehicule însă cutiuța e un simplu obiect ornamental. Se strică și ea, săraca, că doar nu-i... În sfîrșit, chiar dacă o fi de fier, tot se strică. Iar veșnic credinciosul pix își reia activitatea în postura de salvator.

Nu știu ce va urma. În numele prietenilor statornici ai pixului mă adresez însă mai-marilor de la I.T.B. cu o rugă: Dragi tovarăși, terminați o dată seria experiențelor. Dacă nu reușiți să construiți o mașină electronică de vizare a biletelor, lăsați-l pe prietenul nostru pix, pe modestul pix, să-și facă liniștit treaba. Cel puțin pentru introducerea lui în circuitul I.T.B. nu s-a plătit nimănui nici un premiu!

V. SAVIN

JOCUL DE-A SERIOZITATEA

«Tehnometalica», o cooperativă din București (Calea Plevnei nr. 1) are oarecare tangențe cu jocul copiilor pentru că între serviciile pe care le prestează se înscrie și repararea jucăriilor lor. E un fel de «Bucuria copiilor» (avem în vedere fabrica denumită astfel), cu deosebirea esențială că ăna construiește, în timp ce cealaltă repară, însă și cu o trăsătură comună la fel de importantă și anume că amîndouă nu izbutesc să le aducă copiilor, totdeauna, doar bucurii.

O poveste, veche de-acum totuși încă actuală prin morala ei, ne reține atenția în corespondența primită la redacție. Ea începe în urmă cu un an, cînd cetățeanul L. Moldovan, domiciliat în Cugir (între timp s-a mutat în Alud), a cumpărat pentru fiul său un trenuleț electric fabricat la «Bucuria copiilor». Dar jucăria nu funcționa, așa că omul a trimis-o la fabrică să fie reparată, primind-o după trei săptămîni «recondiționată», dar tot defectă. Era pe vremea cînd revista noastră a publicat o reclamă comandată de cooperativa «Tehnometalica» unde scria, negru pe alb, că numai cine nu posedă o jucărie defectă are motive să nu se adreseze acestei cooperative. Deci: trenulețul la din nou drumul Capitalei poposind la cooperativă și făcînd să se redacteze adresa nr. 2 674 din 13 februarie anul trecut prin care dispecerul Gh. Popescu (care semnează) îi răspunde cetățeanului din Cugir că numai dacă ar fi locuit în regiunea București ar fi beneficiat de serviciile cooperativei «Tehnometalica», altfel, cu părere de rău etc., etc. Simultan, o carte poștală avînd același expeditor susține că trenulețul a fost primit, că el va fi reparat în cinci zile de la primirea costului reparației (67 de lei) și al taxelor de transport retur. Din două rele, spune un proverb, o alegi pe cea mai bună. L. Moldovan protestează în scris, arătînd că 64 lei reprezintă... 112 la sută din prețul jucăriei la data respectivă (între timp avusese loc o reducere a prețului acestui articol). Drept care «Tehnometalica» revine invocînd niște tarife de la care, evident, plata operațiilor reclamate de repararea jucăriei nu putea face excepție. În sfîrșit, trimițînd banii și așteptînd trenulețul, cetățeanul din Cugir a avut tot timpul să mediteze la încurcătura în care a intrat fără voie, deoarece în noiembrie anul trecut încă nu primise nimic.

Nu mai știm dacă pînă la urmă afacerea s-a aranjat dar, cu toată întîrzierea, ne permitem să-i întrebăm pe lucrătorii cooperativei susmenționate (și pe cei de la «Bucuria copiilor») cînd au de gînd să admită că jocul (fie și de-a seriozitatea) e totuși apanajul exclusiv al micilor cetățeni în pantaloni scurți?

N. RĂDULESCU

PRĂVĂLIE CU „CAVIT"

În casa soților Triantă, Moș Gerilă poposise cu cîteva luni mai devreme. Era un Moș Gerilă spiriduș, care încăpea într-o poșetă mică, dar inimos și darnic ca nimeni altul. Zilele și nopțile treceau, iar cadourile se adunau ca ciupercile după ploaie. În poșeta Rozei Triantă ei călătorea zilnic spre fabrica de medicamente «Galenica». Aici, în atelierul de condiționare a tabletelor de vitamine «Cavit», unde stăpîna lui, Roza, explica zi de zi colegelor că e... persecutată, la ora de plecare poșeta respectivă căsca o gură cît o șură înghițind spiridușul împreună cu una sau două cutii. Dar nu le lua să se joace cu ele. Nu! Spiridușul nu mai era copil.

De la o vreme stiva de «Cavit» din casa soților Triantă crescu în așa măsură încît cu greu puteai să te mai strecori în casă. Capul familiei, șoferul Triantă, s-a simțit... neproductiv. Atunci, înainte de a intra, și după ieșirea din serviciu își desfăcea taraba anunțînd lăutărește deschiderea «lunii Caviturilor». Mari reduceri de prețuri (numai 5 lei cutia în loc de 12 lei), ambalat și transportat gratuit... Vînzarea mergea pe roate dar și aprovizionarea își îndeplinea angajamentele, cu toate condițiile vitrege existente. Toate bune, pînă într-o zi cînd (așa le-a fost scris) printre clientela obișnuită au poposit și organele de miliție. Mișcat, Triantă a vrut să le ofere cîteva cutii gratuit.

«Nu, pe gratis nu se poate... Plătim cît și cum se cuvine» — au spus reprezentanții legii. Acasă, Roza Triantă abia terminase de aranjat «vitrinele». Îmbujorată, arătă binevoitoare rămășițele colecției: 264 cutii. Și în timp ce-și frîngea mîinile scuzîndu-se că nu a putut păstra mai mult, spiridușul plesni ca o bășică de săpun, iar castelele din cuburi de «Cavit» se surpară și ele ca-n basme.

Astăzi soții Triantă acordă interviuri procurorului.

Petre PREDOANA

ÎNTRE DOUĂ ȘEDINȚE

În vara anului trecut, inginerul șef al Întreprinderii raionale de construcții și reparații «N. Bălcescu», Ion Dănciuloiu, l-a prezentat astfel, într-o ședință, pe noul șef al grupului de șantiere 5: *Tovarășul inginer Toma Tonciulescu este un specialist bun și un om serios.* Zilele trecute am asistat la o ședință publică a Consiliului de judecată tovărășească. Cei 12 vorbitori au constatat că:

1) Tonciulescu nu e inginer.

2) Certat cu legea (a fost condamnat penal din pricina unor sustrageri de materiale la o altă întreprindere), Tonciulescu a recidivat și aici, făcîndu-se vinovat de efectuarea unor plăți ilegale, de abuzuri, plocoane.

3) Tonciulescu taie oamenilor pe nedrept din salarii, insultă femeile, a ajuns pînă la a lovi muncitori.

4) Tonciulescu nu mai are ce căuta în mijlocul unor oameni cinstiți și civilizați. (Ceea ce s-a și întîmplat.)

Bine agitate, apele tulburi au mai scos la suprafață unele reziduuri. Înșelînd salariații cu titluri și calități pe care protejatul său nu le avea, inginerul șef Ion Dănciuloiu și-a asumat astfel sarcina de a-l ține în brațe cu orice preț. În consecință, deși plîngerea adresată Consiliului de judecată purta data de 5 octombrie 1967, judecarea a avut loc abia la 22 ianuarie 1968; deși abaterile erau grave, repetate și de notorietate, nu s-au luat nici un fel de măsuri disciplinare; deși oamenii s-au plîns că le sînt călcate în picioare drepturile și demnitatea, ei au fost reduși la tăcere de inginerul șef cu expresia: *Cu șefii nu trebuie să te pui, dreptatea e numai a lor.*

Știm, amintitul consiliu nu-l poate judeca pe inginerul șef. Dar acest lucru intră în competența Comitetului executiv al sfatului popular raional, al cărui vicepreședinte, prezent la ședință, s-a arătat foarte indignat. Pe cînd? Mai ales că s-a vorbit acolo de — citățm — «harababură, dezinformarea organelor de partid și de stat în privința îndeplinirii planului, sustrageri de bani și materiale».

Minimum ce se poate cere acum, imediat, este îndepărtarea ing. Dănciuloiu din orice muncă de conducere. Sperăm să nu fim nevoiți să revenim.

B. DUNĂREANU

idiotul indispensabil

E desigur prost, dar spre deosebire de alți proști, o recunoaște cu mîndrie. Și nu face din această infirmitate un secret. «Ce, dacă sînt prost eu n-am voie să trăiesc?... Ce s-ar face deșteptii fără proști? Ar muri de foame». Așa cum alții își proclamă geniul, el își proclamă prostia. Mai mult decît asta, el crede în calitatea prostiei lui. Totdeauna e nevoie și de un om lipsit de caracter. El și-a făcut din prostie și umilință o sursă de cîștig și de relații. A devenit prost fiindcă a văzut că postul de prost era liber. Trebuie să fiu idiot, e liber postul de idiot, mă fac idiot, sănătate să fie. Toate locurile rezervate inteligenților erau de mult ocupate. De așa ceva nu mai era nevoie. Așa că s-a făcut prost din instinct de conservare și dintr-o superbă viclenie. «Aici, un idiot are ce face».

Și idiotul modest își oferea serviciile. «În orice împrejurare, cugeta prostul, căci e prejudecată stupidă ideea că proștii n-ar cugeta, e nevoie de un tip slugarnic, de un om fără personalitate». El face tot felul de servicii, face rost de vin de la țară, se lasă călcat în picioare, înjurat, admonestat. Nu se supără, nu se simte batjocorit, umilit, subapreciat, căci doar el și-a ales soarta. Și idiotul a reușit să se facă util. Mai util decît multe inteligențe diabolice. Toate treburile mărunte le face prostul. Cînd e nevoie de o măgărie, prostie, își oferă ticăloșia imediat, fără frămîntări de conștiință. Mai mult decît atîta, prostul a devenit indispensabil. Cînd el lipsește se creează panică.

— Unde e prostul? Ce ne facem fără prost?

Și prostul apare ca din pămînt, gata să facă orice serviciu, convins de morala lui. De aceea și privește pe așa-numiții oameni inteligenți ca pe niște prunci neajutorați:

— Ce v-ați face voi fără mine? Ați muri de foame.

De fapt, prostul îi are la mînă pe toți. Le cunoaște vicille și slăbiciunile, le măgulește vanitățile și le hrănește toate speranțele. El le ascultă toate spovedaniile fără să obosească. Nu-i contrazice niciodată. Pe spinarea lui toți își demonstrează superioritatea și el nu se supără.

Și sub aparența lui îngerească de smerenie, prostul e ca un vrăjitor care îi lasă pe alții să se desfășoare, să-și facă iluzia superiorității, în timp ce el culege toate avantajele.

Feriți-vă de proștii indispensabili! Cînd un prost a devenit indispensabil, înseamnă că ceilalți s-au prostit.

DOUĂ SCHIȚE de Teodor MAZILU

ticălosul provizoriu

El nu vrea să moară ticălos, e chiar convins că bătrînețea îl va găsi cu sufletul curat, înconjurat de stimă și de nepoți; are toate motivele să nutrească o asemenea speranță considerîndu-se un ticălos provizoriu. Ticălosul provizoriu are și el o morală, urăște din toată inima pe ticăloșii permanenți, pe ticăloșii care nu-și iau vacanță, pe ticăloșii care nu-și menajează sănătatea. Pentru un asemenea individ măgăria e accident, o etapă oarecare în drumul spre ridicarea nivelului de trai. Ca să-și cumpere o vilă la Slănic e în stare să-și lase și mama fără o bucată de pîine, dar o dată vila cumpărată ticăloșia s-a și epuizat. Instalat în vilă, ticălosul provizoriu devine un om cumsecade, animat de nobile aspirații.

Dar ticălosul provizoriu e și lacom în același timp. Josnicia pe care o comite i se pare totdeauna ultima, beția pe care o face este, evident, ultima. Peste ticăloșiile sale planează sceptrul apropiatei desăvîrșiri morale. De aceea se grăbește să fie ticălos pînă nu-l năpădește virtutea. Virtutea e ca o boală care poate veni oricînd. «Mai fac și măgăria asta și devin om de treabă». Dar totdeauna regenerarea lui morală e legată de o ultimă măgărie... «Încă doi-trei ani de duplicitate și pe urmă mă apuc de sinceritate». Spre deosebire de ticălosul permanent, ticălosul provizoriu își ia din cînd în cînd cîte o vacanță morală. Atunci înghite virtutea cu hapca precum alții înghit sarmale și cozonaci.

Are convingerea că și-a făcut suma, casa e gata, mașina e gata, n-are de ce să mai fie ticălos. Căci spre deosebire de ticălosul permanent, ticălosul provizoriu nu face nimic gratuit. Nu face artă pentru artă, e un practician mărunt. Ticăloșia e mai mult o metodă și mai puțin o trăsătură de caracter. Cînd «și-a făcut plinul», cînd se simte în siguranță și confort, virtutea apare imediat. Dacă o ticăloșie nu i se pare rentabilă, devine curat ca lacrima: «De ce să-l lucrez pe X? Nu cîștig nimic din asta». În timpul vacanțelor morale ticălosul provizoriu nu mai face nici o combinație. Dar ticălosul provizoriu, spre nefericirea lui, e lacom. Își fixează mereu noi obiective și, după o clipă de răgaz, după ce se oprește la umbra unui copac să se mai odihnească, o ia de la capăt. Trage aer în piept și iar pune la cale ceva. Trebuie spus că și ticălosul provizoriu își stabilește anumite oaze de liniște și virtute. El nu e ticălos în toate împrejurările și în toate mediile. Are oazele lui de virtute, unde rontăie meditativ și autocritic oasele adunate. El confundă digestia cu virtutea. Are oameni pe care nu-i înșală, cîțiva la număr, pe care îi conservă ca pe niște simboluri ale virtuții sale.

Dar după cum bine spun moraliștii francezi, provizoratul e cel care durează. Ticălosul provizoriu nu-i decît înfățișarea mai abilă a ticălosului permanent.

MAGNUM

Robert CAPA — Soldat spaniol în momentul cînd este lovit de un glonte (1936).

Dr. Erich SALOMON — Într-un tribunal englez.

(În tribunalele din Anglia nu se permite fotografierea. Cu riscul de a fi observat și arestat, dr. Salomon a făcut totuși această fotografie înainte de anul 1930 cînd tehnica fotografică mai era încă rudimentară.)

Mark RIBOUD — Tîrg de cămile.

Hiroshi HAMAYA — Țărancă din nordul Japoniei.

La galeriile Asociației artiștilor fotografi se deschide spre sfîrșitul lunii ianuarie expoziția grupului Magnum, organizație cooperatistă a unora dintre cei mai buni fotoreporteri din lume.

Majoritatea imaginilor din expoziție au apărut la vremea lor în marile reviste ilustrate internaționale.

Fotografiile grupului Magnum se caracterizează de obicei printr-o notă puternică de omenesc, prin adînca putere de expresie și îndrăzneală tematică. Metoda realistă de abordare — caracteristică fotografilor de la Magnum — a avut o puternică influență asupra fotografiei de presă din mai toate țările.

Ian BERRY — Africa, 1961.

Ernst HAAS — Porumbei.

Inge MORATH — Imagine din Persia.

Henri CARTIER-BRESSON — Țăran din Valea Loarei (1945).

Acest obelisc — o coloană a vieții — este cea mai de seamă dintre lucrările marelui sculptor norvegian Vigeland, expuse în număr mare în cadrul natural al vastului parc din Oslo ce-i poartă numele.

Fotografie de ing. Silviu COMĂNESCU

LANTERNE, URSITOARE, „JOCURI SECUNDE"

Însemnări dintr-o călătorie în Norvegia

de Veronica **PORUMBACU**

Norvegia, mărturisesc, nu mi-a apropiat-o numai literatura, deși Christin Lavransdatter mă luase în preumblările ei din Gudbrandsdal cu două decenii înainte de a fi văzut aievea un fiord. De țara cu țărmul cel mai dantelat din Europa m-a legat înainte de toate un moment de istorie. În ajunul bacalaureatului meu, a avut loc invazia Narvikului. «Cu debarcarea nazistă, moare și în nord forța dreptului, pentru a fi înlocuită cu dreptul forței». Cuvintele profesoarei de istorie, absolventă a vechii «École Centrale» din Paris, smulgeau anonimatului strict geografic țara din care se refugiau, în 1940, pe jos, prin pădure, Eli și Helge Krog, spre a milita mai departe, la Stockholm, împotriva ocupanților în feldgrau. Pe ei, pe succesorul lui Ibsen în dramaturgie, nu aveam să-l cunosc decît din lecturi. Cu văduva sa, traducătoare de proză, memorialistă și ani întregi animatoarea tălmăcirilor din literatura norvegiană, am făcut cunoștință întîi la București, revăzînd-o apoi în peisajul ce-l traversasem între timp, într-un joc secund al verbului, în versurile poeților nordici.

Figura acestei femei masive, cu trăsături încă frumoase, respiră și la 75 de ani o energie pe care alții i-ar invidia-o la 57. Într-o țară străină ca temperament, ca percepție a frigului (la sfîrșitul lui octombrie, femeile sapă la grădina din fața casei într-o bluză subțire, fără mîneci, prin care li se străvede pielea bronzată), ca patimă solară (e de ajuns ca norii să descopere cîteva clipe soarele, pentru ca trecătorii să-și întoarcă fața spre cer, oriunde s-ar afla, sau să încremenească pe băncile din marginea drumului, din fața primăriei, din parcuri, pentru a se lăsa mîngîiați de raze), interiorul văduvei Krog era insula unde puteam vorbi de peisajul de acasă, cuiva care îl văzuse și îl îndrăgise de curînd, unde pătrundeam, fără filtrul manierelor oficiale, în cadrul unei existențe osloviene de toate zilele.

Interiorul poartă amprenta stăpînei: scaunele și bufetul-scrin, din lemn sculptat ca pe la mijlocul secolului al XIX-lea, sînt moștenite de la mama ei, contemporană cu patriarhalul Björnstjerne Björnson. Pe pereți, caricaturi și desene ale soțului; pe bufet, bustul fiicei, cioplit de un ginere sculptor. Pe biblioteca ce acoperă un întreg perete, două felinare pescărești, arzînd în permanență în roșu și verde. Sînt lanternele, laitmotivul anotimpurilor nocturne: sînt felinarele, aruncîndu-și reflexele stranii pe masa din odaia poeților; sînt legănătoarele flăcări de pe mare care dansează macabru în timpul vijeliilor. «Furtună și felinare în balans» sună poemul din urmă al lui Carl Keilhau: *«trei coloane/ din templul ros de vreme al speranței/ se prăbușesc cu umbre nesigure;/ o ruină-n furtună,/... umbre pe-un zid ce se clatină/ .../valurile cresc și se sfărîmă de zid,/ felinarele fug, — hăituită-i lumina...»*. După tălmăcirea unei asemenea halucinații, primesc cu plăcere invitația doamnei Krog: înfășurîndu-mă în pleduri moi și calde într-un fotoliu, degust la cîte un «Mittag» (prînzurile se servesc aici după obiceiul englez, de la 4,30 la 5 d.a.) tainele bucătăriei specific locale...

La cafea, Eli Krog își repovestește frînturi de amintiri (imprimate cîndva pe bandă de magnetofon, ele au format nucleul cărții ei de memorii). Și, urmărindu-i tonul potolit, rar expansiv, niciodată fardat cu vreo politețe circumstanțială, totdeauna respirînd o sinceritate acută, aproape brutală, îmi place să mi-o închipui ca pe o maică Norvegie, ca pe o ursitoare a Nordului, care răsucește pentru cîteva săptămîni firul destinului meu, între un fiord și altul.

*

De la Oslo pînă la Bergen aș putea ajunge pe apă. Eu prefer drumul pe uscat, pentru a traversa una din cele mai sălbatice părți de țară. Toamna o las la Oslo. În munți, printre păduri, stînci și ape, un imperiu sălbatic al brazilor și zăpezii, pe care îl parcurg, mai tot timpul, în tunele: tunele străpunse prin zidurile succesive de piatră, cu sutele; tunele între doi munți, mai precis galerii de lemn menite să apere linia și terasamentele de înzăpezire. Dacă vreau să păstrez în camera obscură o frîntură de privelițe, imaginea unor case de țară, sclipătul unui lac, arcul grațios al vreunui pod, trebuie s-o fac fulgerător. Pînă ce îmi potrivesc, stîngaci, distanța, am și reintrat din spațiul alb în imperiul negrului.

Noaptea petrecută la Meland, în odaia închiriată la un «Café-pensionat», e o incursiune în cotidianul localităților climaterice. Jos, în cafenea, o masă cu luminări care dublează lampa din tavan (sfeșnicele sînt din nou la modă, ca în multe țări ale Europei), în colțuri ghivece cu ficuși, un

La piața de pește din Bergen. Fotografie de Edith LUNDQUIST — Oslo ▲

Bisericuță norvegiană de lemn, înrudită ca tip cu cele maramureșene. ▶

stand de suvenire locale (chei enorme, linguri de lemn sculptate), totul gravitînd în jurul unui Hi-Fi-Stereo, care își cîntă, în schimbul a 10 öre, toate melodiile, de la «All my sorrows» pînă la valsul vechi «Dusty Springfield». Sus, la etajul localului de lemn, o semimansardă văruită, încălzită cu un mic calorifer electric, la care ajung printr-un hol cu divan și fotolii de pluș auriu, decorate cu ceaprazuri în spirală, cu sfeșnice de metal gemene, în formă de corăbii vikinge, fotografii de bărbați bărboși și femei îmbrăcate semifolcloric. Astăzi gazda mai decorează cu flori cel mult fața de masă; nici ea, nici vecinele ei, nu mai au răbdarea bunicelor, care brodau pe veșmintele eroilor evocați în balade: *«La umeri, patru'ș'pe tineri/ cu săbiile trase,/ Pe mineci, patru'ș'pe fete/ în poală cu poame gustoase./ La dreapta, la stînga, brodate erau/ corăbii și valuri de mare;/ pe piept, două chipuri de îndrăgostiți/ privind la aceeași floare».*

Și totuși nicăieri în Scandinavia portul popular nu imprimă linia modei mai mult decît în Norvegia. Și niciodată n-a făcut-o mai ostentativ decît în timpul și după ultimul război mondial: acesta era protestul cromatic împotriva intrusului *feldgrau*. Pînă și gingașa broderie răspundea opresiunii.

•

După scurtul interludiu montan, intru în... irealitate: autobuzul parcurge șoseaua fiordului Hardanger, strigător de albastru, prin care șerpuiesc printre munți, dacă nu chiar corăbiile cu ciocuri sculptate, vapoare comerciale și turistice. Drumul pe uscat suie și coboară, aproape curge lin la vale, în serpentine, printre case și hoteluri roșii și albe și grădini cu gladiole albe și roșii, peste care cad primii fulgi de zăpadă. În fiecare curte un stîlp pe care se înalță pavilionul atunci cînd sînt oaspeți înăuntru. Un obicei străvechi dublat în localurile publice de niște facle aprinse perpetuu, în cinstea musafirilor. Către mijlocul drumului, ceața: la început roz, apoi gri-albastră, în fine confundată cu zăpada care devine treptat densă, întreruptă din cînd în cînd zgomotos de cascade uriașe repezindu-și coama de cîteva ori mai furios decît căderile de apă făgărășene. Mestecenii cu grație feminină sînt aproape desfrunziți. Stejarii încă nu își predau coroanele. Brazii rezistă și azi, și mîine, și peste veacuri în mantia lor verde. Cer. Stînci. Apă. Un laviu în gri și verde, hașurat de stîlpi de înaltă tensiune. O călătorie între păduri și insule, pe țărmul dantelat al unui șuvoi albastru de intensitate dalmatină, transpus însă într-o gamă de loc adriatică. Cîteva resturi rare de turme întoarse de la stînele băcițelor (bărbații rămîn de obicei să vadă de mușchii cîmpului). Un peisaj în fața căruia încep să înțeleg romantismul pictorilor și liricilor norvegi din prima jumătate a veacului nostru. Un decor cu valențe de eternitate septentrională, întrerupte ici-colo de cotidian: rufele întinse la uscat în curți, pe niște suporți în chip de umbrele de soare cu spițele nude, îndreptate în sus; cîte o trăsură cu caii frumos încomați; o magazie de cereale și alimente, prevăzută și cu un loc special pentru garderoba familiei și zestrea fetelor: o clădire pe piloți, la care ajungi pe niște trepte de piatră, despărțite de prag, pentru a nu îngădui accesul rozătoarelor la rezervele alimentare. E clasicul *stabbur*, în care fetele dorm toată vara, pînă ce dă frigul, e taina primelor îmbrățișări ale tinerilor, ferite de ochii vigilenți și puritani ai tatălui...

În rarele pauze ale ceții, peisajul e din nou dublat în apă. Călătoria e de fapt un drum între două fiorduri: unul real, celălalt răsfrînt, o perpetuă succesiune de imagini servite «pe tavă», o expoziție în *plein air* care s-ar putea dispensa de pictori: natura pare transcrisă de la sine. Micile insule sînt niște atoli de brazi, între care se zărește cîte o «colibă de vară» în culori cafenii, roșii ori galbene. Niște «lacustre» cu totul nebacoviene.

•

În autogara orașului Bergen, așezat pe șapte munți, nu pe șapte coline, mă așteaptă secretara unui institut de cercetări care poartă numele fondatorului său, Christian Michelsen, și ai cărui colaboratori permanenți îmbrățișează cele mai diverse domenii, de la economie și sociologie la fizica nucleară. Cunoscută încă la Oslo, la serata clubului feminin «Zonta», d-na Astrid Borge mă întîmpină la Bergen însoțită de o cățea lup, față de care la început am destule rezerve. Pînă la institutul în care se află și locuința gazdei avem de urcat vreo jumătate de oră. Ziua, de la fereastră, am în față priveliștea întregului oraș, a fiordului, a portului dintre munți. Chiar la picioarele mele, o casă mică de scînduri, un fel de cabană ca aspect, înconjurată de niște clădiri impozante, cu hornuri și tuburi industriale: e marea fabrică de bere a orașului, care a ținut să conserve intact primul ei lăcaș, cu pămîntul și iarba umedă de pe acoperiș ce-i feresc pe norvegieni de frig și de foc. Contrastul între clădiri e tot atît de izbitor cum ar putea fi, de pildă, acela între legendarul bordei al lui Bucur și, să zicem, blocul turn din Piața Palatului. În amurg, nu îmi pot pur și simplu dezlipi ochii de la fereastră. În cadrul ei, o dată cu coborîrea serii, se produce metamorfoza orașului, a munților: pămîntul devine cer, casele constelații, cărora apa le reflectă vibrant strălucirea.

A doua zi, ploaie. Adică, mi se spune, o reintrare în normal: la Bergen plouă 360 de zile pe an. Localnicii sînt deseori exasperați de ropotul permanent al stropilor. Dar, ca și vîntul de larg, ploaia e marele purificator al atmosferei. Fumul fabricilor, fumul vapoarelor din port e pur și simplu spălat, aerul rămînînd pur în tot fiordul. Mama unei tinere doctorițe în teologie se oferă să-mi arate din fuga mașinii cîteva puncte pitorești. Iată-ne deci coborînd din nou pe lîngă vechea Poartă a orașului, fără să plătim, ca în alte veacuri, vreo vamă.

Dacă ar fi timp frumos ne-am sui cu funicularul pe cel mai înalt munte. În ceață ar fi inutil s-o facem. Mașina ne duce numai pînă la o biserică de lemn, înrudită ca tip cu cele maramureșene, mai masivă însă și splendid sculptată. (Pentru orice călător, Norvegia se asociază cu lemnul cioplit. Din vremea vikingilor, ciocurile de corăbii, săniile, cofele erau mici capodopere ale cioplitorilor, ca și portalurile de biserici, turnurile cu cruce și dragoni, stranele medievale, ba chiar și mobilierul țărănesc, cu paturile mici care par leagănele unor prunci de giganți.) Prin ferestrele minuscule ale bisericii intră foarte puțină lumină. Imaginile biblice pictate pe lemn abia se pot ghici cu ajutorul unei lanterne. La doi pași, o «belvedere» (inutilă, fiindcă panorama e înfășurată în nori), de unde coborîm apoi spre portul odinioară centru naval al Nordului. Săpăturile de la capătul Străzii Germane, cu case tipice hanseatice, au scos la iveală mărturiile unui negoț și ale unei cărăușii marine înfloritoare: frînturi de corăbii, vestigii de artă și monede din lumea întreagă, ceramică engleză, bijuterii normande, cupe extrem-orientale...

De cîte ori trecem prin tîrgul de pește, doamnele care mi-au oferit societatea lor descoperă alt farmec lexical al pescarilor. Eu îl prefer pe cel arhitectonic, cuceritor, al cheiului, și sever romantic al milenarei biserici Sfînta Maria. La intrarea Muzeului istoric, străjuită de două pietre falice simbolizînd fertilitatea, sculpturile sacre în lemn și picturile aduse din diverse biserici ar putea face obiectul unei săptămîni de studiu al culorilor, în fața cărora însă timpul nu îmi acordă decît un răgaz de două ceasuri. Caracterul germanic al chipurilor cioplite e tot atît de evident, pe cît de autohtone sînt tapiseriile. Mai numeroase decît broderiile, țesăturile au de multe ori ca punct de plecare motivele anotimpurilor, figurate nu prin flori, ca pe scoarțele oltenești, ci prin oameni: aprilie e un tînăr norveg colindînd pădurea și ascultînd ciripitul păsărilor; luna mai, un călăreț traversînd un cîmp înflorit. La tapiseriile brodate se folosesc și motivele biblice. Niciodată cromatica lor nu e țipătoare, paleta e mai curînd spălată de ploaie, îndulcită de ceață.

La sfîrșitul zilei turistice, masa. Infinit mai intim decît marele restaurant din centru, cu vederea spre parcul unde muzica militară obișnuiește să cînte — ca și la Oslo — zilnic, în chioșc, e un mic local împărțit într-un pavilion de vînătoare, un compartiment romantic «fin de siècle» și un al treilea, modern, traversate, rînd pe rînd, de același chitarist italian, cu o nuanță foarte meridională de piele și o inflexiune vocală hipersudică: e unul din mulții trubaduri italieni care se stabilesc temporar și contractual în cețurile nordice.

Pe seară, două ore de odihnă în locuința Astridei Borge. Închisă într-o solitudine discretă, de o politețe fără răceală și o nobilețe fără ostentație, secretara Institutului Christian Michelsen lasă să-i scape rar în confesiuni cîte o frîntură din viața ei particulară, imediat învăluită în reminiscențe ale istoriei orașului, din anii de ocupație, ale dramelor petrecute la Bergen-Belsen, acel lagăr al morții în care și-a găsit sfîrșitul Anna Frank. Apoi, un rămas bun, o strîngere de mînă, un ultim lătrat prietenos al lupoaicei domesticite, care mă însoțește pînă dincolo de poartă. În fine, un adio pe întuneric acestui oraș ireal. Un compartiment de tren aproape gol, care mă poartă o noapte întreagă, înapoi, spre Oslo.

• memento •

carte

● O serioasă lucrare monografică dedicată lui **Tonitza** publică Barbu Brezianu la Editura Academiei. Cuprinde o cronologie sintetică urmărind etapele vieții și activității pictorului, un indice și — în «anexe» — consemnări ale tuturor expozițiilor pe care le-a organizat sau la care sînt dovezi că a participat pictorul, în țară și peste hotare (notîndu-se și titlurile lucrărilor expuse), o bibliografie cuprinzînd lista manuscriselor rămase de la Tonitza, a scrisorilor adresate către diverse persoane, a cărților tipărite, a articolelor sale apărute în periodice (752 de titluri), a prefețelor și interviurilor acordate, cartea încheindu-se cu o bibliografie a scrierilor despre pictor și cu lista celor 130 de ilustrații bine alese. Rezultă astfel un portret al omului și artistului în care finețea esteticului se îmbină în mod remarcabil cu rigoarea istoricului de artă.

● Lucia Protopopescu se reînfățișează publicului cu o interesantă carte în domeniul cercetării trecutului nostru cultural și literar. Este vorba despre lucrarea intitulată **Noi contribuții la biografia lui Ion Budai-Deleanu — documente inedite** — bazată pe cercetări de arhivă, soldate cu rezultate dintre cele mai îmbucurătoare. Știm acum, grație perseverenței autoarei, incomparabil mai mult despre autorul «Țiganiadei», indicîndu-se și unele căi de viitor în cercetarea operei acestui original scriitor. Studiul de 190 de pagini (însoțit de 512 masive și indispensabile note subsidiare), documentele date în cele 52 de **Anexe** (n-ar fi strict cazul originalele germane și latine să fie traduse) fac din acest volum o serioasă scriere științifică.

● Prof. Gh. Ștefan, t. Barnea, Maria Comșa și Eugen Comșa publică un prim volum monografic însumînd rezultatele săpăturilor ce se desfășoară (cu intermitențe) de aproape 30 de ani la Dinogetia (bisericuța Garvăn din Dobrogea). Este analizat materialul privind așezarea feudală timpurie (și numai în măsura în care ara strict necesar, materialul mai vechi sau cel ulterior). Lucrarea, de mare interes pentru cercetătorii trecutului nostru, a apărut în colecția «Biblioteca de arheologie XIII».

● Bunul prieten bihorean al lui Eminescu, filologul, folcloristul și etnograful **Miron Pompiliu** (1848-1897) beneficiază, prin strădania lui Vasile Netea, de o ediție (prevăzută cu un amplu și meritos studiu introductiv) în care se dau textele ale folclorice (versuri și proză), studii despre limbă, proză și, într-o addendas, o selecție din versurile originale și din traducerile harmiculul colaborator al «Convorbirilora. Un grup de note și o bibliografie (a scrierilor lui Pompiliu și a celor despre el) întregesc această frumoasă ediție scoasă în cadrul activei secții de folclor a Editurii pentru literatură.

● Acad. C.I. Gulian a publicat o carte despre cultura spirituală a popoarelor Africii (Editura științifică), alta intitulată **Omul în folclorul african** (Editura pentru literatură universală), iar recent, alta despre **Originile manuscrisului și ale culturii** (Editura Academiei) orientată cam pe aceleași orizonturi culturale și spirituale. E o tentație de africanolog ce merită atenție cu atît mai mult cu cît se cunosc dificultățile cercetării în domeniul filozofiei culturii chiar atunci cînd în discuție sînt puse numai probleme ale originii respectivelor culturi.

● Al treilea volum din seria **Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor**, ciclu sub care Perpessicius a grupat solidele contribuții din acest domeniu în anii din urmă, a apărut recent. Cuprinzînd studii, articole, prefețe, mărturisiri etc., volumul sintetizează și cîteva preocupări mai constante ale autorului, în primul rînd pentru Eminescu, apoi Alecsandri ș.a. asupra operelor cărora revine cu noi insistențe în direcția pătrunderii miezului lor.

cinema

● **De trei ori București.** Film-schecă realizat de Horea Popescu, Mihai Iacob și Ion Popescu-Gopo. Supunerea colectivă la același obiect — Bucureștiul — nu a produs. «Schițele» plutesc fiecare în sine ei, ca trei particule într-o emulsie. În primele două (**Aterizare forțată** de Horea Popescu și **Întoarcerea** de Mihai Iacob) pretextul dramaturgic înghite — o dată diferite — Bucureștiul; Gopo a reînnoit cu umor, cum îi stă în obicei,

Rita Tushingham

cîteva motive revuistice capabile să evidențieze un anumit farmec al orașului. Menționăm dintre interpreți pe: Dana Comnea, Traian Stănescu, Ion Pacea, Toma Caragiu, Jorj Voicu, Lucia Boga.

● **Cei șapte samurai.** Prestigiosul reprezentant al cinematografiei japoneze Akira Kurosawa («Rashomon», «Sanjuro», «Barbă roșie»), este din nou prezent pe ecranele noastre. Intensa expresivitate a poveștirii sale (cu sorginte într-o epopee medievală) este rodul unei neobișnuite întîlniri a epicului cu liricul. În rolul principal, actorul îndrăgit al lui Kurosawa, Toshiro Mifune, unul dintre cei mai mari interpreți contemporani. Filmul a fost distins cu «Leul San Marco de argint» la Festivalul de la Veneția 1954. (Citiți articolul despre Kurosawa în paginile 16-17.)

● **Capcana.** Frumusețea curajului, a rezistenței și solidarității umane, într-un film aspru, construit cu sobrietate de Sidney Hayers (Anglia). O apariție actoricească fascinantă, deși cea mai antivedetă din cîte se pot imagina. Rita Tushingham («Gustul mierii»). Un partener bun: Oliver Reed

● Nu pierdeți acest documentar: **Pași spre Brâncuși** (regia, Adrian Petringenaru), o apropiere sensibilă de universul genialului artist.

● Mari actori pe ecranele noastre: **Julie Christie, Tom Courtenay** («Billy mincinosul»), **Anouk Aimée, Jean-Louis Trintignant** («Un bărbat și o femeie»), **Nevena Kokanova** («Ochiul»), **Robert Hirsch** («Escroc fără voie»), **Rex Harrison, Charlton Heston** («Agonie și extaz»)

● **Bourvil, Philippe Noiret, Francis Blanche** și **Jean Poiret** sînt interpreții comediei pe care o pregătește Pierre Mocky, «Un pirat ciudat».

disc

● **Fabule** — un disc mai puțin obișnuit! Cele 14 fabule înregistrate în lectura lui Radu Beligan, Ion Lucian și Silvia Chicoș reprezintă o mică antologie a genului La Fontaine, Krîlov, Grigore Alexandrescu, Tudor Arghezi și Marcel Breslașu reactualizează prin prezența lor pe acest disc unul dintre cele mai străvechi genuri literare (EXD-1 159)

● Doamne, ce bine ar fi dacă gîndul cel bun pe care l-au avut tovarășii de la «Electrecord» ar dăinui și în viitor! Surpriza pe care ne-au pregătit-o — tipărind pe mapa discului cu recitalul **Annie Fratellini**, textul unuia dintre cele mai frumoase cîntece ale ei — merită mai mult decît aplauze. Merită să fie continuată. Annie Fratellini cîntă pentru noi: «Moi je préfère», «Exposition Picasso», «C'est bien toi» și «Les heures tournent», toate compoziții proprii, pe texte tot ale de proprii (4S-EDC-889).

● **Danilo Sacchi?** N-am prea auzit de al până acum, dar de acum încolo o să-l ținem minte! Are mai mult decît voce, are temperament, nerv, expresivitate, mai ales în «Cuore matto», care în interpretarea lui sună impresionant. De astă dată «Electrecordul» s-a orientat și nu ne-a oferit subproduse din import (EDC-891).

muzică

● Suita simfonică «Povești din Grui» de Marțian Negrea, Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră de Prokofiev, Simfonia IV-a (cunoscută mai ales sub denumirea de «italiana») de Felix Mendelssohn-Bartholdy, iată programul concertului săptămînal al Filarmonicii la al cărei pupitru apare dirijorul **Mihai Brediceanu**. Solistul concertului: pianistul sovietic **Rudolf Kerer** (27 ianuarie — sala Ateneu).

● Atmosferă dens romantică la concertul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii unde **Magda Tagliaferro** (Franța) va interpreta Concertul pentru pian și orchestră de Robert Schumann, azi, de drag melomanilor. Vom mai asculta Simfonia a VI-a — Patetica — de P.I. Ceaikovski. Dirijează **Iosif Conta** (1 februarie — Studioul de concerte al Radioteleviziunii).

● După tenorul australian **Ken Neat** și dirijorul italian **Napoleone Anovazzi** în «Lohengrin» de Richard Wagner, scena Operei Române găzduiește noi oaspeți marcanți: excepționalul bas sovietic **Ivan Petrov** (Mefisto din «Faust» de Gounod și regele Filip din «Don Carlos» de Verdi) și dirijorul **Karl Kritz** din S.U.A. (28 ianuarie — Opera Română).

● Concertele publice ale **Corului de copii al Radioteleviziunii**, manifestări artistice pline de farmec și poezie, atrag totdeauna un numeros și competent public. Studioul de concerte al Radioteleviziunii va găzdui un asemenea concert cu noutăți în repertoriu, duminică 28 ianuarie, ora 11. Dirijează, **Elena Vicică**.

Ludovic Spiess

● Teatrul muzical din Brașov s-a simțit pe semne bine la București în recentul turneu operetistic, fiindcă iată-l din nou (4 februarie, sala Palatului) cu «Secretul lui Marco Polo», agreabila operetă a lui Lopez. E drept că bucureștenii îl sprijină pe brașoveni nu numai cu cea mai impunătoare sală de spectacol din republică, ci și cu o remarcabilă voce **Ludovic Spiess**.

plastică

● **R. Iosif.** Retrospectivă. O expoziție care prezintă patruzeci de ani din creația septuagenarului R. Iosif (n. 1894) Pictor și grafician de prestigiu, artistul a practicat cu consecvență o pictură care prin cromatica sa feerică și gustul pentru penajul scăldat în lumină și culoare, surprins în diverse ipostaze, l-ar putea integra în marele flux al postimpresionismului. R. Iosif este un cîntăreț liric al privelиștilor de ieri și de azi, și un cronicar cizadin (ciclul «Bucureștiul vechi» (1930-1935), «Construirea magistralei» (1953), «Șantierul Piața de Flori» (1960) etc.) notînd cu încantație, în tușe dezinvolte care abia sugerează forme, momente și senzații (Sala de expoziții a Ateneului)

● **Simona Vasiliu-Chintilă** — pictură. Penajul nu este o dominantă a expoziției cu toate că el rămîne un prilej de fertil exercițiu în căutarea unei reprezentări spațiale. Creată, dintr-o laborioasă dispunere și gradare a formelor la care e supus întregul spațiu al pînzei, privelиștile trăiesc prin armoniile cromatice care le conferă o poezie ingenuă («La marginea Perugiei» etc.). Un elogiu spre meditație, spre imaginar și stări explicate de simboluri se observă în actualele preocupări ale artistei, ceea ce duce la ordonarea absconsă a spațiului figurat, la folosirea unor semne, chei menite să închidă sau să deschidă pentru privitor sipetele gîndurilor, intențiilor, meditațiilor pe care le propune artista («Sfîrșit de toamnă», «Spațiu», «Viață», «Daruri solare» etc.) (Galeriile de artă, bd. N. Bălcescu 23).

● 30 de desene în tuș expuse în foaierul Teatrului de Comedie de **C. Piliuță**. Artistul își reafirmă marele talent de desenator, incisivitatea dar și sentimentalismul cu care privește lumea mahalalelor de altădată. Remarcabile: «Barosul», «Noaptea sfîntului Andrei», «Zestrea» etc.

● A încetat din viață **V.A. Serov** (n. 1910), pictor și grafician sovietic, autor al unor lucrări cu tematică revoluționară, dintre care cele mai cunoscute sînt «Lenin proclamînd puterea sovietică» (1947), «Delegații la V.I. Lenin» (1950) etc

● **Camil Ressu** de Gh. Cosma (Editura Meridiane). După succinte jaloane biografice, autorul face o analiză sistematică a operei lui Ressu, oprindu-se mai cu seamă asupra compozițiilor cu țărani (printre care se numără și cîteva dintre lucrările reprezentative ale picturii românești), apoi autorul ni-l prezintă pe portretistul, peisagistul și desenatorul Ressu. Volumul, bogat ilustrat, are numeroase reproduceri color.

teatru

● **Amintirea a două dimineți de iarnă**, dramă apăsătoare a unor conștiințe existențe umane. Piesa lui A. Miller (parcă mai îmbucătoare la lectură) a fost realizată într-un spectacol de atmosferă, cu o tensiune latentă (regia, Ion Cojar), surprinzînd cîteva bune portrete: Ștefan Ciubotărașu, Neamțu-Ottonel (umitoare vitalitate scenică), V. Nițulescu, Dinu Ianculescu. În atmosfera generală se află inserise și decorurile lui Șt. Habliński.

● **N. Stroe** s-a înfățișat publicului bucureștean în cadrul unui recital revuistic, vădind încă o dată aceleași sigure calități de bun interpret al genului (cuplet, cîntec, dans). Alături de Stroe și Rolanda Camin a apărut un grup de interpreți ai Teatrului de estradă din Pitești, ale căror posibilități mai modeste au servit drept fundal protagoniștilor.

● **Ivanov** de Cehov, una dintre piesele mai puțin cunoscute și jucate ale marelui dramaturg rus, la Teatrul evreiesc de stat, spectacol de atmosferă poetică cu un interesant Ivanov (Carol Marcovici), inegal totuși ca valoare actoricească. Se remarcă talentul unui pictor scenograf: Itzu Schörf.

● La Teatrul de stat din Reșița a avut loc, în premieră, spectacolul **Vinovați fără vină** de A.N. Ostrovski, în regia Ioanei Ottescu și scenografia lui Paul Bortnovski. În distribuție: Jany Petrescu, Mihai Epure, Gheorghe Vîlceanu, Cristian Pîrvulescu, Maria Vodă, Gheorghe Doroftei, Vasile Balu și George Urlică.

● **Azilul de noapte** de Gorki, la Teatrul de stat din Constanța. În regia Mariettei Sadova (înclinată să reliefeze sensul demnității umane) se remarcă Dan Herdan (Actorul), Mircea Constantinescu-Govora (Baronul), Agata Nicolau, Ruxandra Sireteanu, Romeo Mogoș, Lucian Iancu. Fără mari virtuți artistice, spectacolul rămîne semnalabil.

● Un experiment interesant: la Teatrul «C.I. Nottara» a avut loc un spectacol-lectură cu comedia **Cafeneaua cameleonilor** de Dorin Moga. În regia autorului Textul, vădind calități surprinzătoare, a fost lecturat de actorii Șt. Radof, V. Lupu, Al. Clonaru, Al Ciprian, Virginia Dobre, Dan Nicolae, Mircea Anghelescu, George Păunescu și Toni Zahariade

● A încetat din viață talentatul actor al Teatrului de stat din Tg. Mureș: Kiss Laszlo, interpret excelent al unor roluri ca Pristanda («O scrisoare pierdută»), Mădăraș («Nuntă la castel»), Mitrici («Pușeria inteligenților»), Lennie («Oameni și șoareci»), Osip («Revizorul») ș.a. Arta sa a fost caracterizată printr-un adînc umanism și minuțioasă analiză caracteriologică. Kiss Laszlo a fost și un talentat scriitor, distins cu Premiul de stat pentru piesa «Furtună în munți». Moartea l-a surprins fulgerător, în datorie, în culisele teatrului, pregătindu-se pentru intrarea în scenă cu ultima sa creație: rolul Trilețki din «Platonov» de Cehov

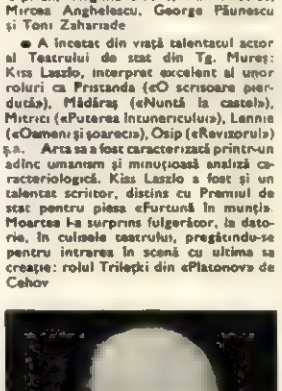

Ștefan Ciubotărașu

televiziune

O dată cu programul acestei săptămîni, TV inaugurează un ciclu de cursuri de limbi străine: franceză, engleză, germană, rusă, spaniolă. Se împlinește astfel o dorință mai veche a telespectatorilor, îndelung — sperăm că și fructuos — studiată de TV. Nu ne rămîne decît să salutăm cu satisfacție această inițiativă

Stela Popescu

care corespunde în totul unor incontestabile necesități de comunicare spirituală ale omului modern.

Surpriza săptămînii ne-o oferă tot rubrica de muzică ușoară care ne pune în legătură directă cu faimosul Festival de la San Remo. În rest, lucruri obișnuite. Puțin cam prea obișnuite...

DUMINICĂ 28 IANUARIE. Caleidoscopul sportiv ne înlesnește, ca de obicei, întîlniri cu cîteva celebrități mondiale din lumea sportului, precum fotbalistul Florian Albert, jocheul Yves de Saint Martin, automobilistul, baschetbalistul etc. O rubrică plăcută! (15.00) ● Tradiționalele demonstrații care încheie **Campionatul european de patinaj artistic de la Vârșeta** (17.00) ● Duminică, asadar, Varietăți. Cu Magdalena Popa, Ludovic Spiess, Amatto Checiulescu, Mariana Bădoiu, Maria Mitrache, Stela Popescu, Ovid Teodorescu, Horia Șerbănescu, Ioana Ciomîrtan, Puiu Călinescu și alții, la care se adaugă cîțiva invitați de peste hotare: Adela Maffina din Italia și Trio de Luque din Paraguay (20.15)

MARȚI 30 IANUARIE. **Curs de limba franceză** (17.30) ● **Seară de teatru:** Naționalul craiovean prezintă — în regia lui Petre Sava Băleanu — piesa lui Maxim Gorki «Egor Bulîciov și alții» (20.26)

MIERCURI 31 IANUARIE. **Curs de limba engleză** (17.30) ● Un inzestrat pianist, Dan Grigore, onorează rubrica **Interpretul preferat** (20.00) ● În ciuda unor inegalități, emisiunea **Transfocator** continuă să fie interesantă. O recomandăm deci! (20.15) ● **Bette Davis** își continuă telecurseul, sîrmînd nostalgice amintiri. O vedem în celebra peliculă «Elisabeth și Essex» alături de alte două foste stele de mina întîi, Olivia de Havilland și Errol Flyn (21.15).

JOI 1 FEBRUARIE. **Curs de limba germană** (17.30) ● **Intervizjunea** ne pune în legătură cu Sofia de unde se transmite «Rita», o operă comică într-un act (21.15).

VINERI 2 FEBRUARIE. **Curs de limba rusă** (17.30) ● Dacă v-a plăcut emisiunea **Studioului muzical** «Cultura muzicală de-a lungul timpului», puteți urmări continuarea ei, realizată tot de tînărul dar avizatul muzicolog Petre Codreanu (20.00) ● Din nou un film polițist, și tot cehoslovac: «Moartea vine pe ploaie» (21.15)

SÎMBĂTĂ 3 FEBRUARIE. **Curs de limba spaniolă** (17.30) ● Recital Ludovic Spiess în cadrul rubricii **Întîlnire cu...** (21.00) ● Și, *pour la bonne bouche* — cum spune franțuzul — **Festivalul de muzică ușoară de la San Remo.** Vă dorim vizionare plăcută! (22.05).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 4 din 28 ianuarie 1968

I. Brescia-Torino	x
II. Cagliari-Bologna	1
III. Fiorentina-Milan	x
IV. Inter-Mantova	1-
V. Juventus-Atalanta	1
VI. Napoli-Roma	1
VII. Sampdoria-Varese	x
VIII. Spal-Lanerossi	1
IX. Palermo-Foggia	1
X. Messina-Genoa	x
XI. Padova-Verona	x
XII. Catania-Livorno	1
XIII. Catanzaro-Novara	1

coperta noastră

Instantaneu duminical pe patinoarul bucureștean «23 August».

Fotografie de Sorin DAN

CARNET

În oglinda timpului

Octav Băncilă: Autoportret.

Operele de artă au un destin ciudat pe care li-l foroceşte neîndurător timpul. Supravieţuind creatorului, deseori pot să intre în conuri de umbră. Cînd imaginile create de artist cad în desuetudine, se sting şi mor, şi, o dată cu ele, pictorul îşi încheie în mod tragic ciclul creaţiei sale. Sau, dimpotrivă, uitarea poate fi o simplă trecătoare, pentru ca din nou opera să intre în conştiinţa publicului cu o sporită vigoare. Fiecare epocă îşi are operele sale, oglinzi care vorbesc posterităţii despre spiritualitatea, realitatea şi evenimentele care au polarizat atenţia acelor generaţii. Ele reprezintă optica unui deceniu sau a unui întreg veac, căutările, frămîntările şi împlinirile unei comunităţi. Este cazul operei lui Octav Băncilă, artistul care înregistrează cu sensibilitatea unui seismograf momentele dramatice ale unei epoci. Dacă comprehensiunea artistului pentru dominantele sociale se datorează contactului strîns cu cercul «Contemporanului», ea nu este mai puţin tributară şi ascendenţei sale, care-i dăruie acea gravă înţelegere a unor stări de lucruri din lumea ţărănească de la începutul veacului. Anul 1907 a însemnat pentru artist nu numai un şir de luni pline de evenimente răscolitoare, ci un ferment pentru crearea unui număr întreg de opere.

Colindînd satele revoltaţilor moldoveni sau pe cele de pe valea Oltului, artistul trăieşte pînă la emoţie drama ţăranului şi creează o impresionantă biografie a durerii, un ciclu din care ne sînt cunoscute, în original, din publicaţii sau din reproduceri fotografice, mai mult de zece compoziţii. E o istorie a răscoalelor cu emoţionantul prolog în culori care este tabloul «Înainte de 1907», unde ţăranul e un Crist al suferinţelor; cu dramatica pînză «1907», imagine a zguduitoarelor evenimente; cu «Execuţia», «Recunoaşterea» morţilor şi «Înmormîntarea», pierdute şi retrăznmise posterităţii de descrierea lor în articole de gazetă şi prin reproduceri fotografice. Un laitmotiv care-l va obseda pe artist multă vreme încă, determinîndu-i să reia «momentul 1907» în lucrări ca alegoria «Histeria» (1911) sau «Propagandistul» (1914). Că aceste pînze au fost întîmpinate cu o vie audienţă o demonstrează cronicile din presa vremii sau evenimentele şi legendele care s-au creat în jurul unora dintre ele. Tabloul «1907» a fost prezentat pentru prima oară în chiar atelierul artistului. Expus la Ateneu în 1908, autorităţile ordonă scoaterea lui împreună cu alte pînze. Şi în timp ce o parte a presei îl atacă violent pe pictor, un ţăran îngenunchează în faţa pînzei ca înaintea unei icoane.

Părăsind universul rural pentru a explora lumea muncitorească («Grevistul» (1914), «Întrunire» (1914), «În zi de grevă» (1915) etc.) sau cea a meşteşugarilor evrei din mahalalele Iaşului, Băncilă revine mereu asupra vieţii satului românesc. Departe de idilă, de concepţia patriarhală a satului, artistul scrie în pastă cnctuează o cronică a muncii cotidiene, creează documente de o emoţionantă autenticitate a unei lumi copleşite în acea epocă de atîtea drame.

A. STAN

Octav Băncilă: Ceasuri de la munte.

tv

cum se ia şi cum nu se ia un interviu

Încheiam cronica de data trecută cu unele consideraţii critice despre interviurile televizate. Problema merită o dezbatere mai largă. Pe măsura dezvoltării emisiunilor informative, formula publicistică a interviului (individual şi colectiv) este utilizată tot mai frecvent, cu rezultate îndeobşte bune şi foarte bune. Prin intermediul micului ecran am cunoscut în ultima vreme personalităţi remarcabile ale vieţii literare, ştiinţifice, artistice, economice, care ne-au vorbit despre preocupările lor personale şi despre problematica domeniului lor de activitate. Discuţia cu profesorul Octav Onicescu, pentru a da un singur exemplu, a fost un eveniment memorabil. Sute de mii de telespectatori au avut prilejul de a asculta confesiunea sinceră şi spirituală a unui distins matematician, care nu a pregetat să ne comunice, într-un limbaj simplu dar cu profunde rezonanţe filosofice şi lirice, vederile sale despre ştiinţă, despre artă, despre căutări, despre împlinire. Oricine poate alcătui fără dificultăţi o lungă listă de convorbiri pline de miez, la capătul cărora ne-am simţit mai bogaţi au fiecare, mai aproape de marile spirite ale vremii noastre.

O singură observaţie: anumiţi oameni de cultură, în special scriitori, tind să revină prea frecvent, în cele mai diverse ipostaze şi emisiuni, în timp ce alţii, cei puţin la fel de reprezentativi, nu sînt abordaţi mai niciodată. Se manifestă şi aici tendinţa, adesea semnalată, a televiziunii, de a ieşi cu greu din lumea strîmtă a colaboratorilor ei cu vechi state de serviciu. Într-adins am folosit aici termenul, la prima vedere impropriu, «colaboratori», pentru că se ajunge citeodată pînă la situaţia paradoxală ca una şi aceeaşi persoană să apară astăzi în postura de prezentator al unei emisiuni, mîine sau poimîine în aceea de invitat cărora i se ia un interviu şi apoi tot aşa de la început.

Principalele slăbiciuni ale interviului televizat sînt însă de altă natură. De cînd a pătruns în mai toate tipurile de emisiuni (în special în telejurnale o extremă de binevenit), a scăzut parcă exigenţa faţă de cei care, după o expresie intrată în uz, «realizează» interviurile. Nu este totuşi un gen publicistic atît de facil încît să fie la îndemîna tuturor începătorilor. O dovedeşte discrepanţa dintre convorbirile conduse de reporterii experimentaţi şi talentaţi şi cele înghesuite de unii dintre debutanţi. Pe treapta cea mai de jos întîlnim o situaţie incredibilă deşi, prea adesa, reală: reporterul citeşte cuvînt cu cuvînt întrebările la care interlocutorul său, stăpîn pe subiect, răspunde liber. Probabil că textul întrebărilor a fost redactat, în majoritatea acestor cazuri, chiar de către intervievat, «reporterul» jucînd doar rolul unui figurant inutil.

La acest nivel nu avem ce discuta despre modul în care un reporter cu un bagaj de cunoştinţe generale adecvat trebuie să se pregătească pentru a susţine o discuţie de specialitate. Sîntem prea departe de interviul cu sanse de a se transforma într-o dezbatere, într-o confruntare de opinii. Şi în preajma acestui tip evident superior, de interviu pîndesc însă anumite primejdii.

Reporterului i se cere o anumită discreţie o anumită modestie. Primul plan — vizual şi auditiv — aparţine de drept numai şi numai invitatului său. Reprezentantul televiziunii e dator să se ferească de orice gesturi care ar putea fi interpretate ca o intenţie de a acapara atenţia telespectatorilor. Tînăra care a primit misiunea de a lua un interviu arhitectei Riri Delavrancea nu s-a conformat întru totul acestor cerinţe elementare: ne-a adresat priviri şi zîmbete de prisos. Deranjau.

Revenind la interviurile de tip colocviu vom nota că, pentru a părea «interesanţi», unii reporteri se hazardează în a formula întrebări sau chiar a afirma puncte de vedere în măsură să provoace stupefacţie interlocutorilor lor şi a noastră. Cu cîtăva vreme în urmă, actriţa italiană Antonella Lualdi, care urmează să interpreteze într-un film românesc rolul unei prinţese dace, a fost întrebată în faţa noastră dacă... în calitatea ei de urmaşă a romanilor nu-i va fi greu să întruchipeze o fiică a poporului dac. Disimulîndu-şi surprinderea provocată de o atît de lugustă înţelegere a condiţionării istorice, tînăra actriţă a răspuns logic şi cu bun-simţ că, atunci cînd e vorba de vremuri atît de îndepărtate, dificultatea constă în a te transpune în mentalitatea epocii respective, apartenenţa de neam a personajului rămînînd o problemă secundară. Dar reporterul venise cu un punctaj de care nu se îndura să se despartă şi de acesta, adresîndu-se în continuare actorului Richard Johnson, l-a întrebat cum va putea el, englez, să se apropie fără resentimente de rolul unui împărat roman, ştiut fiind că... romanii au invadat cîndva, insulele britanice.

Modul de prezentare a interviurilor oferă şi alte motive de perplexitate. La ultimul «Transfocator», «interviul pe meridiane» a început printr-o declaraţie a preşedintelui Academiei braziliene de litere, Austregesilo de Athayde, a continuat cu explicaţia că e vorba de un interviu acordat trimisului televiziunii române, Ovidiu Drugă, în cadrul unei «conferinţe de presă» şi s-a încheiat cu cuvintele scriitorului: «Vă mulţumesc că aţi folosit prilejul prezenţei dv. în Brazilia pentru a mă vizita». Aceste ultime cuvinte nu prea rimau cu ideea «conferinţei de presă». Unii telespectatori şi-au amintit însă că au citit în nr. 46/1967 al revistei «Lumea» o versiune mai amplă a aceluiaşi interviu, în care se preciza pînă şi ora fixată de preşedintele Academiei pentru convorbirea cu trimişii speciali ai revistei «Lumea» şi Televiziunii române. «Transfocatorul» a preferat să-l citeze doar pe operatorul care a fixat întrevederea pe peliculă, omiţîndu-l pe reporterul care a luat de fapt interviul (deşi, la un moment dat, l-am văzut şi în imagine). Ce să credem despre acest procedeu?

Toate cele de mai sus ţin de tehnica interviului televizat. Mai sînt şi alte aspecte ale măiestriei profesionale pe care ne propunem să le discutăm în curînd.

Felicia ANTIP

cinema

ARTA LA EA ACASĂ

Făgăduințele făcute în ultima vreme se împlinesc. Rînd pe rînd, desigur. Pe ecranele noastre se instalează tot mai multe filme «de artă», ca să folosim un termen ciudat dar consacrat. Cinematograful «Central», specializat, gazda premierelor de clasă, le lansează cu forță (dar și cu destulă înghesuială mai ales acum, iarna. Întrebarea «un singur cinematograf specializat?» lansată în revista noastră cu cîtva timp în urmă nu este o vorbă aruncată în vînt). După două întîlniri cu Schlesinger și Kurosawa— despre care relatăm în paginile de față — așteptăm cu justificat interes pe cele viitoare: cu Alain Resnais, Bergman, Antonioni și alții.

Billy mincinosul, Billy visătorul

La întîmplare, cînd nu ne așteptăm, ne trezim pe ecrane cu cîte un film pe care de fapt ar fi trebuit să-l vedem cu cîțiva ani în urmă. Desigur, fiind vorba de opere de artă autentică, în primul rînd ne bucurăm de prezența lor, dar după asta ne și întristăm puțin. Ne întristăm la gîndul că răspîndirea sistematică a culturii cinematografice atîrnă de atîtea lucruri mari și mici, ba uneori avem impresia că depinde de însuși... Dumnezeu, încît nu e cazul să avem îndignări facile.

Desigur, ar fi fost bine să facem cunoștință cu «Billy mincinosul» imediat după «Privește înapoi cu mînie», «Singurătatea alergătorului de cursă lungă» și «Viață sportivă», atunci cînd prin văzduh mai răsunau ceva din sunetele, fulgerele și trompetele «tinerilor mînioși». Mai mult decît oricare altul din curentele ce au agitat în ultima vreme apele filmului, «cinematograful liber» (free-cinema) englez a fost o mișcare unitară și ne-ar fi prins cum nu se poate mai bine s-o cunoaștem în bloc. În sfîrșit, poate că mai practic este să apelăm la un gînd reconfortant și anume acela că filmul lui John Schlesinger ne farmecă, ne amărăște și nu ne lasă în pace cu o acuitate pe care o bănuim imună în fața timpului. Billy Fisher este frate cu Jimmy Porter («Privește înapoi cu mînie»), cu Frank Machin («Viață sportivă»), ori cu Collin («Singurătatea alergătorului de cursă lungă»).

Disprețuitor și el al conformismului și filistinismului, al idealurilor de doi bani, al falselor virtuți puritane, dar mai mult dintr-o intuire a acestora decît dintr-o matură luare de cunoștință, Billy, ca și semenii săi, își caută un refugiu.

Îl găsește într-un *soi de minciună* (nu minciună pur și simplu). Mintea sa plăsmuiește o țară fără determinări precise, Ambrozia, al cărei conducător îi place să se închipuie. Nu pentru că ar avea orgoliul puterii, al funcției, ci pentru că doar astfel ar putea fi lăsat în pace să facă ce vrea. Nu cine știe ce, ci doar ceea ce-și dorește sufletul său năpădit de o frondă destul de pușteacă: să nu țină seama de nici o convenință, să meargă șontic în plină stradă dacă are chef, să se plimbe țanțoș precum un aristocrat, spre propriul său amuzament, să se strîmbe cînd îi place. Gîndurile mărunțului funcționar de la serviciul de pompe funebre nu călătoresc foarte departe așadar, ci doar într-un ținut unde poți trăi «alt fel». Visul său, autoamăgirea, se prelungesc în viața de toate zilele pentru a deveni aici acel «soi de minciună» candidă, amabilă, nevinovată în aparență, care, nu se știe cum, năvălește, îl cheamă din toate părțile, încît băiatul pare că a devenit el însuși propria-i victimă. Billy se mișcă prin viață ca printr-o lume platoniciană, mai bine zis o parodie a acesteia, în care fiecare obiect parcă îi cheamă în amintire un altul asemănător, din țara sa de vis, unde totul e perfect fiindcă totul e posibil: o vază banală devine o goarnă în care poți urla după pofta inimii, o oglindă nu este un obiect în care te privești, ci unul în fața căruia poți face giumbușlucuri.

Se înțelege, toate acestea stîrnesc hohote de rîs, dar rîsul ne poartă numai pînă la un anumit punct; în momentul cînd ne dăm seamă că Billy s-a încîlcit în propriile sale iețe, că evadarea sa este sterilă, jalnică, zîmbetul înghețat și orice revenire nedorită a lui ne aruncă într-o stare de stinghereală, de jenă față de noi înșine. Știm sigur că nu mai avem dreptul să rîdem, că cinstită rămîne doar amărăciunea. Neputința înșelătorilor de sine, indiferent ce forme ar lua ea, este condamnată de Schlesinger fără bătăi cu pumnii în piept, dar destul de transparent.

Jucat magistral de Tom Courtenay («Singurătatea alergătorului de cursă lungă»), care realizează performanța rară de a se adresa prin replică partenerilor, iar cu ochii unei lumi numai de el știute și de Julie Christie, fata care trece prin film ca un cîntec, apariție uluitoare, magnetizantă, «Billy mincinosul» ne amintește cuvintele lui Eluard: «Singurul adăpost posibil este lumea întreagă».

Magda MIHĂILESCU

Doi actori mari, Tom Courtenay și Julie Christie, într-un film care rezistă exigențelor timpului.

Vitalitatea samurailor lui Kurosawa

«Un film de acțiune nu poate fi decît un film de acțiune, dar ce lucru minunat dacă poate în același timp să pretindă că zugrăvește umanitatea!»

AKIRA KUROSAWA

În 1951, o dată cu Veneția, care decerna marele premiu «Leul San Marco» de aur al prestigiosului său festival filmului Rashomon». Europa descoperea un mare cineast și o importantă cinematografie națională. De atunci, filmul japonez a început să cunoască o răspîndire crescîndă pe ecranele Europei și Americii, alți mari cineaști niponi au obținut meritate recunoașteri internaționale (dacă ar fi să-l amintim numai pe Mizoguchi), dar numele care s-a impus cel mai durabil a fost și continuă să fie cel al învingătorului de la Veneția de acum 17 ani: Akira Kurosawa. Pentru mulți cinefili el a devenit sinonim cu școala japoneză de cinema și consticule un termen de referință curent în dezbaterile critice privind dezvoltarea actuală a celei de-a șaptea arte, situîndu-se pe un plan similar cu personalități de talia unui Bunuel, Antonioni, Welles, Bergman, Hitchcock, Resnais, Fellini, Wajda, Godard ș.a. De altfel «începutul» făcut în 1951 a continuat în anul următor la Festivalul de la Berlin («Ursul de argint»

pentru filmul *A trăi* — tragica poveste, nu egal de densă sub raportul intensității emoției a ultimelor luni din viața unui bolnav de cancer, dornic să se facă util semenilor înainte de a muri), iar apoi din nou la Veneția (în 1954, «Leul de argint» pentru *Cei șapte samurai* și în 1965 premiul pentru cea mai bună interpretare masculină acordat protagonistului său preferat, Toshiro Mifune, pentru *Barbă roșie*).

Lăsînd la o parte acest palmares — oricum impunător — fenomenul Kurosawa este cu atît mai interesant cu cît, practic, doar o parte a operei sale a trecut dincolo de granițele japoneze. La 58 de ani (născut în martie 1910), el a realizat peste 25 de filme de o mare diversitate tematică și de genuri — de la ecranizarea unor vechi legende tradiționale (așa-numitele *jidai gheki*), la abordarea realităților sociale contemporane, ante și postbelice, de la transpuneri în climat japonez a unor capodopere clasice ale literaturii universale, la filme polițiste sau sumbre drame psihologice. Dar marele public din țările europene nu cunoaște multe din aceste realizări, așa încît s-ar părea că faima cineastului stă pe o temelie relativ îngustă. Faptul că ea se dovedește extrem de solidă are cel puțin două explicații posibile.

Mai întîi, e vorba de calitatea superioară a creațiilor care au ajuns pînă la noi. Exceptînd unele filme de la începutul carierei lui Kurosawa, considerate demne de interes și elocvente pentru traiectoria artistului (de exemplu: *Legenda judoului* — 1943, filmul lui de debut, *Nu-mi regret tinerețea* — 1946 sau *Îngerul beat* — 1948, prima colaborare cu actorul Mifune), am avut ocazia să vedem efectiv realizările cele mai reprezentative pentru tendințele și predilecțiile care animă universul regizorului.

Apoi, se discută — nu fără justificare — despre o anume afinitate spirituală a lui Kurosawa cu arta și cultura continentului european, ceea ce a și făcut pe unii să-l socotească «cel mai european» dintre autorii de filme din Japonia. Comentariile despre *Rashomon* au raportat filmul la motive ale teatrului lui Pirandello, la forța expresivă și construcția viguroasă a muzicii lui Wagner sau la perfecțiunea pură a tragediei eline. Kurosawa însuși a simțit accesibilitatea evidentă a filmului pentru înțelegerea europenilor (în pofida subiectului inspirat dintr-o veche poveste niponă) și mărturisea că ar fi preferat ca premiul de la Veneția să consacre una dintre creațiile sale legate intim și direct de natura specifică a vieții japoneze contemporane. Nu se poate trece nici peste pasiunea cineastului pentru Shakespeare, Dostoievski, Gorki. *Tronul însîngerat* (1957) transpune «Macbeth» cu receptivitate față de esența acestei tragedii, a setei neînfrînate de putere și cu o rară capacitate de a vizualiza în echivalențe filmice datele fundamentale ale conflictului — bunăoară pădurea și locul ei în derularea acțiunii ori pieirea eroului în final sub ploaia de săgeți care-l străpung în timp ce se zvîrcolește zadarnic. Localizarea subiectului în evul mediu japonez (ca, de altminteri, și trecerea *Azilului de noapte* al lui Gorki pe coordonate proprii mediului nipon) nu face decît mai clară universalitatea orizontului artistului. Kurosawa s-a arătat, de asemenea, receptiv față de cinematografia europeană, ca și față de Hollywood. Și-a exprimat în diferite ocazii prețuirea pentru neorealismul italian și, în particular, pentru Vittorio de Sica și a știut să învețe de la cineaștii americani multe din regulile de fier ale construcției filmelor de aventuri și polițiste.

Toate astea nu înseamnă că realizărilor lui le-ar lipsi acea aură de stranie fascinație, absolut specifică artei japoneze tradiționale sau moderne, care trezește uimirea încîntată a publicului european familiarizat cu alte modalități de expresie. În mod special Kurosawa se impune prin preferința pentru dezlănțuiri violente, chiar paroxistice (niciodată însă gratuite), născute necesar din evoluția caracterelor pe care îi place să le deseneze apăsat, în contururi nete, prin simțul ritmului și al mișcării, servind cu exactitate substanța dramatică a ideilor, și printr-un rafinat gust plastic, șlefuit încă din tinerețe cînd, inițial, se dedicase picturii.

Prezența pe ecranele bucureștene a *Celor șapte samurai*, după ce anterior au rulat în rețeaua publică sau la cinematecă *Rashomon*, *Sanjuro*, *Barbă roșie*, *Tronul însîngerat*, *A trăi*, oferă un nou prilej de a gusta arta marelui cineast. Subiectul este binecunoscut — el a fost reluat ulterior și plasat într-o ambianță de «western» de către John Sturges cu «magnificii» lui. Kurosawa desfășoară captivant și frenetic întreaga aventură, de la recrutarea celor șapte spadasini decși să salveze satul, veșnic pradă atacurilor dezlănțuite de bandiți, pînă la pregătirea apărării, instruirea țăranilor și crîncena ciocnire cu tîlharii care sînt nimiciți. Trama ne ține încordată atenția de la început pînă la sfîrșit. Dar forța filmului vine din altă parte, de undeva dinăuntru, dincolo de încăierări, de săbii încrucișate, de hoți pedepsiți dintr-o singură lovitură mortală.

Este aici, în primul rînd, un elogiu aspru adus permanențelor umane, mai puternice decît cele mai vitrege împrejurări; așa cum o afirmă în final Kambei, șeful celor șapte, adevărații învingători sînt țăranii, cei care nu vor înceta să-și cultive pămîntul, să-i smulgă roadele și să se bucure de fertilitatea muncii lor pașnice, eliberați de spaimă și teroare. Cavaleri rătăcitori peste pămînturi, asemănători vîntului, samuraii își onorează curajul și iscusința în mînuirea armelor prin faptul că intervin în apărarea celor umili și năpăstuiți. În al doilea rînd, *Cei șapte samurai* răsună ca o elegie care deplînge (dar și vestește implacabil) inevitabilul sfîrșit al războinicilor de profesie. Mormintele din vîrful dealului încheie simbolic filmul sugerînd fără echivoc soarta care îi așteaptă și pe ceilalți. Din această perspectivă apare clar de ce stăruie autorul asupra poveștii delicate de dragoste a celui mai tînăr samurai sau de ce presară de-a lungul acțiunii dese momente vesele, de relaxare, susținute cu vervă mai ales de Toshiro Mifune; Kurosawa nu exaltă virtuțile războinice în sine, ci vrea să descifreze în aventura celor 7 samurai, valorile esențiale ale muncii umane pașnice, care trebuie să fie întotdeauna apărate. De aici rezultă vitalitatea eroilor săi și, totodată, prospețimea nealterată a acestuj film vechi de 13 ani, care nu încetează să ne seducă.

Mihail LUPU

Un elogiu aspru adus permanențelor umane.

TELEGRAME

● Cunoscutul critic cinematografic francez Michel Cournot își face debutul în cinematografie ca regizor. Filmul său, intitulat «Les gauloises bleues», va fi, după propria-i mărturisire, «comic și totodată înspăimîntător». Printre interpreți se numără François Perier, Annie Girardot (pe care o dată, într-o cronică, Cournot a comparat-o, foarte măgulitor, cu o epistricică), Bruno Cremer, Jean-Pierre Kalfon.

● Yul Brynner, Anthony Quinn, Michael Caine, Anna Karina și Candice Bergen se află pe insula Mallorca, devenit loc de filmare pentru regizorul american Guy Green care realizează o ecranizare după romanul lui John Foles «Jocul lui Dumnezeu». Se pare că pe platou domnește o atmosferă de mare înțelegere: fiind vorba de actori unul și unul, toți se întrec în a-și face reciproc complimente.

● Cineastul iugoslav Zika Pavlovici își montează filmul «Cînd voi fi mort», povestea unui om devenit criminal împotriva voinței sale. În rolul principal apare un debutant — Dragan Nikolici.

● Partenera lui Belmondo în filmul «Jö», pe care-l turnează în prezent regizorul Robert Enrico, este tînăra actriță braziliană Duda Cavalcanti (în fotografie).

● Presa străină anunță că Peter O'Toole și Petula Clark au semnat un contract pentru o nouă versiune, muzicală, a cunoscutului «Adio, domnule Chips».

SE NON È VERO...

SAVANȚII NU DORM...

Știința progresează. Specialiștii au ajuns la concluzia că timpul pierdut cu somnul ar putea avea întrebuințări utile. Au și început să se studieze, în timpul somnului, limbi străine. Astfel cîte o modernă «Frumoasă din pădurea adormită» ar putea să se trezească, dintr-un somn îndelungat, aptă pentru a-și lua doctoratul în filologie sau pentru a ocupa un post de traducătoare poliglotă. Se prevede că în etapa următoare savanții vor reuși să acționeze asupra centrilor vederii, făcînd ca în felul acesta oamenii să-și poată controla visele. Așadar, nu pare a fi departe vremea cînd, în loc de coșmare, oamenii vor putea «viziona» în somn cursuri filmate de știință popularizată. Dar cele mai pasionante par a fi perspectivele deschise de teoria (preluată, de altfel, de la vechii indieni) potrivit căreia omul adormit este deosebit de receptiv la tot ce e frumos și înălțător. Poate că într-o zi, folosindu-se cura de somn, vor putea fi vindecați cei care suferă de egoism, meschinărie, boala platitudinii etc. Să fie astfel posibil de realizat prin simplă adormire vechiul... «vis» al omenirii, de a avea numai exemplare treze, deștepte?

L. SĂRĂTEANU

IN MEMORIAM...

La sediul U.N.E.S.C.O. din Paris a fost dezvelit acest monument care — sugerînd un mănunchi de tuburi de orgă — evocă vasta gamă de sentimente exprimate în opera marelui compozitor finlandez Jean Sibelius.

FLACARA VARIETĂȚI

UN ROMÂN ÎN INDIA ACUM TREI SFERTURI DE VEAC

Mihail Cantacuzino, fiul lui G.G. Cantacuzino-Nababul, a fost unul dintre marii călători ai veacului trecut. După ce și-a terminat studiile la Berlin și la Paris, între anii 1879 și 1893, obținînd trei doctorate (în litere, științe politice și drept), și-a început activitatea de călător, vizitînd: țările nordice din Europa, America de Nord, de la Atlantic pînă la Pacific și de la granițele Mexicului pînă în Canada; apoi Grecia, Turcia, Egiptul. În anul 1894 întreprinde cea mai lungă și mai interesantă călătorie — Extremul Orient. Vizitează: Japonia, China, Indochina și — timp mai îndelungat — India. Datorită scrisorilor de recomandație pe care le avea de la prietenii săi din Anglia și din Franța, Cantacuzino a călătorit în India în cele mai bune condiții, fiind invitatul de onoare al rajahilor care au organizat, la cererea sa, expediții științifice și vînători. În fotografie: Mihail Cantacuzino pe unul dintre elefanții maharadjahului din Madras.

FILĂ DE ISTORIE

La Craiova și-a deschis de curînd porțile un muzeu etnografic a cărui semnificație începe de la însăși clădirea care-l adăpostește. Este vorba de vestita «casă a băniei», sediul banilor olteni, renovată și adaptată nevoilor muzeului. După cum se vede din imagine, arhitectura exterioară a clădirii este foarte apropiată de cea a culelor oltenești.

Fotografie de George STOICA

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● În orașul francez Tarbes se vor distribui școlarilor mici bucățele de hîrtie din material reflectant, avînd aproximativ dimensiunile unor timbre. Prinse de ciorapi lîngă glezină, etichetele acestea vor atrage atenția șoferilor asupra micuților pietoni, evitînd astfel accidentele atît de frecvente la lăsarea întunericului.

● În urma senzaționalelor transplantări de inimă din ultima vreme, ziarul londonez «Evening Standard» a publicat rezultatul unui sondaj efectuat printre persoane ce au depășit 21 de ani. La întrebarea: «Sînteți de acord să permiteți transplantarea unei părți din corpul dv. după ce decesul dv. va fi atestat, contribuind astfel la salvarea altei vieți?», 80% dintre cei întrebați au răspuns DA, 13% au răspuns negativ, iar 7% nu au avut nici o părere.

● Rujul de buze este cel mai căutat produs cosmetic. Cel puțin așa rezultă din analiza cifrei de afaceri a industriei britanice de specialitate. În ordinea cererii urmează machiajele pentru ochi și lacul de unghii.

● Amabilitate în abonament? O florărie pariziană se obligă, contra unei sume globale, să trimită zilnic, săptămînal sau lunar, un buchet de flori persoanei indicate. Procedeul este practic, mai ales pentru soții distrați, cu condiția de a indica corect adresa.

● O.N.U. va lansa în curînd o nouă serie de timbre avînd ca subiect operele de artă care împodobesc sediul Națiunilor Unite din New York. O coliță specială va fi dedicată vitraliului lui Marc Chagall.

PICNIC VÎNĂTORESC

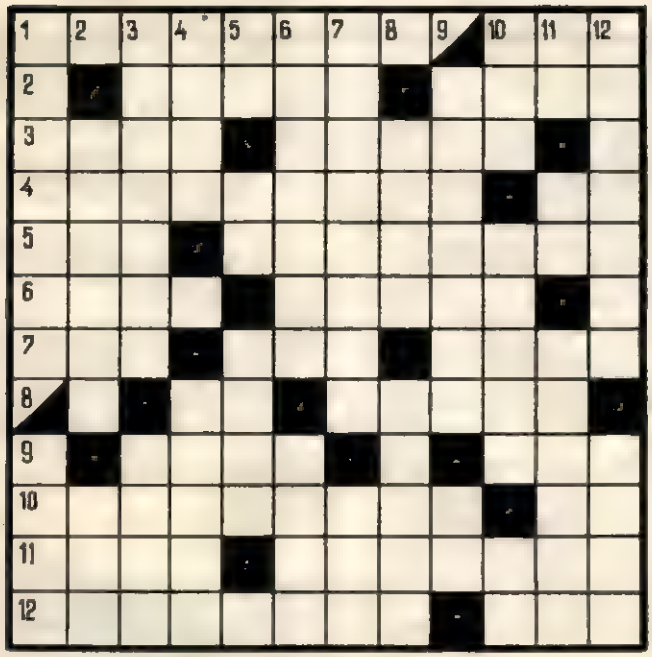

ORIZONTAL: 1) Poveste... vînătorească (fig.) — Braconier periculos, urmărit de toți vînătorii. 2) Scurtă plimbare — Salvarea iepurilor (pl.). 3) Alergător cinegetic — Plasă de pescuit. 4) Înaripate acvatice, nu pot fi vînate decît de către cei ce călătoresc pe nesfîrșitele întinderi ale Pacificului și Oceanului Indian — Urmă de patruped! 5) Negație latină — Periculoasa sălbăticiune dintr-o comedie de Eugen Ionescu. 6) Verb pentru care e bun și cuțitul de vînătoare — Baraj ce se formează pe rîuri, la topirea ghețurilor. 7) Și celelalte — Vînat greu de găsit și ocrotit prin lege, cum sînt capra neagră, dropia și alte animale și păsări decretate monumente ale naturii — Cele semine de iarnă sînt folosite pentru pîndă la vînat. 8) Cap de rață! — A enerva. 9) Apanaj al vînătului înaripat (pl.) — Diminutiv feminin. 10) Așa cum îi se recomandă să fie vînătorilor, atunci cînd în bătaia puștii le apare vînatul — Ca de obicei, ursul nu are coadă! 11) Gaițe (fig.) — Circumscripții silvice și cinegetice. 12) Iviri — Sălașul vulpilor dintr-un cunoscut roman de Feuchtwanger.

VERTICAL: 1) Munții pentru vînatul mare — A provoca. 2) Centă înarmată sau de hăitași, folosită pe vremuri la marile vînători — Prețios vînat cărpătin ocrotit prin lege. 3) În goană — Pe blana panterei (sing.). 4) Rațe sau gîște domestică (reg.) — Punct de țîncă. 5) Cozi de păuni! — Pereți — Provocate de alice. 6) A lua contact cu pămîntul — Cîine sălbatic aclimatizat recent în țara noastră, în special în Delta Dunării. 7) Primele luări de contact cu terenul, strict necesare și la începerea vînătorii — De față. 8) Vestit fabulist al antichității sub pana căruia au grăit toate fiarele pădurii, ca și dobitoacele de pe lîngă casa omului — Vînat de baltă (masc.). 9) Iepuri (fig.) — Pronume. 10) A apuca — Vînător înaripat — Uvertura uverturii! 11) În fugă... — Coadă de dromader! — În coarnele mîndrilor cerbi carpatini. 12) Puse și la armele de vînătoare, pentru a nu lua foc la întîmplare — «Vînătorul iscusit» de Eugen Teger.

I. ALEXANDRU

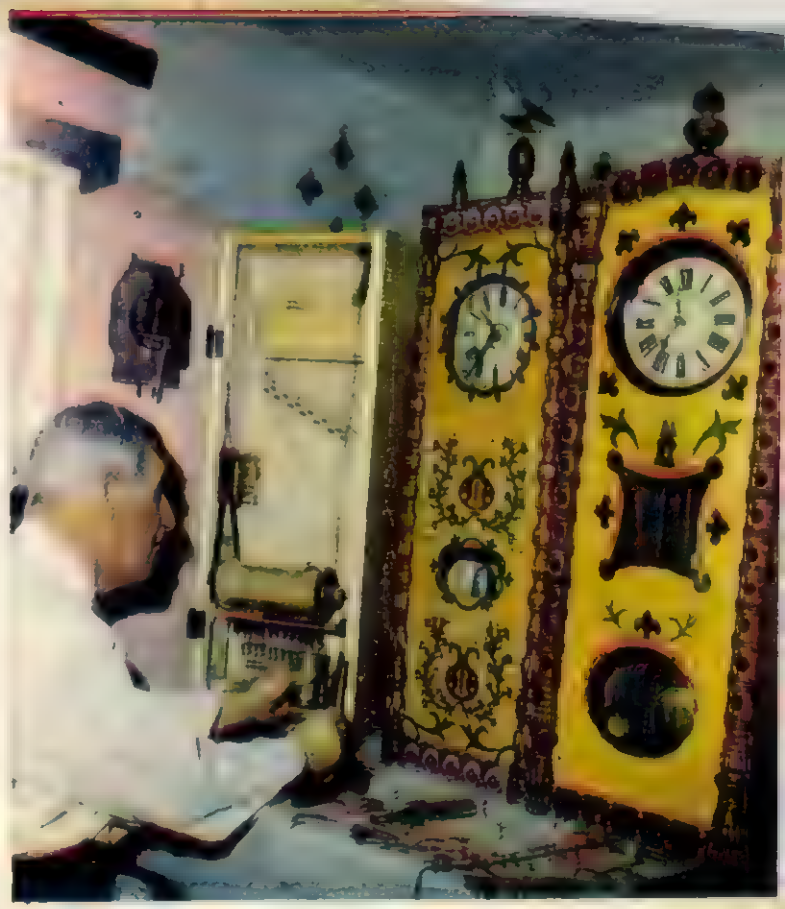

UN ARTIST AUTENTIC

Isidor Andronicescu, moș Sidor cum îl știe toată Suceava pe bătrînul creator de artă populară din fundul Moldovei, și-a cîștigat faima nu numai ca rapsod popular și nu numai ca iscusit tutier (citat elogios în lucrări de specialitate ca «Vioara și constructorii ei» de Zoltan Hegyessi). Moș Sidor este și un neîntrecut meșter constructor de orologii cu mecanisme muzicale. Iată cîteva dintre lucrările sale: orologiul împodobit cu motive geometrice care marchează orele prin clinchete amintind armoniile clopotelor de la Voroneț și Putna, orologiul împodobit cu motive florale, cu sunete imitînd cucul sau cei cu frunze de stejar «ciocînd» o frumoasă doină. Moș Sidor pregătește acum cîteva noi orologii, de data aceasta cu figurine în mișcare, mimînd dansatori (Arcanul), mineri de la Dealu Negru, fluierari de la Botuș.

Într-adevăr, original și plin de fantezie acest autentic creator de artă populară românească!

Fotografie de F. MICHITOVICI

DE ACEEA NE PLACE!

Un simplu instantaneu, un moment oarecare surprins pe stadion de un fotograf iscusit. Dar cît de bine răspunde această poză la întrebarea de ce fotbalul are milioane și milioane de fanatici admiratori pe tot mapamondul.

„REGELE JAZULUI" NU MAI E!

A murit într-un spital din Doylestown (Pennsylvania), în vîrstă de 77 ani, PAUL WHITMAN, omul care a figurat pe generic-ul unui film celebru la vremea lui: «Regele jazului». Creator și novator ilustru în genul de muzică ce reprezintă azi de fidel veacul nostru, Whitman a fost un adevărat șef de școală: sub influența sa s-au format celebrități ale jazului, ale filmului muzical și estradei, printre care Jimmy Dorsey și Bing Crosby (pe care îl vedem în fotografie alături de maestru).

... escală un avion ... companiei KLM la Praga? ● Cine a fost A-54? ● Senzaționala fugă a lui Morávek ● Atentatul împotriva lui Heydrich.

Serviciile secrete ale Angliei, Franței și ale altor țări din Europa occidentală au fost surprinse de izbucnirea celui de-al doilea război mondial. Examinarea documentelor publicate ulterior arată că organizarea acestor servicii și metodele întrebuințate de ele nu prea progresaseră în perioada 1918-1939 (și nici chiar în primele luni de război), golurile existente în informarea despre pregătirile militare ale lui Hitler dovedindu-se dezastruoase. Să luăm de pildă serviciile secrete britanice. Reținute de propriul lor guvern, care mergea pe linia împăcării cu orice preț cu Hitler, nici MI5 (contraspionajul militar), nici SIS (serviciul de securitate) nu au lucrat într-un mod eficient în acea epocă. Biroul Doi francez culegea multe informații privind armamentul și echipamentul armatei germane, dar nu a acordat atenție nici ritmului rapid pe care l-a luat în timpul iernii 1939-1940 fabricarea tancurilor de tip nou și nici planurile de aruncare în luptă a unităților blindate ale Wehrmachtului.

În schimb, serviciile corespunzătoare hitleriste se pregătiseră temeinic pentru agresiune. ABWEHR (serviciul de informații al Wehrmachtului de sub conducerea amiralului Canaris) și SICHERHEITSDIENTST, denumit pe scurt SD (serviciul de securitate condus de Reinhard Heydrich), au reușit să-și plaseze numeroși agenți în Franța, Belgia, Olanda, Danemarca, Norvegia și în alte țări.

În 1940, după capitularea Franței, serviciile secrete ale armatelor aliate din vest s-au mutat la Londra însoțind guvernele în emigrație, iar rețelele de agenți din Europa continentală au fost reconstituite cu greu și într-un ritm foarte lent. Polonezii, după ce inițial au trecut prin România și s-au instalat în Franța, au fost nevoiți să emigreze din nou, de data aceasta la Londra. Nici ei, nici norvegienii nu dispuneau de destui radiofoniști cu experiență; olandezii au trebuit s-o ia de la capăt, punînd bazele unei noi organizații, iar francezii s-au văzut obligați să procedeze la fel, pentru că Biroul Doi rămăsese la Vichy...

Britanicii au încercat să coordoneze activitatea Rezistenței antihitleriste care începuse să se înfiripe în țările ocupate de naziști, dar ofițerii din secția D din War Office (Ministerul de război) erau încă lipsiți de experiența necesară. Această muncă de coordonare și de dirijare a început să dea rezultate abia după ce s-a creat SOE (Special Operation Executive) sub conducerea colonelului Colin Gubbins.

Dintre serviciile secrete din țările cotropite a existat totuși unul care a scăpat din mîna hitleriștilor și a dat — începînd din primăvara 1939 — un ajutor prețios luptei împotriva agresiunii hitleriste.

O CARTE DE TELEFON PENTRU CANARIS

În după-masa zilei de 14 martie 1939 pe aerodromul Ruzyni din Praga a aterizat un aparat al companiei aeriene olandeze KLM care de obicei nu făcea escală aici. Avionul, în care au luat loc unsprezece bărbați, a fost încărcat cu lăzi pline cu documente și după cîteva ore a aterizat la Londra. Cei unsprezece fuseseră aleși dintre cei mai experimentați ofițeri ai serviciului de informații cehoslovac. Misiunea lor în [illegible] și-au putut relua activitatea.

Unul dintre cei mai viteji luptători antifasciști cehoslovaci: căpitanul Václav Morávek.

Maiorul Josef Bartik, poreclit chiar de Canaris «diavolul șchiop» (vezi Flacăra nr. 41-1967), a ținut primul, începînd din aprilie 1936, legătura cu A-54. Autorii cărții «Secretul lui A-54», C. Amort și I.M. Jedlicka, au comunicat autorului articolului de față un amănunt care nu a apărut în cartea lor: la sfîrșitul anului 1937 Bartik a plecat la București unde, pe baza informațiilor lui A-54, a ajutat, se pare, la capturarea unei rețele de spioni hitleriști din România.

Datorită căror împrejurări serviciul secret cehoslovac și-a putut salva cadrele cele mai prețioase și arhiva în ceasul al 12-lea? Aceasta s-a întîmplat — după cum afirmă unele documente — datorită informațiilor furnizate de agentul F.M., alias Voral, alias Franta, alias René... Cine era acest om care figura în evidența spionajului cehoslovac sub denumirea de A-54?

Misteriosul personaj lucra cu centrul de informații de la Praga încă din anul 1936 și datele furnizate de el priveau nu numai Cehoslovacia, ci mai toate țările vizate de agresiunea nazistă. Tocmai datorită informațiilor lui A-54 au putut scăpa și cei unsprezece. De fapt nici guvernul din Praga, nici generalii cehoslovaci nu dăduseră crezare știrii transmise de A-54 potrivit căreia Hitler intenționa să ocupe toată Cehoslovacia în ziua de 15 martie 1939; «cei unsprezece» însă au avut încredere în A-54 și au părăsit la timp Praga. A doua zi, în timp ce pe străzile capitalei mărșăluiau trupele lui Hitler, oamenii Abwehrului au ocupat sediul din Dejvice al statului-major cehoslovac căutînd în zadar oamenii și documentele serviciului secret...

În curte, în grămezile de cenușă rămase de la hîrtiile arse în ajun, scormonea posomorît un bărbat scund îmbrăcat în uniformă de amiral: era însuși Canaris. Nu era prima înfrîngere pe care acest expert al spionajului o suferise din partea serviciului secret de la Praga. Pe baza informațiilor lui A-54 contraspionajul cehoslovac reușise să aresteze încă în 1937 mai mulți agenți ai Wehrmachtului și să prelntîmpine provocarea pe care o pregătea în mai 1938, cu sprijinul formațiilor SS, «Legiunea din Sudeți» formată din naziști instruiți în Germania.

Poate atunci, în seara zilei de 15 martie 1939, scormonind printre hîrtiile arse, Canaris își aducea aminte și de o altă înfrîngere a sa. Este o poveste mai mult hazlie la prima vedere.

Cu cîțiva ani în urmă, agenții Abwehrului semnalaseră existența unei cărți speciale și ultrasecrete de «telefon» cuprinzînd numerele sau mai bine zis nomenclatorul prin care urma să se efectueze mobilizarea armatei cehoslovace. Canaris a pus în mișcare aparatul său, iar contraspionajul cehoslovac a întocmit un exemplar special destinat numai lui Canaris. Falsul nomenclator a intrat de îndată în posesia amiralului contra unei sume importante plătite în florini olandezi. Dacă totuși Canaris a uitat povestea cu nomenclatorul fals, Heydrich, în schimb, nu i-a iertat niciodată al doilea «eșec de la Praga», blamînd pe amiral pentru faptul că nu a reușit să captureze oamenii și documentele de la Dejvice. După părerea istoricului Abshagen, tocmai din acel moment a izbucnit flacăra urii între Canaris și Heydrich, respectiv între Abwehr și SD (K. Abshagen: «Dosarul Canaris», Paris, 1949).

HEYDRICH STABILISE ȘI CINE ÎL VA ARESTA ȘI INTEROGA PE CHURCHILL...

Să revenim la Londra, unde se instalase colonelul Frantisek Moravec cu cei «unsprezece». De la Londra, Moravec a trimis la Haga pe maiorul Alois Frank, încredințîndu-i o sarcină specială deosebit de importantă: menținerea legăturilor cu A-54, care pe atunci se afla la Berlin. Desigur că din Olanda neutră era mai ușor de păstrat contactul cu A-54, dar după ocuparea acestei țări de către hitleriști sarcina i-a revenit centrului clandestin cehoslovac de la Praga. Pe aceste căi au ajuns la Londra informațiile lui A-54, care a comunicat unele detalii importante ale planului de invadare a Angliei.

Din aceste informații reieșea că Heydrich stabilise chiar cine îl va aresta și interoga pe Churchill și unde va fi internat regele Angliei! Fusese pregătit și textul proclamației prin care regele Marii Britanii îl asigura pe Hitler de «devotamentul» său. În cazul cînd George VI ar fi refuzat să semneze, el urma să fie detronat, Hitler propunîndu-și să aducă pe tronul Angliei pe fostul rege Eduard VIII, duce de Windsor. Walter Schellenberg primise deja ordinul să ia contact cu ducele, care trăia în Portugalia, și să-l invite la o vînătoare în Elveția.

Informația a produs mai întîi uimire la Londra, dar Intelligence Service a fost operativ și rezultatul a fost plecarea ducelui de Windsor în îndepărtatele insule Bermude...

După cum se știe, debarcarea pe insulele britanice nu a avut loc, bombardamentele de proporții uriașe executate în vara 1940 de Luftwaffe, mîndria lui Göring, nereușind să înfrîngă rezistența eroică a poporului englez. Hitler și-a schimbat planurile agresive și se pregătea să atace Uniunea Sovietică, iar printre cei dintîi care au semnalat existența «Planului Barbarossa» a fost A-54.

VÁCLAV MORÁVEK PROVOACĂ GESTAPOUL

Căpitanul Václav Morávek — a nu se confunda cu colonelul Frantisek Moravec! — nu se afla printre «cei unsprezece» care au zburat la Londra. El a rămas la Praga și a participat la organizarea Rezistenței; tot el a ținut contactul cu A-54, care acum lucra la Praga, și a transmis informațiile acestuia la Londra.

PAGINI DIN ISTORIA SPIONAJULUI (XVIII)

În martie 1940 Gestapoul a încercat să-l aresteze pe Morávek, dar A-54 l-a avertizat și căpitanul a dispărut. La percheziție inspectorul Fleischer nu a găsit decît paltonul urmăritului, pe care l-a luat cu sine, pentru că în condițiile «aprovizionării» hitleriste el reprezenta o comoară cu care, spera Fleischer, îl va atrage pe Morávek în cursă. Într-adevăr, curînd după aceea, portarul casei a primit o scrisoare prin care era rugat să trimită paltonul pe adresa unui colonel din Brno. Fleischer s-a năpustit asupra «colonelului», pentru ca să afle apoi că acesta era unul din oamenii Gestapoului și că nici nu-l cunoștea pe Morávek!

Din acel moment soarta celor doi oameni, A-54 și Morávek, rămîne strîns împletită pînă la deznodămîntul fatal. La 22 februarie 1941, la o nouă descindere, Gestapoul a găsit în locul căpitanului atît de mult căutat o hîrtie cu un text redactat — conform regulamentului regimului de ocupație pentru folosirea limbilor — mai întîi în germană, apoi în cehă, în care Morávek făcea o «propunere» redactată într-un limbaj atît de colorat încît nu-l putem reproduce aci.

Cîteva luni mai tîrziu Gestapoul a înconjurat casa în care locuia Morávek. De această dată căpitanul nu fusese avertizat. Temerarul patriot, trăgînd cu două revolvere și rănind grav trei agenți, coborî scara și reuși să străpungă cordonul de poliție și să dispară în întuneric.

În mai 1941 urmărindu-l pe Vladimir Krajina, unul din conducătorii Rezistenței, Gestapoul a surprins din întîmplare pe colonelul Masin, pe Morávek și pe radiofoniștul Peltan în cursul unei emisiuni. Masin a

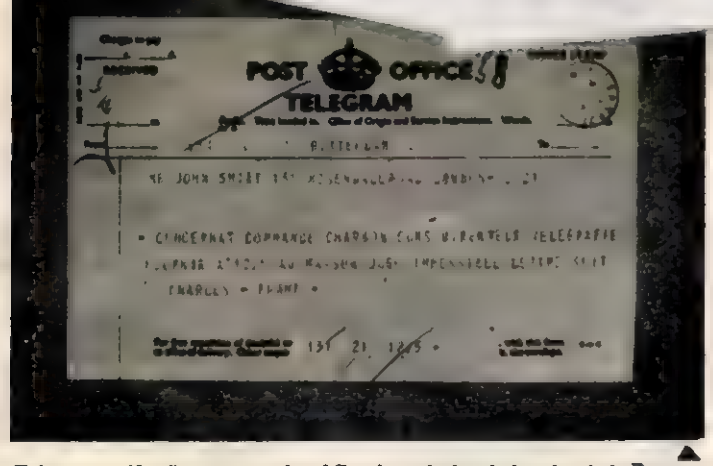

Telegrama cifrată pe care maiorul Frank a trimis-o la Londra de la Rotterdam, unde conducea sub numele de acoperire «Libuse» un centru al serviciului secret cehoslovac. Telegrama transmitea o informație foarte importantă din partea lui A-54: Olanda va fi atacată la 10 mai 1940. În text, conform cifrului, era scris intenționat: 12 mai, și se anunța... anularea unei livrări de cocs.

11 oameni la bord

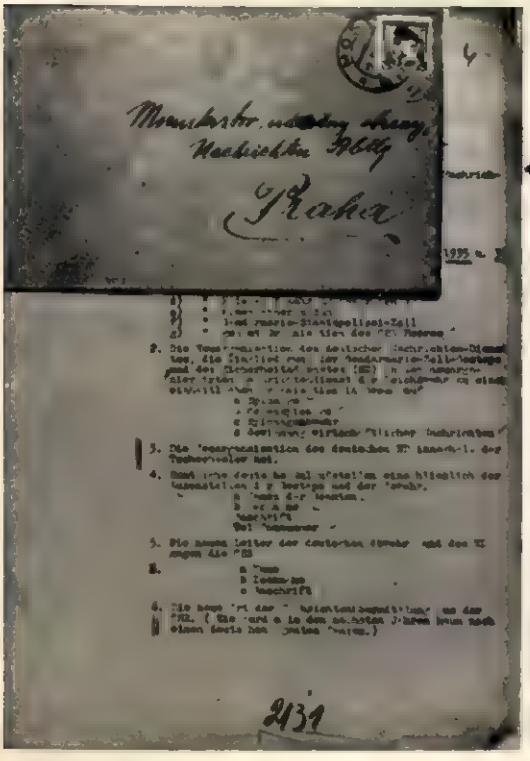

Scrisoarea lui Paul Thümmel, alias A-54, prin care, în februarie 1936, și-a oferit serviciile contraspionajului armatei cehoslovace.

Împușcat un hitlerist, dar a fost și el grav rănit; Morávek a doborît trei dintre adversari, apoi, baricadîndu-se în niște cabluri de oțel, a reușit să fugă de la etajul trei împreună cu Peltan. Cei doi au reușit în condiții extrem de grele să restabilească legătura cu Londra, dar la sfîrșitul lunii iunie 1941 Gestapoul a descoperit din nou postul de emisiune în locuința lui Frantisek Mandik. Cu ajutorul acestuia, Morávek și Peltan au reușit să fugă, dar Mandik a fost arestat și executat, iar soția sa a fost trimisă în lagărul de concentrare de la Ravensbrück.

Cînd în septembrie 1941 a sosit la Praga, cu Mercedesul său negru, Reinhard Heydrich, un nou val de teroare s-a abătut asupra țării subjugate. Serviciile lui Heydrich știau de mult de existența unui agent cu pseudonimul Franta sau René care comunicase aliaților informații provenite din cele mai secrete dosare ale Abwehrului, și făceau sforțări disperate ca să-l identifice. În vara anului 1941 serviciul secret britanic și-a procurat lista spionilor germani din Turcia. Cercetînd împrejurările acestei «loviturii», SD a dat și de numele lui Paul Thümmel. Urmele duceau spre Praga și cu această ocazie au ieșit la iveală anumite coincidențe stranii. În aprilie 1941, după ocuparea Belgradului, Abwehrul descoperise printre hîrtiile atașatului militar englez unele date secțere referitoare la «Planul Maritza», adică la invadarea Iugoslaviei. Printre cei cîțiva oameni care avuseseră acces, din partea germană, la aceste documente se găsea și Paul Thümmel. Dar acest Thümmel era un foarte vechi membru al partidului nazist, posesor al insignei de aur a partidului, un om de bază al Abwehrului și preferatul lui Canaris! Gestapoul l-a arestat totuși, în octombrie 1941, dar din lipsă de dovezi a trebuit să-l elibereze.

SECRETUL LUI A-54

Interesant este faptul că Thümmel nu a negat nici un moment față de superiorii săi că se afla în legături cu căpitanul Morávek, dar a susținut că urmărea descoperirea întregii rețele de Rezistență și de aceea nu-l arestase pe Morávek. La ordinul conducătorilor Abwehrului, el a comunicat adresa lui Morávek, însă Gestapoul a găsit iar o locuință goală. Cine îl avertizase pe Morávek? Gestapoul a căpătat convingerea că însuși Thümmel era A-54 și în februarie 1942 l-a arestat din nou. De această dată Thümmel a recunoscut că el este misteriosul René, și a repetat teza sa: prin Morávek intenționa să pătrundă în comandamentul Rezistenței din Cehoslovacia. Abwehrul a protestat pe lîngă Heydrich și Gestapoul a fost din nou silit să-l elibereze.

În problema «Thümmel» a început o luptă surdă între Abwehr și Gestapo, respectiv SD. Fazele acestei lupte, în care «cazul Thümmel» nu a reprezentat decît o etapă, ce-i drept importantă, le vom urmări altădată. Fapt este că Gestapoul îl ținea sub supraveghere pe Thümmel și că agenții îl urmăreau pas cu pas. Tocmai din această cauză Morávek, care nu știa că A-54 se afla în mîinile Gestapoului, a căzut în cursă. Thümmel și Morávek aveau întîlnire într-un parc cînd căpitanul a observat că este înconjurat. Și-a scos revolverele și a început să tragă. Deși rănit la un picior, a încercat să fugă, dar pierderea de sînge l-a slăbit, a căzut și, văzîndu-se fără scăpare, s-a sinucis.

Thümmel a fost arestat, de această dată definitiv, la 20 martie 1942. Între timp se petrecuse însă un eveniment care avea să aibă uriașe repercusiuni asupra întregii situații din Cehoslovacia.

GRUPUL ANTROPOID INTRĂ ÎN ACȚIUNE

În noaptea de 28 decembrie 1941 trei grupuri de parașutiști au fost lansate pe pămîntul Cehoslovaciei: Silver A (care aducea cu el un nou post emițător), Silver B și Antropoid, acesta din urmă fiind compus din plutonierii Kubis și Gabcik. Cei doi aveau o sarcină specială: să-l execute pe Heydrich.

Aici revenim la rolul serviciilor secrete britanice care, la un moment dat, au înfăptuit acțiuni răzlețe, fără participarea mai largă a mișcărilor de Rezistență — acțiuni pe care unii autori le numesc «spectaculoase». Așa de pildă, Jacques de Launey în cartea sa «Războiul psihologic» spune că «englezii, pierzînd într-o anumită epocă controlul asupra Rezistenței europene, întreținеau speranța popoarelor prin unele gesturi spectaculoase». Printre acestea erau cîteva lovituri nu numai spectaculoase, ci și folositoare. Dar executarea lui Heydrich — despre care vom vorbi acum — s-a dovedit a fi de-a dreptul dăunătoare.

De altfel, încă înainte de a se trece la acțiune, organizația Jindra, apoi și conducerea centrală a Rezistenței din Cehoslovacia (UVOD) au comunicat la Londra: «Acest atentat nu ar fi de nici un folos aliaților, iar pentru poporul nostru ar avea urmări tragice. El n-ar pune în pericol numai pe ostatici și pe deținuții politici, dar ar duce la pierderea altor mii de vieți... După atentat nu va mai fi posibil să întreprindem ceva util pentru aliați... Dacă motive de politică internațională impun un gest de o asemenea natură, atentatul ar putea să vizeze pe unul dintre trădătorii locali, în primul rînd pe E.M.» (Emanuel Moravec — identitatea de nume este doar o coincidență — era ministrul educației naționale în guvernul trădător de la Praga).

Atentatul asupra lui Heydrich nu a fost revocat și cei doi parașutiști, trimiși de la Londra, l-au ucis în ziua de 27 mai 1942. Era, de fapt, un atentat spectaculos, un act de violență menit să atragă atenția opiniei publice. A dispărut unul dintre călăii hitleriști, dar urmările atentatului au fost groaznice pentru poporul cehoslovac. Satul Lidice a fost ras de pe suprafața pămîntului și numai la Praga și Brno curțile marțiale au pronunțat 1 500 condamnări la moarte. Mișcarea de Rezistență a primit lovituri grele, mai ales — după cum observă publiciștii cehoslovaci Hamsik și Prazák — «organizațiile burgheze de orientare londoneză, în cea mai mare parte foarte slab conspirate».

HEYDRICH TREBUIA SĂ DISPARĂ!

Faptul că atentatul împotriva lui Heydrich a fost în cele din urmă înfăptuit, în ciuda avertismentelor mișcării de Rezistență, naște multe întrebări. Persoana lui Heydrich trebuia, așadar, să dispară! Din ce cauză? După unele informații amiralul Canaris ar fi fost un agent dublu care avea angajamente și față de serviciul secret britanic. Să fi bănuit Heydrich ceva despre legăturile lui Canaris cu Intelligence Service? Sau poate deținea chiar unele dovezi în această privință? Aceste presupuneri nu au fost pînă acum dovedite dar nici infirmate. În tot cazul a existat o luptă, o rivalitate ascuțită între Canaris și Heydrich, în consecință și între Abwehr (deci Armata) și SD (deci SS).

Cei doi parașutiști, Kubis și Gabcik, trimiși SOE-ului care l-au executat pe Heydrich, s-au refugiat cu un grup de patrioți într-o biserică din Praga, unde, după o rezistență eroică, au căzut pînă la unul. Deci nu au putut fi arestați, interogați și judecați. Cei care l-au executat pe Heydrich nu au fost «oficial» regăsiți, și aceasta a îngroșat ceața presupunerilor care a învăluit atentatul de la 27 mai 1942. În tot cazul, în momentul atentatului tensiunea dintre Canaris și Heydrich ajunsese la punctul ei culminant.

Care a fost soarta lui Paul Thümmel după asasinarea lui Heydrich?

Thümmel nu a fost niciodată judecat, în trucît un asemenea proces ar fi fost prea neplăcut atît pentru Abwehr cît și pentru Wehrmacht. În consecință, sub numele de Peter Toman, el a fost închis în fortăreața de la Terezin unde a și fost executat, doar cu două zile înainte de moartea lui Hitler, din ordinul Gestapoului. Acest om misterios, nazist convins la început dar care încă înainte de război și-a oferit serviciile cehoslovacilor, «acest om s-a purtat nu numai ca un informator, ci ca un participant la lupta de Rezistență» — scriu Amort și Jedlicka în cartea lor «Secretul lui A-54». El nu a trădat pe nimeni și Gestapoul nu a aflat nimic de la el despre activitatea în slujba aliaților. Nu se va ști poate niciodată exact ce l-a îndemnat să se angajeze în lupta împotriva hitleriștilor...

Ion ASZÓDY

CRONICA DE TREI SECUNDE

Zoologie

Politicienii din anumite țări se împart în ulii, șoimi și porumbei. Shirley Temple, candidînd în niște alegeri minore, s-a autodefinit bufniță. Se dezvoltă o specie de scafandri, oamenii-broaște. Mașini serioase se numesc Jaguars, avioane rapide — tinichele. Reclama pentru benzina «Esso» susține că Esso plasează în fiecare motor un tigru. Un satelit de mare perfecțiune e botezat «Pasărea albastră». Unii atleți, sacrificați în cursele pentru stabilirea unor recorduri mondiale, sînt numiți iepuri. Înotătorii abordează stilul delfin sau fluture. Există gume de șters «Elefant» și lame de ras «Girafe». O anumită hîrtie se intitulează urs. Păsări și patrupede, o numeroasă zoologie coboară în cotidianul planetei și participă la viața omenirii moderne. A apus vremea cînd leii caracterizau doar eroii cu inimi brave, vulturi și bouri se încrustau numai pe blazoane, iar întreaga faună inspira doar fabule. Cine se mai hrănește, azi, cu morala fabulelor?

E un semn bun sau un semn rău?

E frumos sau nu?

E neliniștitor?

Nu știu, important e ca pe vesnica lui arcă, înconjurată de atîtea dobitoace și sălbăticiuni, amestecîndu-și respirația cu suflarea lor, omul să le amintească încăpățînat și des — dar prin gesturi fără echivoc — că s-a despărțit cumva, pe undeva, definitiv de ele.

Polemică

De vreo două săptămîni, am pe masa de lucru un reportaj — «formidabil», mi s-a spus — cu ipotezele de lucru ale unor strategi americani privind desfășurarea unui eventual cataclism atomic. Nu mă decid să-l citesc. Din lene, probabil. Și azi, de pildă, renunț, preferîndu-i o știre din «Le Monde»: dl. Cren, primarul din Alençon, a ordonat ca în orașul său să se declanșeze o luptă totală împotriva zgomotelor și a enumerat toate sursele posibile și imposibile care ar putea tulbura liniștea urbei. Printre acestea — lătratul cîinilor și miorlăitul pisicilor. Dl. Cren le-a interzis. Din toată Franța au început să sosească pe adresa primarului scrisori de protest, injurii și chiar amenințări cu moartea în cazul cînd nu va lăsa animalele să se afirme în chip natural. Cei vizat replică, explică, perorează. Să mor că dacă mîine îmi cade în mînă stocul acesta de scrisori, mă arunc o zi, două, zece, în lectura lui uitînd de toți și de toate ipotezele catastrofale. Căci iată o polemică serioasă, o polemică bogată în idei. N-aș fi original, o știu. De mult, Giacometti ne-a îndemnat ca în incendiul unui muzeu să nu ezităm a salva mai întîi pisicile.

Radu COSAȘU

Aspect din timpul tratativelor purtate cu prilejul vizitei făcute în Italia, săptămîna aceasta, de către președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, la invitația președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Italiene, Aldo Moro.

Legăturile vii, de prietenie și fraternitate, statornicite de-a lungul vremii între popoarele român și italian, au cunoscut, mai ales în ultimii ani, o largă

„dacă v-ați opri în guatemala..."

În ciuda reclamelor agenților de voiaj nord-americane care prezintă în termenii cei mai exaltați «împrejurimile încîntătoare ale lacului Atitlán» sau «spectacolul exuberant al tîrgului de la Chichicastenango», sînt rari turiștii care trec astăzi pragul Guatemalei. «Dacă v-ați opri în Guatemala ați vedea că moartea nu mai are aici nici o importanță. Ați afla că un prieten a fost asasinat în ajun la colțul străzii sau că un altul a fost arestat...» Afirmația, apărută nu demult în paginile ziarului mexican «Siempre» și aparținînd unui guatemalez, a fost confirmată o dată în plus zilele trecute, cînd agențiile de presă au transmis știrea asasinării lui «Miss Guatemala» 1959.

Într-adevăr, în ultima vreme destinele multora dintre cei 4 500 000 de locuitori ai Guatemalei sînt pecetluite cu un glonte pe străzile pustii sau în limitele strîmte ale rectangularei Plaza central. Și, deși este greu de făcut o statistică a crimelor și asasinatelor din ultima vreme, cîteva publicații încearcă totuși: londonezul «Economist» apreciază că în cursul lui 1967 au fost asasinate mai mult de o mie de persoane, iar revista mexicană «Vision» arăta că din septembrie 1966 și pînă în iulie 1967 teroarea a costat viața a două mii de persoane.

Agravarea situației politice și declanșarea terorii sînt rezultatul activizării organizațiilor de extremă dreaptă, scăpate aproape complet de sub controlul guvernului. Pasivitatea guvernului și complicitatea a numeroase elemente ale armatei au dus la o adevărată proliferare a acestor organizații. Cea mai temută, «Mano blanco», este susținută de conservatori, care acceptă mai degrabă haosul politic decît un program de reforme sociale. Pe lîngă «Mano blanco» mai acționează N.O.A., A.S.A., Rayo și Cadeg. Tehnica tuturor acestor organizații teroriste de dreapta — povestesc turiștii reîntorși din Guatemala — este aceeași: acționează de preferință noaptea sau în zori. Uneori, ucid pe loc. Alteori, cadavrele sînt găsite șiurea, cîteva săptămîni mai tîrziu, cu urmele, încă vizibile, ale torturilor.

La originea situației tragice a unei țări onorate în 1967 de Miguel Angel Asturias cu Premiul Nobel pentru literatură — scria «Le Monde» — se află mizeria, analfabetismul, structurile economice arhaice și extrema dependență de Statele Unite. «Singura instituție care deține puterea și este respectată este armata...» declara vicepreședintele țării, Marroquin Rojas. Iar forțele armate guatemaleze sînt echipate și antrenate de instructori nord-americani, membri ai «forțelor speciale»...

Rodica DUMITRESCU

Pe străzile capitalei guatemaleze, în aceste zile.

promisiunile și bumerangul

«Sîntem prietenii voștri». De-a lungul recentului turneu african, de 22 000 mile, al vicepreședintelui american H. Humphrey, aceste cuvinte au apărut ca un laitmotiv în mai toate discursurile rostite în cele nouă capitale vizitate. Un laitmotiv care — împreună cu faptul că este prima vizită din ultimii zece ani a unei asemenea înalte oficialități americane — a ținut să demonstreze «bunăvoința» S.U.A. față de popoarele acestui continent.

Dar cum s-a manifestat această «bunăvoință»? Desigur nu numai prin împărțirea la Kinshasa, de pildă, a cărții «Această Americă» a președintelui Johnson, cu autograful acestuia, sau... prin zîmbete, în piața din Abidjan, unde Humphrey s-a amestecat printre cumpărătorii de suveniruri, glumind cu familiaritate cu localnicii. El a adus și daruri «mai substanțiale» — și anume... promisiuni.

Atît în fața celor 500 de auditori reuniți în clădirea cu 7 etaje adăpostind sediul Comisiei economice O.N.U. pentru Africa, cît și cu alte prilejuri, vicepreședintele S.U.A. a ținut să afirme: «Sînt încredințat că programul nostru de ajutorare ar trebui dublat sau chiar triplat», deși n-a uitat să se refere și la posibilitatea reducerii de către S.U.A. a ajutoarelor pentru străinătate. Abordînd aspectele concrete, H. Humphrey a subliniat că în viitor ajutorul american va fi acordat, în mare măsură, prin intermediul diferitelor organizații și grupări regionale africane «în încercarea de a se înlătura ideea unui amestec al Washingtonului în afacerile interne ale statelor africane» (precizarea aparține săptămînalului american «Newsweek»).

Cît privește reacția față de această «misiune de bunăvoință», sînt semnificative astfel de remarci ale unor lideri africani, relatate de același «Newsweek»: «Ar fi putut să ne spună toate acestea de la Washington» sau: «Dacă se vădește în cele din urmă că Humphrey a fost aici numai pentru a ne șopti cuvinte dulci, pentru a ne amăgi, sau dacă vizita lui a fost mai curînd legată de obținerea voturilor populației americane de culoare (vicepreședintele american a fost însoțit și de o serie de oficialități de culoare din S.U.A. — n.n.) decît de dezvoltarea noastră, atunci cuvintele rostite acum cîteva zile se vor întoarce ca un bumerang asupra Statelor Unite».

I. CIOARĂ

războiul reclamelor

Reclama s-a instalat definitiv în arsenalul omului de afaceri, fiind «forța de șoc» care trebuie să deblocheze drumurile. Forța aceasta revendică sume uriașe pe lîngă care bugetele unor țări par niște rahitici condamnați la nimicnicie. Doar firma americană «Walter Thompson» atinge anual o cifră de afaceri care reprezintă 600 000 000 dolari, milioane la care destui miniștri de finanțe privesc cu invidie nedisimulată.

Piața reclamelor nu este însă o mare liniștită pe care se poate naviga fără griji. Rechini primejdioși veniți din ape îndepărtate înghit tot ce le iese în cale, mai ales cînd fiecare «înghițitură» le aduce milioane de dolari la capitolul profituri. «Combat» relata de curînd despre aceeași concurență pe piața vest-germană unde firmele americane au acaparat poziții de prim ordin în detrimentul companiilor locale. Enormul buget publicitar al societăților care produc «Volkswagen» și «Mercedes» a fost încredințat unor agenții americane. La fel a procedat și compania de aviație «Lufthansa». Principalele agenții de publicitate din R.F. a Germaniei sînt cele... americane. Avansul lor se datorește, firește, experienței în materie, dar și manierei brutale cu care își înlătură concurenții, după metodele practicate peste Ocean. Dar, pe neașteptate, ultimul venit pe piața vest-germană se dovedește periculos. Sînt specialiștii elveției în reclamă care, într-un timp scurt, au obținut comenzi care se ridică la 100 000 000 mărci vest-germane. 5 agenții elvețiene de publicitate și-au deschis filiale în R.F. a Germaniei, iar a șasea (o firmă din Bâle) își va inaugura în curînd sucursale. Marea societate «Dynamit Nobel AG» s-a adresat experților din Zürich explicînd opțiunea prin «calmul, sîngele rece și meticulozitatea în muncă» a acestora. Cunoscuta întreprindere de țigări «Brinkmann» a făcut apel la serviciile agenției elveției «Triplex». Chiar «Ford»-ul vest-german a remis, pentru 1968, 12 000 000 mărci unei firme din Bâle spre a-i asigura reclama.

Firmele americane au primit o lovitură nescontată. Pe piața franceză, paradoxal, ele se găsesc mai în siguranță. Chiar recent două agenții pariziene au încheiat un acord de colaborare cu puternicii lor concurenți din S.U.A. Dar în R.F. a Germaniei penetrația elveției a creat probleme oficiale. Războiul reclamelor s-a declanșat violent, necruțător, dar... fără publicitate. Pentru că publicitatea pe această temă ar putea dăuna chiar... publicității.

De altfel beligeranții, în totalitatea lor, au motive de îngrijorare. Tot din «Combat» aflăm că mai multe mari societăți au decis să-și organizeze singure publicitatea...

M. RAMURĂ

marginalii

La cererea Statelor Unite, reprezentanții permanenți ai țărilor N.A.T.O. s-au întrunit la Bruxelles pentru a discuta... problemele deficitului balanței de plăți americane.

cadran internațional

dezvoltare pe diverse planuri. Iar actuala vizită, rod al dorinței comune de prospectare a unor noi domenii ale acestei colaborări fertile româno-italiene, a conturat perspectivele de viitor ale evoluției relațiilor dintre România și Italia, înscriindu-se ca o nouă manifestare utilă, atît pe plan bilateral, cît și pe planul mai larg al ansamblului relațiilor internaționale, în concordanță cu interesele îmbunătățirii climatului de pace și înțelegere între state, în Europa și în întreaga lume.

EXTERNE

„RELAȚIILE SPECIALE"

de Silviu BRUCAN

«Relațiile speciale» dintre S.U.A. și Anglia, trecute de-a lungul vremii cu adevărat prin ciur și prin sită, au ajuns acum la un stadiu care merită o atenție... specială. Este vorba de implicațiile profunde pe care le vor avea asupra relațiilor cu Statele Unite măsurile drastice de economii bugetare hotărîte de guvernul Wilson cu privire la poziția militare britanice la «Est de Suez».

În faza inițială a relațiilor anglo-americane, bineînțeles după victoria revoluției americane, drept motiv principal care făcea pe englezi și americani «să se înțeleagă cu greu unii pe alții» deși — după cum se știe — vorbesc, sau pretind că vorbesc, aceeași limbă, marele istoric Trevelyan indica următoarea divergență: «Societatea engleză era bătrînă, rafinată și artificială; societatea americană era nouă, simplă și crudă». Chiar dacă acest *decalaj* — pentru a folosi un termen la modă — s-a mai redus între timp, motivele neînțelegerii s-au accentuat și și-au căutat teren de manifestare pe alte planuri — economic, politic, strategic — pentru a nu menționa decît pe cele mai importante. Treptat, puternicele monopoluri americane au pătruns în bastioanele coloniale ale fostului imperiu britanic și și-au asigurat partea leului, iar în ultimii ani s-au infiltrat și în economia metropolei, acaparînd peste 10% din producția industrială britanică; în momentul critic al Suezului, Washingtonul l-a tras Londrei ceea ce în limbaj nediplomatic s-a numit «teribila cacealma», iar după aceea a manevrat în problema producției unei rachete pentru forța armată britanică pînă cînd a silit Anglia să renunțe la «factorul nuclear independent» și să accepte dependența de S.U.A. și în domeniul nuclear.

Ceea ce însă continua să unească cele două mari puteri era o funcție din ce în ce mai puțin onorabilă în secolul XX, anume cea de *jandarm mondial*, în engleză polițist mondial, mai cu seamă în Orientul Mijlociu și în Asia de sud-est.

Această solidaritate, să-i zicem profesională, a impus Londrei o serie de servituți politice din care cea mai nepopulară, care a stîrnit cele mai vehemente proteste în opinia publică și chiar în partidul laburist, a fost sprijinul moral acordat agresiunii americane în Vietnam.

Acum, prin măsurile adoptate de guvernul Wilson, se creează premise pentru ceea ce Maurice Duverger numește «distanțarea» de Statele Unite. «Lichidarea intereselor engleze în Extremul Orient — scrie el în «Le Monde» — grăbită de necesități financiare va da englezilor mai multă libertate de manevră față de Washington». Într-adevăr, presiunea financiară a determinat pe premierul Wilson să se decidă pentru o opțiune cu serioase implicații politico-strategice în întreaga orientare viitoare a Angliei.

La 16 ianuarie, guvernul englez anunța în Camera Comunelor următoarele hotărîri: pînă în 1971, Marea Britanie se va retrage de la bazele sale din Singapore și Malayezia; tot pînă în 1971 va fi lichidată și prezența britanică în Golful Persic, care inițial urma să fie întărită, ca o compensație la abandonarea Adenului. În legătură cu aceste retrageri strategice a fost anulată comanda pentru 50 de avioane americane tip F-111, în valoare de 425 milioane de lire sterline și s-a hotărît de asemeni ca cele șapte purtătoare de avioane, de care dispune marina regală, să nu mai fie înlocuite atunci cînd se vor demoda sub raport tehnic.

După cum se vede, este vorba de o importantă cotitură în orientarea politico-strategică britanică și singurul lucru pe care-l mai pun în discuție observatorii politici este dacă ea va rezista pînă la capăt presiunilor de la Washington și din unele țări ale Commonwealthului. Este știut că natura radicală a măsurilor anunțate a stîrnit în cercurile oficiale americane «neliniște și decepție». Senatorul Mansfield a dat expresie temerii că S.U.A. se vor găsi acum în situația de a funcționa ca «singurul jandarm mondial», deși nimeni nu le-a cerut vreodată să-și asume acest rol ingrat. Potrivit săptămînalului englez «Sunday Times», președintele Johnson i-ar fi adresat un mesaj personal premierului Wilson, împărtășindu-i neliniștea pe care i-o inspiră o retragere strategică prea apropiată a Angliei, atît în sud-estul Asiei cît și în Orientul Apropiat. Pe de altă parte, vizita precipitată a premierului Singaporului, Lee Kuan Yew, la Londra n-a reușit nici ea să schimbe decizia guvernului, deși Lee n-a ezitat să declare într-un interviu acordat B.B.C.-ului că, renunțînd la angajamentele lor militare la Singapore, britanicii nu pot spera că-și «vor conserva integral privilegiile economice pe care le dețin acolo», ceea ce sună ca o amenințare slab voalată.

Adevărul este că o serie de realități cu care Anglia este confruntată pe arena mondială au devenit atît de puternice încît n-au mai putut fi ocolite. Angajamentele militare moștenite de pe vremea imperiului depășeau cu mult posibilitățile actuale ale Angliei și continuarea lor constituia o povară pe care ea nu o mai putea suporta. Deși acest adevăr plutea de mult în aer și fusese recunoscut de oameni politici lucizi ai Angliei, necesitatea de a lichida mitul «rolului mondial» a apărut într-o formă acută care nu mai suferea amînare datorită crizei economico-financiare căreia nu i se dă de capăt.

În același timp s-a cristalizat concluzia că problemele vitale ale Marii Britanii nu-și pot găsi o soluționare nici în cadrul «relațiilor speciale» cu Statele Unite, nici în cadrul Commonwealthului, ci numai într-un cadru european. Această concluzie majoră în orientarea de viitor a Angliei explică energia și persistența cu care urmărește guvernul Wilson obiectivul aderării la Piața comună, precum și acțiunile pe care le-a întreprins pentru a demonstra că această opțiune a devenit dominantă în politica britanică. Evoluția concepției politice și strategice a Angliei ilustrează tendința mai generală a principalelor puteri capitaliste care, în afirmarea intereselor proprii, încep să se ciocnească de hegemonia americană și să acționeze pentru a se scutura de tutela pe care ea le-o impune. Încă cu un an în urmă, exprimînd alarma pe care o provoacă în cercurile oamenilor de afaceri britanici acapararea unui sector important al producției industriale britanice de către corporațiile americane, premierul Wilson avertiza împotriva acestei «sclavii industriale». Recentele măsuri anunțate de președintele Johnson «întru apărarea dolarului», care lovesc atît de sensibil comerțul și turismul britanic, au demonstrat o dată mai mult că Washingtonul nu-și cruță nici «aliatul special» cînd este vorba de a-și echilibra propria balanță de plăți.

Desigur, ca și alte reorientări politice și strategice care s-au produs în acest deceniu în activitatea internațională a marilor puteri capitaliste, și aceea a Marii Britanii nu este și nu va fi lipsită de zigzaguri și contradicții, mai ales că în cazul de față Washingtonul dispune încă de serioase mijloace de presiune asupra aliatului său «special». Oricum, deciziile recente ale guvernului britanic marchează o evoluție semnificativă pentru faza actuală a relațiilor interimperialiste.

Ne-am obișnuit să auzim că N.A.T.O. discută în reuniuni obișnuite și extraordinare probleme militare și probleme politice. De unde și preocupări economico-financiare?

Statele Unite afirmă că deficitul este cauzat în primul rînd de «cheltuielile militare în străinătate» și, ca atare, problema privește blocul atlantic. De fapt, diplomația americană vrea să se folosească de N.A.T.O. pentru a impune aliaților poverile unei politici inițiate și menținute de Statele Unite. Franța a replicat că există suficiente organisme economice destinate abordării problemelor financiare: O.E.C.D., F.M.I. etc. Numai că acolo se discută nu pe baza disciplinei de bloc, ci în lumina realităților financiare. De fapt, singurul mod care ar justifica o discuție financiară atlantică ar fi planul de a reduce cheltuielile militare destinate întreținerii politicii N.A.T.O. Tocmai asta nu doresc promotorii N.A.T.O.

*

Buletinul savanților atomiști americani publică pe coperta fiecărui număr un ceas ale cărui arătătoare indică, din 1963, orele 24 fără 12 minute. Este un mod propriu de a sublinia primejdia cursei înarmărilor nucleare. Ultimul număr, spre surprinderea cititorilor, înregistrează o schimbare: arătătoarele indică orele 24 fără 4 minute. Unde și cînd s-au pierdut cele 8 minute atît de prețioase? Redactorul șef al revistei a explicat că ele au fost risipite în conflictele militare care au avut loc în ultimii cinci ani, și mai ales cu prilejul inaugurării unei noi etape a înarmărilor: trecerea la producerea rachetei antirachetă. Este greu de apreciat cît de exact merge ceasornicul Buletinului savanților atomiști. Cert este că tot atît de bine cum merge înainte, el poate fi și întors înapoi. Dacă, bineînțeles, faptele vor justifica o asemenea manipulare.

*

În zilele cînd la Bruxelles s-au întrunit miniștrii agriculturii din țările Pieței comune pentru a definitiva o politică agrară, Statele Unite au anunțat prin glasul ministrului agriculturii, Freeman, că vor trece la represalii împotriva C.E.E. în cazul că se vor ridica noi obstacole în calea plasării produselor agricole americane și în cazul folosirii unor «practici neloiale» în comerțul agrar cu Statele Unite. El a dat drept exemplu finanțarea exportării din țările Pieței comune în S.U.A. a jambonului în cutii de conserve.

Ziarul francez «Les Echos» se întreba: «După un război al puilor de găină și al coniacului vom asista acum la un război al jambonului în cutii de conserve?» Tot ce e posibil. Dar dacă se merge așa, cine știe cîte feluri de proiectile vor ajunge să brăzdeze spațiul situat de o parte și de alta a Atlanticului. Așa, în sfîrșit, vom ajunge poate să dezlegăm și misterul farfuriilor zburătoare.

Nicolae URECHE

O imagine surprinsă de aparatul fotografic la o bază americană din regiunea sud-vietnameză Chu Lai, în timpul încetării focului cu prilejul sărbătorii Anului nou vietnamez. Aceste «ghirlande» din benzi de mitralieră au luat aici locul, precum se vede, podoabelor tradiționalului pom. Stranie atmosferă de sărbătoare...

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.50.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Ca la mama acasă!

Sărmăluțe
în foi de varză
conservate
prin frig

aroma
savoarea
și gustul
vă invită
la masă!

Anul XVI-lea 6 (882) — 3 februarie 1968

flacăra

PROPUNERILE

CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA JUDEȚELOR

ȘI MUNICIPIILOR ÎN DISCUȚIA

OAMENILOR MUNCII

Poartă larg deschisă mărilor, vast șantier industrial, centru de mare interes turistic, arhivă istorică multimilenară, loc de zămislire a attor valori artistice și culturale — iată numai cîteva dintre atributele majore care justifică propunerile Comisiei centrale de partid și de stat pe linia primenirilor administrativ-teritoriale, în cadrul cărora orașul Constanța va deveni municipiu. Sînt convins că între marile reședințe administrative ale țării, care au perspectiva unui loc de frunte în ierarhia urbană, orașul de pe țărmul mării își merită cu prisosință locul ce i s-a desemnat. De la Năvodari la Mangalia, pe o întindere teritorială mai vastă decît cea pe care ne obișnuisem altădată s-o atribuim unui oraș, noii vetre a Constanței i se integrează numeroase obiective industriale, portuare, turistice, comerciale, agricole, culturale într-un complex uriaș și variat. Coordonate judicios, așa cum se preconizează, activitatea acestora va duce la efecte pozitive pentru ansamblul economic al țării.

Splendidele stațiuni ce se înșiruie de-a lungul litoralului însorit, din ce în ce mai mult căutate de turiști, își confruntă siluetele elegante ale construcțiilor durate în zilele noastre cu valorile arheologice din marmură și piatră, înfrățindu-se într-o atmosferă istorică, unică. Și nu este desigur o simplă coincidență faptul că hotarele viitorului municipiu Constanța vor îmbrăca o mare parte din linia țărmului mării în Dobrogea, altădată cu attea focare de civilizație. Aceasta satisface din plin nu numai interesele științifice — istorice și muzeale — dar așază într-o unitate indivizibilă și zona marină și portuară de o covîrșitoare importanță economică pentru țară.

Închei cu convingerea că perfecționarea organizării administrativ-teritoriale a țării va aduce Constanței, prin mijloacele noi ce-i vor sta la îndemînă, o înflorire și un prestigiu și mai mare, întrucît noile municipii, printre care se va număra și acest oraș, sînt hărăzite să aducă un flux și mai puternic de energie creatoare în dezvoltarea vieții materiale și spirituale a patriei noastre.

Adrian RĂDULESCU
director adjunct
al Muzeului de arheologie
Constanța

Din lectura propunerilor Comisiei centrale de partid și de stat privind organizarea județelor și municipiilor am dedus printre altele și o serie de implicații privind desfășurarea activității juridice în viitor, implicații asupra cărora aș dori să formulez cîteva păreri.

Se știe: principiul dublului grad de jurisdicție (conform căruia adevărul în justiție nu poate fi stabilit la un singur nivel, alături de instanța de fond trebuind să existe și o alta, de recurs, în afară de instanța supremă, de casație) este un bun definitiv cîștigat de dreptul modern, o condiție a stabilirii adevărului în justiție.

În lumina propunerilor privind organizarea județelor și municipiilor, organizarea, pe unități teritoriale, a instanțelor de fond și de apel oferă două variante posibile:

1) Instanța de fond să fie la județ, cea de recurs la un nivel interjudețean.

2) Instanța de fond să fie la nivel subjudețean (pe grupe de comune și orașe, stabilite după criterii științifice, care să asigure operativitatea maximă a organelor de urmărire penală și a instanțelor de judecată), iar instanța de recurs să fie la nivel județean.

Personal, optez pentru a doua variantă pe care o consider corespunzătoare stadiului actual de dezvoltare a raporturilor juridice din statul nostru. Acesta creează și condițiile unei cît mai directe supravegheri a activității de urmărire penală.

Sergiu ANDON
procurorul șef al raionului
Urziceni

Calitatea de județ atribuită Aradului — în lumina recentelor propuneri ale Comisiei centrale de partid și de stat — are temeiuri dintre cele mai puternice. Mă voi referi, firește, doar la o parte dintre ele:

Aradul și-a exercitat continuu forța de atracție, datorită dezvoltării impresionante a industriei orașului. Cetățenii din actualele raioane Ineu, Gurahonț și Chișineu Criș, bunăoară, cu toate că aparțin de regiunea Crișana, fac drumul tot la Arad: ca să vîndă ori să cumpere în piață, să-și înscrie copiii la liceu, să consulte un medic. În ce privește asistența medicală: dacă un bolnav grav din Sîntana, de pildă, telefonează la Arad, normele actuale nu îngăduie deplasarea autoambulanței Salvării dincolo de hotarele raionului, deși distanța este de numai 10 kilometri. În schimb, un bolnav internat la Arad are dreptul să fie transportat pînă la Orșova sau Herculane, fiindcă se află în raza regiunii Banat, chiar dacă drumul presupune aproape 500 de kilometri dus și întors.

Pentru procurarea feluritelor acte sau rezolvarea unor probleme care depășesc atribuțiile raionului, cetățenii din Bocsig, Răpsig etc., sînt totuși obligați să se deplaseze la Oradea. Cale ferată directă nu există, ci trebuie schimbat trenul și distanța este relativ mare.

Iată deci o altă categorie de dificultăți, care vor fi înlăturate o dată cu noua formă. Avantajele care decurg din această modificare sînt însă infinit mai mari, ele vizînd o dezvoltare urbanistică a Aradului pe măsura puterii sale economice. Configurația județului Arad, conform propunerilor și hărții publicate, cuprinde o întinsă zonă agricolă, renumită în întreaga țară pentru calitatea solului. Bogăția recoltelor, în noile condiții, va putea fi, neîndoielnic, superior valorificată.

Cornel HANȚU
șeful secțiunii financiare
a Sfatului popular orășenesc Arad

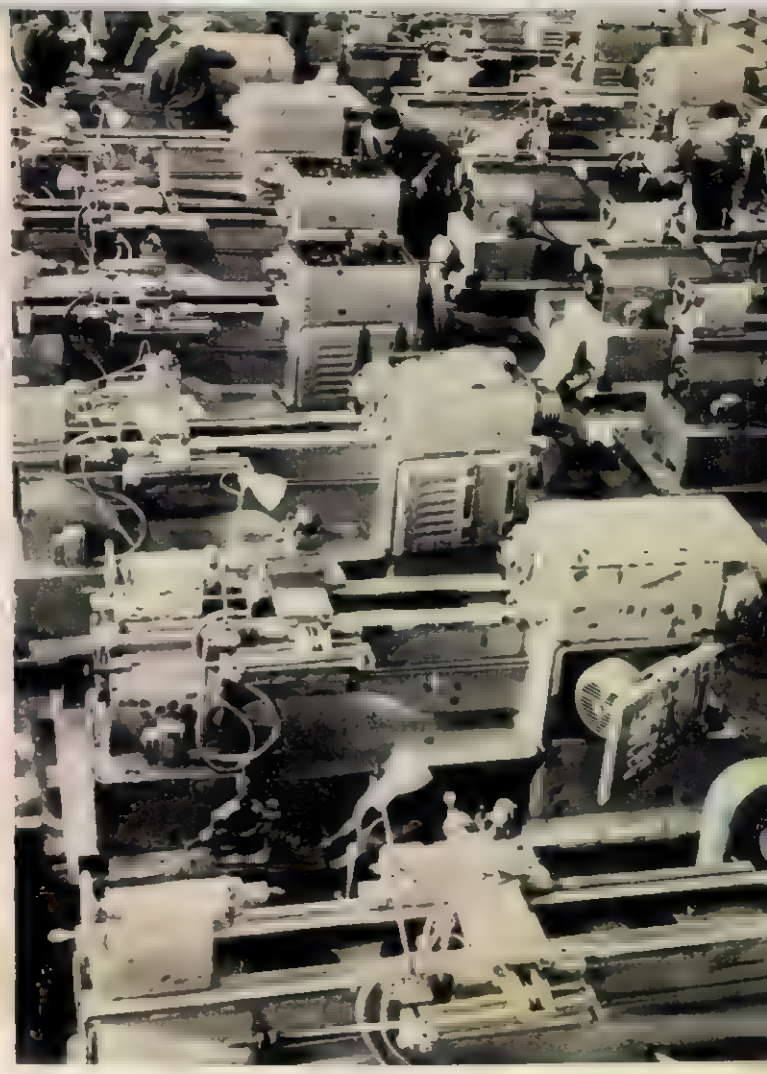

Aradul a devenit în ultimii ani un oraș industrial, multe dintre întreprinderile sale cucerindu-și un bun renume, prin calitatea produselor lor, atît în țară cît și peste hotare. În fotografie: la Fabrica de strunguri din Arad, un nou lot de mașini-unelte sînt pregătite pentru recepție.

GENEZA MĂRII DIN POIANA UZULUI

Începutul a fost consemnat de un eveniment care s-a petrecut recent: devierea apelor Uzului. Această izbîndă a constructorilor hidrotehnici prefigurează nașterea muntelui de beton și a mării artificiale ce se vor statornici la Poiana Uzului. Alt fel spus, pe șantierul din depresiunea Ciucului «bătălia» generală are un singur cuvînt de ordine: barajul! Zăgăzuite de platoșa barajului (înalt de 84 metri), cele 90 de milioane metri cubi de apă vor alcătui marea montană care va alimenta întreaga industrie a Văii Trotușului.

În geneza acestei ample construcții hidrotehnice este cuprinsă și activitatea constructorilor din aceste zile.

Cei doi versanți, între care se va încastra colosul de beton, sînt cutremurați, la răstimpuri egale, de bubuiturile exploziilor. Operațiunea, care se numește în termeni tehnici decopare, curăță taluzurile de roca moartă, desprinzînd din munte straturi de piatră (mergînd la adîncime de 7-8 metri) pînă la plămada geologică sănătoasă. Bucățile de stîncă excavate numai pînă acum pot umple 55 000 de vagoane (convenționale).

Privit în perspectivă, pe verticală, barajul de la Poiana Uzului are acum un corespondent în adîncime: sondorii, injectorii sfredelesc muntele, coborînd pînă la 60-80 metri și difuzează în cele mai mărunte fisuri un lapte de ciment preparat după o anume rețetă. Această așa-numită îmbunătățire a rocii presupune aproximativ 25 000 metri liniari de foraj, adică un drum subpămîntean, întortocheat, de 25 kilometri. Rostul injecțiilor cu lapte de ciment este stabilizarea temeinică a terenului, care va susține greutatea celor 750 000 mc de beton ai barajului.

La stația de sortare a agregatelor, la fabrica de beton se execută ultimele lucrări pregătitoare în vederea startului — turnarea primei bene pe vatra barajului. Sfidînd înghețul și zăpada, constructorii de la Poiana Uzului plămădesc în aceste zile, cu pricepere, cu eroism, geneza unei noi mări muntane.

Tudor JIANU

ÎMPOTRIVA „MAREEI NEGRE"

Este cunoscut faimosul naufragiu al petrolierului «Torrey Canyon», petrecut primăvara trecută. Din epava acestuia, 180 000 tone de țiței s-au revărsat în ocean, invadînd coastele Angliei și Franței. «Marea neagră», care a distrus fauna și flora oceanică pe o mare întindere, a provocat pagube cifrate la 3 milioane de lire sterline și 41 milioane de franci francezi noi. Toate metodele încercate atunci pentru a împiedica petrolul, care plutea pe valuri, să ajungă pe plajele continentului s-au dovedit ineficiente, deși Franța mobilizase în acțiune 200 de vase militare și civile, iar Anglia aruncase în apă imense cantități de detergenți, valorînd 515 000 lire sterline. «Marea neagră» a devenit o problemă a cercetătorilor din întreaga lume în domeniul depoluării apelor, cu atît mai mult cu cît asemenea accidente riscă să se repete, dat fiind tendința actuală spre construcția de tancuri petroliere gigant.

De curînd, chimiștii români au rezolvat această spinoasă problemă tehnică. După o serie de experimentări efectuate în laboratoarele întreprinderii de condiționare și livrare a produselor petroliere din Constanța a fost elaborată rețeta unui depoluant de un tip nou, preparat pe bază de nisip cuarțos

și fluosilicat de sodiu. Produsul se pulverizează pe suprafața apei cu mijloace simple. El provoacă absorbția, coagularea și concentrarea rapidă a straturilor de produse petroliere ce plutesc pe valuri. Straturile de țiței supuse acțiunii depoluantului românesc sînt fragmentate și aduse în stare de particule semisolide, care cad la fund, unde formează compuși stabili. Sedimentele și depunerile naturale acoperă repede particulele de petrol semisolide, care sînt absorbite apoi de nisipul submarin. Depoluantul s-a dovedit foarte util nu numai în înlăturarea efectelor dăunătoare ale țițeiului adus de apă, ci și la stingerea incendiilor produselor sau reziduurilor petroliere. Alți cercetători români au conceput o instalație cu aer comprimat destinată să limiteze și să localizeze răspîndirea substanțelor petroliere la suprafața apei. Cu această instalație, petrolul poate fi colectat sau dirijat. Aceste realizări românești au suscitat un viu interes în rîndul specialiștilor de peste hotare.

G. BRĂTESCU

LA BĂNEASA LA − 10°

Un răget de leu întrerupe pentru cîteva clipe liniștea vrăbiilor zgribulite de frig, adăpostite în copacii din împrejurimi. Urșii, despre care știm că iarna... hibernează, au renunțat la somnolența lor proverbială, fiindcă aici, spre deosebire de pădurea lor natală, se găsește hrană din belșug. Animalele exotice din ținuturile tropicale și subtropicale ca și păsările migratoare din fauna indigenă au nevoie de condiții speciale de întreținere. Adăposturi anume, încălzite fiecare după o temperatură stabilită, riguros întreținută, le face să se simtă «ca acasă». Deci, îngrijitorii au zilnic treabă pînă peste cap. Mai puțină grijă din partea lor cer animalele indigene și cele provenite din ținuturile reci. Totuși și pentru ele trebuie amenajate anumite culcușuri și uneori panouri protectoare, așezate în direcția de bătaie a crivățului, ceea ce, desigur, e mai ușor pentru pretențiile relativ modeste ale acestora.

Pe de altă parte: deși în captivitate unele animale și-au păstrat ciclul firesc de reproducere — struții Emu, lebedele negre din Australia, mamuțele se înmulțesc nestingherite, deci nutriția suplimentară le este necesară pentru evitarea carențelor vitaminice. De o îngrijire deosebită au nevoie rișii, specie aproape dispărută, devenită și la noi rară (grădina are cocuși 15 exemplare dintre care 7 născute în captivitate). Și acum o curiozitate: procedeul arhaic de vînzare-cumpărare prin schimbul direct este principalul sistem folosit de diversele firme și grădini zoologice din lume pentru achiziționarea de noi exemplare. Bine-înțeles, schimbul trebuie făcut în așa fel încît valorile să coincidă.

Un urs polar adus de la o grădină zoologică din Amsterdam, o panteră neagră adusă din R.F. a Germaniei, un tapir de la o firmă din Olanda, doi cocori Sarus originari din Asia, două păsări secretar din Africa, trei șerpi boa etc., sînt cei mai noi locatari ai grădinii achiziționați pe această cale.

Ioan DRĂGAN

Noile construcții de locuințe și așezăminte social-culturale au schimbat din temelii configurația orașului Constanța, străvechea poartă maritimă a țării. În fotografie: o parte a unuia dintre cele mai noi cartiere ale orașului: Tomis II.

Realitatea sovietică surprinsă în aspectele ei caracteristice este redată în peste 200 secvențe fotografice alb-negru și color pe panourile expoziției Uniunea Sovietică în imagini deschisă zilele acestea la București.
Prezentată sub egida Uniunii ziariștilor din România, expoziția este rodul Uniunii de creație «Orbita» de pe lîngă Uniunea ziariștilor din U.R.S.S.

LICEUL GHEORGHE ȘINCAI, LA 75 DE ANI

Liceul «Gheorghe Șincai» din Capitală și-a sărbătorit cea de-a 75-a aniversare. 3 000 de elevi (cursuri de zi și serale) și 96 de cadre didactice au luat parte la festivitățile legate de acest eveniment.

Înființat în ianuarie 1893, gimnaziul «Gheorghe Șincai» a avut începuturi modeste. Vreme de 30 de ani localurile în care a funcționat au fost, în general, neîncăpătoare în raport cu numărul elevilor veniți din toate cartierele Bucureștiului dar, mai ales, din cele mărginașe. Căci această instituție de învățămînt, bucurîndu-se de scutire de taxe, a fost numită încă de la început «Școala săracilor». De-a lungul anilor, printre profesorii săi s-au înscris nume de rezonanță în cultura românească. I.C. Nădejde, Lupu Antonescu, Eugen Lovinescu, Petre Stroiescu și alții au predat, în anul 1893, fără salariu, iar alții și-au închinat întreaga viață ridicării prestigiului acestui liceu. Despre profesorul Gh. Nedioglu, care timp de două decenii a activat aici ca profesor și director, T. Arghezi a scris într-o tabletă din anul 1946: «...Din școala lui, el a făcut o universitate. Acolo s-a învățat bunul-simț, dragostea de patrie și de limbă, noțiunea echilibrului și a măsurii».

Printre absolvenții liceului «Gheorghe Șincai» se numără și acad. Gh. Mihoc, rectorul Universității din București.

N. RĂDULESCU

SPORT

campionul tentacular

A fi campion este, cel mai adeseori, un vis pe care foarte puțini ajung să-l și trăiască aievea.

E firesc! Campionul este cel mai bun dintre cei buni și ne place să-l admirăm, să-i acceptăm superioritatea chiar dacă o facem cu intenția de a i-o surpa cît mai curînd (asta mai ales dacă ne animă un spirit cu adevărat sportiv!).

Campionului îi acordăm și sarcina de a ne reprezenta în comparația pe care o constituie orice competiție cu omologi sportivi de cine știe unde.

Campionului îi revin, prin urmare, răspunderi deosebite cărora dorim ca el să le facă față cît mai onorabil, simțind că astfel ei îi onorează pe fiecare dintre cei care iubesc sportul, în parte.

Campionul este nu numai un reprezentant al unei colectivități, ci chiar produsul acesteia, pentru că — în ciuda calităților strict personale care-i ridică deasupra celorlalți — el nu ar putea exista fără cei pe care îi învinge, cu care se măsoară pentru a-și afla propria-i dimensiune.

Campionul este un etalon, dar un asemenea etalon pe care vrem să-l întrecem de îndată ce l-am văzut instalat pe tronul său supus seismelor ambiției, poate cele mai cutremurătoare dintre cele cunoscute.

Campionul este — într-un fel — transmutația recordului din lumea imaterială a timpului în cea atît de concretă a ființei umane.

Și — întocmai recordului — el este angajat într-o permanentă cursă de autodepășire.

Dar, spre deosebire de record, care conține în esența sa germenul propriei distrugeri, campionul caută să se mențină, să se impună, să predomine. El poate fi sensibil la provocările altor pretendenți, pe cînd recordul rămîne pasiv la tentativele diverșilor aspiranți.

Campionul își schimbă mereu numele, recordul este însă suprem și permanent oricine l-ar deține.

Campionul nu este necesar dar, întocmai curiozității satisfăcute, el își poate pierde ființa îndată după încoronarea sa.

Cel puțin pentru unii, deoarece alții...

Ei bine, alții idealizează în așa măsură ființa campionului încît nu mai văd nimic în jurul ei și — ceea ce este și mai periculos — dincolo de ea.

Momentul devine crucial pentru cariera altor tineri care se lovesc nu atît de personalitatea campionului cît mai ales de poziționarea situației sale, ca de un zid impenetrabil. Campionul beneficiază de condiții aparte, mai cu seamă în ceea ce privește activitatea competițională. El nu poate fi provocat în timpul anului de nici un adversar, el este preferat cînd se alcătuiesc echipele reprezentative (căpătînd astfel o mare și exclusivă rutină internațională care-i va avantaja în fața compatrioților lipsiți de posibilități similare).

Și atunci să nu surprindă faptul că în unele discipline, ca boxul de pildă, nu se găsesc succesori pentru V. Mariuțan sau I. Monea.

Ni se pare mai lucid să-i privim pe campionul instalat pe piedestalul calităților sale recunoscute ca pe un trecut dincolo de o linie de sosire. Și să se acorde o atenție majoră celor care se îndreaptă spre aceeași linie, fără ca prin aceasta să se știrbească ceva din prestigiul și prețuirea datorate campionului.

Și experiența altora ca și propria experiență a boxului nostru (pentru a ne menține la exemple din acest sport) arată că datorită unui «cult» al campionilor s-a ajuns, nu o singură dată, la scăderea valorică a unei formații întregi a cărei refacere s-a produs de-abia după mulți ani.

Poate că o meditație mai atentă asupra acestor aspecte să ducă la unele rezolvări mai fericite și în sporturile de echipă, ca și la evitarea crizei schimbului de generații care se produce încă destul de frecvent în sportul nostru.

Campionul trebuie să existe ca o necesitate, să fie respectat pentru ceea ce reprezintă, dar nu ca exclusivitate ori în detrimentul altora și — mai ales — să nu i se cultive cu exagerare calitățile.

Nu de alta, dar fiind vorba despre un ansamblu de asemenea evidente calități s-ar putea să creștem — dintr-o inocentă bunăvoință — un campion tentacular de care nimeni nu are nevoie...

Emanuel VALERIU

REPORTAJ ÎN FEBRUARIE

de Traian PROSAN

Anul acesta economia noastră se va îmbogăți cu un număr de peste 660 de noi obiective. Un uriaș volum de fonduri financiare va trebui să se materializeze în noile obiective. Fructificarea cît mai rapidă a fondurilor investite rămîne una dintre cele mai importante sarcini ale întregii activități din acest an.

Se dezvoltă în continuare Combinatul siderurgic de la Galați, paralel cu extinderea și modernizarea combinatelor siderurgice de la Hunedoara și Reșița. Va începe să producă Fabrica de motoare asincrone de la Pitești, iar liniile automate de la Colibași vor furniza primele autoturisme românești. În 1968 vor fi date în exploatare fabrici de îngrășăminte azotoase la Craiova și Turnu Măgurele, iar Combinatul de la Tîrgu Mureș se va dezvolta simțitor. Uzinele de aluminiu de la Slatina și de alumină de la Oradea își lărgesc capacitățile de producție. La Corabia și Oradea vor intra în funcțiune două noi fabrici de zahăr. Nu există loc în țara aceasta unde să nu se simtă prezența schelelor, montarea utilajelor moderne, unde să nu se urce noi și noi trepte de civilizație. Să facem, la început de an, un scurt popas pe trei șantiere unde conturul noilor obiective aflate în construcție înscriu primele realizări ale anului 1968.

De aici vor ieși autoturismele românești. Uzina din Colibași va fi una dintre cele mai mari întreprinderi din țară. Soluția aleasă a urmărit concentrarea tuturor proceselor tehnologice într-o singură uriașă hală. Se scurtează astfel transporturile operaționale și se facilitează organizarea unor fluxuri tehnologice continue.

PENTRU R-8 MAJOR

Patruzeci de mii autoturisme și zece mii autoutilitare derivate pe an.

70 ha de teren pentru viitoarea uzină.

O hală monobloc de 100 000 mp.

Șantier, șantier, dar noroiul e prea mare. Sub stratul de zăpadă se ascunde noroiul gros și perfid. A intrat și în hală, adus de camioane. Dacă îngheață e bine. Să dea Dumnezeu.

Dar hala e foarte frumoasă. Chiar și așa, neterminată. O bijuterie. O bijuterie imensă. O hală industrială de circa 100 000 mp e un colos. Prima jumătate e închisă complet. Cealaltă are stîlpii ridicați în proporție de 90 la sută și se montează fermele metalice.

Înăuntru se lucrează intens în sectorul vopsitorie. E prima urgență. Uzina va debuta prin montarea pieselor livrate de Renault, și caroseriile vor fi vopsite aici. Au fost turnate cuvele, pardoselile și canalele, se fac lucrările de finisare. În zilele următoare va începe montarea utilajelor care au început să sosească. Pentru căldură au fost plasate, din loc în loc, termoblocuri. Ici, colo însă picură de sus infiltrații. Asta nu e în regulă.

Dincolo, la Uzina de piese auto, șantierul construiește de zor patru hale separate de 7 pînă la 9 mii mp: pentru segmenți, pentru cutii de viteză, pentru roți dințate și pentru tratamentul termic. Se lucrează intens și la centrala electrică ca și la grupul școlar. Dar lucrarea care reclamă cea mai mare urgență rămîne hala monobloc. Acolo sînt concentrate majoritatea forțelor.

*

În biroul inginerului șef al șantierului, Iosif Viragh, intră continuu oameni în șube care raportează, cer răspunsuri la întrebări, poartă discuții pe toate tonurile. Telefonul zbirnîie continuu.

Ritmul și complexitatea lucrărilor obligă decizii rapide și competente. Conducătorul șantierului cere un pahar de apă și își ia porția zilnică de antinevraigice.

Inginerul Viragh e oarecum mulțumit Planul valoric a fost realizat și depășit La hala monobloc închiderea primei părți s-a executat conform planului și s-a asigurat astfel frontul de lucru interior. Cu celelalte lucrări situația e oarecum asemănătoare. Are însă și greutăți. Există în acest început de an o oarecare penurie de oameni, de mînă calificată. Accesul utilajelor grele se face anevoios. Lipsește ceva documentație chiar și pentru fazele de primă urgență.

*

Vizavi, într-o baracă identică, e omul care trăiește cel mai intens momentul lansării primelor autoturisme la Colibași: directorul general al uzinei. Nu e foarte mulțumit de stadiul lucrărilor și de organizarea de pe șantier. E exigent. Omul acesta știe una și bună, că la începutul semestrului II al acestui an trebuie să producă primele mașini. Și timpul nu stă pe loc. Zboară.

Nu e rău ritmul, dar s-a lucrat, într-o perioadă, mult mai bine, spune directorul. Acum ar fi trebuit atinse alte stadii fizice. Sezonul rece n-a găsit șantierul prea bine pregătit.

Timpul nostru de lucru, cît a mai rămas, nu e foarte favorabil constructorului. Trebuie să lucreze, oarecum, în asalt. Așadar, directorul uzinei nu e prea încîntat. Poate și pentru că în hală, așa cum se întîmplă și azi, se produc în diferite locuri infiltrații. Poate și pentru că, în zilele geroase, care au fost și vor mai fi cu siguranță, căldura în hală e puțintică și se lucrează mai greu. Poate și pentru că drumurile sînt așa cum sînt.

În biroul său, fără secretară, în care se intră direct din sală, directorul face calcule, tratează cu furnizorii, își adună armatele de specialiști, organizează secții, pregătește, într-un cuvînt, viitorul. Au sosit primele utilaje și începe montajul. Prin iulie-august vor coborî pe pantele acestea primele autoturisme. Roșii, gri-bleu, verzi, albe... Pe șoseaua Pitești-Colibași se taie copacii groși din marginea drumului. Se fac lucrări de modernizare. Iar de la Pitești spre București încep lucrările la prima noastră autostradă. I se pregătește automobilului românesc un drum larg. Pe urmă, firește, va avea și directorul general secretară, sală de așteptare, ore de audiență...

ALRO II, III

Poate că cel mai frapant lucru ce se petrece la Slatina e revenirea constructorilor care lucrează la extinderi asupra halelor ce produc de acum metal argintiu. Vechile hale au acum la unul dintre capete adaosuri de schele, de stîlpi, fără ca, bineînțeles, aceasta să împieteze asupra producției. Se prelungesc, așadar, halele existente. Vreo greșeală a proiectanților? Nu.

În căutarea rezervelor interne s-a constatat că instalația de redresori de siliciu, care alimentează halele de electroliză, dispune încă de un supliment de energie electrică. S-au făcut apoi calcule. Ele indicau că la fiecare hală s-ar mai putea amplasa încă 12 cuve de electroliză. Și nu s-a mai stat pe gînduri. Ambele hale productive au fost atacate de constructori. Lucrările se execută din economii la devizul general al etapei a doua, și urmează să intre în funcțiune

R-8 MAJOR TIP '68

R-8 este înzestrat cu un motor Sierra de 1 100 cmc plasat în spate.
Consum de benzină, 6,8/100 km la 75 km/oră.
Patru cilindri în linie, arbore cotit pe cinci paliere.
Puterea motorului, 43 cp.
Viteză maximă, 135 km/oră.
Caroserie monococă autoportantă din oțel. Patru uși.
Suspensie independentă pe cele patru roți.
Spațiu pentru bagaj, 240 dmc.
Scaunele din față, separate, pot fi reglate independent.
Greutatea mașinii, 765 kg.
Frînă de mînă mecanică.
Rezervor de benzină, 38 l.

▲ *Se construiește în ritmuri accelerate.*

Uzina de autocamioane Brașov are acum un complex de lucrări dotat cu stație de spălare, pistă de încercări, linii de garare și estacade. ▼

în trimestrul II al anului 1969.

Creșterea de la 50 000 la 75 000 tone anual era prevăzută să se petreacă către sfîrșitul semestrului I al acestui an. În extinderea Uzinei de aluminiu, aceasta reprezenta etapa a doua de dezvoltare. Rezultatele au întrecut cu mult așteptările și termenele pentru intrarea în probele tehnologice au putut fi devansate cu peste cinci luni. Faptul era extrem de important pentru viitoarele realizări ale uzinei. 7 500 tone aluminiu în plus. 110 milioane lei la producția globală. Toți indicatorii tehnico-economici vor putea fi realizați cu 110 zile mai devreme. Din 164 cuve pentru electroliză au demarat, pînă la 5 ianuarie, 102. La începutul lunii acesteia va lucra toată hala. I.S.C.M.-Craiova, care execută lucrările la uzină, poate fi felicitată.

Pentru următoarele 25 108 tone, reprezentînd etapa a treia de dezvoltare, termenul de punere în funcțiune este trimestrul IV, 1969, dar lucrările sînt de asemenea avansate, în special la hala de electroliză.

Ce păcat că ritmul de execuție foarte rapid este frînat din cauza nelivrării fermelor metalice. Șantierul de la Slatina a funcționat în ultimii doi ani foarte bine. Nerespectarea contractelor de către uzinele «1 Mai»-Ploiești poate strica mult. Sperăm că întîrzierile nu se vor perpetua.

STARTUL A FOST LUAT

Pentru cei care au văzut-o cu 10 ani în urmă, Uzina de autocamioane e tot mai greu de recunoscut. E în fond o uzină nouă. Și-a mutat mereu granițele. Și-a adăugat hale noi, cînd în stînga, cînd în dreapta, cînd în spate sub deal. O hală aflată acum în construcție a trecut strada, în fața clădirii administra-

(Continuare în pag. 7)

În fața acestui pupitru de comandă se dirijează transformarea aluminiului în sîrmă.

Prevăzută să intre în probe tehnologice abia la sfîrșitul trimestrului acesta, nouă hală de electroliză de la Uzina de aluminiu din Slatina lucrează din plin.

tive, apropiind uzina de șoseaua cu plopi care duce spre București. În sus, imperiul autocamioanelor a ajuns la Dîrste. Uzina capătă proporții de gigant.

La sfîrșitul cincinalului, cînd de pe banda de montaj va porni, la mai puțin de cinci minute, cîte un autocamion, uzina se va compara cu cele mai mari întreprinderi de acest fel din lume. Aproape un miliard de lei au fost investiți în noile capacități de producție.

De ani de zile, I.C.I.M.-Brașov are aici șantier permanent. Între beneficiar și constructor s-au stabilit cu timpul relații de colaborare extrem de bune. Nu ușor, și nu simplu. «Cu un an și ceva în urmă, discuțiile dintre noi mai aveau încă violențe. Își amintește inginerul Petre Bădulescu de la serviciul de investiții. Anul trecut însă toate lucrările au fost date în funcțiune în termenele fixate. La Dîrste uzina și-a construit în 1967 un complex de livrări, cu stație de spălare, estacade, linii de garare și pistă de încercări».

E greu de spus cît, dintre cele peste 120 milioane beneficii cu care a încheiat anul uzina, s-a obținut pe seama intrării în funcțiune la timp a noilor capacități și cît datorită organizării științifice a producției și a muncii. E sigur însă că noile capacități au avut o parte de contribuție hotărîtoare la succesele uzinei.

În ciuda frigului de afară, lucrările de investiții pentru anul acesta continuă în același ritm normal. Scăderea temperaturii nu influențează ritmul construcțiilor. La hala monobloc pentru tratament termic se fac lucrări de zidărie și de acoperire. Proiectele sînt asigurate pentru întreg anul. Vor sosi și primele instalații. La noua turnătorie de fontă se ridică pereții și se toarnă buncărele. O stație de beton automatizată și încălzită asigură materialul de rezistență. Anul acesta vor intra în proba de funcționare liniile de turnare 2, 3 și 7 și prima baterie de 4 cuptoare. Constructorii trebuie să intensifice lucrările pentru terminarea tunelelor și galeriilor subterane.

Dar uzina? Care este starea de spirit a constructorilor de autocamioane, cum gîndesc și mai ales cum acționează oamenii de aici, în acest început de an 1968?

Cineva spunea: «Uzina a început anul cu bine pentru că l-a încheiat pe cel precedent bine». 120 milioane beneficii, 500 autocamioane peste plan, 5 milioane piese de schimb, 4 900 tone piese forjate peste plan în 1967 au asigurat lui 1968 o rampă de lansare solidă.

Peste tot, în uzină, elementele de progres tehnic fuzionează cu cele de gîndire economică, cristalizate în măsuri de organizare științifică a producției și a muncii. Unele dintre măsuri au fost aplicate cu succes încă de anul trecut. 1968 i-a surprins cu ochii ațintiți asupra altor zone ale uzinei, pregătiți să opereze adînc transformări importante.

Reorganizarea completă a fluxurilor tehnologice la secția șasiu ritmicizează pulsul. Vor intra în febra organizării științifice sectoarele motor, linia de melc, rolă, direcție, atelierul de montaj frînă și arc unde se vor construi încă șapte transportoare. Întreg volumul de informații economice, tehnice și statistice se va efectua prin intermediul poștei pneumatice. Activitatea dispecerilor a fost organizată într-un sistem nou, capabil să urmărească și să mențină evidența clară a producției. Toate deciziile se vor da postului de dispeceri și liniilor de fabricație cu ajutorul unei stații de interfon.

Organizarea științifică operează sigur și eficient în toată uzina. La oțelărie, un tunel de sablaj, un cuptor de tratament și un transportor vor întregi un flux de producție modern. Un alt transportor va prelua din mers piesele turnate, tratate, sablate și vopsite și le va conduce în secțiile prelucrătoare.

Startul pentru 1968 a fost luat.

Fotografii color de Gh. VOICU

UN MUZEU SUI-GENERIS

Prețioasa colecție muzeistică pe care v-o prezentăm în rîndurile de față (în valoare totală de 13 339 000 lei) este de dată relativ recentă. Ea a fost acumulată în decursul anilor cu concursul binevoitor al conducerii uzinelor «23 August» și «descoperită» de către organele de control ale Băncii de [illegible].

Originalul muzeu, deschis ziua și noaptea, nu poartă deocamdată nici o denumire oficială. Îl vom boteza provizoriu M.F.V.M. R.U.I.P.S.B.P. (Muzeul de fiare vechi, mașini ruginite, utilaje inutile, proiecte spulberate și bani pierduți). Organizatorii lui s-au folosit de un prețios element de sugestie: exponatele au fost lăsate pe locurile lor de acum trei sau treizeci de ani, adică exact acolo unde de prea multă bătrînețe sau but sumei de 1 399 000 lei (unde merge suta, merge și mia) constatînd, după scurt timp apoi, că instalația nu face nici cît o ceapă degerată din pricina unor defecte de fabricație ireparabile. Atunci l-au făcut «disponibil» și l-au propus spre vînzare Atelierelor de material rulant din Pașcani. Dar povestea cu găina moartă, aruncată în curtea vecinului, nu s-a prins. Colosul de metal s-a născut mort și mort a rămas.

Biografii asemănătoare însoțesc și trecutul următoarelor exponate: o mașină de îndoit tabla (245 mii lei) și o foarfecă-ghilotină fabricată de Uzinele mecanice Timișoara (255 mii lei). La un loc: 500 mii lei aruncați pe fereastră, la care se adaugă 140 mii lei plătiți în decursul anilor (absolut inutil!) drept cote de amortizare.

Instalația de preparare a amestecurilor de formare, considerată cu ani în urmă drept inovație de prestigiu, nu a funcționat nici o zi. În schimb uzina a fost nevoită să plătească 150 000 lei cote de amortizare. O afacere cu adevărat strălucită!

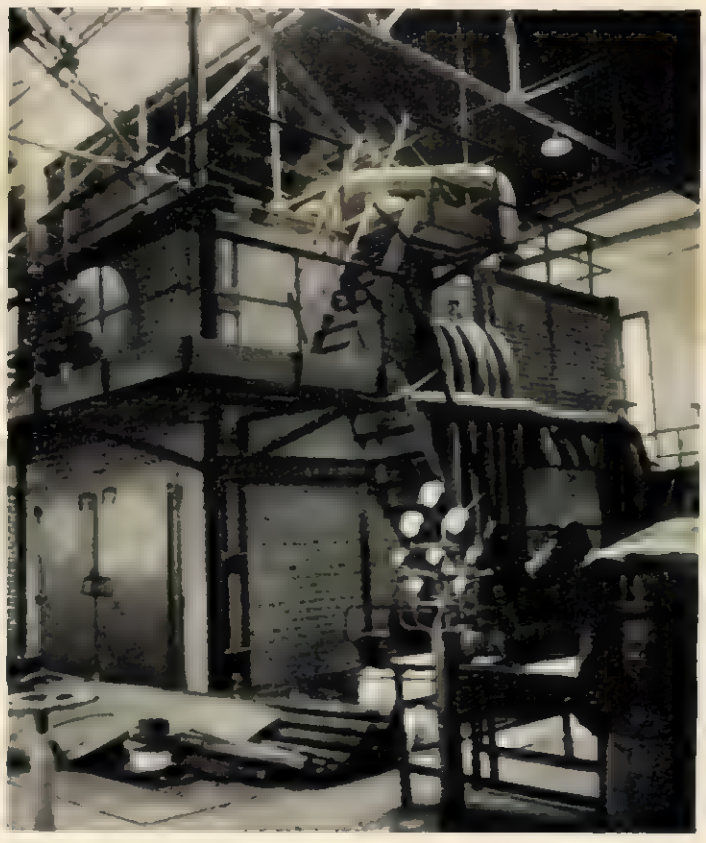

Acest colos metalic, decedat de timpuriu într-una dintre secțiile uzinei «23 August», a fost fabricat de către uzinele «Vulcan» și a costat 1 399 000 lei. El trebuia să funcționeze în calitate de «cazan de abur», dar din pricina defectelor de fabricație a rămas ceea ce se vede: o hardughie inutilă.

tinerețe, dintr-un motiv sau altul, cele 85 de mașini, utilaje și instalații și-au dat obștescul sfîrșit.

Obiectele aparțin unor perioade extrem de diferite. Unele figurează în evidența mijloacelor fixe încă din 1937 (ca de pildă un compresor cu piston mobil în valoare de 57 000 lei), altele au devenit piese de muzeu abia în ultimii trei ani.

Vă prezentăm cîteva momente semnificative din istoria lor dramatică și pasionantă.

Cel mai voluminos exponat, un cazan de abur, fabricat de uzinele «Vulcan», a fost montat la uzinele «23 August» în 1962. Specialiștii de aici l-au achiziționat în schim-

Muzeul nostru, ca orice muzeu, adăpostește și o sală a pieselor rare. Două obiecte ne-au atras atenția cu deosebire. Este vorba de «mașina de format prin aruncare» și «instalația de preparare a amestecurilor de formare». Amîndouă au fost proiectate și executate în cadrul uzinei, prima avînd drept scop mecanizarea operațiunilor de formare, cealaltă pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru în turnătoria de oțel. Cît au costat aceste două prestigioase realizări (pentru care, evident, s-au plătit prime și s-au rostit discursuri emoționante) și care s-au dovedit inutilizabile, greșit concepute și fabricate, de îndată ce au fost supuse probelor tehnologice? În total: 600 mii lei. Recomandăm în supliment citirea memoriului justificativ, veritabilă pagină de antologie redactată cu rigla de calcul, o dovadă elementară că nu numai umoriștii de cariera, ci și reprezentanții științelor exacte se dovedesc uneori oameni de spirit.

«În decurs de un an de zile, — scriu autorii memoriului — perioadă în care mașina de format prin aruncare nu a funcționat nici o zi, s-ar fi putut realiza o producție de 34 320 tone piese cu o eficiență economică de 47 275 lei». Dar cum treaba nu a izbutit «s-au plătit cote de amortizare de 150 mii lei». Recent, mașina a fost propusă pentru casare (bună ca fier vechi!).

Să recapitulăm: un grup de aprigi inventatori proiectează și execută o mașină originală. Întreprinderea investește în acest scop 484 000 lei. Instalația se dovedește inutilizabilă, nu produce nici o zi, înghite în continuare și frumoasa sumă de 150 000 lei și sfîrșește prin a trece în depozitul de fier vechi. Ei și? Lucrurile puteau să se desfășoare și altminteri și atunci — gîndiți-vă! — întreprinderea ar fi realizat 34 320 tone piese.

Mai cunoaștem o poveste asemănătoare. Cea a săteanului care și-a așezat cloșca pe ouă, iar apoi, călătorind pe volutele fanteziei, și-a văzut ograda plină de galițe, pe urmă punga doldora de bani, casa-casă, averea la ladă și drept poantă, cloșca moartă și ouăle sparte.

*

Mai puțin dotați cu simțul umorului s-au dovedit însă membrii echipei de control. Ei au constatat că mașinile, utilajele și instalațiile decedate în secțiile și halele uzinei însumează frumoasa sumă de 13 339 000 lei. Peste treisprezece milioane imobilizate în mod cu totul nejustificat și pentru care uzinele «23 August» au plătit pînă în prezent, drept cote de amortisment (bani risipiți în vînt, mai exact spus), nu mai puțin de 1 600 000 lei, sumă care grevează asupra prețului de cost general al întreprinderii. Se menționează de asemenea că cea mai mare parte a utilajelor nefolosite au fost achiziționate în ultimii ani (5 179 mii lei cheltuiți pentru mașini și instalații aduse din străinătate și 8 258 mii lei pentru utilaje fabricate în țară).

Toate acestea la 31 decembrie 1967. Cu doi ani în urmă, la 21 mai, același muzeu adăpostea piese în valoare de 5 000 000. Iată, așadar, că piesele achiziționate între timp au sporit sensibil valoarea totală a colecției, trecînd-o dincolo de 13 000 000. O realizare într-adevăr remarcabilă.

Felicitările noastre!

Liviu TIMBUS
Fotografii de Elena GHERA

LA 4 FEBRUARIE SE ÎMPLINESC 20 DE ANI DE LA SEMNAREA TRATATULUI DE PRIETENIE, COLABORARE ŞI AJUTOR RECIPROC DINTRE REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA ŞI UNIUNEA REPUBLICILOR SOVIETICE SOCIALISTE. CU ACEST PRILEJ PUBLICĂM REPORTAJUL SCRIITORULUI ŞTEFAN IUREŞ. POPOSIND ÎN CÎTEVA ORAŞE SOVIETICE, EL VORBEŞTE CITITORILOR NOŞTRI DESPRE ACELE «RIME PESTE TIMP» PE CARE LE CONSTITUIE ALĂTURAREA ÎNTRE MULTISECULARELE VESTIGII ARHITECTONICE — CU GRIJĂ PĂSTRATE — ALE VECHII RUSII ŞI NOUL CARE A IZBUCNIT IMPETUOS ÎN ANII PUTERII SOVIETICE, MODIFICÎND STRUCTURAL ASPECTUL TUTUROR AŞEZĂRILOR URIAŞEI ŢĂRI.

VÎRSTA ORAŞELOR

ÎNSEMNĂRI DINTR-O CĂLĂTORIE ÎN U.R.S.S. DE ŞTEFAN IUREŞ

Fără să aibă cochetăria femeilor, nici oraşele nu-şi prezintă prea des actul de naştere. Călătorul este obligat să presupună vîrsta oraşului după monumente, după «atmosferă», informaţiile nefiind decît puncte de reper pentru impresiile culese pe viu. Tocmai de aceea dificultatea celui aflat într-unul dintre oraşele Uniunii Sovietice este, nu rareori, apreciabilă. Elemente contradictorii se alătură la tot pasul şi, ca prim şi major exemplu, Moscova deschide lista.

Moscova veche şi Moscova nouă coexistă, se întrepătrund, îşi oglindesc frumuseţile una într-alta. Operele marilor arhitecţi ai Ecaterinei a II-a, un Kozakov, un Bajenov, un Jiliardi, stau faţă în faţă cu creaţiile arhitecţilor din epoca puterii sovietice, proiectanţi din rîndurile cărora numele arhitectului Posîtkin se reliefează, fiind cert că autorii imenselor suprafeţe recent construite în capitala Uniunii Sovietice vor înscrie şi alte numeroase nume în cronica edificiilor moscovite. Dar pentru că faţă de Moscova veche, cea nouă prezintă realitatea unor dimensiuni în continuă extindere, raportul nu este şi nu poate fi acela de egalitate mecanică. Gîndiţi-vă: numai raionul de sud-vest, opera ultimului deceniu, găzduieşte un milion de locuitori din totalul de şase milioane şi jumătate de cetăţeni ai capitalei sovietice.

Se poate vorbi în schimb despre prezenţa vechilor imagini moscovite, acelea care în sensibilitatea celor de azi au căpătat de mult patina istoriei. Un zid, o clădire, un monument evocă trecătorului un moment de seamă din istoria pămînturilor ruseşti — iar edificiile secolului al XX-lea nu fac decît să sublinieze şi mai mult valoarea afectivă a trecutului, o pun în evidenţă, îi dau suportul realităţii contemporane. Autobuze şi autoturisme trec în viteză prin dreptul vechii bariere Kaluga, acolo unde trupele epuizate ale lui Napoleon şi-au început retragerea care avea să se încheie cu distrugerea Marii armate la 1812. Dar tot în apropiere se află un post înaintat al viitorului — Institutul de maşini electronice. Cele douăzeci de turnuri ale Kremlinului, cu veteranul lor, turnul Borovitki, şi cu zidul provenind încă din secolul al XV-lea, închid în incinta lor impunătoarea sală a Congreselor, expresie a monumentalităţii funcţionale moderne. Curioase şi profund originale sînt aceste «rime» arhitectonice, alăturînd unei creaţii multiseculare o operă a zilelor noastre şi reuşind să creeze un ansamblu unitar. Astfel, de o parte a rîului Moscova, Kremlinul cu turnuri şi ziduri crenelate, şi de alta hotelul «Rossia», paralelipiped alb cu 3 000 de camere, formează o unitate, oricît de opuse sînt imaginile sau poate tocmai pentru că sînt opuse.

Moscova veche, Moscova nouă! 90 la sută din fondul de locuinţe al Moscovei prerevoluţionare era alcătuit din căsuţe de lemn şi fără etaje. Cîteva dintre acestea mai pot fi zărite spre marginile oraşului, dar uriaşa majoritate au cedat terenul blocurilor, printre care impunătoarele siluete de 20-25 etaje din beton şi sticlă, construite în formă de carte deschisă şi inaugurate pe Prospectul Kalinin în toamna anului trecut, cu prilejul sărbătoririi semicentenarului Revoluţiei. Cunoscuta arteră moscovită Sadovaia fusese iniţial formată din valuri de pămînt cu rol de fortificaţii (sec. XVI-XVIII), apoi dintr-un lanţ de grădini. Oamenii instruiţi explică bucuros copiilor aceste «antecedente» ale magistralei actuale. Cu peste 800 de ani în urmă, pe drumul mai tîrziu numit Iaroslavskaia, venise cneazul Iuri Dolgoruki, întemeietorul Moscovei. Pe acelaşi drum au mers participanţii la Festivalul Mondial al Tineretului din 1957 spre locul de deschidere al acelei grandioase manifestări internaţionale, prilej cu care artera şi-a părăsit vechiul nume, pentru a se numi Prospectul Păcii. O altă «rimă» peste timp. Biserica Sf. Treime, ridicată acum trei secole, aşa cum glăsuieşte inscripţia, «de meşterul iobag Pavel Potehin stăpînului său cneazul M. Cerkaski», este oarecum vecină cu un monument funcţional, tipic pentru cea de-a doua jumătate a secolului XX — turnul de televiziune, înalt de 525 metri.

Timpurile şi-au lăsat amprenta în marele oraş. Amintirile trăiesc toate, suprapuse uneori. La Bolşoi Teatr, pe sub cvadriga de pe frontonul sprijinit de coloane masive, au păşit figurile celei mai ilustre ale artei, dar şi ale ştiinţei ruse: dacă aici s-a cîntat prima operă rusă («Ivan Susanin»), tot la Bolşoi Teatr a fost adoptat, într-o şedinţă istorică prezidată de Lenin, planul GOELRO, punctul de plecare al electrificării întregii ţări sovietice.

Pentru cel ce vrea să-şi facă o imagine despre ceea ce obişnuim să numim cu o formulă curentă «petrecerea timpului liber» — o utilă comparaţie între o ceainărie şi un bazin. Ceainăria, clădită într-alt secol, într-un edificiu iniţial destinat a fi reşedinţa unui mandarin chinez, are tot pitorescul corespunzător vechimii şi soartei sale; cîte generaţii de negustori moscoviţi nu vor fi încheiat tranzacţii comerciale bănoase în aburii deşi şi înmiresmaţi ai zecilor de samovare! În schimb, bazinul «Moskva» (130 m diametru, 13 000 mp suprafaţă, apa încălzită la 27°) a fost inaugurat în 1960, primeşte zilnic cîte 10 000 amatori de nataţie şi constituie, în toate cele patru anotimpuri, o sursă de sănătate şi bună dispoziţie pentru oameni de toate vîrstele: i-am întîlnit aici, în friguroasa zi de 30 aprilie, pe contabilul pensionar Makar Lopuhov, de 70 de ani, înotînd alături de Serghei Butnov, 16 ani, elev la o şcoală tehnică mecanică...

În sfîrşit, în această sumară paralelă între Moscova veche şi Moscova nouă ar mai fi de spus un cuvînt despre monumente. Turnul Spasski a deţinut multă vreme monopolul, ca simbol al oraşului; poate că va fi concurat acum de turnul televiziunii. Există însă nişte «memento»-uri istorice străvechi sau relativ recente, dar subordonate, şi unele, şi altele, aceleiaşi idei. În Piaţa Roşie poate fi admirat monumentul închinat lui Minin şi Pojarski, înfocaţii apărători ai pămîntului natal în cel de-al 17-lea veac. Iar o clădire de pe strada Gorki, casă de

locuit, are postamentul din masive blocuri de granit roșu; aceste blocuri fuseseră comandate de Hitler pentru statuia victoriei sale asupra Uniunii Sovietice... Führerul vînduse pielea ursului din pădure, cum s-ar zice, dar istoria a știut să pună lucrurile la punct.

Pentru un oraș timpurile au altă unitate de măsură decît pentru un om, însăși noțiunea de nou sau de vechi este labilă și te poți întreba, astfel, dacă sediul Comisiei Centrale de Statistică, opera lui Le Corbusier — 1930, poate fi socotit sau nu ultramodern astăzi.

*

De la Moscova să trecem însă, fie și cu pași grăbiți, prin Pskov. Pskovul are 1 000 de ani vechime, posedă propriul său Kremlin (așa se numea partea centrală, fortificată, a orașelor feudale ruse) și a respins, de-a lungul istoriei, numeroase asalturi, între care și pe acela, notabil, al regelui suedez Gustav Adolf. Pisica sălbatică de pe stema orașului, zidurile împodobite cu fresce ale mănăstirii Mirojski datînd din secolul al XII-lea și nenumărate vestigii de interes istoric și artistic dau orașului coloratura specifică arhaizantă; dar această Tîrgoviște rusă a intrat de mult pe făgașurile moderne. Mărturie stau instituțiile sociale, culturale, pedagogice, filiala Institutului politehnic din Leningrad, Combinatul de panouri prefabricate, spitalele de mare capacitate, clădirile cu nouă etaje, școlile muzicale, proiectul noului teatru etc. Evident, pentru arhitectul șef al Pskovului, tînărul Hlebnikov, ca și pentru sovietul orășenesc, se pune problema găsirii acelor formule care să lase intact specificul mileniului scurs de la ziua ctitoriei și, în același timp, să asigure orașului viitorul la care are tot dreptul. Acesta este un lucru dificil. Dar dificultățile creației plac...

■

Bratsk, orașul din preajma hidrocentralei de pe rîul siberian Angara, are cu totul alt fel de probleme. De la întemeierea lui nu au trecut decît 13 ani. După acest infim termen, orașul are 20 de microraioane, e format în întregime din case cu 4-5 etaje și populat de 85 000 locuitori, primii din cei 270 000 prevăzuți pentru viitorul apropiat. Recent au fost inaugurate Casa de cultură cu 800 de locuri — scenă turnantă, foaiere spațioase, elegante — un complex sportiv de 5 000 de locuri și alte clădiri

Alăturare plină de farmec: în decorul *medieval al zidurilor și turnurilor* Kremlinului, Palatul Congreselor.

destinate recreării. Cum pentru mai locuitori din Bratsk săptămîna de lucru s-a redus la 5 zile, e firească marea atenție acordată condițiilor materiale ale dezvoltării culturii locuitorilor orașului. Cafeurile, împodobite cu panouri ale căror motive se inspiră fie din basmele populare, fie din viața sportivă, au găzduit între timp seratele tineretului, reuniunile, nunțile. Tînăr de tot, Bratskul se pregătește însă, cu simțul perspectivei, pentru o îndelungată istorie și se înfrumusețează ca atare. Cum orașul și-a făcut loc în plină taiga, o parte dintre arborii acesteia au fost cruțați, parcelele de taiga au fost împrejmuite cu garduri, și aceste curioase «insule» în marea de asfalt dimprejur vor deveni, în curînd, parcurile Bratskului. Simplu, ingenios și justificat. Orașul trăiește de pe acum extrem de intens, întreprinderile lui atrag mereu mai mulți oameni, de regulă tineri, institutele superioare din Irkutsk primesc de aici mulți studenți, iar artiștii închină Bratskului cîntece (Pahmutova), poeme (Evtușenko), romane (Polevoi).

*

Cînd vorbim despre vîrsta orașelor se cuvine să nu uităm reîntinerirea lor din temelii, uneori natura obligîndu-se să ne-o amintească. La 26 aprilie 1966, ora 5,23, un violent cutremur de pămînt a distrus 2 000 000 mp din suprafața locuită a Tașkentului. Peste 75 000 de familii au rămas fără adăpost. Sinistrații capitalei Uzbekistanului au fost găzduiți în cămine, în adăposturi provizorii, mulți copii au cunoscut ospitalitatea altor orașe și republici sovietice; reconstrucția Tașkentului a devenit însă o problemă urgentă la ordinea zilei. După numai două luni, planul reconstrucției era publicat. Cu o solidaritate impresionantă, popoarele Uniunii Sovietice au hotărît să ofere un ajutor concret și imediat Tașkentului, asumîndu-și sarcini în opera de refacere pe temelii noi a marelui oraș. Moscova, Leningradul, alte mari orașe au construit în capitala Uzbekistanului suprafețe masive.

■

Vîrsta orașelor sovietice? E greu de răspuns numai printr-o cifră. La Moscova, la Pskov, la Bratsk, la Tașkent sau în zeci de alte orașe, înțelegi că temeliile lor se află în inima poporului și că, de aceea, săgețile de pe turnuri sînt sortite să sclipească peste veacuri.

Tînăra Moscovă.

Fațada sudică a mănăstirii.

Detaliu al mormintului lui Carol Quintul.

ESCORIAL

de Virgil DĂNCIULESCU

Într-o carte veche de două secole, Andrés Ximénez, descriind celebra mănăstire San Lorenzo din Escorial și împrejurimile ei, scria: «Meleagurile, în ciuda frigului, sînt plăcute, sănătoase și accesibile; izvoare cristaline cu apă dulce țîșnesc prin împrejurimi; torentele care se-avîntă din Sierra, printre stînci, îmbogățesc priveliștea...»

E foarte probabil ca locul, păstrător pînă astăzi al lăudatei prospețimi, să-l fi determinat pe Filip al II-lea, temutul rege, să-și aleagă aici, în sălbăticie și pustietate muntoasă, amplasamentul Escorialului. Sigüenza, primul istoric al fondării palatului, invocă însă și alte temeiuri. Între altele, apropierea de Madrid, căutarea unui loc care să îmbine sihăstria monahală cu cerințele unui palat domnesc. Cu lux de amănunte el descrie vizita regelui în anul următor, începerea lucrării după planul lui Juan Bautista de Toledo și continuarea ei, după moartea acestuia, în 1567, de către Juan de Herrera, considerat pînă astăzi adevăratul său creator.

La Escorial, în munte, ajungi după ce refaci, într-un peisaj deșertic, drumul străbătut vreme de opt zile de Filip al II-lea în lunga sa agonie; e același drum pe care au trecut purtate în grele căruțe trase de boi toate cadavrele regești ale Spaniei. Căci Escorialul nu-i numai un palat, numai o mănăstire, ci și necropolă regală, un catafalc al imperiului lui Filip, un recviem rostit la capătul voinței castiliane, mandatara puterii spaniole.

Drumul Escorialului, deși-l faci astăzi în mai puțin de un ceas în automobil, preludiază prin concentrarea impusă întîlnirea cu sumbrul monument. Între pietrele arse, unde silueta singuratică a unui pin e surprinzătoare, unde chipul uscat al Castiliei – cum scria Pablo Neruda — «se naște ca un ocean de piele tăbăcită», ochiul nu se oprește pe nimic. Dezolarea silește la recluziune, la o căutare de sine. Sufletul se concentrează în pustietate pentru a se regăsi în cumplita viziune a celui mai straniu, mai patetic, mai cutremurător, cred, edificiu clădit de om după piramide. E o manieră, mi se spune, ca un ecou al lui Unamuno, de a te apropia de sufletul spaniol... De sufletul spaniol în măsura în care Escorialul îl exprimă.

Între stîncării sure vestitul palat și mănăstirea apar ca un vis cioplit în piatră cenușie, aspră și dură. «... Un munte — cum nota Mihail Ralea — prăvălit din Sierra Guadarrama, care conspiră amenințător la o sută de metri, bloc de piatră tăiat simetric ca un cub și în care s-au scobit o mie de ferestre...» Fără nici o podoabă, fără nici o gesticulație, Escorialul pare a rosti în veșnicie, în pustietăți selenare, un crez încremenit în granit. E crezul gloriei unui imperiu în care soarele nu asfințea niciodată, și al unui Împărat care n-a rîs, nici măcar n-a surîs, vreodată.

Dar oricît de puternic ar bate peste zidurile de piatră aripa gîndului lui Filip al II-lea, Escorialul nu poate fi cuprins doar în coordonate istorice, după cum nici numai în cele peisagistice. Escorialul, înainte de orice, exprimă o spiritualitate.

Sumbra, solemna clădire nu definește nu mai o epocă, numai un stil, ci descifrează o componentă esențială a sufletului spaniol. «Aici țin să vină, în călătorie de nuntă, toți tinerii căsătoriți...» — explică ghidul. «Normal — comentează cineva dintr-un grup de turiști — turism popular...» «Nu domnule! — urmează răspunsul. Turism spaniol!»...

Pentru ceea ce reprezintă ca interes cultural, artistic și istoric, ca punct de atracție, Escorialul n-are niciodată pace. Orice hotel madrilen oferă, ieftin, o excursie. Nici un turist nu-l omite din itinerar. Zilnic autobuzele descarcă mii și mii de oameni. E adevărat, unii rămîn în orășelul de munte cochet și primitor, dar cei mai mulți vizitează palatul.

Ghizii, integrați în atmosferă, sînt gravi, poartă fracuri de ceremonie și banalele insigne ale meseriei ca pe niște mari ordine. Vorbesc cu solemnitate, gesticulînd teatral, ca majordomii caselor princiare. Pe culoarele lungi, interminabile, pe dalajele de gresie trandafirie, pașii lor sună rar, acompaniați de tropotitul mărunțel al grupurilor. Comentariile sînt puține. Escorialul se privește în tăcere. Și marile galerii, încărcate de faimoase tablouri (între care tronează celebrul Sfînt Mauriciu al lui El Greco, un sfînt Ieremia al lui Tizian, o bunăvestire a lui Veronese), și monumentalele săli de aparat cu pereții acoperiți de scumpe tapiserii, și apartamentele private, mobilate auster, neprietenoase și reci. La capete de coridoare fac de strajă, înveșmîntate în catifea neagră și înarmate cu halebarde, păpuși de ceară, întregind atmosfera terifiantă înstăpînită pretutindeni.

Bisericile, deși sînt stilizări făcute de Herrera barochismului italian, apar în ambianța Escorialului o detentă, o exuberantă revărsare de culori, o amplă mișcare. Uriașele morminte ale lui Carol Quintul și Filip al II-lea, așezate în stînga și-n dreapta altarului, înfățișează în imense grupuri statuare ruga monarhilor și a regeștilor lor familii. Marmura e materialul de construcție curent; pietrele prețioase sînt podoabe răspîndite cu risipă...

Istorie și peisaj, palat regal și mănăstire, necropolă monarhică, monument și muzeu de artă, Escorialul este un straniu amestec de vigoare geometrică și pasiune ascetică, un copleșitor moment de sălășluire împreună a extremelor, o prelungire în eternitate a clipei de poveste cînd munții care se bat în capete se unesc într-o fulgerare. Pentru a înțelege Spania, sufletul spaniol, contemplarea Escorialului e obligatorie. Aici totul se întoarce spre interior, spre sine. Impresia se accentuează cu cît mergi mai mult prin lungile, neașteptatele culoare. Simți dorința celor ce-au gîndit Escorialul de-a lepăda orice element accidental, de-a exprima în dimensiuni, în decor, în planuri geometrice, doar esențialul. Emoțiile se string, se concentrează dureros. Se sting apoi și lasă loc liber meditației. Gîndurile se mistuie în propria lor matcă. «Aici ajungi să te simți, fără să vrei, Don Quijote...» — remarca înfiorat un distins intelectual spaniol care mă întovărășea.

• memento •

carte

● Fotoreporterul nostru Eugen Iarovici a avut fericita idee de a ne aduce **Fotograful creator** al lui Andreas Feininger (de ce nu se dau undeva, într-o eventuală prefață sau pe clapele supracopertei, cîteva date despre autor?), carte de principii în materie de artă fotografică. Cu astfel de lucrări, punctele de contact ale fotografilor creatori cu lumea se lărgesc considerabil.

● Un ghid al Muzeului de artă din Iași (text de Virginia Vasilovici) și unul al celui similar din Constanța (text, Florica Postolache și Viorel Lungu) reliefează profilul celor două instituții, punctează marile valori pe care le conservă, contribuind astfel la mai buna cunoaștere a patrimoniului artistic național.

● Un alt muzeu care beneficiază de un ghid este cel de istorie naturală **Grigore Antipa**, unul dintre cele mai reprezentative muzee de acest fel. Autorii textului, dr. Mihai Băcescu și Rudolf Mayer.

● Plină de interes, cartea **Însemnări** despre artă, lume și societate a lui Camil Ressu a văzut lumina tiparului la Editura Meridiane, cu o prefață de prof. dr. Gh. Ghițescu. **Amintiri. Despre meșteșugul picturii. Reflecții despre artă. Din presă**, sînt capitolele mari ale cărții.

● Un ghid recent (elaborat de un colectiv relativ numeros de specialiști) ne prezintă particularitățile turistice ale regiunii Oltenia sub diferitele lor înfățișări. Semnează C.S. Nicolaescu-Plopșor, Al. Buia, Nec. Popescu, C. Maloș-Margine, P. Fetoiu, D. Rezeanu, printre colaboratori mai înscrîndu-se D. Tudor, R. Vulpe, Șt. Ștefănescu, C. Drăguș și alții. E o lucrare pe care regiunea amintită o merita.

● Notăm, de asemenea, apariția ediției a II-a a unui îndreptar turistic **București**. Autor: Dan Berindei.

● O densă carte despre **Filmul documentar românesc** scrie Călin Călman. Este volumul său de debut, însă alcătuit cu pricepere și acuratețe. Avînd materia subdivizată în patru secțiuni: 1) **Preambul**; 2) **Univers tematic**; 3) **Virsta artistică**; 4) **Post-scriptum**, cuprinzînd o impresionantă listă a filmelor documentare românești premiate la festivalurile internaționale între 1938 și 1967 (apropo, oare n-ar putea fi văzute pe undeva, în serii bine gîndite — aude cineva?) și un bun lot de ilustrații, lucrarea confirmă un autor și relevă un gen oarecum neglijat de marele public.

● Un nou ghid, mai funcțional, al **Litoralului românesc al Mării Negre** se cuvine semnalat și, eventual, pus deoparte pentru vară.

În «Editura științifică» a apărut Originile politicii americane de *Silviu Brucan (271 pag.)*

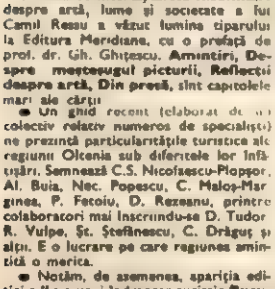

cinema

● **Încercuirea.** Cinematografia iugoslavă continuă să fie reprezentată pe ecranele noastre unilateral, mai ales prin «filme de război». Pînă cînd forurile competente în distribuirea filmelor vor binevoi să ne ofere o imagine completă a acestei cinematografii, să vedem așadar încă o peliculă, de altfel serios lucrată, despre eroismul anonim. În distribuție: Rade Markovici («Hoțul de piersici»), Bata Živajinovici («Kozara», «Porumbelul de argilă»), Liubisa Samardzici. Regia: Hajrudin Krvavaci.

● **Servus, Vera.** Cunoștința cu viața, așa cum își închipuie unii cineaști că ar avea ea loc în capul adolescenților. Regia: János Herskó (după un roman de Magda Szabo). Interpreți: Maria Nemenyi, Tamas Balint, Laszlo Mensaros.

● Pentru cei care nu le-au văzut la vremea lor recomandăm încă o dată două filme de o intensă puritate: **Ocolul** (regia: Vilo Radav) și **Romanță pentru trompetă** (regia: Otokar Vavra).

● Mari actori pe ecranele noastre: **Rita Tushingham** (Capcana), **Tom Courtenay, Julie Christie** (Billy mincinosul), **Serghei Bondarciuk, Ludmila Savelieva, Viaceslav Tihonov** (Război și pace), **Anouk Aimée, Jean-Louis Trintignant** (Un bărbat și o femeie).

● Regizorul italian Damiano Damiani intenționează să ecranizeze romanul lui Alberto Moravia «Marșul înfrînării». Pentru rolurile principale l-a solicitat pe Jean-Paul Belmondo, Ursula Andress și Anouk Aimée.

Ludmila Savelieva

disc

● Dacă vă place cîntecul și jocul din «Sighiș», procurați-vă discul cu «Jocurile populare din Sibiu» (hațegane și ținutești sau invîrtita de la Lodroman). Sînt valorificate de dirijorul Irimescu în frumoasa orchestrare «Cîndrelului» de la Sibiu. Căutați și celelalte indicative din discografia «Cîndrelului» (EPC-279, 526, 560, 877).

● Noui jocuri cuprinse pe discul «Jocuri muntenești cu pași de joc și strigături» sînt cîntate de zdruncinată podesva de țarafului lui Ștefan Dură din Pădureți (EPC-874).

● «Fir-ar a naibii de pădure», în interpretarea Georgetei Anghel, te tulbură pînă la lacrimi (EPC-902)!

● Mărioara Tănase? Dacă nu știți cine e, ascultați-o cîntînd «Păsărica din Ardeal» și-apoi o să știți (EPC-909)!

● Frumoase-s titlurile, frumoase-s cîntecele alese de «Electrecord» din repertoriul Mariei Schipor pentru minidiscul EPC-907. Notați-vă: «Somnu-i mai că ochilor», «Bade, dorul de la tine» sau «Păharel cu floricele». Numai denumirea casei noastre de discuri sună prea... disonant. De ce «Electrecord?» Prea se apropie de electrocardiogramă (sau de record). Și nu e cazul! De unde a fost moștenit «Electrecord?!»

● Două excelente tarafuri din Oltenia: «Murmurul Gîlortului» și cel al lui Marin Piculeață. Și încă unul, tot așa de înfocat: taraful lui Birsan. Ce bine face casa noastră de discuri că ne mai dă și muzică populară interpretată de soliști de la fața locului! Cîntăreața Gena Birsan este bine susținută de cele trei tarafuri (EPC-905).

● Ion Dolănescu are o voce deosebit de originală. Ascultați-l în: «La fîntîna din plai», «Nu sînt bolovani pe drum» (EPC-904).

muzică

● Filarmonica «George Enescu» ne oferă prilejul — foarte rar de altfel — de a asculta opusul vocal-simfonic de proporții «Recviemul de război» (Simfonia da Requiem) al compozitorului englez contemporan Benjamin Britten. Colaborează: orchestra simfonică dirijată de **Mircea Basarab**, corul condus de **V. Pintea**, corul «Madrigal» — dirijor, **Marin Constantin** — și soliștii vocali **Emilia Petrescu, Valentin Teodorian, Dionisie Konya** (3 februarie, sala Ateneu).

● Nu mai puțin de trei prime audiții, diverse și stîrnind interes, sînt incluse în concertul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii (dirijor, **Paul Popescu**): Odă simfonică de Ludovic Feldman. Concertul pentru orgă și orchestră de Rossi (solistă, **Eva Frick** — Italia) și Cîntece napolitane de Hans Werner Henze (solist, baritonul **Octav Enigărescu**). În plus, veți asculta Simfonia a VII-a de Franz Schubert (8 februarie).

● Muzicii populare românești și romanțelor (cu atît mai mult incit nu au a se teme de concurența nici unui fel de dodecafonism sau muzică concretă) le este consacrat un nou spectacol muzical înmănunchind artiști de prim rang ai genului: **Ionel Budișteanu** (în fruntea orchestrei «Barbu Lăutaru»), **Maria Lătărețu, Angela Moldovan, Ana Ispas, Victoria Pintea, Minodora Nemeș, Ion Cristoreanu, Emil Gavriș** și alții (4 februarie, sala Ateneu).

● Concert educativ pe tema «Tendințe și curente în arta contemporană» organizat de Filarmonica bucureșteană. Conferința compozitorului **Liviu Glodeanu** va fi ilustrată nu numai muzical (pianista **Sofia Cosma**, mezzo-soprana **Martha Kessler**, violonista **Gabriela Iszak** și alții), ci și plastic, prin proiecții, producții cinegrafice etc. (4 februarie, sala mică a Palatului).

● Avem în față pianul desfășurat al concertelor simfonice ale Filarmonicii de stat «Gh. Dima» din Brașov în actuala stagiune (ianuarie-august 1968). Programele concertelor săptămînale ni se par, în ansamblu, judicios întocmite, cu excepția, poate, a capitolului rezervat creației contemporane universale din care s-au selecționat lucrări puține și nu întotdeauna din cele mai reprezentative.

Octav Enigărescu

Remarcabil însă ni se pare numărul relativ mare și valoarea artistică a invitaților. Citim: dirijorii Emanoil Elenescu și Iosif Conta, Karl Kritz și Franklin Chosac (ambii din S.U.A.); violoniștii Ion Voicu și Ștefan Ruha; pianiștii Radu Lupu, Dan Grigore, Iosef Palenicek (Cehoslovacia), Kyota Tanaka (Japonia), Juri Bukoff (Franța), Dmitri Baskirov (U.R.S.S.); violoncelistul Charles Rensud (Franța) ș.a.

plastică

● **Ileana Balotă** — tapiserie. Artista expune aproximativ 20 de tapiserii de o reală măiestrie și fantezie. Lîna se transformă în mîinile Ilenei Balotă în suprafețe de o pregnantă frumusețe. Dacă în unele piese sorgintea populară e prezentă, nu mai puțin aripa liberă a imaginației creează în alcătuiri de forme subtile («Ritm liniar», «Pasăre», «Formă dublă»), rafinamentele cromatice întregind expresia atît de originală a lucrărilor (Galeriile de artă, bd. Magheru).

● **Doina Hordovan** — grafică. Dacă preocuparea primordială a tinerei artiste clujene este universul plin de frumusețe și mistere ale microcosmosului («Biologică», «Germinație» etc.), multe dintre lucrări tind să releve anume stări de spirit ai căror bazar e accentuat cromatic. Dar din persistență se naște repetarea. Remarcabilă însă «Nocturna» (sala Kalinderu).

● **I. Bițan** prezintă în foaierul Teatrului mic șase litografii. Într-o viziune modernă, inspirate de tema zborului. Tot aici expune **Petre Iacobi** cîteva sculpturi și basoreliefuri de dimensiuni mici.

● **Victor Ciato** — grafică. «Departe de intenția de a figura, Ciato face interesante exerciții căutînd sensuri cromatice spațiului. Culorile juxtapuse, evoluînd în ritmuri și ordonate, fiind adesori după postulate geometrice sau, dimpotrivă, după legile dezinvolte ale imaginarului, nasc și pun în valoare mișcarea, acest mod de existență al materiei («Ritm vertical grav», «Verticale diafane», «Plurals» etc.), totdeauna autorul încercînd o definire lirică a proceselor dinamice (sala Kalinderu).

● **Costel Badea** — ceramică. Artistul expune forme decorative, panouri și placuri, în marea lor majoritate executate în smalțuri monocrome. Formele antropomorfe poartă cu ele mesaje stranii, în schimb în expoziție pot fi văzute panouri cu reliefuri dinamice, cu idei limpezi, care consacră un talent autentic («Luptă», «În Deltă», «Platon la») (Galeriile de artă, bd. Magheru).

teatru

● **Hoții** de Schiller la Teatrul «B.Șt. Delavrancea». Cunoscuta dramă romantică este înfățișată într-un spectacol nesatisfăcător, fără patos, fără o viziune proprie. Mircea Marosin a deci autorul unei duble nereușite: regizorală și scenografică. Nu se poate face nici o mențiune specială din distribuție. Poate doar Alexandru Repan, pe alocuri.

● **Nenorocirile din dragoste ale lui Arlechino** — voioși și simpatic spectacol la Studioul de teatru al Institutului de artă teatrală și cinematografică. O evocare bine mișcată a commediei dell' arte, bun exercițiu actoricesc. Cîțiva interpreți remarcabili: Ovidiu Moldovan, Iulian Voicu, Florentina Luican. Un cunoscut campion sportiv — Marcel Roșca — debutează sub bune auspicii ca actor. În alte roluri: Ligia Chiriță, Ada D'Albori, Aurora Roman.

● **Egor Buliciov și alții** de Gorki, la Teatrul Național din Craiova. Regia lui Petre Sava Bălcanu (de la televiziune). Încearcă să ofere o imagine scenică cît mai apropiată de spectatorul modern și cu ajutorul decorului lui V. Penișoară Stegaru. Două roluri principale bine realizate: Vasile Cosma (Buliciov) și Marina Bașca (Xenia).

● Mult sub limita admisibilă, spectacolul-miting **Hochei pe gheață** la patinoarul «23 August». Într-un cadru penibil, nea-surprins prezența unor interpreți ca Margareta Pîslaru, Stela Popescu, Sergiu Ciobu, Horia Șerbănescu. Incalificabile exhibițiile grotești ale lui Puiu Călinescu. De remarcat reacția publicului: a fluierat!

● Un spectacol inspirat din poeziile lui Arghezi: **Cîntare omului** la Teatrul evreiesc de stat. Regia: Adrian Lupu.

● **Bietul meu Marat** de Arbuzov se joacă la Teatrul de stat din Oradea. Direcția de scenă: H. Borbath Magda. Scenografia: Tatiana Manolescu-Ulieu. În distribuție: Laczo Gusztav și Foldes Laszlo (Marat), Banay Iren (Lida), Paloczy Frigyes (Leonidik).

● Memoria marelui actor Maximilian a fost evocată cu vervă și spirit de Sandu Naumescu în cadrul unui medalion radiofonic (într-un ciclu bine inspirat) la care au contribuit cu egală vervă și poezie evocatoare vechi săi prieteni și colaboratori. În fragmentele transmise, vocea maestrului a răsunat la fel de vie și emoționantă, cu pregnanta ei personalitate.

televiziune

Atracția săptămînii: mult așteptatele jocuri Olimpice de iarnă de la Grenoble, cărora televiziunea noastră — generoasă ca de obicei la asemenea evenimente — le închină (numai în această săptămînă) nouă emisiuni. Ar trebui să fim prea îngrați ca să nu ne manifestăm satisfacția.

Și rubrica de cinema se cuvine menționată, chiar dacă e vorba doar de reintîlniri (Orson Welles, Jeanne Moreau, Bette Davis, George Brent...).

DUMINICĂ 4 FEBRUARIE. Doi uriași ai ecranului — Orson Welles și Jeanne Moreau — în filmul «Falstaff» (20.10) ● O emisiune de muzică ușoară cu trei interprete, reprezentînd trei stiluri: Doina Badea, Anda Călugăreanu, Luminița Dobrescu (22.00).

MARȚI 6 FEBRUARIE **J.O.**: de la Grenoble se transmite, în direct, festivitatea de deschidere (16.00) ● **Concert de muzică ușoară** cransmis — două zile consecutiv — de la Brașov. În prima zi: Pompilia Stoian, Anda Călugăreanu, Lidia Andronescu, Luminița Dobrescu, Mihaela Mihai, Luigi Ionescu, Aurelian Andreescu ș.a. (20.20) ● **Seară de teatru.** Apreciatului artist Dumitru Furdui i se oferă prilejul unui sucolent recital actoricesc în «Jurnalul unui nebun» de Gogol. Trebuie văzut (21.30)!

MIERCURI 7 FEBRUARIE. **Concertul de muzică ușoară** de la Brașov (II) Doina Badea, Ilinca Cerbacev, Margareta Pîslaru, Anca Agemolu, Constantin Drăghici, Sergiu Cioiu... (20.00) ● **J.O.**: rezumatul filmat al competițiilor zilei (21.20).

Anca Agemolu

● Ciclul **Bette Davis** continuă cu filmul «Viața ei», în care ilustra actriță îl are ca partener pe George Brent (21.35).

JOI 8 FEBRUARIE. **J.O.**: schi, proba de coborîre-bărbați (12.45—15.00), apoi hochei, bob două persoane, rezumatul filmat al competițiilor zilei (19.00) ● În montaj pentru televiziune opera «Ora spaniolă» de Maurice Ravel (22.00).

VINERI 9 FEBRUARIE **J.O.**: patinaj-viteză femei (11.00—12.00), hochei: U.R.S.S.-S.U.A. (18.30), rezumatul competițiilor zilei (21.20).

SÎMBĂTĂ 10 FEBRUARIE. **J.O.**: patinaj viteză (femei) și fond 15 km (10.00-11.30), schi, coborîre-femei (12.45-14.15), patinaj artistic, figuri libere-femei (21.50).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 5 din 4 februarie 1968

I.	*Atalanta-Cagliari*	1
II.	*Bologna-Brescia*	x
III.	*Lanerossi-Inter*	2
IV.	*Mantova-Sampdoria*	x
V.	*Milan-Napoli*	1
VI.	*Roma-Spal*	x
VIII.	*Varese-Juventus*	2
IX.	*Bari-Padova*	1
X.	*Livorno-Reggina*	1
XI.	*Potenza-Lazio*	x
XII.	*Novara-Lecco*	1
XIII.	*Catania-Pisa*	1

c o p e r t a n o a s t r ă

Idilă de iarnă...sau vacanță studențească.

Fotografie de Hedy LÖFFLER

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

Ion Cojar (mijloc) urmărind o scenă între Jim (N. Neamțu Ottonel) și Kenneth (Constantin Codrescu).

DOUĂ COME

BUNĂ ZIUA, DOMNULE TOPAZE, NU V-AM MAI VĂZUT DE MULT...

Dl. Topaze, bătrînul, prăfuitul și credinciosul nostru amic Topaze, ne anunță din nou o vizită. De astă dată vine încărcat cu ambiții maxime: a bătut la ușa Naționalului bucureștean și i-a deschis tot Birlic, ca și acum 27 de ani (o viață de om!) cînd l-a jucat — tot în sala Comedia — pentru întîia oară. Cum va fi întîlnirea noastră cu el? Fii, Doamne, parcă nu știm cu toții că la revederea unei vechi cunoștințe se mai întîmplă ca primul moment al efuziunilor sentimentale să fie urmat de o strîngere de inimă? Începi să observi că părul i s-a cam rărit amicului în creștet, că ridurile nu mai sînt de mult de expresie, și suspini, filozofînd banal, că timpul trece, ce să-i faci, și că tinerețea e oricum, numai veșnică nu... O fi îmbătrînit oare și celebrul erou al lui Marcel Pagnol, care după ce s-a tot plimbat peste patruzeci de ani pe toate scenele europene a mai fost rugat să stea și acasă, în sertarul lui, pentru că există, s-au mai scris, și comedii mai noi și chiar mai bune, după unele păreri? Să nu îndrăznești însă să-ți

Un viitor Topaze irezistibil: Birlic, alături de Jeanine Tomescu-Fintișteanu.

ÎN CENUȘIA COLIVIE DE STICLĂ...

Există gesturi artistice care stîrnesc chiar înaintea emoției, a aplauzelor, a furtunoaselor înfruntări de opinii ori a tăcerilor de gheață — un sentiment de stimă. Ultimul afiș al Teatrului mic, anunțînd piesa lui Arthur Miller «Amintirea a două dimineți de luni», trezește această stimă și nu putem să nu ne reamintim cîtă consecvență cu sine însuși, cu programul său, dovedește acest teatru, ce superioară probitate profesională și ce simț al responsabilității artistice încarcă fiecare nouă realizare scenică a sa, cîte riscuri își asumă, nu o dată, spectacolele sale... Într-un fel, și montarea acestei penultime lucrări a americanului Miller este un risc (să-i zicem comercial) pentru că nimic din ce face de obicei spectaculosul unei piese, blick-fangul, atracția ei exterioară, nu se regăsește aici, pentru că piesa aceasta curge (în aparență!) monoton, cenușiu exasperant, fără pauză— ca viața însăși — amintind pe undeva de sentimentul acela de apăsare deznădăjduită pe care îl degaja filmul japonez «Insula». Aici, oamenii nu mai cară printre dune arzătoare, din zori și pînă noapte, gălețile cu apă pentru a înviora uscatul, neprietenosul nisip, ci împachetează între 9 dimineața și 6 seara piese de automobil. Aceleași piese, aceleași gesturi, aceleași cuvinte, aceleași chipuri, în aceeași imensă colivie de sticlă peste geamurile căreia a plouat și s-a instalat definitiv praful. În această cușcă cenușie prin ale cărei ferestre nu se vede nici o fărîmă de cer albastru ci, cel mult, scenele lubrice de la bordelul de vizavi, ceasurile, zilele, anotimpurile, seamănă chinuitor unele cu altele, iar oamenii se străduie să mai înfiripe un vis, să mai încropească o speranță, să mai fredoneze o melodie, ca pînă la urmă să-și vadă visul frînt, speranța zădărnicită, cîntecul uitat. Din spectacolul pe care Ion Cojar l-a realizat cu piesa lui Miller respiră acest copleșitor sentiment al automatizării vieții omului mărunt în ordinea capitalistă, și nici o metaforă nu poate fi mai tragică, mai sfîșietor poetică, ca aceea a dimineții de luni, cînd după minciuna clipei de libertate și a alcoolului înghițit de-a lungul duminicii urmează trezirea tristă, năucitoare, printre ventile, arbori cotiți, rulmenți cu bile, printre șobolani și straturi de praf. Arthur Miller — și, respectîndu-i intenția, Ion Cojar — nu a creat nici un personaj de grosplan, nici un conflict cu suspense-uri încordate, ci a lăsat ca sub monotonia aceasta aparentă a vieții să gîlgîie subteran dramele, să țîșnească suferințele, să se contureze caractere omenești. Iar eroii acestor drame pitulate în spatele banalității celei mai asomante sînt doi bătrîni oarecare, unul Jim, care «n-are încă 100 de ani», dar i-a bătut pe cei 70 de mult pe muchie, și un altul, Gus, care lucrează în colivia de sticlă de peste 22 de ani. Bătrînii aceștia oarecare sînt însă interpretați de Neamțu Ottonel și Ștefan Ciubotărașu: asistăm la un adevărat recital de virtuozitate actoricească, virtuozitate care înseamnă în primul rînd simplitate omenească și trăire sinceră.

Mai e în piesă și un irlandez cu vocația poeziei, a purității și a visurilor zdrobite care e — cu obișnuita sa tensiune emoțională — Constantin Codrescu; mai e și un alt personaj oarecare, Larry, care, o dată intrat pe mîna lui Ion Marinescu, nu mai e de loc oarecare, căpătînd un profil săpat cu dalta în piatră; mai e și un adolescent ce aspiră cehovian să se scuture de praful depozitului și să plece la învățătură — și acest adolescent are farmecul ingenuu al lui Dumitru Furdui. Mai sînt și ceilalți oameni obișnuiți sau mai puțin obișnuiți ai piesei — și, deasupra lor, învăluindu-i într-un abur nevăzut, pîlpîind tot timpul și impregnînd atmosfera piesei, există acel simțămînt al solidarității omenești, al prieteniei omenești, al nevoii omenești de vis. Acest simțămînt tonic pentru care Arthur Miller a scris piesa. Și pentru care noi mergem să o vedem.

S. DIMA

DII ÎN AVANPREMIERĂ

exprimi temerile față de Birlic, pentru că riști prea mult: îndrăgitul nostru artist nu practică genul comic și în civilitate, e un pasional grav iar cînd e să-și apere rolurile favorite devine un cavaler cu panaș și izbucniri colerice. Bine-bine, gata, sîntem de acord, Topaze e încă foarte tînăr, foarte scenic, a rămas la fel de seducător pentru actori și mai ales — să fim practici! — reprezintă un succes sigur de casă (și iar ne amintim ce bine i-ar prinde Naționalului un asemenea succes...). Deci, pro Topaze! La repetiție, Birlic știe de la început rolul dumnezeiește și, credeți-ne, cînd nu vrea cu tot dinadinsul să impună colegilor de scenă mișcarea și tonul e de-a dreptul irezistibil. Că sînt aproape 30 de ani de cînd s-a cunoscut intim cu Topaze, că între vîrsta eroului și a interpretului sînt vreo alți 25, ce contează? André Lefaure, cel care a creat primul Topaze pe scenă, nu avea la premieră 63 de ani?

■

Vi-l amintiți pe Topaze? E un profesoraș de o dulce inocență, un soi de Don Quijote fantast și lunatic, coborît cu cruzime într-o cinică lume a banului pestriț, a afacerilor cu vespasiene și păduri de plută în Maroc, un Candide care înfruntă mori de vînt cu ar pile din bancnote. Numai că acest vîrstnic «furios» al primului nostru sfert de veac e destul de ușor de potolit și de convertit la religia bancnotelor foșnitoare: destul de rapid Topaze pur devine Topaze escrocul de anvergură. El a învins lumea din jur cu propriile ei metode. Dar a ucis și cinstea. De aceea, comedia lui Pagnol e tragică. Învingătorul este de fapt un învins... Un abur de tristețe învăluie finalul piesei...

*

Tristețe-tristețe, dar Marcel Pagnol a scris totuși o comedie și noi vrem să rîdem cînd venim să vedem «Topaze». Avem cu toții atîta nevoie de bună dispoziție! Cum vom rîde? Care va fi tonalitatea rîsului '68 la o comedie '26? Cum va arăta spectacolul Naționalului? Se poate face un «Topaze» absurd, se poate face un «Topaze» mînios și amar, se poate face un «Topaze» clasic. Clasic va fi. O comedie a caracterelor, o comedie a actorilor. Regizorul și directorul teatrului piteștean C. Dinischiotu — invitat să monteze piesa la Național — e de o modestie și o sobrietate pe care încă nu știm dacă trebuie să i le acceptăm în totalitate. Îl are în distribuție pe Birlic. Îl are pe Finteșteanu: hazul revărsat cu generoasă spontaneitate plus hazul filtrat printr-o intelectualitate elevată. Îl are pe Toma Dumitriu și pe Marcel Enescu. Cu actori mari, lucrurile merg mai bine (și în special mai ușor) cînd îi lași să se dezlănțuie. Dinischiotu îi lasă. Le are în distribuție pe Valeria Nanci-Birlic și pe Jeanine Tomescu-Finteșteanu; ne-am simțit la repetiție ca în familie și, ca în intimitatea oricărei familii, se mai întîmplă și bune, și rele. G. Bedros face un cadru scenografic foarte 1968 și le îmbracă pe actrițe după ultimul «Vogue». E drept, asta obligă întreaga tonalitate a spectacolului care — astfel «coafat» — parcă nu ar mai suporta mijloacele tradiționale. Dar vă întreb pe dv.: chiar dacă noi, cronicarii, o să găsim pe ici, colo cusururi spectacolului, chiar dacă o să considerăm că e prea vechi sau prea nou, cînd o să vedeți afișul cu asemenea îmbietoare distribuție nu o să telefonați pe la toate cunoștințele posibile ca să obțineți două bilete fără coadă?

Chole (Ioana Manolescu) și Fernando (Dorin Varga) — «puțin cam impertinenți, ca toți oamenii fericiți și ca toți ziariștii».

LA ALEGERE: CUCUTĂ SOCRATICĂ SAU O BAIE CĂLDUȚĂ SISTEM SENECA?

Piesa spaniolului Alejandro Casona (îl știți, e printre altele, autorul *Copacilor cu mori în picioare*) anunță ritos, din titlu, că «Primăvara — sinuciderea interzisă»; dar, pînă una alta, cine știe, neapărat să săvîrșească gestul și nu s-a putut încă decide asupra cadrului și mijloacelor, poate găsi la pensiunea doctorului Roda tot confortul — modern, romantic, clasic — după gust și temperament: o salcie pleoasă pentru îndrăgostiții dezamăgiți sau poate un cristalin lac lamartinian, un coș cu vipere și trandafiri model Cleopatra, o baie călduță sistem Seneca, un pahar cu cucută socratică sau poate o elegantă sală cu gaze parfumate... Aici, în acest select și gratuit club al sinucigașilor — ne anunță dr. Roda — totul e întemeiat pe cultul filozofic și estetic al morții și, firește, pe respectul absolut al sinucigașilor. Nu ne rămîne decît să ne sinucidem, fraților!

O comedie neagră, macabră? Un scrîșnet amar? O răfuială cu cultul existențialist al morții? Într-un fel și așa, dar să nu mergem chiar așa departe: sinucigașii lui Casona sînt niște pseudosinucigași, mai mult sau mai puțin cabotini, care cochetează cu moartea și nu așteaptă decît argumentele altora pentru a renunța la ea. Casona nu pătrunde, nu ține să pătrundă prea adînc în abisurile Hades-ului sufletesc, nu scormonește indiscret printre adevăratele triste omenești — ne aflăm totuși pe teritoriul comediei! — și iată că totul se termină «happy», sub o ploaie de petale de trandafiri amestecate cu lacrimi melo de ușurare, pentru că... primăvara sinuciderea e interzisă. Nimeni nu moare, nimeni nu se omoară, grozav o să ne amuzăm la o piesă care a vrut doar să ne sperie nițel cu spectrul morții, dar nu a lăsat-o inima să fie rea cu noi pînă la capăt...

Toată distracția aceasta scenică ni se pregătește — cu cea mai mare bunăvoință și seriozitate — la Teatrul «C.I. Nottara». Val. Săndulescu a lăsat din mînă arcușul violoncelului absent, a urcat din sala de la subsol pe scena sălii mari a teatrului, luînd cu sine echipa sa de actori favoriți, și-a pus pe nas ochelarii doctorului Roda, în mînă bagheta de regizor, și s-a pornit să facă un mare succes. Nu, nu simte de loc chemarea galgen-humor-ului, nu e ispitit de fel de grauul comediei absurde, nu-i e teamă de mijloacele comice tradiționale. Dimpotrivă, bătrîna și sănătoasa meserie a scenei, hazul logic al comediei clasice sînt singurele care îl seduc. Nu va încena o tragicomedie a incomunicabilității. De ce ar face-o? Nici Casona — care și-a scris prin 1940 piesa — nu a vrut așa ceva. Și nu intenționează să spună el mai mult decît autorul. Vrea să fie cu el, nu împotriva lui. «Dacă nu-mi place un autor, nu-l joc. Dar să mă apuc să-l contrazic pe scenă, unde-i rostul?»

În «clubul sinucigașilor», culoarea meridională va țipa, violent, de pretutindeni, contrazicînd cu umor situațiile pseudomacabre: cerul va fi foarte albastru, pomii foarte verzi, personajele foarte colorate, foarte pitorești. Plastica spectacolului (M. Marosin) ca și comentariul muzical vor răsturna cu capul în jos situațiile de pe scenă. Da, o parodie a falselor nefericiri, o persiflare a falșilor nefericiți. Tentația melodramei va fi ocolită, nu se promite. Martori la această făgăduială sînt de față: Migri Avram-Nicolau (Doamna tristă), Lucia Mureșan (Alice), Petre Popa (Îndrăgostitul închipuit), Chole și Fernando «puțin cam impertinenți, ca toți oamenii fericiți și ca toți ziariștii» (Ioana Manolescu și Dorin Varga), Hans (Ion Siminie), Cora Jaco (Rodica Sanda Țuțuianu), Juan (Valeriu Arnăutu).

*

Așadar, prima scenă a țării și unul dintre cele mai importante teatre ale Capitalei anunță două comedii «verificate în timp» și puneri în scenă strict tradiționale.

Sperăm din tot sufletul că vom rîde îndeajuns pentru a nu mai avea timp să ne gîndim la teatru și contemporaneitate, teatru și inovație, teatru și eveniment artistic, teatru și...

Sanda FAUR
Fotografii de S. STEINER

pretextul care omoară

DE TREI ORI BUCUREȘTI

Bunul-simț nu ne lasă să afirmăm că fiecare dintre noi ar fi în stare să scrie, oricînd, un roman despre București. Dar, nu se știe cum, acest bun-simț dispare sau se transformă în altceva, care n-are încă nume, atunci cînd e vorba de «un film al Bucureștiului». Mai toți purtăm cu noi o anumită peliculă, proprie, a orașului (a nu se înțelege numai Capitala) pe care-l batem zi de zi.

Dana Comnea și Ion Pacea, eroii unei «întoarceri» posibile.

amixtiune a acestei arte în gîndurile, în treburile și în singele nostru. (Oricum cine nu știe, la noi, să dea sfaturi pentru fotbal și cinema?)

Așa stînd lucrurile, în unele cazuri cîmpul confruntărilor și al subiectivității se lărgește la nesfîrșit și comparația «filmul meu, al lui X sau Y este mai bun decît al regizorului Z» devine oricînd posibilă. De aceea ni se pare cel puțin nelalocul lui, dacă nu, drept, să cîntărim «cît de frumos, de interesant, de inedit etc.» este București-ul văzut de cei trei semnatari ai filmului cu pricina: Horea Popescu, Mihai Iacob și Ion Popescu-Gopo. Oricînd se poate descoperi un alt chip al orașului, oricînd se poate spune «de ce n-ar fi luat Arcul de Triumf din alt unghi?» într-un astfel de film cu convenție declarată, mai importantă ni se pare a fi aderența afectivă a spectatorului și din artă, este mai mult sau mai puțin fals sau șubred. Rău însă începe atunci cînd pretextul nu-și cunoaște lungul nasului, vreau să spun condiția lui onorabilă de complicitate amabilă între spectator și creator, de joacă în care intră și puțină falsitate, și puțină șubrezenie, acceptate din capul locului și tocmai de aceea simpatice. Prima schiță a filmului «De *trei ori București*» («Aterizare forțată» de Horea Popescu) se împiedică într-un pretext orgolios și pînă la urmă se lasă înghițită de el. «Eroii» *Aterizării forțate* ar fi avut toate darurile să ne ia de mînă și să ne plimbe prin București: ea este ghid O.N.T., el — aviator. Dar, în locul unei sprințăreli, unei idile voioase, care să aibă tactul obligatoriu de a se retrage pe planul doi pentru a face loc vedetei, Bucureștiului, asistăm la o filozofie de doi bani a amorului; cînd o fată înbufnată fără pricină și fără farmec (interpretată de debutanta Ioana Casetti, neinspirat aleasă) se ia la harță din te miri ce cu iubitul ei și-l sfătuiește cum că i-ar trebui «o femeie cu care să rimezze», nu mai vedem și nu mai auzim orașul, oricît de iscusit ar fi el filmat. Ni s-au bombardat urechile și ni s-a aruncat praf în ochi. Păcat de strădania regizorului și păcat și de cea a interpretului.

O idilă în carlinga avionului. N-avem nimic cu ideea în sine, ci cu ceea ce-și spun tinerii, mai ales ea (interpreți — Ioana Casetti și Traian Stănescu).

Gopo, autopropulsat într-un București de altădată.

Probabil pentru că-l vedem foarte mult dar îl gîndim mai puțin. Așadar, doar aparatul ne lipsește. Încolo, filmul se află întreg în mintea fiecăruia și nimeni nu ne-o ia în nume de rău. Aproape că a devenit un drept al nostru de a ne pricepe în unele chestiuni de cinema, un drept pe care ni l-am însușit fără efort, poate ca o răsplată pentru marea lui la cele ce înfățișează ecranul, cît i se îngăduie și cît nu să guste liniștit și cinstit farmecul orașului.

Ademenirea, intrarea în Bucureștiul de pe peliculă, se face, bineînțeles, cu ajutorul unui pretext. Despre pretexte, cînd nu sînt geniale, se spune, cu perseverență, că sînt false sau șubrede, uitîndu-se că orice pretext din lume, Traian Stănescu, actor tînăr, cu ținută distinsă, pe care cinematografia îl solicită dar nu-l prea fericește.

În «Întoarcerea» (autor, Mihai Iacob) pretextul se dezice de el însuși pe o altă cale: se încăpățînează de la început să devină o dramă a destrămării unor sentimente, a remușcărilor, a hotărîrilor tîrzii. O dramă în miniatură. Abia reușește să rămînă aproximativ în limitele bunei-cuviințe. Ridicolul care ucide nu-și arată colții, cel mult, din cînd în cînd, ridicolul îmbolnăvește. Dar, de data aceasta, Bucureștiul nu există pur și simplu. Decît vreo două-trei frumoase imagini de noapte luate de Ovidiu Gologan. Scheciul (jucat de Dana Comnea și Ion Pacea) are un destin cu totul și cu totul independent de restul filmului.

Gopo doar a avut inspirația să joace cu cărțile pe față («București»). El ne anunță că are de gînd să se înduioșeze și să se distreze de ceea ce va vedea și se ține de cuvînt. Pretextul său își îndeplinește cinstit misiunea: o plimbare prin oraș cheamă în mintea eroului tot felul de amintiri, materializate în simpatică manieră revuistică.

Și «Cîntecul cosașului», și «La margine de București», vizualizate, ca să spunem așa, cu privesc și se ascultă cu plăcere. În fond, nici n-am cerut altceva nimănui, nici unuia dintre numele care apar pe generic decît acestui film-scheci despre dar fără București.

Magda MIHĂILESCU

aspecte ale abilitării profesionale

Celor mai multe dintre observațiile critice ale cronicarilor și telespectatorilor, televiziunea le opune argumentul «condițiilor obiective». E, în general, un argument îndreptățit. Intenții și inițiative valoroase rămîn nerealizate sau sînt realizate sub nivelul dorit pentru că, în actualul sediu, lipsesc înlesnirile tehnice necesare, spațiul adecvat și altele. Ca mîine însă, noul imobil al televiziunii va fi gata... Fiind lucru știut că adesea nevoia învață, nu-i exclus ca unii dintre lucrătorii televiziunii noastre să fi devenit mai ingenioși, mai descurcăreți, tocmai pentru că au trebuit să suplinească prin inventivitate neajunsurile dotării. Dar unei înzestrări materiale la cel mai bun nivel mondial este neapărat necesar să-i corespundă o maturitate profesională indiscutabilă.

Diletantismele, stîngăciile în materie de concepție și de realizare vor trebui lăsate la poarta noii construcții. De altfel, o bună parte dintre ele — de pildă cele citate săptămîna trecută în cronica despre interviuri — nu țin de nici un fel de condiții obiective identificabile. Începerea cursurilor de limbi străine scoate și ea în relief o neglijență inexplicabilă: puțini dintre crainicii și redactorii care citesc știrile externe sînt preocupați de pronunțarea corectă a numelor și cuvintelor străine. Agenția americană «Associated Press» are, la televiziunea noastră, un număr de versiuni fonetice superior numărului respectivilor redactori, întrucît aproape fiecare dintre ei o prezintă în mai multe variante. Pînă și denumirea agenției «France Presse» e uneori denaturată: în loc de două silabe lungi și două silabe scurte este redusă la un total de două silabe cu accentul pe prima, ca în cuvintele unguresti: «frânspress». Am dat aceste două exemple pentru că e vorba de termeni cu circulație largă în telejurnale. Alții, în special nume proprii, sînt schimonosiți pînă devin de nerecunoscut. Denumirea Universității Yale este citită ca imperativul verbului a lua însoțit de o determinare pronominală: ia-le, omul politic francez Lecanuet devine «Lecanâ» și așa mai departe.

Să sperăm că lecțiile de limbi străine vor fi urmărite cu folos de un număr cît mai mare de telespectatori. Infinit mai mulți sînt însă cei ce își însușesc pronunțarea — pe care o cred impecabilă — a crainicilor televiziunii. Într-o vreme, la radio se obținuse citirea corectă a denumirilor străine prin consultări cu colectivele de specialiști ale emisiunilor pentru străinătate. Televiziunea ar putea institui la rîndul ei obligativitatea învățării termenilor și a numelor străine de uz curent.

Recenta programare a filmului «Șah la rege» oferă prilejul de a discuta alt aspect al abilitării profesionale neglijat de înzestrarea tehnică. Regizorul filmului, Haralambie Boroș, a avut ghinionul de a obține, pentru un film prezent în aceste zile pe ecrane, cele mai slabe calificative atribuite vreodată de presa noastră unei producții românești. E de presupus că televiziunea a vrut să amintească publicului că Haralambie Boroș știe să facă și lucruri mai bune. De ce, în acest caz, a acceptat o copie atît de uzată și îmbucătățită încît intriga polițistă să-și piardă orice sens și fir? La începutul filmului este asasinat un om despre care nu vom mai afla pînă la sfîrșit nici cine l-a omorît, nici de ce. La un moment dat, doi dintre infractori discută «cine l-a trimis pe omul cu coșuleț și își dau, se pare, seama că au căzut într-o cursă, dar noi n-am văzut nici un om adducînd vreun coș și ca atare nu înțelegem despre ce e vorba. Sau, poate, ne înșelăm și scopul urmărit de cei ce au programat filmul a fost de a-l compromite pe regizor?

Sînt multe de spus despre felul total inadecvat în care sînt anunțate și prezentate filmele, pentru a nu mai vorbi de criteriile selecționării lor. O vom face cu alt prilej. Deocamdată, pentru a risipi nedumeririle celor ce nu au înțeles 1) de ce filmul «Bonanza» se cheamă «Bonanza» și 2) de ce a fost atît de scurt, să precizăm că am văzut un episod din westernul serial Bonanza, una dintre cele mai populare emisiuni ale televiziunii americane.

Unul dintre principiile elementare ale programării la televiziune este diferențierea între ceea ce specialiștii numesc ore prime (mese, adică orele de vîrf, în care se presupune că emisiunile sînt urmărite de un număr maxim de telespectatori, și orele de relaxare a atenției generale. Încălcat în fel și chip, acest principiu este pur și simplu răsturnat atunci cînd în cele zece minute rezervate uneori, duminica seara, desenelor animate, sînt prezentate nu filme în premieră, ci unele cunoscute pe dinafară de preșcolari din emisiunile rezervate lor și altele care au servit în nenumărate rînduri pentru mobilarea pauzelor.

Alte programări par făcute la întîmplare. Scenariul «O clipă cît viața», semnat de Valentin Plătăreanu și Cornel Popa, ar fi meritat să se bucure de onorurile «Studioului mic». În schimb, pentru încercarea dramatică total neizbutită «O bucățică de pîine» (autor, Eugen Rotaru-Bolintin) și cadrul mai modest al «Clubului tinereții» ar fi fost prea mult. Scrisă cu vervă, sensibilitate și simț dramatic, piesa într-un act care constituie, se pare, debutul literar al actorului Valentin Plătăreanu, ar fi trebuit să beneficieze de un tratament mai bun. Nici măcar numele actorilor care au interpretat — în notă justă — personajele ei bine conturate nu au fost menționate. O singură actriță — tînăra Rodica Mandache — a făcut notă discordantă cu ansamblul. Am avut prilejul s-o revedem chiar a doua zi, la fel de stridentă, în «O bucățică de pîine». Întrebarea pe care vrem s-o formulăm aici este următoarea: Nu și-a dat seama nimeni că o asemenea plictiseală cu pretenții lirico-filozofice nu are ce căuta pe micul ecran? Că interpretarea nu a făcut decît să sublinieze lipsa de contur a personajelor și îngustimea universului lor sufletesc pe care autorul l-a văzut «elevat»?

Meșteșugurile televiziunii nu țin toate de structuri de sticlă și beton și de aparatajul electronic.

Felicia ANTIP

PRO SAU...

...CONTRA?

Dacă aveţi un pic de răgaz, să stăm cîteva clipe de vorbă despre pantofii la modă. Da, despre pantofii care au revenit la cumineţelele vîrfuri pătrate ori rotunjite ale încălţărilor noastre de şcolăriţă, care au coborît de pe chinuitoarele tocuri şi ne-au ajutat şi pe noi să descindem pe pămînt, să simţim că păşim sigur şi fără riscuri pe solida crustă a terrei-mame. Despre pantofii care au revenit la gînduri (şi fapte!) mai bune şi s-au hotărît să-şi ia din nou în serios funcţia lor primordială, aceea de a proteja micile membre inferioare ale finiţelor umane.

Ştim: multe dintre dv. vor respinge de la început şi cu îndărătnicie discuţia. Conservatoare şi sentimentale, acestea suspină încă după eleganţa «boturilor de ştiucă», după zvelteţea tocurilor de 6 cm, uitînd ce tribut greu au avut de plătit pentru avantajele estetice ale acestei mode. De fapt, s-o recunoaştem: se petrece, în relaţiile noastre cu moda, un fenomen ce ar părea bizar dacă nu ar fi mai curînd amuzant şi nu ne-am fi învăţat să-l privim cu binecuvîntatul simţ al umorului. La început, orice voluţă capricioasă pe care o face moda ne nemulţumeşte. Uneori ne indignează, pur şi simplu. Ne etalăm cu vitejie nonconformismul. Refuzăm categoric — dar categoric! — să ne supunem imperativelor ei schimbătoare. Ca să sfîrşim nu numai prin a-i accepta, supuşi, tendinţele, ci, vai, chiar prin a le agrea. Oare nu dv., care găsiţi inestetică actuala linie a pantofilor, aţi respins cu hotărîre, acum 10-12 ani, tocul-cui şi vîrful ascuţit care — e adevărat prelungea talpa cu 2-3 cm? Şi oare nu dv. aţi găsit, un pic mai tîrziu, că parcă dacă stai şi te uiţi, dacă stai să te gîndeşti, pantoful acesta nu e chiar atît de inestetic, că el dă o anume zveltеţe siluetei, că... dar moda îşi găseşte totdeauna argumentele şi suportem în evoluţia ei — tot mai rapidă în epoca noastră — moda cunoaşte asemenea capitale transformări încît cere ochiului şi gustului omenesc o mare capacitate de adaptabilitate. Mijloacele industriale moderne sînt, desigur, motorul acestor uimitoare schimbări de direcţie, dar oare cînd călătorea cu piciorul sau cu diligenţa — şi nu cu avionul supersonic, ca azi — moda nu-şi găsea toate justificările interioare pentru a ne schimba cît mai des înfăţişarea exterioară? Tomurile de istorie a modei oferă imaginea acestei ameţitoare schimbări la faţă şi nu o dată prezintă şi argumente de un anecdotic savuros, care arată determinările sociale ale tipului de vestimentaţie. Ni se aminteşte, de pildă, că ierarhia nobiliară a romanilor era, într-o vreme, indicată de înălţimea tălpii sandalelor şi se ajunsese — logic dar cît de ridicol! — ca nobilii de prim rang să nu mai poată umbla decît solid sprijiniţi de însoţitorii lor. Ni se povesteşte că un conte d'Anjou — Fulko — avînd piciorul diformat în urma unui accident, a decretat cu de la sine putere că vîrful alungit al încălţămintei este nu numai un amănunt foarte şic ci un însemn nobiliar, direct determinat de gradul de noblеţe al purtătorului. Drept care, s-o ajuns la vîrfuri atît de lungi încît ele trebuiau îndoite, rulate frumuşel, ca un melc sau un covrig, şi legate de gambă cu un lănţişor. A fost nevoie, în secolul al XIV-lea, ca Filip al V-lea al Franţei să emită un solemn edict regal pentru a stabili unde să înceapă şi unde să se sfîrşească un vîrf de pantof, ca să nu se mai încurce bieţii conţi la mers şi la dans în propriile lor încălţări. Şi uite aşa, de la pantofii cu botul plat din secolul al XV-lea la cei uşori, din pînză şi mătase, din secolul al XVI-lea, de la cizmele înalte pînă la genunchi din secolul al XVII-lea la pantofii cu cataramе şi funde, încălţaţi pe ciorapi albi, din secolul al XVIII-lea, iar de aici, făcînd un pas de şapte poşte, la cizmele înalte şi la pantofii cu cataramе din anul de graţie 1968; pentru că nimic pe lumea asta nu e nou în materie de modă, pentru că totul e spus şi răspus, văzut şi revăzut, din ziua în care descendenţii direcţi ai lui Adam şi Eva au schimbat viţa de vie cu blana de tigru.

Dacă la acceptăm însă modei şi urania, şi capriciile, şi întoarcerile de 90 de grade, să o recunoaştem că o facem în primul rînd pentru noi, pentru nevoia noastră de a ne împrospăta înfăţişarea, de a adăuga esteticii ambiante şi pe cea a vestimentaţiei noastre. În materie de încălţăminte, avem totuşi dreptul de a formula modei şi un sever deziderat funcţional, avem dreptul de a pretinde în primul rînd comoditate: omul modern, locuitor al oraşelor mari, omul care străbate zilnic distanţe apreciabile, care călătoreşte mult în autobuze şi tramvaie (şi prea adesea în picioare!), care duce o viaţă activă, agitată, are nevoie, se spune, de o minte sănătoasă. Dar nu mai puţin şi de picioare sănătoase. Este lucrul de care au ţinut seama modelierii de pantofi cînd au lansat noua modă de încălţăminte: confortabilă, practică, uşoară, rezistentă.

Lăsaţi prejudecăţile la o parte, încercaţi să vă ajustaţi mai rapid gustul la linia nouă a încălţămintei. Vă asigurăm că veţi fi prima şi cea mai fericită beneficiară a acestei prompte capacităţi de adaptare. Aşadar.

PRO!!!

Alexandra PALADE

Fotografie de Hedy LÖFFLER

CHIRURGII AU ACȚIONAT – ESTE RÎNDUL IMUNOLOGILOR!

INTERESANTE CERCETĂRI ROMÂNEȘTI SE ÎNSCRIU PE LINIA PREOCUPĂRILOR PE PLAN MONDIAL DE A DA «LUMINĂ VERDE» GREFELOR, PRIN ÎNVINGEREA «BARIEREI BIOLOGICE».

Mai întîi la Capetown, apoi la Palo Alto, în California, chirurgii au acționat cu temeritate. În urma unor intervenții chirurgicale complicate ei au făcut să bată în pieptul unor bolnavi, condamnați în mod iremediabil, inimi «noi». Chiar dacă pentru moment supraviețuirea se numără în zile, aceste prime succese au întărit speranța că nu peste multă vreme grefele de organe vitale vor putea prelungi în masă viețile bolnavilor cronici.

La ora actuală însă, după cum de altfel s-a mai precizat într-un articol apărut recent în revista noastră, principalul obstacol pe care oamenii de știință trebuie să-l depășească — de data aceasta nu în sălile de operație — îl constituie bariera imunologică a organismului omenesc. Cum trebuie să se procedeze, ce mijloace să se folosească, în ce fel pot fi acestea dozate cu rigurozitate pentru ca receptorul de grefă să «accepte» organul grefat și să-l lase să funcționeze un timp nedefinit în ansamblul organismului? Iată tot atîtea întrebări care pun în cauză însuși viitorul grefelor.

Problema este departe de a fi rezolvată, și tocmai de aceea unii specialiști au reproșat lui Christiaan Barnard, autorul primei grefe de inimă, că «s-a pripit»; ei au opinat că trebuia așteptată mai întîi descifrarea tuturor tainelor imunității.

S-ar fi putut întîmpla și așa — a răspuns Barnard criticilor săi — însă, ca și în alte cazuri similare din istoria științelor, devansarea care se produce într-un domeniu duce, în chip necesar, la accelerarea cercetărilor într-un sector înrudit. Cu alte cuvinte, succesul chirurgilor va accelera neîndoios ritmul cercetărilor imunologilor. Ca întotdeauna, practica, nevoile imediate, vor impulsiona știința, făcînd-o să progreseze cu pași uriași.

De stringentă actualitate mondială, problema grefelor se studiază și în țara noastră. Interviurile care urmează, și care depășesc cu mult cadrul imunologiei propriu-zise, reflectă preocupările și rezultatele obținute de cîțiva cercetători și oameni de știință români.

Dr. EMIL TRUȚĂ, șef de lucrări la clinica de obstetrică și ginecologie I.M.F. din Tg. Mureș.

EXPERIENȚE PE ANIMALE: GRAVIDITATE... CU ORGANE GREFATE

După cum este cunoscut, primul stadiu al cercetărilor în domeniul auto și homografelor este legat de experimente pe animale. Lucrînd pe tărîmul obstetricii, nouă ne-a atras atenția problema auto și homotransplantului de organe genitale interne (autotransplant = grefă din țesuturile sau organul unui individ introdusă în altă parte a corpului său; homotransplant = grefă preluată de la un individ din aceeași specie: de la om la om, de la cîine la cîine etc). Animalul de experiență a fost cîinele și am realizat pe cale chirurgicală un număr de patru modele experimentale.

Primele două modele se referă la auto și homotransplantul de organe genitale interne, în totalitate, prin sutură arterială și venoasă, în lipsa gestației (graviditații) animalelor respective. Cu alte cuvinte, în primul caz, uterul, trompele uterine și ovarele au fost operate și apoi reintroduse în organismul *aceluiași* animal; în cel de-al doilea, organele respective au fost extrase pe cale chirurgicală din corpul unei cățele și, după aceea, reintroduse în corpul *altei*.

Următoarele două modele se aseamănă cu cele dintîi, cu deosebirea — bogată în implicații științifice — că aceleași auto și homografe s-au efectuat de data aceasta cu organe genitale interne în stare de graviditate.

Concluziile pe care le-am tras prezintă o deosebită însemnătate pentru obstetrică, și nu numai pentru acest domeniu științific. Am verificat în mod practic faptul că, de pildă, cornul uterin autotransplantat poate rămîne gravid, sarcina fiind dusă pînă la capăt! Și este semnificativ că la aceleași concluzii au ajuns — aproximativ în același timp cu noi — și cercetătorii americani cu care ne-am întîlnit la Viena la cel de-al XX-lea Congres internațional de chirurgie, unde ne-am prezentat lucrările. Deținem, în schimb, prioritate în problema autotransplantului cornului uterin în stare de gestație. Experiențele din acest ultim domeniu ne-au mai relevat un fenomen deosebit de interesant: țesutul placentar are o antigenitate considerabil mai redusă în comparație cu cel matur, cu alte cuvinte este «acceptat» mai bine de organismul receptor *chiar în lipsa medicației imunosupresoare*.

Aceste rezultate deschid drumul — desigur, deocamdată ca perspectivă mai îndepărtată — transplantării ovarului și trompelor uterine la femei cu toate consecințele funcționale (legate de combaterea sterilității). Repet, mă refer la o perspectivă îndepărtată, dar posibilă.

Cercetările noastre sînt la început, datînd de-abia de aproximativ trei ani și ceva, și s-au efectuat în lipsa intervenției oricărui mijloc de a stăvili reacțiile imunologice ale organismului receptor de grefă. Investigațiile noastre vor continua și pe acest din urmă făgaș, în speranța că vor aduce folos nu numai în specialitatea noastră, ci și, pe plan mai larg, în problema grefelor ca atare.

Dr. E. PĂUȘESCU, șeful laboratorului de patologie și patologie experimentală de la Spitalul clinic Fundeni, dr. FLORICA NEGREA, medic primar.

UN ALIAT NEAȘTEPTAT: VIRUSURILE

Atunci cînd medicii aiung să pună diagnosticul de rejecție al unui organ

transplantat este prea tîrziu ca să stăvilească fenomenul: grefa este din acel moment iremediabil compromisă. Administrarea oricăror substanțe medicamentoase imunosupresoare (care blochează apărarea imunologică a organismului față de organul străin grefat, făcînd posibilă «tolerarea» sa timp mai mult sau mai puțin îndelungat) apare, în acest stadiu, tardivă.

DEBUTUL UNEI «DRAME BIOLOGICE»

Dar «drama biologică» despre care am vorbit are un debut. Surprins la timp, acest debut permite o intervenție medicală salutară; în limbaj medical, ne aflăm atunci încă în stadiul de prerejecție.

Desigur, semnele care-l anunță nu sînt aceleași pentru toate organele grefate. De aceea ne vom mărgini să vorbim despre indicii care prevestesc iminența de rejecție a rinichiului, organ în legătură cu care am desfășurat o mare parte din cercetările noastre de imunobiologie.

Înainte de a arăta concluziile la care am ajuns, este util să facem cîteva precizări. Reacția organismului-gazdă față de grefă nu se manifestă imediat după efectuarea intervenției chirurgicale. În cazul animalelor de experiență cărora li se grefează un rinichi, «semnalele» apar la opt-nouă zile după momentul operator. Or, făcînd investigații de laborator asupra biochimismului sîngelui acestor animale în primele opt zile de la transplantarea de rinichi, am tras unele concluzii interesante a căror extrapolare la om ar putea permite punerea unui diagnostic precoce al iminenței de respingere a grefei.

Am constatat, în primul rînd, că în această perioadă crește activitatea unei enzime denumite lacticodehidrogenază. Întrucît însă activitatea acestei enzime crește și în alte împrejurări (cum ar fi, de pildă, în infarctul de miocard) am căutat — și am reușit în cele din urmă — să surprindem specificitatea de creștere a activității unui anumit tip de lacticodehidrogenază doar pentru cazul iminenței de rejecție a rinichiului grefat.

În sfîrșit, un alt semn de prerejecție pe care am reușit să-l evidențiem în cursul cercetărilor noastre îl constituie scăderea concentrației în sînge a unei alte substanțe, numite seromucoidul acid alfa 1.

Cercetările continuă, iar rezultatele obținute pînă acum au fost comunicate în cadrul congresului de anul trecut al Societății europene de chirurgie experimentală, trezind interesul auditorilor.

Transplant de cornee de la viței la om. Operează profesor dr. Petre Vancea.

SUBSTANȚELE IMUNOSUPRESOARE — ARME CU DOUĂ TĂIȘURI

Se știe că suprimarea sau atenuarea răspunsului agresiv imunobiologic al organismului față de organul grefat poate fi obținută cu ajutorul unor substanțe chimice imunosupresoare. Inconvenientul rezidă însă în faptul că, în același timp, ele reduc posibilitatea de apărare a organismului față de agenții patogeni microbieni sau virotici și în același timp sînt toxice. Așa s-a întîmplat probabil și în cazul primei grefe de inimă efectuate la Capetown; grefa a fost bine tolerată datorită medicației imunosupresoare, dar organismul lui Louis Waskhansky nu s-a putut apăra împotriva atacului unor microbi care, în împrejurări normale, ar fi putut fi jugulat cu rapiditate.

Așadar, imunosupresoarele sînt arme cu două tăișuri. Nu există însă, oare, și alte mijloace de apărare selectivă a organului grefat împotriva sistemului de apărare imunologică a organismului-receptor? Asemenea posibilități se întrevăd în momentul de față.

METODE BIOLOGICE, NU FARMACOLOGICE

Eforturi susținute se îndreaptă în prezent în direcția găsirii unor metode biologice și nu farmacologice, de imunosupresiune, care să apere în exclusivitate sau precumpănitor grefa, menținînd intactă capacitatea de apărare a organismului față de infecții.

Avem și noi cercetări în vederea atingerii acestui scop. Este vorba despre folosirea unor virusuri inofensive pentru organismul omenesc, dar posedînd însușirea de a induce imunotoleranța față de anumite antigene tisulare. Cu alte cuvinte, *inframicroorganisme care «apără» doar grefa, fără să dăuneze restului organismului*. Sîntem de pe acum în posesia unor date experimentale pe baza cărora se întrezărește posibilitatea de a se realiza imunosupresiunea pe această cale.

Mai mult decît atît: o astfel de soluționare a problemei imunologice în cazul grefelor oferă perspectiva ca această problemă esențială pentru medicina contemporană să poată fi rezolvată pe o treaptă într-un anume sens superioară. Într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, sperăm ca grefele de organe să fie realizate nu numai de la om la om, ci și de la animal la om (heterografele), ceea ce ar permite procurarea fără nici o stavilă a «pieselor de schimb» pentru organismul bolnav.

Prof. univ. dr. PETRE VANCEA, membru corespondent al Academiei

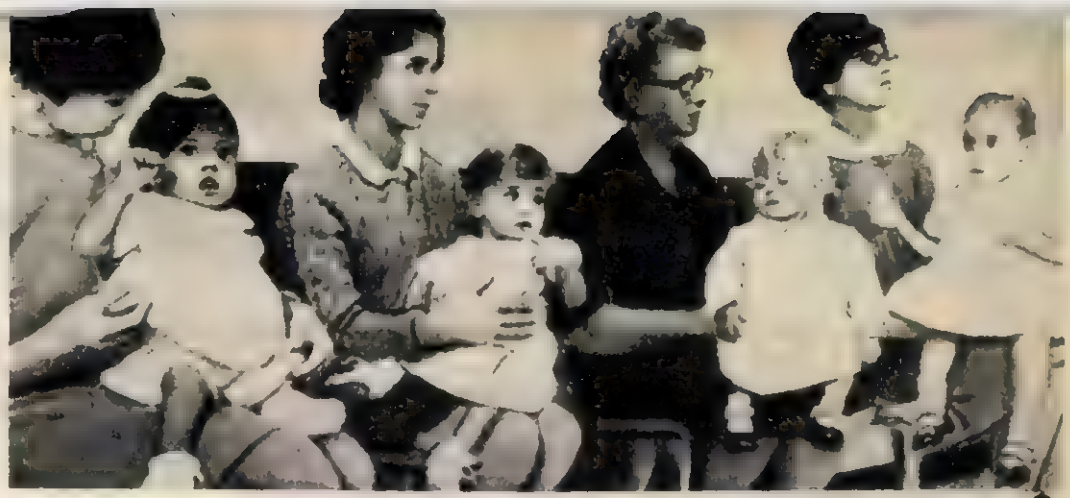

Această senzațională fotografie, publicată nu demult în ziarul «New York Times», va constitui poate cîndva un document ilustrînd sugestiv progresele rapide realizate în zilele noastre în tehnica transplantării de organe vitale. Cele patru fetițe din fotografie trăiesc de mai multe luni cu cîte un ficat grefat! La data fotografierii, tinerele paciente bătuseră toate recordurile de supraviețuire în cazul grefelor de ficat (34 de zile).
Medicii care au realizat operația, la Centrul medical al Universității din Colorado, au folosit noi metode de asigurare a compatibilității țesuturilor dintre donator și primitor. Ei și-au exprimat speranța că și în transplantarea ficatului se vor înfăptui progrese similare cu cele obținute la grefa de rinichi, în care se cunosc supraviețuiri de peste cinci ani.
Dar bariera imunologică va putea fi învinsă? Este încă prea devreme pentru a face pronosticuri — a declarat dr. Carl G. Groth, din Suedia comentînd acest caz unic în istoria medicinei.

A PRELUNGI «VIAȚA» GREFELOR

O statistică consemna nu demult o cifră grăitoare: există pe lume mai bine de 15 milioane de orbi. Și mai elocvent este faptul că aproximativ o jumătate din aceștia ar putea fi redați activității sociale printr-o simplă intervenție chirurgicală — grefa de cornee sau, cum i se mai spune, cheratoplastia. Posibilitatea de a reda vederea orbilor este prin sine însăși emoționantă. Este însă cheratoplastia, în momentul de față; o problemă rezolvată? Răspunsul, în ciuda unor păreri larg răspîndite, este, din păcate negativ. Și aceasta deși în istoricul transplantelor de țesuturi și organe grefa de cornee are «state de serviciu» îndelungate, primele preocupări de această natură apărînd încă pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea.

Dacă actul operator în sine nu mai constituie azi o problemă (deși nici în această direcție chirurgii oftalmologi nu s-au pus de acord asupra unei tehnici comune), în schimb problema tolerării grefei de către organismul care o găzduiește este departe de a fi rezolvată. Nu se cunosc cazuri de grefe de cornee care să supraviețuiască mai mult de 5-6 ani. La sfîrșitul acestei perioade, corneea grefată se opacifică, lumina nu mai trece spre retină și vederea dispare. În consecință, intervenția chirurgicală trebuie repetată.

Încă în urmă cu mai bine de patru decenii publicam la Cluj în legătură cu această problemă, împreună cu profesorul Michail, un studiu intitulat «Cercetări preliminare în vederea măririi vitalității heterografelor de cornee». Plecam pe atunci de la concepția că heterotransplantul corneean prezintă o vitalitate redusă față de cea a corneii-gazdă și urmăream ca, folosind transplantările succesive pe diferite animale, să mărim substanțial această vitalitate.

«DONATOR» — VIȚELUL

La o distanță de 40 de ani de la aceste cercetări, reluînd investigațiile în cadrul Clinicii oftalmologice de la spitalul Colțea, după ce am pus la punct tehnica operatorie am constatat cu neplăcere că după un interval de timp, variind între cîteva luni și trei ani, grefele de cornee preluate de la cadavru și transplantate se opacifică în totalitate, bolnavul pierzînd din nou vederea.

Pentru a ieși din impas am reluat experiențele *pe animale*, cărora le-am efectuat cheratoplastii totale sau parțiale cu cornee de viței liofilizată. (Liofilizarea este un procedeu de uscare a soluțiilor sau a suspensiilor apoase înghețate și de păstrare îndelungată a microorganismelor conținute în acestea.) Noi am demonstrat că heteroplastia este posibilă, însă ea depinde de o serie de factori în rîndul cărora receptivitatea organismului receptor și tehnica operatorie sînt cei mai importanți.

În final, insuccesele se datoresc unor procese biologice, fiind vorba, în primul rînd, de «refuzul» gazdei de a încorpora grefa — refuz care are la bază apărarea imunologică față de aceasta. Prin ce mijloace se poate spori vitalitatea corneii grefate?

Cred că, în acest context, am pornit pe drumul bun, rezultatele obținute prin folosirea «extractului total de ochi» în apărarea grefei de cornee putînd fi calificate de pe acum promițătoare.

«ETO» SCADE AGRESIVITATEA FAȚĂ DE GREFĂ

Rod al unor cercetări care datează din urmă cu aproape 14 ani, extractul total de ochi — cunoscut și peste hotare sub numele de ETO — administrat atît înainte cît și după efectuarea operației de transplantare de cornee, scade agresivitatea față de grefă, modifică în chip fundamental biologia *întregului organism* și a ochiului în special. Îl considerăm, așadar, drept un mijloc de prelungire a «vieții» grefei respective. Un mijloc căruia, firește, i se vor adăuga și altele și care, împreună, vor permite — într-un viitor pe care-l dorim cît mai apropiat — ca problema grefelor *în general* să-și capete rezolvarea definitivă.

Interviuri realizate de dr. I. ADRIAN

GRENOBLE

CU 3 ZILE MAI DEVREME PE PÎRTII

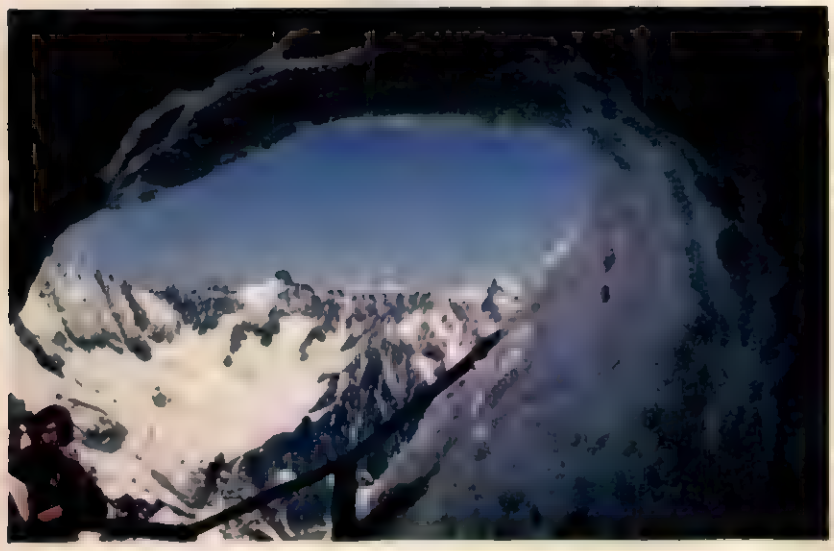

▲ *Alpii înzăpeziți, în așteptarea marilor întreceri.*

Fotografii de M. POPESCU

Pe scurt despre locurile de desfășurare a tuturor întrecerilor ce vor avea loc în cadrul celei de-a X-a ediții jubiliare a Olimpiadelor iernii, eveniment de a cărui inaugurare ne mai despart doar trei zile.

■ CHAMROUSSE — probele alpine. Stațiune situată în masivul Belledonne, înzestrată cu două piste de coborîre și slalom. Plecarea se face de la altitudinea de 2 252 metri, sosirea la 1 412 m. Lungimea: 2 890 m (cu o diferență de nivel de 840 m). Pentru probele feminine coborîrea are același punct de start, sosirea efectuîndu-se la 1 650 m. Lungimea pistei este de 2 160 m. Înclinația maximă: 57 grade. Zilele de desfășurare a probelor: 8 februarie (bărbați), 10 februarie (femei).

■ **Pîrtia de slalom uriaș.** Altitudine start: 2 153 m, sosire: 1 650 m, lungime: 1 680 m (bărbați); 2 093 m —

Pentru a putea găzdui zecile de mii de vizitatori în perioada jocurilor Olimpice, Grenoble a făcut, începînd cu peste trei ani înainte, intense pregătiri. Se văd în planul secund două dintre noile construcții executate în acest timp: hotelurile olimpice din apropierea centrului orașului vechi.

1 649 m, lungime: 1 755 m (pentru femei). Zilele de desfășurare: manșa I la 11 II; manșa a II-a la 12 II.

■ **Probele de slalom special.** Altitudinea locului de plecare — 1 857 m, sosirea la 1 653 m, lungimea pîrtiei: 625 m, înclinare maximă: 49 grade (pentru bărbați). Slalom special fete: 430 m lungime, înclinație: 35,5 grade, altitudinea startului: 1 806 m, a sosirii: 1 564 m. Data disputării: 14, 16 și 17 februarie (bărbați); 13 februarie, două manșe (pentru femei).

■ AUTRANS — probele nordice și biatlonul — sub muntele Vercors, la o altitudine variind între 1 250 și 1 050 m, se vor desfășura întrecerile de schi-fond, într-un decor aproape identic cu cel scandinav, locul de naștere al alergării pe schiuri. Probele: 15 și 20 km bărbați, 5 și 10 km pentru femei și, evident, ștafetele.

Toate plecările și sosirile vor avea loc pe același stadion de iarnă, construit în partea de nord a stațiunii, la cea mai scăzută altitudine de aci.

Pentru biatlon (individual și ștafetă) s-a construit poligonul de tragere astfel amplasat încît să poată permite publicului urmărirea, aproape integrală, a desfășurării probelor (schi și trageri). Datele desfășurării: de la 7 II pînă la 17 II inclusiv.

■ ALPE d'HUEZ — probele de bob. Startul la 2 030 m, sosirea la 1 890 m. Diferență de nivel: 140 m; lungimea pîrtiei: 1 500 m, 6 viraje, un labirint și 4 curbe. Înclinația maximă a pantei: 14,20%. Este un ansamblu construit din 6 950 elemente prefabricate din beton. Parcursul va fi iluminat electric prin 165 de candelabre gigantice. Probele vor avea loc la 7 II și 8 II, bob de două persoane; 14 și 15 II, bob 4 persoane.

■ VILLARD-DE-LANS — gazda probelor de săniuțe. Altitudinea startului: 1 110 m; a sosirii: 1 000 m; lungimea traseului: 1 000 m; înclinația maximă a pantei: 18,62%; pista are 5 curbe și 6 viraje, fiind construită în întregime din beton.

■ ST. NIZIER — săriturile speciale la o trambulină de 90 m — este una dintre cele mai cochete și elegante instalații de acest gen din Europa și — după unii — chiar din lume. Max Bolkart care a probat-o a sărit peste linia de 100 m. Altitudinea stațiunii: 1 165-1 906 m. Data desfășurării: 18 II (ziua închiderii J.O.).

■ GRENOBLE — hochei, patinaj artistic și patinaj viteză. Toate instalațiile specifice sporturilor gheții sînt amplasate în parcul Paul Mistral.

Stadionul de gheață — 2 297 locuri oficiale, 752 pentru presă, 8 173 pentru public — complet acoperit — va găzdui meciurile de hochei grupa A și patinaj artistic. Hochei A: de la 7 II la 17 II; artistic: 10 II, 14 și 16 — figuri libere; 7 II, 8, 13 și 14 — figuri impuse; perechi: 11 II.

Patinoarul — 30×60 m, 2 500 locuri pentru public (prin gradene suplimentare, deja instalate la această oră, pînă la 4 000 de spectatori pot asista la manifestări). Datele desfășurării: de la 7 II la 17 II.

Va servi ca loc de disputare a meciurilor din grupa B (unde joacă și echipa României) și pentru antrenamente.

«Inelul de gheață» — o suprafață de 9 000 mp de gheață — rezervat întrecerilor de patinaj viteză. Altitudinea: 219 m; lungimea desfășurată a pîrtiei: 400 m; lățimea: 14 m; lungimea liniilor drepte: 112 m.

«Inelul de gheață» este compus din două piste de 5 m lățime fiecare și una de antrenament de 4 m. În plus, există și o altă suprafață de antrenament de 112 m/30 m în linie dreaptă, situată în interiorul inelului de gheață

Puterea instalației frigorifice: 3 900 000 frigo-ore.

Capacitatea de găzduire: 2 500 locuri în tribune, cu posibilitatea extinderii la 10 000, prin instalații ocazionale (la care se va recurge și în timpul J.O.). Datele probelor: de la 9 II la 17 II, cu excepția zilei de 13 II.

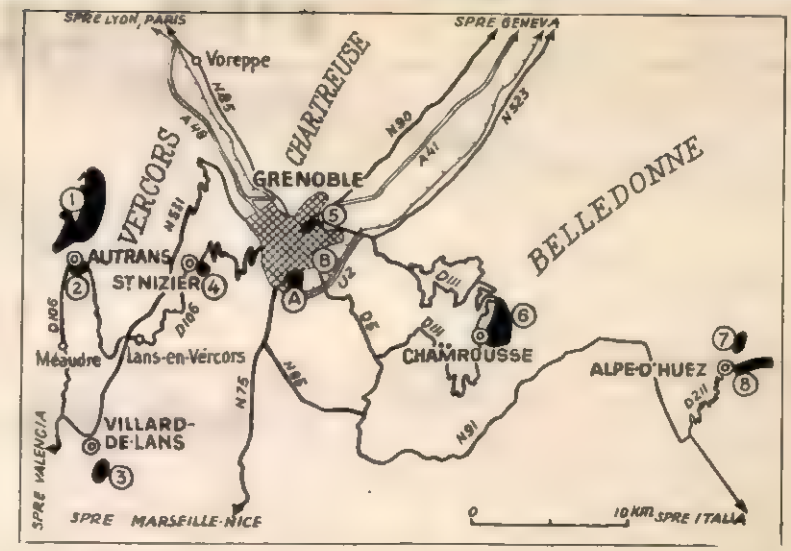

A. Satul olimpic. B. Centrul presei. 1) Probele nordice. 2) Salturi la trambulină de 70 metri. 3) Săniuțe. 4) Salturi la trambulină de 90 metri. 5) Proba pe gheață. 6) Probe alpine. 7) Bob. 8) Probe alpine. Piste de întoarcere.

PALOMARES 2 — ALARMĂ ÎN THULE

În Groenlanda, noaptea ține în această epocă a anului 22 de ore, iar temperatura medie e de minus 30 de grade Celsius. Greu de presupus că s-ar putea întreprinde o cercetare terestră pe fundul golfului Baffin pentru a recupera cele patru bombe H prăbușite în adînc și ascunse de un strat de gheață gros de trei metri.

Circumstanțele sînt deosebit sinistre, dar accidentul bombardierului B-52 care a căzut în marș ducînd cu sine patru bombe nucleare de cîte o megatonă nu prezintă nici o caracteristică originală. Comandamentul strategic american al aerului (S.A.C.) nu este la prima, ci la a 14-a catastrofă de acest gen în 10 ani. Calculul probabilităților indică, pentru un număr atît de mare de accidente fatale, o extrem de intensă circulație aeriană a bombelor H americane. Pînă acum cîțiva ani, un bombardier B-52 din trei patrula continuu cu arme nucleare la bord. În prezent, presupun experții, cifra maximă a bombardierelor care plimbă simultan pe cerul lumii cîte patru din cele peste 2 000 de bombe H deținute de S.A.C. este de 24.

Rutele lor sînt secrete și, după cum s-a constatat în urma unor întîmplări nefericite la 7 aprilie 1966, la Palomares, în Spania, și la 22 ianuarie 1968, la Thule, în Groenlanda — ilicite în raport cu angajamentele internaționale ale S.U.A.: armele termonucleare survolează teritoriu deasupra căruia nu au ce căuta. Se știe că o explozie accidentală este exclusă. Bombele termonucleare sînt transportate totdeauna dezamorsate și armarea lor implică operațiuni atît de complexe încît anulează orice risc de declanșare de la sine. (Numai după ce o serie de șarje de trimitretolaus sînt făcute să explodeze în aceași fracțiune de secundă provocînd explozia unei bombe atomice se obține energia necesară fuziunii atomilor de hidrogen.) În cazul căderii dintr-un avion, tan împreună cu acesta, violența șocului poate determina încă deteriorarea învelișului metalic care acționează ca un scut împotriva radiațiilor nucleare. De aici, pericolul contaminării radioactive. La Palomares, pămîntul care cumva mocnește a fost încărcat în 4 810 butoaie-zinc în pentru a fi transportat peste Atlantic și înmormîntat într-unul din cimitirele de reziduuri atomice din Statele Unite. Cum să se procedeze însă apele Mediteranei care au găzduit timp de 79 de zile, 22 ore și 25 de minute o bombă H? Sau apele mișcatul de peste, care scaldă coastele Groenlandei? Patru bombe, fiecare dintre ele cît 220 de bombe de tipul celei ce a distrus Hiroșima, protejate de o bancheză practic impenetrabilă, amenință să polueze mările emisferei nordice: au fost detectate radiații. Șansele de a recupera sursele lor sînt covîrșitoare. În primele cinci zile după accident, echipele de cercetări n-au putut petrece mai mult de 4-5 ore pe banchiză, o câmp suprafață semănînd cu o porțiune de ocean care ar fi înghețat în plină furtună. Ingeniosul aparatej folosit cu atîtea peripeții la Palomares nu e utilizabil în golful Baffin. Acum se încearcă să se exploreze interiorul stratului de gheață. Se crede că nu se vor recupera toate rămășițele bombelor.

Nici abandonarea căutărilor nu constituie o premieră pentru Statele Unite. De 7 ani, în Carolina de Nord, mlaștinile ascund o bombă cu hidrogen pierdută la 23 km depărtare de baza Seymour Johnson din Goldsboro. Numai că apele statului care au înghițit teribila armă nu comunică nici cu Oceanul Arctic, nici cu Oceanul Atlantic. Și, pe de altă parte, dacă nimeni nu poate împiedica Statele Unite să-și prezere teritoriul național cu asemenea obiecte, state suverane ca Spania și Danemarca au dreptul să fie ocolite de daruriile picate din cer. În Danemarca, unde șocului psihologic a fost atît de puternică încît se presupune că a contribuit chiar la înfrîngerea în alegeri a partidului guvernamental.

Curios e că, după scandalul Palomares în care jocul dezmințirilor și al recunoașterilor treptate, desfășurat pe parcursul a aproape trei luni, a făcut mai mult rău prestigiului american decît întreg incidentul, se reia aceeași tactică. Comunicatele succesive anunțînd întîi prezența unor arme nucleare la bordul avionului prăbușit (fără a preciza numărul lor), negînd apoi existența radiațiilor, admițînd-o în sfîrșit, pentru a o minimaliza etc., nu sînt de natură să sporească încrederea în declarațiile oficiale ale Pentagonului. Cîtinda-le pentru rîndurl, observatorii atenți au trasat concluzia că versiunea aterizării forțate într-un punct aflat în afara itinerariului obișnuit nu stă în picioare. Avionul, aparținînd escadrilei nr. 380, pornise de la baza sa din Plattsburgh (statul New York) pentru un zbor în circuit. Era unul din cele circa 450 de bombardiere B-52 staționate pe teritoriul Statelor Unite (inclusiv Alaska), Turcia, zona Pacificului și Tailanda.

Țările occidentale în care nu sînt amplasate baze pentru B-52 consideră pînă la dovadă contrarie că și văzduhul lor este scutit de această prezență. Spania, în vara anului 1966, și Danemarca, săptămîna trecută, au aflat că nu e chiar așa. Pentagonul a susținut că avionul nenorocos s-a îndreptat spre Thule din motive de forță majoră. Aflăm însă din «International Herald Tribune» că misiunea avionului era să patruleze în zona acestui oraș danez care adăpostește cel mai nordic dintre posturile radar ale avioților americani. «Un B-52 care patrulează în regiunea Thule, scrie ziarul, rămîne de obicei în aer pînă este înlocuit de alt bombardier având de asemenea arme nucleare la bord».

Elementele vocante mai sus oferă destule subiecte de reflecție tuturor: membrilor N.A.T.O. și celor ce pescuiesc în Atlantic, celor care știu ce efecte poate avea răspîndirea plutoniului în mediul marin și celor care nu resimțesc toate laturile problemei nerăspîndirii armelor nucleare. La urma urmelor, omenirea nu va fi mai avansată pe calea spre securitate dacă Danemarca, să zicem, nu va avea dreptul să fabrice arme nucleare fără a fi însă ferită de intrusiuni nedorite din partea unui membru al «clubului nuclear».

F. A.

(Vedeți fotografia din pag. 22-23)

SPORTUL CURAJULUI, LA ÎNDEMÎNA ORICUI...

Principiul e simplu: în loc să alunece schiurile pe apă, alunecă apa pe sub schiuri, și totul se petrece într-un fel de lighean mai mare.

Tînăra Vee Brigden demonstrează la o expoziție de ambarcații că instalația inventată de firma pe care o reprezintă îți permite să încerci toate senzațiile schiului pe apă fără riscurile pe care le implică acest sport al curajului. Sau, cum se exprimă comentariul agenției Keystone care ne-a trimis fotografia, invenția îngăduie să faci pe nebuni' acasă, în camera de baie, ferit de privirile batjocoritoare ale publicului.

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● Inimi de aur pentru salvarea unor vieți omenești. Nu e vorba de o nouă transplantare senzațională ci de o acțiune întreprinsă de Fundația națională de cardiologie din Franța care — în asociație cu cîțiva bijutieri — a lansat pe piață pandantive de aur în forma unor inimi. Beneficiile realizate vor permite dotarea a cinci orașe cu utilajul necesar pentru tratarea bolnavilor de cord.

● Un agricultor englez din Cannock, pe nume Joe Kirkham, a obținut o nouă varietate de pătlăgele care sînt pe o parte roșii iar pe cealaltă albe. Fiindcă pătlăgelele lui Kirkham au și pete albastre, întrunind astfel culorile drapelului britanic, acesta a botezat noua varietate «Union Jack».

● Minijupele au fost interzise la Londra. Dar numai pentru avocate și numai în incinta palatului de justiție.

● Pentru a reduce pericolul de explozie a pneurilor, în S.U.A. se experimentează umflarea lor cu azot în loc de aer comprimat.

● La Paris a fost expus cel mai mare topaz din lume. A fost extras în Brazilia și cîntărește 93 kilograme.

● Un hotel din Ottawa a instalat în toate camerele automate care distribuie ziare, băuturi, țigări etc. și le facturează tot automat în contul clientului.

● Inițiativa americanilor de a introduce și organiza în S.U.A. jocul de fotbal, așa cum se practică în celelalte părți ale globului, s-a soldat în primul an de experiență — anul 1967 — cu un deficit de 9 milioane de dolari.

● Ciocnirea a două mașini în mers nu va mai fi atît de periculoasă pentru viața pasagerilor, datorită înlocuirii barelor de protecție obișnuite printr-un sistem de parașocuri umplute cu apă. Primele experimentări cu aceste noi bare de protecție au fost făcute la Culver City (California) și se afirmă că toate au dat rezultatele scontate.

1

OMUL GOSPODAR...

Că organizatorii Jocurilor Olimpice din Mexic — care au loc la toamnă — au definitivat de pe acum forma medaliilor ce vor fi decernate învingătorilor (fig. 1) nu este de mirare.

Surprinzător este că deși pînă la începerea acestei ediții mai sînt încă aproape 8 luni, organizatorii ediției următoare — München 1972 — au definitivat și ei aversul și reversul rîvnitelor medalii (fig. 2).

2

LIMBILE STRĂINE ȘI... SUGESTIA

Succesul repurtat de cincizeci de elevi din Sofia la un recent examen de bacalaureat — și care în timpul anului s-au prezentat mai slab pregătiți la limba aleasă — se datorește în mare măsură faptului că timp de mai multe zile înaintea examenului ei au fost pregătiți, cîte două ore zilnic, la Centrul de cercetări științifice de sugestologie condus de renumitul psihiatru bulgar dr. Gheorghi Lozanov.

Istoricul centrului începe cu vreo doi ani în urmă, cînd au fost organizate cursuri experimentale de limbi străine, în cadrul Institutului pedagogic de cercetări științifice. Particularitatea acestor cursuri consta în aplicarea unei metode noi, și anume învățămîntul prin sugestie, în stare trează normală, în timpul zilei.

Experiența a suscitat un viu interes și a provocat numeroase discuții. Au fost ridicate o sumedenie de probleme. Concluzia comisiei alcătuite din specialiști marcanți în domeniul pedagogiei, psihologiei, psihiatriei, a fost următoarea: memorizarea prin sugestie are loc foarte ușor, fără efort, cu vădită satisfacție din partea celui care învață. Ea nu obosește, oricît de intens ar fi ritmul, nu epuizează din punct de vedere psihic. Se mai adaugă faptul că pentru această metodă nu este necesar nici un fel de aparataj și nu este nevoie nici de medic, ca în cazul hipnopediei (învățămînt în stare de hipnoză). Prin această metodă procesul de memorizare este sporit de 25 ori. Gradul de însușire a cuvintelor variază între 96 și 100 la sută.

Centrul de cercetări științifice de sugestologie cuprinde trei secții: secția de psihologie a sugestiei, secția de fiziologie a excitațiilor subcorticale și a sugestiei în genere și secția de parapsihologie. Cursurile de limbi străine din cadrul centrului depășesc azi cu mult realizările primelor experiențe. La ora actuală, cursanții memorează cu regularitate cîte 100-150 cuvinte pe ședință, existînd chiar și ședințe extraordinare cînd ei ajung la 1 200 cuvinte cu un grad de memorizare de 98 la sută. Pe baza metodei doctorului Lozanov se elaborează un sistem de predare și a altor discipline: matematica, fizica, geografia.

Este de la sine înțeles că acele cursuri care se desfășoară în cadrul centrului nu au numai un scop educativ; ele elucidează, în același timp, diferite laturi ale sugestiei și ale inefabilului univers care este conștiința umană.

E. GHECEVA

UMOR
de V. TIMOC

LA TRIBUNAL

Martorul: Jur că voi spune adevărul și numai adevărul...

TV ȘI CIRCULAȚIA

La Londra s-a dat recent în folosință o nouă armă în arsenalul luptei împotriva infracțiunilor de circulație. Cîteva camere de luat vederi ale unui circuit închis de TV sînt așezate în anumite puncte strategice ale cartierului Croydon, ales pentru experiență, și conectate la un monitor instalat la postul de poliție.

Cînd te gîndești cîte cheltuieli se fac pentru a băga la apă șoferii, începi să înțelegi utilitatea socială a amenzilor.

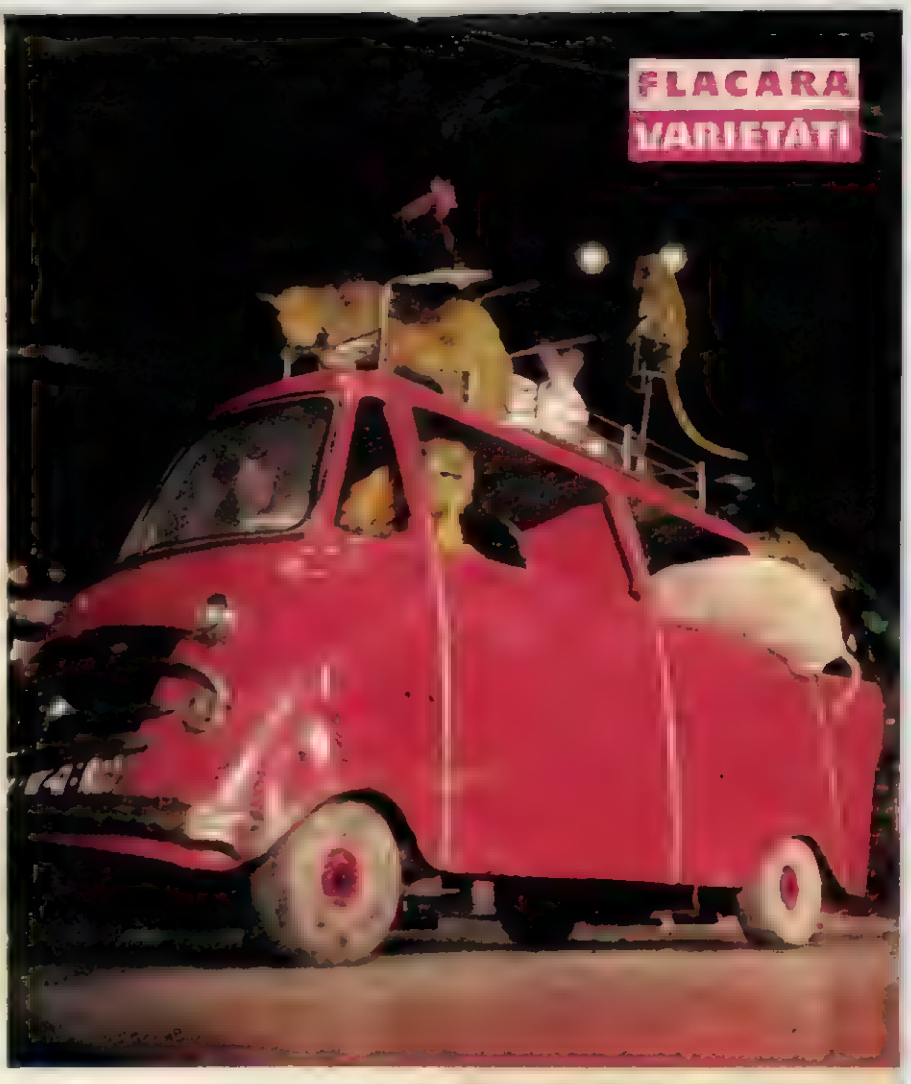

Oră de aglomerație la microbuzul circului.

Fotografie de Gr. PREPELIȚĂ

Singura împrejurare în care un scaun ajută formei fizice. Morala: ia-ți scaunul tău și umblă!

Fotografie de N. MUNTEANU

GHEAȚA

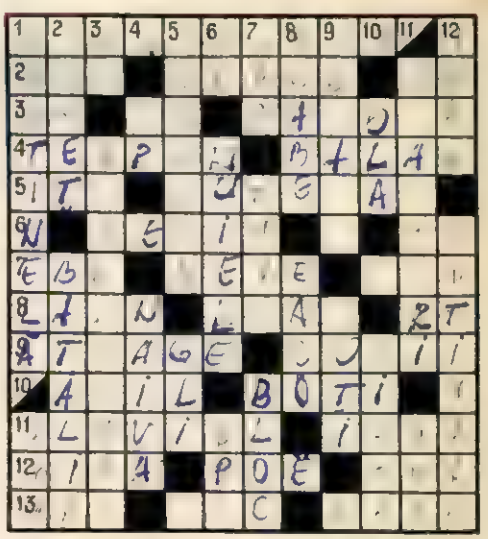

ORIZONTAL: 1) Înghețată pe pele (fem.)! 2) Neîntrecuți la patinaj, de pildă — Topește gheața — Cușme! 3) E vînt, dar pe sfîrșite! — Vas de pămînt — Cîmp de gheață care acoperă regiunile polare. 4) Înghețat (fig.) — Eroul povestirii «La patinaj» de Ștefan Bănulescu. 5) A apărea pe neașteptate — Gheață (fig.). 6) Reședință — Tepe! 7) Localitate în S.U.A. — Ifose — Gheață viitoare! 8) Diviziune administrativă în Suedia — Personaj shakespearian — Curte! 9) A ademeni — Se dau pe gheață. 10) Se mișcă pe gheață ușor și repede — A mototoli. 11) Referitor la fluvii (sing.) — A provoca. 12) Localitate în Italia — Celebru poet american (1809-1849), căruia Jules Verne i-a închinat romanul «Sfinxul gheților» — Prima parte a campionatului republican de hochei pe gheață. 13) Trag săniile — Patinoar natural pe timpul iernii — Ca gheața.

VERTICAL: 1) Pe marginea terenului la hochei pe gheață — Topește gheața. 2) Dezghețat — «... de pe gheață», denumirea sub care a rămas în istorie una dintre victoriile lui Aleksandr Nevski. 3) Cununie! — Munți de gheață plutitori. 4) Volum — Credulă. 5) «Țara de gheață» — Articol în limba italiană. 6) Nicolae Oprescu — Mlădițe — Înghețată la zero grade. 7) Refrenul broaștelor pe malul lacului — Fructe negre — Bucată mare de gheață. 8) Maure — Literă chirilică. 9) Confecționează piese de harnașament (pl.). — Patinează pe gheață (pl.). 10) Localitate în S.U.A. — Locul de întrecere al patinatorilor de viteză (pl.). 11) Dau plecarea în cursele de patinaj viteză — Pasăre... ce se recomandă singură. 12) Pictor român, autorul tabloului «Iarna» — Alunecare pe gheață.

Adam STOICA

Cuvinte rare: EBB, LAEN, OIRA, GLI, EACO, OLA.

CRONICA DE TREI SECUNDE

misterul omenesc

Îmi pare rău, dar asta e: decanul ocnaşilor francezi, Charles Hut, 73 de ani, se întoarce la închisoare. În 1910 era campion ciclist, dar a renunţat repede la această specializare; în războiul '14-'18, îl păleşte ideea să facă o spargere la o jandarmerie şi ia 30 de ani ca nimica. Îi face, iese cînd iese, se îmbarcă matelot, călătoreşte, scrie o carte: «10 ani printre fiare şi rechini», încoronată în '56 cu premiul literar Tabu. Pe urmă se întoarce în Franţa şi trăieşte o viaţă la locul ei. Dracu-l pune să dea acum, la bătrîneţe, peste un borman cu nume frumos, Bellasecca, fost luptător de catch, şi să spargă împreună mai întîi birourile unei uzine, după aceea un magazin de bijuterii? Ce-o fi fost în capul lui, nu Dumnezeu, poate Dostoievski s-o ştie. Omul e complex dar mai e şi un mister.

Şi-mi pare rău, ca între scriitori.

tandreţe

Cuvîntul pare uitat; e prea dulceag, prea «melo», prea sentimental, lumea modernă zice că nu mai are ce face cu el şi cu ce-i în interiorul lui. Cuvînt de romanţă, de şansonetă: «Vorbeşte-mi de dragoste, spune-mi vorbe tandre...» Acolo «merge» — în viaţă nu. În viaţă, omul tandru e suspectat: de naivitate, de «fraiereală», de anemie a caracterului. Reprimată sub presiunea «durilor», tandreţea are şanse să fie reabilitată într-un domeniu unde cu gîndul nu gîndeşti, domeniul unor oameni tari, zice-se, aspri, nemiloşi: medicina. Doctorii Michel Rossi şi Peter Nathan, de la un spital din Boston, au primit subsidii importante ca să-şi experimenteze cît mai eficace următoarea idee: dezalcoolizarea prin tandreţe. Sau, mai exact, printr-un joc de-a tandreţea, joc cu minus şi plus. 40 de zile alcoolicul e instalat într-o cuşcă confortabilă de sticlă, din care nu va ieşi decît în cazurile imaginabile. Nu i se va adresa decît foarte rar cuvîntul, în schimb va avea de îndeplinit un număr de exerciţii de o complexitate crescîndă. Aceasta ar fi faza denumită pe şleau «lipsa de tandreţe». Dacă exerciţiile vor fi bine executate, omul va avea dreptul la o recompensă: fie un pahar de whisky, fie un sfert de oră petrecut în bavardaj cu infirmierele de serviciu, la alegere. Medicii sînt siguri de victoria celei de-a doua idei. Nu e prea vesel, ce să ne înşelăm, cu puţină imaginaţie s-ar găsi şi alte domenii în care duioşia să nu ne apară neroadă. Totuşi să nu fim mofturoşi — şi apa, noi, cerebralo-sentimentalii, ne putem bucura că oameni de ştiinţă, cei mai calificaţi duşmani ai iluziei, ne mai dau speranţe în eficacitatea şi rentabilitatea tandreţei.

Să bem deci cuminte; nimic nu e pierdut, şansonetista mai are dreptate: «Parlez-moi d'amour, redites-moi de choses tendres...»

Radu COSAŞU

cadran internaţional

achiziţiile luvrului

Expoziţia de la Muzeul Orangerie, care însumează cele mai importante piese achiziţionate de Luvru de la ultimul război încoace, este nu numai un eveniment artistic, dar şi o demonstraţie a posibilităţilor financiare şi mai cu seamă a prestigiului de care se bucură în rîndurile colecţionarilor importantul muzeu francez. Specialiştii continuă să afirme că bugetul muzeului e mai mult decît modest şi că el n-ar putea concura la marile licitaţii internaţionale pentru a cumpăra tablouri, ca bunăoară «Terasă la Sainte-Adresse» de Monet care a fost vîndut recent la Londra cu 588 000 lire (mai mult de 7 milioane de franci) sau că încă nu beneficiază de sprijinul unor mecenaţi ca A.W. Mellon, miliardarul american care a făcut gloria Galeriei naţionale din Washington. Cu toate acestea Luvrul s-a îmbogăţit în ultimii douăzeci de ani necontenit datorită legatelor unor colecţionari, a achiziţiilor norocoase şi, în sfîrşit, a unor donaţii guvernamentale cum sînt cele ale Iranului, Iordaniei, Siriei, care au împărţit cu Franţa obiectele descoperite în urma săpăturilor arheologice. În istoria donaţiilor au fost în trecutul mai mult sau mai puţin îndepărtat perioade de opacitate care ni se par azi inexplicabile. Istoricilor de artă le place să amintească mereu celebrul caz al «Olimpiei» lui Manet, tablou cumpărat de prietenii artistului printr-o listă de subscripţie şi donat statului în 1890, ca el să fie expus la Luvru. Abia după 17 ani, în 1907, el a intrat în muzeu, şi asta numai datorită lui Clémenceau care era pe atunci preşedinte al Consiliului de Miniştri. Perioada celor douăzeci de ani de care ne aminteşte azi expoziţia de la Orangerie nu cunoaşte asemenea refuzuri răsunătoare. Dimpotrivă, sînt anii în care Luvrul se îmbogăţeşte, prin donaţiile Gachet (1949, 1951), cu pînze celebre de Cézanne, Van Gogh ş.a., şi donaţia Guillaume-Walter sau cele ale Societăţii amicilor Luvrului. Circa 525 exponate constituie o superbă antologie a istoriei artei, de la antichităţile orientale (idoli feminini din Anatolia, capul unui rege din dinastia persană a Ahemenizilor, bronzuri de Luristan etc.) la opere ale unor artişti faimoşi ca Sittow, Petrus Christus, G. de la Tour, Rembrandt, Sassetta, Ruysdael ş.a., pînă la lucrările unor pictori care au dăruit secolelor XIX şi XX strălucirea: Turner, Corot, Manet, Monet, Cézanne, Van Gogh, Degas ş.a. Dezvoltarea unui muzeu gigant cum este Luvru — remarca cu pertinenţă istoricul de artă André Chastel — reflectă posibilităţile unei culturi.

I. CORIBAN

Misterioasa dispariţie în Mediterana a submarinului israelian «Dakar» a fost urmată, la scurt timp, de o alta — cea a submarinului francez «Minerva». Iată-l pe acesta din urmă, în portul militar Toulon, înainte de a participa la manevrele în urma cărora s-a pierdut orice contact cu el.

„brain-drain" şi implicaţiile sale

Fenomenul «brain-drain», cum e denumit furtul de «materie cenuşie», practicat de americani în Europa, ocupă un spaţiu tot mai larg în ultima vreme în coloanele presei occidentale. Lucru explicabil în lumina faptului că, în anii de după cel de-al doilea război mondial, un număr de aproape 100 000 de savanţi vest-europeni au trecut Atlanticul, stabilindu-se în S.U.A. În ultimii 7 ani, Anglia — ţara cea mai lezată de operaţiunea «brain-drain» — a fost părăsită de 5 000 de specialişti, ademeniţi de condiţiile de lucru şi de viaţă din S.U.A. Numai în anul trecut, 700 de tineri ingineri şi tehnicieni englezi au plecat în Statele Unite. S-ar putea pune întrebarea: oare americanii nu-şi

---

Presiunea pentru încetarea agresiunii în Vietnam, pentru stabilirea păcii în această zonă a lumii, devine pe zi ce trece mai puternică în Statele Unite, îmbrăcînd forme dintre cele mai variate şi cuprinzînd pături din ce în ce mai largi ale opiniei publice americane. Presei americane nu i-a scăpat, de pildă, «incidentul» de la Casa Albă cînd, în faţa soţiei preşedintelui Johnson şi a altor aproximativ 50 de invitate ale acesteia, cîntăreaţa de culoare Eartha Kitt s-a ridicat cu vehemenţă împotriva războiului din Vietnam, subliniind că femeile americane nu vor să-şi crească fiii pentru a-i vedea plecaţi să lupte acolo. Exprimîndu-şi solidaritatea cu atitudinea curajoasă a cîntăreţei, numeroase femei au demonstrat ulterior în faţa Casei Albe, cu pancarte pe care scria «Eartha Kitt vorbeşte în numele femeilor americane: nu trimiteţi tinerii în Vietnamul de sud pentru a muri sau a ucide». La rîndul lor, 523 lideri sindicali americani, reprezentînd 50 federaţii muncitoreşti, întruniţi la Chicago, au adoptat în unanimitate o rezoluţie care începe cu aceste cuvinte: «Noi, sindicaliştii, simţim obligaţia să ne ridicăm împotriva acestui război». Şi precizează mai departe: ...«Noi apreciem că acest război e imoral...» De asemeni, cu prilejul unei întîlniri organizate de Camera de comerţ din Rochester, 600 din cei 800 de oameni de afaceri prezenţi s-au pronunţat pentru încetarea bombardamentelor asupra R.D. Vietnam şi începerea de tratative în vederea reinstaurării păcii pe pămîntul vietnamez; şi numai 25 s-au declarat explicit în favoarea continuării actualei politici agresive.

«Este penibil s-o spunem, dar noi sîntem agresorii în Vietnam... Singurul lucru care poate fi mai onorabil pentru noi decît a rămîne acolo este de a pleca...» Aceste cuvinte au fost rostite de senatorul Ernest Gruening în deschiderea spectacolului organizat în sala «Filarmonic Hall» de la «Lincoln Center» în vederea finanţării campaniei electorale a parlamentarilor ostili războiului din Vietnam — spectacol la care şi-au dat concursul cunoscuţi oameni de artă şi actori de la Hollywood şi de pe Broadway, printre care Paul Newman şi soţia sa Joanne Woodward, dirijorul Leonard Bernstein, cîntăreţul Harry Bellafonte, actorii Barbara Streisand, Robert Ryan, Tony Randall. Deşi n-a participat, renumitul actor Groucho Marx, în vîrstă de 72 de ani, şi-a manifestat dorinţa de a sprijini astfel de acţiuni prin intermediul radioului şi televiziunii. Fotografiile îi înfăţişează, de la stînga la dreapta, pe: Paul Newman, Joanne Woodward, Robert Ryan, Groucho Marx, Harry Bellafonte, Barbara Streisand, Leonard Bernstein.

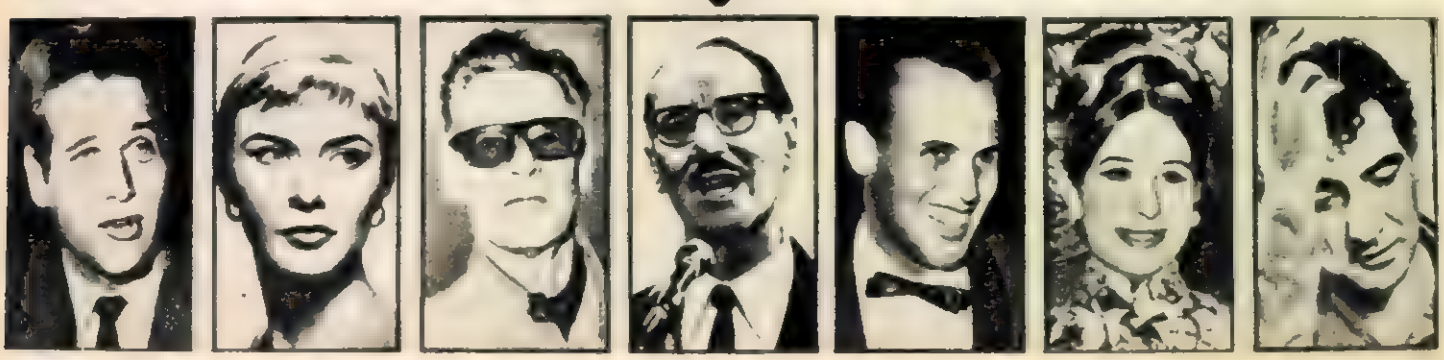

Vedere a locului unde a căzut bombardierul american «B-52» avînd la bord bombe cu hidrogen; în colțul din dreapta, sus, unul dintre aceste faimoase «B-52» de la baza aeriană din Thule, Groenlanda. (Fotografii transmise de agențiile «Keystone» — Londra și «Polfoto» — Copenhaga)

pot forma ei înșiși cadre de oameni de știință? De ce fac ei, tot mai frecvent, apel la englezi, vest-germani etc.? Înșiși specialiștii americani în materie recunosc că tot mai puțini tineri americani își aleg o carieră de cercetător științific. W.A. Douglass, de pildă, președintele organizației americane «Careers Incorporated», care se ocupă cu recrutarea de savanți în Europa, sublinia că dacă în 1957, 23% dintre studenții americani se orientau spre o carieră științifică, în 1967 acest procent a scăzut la 14%, iar tendința aceasta se accentuează tot mai mult.

Fenomenul «brain-drain» are repercusiuni serioase și asupra țărilor în curs de dezvoltare. Țări ca Anglia, R.F.G., Italia, Olanda încearcă să înlocuiască savanții plecați în S.U.A. prin oameni de știință proveniți din alte țări, mai puțin dezvoltate. Astfel, după cum relata revista «Science et Avenir» într-un număr recent, India a pierdut în acest mod 8 000 de cercetători, iar Argentina 5 000. Se înțelege ce gravitate prezintă acest aspect, cunoscută fiind lipsa acută de oameni de știință, intelectuali și tehnicieni în țările în curs de dezvoltare. Kenya, care ar avea nevoie de 30 000 tehnicieni, nu dispune în prezent decît de 2 000.

Într-un articol publicat recent de ziarul «Combat» se subliniază pericolul fenomenului «brain-drain». Adresîndu-se intelectualilor francezi, ziarul le cere să reflecteze asupra modului de viață de dincolo de Ocean care poartă în sine argumentul principal ce poate reține pe savanții francezi de a-și părăsi meleagurile natale, pentru a pleca în S.U.A.

I. MIHNEA

marginalii

Scena s-a petrecut într-o țară occidentală, posesoare de arme nucleare. La ministerul aerului s-a prezentat într-o dimineață un ofițer superior, comandantul unei unități de bombardiere dotate cu arme nucleare. El a cerut organelor de conducere să-l elibereze din munca sa pentru că nu garantează de cele ce se pot întîmpla. Să vedeți — explica comandantul bombardierelor nucleare — simt o tentație aproape irezistibilă să dau ordin avioanelor mele să execute un bombardament nuclear. Nu sînt nici isterizat de războiul rece, — spunea el — nici nu vreau să provoc sfîrșitul lumii.

— Atunci ce vrei? — a fost întrebat.

— Sînt stăpînit de o irezistibilă curiozitate de a vedea cum funcționează pînă la capăt mecanismul pe care îl conduc.

Eroul în cauză a procedat onorabil. Cîți însă dintre comandanții stăpîniți de aceleași tentații fac asemenea mărturisiri? Istorioara a fost relatată tocmai în legătură cu un eveniment de stringentă actualitate — prăbușirea unui bombardier cu arme nucleare americane în ghețurile Groenlandei — și a avut scopul de a sublinia pericolul atîtor accidente «tehnice», care pot pune omenirea pe jăraticul nuclear. «Nu putem garanta — scria un ziarist englez — că, altădată, mormîntul unui bombardier cu arme nucleare nu-l vor furniza nici plajele Spaniei, nici ghețurile arctice, ci aglomerațiile unui centru urban». De aici încă o dată concluzia firească: să fie scoase aceste mecanisme diabolice din arsenalul celor ce-l posedă, pe calea dezarmării generale.

•

Cel mai mare bogătaș al lumii, magnatul petrolului, Paul Getty, în vîrstă de 75 de ani, a făcut două noi achiziții: o insulă istorică în golful Napoli, unde își va avea reședința de vară, și o vilă, de asemenea istorică, care a rămas neocupată timp de două secole. Evident, aceasta din urmă trebuie reconstruită și modernizată. Ea va include și o aripă care reprezintă resturile unei vile care a aparținut unuia dintre potentații Romei de altădată, Vedius Pollio, care a rămas cunoscut în istorie pentru pasiunea sa de a-și hrăni peștii cu bucăți de carne de om. Nici că se poate loc de odihnă mai simbolic pentru un magnat.

•

Programul englez de reducere a cheltuielilor militare la Est de Suez prevede și economii la capitolul spionajului militar în această zonă, ceea ce a provocat revolta serviciilor specializate. Conducătorii lui M.I. 5 și M.I. 6 cer, dimpotrivă, guvernului englez mărirea alocațiilor, pe următoarele considerente:

1) Retragerea trupelor din Extremul Orient și Golful Persic cere ca munca de spionaj, pînă acum făcută de serviciile armatei, să fie preluată de «serviciul secret civil» care, avînd nevoie și de personal mai numeros, va costa mai scump.

2) Întrucît Anglia își va înlocui prezența în aceste regiuni prin constituirea unor forțe mobile gata să revină cînd se consideră oportun, va fi necesară o extindere a activității de spionaj pentru a asigura avertizarea din timp a forțelor din Est de Suez, spioni la Est de Suez.

Nicolae URECHE

EXTERNE

U.N.C.T.A.D.-II

de Silviu BRUCAN

Deschiderea la New Delhi a celei de-a doua Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (U.N.C.T.A.D.) pune din nou pe primul plan al vieții internaționale una dintre problemele ei cele mai acute și mai vaste ca implicații: rămînerea în urmă din punct de vedere economic a țărilor care constituie două treimi din omenire.

Deși a devenit un lucru comun să se constate și să se proclame în forurile internaționale că aceasta este problema nr. 1, adevărul tragic care rezultă din toate datele statistice este că uriașul decalaj ce l-a dus secolul opresiune colonială între potențialul economic al lumii a treia și cel al țărilor capitaliste industrializate în loc să se reducă, devine și mai strigător la cer. Statisticile O.N.U. arată că în timp ce țările capitaliste avansate (America de Nord, Europa occidentală, Japonia) produc aproape 90% din producția industrială capitalistă mondială, țările lumii a treia nu produc decît 10%. Prăpastia în privința standardului de viață este și mai elocventă: majoritatea țărilor în curs de dezvoltare au un venit național pe cap de locuitor sub 100 de dolari, în timp ce media în țările occidentale se apropie de 2 000 de dolari. Acestei sumbre realități i s-au adăugat dimensiuni noi, agravante: sporul de populație care este mult mai rapid în țările din Asia, Africa și America Latină, și revoluția științifico-tehnică, ale cărei rezultate găsesc o aplicare cu atît mai largă și mai imediată cu cît dezvoltarea industrială este mai înaltă. Iar statistica arată că în timp ce 95% din cercetările științifice se desfășoară în 30 de țări, în lumea care cuprinde majoritatea populației de pe glob cercetarea științifică abia atinge cîteva procente. Statisticile prezintă capitalismul ca un sistem în care principalele bunuri materiale se află concentrate în proporție de 90—95% într-o treime a sa, iar în celelalte două treimi se află înapoierea economică generată de imperialism, geografia foamei cu milioanele ei de subnutriți. Acest procentaj de 5—10% exprimă, poate mai plastic decît orice, privilegiul amar de care această lume a treia se bucură în statisticile mondiale cu privire la producție, venit național și comerț internațional.

Conferința de la New Delhi va face să se audă un nou semnal de alarmă în privința acestei anomalii revoltătoare a secolului XX. Ea va aborda problema în special sub unghiul ei economic.

Mai întîi, accentul cade asupra comerțului internațional. Și aici, în timp ce volumul schimburilor comerciale a cunoscut un spor vertiginos (de aproape trei ori în ultimii 15 ani) țările în curs de dezvoltare au beneficiat prea puțin de acest spor, iar în procentaj absolut partea lor în comerțul internațional a scăzut de la 27% în 1955 la 19,9% în 1965. La baza acestei înrăutățiri de poziție se află dezavantajul cronic al țărilor exportatoare de materii prime și produse agricole față de țările care exportă mașini și utilaje industriale. În plus, în ultimii ani raportul dintre prețurile produselor industriale și cele brute s-a deteriorat și mai rău în favoarea țărilor avansate, iar unele din materiile prime cunosc o accentuată devalorizare în urma descoperirii unor înlocuitori chimici. Reuniunea de la Alger a celor 77 țări în curs de dezvoltare a preconizat o serie de măsuri ce vor fi susținute la New Delhi: reducerea barierelor tarifare și netarifare care împiedică accesul mărfurilor din zonele tropicale și temperate pe piețele mondiale, adoptarea unor regimuri preferențiale în favoarea acestor articole ș.a.

Lichidarea înapoierii economice prin industrializare rămîne însă linia principală în soluționarea problemei. Dar nici aici lucrurile nu stau mai bine. Lipsa de capitaluri, nivelul scăzut al acumulării în țările lumii a treia sînt o consecință directă a faptului că o bună parte a venitului lor național se scurge în străinătate sub forma profiturilor încasate de corporațiile internaționale care stăpînesc încă vaste bogății și întreprinderi în aceste țări. La aceasta se adaugă faptul că «ajutoarele economice» din țările capitaliste avansate, de care țările în curs de dezvoltare nu se pot lipsi în etapa actuală, au înregistrat și ele o scădere generală în ultimii ani, iar «ajutorul american» în 1968 este cel mai scăzut din acest deceniu. Carta de la Alger reia vechea propunere făcută la O.N.U. ca țările dezvoltate să consacre pînă în 1970 un procent de 1% din produsul lor național brut dezvoltării lumii a treia. Se preconizează de asemeni măsuri cu privire la Banca internațională pentru reconstrucție și dezvoltare, dirijarea operațiunilor ei în scopul finanțării proiectelor de dezvoltare, reducerea considerabilă a dobînzilor, prelungirea termenelor de rambursare etc. Așa cum s-a arătat, datoria publică a țărilor lumii a treia a crescut de patru ori într-un singur an — 1966.

Năzuințele de dezvoltare ale tinerelor state găsesc un reazim puternic în rîndul țărilor socialiste, care le acordă credite cu dobîndă mică, le livrează mărfuri importante pentru industrializare și de regulă rambursabile în mărfuri de export tradiționale pentru țările respective. În opoziție cu țările imperialiste, statele socialiste dezvoltă relațiile lor cu țările lumii a treia pe baza respectării suveranității și egalității, a neamestecului în treburile lor interne și avantajului reciproc. Încă din primii ani ai activității sale la O.N.U., România socialistă a susținut teza că o condiție majoră a eficacității cooperării economice internaționale rezidă în respectarea acestor principii și a făcut cunoscută propunerea privind elaborarea unei declarații referitoare la principiile colaborării economice internaționale. La prima Conferință pentru comerț și dezvoltare de la Geneva (1964), delegația română a jucat un rol deosebit de activ, lansînd propunerea referitoare la livrările de echipament industrial pe credit, rambursabil prin cote-părți din producția obținută precum și propunerea privind importanța acordurilor comerciale pe termen lung.

Dezbaterile de la New Delhi vor releva și de astă dată că problema vitală a subdezvoltării economice poate găsi soluții eficiente numai în contextul general al afirmării politicii de destindere internațională și de încetare a cursei înarmărilor, de consolidare a independenței politice și economice a noilor state, prin respingerea presiunilor imperialiste și a manevrelor neocolonialiste. Este limpede că atîta timp cît Statele Unite vor cheltui pentru războiul din Vietnam circa 30 miliarde dolari anual, iar alte puteri occidentale vor continua să aloce sume fabuloase pentru înarmări, nu va cîștiga teren nici ajutorarea economică a lumii a treia, nici preocuparea în această direcție. Experții occidentali sînt de acord că în conjunctura actuală bătălia subdezvoltării stîrnește un interes redus în cancelariile puterilor atlantice.

De aici, necesitatea de a uni bătălia împotriva subdezvoltării pe plan economic cu lupta pentru încetarea agresiunii din Vietnam și a politicii imperialiste exprimate în funcția de jandarm mondial, cu lupta pentru dezarmare și destindere internațională.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

Un remarcabil succes al fabricii Electronica: INTIM — **televizorul E 47-671-2.**

Cum să răspundem acestui [illegible] de [illegible] cînd la [illegible] cînd la [illegible] de [illegible] cînd la [illegible] de [illegible] cînd la [illegible] de

ANUL XVII-NR. 7 (663) — 10 februarie 1968

flacăra

517.176

CRENELURI LA PORȚILE DE FIER

Privit de la oarecare distanță, șantierul baraj-uzină (zona centrală din Sistemul hidroenergetic și de navigație — Porțile de Fier) arată în aceste zile ca un imens furnicar. Zilnic se toarnă, la sălile viitoarelor turbine, peste 1 000 mc de beton. De la începutul anului pînă acum — un total de 27 000 mc. «Echivalent cu o șosea lungă de 27 km și lată de 10 m», ne traduce, plastic, cifra de mai sus, un specialist al Întreprinderii de construcții hidroenergetice. Acest volum de lucrări s-a adăugat celor 457 000mc de beton turnați anul trecut. Astfel că, bunăoară, lăcașurile turbinelor 1,2,3 din aval s-au înălțat pînă la 23 și 24 de metri față de cota zero.

Șantierul port-amonte s-a ridicat, parțial, pînă la cota maximă, adică 71 m, cu trei dintre cei șase stîlpi ai săi.

Constructorii de la Porțile de Fier spun că o iarnă ca cea din anul acesta nu s-a mai văzut de mult prin aceste locuri. Afirmația este, de altfel, atestată și de localnici: viscol, îngheț dar, mai ales, un vînt care atinge și 30 m pe secundă. Din pricina vîntului, funicularul care aduce agregate de pe insula Golu se balansează în aer, uneori fiindu-i chiar imposibilă înaintarea. Însuși brațul macaralei este cîteodată imobilizat. Și totuși activitatea pe șantier nu contenește nici o clipă. Nici chiar atunci cînd se ivesc surprize mai puțin îmbucurătoare.

Aproape de marginea batardoului metalic, în locul unde urmează să se statornicească fundația turbinei nr. 6, au început să se ivească ușoare infiltrații de apă. De aci necesitatea săpării unor puțuri subterane.

În ciuda tuturor intemperiilor deci, încercații constructori de la Porțile de Fier înalță zi de zi «crenelurile» viitoarei cetăți a luminii. Și, ceea ce trebuie menționat cu deosebire, este depășirea substanțială a prevederilor planului la turnarea betoanelor. Cu alte cuvinte, șantierul baraj-uzină notează datele într-alt chip decît l-ar obliga semnele calendaristice: montajul va începe mai curînd și, prin aceasta, se scurtează implicit și durata de execuție a marii hidrocentrale de pe Dunăre.

Tudor IANU

IRIGAȚII ÎN VALEA CARA-SU

În cursul acestei săptămîni, pe cel mai mare șantier de îmbunătățiri funciare din țară, aflat în Valea Cara-Su, au început lucrările la sistemul de irigații Mircea Vodă. Acesta se va întinde pe o suprafață de aproape 16 000 ha și va cuprinde perimetrele a 12 unități agricole. În vederea ducerii apei din canalul principal, unde lucrările de excavații se desfășoară din plin, pe traseul Cernavodă-Poarta Albă se va realiza o rețea de canale care va însuma peste 140 km. De asemenea, se vor construi 8 stații de pompare și repompare a apei. Pe suprafețele cu denivelări mai pronunțate se vor monta 139 km de conducte cu diametre pînă la 4 m. În acest fel se va putea asigura apa necesară irigării întregii suprafețe, evitîndu-se executarea unui volum mare de terasamente. Pe șantier a început de asemenea efectuarea lucrărilor de excavație la canalul de aducțiune a apei pe traseul Poarta Albă-Murfatlar, în lungime de 9,5 km, canal ce va iriga 126 000 ha. Pentru alimentarea cu apă a celor 170 000 ha, cît vor cuprinde sistemele de irigare din Valea Cara-Su, va fi adusă apă din Dunăre prin intermediul unui canal care va avea un debit de 130 mc pe secundă.

S. BRĂTESCU

UN MARE ANTREPOZIT FRIGORIFIC

În partea de nord-vest a orașului Ploiești se execută în prezent lucrările de construcție a unui mare antrepozit frigorific pentru produse alimentare. El va avea un volum de peste 39 000 mc, fiind astfel, la data cînd va fi gata (anul 1969), cel mai mare antrepozit frigorific construit la noi în țară. După 1970 antrepozitul de la Ploiești va fi extins, capacitatea lui de depozitare crescînd la peste 100 000 mc. Viitorul frigider va fi înzestrat cu utilaje de un înalt grad de mecanizare. Lucrările sînt executate de Trustul I construcții-București. În prima etapă centrala de produs frigul a antrepozitului va avea o capacitate de peste 3 milioane kilocalorii.

B. SURU

UN COLET PENTRU SÎNTANA

Cooperativa agricolă de producție din Sîntana își construiește, cu forțe proprii, o nouă seră. Este a doua, sora sa mai vîrstnică, în al cărei palmares se înscrie, între altele, un venit de 500 000 lei anual, fiindu-i cu totul asemănătoare. Pe suprafața noii sere (aproximativ 2 ha) cooperatorii intenționează să cultive tomate. Un lucru ar mai trebui să se facă. Sera aceasta, ca și cea aflată în producție, dispune de un sistem de încălzire adecvat, nu însă și de instalații automate pentru reglarea microclimatului optim. Cooperatorii din Sîntana susțin că n-ar fi tocmai logic ca procurarea acestora să fie lăsată exclusiv în sarcina lor. Or fi avînd și ei dreptate, la urma urmei, dar se pare că la consiliul agricol raional oamenii sînt de altă părere. Oricum, serele de la Sîntana trebuie să fie înzestrate cu cele necesare pentru ca soarta recoltelor de roșii, atît de apreciate de consumatori, să nu stea nici o clipă sub semnul incertitudinii.

Pe cînd, așadar, să consemnăm primirea unui anume colet pe adresa C.A.P.-Sîntana, și a specialistului care să-l desfacă și care să-i instaleze conținutul la locul potrivit? Sera e aproape gata. Grăbiți-vă deci stimați tovarăși!

N. RĂDULESCU

BIBLIOTECA DIN UDA

Actul de naștere al Bibliotecii comunale din Uda, de pe lîngă Pitești, s-a semnat la 14 iunie 1927. El consemnează o donație a tînărului învățător Dumitru Ana. Dorind să cultive în rîndurile sătenilor gustul cititului, el a donat, din propriul fond de cărți, un număr de 150 volume și un dulap. Locuitorii au numit biblioteca cea nouă «Dumitru C. Ana» și pe donator l-au ales președinte de onoare.

Dintr-o discuție purtată cu Dumitru Ana reținem că unele volume ca «Amintiri din copilărie», «În Munții Neamțului», «Fire de tort», «România pitorească», «Capra cu trei iezi» și altele, din 1927 și pînă acum au circulat pe toate ulițele satelor acestei comune, prin toate casele, de la bunic la nepot și strănepot.

Ministerul Instrucțiunii a luat act în 1927 de această donație și a aprobat funcționarea bibliotecii sătești ca persoană juridică. Modesta instituție de acum peste 40 de ani conține azi 5 650 volume și este frecventată zilnic de zeci de cititori pasionați.

Gheorghe CRUCEANĂ
Pitești

„CĂRȚILE - LILIPUT" DE LA BIBLIOTECA ACADEMIEI

Tipărirea operelor clasicilor noștri în ediții de buzunar s-a făcut uneori în formate puțin obișnuite. Amintim că Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, secția de carte rară, are în depozitul ei cîteva volume care, nefiind mai mari decît un timbru poștal, își merită pe deplin numirea de «cărți-liliput». Este vorba de «Biblioteca Mărțișor» lagriițită de H. Fischer din Galați, apărută de «Ziua cărții» în anii 1933-1936. Literele «Diamant» au fost culese de zețarul H. Lender iar execuția tehnică aparține întreprinderii grafice «Tiparnița» care funcționa în București. Volumul din 1933 cuprinde în 70 de pagini «Luceafărul» lui Mihail Eminescu. În 1934 au apărut alte două volume minuscule. Primul, «Poezii» de Tudor Arghezi, conține, în 62 de pagini, versurile: «Ex libris», «Lingoare», «Duhovnicească», «De-a v-ati-ascuns», «Țiganii», «Cina», «Cîntec mut», «Tepeș vodă» și «Melancolie»; în călălalt se redactează «Lucea-fărul».

Volumul din 1935 este intitulat «Versuri» și e semnat de I.L. Caragiale. În 72 de pagini sînt cuprinse poeziile: «Sîmbătă orientală», «Talmudă», «Bietul Ioan», «Don prostuț», «Satiră», «Pahod na șosea», «Idilă», «Ploaie de primăvară» (idilă optimistă-idilă pesimistă) și «Pariu la un chef».

Ultimul volum, cel din 1936, reeditează versurile argheziene din 1934.

Dimensiunile uneia din aceste cărți minuscule sînt 26 x16 mm. Ea cîntărește două grame și jumătate și are în interior portretul autorului.

Corneliu ALBU

Masele plastice se întrebuințează pe scară tot mai largă în tehnologia construcției unor organe de mașini, chiar și cînd e vorba de piese supuse la un grad ridicat de uzură. Iată, în fotografie, un nou lot de roți dințate pregătite pentru recepție la Fabrica de mase plastice din București.

Moment solemn în ziua deschiderii jocurilor: pe stadion este înălțat drapelul celei de-a X-a ediții a Jocurilor Olimpice de iarnă de la Grenoble.

PILULE

În rețeaua comerțului alimentar s-a pus în vînzare pe tăcute — așa cum se întîmplă cu orice fel de nou produs — borcănașe cu vinete în ulei. Calitatea lor este însă așa de proastă încît... au observat și cumpărătorii.

*

În vehiculele bucureștene de transport în comun (cum li se zice troleibuzelor, tramvaielor și autobuzelor) se află instalat, la îndemîna călătorilor, un elegant aviz imprimat pe plastic. Încă de la început afișul afirmă: «...în relațiile cu călătorii personalul I.T.B. trebuie să aibă o atitudine corectă și politicoasă». Apoi: «...ținuta personalului I.T.B. trebuie să fie îngrijită și demnă...»

Bine-bine, dar de ce ne spuneți acest lucru nouă, călătorilor?

*

Răsfoind cartea de telefon poți să afli multe lucruri. De pildă: teatrele din București au de la 5 pînă la peste 20 de telefoane directe, plus una sau două centrale telefonice. Unele întreprinderi au 5, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70 și chiar mai multe telefoane directe, pe lîngă una, două sau trei centrale.

Curiozități?

M. MÎRZA

UN SANCTUAR DACIC

Doi arheologi (Victor Teodorescu de la Ploiești și conf. univ. Vasile Dupoi) au scos de curînd la lumină un sanctuar făcînd parte dintr-o așezare dacică pe care ei o cercetează de cîțiva ani. Locul unde s-a făcut descoperirea: comuna Vadu Săpat (8 km la nord de Mizil), în punctul numit Budureasca. Sanctuarul este alcătuit dintr-o masă de lut de forma unui trunchi de piramidă (1,20 m × 0,90 m) înconjurată de urmele unor construcții rituale și de un număr de stîlpi așezați circular. În apropiere s-a mai descoperit o groapă în care s-au găsit cioburile multor vase ceramice aruncate acolo cu prilejul ritualului incinerărilor. Masa prezintă urmele unor vetre. Totul era acoperit de un strat de pămînt înalt de aproape doi metri. După informațiile pe care ni le dă prof. emerit Nicolae Simache, directorul Muzeului de istorie din Ploiești, sub a cărui conducere se fac săpăturile, așezarea în care s-a descoperit sanctuarul datează din secolele III-II î.e.n.

Pentru a nu fi deteriorat în timpul iernii, sanctuarul a fost acoperit, urmînd ca la primăvară să fie dezvelit din nou. Va fi apoi pus, așa cum se găsește (în «situ»), sub sticlă și păstrat ca monument istoric.

Pe locul numit astăzi Budureasca, oamenii au găsit din vremuri foarte îndepărtate condiții bune de viață și de apărare. Recentele săpături arheologice au descoperit cuptoare de redus minereu, vechi de aproape 1500 de ani, și chiar locurile unde se extrăgea minereul.

P. ALEXE

CE BINE AR FI DACĂ...

Dacă valul de praf pe care îl elimină în atmosferă hornurile Fabricii de ciment de la Turda ar pluti tot timpul la înălțime (cum se vede în fotografia noastră), locuitorii orașului de pe Arieș n-ar avea de ce să se plîngă din pricina lui. Dar el nu rămîne în aer ci coboară continuu, în valuri nesfîrșite, peste case și grădini, insinuîndu-se tenace prin toate ungherele și, bineînțeles, în aparatul respirator al tuturor vietăților înzestrate cu un asemenea aparat, inclusiv al omului.

Se zvonește, în partea locului, că anumite filtre ar fi în stare să blocheze agresiunea pulberii de ciment. Păcat că e vorba doar de un simplu zvon și că Ministerul Industriei Materialelor de Construcție nu crede în ce se transmite pe cale orală. Altfel poate s-ar face ceva ca atmosfera Turzii să înceapă să semene a... atmosferă, iar praful risipit în aer să fie și el bun la ceva. De acord?

R. NICOLAE

SPORT

TELEX DE LA GRENOBLE

Niciodată la trecutele Olimpiade pregătirile n-au cunoscut, ca acum, o atît de complexă minuțiozitate. De aceea, chiar după deschiderea oficială a jocurilor, cu întregul fast care a însoțit-o — și pe care sperăm că televizoarele au reușit să vi-l redea măcar în parte — ceea ce stăruie cu strășnicie în memoria fiecăruia dintre cei prezenți aci este fantasticul efort preliminar al celei de-a X-a Olimpiade.

El se manifestă plenar, la Grenoble, nu numai pentru că este centrul uman cel mai aglomerat din Dauphineea,ci pentru că în orașul acesta bate inima Olimpiadei. Pulsațiile sale ample împing șuvoiul de energie spre crestele de crëmene ale Alpilor, în alte cinci stațiuni situate sub semnul marilor întreceri.

Orașul acesta și-a răscolit întreaga sa existență milenară readucînd la lumina flăcării olimpice cele mai îndepărtate urme de viață de pe aceste locuri. Și-a trecut în revistă cetățenii care l-au onorat cu geniul lor, cu inteligența lor creatoare, și-a etalat capacitățile economice dar, mai presus de toate, și-a dăruit total ospitalitatea celor veniți din atîtea țări ale lumii.

Vorbim, citim și ne gîndim adesea la sărbătorile altor lumi îndepărtate, cum este, printre altele, carnavalul tipic Americii de Sud, dar nu reușim să le asociem cu ceva care ne este cunoscut. Ei bine, Grenoble — oraș olimpic — nu este cu nimic mai prejos de oricare oraș sudic în plin carnaval. Ghirlande de lumini traversează străzile sale, în toate sensurile, enormi fulgi de zăpadă stilizați și colorați sînt redați prin combinații luminoase epatante, trotuarele bulevardelor sînt străjuite de catarge nenumărate pe care sînt înălțate flamuri olimpice cu cele cinci cercuri în tot atîtea culori ori cu blazonul celor trei roze sau delfinul de la care întreaga regiune și-a împrumutat numele.

Spectacolul sportiv care a început azi prin cele cîteva jocuri de hochei, pentru a continua apoi cu patinajul artistic, schiul alpin și de fond, cu coborîrile boberilor, reprezintă, în fond, scopul dar nu epuizează esența Jocurilor Olimpice. Cu excepția hocheiului și a ștafetei, celelalte sporturi prezente pe program sînt manifestări individuale, în care campionul luptă cu elementul natural, cu timpul, cu alți adversari nevăzuți, cu el însuși, într-o manieră diferită de a altor sporturi, chiar dintre cele individuale. Aci schiorul pornește singur din start și ajunge singur la sosire fără a ști pe cine a învins sau de către cine a fost depășit. La fel și săritorii, fondiștii și chiar patinatorii.

În stări condiții, spiritul olimpic care îmbrățișează tocmai ideea cunoașterii reciproce, amiciția sportivă dusă și dincolo de limitele stadionului, pare mai greu de promovat.

Și totuși acest spirit este prezent în satul olimpic, la Grenoble, ca și în celelalte stațiuni. Ar fi trebuit să puteți vedea cum a fost primită de boberi vestea recordului pîrtiei stabilit în noaptea de duminică spre luni de Panțuru și Neagoe, ca să fiți în prezența strălucitoare a acestui spirit. Ar trebui să priviți desenele naive ale unor copii de șase, opt sau 10 ani din școlile grenobleze și scumpele lor dedicații, desene lipite pe pereții camerelor ziariștilor, ca să înțelegeți marea putere de percuție a ideii olimpice; ar fi fost necesar să asistați la vizitele succesive ale unor personalități din Franța și din alte țări pentru a simți cum poate fi onorat spiritul olimpic.

Poate că ceva din toate acestea să vă fi adus în casele dv. televizorul: cei 30 000 de trandafiri coborîți spre tribune, acordurile solemne, marțiale, ale imnurilor închinate Olimpiadei. Aș vrea ca, într-o măsură oricît de mică, s-o facă și aceste rînduri pe care vi le adresez azi, 6 februarie, din capitala celei de-a X-a ediții a Jocurilor Olimpice.

Emanuel VALERIU

S-a dat drumul de la școală...

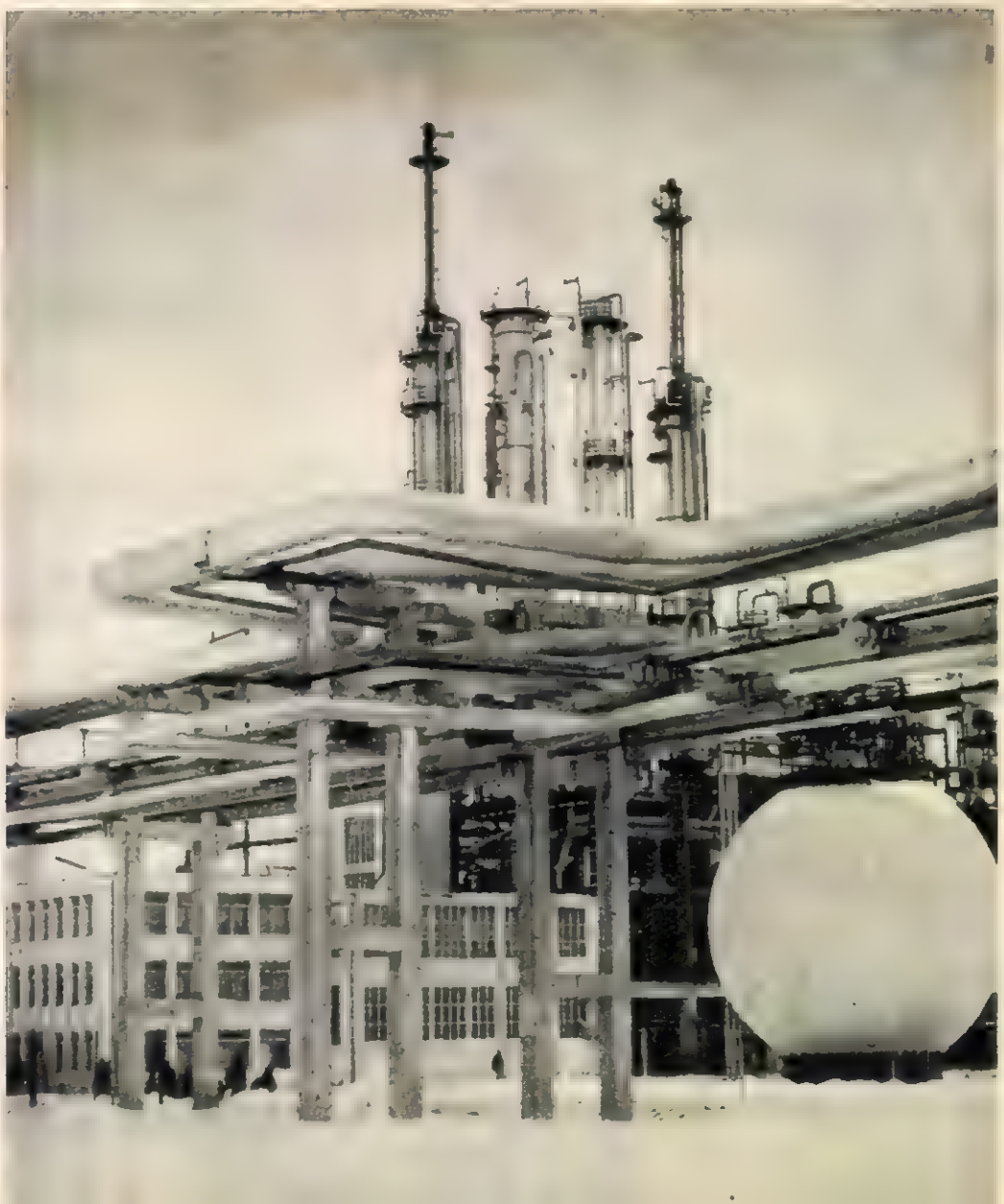

Una din complexele instalații exterioare ale marelui Combinat chimic de la Borzești.

Într-o liniștită seară de iarnă...

DE DOUĂ ORI PE TROTUȘ

de F. URSEANU

Fotografii de E. GHERA

• «TALPĂ» PENTRU 1 600 000 DE ROȚI • PREȚUL UNUI ORAȘ = 700 000 000 LEI • CÎND JUMĂTATE DIN POPULAȚIE E MINORĂ.

Era în 1956. O duzină de reporteri bucureșteni, plecați pe atunci să exploreze noul în țară, au făcut escală și pe malurile rîurilor Oituz și Cașin. Faptul s-a petrecut într-o zi cînd nori deși, veniți dinspre Ghimeș-Palanca, se revărsau copios peste Valea Trotușului. Părea că ploaia măruntă și rece va stinjeni întîlnirea ziariștilor cu constructorii de pe unul din cele mai de seamă șantiere ale țării.

Gazdele au fost însă prevăzătoare:

— Vă așteaptă 12 perechi de cizme de cauciuc!

Și astfel, în ciuda ploii, a noroiului și a vîntului, noi, duzina de reporteri, am pornit să vizităm un nou front de luptă pentru industrializarea țării. Un front — așa cum consemnasem atunci — desfășurat cam pe o mie de hectare și unde, de o parte și de alta a Cașinului, se dădea bătălia pentru construirea unei adevărate cetăți a industriei chimice, a unui combinat de cauciuc sintetic, a unei rafinării, a unei mari termocentrale. Și, în plus, a unui modern oraș muncitoresc.

FĂRĂ CIZME DE CAUCIUC...

Iată-ne, zece ani mai tîrziu, pe aceleași locuri. Cînd plouă nu mai e nevoie de cizme de cauciuc: peste 50 kilometri de șosea și străzi asfaltate străbat în toate direcțiile cele o mie de hectare ale șantierelor de altădată. Marele combinat chimic, de mult gata, este azi furnizorul unei bogate game de produse clorosodice. Peste 40 de sortimente fabricate aici sînt azi exportate în 21 de țări. Un alt gigant al industriei chimice din Valea Trotușului, combinatul de cauciuc, produce anual 50 000 tone cauciuc sintetic: echivalentul a 1 600 000 anvelope. Rafinăria? Realizează și ea astăzi o gamă variată de produse petroliere. O bună bucată de vreme s-au menținut aici deficiențe în producție, situație care obliga la cheltuieli suplimentare. Adică se lucra în pierdere. Larga acțiune inițiată de partid pentru o organizare științifică superioară a producției și muncii a făcut însă ca, începînd din 1967, rafinăria să devină rentabilă.

Gîndirea economică modernă asupra organizării producției a dus la creșterea eficienței investițiilor, fapt ce s-a concretizat în realizarea unei producții peste plan în valoare de 60 000 000 lei, obținuți numai în cursul anului trecut de aceste întreprinderi de pe Valea Trotușului.

CÎND PREVIZIUNILE SÎNT DEPĂȘITE

Construirea combinatului chimic, a combinatului de cauciuc și a Termocentralei de la Borzești (azi în plină dezvoltare) au făcut ca pe un loc din apropiere, acolo unde înainte se găsea o așezare rurală cu 3 000 de suflete, să se nască un oraș nou — orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Acum zece ani l-am văzut doar proiectat pe hîrtie de calc — azi arată ca orice oraș modern: cu bulevarde largi și străzi asfaltate, cu construcții impunătoare. «Peste un deceniu — spuneau în 1958 constructorii lui — vom avea gata 7 000 de apartamente». S-au înșelat: au construit pînă azi peste 8 000. «În următorii zece ani — ziceau tot ei — vom găzdui 30 000 de locuitori». S-au înșelat iarăși: găzduiesc azi aproape 40 000.

Cum arată orașul? La scară redusă, se poate urmări aici evoluția arhitecturii românești din ultimul deceniu. Arhitecții și inginerii au aplicat cele mai diferite metode în domeniul construcțiilor — fie că era vorba de o vilișoară cochetă, înconjurată de grădinița ei cu petunii, fie că era vorba de blocuri cu 240 de apartamente. La început, cu tot entuziasmul, greșelile erau destul de numeroase. Mărturie stau primele construcții cu arhitectură

CE-AR MAI DORI CETĂȚENII...

...o mai bună reglementare a circulației autobuzelor în orele de vîrf, pe liniile ce leagă centrul orașului Gheorghe Gheorghiu-Dej de întreprinderile industriale din zona Borzeștilor. S-ar evita supraaglomerația, incidentele și întîrzierile de la serviciu (așa cum de fapt se întîmplă);

...crearea unor refugii (adăposturi) în stațiile principale de pe aceleași trasee de autobuz. Pentru ca atunci cînd ninge sau cînd plouă călătorii care așteaptă mașina să aibă o soartă mai bună decît o au acum;

...uniformele pentru școlari (clasele I-IV) să se vîndă în magazinele de confecții din orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej înainte de începerea anului școlar și nu, așa cum se întîmplă, cu multe săptămîni după ce au început cursurile;

...magazinele de încălțăminte din oraș să fie rațional aprovizionate. Nu ca acum, cînd timp de două-trei săptămîni se găsesc numai numere mici de pantofi, după care, două-trei săptămîni la rînd, exclusiv numere mari.

Pe Corso, la ora plimbării.

plată și confort redus. Cu timpul constructorii au căpătat experiență și spiritul de răspundere a crescut. Multe metode și idei bune folosite aici au fost extinse și în alte părți ale țării. Nu demult a fost inaugurat în orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej palatul Casei de cultură a sindicatelor (a costat 11 000 000 lei). E într-adevăr un palat în toată accepțiunea cuvîntului. Sala de spectacole (750 locuri), foaierele, scena — totul realizat după o tehnică ultramodernă (șef de proiect arh. Dorin Gheorghe). Un singur păcat: Casa de cultură a fost amplasată la extremitatea orașului. O altă construcție, inaugurată chiar în zilele cînd facem aceste însemnări: Sala sporturilor (proiect realizat de un colectiv al întreprinderii locale de construcții și montaj). E și ea o operă de artă în domeniul arhitecturii moderne. Un hotel cu parter și nouă etaje (șef de proiect arh. Ica Constantinescu) se află în construcție (trebuia să fi fost gata încă de anul trecut). Atunci cînd va fi terminat însă va constitui o adevărată podoabă a orașului.

Și pentru ca totul să fie într-adevăr nou, Ministerul Căilor Ferate a construit și el o gară nouă și cochetă. Astfel, în curînd trenurile care aleargă în sus și în jos pe Valea Trotușului se vor opri în fața unor peroane noi.

CÎT COSTĂ UN ORAȘ?

V-ați pus vreodată această întrebare? E vorba, desigur, de un oraș nou-nouț: cu vile, blocuri, complexe comerciale, restaurante, săli de spectacol, spitale, magistrale și străzi asfaltate — într-un cuvînt, un oraș cum este la ora actuală orașul de care vorbim. Răspunsul, pentru un om neinițiat, ar părea oarecum complicat. Pentru un specialist însă, cum e cazul inginerului Victor Popescu, directorul tehnic al întreprinderii care a înălțat orașul, pare mai simplu. «Adunate la un loc toate investițiile făcute aici timp de zece ani — ne informează d-sa — ating, dacă interesează acest lucru pe cineva, cam 700 000 000 lei». Desigur că în această sumă nu intră uriașa retortă a

Așa arată (pe dinafară) noul hotel. Atenție: nu rețineți încă camere — hotelul nu-i terminat (trebuia să fi fost gata din toamna trecută)!

Cîteva paşi prin magazinul universal «Victoria». Nu cel din Bucureşti, ci cel de pe Valea Trotuşului...

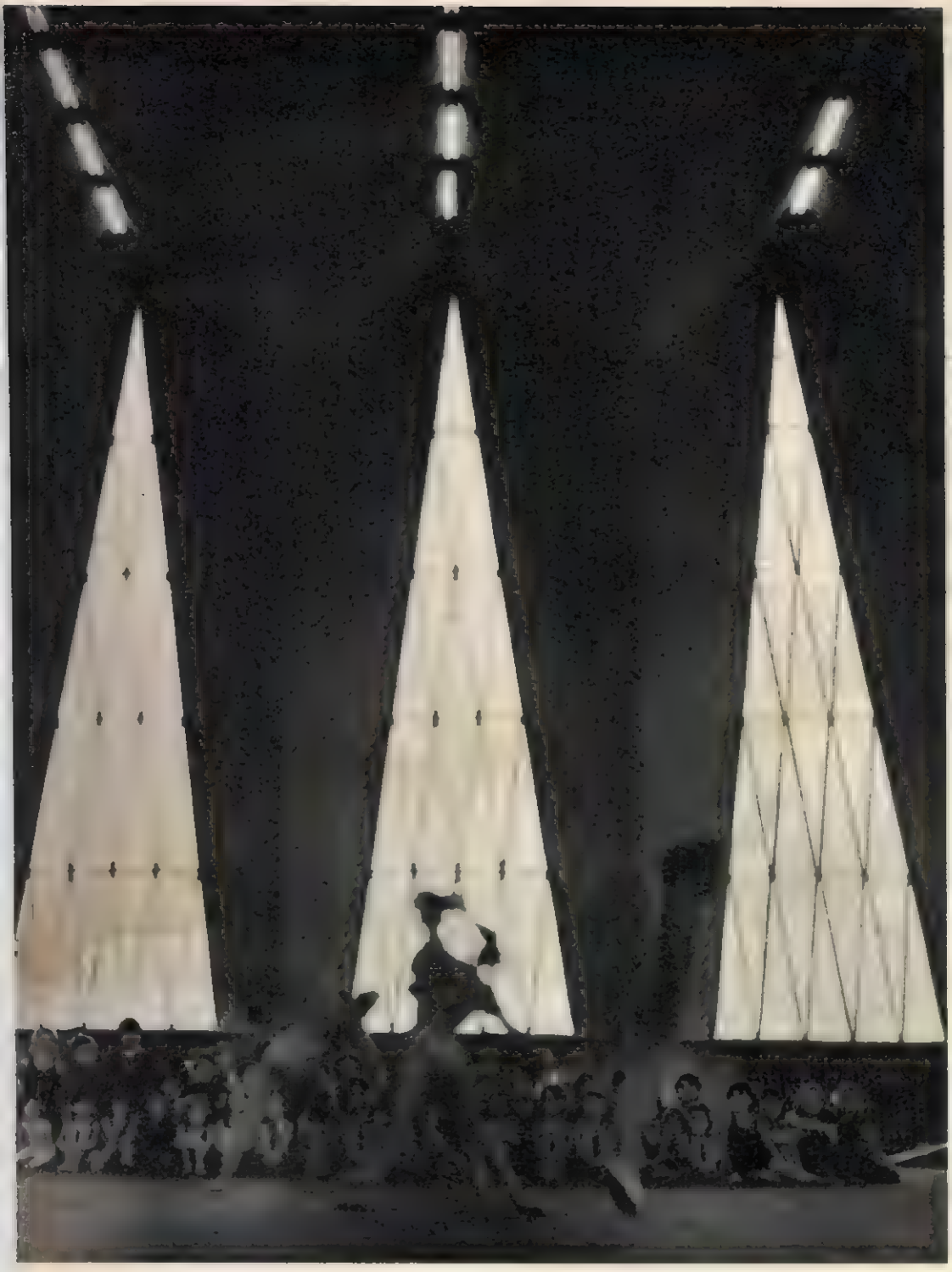

Sala sporturilor (interior): o adevărată podoabă arhitectonică a orașului. Inaugurarea ei a avut loc acum cîteva zile.

industriei petrochimice de la Borzești. Acolo e vorba de miliarde.

Dar cine sînt cetățenii acestui frumos și nou oraș pentru care s-au investit 700 000 000 lei? Toată lumea care trăiește, muncește și respiră aici este legată de unitățile locale ale industriei petrochimice. Este o lume tînără ca și orașul, ca și industria din aceste locuri. Nu demult, cînd s-a inaugurat palatul Casei de cultură, directorul ei, tovarășul Iulian Popa, de altfel vechi activist cultural, dorind să știe pe ce public poate conta, a făcut unele investigații interesante. A aflat de pildă că media de vîrstă a populației orașului este de 28 de ani, că aproximativ 40 la sută din numărul locuitorilor sînt copii, că școlile din oraș «înghit» aproximativ o treime din populația orașului. Tineretul de aici gravitează în jurul cenaclului literar local și al numeroaselor cercuri artistice de pe lîngă Casa de cultură, iar multora dintre tinerii locuitori ai orașului le place neobișnuit de mult teatrul (de aceea au și creat un teatru popular cu stagiune permanentă).

«Vîrstinicii»? Doar cei care au venit aici cu 10-12 ani în urmă ca să construiască orașul și uzinele sale și care, bineînțeles, au rămas pe loc. Un tînăr care a lucrat la primele case — inginerul Mircea Ciobanu — este azi vicepreședinte al Sfatului popular. Un alt inginer — ing. Erdely — pe vremuri șef de lot în construcții, este azi director general al unei mari întreprinderi ce-și are sediul aici. Mulți dintre brigadierii sosiți în septembrie 1968 pe șantierul național al tineretului deschis pe Valea Trotusului au rămas pe loc și s-au calificat în diferite profesiuni.

Un tehnician — Gh. Vidrașcu — venit de tînăr aici, conduce azi lucrările de construcție ale hotelului, Ion Bartaș Ion Bucioacă, Gh. Matei, Gh. Moise, Elena Eftimie, Dumitru Noviski — iată numai cîțiva dintre cei care au debarcat cu un deceniu în urmă în Valea Trotușului fără vreo calificare precisă și care azi sînt meșteri în diferite domenii de activitate.

...Despre orașul petrochimiștilor, despre orașul acesta nou și frumos ale cărui împrejurimi amintesc cunoscuta legendă a stejarului din Borzești, s-ar putea spune multe, deși de la fundarea lui nu-s decît zece ani. Preferăm însă să vi-l prezentăm în cîteva imagini. Ele sînt mai convingătoare decît cuvintele.

Carnet

pe cuvînt de onoare

de Eugen FRUNZĂ

De la o vreme nu mă prea împac cu oamenii care obișnuiesc să-și dea «cuvîntul de onoare». Încerc să-i evit, iar cînd nu se poate, mă trag în mine, încet, pe nesimțite, ca melcul în cochilia lui. Și totul purcede de la Mitache. Din cauza lui sînt pe cale de a deveni mizantrop.

Cînd l-am cunoscut și am schimbat primele vorbe, mi-a declarat pe cuvînt de onoare că-mi urmărește scrisul cu o pasiune inepuizabilă și că e pur și simplu fermecat. Nu l-am crezut, dar am zîmbit afectînd un soi de mulțumire autoricească. Am constatat mai tîrziu că habar nu avea dacă scriu versuri, proză, teatru sau alte cele. Ba mi s-a părut chiar că mă ia drept critic literar.

Altă dată Mitache și-a dat cuvîntul de onoare cum că i-aș fi extrem de simpatic și m-a tapat de niște bani.

— Pînă în trei zile îi restitui, pe cuvîntul meu! — ținu el să adauge.

După trei luni mi-a înapoiat jumătate din sumă. Cu restul mi-a rămas dator într-o dulce uitare, mizînd nu fără succes pe timiditatea mea.

Într-un rînd m-a acostat pe stradă ca să mă asigure că bietul Costache și-a rupt un picior.

— Cum așa, domnule? Cînd și l-a rupt?

— Ieri, lîngă «Aro», pe onoarea mea.

— Imposibil. Am vorbit cu el la telefon chiar azi-dimineață...

Mitache se miră foarte și aruncă vina pe Dumitrache. Pe semne că-l informase greșit. A doua zi însă Dumitrache mă lămuri că nu fusese vorba de nici un picior. «Nu l-am spus decît adevărul — tăcu el intrigat. Costache mîncase o trîntă de toată frumusețea în colț pe «Academiei», dar nu păți nimic. În schimb s-a rîs copios pe seama lui, avînd în vedere că e patinator de performanță și cînd colo...»

Mitache și-a mai dat vreo zece cuvinte de onoare, ba că mă sună la 6 fix, ba că mașina cutăruia s-a făcut zob, ba că se înființează nu știu ce instituție, ba că se desființează alta, ba că s-a găsit leacul definitiv și absolut al cancerului. Bineînțeles că toate s-au dovedit de-a-ndoaselea.

Dar mai cu seamă nu s-a zgîrcit în cuvinte de onoare ca să-și demonstreze cinstea ireproșabilă și caracterul său ultraonest.

— Conștiința curată e cea mai moale pernă — zicea el. Uite, am în primire bani și materiale de tot felul. Ca gestionar, mă-nțelegi... Dar să mă ating de ceva, ferească sfîntul! Mai bine îmi tai o mînă! Pe cuvînt de onoare, ți-o spun..

Astăzi șade «la rece» pentru furt din avutul obștesc. Și nu mi-e că șade unde șade. Mi-e de mîna lui. De ce nu și-a tăiat-o?

Vedeți așadar de unde rezerva mea față de oamenii care nici una nici două te fericesc cu cuvîntul lor de onoare. Nu-mi închipui, desigur, că toți ar fi niște mincinoși sau niște hoți virtuali. Dar vorba ceea: dacă te-ai fript cu ciorba, sufli și în iaurt. Prefer oamenii care stimează într-atît adevărul încît se sfiesc să-l strige vulgar. Atunci îi cred. În schimb reclama mă face să iau poziție de apărare.

UNA DIN CELE MAI PUTERNICE FORȚE ALE LUMII CONTEMPORANE O REPREZINTĂ MIJLOACELE DE COMUNICAȚIE CULTURALĂ DE MASĂ:

"MASS MEDIA"

de H. CULEA
cercetător principal la Institutul de filozofie al Academiei

«INDUSTRIA CULTURII», AIDOMA LIMBII DIN FABULA LUI ESOP, POATE SLUJI CELOR MAI BUNE NĂZUINȚE SAU CELOR MAI RELE PORNIRI ALE OMULUI. CERCETĂRI INTENSE PE ÎNTREGUL GLOB AU CA OBIECT UN MARE NECUNOSCUT: PUBLICUL.

Un eseist francez, dorind să explice imensul prestigiu al anchetelor, sondajelor etc referitoare la așa-numitele *mass media*, afirma că în lumea contemporană acționează două mari forțe cu puternică înrîurire socială: forța nucleară și cea a mijloacelor moderne de comunicație culturală de masă.

Ce reprezintă de fapt aceste *mass media*? Cuvîntul provine din *mass* (în engleză = masă, mase) și latinescul *medium* = mijloc, factor, legătură, de unde s-a derivat pluralul englez *media*. Este vorba de fapt de cinematograf, radio, televizor, disc, bandă magnetică, de imprimate de un anume fel: ziarul, cartea de popularizare de mare tiraj, revista ilustrată, afișul, fotografia etc.

DE LA «CARTEA DE BUZUNAR» LA BANDA DE MAGNETOFON

Colecțiile de tip «cartea de buzunar», bunăoară, pun astăzi la îndemîna publicului larg opere ale clasicilor literaturii, ale marilor figuri de savanți etc. — producînd o adevărată democratizare a împărăției «literelor». Lucrările științifice capătă de asemenea o largă difuzare în mase prin revistele ilustrate, presa de tineret, publicațiile de mare tiraj.

Operele de artă plastică, altădată gustate doar de privilegiații care puteau vizita pinacotecile, ajung astăzi sub ochii marelui public prin reproduceri la preț scăzut, fotografii, film de artă etc.

«Mutatis mutandis», același lucru se petrece cu valorile culturii muzicale, larg difuzate prin discuri, benzi de magnetofon etc.

La rîndul ei, informația politică și socială depășește astăzi orice barieră și străbate pînă în cele mai tăinuite cotloane grație presei de mare tiraj. Radioul și televiziunea sînt urmărite zilnic de sute de milioane de oameni. Toate *mass media* posedă, așadar, un singur lucru în comun: capacitatea de transmitere a informațiilor, ideilor și imaginilor, unui foarte mare număr de oameni.

Mijloacele moderne de comunicație culturală de masă fac parte din una dintre cele mai noi ramuri industriale ale societății moderne — industria culturii. Desigur, valorile culturale nu pot fi fabricate în serie, ca bunurile materiale, dar ele pot fi reproduse și difuzate «în serie». *Mass media* pot vehicula rapid și într-o cantitate impresionantă orice fel de informații și mesaje științifice, artistice, social-culturale etc. În sensul acesta vorbim despre o industrie a culturii care a creat noi mijloace de comunicație între oameni.

Dar *mass media*, ca și limba din fabula lui Esop, pot sluji fie celor mai bune năzuințe, fie celor mai rele porniri ale omului. Oscilînd — în funcție de condițiile politice și sociale concrete — între informare și dezinformare, între transmiterea de idei prețioase și influențarea tendențioasă a opiniei publice, între educarea superioară și cultivarea prostului-gust, între delectare și intoxicare psihică, *mass media* ridică o seamă de probleme de arzător interes pentru societatea modernă.

CÎT TIMP NE PETRECEM ÎN FAȚA MICULUI ECRAN

Cu tot efortul depus în ultimii ani, cercetările în domeniul *mass media*, deși extrem de numeroase mai cu seamă în țările în care radioul, televiziunea, cinematografia, presa etc. funcționează pe baze comerciale, nu au ținut pasul cu dezvoltarea vertiginoasă, chiar «explozivă», a mijloacelor moderne de comunicație. Totuși există de pe acum o serie de investigații, statistici, precum și de lucrări științifice de amploare care furnizează date interesante, invederînd totodată complexitatea contextului problemei studiate. Să luăm pentru exemplificare televiziunea și radioul.

Cît timp ne petrecem în fața micului ecran? Americanii (sondajul companiei Nielsen): în medie, cam 4-5 ore pe zi; englezii (ancheta Tomiche): circa 2 ore; în Franța, la oraș, cam tot atît. O cercetare întreprinsă în țara noastră (1966-1967) asupra tineretului școlar și universitar a evidențiat că elevii privesc în medie televizorul între 2-3 ore zilnic, iar studenții, între 1-2 ore.

După date statistice ale O.N.U. în lume există astăzi circa un sfert de miliard de posesori de televizoare, apreciindu-se la un miliard numărul curent de telespectatori și la peste 200 miliarde orele afectate anual de către aceștia micului ecran.

Televizionarea se include deci cu o pondere însemnată în bugetul de timp liber al omului modern.

RADIOUL NU ESTE ÎN DECLIN

La o primă impresie, evident superficială, s-ar părea că radioul, puternic concurat de televiziune, recoltează un număr relativ redus de ascultători. Anchete speciale demonstrează însă contrariul, ba chiar evidențiază o creștere a popularității acestuia, căruia *mai mult de jumătate din populația globului* îi consacră zilnic în medie 2-3 ore! Din «Statistical Yearbook» editat de O.N.U. reiese că în lume există peste o jumătate de miliard de abonați la radio.

O dată cu larga răspîndire a difuzoarelor și tranzistoarelor, radioul a devenit însoțitorul de nedezlipit al omului modern, atît pe parcursul timpului său de muncă cît și în timpul liber. O interesantă și sugestivă anchetă americană a primit la întrebarea «Unde este amplasat aparatul dv. de radio?» următoarele răspunsuri:

În S.U.A.: 26% în automobil; 25% în sufragerie; 21% în dormitor; 16% în bucătărie.

În Canada: 35% în bucătărie; 23% în salon; 18% în automobil; 16% în dormitor; 2% în sufragerie.

În Franța: 56% în bucătărie; 29% în sufragerie.

Iată dar, reflectată în cifre, «universalitatea» radioului.

Revenind, prin contrast, la televiziune, amintim aici, în treacăt, un fapt amuzant și surprinzător în același timp: statisticile au invederat că în unele familii americane, canadiene etc. televizorul este ținut ascuns în bucătărie pentru a nu fi văzut de musafiri. Se pare că din snobism se consideră de unii că televizionarea nu ar constitui o îndeletnicire demnă de stimă pentru persoane cu pretenții spirituale «superioare»...

DE CE AȚI CUMPĂRAT TELEVIZORUL?

În cadrul unei anchete organizate la Boston (S.U.A.) la întrebarea «Pentru ce ați cumpărat un aparat TV?» s-a răspuns: 45% pentru distracție; 13% pentru amuzamentul copiilor; 8% pentru a scăpa de singurătate. La aceeași întrebare, într-un sondaj efectuat în statul Kentucky, s-au invocat: 42% economiile realizate prin urmărirea spectacolelor la domiciliu; 16%

(Continuare în pag. 10)

Cartea de buzunar a devenit unul din produsele cele mai răspîndite ale industriei culturii.

dorința de a uni familia; 15% agrementul copiilor ș.a.m.d.

Numeroase anchete întreprinse și în alte țări evidențiază o «motivație» extrem de variată și complexă. Unii doresc să se ancoreze cît mai mult în realitate prin mijlocirea «suprarealității informațiilor» realizate de *mass media* în general, de TV în special. Alții așteaptă, dimpotrivă, de la aceasta o evaziune din cotidian, o ușurare a tensiunilor emoționale de peste zi. În fața micului ecran ei doresc să se transpună într-o lume mai interesantă, mai «picantă» decît cea trăită aievea.

La întrebarea «Care este rolul cel mai important al televiziunii? Dar al radioului?» s-au primit, în cadrul unei anchete efectuate recent în Franța, următoarele răspunsuri:

	TV	Radio
lărgirea cunoștințelor	30%	8%
distracție	18%	29%
informare	18%	32%
toate trei laolaltă	28%	31%

Studierea publicului prin prisma preferințelor sale pentru diverse emisiuni de radio și TV constituie un important capitol în cercetările de sociologie și psihologie *mass media*. Evident, aceste preferințe sînt condiționate și diferențiate în funcție de nenumărați factori.

Francezul J. Cazeneuve, în recenta sa lucrare «Sociologie de la radiotélévision», afirmă că «în toate țările predilecția pentru emisiunile și genurile facile este evidentă». Cu toate acestea... teatrul TV se află, ca preferință, pe primul loc în întreaga lume! În cadrul unei anchete franceze (O.R.T.F.) clasamentul «favoriților» se prezintă astfel: 23% teatru; 14% variități; 11% filme; 11% emisiuni științifice și literare; 41% diverse.

În cercetarea efectuată în țara noastră asupra tineretului școlar, de care am mai amintit, a reieșit că emisiunile urmărite cu preferință de elevi și studenți sînt: teatru, ecranizări, filme științifice, sport, varietăți.

LECTURA, TEATRUL, CINEMATOGRAFUL — ȘI TV

Din cele de mai sus rezultă că nu se poate vorbi de o uniformitate a gusturilor în materie de programe radio și TV, factorii de diferențiere fiind dintre cei mai diverși începînd cu climatul social-cultural al unei țări și terminînd cu deosebiri în funcție de sex, vîrstă, profesie, situație familială, nivel de instrucțiune, venit, timp liber etc.

Din acest mozaic se impun, totuși, unele constatări. Oamenii mai puțin cultivați aprobă orice emisiune, în timp ce oamenii de cultură le selectează cu maximă scrupulozitate. Această alegere este de cele mai multe ori condiționată și filtrată de valorile specifice ale respectivului grup familial, profesional, social etc. S-au putut face constatări interesante cu privire la diverși factori de diferențiere. De pildă: femeile consacră în medie mai mult timp radioului și televiziunii, ele preferă în mai mare măsură decît bărbații opereta și teatrul, în schimb, spre deosebire de aceștia, nu prea agreează emisiunile științifice, sportive etc.

Adulții ascultă radioul în mai mare măsură decît adolescenții, iar televiziunea exercită o atracție mai puternică asupra copiilor și adulților decît asupra adolescenților.

Mai pot fi relevate și alte aspecte interesante. Oamenii cu venituri mici sînt mai asidui radioascultători și telespectatori decît cei cu venituri substanțiale — potrivit unor anchete făcute în țările capitaliste. Astfel, o statistică din Anglia stabilește că cu cît este mai scăzut nivelul social, economic și cultural al unei familii, cu atît timpul consacrat televizionării crește.

Un alt aspect interesant: cetățeanul intrat în categoria telespectatorilor își modifică atitudinea față de alte *mass media* și față de alte activități de timp liber *(loisir)*.

Anchete apusene au constatat că un telespectator rărește frecvența la cinema cu 11% în primul an după ce a cumpărat aparatul; cu 42% în al doilea an; cu 30% după al treilea an etc. Scade de asemenea frecventarea teatrelor (după o anchetă O.R.T.F. — Franța) cu aproape jumătate, deși în unele cazuri emisiunile de teatru sînt un stimulent pentru a revedea piesele și «în direct». Citirea ziarelor nu scade (se renunță doar la cotidianele neinteresante), dar lectura cărților pare a fi oarecum în reflux. Crește interesul pentru sportul televizat, dar scade frecvența pe stadioane, precum și practicarea sportului activ în aer liber. Într-o ușoară «eclipsă» se află, în cazul telespectatorilor, promenada, frecventarea cafenelelor, cluburilor etc.

Așadar, fenomenul televizionării produce o reală restructurare în toate planurile activităților «tradiționale» de *loisir* sau de culturalizare.

MASS MEDIA — VIRTUȚI ȘI VICII

Tehnicile *mass*, pentru a-și spori puterea de pătrundere, utilizează, alături de limbajul vorbit sau scris, o serie de procedee de creare a unei anumite ambianțe afective care face să vibreze toate coardele vieții emotive a spectatorului, cititorului etc. *Mass media* capătă, așadar, o uriașă putere de pătrundere pentru că «limbajul» folosit de ele nu face întotdeauna apel la funcțiunile cele mai evoluate ale psihicului uman. De aceea, acolo unde *mass media* nu slujesc unor scopuri general-culturale, ele pot deveni un factor deosebit de periculos, zămislitor de «psihoze», pervertitor al gustului.

Desigur, prin *mass media* se poate ajunge și la o adevărată democratizare culturală în sensul realizării unei accesibilități totale a maselor spre cultură. Dar dacă în ce privește aportul la lărgirea ariei informaționale pentru cele mai largi straturi există o unanimitate de vederi, în schimb asupra *consecințelor* acestei informări «extensive» se exprimă păreri opuse.

Unii sociologi consideră că omul informat pe această cale știe multe dar înțelege puține și că, «trăind ascăzi cu rapiditate evenimentele întregii lumi, el vădește simultan o pronunțată degradare în retrăirea sufletească intensivă a respectivelor evenimente». S-au formulat și o seamă de critici adresate doar unui anumit sistem de utilizare a comunicațiilor de masă în unele țări apusene.

În interesanta culegere de studii *Mass Culture*, sub redacția sociologilor americani D. Rosenberg și D.M. White, se constată că, în Apus, în timp ce «virtuțile *mass media* dețin un loc foarte modest», viciile acestora «devin tot mai alarmante». R. Meyersohn, autorul unuia dintre studiile inserate în culegere, afirmă că «televiziunea din S.U.A. difuzează divertismente ieftine în 75% din orele de emisiune» și că «americanii se hrănesc în medie cu această producție 18 din cele 20 de ore afectate săptămînal pentru TV».

Un alt autor socotește că abia un sfert din populația adultă citește cel mult o carte serioasă pe lună, din pricina timpului considerabil afectat *mass media*-urilor. Mac Donald, într-un articol inserat în aceeași culegere, își exprimă părerea că «publicul american se infantilizează din ce în ce mai mult din pricina *mass media*», iar Adorno

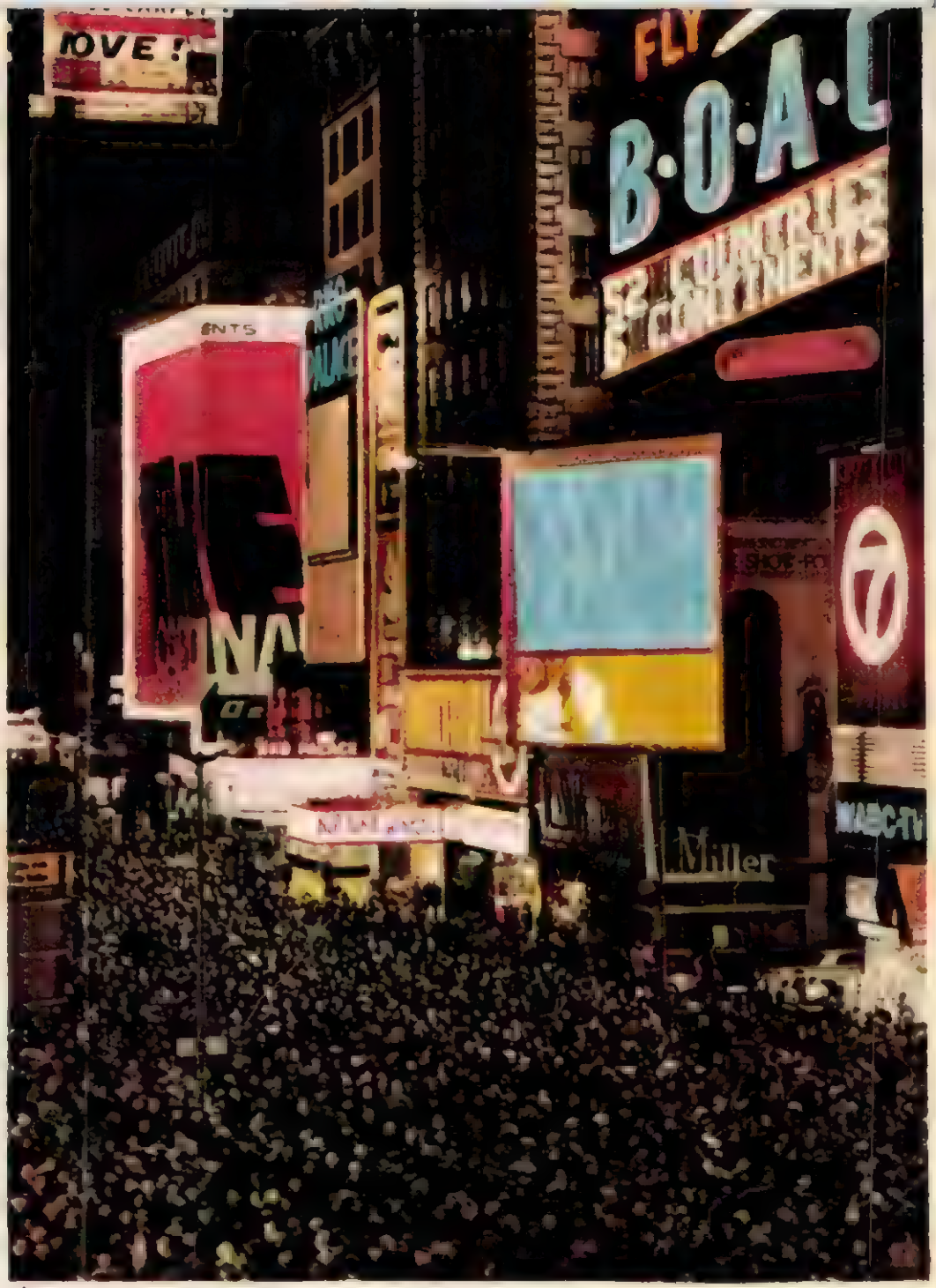

Frimul — una din forțele cu cea mai puternică înrîurire socială din vremea noastră.

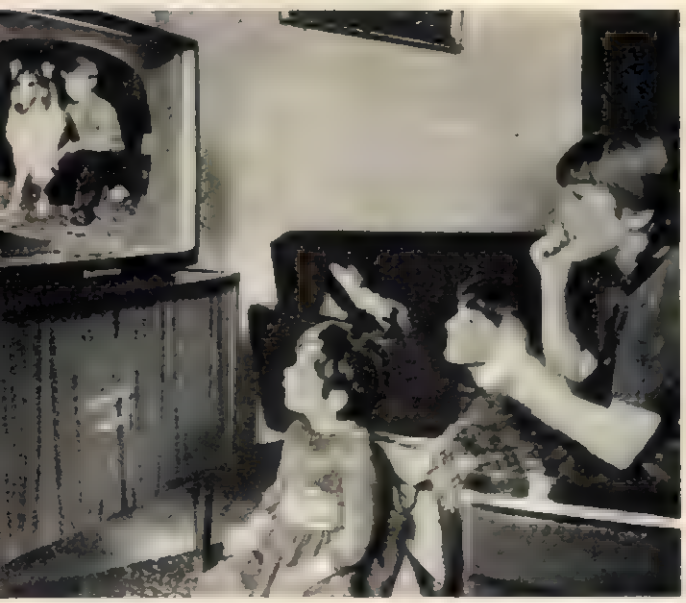

Un miliard de telespectatori de toate vîrstele — un miliard de probleme pentru cercetătorii mass media.

afirmă că acestea «răspîndesc stereotipuri care adorm gîndirea».

Oprindu-se asupra altor aspecte, alți sociologi observă că *mass media* cultivă conformismul social; că, urmărind scopuri publicitare, ele apelează la cusururile cele mai dubioase ale populației; că impun atenția publicului, în locul adevăratelor personalități culturale, staruri de cinema de mîna a doua. În sfîrșit, se afirmă că «infantilismul publicului, ducînd la adorația unui Frankenstein sau King Kong, poate declanșa, în cele din urmă, gustul pentru ororile de tip fascist sau pentru reeditarea unor Hiroshime».

Nu lipsesc, firește, din literatura apuseană nici considerațiile privind binefacerile pe care *mass media* le aduc societății contemporane, dar în raport cu vocile ce relevă viciile, apărătorii fără rezerve sînt relativ puțini. Sociologii americani Lazarsfeld, Marton, Seildes fac responsabil de o atare situație însuși sistemul de proprietate privată a mijloacelor moderne de difuzare a culturii în masă, în timp ce alți autori pun sub semnul întrebării excesiva libertate comercială în orientarea conținutului mijloacelor de difuzare a culturii, precum și «paradoxala» pasivitate în care consumatorul de *mass media* este redus în raport cu acestea.

Din toate cele expuse mai sus se desprinde concluzia că doar asigurarea unui conținut de bună calitate, potrivit unui plan precis de instruire, educare, informare și delectare superioară a maselor — obiectiv urmărit cu perseverență în țările socialiste — ridică *mass media* la rangul unui puternic instrument de culturalizare.

CUM CUNOAȘTEM — ȘI CUM NU CUNOAȘTEM — PUBLICUL

Sociologia și psihologia *mass media* constituie astăzi un obiectiv de cercetare de prim ordin pe plan mondial. În țara noastră — de ce să nu o spunem? — ne aflăm însă abia la început de drum pe acest tărîm.

Extinderea în fapt a *mass media* în România socialistă a lăsat cu mult în urmă preocupările teoretice autohtone asupra lor. Cinematograful se află la noi în plin avînt: în 1966 funcționau de 20 ori mai multe cinematografe decît în 1938 și au existat aproape 200 milioane de spectatori de film. Lor li se adaugă circa trei milioane abonați radio, zece milioane radioascultători și peste o jumătate de milion de abonați TV (deci cîteva milioane de telespectatori). Tirajul anual al cărților și broșurilor se apropie de 100 milioane. *Mass media* se dovedesc deci a fi în țara noastră un instrument major al revoluției culturale. Dar se pune problema: cunoaștem noi publicul «consumator» de *mass media*? Știm noi, care, concret cine (ce straturi, grupuri etc.) și ce fel de valori difuzate prin *mass media* «se consumă» cu predilecție? S-a consemnat, oare, volumul de timp afectat feluritelor emisiuni radio, TV etc.? Cunoaștem noi aprecierile, nevoile și așteptările publicului? Au fost investigate din punct de vedere *științific* principalele efecte biologice, psihice, sociale etc. ale *mass media*?

Există, desigur, unele începuturi de cercetare, unele încercări de a formula răspunsuri la întrebări ca cele de mai sus. Cu toate acestea investigațiile sociologo-psihologice respective sînt mult rămase în urmă. De aceea, după cum se preconizează, trebuie ca într-un timp extrem de scurt să se formeze un grup de specialiști competenți în probleme de sociologie, psihologie și neuropsihologie ale radioteleviziunii, precum și în probleme similare ale altor *mass media*, care să desfășoare ample cercetări asupra efectelor lor în țara noastră. Un atare colectiv ar putea, între altele, coordona munca de cercetare privind relația televiziune-public, contribuind astfel la o mai aprofundată cunoaștere a publicului (dorințe, interese etc.), cît și la o adaptare crescîndă a programelor la nevoile reale și diferențiate ale populației. Cercetări similare ar trebui să se întreprindă și în alte domenii ale *mass media* — una din forțele cele mai explozive, în sensul bun și în sensul rău, ale lumii contemporane.

tv

Tot despre profesionalism

Reprogramarea excepționalului film «Scott în Antarctica» într-o emisiune pentru copii a reprezentat o binevenită reparare a greșelii inițiale de a-l transmite la o prea tîrzie oră de seară. În schimb, reluarea episodului «Colibe lui Gauguin» din «Aventurile echipajului Val-Virtej» a contribuit la sporirea confuziei pe care o produce acest serial lipsit de coloană vertebrală: după ce a-și restituit rolul titular primului său interpret Dem Savu, se introduce un program de pe vremea interregnului lui Septimiu Sever. E grea meseria de programator. În ultima vreme inadvertențele în structurarea emisiunilor au devenit tot mai frecvente. În Teleenciclopedie se introduc numere de jonglerie și alte «varietăți pe peliculă». Magazinul 111 prezintă aspecte din grădinile zoologice. Transfocatorul consacră două din capitolele sale unor secvențe de Teleglob. Se consumă un număr de minute din jumătatea de oră săptămînală a emisiunii de sfaturi practice adresate femeilor pentru a se prezenta activitatea unui sculptor. (Aici se mandestă, probabil, o rămășiță a mentalității misogine care preconizează acțiuni speciale de culturalizare a femeilor «pe înțelesul lor».)

Pentru a crește receptivitățile prietenilor de la televiziune, să continuăm însă discuția despre profesionalism pe baza unor exemple furnizate de emisiuni din import. Am văzut destule fragmente din «Studio Unu» pentru a cunoaște, exact schema acestor emisiuni cu public, diferențiabile numai prin «estrada» invitată de fiecare dată. Indiferent dacă e vorba de Marcello Mastroianni sau de Vittorio de Sica, de Rossano Brazzi sau de Adriano Celentano, vedeta serii e introdusă printr-un schimb de replici așa-zis glumețe dar de fapt mai nesărate decît cel mai nesărat umor al varieteților noastre. Apoi ne cîntă ceva și pleacă, lăsînd scena «ștripilora» ei permanenți, surorile Kessler, Minna, Milva, Milly. De ce urmărim totuși cu plăcere acest spectacol stereotip? Pentru că e realizat cu acuratețe, de oameni care-și cunosc bine meseria. Nu numai în cronici, ci și în unele texte satirice ale televiziunii este ironizată în ultima vreme frecvența apariției pe micul ecran a celor două surori. Dar tocmai această frecvență ne permite să observăm cît de bune profesioniste sînt aceste fete înalte cît niște baschetbaliști: mereu alte melodii, interpretate ireproșabil și sincronizate perfect cu dificilele dansuri executate simultan în tandem. Cîte dintre interprete noastre au un repertoriu atît de bogat și învață continuu numere noi? Să nu mai vorbim de faptul că la noi nici nu se cultivă profesiunea de cîntăreață-dansatoare.

«Studio Unu» ne demonstrează că nu numai muzica simfonică sau de operă, ci și muzica ușoară poate beneficia de un public avizat. La «Studio Unu» — spectacol făcut pentru a fi televizat — nimănui nu-i trece prin minte să cearâ bisuri. În sala de concerte a Radioteleviziunii noastre se bisează la varietăți fără nici o considerație pentru zecile de mii de telespectatori excedați de acest sistem. Mai vinovați decît spectatorii din sală sînt, bineînțeles, organizatorii spectacolelor care acceptă să se acorde bisuri. În schimb, publicul lui «Studio Unu» se comportă ca un excelent cor de operă cînd un cîntăreț-animator de talie internațională, americanul de culoare Cab Calloway, îi cere o replică muzicală. Trece, amuzîndu-se copios, de la frazе muzicale simple la vocalize de virtuozitate, oferind imaginea unor oameni veniți la concert pentru că iubesc cu adevărat muzica ușoară. La una dintre ultimele emisiuni de varietăți, un cîntăreț scrîșnea și-a cheltuit zadarnic darul de a antrena. Publicul n-a știut sau n-a jenat să cînte refrenul împreună cu el. Oricum — spre deosebire de o tînără cîntăreață care nu trece încă rampa — a izbutit să-l facă să bată din palme în ritmul muzicii.

Să mai vorbim de însemnătatea pe care o are măiestria regizorului? Unora nu le-au plăcut fragmentele din «showul» mai vechi cu Brigitte Bardot prezentat la noi în săptămîna Anului nou. Adevărul e că regia și imaginea lăsau de dorit. Dacă ar fi văzut lasă surta de 14 schețuri muzicale cu B.B. realizată de François Reichenbach pentru Anul nou a televiziunii franceze s-ar fi raliat probabil cronicarelor de la «L'Express» și «Le Figaro Litteraires»: «spectacolul cel mai agresabil pe care putea să ni-l ofere televiziunea» (Danielle Heymann); «un spectacol perfect, music-hall excelent..., o revistă de schețuri de o rară calitate cinematografică... Va rămîne un model al genului» (Edmonde Charles Roux). În 55 minute, Brigitte Bardot edificînd acea mană specială care se cheamă «talent» (E.Ch.R.) a interpretat cu vervă cele mai diverse personaje, de la micuța Shirley Temple, cu zulufii ei celebri, și de la Bonnie, femeia-gangster din epoca 1930, căreia americanii i-au consacrat acum un film de succes, pînă la femeia secolului XXI, învemîntată într-un sugestiv costum metalic. Turnarea filmului a durat trei luni și la realizarea lui au contribuit cîteva cineaști prieteni. Ergo

În încheiere vom ajunge iar pe meleagurile noastre: cum se poate deteriora un lucru în origine mai bun. Nu organizatorii galei de la Cannes a cascior de discuri sînt vinovați că nu le-am văzut pe Mireille Mathieu și Petula Clark. Spectacolul transmis de televiziunea franceză a durat, aflăm din «L'Express», două ore și jumătate. La noi a ajuns doar parțial și, ca atare, fără toate vedetele anunțate. Lipsa de răspundere a celor ce au asigurat prezentarea în limba română e incalificabilă. Într-o vreme cînd tehnica traducerilor simultane a atins perfecțiunea, i se încredințează actorului Paul Sava rolul de a încurca atît de rău tocul încît nimeni să nu mai înțeleagă nimic. Un cîntăreț din «Pays Bas» (Olanda) devine cu cîntăreț german, sîntem înștiințați că ele spun cuvinte de spirit și chiar și cei care fără suprapunerea traducerii ar fi înțeles textul francez sau englez au fost complet dezorientați.

Felicia ANTIP

P.S. Chiar dacă nu vreți să învățați limba engleză, chiar dacă o cunoașteți, nu pierdeți mucarii, la ora 17,30, amuzanta lecție de engleză predată de Leon Levițchi și Dan Dupescu.

Să recunoaștem cinstit: oricît de capricioase ar fi volutele pe care evoluează moda, oricît de neașteptate — și de incomode! — ar fi uneori cerințele modei, sfîrșim prin a ne declara învinși și a le accepta...

Dar iată că de astă dată noua modă a pantofilor a ținut în primul rînd seama de nevoile de comoditate ale încălțărilor noastre. Iată că noua modă se dovedește cumsecade și binevoitoare, oferind, în sfîrșit, picioarelor noastre mult visata protecție și confortabilitate. E firesc, pentru că:

Moda actuală recomandă pantofii feminini cu vîrfuri rotunjite sau carré, gen mocasin, cu perforeuri, strasuri, catarame sau paftale. Tocurile sînt mai groase, mai drepte, mai scunde.

Încălțămintea pentru bărbați este realizată din piei moi, velurate, și din felurite împletituri, avînd de asemenea vîrfurile pătrate sau rotunjite.

La o ținută sport, de dimineață, ca și la eleganta rochie de după-amiază, pantoful modern poate fi adaptat cu egală armonie.

Nu uitați: în magazinele noastre găsiți pantofi după ultima linie a modei!

FLACĂRA PUBLICITATE

Fotografii de Hedy LOFFLER

PANTOFUL MODERN:

practic,
comod,
elegant

profil

TOM COURTENAY

Tînărul firav și puțin cam scund, cu fața prelungă și priviri limpezi, ușor visătoare, nu avea nimic din înfățișarea «marilor speranțe» atunci cînd, la numai un an de activitate teatrală, în timp ce era distribuit în «Pescărușul» la Old Vic Theatre din Londra a acceptat cu modestie dar optimism rolul principal al «Alergătorului de cursă lungă».

Spectatorii noștri au cunoscut cu prilejul vizionării filmului două dintre personalitățile cinematografului englez actual: regizorul Tony Richardson și actorul Tom Courtenay. În rolul pe care, după cum mărturisea nu demult, l-a îndrăgit poate cel mai mult, tînărul actor, la primii săi pași în cinematograf, a reușit să se integreze pînă la confundarea intimă cu personajul lui Collin Smith, îndrăgostitul de viață și libertate. Exprimîndu-și direct refuzul de a se adapta unor convenții sociale vetuste și inumane, el nu va cîștiga concursul pentru a-și păstra nealterată senzația libertății de care nu se poate despărți.

Cu «Singurătatea alergătorului» Courtenay cîștigă însă cursa care duce de la startul debutului la afirmarea viguroasă și sigură, de la făgăduiala modestă dar realistă la împlinirea dorită. Confirmarea nu mai ține de-acum de domeniul surprizelor și Courtenay pășește înainte cu siguranța talentului autentic; fantezia și simplitatea mijloacelor de expresie de care a dat dovadă în filmul lui Schlesinger «Billy mîncinosul» îl așază definitiv în galeria marilor actori moderni. Tom Courtenay realizează aici o excelentă performanță artistică. De la scenele imaginației dezlănțuite uneori pînă la paroxism la ratarea vieții (din lipsă de curaj, de suflu și din teama de necunoscut) actorul trece rînd pe rînd, tandru și copilăros, duios și liniștit maturizat sau adolescentin, măreț și fanfaron, visător sau dornic de fericire adevărată, de-a lungul numeroaselor ipostaze ale dramei reale a personajului său, cu un neuitat zîmbet de bucurie și amărăciune.

Cariera sa artistică își află o fericită continuitate: după succesul lui «Billy mîncinosul» regizorul Joseph Losey îi încredințează rolul principal în «Pentru țară și rege» alături de Dirck Bogarde. În rolul soldatului Hamp (în care sperăm să-l vedem) Courtenay intuiește și exprimă exact coordonatele sufletești proprii unei ființe slabe, dezarmate în fața realităților crude care îl depășesc iremediabil. Îmbrăcînd uniforma dezertorului, actorul trăiește cu intensitate emoțiile unui proces dezolant agățîndu-se pueril de speranțe absurde pentru a fi sacrificat în cele din urmă, inutil.

Laurii Premiului de interpretare cu care a fost distins la ediția din 1964 a Festivalului internațional de la Veneția n-au reușit să-l dimensioneze într-o vedetă la modă. Singur printre starurile cu publicitate plătită, Courtenay își manifestă cu simplitate modestia, liniștea și dorința de intimitate, răspunzînd cu amabilitate, dar nu cu prea multă tragere de inimă, celor care îl solicitau, fugind de declarațiile zgomotoase. «Nu sînt un star»... — preciza el cu sobrietatea unui caracter serios și profund. «Și nu voi fi niciodată... Învăț să devin doar un actor, un adevărat interpret al rolurilor ce mi se încredințează... Succesul nu trebuie căutat în moda zilei și nici în unica premisă, de altfel favorabilă, a talentului pe care unii se străduiesc să ți-l descopere... El înseamnă mai înainte de orice muncă asiduă, năzuință neîncetată spre autodepășire».

Ion MIHU

«Un film de o nespusă poezie și de o adîncă umanitate», astfel numește Rex Harrison creația lui Richard Fleisher — «Extravagantul doctor Doolittle». Marele actor este încîntat de toate, de film, de rolul său (un doctor veterinar), de parteneri — Samantha Eggar, Hugh Griffith precum și de cei aproape o sută de tovarăși de joc necuvîntători.

Pretutindeni

● Regizorul italian Franco Zeffirelli pregătește un «remake» după cunoscutul film «*Vacanță romană*» realizat în 1950 de americanul William Wyler (cu Audrey Hepburn și Gregory Peck). Versiunea actuală va fi însă muzicală, iar coloana sonoră va aparține fraților Shermann. Zeffirelli nu s-a hotărît încă asupra interpreților. Se gîndește la Alberto Sordi, dar nu are nici o idee despre partenera lui.

● Yves Ciampi realizează o coproducție franco-cehoslovacă «*Cîteva zile după acest*», film inspirat din viața tineretului universitar. Interpreții sînt cu toții neprofesioniști. «E greu să găsești vedete care să aibă între 20 și 24 de ani — declară Ciampi — și apoi vreau să folosesc această ocazie unică tocmai pentru a descoperi noutăți». Să fie într-un ceas bun!

● În studiourile londoneze de la Pinewood, actorul american (de origine australiană) Rod Taylor termină filmul «*Nimeni nu plecă pentru o vacanță*», o comedie polițistă, pe alocuri cu accente dramatice. Regia este semnată de Ralph Thomas iar printre interpreți mai aflăm numele actrițelor Lili Palmer și Dahlia Lavi.

● Mihail Boghin, regizor sovietic prețuit pentru filmele sale «Doi» și «Zosia», lucrează la scenariul regizoral al unei viitoare producții ce se va numi «*A fost, va fi, este*». Cineastul mărturisește că intenționează să surprindă, în măsura posibilului, «interferența timpurilor». Viktoria Feodorova și Svetlana Svetlicinaia sînt, pînă acum, două nume sigure ale distribuției.

● Ann Margret și Laurence Harvey se află la Mar del Plata, unde regizorul Nino Zanchir pregătește un film de groază: «*Robot*».

● Anunțăm cîteva din titlurile filmelor pe care studiourile iugoslave le vor prezenta la Festivalul național de la Pola din acest an: «*Nimic altceva decît niște morți*» (regia — Soja Ivanovici), «*Fratele doctorului Homero*» (regia — Zika Mitrovici), «*Umbre abundente*» (regia — Kokan Rakonjak)

O fotografie devenită celebră și aleasă de o companie de transport aerian drept reclamă Marlene Dietrich — dar mai ales picioarele ei! — la vîrsta de peste 60 de ani... Oricît de amabil ar fi fost fotograful, să recunoaștem că e aici rodul unei înverșunate bătălii duse, științific, împotriva inamicului nostru nr. 1, timpul.

ÎNFĂȚIȘAREA ACTORULUI, „RECUZITĂ“ SECUNDARĂ?

Anchetă de Sanda FAUR

Sînt lucruri pe care de obicei nu le spunem. Din delicatețe ori poate dintr-un soi de pudoare. Sau le spunem pe jumătate. Ori le comentăm cel mult pe la vreun colț, cînd credem că discuția poate fi descărcată de convenționalism și lipsită de menajamente. Cînd *scriem* despre vreun actor, de pildă, avem grijă să-i pomenim de bine ori invers — talentul, și lucrul e esențial, firește. Cînd *vorbim* însă despre el nu se întîmplă — vai, prea adesea! — să îndrăznim a constata și altele. Că, de pildă, cutare mare artist are o dicție imposibilă și dacă stai dincolo de rîndul 10 nu-i mai deslușești pur și simplu replicile. Că alt actor de incontestabil talent, nu mult trecut de 30 de ani, a căpătat o siluetă atît de greoaie încît și-a acordat cu de la sine putere cel puțin 10 ani în plus. Că o artistă încă tînără, încă frumoasă, a obosit să-și păstreze și tinerețea și frumusețea și urcă pe scenă cu părul pe jumătate platinat, cu obrazul puțin fanat. Că un actor căruia i se încredințează rolul-cheie într-o comedie bufă, cu gaguri și situații ce pretind o mare vervă a mișcării, varsă bietul tone de sudoare pe scenă și te face să palpiți de grijă, alături de el, la fiecare moment ce implică o anume agilitate. Că un fermecător june-prim a căpătat prematur pe obraz niște umbre adînci și niște pungi sub ochi, iar în voce niște inflexiuni stinse, răgușite, care parcă ar mărturisi o anume lipsă de instinct de conservare. Să ne oprim aici. Nu ne-am umplut stiloul cu cerneală otrăvită și nu vrem să stricăm nimănui buna-dispoziție amintind de ravagiile pe care le operează crudul nostru inamic, timpul. Fiecare dintre noi îl cunoaște sau măcar îi presimte neiertătoarea sa acțiune. Dar nu e vorba aici de timp, sau, mai bine-zis, numai de el. Dacă pentru fiecare muritor de rînd înfățișarea sa fizică constituie un capitol — și un capital! — ce nu poate fi tratat cu indiferență (ne convine ori nu, aceasta e prima noastră carte de vizită), pentru un om al scenei fizicul înseamnă infinit mai mult. E, cum s-ar spune, mijlocul său de comunicare artistică, e unealta de lucru, e pensula pictorului și cuvîntul scriitorului. Față de înfățișarea sa fizică actorul are obligații imense: ochii, vocea, mișcările sale trebuie să se alcătuiască pe scenă în trăiri, sentimente și idei care să ne parvină limpezi nouă, spectatorilor, trebuie să construiască un alt om decît actorul însuși, și treaba aceasta nu o poate face cu o voce părăginită, cu niște ochi stinși de oboseală, cu niște mișcări stîngace, greoaie. Nu cere nimeni actorului o frumusețe desăvîrșită (deși, să nu ne mințim, de cîte ori nu apreciem cutare actor sau cutare actriță în primul rînd pentru harul fizic cu care a fost miruit!), îi cerem, desigur, farmec scenic, inteligență scenică, sensibilitate scenică — tot ceea ce poate îmbrățișa cuvîntul *talent* — dar avem dreptul să cerem actorului să-și păstreze și să-și întrețină înfățișarea. Oare nu vi se pare însă că, de la o vreme, această «coajă terestră» a actorilor noștri a început a fi neglijată de către înșiși proprietarii ei? Oare nu vi se pare că ceea ce numim condiția fizică a actorului și claritatea dicției sale par a fi considerate de către unii actori un fel de recuzită de însemnătate secundară? Oare nu constatăm cu tristețe la unii actori un soi de îmbătrînire precoce?

Și ne-o amintim din nou pe Marlene Dietrich care, la cei 66 de ani ai săi, mai cîntă și dansează pe scenă, iar picioarele ei sînt fotografiate drept reclamă de o societate de transporturi aeriene; și ne-o amintim pe Danielle Darrieux, «miracolul D.D.», cum îi spun francezii, care — la cei 51 de ani ai ei — filmează sfîșietoarea iubire a unei femei încă tinere («24 de ore din viața unei femei»); și ne amintim că Jean Marais mai e, la cei 55 de ani ai săi, un Fantomas seducător și acrobat, deși e cu un an mai vîrstnic ca dușmanul său nr. 1, comisarul Juve, alias Louis de Funès. Firește, ni se va răspunde că aceste multimilionare vedete occidentale, pentru care arta e și un business grozav, au tot interesul și toate condițiile materiale de a-și întreține acest prețios obiect de lux care e însăși înfățișarea lor. E adevărat. Dar e aici vorba și de o conștiință a meseriei. Laurence Olivier povestea că, în primii săi ani de teatru, nu se înțelegea în sală mai nimic din ce rostea el, că era cît pe ce să fie concediat pentru că «mă hlizeam tot timpul pe scenă», și că a luptat mereu, obsti-

Dar oare Radu Beligan nu-și menține admirabil tinerească sa siluetă, degajata și eleganta sa prezență scenică?

primii nemulțumiți de condiția fizică a unora din actorii cu care lucrează...

*

LUCIAN GIURCHESCU consideră că încă din institut se acordă prea puțină atenție cursurilor de tehnică a vorbirii și mișcare scenică, deși, slavă Domnului, cadre didactice există berechet (vreo 10 la catedra de tehnică a vorbirii), iar la mișcare scenică pentru a-și face rolul e suficient să debiteze un text mai bine sau mai prost plimbat prin scenă; și ar fi nimiți dacă ar afla, de la vreun prieten sau dintr-o carte, că actoria implică o dicție perfectă, un perfect control asupra corpului, acrobație, jonglerie. Sincer vorbind, îi înțeleg: de ce și-ar complica ei viața cînd de fapt nu trebuie să mai facă nici un efort pentru a exista în teatru o dată absolvit institutul! Cred că meseria noastră e una

Michèle Morgan împlinește, în acest februarie, 48 de ani. Nu e tocmai elegant să divulgi vîrsta actrițelor, dar cînd cineva arată așa cum arată Michèle, și-o poți permite: e un triumf al tinereții (bine îngrijite!) asupra neliniștilor vîrstelor coapte.

Fără machiaj, fără nici un adaos artificial de tinerețe, fără masca din plastic a lui Fantomas, dar cu aceeași excelentă condiție fizică: Jean Marais, înconjurat de actori mai tineri cu 20-25 de ani ca el — Florin Piersic și Jean Lorin — pe cînd filma la noi în țară «Șapte băieți și-o strengăriță».

nat, tenace, pentru a-și corija aceste cusururi. Cînd pregătea Othello — convins fiind că nu are vocea potrivită pentru acest rol — a făcut un foarte îndelungat antrenament vocal pentru a-și mări profunzimea vocii, reușind pînă la urmă să coboare cu aproape 6 note spre tonalitatea de bas. *«Cum să mențineți dv. în formă?* — a fost întrebat o dată Laurence, și el a răspuns: *«Nu ușor. Mă duc de 2-3 ori pe săptămînă la un curs de gimnastică, nu pentru că aș ține să arăt atletic, ci pentru că meseria mă obligă să-mi păstrez forma. Sînt hotărît să nu abandonez teatrul, îl iubesc prea mult. Dar n-aș vrea nici un rost să nu profesăm că meseria aceasta nu implică o suprasolicitare — fizică și psihică. I-am văzut pe dascălii mei copleșiți de această muncă și sînt hotărît să nu mă las doborît».*

Citatul acesta este extras dintr-un interviu pe care directorul Teatrului Național londonez îl acorda la vîrsta de 59 de ani. L-am reprodus însă pentru că ni se părea un aliat plin de convingere. Dar nu e singurul. Îi avem alături pe înșiși actorii noștri, îi avem alături, mai ales, pe regizori. Se pare că, înaintea nemulțumirii spectatorilor, ei sînt avem specialiști excelenți. «Nu-mi amintesc să fi căzut vreodată un student — mă refer la o cădere definitivă — la aceste materii.

Deși personal consider că, oricît talent ar avea un actor, dacă nu e în stare să se miște bine și dacă nu vorbește cu lumea nu are literalmente ce căuta în teatru. E asemenea unui scriitor pe care îl bănui de talent dar pînă una alta e analfabet. Sîntem mult prea îngăduitori, cred, cu studenții, iar ei ne-au simțit slăbiciunea și neglijează aceste materii, știind că nu sînt hotărîtoare pentru absolvirea institutului... Dacă nu începem de aici, din școală, cu seriozitate, treaba aceasta, inutil să ne mai văicărim pe urmă...».

Am consemnat și virulența cu care un alt tînăr regizor, *DINU CERNESCU* și-a exprimat punctul de vedere:

«E de neconceput un violonist fără mîini sau o stenodactilografă oarbă, dar e foarte ușor de conceput un actor care-și ignoră cu dulce inocență uneltele meseriei. Chiar atunci cînd actorii au unele date naturale, își permit să le piardă cu nonșalanță pe drum, prin neexersare. Unii mai cred — așa cum se crede că în teatru textul e totul — că din puținele în care absența perfecționării nu-l amenință pe respectivul refractar la pierderea cîștigului zilnic. Toată lumea plînge pe ruinele unor foste frumuseți, pe marginea ridurilor și a burților premature ale unora din actorii noștri, deși mi se pare că nu e tocmai prilej de mare întristare. Pentru a remedia această situație nu avem decît să ne ocupăm serios și lucid — printr-o muncă științifică permanentă — de menținerea vocii și a corpului într-un continuu antrenament. Răul nu e în afara ci înăuntrul nostru. Și în loc să ne plîngem pe la colțuri, așteptînd ca Sfatul popular sau Comitetul pentru Cultură și Artă să ne roage a ne îmbunătăți în acest sens munca, ar trebui să ne batem pentru existența unor posturi de profesori de mișcare scenică și de tehnică a vorbirii în fiecare teatru...»

Ideea aceasta o reia regizorul *DAVID ESRIG*, ale cărui spectacole («Umbra», «Troilus și Cresida», «Capul de rățoi») au fost remarcate tocmai prin bogăția și expresivitatea mișcării scenice, obținute printr-un îndelungat și perseverent exercițiu.

«De fapt, să recunoaștem însă că această formă a actorului nu e încă un criteriu în judecata unui spectacol, că ea nu este pretinsă actorului, că nu plutește în aer această necesitate. Cîtă vreme nu există o presiune în acest sens — a opiniei publice, a conducerilor artistico-administrative — cîtă vreme presiunea nu vine nici dinăuntru, din conștiința actorului (învingînd acolo comoditățile bine știute), nu vom reuși să obținem ceea ce numim forma actorului. Să nu ne înșelăm, treaba aceasta e foarte complicată, ea pretinde un anume sistem de antrenament fizic, un chibzuit regim alimentar, un sistem științific de organizare a vieții, o bună asistență medicală. Noi sîntem în drept a pretinde ca o bună parte din aceste obligații să cadă în răspunderea organizatorică și materială a teatrelor: sîntem instituții socialiste, avem răspunderea unor trupe teatrale, a unor activități artistice superioare, trebuie să le asigurăm actorilor condiții optime. E oare firesc să facem chetă printre actori dacă avem nevoie, în teatru, de un profesor de impostație vocală sau de mișcare scenică? Mi se pare ilogic ca echipele de control financiar să găsească tot felul de obiecții atunci cînd teatrul consideră necesar să angajeze asemenea specialiști, și să nu fie de loc deranjate de numărul enorm de funcționari administrativi (care-sînt realmente copleșiți de diversele socoteli birocratice). Astfel ajungem să avem poate dosarele în regulă, dar spectacole mediocre... Pînă și directorii de teatre sînt în mai mare măsură preocupați să rezolve imensul, complicatul și absurdul eșafodaj administrativ decît să vegheze la calitatea artistică. Nu pot să vă spun la ce formule ingenioase — dar, firește, «de ocazie» — a trebuit să apeleze conducerea teatrului nostru pentru a putea asigura actorilor specialiștii necesari pregătirii fizice și vocale a unor spectacole. S-a lucrat mult, dar nu continuu, în condiții grele, fără un elementar utilaj, pe furate de timp și spațiu. Oricîtă bunăvoință am avea cu toții, așa nu se poate face treabă serioasă, temeinică. Și o să continuăm să suspinăm mereu și zadarnic după condiția fizică a actorului...»

*

Credem că tot ceea ce ne-au comunicat interlocutorii noștri cuprinde un adînc adevăr care trebuie să ajungă cît mai repede — și cît mai sonor — în auzul forurilor în drept. De pe urma unor măsuri rezonabile ar avea de cîștigat toată lumea — atît slujitorii Talei cît și spectatorii.

• memento •

carte

● Între copertele volumului **Ulysse de George Călinescu** (Editura pentru literatură), cititorul află notițele și opiniile scăpărătoare, insolite și revelatorii ale marelui critic despre autori, opere și unele probleme de estetică și critică literară. Volumul este alcătuit din texte selecționate din revistele «Viața românească», «Vremea», «Adevărul literar și artistic», «Viața literară»... de după 1927. Prefațatorul și alcătuitorul ediției, Geo Șerban, a dat titlul cărții, respectînd intenția mai veche a lui G. Călinescu de a scoate un volum de studii critice sub tiparul cu «Ulysse». Apreciem că ideea lui Geo Șerban de a ne oferi o «selecție concepută să înfățișeze «călinescianismul» în momentul cristalizării sale» își găsește acoperirea prin această suită de texte prezentată cu inteligență și abilitate. Dar, apropo: ni se pare că ediția operei lui George Călinescu a căpătat de la o bucată de vreme un ritm prea lent.

● A apărut volumul II al romanului **Șoseaua Nordului** de Eugen Barbu. Autorul, prin proza sa densă, dinamică, pregnant evocativă, urmărește în continuare destinele eroilor ciclului, înclestați în lupta de eliberare a patriei de sub dominația fascistă (Editura pentru literatură).

● În colecția «Biblioteca pentru toți» au apărut înmănunchiate în același volum două romane: **Călătorie în Sicilia** și **Oameni și neoameni** de Elio Vittorini (1908-1966) pe care E. Hemingway îl consideră «unul dintre cei mai buni scriitori italieni contemporani». Traducere de Elena Murgu, prefață de Constantin Ioncică.

● Tot în B.P.T. a apărut și romanul **Dona Barbara**, datorat unuia dintre cei mai de seamă scriitori ai Americii Latine, venezueleanul Romulo Gallegos. În decorul de sălbatică poezie a întinselor savane natale, scriitorul întruchipează în paginile cărții, cu forță epică și pătrundere psihologică, imagini vii ale oamenilor și realităților sociale din țara sa. Traducere — Marcel Gafton și Liviu Tomuța; prefață — Ion Vitner.

● **Semnăția lui Laokoon**, noua carte de poeme a lui Ștefan Aug. Doinaș, vine să contureze mai accentuat profilul unui poet care-și trăiește lucid sentimentele și care este tot pe atît de atent la mijloacele de expresie (Editura cinematografului).

● Recentul volum de poezie **Cariatida** al lui Ion Gheorghe reunește ciclurile versurilor de generoasă sevă lirică și surprinzătoare asociații metaforice: «Cîntele pămîntului», «Cariatida» și «Scrisorile esențiale» (Editura cinematografului).

cinema

● **Împușcături pe portativ.** Cîteva cîntece, cîteva dansuri — în excelenta coregrafie a lui Oleg Danovski — o parodie morală a filmului polițist, o frîntură de comedie sportivă, talentul Margaretei Pîslaru, al lui Cornel Fugaru, Ștefan Bănică, Ștefan Tapalagă, Dumitru Furdui ș.a., toate aruncate cu voită dezordine și cu mare miză pe o canava de celuloid. Scenariul — Dimos Rondis, Cezar Grigoriu. Regia — Cezar Grigoriu. Muzica — George Grigoriu. Imaginea — Sandu Întorsureanu.

● **Cele trei nopți ale unei iubiri.** Un film ratat în mari chinuri. Oricum, să reținem numele unui cineast obsedat de poezia dragostei, al unui cineast pe care-l bănuim și talentat. György Révész. În distribuție: Benedek Toth, Vera Venczel, Darvas Iván, Latinovits Zoltan, Sinkovits Imre.

● **Valetul de pică.** Schema westernului transpusă fără suflu și cu poncifuri în sol francez. Negru — tves Allegret. Interpreți — Eddie Constantine, Raymond Pellegrin, Marie Versini, Henri Cogan.

● **Există încă sclave.** Un patetic documentar despre una din marile pete negre ale civilizației actuale — resturile sclaviei. Autori — Roberto Malenotti și Folco Quilici (Italia).

● Pentru cei care nu le-au văzut încă, recomandăm încă o dată cîteva filme din familia celor cărora ne-am obișnuit să le spunem, cu un termen impropriu, «de artă»: **Dragostea unei blonde** (Milos Forman), **Un bărbat și o femeie** (Claude Lelouch), **Billy mincinosul** (John Schlesinger), **Meandre** (Mircea Săucan).

● Presa franceză anunță un probabil debut în regie al actorului Pierre Brasseur care intenționează să realizeze un film după scenariul propriu «O zi de fericire».

muzică

● Dirijorul **Mihai Brediceanu**, din nou la pupitrul Filarmonicii, ne propune un program cuprinzînd o primă audiție românească și două lucrări din literatura muzicală universală care onorează orice sală de concert. Vom asculta, așadar, în primă audiție (bucureșteană — lucrarea a mai fost executată la Cluj), «Nocturna» de tînărul compozitor Ștefan Constantin Zorzor. Pianista poloneză **Lidia Grychtolowna** va fi solista Concertului nr. 2 în Fa minor de Frédéric Chopin. Programul se încheie cu una dintre cele mai răscolitoare compoziții ceaikovskiene. Simfonia «Manfreda» (a VII-a) (10 februarie, sala Atenau).

Radu Lupu

● Orchestra simfonică a Radioteleviziunii, avînd ca invitați pe dirijorul sibian **Henry Selbing** și pianistul **Radu Lupu**, ne prezintă un program pe care l-am putea subintitula «de la Vivaldi la Hindemith»: Simfonia I de Antonio Vivaldi; Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră de Johannes Brahms; Concertino pentru orchestră de coarde de Doru Popovici; «Nobilissima visione» — o primă audiție din lucrările lirice (în speță a vorba de muzică de balet scrisă în 1938) ale compozitorului și teoreticianului german Paul Hindemith (15 februarie).

Latinovits Zoltan

● Filarmonica «George Enescu» oferă publicului meloman — într-o formație orchestrală adecvată, dirijată de **Mircea Basarab** — ciclul complet al celor șase concerte brandenburgice de Johann Sebastian Bach. Faimoasele lucrări, reprezentînd o treaptă de hotărîtoare însemnătate în evoluția muzicii polifonice, sînt prezentate cîte trei o dată în două concerte, programele respective incluzînd suplimentar și cîte una din cantatele profane ale ilustrului cantor.

● Opera Română reia (și bine face!) «Pelléas și Mélisande», opera de mare rafinament muzical a lui Claude Debussy, după cunoscuta dramă a lui Maeterlinck. Interpreți valoroși: **Teodora Lucaciu, Valentin Teodorian, Octav Enigărescu, Viorel Ban, Dorothea Paizdo-Melinte, Silvia Voinea, Valentin Loghin.** Dirijorul **Mircea Popa** asigură conducerea muzicală, iar **George Teodorescu** semnează regia (11 februarie).

● Sala mică a Palatului găzduiește una din manifestările de cultură muzicală pentru a căror necesitate e inutil să mai pledăm. Tema expunerii: «Momente de apogeu în evoluția muzicii de operă». Conferențiar: muzicologul **V. Pop-Bălani** (11 februarie, ora 10).

● **O știre dureroasă: a încetat din viață** *Vasile S. Ioanu*, **flautist virtuos și eminent pedagog, profesor, șef de catedră în Conservatorul «Ciprian Porumbescu». Prin strălucita sa prezență — ca solist sau în formații de muzică de cameră — pe podiumurile de concerte din țară sau din străinătate, ca și prin neobosita sa activitate de dascăl,** *Vasile Ioanu* **își înscrie cu cinste numele alături de toți cei ce și-au închinat viața și talentul înfloririi artei muzicale românești, creșterii prestigiului ei internațional.**

teatru

● **Maria Stuart** de Fr. Schiller s-a reluat la Teatrul Național cu un remarcabil succes de public (ceea ce e un semn îmbucurător). În rolurile principale: Dina Cocea (Elisabeta), Irina Răchițeanu (Maria Stuart), Septimiu Sever, Florin Piersic și alții.

● Michel de Ghelderode, scriitor belgian de limbă franceză, inițiatorul Teatrului «C.I. Nocturna» în premieră pe țară. Spectacolul e compus din două drame într-un act (**Criscofor Columb și Escurialul**) și aduce imagines elocvente a unui autor aplecat spre poezie dramatică. În care se încheagă filoanele cele mai diverse ale teatrului modern. Dinu Cernescu reunește în spectacol — căutînd și găsind formule scenice insolite — doar trei actori, dintre care se detașează net Ștefan Iordache.

Dina Cocea

● «Tăndărică» în casă nouă. Doar la cîțiva zeci de metri de fostul local demolat, marionetiștii bucureșteni au căpătat o sală excelentă pentru reprezentațiile lor: «Excelsior» — din strada Academiei nr. 28. Într-o ambianță plăcută, micii spectatori vor vedea: **Vrăjitorul din Oz, Punguța cu doi bani, Amnarul, Tigrișorul Petre.**

● Sub cupola circului evoluează valoroși artiști sovietici, reprezentanți ai Circului mare din Moscova. Nu lipsesc numerele de călărie djighită, dresură, acrobații plastice. Numerele comice sînt susținute de amuzantul clovn Vilen Mikikianian.

● Un record teatral: în Constanța 100 de spectacole cu **Io, Mircea Voievod de Dan Tărchilă.** Protagonist: Sandu Simionică. Pe scena aceluiași teatru **Lovitura** de Sergiu Fărcășan a fost mai puțin servită într-un spectacol fără relief și ritm. Regia — I. Maximilian. În distribuție: Dan Herdan (ca de obicei, la înălțime), Jean Ionescu, Romel Stănciugel, Ana Mirena, Agatha Nicolae.

disc

● Cele patru prime audiții cu premii ale Radioteleviziunii: «Marea cîntă» de Urmuzescu, «De ce mi-ai scrîs» de A. Proșteanu, «Spune-i» de N. Kirculescu și «Nu știi cîtă iubire» de Cristinoiu, în interpretarea celor care le-au lansat — Ilinca Cerbacev, Anca Agemolu, Denise Constantinescu și Constantin Drăghici — și-au găsit (în sfîrșit) locul pe discul EDC-884. Mai bine mai tîrziu decît...

● Sunetele străvechiului orgi de la Mediaș au fost înregistrate pe minusculul disc cu nr. 37 din colecția «Discoteca pentru toți» (ca apare mai mult sau mai puțin regulat, în funcție de o mulțime de necunoscute pe care am fi care curioși să le cunoaștem). Organistul **Horst Gehann,** interpret prestigios al creației lui Johann Sebastian Bach, în cele cinci «Corale-preludii» imprimate pe discul ECC-895, ne oferă o imagine plină de poezie și înțelegere a acestor piese, bazate — multe din ele — pe melodii profane.

● Cele două uverturi ale lui Rossini la operele «Scara de mătase» și «Cenușăreasa» (opere care dacă nu s-au bucurat de succesul «Bărbierului din Sevilla» au reapărut și și-au cucerit dreptul la viața sălilor de concert după aproape un secol mai ales prin «uverturile» lor) alcătuiesc programul unui alt disc din «Discoteca pentru toți» (nr. 39), în interpretarea Orchestrei simfonice a Cinematografiei dirijată de maestrul **Jean Bobescu** (ECC-897).

● Ni se par pline de farmec cele trei discuri pitice («Disc pentru educație muzicală — preșcolari — grupa mică» realizate de «Electrecord» în colaborare cu Editura didactică și pedagogică, care reușesc totuși, în ciuda dimensiunilor, să le dea copiilor prilejul de a asculta 33 de cîntece pe deplin reușite (EXC-999, 900, 901).

plastică

● **Lucian Grigorescu** — retrospectivă. Lucian Grigorescu (1894-1965) este unul dintre reprezentanții remarcabili ai postimpresionismului în arta românească. Lucrările sale de început sînt tributare atmosferei și motivelor din peisajele ilustrului său înaintaș Nicolae Grigorescu, ca mai apoi să parcurgă experiența impresionistă și cea cézanniană care vor da operei sale prioritatea pentru construcția formelor. Actuala expoziție reunește 93 de lucrări în ulei și 25 de grafică, care reprezintă toate perioadele de creație ale artistului (Muzeul de artă).

● **Tapiseria '68.** Expoziția deschisă la Dalles găzduiește 48 de artiști care expun 59 de lucrări de o bogată variegate tematică. Alături de nume prestigioase care au dat în ultimii ani strălucire genului (Ileana Balotă, Geta Brătescu, Aurelia Ghiață, Mimi Podeanu, Elena Pană, Grazziela Storchiță, Geta Vișan ș.a.) și de autentice tinere talente (Berta Benkö-Mrazec, Viorica Iacob, Theodora Mosescu-Stendl ș.a.) expun tapiserii și pictori cunoscuți ca: Spiru Chinciliș, Pavel Codiță, Ion Gheorghiu, Ion Pacea, Octavian Vișan ș.a.

● **Carolina Iacob.** Pictura «Grădina mea» — chiar dacă nu este cea mai reușită dintre lucrări — definește întru-cîtva pictura Carolinei Iacob, cu peisajul ei dominat de o floră cuprinsă de febrele mutațiilor metaforice («Toamna» etc.) și populat de o faună căreia artista îi conferă o prezență stranie («Liniște serie» etc.) Este evidentă tendința spre onric, predilecția pentru cultivarea simbolului, cînd firișele sau lucrurile au rolul unor chei menite să deschidă porțile înțelegerii («Vise, «Ana lui Manole», «Poarta» etc.), înganuitatea, aerul evaziv, cromatica pură, sonoră, vin să accentueze acuitatea sentimentelor care vibrează pe coardele liricismului (Galeriile de artă, Calea Victoriei 132).

● A murit la Zürich celebrul pictor japonez Leonard Foujita. Născut în 1886 dintr-o familie de samurai, el sosește la Paris în 1913, unde se va încadra în mișcarea artistică, cucerind repede celebritatea. Este perioada în care pictorul încearcă o sinteză între arta orientală și cea occidentală. Apoi în lucrările sale intervine o dominantă religioasă care va persista de-a lungul ultimei perioade a creației sale și care îl va duce la convertirea la catolicism în 1959. Autor de peisaje urbane, de tablouri cu păsări, portrete etc., în ultima parte a vieții a desenat planurile a 16 vitralii și a pictat o sută de metri pătrați de frescă în capela Notre-Dame-de-la-Paix din Reims.

televiziune

Cu două, trei și chiar patru emisiuni pe zi, cuprinzînd un număr respectabil de ore, transmisiunile — în direct sau filmate — ale J.O. de la Grenoble domină copios programul acestei săptămîni la televiziune. Drept care ne vom sistematiza și noi ad-hoc sugestiile grupînd separat J.O. de alte emisiuni recomandabile. Așadar, pentru transmisiunile de la Grenoble:

DUMINICĂ 11 FEBRUARIE. Slalom uriaș — bărbați; sărituri cu trambulină (12.45) ● Hochei: Canada-S.U.A. (17.30) ● Filmul competițiilor zilei (21.20) ● Hochei: U.R.S.S.-R.F. a Germaniei (22.30)

MARȚI 13 FEBRUARIE. Slalom special — femei (12.45-15.30) ● Hochei: U.R.S.S.-Suedia (18.30) ● Filmul competițiilor zilei (21.20) ● Hochei: Cehoslovacia-Canada (22.00).

MIERCURI 14 FEBRUARIE. Fond-ștafetă — bărbați; patinaj viteză — bărbați (9.15-12.30) ● Patinaj artistic: figuri libere — perechi (23.10).

JOI 15 FEBRUARIE. Patinaj viteză — bărbați; Biatlon (9.15-12.00) ● Slalom uriaș — femei (12.45-14.15) ● Hochei: Suedia-Canada (18.30) ● Hochei: U.R.S.S.-Cehoslovacia (22.00).

VINERI 16 FEBRUARIE. Patinaj viteză — bărbați; fond-ștafetă — femei (10.00) ● Slalom special — bărbați (manșa I) (12.45-14.30) ● Filmul competițiilor zilei (21.20) ● Patinaj artistic: figuri libere — bărbați (22.50).

SÎMBĂTĂ 17 FEBRUARIE. Slalom special — bărbați (manșa II) (12.45-15.30) ● Hochei: Suedia-Cehoslovacia (18.30) ● Hochei: U.R.S.S.-Canada (22.05)

Alte recomandări:

DUMINICĂ 11 FEBRUARIE. Program de muzică populară românească cu: Angela Moldovan, Maria Butaciu-Dragu, Polina Manoilă, Dumitru Sopon, Constantin Cocriș ș.a. (16.00) ● Întîlnire cu Ion Dacian (20.00)

MARȚI 13 FEBRUARIE. Valsul în creația de balet. își dau concursul: Ileana Iliescu, Magdalena Popa, Alexa Mezincescu, Cristina Hamel, Amatto Checiulescu, Bojidar Petrov, Gică Mazaj ș.a (21.35)

MIERCURI 14 FEBRUARIE. Ciclul de telecinemateca închinat lui Bette Davis programează filmul «iubirea lor», în care marea vedetă îl are ca partener pe Charles Boyer (20.45).

JOI 15 FEBRUARIE. La Studioul Mic «Erou anonim» de Constantin Paraschivescu cu cîțiva buni interpreți tineri: Rodica Țupuianu, Constantin Brezeanu, Traian Dănceanu, Petre Popa (21.30).

VINERI 16 FEBRUARIE. Filmul sovietic de aventuri «Parolă» (21.35).

Și încă o recomandare: ne omiteți lecțiile de limbi străine. Sînt excelente!

Maria Butaciu-Dragu

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 6 din 11 II 1968

I.	FIORENTINA-ROMA	1
II.	INTER-ATALANTA	1
III.	JUVENTUS-BOLOGNA	1
IV.	LANEROSSI-VARESE	X
V.	MANTOVA-MILAN	2
VI.	NAPOLI-CAGLIARI	1
VII.	SAMPDORIA-TORINO	X
VIII.	SPAL-BRESCIA	2
IX.	MESSINA-PISA	X
X.	LIVORNO-POTENZA	1
XI.	MODENA-BARI	1
XII	PALERMO-VENEZIA	1
XIII.	LAZIO-MONZA	2

c o p e r t a n o a s t r ă

Dr. Christiaan Barnard, realizatorul primei grefe de inimă, rămîne mereu în actualitate... Interviuri, declarații, expuneri științifice, o călătorie în Europa, apoi alte planuri și proiecte științifice — toate se axează pe preocuparea sa majoră: generalizarea tehnicii grefelor.

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

Tatuaj psihedelic.

FENOMENUL „HIPPY"

CORESPONDENȚĂ SPECIALĂ PENTRU „FLACĂRA"
DL GABRIELE PANTUCCI. FOTOGRAFII DE CHRIS MORRIS

Hippy (plural hippies) — un termen pe care zadarnic l-ați căuta în dicționarele și enciclopediile editate în Statele Unite sau Marea Britanie. E un cuvînt-copil, care s-a născut în California și n-a împlinit nici doi ani. Face parte din marea, colorata și veșnic frămîntata familie a argoului, neavînd nici o legătură de rudenie cu hip în sensul de «șold», poate doar una foarte vagă cu un alt hip, care înseamnă «melancolie», sau cu prima silabă a cuvîntului «hipnoză».

Parcurgînd un traseu invers celui străbătut de vechii coloniști englezi, hippy a emigrat din America spre Europa occidentală alegîndu-și drept reședință de predilecție Londra. De-o parte și de alta a Atlanticului, ce este un hippy? O persoană (în general tînără), care respinge «civilizația consumului» cu mesianele ei idealuri mecanizate, respingînd astfel implicit și goana frenetică după avere, și care își caută refugiul în droguri psihedelice. Acestea din urmă sînt substanțe halucinogene care, conform definiției oferite de «Random House Dictionary of English Language», creează «o stare de mare calm mintal, cu percepții senzoriale foarte plăcute și cu senzații de extaz estetic și de avînt creator».

Drogul preferat de hippies este L.S.D., preparat care seamănă cu marijuana, avînd însă efecte mult mai puternice și mai nocive. «Starea de calm», pomenită mai sus, este urmată de înspăimîntătoare halucinații care pun în primejdie echilibrul nervos al individului. Dar L.S.D.-ul este considerat drept un mijloc radical de evaziune, dovadă și expresia «a face o excursie», care, în limbajul inițiaților, desemnează operația drogării.

Fenomenul hippy a dat naștere la înverșunate dezbateri în lumea occidentală. Printre cei care-l condamnă, unii — cei de bună-credință — insistă asupra dezastruoaselor consecințe pe care le au halucinogenele asupra organismului. Alții însă aruncă anatema de pe poziții politice: pe ei îi deranjează în primul rînd latura protestatară a fenomenului, refuzul tinerilor hippies de a se încadra în societatea «liberei concurențe», ororea lor față de violență în general și de război în particular.

Fără îndoială, aspectul exterior al unui hippy frizează ridicolul, uneori chiar aberația. Fără îndoială, drogurile nu rezolvă nimic. Fără îndoială, în modul cum se manifestă «psihedelicii» intră o doză masivă de anarhism juvenil. Dar dincolo de toate aceste incontestabile adevăruri se ascunde cel mai important dintre ele: pentru o parte tot mai mare a tinerei generații din țările capitaliste, «paradisul liberei întreprinderi» este un veritabil infern din care orice ieșire e bună.

Corespondentul nostru londonez GABRIELE PANTUCCI a fost martorul implantării în Anglia a fenomenului hippy. Iată cum îl vede el în reportajul ce urmează, scris pentru «Flacăra».

... rd de exploatare comercială a atributelor aspectului exterior, specific adepților mișcării. perucă aceasta «în pur stil hippy» a fost recent lansată în Franța.

Într-o caldă după-amiază de duminică, în iulie anul trecut, pașnicii londonezi care ședeau pe iarbă în Hyde Park, încălzindu-se la razele soarelui englezesc, s-au pomenit deodată invadați de o grămadă de **hippies**.

Înarmați cu afișe în culori țipătoare, ei cereau abolirea legilor care opresc folosirea drogurilor din grupa hașișului. Cei peste 5 000 de manifestanți purtau flori — agățate de haine, înfipte în păr sau în bărbi, uneori pictate pe obraji sau pe alte părți ale trupului.

Polițiștii au intervenit repede pentru a le suprima afișele. Cu aceeași promptitudine poliția a intrat în acțiune și atunci cînd poetul american Allan Ginzberg, instalat pe un scăunaș pliant și folosind megafonul pentru a fi auzit de toată lumea, a început să vorbească mulțimii.

Nici unul dintre **hippies** nu a protestat împotriva intervenționiștilor reprezentanților statului. Tinerii ofereau, zîmbind, flori polițiștilor care-i amenințau cu arestarea. Dar nu au avut loc arestări, deși polițiștii erau enervați de tămîia pe care «psihedelicii» o ard pentru a acoperi mirosul pătrunzător și dulceag al fumului de marijuana. Poliția nu putuse găsi nici urmă de drog.

În ziua aceea, în Hyde Park, tinerii **hippies** nu au avut parte să audă prea multe cuvîntări, dar din punct de vedere al publicității succesul lor a fost asigurat. De atunci ei au devenit unul dintre cele mai discutate subiecte și nu trece nici o zi fără ca ziarele britanice să nu vorbească de ei.

Printre tinerii **hippies** din California, formația Beatles ca și alți cîntăreți de muzică ușoară din Anglia sînt adorați ca adevărate «monumente psihedelice». Este limpede că englezii au avut o influență considerabilă asupra nașterii mișcării **hippy** în America, în ciuda faptului că ea a apărut în Marea Britanie abia prin luna noiembrie a anului 1966. Un număr — e adevărat, foarte restrîns — de americani i-au descoperit pe **hippies** și li s-au alăturat abia în Anglia. Un exemplu este artistul Ron Henderson, în vîrstă de 26 ani, din Los Angeles, care s-a stabilit de peste un an la Londra cu soția sa, Dorris, cîntăreață folclorică de culoare din S.U.A. În Statele Unite, Ron era inginer proiectant, lucrînd în special la calcule. În 1963 el a desenat modelul unui automobil care avea toate șansele să devină cel mai rapid din lume. Acest proiect a fost bine apreciat de cîteva mari firme americane, dar tocmai cînd trebuia să se treacă la realizarea lui a fost abandonat, deoarece necesita folosirea unei mașini care în momentul acela nu era încă în producție. Ron Henderson spune că numai comercialismul american a ucis proiectul său. Așadar, acesta a fost unul din motivele care l-au împins să «renunțe», adică să părăsească societatea și să se întoarcă la pictură, prima lui dragoste. Acum un an și ceva el a venit la Londra, unde i-a întîlnit pe tinerii **hippies**. Astăzi, pe lîngă pic

Figură de hippy.

Ron Henderson, americanul care și-a abandonat profesiunea de inginer pentru a se alătura tinerilor hippies *londonezi și a devenit pictor «psihedelic».*

Maternitate stil hippy

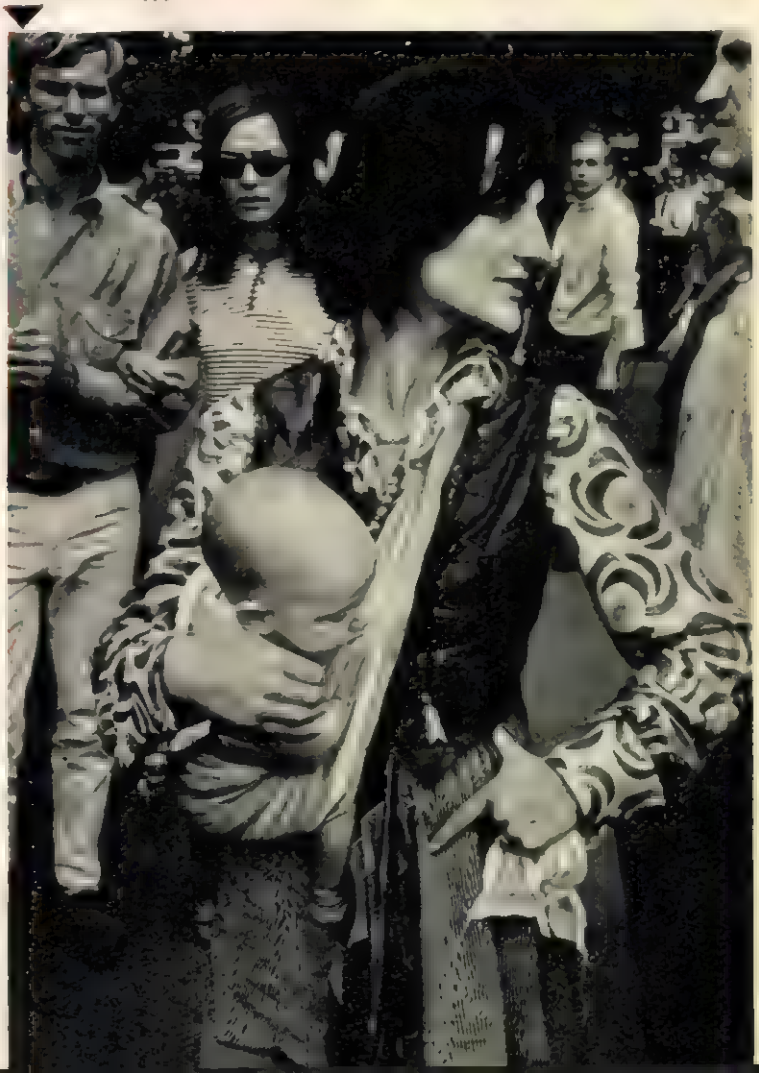

tură, își cîștigă viața făcînd diapozitive colorate, care sînt proiectate în două din cluburile **hippy** din Londra: «UFO» și «Happening 44». Procedeul după care realizează aceste diapozitive este inventat chiar de el: aplicate pe material plastic, culorile se mișcă datorită căldurii lămpii de proiecție, ceea ce dă efectul unei fantastice iradieri mobile. După părerea lui Ron, diapozitivele colorate oferă imagini foarte apropiate de cele obținute cu L.S.D.

Ron Henderson arată că, deși nu este comunist, disprețuiește societatea capitalistă pentru sclavagismul în masă la care duce. Această poziție — împotriva societății occidentale dar fără alte convingeri politice — este de altfel cea adoptată astăzi de majoritatea tinerilor **hippies** din Anglia. Din acest punct de vedere ei sînt mult mai puțin angajați decît tinerii americani din așa-numita **beat generation** a deceniului trecut. În schimb, din punct de vedere cultural, tinerii **hippies** le sînt de departe superiori, în ciuda faptului că săptămînalul american «Time» i-a definit ca «un exemplu de sub cultură».

Astăzi, la Londra, tinerii **hippies** se pot număra cu miile. În ciuda faptului că e imposibil să se facă o statistică reală — din simplul motiv că pentru a fi **hippy** nu este necesară îndeplinirea nici unei formalități care să confere calitatea de membru al mișcării — e totuși cert că în capitala britanică numărul lor trece de 20 000. Un fapt destul de semnificativ e acela că revista lor «it» (prescurtare de la «international times») apare în capitala britanică într-un tiraj de peste 15 000 exemplare.

Tinerii **hippies** evită să fie considerați ca aparținînd unei mișcări. Aici, în Anglia, ni s-a spus că o persoană poate fi considerată **hippy** atunci cînd este de acord cu unele reguli fundamentale de viață: cinste, veselie și, mai presus de orice, nonviolență. La a «casta se mai poate adăuga disprețul față de bani, care trebuie luați în considerație numai ca mijloc de procurare a strictului necesar. De asemenea, mulți **hippies** disprețuiesc munca — ei spun că tehnica unei societăți moderne trebuie să reducă munca la minimum. Altruismul și dragostea sînt alte caracteristici **hippy**. Există apoi un adevărat cult pentru frumos ca sursă de fericire, precum și cultul mistic pentru anumite droguri.

În Statele Unite grupurile de **hippies** trăiesc în adevărate comunități izolate de societate, ca acea din districtul Haight-Ashbury din San Francisco. La Londra, în ciuda dispersării tinerilor, mulți dintre ei se adună cu regularitate în cîteva locuri, în primul rînd în anumite magazine ca «Indica Bookshop» (Librăria Indica) de pe Southampton Row, — unde se află și o parte din redacția publicației «it» — «Kleptomania» din Carnaby Street sau «Granny Takes a Trip» («Bunica face o excursie»). Cel mai tipic magazin **hippy** din Londra este «Time Out Of Mind» («Pauză în gîndire»). Produsele care se vînd aici merg de la afișe sau nasturi cu desene sau fraze obscene ori exotice pînă la accesoriile garderobei **hippy**, ca de exemplu clopoței, lungi șiraguri de mărgele, pandantive care se atîrnă de cordon, de încheietura mîinii, de glezne, cămăși violent colorate în stilul cel mai țipător înflorat, mici tunici orientale, bastonașe de tămîie pentru ars etc.

Magazinul e cufundat într-o semiobscuritate discretă și oricine e bine primit acolo la o mică pălăvrăgeală sau la o ceașcă de ceai oferită gratuit. Vizitînd «Time Out Of

Mind» într-o după-amiază, poți întîlni mici grupuri de **hippies** stînd ghemuiți în cerc pe podea și vorbind, fumînd sau cîntînd încet la banjo, tamburină sau chitară. În fundul magazinului, un mecanism luminos proiectează pe un mare panou transparent irizări policrome. După părerea celor care-l conduc, magazinul «Time Out Of Mind» nu trebuie considerat o întreprindere comercială ci un loc de întîlnire pentru **hippies**.

Pentru a-ți forma o imagine despre fenomenul **hippy** în Anglia, cluburile de noapte constituie excelente puncte de observare. Printre ele merită să fie menționate: «Happening **44**» («Întîmplare **44**»), «The Round House» («Casa rotundă») și în primul rînd «UFO». Acest local este deschis numai o dată pe săptămînă — vineri noaptea — pe Tottenham Court Road, în imensul subsol al unui cinematograf. E o foarte populară sală de dans care, în fiecare vineri, de la ora 10,30 pînă la 7 dimineața, devine regatul **hippy**. În lungul unui perete al enormei pivnițe este o mică scenă pe care apar din cînd în cînd diferite grupuri de cîntăreți de muzică «pop», pe un ecran sînt proiectate filme din anii 1920-1930, urmate de diafilme în policromii fantastice. Atunci cînd pe scenă nu cîntă nimeni, plutesc pretutindeni melodiile formațiilor Beatles sau Rolling Stones, întrerupte din cînd în cînd de muzică simfonică, de la Johann Sebastian Bach la Karl Orff. Uneori muzica este reprodusă accelerat, cu efecte stridente, ireale, absurde. Apoi deodată megafoanele transmit litanii ale unor triburi din centrul Africii, urmate de cîntece de leagăn tibetane. Într-un colț, la o tejghea, se vînd ceaiuri, cafele și băuturi nealcoolice — întrucît **hippies** disprețuiesc alcoolul. Și în celălalt capăt al sălii, pe două ecrane suspendate de tavan, se proiectează de asemenea diafilme colorate. În fața lor, tinerii **hippies** dansează într-un stil care se situează între dansul clasic și mișcările rituale ale religiilor orientale.

Hippies pretind că ar fi în căutarea frumosului. O noapte la clubul «UFO», printre luminile pîlpîitoare și sunetele care-ți perforează timpanul, este menită să-ți dea doar o vagă idee despre ceea ce înseamnă de fapt «visul psihedelic».

*

Dacă acestea sînt aspectele londoneze ale fenomenului hippy, **relatări apărute recent în presa americană par să demonstreze că, în țara ei de origine, mișcarea suferă influențe diverse și adesea contradictorii. Pe de o parte se înregistrează un proces de utilizare în scopuri mercantile a tot ce este sau se presupune a fi** hippy — **de la detaliile vestimentare pînă la drogurile halucinogene. Producînd și desfăcînd pe piață cantități mari de haine și rochii** hippy, **insigne** hippy, **cununi de flori artificiale** hippy, **afișe** hippy, **discuri** hippy **etc., o serie de firme și-au săltat deverul, demonetizînd și vulgarizînd însă totodată numeroase forme de manifestare exterioară a curentului.**

Pe de altă parte, poziția adoptată de hippies **față de marile probleme ale actualității și, în primul rînd, față de războiul din Vietnam găsește un ecou din ce în ce mai palid în rîndurile tineretului american. Nimeni nu pune la îndoială pacifismul de bună-credință al mișcării, dar pasivitatea metodelor ei de luptă împotriva intervenționismului S.U.A. în sud-estul Asiei se dovedește tot mai sterilă. «Cu o floare, un zîmbet și non-violența ridicată la rangul de mit nu pot fi biruiți ulii Pentagonului», remarca de curînd săptămînalul «New Republic». Rezultatul e că mulți dintre tinerii care au devenit** hippies **nu din snobism, nu din plictis, nu din dorința de originalitate cu orice preț, ci din sincera nevoie de a protesta împotriva rînduielilor «societății consumului», se îndepărtează acum de mișcare, căutînd căi mai active și mai eficiente pentru a-și exprima punctul de vedere. Fenomenul** hippy, **deși încă în aparentă înflorire, pare să se fi angajat pe panta declinului.**

Intrarea clubului «UFO», în fiecare vineri seara.

În Hyde Park, sub ochiul vigilent al poliției.

Poetul Allan Ginzberg vorbind prozeliților

Cînd vaza de flori nu e decît o mască. .

Fotografie de Sorin DAN

PIETONI,
ASIGURAȚI-VĂ ÎMPOTRIVA DERAPĂRII...

Din oțel inoxidabil, prinse de un suport de cauciuc cu ajutorul căruia sînt așezate pe încălțăminte, aceste lanțuri — o inovație a unei firme vest-germane — amintesc, desigur, dispozitivele antiderapante aplicate la roțile automobilelor.

Practice poate, estetice, în orice caz, nu.

UMOR

T. PALI.

Dragul meu, să știi că la șah nu se cîștigă prin knocaut...

PREA MULTĂ LUMINĂ STRICĂ!

Cînd ne aflăm la volan, cum să ne apărăm ochii de lumina orbitoare a farurilor mașinilor cu care ne încrucișăm pe șosea?

Un francez, Maurice Devillers, a conceput niște ochelari originali care au fixate în centrul lentilelor două becuri minuscule a căror intensitate este reglată automat de o celulă fotoelectrică, în funcție de cantitatea de lumină primită din față.

Purtătorul acestor ochelari este protejat astfel împotriva uneia dintre frecventele cauze ale accidentelor de automobil în timpul nopții.

APĂ-AER-APĂ...

«Neobosita» se chema această fostă barcă cu motor a cărei accidentare a fost unanim calificată drept «cea mai spectaculoasă» din cîte s-au înregistrat vreodată la regatele de la Miami — Florida. Ca prin minune, conducătorul ambarcației, James Gaskins, a scăpat doar cu spaima și, firește, cu o baie neplanificată.

1

E CU VÎNĂTORI DAR FĂRĂ BASME...

Semnatarul acestor reușite fotografii în culori are toate motivele să se considere un om norocos. Însoțind doi vînători la o partidă de mistreți (foto 1), fotoreporterul budapestan a izbutit să surprindă acest moment — să recunoaștem, nu de toate zilele — al luptei pe viață și pe moarte dintre un mistreț rănit și vînător. Carabina nemaifiind de folos în asemenea încleștare corp la corp, vînătorul și-a salvat viața folosind cu pricepere stiletul cu care a înjunghiat fiara dezlănțuită (foto 2).

Fotografii de LÁJOS György

2

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

• O jucărie extrem de simplă și totuși foarte interesantă în Italia: un telefon al cărui receptor povestește basme frumoase.

• Un club al colecționarilor din München (R.F.G.) a oferit doctorului Barnard douăzeci de mii de dolari pentru instrumentele chirurgicale cu care a efectuat prima operație din lume de transplantare a unei inimi.

• La sediul U.N.E.S.C.O. din Paris a fost expusă o imprimerie mobilă destinată alfabetizării populației din regiunile subdezvoltate. Montată pe un camion de șapte tone, ea poate tipări zilnic, în ofset, 15 000 pagini de format mic.

• Participanții la festivitatea punerii pietrei fundamentale a închisorii din Mecklemburg (S.U.A.) au primit cîte o cheie simbolică a viitoarei clădiri și cîte un certificat prin care li se asigură un tratament privilegiat în caz de detențiune. Nu se știe niciodată...

• Certurile dese între soț și soție provoacă ulcer la bărbați și artrită la femei — aceasta este concluzia la care a ajuns un grup de cercetători ai Universității din Michigan. Gradul de gravitate a bolilor ar fi în funcție de frecvența și violența altercațiilor verbale. Mai certați-vă dacă vă dă mîna!

• Proprietarii ziarului englez «The Guardian» au propus crearea unui sistem de asigurare împotriva căsătoriilor nefericite. Mulți bărbați, afirmă ei, nu se însoară de frica unui eșec!

• Doctorul american R.L. Taylor, specialist în entomologie, crede că în curînd oamenii se vor obișnui să mănînce lăcuste, care — pretinde el — sînt foarte gustoase și, în orice caz, mai bogate în proteine decît langustele, racii sau homarii. Noua delicatesă (?!?) este recomandată fiartă, prăjită sau încorporată în prăjituri.

• E. Price din Oswestry (Anglia) s-a plîns poliției că a fost jefuit de uneltele lui de lucru. Știți ce fabrica E. Price? Dispozitive de siguranță împotriva furturilor...

• Se pare că nu peste multă vreme orașele Siberiei septentrionale vor fi încălzite cu apă fiartă extrasă din pămînt. Aceasta este părerea cercetătorilor sovietici care presupun existența unui ocean subpămîntean care ar conține circa 300 trilioane metri cubi de apă la o temperatură de peste 110 grade.

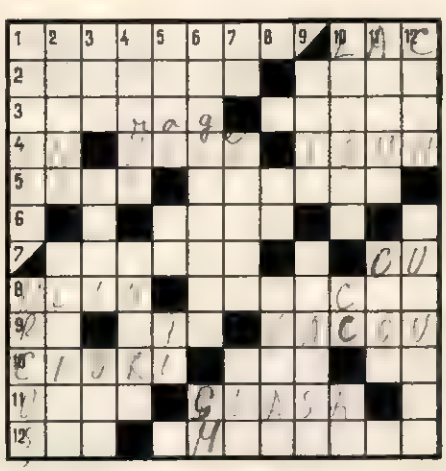

MOZAIC... ZOOLOGIC

ORIZONTAL: 1) Reprezentante din lumea păsărilor, fidele imitatoare ale vocii omenești — Locul de concert nocturn al broaștelor. 2) Eroii... zoologiei — Niște pisici vesele... 3) Păsări călătoare, de mărimea porumbeilor, vînat de preț — O felină mică. 4) Perioadă de timp — A striga ca un leu — Pești... calmi. 5) Distanțată — Prieteni de nădejde. 6) Asalt. 7) A fost transformat de Artemis în cerb și apoi sfîșiat de proprii săi cîini (mit.) — Cupru. 8) Păsări de pradă — Pahiderm blindat. 9) Un cerb sfîșiat!... — Păsări răpitoare — Folosit la prinderea cailor sălbatici. 10) Niște păsări despre care se spune că nu e bine să umbli cu ele vopsite — Polițai (od. pl.) — Cap de sitar! 11) Gresați — Obstacol pentru animale captive. 12) Sediul micei într-un cunoscut proverb — Proprii mamuților.

VERTICAL: 1) Capitolul înaripat al zoologiei — Pantă. 2) Reprezentantă de seamă a siderurgiei bănățene — Cea mai «dulce» insectă. 3) Numele ardelenesc al pițigoiului — Retrograzii zoologiei — Din neamul oscilor. 4) Reprezentanta balneologică a Bărăganului — Neam cu mița, dar și cu leul (pl.). 5) Edificiu feroviar — Vocale — Posezi. 6) De altfel, tot crocodil — Ghiță Mînzatu. 7) Cale! — Factotum zoologic polar (pl.) — Măsuri agrare. 8) Pană (n-o căutați la nici o pasăre că tot n-o găsiți) — Pasăre de baltă de mărimea unui porumbel. 9) Localitate climaterică din lanțul de munți cu același nume din Bulgaria — O maimuță... bine crescută. 10) Pasăre nelipsită de pe bălțile noastre — Costică Corbu — Cal dobrogean. 11) Se spune că ar fi cel mai îndărătnic animal (pl.) — Uneori poate fi și cuc. 12) Diminutiv feminin — Pe cît de mici, pe atît de vrednice.

M. KANTZER

Cuvinte rare: PIT. RILA.

CRONICA DE TREI SECUNDE

FOCILE

Toate apelurile la calm lansate de specialiști foarte competenți după căderea bombardierului atomic în Groenlanda sînt binevenite.

E bine că bombele sînt îngropate adînc în zăpadă. E bine că le protejează o calotă solidă de gheață. E adevărat că gheața se topește pe acolo abia în iunie, dar ce contează? Cunosc oameni care au trăit mult și bine cu schije cît un deget în corp, au mîncat, au băut și au murit frumos în patul lor. E bine că radiațiile sînt ușoare, stabile, nu depășesc și nu vor depăși o zonă de 600/75 metri. Ele nu vor ajunge nici la Florența, nici la Mamaia, e O.K. Și mai îmbucurător e că razele astea alfa nu străbat pielea omului. Cercetătorii aceia supuși radiațiilor stabile nu vor avea altceva de făcut decît să-și șteargă cu grijă cizmele înzăpezite și să viseze frumos, ca noi toți, de altfel. Ce nu-mi place e chestia cu focile. Eschimoșii din pustietățile respective — oameni simpatici, pentru care a te iubi cu o femeie înseamnă a ride cu ea — sînt neliniștiți: clientela lor obișnuită nu le va mai cumpăra conservele și pieile de focă, temîndu-se să nu fi fost contaminate. Specialiștii atomici îi invită și pe ei să doarmă liniștiți: focile sînt animale sedentare și e cu totul neserios să crezi că ele se vor deplasa din regiunile contaminate spre alte țărmuri. Focile vor sta cuminți la locul lor. Se știe că nu consum conserve de focă și nici nu mă îmbrac în pielea lor. Totuși, focile astea sînt animale sigure? Te poți bizui pe ele? Dacă le vine ideea să nu mai fie sedentare? Dacă le pălește, ca pe oameni, vreun dor de ducă? Ideea de a da soarta — fie și a unor eschimoși — pe mîna unor viețuitoare care nu știu ce hram poartă și ce idei le joacă-n cap e singura care mă enervează în povestea asta a bombardierului căzut tam-nisam în deșertul arctic.

Altfel — repet — totul e perfect.

BRUTALELE COINCIDENTE

Bizara lipsă de talent a vieții în redactarea și regizarea spectacolelor ei e cel puțin la fel de mare ca forța cu care-și organizează misterele și complexitățile fascinante.

La cîte un colț de stradă vin spre noi melodrame care sfidează fantezia celui mai lacrimogen dramaturg. Din cînd în cînd sosesc știri externe de un schematism al situațiilor atît de elementar încît celebrele cărți schematice capătă — prin comparație — adîncimi proustiene. Alteori, «marele scriitor care e viața» — cum spunea pe vremuri un critic bogat în idei — aduce evoluții de un didacticism neegalat nici de cele mai moralizatoare fabule. Ți se pun punctele pe i și pe igrec, ca și cum ai fi cel mai prost cititor din lume, evenimente petrecute la antipozi par aranjate cu ochi și cu șprincene, criminalul se dezvăluie cu o stîngăcie uluitoare. Charles Wilson, după ce conduce magistral «holdupul» secolului (atacul trenului poștal Glasgow-Londra), «codea» ca un copil în brațele Scotland Yardului. Pe urmă, sînt coincidențele — viața-și permite coincidențe în fața cărora cel mai neevoluat romancier român perplex. Dacă cele 20 de coincidențe Kennedy-Lincoln ar fi fost imaginate într-o carte, orice critic ar fi aruncat volumul cît colo: «Pleacă, dom'le, că prea le aranjezi!» Viețile nici nu-i pasă, stăpînă pe un subiect atît de «tare» și de mare, că orice i-ar face nu-l poate strica.

Ce se poate spune în fața acelei «șute de ani» care bate atît de obsedant în relația dintre asasinatele celor doi președinți? Imaginația tace.

Norocul e că viața nu face literatură, nu are vanități de debutant genial și nu ține de loc la originalitate. Suficiente motive pentru ca s-o luăm în serios, ca pe un telegrafist care știe ce transmite.

Radu COSAȘU

cadran internațional

românia la u.n.e.s.c.o.

Recent a avut loc la București «Stagiul național de studii» cu tema: «U.N.E.S.C.O., rolul și activitatea sa, contribuția României în cadrul organizației». Cu acest prilej redacția a adresat cîteva întrebări tovarășului **OCTAV LIVEZEANU**, vicepreședintele Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea, președintele secției culturii din Comisia națională pentru U.N.E.S.C.O.

— Care este semnificația și scopul recentului Stagiu național de studii?

— Stagiul și-a propus să prezinte într-un mod detaliat, unui cerc cît mai larg de specialiști, scopurile și activitatea desfășurată de U.N.E.S.C.O., aportul său la rezolvarea unor probleme ale lumii contemporane. Totodată, în cursul acestui stagiu s-a realizat o amplă trecere în revistă a inițiativelor de prestigiu și a acțiunilor concrete ale României în cadrul U.N.E.S.C.O.

— Care au fost proiectele mai importante în domeniul culturii, înscrise în programul U.N.E.S.C.O.?

— Activitatea U.N.E.S.C.O. în domeniul culturii a fost polarizată, în ultimii zece ani, în jurul așa-numitului «Proiect major Orient-Occident», grupînd acțiunile pentru o mai bună cunoaștere reciprocă a marilor valori culturale ale popoarelor din Orient și Occident. Contribuția României la acest proiect major a fost substanțială. Ea s-a concretizat în acțiunile pe plan balcanic inițiate de România încă din 1960, avîndu-se în vedere rolul important al civilizațiilor balcanice în stabilirea punctelor de contact între Orient și Occident. Ca acțiuni concrete inițiate de țara noastră în acest cadru aș menționa «Congresul de civilizații balcanice» organizat la Sinaia în 1962, înființarea la propunerea țării noastre în 1963 a «Asociației internaționale de studii sud-est europene», precum și toate acțiunile din domeniul culturii prevăzute în programul de cooperare cultural-științifică al Comisiilor naționale pentru U.N.E.S.C.O. din țările balcanice: publicarea antologiei de «Literaturi contemporane balcanice», «Festivalul filmului balcanic», «Albumul de discuri de muzică balcanică» ș.a.

— Vă rugăm să ne arătați modul în care Comisia noastră națională și-a adus aportul la realizarea scopului U.N.E.S.C.O. de a contribui la o mai bună cunoaștere reciprocă a culturii popoarelor.

— În primul rînd prin publicațiile sale, realizate în țară și peste hotare. De exemplu, în «Colecția U.N.E.S.C.O. de opere reprezentative», dintre cele 33 de titluri ale seriei europene 4 sînt opere ale literaturii române: «Ion» și «Răscoala» de L. Rebreanu, «Baltagul» de M. Sadoveanu, publicate în limba engleză, iar în limba franceză o Culegere de nuvele românești. În «Colecția U.N.E.S.C.O. de artă mondială» au apărut: «România — biserici pictate din Moldova», o casetă cu diapozitive cu același subiect și două casete cu diapozitive — «Pictori români». Activitatea editorială a Comisiei noastre naționale a fost de asemenea bogată. Dintre lucrările publicate amintim tipărirea în limba franceză a operelor lui I.L. Caragiale, albumul consacrat lui George Enescu, studiile «Permanențe ale literaturii românești» de T. Vianu, «Cărți vechi în România» și «Africa în cultura românească veche», «Teatrul în România», «Caragiale pe scenele române și străine» etc. Au mai fost publicate bibliografiile prezentînd circulația în țara noastră a operelor lui Shakespeare, Dickens, Cehov, Tagore, precum și actele colocviilor și reuniunilor internaționale organizate de Comisia noastră națională. O altă formă principală folosită de noi au fost manifestările publice consacrate celebrării marilor personalități din domeniile științei și culturii înscrise în calendarul U.N.E.S.C.O. anual.

După cum vedeți, ca să mă limitez numai la cel de-al doilea scop pe care și l-a propus stagiul — cunoașterea aportului României la acțiunile U.N.E.S.C.O. — contribuția Comisiei naționale române pentru U.N.E.S.C.O. a fost valoroasă atît în ceea ce privește acțiunile concrete realizate la noi în țară cît, mai ales, în inițiativele de prestigiu care și-au găsit un larg ecou în cadrul U.N.E.S.C.O., fiind adoptate în unanimitate.

Cornel RUSU

anatol vieru în statele unite

Invitat fiind în Statele Unite pentru a asista la interpretarea în primă audiție a creației sale *Treptele tăcerii*, lucrare pentru coarde și percuție comandată compozitorului de către Fundația «Kussevitsky» de pe lîngă Biblioteca Congresului, Anatol Vieru s-a bucurat de o primire entuziastă din partea publicului, ca și de aprecieri dintre cele mai elogioase ale cronicarilor de specialitate.

«O asemenea lucrare — scrie Irving Lowens, criticul muzical al ziarului «Evening Star» — nu poate fi abordată cu păreri preconcepute deoarece, într-un anumit fel, ea întruchipează o concepție despre muzică totalmente diferită de cea cu care ne-am obișnuit de multă vreme... Vieru (ca toți colegii săi de pretutindeni care încearcă să capteze noi sensuri) aude muzica în alt fel. Compoziția muzicală este modelată de compozitor dintr-o masă sonoră, așa cum un sculptor degajă din blocul inert de marmură din fața lui o formă expresivă, inteligibilă. Tot astfel Vieru dăltuiește materialul său inițial pînă cînd acesta capătă logică și pregnanță. Așa stau lucrurile cu *Treptele tăcerii*».

Remarcînd faptul că respectiva compoziție îi solicită pe interpreți la un număr absolut incredibil de moduri de producere a sunetelor cu instrumente de coarde, același cronicar mărturisește că impresia generală a fost aceea a unei inteligențe puternice și neștearmice puse la lucru». Pentru a încheia: «Vieru este unul dintre acei compozitori care nu-și găsesc astîmpăr, el nu va sta locului încă mulți ani, în timp ce criticul muzical se va învîrti în jurul său și îi va lua măsura».

La rîndul său, «The Washington Post» sublinia: «A fost într-adevăr o muzică neobișnuită, nespus de fascinantă ca structură, ritmuri, armonie și, mai presus de toate, ca puritate diafană a sunetului». După ce face o prezentare a personalității compozitorului, ziarul relevă neobișnuita complexitate a lucrării, comparînd-o cu «o călătorie printr-o junglă sonoră tropicală, cu sunetele ei delicate, vibrante». Și conchide: «Impresia finală a fost pînă la urmă aceea a unei imaginații strălucite, care-și exercită nestînjenit facultățile».

De remarcat că mai multe posturi de radio americane au retransmis concertul, precedat de cronici consacrate prezenței compozitorului român în Statele Unite.

„pe termen lung..."

O știre transmisă din Madrid la începutul acestei săptămîni relata despre arestarea și exmatricularea a încă 137 studenți de la Universitatea din capitala spaniolă. Cu numai cîteva zile în urmă, din dispoziția Ministerului Educației Naționale, a fost instituit și și-a făcut cu promptitudine apariția pe culoarele Universității madrilene un corp special de represiune purtînd la rever insigne cu inscripția «poliția universitară». De altfel, în urma «dezordinilor care s-au repetat aproape zilnic de la începutul anului de studiu, în octombrie...» — cum remarca corespondentul ziarului vest-german «Frankfurter Rundschau» — poliția «s-a instalat — să spunem așa — pe termen lung în cetatea universitară madrilenă».

Înăsprirea netă a atitudinii autorităților spaniole, hotărîte, precum se pare, să restabilească ordinea academică», coincide cu o «escaladă» a agitației studențești, devenită cronică de mai multă vreme încoace. Încercînd o analiză a cauzelor ce determină această stare de spirit a studenților spaniole, ziarul mai sus-citat se referă printre altele la «situația politică și socială a intelectualilor în genere, care s-au aflat mereu în umbra puterilor dominante, a bisericii și militarilor», subliniind totodată că libertatea de opinie «a fost și mai mult restrînsă la începutul anului 1967 prin noi prevederi ale Codului penal. Dar cel mai mare motiv de nemulțumire l-a constituit interzicerea de a se forma sindicate studențești independente» (spre deosebire de cele impuse și subordonate autorităților — n.n.), fapt care a dus în cursul ultimilor ani la o înstrăinare totală între tineretul studios și stat.

Situația actuală neliniștește autoritățile și pentru faptul că un mare număr de profesori s-au solidarizat cu studenții, protestînd împotriva prezenței polițienești în incinta Universității. Trei sferturi din profesorii de la Facultatea de drept a Universității madrilene, de pildă, refuză să predea în asemenea condiții, iar profesorii Facultății de medicină au încetat să mai participe la lucrările practice. Aceasta, cît și continuarea acțiunilor studențești, în pofida represiunilor, au determinat luări de poziție în cercuri politice apropiate guvernului, apreciind «linia dură» antistudențească drept «o eroare politică și o provocare inutilă».

I. CIOARĂ

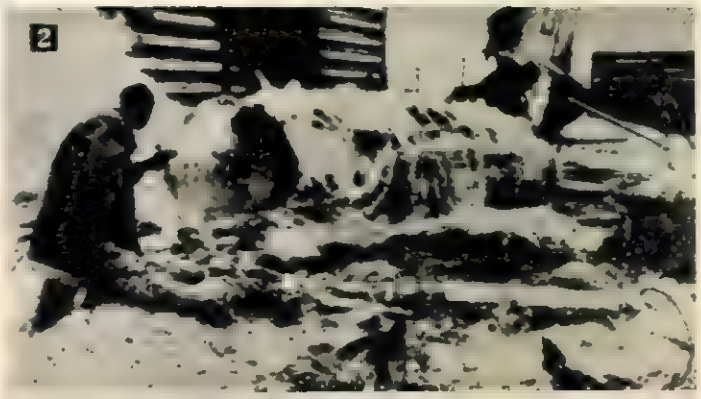

1 300 de titluri de lucrări literare, științifice, politice apărute în 16 edituri din Republica Socialistă România au fost prezentate recent la Leipzig, în cadrul unei expoziții a «Cărții românești».

EXTERNE

DREPTUL POPOARELOR

de Silviu BRUCAN

meserie periculoasă

Pînă nu demult se credea că piloții de pe turboreactoare, oțelarii ce își consumă existența în preajma cuptoarelor cu temperaturi înfricoșătoare precum și cei din breasla ziariștilor (despre care o statistică afirma că ar fi meseria care scurtează viața cel mai mult) sînt oamenii cu cel mai mare consum nervos. Dar iată că un grup de cardiologi britanici au studiat pe concetățenii lor de diferite profesiuni și au ajuns la o descoperire cu adevărat senzațională. Nici piloții care urcă la înălțimi amețitoare, nici oțelarii obligați la un efort puțin obișnuit și nici ziariștii nu sînt, pe insulele britanice, cei mai solicitați din punct de vedere nervos. Dintre toate meseriile, cea mai riscantă s-a dovedit cea de... deputat. Fundația britanică de cardiologie a dat publicității un raport în care afirmă categoric că un membru al parlamentului suferă de tensiune nervoasă, oboseală, insomnie și irascibilitate într-o măsură cu mult mai mare decît un cetățean oarecare. 308 deputați au fost supuși anchetei oamenilor de știință și simptomele semnalate sînt destul de îngrijorătoare.

Domnii deputați și-au luat măsuri de precauție. Doar 31 la sută din ei fumează și numai 37 la sută nu fac nici un fel de gimnastică. După strigătul de alarmă al cardiologilor, te pomenești că amatorii la deputăție se vor rări. Sau poate că tocmai spre aceasta au țintit, setoși de o nemărturisită dorință de răzbunare, cardiologii...

M. RAMURĂ

dispariții...

Recenta dispariție în Marea Mediterană a celor două submarine francez și izraelian, respectiv «Minerva» și «Dakar», se adaugă la lista destul de lungă a submersibilelor care au pierit în adîncul apelor, punînd o dată mai mult problema perfecționării mijloacelor de salvare a echipajelor.

În 1939 au naufragiat în decurs de o lună trei submarine: «Squalus» la 24 mai (S.U.A.), făcînd 26 victime, la 1 iunie «Thetis» (Anglia), cu un echipaj de 99 oameni, iar la 19 iunie «Phoenix» (Franța), cu 71 oameni la bord. În timpul naufragiului lui «Squalus» s-a folosit pentru prima oară un clopot de salvare cu ajutorul căruia au fost aduși la suprafață 34 supraviețuitori. Și după cel de-al doilea război mondial numărul catastrofelor submarine este considerabil. În 1946 «2 326» și «Sybylle» s-au scufundat cu 22 și, respectiv, 51 persoane la bord; în 1953 submersibilul turc «Dumlupinar» s-a scufundat în Dardanele — 91 de victime. Cele mai grele pierderi le-a suferit marina engleză. Naufragiile lui «Truculent» (1950), «Affray» (1951) și «Sidon» în 1955 au costat viața a 152 marinari. La 10 aprilie 1963 a dispărut în adîncuri submarinul american cu propulsie nucleară «Thresher», cu 129 oameni la bord. La 14 septembrie 1966 submarinul-școală «Hai» (R.F.G.) a dispărut în largul insulelor Shetland, din 20 oameni doar unul scăpînd.

Imagini transmise de agenția americană U.P.I. în aceste zile din Vietnamul de sud, înfățișînd aspecte din Saigon și alte localități sud-vietnameze înregistrate pe pelicula fotografică în timpul puternicei ofensive generale a forțelor patriotice. Referindu-se la prezentarea unor asemenea imagini de către televiziunea americană, agenția «France Presse» menționează: «80 000 000 de telespectatori americani au asistat îngroziți și umiliți la o defilare neîntreruptă de reportaje fotografice și filmate care... au semănat tulburare în spiritele lor... Dintr-o dată realitatea a pătruns în toate căminele americane...» Iar un editorial al lui «New York Times» comentează astfel evenimentele din Vietnamul de sud: «Succesele dobîndite de F.N.E. pun sub semnul îndoielii recentele afirmații oficiale americane în legătură cu progresele obținute în război și în eforturile de «pacificare», subminează încrederea în eficacitatea strategiei militare și politice a aliaților și în competența guvernului sud-vietnamez și a forțelor sale». În fotografii: cadavrele militarilor americani uciși în timpul luptelor de la Saigon sînt adunate de pe străzi (1); avioane transformate în mormane de fier fumegînd la baza americană de la Da Nang (2); soldați americani răniți pe străzile din Hue (3).

Presa internațională a fost dominată în ultimele săptămîni de știrile cu privire la capturarea vasului-spion american «Pueblo» și de comunicatele de luptă asupra extraordinarei ofensive a forțelor patriotice din Vietnamul de sud. Deși natura acestor evenimente poartă denumiri diferite în limbajul juridic și diplomatic internațional, observatorii politici au subliniat semnificația comună pe care o au pentru stadiul actual al relațiilor internaționale.

Nava «Pueblo», dotată cu echipament modern — opt antene puternice și aparatură electronică de interceptare radiofonică — are o reputație bine stabilită, așa încît a fost de ajuns ca numele ei să apară în telegramele agențiilor de presă pentru ca lumea să știe că este vorba de spionaj. Pătrunzînd în apele teritoriale ale R.P.D. Coreene cu o misiune încredințată de faimoasa agenție de spionaj C.I.A., în apropierea insulei Ho, în fața portului Wonson, navele de patrulare ale marinei militare nord-coreene l-au încercuit și apoi l-au capturat, aducîndu-l în port. Faptul că o țară mică, cum este R.P.D. Coreeană, a curmat energic și hotărît activitatea de spionaj a vasului prins în flagrant delict a stîrnit o adevărată criză de furie abia stăpînită la Washington, de unde au răsunat tot felul de amenințări și chemări la represalii, însoțite de măsuri cu caracter militar: rechemarea în serviciul activ a unui număr de rezerviști din aviație și marină, trimiterea portavionului nucleor «Enterprise» și a unor nave din flota a 7-a spre apele teritoriale nord-coreene. În mod evident, nici amenințările, nici măsurile militare ale S.U.A. nu și-au atins scopul: R.P.D. Coreeană și-a apărat cu calm și demnitate securitatea și suveranitatea, drept sacru și inviolabil al oricărui stat independent. A trecut într-adevăr vremea cînd marile puteri puneau la punct micile țări prin trimiterea unor canoniere sau corpuri expediționare, ori de cîte ori interesele sau prestigiul lor erau puse în cauză. Este tipică pentru practica aceasta trecută cinica schiță autobiografică a generalului american de infanterie marină Smedley Butler, după ieșirea la pensie: «Am ajutat în 1914 la acțiunea de asigurare a intereselor petrolifere americane în Mexic, în special în Tampico. Am contribuit ca atît Haiti cît și Cuba să devină regiuni supuse pentru ca National City Bank să stringă veniturile... Între 1909 și 1912 am ajutat la curățirea Republicii Nicaragua în serviciul firmei Brown Brothers, în 1916 am clarificat situația din Republica Dominicană în interesul trusturilor de zahăr americane. În 1903 am ajutat la pregătirea Hondurasului pentru companiile de fructe americane».

În ce privește evenimentele din Vietnam, ele au uimit o lume întreagă prin eroismul, cutezanța și precizia tactică a unei ofensive simultane care a lovit cele mai «sigure» poziții ale trupelor americane și ale aliaților lor, inclusiv Saigonul și o serie de baze militare. În ultimele luni, propaganda oficială americană se străduise să dea impresia că în războiul din Vietnam s-a produs o «cotitură» în favoarea S.U.A. Formula «cîștigăm războiul» lansată de comandantul american Westmoreland, reluată de vicepreședintele Humphrey după o vizită la Saigon și repetată de președintele Johnson, devenise un laitmotiv al aprecierilor cu privire la situația de pe front. «Poporul american — arată agenția «France Presse» — a fost îndopat cu cuvinte încurajatoare, cu bilanțuri pozitive, cu statistici entuziaste. I s-a repetat pe toate tonurile că lumina este în sfîrșit perceptibilă la capătul lungului tunel vietnamez, că ultimul sfert de oră se apropie, că inamicul, epuizat de bombardamente, este incapabil să declanșeze atacuri de mare anvergură, că Saigonul a lichidat cu instabilitatea guvernamentală». Și, dintr-o dată, ca un fulger care luminează totul, această ofensivă declanșată de partizani printr-o perfectă sincronizare a acțiunilor în toate orașele principale a arătat nu numai că agresorii americani au pierdut inițiativa militară ci și faptul că nu mai sînt siguri nicăieri în Vietnam, că războiul a fost mutat din junglă în orașele sud-vietnameze. Faptul că grupurile de comando ale forțelor patriotice au pătruns pînă la ambasada americană din centrul Saigonului și au deținut timp de șase ore grădinile din prejur silind pe ambasadorul Bunker să fugă cu elicopterul de pe acoperiș ilustrează mai pregnant ca orice că pămîntul vietnamez arde sub picioarele intervenționiștilor. Acum, după ce balonul propagandei oficiale s-a spart, agenția «France Presse» scrie că «milioane de americani au devenit sceptici, exasperați, neîncrezători». Iar James Reston constata că la Washington domnește un «aer de criză». Alți comentatori americani, făcînd o legătură de idei între incidentul vasului «Pueblo» și evenimentele din Vietnam, reiau cunoscuta temă a «supraangajării» Statelor Unite în toate colțurile globului pentru îndeplinirea funcției de polițist mondial.

Încă în 1966 ancheta comitetului senatorial Stennis constatase că S.U.A. sînt supraangajate militar față de 43 aliați și se întreba cum poate S.U.A. să facă poliție pentru 862 de milioane de oameni. Doar un război cu un popor mic ca cel vietnamez a silit Statele Unite să angajeze acolo peste jumătate milion de soldați, atingîndu-se de rezervele din țară, retrăgînd circa 15 000 soldați din Europa și intensificînd încorporarea studenților!

Acest «bilanț al erorilor» pe care evenimentele recente îl impun Washingtonului decurge în primul rînd din încălcarea unui principiu care a devenit inviolabil pentru că se sprijină pe noul raport de forțe din lume, că nici o țară, oricît de mare și de puternică ar fi ea, nu este îndreptățită a-și impune voința altei țări, că dreptul fiecărui popor de a-și alege orînduirea socială pe care o socotește potrivită este un drept inalienabil. Zădărnicirea oricăror imixtiuni în treburile altor state constituie cheia de boltă a relațiilor internaționale contemporane.

Măsurile recente de renunțare la angajamentele militare la «Est de Suez», adoptate de guvernul Wilson, deși dictate de rațiuni economico-financiare presante, înseamnă totodată recunoașterea lucidă a acestor noi realități ale vieții internaționale. Și la Washington se fac auzite în aceste zile voci care cheamă la o «revizuire tragică» a politicii americane de «supraangajare» militară în Extremul Orient, în Asia de sud-est, ca și în alte colțuri ale globului, după cum continuă să se audă țipetele «uliilor» care îndeamnă la menținerea și chiar intensificarea metodelor imperialiste intervenționiste, atît de primejdioase pentru pacea omenirii. Controversa dintre cele două tendințe va constitui, neîndoios, o temă centrală a scenei politice americane în 1968.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI | **41 505**

PĂRINȚI!

Magazinul CĂMINUL *din Piața 30 Decembrie (Amzei) vă oferă (și cu plata în rate) un bogat sortiment de mobilier pentru copii.*

ANUL XVII NR. 3 (819) — 17 ianuarie 1988

flacăra

317.276

7 ZILE

LA NORD DE MANGALIA

Punerea în valoare, din punct de vedere turistic, a litoralului nostru continuă. După construcțiile din ultimul deceniu de la Mamaia, Eforie și Mangalia, iată că se naște în momentul de față o nouă stațiune maritimă. Este vorba de un adevărat oraș menit să devină, în viitorii cîțiva ani, unul dintre cele mai de seamă centre turistice ale Mării Negre. Viitoarea stațiune este amplasată între Mangalia și Neptun, într-un cadru marin deosebit: o plajă însorită aproape toată ziua, multă vegetație și — deosebit de important — lacuri cu apă dulce, situate chiar la doi pași de apa sărată a mării.

Construirea viitoarei stațiuni maritime — denumirea nu i s-a dat încă (provizoriu se numește Mangalia-Nord) — a început din septembrie 1967 și va continua pînă în 1971. Într-o primă etapă, care se va încheia în vara aceasta, se vor da în folosință hoteluri cu o capacitate de 3 700 de locuri. În 1969 numărul turiștilor care vor putea fi găzduiți se va urca cu 11 500; în 1970 numărul lor va crește cu încă 9 760, iar în 1971 cu 1 200 — în total deci peste patru ani stațiunea va putea găzdui, într-o dată, 26 160 oaspeți, adică cu circa 6 000 mai mulți decît poate primi Mamaia, cu actuala capacitate de cazare, într-o singură serie.

Se construiesc hoteluri moderne, unele cu 3-4 sau mai multe etaje. Majoritatea lor sînt adevărate blocuri de sticlă prin care soarele pătrunde absolut în toate camerele. Proiectul viitoarei stațiuni, realizat de D.S.A.P.C.-Constanța, cuprinde, desigur, nu numai hoteluri și restaurante, teatre, cinematografe, baruri, magazine etc., ci și un număr mare de căsuțe (bungalovuri) și campinguri — turiștii putînd să aleagă, după preferințe. Vor mai fi aici și hoteluri cu profil de sanatoriu maritim, care vor funcționa probabil și în timpul iernii.

Așa cum am mai spus, totul va fi gata în '71. Deocamdată, deși iarna este în toi, constructorii viitoarei stațiuni maritime se străduiesc să înalțe acele clădiri care vor găzdui prima serie de turiști ce vor veni aici încă în vara acestui an.

F. URSEANU

COMUNA RECORDURILOR...

Comuna Dăbuleni din regiunea Oltenia a devenit cunoscută prin cîteva «recorduri» pe care le deține pînă acum. Este comuna cu cea mai numeroasă populație din țară. Locuitorii ei sînt pasionați *sericultori* și cultivatori de viță de vie pe terenuri nisipoase. De curînd, tot la Dăbuleni, s-a înregistrat un alt fel de record: tînăra cooperatoare Eugenia Marcu, în vîrstă de 18 ani, a născut, la maternitatea spitalului din comună, trei băieți gemeni.

Performanță, nu glumă!

Carol BORA

NICI ÎN PUNGI, NICI FĂRĂ PUNGI...

Fără pretenția de a fi trecută în rîndul marilor invenții, vînzarea zarzavatului pentru supă în pungi de material plastic a însemnat o binefacere autentică pentru gospodine. Iată însă că în ultimele șapte zile (și nu numai atît) din magazinele bucureștene de legume și fructe au dispărut, în chip miraculos, și morcovii, și țelina, și pătrunjelul. Nu-i mai găsești de vînzare, nici în formă «clasică» — la kilogram — nici în pungi, spălați și curățați, gata de pus în oala cu supă. De ce această ciudată absență? Responsabilii magazinelor de specialitate ne-au informat invariabil că ei cer zilnic zarzavaturi de la depozit, dar...

Un reprezentant al centralei Întreprinderii orășenești de valorificare a legumelor și fructelor ne-a «servit» o explicație: molima, care ar fi dat, chipurile, în morcovii din recolta trecută. «Știe și ministerul» — a adăugat competentul nostru interlocutor. Să admitem existența maladiei rădăcinoaselor. Cum se explică atunci că pe piață se găsește din abundență, la producătorii individuali, această marfă «seceratâ» de molimă? Da, pe piață. Dar nu toate gospodinele au în vecinătatea casei o piață. Și-apoi, prețul morcovilor rivalizează cu cel al merelor ionatane. Ce-i de făcut? «S-au luat măsuri pentru cultivarea unui număr sporit de hectare cu...» — ne lămurește, în continuare, același binevoitor reprezentant al centralei. Cu alte cuvinte, să așteptăm recolta viitoare? Am așteptat, în ultimii ani, recoltele de ceapă și usturoi. Ne-au fost promise... măsuri. Cînd se va măsura însă la adevăratele dimensiuni gradul de indolență (sau incompetență?) al celor cărora le-am încredințat grija de a ne aproviziona și peste iarnă?

A. RUSU

PILULE

Leul «Prin răgetul său puternic își face cunoscută prezența spre a nu fi tulburat de vecini»; la cerb «Coarnele le poartă numai masculul care le reînnoiește în fiecare primăvară după care (sic!) îi cresc altele noi»; «Adesea omul găsește prin iarbă iezi pe care-i mînglie, apoi îi părăsesc» (sic!) etc.

Aceste constatări deștepte sînt cuprinse în pliantul editat de Grădina zoologică din București, în scopul ridicării nivelului cunoștințelor științifice ale vizitatorilor.

*

Lîngă blocul unde este situat magazinul «Eva» a fost instalată o unitate alimentară mobilă. Întreprinzîtori comersanți s-au gîndit că e cazul să mai vină cu ceva în ajutorul aprovizionării cetățenilor de pe bd. Bălcescu, acum după ce au supraaprovizionat cartierele nou construite. Pe cînd și o tonetă cu dropsuri și bigi-bigi în fața cofetăriei «Scala»?

*

Din indexul alfabetic al telefoanelor de utilitate publică aflăm că «Întreprinderea pentru mobilier și decorațiuni» face obiectul a 39 (treizeci și nouă) de capitole. În schimb, la capitolul maternității e trecută numai maternitatea «Steaua». Straniu mod de a vedea utilitatea publică de către onor Direcția generală telefon-telegraf.

*

Marți 6 februarie, compartimentul de cosmetice a I.C.S. — Consignația era zăvorît. Un afiș caligrafic anunța clientela că raionul este «închis pentru recuperare». Magazinul profilat pe aparataj foto și cel profilat pe stilouri, ceasuri etc., erau închise fără nici un fel de afiș, fiind golite complet de personal și marfă. Or fi depășit planul de vînzări!

M. MÎRZA

O „DIANĂ" REGĂSITĂ

A devenit tradițională, în activitatea Muzeului Brukenthal, descoperirea și identificarea unor capodopere înregistrate în fondul pinacotecii sub alte identități decît cele reale. Astfel, după 3 piese de Van Dyck, după «Cap de băiat» al lui Veronese și «Ecce homo» de Tizian, a fost descoperit un autentic și valoros Rubens.

Operația, după cum a declarat Teodor Ionescu, șeful secției de artă a muzeului, n-a fost de loc lesnicioasă. Mult timp s-a crezut că lucrarea ar aparține unui discipol al lui Rubens, pe nume Frans Wouters, sau — după părerea savantului belgian Leo van Puyvelde — ea ar fi copia, oarecum modificată, a unei lucrări care se află într-un castel de lîngă München. În sprijinul

AUTOGREFĂ DE PULMON LA SANATORIUL BALOTEȘTI

O intervenție chirurgicală efectuată recent la Sanatoriul T.B.C.-Balotești a stîrnit, pe bună dreptate, un viu interes. Este vorba de o autogrefă de pulmon, realizare a unei echipe de medici conduse de doctorul Stelian Ivașcu. În ce a constat această originală operație?

Aflăm că pacientul, în vîrstă de 55 de ani, prezenta o tumoră neoplazică localizată pe bronhie la nivelul ramificației unuia dintre cei doi lobi ai pulmonului sting. Soluția operatorie curentă ar fi indicat extirparea întregului pulmon (ceea ce în cazul de față era aplicabil cu foarte mari rezerve, deoarece capacitatea respiratorie a bolnavului s-ar fi micșorat sub limita permisă). Ideea de a grefa un alt pulmon, în locul celui extras, n-a putut fi pusă nici ea în aplicare, datorită cunoscutelor dificultăți (încă nesoluționate pe plan mondial) derivate din intoleranța organismului la implanturi de țesut străin. S-a ales deci soluția grefării lobului sănătos al pulmonului extras pacientului, adică s-a realizat o autogrefă. Țesutul implantat a fost ținut în afara organismului timp de 20 de minute (în care timp a fost spălat și hrănit cu o soluție nutritivă heparinată), apoi el a fost reintrodus în cavitatea toracică, bineînțeles, într-o altă poziție decît cea inițială (grefă heterotopică) o dată cu anastomoza (sutura) vaselor secționate și a bronhiei.

La peste o săptămînă de la efectuarea operației, starea pacientului evoluează imbucurător. Specialiștii în materie consideră că succesul acestei intervenții, una dintre primele de acest fel în lume, marchează încă o cucerire de prestigiu a chirurgiei românești.

Radu NICOARĂ

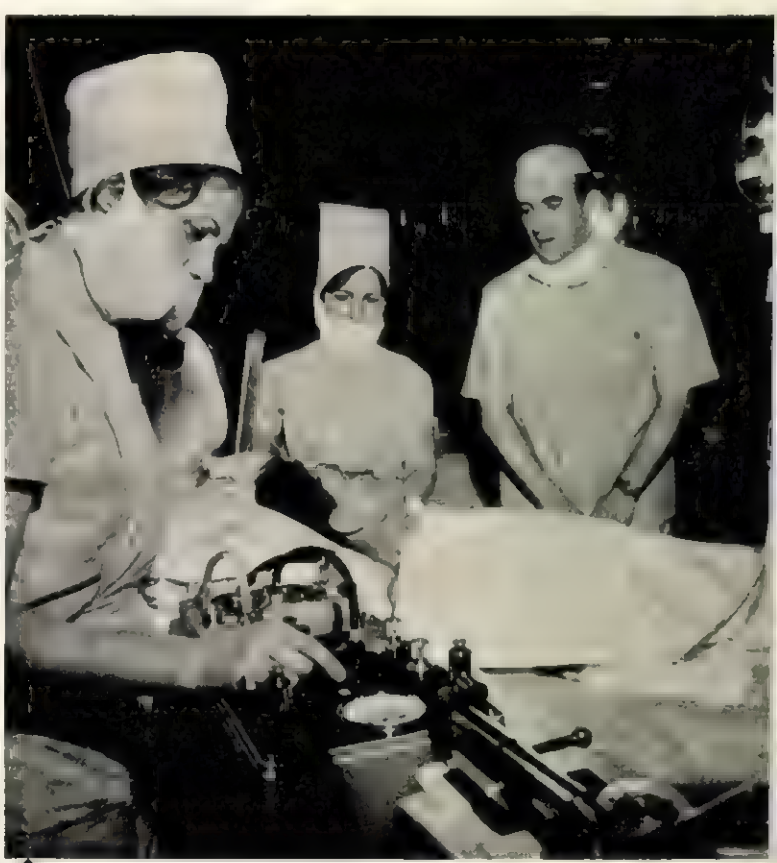

După operație, pacientul este supus unor riguroase îngrijiri supravegheate îndeaproape de dr. Stelian Ivașcu.

Moment din timpul desfășurării complicatei intervenții chirurgicale realizate la Sanatoriul T.B.C.-Balotești.

actuale identificări a tabloului pledează însă argumente socotite indiscutabile:

1) În februarie 1617, un agent al unui lord scrie clientului său că Rubens are în atelier «un tablou cu Diana și alte cîteva nimfe goale», iar în inventarul moștenirii lui Rubens este înregistrată «O Diană mergînd la vînătoare» făcută «de domnul Rubens»,cu animalele pictate de Jan Breughel. Ceea ce corespunde cu tabloul de la Sibiu și nu corespunde cu cel de lîngă München.

2) Anul trecut, un muzeu din Amsterdam a achiziționat o foaie de schițe aparținînd lui Rubens; aici se află bruionul tabloului de la Sibiu.

Așadar, strădaniile excelenților cercetători sibieni au fost încununate cu succes și de această dată.

B. DUNĂREANU

ULTRASUNETELE ÎN CONSTRUCȚII

În lumea tehnică sînt comentate favorabil rezultatele dobîndite de cercetătorii români în folosirea ultrasunetelor în construcții. După cum se știe, aplicațiile ultrasunetelor în acest domeniu au căpătat în țările avansate industrial o extindere deosebită,mai ales în ultimele două decenii. O serie de publicații de specialitate din Anglia, Uniunea Sovietică, R.F. a Germaniei și S.U.A. au făcut cunoscute, în ultimele lor numere, realizări și rezolvări recente ale Institutului de cercetări în construcții și economia construcțiilor din București, realizări care constituie contribuții noi și originale ale științei noastre la tehnica mondială și joacă un rol hotărîtor în defectoscopia construcțiilor, determinarea rezistențelor mecanice ale betonului, cercetarea fenomenelor care însoțesc întărirea lianților, determinarea proprietăților dinamice ale materialelor de construcții etc. Printre acestea se află studiul întăririi betoanelor. Se știe că acesta este un fenomen care durează zeci de ani. În acest timp au loc diferite reacții chimice care influențează rezistența mecanică a materialului. Metoda românească aplicată la studiul acestor fenomene utilizează viteza de propagare a impulsului ultrasonic în material. Cu ajutorul ei se poate calcula imediat, cu precizie, dacă betonul s-a întărit suficient mai înainte ca el să poată fi dat în exploatare. În laboratoarele institutului s-a studiat, prin metode asemănătoare, și influența gradului de corodare a betonului în diferite medii acide. Rezultatele au arătat că și în acest caz metoda este deosebit de eficientă, furnizînd informații rapide și utile.

Metodele ultrasonice și combinate de determinare a rezistenței betoanelor situează gîndirea inginerească de la noi printre promotoarele dezvoltării acestui domeniu de cercetare pe plan mondial. Prin aplicarea pe scară largă a metodelor respective de încercare, institutul bucureștean a adus economii de zeci de milioane de lei, obținîndu-se și o siguranță deplină în exploatarea construcțiilor astfel controlate

N. ZARBU

Lucrările de extindere a Combinatului chimic din Turnu Măgurele se desfășoară cu succes, în ciuda condițiilor aspre în care iarna obligă constructorii să lucreze. Recent, aici a fost pusă în aplicare o ingenioasă soluție tehnică datorită căreia turnul de granulare al fabricii de azotat de amoniu va fi ridicat cu o macara mai «scundă» decît el cu 43 metri. Ca să o poată folosi și după ce construcția va depăși înălțimea de 38 metri, cît măsoară macaraua, inginerii de la Turnu Măgurele au imaginat soluția ridicării acesteia, în două etape, cu 30 — respectiv 50 metri — folosindu-se ca fundament însuși scheletul metalic al turnului de granulare. Cu alte cuvinte, e vorba de o ascensiune continuă la care iau parte, deopotrivă, clădirea și instalația cu care ea se execută. Printre alte efecte: o diagramă, pe graficele realizărilor șantierului, care urcă fără întrerupere, indicînd o intensificare remarcabilă a ritmului de lucru și un volum sporit de economii.

SPORT

GRENOBLE: OAMENI, PROBE, MEDALII

Jocurile Olimpice de iarnă se află în pragul la care începe istoria. Mîine ele se vor încheia lăsînd locul bilanțurilor diverse, ca și în alte împrejurări similare. Astăzi încă mai putem trăi integral emoția întrecerii sportive și vă invit să profităm împreună de răgazul pe care-l avem, discutînd despre oameni și probe, despre cîteva lucruri văzute și rămase în amintirea noastră în aceste zile.

Atmosfera sărbătorească a peisajului olimpic s-a transformat rapid într-una de lucru, de veritabil atelier, pentru că pe pîrtii, la antrenamente, se făureau de fapt medaliile, acordarea lor fiind doar o consecință și nicidecum o premisă.

S-a discutat mult despre favoriți și outsideri, despre apărarea unui prestigiu cucerit, despre concepții metodice, stiluri etc., dar au existat probe în care comparațiile nu au mai fost posibile, în care, cu alte cuvinte, titlurile erau vacante.

O asemenea situație am remarcat la proba de combinată nordică la al cărei start, din motive diverse, nu s-a prezentat nici unul dintre corifeii de la Innsbruck. Norvegianul Knudssen și sovieticul Kiselev n-au mai fost selecționați în echipele lor. Thoma s-a retras din sport pentru a deveni hotelier. Poate tocmai pentru ineditul probei, ori pentru frumoasa trambulină de la Autrans, dar cel mai sigur pentru că întrecerea fusese programată într-o duminică, publicul i-a acordat o atenție specială.

Aici am reîntîlnit un vechi prieten, binecunoscut și publicului românesc, Victor Sillon, fost recordman al Franței la săritura cu prăjina. El se află la Olimpiadă în calitate de antrenor al schiorului Gilbert Poirat, săritor și el, dar la trambulină (clasat pe locul al zecelea, cel mai bun al unui francez în probe nordice). La Autrans surprizele n-au lipsit. În cursa de fond care completează combinata, insuccesul scandinavilor a continuat. Aci, victoria l-a preferat pe Franz Keller (R.F.G.), care a terminat spectaculos parcursul de 15 kilometri, obținînd și victoria finală. El are în palmares un loc secund la campionatele mondiale din 1966 de la Oslo. Interesant de subliniat ni se pare faptul că duelul său pentru medalia de aur a fost dus cu un concurent elvețian: Kaelin, apariție cu totul surprinzătoare în schiul de fond.

Despre J.C. Killy s-au scris, desigur, pînă azi, multe lucruri. Poate nu știți însă că supremația sa a început să fie contestată, în mod paradoxal, de-abia după cîștigarea celui de-al doilea titlu olimpic. Pentru că în manșa a doua a slalomului uriaș, cel mai bun timp nu a mai aparținut francezului, ci americanului Kidd, despre care știți că s-a prezentat rănit chiar la proba de coborîre. Poate de aceea austriacul Messner a declarat public că la slalomul special Killy va fi învins.

La coborîre, franțuzoaicele au cedat Olgăi Pall (Austria). Lăsînd deoparte fotogenia campioanei, care a făcut ravagii printre profesioniștii peliculei, și ignorînd interesanta istorie sportivă a acestei fete de 20 de ani care schiază de la 14, precum și faptul că poartă în cască o floare-fetiș pe care o aruncă imediat după sosire, subliniez că medalia de aur putea să revină unei fete de aproape 19 ani și care a căzut la numai 40 de metri de sosire, cînd deținea cel mai bun timp pînă în acea clipă. Ea a fost de altfel singura dintre participantele care au depășit în acea zi fantastica viteză, pentru o schioare mai ales, de 100 km pe oră. Numele acestei fete trebuie reținut: Anne Rose Zryd.

Nu putem încheia aceste relatări fără a aminti despre boberii români care au adus sportului nostru prima medalie olimpică într-o ediție de iarnă a jocurilor. Timpul înregistrat de Panțuru și Neagoe reprezintă a doua performanță în ordinea valorii, cei clasați pe primele două poziții fiind cronometrați în același timp.

În încheiere, două cuvinte pentru sportivii români: «Dacă tot vă urcați pe podium, încercați măcar să ajungeți pe cea mai înaltă treaptă...»

Em. VALERIU

316-392

Se pare că zăpada nu-i chiar atît de rece cum scrie în cărți. Dar ce pot cărțile să spună despre o adevărată bătălie cu zăpadă?

VACANȚĂ STUDENȚEASCĂ

Un mic aperitiv pe zăpadă și o foame de lup

de Nicolae **RĂDULESCU**

fotografii de Elena **GHERA**

ARTA DE A CONDUCE

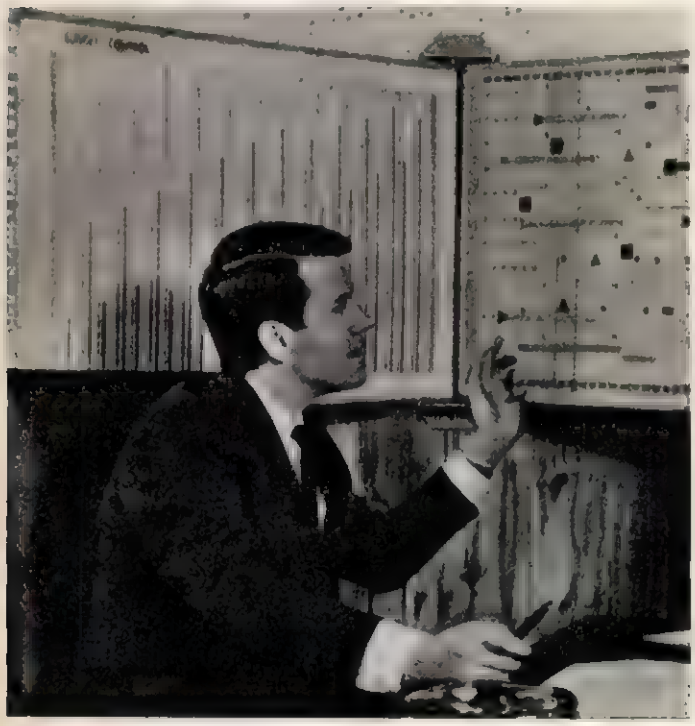

Conducătorii întreprinderilor industriale moderne au nevoie, pentru a putea elabora decizii fundamentate și oportune, de informații centralizate, sistematizate într-un spațiu restrîns, care să permită cunoașterea activității întreprinderii și principalelor sale organe, cu evidențierea tuturor abaterilor de la funcționarea normală. Cifrele care comandă acțiunea cîștigă mult în valoare dacă sînt materializate și prezentate sinoptic. Vizualizarea lor sub formă de grafice, tablouri, machete etc. este deci ansamblul mijloacelor care permit o privire clară, rapidă și sintetică asupra fenomenelor. Vizualizarea datelor se poate folosi în numeroase scopuri: informare, control, supraveghere, previziune, luare a deciziilor, pregătire a cadrelor etc. Imaginea prezintă două grafice utilizate în munca de conducere pentru controlul bugetar și urmărirea realizării etapelor producției.

Directivele cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale corespunzător condițiilor noii etape de dezvoltare socialistă a României se ocupă în mod amplu de perfecționarea conducerii economiei și stabilesc liniile directoare ale modului de organizare a conducerii industriei pe trei trepte: întreprindere, centrală industrială, minister. Dar adoptarea unui sistem organizatoric corespunzător, ca rezultat firesc al unui proces continuu de perfecționare a activității economice, trebuie completat în același timp cu instruirea cadrelor de conducere, ca ele să pătrundă esența fenomenelor actuale, să-și schimbe concepțiile și să le pună în concordanță armonică cu noile realități și comandamente.

Specialiștii sînt unanim de acord că activitatea de conducere, perfecționarea ei necontenită, este unul dintre punctele nodale ale dezvoltării producției moderne.

După cum se știe, formele și metodele de conducere nu constituie un scop în sine, ele trebuie să reprezinte mijloace eficiente care să ducă la realizarea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economiei și ale progresului social. De asemenea, consensul e unanim cînd se afirmă că eficacitatea economică a unei întreprinderi, a unei instituții, depinde de calitatea conducerii. Formele organizatorice adoptate, metodele care se promovează, calitatea cadrelor de conducători sînt considerate resurse economice.

Revista «Flacăra» și-a propus în cadrul acestei mese rotunde — organizată de redactorul nostru Cornel Bozbici — să pună în discuție unele dintre multiplele probleme ale conducerii moderne. Evident că ele n-au fost epuizate, perfecționarea conducerii activității economice constituind o preocupare permanentă.

PARTICIPANȚI:

AURELIAN BLAGA — Director general în Ministerul Industriei Chimice

PETRE BUNEA — Director general la Combinatul de cauciuc sintetic «Gh. Gheorghiu-Dej»

CAROL MARCHESCU — Director comercial al Uzinei de construcții de mașini — Reșița

DRAGOȘ CIGUSIEVICI — Cercetător în Institutul de cercetări economice al Academiei

MIRON POPESCU — Expert instructor la C.E.P.E.C.A.

P. Bunea. Necesitatea practicării în conducerea întreprinderilor a metodelor științifice este din ce în ce mai evidentă. După părerea mea, noi am rămas în multe unități industriale cu forme de conducere care se pretează întrucîtva la fabrici mici, cu un volum de producție restrîns și cu un număr mic de salariați. În astfel de unități există puține probleme tehnice sau financiare și conducătorul poate — deși nu fără oarecare riscuri — să cuprindă o sferă de activitate mai extinsă. Și totuși nici aici nu trebuie ignorate metodele moderne de conducere. Cu atît mai mult în uzine în care producția globală se cifrează la miliarde și numărul salariaților la mii și mii, unde conducătorul, ca să se poată ocupa competent de întregul complex de probleme și să exercite un control eficient, are nevoie de alte metode și de alt stil de muncă. Pentru că a conduce nu înseamnă a rezolva un număr de probleme pe care le ai notate pe o listă sau sînt trecute în regulamentul de funcționare.

Miron Popescu. Aveți perfectă dreptate și consider că ar fi util să precizăm de la bun început funcțiile conducerii în întreprinderile industriale. Unitățile economice moderne reprezintă îmbinări din ce în ce mai complexe de activități felurite avînd ca scop comun realizarea cu maximum de eficiență posibilă în condițiile date, a unor produse sau servicii necesare societății. Fiecare dintre aceste activități se realizează la rîndul ei prin colaborarea unui colectiv de oameni cărula, pentru a-și atinge obiectivele, trebuie să i se fixeze cu exactitate sarcinile și metodele de lucru, să fie organizat structural, să primească directive precise și să i se controleze rezultatele muncii.

Funcțiile pe care trebuie să le îndeplinească conducătorii sînt aceleași, indiferent de dimensiunile întreprinderii. Prima dintre aceste funcții: **planificarea,** care cuprinde atît elemente de prevedere a obiectivelor, cît și definirea etapelor de străbătut pentru atingerea lor. O altă funcție a conducerii este cea de **organizare** a activității generale, a proceselor de producție și de muncă. Strîns legată de aceasta este funcția de **coordonare.** Poziția conducerii în fața problemelor ridicate de unitatea subordonată sau de relațiile exterioare ale acesteia se manifestă în cadrul celei de-a patra funcții, și anume cea de **comandă,** în care sînt grupate toate activitățile necesare fundamentării, elaborării, alegerii, transmiterii și motivării deciziilor conducătorilor. Aceasta este funcția cea mai intim legată de nivelul responsabilității specific atribuțiilor de conducere, calitatea și oportunitatea deciziilor, gradul lor de fundamentare și motivare fiind elementele determinante ale însăși calității muncii de conducere în general.

Urmărirea rezultatelor aplicării deciziilor se face în cadrul funcției de **control** a conducerii, funcție care, prin imaginea pe care o furnizează conducătorilor asupra realităților din întreprinderi, face posibilă însăși desfășurarea activității de conducere și asigură legătura ascendentă între masa de executanți și vîrfurile ierarhiei.

Pentru a menține un nivel calitativ înalt al conducerii, cunoașterea și recunoașterea ca atare a funcțiilor conducerii, organizarea lor individualizată, dar corelată reciproc, sînt cerințe esențiale. Cred că dumneavoastră puteți furniza numeroase exemple în sprijinul acestei afirmații teoretice...

A. Blaga. Într-adevăr, delimitarea cu precizie a funcțiilor conducerii duce în mod direct la adoptarea unor structuri organizatorice mai eficiente. Să dau un exemplu: într-un studiu privind organizarea uzinei «Policolor» din București s-a ajuns, pe baza unor date foarte exacte, la concluzia că limitarea colectivului de conducere la numai șase persoane, în loc de nouă, duce la eliminarea unor verigi intermediare, a unor paralelisme și implicit la îmbunătățirea radicală a activității întreprinderii.

P. Bunea. Și la combinatul nostru, în schema de organizare pe care am propus-o acum, în colectivul de conducere am prevăzut șapte membri în loc de doisprezece. Subliniez că n-am fost preocupați de realizarea unor economii de cîteva mii de lei, care nu contează la un fond de salarii de cîteva zeci de milioane. Ceea ce ne-a preocupat a fost delimitarea cu strictețe a răspunderii personale, realizarea unei maxime operativități în receptarea informațiilor și în transmiterea deciziilor.

COMPARTIMENTUL DE DEZVOLTARE

A. Blaga. În economie au apărut adînci transformări cantitative și calitative. Își fac loc tendințe noi. Devine tot mai accentuat fenomenul concentrării producției în întreprinderi și combinate de mari proporții, se desfășoară pe o scară intensă procesul de specializare și, pe această bază, de cooperare. Pentru folosirea mai eficientă a mijloacelor circulante și pe lîngă raționalizarea activităților de aprovizionare și desfacere prin crearea unor sectoare distincte, este nevoie și de un compartiment de dezvoltare, care să asigure în afara altor scopuri o legătură mai intimă între producător și consumator. Acest compartiment, după constatările mele în străinătate, la firme cu un nivel recunoscut superior pe plan internațional,

este un colectiv mixt format dintr-o grupă de cercetători și una de merceologi care, fiind specializați într-un anumit domeniu sau pe anumite game de produse, realizează ample studii ale pieței. Forma nu este a grupării fizice în același loc de muncă. Cercetătorii lucrează în cadrul laboratorului de cercetare, iar merceologii în cadrul serviciului de desfacere. Dar împreună ei formează un colectiv care primește de la începutul anului sarcini și buget independente de la conducerea întreprinderii. Acest grup de cercetători și merceologi este de asemenea cointeresat, prin participare, la realizarea de beneficii suplimentare.

Miron Popescu. Iată deci o metodă prin care o funcție a conducerii — cea de organizare — se manifestă în cadrul realizării optime a unei funcții a întreprinderii — funcția tehnică sub aspectul ei de dezvoltare.

Carol Marchescu. Și la Reșița se realizează această prospectare și studiu al pieței, chiar dacă nu în forma expusă mai sus. Astfel, pot spune că am ajuns la un nivel al producției care ne va permite ca în decurs de 6-7 ani să satisfacem integral posibilitățile de absorbție a locomotivelor diesel. Dar cum noi am organizat pentru aceasta un sector distinct, utilat cu cele mai moderne mașini, rezultă că trebuie să ne ocupăm de pe acum de viitorul acestei fabrici.

Miron Popescu. Și ce soluții a adoptat conducerea uzinelor?

Carol Marchescu. Ne-am îndreptat atenția spre export. Pentru aceasta trebuie îndeplinite anumite condiții: în primul rînd, ridicarea caracteristicilor și performanțelor tehnice ale actualului tip de locomotive diesel, astfel încît acestea să fie competitive pe piața externă. Ne-am propus deci să mărim puterea motorului de la 2 300 CP, la 2 500 CP, iar viteza de regim a locomotivei — în prima etapă — de la 100 la 120 km pe oră. Alt element tehnic de care ne-am preocupat îl constituie adaptarea locomotivei la anumite condiții climatografice deosebite de ale țării noastre, printre altele la clima tropicală. Recent, o locomotivă a noastră, adaptată la clima tropicală, a efectuat probe de parcurs în Iran, în condiții deosebit de grele, și a dat rezultate satisfăcătoare. Întocmind de pe acum studii ale pieței, întărind pe de altă parte grupul de proiectare (am triplat numărul inginerilor), pregătim dezvoltarea întreprinderii pentru viitor. Este foarte important ca întreprinderile, conducerile lor, să manifeste preocupări crescînde pentru ce vor produce în viitor și pentru posibilitățile de desfacere pe piața internă și externă.

M. Popescu. Exemplele pe care le-ați dat dv. sînt foarte grăitoare în ce privește importanța deosebită pe care o are compartimentul de cercetare-dezvoltare în activitatea generală a întreprinderii. Deoarece însă mai există unele unități în care acest sector este încă foarte mic sau nici n-a fost înființat, consider că merită să subliniem faptul că numai în cadrul unei activități de cercetare-dezvoltare organizate corespunzător se pot rezolva problemele de modernizare continuă a produselor întreprinderii și a tehnologiilor, de organizare a fluxurilor de producție și de raționalizare a proceselor de muncă. Prezența acestui compartiment se impune deci atît în întreprinderile relativ vechi, care se consideră din comoditate că au un profil de producție stabil și metode de fabricație puse la punct, dar care sînt oricum supuse procesului de îmbătrînire morală, în paralel cu cel de uzură fizică, cît și în unitățile noi, la care greșit se apreciază că nu mai este nimic de adăugat.

Evoluția generală apare în această optică strîns legată de extinderea și valoarea muncii de cercetare care se realizează atît în instituțiile specializate, sub aspectul «cercetare fundamentală», cît și în sectoarele amintite din întreprinderi, sub aspectul «cercetare aplicativă».

EXPLOZIA... DE IDEI

Miron Popescu. Avînd în vedere că adoptarea unor soluții cît mai bune și mai oportune, cu un minim de cheltuire de energie intelectuală, presupune aplicarea unor metode eficiente în practica de conducere, apreciez că ar fi interesant să orientăm atenția noastră tocmai asupra aspectelor de principiu care caracterizează concepțiile cele mai noi asupra activității de conducere.

Dragoș Cigusievici. Înainte de a aborda cîteva dintre multiplele aspecte ale concepției moderne a conducerii aș vrea să arăt opinia unei reviste străine. Analizînd importanța conducerii în lumea noastră contemporană, revista cehoslovacă «Revue» constată că un paradox al epocii noastre este faptul că știința pătrunde mai repede în sfera tehnicii și mult mai încet în sfera conducerii. Unii teoreticieni afirmă chiar că această rămînere în urmă reprezintă un decalaj de un secol față de dezvoltarea producției. Cum mersul înainte al tehnicii nu se poate frîna, se impune realizarea unui salt creator al conducerii la nivelul tehnicii. Într-adevăr, explicația principală a succesului sau insuccesului unor întreprinderi constă în metodele folosite de conducerea acestora, în calitatea lor și modul în care sînt utilizate. Acestea pot fi metodele de informare (investigație, previziune, recoltare de idei), de decizie, de analiză, de control etc. Astfel putem cita «brainstorming»-ul cu variantele sale, «tehnica Delphi», metoda «zero defecte», metoda «delegărilor», a cointeresării etc.

Rezultă că, datorită creșterii complexității ca și a volumului activității întreprinderilor, a apărut necesitatea obiectivă de a înlocui vechile principii și metode de conducere bazate pe intuiție și experiență, cu principii, metode și instrumente noi, științifice. Mă voi opri asupra unei metode pe care am experimentat-o în vara trecută la «Danubiana». Este vorba de BRAINSTORMING, metodă care se bazează pe stimularea gîndirii colective și care a fost elaborată de Alex. Osborn în S.U.A. În traducere, «brainstorming» înseamnă «asaltul creierului» sau «asaltul cerebral», în literatura de specialitate fiind cunoscut și sub alte denumiri: «explozia ideilor», «dezlănțuirea ideilor» etc., și are la

(Continuare în pag. 10)

După părerea specialiștilor, un muncitor trebuie să cunoască 5% contabilitate, 5% igienă și securitate, 5% administrație și 85% tehnică. În fotografie: în secția de laminare a sîrmei de aluminiu la uzina de la Slatina, cea mai mare parte a operațiilor sînt mecanizate și automatizate.

ARTA DE A CONDUCE

bază rezultatele studiilor de psihologie în legătură cu acțiunile și reacțiile omului față de mediu, privind în special decizia și discuțiile în grup. **Metoda are drept scop obținerea cît mai multor idei asupra modului de rezolvare a unei probleme, în speranța că printre ele se va găsi și soluția optimă căutată.**

M. Popescu. Metoda pare simplă și promițătoare dar nu prea este evident cum se desfășoară acest asalt fără să facă victime...

Dragoș Cigusievici. Simplu: conducătorul de întreprindere (metoda se poate aplica însă la toate nivelurile, de la maistru la director general) convoacă un grup restrîns, format din maximum 10 persoane (pentru a nu îngreuna discuțiile) de profesii diferite, din cadrul și dinafara întreprinderii (șefii de servicii, maiștrii, beneficiarii, oameni de știință etc.). Într-o ambianță degajată se expune problema pentru care se cer idei, soluții. Se subliniază că se pot expune idei oricît de neobișnuite ar fi ele (legate însă de rezolvarea problemei propuse), și aceste idei nu se critică (în acest fel participanții sînt eliberați de teama de a nu deveni ridicoli, de frica de a greși). Participanții au libertate de conduită în sensul că pot lua cuvîntul ori de cîte ori doresc, cu obligația de a nu emite ideea fără a o susține. Printre factorii care contribuie la reușita aplicării metodei sînt și cei legați de starea de oboseală a participanților cărora li se solicită un grad ridicat de concentrare. Experiența arată că o sesiune de «brainstorming» trebuie programată la începutul zilei de muncă. Un rol important în desfășurarea discuțiilor îl are conducătorul grupului, rolul lui de a dirija și dinamiza discuțiile. Emiterea ideilor apare sub forma unei reacții în lanț, o idee putînd genera, la rîndul ei, altă idee, de completare, opusă sau chiar nelegată de loc de primele. În felul acesta apar o multitudine de idei, în care s-ar putea găsi soluția căutată; altele se vor putea folosi pentru deschiderea unor piste, a unei căi de investigație.

Această metodă a fost aplicată în 1967 la patru întreprinderi («Danubiana», «Uzinele chimice române», «Fabrica de țigări-București», «Mătasea populară»). S-a constatat că au luat cuvîntul majoritatea participanților (75-90%); discuțiile au fost degajate și foarte dinamice, la fiecare 2-3 minute emițîndu-se o soluție, fenomenul de dezlănțuire a ideilor fiind evident. Problemele abordate au fost diferite, de la denumirea unui produs la valorificarea deșeurilor și înlăturarea defectelor de fabricație. La uzinele de anvelope «Danubiana» s-au obținut 18 soluții în timp de 40 de minute de la 9 participanți, dintre care au fost reținute pentru aplicare 3 soluții care se apreciază că vor aduce întreprinderii: rentabilizarea a circa 172 tone deșeuri, obținerea altor valori suplimentare la producția marfă de 1,2 milioane lei anual, economii la prețul de cost de circa 2,4 milioane lei anual.

M. Popescu. Valoarea acestei metode este evidentă în ce privește folosirea ei ca un auxiliar prețios în munca de conducere și pentru perfecționarea activității unității respective.

Ridicarea nivelului calitativ al muncii personale este însă o preocupare constantă a conducătorilor care doresc să obțină rezultate din ce în ce mai bune, a celor veșnic nemulțumiți.

Astfel, recent mi-am aruncat ochii pe o foaie de hîrtie care se afla pe masa unui director. Cuprindea cîteva însemnări zilnice care se refereau la defectele pe care acest director le-a constatat în propria sa activitate. El își nota și defectele personale. De exemplu: în ziua respectivă a întîrziat cu două ore la o ședință unde era așteptat. Sau: în discuția cu un subaltern s-a purtat brutal și altele de același gen care constituiau un fel de autocritică...

Dragoș Cigusievici. Este vorba de o metodă numită «zero defecte» (sau «lucrează ireproșabil»). Ea constă în autocontrolul exigent în scopul prevenirii pierderilor de timp, risipei de materiale, producției cu defecte, deci are o aplicație pe o scară foarte largă, de la muncitor la director. Ea se bazează pe principiul liberului consimțămînt precum și pe acela al convingerii celor ce o utilizează că munca lor conștiincioasă și fără defecte contribuie la succesul întregii întreprinderi. Tehnica ei de aplicare este foarte simplă reducîndu-se la: 1) cei ce o aplică își controlează singuri rezultatul activității lor, fără a mai fi nevoie de intervenția întreprinderii pentru aplicarea normelor de control; 2) afișarea unor lozinci ca: «învață să lucrezi fără greșeală», «controlează-ți munca pentru a-ți descoperi greșelile», «antrenează și pe alții să lucreze fără greșeli» etc.; 3) recompensarea celor ce înregistrează succese sub diferite forme (premii în bani, condiții mai bune de muncă — chiar decît ale conducerii — un prînz la un restaurant de lux etc.). Că metoda este foarte eficientă o atestă rezultatele obținute în primul an de aplicare de către întreprinderi ale firmei americane LOCKHEED: cheltuielile au scăzut cu 20%, erorile în rapoartele contabile cu 30% și greșelile în sectorul de expediție și ambalaje cu 34%.

A. Blaga. Cred că noțiunea de control sau controlul ca atare este o funcție a conducerii care nu poate fi delegată. Controlul tehnic să fie exercitat totdeauna de cel care dă și decizia. Autocontrolul, metoda «zero defecte», sau controlul bugetar care este tot un autocontrol, ajută la îmbunătățirea activității, dar nu poate înlocui funcția de bază.

Miron Popescu. Practic, linia de control trebuie să se suprapună liniei de subordonare ierarhică, iar aplicarea metodei «zero defecte» definește un anumit stil de conducere, de control cu acordarea unei independențe accentuate combinate cu o responsabilitate mărită.

Dragoș Cigusievici. Acest autocontrol este benevol. Deci, el e practicat de cine vrea. Se ajunge la un nivel superior de conștiință.

Miron Popescu. Este vorba de o perfecționare psihologică individuală care însă nu poate fi decretată, impusă.

Dragoș Cigusievici. Aici intervine rolul conducerii. Ea trebuie să dea exemplu... Au vorbit aici tovarășii Blaga și Marchescu despre rolul previziunii, al pregătirii perspectivei unei întreprinderi. Sîntem cu toții de acord că o deosebită importanță pentru procesul de elaborare a deciziilor referitoare la orientarea unei activități este prevederea, cunoașterea tendințelor diferitelor procese sau fenomene ce au incidență sau sînt în corelație cu activitatea unei uzine. Obținerea acestor informații previzionale permite conducerii să adopte decizii optime. O metodă de investigație a acestor tendințe este aceea a anchetelor, printre care se numără și «tehnica Delphi».

«Tehnica Delphi» constă în esență în obținerea unor previziuni pe baza perfecționării în etape succesive a

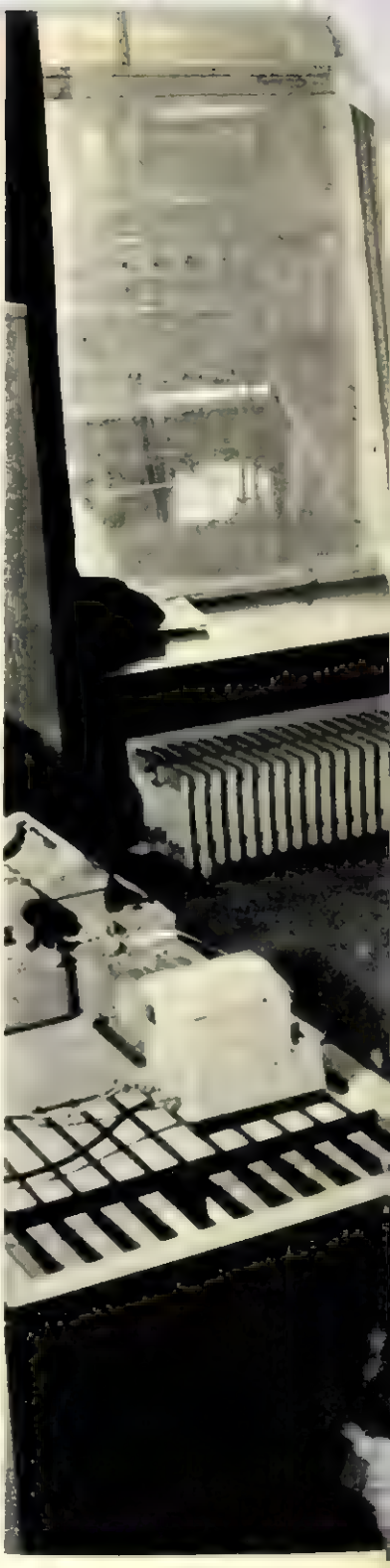

IMPORTANȚA RELATIVĂ A CAPACITĂȚILOR NECESARE DIFERITELOR NIVELURI IERARHICE

(după H. Fayol)

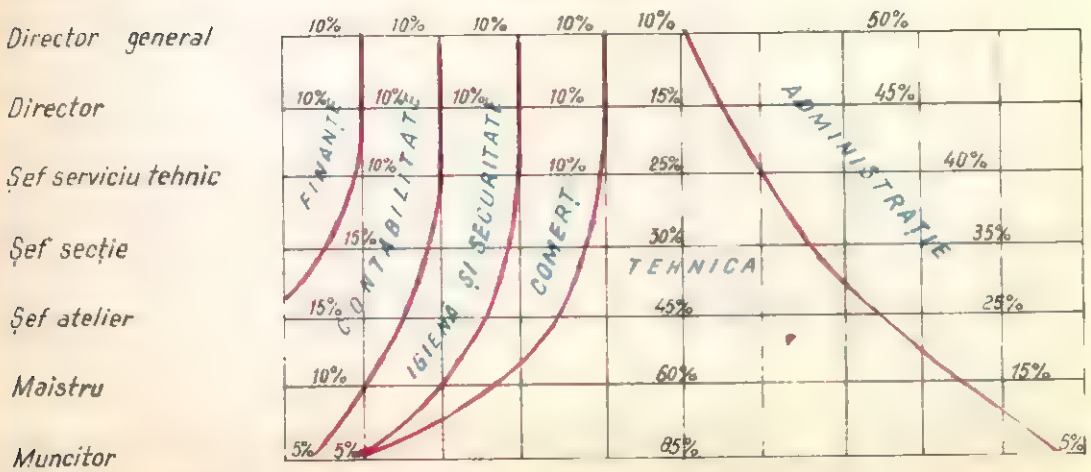

În condițiile creșterii gradului de complexitate a problemelor care trebuie rezolvate, cînd tehnica și tehnologia fac pași repezi, cînd investițiile cunosc o ascendență fără precedent, perfecționarea organizării și conducerii devine o condiție esențială pentru creșterea eficienței producției și a muncii, un imperativ al progresului.

gîndirii intuitive a unor oameni bine informați, specialiști în problemă (experți, oameni de știință, cercetători, practicieni cu experiență etc.). Metoda constă în trimiterea succesivă a unor chestionare, mereu completate cu previziunile emise anterior, în vederea reconsiderării lor în raport cu previziunile altora. Ca urmare a acestor succesiuni de runde, «iterative», la fiecare etapă răspunsurile se perfecționează. Necesitatea întrebuințării acestei metode apare atunci cînd se cere previziunea tendințelor, a schimbărilor într-un anumit domeniu. Este o metodă pe care intenționez să o lansez eu în industria mobilei.

CONDUCĂTORUL ȘI CALITĂȚILE SALE

În condițiile complexității economiei moderne, cînd investigațiile cunosc o ascendență fără precedent, cînd problemele planificării și organizării se situează pe o poziție primordială, revine tot mai des în discuție profilul conducătorului. Pentru că de el depinde calitatea deciziilor, a acelor măsuri care vor hotărî bunul mers al întreprinderilor. După părerea unor specialiști, conducerea este o profesie aparte. Simpla investitură administrativă nu dă rezultatele scontate. De asemenea, tot mai multe opinii converg spre părerea că epoca de aur a «omului ridicat prin propriile forțe», experiență și autoperfecționare, a apus. Un conducător trebuie să aibă o calificare superioară și, mai ales, specifică. Studiile și cercetările efectuate în numeroase țări atestă că pregătirea într-o anume specialitate nu conferă toate cunoștințele necesare artei de a conduce, că experiența este o condiție primordială. Nu este lipsită de interes nici observația pe care o face directorul Institutului britanic de conducere, John Marsh, care afirmă că în practică, adeseori, oameni de știință și eminenți ingineri au fost puși în fruntea unor întreprinderi fără ca ei să aibă o pregătire specializată în domeniul conducerii, fapt care a dus la pierderea unor ingineri buni și la promovarea unor conducători slabi.

Ce trebuie să știe deci un conducător? Care sînt calitățile lui?

P. Bunea. Literatura de specialitate abordînd calitățile descrie conducătorul ideal. Dar un astfel de conducător nu există. Ar trebui în primul rînd să facem o distincție între a conduce și a administra. Mi se pare că cel ce se mulțumește cu ceea ce i s-a dat în primire (o întreprindere, un combinat etc.) nu este un conducător, ci numai un administrator. Un asemenea om a preluat o gestiune, pe care o va preda mai devreme sau mai tîrziu. Un conducător trebuie să fie cu totul altceva.

Carol Marchescu. Citeam undeva că a conduce este cea mai veche artă, dar și cea mai nouă știință!

A. Blaga. Pentru că veni vorba de știință... Într-o convorbire pe care am avut-o cu președintele unei firme, acesta mi-a relatat că el plătește 250 000 de dolari anual unui institut specializat care face studiul angajaților pe bază de teste și care-i sînt transmise confidențial la sfîrșitul anului. L-am întrebat, dat fiind mărimea sumei, dacă aceste teste sînt rentabile. Mi-a răspuns afirmativ. Este o modalitate de a cunoaște evoluția și calitățile oamenilor, de a cunoaște rezervele de cadre, ceea ce îi dă în orice clipă posibilitatea de a promova pe cel mai bun cînd imperativele o cer. Această metodă de testare am întîlnit-o și la firma italiană «Montecattini». Evident, metodele sînt mai bune sau mai puțin bune într-o parte sau alta. Contele Sforza, directorul personalului de la «Montecattini», într-o carte pe care a scris-o, arăta că fiecare angajat este caracterizat la sfîrșitul anului. Cum? De pildă, X este caracterizat de către șeful său ierarhic și de către șeful șefului său ierarhic. Adică pînă la a doua treaptă, ca să se evite pe cît e posibil părerile subiective. Aceste caracterizări le citește cel în cauză — adică X — și dacă este de acord semnează fișa; dacă nu, pe verso își exprimă părerea asupra diverselor aprecieri care i se par că nu-l caracterizează. Sistemul este fructuos. Salariatului i se atrage atenția, colegial și cu mult bun-simț, asupra calităților și părților negative, determinîndu-l să reflecteze și să vină cu corective în activitatea sa cînd e cazul. În ultimă instanță este deci vorba de o metodă de conducere, de îndrumare a personalului, care poate sta la îndemîna unui maistru, șef de sector, director etc. S-a încercat timid, și la noi, la Ministerul Industriei Chimice, dar pînă la urmă metoda a fost abandonată.

M. Popescu. Care este totuși părerea dv. în ce privește calitățile necesare unui conducător?

A. Blaga. Ca să avem o imagine mai plastică a ceea ce trebuie să fie un conducător voi relata o scurtă «parabolă». Cu ocazia unei conferințe, un director, care conducea un trust de mai bine de 35 de ani, ne spunea: să ne imaginăm că avem o placă de fontă și că pe această placă stau eu, directorul. Cum pot să-mi țin echilibrul, să mă susțin? Pun dedesubt 4-5 pistoane. Aceștia sînt directorii în subordine care toți vor să mă înlocuiască. Toți sînt excelent pregătiți, deștepți și ambițioși și nutresc să-mi ia locul. Ei bine, aceștia toți mă țin în echilibru, mă împing în sus. Deci, pe cei mai capabili, pe cei mai deștepți, cei care doresc în secret să te înlocuiască trebuie să-i promovezi în funcții care îți sînt imediat subordonate ierarhic!

Aceasta este o parabolă, dar ca orice parabolă conține un dram de adevăr!

M. Popescu. Parabola relatată nu-i altceva decît o ilustrare sugestivă a unora dintre sarcinile cele mai delicate ale conducătorului, și anume aceea de a-și promova colaboratorii după criterii cît mai precise dar în același timp suple, considerîndu-i pe aceștia ca oameni inteligenți pe care trebuie să-i respecte, să-i cîștige de partea lui și să-i antreneze în realizarea obiectivelor. Conducătorul dispune de puteri oficiale, dar nu se poate impune continuu decît în virtutea unei autorități personale autentice, el fiind concomitent capul și motorul colectivului: cel care gîndește, purcede, organizează, domină situațiile și care dă impulsul necesar personalului în subordine.

Carol Marchescu. Ținînd seama de cele discutate rezultă că într-o întreprindere conducătorul, indiferent de specialitatea lui de bază, trebuie să fie un novator îndrăzneț, un planificator riguros și în același timp un organizator al activității întreprinderii. Se impune deci necesitatea despecializării sale și completării pregătirii sale cu elemente noi.

M. Popescu. Consider că aceste elemente noi de cunoaștere, calitățile pe care trebuie să le posede un conducător modern pot fi grupate în două mari categorii: cele legate de conducerea proceselor de producție, în general a activității economice a întreprinderii, și cele care se referă la relațiile umane, de colaborare și respect reciproc.

A. Blaga. Urmînd această împărțire, cred că în prima categorie am putea include calitățile de comandant, de coordonator, de controlor și de evoluator al activității din întreprindere.

Petre Bunea. Iar în cea de-a doua categorie ar trebui să includem calitățile de selecționar al cadrelor, instructor, de animator care cunoscîndu-și bine colaboratorii poate juca rolul de arbitru, de judecător, de sfătuitor și sprijin al acestora atît în problemele de serviciu cît și în cele personale.

M. Popescu. Din discuția noastră rezultă cu claritate, în concluzie, că un conducător nu se poate baza pe talente înnăscute, chiar dacă acestea îi sînt necesare, el trebuie să le completeze cu cunoștințe care, în afara stăpînirii domeniilor tehnice și economice, să-i confere calitățile psihologice absolut necesare stabilirii unui climat sănătos de colaborare umană în întreprindere.

ROME

Peste cîtva timp — pe 4 martie — marele eveniment al vieții cinematografice internaționale va fi prezentarea noului film «Romeo și Julieta». Realizat de regizorul Franco Zeffirelli, în producția lui Dino de Laurentiis, filmul este interpretat de foarte tinerii Leonard Whiting (17 ani) și Olivia Hussey (16 ani). Paginile noastre vă înfățișează cîteva secvențe (ilustrate cu versurile marelui Will) puse la dispoziția redacției noastre de casa Paramount.

Versurile citate au fost reproduse după traducerea de **Alexandru PHILIPPIDE**

A Veronei primăvară
Nu numără o mai aleasă floare
(Contesa, actul I, scena I)

E vorba... Doică, lasă-ne puțin...
Avem o taină... Stai mai bine, doică!
Ne-am răzgîndit; ne-om sfătui tustrele.
Nu știi că fata noastră-i mărișcă...
(Contesa, actul I, scena a III-a)

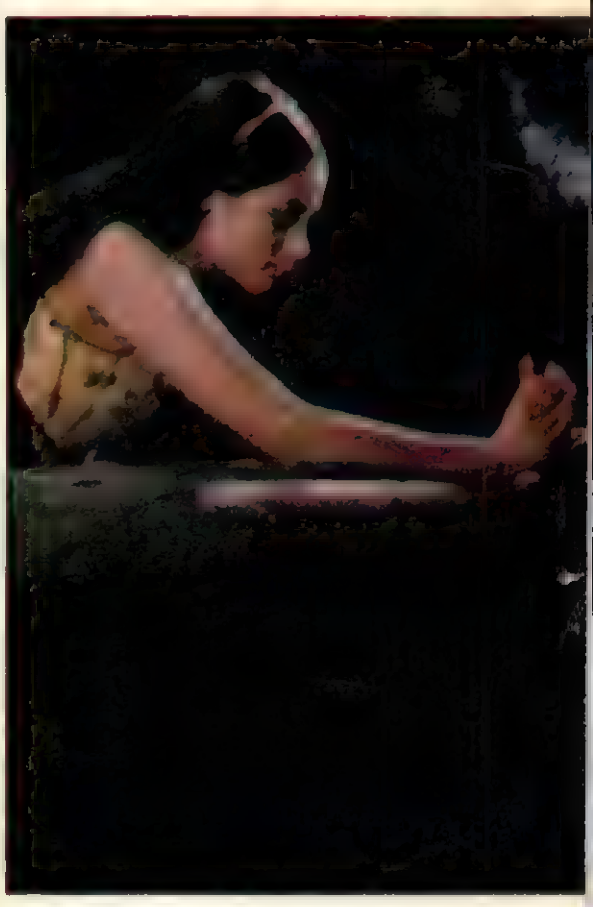

Aripile iubirii mă-nălțară.
Nu-i zid să poată stăvilească iubirea.
Iubirea-ncearcă tot ce iartă firea
Iubirii... Și de-aceea nu mă tem
De toți ai tăi.
(Romeo, actul II, scena a II-a)

O ȘI JULIETA '68

..căci nu-i
Nici în poeții mai mult prilej de jale
Decît în trista întîmplare a lui
Romeo și a Julietei sale.
(Ducele, actul III, scena a III-a)

Veniți, veniți cu mine,
Să facem slujba așa cum se cuvine
Nu pot să vă îngădui singurei
Cît timp nu face, prin cuvîntul ei,
Biserica din voi un trup și-un suflet.
(Lorenzo, actul II, scena a VI-a)

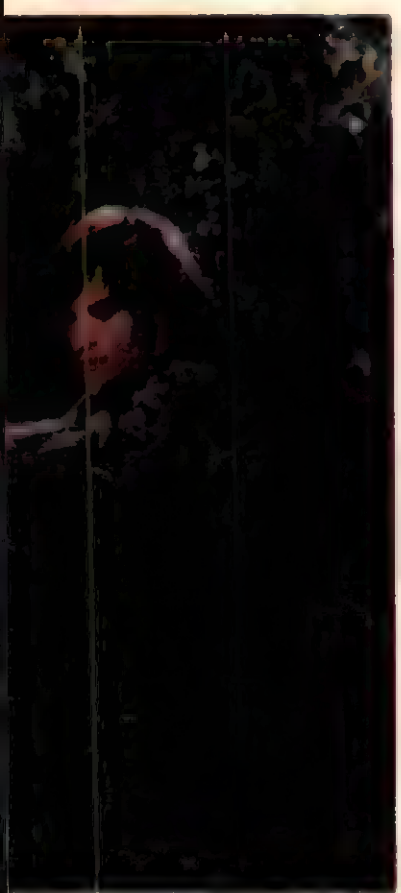

Nu, nu e adîncă chiar ca o fîntînă, nici
largă ca o ușă de biserică... Dar e destul, ajunge ..
Întrebați mîine de mine și veți afla că sînt un
om foarte tăcut. Am îmbătrînit-o, credeți-mă,
cu glumele voastre...
(Mercuțio, actul III, scena I)

tv

învățăm limbi străine

În sfîrșit! Au început cursurile de franceză, engleză, rusă, germană, spaniolă. Au început foarte bine. Urmărindu-le ne dăm seama ce progres revoluționar reprezintă, pentru predarea limbilor străine, metoda audio-vizuală. Înainte puteai studia o limbă necunoscută cu un profesor — la școală sau individual — limitele respectivului profesor în ce privește pronunția, stăpînirea gramaticii, metodologia predării etc. repercutîndu-se, firește, asupra elevului. Puteai învăța și singur, după un manual anume conceput, izbutind, dacă erai perseverent, să citești și să scrii în limba respectivă, nu însă și s-o vorbești sau să-i înțelegi pe cei ce o vorbesc. Lecțiile radiodifuzate sau imprimate pe discuri nu oferă imaginea grafică a cuvintelor, strict necesară unui adult care vrea să-și însușească o limbă străină.

La televiziune, profesori cu cea mai înaltă calificare predau lecții accesibile tuturor, cu ajutorul unui «material didactic» excepțional. Actori cu o dicțiune impecabilă pronunță pentru noi, în cea mai frumoasă limbă literară, cuvinte și fraze uzuale. Desene amuzante însoțesc versiunea grafică a expresiilor. Pseudoelevii (de fapt tinere cadre universitare) formulează toate eventualele nedumeriri ale elevilor reali.

Învățarea unei limbi străine — componentă indispensabilă a culturii omului modern — devine un joc agreabil, tentant.

Cu date de pornire egale (existența unor filme de factură similară pentru toate limbile predate indică larga răspîndire a acestui sistem în întreaga lume), autorii diverselor cicluri le-au structurat în conformitate cu personalitatea lor. Cursul de engleză beneficiază de experiența unor profesori specializați în alcătuirea de manuale și cărți de lecturi ușoare în care tratarea spirituală, dezinvoltă, a temelor de studiu, exclude orice pedanterie. Secondați de Adrian Nicolescu, un asistent universitar cu evidentă vocație de actor comic, Leon Levițchi și Dan Duțescu ne oferă săptămînal o jumătate de oră de decontractată inițiere în secretele limbii engleze. Pînă și umorul lor e britanic. Familiarizați cu procedeele moderne de studiere a limbilor străine, profesorii manifestă o justificată încredere în virtuțile de dascăli ale lui Walter și Connie.

Mai puțin convinși de rosturile didactice ale filmului ajutător, profesorii de limba germană, Bruno Colbert și Sevilla Răducanu, insistă mi se pare excesiv asupra predării tradiționale, filmul fiind tratat doar ca un supliment ilustrativ care, la rigoare, ar putea lipsi. Prezentat parcă de complezență, la sfîrșit, este în plus bruiat de o traducere simultană. Acoperind vocile interpreților, aceasta îi anulează realmente utilitatea. De altfel, primele secvențe ale filmului dau impresia că ar fi destinat învățării cu precădere a terminologiei comerciale. E un handicap care se adaugă celui al rigidității determinate de lipsa de spontaneitate: fiecare cuvînt al conversației este citit scrupulos după textul distribuit celor patru participanți. De la lecțiile de germană este însă de reținut și de imitat de către autorii celorlalte cursuri scrierea prealabilă a cuvintelor noi. Sistemul scrierii simultane la tablă prezintă dezavantaje legate de condițiile tehnice ale emisiunilor: de multe ori terminațiile cuvintelor nu se văd (după cum uneori zgomote «off» acoperă glasul vorbitorilor, iar alteori, mai neplăcut, coloana sonoră dispare temporar cu totul). Ar trebui să se țină seama că acuratețea tehnică este mai importantă la cursurile de limbi străine decît la orice alte emisiuni. (Același lucru și în ceea ce privește temele și cuvintele din «Programul de radio și televiziune»: greșelile de corectură, literele ilizibile din cauza neglijențelor tipografice anulează valoarea inserării lor.)

Un singur lucru n-am înțeles la lecțiile de limbi germanice: este oare realmente utilă, în condițiile metodei audio-vizuale, insistența asupra semnelor fonetice? Acest alfabet hibrid, destinat a fi uitat după primii pași siguri pe teritoriul unei limbi noi, mi se pare de prisos atîta vreme cît elevii își pot fixa și controla pronunțarea și fără ajutorul lui. De altfel, după cît se vede, nici autorii filmelor-lecții n-au considerat necesar să recurgă la el.

Spațiul nu permite o detaliere a caracteristicilor celorlalte cursuri. În ceea ce privește limba rusă, să sperăm că după trecerea dificilului prag al alfabetului chirilic elevii vor avea satisfacția de a păși pe un teren mai puțin arid. Ar fi nedrept însă să nu notăm că limba franceză poate fi învățată într-un mod agreabil sub conducerea sigură a Irinei Elian, o profesoară experimentată, vădind multă prezență de spirit. Lecțiile de spaniolă predate de Paul Alexandru Georgescu oferă garanția unui progres rapid: foarte clare, sistematice, dar fără urmă de rigiditate, reprezintă un model de folosire a unui bun film didactic.

În încheiere, două sugestii: 1) se resimte și necesitatea unui curs de limba italiană, o limbă pe cît de sonoră și bogată, pe atît de accesibilă românilor; 2) să se schimbe orele de transmisie, în așa fel încît și școlarii să poată urmări lecțiile, ceea ce ar contribui la o egalizare la nivel superior a studiului limbilor străine în școli.

Felicia ANTIP

Recunoașteți în acest domn rotofei pe fostul «copil minune» Mickey Rooney?

BURLESCUL GIGANT

„O LUME NEBUNĂ, NEBUNĂ, NEBUNĂ"

Rîdem în hohote și astăzi la faimoasele,și mereu tinerele,comedii burlești de altădată. Dar ne încruntăm vag și ne reținem, circumspecți, pofta de rîs în fața comediilor contemporane, invocînd — de obicei cu vicleană nostalgie — epoca de aur a «marelui mut». Chiar elogiile aduse unor personalități marcante din lumea filmului comic de azi — Jacques Tati, Jerry Lewis, Pierre Etaix (ca să nu mai vorbim de cei din «linia a doua» a producțiilor de serie) — sînt însoțite, aproape fără excepție, de un fel de bunăvoință subînțeleasă și de raportarea obligatorie la părinții lor spirituali, clasicii de odinioară. «Mitralierea» gagurilor vine de la Mack Sennett... Echilibrul instabil pe muchia tragicomicului este de la Chaplin citire... Împletirea pantomimei cu acrobația, «răzvrătirea» obiectelor, cursele și urmăririle vertiginoase, suspense-ul și neașteptata răsturnare ilariantă a situațiilor, tipologia comică, eroul fără voie trecînd impasibil prin cele mai riscante împrejurări (Buster Keaton) sau lunaticul perfect candid și neîndemînatic în tot ce face (Harry Langdon) sau tandemul contrastant (Stan și Bran), veșnic certîndu-se și veșnic completîndu-se pînă e atinsă deplina simbioză — totul a fost inventat, explorat, epuizat. Celor care au venit mai tîrziu nu le-a rămas decît să preia, să asimileze influențe ilustre, să compună, în cel mai bun caz, variațiuni reinventate pe motive dinainte existente.

O asemenea mentalitate nu poate fi clintită cu una, cu două. Ea se bizuie, în fond, pe realități greu atacabile. Și totuși lumea vrea să rîdă; marele public răsfață în continuare comedia cinematografică, fie și atunci cînd — după două ore de amuzament — strîmbă pretențios din nas și exclamă: «pierdere de timp!» Nimeni nu-și face iluzii, nimeni nu se așteaptă să găsească o operă demnă să stea alături de modelele de demult ale genului.

Toți mergem la cinema să ne relaxăm, să ne distrăm, dacă afișul anunță o comedie, dacă de pe ecran ne cheamă Fernandel sau Louis de Funès sau Norman Winsdom. Și de aici pînă la Tati, să zicem, abia rămîne un drum de parcurs, destule trepte de urcat.

Așadar, tot un fel de «pierdere de timp» ne propune și Stanley Kramer cu «O lume nebună, nebună, nebună». Însă la scara marilor dimensiuni: peliculă de 70 mm (pentru cinerama sau ecran panoramic), lungime de peste 4 500 m (adică aproximativ trei ore de proiecție), cheltuieli de producție cifrate la 9 milioane de dolari. Astfel de date nu pot lăsa indiferent pe nimeni. Sîntem puși în fața unui veritabil pahiderm comic. Și de vreme ce epoca noastră cunoaște tot felul de supradimensionări, de vreme ce există filme istorice-gigant și filme de aventuri-gigant, de ce n-ar avea și burlescul giganții săi? Măcar din punct de vedere al dimensiunilor să fie depășiți înaintașii...

Să lăsăm însă gluma la o parte. Stanley Kramer care ne-a deprins cu opere serioase și solide, întotdeauna situate în miezul problemelor contemporane (mai e nevoie să reamintim «Lanțul» sau «Procesul maimuțelor» sau «Procesul de la Nürnberg»?), nu s-a jucat nici cînd a pornit să realizeze această comedie. Registrul de expresie este — de la sine înțeles — altul; dar fervoarea realizatorului aceeași. Mari ambiții par să fi fost «ursitoarele» filmului: să pulverizeze, sub jetul satirei, patima banilor, goana descreierată după aur și în acest scop să adune laolaltă, ridicîndu-le la cub, toate născocirile care au asigurat de-a lungul deceniilor succesul și perenitatea filmului burlesc. După propria mărturisire a cineastului*), «O lume nebună, nebună, nebună» «este mai mult decît o comedie: e un spectacol și o întoarcere la izvoare, la Mack Sennett, Harold Lloyd, Chaplin, dar totul tratat într-o manieră modernă și «sofisticată»... Și filozofia filmului se poate rezuma astfel: rapacitatea este un cusur foarte urît».

Într-adevăr, pe măsură ce firul acțiunii se derulează și accidentele se înlănțuie implacabil sporind tensiunea comică și susținînd ritmul, personajele se urîțesc, își pierd cu atît mai mult virtuțile umane cu cît vor cu tot dinadinsul să-și justifice actele. Caracterele — sau mai degrabă caricaturile — puse în mișcare de Kramer nu se disting prin originalitate, ci prin modul cum evoluează în condițiile unor scheme știute. În zbuciumul lor de a ajunge primii la presupusa comoară, de a se împiedica unii pe alții prin orice mijloace (alianțe vremelnice se încheie și se desfac, fiecare denunță meschinăria celuilalt și-și exaltă așa-zisele merite dezinteresate, nu sînt neglijate nici măruntele șiretlicuri și nici marile potlogării), rivalii devin jalnic de ridicoli, desfigurați de spectrul averii care-i tentează și-i amețește.

Formula tradițională, de efect sigur, a cursei-urmărire, mult dilatată, constituie coloana vertebrală a filmului. Numai că, silit să păstreze în atenția spectatorilor cîteva grupuri (și nu un singur erou ca mecanicul de locomotivă din «Generalul» lui Buster Keaton, exemplu impecabil, avînd o puritate de cristal), regizorul nu izbutește să țină neîntrerupt într-o singură mînă toate atuurile, lasă să-i scape din vedere unele figuri în favoarea altora, urmărite mai consecvent,și pe parcursul acestei epuizante curse de fond își pierde întrucîtva răsuflarea, în ciuda hazului copios al multor episoade excelente. La sfîrșit, buna dispoziție scontată de realizator este, firește, obținută, mai ales grație unui final inspirat, de o reală strălucire. Totuși, cu prețul unei asemenea supralicitări în toate direcțiile, ceea ce ar fi trebuit să fie esențial apare difuz. Arcul voltaic al satirei se aprinde fără a lumina dinăuntru înțelesurile simbolice care rămîn, parțial, doar enunțate; ideea mare a filmului scapără fără să se și lanseze într-un zbor impetuos. Încărcătura de procedee, goana după poante, zelul cu care se aglomerează toată «tabla de materii» a repertoriului burlesc duc în cele din urmă la o îngreunare a ansamblului.

Ce rămîne de făcut? Să invocăm cu vicleană nostalgie conciziunea și șlefuirea micilor capodopere comice de pe vremuri, opunîndu-le gigantismului? Să aducem noi argumente în sprijinul mentalității care tinde să fetișizeze comediile clasice? Mai bine să lăsăm acasă ideile preconcepute și să nu uităm ce păsări rare sînt azi comediile cinematografice consistente. Să-i dăm deci lui Stanley Kramer creditul care i se cuvine pentru iscusința sa profesională, pentru bravura întreprinderii sale, pentru secvențele de valoare antologică existente în film (bunăoară distrugerea frenetică a stației de benzină, ori întîlnirea competitorilor în parcul unde e ascunsă comoara, ori amețitorul joc cu scara pompierilor). Și, în definitiv, să rîdem din toată inima, cît ne ține suflul, gustînd fără pretenții exagerate revederea cu Spencer Tracy, Mickey Rooney, Buster Keaton și alte «staruri» mai noi ale filmului și televiziunii de peste ocean.

Mihail LUPU

*) *Într-un interviu publicat de «Cahiers du cinéma» nr. 150-151 (decembrie 1963-ianuarie 1964).*

Fotografii de S. STEINER

Întru combaterea frigului...

CĂ LA CARTE

ORIZONTAL: 1) Carte de căpătîi — O seamă de cuvinte. 2) Împărăţii tematice. 3) Scuzele noastre... ca la carte — Salcim (reg.). 4) A face cunoştinţă cu... un volum Curs! — Rele! 5) «Din nou» de prin cronici — Două din carte! — O carte bună. 6) Diminutiv feminin — O stradă... din Paris. 7) Fluviu în Italia. — Literatură (abr. uz.) 8) Prima parte a rimei! — Un cititor... rar (pl.). 9) O hîrtie de valoare — Nu se citeşte, se spune. 10) Cartea prin poştă (dim.).

VERTICAL: 1) Cartea cărţilor. 2) Patrie a cuneiformelor — Prezent la încercare. 3) De demult, vechi — Apar în curs! 4) Nu-s ăştia — Buni de muşcat. 5) Liliana — Introducerea tuturor cărţilor! — Riu în Illyricum. 6) Intră-n foc! Carte! — Loc gol! 7) A treia roată la motocicletă — Om de cuvînt (înv.). 8) Pe veioză — Om cu carte (pl.) 9) E... tematică! — Dă înapoi. 10) Carte de vizită a cărţii Compuşi-ai... cărţilor (sing.).

Toma MICHINICI

Dicţionar: RUE, ARNO, EAS.

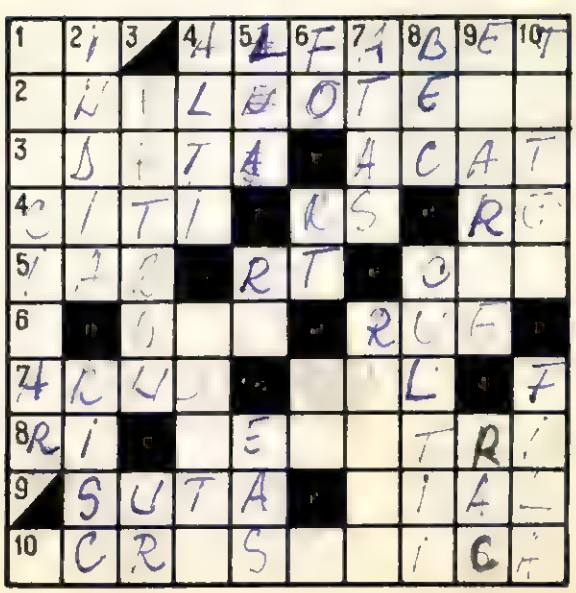

Se spune că...

■ ÎN VITRINA unei măcelării pariziene, specializată în vînzarea cărnii de cal, situată pe o stradă care duce la hipodrom, se putea citi următorul aviz: «Aţi avut ghinion la curse? Intraţi cu încredere! Veţi afla dulcea răzbunare!»...

■ ADMINISTRAŢIA unuia dintre cele mai mari cinematografe din New York susţine că după o zi de spectacole se scot din sală, în medie, cam 10 kg gumă de mestecat, 5 kg hîrtie, 1 kg staniol (noroc că în America nu se obişnuieşte consumarea seminţelor de bostan) şi 200 obiecte felurite printre care: mănuşi, nasturi, portofele, lanterne de buzunar, stilouri, haine, fulare şi — e drept, numai o dată — un cărucior de copii...

■ UNELE cantoane din Elveţia au afişat anul acesta pe şosele o serie de pancarte — avertisment pentru automobilişti — din care reproducem: «Dacă veţi conduce încet, veţi putea vizita oraşul nostru. Dacă veţi goni, veţi vizita doar cimitirul». Sau alta: «Încetiniţi! Oraşul nostru nu are spital»...

■ POTRIVIT unei anchete întreprinse de Institutul francez de statistică, în Franţa trăiesc 263 de cetăţeni care susţin că sînt descendenţi direcţi ai lui Napoleon Bonaparte, precum şi 46 de femei care pretind că se trag din familia Ioanei d'Arc...

■ PRINTRE numeroasele furturi de automobile care au loc zilnic în S.U.A. a fost reclamat unul pe care poliţia se jeneazâ să-l dea publicităţii. Circumstanţele furtului sînt normale, dar proprietarul maşinii furate declară că se numeşte Sherlock Holmes...

■ PENTRU sondarea opiniei publice asupra prejudecăţilor rasiale, o anchetă întreprinsă în S.U.A. a introdus într-un chestionar întrebarea: «Ce sentimente aveţi pentru popoarele: danirieni, piranieni şi valorieni?» O mare parte dintre persoanele întrebate, care îşi exprimaseră aversiunea faţă de negri sau evrei, au declarat că nu pot suferi aceste popoare. «Aceste popoare» însă au fost inventate de autorii anchetei...

■ UN ZIARIST francez a întreprins o anchetă printre ghizii Muzeului Luvru, interesîndu-se care este cea mai frecventă întrebare pe care le-o adresează vizitatorii. Dezamăgit, el a aflat că cea mai frecventă întrebare este: «Cu ce daţi parchetul sălilor de este atît de strălucitor?»

PUNCT ŞI DE LA CAPĂT

● Poliţiştii din Bremen (R.F. a Germaniei) au devenit mai vioi, mai uşurei. Chiar şi cei mai în vîrstă nu ezită — atunci cînd e nevoie — să sprinteze, şi încă cum! Această nouă vitalitate a poliţiştilor din vechiul port hanseatic se datorează folosirii miraculosului KH 3 (cunoscutul nostru GEROVITAL) — pilula tinereţii creată de prof. dr. Ana Aslan, directorul Institutului de geriatrie din Bucureşti. «Dormim mai bine», «Nu sîntem obosiţi la terminarea serviciului», «Sîntem mai calmi», iată răspunsurile date de cei 340 de poliţişti folosiţi la testarea eficacităţii Gerovitalului. De KH3 se interesează acum şi poliţia britanică. Bătrînul Scotland Yard va experimenta eficacitatea produsului pe o sută de poliţişti aleşi — bineînţeles — nu dintre cei mai tineri.

● Înapoiat din America, Gilbert Bécaud povesteşte că a văzut în vitrina unei librării din New York biblii oferite la preţuri foarte reduse. Oferta era însoţită de următoarea reclamă: «Satana însuşi se sperie cînd vede biblii la preţuri atît de scăzute».

● Începînd din luna februarie a acestui an, o bună parte din marile magazine şi case de modă pariziene au hotărît să-şi înlocuiască vitrinele obişnuite de pînă acum cu ecrane de telecinema în culori, care vor prezenta trecătorilor atît mărfurile existente cît şi secvenţe din dialogurile vînzătorilor cu clienţii.

● Pe căile elveţiene circulă acum trenuri la care se ataşează vagoane speciale pentru distracţia călătorilor. În aceste vagoane se poate dansa tot timpul voiajului. Pentru mai multă atracţie se organizează şi concursuri de dans cu premii.

• memento •

carte

● **Loot...**, roman de Maria Arsene. Un pașnic și respectabil tren-ambulanță al Crucii roșii germane încearcă în august 1944 să se strecoare prin crîncenul gării Ploiești spre Brașov și de acolo, mai departe, către orașele zguduite de bombe ale celui de-al III-lea Reich. În acel august torid, cîțiva membri din unitățile Forțelor Patriotice opresc convoiul de vagoane. Dar în loc de mîlitari grav răniți sau ofițeri hitleriști sănătoși și camuflați sub bagaje este descoperită una dintre cele mai abjecte și de neînchipuit ticăloșii ale lui Hitler et Co. Un tren bordel. Maria Arsene descrie nu numai terifiantul climat în care femeile erau condamnate și obligate să servească drăgostea, dar și evocă și disperatele lor eforturi de evadare. Acțiunea romanului e relatată într-un ritm alert, asemenea unor fulgurante secvențe de film. Cartea e în curs de apariție la Editura pentru literatură și are o postfață de Tudor Teodorescu-Branițe.

● În Editura pentru literatură au apărut două volume antologice din lirica lui **V. Voiculescu** (s-au îngrijit de alcătuirea ediției: Aurel Rău, care o și prefațează, I. Voiculescu și V. Iova). Reapariția editorială (e drept, cam tîrzie) a poeziei voiculesciene prilejuiește reconsiderarea unui artist al cuvîntului despre care G. Călinescu spunea încă din 1933 că e unul dintre cei mai de seamă poeți contemporanii. După apariția, în anul trecut, a celor două volume de nuvele și povestiri, care ni l-au relevat postum pe V. Voiculescu ca pe un scriitor prozator, reintegrarea liricii lui în circuitul poetic îl așază temeinic în bibliotecî alături de marii stîlpitori ai generației sale.

● Mihail Crucianu a prezent în vitrinele librăriilor cu un volum de **Versuri**. Ciclurile care formează volumul: Spre cetatea zorilor (1912), Altare noui (1915), Fericirea celorlalți (1920), Lauda vieții (1945), marchează itinerarul liric al unui poet de fină sensibilitate, de plastică și muzicalîtate expresivă (Editura tineretului)

● Recenta carte de **Versuri** a lui Eugen Frunză aduce, în contextul poeziei sale, nota unei confesiuni mai adînci te, mai directe. De aici sporul de emoție și autenticitate (Editura pentru literatură)

● O dată cu apariția primului număr pe anul 1968, revista **Viața românească** se prezintă cititorilor într-o nouă haină grafică. Grija pentru o machetă îmbietoare la lectură e evidentă. De asemenea, conținutul acestui număr incită interesul. Spicuim: Eugen Ionescu — jurnal în fărîme; cîteva poeme inedite de Lucian Blaga; un omagiu cald și avizat închinat memoriei lui Tudor Vianu (70 de ani de la naștere); cronica literară de Paul Georgescu și Ov. S. Crohmălniceanu... Și încă o surpriză: începînd cu acest număr, fiecare exemplar al revistei va fi însoțit de un Caiet al «Vieții românești» consacrat unui tema inedita. Caietul primului număr: poezia criticilor, critica poeților.

teatru

● **Pur și simplu o criză** de Ionel Hristea, dramă cu tente melodramatice, abordînd probleme ale eticii profesionale — în domeniul creației muzicale — cu generalizări umane mai simple, cel puțin în intenție. D.D. Neleanu a compus un spectacol sincer, simplu și eficient, cu momente de bună tensiune dramatică. Foarte interesante și sugestive decorurile lui Șt. Habinski. Dintre interpreți se detașează: Leopoldina Bălănuță, Ion Marinescu, Vasile Gheorghiu, Tudorel Popa. Nu-i o piesă de zile mari ci, pur și simplu, un spectacol bine lucrat (Teatrul Mic).

● O nouă versiune a lui **Platonov** de Cehov a abordat Gh. Harag la Tg. Mureș. O bună echipă actoricească încheagă spectacolul: Lorand Lohinski, Tannai Bella, Erdős Irme, Dukasz Anna, Csorba Andras. Foarte bună scenografia Floricăi Mălureanu.

● Ocupînd un loc firesc în repertoriul unui Teatru Național, **Apus de soare** se joacă la Craiova. În regia eficientă a lui Gh. Jora, Vasile Cosma înregistrează un nou succes actoricesc în rolul lui Ștefan. Foarte izbutită este și realizarea rolului Oana de către tînăra actriță Luminița Iacobescu. Scenografia lui Mihai Tofan, exterioară, decorativă doar.

● **Ploaie de nu mă uita**, de Valentin Avrigeanu, la Teatrul de stat din Oradea. Feerie cam naivă și inegală, adresîndu-se și copiilor și maturilor, cu rezultate incerte. Regia, Valeriu Grama. Scenografia, Eliza Popescu-Zisiade Joacă Jean Săndulescu, Octavian Ulieu, N. Toma, George Pintilescu, Ion Pator, Gina Nicolae.

● Teatrul de păpuși din Tg. Mureș a trecut în turneu prin Capitală cu două spectacole: **Toldy** (poem istoric) și **Gulliver**, remarcabili spectacol în scenografia și regia lui Pall Antal

● Teatrul tineretului din Piatra Neamț a inclus în repertoriul permanent spectacole literar-artistice destinate elevilor. Prima reprezentație de acest fel a cuprins versuri scrise de poeți contemporani români și străini și două piese într-un act.

● **Nunta din Peruggia** de Al. Kirițescu, la Teatrul de stat din Arad. Un spectacol interesant, realizat de regizorul Dan Alexandrescu Bună scenografia lui Sever Frențiu, reconstituind cadrul cald în lumini al Renașterii. Cîteva compoziții actoricești: Liviu Mărtinuș, Lucia Georgian, Victor Ionescu, Zoe Muscan.

Leopoldina Bălănuță

● **Iată femeia pe care o iubesc** — un text dramatic de Camil Petrescu, mai puțin cunoscut — la Teatrul de stat din Botoșani. De o construcție dramatică aparte, replică antipirandelliană, piesa a fost montată, cu ambiții intelectuale, de Gh. Miletineanu. În rolurile principale: Aurel Ionescu, Anca Andreescu-Crețu (într-un dublu rol), Mircea Crețu.

muzică

● Dirijorul italian **Napoleone Annovazzi** este cunoscut iubitorilor de muzică din țara noastră, în rîndurile cărora și-a cîștigat numeroși admiratori. Avem prilejul să-l vedem, de astă dată la pupitrul dirijoral al Filarmonicii «George Enescu», într-un program substanțial. Partita pentru orchestră, lucrare preclasică, după cum o arată și titlul, de Petrassi; Simfonia I în Mi minor de Jean Sibelius; Simfonia concertantă de W. A. Mozart, în care se face apel la două instrumente solișe — vioară (**Varujan Cozighian**) și violă (**George Popovici**) (18 februarie — sala Ateneu).

● Programul concertului săptămînal al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii ne oferă prilejul plăcut să ascultăm sau să reascultăm trei lucrări reprezentative pentru muzica simfonică franceză contemporană, însuși dirijorul concertului, André Jolivet, fiind un reprezentant de marcă al ei. Iată programul: În primă audiție «Creația lumii», una dintre numeroasele compoziții pentru balet ale lui Darius Milhaud; Concertul pentru pian și orchestră de André Jolivet — solist **Constantin Ionescu-Vovu**; Simfonia a III-a de Albert Roussel

● O surpriză cu totul insolită ne rezervă Opera Română: în spectacolul de balet «Frumoasa din pădurea adormită» de P. I. Ceaikovski, rolul zînei Carabosse este deținut nu de o frumoasă ci de... un frumos — baleriul **Adrian Caracaș** (în definitiv, Milița Gheorghiu a jucat o vreme întreagă pe Coana Chiriță...) (18 februarie)

● Periodicitatea cu care sînt organizate concertele de muzică populară românească trebuie salutată avînd în vedere popularitatea de care se bucură asemenea manifestări. Acum ne reîntîlnim cu o seară de frunzași ai genului **Ionel Budișteanu**, în dubla sa calitate de violonist-solist și de dirijor al orchestrei «Barbu Lăutaru», și soliștii vocali **Angela Moldovan, Irina Loghin, Benone Sinulescu, Ion Cristoreanu, Emil Gavriș, Ion Luican** ș.a. (duminică 18 februarie, ora 16.30 și 20 — sala Ateneu).

disc

● **Flavia Buref**, autoare a textului de indiscutabil succes «Ploaia și noi», persevorează, și apare acum ca solistă a discului 45-EDC-923. Vocea temperamentală a Flaviei Buref ne face cunoștință cu Salvatore Adamo («Asculță marea» și «Acum a prea tîrziu»), cu Cristophe («Marionetele») și Mendez («Și dacă ne vom întîlni»)

● **Constantin Drăghici** interpretează muzică ușoară universală. Adică: «Merci cherie» — de Udo Jürgens, «Tres palabras» — de O. Ferrares, «Noche di ferragosto» — de Migliacci, Zambrini, Enriquez și «Athena» — de Manos Hadjidakis. Bineînțeles în versiuni românești semnate de G. Trandafirescu și A. Udriște. Ah! Traducerile... Orchestra Al Imre (EDC-921).

● Trei orchestre: a Radioteleviziunii, cea condusă de Bebe Prisada și «Electrecord» o acompaniază pe noua vedetă a discului (cunoscută nouă de la televiziune): **Lidia Andronescu**, care însă nu reușește mare lucru. Mai acceptăm (EDC-919).

cinema

● **Înnorare trecătoare.** Regizorul maghiar Marton Keleti («Caporalul și cerbiatka», «Povestea prostiei mele») face exerciții de meșteșug cinematografic, cînd în registru serios, cînd într-unul comic, de rîndul acesta deopotrivă de inconsistent și într-un registru și în celălalt. Interpreți: Imre Sinkovits («Două reprize în iad», «Alba Regia»), Lajos Basci, Judith Halasz, Tamas Major.

● Tony Richardson este din nou prezent cu o reluare binevenită: **Tom Jones**, spirituală și acut modernă interpretare a romanului ce poartă semnătura iluministului H. Fielding.

Albert Finney

● Mari actori pe ecranele noastre: **Albert Finney** («Tom Jones»), **Laurence Harvey** («Robin»), **Nevena Kokanova** («Ces mai lungă noapte», «Ocolul»), **Rita Tushingham** («Capcana»).

● Cinemateca bucureșteană își ține frumoasele-i promisiuni făcute la începutul stagiunii: seriile de diminează (cu bilete la casă) unele din filmele de ținută care au trecut în ultimii ani pe la noi, filme cărora le ducem dorul. După cîte săptămîna aceasta am revăzut excepționalele **Dragoste neîmplinită** (traducere autohtonă cum nu se poate mai nepotrivită și mai melodramatică a filmului lui W. Has «Arta de a fi iubită»), cu Barbara Krafftowna și Zbigniew Cybulski și **Zidul tăcut** (regia — K. Kochyno).

plastică

● **Camilian Demetrescu** — pictură. O expoziție pregnantă prin care artistul (cu a cărui colaborare revista noastră se mîndrește) tentează să-și deschidă un drum propriu, fără mimări. Lucrările expuse sînt rodul unor reflexii mai îndelungate, susținute și teoretic. Pentru pictor eterna poate fi exprimată esențial prin culoare. Relațiile posibile între cele șapte culori ale spectrului cromatic sînt capabile să acopere întreg registrul afectiv al sensibilității umane. Pornind de la această premisă, artistul a căutat un nou punct de plecare estetic și tehnic, iar actuala expoziție este prima etapă a acestui drum, predominată de teme esențiale ale existenței: visul, dragostea, durerea, singurătatea etc. (Galeriile de artă, bd. N. Bălcescu nr. 23.)

● **Arta etruscilor.** Un amplu documentar arheologic în imagini al unei civilizații de mult dispărute. O cronologie riguroasă prezintă cele patru perioade ale evoluției culturii etrusce: epoca villanoviană (secolul IX-VIII î.e.n.) ilustrată prin obiecte funerare, bronzuri și vesela prețioasă; cea orientalizantă (700-575 î.e.n.) caracterizată prin importul de obiecte din orientul mediteranean și primele manifestări ale picturii funerare și ale sculpturii de mari proporții; cea arhaică (575-460 î.e.n.) cu pictura, arhitectura, sculptura miniaturală în bronz și teracotă, lucrarea aurului etc.; în sfîrșit epoca clasică și elenistică (circa 460-sec. I. î.e.n.) care reprezintă un puternic transfer de inspirație greacă în arta etrusă (Sala de expoziții a I.R.R.C.S. str. M. Eminescu nr. 8)

● **Arta plastică din R.F. a Germaniei.** Toate tendințele artei moderne ale secolului nostru, de la expresionismul abstract la abstracționismul liric, de la op-art la pop-art, sînt reprezentate în această selecție. Dacă majoritatea artiștilor sînt nume necunoscute publicului nostru, nu-i mai puțin adevărat că Willi Baumeister (1889-1955) este un artist de rezonanță europeană, a cărui operă de-a lungul timpului are afinități cu neoplasticismul și constructivismul, ca să evolueze în larg meandre spre un stil personal, adesea evocîndu-l pe Miro în expoziție întîlnim și o lucrare dintr-o serie celebră «Montaruo» (1953) (Sala Ateneului)

● **Magnum.** Pentru lumea fotoreporterilor «Magnuma e un cuvînt aproape magic, un simbol al virtuozității instantaneului. Grupul «Magnuma a strîns sub emblema sa nume prestigioase ale fotoreportajului acestui secol, mari artiști care s-au aflat totdeauna în punctele fierbinți ale globului: Robert Capa, celebru fotoreporter al războaielor din ultimii 40 de ani, H. Cartier-Bresson, David Seymour (prezent în expoziție cu un impresionant fotoreportaj despre celebrul critic de artă Bernard Berenson), Bruce Davidson, Werner Bischof și încă mulți alți ale căror imagini sînt prezentate sub titlul: «Lumea văzută de fotografii Magnum». O expoziție pe care o recomandăm. (Galeriile de artă fotografică — Brezoianu nr. 23-25).

televiziune

Ne luăm rămas bun de la admirabilele spectacole în alb de la Grenoble, Chamrousse, Autrans, St. Nizier, Alpe d'Huez, nu fără a aduce din nou mulțumiri televiziunii care ne-a dat prilejul să vedem aproape tot ce a fost acolo mai frumos, mai palpitant... Reintrăm, parcă prea brusc, în programe care nu ne amenință cu nimic ce ne-ar putea scoate dintr-ale noastre...

Tarzan, fost rege al junglei și actual tătic de treabă, și-a terminat serialul. Pe cînd o veste la fel de plăcută de la Richard Kimble (por favor!)?...

Cîteva recomandări, totuși:

DUMINICĂ 18 FEBRUARIE Ultima zi a J.O. programează spectaculoasele sărituri de la trambulina mare (13.45-16.00) și ceremonia de închidere, incluzînd un spectacol pe gheață (21.00)

● Mai putem vedea astă-seară **Teatru în studio** — «Doamna brună din sonete» de G.B. Shaw, în interpretarea Teatrului de stat din Tg. Mureș (20.00)

MARȚI 20 FEBRUARIE. Succesorul lui Tarzan se cheamă **Thierry la Fronde**. Am auzit despre el numai lucruri bune (20.00) ● **Albumul de poezie** se deschide la una din cele mai strălucitoare, mai pure și mai inteligente pagini ale sale. Nicolae Labiș (20.30) ● Emisiunea de cultură generală **Istoria teatrului românesc** prezintă prima parte a capitolului intitulat «I.L. Caragiale» (20.40)

MIERCURI 21 FEBRUARIE. **Interpretul preferat**, rubrică întocmită la cererea telespectatorilor, ne aduce pe micul ecran vechi și plăcute cunoștințe, interpreți de muzică populară românească. Maria Pietraru, Angela Buciu, Marinică Iordache (20.00) ● **Bette Davis** apare, de astă dată, într-o comedie: «Caut drăgostea» alături de Leslie Howard și Olivia de Havilland (21.15)

JOI 22 FEBRUARIE. «Oameni în alb» se intitulează emisiunea de știință având ca obiect cunoașterea unor frumoase succese ale medicinei românești (20.30) ● La **Studioul mic**: «Scafandrierii», o comedie de Tudor Mușatescu (21.25) ● Competent și amabil, ca întotdeauna, George Sbîrcea ne va conduce prin încă unul din **Orașele muzicii**: Hamburg (22.00)

VINERI 23 FEBRUARIE. Un reportaj din ciclul denumit a'68-a: Uvertura pe Dunăre (20.35) ● **Parada vedetelor** — o avanpremieră la Festivalul internațional de muzică ușoară, Brașov 1968 (21.15)

SÎMBĂTĂ 24 FEBRUARIE. Emisiunea intitulată **Întîlnire cu...** este aproape întotdeauna reușită în ciuda duratei ei de numai 15 minute (sau, poate tocmai de aceea). Astă-seară — Magdalena Popa (21.00) ● O emisiune muzical-coregrafică «Opus-pocus nr. 1», se recomandă atenției prin cîțiva interpreți marcanți: Coca Andronescu, Margareta Pîslaru, Dem Rădulescu, Sergiu Ciolu, Dumitru Furdui, Ovid Teodorescu (22.05).

Maria Pietraru

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 7 din 18 februarie

I. Bologna-Lanerossi	1
II. Brescia-Mantova	1
III. Cagliari-Fiorentina	x
IV. Milan-Inter	x
V. Napoli-Spal	1
VI. Roma-Sampdoria	1
VII. Torino-Juventus	x
VIII. Varese-Atalanta	1
IX. Bari-Catania	1
X. Genoa-Catanzaro	x
XI. Padova-Palermo	2
XII. Reggia-Verona	x
XIII. Potenza-Foggia	x

coperta noastră

Echipa de biatloniști români participanți la ediția jubiliară a Jocurilor Olimpice de iarnă de la Grenoble.

Fotografie de Bazil DUNĂREANU

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

UN PUNCT PE HARTĂ

SEATTLE

– corespondență de la Th. HRISTEA –

Orășelul universitar.

Unii afirmă că ar fi cel mai frumos oraș american. Nu știu în ce măsură au dreptate. Argumente — desigur nu imbatabile, desigur nu lipsite de o doză de subiectivism — există. Așezat pe terase, înconjurat de munți, scăldat de apele golfului Puget, Seattle este un oraș al parcurilor, al vegetației luxuriante; lacurile Union și Washington, abundența podurilor suspendate și plutitoare (Evergreen Point Bridge este o adevărată autostradă de beton, lungă de aproape 9 kilometri, ce traversează lacul Washington), puzderia de insule din imediata lui apropiere, construcția îndrăzneață a turnului Space Needle — acul cosmic — de pe înălțimea căruia am admirat întreaga panoramă a orașului și a împrejurimilor sale sînt numai cîteva dintre elementele cărora așezarea le datorează farmecul și pitorescul. Dar Seattle, oraș pe coasta Pacificului, în extremitatea nord-vestică a Statelor Unite, aproape de frontiera canadiană, reprezintă azi mult mai mult decît un oraș cunoscut pentru frumusețile cadrului său natural și contribuția, de loc neglijabilă, adusă acestora de urbaniști și arhitecți, mult mai mult decît un apreciat centru turistic.

Mi s-a spus că, în urmă cu mai puțin de 100 de ani, în 1880, Seattle era o așezare modestă cu vreo 3 500 de locuitori, înghebată în jurul cîtorva fabrici de cherestea. Poziția geografică deosebit de avantajoasă comunicărilor maritime și mai cu seamă excepționalele resurse hidroenergetice din împrejurimi au făcut din el, în acest răstimp relativ scurt, principalul oraș (circa 1 800 000 locuitori) al statului Washington, un mare port comercial și piscicol, cel mai important centru financiar, industrial și comercial al nord-vestului Statelor Unite.

«Specialitățile» industriale ale Seattle-ului sînt cît se poate de variate — metalurgie și prelucrarea metalului, produse alimentare, confecții, prelucrarea lemnului etc. Cea mai mare pondere o au însă construcțiile navale și aeronautice. Aici, la Seattle, își are sediul una dintre marile uzine ale Companiei aviatice Boeing, care, după cum se știe, a construit în timpul războiului uriașele «fortărețe zburătoare», a produs și produce reactoare transoceanice, lucrează în domeniul rachetelor teleghidate, ocupîndu-se în prezent și de crearea celui mai redutabil concurent american al supersonicului franco-englez de pasageri Concorde — Boeingul care va transporta cu o viteză de peste 3 000 km pe oră un număr de aproape 500 pasageri.

Seattle este totodată sediul Universității statului Washington, ale cărei facultăți cuprind 21 000 studenți. Este una dintre cele opt universități americane în care se predă limba română. Lectoratul a fost inaugurat aici în 1966 de către James Augerot, care lucrase un timp ca profesor de limba engleză la Cluj. S-au înscris la început numai doi studenți. După ce, de curînd, mi-am început aici activitatea de lector, numărul studenților și auditorilor celor două cursuri pe care le țin a crescut la 18 — ceea ce reprezintă după părerea mea destul de mult, avînd în vedere că e vorba de o limbă vorbită într-o țară atît de îndepărtată... Pînă la sfîrșitul anului universitar sper că studenții mei se vor descurca destul de binișor în românește. Cîțiva dintre ei vor veni probabil și în țara noastră — la cursurile de la Sinaia — și vor putea cunoaște și poporul român, nu numai limba pe care o vorbim.

Am fost solicitat să colaborez și la alcătuirea unui manual de limba română pentru uzul studenților americani. Mărturisesc că modesta contribuție pe care o aduc aici la predarea limbii române îmi procură satisfacții cel puțin tot atît de mari ca acelea care mi se oferă la Seattle, în mijlocul frumuseților și al oamenilor lui.

Evergreen Point Bridge, unul dintre cele mai mari poduri plutitoare din lume

cadran internațional

moda reproșurilor

Moda a trecut din Asia în Europa și a fost aprobată chiar în Africa. Începutul l-a făcut generalul ce și-a atribuit titlul de președinte al Vietnamului de sud — Thieu — și care a adresat Washingtonului reproșuri destul de blinde pentru că nu este «consultat». Pak Cijan Hi, instalat la Seul, de asemeni în fotoliul prezidențial, s-a dovedit mai nervos. El a amenințat pe protectorii săi americani cu revizuirea tratatelor, retragerea trupelor sud-coreene din Vietnam și multe altele. S-a îmblînzit totuși repede și a promis să renunțe la obstrucții. Moda reproșurilor a traversat oceanele și a găsit imitatori și la Lisabona. Amiralul Americo Thomaz — egal pe planul funcțiilor cu Thieu și Hi — și-a revărsat nemulțumirea față de «aliații» occidentali în termeni lipsiți de menajamente.

Amiralul a pornit într-o aventură africană, încercînd să ridice moralul slujbașilor Lisabonei detașați pe continent. În Guineea zisă portugheză, în care patrioții controlează o mare parte a coloniei, Americo Thomaz a rostit mai multe discursuri. Ne-a reținut atenția cel pronunțat la Bissau. Președintele afirma că este «trist și regretabil că Portugalia suportă greutățile unui război pe care nu-l dorește». Dar cine obligă Portugalia să poarte acest război dureros și costisitor? Nu cumva ambițiile coloniale ale Lisabonei? Despre ele Americo Thomaz n-a pomenit nimic. În schimb, a pretins că armata colonială, masacrînd pe africani, incendiind satele și umplînd închisorile cu oameni nevinovați, «apără civilizația creștină occidentală». Opera caritabilă pe care Lisabona o întreprinde în Africa s-ar părea că nu găsește înțelegerea «aliaților» săi din N.A.T.O., dornici să evite tot ceea ce le-ar putea compromite interesele majore în Africa.

Numai astfel pot fi explicate afirmațiile lui Americo Thomaz în legătură cu «spiritul de abandon care se manifestă în sînul lumii occidentale, acest gen de lașitate autodistrugătoare care rămîne pentru noi sinonimă cu trădarea». Adresa nu se pare destul de precisă. Numai că Washingtonul s-a cam imunizat, de nevoie, la reproșurile protejaților săi. Toate modele sînt trecătoare...

M. RAMURĂ

exit ottaviani

La Roma, cîteva apariții editoriale au constituit recent o mică senzație. Printre ultimele titluri traduse în italiană se numără două dintre cărțile preotului francez Marc Oraison: «Moartea și după...» și «Celibatul». Elementul insolit, pe care presa romană a ținut să-l remarce, constă în disparița de pe primele file ale acestor volume a celebrului «imprimatur», formulă prin care autoritățile catolice avizau editarea lucrărilor considerate de ele conforme cu normele și rigorile bisericii. Nelipsitului — pînă de curînd — «imprimatur» i s-a substituit, în cazul cărților lui Oraison, formularea: «Dat fiind caracterul de cercetare al acestei opere, sfinția-sa este autorizată să-și publice volumul».

Evenimentul a fost pus în relație directă cu recenta retragere a cardinalului Ottaviani din funcția de conducător al Congregației pentru doctrină (care se trage din Sfîntul Oficiu, acesta fiind la rîndul său vlăstarul legitim al Inchiziției). Ottaviani, ultimul supraviețuitor al faimosului «Pentagon al cardinalilor» de pe vremea lui Pius al XII-lea (care funcționa ca un fel de «trust al creierului» pe lîngă acel papă), era unul dintre exponenții de vază ai tendințelor conservatoare ale bisericii catolice. Considerîndu-l sub acest aspect, presa italiană n-a precupețit la timpul respectiv epitetele la adresa lui: «il carabiniere della Chiesa» (jandarmul bisericii) se numără probabil printre apelativele cele mai îngăduitoare. «La Sfîntul Oficiu — își amintește săptămînalul «Espresso» — Ottaviani devenise «ciocanul» (alții spun «securea») tuturor «novatorilor», de orice fel». Pentru aceeași publicație, tocmai datorită lui, Sfîntul Oficiu a reprezentat «ultimul și cel mai îndîrjit meterez al războiului rece pînă la sfîrșitul pontificatului pacellian» (Pacelli era numele mirean al papii Pius al XII-lea).

Mutațiile care au angajat biserica catolică în ultimii ani, sferele ei cele mai înalte, au dus la deteriorarea continuă a autorității lui Ottaviani, mai ales după întrunirea Conciliului Vatican II și declanșarea procesului de «modernizare» a bisericii, cărora cardinalul li s-a opus de pe poziții le unui adevărat Don Quijote al imobilismului. Ca președinte al Comisiei pentru doctrină a conciliului, el a trebuit să asiste neputincios la atacarea propriilor sale teze de către adepți ai «reformelor» pe care odinioară îi persecutase cu eficiență; ca șef al Comisiei pentru problemele natalității s-a găsit, de asemenea, pus în minoritate; aplicarea reformei Curiei a început chiar în Congregația pe care o conducea, prin abolirea indicelui de cărți interzise.

Adepții «întineririi» și «modernizării» bisericii, despre care vorbea papa Paul al VI-lea, jubilează în sfîrșit acum, cînd, după ce s-a cramponat atîta vreme pe pozițiile sale, Ottaviani a părăsit în cele din urmă scena; în acest timp, cardinalul, întru propria-i consolare, oferă interviuri presei italiene, care — scrie «La Tribune des Nations» — «nu sînt decît confesiunile postume ale unui spirit reacționar».

Corneliu VLAD

printre cifre

● Un ziar venezuelean — «National», din Caracas — a avut recent originala idee de a stabili un clasament al... loviturilor de stat militare din America Latină în ultimii 36 de ani. Iată-le: primul loc îl dețin — la egalitate — Ecuador și Bolivia, cu cîte 9 lovituri de stat; cele două țări sînt urmate, în ordine, de Argentina și Paraguay — cu cîte 7 fiecare, Guatemala și Salvador — 6, Brazilia și Haiti — 5, Venezuela, Peru, Republica Dominicană — 4, Panama — 3, Chile, Columbia, Honduras — 2, Costa Rica și Nicaragua — 1. Brlanț, nu glumă!...

● În Republica Sud-Africană există și 1 600 000 mulatri — așa-numiții coloureds — «reprezentați» pînă acum în parlament de 4... albi. La deschiderea actualei sesiuni parlamentare guvernul de la Pretoria a anunțat că, în cadrul măsurilor «menite să dea comunităților nealbe noi responsabilități», consiliul reprezentativ al populației mulatre (Coloured Peoples Reprezentative Council) va fi în viitor ales, și nu numit ca pînă-n prezent. Noile «responsabilități» se vor traduce însă — cum subliniază cunoscătorii scenei politice sud-africane — prin... suprimarea celor patru locuri din parlament.

● Pentru marile orașe industriale occidentale, anul 1968 — după cum se menționa în săptămînalul francez «L'Express» — va fi «dacă ar fi să se dea crezare promisiunilor..., anul ofensivei în favoarea aerului curat». Comentînd hotărîrea adoptată în urmă cu puțină vreme de guvernul american de a aloca 428 milioane de dolari, repartizați pe trei ani pentru lupta împotriva poluării aerului, publicația «Business Review» arată că este derizorie pentru asigurarea unui aer cît de cît respirabil pentru locuitorii marilor centre din S.U.A. — pentru aceasta fiind necesari 3 miliarde de dolari pe an pînă în anul 2000

● Iată, exprimat în cifre, «entuziasmul» tineretului portughez față de războiul colonial dus în Africa: din 70 000 de tineri ajunși la vîrsta recrutării, 13 000 nu s-au prezentat nici la vizita medicală premergătoare, iar mulți alții au fost dați dispăruți după aceea. În total numărul recunoscut de autorități al dezertorilor în 1967 a fost de 14 000...

san remo XVIII

—corespondență specială pentru „Flacăra"—

Juriul celui de-al XVIII-lea Festival al cîntecului italian ce s-a ținut la San Remo între 2 și 4 februarie l-a declarat învingător pe un tînăr cîntăreț italian, puțin cunoscut în străinătate, Sergio Endrigo, autorul bucății «Cîntec pentru tine». Acest festival, cel mai cunoscut dintre numeroasele manifestări muzicale italiene, s-a caracterizat prin prezența unor mari nume ale cîntecului american, precum Louis Armstrong, vibrafonistul Lionel Hampton, Eartha Kitt, cunoscuta cîntăreață neagră care, cu cîteva săptămîni în urmă, în timpul unei primiri la Casa Albă, a făcut-o să plîngă de iritare pe d-na Johnson, amintindu-i condițiile negrilor și războiul din Vietnam. Totuși ei n-au avut orea mult succes. Armstrong a sfîrșit pe unul din ultimele locuri, iar Eartha Kitt a fost eliminată din prima seară.

Unul dintre cei mai cunoscuți autori de muzică ușoară italieni a stabilit astfel formula unui cîntec: 25% dragoste, 25% ură sau desperare, 15% melancolie, amintiri, nostalgie, 7-8% trădări în dragoste. Restul este distribuit egal între sărutări, visuri, lacrimi, lună, mare etc. O formulă infailibilă.

Festivalul de la San Remo, în afară de a fi un eveniment al muzicii ușoare, urmărit la televiziune de nu mai puțin de 30 de milioane de italieni (mai mult decît jumătate din populație), e o mare afacere economică. Cîntăreții sînt angajați și plătiți de casele de discuri ce dețin proprietatea textelor și a muzicii. Un succes la San Remo înseamnă posibilitatea de a-ți vinde cîntecele pe piețele străine. Cît despre manifestare, ea este o amețitoare horă a miliardelor. Dînd ascultare unor voci, care de altfel n-au fost niciodată dezmințite, se spune că Frank Sinatra ar dori (împreună cu Sophia Loren) să cumpere localul unde se ține festivalul și să-i controleze astfel toată activitatea. Popularul cîntăreț italo-american, proprietar de localuri de noapte în Nevada, ar avea intenția să transforme liniștitul orășel din Liguria într-un Las Vegas european.

Cu Festivalul de la San Remo s-a deschis oficial viguroasa stagiune a cîntecului italian. În timpul anului se vor desfășura în Italia mai mult de 50 de astfel de manifestări.

Gianfranco BIANCHI

Cîțiva dintre participanți (de la stînga la dreapta): Lara Saint Paul (o cîntăreață italo-somaleză), Louis Armstrong, Claudio Villa, care în acest an a asistat la festival ca jurnalist, și Eartha Kitt.

CRONICA DE TREI SECUNDE

NICI O SPERANȚĂ!

Un medic e un om care nu se teme de adevăr și doctorul Lhermitte nu s-a temut. Să-i fim recunoscători doctorului Lhermitte. Cu o duritate absolut necesară în acest domeniu, domnia-sa a declarat la televiziunea franceză că o grefă a creierului nu e posibilă nici azi, nici mîine, niciodată. A înlocui creierul unui om — prost, să zicem, de dă în gropi — printr-un alt creier — deștept foc — e o operație irealizabilă. Sigur că ar fi de dorit în anumite cazuri; mai mult ca sigur că ar fi obligatoriu, în alte cazuri. Chiar oameni foarte inteligenți — cei care au o nobilă suspiciune la ceea ce le trece prin cap — și-ar dori deseori o minte nouă, denumită popular «cea de pe urmă». Ei bine, domnilor (și, firește, doamnelor), nu! Lhermitte e categoric: creierul nostru are vreo 14 miliarde de celule nervoase și complexitatea conexiunilor dintre ele face practic imposibilă o «sudură» convenabilă între «materialul» donatorului și primitor. Pe urmă, ca să funcționeze, un creier — grefat sau nu, nou sau vechi — are nevoie neapărat de un «capital», de achiziții, de «învățături» («apprentissages» — spune francezul) care — vai! — se însușesc individual în cursul unei vieți «personale» și diferă — e trist, dar e adevărat — de la om la om. «Să fie clar — conchide nemilos Lhermitte — schimbarea creierului nu va fi niciodată realitate»...

Deci, doamnelor și domnilor, nici o speranță. Trebuie să ne descurcăm numai cu ce avem în inventar; nu contați pe altceva, faceți ce știți — aceasta e situația.

BOX ȘI ISTORIE

Unii susțin că ideea meciurilor ăstora de box fictiv prin ordinatoare electronice ar veni din lipsa unor meciuri pasionante între campionii actuali. «Nu mai avem box ca lumea, de ce să nu vedem ce-ar face Rocky Marciano cu Max Baer, oameni care în viața lor nu au schimbat pumni»? Alții, mai filozofi, leagă meciurile astea de aspirația secretă a omului spre violență, bătălii necunoscute și lupte nemaiauzite. Unii vorbesc de publicitatea unor mărci de ordinatoare, alții de melancolie, mai e și categoria celor care zic că totul e o năzdrăvănie gratuită. Să facem un cocteil din toate aceste explicații, să nu căutăm adevărul, să vedem dacă «metoda» n-ar putea fi extinsă în domenii și mai serioase. În domeniul bătăliilor și războaielor, de pildă. Ce-ar fi dacă am încredința mașinilor, după o «fișare» prealabilă a parametrilor, desfășurarea următoarelor «meciuri»:

Alexandru cel Mare împotriva lui Hanibal cartaginezul.

Cezar contra lui Alcibiade.

Alaric, regele vizigoților, cuceritorul Romei (mort la 410), împotriva lui Attila (434-453).

Richard Inimă de Leu (1189-1199) contra lui Frederic Barbă Roșie (1152-1190).

Armata helveților lui Arnold de Winkelried, învingătoare la Sempach (1386); armata sîrbului Lazăr care a susținut bătălia de la Kossovo (1389) cu Murad Otomanul.

Mehmed IV, asediul Vienei (1683) — Ludovic XIV.

Flota lui Nelson — «Invincibila Armada»

Wellington - Kutuzov.

Diferențele cronologice și tehnice nu ar conta, dacă Bob Fitzimons (campionul lumii în 1897) l-a putut «pune jos» pe Jack Sharkey (campion mondial în 1932). Am avea semifinale și finale, s-ar putea trece și la categorii superioare, adică mai contemporane. Pentru început, ar fi însă suficient așa. Ordinatorul ar da despre aceste bătălii amănunte precise, sîngeroase și neașteptate — ca în meciul Dempsey (campion 1919-1926) Joe Louis 1937-1949). Ar fi substanțial satisfăcută nevoia omenească de violență, uimire și suspense. Urmărind pasionați aceste mari bătălii fictiv-electronice, oamenii și-ar consuma mult din energia solicitată de bătăliile reale și poate că bătăliile reale ar înceta sau măcar s-ar rări. Asigurînd o cantitate infinită de războaie inedite, teribile și sîngeroase, ordinatoarele ar deschide cu adevărat o eră nouă în viața omenirii care, avînd războiul cotidian pe ordinator, și-ar vedea de pace ei, născînd printre altele mari campioni de box.

Radu COSAȘU

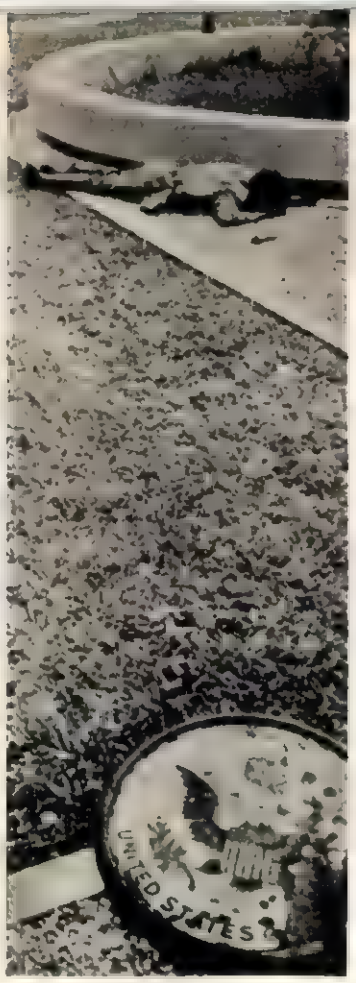

Aceste imagini, înfățișînd emblema Ambasadei S.U.A. din Saigon smulsă de pe zid de tirul patrioților sud-vietnamezi (fotografia din dreapta, reprodusă din revista americană «Newsweek») și de la baza Khe Sanh, unde militarii întăresc fortificațiile (fotografia de sus), constituie mai mult decît instantanee izolate; ele semnifică parcă întreaga situație în care se află agresorii, devenind ei, acum, pe întreg cuprinsul Vietnamului de sud, asediați.

Într-un comentariu intitulat «Marele viraj al studenților», săptămînalul francez «Le Nouvel Observateur» se referă în acești termeni la starea de spirit a studențimii vest-germane: «În Universitățile de la Mannheim, Tübingen, Heidelberg — și chiar în cea de la Marburg, în mod tradițional conservatoare, «sit-in»-urile și «go-in»-urile se înmulțesc. Deși acest «vocabular de revoltă» este împrumutat de la studenții Universității americane din Berkeley, el ilustrează indispoziția profundă care domnește în prezent în cercurile studențimii (vest) germane». Motivele care stau la baza acestei stări de spirit protestatare sînt din cele mai variate, îmbrățișînd atît aspecte intern-universitare — necesitatea reformei învățămîntului, condamnarea creșterii costului vieții etc. — cît și internaționale — în primul rînd războiul dus de S.U.A. în Vietnam. Ecoul acestor frămîntări din rîndul studențimii vest-germane a ajuns pînă în Bundestag, prilejuind vii dezbateri pe marginea lor.
În fotografie: aspect din timpul recentei demonstrații din fața consulatului american din Frankfurt, organizată în semn de protest împotriva agresiunii S.U.A. în Vietnam.

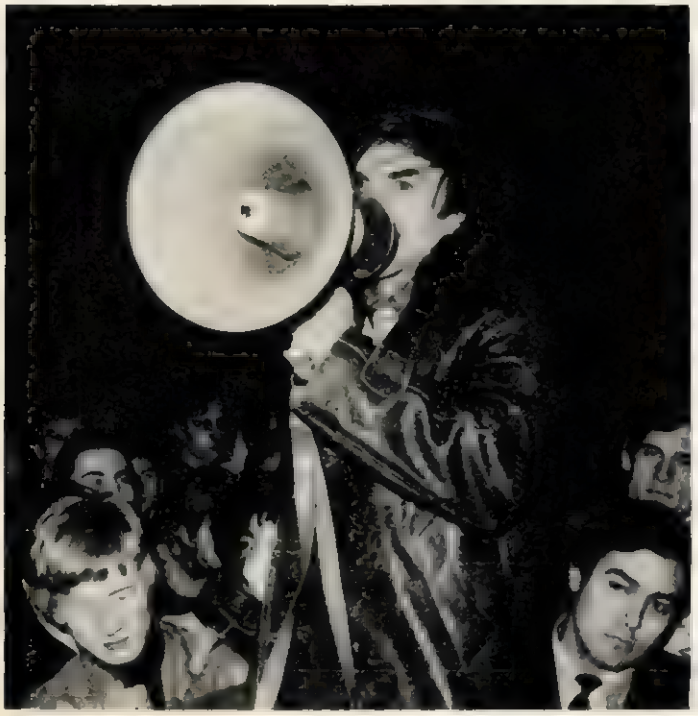

EXTERNE

BOMBELE DE LA THULE

de Silviu BRUCAN

Incidentul, sau mai bine-zis accidentul de la Thule, din Groenlanda, continuă să preocupe opinia publică iar implicațiile lui politice abia urmează să se facă simțite în Danemarca și în alte țări din Europa.

De fapt, era vorba de un zbor de rutină. Decolînd de la baza Plattsburgh, din nordul statului New York, bombardierul cu reacție B-52 pilotat de căpitanul John Hang a pornit într-o dimineață geroasă spre Cercul Polar. La ora 3.30, cînd se afla deasupra golfului Baffin, Hang a comunicat prin radio cartierului general al Comandamentului Aerian Strategic (cunoscut sub inițialele S.A.C.) din Omaha că se simte un miros puternic de fum în carlingă. Din centrul de control din Omaha, construit din beton la 15 metri adîncime sub preria Nebraskăi, ofițerii S.A.C. au dat dispoziții bombardierului să se îndrepte spre baza aeriană americană Thule, pe coasta nord-vestică a Groenlandei. După cîteva minute însă căpitanul Hang a răspuns că vede flăcări în avion și că împreună cu echipajul se vor arunca cu parașutele. Ulterior, în timp ce șapte parașute apăreau pe cerul arctic, bombardierul cu opt motoare s-a prăbușit cu un zgomot infernal pe suprafața înghețată a golfului North Star (Steaua Nordului), cam la 7 mile de Thule. Șase din membrii echipajului au fost salvați, al șaptelea a fost găsit mort în zăpadă.

Așa cum se prezentau lucrurile, ar fi fost vorba de un accident destul de banal dacă avionul lui Hang n-ar fi transportat patru bombe cu hidrogen de cîte o megatonă fiecare, ceea ce ca potențial de forță explozivă echivalează cu 4 milioane de tone de trotil. În paranteză fie spus, bomba atomică de la Hiroshima era de circa 20 000 tone de trotil, o nimica toată față de cele patru bombe căzute în ghețurile nordice, suficiente pentru a distruge o mare metropolă.

Cu această ocazie, s-a aflat că accidentul din Thule era al 14-lea întîmplat unor bombardiere americane încărcate cu arme nucleare, în mai puțin de zece ani. U.S. Air Force au chiar un nume codificat pentru asemenea accidente nucleare — Broken Arrow (săgeata frîntă) — și o procedură bine stabilită pentru a le face față. Astfel, în timp ce o echipă de salvare de la bazo Thule a pornit imediat în căutarea echipajului, echipe de ordine speciale și echipe de radiații-decontaminare au fost expediate pe calea aerului de la baze din California și New Mexico.

Experții pretind că sînt luate toate măsurile pentru a preveni explozii nucleare și argumentează că în nici unul dintre cele 14 cazuri nu s-a produs vreo explozie. Pentru a liniști lumea, în presa occidentală s-a arătat că bombele sînt astfel construite încît focoasele convenționale, care determină reacția plutoniului menită a produce căldura intensă pentru declanșarea bombei termonucleare, produc acest efect numai dacă explodează toate simultan. Or, susțin experții, șansa unor asemenea explozii simultane în caz de prăbușire sau incendiere a avionului este minimă — una la un milion.

La penultima prăbușire de la Palomares, în Spania, două dintre bombe au împrăștiat plutoniu asupra unei largi suprafețe, astfel încît echipe speciale americane au trebuit să sape și să transporte tone de pămînt în vastele terenuri radioactive din Carolina de Sud. Și în jurul bazei Thule, tehnicienii americani au descoperit radiații toxice de plutoniu pe care le-au declarat imediat «neglijabile». Guvernul danez, care și-a trimis acolo propriii săi experți, a interzis localnicilor să mai consume carne de morsă sau de focă de teama contaminării. Oricum, cercetările pentru descoperirea bombelor continuă.

Sistemul de «alertă în aer» a unei părți din flota de bombardiere a S.U.A. a fost introdus cu opt ani în urmă iar, după cum a «transpirat» în presă, și în prezent se găsesc tot timpul în aer circa 45 din cele 300 de bombardiere B-52 ale S.A.C. Motivarea de atunci — obiect al unei aprinse controverse — era ca nu cumva să fie toate distruse pe sol printr-un atac surprinză. Este însă știut că, între timp, bombardierul a devenit mai vulnerabil, iar arma supremă a devenit racheta. Chiar și un ziar ca «New York Times» se întreabă «de ce este necesar ca în era rachetelor bombardierele să zboare cu încărcătură de arme atomice»? În alte publicații a fost acum dezvăluit faptul că însuși McNamara, ministrul apărării pînă la 1 martie, a declarat în cîteva rînduri în fața comisiilor Congresului că el «se îndoiește de înțelepciunea și de eficacitatea alertei permanente în aer». A reieșit astfel că menținerea acestui sistem de alertă, pe cît de perimat, pe atît de primejdios, se explică prin concepția strategică încă în vigoare la conducătorii forței aeriene militare, în special ai S.A.C., concepție legată de menținerea bombardierului în arsenalul militar și, evident, de menținerea comenzilor de bombardiere care se dovedesc atît de profitabile corporațiilor aviatice și parțial și... generalilor din fruntea S.A.C. Iată substratul delicat al menținerii și în 1968 a «alertei în aer», în pofida nenorocirilor pe care le-au cauzat țăranilor spanioli de la Palomares și eschimoșilor din Groenlanda. Dar dacă un asemenea bombardier se prăbușește asupra unui oraș?

Accidentul de la Thule a avut un puternic ecou în Danemarca inclusiv în sînul guvernului danez, Groenlanda fiind o parte a țării. La Copenhaga s-a reamintit în mod răspicat că potrivit unui acord semnat în 1951 a fost cedat Statelor Unite dreptul de a folosi baza aeriană Thule, dar că în acordurile ulterioare au fost interzise zboruri ale avioanelor americane încărcate cu bombe nucleare deasupra teritoriului danez. În Danemarca au avut loc tocmai a doua zi după accident alegeri generale și noul prim-ministru Baunsgaard a declarat din primele momente că privește accidentul cu cea mai mare seriozitate. La cîteva zile după aceea, un comunicat oficial dat publicității la Copenhaga precizează că, în urma examinării împrejurărilor prăbușirii în Groenlanda a bombardierului B-52 cu arme nucleare la bord, guvernul danez este hotărît să obțină asigurări din partea guvernului Statelor Unite ca nici o armă nucleară să nu fie depozitată în Groenlanda și ca neutralitatea spațiului ei aerian să fie respectată. De menționat că, în declarația sa de politică externă, premierul Baunsgaard s-a pronunțat pentru recunoașterea liniei Oder-Neisse, a precizat că ar trebui avută în vedere «problema unei recunoașteri a Germaniei răsăritene» și a arătat că realizarea securității europene este «dorința tuturor țărilor europene».

O evoluție politică cu adevărat semnificativă pentru întreg continentul european.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

în țară și străinătate
SIGUR
RAPID
COMOD
călătoriți cu avioanele
tarom
TRANSPORTURILE AERIENE ROMÂNE

ÎNTREPRINDEREA
PREFABRICATE DIN BETON
BUCUREȘTI-MILITARI
bd. Preciziei nr. 12
tel. 31 64 22

ÎNTREPRINDEREA PREFABRICATE DIN BETON
Bucureşti-Militari bd. Preciziei nr. 12 — tel. 31 64 22

[illegible]

[illegible]

- [illegible]
- Moduri sanitare și termice pentru clădiri de locuit, inclusiv ansamblele de radiatoare.
- Blocuri de zidărie sort 0,7 t/m² și plăci [illegible] sort 0,5 t/m² folosite la execuția zidăriei portante și neportante la pereți exteriori și interiori, la izolarea termică a [illegible].

[illegible]

- Forme transversale cu deschidere de 18 și 24 m și forme longitudinale cu deschidere de 12 m din beton armat precomprimat, pentru acoperișuri de hale industriale. Elementele dau posibilitatea montării cu ușurință, la partea superioară a lor, a instalațiilor termice, apă etc. De asemeni, permit suspendarea la talpa inferioară a căilor de rulare, iar prin posibilitățile de combinare a panourilor [illegible] o mare gamă de [illegible] geometrice și funcționale.
- Chessons din beton armat cu și fără luminare, pentru acoperișuri industriale avînd dimensiunile de 3 x 6 m cu posibilități de producțiunea sporite la montaj.
- Plăci portante și termoizolatoare din beton celular autoclavizat de 3 x 0,5 - 0,12 m pentru acoperișuri de hale industriale.

[illegible]

- [illegible]
- [illegible] de utilizare la drumuri [illegible] și definitive, fundații diverse etc.

ANUL XVII NR. 9 (895) — 24 [illegible]

flacăra

RĂZBOI ZGOMOTULUI

Aţi pătruns vreodată într-o uzină în care se construiesc cazane ori într-o ţesătorie unde lucrează, dintr-o dată, 60 sau 100 de războaie? Aţi remarcat, desigur, că zgomotul ciocanelor ori cel produs de diverse agregate este foarte obositor. Nu-i deci de mirare că împotriva acestui mare duşman al celor care lucrează în asemenea ateliere se duce un adevărat război — principalul obiectiv fiind, dacă nu desfiinţarea completă a zgomotului, cel puţin reducerea lui la minimum posibil.

Nu demult, Institutul de cercetări ştiinţifice pentru protecţia muncii a întocmit un studiu asupra caracteristicilor zgomotului într-o serie de fabrici şi uzine — studiu care s-a soldat cu preconizarea unor soluţii menite să asigure dinainte reducerea zgomotului în uzinele şi fabricile ce sînt în curs de construcţie sau ce se vor construi de acum înainte. În general — aşa cum sîntem informaţi de specialişti — reducerea zgomotului trebuie să plece chiar de la proiectare. Se are în vedere, între altele, fixarea în pereţi a unor materiale fonoabsorbante, fundaţii atenuatoare de zgomot şi alegerea unor utilaje, care ele înseşi să nu genereze prea mult zgomot. După construirea noii hale de încercare a motoarelor de pe lîngă Uzina de tractoare-Braşov, zgomotul infernal din hala veche s-a redus cu mult în cea nouă graţie amenajărilor antifonice. Una dintre viitoarele întreprinderi ce se vor bucura de avantajele unor amenajări asemănătoare va fi şi fabrica de cuie de la Buzău.

Lucrurile nu se opresc aici: de curînd s-a născut o nouă armă în războiul împotriva zgomotului, antifonul. E vorba de un dispozitiv (seamănă cu o cască de radio) care, fixat pe urechi şi purtat acolo unde soluţiile tehnice pentru reducerea zgomotului nu pot fi aplicate (cazangerii, ateliere pentru probe mecanice, piste pentru decolarea avioanelor, în industria textilă etc.), atenuează într-o bună măsură efectul vacarmului produs de maşini-unelte, ciocane, motoare etc. În schimb — şi aceasta e interesant — nu diminuează aproape de loc vocea omenească, ceea ce face ca doi oameni care lucrează într-un zgomot puternic să se poată înţelege perfect. Dispozitivul a fost creat de un colectiv de cercetători de la laboratorul pentru combaterea zgomotelor al Institutului de cercetări ştiinţifice pentru protecţia muncii. Antifonul este alcătuit din două «scoici» confecţionate din material plastic, care absorb vibraţiile. Un lichid special le permite o etanşeitate perfectă.

Prototipul va fi predat în curînd Ministerului Industriei Uşoare pentru a fi fabricat în serie şi folosit în mediile unde zgomotul rămîne de neînlăturat.

F. URSEANU

MINERALIERE, MOTONAVE, VASE FLUVIALE DE PASAGERI

Pe şantierele navale româneşti se construiesc în momentul de faţă, în serie, noi tipuri de vase maritime şi fluviale. La Galaţi, primul mineralier de 12 500 tone — «Petroşeniţa» — este complet terminat şi se află în probe de şantier, urmînd ca în martie sau cel mult în aprilie să părăsească Galaţiul, plecînd în cea dintîi cursă. În acelaşi timp, celui de-al doilea mineralier de 12 500 tone — «Anina» — lansat de acum la apă, i se montează agregatele. Al treilea — «Cugir» — se află pe cala de construcţie şi va urma un al patrulea — «Vulcan».

Navaliştii Olteniţei au lansat de curînd prima motonavă fluvială de 5 000 tone. Alte două se află în diverse stadii de construcţie. Şantierul naval Olteniţa, profilat de curînd pentru construirea de nave cu capacităţi sporite, va continua să fabrice în serie motonave de 5 000 tone. Tot aici va începe construirea unor elegante vase fluviale de pasageri cu 200 şi 300 locuri. Ele vor aparţine NAVROM-ului şi sînt destinate exclusiv navigaţiei pe Dunăre.

Prima motonavă fluvială de 5 000 tone, construită la Olteniţa.

Cunoscuta uzină bucureşteană de maşini agricole «Semănătoarea» s-a bucurat de curînd de un remarcabil succes în producţie, livrînd cu 17 zile înainte de termen, la export, 200 de semănători DSPC-6. În fotografie: aspect dintr-o hală a uzinei.

Un alt şantier naval românesc, cel de la Tr. Severin, produce la această oră un tip nou de navă: cargoul frigorific de 1 500/2 000 tdw. Seria va cuprinde 12 asemenea vase.

Vapoarele construite pe şantierele noastre navale sînt dotate cu instalaţii şi aparatură modernă şi pot naviga în orice condiţii meteorologice (au pilot automat, sistem automat de semnalizare etc.). Ele se bucură, în general, de aprecierile favorabile ale specialiştilor în navigaţie. Dar timpul necesar pentru construcţia lor ar trebui scurtat, pentru ca el să corespundă cu durata de execuţie din şantierele navale ale altor ţări care au o mai veche tradiţie în acest domeniu. O serie de măsuri ce se pun acum în aplicare vor face ca şi din acest punct de vedere navele de construcţie românească să corespundă pe piaţa mondială, unde ele sînt de acum cunoscute şi apreciate.

B.SURU

UN IMPORTANT PUNCT TURISTIC PE ARGEŞEL

În bazinul Argeşelului, sub Muscele, la numai 8 km de Cîmpulung se află un interesant punct turistic: rezervaţia fosiliferă.

În această rezervaţie paleontologică s-a conservat o faună piscicolă bogată, a cărei valoare este recunoscută de specialişti ca fiind de talie mondială. Dintre cele 29 de specii de peşti fosili descoperiţi aici de-a lungul anilor, 9 specii se găsesc numai în această rezervaţie.

Scheletele fosile sînt încrustate în straturi bituminoase care se prezintă în şisturi discontinue şi depozite silicioase. Resturile de plante — printre care, o tulpină arborescentă pietrificată — confirmă că apele străvechii Mări Oligocene se întindeau pînă pe aceste locuri. Flora şi fauna de aci, ca şi întregul complex, atrag numeroşi turişti şi cercetători. Multe muzee şi institute de cercetări din străinătate solicită anual eşantioane din acest punct, unic în ţară. Vizitarea se poate face în tot cursul anului, rezervaţia fiind situată în imediata apropiere a şoselei pe care se poate merge fie de la Cîmpulung, fie de la Piteşti, prin Clucereasa, pe valea Argeşelului.

Ion DOBRESCU

UN VAST SISTEM DE IRIGAŢII

În perimetrul Băileşti-Calafat (judeţul Dolj) pe o suprafaţă de 49 640 ha se amenajează un vast sistem de irigaţii. Canalul magistral lung de 50 km va avea o secţiune medie de 40 m p şi va necesita turnarea a peste 3 600 vagoane de ciment.

La realizarea acestei complexe lucrări, în cadrul căreia se vor disloca un milion de metri cubi de pămînt, îşi aduc din plin contribuţia şi cooperatorii din satele apropiate.

Dintr-un calcul sumar rezultă că acest sistem de irigaţii va aduce în fiecare an agricol un spor de 70 000 tone porumb, 30 000 tone sfeclă de zahăr şi 8 000 tone de floarea-soarelui.

C. VORA

ÎN ACESTE ZILE ÎN JUDEȚELE ȘI MUNICIPIILE ȚĂRII

În județul **Bacău** au început lucrări de modernizare a căilor de circulație destinate traficului internațional și turismului. Astfel, pe șoselele Bacău-Vaslui se execută asfaltări, asamblări, rectificări de curbe și alte lucrări de înlăturare a obstacolelor care micșorează vizibilitatea în punctele cu un mare grad de periclitate. De asemenea, în ultimul timp au fost sistematizate 12 intersecții de străzi, prin marcaje, lămpi filatoare, insule cu spații verzi, s-au montat peste 7 800 indicatoare și s-au marcat peste 350 km șosele, pe axul longitudinal.

O grijă deosebită se acordă securității pietonilor. În acest scop, în orașele Moinești și Bacău s-au construit peste 500 metri grilaje de protecție a trotuarelor, alți 400 metri fiind în execuție. În comunele cu o circulație rutieră intensă s-au construit 1 300 metri liniari trotuare și s-au corectat numeroase curbe periculoase. Circulația automobilelor pe șoselele din județul Bacău cunoaște o substanțială îmbunătățire prin darea în exploatare a celor 702 km drumuri modernizate, precum și prin construirea a 21 locuri de parcare betonate sau asfaltate, a 37 locuri de refugiu și staționare și a 20 de stații situate în afara părții carosabile a șoselelor, destinate opririi temporare a mijloacelor de transport în comun.

În suburbia clujeană **Someșeni** au început lucrările de construcție a noii clădiri a aerogării. Aceasta va fi o frumoasă «poartă» a Clujului. Un hol uriaș se va deschide spre pista de zbor și va fi pardosit cu mozaic din marmură colorată, de Rușchița și Moneasa. De asemenea se vor amenaja un salon oficial de primire, un oficiu poștal și telefonic, o stație de radioficare, spații comerciale pentru artizanat, pentru ziare și reviste, bar și alte încăperi. Tot aici vor funcționa birourile administrației aeroportului și centrul de dirijare a zborurilor care va dispune de un modern turn de control. Alături de aerogara propriu-zisă va fi ridicată centrala termică, stația de salvare și garajul. Construcția, încredințată Întreprinderii de construcții transporturi Cluj, va fi terminată în cursul acestui an.

A intrat în producție Uzina de reparat mașini agricole de la **Balș**, una dintre cele mai tinere întreprinderi ale județului **Olt**. Dispunînd de o hală monobloc, întinsă pe mai bine de 2 000 mp, în care sînt amplasate trei linii tehnologice, aceasta are o capacitate anuală de 7 000 unități convenționale — reparații capitale de tractoare și motoare de tractor. În același timp, în noua unitate se vor produce și recondiționa circa 15 000 tone piese de schimb și subansambluri necesare diferitelor tipuri de mașini agricole.

Majoritatea operațiilor cerute de procesul tehnologic sînt mecanizate, uzina fiind una dintre cele mai moderne unități din sectorul de reparat mașini agricole.

Municipiul **Hunedoara** își conturează tot mai distinct viitorul profil urbanistic. Printre planurile imediate — cuprinzînd perioada pînă în 1970 — ale edililor municipiului figurează: aproape 4 000 de apartamente (care se vor adăuga la cele 10 300 cîte s-au dat în folosință pînă acum), o școală și un liceu, o bază proprie de transport auto, un modern complex sportiv și un hotel cu 275 de locuri.

Municipiului i s-au trasat, de asemenea, liniile viitorului centru din zona poștei, care va fi marcat de clădiri reprezentative: un palat politico-administrativ, Teatrul de stat (vechi deziderat al hunedorenilor), un cinematograf panoramic, școala de artă populară, un mare complex de magazine.

În cursul acestui an, în județul **Mureș** se vor executa ample lucrări de îmbunătățiri funciare ale unor terenuri degradate ori nefolosite. Astfel, pe valea Comlodului, unde mari suprafețe erau adeseori inundate, sînt în curs de execuție lucrări de desecare și irigații. În urma terminării acestora, cooperativele agricole de producție din această zonă vor putea cultiva în bune condițiuni încă 1 300 ha. Pe valea Tîrnavelor, a Mureșului și în alte părți ale județului se află în diferite stadii o serie de lucrări pentru combaterea eroziunii solului, afectînd o suprafață de circa 20 000 ha. În planul de lucrări sînt prevăzute, de asemenea, amenajări pentru îmbunătățirea unor livezi, vii și pășuni.

Un grup de specialiști de la «Rulmentul»-Brașov au elaborat împreună cu Institutul de cercetări metalurgice și Institutul de construcții tehnologice o nouă tehnologie în fabricația inelelor de rulmenți cu bile: presarea la rece. Prin aplicarea acesteia, consumul de metal se reduce cu 40%, manopera cu aproximativ 50% iar durata medie de funcționare a rulmenților va fi dublată față de cei executați prin tehnologia clasică.

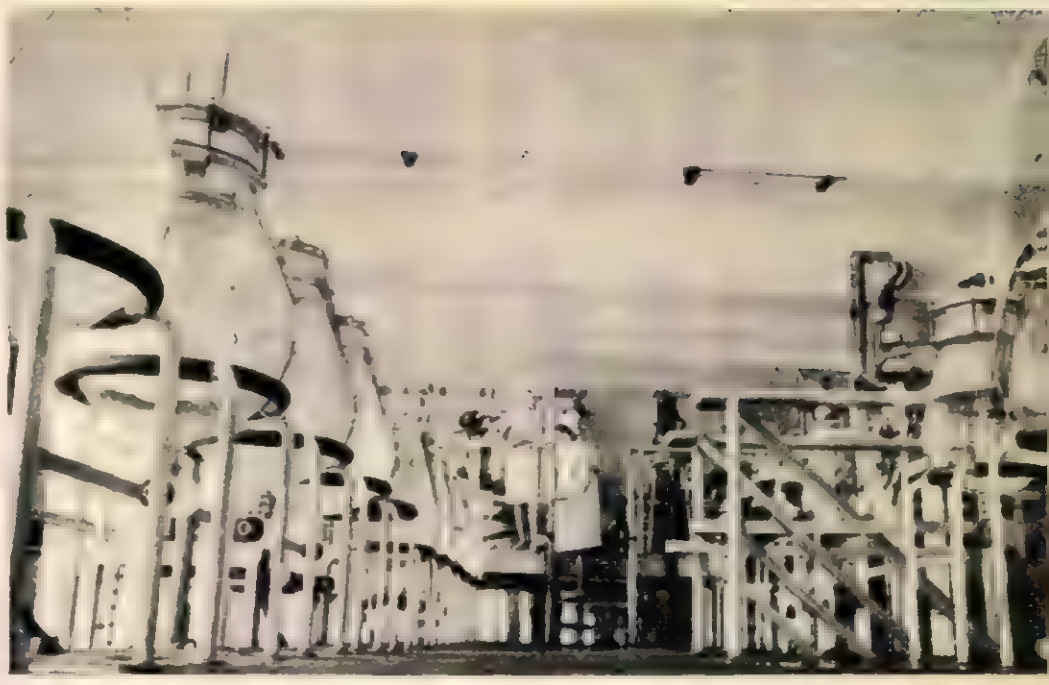

«Uzina de medicamente București» și-a început activitatea în 1963, producînd la început doar vitamina C și cîteva antigripale. Cinci ani mai tîrziu, adică în 1968, aceeași uzină, dezvoltată sub toate aspectele, produce 107 sortimente de medicamente, depășind astfel la toți indicatorii parametrii proiectați. În fotografie: instalația de preparare a soluțiilor de la Uzina de medicamente.

PILULE

● *«Istoria literaturii române între cele două războaie mondiale», lucrarea lui Ov. Crohmălniceanu, a fost anunțată de toată presa, s-a tipărit și difuzat dar cei ce se pot număra printre posesorii unui volum sînt la fel de rari ca și cîștigătorii premiului cel mare la «Pronoexpres». De unde se poate deduce că editurile noastre ar trebui să se ocupe serios de istoria aceasta a tirajului unor cărți foarte solicitate.*

● *Eroul lui Walt Disney, marinarul Popey, scăpa de orice situație dificilă consumînd o cutie de «Spinacia oleraceea» conservată. Urmîndu-i exemplul, fabricile noastre de conserve au lansat pe piață cantități enorme din acest aliment dar, spre ghinionul lor, n-au nimerit cum trebuie rețeta de preparare. Fortifianta vegetală cunoscută și sub numele autohton de spanac, rămîne în rafturi nevîndută. Așa că din toată această poveste a ieșit... spanac fără cumpărători.*

● *«Mioriță», magazinul din Piața Kogălniceanu — București — înființat cu ani în urmă ca magazin de prezentare a produselor lactate, după un timp s-a profilat ca magazin de prezentare fără profil iar acum se reprofilează în patiserie. Ce ți-e și cu reprofilările acestea. Pe cînd una nouă?*

M. MÎRZA

MAGDALENA POPA LA PARIS

Recenta prezență a Magdalenei Popa, prim-balerină a Operei Române, în capitala Franței a suscitat un viu interes în rîndul publicului, al artiștilor și cronicarilor de specialitate. Faptul se explică și prin aceea că apreciata artistă este deținătoarea premiului de mare prestigiu «Steaua de aur», pe care l-a obținut chiar la Paris — pentru cea mai bună interpretare feminină — cu prilejul celui de-al III-lea Festival internațional de dans.

De data aceasta — ca invitată a companiei «Grand Ballet Clasique de France» — Magdalena Popa a repurtat un frumos succes la «Théâtre de Champs-Élysées». Ziarul «L'Aurore», amintind că artista a fost, cu doi ani în urmă, revelația Festivalului internațional de dans, subliniază că «vaporoasa Magdalena Popa este una dintre cele mai mari balerine romantice ale lumii».

Am stat de vorbă cu Magdalena Popa cu puțin înaintea plecării sale la Paris. Ne-a declarat: «Primul premiu cucerit la Paris mă obligă mult». La reîntoarcere ne-a spus: «Primirea excepțională ce mi s-a făcut ca sol al artei românești, atenția și simpatia cu care am fost înconjurată mi-au produs o puternică impresie. O reală plăcere mi-a făcut faptul că după spectacolul cu «Giselle», cunoscutul compozitor și dirijor André Jolivet, unul dintre membrii juriului Festivalului internațional de dans, a venit să mă felicite, adresînd totodată cuvinte pline de admirație la adresa artei din România»

Pe Magdalena Popa o așteaptă alte examene importante: ea a fost invitată în Italia și din nou în Franța. În ceea ce privește reîntîlnirea cu publicul bucureștean, noua premieră cu «Bolero» de Ravel îi dă posibilitatea să-și manifeste din nou impresionanta forță a talentului său.

Sandu NAUMESCU

CIZMULIȚELE...

În materie de încălțăminte pentru femei, moda ultimelor două-trei ierni a consacrat cizmulițele înalte. După oarecare tărăgănări — care par o veșnicie cînd este vorba de tonul modei — industria noastră s-a hotărît, în fine, să producă și aceste articole mult solicitate. Numai că, la începutul sezonului rece, a-ți procura o pereche de asemenea cizme era echivalent cu o performanță. Pentru bunul motiv că direcția generală de resort din Ministerul Comerțului Interior a rezervat acest «privilegiu» doar pentru două magazine din Capitală. Ulterior, amintita direcție a revenit totuși la sentimente mai bune. Din păcate, cam tîrziu. Oferta de 5 000 perechi de cizmulițe făcută O.C.L. «Încălțămintea» de către întreprinderea «Progresul» a fost, parțial, refuzată. Și, se pare, că nu fără temei:

În galantarele și vitrinele magazinelor (de pe străzile Lipscani, 13 Decembrie, bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej, din Piața Palatului etc.) cizmulițele cu carîmbi înalți — și alte modele, de asemenea — au devenit niște obiecte anacronice. Nu mai exercită nici o putere de atracție, cu toate că au fost atît de mult rîvnite. «La donna è mobile?» Poate, dar există un argument mult mai puternic: primăvara e foarte aproape. Totuși cizmulițele — ce-o să se întîmple cu ele? Rămîn pentru anul viitor. Dacă... dacă vor mai fi la modă!

P.S. Cu o săptămînă în urmă, la Sinaia, s-au încheiat contractele pentru încălțăminte între comerț și industrie. Evident, de sub poalele Bucegilor e greu să vezi ce se întîmplă în magazinele bucureștene. Dar, ce să-i faci: moda e modă; contractările se fac, invariabil, la munte sau la mare. Ca să se aleagă și contractanții cu ceva.

Tudor JIANU

EXPORT DE FAZANI

La ultima inventariere efectuată în pădurea Cobiei de lîngă Segarcea s-a constatat existența unor valori cinegetice mai rar întîlnite: 5 000 de fazani argintii și aurii și 125 de căprioare.

De aici, din pădurea Cobiei, se «recoltează» vînat viu pentru export. Recent au luat drumul spre pădurile Franței 500 de fazani, iar alți 800 așteaptă în voliere (dintre ei, 500 vor pleca, de asemeni, peste granițe). Se preconizează ca în această zonă să se creeze un complex pentru creșterea fazanilor decorativi. Procesul de incubare a ouălor se va face în instalații electrice, iar păsările vor suferi un tratament întăritor cu raze infraroșii.

Și căprioarele sînt în atenția permanentă a silvicultorilor. Astfel, prin înmulțirea efectivului existent, din viitoarele generații se vor popula și alte păduri ale țării.

Carol BORA

UN ALT „GÎNDITOR" NEOLITIC

În urmă cu aproape un deceniu, prof. D. Berciu, făcînd cercetări într-o necropolă străveche de lîngă Cernavoda, a descoperit o statuetă care, așa cum spun specialiștii din lumea întreagă, constituie o capodoperă a artei neolitice. Statueta respectivă reprezintă un bărbat șezînd pe un scăunel, cu mîinile aduse sub bărbie, dînd impresia că gîndește. Enciclopedia l-a și consacrat sub denumirea de «Gînditorul». Nu demult, alți doi arheologi, Morenț Sebastian, cercetător principal la Institutul de arheologie, și Nițu Anghelescu, directorul Muzeului din Călărași, făcînd o serie de investigații în Balta Borcei, la 4 kilometri de comuna Dichiseni, au descoperit noi vestigii ale unei civilizații neolitice. Printre altele se aflau aici și două statuete. Una reda silueta unei femei, cealaltă chipul unui bărbat. Dar al unui bărbat care seamănă la înfățișare cu «Gînditorul» descoperit la Cernavoda. Cîteva linii simple dau chipului aerul că este preocupat de ceva. La ce s-o fi gîndind? Greu de spus. De atunci, de cînd a fost făcut, au trecut cel puțin 5 000 de ani.

B. ALEXE

316.392

UZINA CULORILOR

Cernelurile poligrafice se numără printre produsele de bază ale uzinei «Policolor». În fotografia noastră, un aspect din secto-rul de cerneluri.

Utilajele moderne concură la realizarea unor produse de calitate superioară.

De pregătirea minutioasă a rețetelor depinde calitatea produselor, ceea ce face ca în uzină să se dea o importanță deosebită acestei operații.

Rar ne gîndim ce rol important joacă culorile în lumea modernă, cît de mult și de intim au pătruns ele în viața noastră. Fațadele clădirilor, caroseria automobilelor, suprafețele obiectelor de uz casnic, mașinile unelte, ambalajele, toate, și evident nu numai acestea, poartă pelicule colorate care le fac mai atractive, mai tentante. Pentru vasta gamă de utilaje și pentru zecile de mii de produse pe care industria modernă le fabrică, culoarea, mai mult ca oricînd, e o formă de prezentare. Culoarea e o armă psihologică cu care sînt investite obiectele, o armă eficace pe care o poate distruge numai prostul-gust. Lacurile și vopselele au totodată și largă întrebuințare ca substanțe de protecție. Nu e de mirare

importanța care se dă fabricării produselor peliculogene (lacuri, vopsele, cerneluri etc.). Dacă cercetăm statisticile observăm că în țara noastră producția acestora se dublează în 1970 (față de 1965) și că pentru a acoperi necesarul de vopsele, lacuri, cerneluri s-a făcut în ultimii ani o investiție de circa 500 de milioane: uzina «Policolor». Întinsă pe o suprafață de 20 ha, construcția ei a început în anul 1966, avînd ca proiectant general I.P.R.O.S.I.M., în colaborare cu firmele străine SPEICHIM și STOHL. De remarcat este ritmul în care uzina s-a terminat: în august 1967 au început primele probe tehnologice și de recepție, ca în ianuarie 1968 să intre în funcțiune. Complexul «Policolor» însumează trei fabrici: de rășini sintetice, de lacuri și vopsele și de cerneluri poligrafice.

În urmă cu 14-15 ani fabricile specializate din țară fabricau doar 4-5 tipuri de rășini alchidice ca ulterior numărul lor să crească la 15. Astăzi, întregul sector de lacuri și vopsele, împreună cu uzina «Policolor», produce o gamă care totalizează peste 80-100 de tipuri de rășini alchidice, ureice, melaminice, fenolice, poliesterice etc.

PRODUSE CURENTE, PRODUSE NOI...

Nu este un secret pentru nimeni că un obiect oarecare cîștigă în ochii cumpărătorului sau ai beneficiarului o valoare nouă dacă finisarea lui este impecabilă. Dar finisajul depinde și de virtuțile vopselelor. Iată un exemplu. Cu cîțiva ani în urmă uzina «Steagul roșu» a aplicat în finisajul autocamioanelor pelicule «solubile în apă». Pe lîngă faptul că acest tip de pelicule au o excepțională aderență la suporturi de tablă decapată, au dat un aspect deosebit, de finețe, finisajului autocamioanelor. Grundurile solubile în apă și unele emailuri care servesc la finisarea tractoarelor, autocamioanelor, autobuzelor etc. și care pînă acum se importau vor fi fabricate de «Policolor». Importanța economică a acestor produse noi este incontestabilă: duc la diminuarea unor manopere suplimentare, reduc gradul de inflamabilitate la utilizare, au calități anticorosive superioare, temperaturi de uscare rezonabile (150°-170°C) etc.

Începînd încă din acest an «Policolor» va prelua produse care s-au fabricat de către alte unități din țară, utilizînd rețete noi. Printre acestea pot fi numărate unele produse de tip duplex, superioritatea acestora constînd — pe lîngă faptul că rezistă la climat tropical — și în luciul și duritatea lor etc. Gama produselor importante ale uzinei bucureștene mai cuprinde emailurile electroizolante pentru sîrmă și tablă, rășinile poliesterice pentru finisarea lemnului, dispersii vinilice de tipul gummox pentru finisări de clădiri, pelicule rezistente la medii umede, cu gaze sau vapori de chimicale, necesare halelor industriale etc.

O CONCEPȚIE DINAMICĂ

Pentru întreprinderi a devenit necesară prospectarea pieței, în vederea asigurării în perspectivă a desfacerii produselor. Necesitatea unei mai strînse legături cu «clienții» a determinat conducerea uzinei să adopte o concepție dinamică și în același timp eficace, care constă în colaborarea activă cu beneficiarii, a adîncirii acesteia prin consultări reciproce, prin recomandarea produselor care să le cumpere, dînd indicații cum să le aplice, ce să aștepte de la ele. Uzina intenționează să editeze prospecte, broșuri, cataloage — pe care de obicei întreprinderile noastre le ignoră cu desăvîrșire — acordînd publicității un rol mai larg. Vor fi folosite de asemenea consultările prealabile cu beneficiarii atunci cînd vor fi introduse produse sau tehnologii importante. Uzina își propune și reînnoirea periodică a sortimentelor, factor esențial al progresului într-o întreprindere care se vrea competitivă.

*

Dotată la nivelul tehnicii mondiale, cea mai mare parte a muncii fizice în uzină este mecanizată. Fluxurile se realizează prin curgerea fluidelor prin conducte; fazele de lucru în marea lor majoritate sînt automatizate; materiile prime sînt vehiculate prin transportul paletizat cu ajutorul stivuitoarelor. Adăugînd la toate acestea laboratorul central uzinal, dotat cu aparatură modernă pentru analiza materiilor prime, ale produselor semifabricate sau finite, vom avea imaginea înaltului grad de tehnicitate al tinerei întreprinderi bucureștene. Rămîne numai să-și spună cuvîntul cadrele uzinei. O problemă a constituit-o recrutarea muncitorilor specializați. Cursuri de calificare de șase luni și practica în fabricile cu profil similar au pregătit în ultima vreme 200 de muncitori. Ce mare importanță s-a dat calificării personalului o demonstrează și specializarea a 13 ingineri și 12 muncitori în străinătate, la întreprinderi de faimă mondială în branșă: Lorilleux (Franța), Stoll (Austria) etc.

«Policolor» are menirea să realizeze un vechi deziderat, acela de a livra materiale peliculogene care să permită industriilor noastre să atingă grade de finisare superioare comparabile cu produsele țărilor puternic dezvoltate industrial. Și are toate condițiile.

C. BOZBICI
Fotografii de S. STEINER

Două vîrste ale orașului.

Timpul a lucrat și pentru orașul acesta, ațipit atîta vreme în umbra cetății sale și trăind modest din gloria secolelor trecute.

Călătorie nouă:
MUNICIPIUL ALBA-IULIA

de Traian PROSAN - fotografiile autorului

În spatele cetății, pe Platoul Romanilor, prinde contur un cartier nou.

Exact cu trei kilometri înainte de intrare în Alba-Iulia, un panou uriaș mă invită să vizitez orașul. «Petreceți o zi în orașul nostru!» Ceva mai încolo, un alt panou precizează: «Vizitați cetatea și monumentele ei de cultură!» Apoi altul: «Alba Felix» — un hotel și un restaurant care satisfac exigențele dv.»

Recunosc că ideea e ingenioasă. Pînă în oraș mai e o bucată bună. Îmi dă timp de gîndire. Și iar: «Nu uitați, traversați o zonă viticolă. Vizitați cramele orașului și Vinoteca de aur!» (desigur, aluzii la medaliile primite de vinurile acestor podgorii).

În fața noului hotel «Alba Felix», după cît se pare cea mai înaltă clădire nouă a orașului, îmi găsesc cu greu un loc pentru mașină, deși parking-ul e destul de mare.

Mă scol dimineață hotărît să-mi petrec toată ziua în cetate și iau cu mine pliantul colorat cu harta cetății, găsit pe noptiera din cameră. E un ghid excelent. Toată dimineața o petrec în sălile muzeului extrem de interesant și, la plecare, în hol, mă opresc împreună cu alții în fața standului cu cărți, reproduceri ale unor exponate și cu diapozitive color. Nu rezist tentației de a-mi achiziționa o bună parte dintre acestea. Afară mi se atrage atenția că vizavi e un oficiu poștal special de unde se pot expedia ilustrate în exclusivitate pentru cetate. Se aplică și o ștampilă specială inspirată dintr-o pecete a cetății și, bineînțeles, nu scap ocazia.

Mi-e o foame cumplită cu toate că am apelat în vreo două rînduri la chioșcurile cu sandvișuri și răcoritoare. În zidul cetății e o cramă. «In vino veritas». Îmi place numele. E nostim. E turistic. E o firmă. Intri zîmbind. Pe pereți, scene bahice și gînduri despre licoarea «de zei preferată». O laudă vinului bun adusă de-a lungul timpului de mulți bărbați luminați.

La catedrala ortodoxă ca și la cea romano-catolică, după vizitare, poți urca în turnul clopotniței pentru o vedere panoramică a cetății și a împrejurimilor. Dacă nu vrei sau nu poți urca pe scări, contra unei sume neînsemnate urci cu liftul. Seara, cetatea și porțile sale iluminate feeric capătă o notă de măreție în plus. Într-un loc bine ales, camping-ul de sub zidul cetății e un punct de mare atracție. Sugerează vremurile lui Mihai Viteazul și timpurile mai îndepărtate ale legiunilor romane. Îmi vine să las hotelul luxos pentru camping-ul de aici.

Pentru cei grăbiți, serviciul turistic organizează turul cetății cu autocare deschise care circulă încet și se opresc în fața locurilor mai importante. Fac și un tur exterior al cetății. Într-o altă parte a zidului, «Vinoteca de aur» oferă vinurile regiunii medaliate la multe concursuri internaționale. Capacul fiecărui butoi reprezintă medalia primită, iar la masă cănile în care ți se servește vin au aplicate pe ele copii după medalii. După o zi de alergătură, aici e încîntător și reconfortant.

. . . . . .

Această Alba-Iulia s-a născut în mintea mea în preajma ridicării orașului la rangul de municipiu.

Dar cred în visul acesta. Sînt sigur că fantezia mea se va dovedi săracă pe lîngă realitățile viitorilor ani.

SERVUS AMICI!

Am început să cunosc lumea de pe stradă. Recunosc acum figuri pe care le-am mai întîlnit și ieri, și alaltăieri... Azi m-am întîlnit cu o sumedenie de oameni cu care am stat de vorbă în instituțiile orașului și m-am salutat cu ei respectuos. Mă simt de acum un localnic.

De două ori pe zi mă duc să-mi iau cafeaua la cofetăria din piață și mă așez invariabil la aceeași masă cu toate că localul e aproape gol (am și început să am tabieturi). La unu și douăzeci fix mă duc la gara mică să văd sosirea «Mocăniței» de la Zlatna. De două ori pe zi trenul ăsta mic și caraghios aduce în oraș lumea pitorească a Văii Ampoiului și tot de atîtea ori după-amiaza o ia înapoi. Cu «Mocănița» și cu autobuzele, care vin și pleacă de la autogară, sosesc la Alba, după un obicei vechi, mai ales marțea, în zi de tîrg, oameni cu sarica în spate. Pentru că dintotdeauna Alba a fost centrul de atracție, locul respectat și iubit chiar dacă inima orașului a bătut cînd mai tare, cînd mai încet.

Și străzile se animă brusc și se colorează. Pentru o jumătate de zi orașul e în stăpînirea lor. Îi întîlnești la piață, în magazine, consumînd respectuos în restaurante și la cofetării. Iar la ora retragerii îi vezi tîrnosindu-se cu televizoare voluminoase, cu piese de mobilă, cu cărucioare și cu desagii plini.

Bineînțeles, nu numai aceasta e Alba. Orașul de azi înseamnă torentul acela de dimineață revărsîndu-se spre «Ardeleana» și spre cea mai nouă întreprindere — «Refractara». Spre întreprinderea de morărit și spre micile ateliere ale cooperației meșteșugărești.

Orașul de azi înseamnă cartierul nou care se înfiripă sus, pe Platoul Romanilor, în spatele cetății, înseamnă tineretul acela care năvălește pe Corso la anumite ore...

Orașul e într-adevăr mic (avea, în 1966, 22 325 locuitori). Și după cum arată statistica, populația lui a crescut foarte încet. 1930 — 16 006, 1941 — 19 487, 1956 — 18 572 locuitori.

Ațipită în umbra cetății sale, Alba-Iulia trăia, modest, din gloria trecutului ei. Oraș de mici meseriași și comercianți în care singurele evenimente erau balurile de toamnă și iarnă. La «Dacia» și la «Europa» se mînca și se bea bine. În parc cînta fanfara militară, iar valsurile și ofițerii sfîșiau inimile slabe ale domnișoarelor. În orașul ăsta care începea se trăia cu nostalgia marilor orașe și cu intenția, mărturisită ori nu, de a evada într-o zi.

Marile prefaceri de după război s-au repercutat, cum era firesc, și asupra acestui oraș, dar într-o măsură mai mică. S-au repercutat însă mai ales asupra oamenilor. Dacă Alba-Iulia nu avea încă o industrie dezvoltată, existau prin apropiere Hunedoara, Cugirul, Valea Jiului, Bradul, Deva, care aveau nevoie de oameni. Cu zece și cu cincisprezece ani în urmă s-au strămutat cu familiile în acele centre industriale mulți de prin părțile acestea. Alții, care au recurs la navetă, au sfîrșit pînă la urmă tot prin a deveni cetățeni ai Hunedoarei ori Cugirului, oferindu-li-se acolo locuințe, deși navetiști mai sînt și acum.

Și astfel, pentru contingente și contingente de oameni porniți spre industrie de prin satele din împrejurimi, Alba n-a însemnat decît gara și un tren care i-a dus mai departe spre centrele marilor industrii din regiune și chiar din afara acesteia.

Într-o regiune cu un teritoriu prea larg și cu alte centre în plină dezvoltare, Alba-Iulia s-a cam pierdut. Dar nu e mai puțin adevărat că nici orașul (diriguitorii lui) nu și-a strigat prea tare nevoile și drepturile lui.

Bineînțeles că Alba n-a stat totuși pe loc. Dacă marea industrie a întîrziat totuși să apară, cîteva ramuri ale industriei ușoare și alimentare (pielărie, morărit) s-au dezvoltat. La «Ardeleana», care s-a extins și se extinde și în prezent, se produce acum încălțăminte și pentru export, iar «Moara» este astăzi una dintre cele mai mari unități de acest gen din țară.

În ultimii ani s-a ridicat aici o importantă unitate economică menită să asigure materialul refractar marilor cuptoare de la Hunedoara și Reșița. Cu «Refractara», începe pentru oraș o nouă etapă de dezvoltare.

MICUL ECRAN

De cîtva timp, teatrele care sosesc în turneu la Alba dau spectacole cu sălile pe jumătate goale. La un spectacol muzical-distractiv bucureștean sînt vîndute cu numai două zile înainte doar 30 de bilete. Directorul casei de cultură se lamentează. Oficialitățile orașului sînt ușor derutate. Nu mai vine lumea la teatru. În anii trecuți era o adevărată luptă pentru procurarea biletelor la spectacolele teatrelor venite în turneu. Nici chiar bucureștenii nu mai impresionează.

De două zile încerc să înțeleg ce fac locuitorii acestui oraș seara. La cinematograf sînt și nu sînt. La casa de cultură la fel. La unicul restaurant cu muzică, locurile sînt, fatal, reduse. Întreb în stînga și în dreapta și începe să se contureze o explicație. Una pe care o bănuiam: televiziunea. Fenomenul e subteran, nespectaculos și lent. Dar continuu. Concurența televiziunii nu s-a observat la început dar face ravagii acum. Morala: aduceți filme bune. Nu se mai înghite orice nici la Alba. Șușanelele nu mai merg, iar spectacolele într-adevăr bune trebuie pregătite din timp prin publicitate ingenioasă.

Un releu instalat de curînd în împrejurimi a ridicat calitatea imaginii și faptul a fost resimțit imediat în magazinele de specialitate ale orașului. La aproximativ 6 000 de familii, cîte numără Alba, sînt de acum 1 500 de televizoare. În orașul ăsta, în care generații la rînd au trăit cu nostalgia marilor aglomerații, televiziunea a produs prefaceri adînci. Ea a dat omului sentimentul că nu mai este un provincial, că toate evenimentele mari nu-i mai parvin cu întîrziere după legile vechi ale provinciei.

Așa că, în fiecare seară, după șapte, cînd străzile devin pustii, oamenii stau în fața micilor ecrane.

NEPOTRIVIRI

În cetate, navigînd prin secole, sînt din loc în loc prăbușit în prezent. Niște apariții ciudate îmi violentează privirea și-mi tulbură reveria. O alimentară oribilă, ca un vis urît, și, alături, o frizerie... Ce-or fi căutînd aici?!? Dacă s-ar pieptăna aici peruci de epocă... Dincolo, într-o latură a Palatului Babilon, lîngă muzeu, e spitalul de alienați mintal. Cu toată compasiunea pentru acești nefericiți, tot nu înțeleg. Bine, oamenii ăștia au nevoie de liniște. Dar de ce tocmai de liniștea cetății? A cui e ideea? Dacă aici ar fi grădiniță de copii, dacă și-ar instala aici birourile O.N.T., dacă s-ar amenaja o vilă pentru numeroșii străini care vin aici, în cetate, să cerceteze valorile inestimabile de la Batthyaneum, ar fi altceva. Alături, pe o firmă neagră, scrie: «Școală de mecanici agricoli». Citesc încă o dată ca să nu greșesc. Doamne, iartă-ne! Mecanici agricoli în cetate! Mai încolo, pe o ulicioară, descopăr un bufet despre care se spune că «servește exemplar». O fi, dar nu cred că aceasta se întîmplă pentru că e în cetate.

În cetate se fac acum ample lucrări de restaurare. Palatul Babilon va găzdui în viitor o parte a muzeului care se va extinde astfel. La Sala Unirii, de asemenea se lucrează. La catedrala ortodoxă se fac reparații și se schimbă acoperișul. Cu ocazia aceasta, probabil, nepotrivirile, ca să mă exprim eufemistic, vor fi înlăturate. Ca și altele. Ca și numele unor străzi, de pildă, care nu se potrivesc de loc în cetate.

VOCAȚIA ORAȘULUI

De cîțiva ani numărul celor care vizitează orașul e în continuă creștere. Într-o zonă de frumuseți naturale, pentru care orașul e punct de plecare, Alba-Iulia vine cu marile ei valori istorice, cu monumentele ei. Într-adevăr, cîte dintre orașele noastre păstrează o asemenea cetate și atîtea valori cuprinse între zidurile ei! Dar orașul își prezintă valorile deocamdată cam brut, neprelucrate turistic. Turistul de azi nu e dispus să înveațe aici istoria din scoarță-n scoarță. El vine, se uită, exclamă, reține ceva și apoi întreabă unde poate mînca și bea bine (eventual cu specific local). Pentru că el e în vacanță. Vrea să se respecte. Și ce oferă orașul din acest punct de vedere? Deocamdată puțin. Capacitatea de cazare e mică, restaurantul e modest, posibilitățile de distracție și mai modeste.

În sezonul turistic 1967 au trecut prin oraș, și bineînțeles au fost la cetate, aproximativ 120 000 de turiști dintre care 20 000 turiști străini. Faptul e promițător. Important însă pentru oraș este măsura în care acești vizitatori lasă aici niște bani; într-o cramă, într-un restaurant și un hotel bun, la diferite tonete ori în materialul documentar cumpărat în cetate. Turismul bine făcut e o adevărată industrie care poate asigura multe locuri de muncă localnicilor.

Anul trecut a fost inaugurat lîngă Mureș, la intrarea în oraș, un camping care va fi completat anul acesta cu dotările necesare. Se vor construi în curînd un hotel și un restaurant capabile să satisfacă necesarul de locuri și exigențele vizitatorilor. La cetate este prevăzută deschiderea unei crame. Alte obiective înscrise în plan vor schimba înfățișarea orașului și condițiile de trai ale locuitorilor lui. Vor începe lucrările la un cinematograf cu 650 de locuri, la o policlinică și la o fabrică modernă de pîine. O clădire P.T.T.R. se află în plină construcție iar gara are de cîteva săptămîni o înfățișare modernă.

Pentru protejarea cetății, edilii preconizează scoaterea «Mocăniței» de pe actualul traseu și construirea unei căi noi pentru acest tren în partea cealaltă a orașului. Pe locul rămas liber se prevede amenajarea unei artere largi, un fel de magistrală a orașului, care va trece chiar pe sub zidurile cetății. Vor fi extinse lucrările de canalizare — cea mai grea moștenire a orașului — iar pe Platoul Romanilor din spatele cetății alte blocuri de locuințe vor întregi viitorul cartier al orașului.

MUNICIPIUL

Sînt la Alba-Iulia în primele zile de la aprobarea legii cu privire la noua organizare administrativ-teritorială a țării. Orașul a devenit municipiu, reședință de județ.

Zi de tîrg la Alba.

Orașul care moare. O prelungire tîrzie a timpurilor apuse.

Strada, așa cum arată ea zilnic: cu vîrstnici și tineri, cu orășeni și cu oameni veniți de prin sate.

Localnicii sînt, pe bună dreptate, bucuroși și mîndri. Satisfacția lor este justificată pe deplin.

Căci nu e oare Alba-Iulia orașul care a însemnat enorm pentru istoria noastră? Nu aici o sută de mii de ardeleni au proclamat, într-un singur glas, Unirea? Și nu e oare semnificativ că marea adunare populară de acum 50 de ani s-a ținut pe dealul Furcilor, alături de locul unde a fost tras pe roată Horia și nu departe de locul unde se încoronase cîndva Mihai Viteazul? Alba-Iulia e focarul de cultură, care a fost odinioară Bălgradul și, întorcîndu-ne spre începuturile noastre, e străvechea așezare dacică Apulum și apoi castrul roman al legiunii a XIII-a, Gemina.

Încărcată de vestigii, amintind momente cruciale ale istoriei noastre, focar de cultură, municipiul Alba-Iulia este unul dintre cele mai reprezentative reședințe de județ. Iar județul e el însuși un ținut care vorbește de istoria noastră. Coborînd în amfiteatru din Munții Sebeșului și din Apuseni, către cîmpia și lunca Mureșului, județul Alba e armonios alcătuit; munți cu bogății minerale, dealuri cu podgorii vestite, cîmpie mănoasă cu sate bogate. Țară de vinuri și frumuseți naturale, cu monumentale locuri istorice, Alba va deveni o zonă turistică de prim rang. În împrejurimi sînt centre care au cunoscut în ultimii douăzeci de ani o remarcabilă dezvoltare economică. Ele asigura județului echilibru și forță. Blajul — celălalt oraș cu rezonanță istorică — vine cu industria prelucrării lemnului. Cugirul, cu industria mașinilor-unelte. Ocna Mureșului, cu uzinele sale sodice. Sebeșul, cu industria ușoară.

Alba-Iulia nu are acum o industrie puternică, dar anii viitori își vor spune cuvîntul.

În răspîntia unor locuri frumoase și bogate, înconjurate de centre industriale, municipiul Alba-Iulia strălucește și va străluci infinit mai mult în mijlocul unui județ echilibrat și puternic.

carnet

CARE?

de Eugen **FRUNZĂ**

Știu că de cîtva timp Mitache e prieten cu Mache. Lumea îi vede mereu împreună. Pe stradă, la cafenea, la bar. De aceea îl întreb într-o zi:

— Ascultă, ce fel e Mache, că eu nu-l cunosc?

— Oh, exclamă el entuziast. Băiat de zahăr. Sincer, deștept, bun amic. Ce-i în gușă și-n căpușă. Dintr-o bucată, ce mai!...

Trec vreo două săptămîni, ne întîlnim iar, și din vorbă-n vorbă ajungem la Mache. Întreb:

— Ce-ți mai face amicul? Mache vreau să spun.

Ciudat. Mitache se încruntă. Ochii îi scapără din adînc și îmi răspunde cu oarecare jenă, dar cît se poate de convins:

— Ce amic? Un măgar! Nu merită nici o atenție, domnule! Zi măgar și basta!

Și îmi înșiră multele păcate ale lui Mache, începînd cu faptul că e un scîrțan nemaipomenit și terminînd cu mărginirea lui intelectuală. Unde mai pui că e și mincinos, ipocrit, mă rog, cum e mai rău. Într-un sfert de ceas aflu o sută de stupizenii de-ale lui, ingratitudini, mîrșăvii. Te joci cu simțul critic al lui Mitache? Vede și nu iartă nimic!

Mai trec alte săptămîni și — vorba unui cîntec cu care ne-am procopsit recent:

«Ce e cu tine?
Ce s-a-ntîmplat?
Ce împrejurare
Mi te-a schimbat?»

Îl văd pe Mitache și, cunoscîndu-i părerea despre Mache, întreb candid:

— Dar cu Mache, cu măgarul acela, te mai vezi?

Spre mirarea mea observ că Mitache mă cam mustră din priviri. Întîrzie cîteva clipe, apoi vorbește cu glasul ondulat într-un reproș:

— De ce măgar, dragă?! Să nu judecăm mecanic! Mache e un bun amic, e deștept, e onest, e...

Îl ascult și mi-e necaz pe mine. Ce mi-a venit să mă vîr în ciorba asta? Că n-am făcut decît să reiau epitetul dat de Mitache? Cu atît mai rău! Uite că omul și-a schimbat părerea, și eu, de colo, neinformat... Așadar, Mache nu e măgar. Mache e un bun amic. Mache e deștept. Mache e onest. Acesta-i adevărul!

În sfîrșit, mai trec încă două-trei luni. Nu mai știu nimic de Mitache. De Mache nici atît. Știu doar că nu e bine să judecăm mecanic. De aceea, cînd îl văd într-o zi pe Mitache, păstrez rezerva cuvenită și îl întreb absolut neutru, fără amic, fără măgar:

— Ce face Mache?

La care Mitache (ei, ce credeți?) realizează un gest de scîrbă totală, acordîndu-mi totodată niște merite la care n-am visat.

— Bine ziceai că e măgar. Cunoști la oameni. Mai mult: e un porc! Nici să nu aud de el!

Sînt uluit. Iată ce înseamnă, îmi spun, să nu judeci mecanic. Viața e mai complicată decît orice dogmă.

La dracu!...

P.S. Zilele trecute l-am văzut pe Mitache la braț cu Mache. Vă întreb deci pe dv.: care dintre amîndoi e măgar și care porc?

O VASTĂ ACȚIUNE DE INVESTIGARE ISTORICĂ ÎN PLIN CENTRUL CAPITALEI RECONSTITUIE IMAGINEA BUCUREȘTIULUI MEDIEVAL. ÎNTRE STRĂZILE LIPSCANI ȘI 30 DECEMBRIE, CERCETĂTORI-ARHITECȚI SCOT LA LUMINĂ TRECUTUL FRĂMÎNTAT AL VECHII CURȚI DOMNEȘTI, JALONÎND VIITOARELE AMENAJĂRI.

În Bucureștiu mărturiile

Hotelul «Dacia» nu va dispărea din imaginea Bucureștiului. El va «împrumuta» fațada sa originală unei construcții a lapidariului ce se va înălța pe locul Pieței de Flori. Actuala fațadă va fi demontată în întregime și aplicată lapidariului (expoziție de vestigii în piatră), înfățișat în ilustrația noastră.

Pe aci ajungeau boierii în spătăria mică, denumită «cu stele», în care era și tronul domnesc, iar tavanul îl avea pictat în stele de aur.

...itorului-
...trecutului

O reîntîlnire cu trecutul: cafeneaua de pe strada Covaci. Așa va arăta colțul după un proiect de renovare.

Biserica de la Curtea Veche contemplă cu cei 400 de ani ai săi lucrările de restaurare a Hanului lui Manuc.

Celăfeanul de astăzi trece nepăsător pe lîngă fosta cafenea din strada Covaci, unde acum 164 de ani Huverstrome își învăța clienții să joace, pentru prima oară, biliard și unde «se tăia fumul cu cuțitul».

Cîți oare dintre noi, purtîndu-și pașii pe strada Blănari, pe la turnul Bărăției, pe Șelari sau pe strada 30 Decembrie, își vor fi dînd seama că parcurg însuși perimetrul fostei Curți domnești a Bucureștilor, denumită Curtea Veche spre a o deosebi de alte reședințe domnești mai noi, Curtea arsă de la podul Izvor sau Curtea de la Radu Vodă?

Cîți oare dintre noi, văzînd blocul de la intersecția Șelarilor cu Splaiul Unirii, reconstruiesc mintal imaginea Turnului roșu ridicat din piatră, pe aceste locuri, de Brîncoveanu, turn care minunase pe bucureștenii secolului al XVIII-lea cu ceasul său care bătea orele — realizare pe care, la noi, numai Vasile Lupu al Moldovei o mai făptuise în tîrgul Iașilor, la ctitoria sa de la Trei Ierarhi?

De asemeni, cotind din Lipscani și trecînd pe prea puțin arătoasa străduță denumită — în chip ciudat — a Soarelui, nimeni nu-și dă seama că pașii săi calcă peste «hrubele» fostului palat domnesc de la Curtea Veche. Aici se ridica odinioară «spătăria mare» a lui Brîncoveanu, din loggia căreia domnul își plimba privirea peste ostrovul Dîmbovitei, spre frumoasele livezi ale casei sale de peste apă, actualmente Spitalul Brîncovenesc...

Începuturile Curții domnești, destul de controversate de altfel, se pierd în istorie. S-ar putea ca hrisovul dat «din cetatea noastră București» de Vlad Țepeș oamenilor săi credincioși Andrei, Jova și Drag, prin care le întărea drepturile de proprietate și-i scutea de prestări de muncă, să reprezinte o primă mărturie scrisă despre existența Curții domnești pe aceste meleaguri.

Mărturiile însă nu stau numai în hrisoavele și în filele cronicilor, ci uneori ne apar în înseși vestigiile vechilor construcții scoase la iveală. Povestea Curții Vechi ne-o rostesc chiar zidurile ei, îngropate atît amar de ani și acum scoase la iveală. Dar înainte de a relata cum s-a petrecut această a doua naștere, în zilele noastre, a străvechii curți, să facem un salt în timp.

«CASTELANUL DE DÎMBOVIȚA»

Acum peste 500 de ani se ridica pe aceste locuri o cetate întărită cu pază pe malul sting al Dîmbovitei, ocrotită strategic de apă și ferită privirii de pădurile bogate ce împodobeau malurile. Aici se stabilise prin secolul al XIV-lea «Castelanul de Dîmbovița» Dragomir — așa cum afirmă Ioan de Küküllö, secretarul regelui ungar Ludovic cel Mare, în cronica sa.

Castelanul era un păzitor credincios al cetății de scaun a Tîrgoviștei, avînd rolul de a opri pe malul Dîmbovitei puhoaiele năvalnice otomane și de a vesti de pericol Curtea domnească din Tîrgoviște.

Tot aici s-ar putea să fi poposit și Mircea cel Bătrîn în drumurile sale de la Dunăre spre munți, trăgînd peste noapte la castelan, pentru odihnă.

Poveștile sînt multe, purtate din vorbă în vorbă peste timpuri, însă documentele pomenesc despre cetatea domnească abia în 1459 în hrisovul amintit mai sus, dat de Țepeș din Cetatea Bucureștilor. Se pare că domnul a zidit această cetate pe alte fundații de structură mai veche, prevăzîndu-i și tainițe adînci și boltite din care mulți nesupuși n-au mai văzut lumina zilei.

Fratele lui Vlad Țepeș, Radu cel Frumos, cel supus turcilor, a locuit și el în palatul domnesc de la Curtea Veche pînă în ziua cînd Ștefan al Moldovei a pornit oaste răzășească împotriva lui, gonindu-l din scaun. «În 24 ale aceleiași luni — ne spune cronica — într-o miercuri, luă Ștefan Vodă cetatea și intră întrînsa și luă și pe doamna lui Radu Voievod și pe fiica lui, unica lui fiică, și toate comorile lui și toate hainele lui și toate steagurile lui și petrecu acolo trei zile în veselie».

După trădarea prin «turcire» a lui Laiotă, cel înscăunat în tron de Ștefan, acesta din urmă pornește expediție de pedepsire a trădătorului împreună cu Matei Corvin. Atunci însă, Cetatea domnească fu trecută «prin foc și bombardă». Cu această ocazie, Matei Corvin îi scrie papii Sixtus al IV-lea despre București ca fiind «cetatea cea mai puternică a acestei țări, întărită prin lucrări de artă și de la natură».

După perindarea în scaunul domnesc din București a unei serii de domnitori, vine la tronul țării fostul negustor de oi Mircea Ciobanul, soțul Chiajnei, fiica lui Rareș al Moldovei. Mircea reziděște cetatea domnească și biserica de la Curtea Veche, rămînînd însă în istorie ca autor al celebrului masacru făptuit chiar aici, în palatul care face obiectul articolului de față. Au căzut atunci capetele a 200 de boieri și prelați pe care domnitorul, întors din exilul din Etiopia, îi bănuia de trădare.

Expediția de pedepsire condusă de Sinan-pașa împotriva lui Mihai Viteazul distruge și palatul, iar întregul oraș devine o mare de flăcări. Sinan a trimis atunci veste lui Nișanghi-pașa că «am dat pradă focului și flăcărilor toate casele, bisericile, grădinile și așezările lor boerești».

DESCRIERILE CRONICARILOR ȘI ALE LUI DEL CHIARO ORIENTEAZĂ PE ARHITECȚII DE ASTĂZI

Matei Basarab curăță toate ruinele și reziděște din temelie Curtea Veche, mărind-o și adăugîndu-i un corp de gardă pe locul unde ulterior Manuc și-a ridicat hanul, rămas în istoria orașului nostru.

Către sfîrșitul secolului al XVII-lea, Brîncoveanu desăvîrșește construcția Curții domnești, extinzînd-o pînă la biserica cea mare. «Mai făcut-au domnul și casa cea domnească ce iaste pe stîlpi de piatră și iaste cu trei catasuri» (ceardacuri), consemnează Radu Greceanu în cronica sa.

Brîncoveanu gustă cu deosebire viața de curte, de loc lipsită de huzur și ospețe, iar pentru odihnă zidește un pavilion în stil italienesc în grădina palatului. Cîte sînete se vor fi descărcat cu focuri de artificii în grădinile îngrijite de 20 de oameni ai săi, conduși de Frîncu grădinarul, cu ocazia nunții fiicei domnului, ca să afle toată «politia» (orașul) că domnul se veselește!...

Imaginea palatului domnesc din acea vreme ne este sugerată de Del Chiaro, secretarul genovez al domnului, precum și de cronica lui Radu Greceanu și chiar de Matei Caragiale în poezia sa «Curțile vechi»: ...«Acolo tăcerea stăpînește/ și-n verde mantă mușchiul cuprinde și-nveselește/ surpata zidărie și frîntele tulpine;/ și-mpodobind cerdacul cu grelele-i ciorchine,/ sălbătăcita viță pe stîlpi se-ncolăcește,/ cu iedera cea neagră ce-n străini împletește/ o lucie cunună, uitatelor ruine».

Del Chiaro povestește că «domnul a refăcut palatul, din piatră; scara cea mare de la intrare — «scara maestra» — era de marmură. Sala principală, lungă de 32 m și lată de 17,5 m, avea în mijloc un șir de coloane scunde, legate prin arcuri semicirculare; la extremitatea ei se afla un paraclis».

O a doua sală, a divanului cel mare, servea și pentru ospețe festive, iar în sala denumită divanul cel mic aveau loc consfătuiri restrînse. Tot ansamblul se completa cu săli de audiență din care apoi se ajungea în apartamentul domnului, cu mai multe încăperi, și apoi în cel al doamnei, cu numai un iatac și două odăi.

După cum se vede, descrierea lui Del Chiaro este destul de completă și a fost de mare folos celor ce se îndeletnicesc astăzi cu munca de restaurare pe aceste locuri.

STRADA SOARELUI ÎȘI AȘTERNE CĂLDĂRÎMUL PESTE FOSTUL PALAT DOMNESC

O dată cu moartea lui Brîncoveanu, Curtea domnească decade din ce în ce, la aceasta contribuind cutremure și incendii, precum și faptul că aci se instalase o oaste austriacă ce fusese cantonată în țară. Astfel, Vodă Hangerliu, ultimul domnitor al secolului al XVIII-lea, scoate la mezat Curtea domnească.

Cu această ocazie, un austriac pripășit prin București, Huverstrome, deschide o «cafenea europeneasca» pe str. Covaci, colț cu Șepcari, deosebită de «cahvenelele» turcești de pe podul Berăcului. Mai la vale, în fața bisericii de curte, Manuc-bei zidește un han după moda epocii care îi aducea importante venituri.

În fine, strada Soarelui își așterne călduîmul peste fostul palat domnesc care dispare definitiv, lăsînd doar un fragment de hrubă, sub imobilul de la nr. 10, restul fiind distrus prin crearea străzii și prin construirea imobilelor de la nr. 7-9 și a celor de pe str. 30 Decembrie, pînă la biserică.

Astfel au închis bucureștenii filele istoriei vechii Curți domnești, păstrînd-o doar prin cîteva monografii și prin tra-

diție orală, așa cum consemna și Paul Morand în cartea sa «Bucarest» în care amintea de existența, cîndva, a unui palat domnesc, astăzi dispărut, și care nu mai putea fi identificat.

...Se scurseseră 150 ani de la dispariția palatului și a Curții domnești, cînd o echipă de pasionați cercetători ai istoriei, în frunte cu prof. H. Teodoru și arheologul Dinu Rosetti, au efectuat o serie de săpături în zona Curții Vechi, descoperind unele elemente din vechea construcție («vistieria apelor», vestigii de ziduri, fragmente de vase ceramice etc.). Apoi tăcerea s-a așternut din nou...

DE LA CRANIILE DIN HRUBELE DOMNEȘTI LA «VISTIERIA APELOR»

În toamna anului 1967 s-a pornit o vastă acțiune de restaurare a zonei istorice de la Curtea Veche, stabilindu-se ca într-o primă etapă — 1968 — să fie restaurate și amenajate Hanul lui Manuc, pivnițele din str. Soarelui, cafeneaua din str. Covaci, hanul Gabroveni și Hanul cu Tei. Totodată echipe complexe de cercetători, istorici, arhitecți și ingineri au pornit în căutarea în subteran a vestigiilor fostei Curți domnești. Aceste investigații au valorificat cercetări efectuate în ultimii 15 ani de o serie de specialiști.

Hanul lui Manuc, transformat ulterior în hotelul «Dacia» și apoi servind drept depozit de mărfuri, locuințe și birouri, a fost evacuat și supus unor ample cercetări, care au scos la iveală existența în interiorul hanului, și înglobată în acesta, a unei foste locuințe domnești de un deosebit interes.

Paralel continuă studiile privind hanurile Gabroveni și Tei.

Este interesant de arătat cum puțin cîte puțin, din aproape în aproape, s-au amplificat tot mai mult cercetările, care inițial aveau un obiectiv limitat. Astfel s-a descoperit că pivnița din str. Soarelui 10 are o structură constructivă datînd încă de la sfîrșitul secolului al XIV-lea. Apoi s-a identificat o zidărie din secolele XV—XVI (perioada Țepeș—Ciobanul) și în continuare s-au găsit elemente din secolele XVII (Matei Basarab) și XVIII (Brîncoveanu).

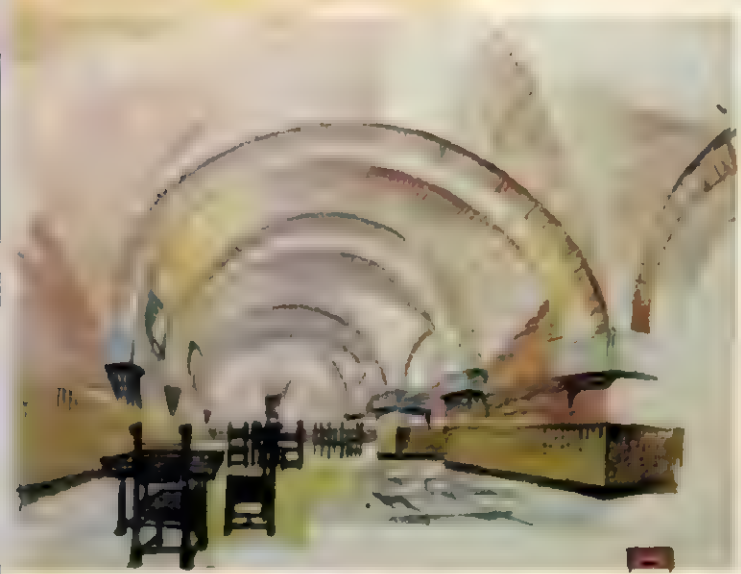

Restaurantul care se va deschide în pivnița din str. Soarelui 10 va păstra intacte toate elementele vechii arhitecturi a secolului al XVI-lea.

După litografia lui Lancelot (dreapta) se poate explica de ce Manuc avea anual un venit net de 69 420 lei, pe urma hanului său: forfota (deci mușteriii...) nu conteneau nici ziua, nici noaptea.

Misionarul scoțian Bonar și Robert McCheyne relatează că n-au putut dormi în Hanul lui Manuc din cauza zgomotului și a zarafeturilor care se întindeau bună către ziuă.

La parter se aflau locuințele călătorilor în trecere de o zi, iar la etaj stăteau cei ce rămîneau în oraș mai multă vreme. La «catul de sus», Hagi Ali invita «toți doritorii a-l cinsti cu venirea lor», căci a adus de la Tnadol (Anatolia) «chilimuri (țesături) frumoase și tranșe la preț curînd»

În camera 33 a hanului, Constantin Stefanide «tălmăcea» azi iar în camera 22 Auerbach, care «practica laiov» medicina la Alba-Iulia, dădea solicitanților «păzitmași» (bolnavi) «deplin ajutor doftoricesc».

Ilustrația color de mai sus înfățișează cum va arăta hanul după restaurare.

Acest fapt a condus la continuarea cercetărilor și în pivnițele dinspre str. 30 Decembrie și, după două luni de căutări asidue, săpîndu-se și deschizîndu-se în subteran și strada Soarelui, a apărut trama stîlpilor hrubelor palatului domnesc pe porțiunea sa centrală (pomenită de Del Chiaro) în lungime de 32 m. Așadar, cercetătorii se aflau pe calea cea bună.

Straturile de pămînt din săpătură au relevat nivelele diferitelor incendii ce au răvășit Curtea domnească, apoi au început să apară fragmente de vase ceramice, sfeșnice, o bombardă, pentru ca în final să se descopere și două cranii purtînd lovituri de iatagan în frunte și în ceafă. Cum se explică aceasta? Sistemul de decapitare prevedea îngenuncherea acuzatului în fața domnului, care-i dădea o lovitură simbolică în ceafă, pentru ca apoi călăul să-și îndeplinească misiunea, decapitîndu-l.

În pivnița din strada Soarelui nr. 8 a apărut în urma săpăturilor un canal de aducțiune în Curtea domnească, denumit pe timpuri «urloaie» și care se pare că-și trăgea apa din izvoarele Zlătari. Acestea își trimiteau șuvoaiele într-un castel de apă ce purta denumirea de «vistierie a apelor» și care se găsea tot în incinta Curții domnești, sub îngrijirea unui vistiernic al apelor.

Tot cu ocazia săpăturilor făcute în str. Soarelui 8 a apărut și fundația unui fost turn de pază, marginal, și care după structura sa ar data din secolul al XVII-lea.

Mergînd din aproape în aproape, utilizîndu-se și cele mai noi metode de analiză a mortarelor de zidărie, s-au putut determina vechile fundații ale sălii centrale a palatului sub fundațiile actualelor construcții. Desfaceri de tencuieli și zidării au relevat prezența, într-o construcție apropiată de biserica veche, a unui ancadrament de fereastră a vechiului palat. Confruntînd cele găsite cu vechile hărți, Purcell, Ernst și Boroczin, s-au obținut unele indicații pentru continuarea pe viitor a cercetărilor de punere în valoare a fostului palat domnesc.

ACTUALELE LUCRĂRI DE CONSTRUCȚIE ȘI REAMENAJARE ÎN STIL «DE EPOCĂ»

Recent au început lucrările de amenajare a Hanului lui Manuc într-un restaurant și hotel cu caracter de epocă, însă la nivelul cel mai ridicat de tratare și confort. Ansamblul se completează cu o serie de unități artizanale, iar curtea interioară, refăcută tot în caracterul epocii, va servi în timpul sezonului de vară ca extindere a unității de alimentație publică din han. În pivnițele din str. Soarelui — fostele hrube domnești — se vor deschide un restaurant și o cramă, legate între ele prin anexe de deservire, bucătării și oficii. Se va păstra, firește, stilul autentic al vremii, iar zidăria aparentă interioară va fi valorificată printr-un iluminat special.

Cercetările continuă în întreaga zonă a Curții Vechi, unde într-un viitor nu prea îndepărtat imobilele își vor relua fațadele lor de demult, străzile vor recăpăta caracterul lor pitoresc și chiar denumirile din secolele anterioare, toate constituind un ansamblu deosebit de valoros și pitoresc, de mare interes turistic atît intern, cît și extern.

Într-a doua etapă strădaniile cercetătorilor, proiectanților și constructorilor ar urma să se axeze pe obiectivul cel mai important: restaurarea palatului domnesc care, încadrat în întregul ansamblu, va reîntregi imaginea centrului bucureștean de acum cîteva veacuri.

Arh. Raul NEGRU

Participînd a cronici ce ne amuzaşa în pauzele din str. Sodrului, nr. 4.

tv

şi totuşi, televiziunea...

Ce e rugbi-ul? Sălbatică încleştare a unor trupuri brutale şi viclene care se chinuiesc şi se zdrobesc unul pe altul, zbătîndu-se într-un noroi compact, lipicios? Sau sportul curat, bărbătesc, al unor uriaşi cumsecade care mănîncă zdravăn, muncesc ca nişte zmei şi îşi cheltuiesc prea plinul energiei într-un voios joc frăţesc cu mingea ovală? Depinde cum îl privim: cu obida camerei de luat vederi din remarcabilul film englez «Viaţa sportivă» sau cu simpatia şi optimismul celei folosite pentru de asemenea remarcabilul documentar francez despre Walter Spanghero.

Să nu ne lăsăm înşelaţi. Lanterna magică a fost şi rămîne un instrument de deghizare a celei mai incontrolabile subiectivităţi într-o obiectivitate desăvîrşită. Credem că vedem realitatea nudă, şi de fapt vedem doar ceea ce autorul filmului a vrut să ne sugereze. Iată de ce aşteptăm cu nerăbdare sportul alb în viziunea lui Claude Lelouch. Cineastul care, descompunînd şi recompunînd ciclismul, ne-a impus în marele documentar «Tricoul galben» o imagine nebănuită a bicicletei şi a celui ce aleargă pe ea are, fără îndoială, un punct de vedere original şi despre hochei, patinaj, schi, săniuş. Putem fi siguri că ne va sili să ni-l însuşim şi noi, pe loc şi pe negîndite.

Pînă atunci să ne exprimăm gratitudinea faţă de anonimii artişti ai imaginii care ne-au oferit senzaţia participării directe la Jocurile Olimpice de la Grenoble. Am zburat cu toţii pe bobul care, înghiţind pîrtia cu o vitează ameţitoare, ne-a înfăţişat-o din perspectiva concurenţilor. Am fost alături de invincibilul Killy în tot timpul splendidelor sale evoluţii şi, admirîndu-l de la doi paşi în momentul bucuriei pure a victoriei, am înţeles cît de meschine erau bîrfele denigratoare colportate de un reporter mai interesat de ceea ce francezii numesc «petite histoire» decît de întrecerea sportivă. Aplauzele cu care a fost salutată micuţa noastră Beatrice Huştiu, protestele spectatorilor la adresa arbitrilor mai zgîrciţi la notarea ei ne-au încălzit inimile, făcîndu-ne să uităm pentru o clipă regretul că între patinatorii şi patinatoarele lumii (de cîţiva ani îi cunoaştem perfect pe cei mai buni) nu se numără nici un român.

Dincolo de jocul subiectivităţilor complimentare sau antagonice (a operatorului, a crainicului, a noastră) ciclul grenoblez a avut culoarea autenticităţii. Am fost de faţă. Sîntem gata să depunem mărturie. Am văzut toate fazele cheie, mai întîi cursiv, apoi cu încetinitorul. Televiziunea rămîne minunăţia veacului nostru (apropo: aţi observat că televiziunea în alb-negru înseamnă azi televiziune în alb-negru, nu în cenuşiul telerecordingului nostru a cărui principală caracteristică este înaltul grad de uzură morală?).

Cîrtim mereu împotriva neajunsurilor de tot felul care alterează programele şi realizarea lor. Astăzi însă, sub impresia tonică a Olimpiadei, să dăm glas fără rezerve aprobării depline, entuziaste, pentru episoadele fericite ale acestor programe.

Dumitru Furdui în «Jurnalul unui nebun» — o secvenţă valoroasă a viitoarei antologii teatrale a televiziunii. Era o reparaţie datorată acestui actor excelent, prea adesea folosit pe micul ecran în posturi compromiţătoare. Compoziţia, creată de fapt pentru scenă, a fost mai bine pusă în valoare în condiţiile confruntării între patru ochi a actorului cu telespectatorul.

Un «Magazin 111» oarecare şi, dintr-o dată, o prezenţă de zile mari: Irina Petrescu ne vorbeşte cu inteligenţă şi sensibilitate despre problematica activităţii ei de creaţie. Spre deosebire de, vai, prea multe dintre colegele ei de aici şi de aiurea, talentata noastră actriţă de film este şi un rafinat om de cultură (mărturie, între atîtea altele, articolul semnat recent de ea în «Contemporanul»). Au fost minute de reală desfătare spirituală

«Printre cumpenzei» — un film-document de neuitat. O nouă dovadă că omul poate face orice şi că aparatul de filmat este astăzi un instrument indispensabil în procesul cunoaşterii.

În sfîrşit, un amănunt, un fleac dacă vreţi: hohotele de rîs ale micuţei Mihaela Istrate au transformat un scheci bazat pe calambururi într-o incursiune neaşteptată în universul sufletesc al copiilor.

Felicia ANTIP

P.S. Cristian Topescu şi Constantin Diamantopol, reporteri omniprezenţi, bine informaţi, competenţi, nu ne-au dezamăgit niciodată. Îi felicităm din toată inima pentru comentariile lor subtile, spirituale şi totodată foarte serioase.

100 000 000 de africani sînt aproape de limita foametei — avertiza reputatul cercetător al continentului negru, Basil Davidson. Africa numără în prezent aproximativ 300 000 000 locuitori. Deci, unul din trei africani trăieşte în îngrozitoarea vecinătate a foametei. Privirile se îndreaptă neliniştite către anul 2000, cînd o posibilă explozie demografică ar putea spori populaţia Africii pînă la 700 000 000 oameni.

Credeţi că foametea va dispărea în anul 2000? — a fost întrebat Josue de Castro, autorul «Geografiei foamei». Răspunsul a fost dur, lipsit de menajamente: «Nu sînt optimist. De azi pînă în anul 2000 mai sînt puţini ani».

AFRICA NEAGRĂ: moştenirea se numeşte

„SUBDEZVOLTARE"

de Eugeniu OBREA

Continentul negru a păstrat o cultură milenară de o mare originalitate şi valoare. Un deosebit simţ decorativ, o stilizare îndrăzneaţă şi rafinată pusă în slujba obţinerii unei maxime expresivităţi caracterizează statuetele în lemn, măştile rituale, pînă şi obiectele uzuale descoperite în inima Africii. Creatori iluştri ai secolului nostru, printre care l-am putea cita în primul rînd pe Pablo Picasso, au fost influenţaţi de arta Africii negre.

Affonso d'Aveiro a descoperit piperul în Benin. Graţie acestui îndrăzneţ, boabele negre, aduse pe un drum de apă bîntuit de primejdii, au ajuns la curtea regelui Portugaliei, unde au dobîndit repede căutare. Era în secolul al XV-lea, şi un document păstrat prin furtunile timpului pretinde că mostre de piper au fost expediate în Flandra şi în alte ţări «şi în curînd el a ajuns la un preţ bun şi a fost foarte apreciat». Curtea de la Lisabona nu se putea însă mulţumi doar cu piperul. Firesc, la fastuoasele recepţii mîncărurile au devenit mai gustoase. Dar micile satisfacţii gastronomice, dublate de alte satisfacţii — ceva mai mari — provenite din vînzarea piperului însemnau prea puţin pentru poftele suveranilor portughezi.

Caravelele trimise către continentul necunoscut au adus Africii numai nenorocire. «Noi cumpărăm sclavi cu 12 sau 15 brăţări de alamă unul, sau cu brăţări de aramă care sînt mai preţuite» — consemna o cronică a vremii. Trimişii Lusitaniei bigote nu se împotmoleau în considerente de morală. Navele ce acostau la ţărmurile Africii deveneau mereu mai numeroase. După calculele dr. W.E.B. Du Bois, negoţul cu sclavi a costat Africa cel puţin 100 000 000 oameni, deoarece «fiecare sclav reprezenta probabil în medie încă cinci negri omorîţi în Africa sau în cursul transportului pe ocean».

La început a fost acest îngrozitor negoţ. Un început care s-a prelungit mai multe secole. «Marfa neagră» devenise o valută lesne convertibilă în aur. De altfel, acest metal preţios hrănise multe iluzii. Aventurierii acelor timpuri îndepărtate se străduiau să-l descopere pe continent.

Şi totuşi, dincolo de zonele de coastă, Africa avea să rămînă destule secole o necunoscută. Nu numai geografia acestui continent apărea ca o succesiune de semne de întrebare. Multă vreme a persistat opinia că Africa (cea de la sud de Sahara) ar fi lipsită de istorie şi că ar fi fost atrofiată de o «stagnare multiseculară». Dar ultimele decenii ne-au adus dovezi incontestabile despre civilizaţiile care au înflorit pe acest continent înainte de sosirea cuceritorilor europeni. «Popoare de pionieri, ele (popoarele Africii — n.n.) au cultivat pămîntul acolo unde nimeni nu-l cultivase înainte, s-au îndeletnicit cu mineritul fără ca nimeni să-i fi învăţat. Au descoperit o valoroasă farmacopee. Se pricepeau la irigaţia în terase şi la menţinerea solului pe coastele dealurilor. Au făurit sisteme sociale noi şi complexe; au adăugat, au adoptat, au experimentat şi au inventat pînă cînd — în decursul timpului — şi-au format un nivel tehnic şi o măiestrie artistică, o filozofie, un temperament, o religie care deveniseră specifice lor: au creat cultura africană, acea *négritude*, pe care o posedă azi» (B. Davidson: «Redescoperirea Africii vechi»).

În 1876 doar 10,8% din Africa fusese acaparată de puterile europene. Către sfîrşitul secolului al XIX-lea improvizaţiile în materie dispăruseră şi, o dată cu ele, corăbiile singuratice, cu negustori guralivi ce aduceau rachiu şi mărgele pentru a obţine sclavi, au părăsit scena. Locul lor l-au luat funcţionarii coloniali. Ei au împărţit harta continentului după nişte criterii ce au ignorat realitatea africană (urmările le cunoaştem...). Secolul XX găseşte continentul african în plină noapte colonială.

ÎN LOC DE BILANŢ...

S-au scris tomuri voluminoase despre ceea ce a reprezentat colonialismul pentru Africa. Bilanţul complet n-a fost însă întocmit şi poate că niciodată nu se va reuşi să se stabilească dimensiunile exacte ale consecinţelor dominaţiei coloniale. Stăpînitorii de ieri n-au contabilizat decît profiturile. Suferinţele, nesfîrşitele suferinţe ale băştinaşilor, nu şi-au putut găsi corespondente în limbajul cifrelor.

Ultimul deceniu a schimbat harta Africii. 90% din populaţia continentului trăieşte în state suverane. Unele ţări ca R.A.U., Algeria, Maroc, Tunisia au reuşit să progreseze mai rapid, printr-o diversificare economică bazată în principal pe utilizarea resurselor naturale. În Africa neagră problemele sînt însă mai complexe, mai dificile. Fără îndoială, sînt perceptibile înnoiri în viaţa multor ţări ale Africii negre. Ele se exprimă într-o dezvoltare economică mai accelerată, în apariţia unor ramuri industriale noi, în progresele pe calea formării unor cadre naţionale de specialişti.

Progresele acestea nu ţin de domeniul spectaculosului. Se realizează — cu tenacitate şi deseori cu sacrificii — proiecte care nu reprezintă decît paşi mărunţi înainte pe un drum lung, presărat cu multe obstacole. Africa neagră face eforturi pentru punerea în valoare a potenţialului ei: în Gabon se preconizează înfiinţarea unei industrii extractive; Mali şi-a început crearea unei industrii de materiale de construcţii; în Congo (Brazzaville) s-au construit fabrici de ulei, rafinare a zahărului, ciment; Coasta de Fildeş înfăptuieşte proiecte ambiţioase de diversificare a economiei. Pe pămîntul african apar întreprinderi siderurgice şi chimice, se construiesc hidrocentrale, căi ferate, porturi, drumuri. Ceea ce s-a realizat este totuşi departe de necesităţile unui continent cu aproape 300 000 000 locuitori. Sînt încă destule state africane în care independenţa se reduce la un drapel şi un imn. Dacă pe pămîntul Africii pot fi întîlnite centre agricole experimentale şi staţiuni ştiinţifice moderne, pe acelaşi pămînt se mai găsesc triburi ce nu au depăşit structuri rudimentare de organizare şi trai, triburi în care ultimele secole nu şi-au făcut resimţită influenţa pe planul progresului economic şi cultural. Africa neagră

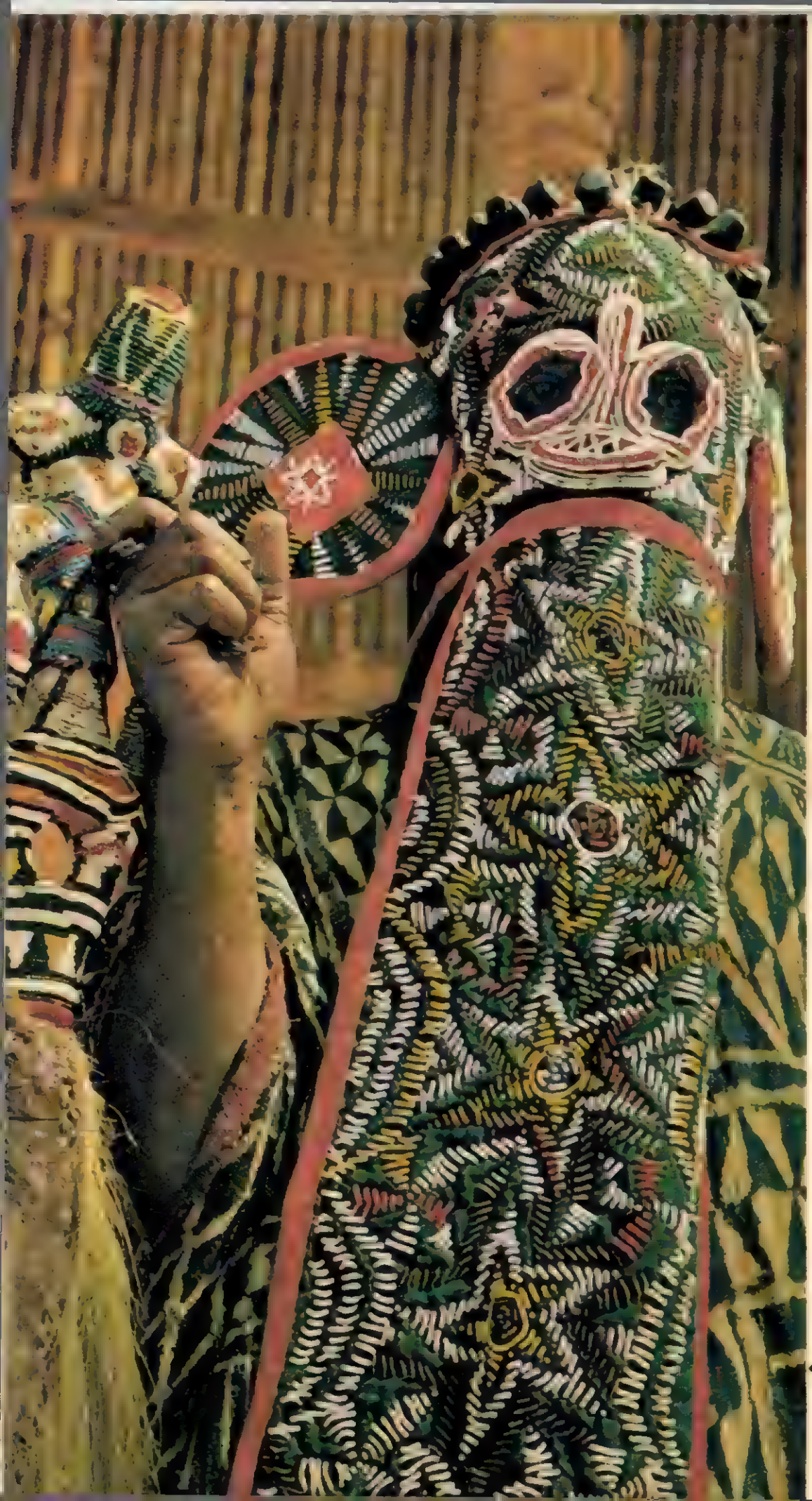

reprezintă un mozaic de structuri sociale dintre care multe aparțin încă unor faze primare din istoria umană. Sînt diferențe vizibile nu numai prin comparație între țări, ci sesizabile chiar în interiorul aceluiași stat.

Un ministru african spunea unui ziarist: «Purtăm o povară insuportabilă: subdezvoltarea. Este moștenirea lăsată de colonialism». O cifră ilustrează afirmația: ponderea producției industriei pe cap de locuitor este în Africa de 24 de ori mai mică decît în țările dezvoltate. Și Africa nu poate fi clasată printre acele regiuni ale planetei despre care s-ar putea spune că sînt sărace în resurse. Numai zăcămintele sale de minereu de fier sînt de două ori mai mari decît cele ale S.U.A. Africa furnizează 90% din producția de diamante a lumii capitaliste, 81% din cea de cobalt, 62% din cea de platină, 70% din cea de aur, 50% din cea de magneziu și crom, 36% din cea de mangan și 32% din cea de cupru. Continentul asigură pe piața mondială 66% din producția de cacao, 95% din cea de sisal. 27% din suprafața împădurită a globului și 40% din resursele hidroenergetice mondiale sînt deținute de Africa. Jack Woddis scria pe bună dreptate: «Africa are tot ce-i trebuie pentru a se putea transforma într-un continent puternic și prosper, cu un nivel de trai al populației la fel de ridicat ca în cele mai dezvoltate regiuni ale lumii». Și totuși zone întinse ale continentului negru trăiesc în înapoiere.

Existența africanului poate fi sondată dincolo de perimetrul cartierelor de lux, în care vegetează o minoritate privilegiată. Firește, Africa nu prezintă o imagine nediferențiată. Minele de cupru oferă Zambiei mai multe posibilități decît solul incomparabil mai sărac al Botswanei. Dar Zambia ca și Botswana suferă de aceeași boală a subdezvoltării, chiar dacă simptomele ei nu sînt totdeauna la fel de acute. În Congo (Kinshasa) produsul brut anual pe cap de locuitor este evaluat la 59 de dolari, iar în Belgia la 1 053 dolari. La investiții de 19 miliarde franci belgieni (efectuate în Congo în ultimul deceniu înainte de independență), monopolurile din metropolă au obținut profituri de 60 miliarde. Nu-i cazul să punem în legătură directă aceste cifre? În Anglia venitul anual raportat pe cap de locuitor atinge 1 150 dolari. În Nigeria și Kenya, foste colonii britanice, cifra este abia de 77 dolari.

OCEANUL INCERTITUDINILOR

Sărăcia poate fi imputată africanilor? Înapoierea are o cauză precisă: dominația colonială, cu implicațiile ei actuale, care se traduc în faptul că, anual, din țările africane se transferă în principalele metropole occidentale cel puțin un miliard și jumătate de dolari. 90% din populația Africii negre lucrează în agricultură și totuși 40% din alimentele de care africanii au nevoie sînt importate. Tot în trecut trebuie căutată explicația unei anomalii: s-a stimulat producția care lua drumul altor continente și s-au neglijat culturile destinate consumului local.

67% din exportul african îl reprezintă materiile prime. Inexistența unei industrii suficient dezvoltate obligă țările africane să trimită peste granițe materiile prime în formă brută. Economiile statelor africane se găsesc, s-ar putea spune, pe o corabie ce navighează permanent prin zone bîntuite de furtuni. Un procent în minus la prețul de vîn-

Pitorescul costumației nu ne poate face să uităm realitatea pe care o ascunde. În triburile ținute departe de lumina civilizației, în care obiceiuri și credințe s-au conservat peste secole, vrăjitorul, magia sînt atotputernice.

zare poate condamna la foamete și privațiuni țări și popoare. Există o instabilitate cronică care provine din fluctuația prețurilor la materiile prime, în general constant amputate, și, în paralel, din scumpirea produselor finite (pe care Africa le importă). Nu este de fapt o problemă limitată la Africa. În timp ce în ultimii ani prețul produselor exportate de țările în curs de dezvoltare a scăzut cu 7%, produsele pe care acestea le cumpără din țările industrializate au devenit mai scumpe cu 10%. Legăturile pe care unele state africane le-au stabilit cu Piața comună n-au fost pe măsura speranțelor inițiale. Necruțătoarea «foarfecă a prețurilor» acționează. Protestele africane și promisiunile în serie oferite de «cei șase» nu modifică datele esențiale ale problemei. Există de asemeni unele tentative de regrupare economică pe plan regional, dar diferitele grupări nu pot extirpa gangrenele moștenite, ci doar ameliora puțin starea unui organism minat.

În cei patru ani care au trecut de la prima Conferință mondială pentru comerț și dezvoltare, Africa nu numai că nu a reușit să înlăture distanța care o separă de țările dezvoltate, dar decalajul, în fapt, s-a amplificat. După 1964, în țările industriale venitul mediu anual pe cap de locuitor a crescut de 30 de ori mai repede decît în țările în curs de dezvoltare. La actuala conferință pe care o găzduiește New Delhi, Africa solicită depășirea stadiului discuțiilor sterile, al formulării de propuneri sortite dosarelor, pentru a se trece la măsuri concrete, de natură să stabilizeze piața mondială.

MAGIA AJUTORULUI STRĂIN

Un călător prin Africa ajungea la concluzia deprimantă că marele public este mai sensibil la ravagiile ciclonilor, erupțiilor vulcanice și cutremurelor decît la efectele unor calamități mai puțin spectaculoase, ca seceta. «În cursul unui lung turneu pe care l-am întreprins în regiuni lovite de secetă din sudul, centrul și estul Africii, am văzut pretutindeni nori grei de praf ridicîndu-se pe un sol crăpat: nu plouase de foarte mult timp, de cinci ani și mai bine în unele regiuni» (Gordon Ash). Firește, riurile și fluviile ar putea fi puse în valoare. Lucrările hidrologice întîrzie pentru că lipsesc mijloacele financiare necesare. Vistieriile publice ale majorității țărilor africane se găsesc într-un deficit greu remediabil. Se caută o ieșire din labirintul dificultăților, dar de multe ori calea aleasă nu este cea a bizuirii pe propriile forțe.

«Prea multe guverne par mulțumite să lase problema dezvoltării economice pe seama presupusei magii a ajutorului străin» — scria ziarul «Sun». Cazul Liberiei este edificator în această privință. Pe mările și oceanele cele mai îndepărtate pot fi întîlnite nave sub pavilion liberian. Cifra tonajului total al vaselor ce poartă drapelul micului stat african este 22 500 000 (Anglia — 21 700 000; S.U.A. — 20 300 000 tone). «Este cea mai mare flotă din lume — scria «Jeune Afrique». Cine profită de pe urma ei? Liberia, prea puțin, iar Africa — de loc». Marea flotă liberiană «a apărut» în anii războiului, cînd armatorii americani căutau formule convenabile pentru a se sustrage măsurilor luate de guvern în vederea rechiziționării navelor pentru transporturi de interes militar. Navele lor au devenit... liberiene printr-o simplă înmatriculare la Monrovia, iar apoi au fost închiriate în condiții avantajoase chiar guvernului S.U.A. Cele 22 500 000 tone ce plutesc pe întinsul mărilor și oceanelor aduc Liberiei o sumă relativ modestă: 5 000 000 dolari. De altfel, flota Liberiei își are sediul în... Statele Unite și niciodată sau aproape niciodată nu acostează pe coasta țării al cărei pavilion îl poartă. În realitate «puterea maritimă» nr. 1 a lumii încasează mai mulți dolari de pe urma cauciucului (30 000 000 dolari) și a minereului de fier (100 000 000 dolari). Dar iarăși, să nu uităm, 87% din producția de cauciuc este controlată de companii străine, iar exploatările de fier aparțin capitalului american, suedez, vest-german și italian.

Ați auzit de mister Smith? Un nume englezesc obișnuit. Alăturați acest nume Biafrei, petrolului, mercenarilor, și anonimatul se risipește. Mister Smith era un baron care livra lui Ojukwu arme și mercenari. Filantropie? Businessmenii nu cunosc acest cuvînt. Resursele petroliere ale Nigeriei orientale au stimulat poftele unor monopoluri sosite cu întîrziere în cea mai mare țară a continentului. Moștenirea colonială, cu diviziunile tribale, a facilitat «operațiunea Biafra» (i s-a spus «Katanga nr. 2», prin asociațiile cu isprăvile companiei «Union Minière»). Pretextul: luptele tribale lesne de declanșat într-o țară cu aproape 300 triburi. Un război civil, 100 000 de morți, economia distrusă, pentru ca monopoliștii să pună mîna pe petrolul provinciei orientale.

Șantierul unui complex industrial. Străduința statelor Africii negre de a-și croi drumul spre independență economică și bunăstare se concretizează în fabricile și uzinele, hidrocentralele și căile ferate, școlile și universitățile ce se înmulțesc.

Curs de limbi străine, predat cu metode moderne, la Universitatea din Dakar (Senegal). Pe continentul în care analfabetismul în masă constituie încă o dureroasă realitate, formarea cadrelor proprii de specialiști este una dintre problemele de acută actualitate.

ÎN CĂUTAREA UNEI DEFINIȚII...

În ce constă fenomenul subdezvoltării? S-ar părea că principala dificultate ar fi... definiția. Reprezentantul Guineei la prima Conferință pentru comerț și dezvoltare spunea: «Dacă economiștii nu s-au pus încă de acord pentru a stabili o definiție precisă, toți admit însă manifestările ei esențiale: subnutriția cronică, nivelul de trai scăzut, productivitatea agricolă foarte slabă, industria cvasiinexistentă, igiena rudimentară, proporția enormă a analfabetismului, folosirea incompletă cronică a forței de muncă, dezechilibrul permanent al schimburilor cu exteriorul etc.

Despre unele dintre fenomenele evocate de delegatul Guineei am amintit. Mai există însă în Africa o acută problemă, cea a educației și, în corelație, a cadrelor de conducere. În Senegal, de pildă, numărul acestora este de 6 000: 2 000 africani, 4 000 europeni. Formarea cadrelor nu poate fi despărțită de procesul școlarizării. În acest domeniu realitățile rămîn dramatice: 80% din africani sînt încă analfabeți (în unele țări ale Africii negre analfabetismul cuprinde chiar 90% din populație). Din 60 000 000 copii de vîrstă școlară numai jumătate frecventează efectiv școala primară, iar pe cea medie abia 6%. Doi tineri dintr-o mie pătrund în universități. Liderii africani sînt conștienți că progresul țărilor lor este de neconceput fără lichidarea analfabetismului. Multe state consacră învățămîntului 25 pînă la 30% din buget. Primele rezultate s-au obținut: dublarea numărului elevilor în școala primară, triplarea — în învățămîntul secundar. Există însă nenumărate obstacole. Statele africane sînt în multe cazuri conglomerate tribale cu limbi și obiceiuri diferite, procesul de închegare a națiunilor aflîndu-se încă în desfășurare. Pe plan școlar consecința o reprezintă ceea ce «Jeune Afrique» denumea «prăpastia între limba maternă și limba ce se predă în școală», de obicei engleza sau franceza. În felul acesta limbile bantu, hausa și altele devin pentru copiii negri «limbi străine». «Pentru tineretul Africii negre în general — scria revista — mersul la școală seamănă întrucîtva cu o emigrare spirituală spre Europa, o abandonare a limbii și obiceiurilor strămoșești».

Un studiu efectuat sub egida U.N.E.S.C.O. ajungea la concluzia că cele 32 universități existente vor reuși să asigure cadrele calificate de care Africa va avea nevoie pînă în 1980. Cu o condiție: 60% din studenți să se dedice științelor exacte sau tehnice. Pînă acum, scria «Le Courrier de l'UNESCO», proporția medicilor, agronomilor, inginerilor pregătiți la universitățile africane este redusă. Se încearcă însă o adaptare la nevoile și aspirațiile Africii.

•

Rețeaua de televiziune americană N.B.C. a prezentat în urmă cu cîtăva vreme un film de patru ore despre Africa. O succesiune de imagini revelatoare. La un moment dat operatorul aduce în prim plan o clasă. 40 de copii împreună cu învățătoarea lor rostesc: «Eu port încălțăminte...» 40 de voci care repetă fără convingere: «Eu port încălțăminte...» Vocile se mai aud cînd operatorul abandonează fețele micuțe de copii slabi, subnutriți, aducînd pe ecran o altă imagine: 80 de picioare goale, care, poate, niciodată n-au cunoscut pantoful. «Eu port încălțăminte...» — mai răsună încă o dată în timp ce aparatul de luat vederi stăruie asupra picioarelor goale...

«Eu port încălțăminte...» Vor trece anii, copiii vor crește. Părinții lor sînt însuflețiți de speranța că generația cea nouă, generațiile care vor urma vor trăi într-o Africă eliberată de cumplita moștenire care se numește «subdezvoltare».

• memento •

cinema

● **O lume nebună, nebună, nebună.** Mecanismele comicului burlesc puse în funcțiune, la scară uriașă, de către unul dintre cei mai gravi cineaști contemporani — Stanley Kramer («Lanțuri», «Procesul de la Nürnberg»). «Goana după aur», în ipostaza ei modernă, este satirizată cu toată luciditatea amară a omului de azi. În distribuție, cîteva nume de aur: Spencer Tracy, Buster Keaton, Mickey Rooney.

● **Am întîlnit țigani fericiți.** Notați numele unui mare cineast: Alexandar Petrovici (R.S.F. Iugoslavia). Rareori în ultima vreme am văzut un ecran copleșit de atîta frumusețe, scrivit pînă la durere de greutatea unor observații violente, învăluite în aurul curat al adevărului. Filmul a fost distins cu: Marele premiu special — Cannes 1967, Premiul Uniunii Internaționale a Criticii Cinematografice — Cannes 1967, Marele premiu «Arena de aur» — Pola 1967 în rolurile principale: Bekim Fehmin, Olivera Vuco, Bata Zivojinovici, Mija Aleksici, Gordana Jovanovici.

● **Moartea după cortină.** Pentru iubitorii genului polițist (mai puțin pretențioși), un film ca multe altele, aflat pe linia de plutire. Regia — Antonin Kachlik (R.S.C.). În distribuție: Miroslav Hornicek, Jaroslav Satoransky, Lenka Fiserova, Waldemar Matuska.

● **Mari cineaști pe ecranele noastre: Akira Kurosawa** (Cei șapte samurai), **Milos Forman** (Dragostea unei blonde), **Claude Lelouch** (Un bărbat și o femeie)

● **Rossano Brazzi** revine în cinematografie. De data aceasta și ca regizor, și ca interpret. Filmul, intitulat «Al patrulea om», va avea drept vedetă feminină pe Ann Margret.

● Filmul lui Michel Davilla «Banjamina» (cu Catherine Deneuve, Michel Piccoli și Michèle Morgan) a fost încununat cu Premiul «Louis Delluc» pe 1968

Din expoziția **Mircea Grigorescu-Goreniuc.**

gană «Descoperi», este o vastă panoramă a nașterii marilor colecții europene și americane, a aventuroaselor treceri ale operelor de artă dintr-o colecție în alta sau dintr-o țară în alta, o istorie a tranzacțiilor secrete făcute cu tablouri celebre etc., în șirușt o documentată cercetare care are menirea de a stabili ideea de muzeu, al cărui prim act care consfințește noțiunea de conservare a operelor de artă ar fi, după autor, edictul senatului roman emis cu privire la Columna lui Traian care «niciodată distrusă sau mutilată trebuie să rămînă așa cum este în onoarea poporului roman pînă la sfîrșitul lumii...»

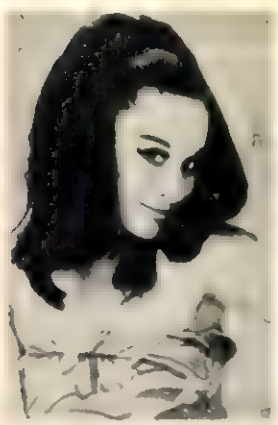

Olivera Vuco

plastică

● **Ceramică din Republica Arabă Unită.** Statuete și vase, forme decorative și panouri etc., peste o sută de obiecte ale unor ceramiști dintr-o țară în care această artă are vaste tradiții milenare (Dalles).

● **Mircea Grigorescu-Goreniuc** — sculptură. Formele insolite ale rădăcinilor de copac sînt modelate de M. Grigorescu pînă cînd ele ctștigă expresivitatea sugerată de materia brută. Astfel se nasc din fibrele dure ale lemnului, din contorsiunile lui, chipuri și măști, personaje folclorice. Tînărul artist expune 20 dintre lucrările sale în foaierul Teatrului «Ion Creangă».

● În colecția ea «Buntas Bruckmann Bucher», editura münchenezâ Bruckmann publică lucrarea devenită clasică a celebrului istoric de artă și estetician Heinrich Wölfflin: **Arta lui Albrecht Dürer.** În aceeași editură, o monografie a lui Tilman Falk despre Hans Burgkmair. (1473—1531), în care autorul încearcă elucidarea unor lacune din viața și creația renumitului pictor din Augsburg.

● **Le Temps des musées,** cartea conservatorului-șef al muzeului Luvru, Germain Bazin, apărută în editura bel-

carte

● **Pretexte și subtexte** de Radu Beligan. O carte care după confesiunea autorului «nu e nici un jurnal intim, nici o lucrare teoretică, nici o sumă de amintiri...» E adevărat, dar cu un amendament: acest «monolog» al valorosului actor împrumută cîte ceva din toate acestea; în plus, transparența unui stil mulat organic subtilităților de gîndire ale autorului, care fac din lectura acestei cărți o încîntare (Editura Meridiane).

● **Oul** (schițe și povestiri) de Gheorghe Suciu. Un debut promițător. Tînărul prozator reconstituie — fără afectare — candorile copilăriei, sugerează — cu artistică economie a mijloacelor de expresie — emoțiile adolescenței. O undă de umor ni se relevează în povestirea «Două damigene cu vin». Sumarul cărții e împlinit de cîteva însuflețite și nu lipsite de dramatism evocări istorice (Editura pentru literatură — colecția «Luceafărul»).

● **O lectură instructivă** ne oferă volumul **Valori umane în literatura greacă** de N.I. Barbu (Editura pentru literatură universală).

● În colecția «Biblioteca pentru toți» au apărut însumate într-un volum dramele wagneriene: Rienzi, cel din urmă tribun, **Olandezul zburător** (care dă și titlul culegerii), Tannhäuser, Lohengrin în traducerea devenită clasică a poetului Șt. O. Iosif. Remarcăm aparatura științifică însoțitoare: o substanțială prefață și un cuprinzător tabel cronologic datorate criticului de artă George Bălan, o postfață care urmărește minuțios ecourile wagneriene în viața artistică și culturală românească și un tabel cronologic (St. O. Iosif) semnate de Domnica Filimon-Stoicescu (îngrijitoarea ediției).

● Am fi vrut să întîmpinăm recenta carte de poeme **Alfa** (Editura tineretului) de Nichita Stănescu nu numai printr-un simplu și sec anunț. Cartea însă n-am mai aflat-o în librăriile bucureștene

● Sumarul volumului **Teatru** de Pirandello a constituit din nouă piese semnificative pentru creația marelui dramaturg. Volumul e prevăzut cu o «Prefață» și «Scrieri despre teatru» datorate celebrului scriitor, care ajută cititorului să pătrundă mai profund în dramaturgia pirandelliană (Editura pentru literatură universală).

● **Piesele:** Citadela sfărîmată, O întîmplare, Surorile Boga, Moartea unui artist, Omul care și-a pierdut omenia, Febra, Petru Rareș, sînt incluse între copertele recentei culegeri de **Teatru** de Horia Lovinescu. Caracteristic pentru creația dramatică autentică: piesele lui Horia Lovinescu sînt la fel de interesante și la lectură (Editura pentru literatură).

● Ultimul număr al revistei **Secolul 20** ne aduce vestea unei inițiative interesante. Pentru ecunoașterea mai complexă a literaturii contemporane», revista inițiază publicarea unor romane cuitates sau mai puțin cunoscute de autori de seamă ai secolului. Astfel vor fi publicate romane de Italo Svevo, James Joyce, Dorothy Richardson, Boris Pilniak... Chiar din acest număr pegînile revistei găzduiesc prima parte a romanului «America» de Franz Kafka (în românește de Pop Simion și Erica Voiculescu).

disc

● În discografia **Ioanei Radu,** un nou recital: EPD-1172. Cifra o seacă, nu spune nimic. Dacă o traducem în cîntece însă, aflăm că e vorba de «Lasă-mă să pătimesc», «Ridică mîndro perdeaua» sau alte giuvaeruri rare cum sînt «Di, dî, dî, murgule, dîs, «N-am să trăiesc cît pămîntul», «Doruie și-o boală grea». Vocea tulburătoare a Ioanei Radu și trăirea cu autentică ne farmecă cu întotdeauna. Orchestra lui Nicușor Predescu, excelentă. (EPD-1172 și versiunea «Stereo»-ST-EPD-1182.)

● **Bruno Filippini** care, după cum se menționează pe mapa discului, cîntă... în italiană (!?!), ne oferă o serie de «șlagăre» de ultimă oră mai mult sau mai puțin cunoscute la noi. Un disc bun — [illegible].

● După apariția excelentelor cuplete interpretate de **Nicu Constantin** și **Alex. Lulescu:** «Somnoroșii», «Ne ciubesc fetele» și «C-o pilă...» (pe discul EDC-894), ne întrebam de ce casa noastră de imprimări nu dezvoltă în continuare producția discurilor revuistice. Discurile lui Tănase erau celebre! (E drept că și din vina lui Tănase)

muzică

● **Concertul Filarmonicii «George Enescu»** este condus de **Mircea Cristescu** și include: o primă audiție originală — Simfonia cantabile de Theodor Grigoriu; Concertul pentru pian și orchestră în Do minor de W.A. Mozart (solist, **Radu Lupu**); Simfonia a IV-a de Ludwig van Beethoven (24 februarie — sala Ateneu)

● În programul concertului Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii sînt cuprinse: una dintre lucrările enesciene, destul de rar prezentate — Dixtuor; Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră de Frédéric Chopin, solist fiind italianul **Fausto Zadra;** Simfonia I a compozitorului englez contemporan William Walton (n. 1902), o primă audiție (29 februarie).

● **Opera Română** răspunde dorințelor unui mare număr de iubitori ai muzicii lirice oferindu-le (25 februarie — sala Dalles) un concert de arii celebre din opere. Cîteva nume de prestanță dintre soliștii operei bucureștene anticipează un bun nivel artistic al spectacolului: **Iolanda Mărculescu, Elisabeta Neculce-Cartiș, Maria Șinditaru, Ludovic Spiess, Vasile Mărtinoiu, Corneliu Fînățeanu, Nicolae Florei** și alții.

● Corul Filarmonicii condus de **D.D. Botez** susține un concert cu un program bogat și reprezentativ pentru creația corală de-a lungul vremii. La pian, **Viorica Cojocaru** și **Marta Joja** (25 februarie — sala Ateneu).

● Baritonul turc **Mete Ugur** și tînăra soprană clujeană **Niculina Mirea,** un cert talent, apar pe scena operei bucureștene în «Bărbierul din Sevilla» (25 februarie, ora 11).

teatru

● **Petru Rareș** de Horia Lovinescu a văzut lumina rampei într-o excelentă viziune regizorală semnată de Emil Mandric, la Teatrul de stat din Ploiești Coordonatele dramei istorice, viziunea contemporană asupra evenimentelor au fost împlinite cu mijloace artistice elevate și o gîndire scenică matură. Protagoniști: Ion Marinescu (de la Teatrul Mic), relevînd cu forță structura contradictorie a eroului. Bune compoziții: Margareta Pogonat (Maria), Peter Paulhofer (Ioniță), Corneliu Revent (Roșca). De semnalat și muzica de scenă a lui N. Brînduș, pictura de atmosferă a lui V. Zamfirescu. În ansamblu, un spectacol remarcabil.

● **Tudor Mușatescu,** autorul prolific a nu mai puțin de 367 de piese de teatru, a împlinit 65 de ani. «Titanic vals», «...Escu», «Visul unei nopți de iarnă» și-au păstrat tinerețea și farmecul comic. Creator neistovit, el a încheiat recent munca la două noi piese: **Țara fericirii** și **Geamandura.**

Ion Marinescu

● **Topaze** — celebra piesă a lui Pagnol — a revăzut lumina rampei la Teatrul Național. Piesa — cu mici rezerve — rezistă prin tehnică dramatică și dialog. C. Dinischiotu și-a marcat debutul regizoral la Teatrul Național Ion Fințișteanu, o bună compoziție, alături de un Birlic (Topaze) mai slab ca altădată. În rest, o distribuție neomogenă.

● **O noapte furtunoasă** de I.L. Caragiale în premieră la Teatrul de stat din Valea Jiului. Regia lui Al. Mirlescu a căutat și a reușit cu mijloace corespunzătoare să ofere interpreților un bun cadru de mișcare și acțiune, compunînd cu gust atmosfera satirică. Tipuri-realizări: Elisabeta Belba (Zița), D. Drăcea (Nae), Marcel Popa (Rică), Mircea Pîinișoară (Dumitrache).

● **Trei piese românești peste hotare. Citadela sfărîmată** de Horia Lovinescu în Statele Unite, **Opinia publică** de Aurel Baranga în R.P. Ungară, **Nu sînt Turnul Eiffel** de Ecaterina Oproiu în Belgia

● Doi autori experimentați, Eugen Mirea și Saşa Georgescu, dau garanții artistice spectacolului «Un concert pe adresa dumneavoastră» la Teatrul din Constanța. Muzica o dă Ion Vasilescu H. Mălineanu, Temistocle Popa, Aurel Manolache, Ionel Stănculescu. Spectacolul este semnat regizoral de N. Stroe, direcția muzicală — Aurel Manolache, scenografia — Dan Sachelarie, coregrafia — Bozzi Szabó. Printre interpreți: Ilona Motica, Valy Manolache, trio «Do-Re-Mi», Georgeta Andronic, Gelu Manolache și Jean Constantin.

televiziune

Se pare că în materie de patinaj artistic zicala «Ce-l prea mult nu-i bun» e cam riscantă. Sîntem convinși, de pildă, că nimeni nu va protesta împotriva celor trei transmisiuni «în direct» de la Geneva unde se desfășoară Campionatul mondial la această grațioasă disciplină sportivo-artistică.

Programul săptămînii ne promite și alte cîteva atracții pe care sîntem bucuroși să le putem consemna:

DUMINICĂ 25 FEBRUARIE. Nu pierdeți concertul orchestrei simfonice a Radioteleviziunii care vă oferă prilejul de a reasculta faimosul Concert (nr. 1) pentru pian și orchestră de Rahmaninov într-o excelentă interpretare: Dan Grigore (12.30) ● Program inedit oferit de televiziunea bulgară: montaj de obiceiuri populare hazlii (18.00) ● La rubrica **Mari interpreți** (cam neregulat programată) vom vedea și asculta pe venerabilul violoncelist spaniol Pablo Casals (20.00) ● Castelul hunilor, evocat la **Documente de piatră** (20.15) ● Cu toate rezervele impuse de calitatea slabă a ultimelor emisiuni de **Varietăți,** o notăm totuși pe cea intitulată «Nemaipomenitele aventuri ale celor trei muschetari» (20.30) ● Serialul **Bonanza,** un western destul de bun dar, iarăși, cu programări cam la întîmplare (22.00).

MARȚI 27 FEBRUARIE. Presupunem că v-a plăcut debutul pe micul ecran al lui **Thierry la Fronde.** Urmăriți-l deci în continuare (20.00) ● **Seară de teatru:** «Nunta din Perugia» de Al. Kiriței, în interpretarea actorilor Teatrului de stat din Arad (20.45).

MIERCURI 28 FEBRUARIE. Telecinemateca programează încă un film cu Bette Davis care apare alături de Paul Muni în «Juarez», film realizat în 1939 (20.45) ● **Campionatul mondial de patinaj artistic — Geneva:** figuri libere pereche (22.55).

JOI 29 FEBRUARIE. O avanpremieră la mult așteptatul **Festival internațional de muzică ușoară Brașov — 1968** (21.10) ● Emisiunea **Concurs de cultură generală** programează tema «Capodopere ale muzicii pentru pian» (21.30) ● Din nou legătura cu **Geneva:** proba de dansuri (22.00)

VINERI 1 MARTIE. Ciclul dedicat marilor muzee ale lumii ne propune un popas la **Ermitaj,** vestitul muzeu leningrădean (20.00) ● De la **Geneva:** figuri libere bărbați (22.45).

SÎMBĂTĂ 2 MARTIE. Întîlnire cu... Ladislau Konya (21.00) ● O revistă muzicală semnată de **Averty** constituie un adevărat teleeveniment. Să urmărim deci «La genul feminin», cu baletul Dick Sanders și Ann Lewis (22.10) ● **Geneva:** figuri libere femei (22.35).

Jean Claude Drouot, eroul serialului de mare succes al televiziunii franceze «Thierry la Fronde», achiziționat recent și la noi.

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 8 din 25 februarie 1968

I. Atalanta-Roma	1
II. Cagliari-Mantova	1
III. Fiorentina-Bologna	1
IV. Inter-Varese	x
V. Verona-Palermo	1
VI. Lanerossi-Napoli	x
VII. Sampdoria-Brescia	1
VIII. Spal-Torino	1
IX. Foggia-Bari	x
X. Lazio-Genoa	1
XI. Modena-Novara	1
XII. P i s a -Padova	1
XIII. Venezia-Potenza	1

coperta noastră

MĂRȚIȘOR

Fotografie de Hedy Löffler

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

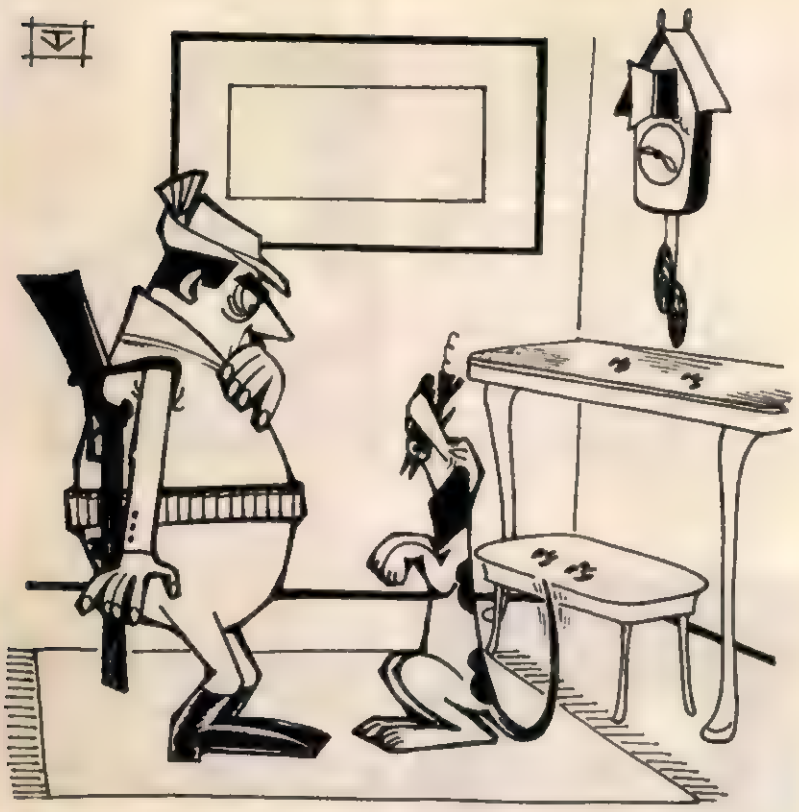

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● În S.U.A. s-a pus în vînzare un sortiment special de margarină recomandat bolnavilor de cord.

● Furtunile aduc foloase pescarilor. La această concluzie a ajuns un cercetător din R.F.G. care a constatat că planctonul se dezvoltă bine în mările agitate iar peștii preferă regiunile cu plancton bogat, unde se înmulțesc cel mai bine.

● Linotronul, o nouă mașină tipografică concepută pe baze electronice, a fost fabricat în S.U.A. Recordul linotronului: poate culege o sută de litere pe secundă sau șase sute pagini de cîte 4 000 semne pe oră.

● În Franța a apărut un fond de ten «luminiscent». Va da oare și mai multă strălucire frumuseții feminine?

● Cîțiva cercetători botaniști au descoperit recent că cercurile pe care le prezintă în interiorul lor trunchiurile anumitor copaci indică nu numai vîrsta acestora, ci și caracteristicile climatice ale fiecărui an. Astfel dacă unul din cercuri e mai subțire, înseamnă că în anul respectiv a fost secetă, iar dacă e mai lat trădează abundență de precipitații.

● Pentru a evita distrugerea monumentelor antice de efectul undelor de șoc provocate de avioanele cu reacție, autoritățile grecești au interzis zborurile la mică înălțime deasupra Acropolei.

● Oile australiene vor da de trei ori mai multă lînă datorită unui tratament cu proteine extrase din lapte.

DIN INIMĂ!

ORIZONTAL: 1) Autorul romanului «Inimi fierbinți» — Una dintre principalele «căi» ale inimii. 2) Personaj mitologic, specialist în ale inimii (dim.) — Cu inimă întristată. 3) Scumpi — Inimă haină (fem.) — Cuta! 4) Vine de la inimă — În mijlocul arterei! — Încă o dată! 5) Negru (Trans.) — Cîntate din inimă — Tratament balnear la Vatra Dornei! 6) Pană — Ba — De încercare sau... de rîs. 7) A pune usturoi — Darabană — Rîu în Ungaria. 8) Regiune inundabilă — Scobit. 9) Membrană subțire care căptușește cavitățile inimii — Ca moartea. 10) Vechi oraș în U.R.S.S. — Fără inimă. 11) A face un abonament — Față. 12) Cu o sută de ochi dar fără inimă — Mîner. 13) Dă bătăi de inimă... — și face inima cît un purice.

VERTICAL: 1) A scris «Luna de miere» și «O inimă înflăcărată» — «Șeful» inimii. 2) Inimă rea — Repere! 3) Le-a stat inima — A avea la inimă. 4) Localitate în Japonia — A scris poezia «Șarpele-n inimă». 5) Notă — Fără inimă (pl.). 6) Se ocupă de... inimă. 7) A da ghes inimii. 8) A-i sta inima-n loc, de frică! — Prepoziție. 9) Haide — Țară. 10) Centru petrolifer din Sahalin — Tipuri. 11) Ren! — Tragere de inimă. 12) Jupîn Dumitrache Inimă Rea, cherestegiu și căpitan în garda civică... — Din inimă! — Posed. 13) A se alătura din inimă! — Tahicardia, de pildă.

Teodor AXIOTI

Dicționar: RAAB, ERSI, IRIE, OHA.

PE TEME CULINARE

Poftă bună la pește oceanic!

Mai multe cititoare ne roagă să le înlesnim cunoașterea cîtorva rețete de preparare a peștelui oceanic care se găsește din abundență în magazine. Iată sugestiile și sfaturile specialiștilor:

DECONGELAREA

Decongelarea se face numai cu puțin înainte de a începe prepararea peștelui, într-un vas cu apă rece în care punem și bucăți de gheață. E total contraindicată decongelarea uscată, la temperatura camerei, sau în apă caldă. Decongelarea optimă se obține în compartimentul cu temperatura cea mai puțin scăzută din frigider.

PEȘTE OCEANIC PRĂJIT. Se prepară din speciile: **sebastă, macrou, stavridă, hering** etc.

Peștele decongelat se curăță de solzi și intestine, se decapitează, se porționează (după necesitate), se pune într-un castron cu lapte unde este ținut 10-15 minute. Apoi se sărează, se dă prin făină și se prăjește într-o cratiță cu ulei bine încins pînă ce se rumenește pe ambele părți. Se servește cald sau rece, cu lămîie sau cu salate (verde sau de cartofi).

PEȘTE OCEANIC — MEUNIER. Se prepară din speciile: **sebastă, macrou, stavridă** și **hering.**

Peștele curățat, sărat și dat prin făină se prăjește în unt sau ulei înfierbîntat. După ce este gata se scoate pe o farfurie. Separat, într-o crăticioară se pun 100 g unt să se topească, adăugînd sare, piper pisat, pătrunjel tocat și zeama de la două lămîi. Lăsăm să clocotească o dată, apoi turnăm peste peștele pus pe un platou. Se servește cald, cu garnitură de cartofi fierți, stropiți cu unt cald, și verdeață.

FILE DE COD RASOL. Cantitatea de cod file necesară se spală bine cu apă rece (după decongelare), se taie în două fiecare file și se lasă în apă rece o jumătate de oră. În acest timp pregătim într-o cratiță apă în care adăugăm: sare, două cepe întregi, un morcov, o țelină tăiată felii, o foaie de dafin, piper boabe și o lingură de oțet; se fierb timp de aproximativ o jumătate de oră. Apoi introducem peștele. Vor fierbe împreună încă 10 minute.

Se poate servi cald, cu garnitură de legume, cartofi fierți, lămîie și puțin unt. Dacă se servește rece, înlocuim untul cu ulei.

STAVRIDA SARAMURĂ. Cantitatea necesară de stavride se spală bine cu apă rece după decongelare și după ce i s-a scos intestinele. Se împarte în porții după dorință, se presară cu sare, se unge cu ulei și se pune pe grătar să se frigă. Pestele va fi întors pe ambele părți pentru a fi uniform fript.

Separat preparăm saramura: 1 kg apă, 20 g sare, boia. Se fierbe și se toarnă peste peștele fript și aranjat pe platou. Se servește cu ardei verde și mămăliguță.

FILE DE COD PANE. Tăiat după mărimea dorită, se spală bine cu apă rece și se pune într-un castron cu lapte unde va sta 10-15 minute, după care este așezat pe un fund de lemn presărat cu sare și făină.

Separat, spargem într-o farfurie 2-3 ouă pe care le batem bine cu 50 g lapte. Luăm apoi fileurile și le dăm prin oul astfel preparat și pesmet, prăjindu-le în ulei fierbinte pe ambele părți.

Va fi servit cald sau cu maioneză amestecată cu muștar și verdeață.

PEȘTE OCEANIC, MARINAT din speciile: **thay, sebastă, stavridă, lufar, cod** și **baracuta.**

Bucățile de pește se sărează timp de 10-15 minute. Se prepară cu făină și se pun la prăjit în ulei fierbinte. Cînd toate bucățile de pește s-au prăjit, se scot într-o farfurie. În uleiul rămas se mai adaugă puțin ulei rece și o lingură de făină. Cînd aceasta s-a rumenit bine, se toarnă bulion subțiat cu apă și oțet, apoi se adaugă 2-3 foi de dafin, se lasă să fiarbă amestecînd din cînd în cînd, se adaugă sare și boabe de piper (atenție să nu fie prea gros sosul), se pun bucățile de pește în sos să fiarbă împreună 5-10 minute. Se servește rece.

PEȘTE OCEANIC — PESCĂRESC. Se prepară din toate speciile. Peștele necesar se taie în bucăți după dorință. Se așază într-o tavă și apoi se condimentează cu piper pisat, usturoi tăiat mărunt, cimbru și sare. Se toarnă uleiul peste el și se pune la cuptor timp de 20-30 minute, apoi se scoate și i se adaugă bulion de roșii subțiat cu apă și un pahar cu vin. La fiecare bucată de pește aranjăm cîte o roșie întreagă sau tăiată felii și se pune din nou la cuptor, pentru a se prăji și roșiile (timp de 10-15 minute). Se poate servi rece sau cald.

PEȘTE OCEANIC À LA GREC. Se prepară din toate speciile. Se ia cantitatea de pește dorită, se curăță (după decongelare), i se scot intestinele, se spală bine cu apă rece, apoi se taie după dorință. Se presară cu sare, se unge cu ulei, se pune pe grătarul bine încins în prealabil. Se aranjează pe platou și se prepară sosul. Într-un castron se pun: 100 g ulei, 200-300 g sifon sau apă, piper pisat, cimbru, sare, zeamă de la două lămîi sau sare de lămîie și pătrunjel tocat. Se amestecă bine cu telul și se toarnă peste peștele din platou. Se ornamentează cu felii de lămîie peste fiecare bucată. După 1-2 zile va fi mai gustos.

ZOO LA DOMICILIU. De necrezut şi totuşi adevărat. Pe lîngă casa fermierului Leslie Clews din Southam (Anglia) trăiesc nu numai cîini, pisici, iepuri, ci şi lei, tigri, leoparzi. Iată-i invitaţi la un ceai de tînăra Shirley (16 ani), fiica fermierului.

O AIDA AUTENTICĂ. Cîntăreaţa Leontine Price de la «Metropolitan» din New York cîntă pe scena operei din Paris în rolul Aidei din opera cu acelaşi nume de Giuseppe Verdi. Înzestrată cu o voce remarcabilă, artista de culoare imprimă rolului o indiscutabilă autenticitate.

«MI-A FUGIT UN FIR... DE LA PANTOF». Cele trei tinere din fotografie par mai mult decît încîntate de noua invenţie: ciorapul-pantof. În legătură însă cu invenţia se naşte întrebarea: cum va trebui să ne exprimăm corect — «Mi-am dat ciorapii la pingelit» sau «Mi-am dat pantofii la remaiat »?

BLÎNDA CORNUTĂ din fotografie a înţeles pe semne greşit indicatorul din curtea unei şcoli din Miami (S.U.A.): «Parcaj pentru biciclete»...

scrisoare „teatrului din pod"

de Radu PENCIULESCU

Am fost la «teatrul din pod». Am intrat ascunzînd cu grijă amabila bunăvoință cu care profesionistul intră în atelierul amatorului. Gazdele m-au făcut să urc (trei etaje), mi-au dat răgaz să răsuflu cîteva secunde pe un minuscul palier, mi-au pus în brațe un cub (bun de utilizat și ca scaun) și mi-au făcut vînt într-o sală scundă. Lumina scăzută îi ștergea limitele; deasupra capului, plafonul decorat (o mare foaie de tablă din care mașina de ștanțat mușcase încăpățînată de «n» ori capacul unei cutii de conserve); de-a lungul a trei pereți, înșirate obiecte: tejgheaua unei circiumi, un raft încărcat cu sticle, un pat de fier cu așternut cazon, o colivie goală, linii de cale ferată desenate pe un panou. Apoi mi s-a spus: «Așezați-vă unde vreți; prima piesă se va juca în față, a doua în dreapta și a treia în stînga». Și m-au lăsat singur. Din blata mea trufle, din jalnica mea superioritate amabilă se alesese praful.

Primul bravo pentru studenții care au organizat teatrul din pod și o caldă mulțumire pentru că m-au rupt de automatismele «spectatorului zis avizat» și că au reușit să stabilească încă înainte de începerea spectacolului premisele unei comunicări directe și simple. Trei-patru efecte — foarte discutabile dacă vreți, dar și deplin eficace — și iată-mă debarasat de blazare, iată-mă prieten, iată-mă (cum spune francezul cu un farmec intraductibil) «copain».

Și pentru că ați vrut să fiu așa, tinerii mei colegi, voi scrie cîteva rînduri, modeste și lipsite de pretenții, despre spectacolul vostru, rînduri sincere și pline de stimă și afecțiune, rînduri care nu vor fi *de încurajare*, nici *de consolare* pentru că entuziasmul și priceperea voastră nu ar îngădui-o. Sînt convins că veți ști să vă consolidați drumul și că aveți nevoie de orice, numai de o amabilă și condescendentă bătaie pe umăr, nu.

■

Sînt mulțumit că ați ales pentru inaugurarea acestui teatru nou una dintre piesele lui Radu Dumitru, «Bătături, bătături de fiecare zi». De cîțiva ani se vorbește în medii literare sau teatrale despre talentul, agresivitatea și teribilismul lui. E elogiat și contestat, și asta — paradoxal — înainte ca piesele sale să devină bun public. Doar «Gazeta literară» și-a asumat răspunderea publicării «Portocalei verzi», după care o nouă tăcere s-a așternut peste destinul tînărului dramaturg. Horia Lovinescu și-a propus să reprezinte «Portocala» la «C.I. Nottara», eu am înscris «Vizaviul» în repertoriul Teatrului Mic, dar nici unul dintre aceste proiecte n-a ajuns — din diverse motive — spectacol. (De unde se vede că probabil e nevoie de foarte multă tenacitate pentru a ne susține opțiunile — gestul vostru obligă.)

Cu greu am putea descoperi în textele lui Radu Dumitru acea *calitate* literară pe care ne-am obișnuit s-o elogiem la atîția și care de multe ori nu e decît *elaborare* literară, îndepărtare de dramă, îndepărtare de dinamica faptelor, de mutațiile psihologice, într-un cuvînt îndepărtare de *teatru*. Textele lui slujesc evenimentul dramatic cu abnegație și devotament exemplar, mergînd pînă la autodistrugere, pînă la dizolvare totală în dramă, în gestul teatral. Textele lui sînt numai o etapă a unui drum care trebuie să se încheie neapărat pe scenă. În zadar vom căuta în ele logica faptelor, descripția, frazele ce caracterizează personajele. Cuvintele sale sînt accente, ritmuri, fraze sale sînt contorsiuni psihologice, alăturări contrapunctice care determină cu precizie temperatura zonei unde se petrec mutațiile sufletești ale eroilor.

«Bătături, bătături de fiecare zi» este un asemenea text. Cele cinci grupuri de personaje adunate în jurul meselor de circiumă întretaie replici și acțiuni, ritmuri, gesturi, priviri, se angajează în violente controverse sau eșuează în abulie și indiferență. Nimic nu pare ordonat, și totuși există o ordine, o rigoare interioară în toate aceste violente angajări fără finalitate, în toate gesturile care se fac numai pe jumătate, în toate încercările febrile de a umple golul existenței zadarnice, de a imagina țeluri, scopuri, oricît de vagi, oricît de derizorii, care să rupă pielea indiferenței. Replica devine culoare, accent, mijloc sonor de construcție a atmosferei, a acelor realități existențiale spre care autorul vrea să ne trimită. E ceea ce s-a străduit să realizeze și spectacolul sub conducerea regizoarei Magda Bordeianu, strădanie care a fost încununată de succes. O bună știință a gradărilor, capacitatea de a înlesni diferitele moduri de comunicare cerute de ambianță, un deosebit simț plastic și multă, multă măsură, iată doar cîteva din calitățile pe care le-a arătat în spectacol tînăra mea colegă. Reține cu deosebit compus și excelent servit de toți actorii, dar mai cu seamă de Negrițescu Dan (profesorul), momentul în care, după ani de încercări obstinate, acesta reușește performanța cea mare, atinge limita exemplară a existenței sale: reușește să bage cinci rotocoale de fum unul în altul. În general mi se pare că nota cea mai mare trebuie acordată spiritului de echipă, fanatismului cu care toți interpreții s-au angajat în executarea sarcinilor cerute de text și de regie. S-ar cuveni poate remarcat în special cuplul Ujeniuc Dragoș-Coca Constantin (ăla — prietenul lui).

Piesele lui Tennessee Williams, «Proprietate condamnată» și «Vorbește-mi ca ploaia și lasă-mă să ascult», care completează spectacolul inaugural mi s-au părut însă în afara repertoriului pe care ar trebui să-l frecventați. Proiectul vostru a fost ambițios, asta e demn de laudă, dar ambiția nu duce întotdeauna și la cea mai bună realizare. E și cazul acestor spectacole, deși am toată stima pentru modul în care regizorul Grigore Popa a lucrat și nu pot trece sub tăcere nici numele unei interprete — Liliana Dumitrescu — care s-a impus printr-o deosebită capacitate de concentrare și printr-o impresionantă asceză emoțională.

Cred că forța de influențare pe care teatrul vostru poate și e dator s-o aibă asupra publicului bucureștean (și nu numai asupra colegilor voștri studenți) va ține totdeauna de capacitatea voastră de a descoperi modalități noi de expresie. Partitura marelui dramaturg american însă, e aproape clasică. Ea nu se poate rezolva doar prin fanatism și devoțiune — e nevoie de o măiestrie actoricească anevoie de găsit chiar într-o trupă de actori de reputație. (Același lucru l-aș spune și despre proiectul vostru cu «Cine se teme de Virginia Woolf?») Socot că textele tinerilor dramaturgi români pe care le anunțați sînt mai mult decît binevenite. Mi se pare bună și intenția voastră de a monta texte de Arrabal, Mrozek sau Rozevici, pentru că în mijloacele voastre se înscriu cu mai mare ușurință asemenea personaje-polemică, personaje-idee, personaje-abstracțiune.

Iată deci cele cîteva cuvinte pe care doream să vi le scriu acum, la începutul drumului. Primul vostru spectacol e mai mult decît o promisiune. *Dezvoltați cu grijă personalitatea acestui teatru pe datele sale specifice.*

P.S. Pentru cititorul nedumerit: în această scrisoare e vorba despre primul spectacol al unui nou teatru, Teatrul studenților (care funcționează în localul Casei de cultură a studenților din Calea Plevnei), pe care nici eu nu înțeleg de ce presa nu-l ajută, măcar la informațiile sale zilnice, alături de celelalte teatre ale Capitalei. Merită.

cotidiene

de Nicolae RĂDULESCU

UȘA, VĂ ROG!

La tutungeria din cadrul complexului comercial «Miniș», cartierul Titan-București, cumpărătorii zăbovesc doar un minut, două, și de aceea, probabil, nu li se pare că scîrțîitul ușii e din cale-afară de supărător. Dar ușa se vaită cumplit, din rărunchii balamalelor ei ruginite, și face asta fără ostenire, astfel că vînzătoarea (care-și petrece aici opt ore zilnic) a avut condiții optime să se obișnuiască cu stridențele ei într-atît încît poate nici nu le mai aude.

Prețul acestei adaptări a fost, cum era și firesc, o inutilă și obositoare încordare nervoasă.

— Pachetul ăsta de țigări e desfăcut.

— Și ce dacă e? Nu-l cumperi ca să-l fumezi?

— Da, dar prefer să-l desfac eu.

Cumpărătorul plecă, în scîrțîitul infernal al ușii care glăsuiește pe două tonuri, într-un fel cînd se deschide, alt fel la închidere, și-i lasă pe cei ce așteaptă să le vină rîndul pe un buton cu pulbere care stă să ia foc.

— Dacă nu-ți place marfa, de ce mă ții din treabă? Caută-n altă parte. Sau:

— De unde să-ți dau 60 de bani restul? Ce-s eu, fabrică de mărunțiș?

Nervii vînzătoarei sînt niște coarde întinse pînă la refuz. Ar fi nedrept să-i amintești de elementare obligații a oricărui lucrător din comerț de a conversa politicos, civilizat, cu clienții, ar fi stupid să te miri cum se mai pot petrece în zilele noastre asemenea acte defectuoase de conduită.

— E nervoasă lumea în ziua de azi, reflectează cineva. Viață încordată, trepidantă.

Da' de unde! Nici vorbă de tensiunea vieții moderne. Sînt doar două balamale la mijloc, două nenorocite de balamale, neunse, și mai e cîndata comoditate sau nepăsare a nu ști cui ar trebui să sacrifice, pentru ele, un minut din timpul său și două picături de vaselină. M-am gîndit, pe loc, să fug acasă după o bucată de tifon îmbibată în ulei. Dar trecînd pe lîngă oficiul P.T.T.R. și pe lîngă restaurantul «Miniș» (care intră în componența aceluiași complex comercial) mi-am dat seama că și ușile lor scîrțîie. Curios lucru, un funcționar de la ghișeul poștei se certa, înăuntru, cu cineva, și tot în minutul acela începuse un scandal la restaurant între bucătarul șef și nu mai știu cine.

Așadar, sînt multe uși neunse în jurul nostru. Biată bucată de tifon îmbibată în ulei, ce poți cu ea să faci?

P.S. Zadarnic veți umple cu lucrările voastre rafturile bibliotecilor, voi, oameni de știință, psihologi, sociologi și alții. Dacă cei care vă citesc și s-ar cuveni să trageți din asta învățăminte cred în continuare că ambianța locului în care ei înșiși muncesc și trăiesc n-are nici o influență asupra lor, asupra muncii lor sau asupra nervilor altora, înseamnă că încă n-au fost depistate toate fațetele nepăsării. Scrieți deci tratate despre nepăsare, despre cauzele, formele și remediile ei. Niciodată hîrtia acoperită cu reflecții pe această temă nu va fi întrebuințată fără folos.

PLEDOARIE PENTRU FLORI

Mi se pare că afirmația unui sociolog francez după care florile s-ar plasa între primele cinci principale «articole de consum» ale omului modern (izolată cu hrana, locuința, cartea și muzica) n-ar trebui suspectată de exagerare. Or, cei ce-și cîștigă pîinea din comerțul cu flori (mă refer la responsabilii plasați în diverse puncte ale sistemului de producere și desfacere a acestor delicate articole) par s-o facă.

Iată dovezile:

1) Ca să găsești un buchet de flori, în Capitală, trebuie să alergi «în centru», iar seara, după orele 22,00, șansele de reușită sînt aproape egale cu zero.

2) În Ploiești cunosc o singură florărie (am întrebat insistent. În dreapta și-n stînga, și n-am aflat alta). Pentru zecile de mii de locuitori ai acestui oraș, mi se pare exagerat de puțin.

3) În Gara de Nord a Capitalei, întîlnirile la care florile n-ar fi cazul să lipsească (și cîte din acestea n-au loc zilnic!) trebuie programate strict după un orar cu mult redus în raport cu al cutungerilor, în restul timpului mica florărie de aici fiind închisă.

4) Alte orașe ca Buzău, Tg. Mureș, Turda, Baia Mare, nu fac decît mici și neesențiale excepții de la regula Bucureștiului, ceea ce denotă nu o scădere a predilecției pentru flori a cetățeanului cî mai degrabă necunoașterea cerințelor și preferințelor lui.

Ni se va spune poate că, deoarece vine primăvara (care, după cum se știe, nu se face cu o singură floare), problema ar pierde din actualitate. Greșit. Florile florăriilor, ca și hrana, ca și locuința, cartea și muzica ne sînt indispensabile în toate anotimpurile.

AI CUI SÎNT ACEȘTI COPII?

Într-o seară de iarnă, la gura sobei aproape reci din sala de așteptare a unei gări, un băiat suflă cu disperare în focul îndărătnic, chinuindu-se să-l aprindă. E slab, nedormit și tremură de frig în haina lui subțire, cam uzată, iar ghetele mustind de apă arată că a mers mult prin zăpadă înainte de a ajunge aici.

— M-a alungat tata, îi lămurește el pe călătorii care-l cercetează, intrigați de neobișnuita lui înfățișare (dialogul nea fost redat, într-o scrisoare, de cetățeanul Ion Perșoiu din Oltenița, str. 8 Mai nr. 188).

— Dar de ce?

— Am scăpat din mînă căldarea cu apă. M-a bătut cu pumnii peste față și peste urechi...

E din comuna Curcani (Ilfov). Se numește Gheorghe Badea.

Înainte de a spune că autoritatea tutelară a comunei Curcani, căreia îi revine prin lege obligația de a se îngriji de soarta acestui copil, știe aproape totul despre drama lui, dar nu face nimic, vom mai prezenta un caz. E Trăișoiu Toma, din Horezu.

Redăm aici cîteva fragmente din propria sa mărturie: «Am 15 ani. Pe mine și pe fratele meu mai mic, care este bolnav (ca și mine), părinții nu ne iubesc. Ne-au crescut părinții vitregi ai mamei. Noi, cînd mergem la școală, nu urmăm drumul celorlalți copii, ci ocolim, prin grădini și pe marginea rîului, pentru că tata ne iese în cale și ne bate. O dată m-a prins și au sărit vecinii ca să mă scape. »

Iată ce aflăm de la autoritățile comunei Horezu: «Minorul Trăișoiu Toma a săvîrșit de cîteva ori infracțiunea de furt. Lî s-a atras atenția părinților și bunicilor pentru a-l supraveghea... Tatăl său l-a bătut... dar numai cu scopul de a-l îndrepta...»

Și totuși, acestor copii organele în drept le rămîn încă datoare. Să examinezi în grabă drama lor și să te mulțumești cu o concluzie care taxează lucrurile în maniera: sînt copii răi, n-avem ce le face (concluzie care echivalează cu o simplă ridicare din umeri) e, recunoaștem, foarte ușor. Dar nouă ni se pare că normele scrise și nescrise ale conviețuirii în societatea noastră obligă la mult mai mult. Comoditatea celor care exercită autoritatea tutelară poate fi sacrificată pentru ca doi copii să simtă că societatea îi ocrotește, că le dă dreptul la copilărie.

S-o sacrificăm deci.

GRENOBLE-BILANT OLIMPIC

Grenoble a fost în acest an gazda ediției sărbătorești a Olimpiadei de iarnă ajunse la a 10-a desfășurare.

Tot ceea ce s-a petrecut aproape două săptămîni pe teritoriul acestei localități și în împrejurimile sale desfășurate mai mult pe verticalele înzăpezite ale Alpilor exemplifică una dintre afirmațiile cu cea mai largă circulație, și anume aceea că sportul a devenit un fenomen social de amploare. Dacă ar fi să ținem seamă doar de amenajările sportive din localitate, care s-au înmulțit cu un palat de gheață, cu un patinoar acoperit, cu o pîrtie de bob la Alpe d'Huez,o alta de săniuțe la Villard-de-Lans, cu două trambuline pentru sărituri cu schiurile la Autrans și Saint Nizier, am constata aici un volum important de investiții destinate sportului. Dar Olimpiada a depășit aria activităților sportive și a stimulat nu numai ambiția repetării fenomenului milenar, ci și ambiții mai mari, pe măsura posibilităților vremii noastre. Or, se știe că în antichitate Olimpiadele antrenau în disputa pentru medalii și pe oamenii de artă. Încercînd să reînnoiască admirabila tradiție amintită, gazdele ultimelor ediții ale acestor jocuri au făcut cîte ceva. Francezii însă au urmărit să împlinească totul.

Concentrarea pe durata celor două săptămîni consacrate Olimpiadei a celor mai buni sportivi din lume a coincis, din voința organizatorilor, cu o multiplă și extrem de fecundă activitate cultural-artistică. Este binecunoscut concursul de decorare a parcului Paul Mistral, în care George Apostu s-a clasat printre cei dintîi, ceea ce a făcut ca astăzi o parte dintre lucrările sale să aibă sediul definitiv în acest parc. De asemeni, n-a trecut neobservată nici o altă dispută prilejuită, de data aceasta, de un concurs al artiștilor fotografi încheiat cu o expoziție, în care de asemenea reprezentanții fotografiei românești au repurtat succese meritorii.

Spre Grenoble au fost atrași în această perioadă cei mai reputați reprezentanți ai artei și culturii franceze. O ordine a valorilor nu s-ar putea stabili decît în funcție de preferințele personale ale fiecăruia, pentru că cu greu s-ar putea compara un spectacol cu Elvira Popescu (care a jucat timp de două seri, la «Teatrul Municipal», **Locomotiva** lui André Roussin) cu baletele puse în scenă de Maurice Béjart la «Casa de cultură» ori cu expoziția dedicată lui Corbusier. Despre fiecare dintre ele se pot spune multe. Voi încerca doar cîte ceva, acordînd prioritate întîlnirii cu Elvira Popescu, care m-a primit în antract la Municipal, mărturisindu-și intenția de a răspunde favorabil invitației ce i s-a făcut pentru a veni în țară (unde n-a mai fost de 45 de ani) pentru o serie de spectacole.

Maurice Béjart a imaginat și realizat un spectacol coregrafic intitulat **Baudelaire**, care a suscitat un imens interes public. Îndrăzneala pe care el și-a luat-o de a reda prin mișcări universul de idei și sentimente care au populat viața și imaginația poetului constituie, cel puțin prezumtiv, un mare risc. Apelînd la partituri diverse, alese din creația lui Wagner și Debussy ori pur și simplu din cel mai autentic jaz, Maurice Béjart a realizat de-a dreptul cel mai original spectacol văzut la «Casa de cultură» din Grenoble în perioada Olimpică.

Gilbert Bécaud, Charles Aznavour, Johnny Halliday și mulți alți interpreți de mîna întîi ai genului au animat seară de seară un public care nu s-a lăsat rugat să vină la spectacol, ci s-a înghesuit pur și simplu pentru a-i asculta la «Olympic Music-Halls», chiar dacă pentru asta au trebuit să suporte gerul serilor de iarnă de dincolo de zidurile fostei cazărmi Vinoy unde s-a instalat «Music-Halls»-ul.

Cheltuind 240 milioane de dolari pentru a găzdui Jocurile Olimpice, statul francez a angajat în aceste manifestări cele mai competente foruri individuale sau instituționale (Centrul de calcul electronic ORTF, armata, poliția și, evident, întreaga municipalitate locală), reușind un ansamblu complex, datorită unei organizări de mare precizie, precum și grație concentrării tuturor preocupărilor ce au făcut ca interesul pentru cele 13 discipline sportive să se grefeze perfect, trainic, pe obișnuitul vieții de fiecare zi.

Emanuel VALERIU

Grenoble, peisaj nocturn: bulevardul Joseph Vallier, feeric luminat cu prilejul Jocurilor Olimpice. ▶

▲ Sub uriașa cupolă a palatului de gheață, mii de spectatori au urmărit pasionantele întreceri ale celor mai buni hocheiști din întreaga lume.

Nancy Greene — concurenta care a învins, la Grenoble, întreaga elită a schiului feminin. ▲

Ludmila Belousova și Oleg Protopopov n-au dezmințit așteptările nici de această dată ◀

cadran internațional

luminile noi ale pragăi

Zilele acestea întreaga Cehoslovacie sărbătorește cea de-a 20-a aniversare a victoriei oamenilor muncii din februarie 1948. Cu multe săptămîni înaintea evenimentului Institutul de scenografie din Praga a elaborat un original proiect de iluminare exterioară a Orașului de aur, pentru a pune în valoare cu cît mai multă pregnanță și simț estetic frumusețea lui neîntrecută.

În legătură cu aceasta, agenția «Pragopress» ne transmite o corespondență din care redăm: «Lucrătorii Institutului de scenografie praghez au ajuns, în urma studiilor efectuate, la concluzia că iluminarea orașului, cu atît mai mult cu cît e vorba de un oraș atît de bogat în monumente arhitectonice și istorice de inestimabilă valoare, ține de sfera aplicărilor extrateatrale ale scenografiei. Concepția proiectului elaborat este cu totul originală. După ce el va fi în întregime pus în practică, Praga, în diversele ei puncte, va fi savant iluminată, ca o adevărată scenă. În același timp se va ține seama și de «sala» acestei scene, de amenajarea locurilor de unde spectatorii o vor privi. Autorii proiectului, inginerii Miroslav Kouril și Vladislav Cap, denumesc această soluție «teoria locurilor de contemplare», pe care le împart în stabile, mobile și ocazionale; e vorba de cafenele, terase, promenade ș.a.

Iluminarea nocturnă a Pragăi va deveni un spectacol cu program propriu, împărțit în tablouri ce vor reprezenta succesiv epoca stilului romanic, goticul, Renașterea, barocul, clasicismul, stilul modern și pe cel al contemporaneității socialiste.

Grație acestui proiect în curs de realizare se vor dezvălui noi și neprevăzute fațete pitorești ale străvechiului oraș de pe Vltava»

În fotografie: unul dintre turnurile podului lui Carol; în planul al doilea, silueta Hradului praghez.

CRONICA DE TREI SECUNDE

PRIVIREA

La Londra a avut loc un eveniment trist în viața a doi oameni și a unei mașini electronice. Ordinatorul unei mari agenții matrimoniale — invenție admirabilă prin care omul este ajutat să-și găsească perechea — a dat greș. Dumnealui — sau «dumneaei», dacă te gîndești la numeroasele doamne care se ocupă cu împerecherea destinelor unor tineri — stabilise după o prealabilă prelucrare a datelor transmise că Anne Walker și Derek Stoneham sînt apți și potriviți să întemeieze împreună un cămin durabil. Datele științifice prevedeau fără echivoc că cei doi vor cădea mai întîi unul în brațele celuilalt și apoi vor face nunta. «Logodnica» științifică s-a prezentat la agenție, a fost convocat și tînărul-pereche, dar în clipa primei lor priviri s-a întîmplat ceva straniu, dacă admitem că mașina pricepe un asemenea cuvînt: cei doi nu s-au plăcut. Cei doi au refuzat să se căsătorească. Tristețe, stupoare, scandal. Firește că nu-i frumos să te bucuri cînd se întîmplă o asemenea nenorocire — eu îmi permit totuși să mă simt bine și chiar să surid. Căci: nu e rău ca pe lumea asta să se mai petrească lucruri stranii care scapă inteligenței electronice; nu-i rău ca ototputernicele mașini să fie din cînd în cînd zdruncinate de slăbiciunile omenești; nu e lipsit de interes și de o secretă plăcere să ni se dovedească — a cîta oară? — că amorul nu vine chiar din creier, fie el un creier electronic; în sfîrșit — e o mare bucurie să constați la capătul unui eșec electronic victoria unei priviri omenești. Cu un secol în urmă, Stendhal avusese grijă să ne avertizeze în studiul său «Despre dragoste» cît de importantă este privirea în cristalizarea acestui sentiment. Desigur, dacă ordinatoarele l-ar fi citit pe Stendhal... Dar — curios! — atotputernicele ordinatoare nu citesc Stendhal...

IDEI ȘI PESCARI

Ideea norvegiană a unei bănci — cu funcționari serioși, registre, conturi ș.a.m.d. — pentru depozitarea ideilor mi se pare admirabilă. Văd de pe acum scriitori punînd în seifuri proiecte de romane geniale care azi nu pot fi înțelese, dar peste o sută de ani — cînd vor fi scrise — vor năuci omenirea. Văd critici literari fugind într-un suflet să depună pe un CEC ideea unui studiu care va aduce o nouă interpretare a operei lui Vlahuță, Sartre sau — de ce nu? — Shakespeare. Văd filozofi care au descoperit încă o eroare în «Critica rațiunii pure» dar îngroziți că și altcineva, la Mogadiscio, de pildă, ar fi în stare s-o descopere, se duc și o ascund bine în bancă. Adăugați că în fiecare am se va trezi speranța — specifică operațiilor bancare — că după un timp ideile depuse vor aduce automat dobîndă, adică se vor dezvolta singure fără ca proprietarii lor să se mai gîndească la ele. E o mare voluptate să ai idei fără să faci eforturi de gîndire. Dintr-o idee despre Hugo s-ar putea, peste noapte, să apară cu dobîndă o lumină nouă în ceea ce-l privește pe Faulkner, la care, cu mintea lui, criticul nu s-a gîndit niciodată. Există o singură primejdie: pescarii norvegieni — auzind că s-a depus un proiect care vrea să revoluționeze pescuitul de țipari — au amenințat că aruncă banca în mare. Așa se întîmplă, din păcate, de multe ori: apare cîte un fleac, cîte un nimic, vine un țipar care compromite ideile cele mai generoase.

Totuși, să nu disperăm. Totul e să avem ce depune, aici e problema (cu imensele ei riscuri). După aceea, vedem noi ce facem cu țiparii.

Radu COSAȘU

optimism și iluzii

În sfîrșit, în clădirea din Washington ce adăpostește sediul Organizației Statelor Americane (O.S.A.) s-a răsuflat zilele trecute cu ușurare. Au trebuit să treacă trei luni — timp în care au avut loc șase tururi de scrutin — pentru ca unul dintre candidații la postul de secretar general al organizației pan-americane să întrunească numărul suficient de voturi pentru a fi ales. Cel care-l va înlocui pe José Mora, al cărui mandat expiră în mai a.c. după 10 ani de deținere a acestui post, va fi Galo Plaza Lasso, fost președinte al Ecuadorului, fost mediator al O.N.U., în 1965, în criza ciprioată.

Îndelungata criză provocată de această alegere a atras atenția observatorilor scenei politice latino-americane nu numai pentru că ea «a pus în evidență manevre de culise și scandaluri financiare (reamintim numai recentul «episod» al celor 450 de sticle de scotch, scutite de taxe traficate la bursa neagră de funcționarii superiori ai O.S.A., ca și faptul că a trebuit să fie hotărîtă deschiderea unor anchete cu privire la gestiunea fondurilor O.S.A. și ale «Alianței pentru progres» — n.n.) care discreditează un organism ce s-a dovedit doar rareori capabil să nu țină seama de presiunile Washingtonului» («Le Monde»). Repetatul scrutin de la Washington a prilejuit comentatorilor remarci privind criza O.S.A. În ansamblul său, subliniindu-se cu acest prilej că intervenția militară a Statelor Unite în 1965 în Republica Dominicană continuă să se răsfrîngă în mod negativ asupra încercărilor de a renova «acest organism regional greoi, ineficace și neadaptat» — cum îl caracterizează «Le Monde». Nici măcar așa-numita reformă a statutelor O.S.A., adoptată în principiu la Conferința de la Punta-del-Este din urmă cu un an, n-a fost transpusă în fapt pînă-n prezent. Dar acum, peste toate acestea, s-a evidențiat ceea ce ziarul «New York Post» aprecia drept «cea mai semnificativă schimbare în istoria panamericană». Căci, dacă Galo Plaza a fost ales abia la al șaselea tur de scrutin, aceasta s-a întîmplat pentru că nu constituie un secret faptul că Statele Unite erau cele ce sprijineau candidatura sa, iar o serie de state latino-americane tocmai de aceea s-au împotrivit alegerii sale, fiind necesare astfel manevrele de culise de care s-a amintit mai sus. În această lumină, așa-numita «coeziune a pan-americanismului», de care se vorbește cu atîta optimism la Washington, rămîne deocamdată doar o iluzie.

I. CIOARĂ

nu numai turism...

Încă înainte de Anul turistic internațional călătoriile turistice înregistrează creșteri foarte importante. În anul 1966, în țările vest-europene au călătorit 105 milioane de turiști, adică cu 11% mai mult decît în 1965 și s-au încasat 10,2 miliarde dolari. După datele publicate de Comitetul pentru turism al OECD, în S.U.A. s-a înregistrat în 1966 cea mai mare rețeță de pe urma turismului: 1 573 milioane dolari (+14% față de anul 1965). După cum se știe însă, deficitul pe care-l prezintă balanța turismului pentru S.U.A. este foarte mare, cheltuielile turiștilor americani în străinătate ridicîndu-se în anul 1966 la 2 657 milioane dolari, adică cu 9% mai mult decît în anul 1965. Fenomenul este general, caracterizînd situația în toate țările europene, însă în S.U.A. este mai acut. În această lumină trebuie privită și recenta hotărîre a S.U.A. urmărind echilibrarea balanței de plăți și care prevede, printre alte măsuri, reducerea cu 500 milioane dolari a împrumuturilor băncilor americane către străinătate și reducerea cu aceeași sumă a balanței turistice.

Sporirea turismului internațional a determinat o intensificare a transporturilor terestre, maritime și aeriene.

În anul 1966, turismul a determinat în țările vest-europene o creștere a traficului aerian cu 12% față de 1965. Transporturile aeriene peste Atlantic au crescut în aceeași perioadă cu 5% iar față de 1960 volumul călătoriilor aeriene peste Ocean a crescut de 3 ori.

Și turismul auto s-a dezvoltat considerabil. A crescut numărul autovehiculelor, autostrăzilor și șoselelor, și construirea de autostrăzi este la ordinea zilei în toate țările. S-au acordat importante facilități administrative pentru trecerea frontierelor de către turiști. În S.U.A., în anul 1966 au fost înregistrate 75,8 milioane mașini cu turiști, în țările Pieței comune — 25,7 milioane, în Canada — 5,3 milioane iar în Japonia — 2,2 milioane.

Parcul mondial de autoturisme este evaluat în prezent la 140 milioane.

I. MIHNEA

candidatul nr. 3

La startul cursei pentru Casa Albă se vor «fla trei candidați? Vom asista în toamnă la o abatere de la jocul tradițional al politicii americane? George Wallace pretinde că va fi prezent în bătălia electorală în fruntea unui partid «independent».

Ex-guvernatorul de Alabama (în fapt conduce și acum prin intermediul nevestei sale, Lurleen, aleasă guvernator pentru a respecta regulile constituționale) nu a așteptat deciziile celor două partide — democrat și republican. Wallace nu are timp de pierdut. El a început de pe acum ceea ce reprezintă o adevărată campanie electorală și nu are de gînd să irosească săptămînile pînă cînd, la capătul sinuosului drum al «preliminariilor», vor deveni cunoscute numele celor doi concurenți ai săi. Adept al segregaționismului, Wallace atacă ambele partide, pretinzînd că între programele lor nu vede nici o diferență reală, se arată sceptic în privința persoanelor ce ar putea fi desemnate drept candidați și este convins că «dorințele poporului» nu își vor găsi împlinirea în cadrul actualelor formații politice ce domină viața americană. «Le Monde», evitînd să evalueze șansele candidatului nr. 3 (mai ales înainte de desemnarea candidatului republican), afirmă că ex-guvernatorul contează pe voturile statelor sudice — Alabama, Mississippi, Georgia, Louisiana și Carolina de Sud, adică pe acele state în care Goldwater a obținut succese în 1964. Soarta lui Wallace depinde în mare măsură de republicani. Wallace este un extremist, un violent partizan al «supremației albe». Dacă republicanii vor prezenta un candidat gen Goldwater, Wallace riscă să-și vadă visurile pulverizate. Un politician «moderat», în schimb, ar favoriza în sud experimentul electoral al înverșunatului segregaționist care, în plus, mai contează și pe voturile unor democrați sudiști nemulțumiți de orientarea președintelui Johnson în problemele rasiale.

Wallace este conștient că nu va ajunge la Casa Albă. Cele cinci state nu-i pot oferi speranța unei victorii pe plan național. Visurile lui sînt mai modeste: dorește să devină un arbitru al situației, împiedicînd pe fiecare din cei doi candidați să obțină o majoritate confortabilă. În rîndurile comentatorilor se amintește faptul că un alt sudist, de asemeni din rîndurile partidului democrat, care cu două decenii în urmă a încercat o manevră similară, a naufragiat în nisipurile deziluziilor politice.

M. RAMURĂ

Iată portretul unui «candidat ideal» al partidului republican în vederea alegerilor prezidențiale din noiembrie — așa cum îl imaginează specialiștii lui «City News Printing Corp.» din New York.

Născută în focul Revoluției din Octombrie, Armata Sovietică — ce și-a sărbătorit a 50-a aniversare la 23 februarie — s-a dezvoltat și s-a întărit continuu, fiind înzestrată astăzi cu tehnica de luptă cea mai modernă. În fotografie: o unitate a trupelor de rachete în timpul aplicațiilor.

În timpul cercetărilor arheologice pentru găsirea vestigiilor capitalei egiptene de acum 4 milenii — Teba — a fost descoperit un templu al lui Ramses al II-lea, cunoscut sub denumirea de Templul de la Luxor; în centru se remarcă Obeliscul lui Ramses.

În timp ce în Vietnamul de sud forțele patriotice își continuă ofensiva generală împotriva trupelor americano-saigoneze (fotografia din dreapta înfățișează parașutarea de provizii militarilor americani de la baza Khe Sanh, încercuiți de cîteva săptămîni de unități ale forțelor armate de eliberare) opinia publică mondială continuă să-și manifeste, sub cele mai variate forme, solidaritatea cu lupta dreaptă a poporului vietnamez; fotografia de sus, transmisă de agenția londoneză «Keystone» cu titlul «Numai pentru Vietcong(cum este denumit în Occident Frontul Național de Eliberare), înfățișează un aspect de la o clinică londoneză unde peste 300 de persoane au donat sînge pentru luptătorii din F.N.E.

EXTERNE

CEI „ȘASE" ȘI ANGLIA

de Silviu BRUCAN

Problemele Pieței comune sînt din nou la ordinea zilei. Ele s-au aflat în centrul discuțiilor prilejuite de recenta vizită la Paris a cancelarului vest-german Kiesinger și urmează a fi reexaminate peste cîteva zile, la 29 februarie, în cadrul unei noi întîlniri a celor șase miniștri de externe ai țărilor Pieței comune, destinată în primul rînd adoptării unei decizii cu privire la candidatura Angliei.

Deși Piața comună rămîne grupul de țări cel mai dinamic din sistemul economic capitalist, bilanțul anului 1967 și primele semne ale lui 1968 sînt departe de a stîrni euforia entuziastă cu care ne-au obișnuit adepții integrării economice. Perioada 1957-1966 a cunoscut într-adevăr un ritm de schimburi mult mai rapid în țările comunitare decît pe ansamblul comerțului mondial. În 1967 însă, singura țară dintre «cei șase» care a beneficiat de un ritm de creștere mai înalt al produsului social brut a fost Italia (5,7%), în timp ce Franța abia a atins 3,75% — în mare măsură datorită sporului producției agricole — iar Republica Federală a Germaniei a înregistrat pentru prima dată în ultimii 20 de ani o scădere a produsului social brut (—1%). Or, la 1 iulie 1968, potrivit hotărîrilor adoptate anul trecut la Bruxelles, trebuie să intre în vigoare eliminarea completă a taxelor vamale și a contingentărilor în comerțul dintre «cei șase» și instituirea tarifului vamal comun în relațiile cu țările terțe, extracomunitare. Speranțele că acest moment important în viața comunitară va putea fi atins în condiții economice mai favorabile s-au risipit o dată cu anunțarea măsurilor austere ale Washingtonului pentru salvarea poziției dolarului și pentru echilibrarea balanței de plăți a S.U.A. Pe de o parte, măsurile americane au un efect direct asupra importului «de dolari» al țărilor vest-europene, iar pe de altă parte strîngerea robinetului creditelor bancare în S.U.A., dictată de procesul inflaționist, impune o politică similară băncilor vest-europene, ceea ce cu greu poate favoriza proiectele de relansare economică pentru 1968 elaborate în Franța, R.F.G. și celelalte țări comunitare suferinde de stagnare și șomaj. Lozinca politicii deflației care își găsește expresia în plastica formulă anglo-saxonă «stop and go», impusă de altfel și de propriile procese inflaționiste din țările vest-europene, poate fi necesară și înțeleaptă, dar nu poate în nici un caz stimula economia. Trebuie mai întîi să o oprești și numai după aceea să o pornești — spune rețeta pe care o urmează în prezent majoritatea țărilor capitaliste avansate bîntuite de inflație. Experiența demonstrează — și cazul Angliei este poate cel mai elocvent — că dacă prima fază a acestei politici este relativ ușor de adoptat, cea de a doua prezintă destule obstacole și surprize. Guvernul de la Bonn ar putea și el să ateste că este mai simplu să apeși pe frînă decît pe accelerator.

Pe acest fundal economic și controversa privind candidatura Angliei se desfășoară pe un ton mai sobru. La Bonn, unde presiunile americane și britanice se exercită cu cea mai mare tărie, cancelarul Kiesinger a căutat încă înaintea plecării la Paris să avertizeze împotriva așteptării unei «minuni» de la convorbirile franco-vest-germane și a folosit și el formula unui «angajament» posibil cu Anglia, formulă care — așa cum au notat imediat observatorii internaționali — fusese lansată de președintele De Gaulle în cursul conferinței sale de presă din noiembrie anul trecut. Oricum, Kiesinger a lăsat să se înțeleagă destul de clar că va evita punerea problemei, în termenii preconizați de țările Beneluxului plus Italia, a unei cooperări mai strînse cu Anglia, la nevoie fără Franța, dezmințind astfel «existența unui asemenea «front» vînturată insistent de unele ziare occidentale. Din surse «sigure» se sugera că se poate aștepta mai curînd din partea cancelarului o piedoarie pentru o cooperare a «celor șase» cu Anglia în domeniile necuprinse în tratatul constitutiv al Pieței comune, ceea ce în definitiv nu avea ce să displacă Parisului. Logica politică cerea de altfel și din partea Franței un gest conciliant față de candidatura britanică, ocum după ce măsurile destul de radicale anunțate de guvernul Wilson cu privire la dezangajarea în anii următori la «Est de Suez» și la anularea unor comenzi aviatice în S.U.A., indicau reorientarea strategică a Angliei spre Europa. Obiecțiunea franceză care rămîne în picioare privește restabilirea balanței de plăți engleze și însănătoșirea generală a economiei și finanțelor Angliei, rezervă pe care o împărtășește și Bonnul, chiar dacă într-un mod ceva mai discret.

Toate acestea și-au găsit expresia, după ce au trecut prin alambicul diplomatic, în declarația comună cu care s-a încheiat întrevederea De Gaulle-Kiesinger. În declarație este consemnată dorința expresă a celor două țări de a vedea extinderea Pieței comune și la alte țări europene, în special la acelea care și-au depus deja candidatura. Bineînțeles, cu corectivul că acestea vor fi admise în Piața comună atunci cînd vor fi efectiv în măsură să o facă, mențiune care nu lasă nici un dubiu în privința adresei. (Aluzia a și fost sesizată la Londra, care s-a grăbit să producă cifrele, în sfîrșit favorabile, ale balanței comerciale pe ianuarie.) Dar, pînă la aderarea deplină a Angliei și a celorlalte țări (este vorba de țările scandinave și Irlanda), Franța și R.F.G. sînt dispuse să încheie cu țările respective aranjamente pentru schimburile de produse industriale și agricole. Întreaga presă occidentală a interpretat acest paragraf ca un acord franco-vest-german în direcția unui aranjament provizoriu între Piața comună și Anglia, un fel de «punte» aruncată Londrei. După cum se vede însă, în timp ce în presa franceză și vest-germană această propunere a fost salutată ca «un pas înainte», ca un «succes» etc., etc., presa londoneză s-a arătat mai puțin entuziastă. Este doar știut că Anglia a respins în repetate rînduri formula «asocierii» la Piața comună și orice altă formulă în afară de aceea de membru deplin și cu toate drepturile ai Comunității economice europene. Pentru Anglia, aderarea la Piața comună constituie un act politic fundamental și deci un compromis nu o poate satisface.

Oricum, întîlnirea miniștrilor de externe comunitari de la 29 februarie nu va avea, așa cum preziceau unele cercuri interesate, caracterul unui meci de cinci contra unu, ci va avea drept bază de discuție o propunere comună franco-vest-germană.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, raionul 30 Decembrie. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI

28 februarie – 8 martie

ESTE PENTRU BĂRBAȚI UN ADEVĂRAT EXAMEN LA DISCIPLINELE: AFECȚIUNE, CAVALERISM **ȘI, BINEÎNȚELES,** BUN-GUST.

Veți reuși la examen, oferind soției, iubitei, mamei, fiicei cadoul preferat:

— *Baticuri* din țesături de mătase naturală sau artificială;
— *Pălării, umbrele, mănuși, poșete* — modele noi și variate;
— *Bluze, pijamale, lenjerie* — confecții de cea-mai bună calitate;
— *Jachete, rochii, seturi jachete-scampolo* — tricotaje de lînă sau fire sintetice;
— *Pantofi* după ultima linie a modei: practici, comozi, eleganți.

NU UITAȚI:
DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI

ANUL XVII NR. 10 (666) — 2 martie 1968

flacăra

7 ZILE

CRONICA VIE A JUDEȚELOR NOASTRE

Recent au ieșit de sub teascurile tiparului primele numere ale ziarelor județene.

În Gorjul lui Arghezi și Brâncuși cititorii au la îndemînă «Gazeta Gorjului»; la Alba-Iulia apare cotidianul «Unirea»; în județul lui Rebreanu și Coșbuc, la Bistrița, se tipărește ziarul «Ecoul»; la Turnu-Severin, străvechiul Municipium Drobeta, redactorii localnici scot gazeta «Viitorul». La Buzău apare cotidianul «Viața Buzăului», iar la Sf. Gheorghe săptămînalul «Cuvîntul nou»; la Miercurea Ciuc actualitatea județului Harghita este oglindită în cotidianul de prînz «Informația Harghitei» și în ziarul «Hárgita», care apare în limba maghiară. La Zalău cititorii au năzuit să aibă și ei ziarul lor. Îl au: săptămînalul «Năzuința». Județul Neamț are un ziar cu nume de rezonanță, cotidianul «Ceahlăul», iar la Satu Mare cronica zilnică a județului e oglindită în cotidianul «Cronica sătmăreană». La Sibiu apare zilnic «Tribuna Sibiului», iar la Slatina — tot zilnic — «Oltul». În fosta cetate de scaun a Tîrgoviștei cititorii au la îndemînă cotidianul «Dîmbovița». Locuitorii județului Ialomița au cotidianul lor, «Tribuna Ialomiței», iar cei din județul Teleorman, tot un cotidian ce poartă numele județului. Un alt cotidian, pentru județul Vaslui, poartă titlul «Vremea nouă». La Rm. Vîlcea se tipărește gazeta săptămînală «Orizont», iar la Tulcea — tot săptămînal — «Delta». Gazeta județului Vrancea se intitulează «Milcovul». Printre alte publicații în limbile naționalităților conlocuitoare se înscrie și ziarul de limbă germană «Neue Banater Zeitung».

Așadar, județul și ziarul său, sau, în multe cazuri, județul și ziarele sale.

Presa locală este un factor de dinamizare în toate sectoarele de activitate ale județului. Ea poate fi denumită, în cel mai plin sens al cuvîntului, cronica vie a județelor noastre.

George CIUDAN

Cîteva din primele numere ale noilor ziare județene.

O MANIFESTARE ARTISTICĂ DE AMPLOARE

În orașul de la poalele Tîmpei, frumosul și pitorescul Brașov, va avea loc între 5 și 10 martie primul Festival internațional de muzică ușoară organizat de Radioteleviziunea română. Inițiativa a trezit un larg ecou pînă în cele mai îndepărtate meleaguri. Cîntăreți de renume, vedete consacrate ale genului, ca și tinere speranțe din diferite colțuri ale lumii, răspunzînd cu plăcere invitațiilor facute, și-au dat întîlnire în țara noastră pentru a participa la această amplă manifestare artistică.

În cadrul concursului, interpreți ca Guy Mardel (Franța), Marisa Sannia (Italia), Jo Roland (Elveția), Gaby Novak (Iugoslavia), Nina Brodskaia (U.R.S.S.), Juan Manuel (Spania), Nana Gualdi (R.F.G.), Marion Rung (Finlanda), Roddy Mc Neil (Scoția), Kati Kovacs (Ungaria), Sofia Mafalda (Portugalia) și atîția alții vor cînta într-una din limbile de circulație mondială *și cîte o melodie românească*, pe care singuri și-au ales-o.

Galele «hors-concours» reprezintă de asemenea un punct deosebit de interesant și atractiv al festivalului. Prezența, pe aceeași scenă, *cu formații orchestrale proprii*, în cadrul unor recitaluri, a cunoscuților și apreciaților cîntăreți de muzică ușoară de pe arena internațională Jean-Claude Pascal, Gilbert Bécaud, Pia Colombo, Rita Pavone, Bobby Solo, Amalia Rodriguez, Edith Pieha, Radmila Karaklajič (ca să-i citățm doar pe cîțiva) va oferi din plin, spectatorilor și telespectatorilor, posibilitatea de a urmări interpretări *într-o mare varietate de stiluri*.

Reprezentanții noștri, Doina Badea, Constantin Drăghici, Gică Petrescu, Margareta Pîslaru, Dan Spătaru, Anda Călugăreanu, Anca Agemolu, Aurelian Andreescu, care vor evolua pe scenele Festivalului internațional de la Brașov *(unii dintre ei la concurs și alții la recitaluri)*, pregătindu-se cu seriozitate în vederea apariției lor, doresc sincer să aducă o contribuție cît mai însemnată la succesul primei manifestări de acest gen organizate de Radioteleviziunea română. Succes pe care-l dorim cu toții!

Sandu NAUMESCU

APĂ PENTRU PLOIEȘTI

Un adevărat munte de beton va zăgăzui într-un an, doi, apa vijelioasă a Doftanei. Este vorba de barajul de la Paltinu, situat la 15 km de Cîmpina, lung de 450 m și înalt de 106 m, în spatele căruia — atunci cînd va fi complet gata — se vor aduna 56 000 000 mc de apă. În acest fel se va naște un mare rezervor de apă potabilă și industrială pentru municipiul Ploiești și importantul complex petrochimic de la Brazi. Peste cîteva zile constructorii barajului termină betonarea galeriei de deviere a Doftanei, realizată prin străpungerea unui munte, pe o lungime de 230 metri.

După construirea batardoului din amonte și devierea rîului Doftana — ceea ce se va întîmpla peste cîteva luni — va începe excavația în albia rîului. Tot atunci va începe și turnarea primelor lamele ale barajului. În acest scop se fac în momentul de față intense pregătiri.

Recent s-a terminat construirea unui drum ce face legătura între Cîmpina și satul Trestieni, aflat cu 8 km mai sus de baraj, drum care înlocuiește o veche linie ferată forestieră desființată o dată cu deschiderea șantierului de la Paltinu.

Un alt drum, care va ocoli barajul, va începe în viitorul apropiat. Cum el va străbate văi și munți, va avea și viaducte. La unul din ele, lung de 200 metri și înalt de 60 metri, a și început lucrul.

Toate acestea se execută într-o regiune care și în momentul de față cunoaște încă toate asprimile iernii. O activitate din plin pe șantierul de la Paltinu va începe însă în primele zile ale primăverii care bate la ușă.

B. ALEXE

PILULE

Într-o cutie de carton, căptușită cu o hîrtie de un alb aproximativ, se toarnă de la una la două lopeți din substanța respectivă. După ce conținutul a căpătat tăria betonului, se distribuie la magazinele care au, printre vînzători, foști halterofili sau mineri. Cu spîngi, satire și ciocane aceștia sparg halvița (că despre ea este vorba) în bucăți convenabile cumpărătorilor. Elegant!

Se propune înființarea unor poligoane unde, prin dinamitare, plăcile de halviță ar putea fi sparte ușor și vîndute în condiții spectaculoase. Sau poate există și alte soluții?

*

La 9 septembrie 1967 o comisie a Ministerului Industriei Metalurgice a acordat calificativul «foarte bun» proiectului de deviz pentru amenajarea clădirii «Carpați», destinată noului sediu al M.I.M. Suma devizului nu este «foarte bună», ci excelentă: 7 745 000 lei (contravaloarea estimativă a 125 apartamente centrale de cîte două camere + dependințe). Suma respectivă va face posibilă realizarea cîtorva «recorduri». De pildă: fiecărui salariat (dacă instituția ar avea 800) îi va reveni în medie 14 mp suprafață utilă. Ministerul va avea 6 (șase) ateliere de întreținere, finisajul cabinetelor va costa 900 000 lei etc. Frumos, confortabil și costisitor.

*

Paralel cu Batiștei, în plin centru al Capitalei, există o stradă prin care se intră în sediul Consiliului popular al Sectorului II (fostul sediu al Sfatului popular 1 Mai). Strada e unică în felul ei. Nimeni nu știe cum o cheamă. Motivul: n-a fost botezată de nimeni.

Așa se creează folclor: croitorul nu are haine, cizmarul ghete și... primăria stradă cu nume.

M. MÎRZA

MĂRȚIȘOR, GHIOCEI ȘI ALTELE

Neputînd pune mîna-n foc că iarna ne-a părăsit definitiv, cu toate asigurările, se înțelege, probabile, ale buletinului meteorologic și cu toată evidența calendarului și a unor zile frumoase, ne rămîne să consemnăm cu certitudine doar apariția unora din semnele primăverii. Mai întîi ghioceii. Apoi mărțișoarele. Amîndouă se pregătesc de mult pentru «asaltul» din martie tăinuind, cei dintîi sub zăpadă, al doilea în niște ateliere prea puțin știute de marele public, efortul ieșirii în lume măcar cu un ceas înaintea însoritului anotimp. Avem acum pe masa de la restaurant un buchețel de ghiocei, și-l mai avem pe șoseaua națională București-Ploiești în niște coșulețe purtate de copii care tot mai speră că vijelioasele echipaje motorizate ce trec pe lîngă ei vor avea bunăvoința să oprească și să cumpere. (Ni se semnalează un regretabil accident căruia i-a căzut victimă unul din acești micuți «comersanți» de flori; oare cuvenitul semnal de alarmă s-a auzit de către toți părinții care aveau motive să-l audă?) Cît despre mărțișor... Cei doi reprezentanți ai unei cooperative meșteșugărești din Titu, amplasați, cu taraba lor în formă de inimă, pe bd. Magheru din București, susțin zgomotos că marfa lor se prezintă în «sute și mii de modele». E, firește, o exagerare, dar numai în sensul restrîns pe care i-l acordă vorbăreții reprezentanți ai cooperativei amintite. Artizanii din toată țara s-au întrecut realmente pe ei înșiși, în acest an, revărsînd pe piață o prodigioasă producție de mărțișoare, din care foarte multe modele vădesc o ruptură hotărîtă cu vulgaritatea și lipsa de gust de care ne-au făcut să ne plîngem cu prilejul altor zile de 1 martie. Cum artizanatul mai are de onorat și alte obligații (vezi vitrinele cam sărace ale magazinelor specializate și opiniile nu tocmai favorabile exprimate public în ultimii ani de specialiștii în materie), ne permitem să sperăm că succesul micilor jucării cu șnur bicolor va trece și asupra altor producții.

Așadar, primăvara cu primele flori și cu tradiționalul mărțișor ne bate insistent la ușă. Pe agenda ei, parcă mai încărcată acum decît oricînd, edilii satelor și orașelor înscriu cele dintîi succese în seria tradiționalelor acțiuni de primăvară privind înfrumusețarea localităților țării. Simțim în vîntul cald care topește zăpada de pe cîmpuri mirosul reavăn de iarbă crudă și în febra gospodărească din jurul nostru ceva care ne spune că micile noastre necazuri din alte primăveri ne vor ocoli de data aceasta. Vom locui deci în orașe și sate îngrijite mai substanțial? Noroiul din unele cartiere noi ale Capitalei (și din alte orașe) nu va speria prea tare pe cei care se ocupă cu spălarea străzilor și trotuarelor deocamdată nu tocmai spălate? Optimismul primăvăratic al gospodarilor publici ne îndeamnă să fim, la rîndu-ne, optimiști. Să fie cu noroc!

R. NICOLAE

PENTRU ATLEȚI, PENTRU ÎNOTĂTORI...

Capitala va avea în curînd o sală de sport destinată exclusiv atletismului. Prin aceasta spațiul pentru antrenament și competiții al atleților bucureșteni devine corespunzător cu dezvoltarea pe care a luat-o această disciplină. Noua sală (72 × 32 m) se construiește de către Consiliul Național de Educație Fizică și Sport, în cadrul Complexului sportiv «23 August», și urmează a fi dată în folosință în a doua jumătate a acestui an. Aici vor avea loc și antrenamentele lotului național de atletism.

Tot în cadrul Complexului sportiv «23 August» se construiește în momentul de față un bazin olimpic acoperit, în care să se poată desfășura orice concurs internațional de natație. Bazinul (50 × 22 m) va avea 8 culoare. Lucrările vor fi terminate în 1969. Se mai construiește, în același loc, un mare bazin (acoperit) pentru sărituri. Va fi cel mai mare din țară, avînd, între altele, o trambulină înaltă de 10 metri.

B. SURU

O dată cu primele zile mai calde, liniorii, acești încercați constructori de rețele electrice, și-au reluat cu intensitate activitatea vremelnic încetinită de asprimile iernii.

Fotografia de S. STEINER

sport

TRECUTE ȘI VIITOARE...

Jocurile Olimpice s-au încheiat, ce-i drept, dar confruntările pe care le-au prilejuit continuă.

Pe plan sportiv, Olimpiada albă a redeschis parcă gustul pentru schiuri și patine. Ceea ce pînă acum cîteva săptămîni constituia preocuparea predilectă a unei minorități de adepți, a devenit —grație publicității declanșate de J.O. — un bun comun pentru sute de milioane de cetățeni de pe glob. Și cine crede că acest larg public este — prin definiție — infidel și capricios, se înșală, în cazul nostru.

Campionul olimpic J.C. Killy s-a reținut să ia startul, emoția celor trei medalii de aur și cea a Legiunii de onoare (care le-a urmat) adăugîndu-se frămîntărilor din timpul întrecerilor de pe pîrtiile de la Chamrousse. Acestui «forfait» i s-au atribuit tot soiul de semnificații (și de diplomație sportivă printre ele). Dar nici schiorii austrieci n-au ținut piept noilor competiții internaționale, victoria revenind unei mari speranțe franceze: Bernard Orcel, învingător al lui Perrillat. De unde se vede că, în absența profesorilor, și elevii mai pot face cîte ceva, cu condiția ca școala să fie de calitate. La fete, în schimb, cuceritoarea — prin simplitate și curaj — canadiana Nancy Greene a luat startul și la Chamonix neconsiderîndu-și prea proaspăt titlul cîștigat la Grenoble pentru a-l pune în joc. Mai ales că era vorba despre coborîre, unde avea chiar niște rivalități de rezolvat. Ea și-a învins adversarele și la slalomul special, ca și la coborîre, devenind — neoficial, dar unanim acceptată — cea mai bună schioare a anului.

Pentru noi, o primă satisfacție post-olimpică: cucerirea unui număr de 50 de procente din totalul titlurilor balcanice de schi la prima ediție a acestor jocuri găzduite pe pîrtiile din Bulgaria. Numele lui Dan Cristea și D. Munteanu, aflate la Grenoble în partea de jos a clasamentelor, s-au situat acum în frunte, ceea ce înseamnă că pe aripile lor proaspete s-a prins[1] ceva din pulberea de aur și argint în care ou plutit amîndoi cu numai două săptămîni în urmă. E un început mai mult decît promițător să-i învingi pe seniori fiind încă la vîrsta junioratului, să-i întreci pe schiorii bulgari care ne erau, cu nu prea mulți ani în urmă, net superiori. În anul ce vine jocurile balcanice vor onora pîrtiile de schi din Bucegi.

Bineînțeles, nu putem ignora un alt eveniment ce se apropie: campionatul divizionar de fotbal. La București a nins, în munți se mai întrec încă schiorii, dar iarba stadioanelor e încolțită sub stratul din ce în ce mai subțire de zăpadă și asta, pentru mulți, înseamnă în mod cert fotbal.

Ei bine, în prima decadă a lunii martie sportul cu balonul rotund își va chema din nou admiratorii în tribunele stadioanelor. Ce se va petrece în continuarea viitorului campionat fotbalistic? Greu de spus, cu toate că pregătirile n-au avut nimic secret în ele, în ciuda distanțelor la care s-au efectuat unele. «Națională» a avut 5 victorii în Brazilia, 3 jocuri egale și doar 4 înfrîngeri, bilanț satisfăcător după părerea antrenorului ei, Angelo Niculescu. Echipele de club au pierdut prin veciini dar și prin Orient. Așa că au toate motivele să apară pe teren fără complexe.

Să le așteptăm deci!

Em. VALERIU

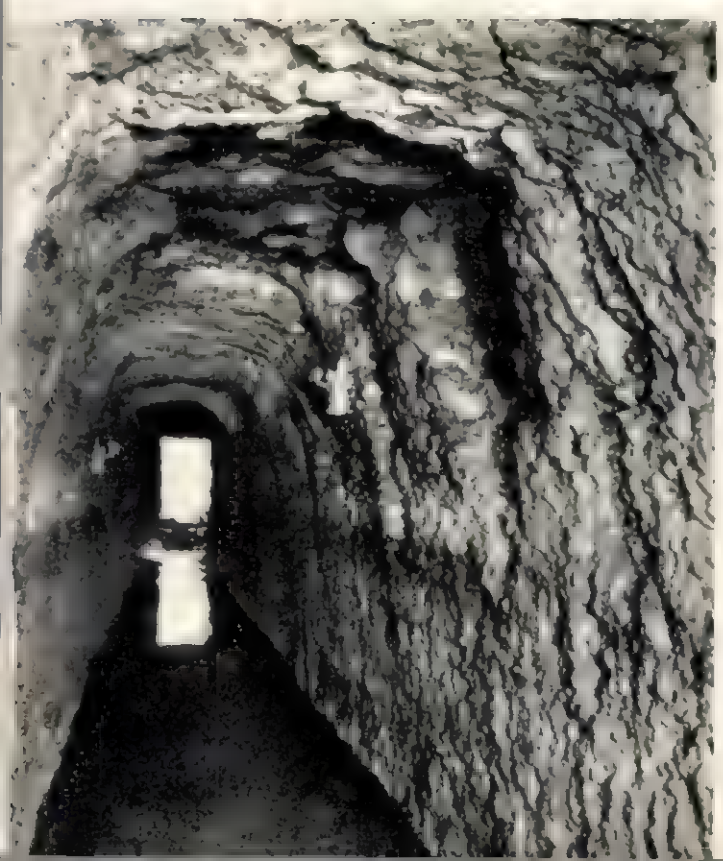

SUB PAVAJUL CONSTANȚEI

În antichitate peninsula pe care se află situat centrul vechiului Tomis (azi centrul orașului Constanța) era străbătută de o rețea de galerii subterane. Galeriile foloseau probabil — așa cum se crede azi — drept loc de refugiu al populației în caz de atac.

Despre acest lucru s-a aflat abia de curînd cînd arheologii de la muzeul din Constanța au reușit să depisteze aceste galerii, să pătrundă în ele și să le cerceteze. Descoperirea are o importanță deosebită și este în atenția celor pe care-i preocupă istoria Tomisului.

Galeriile sînt săpate în stîncă sau într-o rocă mai moale. În unele porțiuni ele sînt consolidate cu blocuri de piatră și cărămidă. Înălțimea lor trece de doi metri, iar lățimea de un metru. Pînă acum galeriile au fost cercetate pe o distanță de 700 m. Pe traseu au fost întîlnite numeroase puțuri care făceau legătura cu suprafața.

S-au găsit, de asemenea, locuri unde galeriile erau prăbușite. Paralel cu cercetările ce se mai fac se execută și lucrări de consolidare în interiorul galeriilor. Amenajarea lor va fi probabil terminată în 1970. După aceea, așa cum ne informează arheologii constănțeni, galeriile vor putea fi străbătute de public de la un cap la celălalt, făcîndu-se astfel o plimbare la 20 metri sub pavajul orașului Constanța.

F. URSEANU

După 2000 de ani e din nou lumină în galeriile străvechiului Tomis.

BRAZI
la ora petrochimiei

... Nicolae RADULESCU

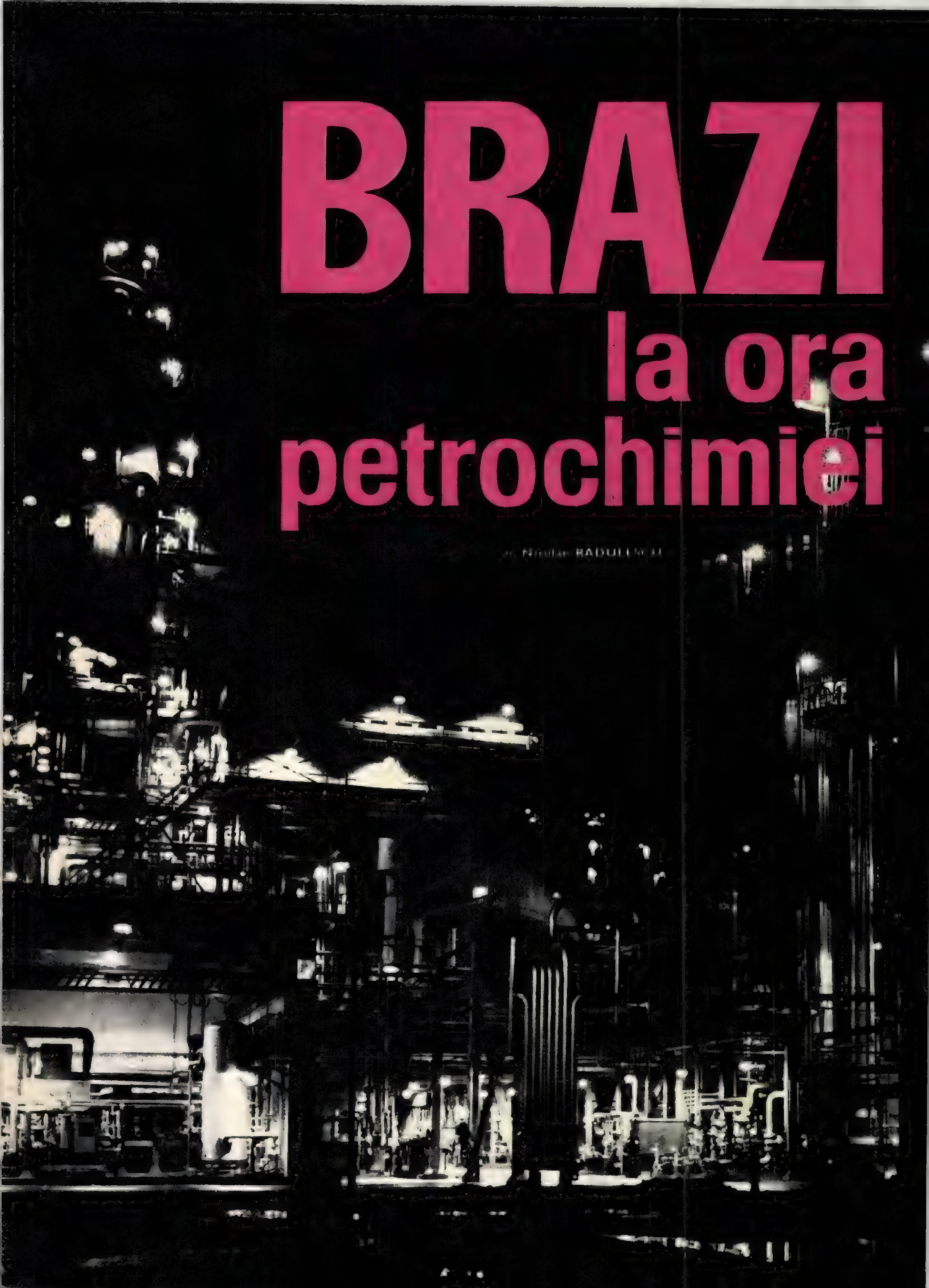

● Se subminează o metaforă ● Aptitudinea numărul unu a constructorilor de uzine ● O istorie de nouă ani, care obligă ● Giganții nu se prea ceartă● O experiență ajunsă la pragul maturității.

Dintr-un unghi de vedere voit metaforic, Brazii s-ar putea suprapune peste imaginea unui vulcan în perpetuă erupție. Așa îl cunosc călătorii din trenurile care îi dau ocol pe magistrala recent electrificată a rețelei feroviare, așa apare și în nenumăratele clișee fotografice pe care le publică adesea ziarele și revistele. Există acolo, în labirintul de instalații al rafinăriei, un element ce nu se poate să nu capteze percepția, dominînd-o cu statornică forță: e flacăra nestinsă care arde deasupra unui horn, undeva, într-o latură, ca o respirație fierbinte,trădînd clocotul tenace din organismul uriașului. Sigur că nu s-a născut încă omul care să fie în stare să vadă vîlvătaia și să nu vrea să cunoască rostul, rațiunea ei. Pentru cei ce n-au aflat încă, precizăm că torța Brazilor se alimentează din gazele combustibile ce nu pot fi captate datorită presiunii scăzute care apare în instalații. Dar iată că de curînd specialiștii i-au pus gînd rău: o idee pe baza căreia fluidele cu pricina ar putea fi constrînse totuși să intre, sub o anumită formă, în recipiente și țevi a fost elaborată. Deci, să recunoaștem, pasul cel mai important s-a făcut. Vom avea într-un viitor oarecare o rafinărie incompatibilă cu metafora vulcanului veșnic activ. Nu-i o nenorocire, nici chiar pentru reporterii cu clare veleități poetice.

Dar, la urma urmei, nicăieri sub soare nu s-au construit vreodată uzine pentru a-i satisface pe poeți.

. . . . . .

Dimpotrivă, aptitudinea cea mai prețioasă a celor care și-au dat obolul la concepția și realizarea acestui complex industrial s-a dovedit a fi capacitatea de a opera cu elemente de o exactitate extremă, de a se orienta într-o nesfîrșită diversitate de factori impuși de rigorile unor stricte discipline științifice. Sînt nouă ani de cînd se construiește la Brazi. (E locul să precizăm că între cei doi giganți prezenți azi în aceste locuri — rafinăria și combinatul petrochimic — primul este și cel mai vîrstnic. Nici nu se putea altfel, de vreme ce combinatul folosește ca materie primă fracțiunile separate din țiței în coloanele de func-

(Continuare în pag. 6)

ționare ale rafinăriei. În acest timp, constructorii și chimiștii au marcat o serie de succese dintre care multe sînt și ale petrochimiei românești.) Înlănțuirea lor, subsumată principiului valorificării optime a uneia dintre cele mai valoroase bogății ale subsolului țării noastre, petrolul, reproduce succesiunea etapelor amplei acțiuni, inițiate și conduse de partid, de înzestrare a industriei românești cu o bază tehnică de un înalt nivel, capabilă să răspundă cerințelor tot mai complexe ale economiei naționale. De nouă ani edificiul industrial de lîngă Ploiești urmează neabătut un program riguros de dezvoltare, tinzînd să materializeze complet ideea inițiată a proiectanților.

Fiecăreia din fracțiunile moleculei de petrol brut i s-a deschis un drum propriu de prelucrare și avem azi o întreagă încrengătură de fabrici care își sporesc gradul de complexitate pe măsură ce materia primă devine mai de nerecunoscut.

Iată complexul de cracare catalitică, una din cele mai mari instalații de acest fel din Europa. A fost dat în funcțiune în septembrie anul trecut, pentru a permite prelucrarea « mai adîncită» a unor distilate grele (1 100 000 tone anual), sporindu-le cu mult valoarea economică. Aici tehnica cea mai avansată și-a spus cuvîntul din plin. Instalațiile amplasate în aer liber ocupă doar un hectar, iar întregul proces tehnologic, automatizat, este condus de un număr redus de operatori: 90-95. În coloanele înalte de zeci de metri — o adevărată orgă industrială — se întretaie complicate traiectorii pe care, urmîndu-le, produsele petroliere prelucrate își schimbă treptat făptura inițială separîndu-se în benzine cu cifră octanică ridicată, produse aromatice și o serie de alte substanțe care prezintă o importanță deosebită pentru industria petrochimică. Aici e unul din principalele puncte de contact ale combinatului petrochimic cu rafinăria. Propanul lichefiat devine materie primă pentru polietilenă, și cu aceasta un nou capitol în diversificarea rețelei industriale a Brazilor se deschide în viitor.

De fapt Brazii reprezintă materializarea a tot ce se cunoaște azi în chimia petrolului. Pompînd din subsolul dealurilor prahovene lichidul negru, uleios, scos la suprafață de mii de sonde, petroliștii au devenit de mult «eșalonul unu» al unor domenii și ramuri industriale despre care în copilăria actualei generații mature nu se vorbea decît cel mult în lucrările unor savanți înzestrați cu aptitudinea de a scruta viitorul. Ritmul actualizării acestui «viitor» a depășit de departe cele mai optimiste previziuni. Dacă înainte de război rafinăria veche de la Brazi prelucra anual 600 000 tone țiței, obținînd în special benzine și alte fracțiuni combustibile, astăzi 4 000 000 de tone țiței sînt transformate, în aceeași perioadă, într-o gamă de produse cu mult mai largă. Numai prin intrarea în funcțiune a complexului de cracare catalitică sporul de valoare al fracțiunilor prelucrate a crescut, pe întreaga rafinărie, cu 10,86 la sută. Totuși, deși foarte bune, rezultatele de azi sînt departe de a fi atins limita maximă. Dovadă, planurile de dezvoltare care prevăd, în viitorii cîțiva ani, nu numai intrarea în funcțiune a unor obiective noi, ci și creșterea eficienței tehnico-economice a celor existente.

Că rafinăria și combinatul petrochimic, deși unități distincte, formează în fapt un întreg cu multiple relații interfuncționale, o dovedește nu numai dependența uneia de baza de materii prime furnizate de cealaltă, nu numai prezența unor rețele de alimentare apă-abur ce sînt utilizate în comun, ci și, pe de o parte, modul cum au fost amplasate, spațial, conducerile tehnico-administrative — creierele, ca să spunem așa — iar, pe de altă parte, faptul că cercetarea științifică dispune de o bază materială comună. Trecînd peste micile neînțelegeri — despre care inginerul șef al rafinăriei spune că «sînt solubile în familie și nu trebuie spuse la gazetari» — raporturile celor două unități sînt de foarte bună vecinătate. Alt fel nici nu s-ar putea. Realizările pe care și le propun chimiștii și petrochimiștii Brazilor reclamă în fapt o colaborare cît mai armonioasă.

Anul trecut rafinorii au încheiat bilanțul cu un beneficiu peste plan de 19 000 000 lei. În același timp, colectivul combinatului chimic a obținut, prin aplicarea unui larg sistem de măsuri de organizare științifică a producției și a muncii, un volum de economii de aproape 35 000 000 lei. 64,43 la sută din întreaga producție a rafinăriei a fost reprezentată de «produsele albe» — fracțiuni ale petrolului brut cu o mare valoare economică — ceea ce plasează rafinăria ploieșteană pe plan competitiv cu cele mai moderne unități similare din lume. La combinat, lucrările de construcții-montaj ale fabricii de fenoli, cu o capacitate proiectată de 25 000 tone anual, sînt în avans față de termenul planificat, cu 3 pînă la 6 luni.

Puse față în față, aceste fapte demonstrează că experiența de aproape un deceniu a colectivelor celor două mari unități industriale a atins pragul maturității, al împlinirii. Poate mai important decît oricare altul, acest factor va permite cu siguranță realizarea importantelor obiective pe care și le propun chimiștii și petrochimiștii. Anul acesta mai mult de o treime din sporul producției globale industriale (față de anul precedent) va trebui să se obțină pe baza valorificării superioare a materiei prime. Printre alte obiective, angajamentele prevăd, pentru rafinării, ca la o creștere cu numai 4 procente a cantităților de țiței prelucrat să se realizeze creșteri de 9 și 10 la sută la benzine și motorine superioare și, respectiv, la uleiuri și bitum.

La ora cînd apar aceste rînduri Brazii pulsează de febra unor ample pregătiri. Se aplică, în continuare, măsurile tehnico-organizatorice stabilite în urma unor largi consultări cu întregul colectiv, pe baza cărora angajamentele luate trebuie să devină fapte. Se discută despre raționalizarea unor procedee de lucru, despre îmbunătățirea repartizării oamenilor la locul de muncă. Prelungirea ciclului de funcționare a unor instalații (prin reducerea

substanțială a timpului de revizie), ca și repartizarea judicioasă a cadrelor (ceea ce a creat, prin reducerea unor posturi de la secțiile mai vechi, o rezervă de specialiști pentru noile obiective recent intrate în funcțiune și o creștere a productivității muncii pe rafinărie cu 6 la sută peste sarcina planificată) sînt cele dintîi rezultate certe în ce privește organizarea științifică a producției. Pe de altă parte, calitatea materiei prime prezintă acum un interes deosebit, pentru că, de la o vreme, concentrația benzinelor din țițeiul care intră în rafinărie se află sub norma prevăzută în documentația de plan. Problema îi privește, bineînțeles, pe cei de la extracție (și, desigur, în primul rînd privește direcția generală de resort din Ministerul Petrolului), dar în acest domeniu cu multiple ramificații în aproape toate sectoarele economiei implicațiile oricărei deficiențe îi afectează, dintr-o dată, pe mai mulți. Altfel, ritmul obișnuit al marelui complex industrial rămîne o constantă imperturbabilă. În noianul de conducte și recipiente, instalațiile pompează zilnic peste 1 000 tone de petrol, din care se desface, ca într-o veritabilă arborizație, complicatele drumuri ale «aurului negru» denumite, într-un cuvînt, «petrochimie».

. . . . . .

Învăluită în aburi, marea uzină înscrie pe cerul Brazilor semnul distinctiv al acestei tinere industrii născute din voința și priceperea unor oameni care s-au deprins cu succesele a nouă ani de eforturi și pregătesc cu competență și hărnicie altele, noi.

Schimbul de dimineață.

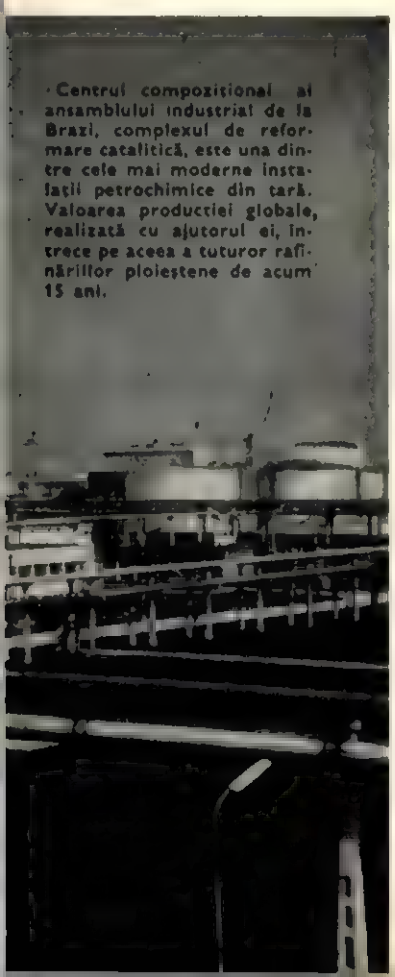

Centrul compozițional al ansamblului industrial de la Brazi, complexul de reformare catalitică, este una dintre cele mai moderne instalații petrochimice din țară. Valoarea producției globale, realizată cu ajutorul ei, întrece pe aceea a tuturor rafinăriilor ploiștene de acum 15 ani.

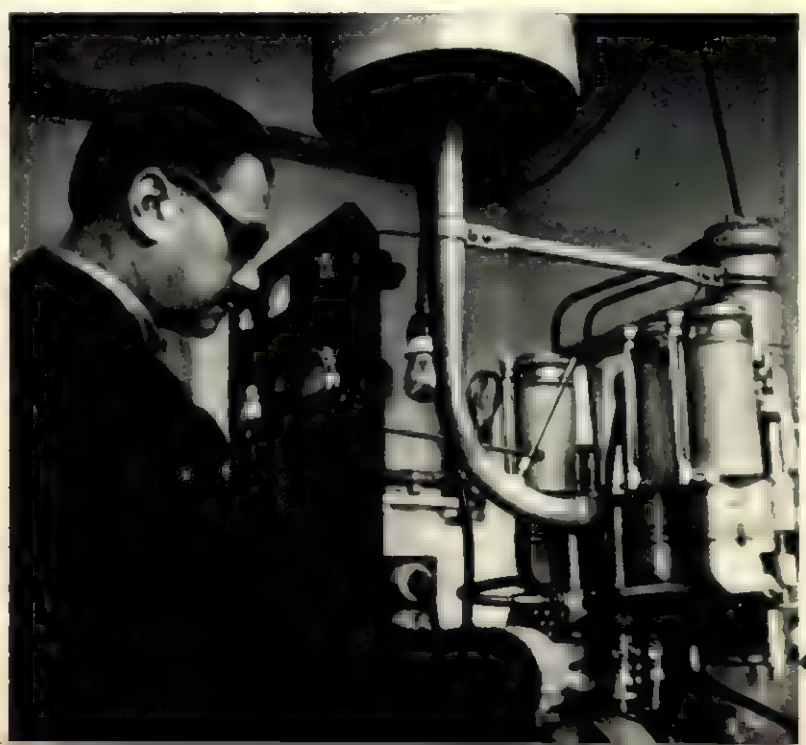

Cercetarea uzinală, strîns legată de cerințele concrete ale producției, este intens sprijinită de conducerea rafinăriei. Aparatura și instalațiile folosite aici permit efectuarea unor investigații științifice dintre cele mai complexe.

cotidiene

stridențe la „calul bălan"

«Nailon balene, 6 bucăți la leu, d-astea bune, pariziene dom'lor!» Ca să-mi salvez mineca paltonului din mîna unui zdrahon bronzat și lat în spate, iau de un leu din «ălea bune» și un «să-ți trăiască franțuzoaica» rostit în cel mai fermecător argou giulițean. Am scăpat, zic eu. Ți-ai găsit! Primul pas spre Piața Unirii și bîiciul mă ia imediat în stăpînire. Mă ciupesc să-mi revin înainte de a fi «ciupit». Cu mișcări leneșe se apropie primul val din corpul plaselor de toate culorile. Să dau înapoi? Aș risca să intru în viesparul balenelor. Gata, m-au încercuit! Sînt o biată ființă amenințată de niște uriașe rețele textile. Pipăi un exemplar și descopăr nodul grosolan și trainic de Colentina. Între timp m-a descoperit și al doilea val, «andrele și iglițe veritabile». Dar sînt salvat la timp. A intrat în luptă artileria grea, artizanatul cornului bovin. Cumpăr repede un pieptene și mă grăbesc să ajung cît mai departe de sursa tusei tabagice care se blestemă că mi l-a dat de pomană. Iată-mă, în sfîrșit, la tarabele încărcate cu legume și fructe. Răsuflu ușurat. Dar...

Cîteva zeci de persoane se agită în fața restaurantului «Calul bălan».

Unii îți pocnesc, căzăcește, cîte o pereche de pantofi sub vîrful nasului. Pachete cu cărți de joc zboară prin fața ochilor. O cizmă decolează ca un bumerang, aterizînd lîngă piciorul unuia care o tocmea cu încăpățînare. Mă apropii stingherit și privesc ulmit aceste numere de virtuozitate. Mi se oferă totul. Mă dezbrac din priviri de palton, îl evaluează, iar totalul depistat îl împart la patru ca să-l înmulțească mai tîrziu, nestingheriți, cu doi. Un individ cu pană de corb sub nas și cărbune stins în privire a pus ochii pe servieta mea și mi-o ciocănește cu aer de cunoscător, șoptindu-mi: «Trăi-te-ar, ai ceva bun pă piață?» «Cărți», îi spun. «Dă care? Pocăr, șăptică, șaizăcișasă?» «De citit!» Mă măsoară superior, scoțînd din buzunar un ceas și-o legătură de crucifixe, iar din gură, un mormăit care putea să fie și copia infidelă a unui șlagăr de cartier. La «Calul bălan» mă opresc o clipă în ușă să mă obișnuiesc cu fumul, mirosul și vuietul dinăuntru. Ce-am văzut afară e fleac pe lîngă ampla procesiune a comercianților dinăuntru. Pelerine și bibelouri, ceasuri, mănuși, salopete, «fișuri», cămăși, paltoane, pantofi etc. îmbie și insistă cu un calm de nezdruncinat să cumperi sau să vinzi. Refuzul nu-l descurajator. Un om între două vîrste, după al treilea chil de vin de căciulă, se clatină îngrijorător. E pierdut. Într-un ungher întunecos descopăr solista baletului artizanatului, ale cărei buze de sugativă zvîntă spuma de drojdie din pahar. Vocile se suprapun, se întîlnesc sub tavanul înnegrit înțepîndu-se și sfîrșesc prin contopirea într-un huiet general. «Șase mici... te'ncalț,neamule... două sute tesco'... o pereche... ardei... merge corecto după ăl dă la Ploiești... fli-ne plata...» La o masă lărgită, la fereastră, o femeie cu o fetiță de vreo 8 anișori chefuiește de la micul dejun în compania unor ocazionali săritori. Fetița plînge. Profit de plecarea după «Mărășești» a mamei și-o întreb de ce? «Mi-a promis mama că mă duce la Dalmațienii ăia». Iles, urmărit de priviri caustice. Dar trecînd pe lîngă posesorul unei găinușe pe care o implor, cu lacrimi în ochi, să mai tragă două ciocuri din paharul cu drojdie, și prin dreptul unei perechi care urlă melodia «M-am jurat că nu mai beau», mi-am dat seama că e inutil să aștept să mă trezesc din acest vis urît, pentru că pur și simplu nu e un vis ci realitate curată.

Mi-a venit să strig în gura mare: «De ce, de ce stimați gospodari ai orașului, această insalubră pepinieră de moravuri anacronice tocmai în inima Capitalei?»

Dar era miezul nopții și n-avea cine să mă audă.

Petre PREDOANA

omul de la ghișeu

Ingenioasă idee a mai avut anonimul descoperitor al acelei tăieturi într-un perete, paravan sau așa ceva, denumită, în general, ghișeu. Este, se pare, cea mai perfectă dintre metodele cunoscute, cu ajutorul cărora cineva poate cuceri, fără nici un efort, o calitate atît de greu de dobîndit cum este autoritatea. Se înțelege, capul care apare la ferestruică împrumută din prestanța instituției pe care o reprezintă o cîtime anume, deoarece, pînă una-alta, cea mai aproape de public dintre toate prelungirile unei instituții este ghișeul. Dar de cîte ori mandatarul acestui împrumut o merită cu adevărat?

Am avut curiozitatea să număr la cîte din douăzeci de întrebări adresate de solicitanți la ghișeul de informații al O.C.L.P.P.*-București funcționarul de serviciu dă răspunsul corect. Nu mi-am putut efectua ancheta. În afară de ceea ce scrie pe pereții oficiului (deci, nu mai e nevoie să întrebi) omul nu știe nimic.

Iată un subiect încă neabordat de criticii, tot mai numeroși de la o vreme, ai modului cum își îndeplinește obligațiile legale oficiul bucureștean.

Marți după-amiază la serviciul tehnic, unde, conform programului afișat, se dau relații publicului, cer o anumită lămurire. E drept, am făcut-o neavînd în față nici un ghișeu. Dar omul cu care stau de vorbă reprezintă instituția și, din capul locului, creditul pe care i-l acord e practic nelimitat. Nu mai are importanță dacă ne desparte paravanul cu fereastră; el e, pentru mine, omul de la ghișeu.

Dar, plictisit se vede, funcționarul cu care intru în vorbă mă expediază grăbit la colegul lui de alături care, la rîndu-i, simte nevoia să mă dea pe mîna altcuiva, însă nu mai are cui. Documentele pe care ar trebui să le consulte ca să-mi poată da răspunsul cerut au fost, zice el, cerute undeva și nu-i mai sînt accesibile. Regretă cu o sinceritate rău simulată. Și face asta cu toți solicitanții, destul de numeroși, ce-i drept, nerăbdător să vadă o dată cum acele ceasornicului ajung la ora închiderii.

Steril joc de-a informarea publicului se mai practică aici, îmi spun. Vrei să știi cînd te vei muta în locuința contractată, de ce nu s-a executat această locuință așa cum scrie în proiect, cine e vinovat de defecțiunile (adeseori grave) pe care le-ai constatat la recepție și atîtea alte lucruri de mare interes pentru cine are de-a face cu oficiul din București — zadarnic te vei mai duce să întrebi. Numărul înscris în cea mai nouă ediție a abonaților telefonici din Capitală la rubrica O.C.L.P.P.-informații este al unui telefon instalat și el, se pare, numai pentru ca o voce să-ți răspundă, de cîte ori întrebi ceva, că nu cunoaște problema.

Mă rog, omul de la ghișeu se poate scuza în fel și chip. Dar dacă tot nu folosește la nimic munca pe care o prestează, de ce nu se înființează și niște ghișee la care să se informeze oamenii de la ghișeele care, la rîndu-le, să informeze..., și așa mai departe?

Păcat de această «invenție» remarcabilă care este ferestruica dătătoare de prestigiu.

Radu NICOARĂ

*) Oficiul pentru construirea de locuințe proprietate personală. Cam lung, dar moda denumirilor inclicite se pare că n-a trecut încă.

sinucidere cu complicații

Într-una din zile, Ilie Drăgan, conducător auto la autobaza 4 Filaret București,a părăsit garajul fără ordin de serviciu, la volanul autocamionului 21 B-9978, plecînd spre Oltenița, la rude. Întîlnirea s-a desfășurat, bineînțeles, cu băutură. Apoi, luînd în camion 12 persoane, Ilie Drăgan, care «băuse cam multa», a cedat volanul lui Marin Marincea, și el în stare de ebrietate, numai că... fără carnet de conducere. În satul Negoești (comuna Șoldanu) autocamionul a intrat în șanț lovind un copac și dărîmînd apoi o casă din apropierea șoselei. Sinucidere în toată legea. Dar, în afară de iresponsabilul de la volan, și-au mai pierdut viața în acest accident două femei, iar alți doi pasageri au fost răniți grav. Cu acest prilej au rămas fără părinți zece copii minori.

A. DOMȘA

după 30 de ani

În august anul trecut am dedicat o pagină de revistă unui ofițer de miliție care a ajutat o mamă să-și găsească fiul pierdut în urmă cu 22 de ani. Situația se repetă acum. Iată faptele:

În urmă cu trei decenii, Natalia Palade consimte ca fiul ei, aflat la un orfelinat, să fie înfiat de cineva. Dar din cauza unor încurcături birocratice se pierde urma copilului.

De fapt el a trecut de la un orfelinat la altul și în cele din urmă a ajuns să fie crescut de o familie într-un sat de pe lîngă Moreni. Îl cheamă Ion Palade. Anul trecut el s-a adresat Miliției Capitalei cu rugămintea de a-l ajuta să-și găsească mama. Lt. col. Marin Bîrsan și cpt. Vasile Gonțea au început cercetările. Pentru a găsi primul indiciu, au răscolit, timp de multe luni, nenumărate arhive, au căutat foști funcționari ai diferitelor orfelinate, au răsfoit sute de registre de stare civilă.

La 21 februarie 1968 Ion și Natalia Palade și-au văzut dorința realizată...

Fiul împlinea în acea zi 30 de ani...

Bazil DUNĂREANU

o plimbare cu... cîntec

Filmul s-a terminat. Sala Cinematografului tineretului din Bacău s-a golit. Ultimii spectatori se îndreaptă spre casă. Printre aceștia se află și două fete tinere, U.E. de 12 ani și V.A. de 13 ani. E seara, tîrziu.

— Singure, fetelor? Nu vă este urît? Ce ziceți? Vă conducem? Și unul din cei trei tineri care opriseră fetele, guraliv și îndrăzneț, nu așteaptă prea multe încuviințări și o ia pe una de braț. Ceilalți doi îi urmează exemplul. Grupul ajunge lîngă podul Bistriței.

— Să facem o plimbare prin parc. E interesant acum, seara...

— E cam tîrziu — se aude protestul slab al uneia.

Fetele sînt însă convinse ușor. În parcul pustiu, «cavalerii» își dezvăluie însă adevăratele lor intenții...

În cel mai scurt timp huliganii au fost descoperiți și prinși. Numele lor: Gheorghe Stoica, Lică Stoica și Constantin Vîntu, toți din orașul Bacău.

Ce-au de spus părinții celor două fete, care le lasă să se plimbe la ore atît de tîrzii și care nu le-au avertizat că trebuie să refuze orice soi de «invitații» venite de la indivizi necunoscuți?

R. MELȚER

poșta rubricii

I. Iacob — Vulcan. Dacă Maria Jeican, din Șieu, satul Posmoș, județul Bistrița-Năsăud (această femeie de 74 de ani despre care fiul ei nu mai știe nimic), se află în vreun spital, azil de bătrîni sau la vreo familie care a găzduit-o, nu știm. Poate o vom afla însă din vreuna din scrisorile pe care sperăm că le vom primi ca răspuns la aceste rînduri.

Simion Duțe — Lupeni. Însăși încercarea fiului dv. de a veni să vă vadă, încercare soldată cu tragicul accident despre care ne scrieți, pledează pentru un răspuns afirmativ. Vă urăm succes.

Gh. Domuță — Baia Mare. Vă mulțumim pentru informația pe care ne-o dați și pe care o transcriem aici integral:

«Cea mai tînără bunică din lume (credeți că alta și mai tînără ar fi exclus să existe?) trăiește la noi în țară. Numele ei este Emilia Podină. Are doar 30 de ani și locuiește în Băița, județul Maramureș».

M.G. — Pitești. Încercați să înțelegeți exact motivele care au stat la baza situației critice pe care ne-o relatați. Singurul sfat valabil ce vi se poate da este să chibzuiți temeinic înainte de a lua o hotărîre.

Tehnica celor patru anotimpuri

-O EXPOZIȚIE CARE NU EXISTĂ-

Și totuși o asemenea expoziție va exista!

de prof. dr. Irimie STAICU, membru corespondent al Academiei, directorul Institutului central de cercetări agricole

O expoziție ca cea descrisă în paginile de față va exista, cu siguranță, cîndva. Atunci cînd va fi deschisă, se vor găsi poate unii care s-o considere chiar banală. Oricum, cursul pe care l-a luat tehnica în agricultură este cel al unei dezvoltări rapide, fără precedent. Elemente inedite, *principial noi*, pătrund în sfera unei activități vechi de milenii, obligînd-o la o transformare fundamentală.

Este adevărat că progresul mecanizării în agricultură fiind de dată relativ recentă are înainte un viitor pe care propria sa tinerețe nu ne lasă să i-l prevedem pe deplin. Nu e mai puțin adevărat — și acesta mi se pare elementul esențial — că agricultura este înrîurită și ea de dezvoltarea generală a științelor, de apariția unor ramuri noi ale științei și tehnicii. În afară de acele ramuri de cercetare care privesc fundamentele fenomenelor vitale — genetica, biochimia, biofizica — și în care ne punem astăzi cele mai mari speranțe, există domenii tehnice care au ieșit în larg, pe ogoare, aducînd agriculturii o strălucire pe care o așteaptă de milenii.

Cred că putem afirma fără teama de a greși că o agricultură automatizată, puternic mecanizată, bazată pe o temeinică stăpînire genetică a materiei vii de către om, pe valorificarea inteligentă a tuturor resurselor naturale ale planetei noastre, va putea hrăni populația rapid crescîndă a lumii.

Nu putem prevedea astăzi ce forme precise va îmbrăca progresul tehnic în agricultură, deși unele se conturează de pe acum și în paginile de față. Ceea ce știm însă cu certitudine este că agricultura trebuie și poate să ajungă din urmă industria și împreună cu aceasta să asigure omenirii bunăstarea pe care o merită.

Vă invităm, pe această cale, să ne însoțiți în vizita pe care o începem acum la o mare expoziție ce nu există. Aceasta ne obligă să recurgem la procedeul destul de puțin original al vizitei imaginare. Așadar...

Iată-ne în fața intrării. Pe un panou uriaș citim:

TEHNICA CELOR PATRU ANOTIMPURI

Titulatura e puțin amăgitoare. De fapt este vorba despre instalațiile, mașinile și aparatele folosite de om în acea îndeletnicire care — ce-i drept — depinde destul de mult de cele patru anotimpuri: agricultura.

«Cunoașteți lucrarea pămîntului? Da? Ei bine, vizitați expoziția și veți înțelege că toate cunoștințele dumneavoastră au fost valabile timp de 10 000 de ani, dar de acum înainte ele încep să devină anacronice».

EXTREMA TINEREȚE A UNEI TEHNICI VECHI DE MII DE ANI

Ghidul, cu un gest ospitalier, ne invită să pătrundem în «secția istorică».

— Iată — ne arată el — prima unealtă de care s-a servit omul pentru a smulge roade pămîntului: un băț ascuțit. Urmează săpăliga din corn de animal, plugul primitiv creat prin adaptarea aceluiași corn de animal la un sistem tractat, apoi marea invenție — plugul de lemn, apoi de metal. Priviți și aceste seceri. Cea mai veche e făurită tot din corn de animal. De-a lungul ei se află un șanț în care sînt fixați dinți de silex. Cu această seceră omul primitiv era în stare să recolteze cereale. La fel de bine se făcea treaba și cu secerile de fier, de bronz, cele din evul mediu și cele de acum un veac.

— Altceva ne puteți arăta? — am întrebat, întrucît începusem să resimțim o ușoară plictiseală.

— Da, dar numai dacă facem un salt pînă în secolul al XIX-lea. Numai așa pot să vă arăt cîteva noutăți. Puteți examina o secerătoare creată în 1806, o semănătoare care poartă data fabricației 1853. Iată și primul tractor — 1905, și prima combină, care a apărut abia după primul război mondial.

Priveam acum cu ceva mai mult interes obiectele. Pe de o parte ne izbea vechimea unor mașini pe care le credeam apărute mai de curînd, dar pe de altă parte ne impresiona îndelungata, extrem de îndelungata existență a uneltelor străvechi. Pentru uneltele de bază ale agriculturii trecerea multor secole n-a însemnat aproape nimic! În care ramură de producție, în care resort al tehnicii mai există o situație comparabilă?

— Prin urmare — ne întrerupe ghidul din reverie — tehnica agricolă, așa cum se prezintă astăzi, e tînără, de aceea e în creștere, de aceea ea abia de acum înainte urmează să-și demonstreze potențele, deși 250 milioane de familii de agricultori, din 350 milioane, mai folosesc exclusiv sapa sau plugul de lemn. Pentru a vă convinge, să mergem mai departe și veți vedea ce s-a realizat pînă acum. De altfel nu stăm tocmai rău. Avem — e un fel de a vorbi — în agricultura lumii 14 milioane de tractoare care dezvoltă la un loc 400 milioane de cai putere. De aici se pleacă. Și vreau să vă asigur că ceea ce veți vedea nici nu a intrat încă în practica curentă, deci reprezintă, într-o anumită măsură, viitorul, și, într-o anumită măsură, prezentul.

ATENȚIUNE: A DISPĂRUT... ARATUL!

Mărturisim că începusem să fim ceva mai atenți, aproape curioși chiar. De aceea întrebarea ghidului ne-a luat puțin prin surprindere:

— Care sînt lucrările agricole principale?

Fără nici o dificultate, i-am răspuns:

— Aratul, semănatul, întreținerea și recoltarea.

— Aveți dreptate, dar numai în parte. Numai în parte, pentru că aratul a... dispărut, nu mai există. Priviți această mașină...

Mi-am întors privirea către un tractor care trăgea în urma lui ceva ce aducea cu o semănătoare. La un gest scurt al ghidului agregatul s-a pus în mișcare. Tractorul remorca, într-adevăr, o semănătoare.

— Dar observați pe ce teren lu-

(Continuare în pag. 10)

Construcții din planeta Marte în viziunea unui scriitor de romane științifico-fantastice? Nu. Silozuri perfecționate, de mare capacitate.

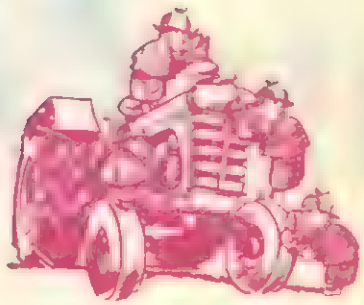

Poate așa va fi studiat tractorul actual de către «arheologii» din anul 3000.

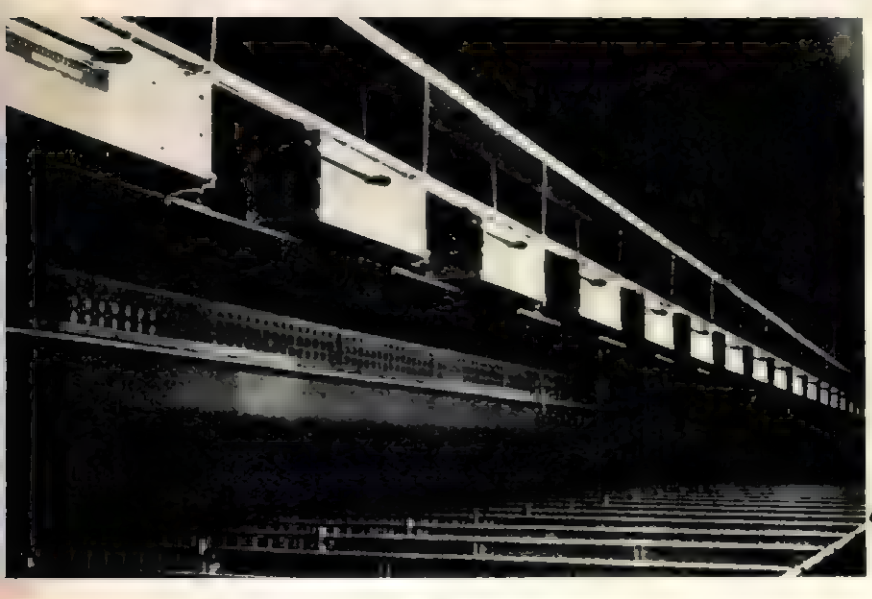

Automatizarea pătrunde tot mai mult în agricultură și zootehnie. În fotografie: o creșcătorie de porci, cu alimentare automată.

creează! — ne strigă ghidul, convins că esențialul e gata să ne scape. Seamănă pe un teren nearat!

Într-adevăr, așa era. Terenul nu fusese arat. Semănătoarea era înzestrată cu un dispozitiv care trasa pe pămînt un șănțuleț care să adăpostească semințele și apoi un alt dispozitiv îl acoperea cu pămînt.

— Bine, acum vă rog să ne explicați despre ce este vorba!— am exclamat.

— Totul e foarte simplu. Pe acest teren scopurile pentru care se practică aratul au fost atinse, în prealabil, pe cale chimică. Pe suprafața care trebuie însămînțată s-au împrăștiat anumite substanțe chimice care au distrus toate buruienile, și acum se poate introduce sămînța în sol fără nici o grijă.

SEMINȚE ÎN BANDĂ... DERULANTĂ

Am examinat apoi, îmbiați de «gazdă», cîteva mostre de... Dar nu am să vă spun încă ce. Ne-am apropiat de o masă mai mare decît cele obișnuite, pe care erau înșirate benzi de hîrtie, benzi din material plastic, unele în rulouri, altele în fișii mai lungi sau mai scurte, unele albe, altele colorate.

— Aveți în față noile «modele» de semințe! — anunță triumfător ghidul.

«Modelele» erau atît de noi încît nu vedeam... semințele.

— Ele se află închise în aceste benzi de hîrtie sau din material plastic. Nu am să vă pot demonstra modul de întrebuințare, de aceea vă cer să mă credeți pe cuvînt. Benzile sînt derulate și introduse în sol cu ajutorul unor dispozitive destul de simple. Hîrtia absoarbe umezeala din pămînt și ajută astfel semințelor să germineze. Curînd după aceea ea se descompune și totul continuă... ca și în trecut. E însă de la sine înțeles că simplitatea procedeului de introducere în sol, la care se adaugă faptul că semințele sînt înșirate la distanțe perfect egale și că sînt controlate bob cu bob, reprezintă avantaje inegalabile. Sistemul a fost folosit în U.R.S.S. și a făcut ca producția de sfeclă de zahăr să crească mult.

Am aflat că benzile din material plastic au o compoziție complexă și se dizolvă repede datorită umidității din sol. Cu ajutorul lor, în S.U.A. s-a economisit sămînță în proporție de 80 la sută! Olandezii au produs asemenea benzi cu semințe pe patru rînduri și benzi cu șase rînduri de semințe de flori din aceeași specie, dar fiecare rînd de altă culoare, indicată pe porțiunea respectivă a benzii.

«SFÎRȘITUL PĂMÎNTULUI»

— Să zicem că am semănat. Pînă la cules avem timp — în orice caz, destul ca să vizităm acest pavilion în care totul pledează pentru... sfîrșitul pămîntului.

Am intrat într-un fel de hală în care dacă ar fi fost un singur bazin am fi zis că e destinată sporturilor acvatice. Dar erau mai multe, lungi și înguste. Și toate — pline de verdeață.

— Iată întîlnirea cu industria agricolă sau agricultura de tip industrial — exclamă ghidul și, apropiindu-se de un bazin, apoi de altul și altul, se înapoie cu un buchet destul de ciudat: o plăntuță de porumb, un castravete, o roșie, o garoafă și o ridiche. Dacă am fi în altă parte, în oricare alt loc, v-aș face o plecăciune și v-aș spune: primiți darurile pămîntului nostru! Dar nu pot, pentru simplul motiv că nu sînt daruri ale pămîntului, ci ale apei. Însă nici așa nu e bine spus. Sînt darurile unei metode destul de noi: hidroponia. În bazine,cum sînt cele pe care le vedeți în această hală,sau în altele, plasate în aer liber, se toarnă pietriș, nisip sau firimituri de turbă, iar pe deasupra o soluție nutritivă — apă în care au fost dizolvate substanțe trebuincioase plantelor. Firește, aceste substanțe sînt alese și dozate în chip optim, potrivit nevoilor fiecărei specii în parte.

Căzusem pe gînduri. Agricultură în hală. Asta aducea într-adevăr cu ceea ce se poate vedea într-o uzină modernă. Cîțiva oameni în halate albe se mișcau pe nesimțite printre bazine. Unul răsucea un robinet, altul controla un termometru sau lua o probă de soluție. Dar mai degrabă mă uimeau liniștea și nemișcarea ca într-un palat de basm. Singur clipocitul ușor al apei care se auzea cînd și cînd parcă puncta atmosfera cu o muzică siderală.

— Ceea ce vedeți aici e o instalație mare și destul de costisitoare — ne readuse brusc, ghidul, pe pămînt. Există și altele, mai simple, de pildă, un șanț căptușit cu o foaie de material plastic. Hidroponia se dovedește a fi rentabilă și avantajoasă din foarte multe puncte de vedere. Gîndiți-vă numai la faptul că omul, renunțînd la sol, a creat el însuși un mediu de cultură — substratul de pietriș sau nisip și soluția nutritivă. El capătă astfel posibilitatea *să controleze direct* un șir întreg de factori care determină creșterea plantelor și pe care, în cultura pe sol, nu poate decît *să-i influențeze*. Mă refer la fertilitate, umiditate, aerație, pe care le poate asigura după voie, și la combaterea bolilor și a dăunătorilor; în cazul de față mediul este steril și poate fi menținut astfel.

Iată, așadar, un caracter industrial al producției agricole. Mai sînt de adăugat însă proporțiile — continuă ghidul. Roșia pe care o aveți în mînă este culeasă de pe o plantă care dă aici aproape 5 kg de fructe. Pe sol, ar putea da cel mult un sfert! Garoafa aceasta a crescut împreună cu alte 13 flori pe aceeași tulpină, ceea ce e foarte mult. O firmă specializată a obținut dintr-un bazin hidroponic cu o suprafață totală de doar 11 mp *40 tone* de nutrețuri într-un an, și aceasta datorită rapidității cu care se pot succeda culturile. Transformat în carne și produse lactate, acest «nutreț hidroponic» ne oferă o imagine autentică a eficienței metodei.

Înțelesesem totul atît de bine și eram atît de entuziasmați încît începusem să ne gîndim chiar la organizarea unei asemenea instalații.

MAMUTUL CARE VARSĂ FOC

Fără să ne lase să răsuflăm, ghidul ne-a tras îndărătul clădirii din care

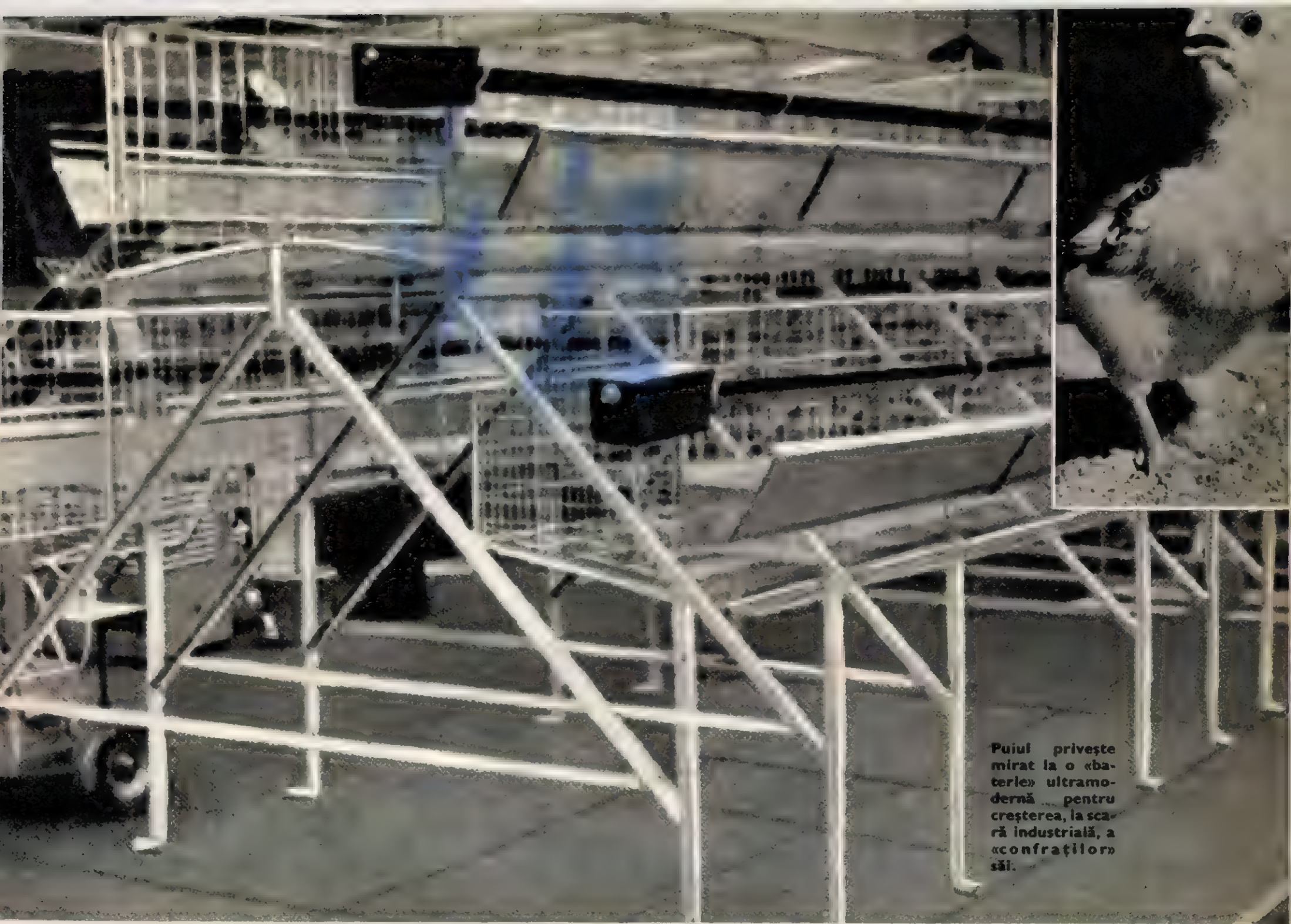

Puiul privește mirat la o «baterie» ultramodernă pentru creșterea, la scară industrială, a «confraților» săi.

ieșisem, pe un cîmp unde demonstrația își începuse. Eram pur și simplu vrăjiți. Un tractor care înainta încet avea fixată în spate o structură rectangulară de țevi la capetele cărora țîșneau fără încetare flăcări spre pămînt.

— Mașina aceasta plivește — ne-a informat ghidul cu aerul cel mai calm din lume, de parcă am fi privit, să zicem, un șir lung de oameni cu sape care într-adevăr pliveau. Dacă cumva vreodată în istorie vreun agricultor, istovit de lupta cu buruienile, a spus, blestemîndu-le «arză-le-ar focul!» acum blestemul se împlinește. Buruienile sînt pur și simplu arse de un foc... selectiv. Instalația pe care o vedeți — are un nume destul de «gingaș»: Mamut — varsă flăcări la o temperatură destul de mare. Plantele de cultură rezistă la această temperatură pentru că ele sînt suficient de viguroase, pe cînd buruienile, mai plăpînde și mai scunde, pier.

O să mă întrebați care sînt avantajele? Iată-le: metoda este ieftină, elimină total buruienile și — după cît s-a observat — aplicată timp mai îndelungat face ca ele nici să nu mai apară. Focul poate fi «vărsat» pe ogoare, indiferent de starea timpului, și se mai întîmplă să dea chiar, la cartofi și sfecla de zahăr, un anumit spor de producție, iar la porumb, o maturație ceva mai rapidă a plantelor.

AGRICULTURĂ LA PRIZĂ

Obosisem. Ne era și cald. Cei cîțiva norișori aninați pe cer nu se sinchiseau cîtuși de puțin de suferința noastră. Pe deasupra, mai vedeam și flăcările revărsîndu-se în valuri... Deodată ni s-a părut că ghidul face cuiva cu ochiul, dar aceasta era complet lipsit de sens. Probabil că ni s-a părut. Dar în aceeași clipă a început să plouă. Am privit spre cer: ploua de-a binelea.

— Bun. Deconectați! — a strigat ghidul către cineva pe care nu-l vedeam.

Și ploaia s-a oprit.

Ne-am așezat apoi pe o bancă din apropiere. Ne era totuși cald. Și atunci am încercat...

— Ploaia de adineauri ați provocat-o dumneavoastră, nu-i așa?

— Bineînțeles.

— Am mai putea să căpătăm... o porție?

— Nimic mai simplu! Un semn cu mîna, apoi un ordin: Conectați la 50 de volți!

Și a început iarăși să plouă.

— Pînă vă răcoriți — a continuat ghidul — vreau să vă spun un lucru foarte important. Ploaia pe care v-am oferit-o constituie doar o aplicare a electricității și vă rog s-o priviți ca atare. Este vorba de o instalație aparent destul de simplă: un cablu neizolat, lung de vreo doi kilometri, prin care trece un curent de 50 de volți. Îl pui în priză — plouă, datorită cîmpului electric care transformă în stropi vaporii de apă existenți în aer. Îl scoți din priză — stă ploaia. Acum vă rog să-mi permiteți să deconectez.

Electricitatea — continuă ghidul — e pe cale de a deveni un instrument curent în agricultură. Îngăduiți-mi o scurtă enumerare: ea desalinizează apa de mare și solurile sărate, stimulează semințele, combate insectele, mărește capacitatea de fecundare a polenului, intensifică asimilarea azotului și a fosforului în sol, ca și dezvoltarea generală a plantelor. Desigur, tot ce v-am spus formează deocamdată doar obiectul unor experiențe reușite. Perspectivele sînt deschise.

Și, făcînd un gest larg, neobositul ghid se ridică de pe bancă.

— Acum, dacă vreți să mă însoțiți, vă voi arăta, înainte de a încheia vizita, cîteva modele de dispozitive electronice și de automatizare. Iată un sistem de reglare automată a unei instalații de irigație.

La cîțiva pași se vedea un tractor cu plug automat care ara fără conducător, respectiv fără tractorist, fiind dirijat de la distanță, iar mai încolo, un înregistrator electronic pentru măsurarea umidității semințelor și, în sfîrșit, un aparat electronic de muls.

*

Cu aceasta incursiunea noastră în «țara minunilor» agriculturii s-a încheiat. Dacă o asemenea expoziție ar exista cu adevărat, ea ar trebui să aibă și un prospect în care ar figura negreșit amănunte cu privire la tot ce am «văzut» în vizita făcută. Deși incursiunea a fost imaginară, deși prospectul nu există nici el, noile metode și dispozitive există, și ele sînt de acum experimentate în unele țări.

Semănatul fără arătură a fost încercat la Institutul de cercetări agricole Lonigo (Italia), la Institutul de cercetări agricole din Siberia, la Universitatea din Nebraska (S.U.A.) etc. Semănatul cu benzi a intrat în obiectivul preocupărilor Departamentului de agricultură al Universității din California și pătrunde treptat în practică, în măsura în care un șir de firme specializate produc materialul necesar. Cultivarea plantelor fără sol este din ce în ce mai larg utilizată. În Florida (S.U.A.), de pildă, funcționează o unitate de producție care este probabil cea mai mare de acest fel din lume și ale cărei bazine ocupă o suprafață de cinci hectare. Se citează de asemenea lucrările realizate de stațiunea experimentală din Sassari (Italia), iar firma «Electroflora» este una dintre cele mai renumite producătoare de flori «hidroponice» din Suedia.

În ceea ce privește instalația «Mamut», ea este produsă de firma engleză Meywick Appliances Ltd, din Wickford, Essex. Alte firme din Anglia și din alte țări fabrică și ele instalații diverse care se bazează pe același principiu.

Ploaia la... priză devine și ea o realitate. Încercări în acest sens au fost realizate de autoritățile orașului New York. Alte experiențe privitoare la aplicațiile electricității în agricultură au fost efectuate în multe țări, dar concluziile nu sînt încă definitive. Ne așteaptă însă multe surprize...

S-ar putea ca peste puțină vreme o expoziție ca cea pe care v-am înfățișat-o mai sus să fie ceva banal. Pînă atunci însă ea rămîne un lucru demn de a fi cunoscut...

Adrian COSTA

tapiserii şi „tapiserii"...

Elena PANĂ: «Păpuşă din turtă dulce».

tapiseria şi-a creat în timp legile sale proprii, dictate de procedee şi de natura materiei folosite, fără a se despărţi însă vreodată de universul picturii. Ea a urmat metamorfozele stilistice ale acesteia pînă în epoca noastră, ilustrînd cu elocventă plastică problematica picturii de şevalet moderne. Denumirea de artă «decorativă» în care este inclusă la noi tapiseria e improprie, falsă. Scoarţa ţărănească sau covorul de manufactură aparţin acestui domeniu ornamental, urmînd legile specifice decoraţiei, şi nu pot fi confundate cu tapiseria, ce ţine de domeniul picturii. Aceasta nu înseamnă însă că tapiseria modernă poate fi o simplă transcriere a tabloului de şevalet. Inadvertenţa unei asemenea operaţii rezultă din înseşi diferenţele de mijloace folosite în cele două arte. Cultura şi experienţa practică în aria picturii sînt obligatorii pentru cel ce se dedică genului şi, inevitabil, eşecurile sînt consecinţa unei inexperienţe şi inculturi plastice flagrante. Tapiserul trebuie să fie în primul rînd pictor, în sensul larg al cuvîntului. Cum poate cineva rezolva coerent o suprafaţă de mai mulţi metri pătraţi fără a fi exersat îndelung, în creuzetul picturii de mici dimensiuni, şi mai ales să aibă iluzia că un simplu «motiv», oricît de ingenios, poate acoperi prin dilatare şi diversificare imensul gol plastic umplut mecanic cu lînă şi botezat cu pretenţii «tapiserie»!

Lucrările de la Dalles ce-şi merită

Berta BENKO-MRAZEK: «Iureş».

Nu am avut niciodată mai acut sentimentul ireversibilului decît în faţa unei tapiserii ratate, de mari dimensiuni. Cine a urmărit vreodată travaliul necesar pentru a înălţa doar cu o palmă fişia de lînă captivă în urzeala stativului de ţesut, mă înţelege cu uşurinţă. Inutilitatea clădită minuţios, milimetru cu milimetru, frizează absurdul, cu atît mai mult cu cît rezultatul, în sens material vorbind, este trainic, putînd dura sute de ani. O dată înnodat ultimul fir, făcătura de sfoară şi lînă intră în ordinea implacabilului. Căci dacă o pictură dubitabilă poate fi oricînd reluată sau chiar eliminată de pe pînză, dacă lutul poate fi imediat clintit cu degetul sau cu pumnul pentru a îndepărta o eroare fundamentală, cantitatea de timp zidită în ţesătură e iremediabil pierdută. În acest sens, în afara unor anume tapiserii care îşi merită numele, remarcabile estetic şi tehnic, cele două nivele ale sălii Dalles ce au găzduit expoziţia de tapiserie au exalat nu o dată mirosul inutilităţii. Evident, noblеţea naturală a materialelor folosite salvează întrucîtva aparenţele. Lîna face şi ea ce poate, dar constrînsă să intre prin strunga meschină a unui gust îndoielnic îşi pierde pînă şi logica ei naturală, savoarea cromatică, devenind din podoabă un simplu deşeu capilar. Oricît de nobile, materia şi tehnica nu pot suplini lipsa de duh şi de înţelegere a legilor acestei arte. Tapiseria nu este nici preş, nici carpetă, nici scoarţă, nici tischleifer, nici stofă pluşată de mobilă şi, în nici un caz, pretext pentru viniete din piele repusată, dilatată la metri pătraţi, cu poante anecdotice...

Din 1350, de cînd datează prima tapiserie europeană cunoscută («Prezentarea la templu», din Arras), această artă s-a dezvoltat în cea mai strînsă legătură cu pictura. Fiind la început o fidelă reproducere ţesută a unor opere pictate,

numele de tapiserie aparţin unor artişti a căror tangenţă cu pictura este substanţială, fiind ei înşişi pictori prin formaţie şi experienţă, sau chiar pictori de şevalet. Fiecare îşi filtrează prin specificul acestui gen de artă propria sa viziune, dovedind o sensibilă înţelegere a legilor tapiseriei. Fie că se exprimă prin evanescente modulări de broderie, compunînd scena cu decantate sugerări figurale de un desăvîrşit bun-gust, într-o gamă de sidefuri şi opale (Mimi Podeanu — «Copii cu sorcova la geam»), fie concentrînd într-un stufos nucleu vegetal ecouri suprarealiste cu o impecabilă şi preţioasă minuţie tehnică (Mircea Milcovici, Barbu Niţescu, Maria Zamfir-Meşterul — «Copac»), fie aducînd stenice şi rafinate împrumuturi din mitologia ţesăturii populare, distribuite cu sobră fantezie şi în afară de orice concesie anecdotică (Teodora Moisescu-Stendl — «Plimbare» şi Ion Pacea — «Zbor de păsări»), fie scrîind cu fluide trăsături colorate — ca de peniţă — o compoziţie de prospeţime şi lumină (Şerban Gabrea — «Compoziţie») — ca să nu mă refer decît la cîteva din cele mai valoroase lucrări — fiecare dintre aceşti artişti maturi sau foarte tineri constituie repere valoroase ale demonstraţiei de la Dalles, ale cărei incoerenţe ne readuc în minte recenta regională de pictură şi sculptură. Ceea ce irită însă cel mai mult este prezenţa unor gafe folcloric-ilustrative ce aduc o notă de vulgaritate abia ascunsă sub dulcegărie şi anecdotă, prezenţe din păcate lăudate de unii critici (vezi Ioana Voicu — «Tapiseriile de la Dalles», Contemporanul din 9.II. a.c.). Singură exigenţa va putea restabili prestigiul dobîndit în timp de această sală. Şi în cazul de faţă nu numai exigenţa ci şi mila pentru bietul război de ţesut care, în faţa invaziei de diletantism şi improvizaţie, îndură totul cu stoicism...

Camilian DEMETRESCU
Fotografii de S. STEINER

Şerban GABREA: «Compoziţie».

Teodora MOISESCU-STENDL: «Plimbare».

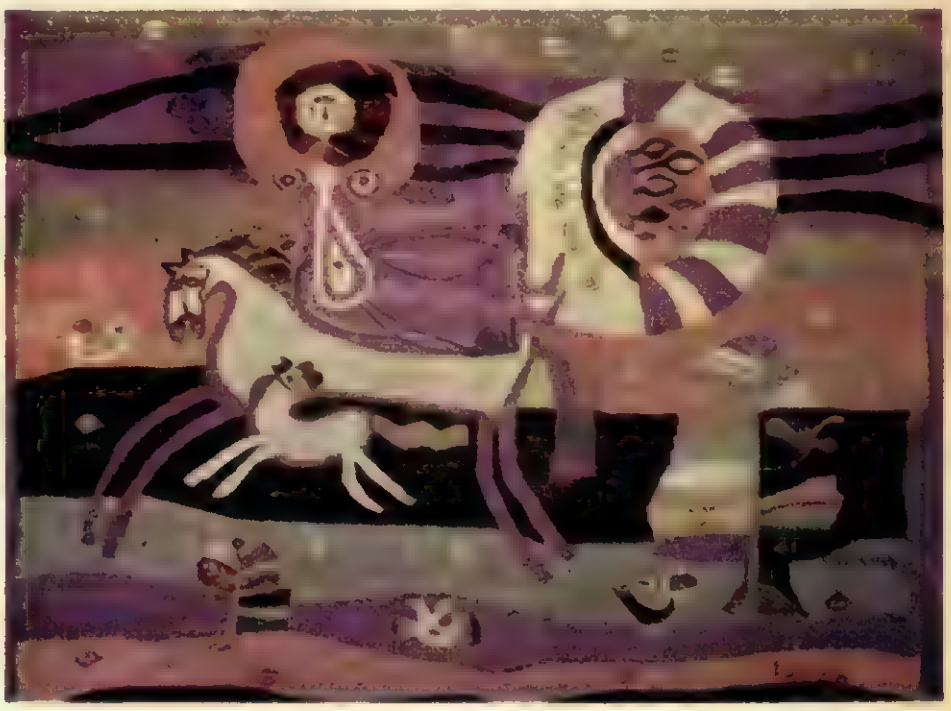

Mircea MILCOVICI, Barbu NIŢESCU, Maria ZAMFIR-MEŞTERUL: «Copac».

ACADEMIA DE PE... TERASĂ

În primii ani ai secolului nostru, la Terasa Oteteleșeanu din București — situată pe Calea Victoriei, unde se află astăzi Palatul Telefoanelor — scriitorii și artiștii timpului își aveau un colț al lor, rezervat permanent și numit, mai în glumă mai în serios, ACADEMIA TERASĂ. Pictorul Camil Ressu a realizat în 1913 un tablou care poartă acest nume (ulei — 2,50 × 2 metri), imortalizînd o «ședință a Academiei». Fotografia de față a fost făcută la 30 martie 1914, la expoziția «TINERIMII ARTISTICE», unde se afla tabloul. Penelul lui Ressu i-l prezintă pe pictorul Iosif Iser (la stînga, în picioare), scriitorul Tudor Arghezi (primul din stînga, la masă), pictorul Alexandru Satmari, scriitorul Cornelius Moldoveanu și poetul Ion Minulescu, compozitorul Alfons Castaldi și pictorul Jean Steriadi. În fața tabloului, în sală (de la stînga spre dreapta): pictorul Alexandru Satmari, scriitorul Mihail Sorbul, pictorul Camil Ressu, autorul tabloului, și sculptorul Dimitrie Paciurea.

Tabloul ACADEMIA TERASĂ se află acum în patrimoniul Muzeului de artă al Republicii Socialiste România, fiind expus, împreună cu alte lucrări ale lui Ressu, în sala de la etajul I

Ion MUNTEANU

PUNCT ● ȘI DE LA CAPĂT

● La apariția numărului o mie, colecția «Le masque» va publica un nou roman polițist al Agathei Christie. Cu ani în urmă colecția «Le masque» și-a făcut debutul tot cu un roman al celebrei scriitoare.

● Un coafor londonez s-a specializat în pieptănături «asortate». Podoabele capilare ale soțului și soției sau ale logodnicilor vor fi aranjate în «ton» în același salon de coafură.

● Și fiindcă veni vorba de păr: cea mai scumpă perucă din lume a fost confecționată la Chicago. E formată din 30 000 fire de aur și costă cam 35 000 dolari.

● După «Queen Mary», un alt mare transatlantic englez, «Queen Elizabeth», va fi scos în vînzare anul acesta. Oferte de cumpărare au venit din San Francisco, Acapulco și Honolulu și din partea unor orașe din Australia și Japonia.

● O scrisoare trimisă în anul 1916 din Austria în Franța a sosit la destinație abia luna trecută, adică după 52 de ani. Expeditorul este un anume Louis Plane care a decedat acum 14 ani, iar destinatarul se numește Bousanquet și trăiește în orășelul Vauvert.

● Profesorul sud-african Chris Barnard, devenit celebru în urma celor două operații de transplantare a inimii, va fi interpretul unui film autobiografic pe care-l va realiza regizorul italian Roberto Rossellini.

● Oamenii surzi vor putea auzi absolut normal datorită unui aparat special, recent inventat de tehnicienii întreprinderii Tesla din Cehoslovacia. Singura dificultate rămîne perioada de acomodare a surzilor cu zgomotele.

COLIERUL DE PERLE

CÎND MUZA TRĂDEAZĂ...

● «Desirée, după ce a mîncat supa fără să deschidă gura, s-a dus să se spele» **(Emile Zola)**.

● «În mai puțin de zece minute, vulpea strangulă 17 găini și doi cocoși. Nouăsprezece omuciderii» **(Alexandre Dumas)**.

● «Ea ridică brațul său strălucitor ca marmura de Carrara și modelat atît de fin ca cele ale lui Venus din Milo» **(Jules de Gastine)**.

● «Cel mai mic, de vreo trei ani, se tăvălea pe jos la picioarele celorlalți doi care aveau cîte patru...» **(Jules Claretie)**.

● «Victorine continuă lectura închizînd ochii» **(Edmond About)**.

● «Administrația penitenciarelor dispunea, avînd cincisprezece mii de deținuți, de treizeci de mii de perechi de brațe pentru efectuarea lucrărilor» **(Pierre Mille)**.

● «A fost atunci ca o ciocnire a două inimi pline de ură pînă în gît» **(Michel Zevaco)**.

● «Bonaparte era fără îndoială un mare cîștigător de bătălii dar, în afară de acest lucru, cel mai obscur general putea să fie tot atît de îndemînatic ca și el» **(Chateaubriand)**.

(După **Jean Charles**: «Le foire aux cancres»)

ELECTRONICA ȘI SILUETA

E.B.A. este o nouă creație a electronicii, o mașină pusă la dispoziția frumoaselor, ca să fie și mai frumoase Cu ajutorul acestei mașini se fac tratamente de slăbire parțială, îndreptîndu-se unele neglijențe pe care și le-a îngăduit natura...

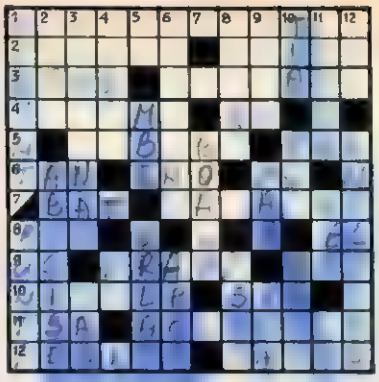

UMOR

Crăiță MÎNDRĂ VASILE

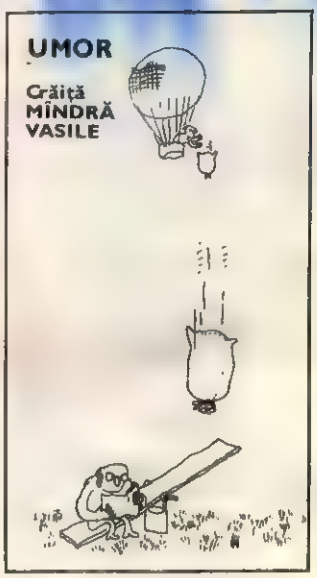

ORIZONTAL ȘI VERTICAL

ORIZONTAL: 1) Începe la 1 orizontal... 2) Cade vertical din «cerescul alambic» (G. Topîrceanu) — Narativi. 3) Șir orizontal dintr-un text scris sau tipărit — Întinse... pe orizontală. 4) Familiari — 7 și 8 orizontal! 5) Se înscriu pe verticala peisajelor — Trei (Mold.). 6) Măsură chineză de greutate — Epoci — 4 și 5 orizontal! 7) Batalion (abr.) — Stă pe orizontală (fem.). 8) Literă grecească — 2 și 8 vertical! 9) Dintr-o bucată! — Mișcare de rotație a unui avion în jurul unei axe verticale (pl.) — Partea unei clădiri, cuprinzînd încăperile pe același plan orizontal. 10) Servește la stabilirea poziției orizontale a suprafețelor sau a dreptelor — Sportul celor 64 de pătrățele. 11) Literă arabă — Sport... pe verticală. 12) Scoasă — Linii orizontale folosite ca semne de punctuație.

VERTICAL: 1) Viteza mare din finalul unei curse atletice — Planșee orizontale din corpul navelor. 2) Grec din vechime — Segmente orizontale de linie, de la punctul întretăierii axelor coordonate pînă la punctul căutat al ordonatei (mat.). 3) Bare sau stîlpi verticali — Poziția-i orizontală se modifică pe timp de furtună. 4) Loc în care verticala unui punct al emisferei terestre întîlnește suprafața bolții cerești — 1 și 2 vertical! 5) Două linii verticale! — Localitate în Africa ecuatorială — Tipat. 6) Copii — Orășel în Birmania. 7) Privitor la rinichi. 8) Vechi locuitori din Galia, de la care au rămas dolmenele, monumente funerare formate dintr-o lespede mare de piatră așezată orizontal pe altele verticale — Editura de stat pentru imprimate și publicații. 9) Cîrlig pescăresc — Element de construcție vertical — «Lugojana». 10) Erastia cea mică — Vine la telefon (dacă vine...) — Strigăt prelung de bucurie. 11) Gălbinare — Piesă de harnașament — Scuze! 12) Bluză înfloată — Distanța de la un nivel orizontal pînă la un punct situat deasupra lui.

Adam ȘTOICA

Cuvinte rare: TAN, PSI, TSA, MBE, IALA, APCA,

Cu motorașe demontate de la motoretele «Carpați» micii constructori auto de la Palatul pionierilor și-au construit cartinguri, apoi și-au amenajat o pistă, și... ține-te întreceri!

MULTILATERALA JANIS IAN. New Yorkul are o nouă favorită în domeniul muzicii ușoare, pe cîntăreața Janis Ian, în vîrstă de 17 ani. Ea se acompaniază la nu mai puțin șase instrumente, își scrie singură textele, compune ea însăși muzica și o interpretează într-o manieră despre care dirijorul și compozitorul Leonard Bernstein spune că «îi face pe ascultători să se gîndească la bocitoarele din antichitate». Primul disc al micii Janis s-a vîndut în cîteva săptămîni în șase sute de mii de exemplare

STILURI, STILURI... Din căutările neobosite ale arhitecturii moderne s-a născut și acest palat în care este instalat trustul de presă «Shizuoka» din Tokio. După cum se spune, soluțiile găsite, cu totul originale, răspund deopotrivă cerințelor actuale ale funcționalității și esteticii.

MĂGĂRUȘUL SFINȚIEI SALE. Călugărul elvețian Florian Iten s-a trezit într-o bună zi izolat pe un pisc de munte ca urmare a unui viscol cumplit. Cînd a sosit un elicopter să-l scoată din încurcătură călugărul a refuzat orice ajutor dacă, o dată cu el, nu va fi salvat și nedespărțitul lui covarăș de drum, măgărușul. Ce s-a mai întîmplat se vede din fotografia pe care ne-a trimis-o agenția Keystone: legat la ochi — ca să fie ferit de teama abisului — măgărușul a fost prins într-un voi de hamac, agățat de elicopter și coborît din cer pe pămînt, unde a ajuns cu bine.

de două ori Shakespeare la teatrul „Bulandra"

de Sanda FAUR
Fotografii de S. STEINER

Chiar dacă stagiunea teatrală nu ne-a răsfăţat pînă acum cine ştie ce, chiar dacă s-a mai întîmplat ca vreun teatru să ne promită marea şi sarea iar la urmă să ne ofere cîte două ceasuri şi jumătate de plictis seral, chiar dacă uneori repertoriul bucureştean a cam încurajat, cu bunăştiinţă, zone periferice ale gustului public, noi, spectatorii, dovedim un neostenit şi vajnic optimism. Credem mai departe. Sperăm în continuare. Aşteptăm cu vrednică încredere următoarele premiere. Şi bine facem: nu se ştie niciodată... La ora actuală, de pildă, ni se pregăteşte la Teatrul «Bulandra» un dublu recital scenic shakespearian. Regal, da, de ce nu? «Iulius Cezar» şi «Macbeth» — prima, o piesă nejucată la noi de un foarte lung şir de ani, cea de-a doua, jucată destul de recent la Naţional şi care a ştiut să cadă fulgerător şi cu eleganţă. Premierele insolite ca şi cele competitive sînt întotdeauna pline de făgăduinţe pentru spectatorul avizat, mai ales atunci cînd se petrec pe teritoriul Shakespeare, cînd Teatrul «Bulandra» le e gazdă, cînd Liviu Ciulei montează «Macbeth» cu Octavian Cottescu şi Clody Bertola în rolurile criminalului cuplu regal, cînd Andrei Şerban (da, cel mai tînăr regizor al nostru; da, încă student; da, posesorul cîtorva premii internaţionale de regie) urcă pe scena «Iulius Cezar», o piesă ce ar putea fi numită un reportaj politic, prima piesă a lui Shakespeare tradusă — la mijlocul secolului trecut — în româneşte şi pe care au ocolit-o consecvent destui regizori cu patalamaua de mult la mînă. De ce două piese de Shakespeare deodată, de ce anume aceste două piese? Să nu-l luăm în serios pe Ciulei cînd spune, cu nevinovăţie mimată, «pentru că mie mi-a plăcut *Macbeth* iar lui Andrei *Iulius Cezar*»: e aici un gest programatic al teatrului, pentru care nu putem avea decît respect şi căruia nu-i putem decît dori toate genurile de succes, inclusiv cel de casă. Conform acestui program Shakespeare, castelul medieval din Scoţia regelui-criminal Macbeth şi Capitoliul roman în care va fi ucis Iulius Cezar vor sălăşlui în cadrul aceluiaşi decor, mai exact, al aceluiaşi dispozitiv scenic (alcătuit de Liviu Ciulei) care are capacitatea metamorfozelor pregnante, rapide şi simple. O punte japoneză traversează (în timpul spectacolului cu «Iulius Cezar») mijlocul sălii, sacrificînd două şiruri de fotolii, dar merită sacrificiul pentru că ridicăm ochii şi-l avem lîngă noi, printre noi, pe ardentul Brutus, filozoful-politician mistuit de ideile pure, absolute, care trăieşte tragedia eşecului ideologic, pentru că gestul său politic — conjuraţia împotriva lui Cezar — nu are reazemul realităţii. Brutus acesta are chipul palid, tensiunea lăuntrică şi farmecul rar al lui Victor Rebengiuc (căruia — cine ar putea crede! — junele părinte al spectacolului, Andrei Şerban, îi se adresează în timpul repetiţiilor cu un respectuos «nea Victore», ca şi lui Puiu Hulubei, devenit şi el — ce să-i faci! — «nea Puiu»). Cassius, cel care instrumentează în piesa aceasta severă, de aspre conflicte politice, tema dragostei — a dragostei bărbăteşti pentru prietenul Brutus, pentru conducătorul Brutus — e adus nu fără sacrificii de la Teatrul «Nottara» şi merită sacrificiul, pentru că acest tînăr Ştefan Iordache e un actor mereu surprinzător, mereu altul, mereu el, vibrînd nervos în scenă şi emiţînd pînă în sală cercurile concentrice ale emoţiei sale, şi care ştie să ardă pentru acest Cassius shakespearian tot atît de intens cum a ars pentru regele din piesa lui Ghelderode. Răzbunarea lui Iulius Cezar, cel ucis de stiletul conjuraţilor lui Brutus exclamînd cu dureroasă nedumerire celebrul «Şi tu, Brutus!», o va pune la cale cu geniu politic Marc Antoniu care, la repetiţii, purta ochelarii lui Emeric Schäffer avea silueta prelungă şi fervoarea sa conţinută. Le va păstra în spectacol.

La ora la care se scriu aceste rînduri «Iulius Cezar» se apropia de premieră, se repeta febril în decor şi costum (pantalon şi pulover modern, peste care e aruncată un soi de togă gri-verzui, sugerînd epoca dar şi sensul actual al istorisirii de pe scenă), toată lumea era înfierbîntată, neliniştită, Andrei Şerban — inabordabil, reluînd iar şi iar cu figuraţia salvele sacadate de «Ce-zar — Ce-zar»... Reuşim însă să-l

Peste o clipă, Iulius Cezar va cădea ucis de stiletul conjuraţilor lui Brutus.

Deocamdată, la repetiţii, Lady Macbeth mai poartă taior şi un şirag de perle, iar Macbeth un modern pulover cenuşiu... De la Clody Bertola şi Octavian Cottescu spectatorii ştiu că pot aştepta, în linişte, un interesant cuplu de eroi shakespearieni. Chiar dacă distribuţia nu corespunde întocmai unor tipare foarte la îndemînă...

obţinem pe Liviu Ciulei într-o pauză a repetiţiilor, calme încă, cu vrăjitoarele din «Macbeth» — vrăjitoare de vis, credeţi-mă, pentru că se numesc Ileana Predescu, Gina Patrichi, Mariela Petrescu, Cătălina Pintilie, care poartă acum minijupe şi pulovere cu «col roulé», dar vor arăta, ni se promite, după ce vor trece prin mîna creatoarei de costume Ioana Gărdescu, asemenea unor făpturi fantastice, groteşti, desenate de Salvador Dali...

*

— Laurence Oliver a văzut în «Macbeth» o tragedie conjugală — îl ispitesc eu pe

Ciulei. Și o dramă a lipsei de imaginație Lady Macbeth — spunea el — nu are o fărîmă de imaginație, nu prevede încotro i-ar putea duce crimele lor, de aceea are curajul de a le pune la cale, de aceea își cicălește bărbatul, îl măgulește, îl terorizează, convingîndu-l pînă la urmă să ucidă pe regele Scoției. Macbeth, în schimb, vede lucrurile pînă în fundul lor și totuși se lasă prins, pas cu pas, în acest joc înspăimîntător ..

— Pentru mine «Macbeth» e în primul rînd drama ambiției fără acoperire, a ambiției la a cărei împlinire se ajunge prin crimă. Crima declanșează un întreg sistem de teroare care îl încleștează pînă la urmă și pe Macbeth, de aici tragedia. Eu văd «Macbeth» ca o tragedie a fricii, a terorarei exercitate în afară dar și înlăuntrul lui Macbeth, împotriva lui însuși. Și «Macbeth» și «Iulius Cezar» sînt piese politice, amîndouă vorbesc în fond despre mari greșeli ale omenirii, ale unor conducători care pierd pentru că nu țin seama de realități. Firește, Brutus reprezentînd absolutul sublim înspre frumos, Macbeth, absolutul în sens invers, al urîtului uman.

— Această unitate de esență a celor două piese va duce la o unitate de stil a celor două spectacole?

— Bineînțeles că nu. Vor exista unele puncte de tangență, dar spectacolele au stiluri net diferite. Andrei Șerban face un lucru interesant și — trebuie s-o spun — extrem de dificil. El nu ține să aducă pe scenă realitatea istorică ca pe o imagine decalchiată din documente, nu încearcă nici să-i contemporaneizeze forțat sensurile. Șerban caută o *metaforă scenică a tensiunii momentului istoric respectiv*, a momentului social-politic. Arta nu face istorie, ea întrebuințează istoria doar ca un reazem de explicare a condiției umane din acea epocă.

— Mie mi se pare totuși că în spectacolul cu «Iulius Cezar» — atît cît am putut vedea la repetiții — nu lipsesc aluzii transparente la contemporaneitate.

— Dar nici nu se putea altfel. Arta e obligată întotdeauna să-și vorbească despre azi, și orice piesă istorică ai monta trebuie să găsești similitudinile de fond cu actualitatea, similitudini care ajută publicul să facă asociații, comparații, să participe la ce se petrece pe scenă. Pînă la urmă tot ecourile condiției umane contemporane interesează. De aceea se și demodează fiecare spectacol care nu a putut scăpa de cachet-ul propriu vremii sale...

— Cum va arăta deci «Macbeth»-ul dv.?

— Eu încerc să transpun conflictul fiind consecvent modalității mele de regie care apelează întotdeauna la *situații concrete*, la amănunte concrete. Andrei Șerban compune o realitate teatrală: scoasă în stradă, o scenă făcută de el își pierde valoarea dar și-o cîștigă înzecit cînd e urcată la rampă, unde devine *metaforă*. Eu merg la scena în sine și încerc să obțin metafora, semnificația ei, prin *asocierea de elemente concrete*. Șerban folosește o *tensiune scenică spirituală*, pură, eu încerc să o creez prin situații de viață, prin amănunte. Îți amintești scena din «Pădurea spînzuraților» cînd Ilona îi aduce în carceră, lui Bologa, ultimul prinz dinaintea execuției?

(Da, îmi aminteam. Ilona săvîrșește acolo un ritual de gesturi mărunte, îi pune mîncarea pe masă, întinde un ștergar, îi sărează hrana. Are dreptate Ciulei, din aceste neînsemnate gesturi diurne, încărcate de astă dată cu atîta potențial emotiv, țîșnește o semnificație adîncă, metafora artistică se compune minuțios dar nu mai puțin răscolitor.)

— Există în momentul de față — continuă Ciulei — în mișcarea teatrală mondială două tendințe spectacologice majore. Eu frecventez acel stil, hai să-i zicem al realismului eclectic, care permite să se înghesuie în același spectacol modalități ale teatrului declamator, ale celui epic, naturalist, simbolic, realist... Poate că acest stil nu s-a cristalizat încă, poate că are imperfecțiuni, este totuși teatrul pe care îl practic preferențial. Cealaltă tendință e cea a teatrului de ceremonie, mai întors la sursă, mai abstractizat, care amintește de teatrul japonez Nô, stil care s-a păstrat nealterat de-a lungul vremii și care azi a început să exercite o influență puternică. Andrei Șerban se apropie de acest stil, el se străduie să regăsească o tradiție, și vă dați seama că nu e de loc o treabă ușoară...

teatrul absurdului

Așadar, cu istoria teatrului românesc am ajuns la Caragiale. Am făcut cunoștință pînă acum cu înaintașii care — fiecare în felul său și în limitele posibilităților proprii — prevestiseră și pregătiseră acest moment culminant al dramaturgiei românești. În emisiuni viitoare ne vom întîlni probabil cu cei ce, mărturisit sau nu, și-au însușit cîte ceva din tainele măiestriei acestui deschizător de drumuri. Literatura dramatică românească este un subiect pasionant și urmărim cu un interes firesc ciclul consacrat expunerii lui.

Se pare însă că televiziunea, care l-a organizat, îl consideră un lucru în sine, o suită de emisiuni din care nimeni și în primul rînd ea însăși nu are nimic de învățat. Altfel nu se poate explica prăpastia care desparte drumul, uneori poate cotit dar în orice caz ascendent, reprezentat de istoria teatrului nostru, de prăbușirea totală a «Studioului mic». S-a spus că teatrul absurdului, așa cum îl cultivă Eugen Ionescu, ar descinde din Caragiale, din logica sucită a dialogurilor între «amicii» din «Momente»(«Scafandrierii» lui Tudor Mușatescu fac parte din aceeași familie și discuția de mai jos nu se referă în nici un caz la ei). Numai imaginîndu-ne un «schimb de idei» similar putem să ne reprezentăm calea parcursă de unul din textele pseudoliterare și pseudodramatice care formează de la o vreme substanța «Studioului mic». Pentru că trebuie să presupunem că unul sau mai mulți oameni citesc o asemenea înșiruire și spun «merge». Trebuie să mai presupunem că un regizor acceptă să răspundă de punerea ei în scenă. Vin apoi actorii, care primesc să interpreteze «rolurile» deși au luat cunoștință de ele. În sfîrșit, se aprobă un deviz pentru decoruri și toate celelalte cheltuieli. Un grup măricel de oameni cu specializări diverse muncește, se frămîntă, rezolvă problemele concrete ale producției. Cînd totul e pus la punct, creația este fixată pe telerecording. Și, în cele din urmă, produsul finit este livrat zecilor de mii de posesori de televizoare sub eticheta «teatru».

Dacă ni s-ar vinde drept bec electric o luminare sau dacă am cumpăra bilete la un concert și, o dată ajunși în sală, am avea parte doar de sunetele emise la acordarea instrumentelor, n-am fi mai uluiți. «Studioul mic» era una dintre cele mai valoroase emisiuni ale televiziunii. Acum este, categoric, cea mai proastă. Chiar dacă un cataclism ar fi șters de pe fața pămîntului pe toți autorii contemporani de literatură dramatică făcînd să dispară totodată volumele de teatru scrise de-a lungul vremurilor, ar mai fi rămas deschisă posibilitatea ecranizării unor schițe sau fragmente de roman. Dar nici în ipoteza unei asemenea calamități nu ar fi fost admisibil să ni se prezinte micile încercări lipsite de orice calități care ne sînt servite în cadrul «Studioului mic». Mai bine să se renunțe cu totul la pretenția de a avea un teatru propriu. Am mai semnalat, nu demult, nepotrivirea dintre o piesetă penibilă («O bucățică de pîine») și nivelul general al emisiunilor culturale ale televiziunii. Ultima mostră de «Studio mic» a întrecut însă toate precedentele. Geniala idee a qui-pro-quo-ului din «Revizorul» lui Gogol a fost preluată de nenumărați autori de piese, filme și chiar nuvele. Unii au folosit-o cu ingeniozitate, alții au maltratat-o sau deformat-o, dar niciodată încă nu a fost caricaturizată atît de neîndemînatic ca în «Erou anonim» de Constantin Paraschivescu. Un telecronicar explica, pe bună dreptate, că manuscrisul respectiv nu merita decît cel mult un refuz amabil la «Poșta televiziunii». În orice caz, nu și-ar fi găsit locul într-o culegere de scenete pentru cămînele culturale și nici un profesor de română n-ar fi ales-o pentru o serbare școlară.

Ne aflăm în fața unei situații caragialești sau, dacă preferați, ionesciene și, ca atare, nu putem să nu ne întrebăm: cum se explică degringolada «Studioului mic»? Ne amintim de vremea cînd prezența dramatizări după schițele lui Caragiale, de spectacole remarcabile ca «12 oameni furioși» și atîtea altele.

Mișcarea teatrală românească se află într-o perioadă de splendidă maturitate. O pleiadă de regizori și actori de talie internațională realizează spectacole pentru care sîntem elogiați în întreaga lume. În ce secol, în ce țară ființează «Studioul mic» al televiziunii?

Felicia ANTIP

P.S. *Filmele, învățăm din Programul radio, se împart în mai multe categorii: film artistic («Juarez», «Îndrăgostiții de pe pachebotul France»), film serial («Evadatul», «Thierry la Fronde», «Ivanhoe») și... film («Bonanza»).*

glob·reportaj

—ÎNSEMNĂRI DINTR-O CĂLĂTORIE ÎN SUEDIA—

acolo

de ing. P.S. ANTON
Fotografii de I. HANANEL

După popasuri la Stockholm și în alte cîteva orașe din centrul Suediei, am plecat într-o după-amiază spre nord, pe un traseu paralel cu malurile Golfului Botnic. După o noapte albă — la propriu și la figurat — trenul s-a oprit într-o pădure rară de mesteceni. Am fost invitați cu toții să coborîm pentru a face cîțiva pași în lungul... Cercului Polar. Un Cerc Polar foarte diferit de imaginea pe care mi-o făcusem despre el — fără zăpadă, fără reni. Așa am făcut primii pași în Laponia. Aveam să constat că civilizația își întinsese antenele nu numai aici, ci și la 100 și chiar la 200 km la nord de Cercul Polar.

Marile zăcăminte de minereu de fier ale regiunii au adus o contribuție importantă la dezvoltarea unei industrii al cărei aspect modern te face să uiți că te afli la nu prea mare distanță de Polul Nord.

Atît în minele mai vechi de la Malmberget sau Kirunavaara, cît și în cele mai noi, de la Svappavaara, oamenii — aflați într-un permanent efort de adaptare la lunga noapte polară — dau, prin organizarea optimă a activității lor, o luptă fără răgaz pentru productivitate, pentru calitatea tradițională a produselor siderurgiei suedeze.

La Kirunavaara, mină situată dincolo de Cercul Polar, se extrag zilnic 60 000 tone minereu de fier. Discutînd cu unul dintre inginerii șefi, l-am întrebat care este situația prețului de cost. Mi-a răspuns cerîndu-mi o precizare. Ce preț de cost mă interesează: cel de anul trecut, cel mediu, pe luna în curs, sau... prețul de cost al producției realizate în ziua respectivă, pînă în momentul în care discutăm? Totul se putea afla în mai puțin de 5 minute, cu ajutorul calculatorului electronic care avea în plus, printre altele, misiunea de a conduce transportul subteran potrivit calității de minereu programate și pe cea a dirijării celor 60 de trenuri electrice ce transportau minereul la Narvik. În întreaga țară există de altfel în prezent 500 ordinatoare electronice, urmînd, după informațiile publicate în presa suedeză, ca numărul acestora să crească pînă în 1975 la 1 250.

Mina Kirunavaara prezintă, atît pentru specialistul venit de peste hotare cît și pentru un vizitator oarecare, o caracteristică interesantă. Este singura mină în care întregul personal ca și vizitatorii sînt transportați pînă la locurile de extracție cu autobuze de tipul celor folosite pentru transportul în comun în orașe. Accesul în mină se face pe un plan înclinat, din care, la diferite orizonturi, se desprind galerii — adevărate șosele — ce permit circulația în ambele sensuri. În aceste condiții nu este de mirare că șeful de sector efectuează controlul din automobil.

Ceea ce m-a frapat în mod deosebit vizitînd minele și uzinele suedeze a fost lipsa, la suprafața minei sau în curtea uzinei, a circulației de personal. Traversînd incinta minei Strassa, pe cei circa 500 metri dintre clădirea administrației și puțul de extracție, nu am întîlnit nici un singur muncitor. Șeful minei ne-a explicat că personalul auxiliar este redus la minimum posibil, uneori chiar total inexistent, transportul materialelor necesare fiecărei echipe în procesul de producție efectuîndu-se de către însăși membrii acesteia, o singură dată pe zi, și anume la intrarea în schimb. N-am întîlnit personal auxiliar nici în mina propriu-zisă: coliviile sînt comandate printr-un sistem similar celui folosit la lifturi, nemaifiind nevoie la fiecare orizont de unul sau doi oameni — cuplătorii din minele noastre — care să se ocupe special de această treabă.

Aparatul tehnic este și el redus. La o mină cu o capacitate de producție de 500 000-600 000 tone anual, acest aparat este format din șeful minei, un inginer electromecanic, un inginer topograf și un inginer minier ce se ocupă de problemele de concepție (coordonarea cercetărilor și proiectele lucrărilor curente de investiții); de conducerea sectoarelor de producție se ocupă maiștrii de schimb.

În diversele întreprinderi industriale pe care le-am vizitat, laboratoarele de cercetare constituie sectoare deosebit de dezvoltate. Ele se ocupă nu numai de permanenta modernizare a procesului de fabricație, ci și de probarea producției proprii, bucată cu bucată, prin compararea cu produse similare realizate în alte întreprinderi din țară sau din străinătate. Scopul urmărit este obținerea unei maxime competitivități a produselor pe piața internă și internațională.

Atît la Stockholm, la uzinele constructoare de mașini Atlas Copco, cît și în marile mine de fier din Laponia suedeză sau în centrul siderurgic de la Sandviken am cunoscut, pe lîngă realizările Suediei contemporane, și pe oamenii ei. Numeroasele contacte pe care le-am avut cu diverși specialiști, cu muncitori sau maiștri, cu ingineri cercetători sau cadre de conducere, mi-au permis să simt, dincolo de omul aparent distant și rece, colegul gata să facă un schimb rodnic de idei. Printre lucrurile care m-au impresionat cel mai puternic și constituie, cred, una dintre principalele caracteristici ale suedezului se numără prețuirea maximă a timpului.

Am întîlnit pretutindeni același muncitor total absorbit de activitatea lui. Mi se întîmpla să mă opresc lîngă cîte unul dintre ei, curios să văd tehnica de lucru. Omul schița un salut fugar fără să-și întrerupă o clipă munca. Aveam impresia că în momentul imediat următor uita pur și simplu că ne aflăm lîngă el. În timpul pauzei de masă însă sau în timpul liber același om care nu-ți acordase nici măcar cîteva secunde din timpul său de lucru devenea alcul. Îți aștepta întrebările, îți răspundea cît mai complet și mai competent cu pu-

Rețeaua supermarketurilor este larg extinsă în întreaga Suedie.

Imagine portuară din Stockholm, oraș supranumit și Veneția nordului.

Primăria, unul dintre cele mai vechi și valoroase monumente arhitectonice ale Stockholmului.

Noapte... autentică în capitala Suediei.

unde timpul este la mare preț

, tință, discuta o idee, clarifica o nelămurire și, eventual, te invita și a doua zi să-l vezi cum muncește, pentru a găsi un răspuns mai concret la unele întrebări.

Aveam să reîntîlnesc aceeași prețuire a fiecărui minut de activitate, aceeași perfectă organizare a timpului de lucru și cu prilejul vizitelor făcute unor cadre de conducere sau de concepție. Ora la care aveam să fim primiți, precum și intervalul de timp ce ne fusese rezervat ne erau anunțate din vreme. De multe ori eram rugați să venim cu întrebările gata formulate, ca să ni se poată răspunde cît mai prompt și avizat. Dacă, sosind cu cîteva minute mai devreme, sunam la ușa cabinetului, un bec roșu se aprindea arătîndu-ne că cel cu care urma să ne întîlnim era încă ocupat. Exact la ora fixată, cu o precizie de secundă, se aprindea un bec verde, semn că puteam intra. După o prezentare succintă, se intra în subiect, ni se dădeau lămuririle solicitate, însoțite de material documentar auxiliar. În timpul ce ne fusese dinainte acordat, gazda nu mai primea pe nimeni, nu discuta cu nimeni, nici măcar la telefon. Acea oră — sau jumătate, sau sfert de oră — ne era rezervată exclusiv. Dar dacă ne manifestam dorința de a discuta mai pe larg unele aspecte, eram poftiți, bineînțeles după program, să luăm masa împreună sau să ne întîlnim la o cafea.

*

În ultimele zile ale șederii noastre în Suedia pașii m-au dus în împrejurimile Stockholmului, la laboratoarele de cercetări înființate de Nobel și în care acesta a inventat, în secolul trecut, dinamita. Poate că tot aici el a întrevăzut pentru prima dată și groaznicul pericol pe care îl reprezenta pentru omenire folosirea irațională a rodului cercetărilor sale. Remușcările l-au făcut, după cît se spune, să creeze fundația ce-i poartă numele și să aloce o mare parte a considerabilei sale averi premiilor anuale care încununează cele mai de seamă lucrări științifice, contribuții la realizarea ideilor de pace și apropiere între popoare. La suedezii pe care i-am cunoscut am întîlnit nu numai mîndria de a fi fiii unui popor care n-a mai cunoscut de mai bine de un secol și jumătate războiul, ci și dorința de a menține această pace, de a o vedea extinsă cît mai mult, în întreaga lume.

• memento •

carte

● O reeditare așteptată: romanul **Donna Alba** de Gib Mihăescu (1894-1935). Fără a fi cea mai reprezentativă lucrare epică a prozatorului dispărut acîc de timpuriu, romanul poartă pecetea valorilor sale scriitoricești: dinamism epic, pătrundere psihologică, adîncime a investigațiilor sociale. Poate că ar fi fost recomandabil ca actuala ediție să conțină și cîteva cuvinte lămuritoare asupra romanului și locului său în creația lui Gib Mihăescu și, în genere, în literatura noastră; aceasta și pentru că **Donna Alba** are o reapariție tîrzie, dar și pentru dezvăluirea unui scriitor care încă nu a ajuns la cunoștința marelui public cititor de azi (Editura pentru literatură).

● **Histriana** de Veronica Porumbacu. Numeroase miniaturi lirice — pînă la structura poemului într-un vers — notații grațioase, imagini și metafore de reținut care se lasă parcurse de sentimentul ireversibilității timpului, dar și de cel al continuității vieții, totul pe fundalul evocării poetice a orașului de pe malul lacului Sinoe (Editura cinteretului).

● În colecția «Biblioteca pentru toți» o nouă apariție din poezia lui Ion Minulescu: **Romanțe pentru mai tîrziu și alte poezii** — ediție îngrijită și prefațată de Matei Călinescu.

● În cartea sa recent apărută **Realitate și limbaj**, Henri Wald își propune să arate șubrezenia acelor teorii contemporane ale limbajului, care în virtutea «descoperirii rolului decisiv pe care îl are vorbirea actî în procesul muncii, cît și în procesul gîndirii» proclamă dispariția celor două procese în actul vorbirii. Autorul constată «virea unui «tehnicism raționalist și scientist», în sensul că «dacă munca și gîndirea dispar, atunci, în mod firesc, dispare și omul». Pentru susținerea demonstrației sale, cercetătorul dispune de o logică riguroasă a argumentelor, de o informație bogată și actuală, de un stil remarcabil prin claritate și concizie (Editura Academiei Republicii Socialiste România).

● Sumarul volumului **Cărți, autori, tendințe** de Cornel Regman reunește, pe lîngă articolele și cronicile literare de dată mai recentă, și pe acelea de «încaputuri» datate 1942-1947. Chiar dacă nu toate opiniile criticului capătă adeziunea cititorului, acestea captează interesul prin acuitate și notă personală. Mai relevăm și tonul lor alert, nu lipsit de nerv polemic, care conferă paginilor un antrenant caracter publicistic, diminuîndu-se astfel caracteristica genului (Editura pentru literatură).

● **Mișcarea prozei** e titlul unui alt volum de critică literară care însumează articole și cronici datorate unui constant și atent cercetător al prozei noastre contemporane, Al. Oprea. Interesul cărții e sporit de formula ei insolită. Autorul — din chiar mărturisirea lui — repudiază republicarea în volume a unor materiale «cam perimate». Pentru a păstra caracterul de «documente ale unor ani literari», Al. Oprea republică articolele așa cum au apărut ele inițial, rezervîndu-și dreptul «chiar cu riscul de a compromite, în ochii cititorilor, mitul infailibilității criticilor» de a-și confrunta speranțele de astăzi cu cele de ieri». De aici un dialog — de multe ori surprinzător — al criticului cu sine însuși.

● D. Tudor, **Romula**. Orașul roman de pe teritoriul Daciei, Municipium Romula, a fost un centru meșteșugăresc și de producție agricolă. Cartea lui D. Tudor apărută în colecția «Monumentele patriei noastre» prezintă această așezare (identificată pe teritoriul satului Roșca) dispărută de-a lungul timpului (Editura Meridiane).

cinema

Vivien Leigh

Trei premiere mediocre:

● **Dimineți de iarnă**. Copiii, cel mai sigur instrument de înduioșare, eroii unei povestiri cumsecade proiectate pe fondul evenimentelor dure din anii blocadei leningrădene. Regia: Nikolai Lebedev. Interpreți: Tania Soldatenkova, Kostia Kornakov, Nikolai Timofeev.

● **Caretа verde**. Despre pasiunea pentru artă, despre onoare și prejudecăți sociale de-a valma și cu un pronunțat gust al melodramei. Regia: Ian Frid (U.R.S.S.). Interpreți: Natalia Tenișkova («Sora cea mare»), V. Cestnokov («713 cere aterizare»), I. Dimitrici.

● **Blestemul rubinului negru**. O producție germano-franco-thailando-italiană. Atîta acumulare de forțe nu face decît să sporească ridicolul unei mizerabile pelicule polițiste. Regia: Manfred R. Köhler. Interpreți: Thomas Alder, Peter Carsten, Serge Nubret, Chitra Ratana, Horst Trank.

● Mari cineaști pe ecranele noastre: **Akira Kurosawa** («Cei șapte samurai»), **Stanley Kramer** («O lume nebună, nebună, nebună»), **Alexandar Petrovici** («Am întîlnit țigani fericiți»), **Claude Lelouch** («Un bărbat și o femeie»).

● Începînd din mijlocul lunii martie Cinemateca prezintă două noi cicluri de filme: primul cuprinde cîteva din creațiile marelui cineast american **John Ford** («Tot orașul vorbește», cu Ed. G. Robinson, «Tinerețea lui Lincoln», cu Henry Fonda) și o selecție de filme cehoslovace reprezentative pentru producția ultimilor ani (**Popa prostu'** de Milos Forman, **Strigătul de jarmuț jăres, Sfîrșit de august la hotel Ozon** de J. Schmidt). Ciclul al doilea cuprinde filme biografice și polițiste. Menționăm cîteva: **Lady Hamilton** (cu Vivien Leigh și Laurence Olivier), **Robert Koch** (cu Emil Jannings, Werner Krauss ș.a.).

● Bertrand Blier (fiul cunoscutului actor Bernard Blier), afirmat în ultimii ani în regia de film, intenționează să realizeze o comedie de moravuri, modernă, pe al cărei generic să se afle numele actorilor Delphyne Seyrig, Mireille Darc, Laurent Terzieff și Anthony Perkins.

disc

● **Cîntecele de nuntă** de pe discul EPD-1174 sînt de fapt cîntece de nuntă numai din Oltenia, ceea ce, bineînțeles, nu reduce cu nimic valoarea discului. Actî «Nunească» cît și «Cîntecul mireselor» sau «Cîntecul mirelui», ca să nu mai vorbim de «la-ți, mireasă, ziua bună», cîntece mai vechi sau mai noi din «procesolul» unuia dintre cele mai esențiale evenimente din viața omului, farmecă prin puritatea liniamului de un tip aparte. Discul de mai sus este un document sonor al bogăției artistice a momentelor solemne sătești.

● Acompaniat de orchestra «Doina Olteniei» din Craiova, dirijată de **C. Bursuc**, solistul **Nicolae Boutaenu** ne oferă un recital, destul de bine alcătuit, de cîntece oltenești pline de «oltean mîndru și voinic și «busuioc de la Plenița». Toate excelente (EPD-1173)!

● **Muzică ușoară românească** se intitulează discul EDD-1163, conținînd ultimele succese mai vechi (!), apărute cu întîrziere, ale muzicii ușoare autohtone. Piese de rezistență, piese cunoscute și foarte cunoscute.

● **Nini Rosso și al său «Il silenzio»**, plus alte șapte piese mai mult sau mai puțin celebre din repertoriul său, pot fi ascultate pe discul EDD-1184.

muzică

● Dirijorul italian **Massimo Freccia**, despre care se poate afirma fără riscul de a greși că a condus cele mai cunoscute formații simfonice din Europa, America, Australia, a poposit și în țara noastră. Distinsul artist va conduce concertul Filarmonicii bucureștene al cărui program se sprijină pe trei solide capodopere polifonice: Concertul pentru orchestră în Re minor de Vivaldi-Silotti, Suita simfonică pentru balet «Pasărea de foc» de Igor Stravinski și Simfonia fantastică de Hector Berlioz (2 martie — sala Ateneu).

● La pupitrul dirijoral al Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii: **Constantin Bugeanu**. Două prime audiții incluse în program stîrnesc un profund interes: Variațiuni bizantine pentru violoncel și orchestră de Paul Constantinescu (solist **Gütz Teusch**) și cea de-a VI-a simfonie de Gustav Mahler. Vom mai asculta un Concerto grosso (nr. 8 în La minor) de Vivaldi (7 martie).

● După recenta sesiune de examene, studenții Conservatorului «Ciprian Porumbescu» se prezintă la o nouă probă, de data asta examinator fiind publicul larg al melomanilor. Sub bagheta lui **Octavian Caleya**, orchestra Studioului studențesc prezintă: uvertura la opera «Oberon» de Karl Maria von Weber. Concertul pentru pian și orchestră în Do minor (KV 491) de Wolfgang Amadeus Mozart (solistă **Eugenia de Ottavo** din Argentina) și Simfonia a IV-a de Robert Schumann (3 martie — sala mică a Palatului).

● Concertul-spectacol dat de Ansamblul artistic al Uniunii Generale a Sindicatelor, intitulat «Cu picioarele pe pămînt» (nu-i rar așa rău să fie — atîta cît trebuie — și cu capul în norii) este semnat de Angel Grigoriu, Romeo Iorgulescu, Cornel Constantinescu. Interpreți: **Cristina Pongratz, Atanasie Lambru, Nae Lăzărescu** și alții (sala Teatrului din Lipscani).

● Teatrul muzical din Constanța și-a luat tarcîna de a lansa o nouă operetă românească al cărei ciclu, «Nimfa litoralului», explică și dreptul de inițiere al scenei constănțene. Autorul lucrării este Viorel Doboș care a folosit un libret de Paul Mihail Ionescu și Bogdan Cluș. Pe același spectacolului cîteva nume de prestigiu: **Nicușor Constantinescu** (regia), **Viorel Doboș** (conducerea muzicală), **George Voinescu** (scenografia), **Trixy Checais** (coregrafia). Notăm și cîțiva interpreți: **Margareta Tomazian, Iacobina Vlad, Elizeu Simeluescu, Romeo Scânciugel**.

plastică

● **Pictură și grafică tunisiană**. 16 artiști expun 48 de lucrări în care predomină figurativa. Dacă arta populară arabă domină prin sugestiile ei unele dintre lucrări, altele sînt construite într-o tehnică modernă. În care rolul culorii e primordial (Sehili Mahmoud ș.a.). De remarcat reevaluarea stilistică a artelor antichității în unele dintre tablourile lui Ben Abdallah Ielal («Porumbaia» etc.). Cîteva desene cu linii pure, elevate, completează expoziția (Turki Zoubeir: «Negustorul de lămîi», Debbeche Amara: «Tînără fată» etc.) (holul sălii mici a Palatului).

● **Mariana Macri** — pictură pe sticlă. Practicată din ce în ce mai rar, pictura pe sticlă părăsește tot mai mult mitologia creștină, coborînd în lumea metaforei folclorice. Cele 20 de lucrări ale Marianei Macri ne transpun și ele în lumea miturilor și a basmelor. O viziune simplă, o cromatică pură, clocuți, un desen cu linii accurate, toate creează o atmosferă cucernitoare de baladă («Moriță», «Basm cu cerb», «Meșterul Manole» etc.) (foaierul Teatrului de Comedie).

● **Mihai Macri** — metal bătut. Laborios lucrate, panourile lui Mihai Macri sînt adesoori mici bijuterii decorative. Metalul e un spațiu în care artistul creează scene din vechi balade sau rele mituri («Nunta», «Meșterul Manole», «Icar» ecc) conferindu-le un autentic aer poetic. (foaierul Teatrului de Comedie).

teatru

● La Teatrul Național «I.L. Caragiale» — **Heidelbergul de altădată**: «melo», suveniruri, cîntece studențești, pe alocuri și teatru. Ca regizor a fost ales actorul Victor Moldovan! Există totuși un număr mare de tineri regizori acîc în București cît și în provincie, reale personalități creatoare. Așadar, un spectacol vechi ca manieră în care Florin Piersic aduce o strălucitoare prezență scenică, mult farmec. De notat și linica Tomoroveanu în rest..., cîcare, deși pe scenă e multă larmă.

● **Îmbrăcați pe cei goi**, de Luigi Pirandello, piesă caracteristică teatrului de idei, alternînd situații tragice cu altele grotești. Spectacolul e realizat cu maturitate artistică și cu o vădită capacitate intelectuală la Teatrul Național din Iași de către Crin Teodorescu. Dintre interpretările izbutite: Elena Bartok, Margareta Baciu, Saul Tașler, M. Finchelescu, Antoaneta Glodeanu.

● Dimos Rendis poposește (după scenariul cinematografic «Împușcături pe portativa») în domeniul dramaturgiei cu **Incendiul**, realizat de Teatrul de stat din Bacău. Actorul Ion Buteandră se vădește și un regizor-animator dornic de insolit. El joacă și rolul principal în spectacol, alături de Kity Stroescu, Andrei Ionescu și Mițu Rozeanu. Spectacolul a-a jucat în turneu și la București.

● **Baronul Münchhausen** e un spectacol de o factură neobișnuită, interesant cu modalitate scenografică, în realizarea Teatrului de păpuși din Iași (regia C. Brehnescu).

● La rîndul său, Teatrul de păpuși din Constanța a organizat o microstagiune bucureșteană cu două din spectacolele sale reprezentative: **O fetiță caută un cîntec** (regia Șefan Lenchiș) și **Fata babei și fata moșului** (regia Francisca Mirișan).

● Paul Everac cumulează funcțiile de dramaturg și regizor al spectacolului cu **Patimi**, pe scena Teatrului Național din Cluj, spectacol-dezbatere pe teme etice,

Florin Persic

avînd în rolurile principale pe Gh. Nuțescu, Melania Ursu, Al. Munte, Magda Tîlvan, Teodora Mazanitis.

● Drama lui Victor Hugo — cu implicații istorice și o amplă desfășurare de situații melodramatice, **Angelo, tiranul Padovei** — se joacă la Teatrul de stat din Petroșani. C. Dicu semnează o regie atentă, reliefînd patosul sentimentelor cu o bună gradare dramatică. Se remarcă Cristina Deleanu (în reprezentație), Viorica Popescu, N. Niculae, Astra Micîescu. Excelează, cu o deosebită putere de expresivitate, decorul lui Aurel Florea.

televiziune

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL DE MUZICĂ UȘOARĂ — BRAȘOV, 1968. Din totalul orelor de emisie (de marți 5 martie pînă sîmbătă 9 martie), 12 ore și 30 minute, adică 45% sînt închinate acestei prime manifestări de proporții a muzicii ușoare românești, căreia îi urăm din inimă succes deplin.

Iată acum și programul sumar pe zile:

MARȚI 5 MARTIE (20.00-22.40). **Spectacolul de deschidere. Cîntă Constantin Drăghici, Gilbert Bécaud, Radmila Karaklajić, grupul Los Machucambos.**

MIERCURI 6 MARTIE (20.00-22.40): **Concurs de interpretare (I)** ● **Recitaluri hors-concurs: Gică Petrescu, Hugues Aufray, Amalia Rodriguez.**

JOI 7 MARTIE (20.00-22.20): **Concurs de interpretare (II)** ● **Recitaluri hors-concours: Edith Piaf, Caterina Caselli.**

VINERI 8 MARTIE (20.00-22.35): **Concurs de interpretare (III)** ● **Recitaluri hors-concours: Rika Zaraï, Rita Pavone.**

SÎMBĂTĂ 9 MARTIE (20.00-22.15): **Concurs de interpretare (Încheierea concursului)** ● **Recitaluri hors-concours: Maria Miteva, Anda Călugăreanu, Jean-Claude Pascal și Bobby Solo.**

Din restul programului nu putem desprinde decît puține emisiuni recomandabile cuprinse în programul de **DUMINICĂ 3 MARTIE.** Ascultați-l pe Radu Lupu în Concertul nr. 1 pentru pian și orchestră de Johannes Brahms (12.15) ● Campionatul mondial de patinaj artistic se încheie, ca de obicei, cu «Demonstrații» (16.00) ● Rodica Bujor, Maria Ciobanu, Florica Bradu, Elena Merișoreanu, Vasile Dragomir, Constantin Cocriș și alții ne oferă drept tradiționale «Mărțișoare» cîteva frumoase piese folclorice (18.00) ● Excelentă distribuție la **Teatru în studio**, unde vom vedea «Căsătoria cu de-a silea» de Molière: Ștefan Mihăilescu-Brăila, Mihai Heroveanu, Dorina Lazăr, Marius Pepino, Ștefan Tapalagă, Dem Rădulescu, Florian Pitiș și alții (20.00) ● Programul zilei se încheie cu o comedie tonică, filmul «Hoții și vardiștii», cu regretatul Toto, marele comic italian (21.00).

Rita Pavone

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 9 din 3 martie 1968

I)	Minerul Baia Mare — «U» Craiova	x
II)	Chimia Făgăraș — Steaua	2
III)	C.S.M. Sibiu — F.C. Argeș	2
IV)	Chimia Suceava — Farul	2
V)	Polit. Iași — U.T.A.	1
VI)	Bologna — Inter.	x
VII)	Brescia — Fiorentina	1
VIII)	Mantova — Lanerossi	1
IX)	Milan–Cagliari	1
X)	Napoli — Sampdoria	1
XI)	Roma — Juventus	x
XII)	Torino — Atalanta	1
XIII)	Varese — Spal	1

coperta noastră

TINERETE

Fotografie de Anton VOICU

Dan Spătaru

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

LA MUNCĂ,
DISTRACȚIE,

SPORT

ÎN PROVINCIE
ȘI ÎN

BUCUREȘTI

PE CLIMAT
TROPICAL SAU

POLAR

ÎNGHEȚATA

cadran internațional

Universitatea din Accra. În cei 11 ani care au trecut de la proclamarea independenței Ghanei — la 6 martie 1957 — de pe băncile universității au ieșit cîteva promoții de cadre atît de necesare progresului multilateral al țării.

CRONICA DE TREI SECUNDE

EXPERIENȚA PUCINSKI

Mai demult, prin toamnă, dl. Roman Pucinski, membru democrat al Camerei Reprezentanților, a cerut ca încercări de «bang» supersonic să fie efectuate deasupra Washingtonului pentru ca președintele Johnson să-și facă o idee despre ceea ce au de îndurat americanii în timpul experiențelor cu avioanele militare supersonice. «E foarte important ca președintele să-și dea seama cum va arăta viața cînd avioane cu o viteză de 3 218 km pe oră vor zbura deasupra oraselor noastre...» — spunea deputatul de Illinois — și personal cred că avea mare dreptate, în general și-n particular. Nu știu dacă dl. Pucinski a fost ascultat sau nu, dar mă uit la acest băiat cu ochelari, pierdut prin jungla vietnameză, și mă gîndesc că «experiența Pucinski» nu și-a pierdut valabilitatea. «Nopțile sînt foarte lungi, vînturile — reci, spiritele noastre neliniștite...» — declara într-un discurs recent președintele Johnson. «Nu eu sînt cel care să spun cetățenilor acestei țări cînd și cum să se roage. Dar pot să vă spun că, în nopțile astea lungi, președintele vostru se roagă». E frumos zis, însă, ca de obicei, în secolul XX vorbele frumoase sînt insuficiente. Și acest soldat se roagă — pe casca lui scrie negru pe alb: «Noi credem în Dumnezeu». Dar ce-ar fi — conform «experienței Pucinski» — dacă președintele, sau un general-uliu, sau un politician-șoim s-ar duce pînă acolo și ar lua arma din mîna soldatului, și-ar pune pe cap casca proasă și ar rămîne doar cîteva ore la pîndă într-un colț de Vietnam, «ca să-și dea seama cum arată viața cînd»...? Poate că ar avea loc o revelație la fel de importantă ca-n cazul unui «bang» supersonic zguduind atmosfera Washingtonului.

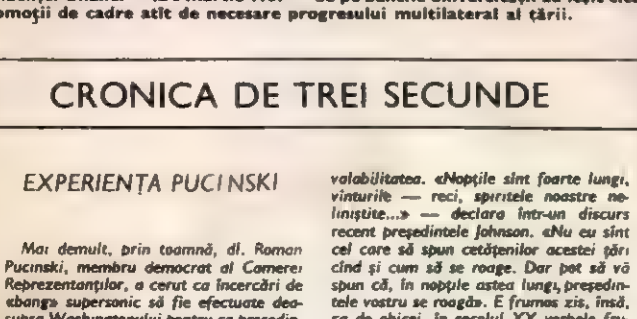

MINI

Minijupă. Minibaschet. Minibombă atomică, pentru a evita un maximăcel. Lumea e mare, acțiunile omului sînt grandioase, savanții văd infinitul, se discută științific nemurirea — simultan, omul se întoarce la mic, la miniatură, inventînd substantive care încep chiar cu vocabula asta: mini. Acum a apărut și ideea unui minialcooltest. Un pitic din Londra, dl. Arthur, lucrător într-un music-hall, bînd de obicei cît patru oameni mari, a condus în stare de maxiebrietate, și tribunalul i-a ridicat permisul auto. Avocatul său a contestat cu toată seriozitatea testul alcoolic, avînd în vedere că d-lui Arthur, la proporțiile sale, îi curge mai puțin sînge prin vine decît oamenilor normali și prin urmare în cazul lui e necesar un test într-o eprubetă pe măsura piticului. Un minialcooltest. E interesant că pînă și marile mituri devin minimituri. Un adolescent francez, obsedat de glorie și mai ales de o călătorie în jurul lumii, a scris Societății căilor ferate că, dacă nu i se pun la dispoziție 80 000 franci noi, dînsul va arunca în aer micuța gară a localității Pont de l'Arche. O gară? Herostrat, pe vremuri, incendia templul Dianei din Efes, una din cele șapte minuni ale lumii.

Aparițiа unor miniherostrați n-ar fi o explicație plauzibilă pentru dificultatea cu care se nasc, azi, Prometeii?

Radu COSAȘU

un miracol portughez

«Nu cred să fi cunoscut din perioada petrecută la Lisabona, sau din lectură, vreun romancier, poet sau eseist a cărui creație să nu fie îndreptată în general «împotriva» sau măcar realizată «în ciuda» regimului salazarist». Mărturia poartă semnătura publicistului francez Claude Roy care, cu ocazia unei călătorii în Portugalia, a ținut să cunoască «pe viu» condiția scriitorului portughez.

Relatarea sa, publicată în ziarul «Le Monde», se alătură altor știri despre viața intelectualității în țara din extremul vest al Europei. Războiul de represiune a mișcării de eliberare din colonii a intensificat ofensiva polițienească împotriva oamenilor de litere și de artă. Societatea scriitorilor portughezi a fost, după cum se știe, dizolvată în urma premierii volumului de nuvele al patriotului angolez Luandino Vieira, care ispășește în lagărul morții de la Tarrafel (insulele Capului Verde) o condamnare de 15 ani. Numele scriitorilor care au fost sau se află întemnițați în celebrele închisori de la Peniche, Caxias, Porto Coimbre, Trafaria ar putea alcătui o listă impresionantă. Aproape că nu există intelectual — atestă Claude Roy — care să nu fi cunoscut persecuții, sancțiuni, interogatoriile adesea oribile ale P.I.D.E. — poliția politică — închisoarea...

Nu demult a fost arestat dramaturgul Luis de Sttau, în timp ce procese îndreptate împotriva scriitorilor Luis Pacheco, Mourao Ferreira și Natalia Correia se aflau în curs. Echipe de polițiști împiedică apariția cărților considerate indezirabile. O descindere a avut loc în timpul din urmă la sediul editurii Europa-America, prilej cu care au fost confiscate 23 titluri însumînd zeci de mii de exemplare. Birourile editurii Minotauro au fost închise de poliție. Percheziții P.I.D.E. la redacțiile ziarelor și revistelor sînt absolut curente. Întreaga literatură portugheză nu este minată numai de persecuțiile polițienești la care sînt supuși scriitorii, editurile, presa, ci și de prezența viguroasă și obsesivă a uneia dintre cele mai absurde cenzuri din cîte s-au cunoscut. Operele scriitorilor portughezi — atunci cînd apar, bineînțeles — ajung în mîna cititorului din țară și de peste hotare mutilate, schiloade. Nu e de mirare că creația literară rămîne în mare parte ilegală; nu e de mirare că un număr considerabil de scriitori emigrează peste hotarele țării lor — hemoragia creierelor afectînd grav și în domeniul culturii, ca și în știință, economie și tehnică — Portugalia.

O literatură mare și bogată a putut totuși supraviețui celor peste patru decenii de regim inchizitorial. Faptul este pe drept cuvînt considerat un miracol, un miracol al curajului și rezistenței împotriva opresiunii, o victorie a spiritului asupra silniciei.

D. ȘTEFAN

repercusiunile unor conflicte tribale

Întîmplarea a făcut ca, recent, paralel cu știrile despre criza politică declanșată în Sudan după hotărîrea premierului Mahommed Ahmed Mahgoub de a dizolva Adunarea Constituantă, agențiile de presă să transmită relatări despre noi incidente tribale în partea meridională a acestei țări africane. Citite separat, știrile par a nu avea legătură una cu cealaltă. Și totuși lucrurile nu stau astfel. Conflictele tribale apasă greu asupra stabilității politice din țară, chiar de la proclamarea independenței acesteia, la 1 ianuarie 1956. Ele constituie de altfel continuarea unei ciocniri care durează de secole, pe un plan mai larg, în diverse regiuni ale Africii, între populațiile arabe sau arabizate și negri. În Sudan conflictul a îmbrăcat caracterul unei adevărate lupte armate, care înghite anual circa 20 milioane lire sterline din bugetul sudanez și provoacă zeci de mii de victime. Ea opune pe cei aproximativ 4 000 000 de negri, ce locuiesc mai ales în cele trei provincii meridionale ale țării, restului de 8 000 000 de arabi, musulmani. Această împărțire «geografică» e una din consecințele directe ale dominației coloniale britanice cînd zonele ecuatoriale au fost decretate «closed districts». Se urmărea de fapt ruperea acestora de nordul țării și legarea, directă sau indirectă, de coloniile engleze ecuatoriale. Împiedicarea legăturilor dintre populațiile sudaneze din nord și sud a constituit o stavilă artificială în calea unei apropieri între cele două grupuri etnice. La acordarea independenței țării ar fi fost de sperat ca situația să evolueze spre o mai bună înțelegere între «nord» și «sud». Dar dimpotrivă, s-a ajuns în cele din urmă pînă acolo încît ruptura dintre arabi și negri a căpătat un caracter și mai grav, convietuirea grea de pînă atunci transformîndu-se într-un război care ar putea fi numit «de secesiune». Iată cîteva din faptele care au contribuit la această situație: un incident sîngeros, petrecut în orașul Juba, cu puțină vreme înaintea proclamării independenței, incident în cursul căruia 1 400 de negri au fost omorîți de soldații autorităților de la Khartum; incitarea negrilor — în bună parte creștinizați — de către misionari, care au început să lanseze «profeții» vestind începerea unei epoci de islamizare forțată a sudului și periclitarea libertății religioase; refuzul guvernului sudanez, instaurat după independență, de a satisface revendicările de autonomie regională, în cadrul unui stat federalist, ale triburilor din provinciile de sud.

Fenomenul, care, cum s-a afirmat mai sus, nu este caracteristic doar Sudanului, poate fi întîlnit de asemeni în aceste zile — desigur, cu particularitățile sale — într-un conflict ce se află chiar mai mult în atenția observatorilor, războiul dintre guvernul federal nigerian și autoritățile biafreze. «Războiul împotriva Biafrei și a celor 12 milioane de locuitori ai săi — scria recent «Frankfurter Rundschau» — a cerut, potrivit aprecierilor de pînă acum, peste 100 000 vieți omenești, îndeosebi din rîndul populației ibo, din fosta regiune răsăriteană a Nigeriei». Într-adevăr, prezența în această regiune a celor 8 milioane de ibo, triburi creștine, spre deosebire de restul populației nigeriene — yoruba și hausa, musulmane — nu constituie un element dintre cele mai puțin importante în complexa situație care a dus la proclamarea «secesiunii» Biafrei. Cum remarca același ziar vest-german mai sus citat, declarația de independență a Biafrei a fost o consecință și «a acelor acțiuni cu caracter de pogrom împotriva populației ibo din regiunea mahomedană din nordul Nigeriei, cînd au fost uciși cu brutalitate peste 25 000 ibo». Ca urmare, peste un milion de ibo au fugit în regiunea răsăriteană. Faptul a fost speculat de puterile occidentale interesate în zăcămintele petrolifere ale acestei regiuni. Dorind inițial o secesiune de tip katanghez, anumite cercuri occidentale au declanșat o intensă campanie propagandistică în rîndul triburilor ibo, menită să le inoculeze acestora ideea unui «război sfînt» religios...

Faptul că situația tribului ibo joacă un rol important în reglementarea situației nigeriene este atestat și de o recentă declarație a șefului statului nigerian, generalul Gowon, făcută în cadrul încercărilor de a se pune capăt conflictului și în care se afirmă că autoritățile vor da dovadă de supleție în ce privește limitele statului Ibo în cadrul federației; totodată însă, autoritățile federale cer înlocuirea generalului Ojukwu cu alt conducător ibo — fapt considerat inacceptabil de populația ibo, ce-l sprijină...

Așadar, consecințele acelei politici nefaste practicate de puterile colonialiste — «divide et impera» — continuă să se manifeste pe continentul african. Înlăturarea lor este o chestiune dificilă, cerînd timp și mai ales învingerea unor resentimente și prejudecăți înrădăcinate de-a lungul vremii.

I. CIOARĂ

Un grup de prizonieri biafrezi; 8 din cele 12 milioane de locuitori ai acestei regiuni aparțin tribului ibo.

Paralel cu puternicele manifestații de solidaritate cu cauza dreaptă a poporului vietnamez, recent au avut loc în capitala Franței și astfel de acțiuni ca aceea redată de imaginea de mai sus: pentru cîteva ore o arteră pariziană din Cartierul Latin — bd. St. Michel — a primit numele: «Strada Vietnamului eroic».

«Taifunul alb» abătut recent asupra unor regiuni ale Japoniei a dus la formarea de nămeți de zăpadă care au atins o înălțime de cîțiva metri, blocînd traficul rutier și feroviar. În fotografie: lucrări de deszăpezire la Nagaoka (prefectura Niigata).

Cu prilejul unui bal al sportivilor ce a avut loc la München, celebrul fotbalist Pele a fost ales «regele carnavalului»; prima felicitare a primit-o, precum se vede, de la soția sa.

EXTERNE

CONTINENTUL VULCANIC

de Silviu **BRUCAN**

Din țările Americii Latine sosesc în aceste zile numeroase știri care arată că «continentul vulcanic» continuă să fie în erupție. În Santo Domingo, intrările universității sînt supravegheate de mașini blindate, în urma violentelor tulburări studențești; grupuri de țărani care și-au văzut înșelata speranța de a obține pămînt se adună în păduri, iar faimosul trust verde «United Fruit» cumpără la prețuri de nimic sute de mii de hectare de la guvernul Balaguer, instaurat prin alegeri organizate à l'americaine. Pentru o-și asigura docilitatea totală a lui Balaguer, Washingtonul păstrează în mineca de la haină pe jokerul Wessin, generalul dominican cu veleități dictatoriale. În Guatemala, armata în cîrdășie cu organizațiile teroriste de extremă dreaptă, finanțate cu dolari și instruite de «beretele verzi», desfășoară o acțiune sistematică de exterminare a comuniștilor și altor luptători progresiști, acțiune care a atins un grad de cruzime neobișnuit chiar și pentru o țară devenită «test» al metodelor moderne de represiune antipopulară și de supliciu de tip electronic. Revista «Jeune Afrique» descrie înfățișarea capitalei republicii bananelor, Ciudad de Guatemala, în felul următor: «La fiecare colț de stradă, doi soldați înarmați. Ei se joacă neglijent cu pușțile lor M-I și cu mitralierele. De la căderea nopții ei rămîn singuri, retrași în ungherele porților. Mașini de poliție patrulează neîncetat pe străzile prost luminate». Montenegro, primul civil ales după anul 1954 — cînd Agenția centrală de spionaj a regizat răsturnarea guvernului popular Arbenz și instalarea în șir a unor colonei sau generali — a devenit doar o fațadă pentru dictatura militară a ofițerilor din solda Pentagonului. În Peru, grupuri de polițiști în haine civile (aici este vorba de școala Biroului federal de investigații) au săvîrșit un adevărat pogrom în incinta celebrei Universități San Marcos, atacînd cu focuri de armă studenții care încercau să reziste. Este de închipuit ce se întîmplă în țările latino-americane în care juntele militare operează fără nici un fel de camuflaj parlamentar sau travesti burghezo-liberal. Și mai pretutindeni se semnalează prezența «beretelor verzi» instruite în lagăre speciale din Panama, Nicoragua ș.a. de către ofițeri americani pentru ceea ce McNamara definea ca «atacuri răzlețe, lupte corp la corp, terorire, raiduri, jaf, asasinate», mai pe scurt dirty war (război murdar). Tot «Jeune Afrique» scrie: «Cazați izolat, în mici hoteluri discrete din Guatemala, neieșind decît în civil, «beretele verzi» sînt prea puțin remarcate. Originari din Porto Rico, numindu-se sau cerînd să fie numiți Gonzalez sau Castillo, aceștia sînt ofițeri foarte tineri, locotenenți sau căpitani sub 30 de ani. Ei petrec succesiv mai multe zile în diferite unități pe care le supun unui antrenament intensiv».

Evident însă, erupțiile vulcanice ale Americii Latine nu pot fi potolite cu mijloace teroriste. Acest mare adevăr l-a înțeles prea bine fostul președinte John Kennedy atunci cînd a lansat «Alianța pentru progres». Era o încercare de a deplasa accentul de pe metoda militară în relațiile cu America Latină și de a contracara mersul revoluției și tendința de a se elibera de tutela americană prin promovarea unor reforme de tip burghezo-democratic, menite a întări clasele mijlocii, a atenua prăpastia socială și a încuraja iluziile parlamentare. Era una din acele scheme naive ale liberalismului american care pornesc de la premisa că o putere străină, prin excelență imperialistă, ar putea cîștiga de partea ei masele populare din țările pe care le exploatează economicește și pe liderii lor politici. Dacă în ce privește unii dintre acești lideri mijloacele de corupere și de presiune se dovedesc uneori irezistibile, cu masele populare treaba merge mai greu. Deși — așa cum constata Kennedy — vinovate de starea de inapoiere economică și culturală a țărilor Americii Latine erau juntele militare și latifundiarii, Washingtonul era nevoit să constate de fiecare dată că poate conta numai pe forțele sociale opuse organic reformelor pe care le preconiza. Liberalii americani rămîn astfel perplecși în fața constatării că păturile sociale pe care vor, chipurile, să le fericească prin reforme sociale, devin antiimperialiste. În timp ce marii proprietari de haciendas și tiranii militari sînt singurii dispuși să-și lege soarta de cea a colosului nord-american. Ei ar trebui să învețe din această experiență istorică un lucru destul de natural, și anume că numai forțele politice antipopulare sînt nevoia de a căuta sprijin în afară, la puteri străine, în timp ce forțele politice interesate realmente în progresul țării și în eliberarea poporului de exploatare și asuprire vin inevitabil în conflict cu imperialismul străin.

Iar înfăptuirea reformei agrare rămîne problema cea mai urgentă pentru dezvoltarea economică a Americii Latine. Puține regiuni din lume oferă un contrast atît de strigător între oraș și sat. 80 la sută din populația rurală a Americii Latine este formată din țărani fără pămînt sau cu parcele foarte mici de pămînt. Ca rezultat, un continent cu un pămînt atît de bogat cheltuiește anual peste 600 milioane dolari pentru a importa mărfuri agroalimentare, deși este limpede ce efect dăunător pentru întreaga economie o are cheltuirea unor fonduri atît de mari pentru importuri agrare. Statisticile mondiale arată că dacă în perioada 1953-1957 producția agricolă a înregistrat pe plan mondial o creștere de 6 la sută pe cap de locuitor, în America Latină sporul a fost de numai 1 la sută, iar între 1959 și 1964 a ajuns chiar să scadă cu 0,7 la sută. Această încetinire a ritmului de dezvoltare în întreaga economie a țărilor latino-americane. Potrivit unor specialiști de vază, abundența și calitatea pămînturilor arabile pe continentul latino-american ar putea, printr-o exploatare rațională modernă, să ofere hrană suficientă pentru o populație de cel puțin cinci ori mai numeroasă decît cea actuală.

Pe plan industrial lucrurile stau ceva mai bine în special în țările mai bogate în minereuri și petrol, ca Venezuel Din păcate însă, majoritatea bogățiilor subsolului au fost acaparate de capitalul străin și statisticile O.N.U. arată că în ultimii ani volumul profiturilor care iau calea străinătății, plus dobînzile pe care sînt nevoite să le plătească țările latino-americane pentru diferitele credite și «ajutoare», ating sume mai mari decît investițiile directe nord-americane, apăsînd asupra ritmului de dezvoltare economică, adîncind dezechilibrul economico-financiar și stimulînd inflația care lovește în masele muncitoare și în oamenii cu venituri fixe.

Iată sursa profundă a erupțiilor vulcanice de pe continentul latino-american, a mișcării de împotrivire și luptă care cuprinde cele mai diverse pături și categorii sociale. În ultimii ani, accentul la Washington a fost deplasat de la tactica elastică a «Alianței pentru progres» la vechile metode ale terorismului, represiunii și sprijinirii juntelor militare și tiranilor cruzi gen Stroessner, Papa Doc, Somoza. Este însă o iluzie să se creadă că în secolul nostru asemenea metode pot fi eficace multă vreme, mai ales cînd focul nemulțumirii sociale din străfunduri se aprinde tot mai puternic.

**FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sector 1
Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».**

PREȚUL REVISTEI : 1 LEI 41 505

FOTOGRAFII DE HEDY LÖFFLER

DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI

28 FEBRUARIE - 8 MARTIE

Într-adevăr este dificil să alegeți un cadou de mărțișor din variatele articole ce vă stau la dispoziție.
Să încercăm însă să vă ajutăm, recomandîndu-vă:

ARTICOLE DE PODOABĂ:
BROȘE, CERCEI, CLIPSURI, INELE, COLIERE, MĂRGELE, MEDALIOANE, BRELOCURI.

CEASURI DE MÎNĂ:
HERMA, LUCI, ZARIA.

DECADA CADOURILOR PENTRU FEMEI

ANUL XVII NR. 11 (667) — 9 martie 1968

flacăra

Aspect de la festivitatea de înmînare a drapelului de întreprindere fruntașă pe ramură, în întrecerea socialistă pe anul 1967, la uzinele «Danubiana» din București.

CINSTIREA VREDNICIEI

În întreaga țară s-au desfășurat, zilele trecute, adunări festive ale sindicatelor, în cadrul cărora au fost înmînate steagurile și decernate titlurile de «Întreprindere fruntașă pe ramură» în întrecerea socialistă pe anul 1967

Adunările au prilejuit și de rîndul acesta o sărbătorească cinstire a succeselor dobîndite de către zeci de colective din toate sectoarele de activitate, care s-au menținut, lună de lună, în primele rînduri pe drumul progresului multilateral al României socialiste. Fruntași pe ramură, fruntași în înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al IX-lea al P.C.R., muncitorii, inginerii, tehnicienii întreprinderilor cărora li s-au decernat steaguri purpurii, trăind sentimentul datoriei îndeplinite, concentrează totodată nobila dăruire a muncii și entuziasta dorință a autodepășirii, trăsături care caracterizează oamenii zilelor noastre.

Printre unitățile care au primit titlul de fruntașe în întrecerea socialistă pe anul 1967 se numără uzinele «Electroputere»-Craiova, Combinatul siderurgic-Reșița, uzinele «Steagul roșu»-Brașov, Exploatarea minieră-Petrila, Schela de extracție-Ticleni, Combinatul chimic-Tîrnăveni, uzina «Danubiana»-București, Întreprinderea de construcții chimice-Cluj, I.F.-Fălticeni, stația C.F.R.-Palas, Direcția P.T.T.R. a județului Bihor, Direcția navigației maritime-Constanța, Întreprinderea de construcții hidrotehnice-Constanța, Întreprinderea de prefabricate-Roman, T.R.C.-Brașov, Fabrica de confecții și tricotaje-București, Combinatul de zahăr și ulei-Oltenia, Fabrica de postav-Buhuși, Fabrica de pielărie și încălțăminte-Cluj, Fabrica de timbre-București, combinatul «1 Mai»-Satu Mare, Institutul de proiectări pentru amenajări și construcții hidrotehnice, S.M.T.-Castelu, I.A.S.-Lehliu, I.A.S. Sere-Arad. Au primit, de asemenea, titlul de evidențiat în întrecerea socialistă pe anul 1967, pe ramuri de producție, 91 de unități economice din toate sectoarele de activitate ale țării.

În adunări, mulți dintre cei prezenți și-au luat noi angajamente, exprimîndu-și hotărîrea fermă de a contribui din plin la îndeplinirea sarcinilor de ridicare calitativă a întregii lor activități.

Gh. BRĂTESCU

MUNICIPIUL BACĂU ÎNTR-O PERSPECTIVĂ APROPIATĂ

Răspunzînd cu amabilitate solicitării redacției noastre, ing. Emil Donici — prim-secretar al Comitetului municipal Bacău al P.C.R., primar al orașului — ne-a schițat succint cîteva direcții principale din vastul program de dezvoltare al urbei moldovene. Așadar:

— Ce obiective noi urmează să sporească puterea industrială a orașului?

— În acest an Bacăul își va înscrie numele pe marca a noi produse. Astfel, fabrica de plăci fibrolemnoase, cu o capacitate de 45 000 tone pe an (parte integrantă a Combinatului de industrializare a lemnului — etapa a II-a de construcție), este pregătită să înceapă rodajul mecanic în prima jumătate a lunii martie, după care urmează probele tehnologice, deci preludiul intrării în funcțiune. Această fabrică înzestrată cu utilaje ultramoderne și folosind procedeul tehnologic semiumed este prima unitate de acest gen la noi în țară.

Cel de-al treilea obiectiv al combinatului, care-și va începe producția în semestrul II-1968, este fabrica de case prefabricate — capacitatea anuală fiind de 6 000 case cu apartamente de trei și patru camere. Pînă la intrarea sa în funcțiune, la fabrica de ferestre s-au organizat linii tehnologice pe care se produc, de pe acum, un număr de 230 de case prefabricate pentru litoral și alte zone turistice din țară, case care vor lua drumul către beneficiari la sfîrșitul lunii martie.

În fine, o veste care este interesantă, mai ales pentru ziariști...

— ...Hîrtia.

— Da, așa este. La fabrica de hîrtie și celuloză «Letea» se studiază, în colaborare cu Ministerul Industriei Chimice, posibilitatea montării unei noi mașini cu o capacitate de 80 000-100 000 tone anual pentru fabricarea hîrtiei de ziar. Tot aici, la această fabrică, au început lucrările pentru construcția unei secții de drojdie furajeră, care va utiliza ca materie primă, mai ales, apele reziduale ce provin de la fabricarea hîrtiei. Extinderi ale capacităților de producție, modernizări ale utilajelor și fluxului tehnologic se realizează, în prezent, la fabricile de șuruburi, de postav, la Uzina metalurgică din Bacău. Zona industrială din partea de nord a orașului urmează să se întregească prin construcția unui complex de morărit de mare capacitate.

— Conform schiței de sistematizare, ce clădiri vor îmbogăți zona centrală a municipiului Bacău în anii următori?

— Prevederile însumează multiple construcții. Mă voi rezuma să amintesc doar o mică parte dintre ele: un hotel cu 200-250 paturi, un cinematograf cu 800 de locuri, o centrală telefonică cu 20 000 de linii, o aripă nouă a sediului Băncii de stat, un motel pentru 100 de mașini (aproximativ 200 de paturi).

— Și în alte zone urbanistice ale Bacăului?

— Anul acesta, în cartierul Cornișa se vor mai da în folosință alte 700 de apartamente. Pentru anii imediat următori planurile noastre cuprind: construcția unei clădiri noi a stației C.F.R. și o autogară, un cămin studențesc (Bacăul e și oraș universitar), un complex spitalicesc cu 500 de locuri, un muzeu etnografic.

Și, după cum ne-a spus de la bun început interlocutorul nostru, acestea toate reprezintă doar cîteva puncte din amplul plan de dezvoltare al municipiului Bacău

Tudor JIANU

ANVELOPELE VIITOARELOR AUTOTURISME ROMÂNEȘTI

La cunoscuta uzină de anvelope românești «Victoria» (Florești, jud. Prahova) se fac în momentul de față importante lucrări de extindere. Este vorba de construirea unor hale mari de fabricație și de instalarea unor utilaje moderne. Întreaga lucrare va fi gata în anul 1969. Partial însă, noile spații de fabricație vor fi date în folosință chiar la sfîrșitul acestui an, uzina asigurîndu-și astfel un spor de producție de 100 000 anvelope

Concomitent cu ridicarea construcțiilor și cu montarea utilajului în noile hale, specialiștii uzinei studiază metode superioare de lucru în scopul perfecționării tehnologiei de fabricație. În special este vorba de stabilirea condițiilor optime pentru fabricarea anvelopelor cu carcasă radială. Adică a anvelopelor viitoarelor autoturisme românești R-8 Major ce se vor fabrica la Pitești. După cum se știe, anvelopele cu carcasă radială asigură o rezistență mai mare la uzură și o siguranță de rulare cu peste 20 la sută mai mare decît cea a celorlalte anvelope.

B. ALEXE

La cel mai mare șantier naval românesc — șantierul de la Galați — se construiesc în continuare cargouri de 4 500 tdw. Opt asemenea nave vor fi livrate pînă la sfîrșitul acestui an. Același șantier a terminat complet zilele trecute construcția primului mineralier de 12 500 tone — mineralierul «Petroșeni» care, după probele de marș pe care le efectuează acum pe mare, va pleca în prima sa cursă (în fotografie).

De Ziua femeii:

STIMAȚI TOVARĂȘI BĂRBAȚI...

De obicei, rîndurile acestea, dedicate omagial Zilei femeii, le scriu colegii noștri, gazetarii; ba (și fac o indiscreție, acum) își dispută între ei onoarea de a le redacta! Penele lor se înfierbîntă atunci cu sinceritate și, cum afară e primăvară (și cine nu se simte primăvara mai tînăr și mai generos?) rememorează pe hîrtie, cu conștiincioasă convingere, imensele avantaje sociale pe care le-a adus emanciparea femeii, ce tovarăș de nădejde a căpătat bărbatul lîngă umărul său o dată cu egalitatea în drepturi (și în datorii, să adăugăm noi!) a femeii, ce zi mare e — de peste cincizeci de ani de cînd se sărbătorește pe plan internațional — acest istoric 8 Martie. Și ne strîng mîna, bărbătește, ca între colegi, și ne felicită, și se bucură pentru noi, alături de noi. Vă mulțumim, dragi tovarăși bărbați, vă mulțumim din inimă: cine e mai sensibil ca femeia la o vorbă cinstită și frumoasă? Dar iată că de astă dată înseilăm noi aceste cîteva rînduri și, credeți-ne, nu pentru a ne lăuda. Pentru că nu spun vreo noutate reamintind că, în țara noastră, aproape 90% din numărul femeilor apte de muncă sînt ocupate în ramurile economiei naționale (și n-aș zice că fac treabă proastă). Nu fac decît un oficiu redacțional notînd, în treacăt, cu modestie, că în sfera învățămîntului, culturii și artei femeile reprezintă aproape 58% și că 65% din totalul salariaților din domeniul ocrotirii sănătății publice și a culturii fizice sînt tot femei. Să mai reamintesc că în învățămîntul superior — unde femeia era odinioară o foarte «rară avis» — astăzi aproape 30% din cadrele didactice sînt femei, iar în știință prezența lor urcă pînă la procentul de 36%? Nu, nu mai e cazul. Ne oprim aici. Pentru că vrem să adăugăm, cu timiditate, o vorbă despre altceva. Ne simțim excelent, dragi tovarăși bărbați, în postura de colege de muncă, de sîrguincioase subalterne, ba chiar, ce să-i faci, și de șefe. Ne face reală plăcere să muncim alături de voi la mașinile electronice de calcul, la planșetă, la războiul de țesut, la cîmp ori la biroul redacțional. Ne simțim — cum să spun — și noi oameni. Dar dorim — din Dumnezeu știe ce impuls ancestral! — să ne simțim onorate și ca femei. Ca mame. Ca soții. Ca iubite. Ne bucură profund, mai mult decît vă puteți imagina respectul pe care-l acordați muncii noastre — poate prozaice, plicticoase, dar cît de utile! — de gospodine, pe care vrem, nu vrem, o facem cu toatele, ne fericește încrederea și respectul pentru nobila îndeletnicire de a naște și crește copii. Ne bucură grija prevenitoare, căldura și delicatețea pe care o manifestați față de noi, tovarășele voastre de viață. Dacă ne-am permite să vă solicităm de 8 Martie un mic mărțișor moral — deși darurile nu se cer niciodată, ci se oferă singure — cam din aceste culori și lumini spirituale am vrea să fie alcătuit...

Sanda FAUR

AVIOANE ȘI SCUTERE PENTRU... COPII

Copiii Bucureștiului au avut în ultimul timp o surpriză plăcută. Pe vastul platou din fața Halelor Obor — vechiul și cunoscutul cîmp al Moșilor — au fost amenajate, special pentru ei, noi și atractive instalații mecanice de agrement. Locul arhaicelor carusele l-au luat astfel aviocarele, electroscuterele, cartingul, adică tot ce-i mai modern în domeniul jocurilor mecanice distractive. Amenajări similare s-au făcut și în inima Cismigiului.

Lucrurile — după cîte aflăm — nu se vor opri la ce s-a făcut pînă acum.

Recent a fost creată o întreprindere cu nume și profil adecvat — «Întreprinderea de agrement» — care are drept scop amenajarea și administrarea actualelor și viitoarelor parcuri de distracții. Care sînt deci perspectivele? În viitorii ani, o parte însemnată din Parcul Herăstrău — cam 12 hectare — ar urma să devină, pe baza unor studii care se fac acum, un loc de agrement demn de un adevărat Luna-park. Se preconizează să se instaleze aici cele mai interesante mijloace de amuzament — de la cursele de scutere pe pistă de lemn la faimosul «Montagne russe». În același timp se preconizează aducerea a cît mai mulți copii — de toate vîrstele — pe patinoar. Cum în momentul de față municipalitatea n-are decît un singur patinoar — cel de la Floreasca — se prevede crearea încă două patinoare. Ele vor fi puse la dispoziția tineretului. Avînd caracteristici olimpice aceste patinoare vor fi folosite și pentru concursuri. Alte amenajări? Piste de minigolf, jocuri tehnice (baschet automat, fotbal-mecanic), noi ștranduri pe malul lacurilor din jurul Capitalei etc.

F. URSEANU

Această instalație care produce curenți de înaltă tensiune se află la «Electroputere»-Craiova și folosește la încercarea rezistenței electrice a materialelor izolatoare afectate diverselor agregate fabricate aici.

Fotografie de S. STEINER

PROIECTELE SCRIITORULUI TUDOR MUȘATESCU

La 65 de ani... și cîteva zile, scriitorul și dramaturgul Tudor Mușatescu se află în plină activitate. Vizitîndu-l acasă l-am întrebat:

— Ce proiecte de viitor aveți?

— Cel dintîi dintre proiecte este să mai trăiesc. Apoi, să văd apărute cele patru volume din opera complete prezentate Editurii pentru literatură și volumul de umor predat Editurii tineretului.

— În legătură cu vechea dv. pasiune, teatrul?

— La invitația Teatrului Național din București prelucrez piesa lui Sardou «Madame Sans-Gêne» transformînd-o în comedie muzicală. Iar pentru Teatrul de stat din Timișoara, la cerere, termin cea de-a 5-a dramatizare după cinci schițe de I.L. Caragiale.

— Dar ca romancier?

— Mă aflu la al treilea volum din trilogia de memorii și cam la jumătatea romanului «Străzile». De asemenea, printre picături, scriu și la romanul «Ploaia».

— Știu că sînteți, oarecum, și compozitor...

— Și încă ce... Întrebați-l pe Aurel Giroveanu cu care lucrez la un album de 12 melodii (poate și mai multe) care se intitulează «Romanțe demodate». Unele melodii îmi aparțin mie, iar unele texte îi aparțin lui.

...L-am lăsat pe maestru să continue lucrul la scenariul de film «Păcală», pe care îl realizează în colaborare cu Dan Deșliu pentru Studioul «București».

Sandu NAUMESCU

CU FURCA-N BRÎU...

Un truc este acceptat ca atare, pînă în momentul cînd i se dezvăluie «identitatea» și primește riposta cuvenită. De obicei. Se întîmplă uneori și altminteri. Bunăoară cu fularele de relon (pentru copii): acum vreo doi-trei ani cumpărai cîteva fulare nu pentru pus la gît, ci în scopul tricotării de pulovere, jachete, rochii etc. Se cunoștea și nu prea acest... truc. Acuma îl știe toată lumea. Comerțul, la fel ca și industria — adică întreprinderea de tricotaje din Brașov. Și dacă îl știe, atunci te întrebi de ce se acceptă? Sau, mai bine spus, de ce se acceptă în această formă?

Argumentul cumpărătorilor: «Nu se găsesc nicăieri fire de lînă sau relon adunate în sculuri sau gheme. Luăm deci ceea ce se găsește — adică fulare, pe care le deșirăm...»

Argumentul vînzătoarelor: «Sosesc, în mod curent, cantități industriale de fulare în toate culorile, care se vînd ca «pîinea caldă». Se știe de ce. Vă rugăm (rugăminte adresată revistei noastre) scrieți-le, spuneți-le celor de la Brașov să ne trimită pachetele cu fulare cel puțin în nuanțe asortate. E un adevărat chin...»

Argumentul tăcerii (aflat prin intermediul magazinelor beneficiare): «Firele pe care nu le folosim la tricotaje se pot vinde mai avantajos sub formă de fulare. Așa că, cei care au poftă să-și tricoteze singuri, să aibă modele originale, n-au decît să cumpere fularele și pe urmă să le desfacă...»

Dar dacă nu vrei un pulover sau o rochie, ci pur și simplu o garnitură de tricot? Cooperativele «Tricotextil» nu se ocupă cu asemenea... fleacuri (vezi cooperativele de pe șoselele Ștefan cel Mare, Mihai Bravu, str. Academiei și celelalte). Și apoi, pentru un fular, niște mînecuțe sau alte accesorii tricotate nu există tarife...

În unele mercerii se găsesc, uneori, caiere de melană (mult lăudată, pe care am dori-o aievea!). La merceria de pe strada Lipscani nr. 10 am întrebat-o pe vînzătoare cum s-ar putea transforma un caier în fire. Am primit un răspuns tot sub formă de întrebare: «Nu știți să toarceți?»

Cu alte cuvinte, ciudatele forme ale comerțului despre care am vorbit ne sugerează o unică posibilitate: să acceptăm, de bunăvoie, ipostaza idilică a fetelor sau bunicelor cu furca în brîu!

V. TURCU

PILULE

«Bijuterii-cadouri», «Scampolo», «Poșetas» sînt, așa cum indică și Dicționarul limbii române contemporane, substantive comune. În cazul de față sînt denumirile unor magazine centrale din Capitală, profilate pe articole pentru femei. În principiu, nimeni nu poate avea nimic împotriva botezării magazinelor cu substantive comune. Dar acestea nu sînt comune, ci banale, mai precis, necomerciale. Cu o asemenea imaginație am putea intitula și alte magazine cu denumiri ca: «Fularul», «Mănușa», «Puloverul», «Ciorapul», «Pînzeturi cadouri» etc. Ce-ar fi ca nașii să se mai gîndească?

•

Regulamentul privind pensiile de asigurare și pensia suplimentară în cooperația meșteșugărească, aprobat de Consiliul U.C.E.C.O.M. în ședința din 14-15 aprilie 1967, are la articolul 30 punctul 2, următorul cuprins:

«Pensia se acordă numai dacă invaliditatea s-a ivit în timpul activității de cooperator»... Tradusă în practică această prevedere face ca orice cooperator (frizer, mecanic, croitor etc.) în caz de invaliditate ca urmare a agravării unei boli pe care a declarat-o la angajare (T.B.C., boli de inimă etc.) să nu poată fi pensionat.

Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii ar trebui să intervină pe lîngă Consiliul U.C.E.C.O.M. în vederea studierii atente a situației pentru a determina ca regulamentul amintit să corespundă și Legii pensiilor.

•

Prin comunicarea 3 407 din 21 XII 1966 D.S.A.P.C. București a făcut ordine în chestiunea indicativelor imobilelor, precizînd că adresele din noile cartiere trebuie să fie menționate cu strada și număr. Deci adio indicativelor M 4, bloc B 5 O.D. 4 etc. care ne încurcau atît, mai ales că se repetau în fiecare cartier nou construit. Dar iată că cei din strada Bujorenî nr. 19 refuză adresa cu stradă și număr și, în mod ostentativ, scriu din nou la intrare cu litere de-o șchioapă: Bloc O.D. 6.

Ce ți-e și cu inițiativa locală!

M. MÎRZA

SPORT

începe!

Ei bine, da!

Mîine ne vom revedea pe șase dintre cele unsprezece stadioane care au șansa, atît de invidiată, de a odăposti meciuri de fotbal din prima categorie. Indiferenți la tot ceea ce om afirmat pînă acum despre sportul cu mingea peticită în alb și negru, predispuși la amnezie, vom da uitării dezamăgirile strigate în registrul cel mai înalt al nemulțumirilor recente. Vom invoca orice motiv în justificarea actului de prezență pe care-l vom semna la București, Petroșeni, Constanța, Cluj, Arad și Pitești mîine după-amiază: sănătatea proprie necesitînd o oră, două de aer proaspăt, obligația față de cauzația deja plătită la club, ambiția de a le face țicăne celor de la televiziune, curiozitatea pentru ce au mai putut învăța unii ori alții, revederea unor foști colegi de școală, dorința de a da subiecte facile umoriștilor și alte cîte altele cîte explicații pe care imaginația nu mi le servește la această oră dar pe care dumneavoastră nu veți întîrzia să vi le procurați neapărat pînă mîine (dacă nu ați avut cumva grijă să vi le pregătiți încă de... astă-toamnă).

Iar dacă favoriții vor cîștiga ori măcar vor scoate un meci egal (poate chiar în deplasare?!), vom spune adio tuturor invențiilor meschine prin care încercăm azi să ne validăm ori să ne mascăm pasiunea pentru fotbal, privindu-ne fără repros în oglindă luni dimineața cînd ne vom spăla pe dinți.

Fotbalul ne invită mîine să-i spunem din nou sfîntul zîuă și prea puțini se vor reține s-o facă.

Este evident că fotbalul nu a coborît în scara pasiunii sportive a generațiilor actuale, ci că se află de-abia în marș spre cucerirea unor noi teritorii în nordul continentului american, rezervînd probabil încă multiple surprize proprie sale istorii viitoare.

Dar reluarea principalei competiții de fotbal din țară nu se poate sustrage — acum mai puțin decît oricînd — luturii sale serioase, reprezentative pe plan mondial, rămînînd exclusiv în perimetrul, e drept, fierbinte, al pasiunilor personale.

Iarna care a trecut a fost bogată în evenimente pentru fotbal, dintre care noul profil al conducerii forului de specialitate — foarte încă în curs de conturat după numeroase căutări și incertitudini — nu poate fi cel mai de pe urmă.

Schimbări în fruntea federației, schimbări în structura destinată echipei reprezentative (dispariția unor posturi de comandă tehnică selecționer unic, director tehnic, cu care nici n-am avut răgazul să ne acomodăm), statornicirea la nivelul antrenorilor principali ai loturilor, o altă formulă pentru viitorul campionat al diviziilor, oparîția primului club de fotbal într-un oraș de mai mică tradiție în materie, dar bine reprezentat de inimoșii sportivi pitești etc.

Toate aceste evenimente — prezentate doar fugar și numai parțial — nu pot să nu influențeze, într-un anume fel, viața fotbalistică internă, agitată tot mai frecvent de preocupări, impunînd solicitarea mai intensă a celor care s-au decis să i se dedice sub raport sportiv. Credem chiar că ceea ce a lipsit acestei discipline, trecînd ca și neobservată, a fost tocmai exigența aplicată direct jucătorului, beneficiar exclusiv al succeselor, dar descărcat aproape total de răspunderi. Poate că împrejurarea unor ape în care chipul fotbalului și al practicienilor săi se oglindeau necorespunzător va aduce, în sfîrșit, printre numeroasele scripte ale federației de specialitate și acele statute care să reglementeze o activitate ce poate genera un izvor de mari satisfacții sportive. Ar fi fost o fericită coincidență cu noul sezon.

Prin urmare, de mîine iarăși pe stadioane jucători și arbitri și-au reluat activitățile. Publicul, de asemeni.

Oare totul va fi ca și pînă acum? Pronostic X

Em. VALERIU

Rigoare, urbanism, civilizație: Colentina anilor '72. Se excavează și se toarnă primele fundații ale noului cartier.

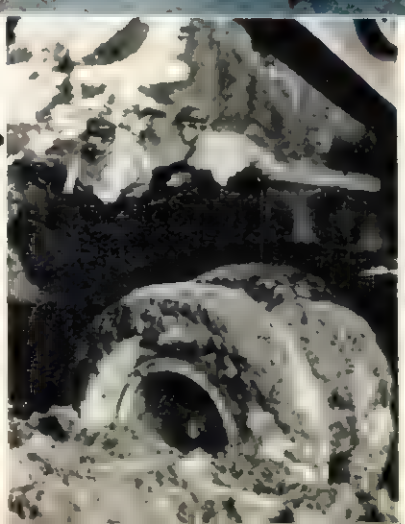

D/E 4

«À vol d'oiseau», văzută din zborul planat al avionului, Capitala își dezvăluie pe mari suprafețe efortul continuu de înnoire și autodepășire. Încinsă la nord, la sud, la vest și la est de inelul de piatră al blocurilor cu multiple nivele, ea a reușit să stăvilească revărsările periferice, căpătînd profil distinct și demnitate.

Largi magistrale, drepte ca niște litere ale legii, au pus și pun sistemă, concepție și elevație în știuta dezordine trecută. Un efort în plină desfășurare, prelungit în ani, ai cărui martori permanenți sîntem.

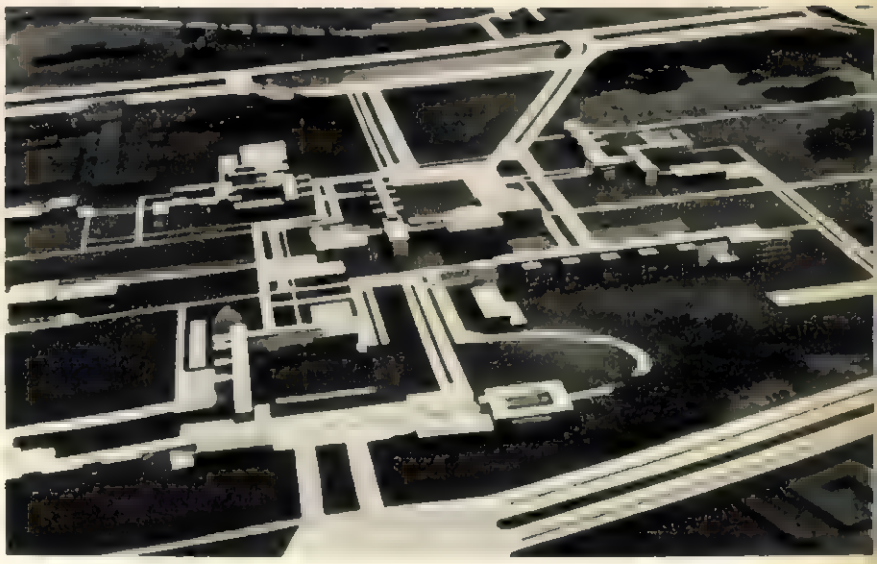

Politehnica în imaginea ideală, sugerată de machetă. Pentru mai tîrziu, confruntările!

I. Ianuarie 1968. Au început să treacă buldozerele și peste bătrîna Colentină. Prilej de poezie paseistă? Nicidecum. Încă un kilometru jumătate de urbanistică și urbanitate. Am fost martorul demolării (e prea mult spus, de fapt două-trei zguduiri mai acătării au fost suficiente) a cîtorva chichinețe cu aspect ambiguu. Proprietarii sînt deja mutați în Balta Albă, evident, la bloc.

De la cișmeaua din curte și cotețul cu găini, la duș, apă curentă și mozaicul Banal, frecvent, uzat dacă vreți, dar de fiecare dată aproape senzațional. Nu tot ceea ce a fost și este încă șoseaua Colentina va dispărea. Într-un capăt al ei, mănăstirea Plumbuita va dăinui, evocatoare. De asemenea, palatul Ghica și pădurea Andronache care, departe de a fi eclipsate de fier și beton, vor căpăta un plus de strălucire. De abia atunci, după '70, datorită asanărilor și amenajărilor de rigoare, vizitarea acestor două puncte de mare interes istoric și turistic va căpăta amploarea și importanța cuvenite. Prima etapă a reconstrucției Colentinei cuprinde porțiunea din dreptul șoselei Ștefan cel Mare pînă la ieșirea din oraș, cu termen de dare în folosință, decembrie 1970. Ideea arhitecturală care guvernează întregul ansamblu preconizează amplasarea acestuia ca o unitate organică, cu eliminarea știuțelor și dezolantelor «spații interblocuri», încît aspectul general să fie de cartier bine așezat și conturat. Un element inedit (la noi) în materie de construcții de locuințe: specularea denivelărilor de teren. Peluzele verzi, o anumită nonșalanță a amplasării clădirilor, dacă se poate spune astfel, plină de eleganță, spre deosebire de știuta rigiditate, și arbitrarul, atît de des semnalate în alte părți, măresc considerabil interesul pentru această zonă a Bucureștiului.

— Ea va putea să rivalizeze în viitor cu zona Herăstrăului, o dată amenajate lacurile Plumbuita și Fundeni, afirmă arhitectul Petre Iliescu, șeful proiectului. Se vor descongestiona astfel pe timp de mare caniculă, în afară de lacul sus-amintit, Floreasca și Teiul.

...Noua Colentină va avea clădiri de front (la fațadă) de cîte 11 nivele fiecare, cu patru blocuri-turn de 23 de nivele drept capete de perspectivă. Pînă în 1970 sînt prevăzute a se da în folosință circa 6 000 de apartamente cu 2, 3 și 4 camere. Proiectul prevede de asemenea și tratarea în adîncime a teritoriului, adică a străzilor paralele cu artera principală. Străzi ca «Mașina de pîine» și «Suren Spandarian» se vor aduna din țărînă (nu, nu-i de loc exagerat!) și vor privi orgolioase de la înălțimea celor 11 nivele.

O școală cu 16 săli de clasă, un dispensar și un cinematograf, un liceu și două mari complexe comerciale (s-ar putea discuta ideea grupării magazinelor în «complexe» sau amplasarea lor, «răstirarea» lor la parterele blocurilor) vor sta la dispoziția noilor locatari. Cine vor fi ei? De unde vor veni? Cei vechi vor rămîne pe loc? Întrebări la care se va putea răspunde cu certitudine abia peste cîteva luni, cînd primele apartamente vor fi predate «la cheie» (prilej și pentru alte întrebări legate, după caz, de calitatea lucrărilor ori de darea lor la timp în folosință...)

Cred însă (revenind la întrebările de mai sus) că nostalgia după cartierul de baștină și orgoliul de a fi «din Ferentari sau din Giulești» sînt pe ducă. Orașul crește nu numai în înălțime dar și în maturitate. Largile artere deschid nu numai perspectiva dar și apropie. O autostradă impune o circulație pe măsura ei.

Colentina anilor '70 va avea pasaje de nivel la intersecția cu Calea Moșilor și la cea cu Ștefan cel Mare — Mihai Bravu. Mult lărgită și amenajată, va găzdui cîteva linii de troleibuze și primele (acum știrea îmi pare incredibilă!) tramvaie... silențioase.

Ii. Am respirat ușurați cînd, în fine, a dispărut cupola gudronată a circului și menajeria amplasate exact în centrul istoric al Bucureștilor, peste drum de Universitate!

Se recuperau astfel nu mai puțin de 4,5 hectare. În vara lui 1967 au început excavările. Peste doi ani, în 1970, marele Hotel Intercontinental și complexul cultural vor trebui să fie gata pentru recepție. Hotelul, proiectat de un colectiv de arhitecți de la «Proiect-București» (șef de proiect, arhitect Dinu Hariton), va avea o înălțime de 80-90 de metri (23 de nivele) și o foarte elegantă siluetă în formă de trefă (trei elemente spațiale concave, aparent tangente la capete). Atît hotelul cît și complexul cultural vor fi ridicate pe o platformă comună mai înaltă cu 1,20 m față de trotuarele adiacente. Pasaje subterane vor face legătura directă a mașinilor cu hotelul (parcaj subteran, capacitate 950 mașini), iar alt pasaj denivelat pentru pietoni, dotat cu escalatoare, va fi construit la intersecția bulevardului Bălcescu cu bulevardul Republicii. Toate camerele marelui hotel vor fi în mod avantajos orientate, coridoarele scurte și luminate direct, circulația asigurîndu-se mai mult pe verticală printr-o baterie corespunzătoare de lifturi. Scopul: interminabilele și mult cotitele coridoare de

(Continuare în pag. 6)

de Mihai HETCO - fotografii de Elena GHERA

ori București

hotel vor fi reduse la maximum.

Parterul va găzdui un mare hol, săli de recepții, un bar de zi, braserie, restaurant. Etajul I — sălile de banchet și, marea sală de recepție. Restul de 21 nivele va fi ocupat de camere și apartamente (424 de camere, cîte 26 de fiecare etaj, în total 800 paturi).

Sus, la nivelul 23 (adică etajul 22), o vastă vedere panoramică a orașului și bineînțeles, un restaurant și un bar de noapte. Instalațiile interioare, echiparea, diferitele servicii vor fi asigurate de firma Intercontinental Hotel Corporation din New York.

Așadar, în doi ani vom bea un pahar de vin bun desfătîndu-ne cu panorama nocturnă (poate pînă atunci ceva mai strălucitoare!) a Bucureștilor. Mi-ar plăcea, de asemenea, să descopăr de la înălțime, undeva, în stînga, luminile roșii ale Foișorului, ale turnului pompierilor, «ametitoarea» clădire de acum cinci-șase decenii, acum, firesc, eclipsată de o întreagă și masivă pleiadă de blocuri noi.

III. ...Prin 1920 o cucoană de origine franceză, pe nume Mornand, cumpăra terenul de circa 6 ha situat între actuala stradă Emil Pancrati și Calea Dorobanților. În 1930 terenul este vîndut în loturi, pentru ca în 1947 să fie expropriat și transformat în parc public («Parcul Mornand» — numele a prins și a rămas.)

În 1966 a început aici construcția noului centru de televiziune (format din 4 corpuri principale de clădiri: studio, ateliere, redacții, film-foto). Corpul principal va cuprinde 3 studiouri mari (700-800 mp) și cîte unul de actualități, de înregistrări muzicale și comentatori. Cu anexele necesare, bineînțeles (săli de repetiții, cabine, săli de machiaj, bufete etc.). În corpul de ateliere se vor afla depozite de decoruri, ateliere de confecții și butaforie, ateliere de pictură. Cît despre redacții, ele își vor avea sediile în turnul de 13 nivele (70 m), deasupra căruia va fi instalat noul releu. Tot aici se vor amenaja birourile administrative, sălile de recepții etc. Ultima clădire a ansamblului este destinată corpului foto-film (prelucrarea peliculei de 16 mm). La sfîrșitul lui 1968 este prevăzută intrarea în funcțiune a studioului I. (Primind asigurările constructorilor că totul merge bine, n-avem altceva de făcut decît să așteptăm.)

Întregul ansamblu va fi terminat și dat în funcțiune în 1970 (un an de mari recepții, după cum se vede), în afara studioului film-foto. Cu finisaj cu tot, după cum ține să ne convingă arhitectul Teodoru Iacobanu, șeful proiectului: beton mozaicat, ceramică, pasarelă de sticlă între blocul-turn și corpul principal. Așijderea, între acesta și corpul de studio.

Ar mai fi, cred, o doleanță: programe mai variate și mai interesante (dar deziderатul nu poate fi rezolvat de constructor!).

IV. — Un adevărat orășel al viitorilor ingineri? De ce nu. Teren propice construcției avem, aș zice un teren ideal: 102 hectare între bd. Armata Poporului și cheiul Dîmboviței. Cu perspective de dezvoltare și mai mari încă în viitor. 11 000 studenți în săli și amfiteatre.

Și arhitectul șef de sector Aurel Căciulă derulează marele plan al construcției. Se impunea o asemenea hotărîre de amploare (costul întregului ansamblu de lîngă «Semănătoarea» se ridică la circa 600 milioane lei). O Politehnică gîndită ca un ansamblu unitar, nu împrăștiată în zeci de colțuri ale orașului, ca pînă în prezent. Cu dotare corespunzătoare, cu biblioteci și terenuri de sport în imediata apropiere a căminelor. Eșalonat, pînă în 1972, clădirile diferitelor facultăți vor prinde contur. Astfel, în 1970 vor fi încheiate lucrările la corpul principal de clădiri care cuprinde: învățămîntul general, corpul rectorat, mecanica, mecanica agricolă, metalurgia, transporturile, CET (laborator), electronica și electrotehnica. Cu ocazia centenarului Politehnicii (octombrie 1969), clădirea învățămîntului general va fi dată în folosință.

Topografic, diferitele facultăți vor fi amplasate armonios: către bd. Armata Poporului, electrotehnica, chimia și electronica. Mai aproape de cheiul Dîmboviței, învățămîntul general (amfiteatrele și sălile de cursuri ale anilor I, II), metalurgia și transporturile.

În etapa a doua, prevăzută după 1970, se vor construi biblioteca, aula mică și o casă de cultură. Fațadele clădirilor vor fi tratate în cărămidă aparentă cu motive ale arhitecturii noastre tradiționale. Diferențele de nivel au fost și-n cazul de față exploatate la maximum. Au fost create taluzuri cu pante ușoare, trecerea de la o pantă la alta făcîndu-se prin scări și alei decorative și ziduri de sprijin. Pentru prima oară la noi se vor folosi la finisaje tîmplăria metalică, cărămida specială de placaj, îngustă, precum și pardoseli din «Renolit» și gresie specială.

...Cînd am vizitat șantierul Politehnicii se lucra cu tragere de inimă la... îndepărtarea zăpezii. Și cam atît. De cîteva luni se așteaptă să sosească de la Iași tîmplăria metalică. La principala clădire, cea a învățămîntului general, s-a ajuns la ultimul etaj, etajul V și se așteaptă... Din nou sîntem asigurați că pînă la sfîrșitul anului totul se va aranja. Credem... din tot sufletul, vrem să credem!

•

În construcții, importante sînt două lucruri: respectarea termenului de dare în folosință și recepția care să ateste calitatea lucrării. Am încercat o investigație a patru mari proiecte bucureștene, unele la început sau în curs de realizare. Șantiere recent deschise, ca cele ale Hotelului Intercontinental și Colentinei, sau deja cu clădiri «la roșu», ca cele ale Televiziunii și Politehnicii. Planurile defalcate pe an vor arăta dacă termenii au fost respectați ori nu. Trecătorului de rînd nu-i va scăpa însă nici un amănunt. Cotidian, va constata, creșterea sau stagnarea.

În ce ne privește, vom semnala la timpul potrivit și după caz ambele ipostaze...

Marele Hotel Intercontinental cu 22 etaje. Pentru punerea sa și mai bine în evidență nu vor lipsi elementele decorative, jaluzelele, pasajul subteran, atît pentru pietoni cît și pentru mașini.

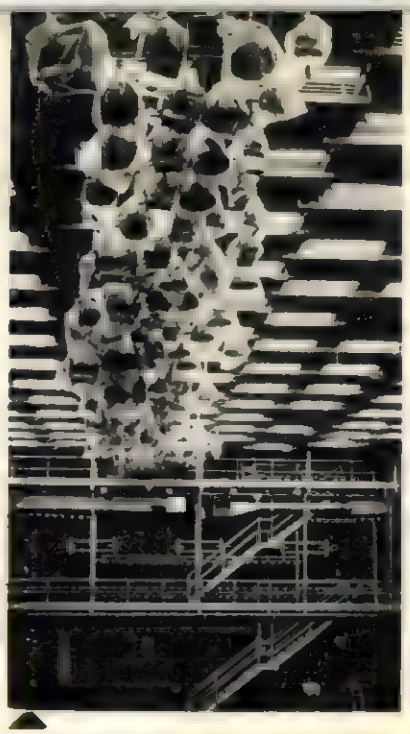

La studioul II al noului centru de Televiziune, se aprind lămpile de neon și reflectoarele pentru un ultim control înainte de recepție.

Așa va arăta în următorii doi ani noul centru al Televiziunii.

carnet

Cuvînt pentru sculptorul Ioan H. Sârghie

de Eugen FRUNZĂ

Undeva un om împlinește 75 de ani. Iar aici, pe masa mea, odihnește un album impresionant.

Undeva înseamnă Cîmpulungul Moldovei, cu cerul lui cătinat peste codru și legendă. Iar omul despre care vorbesc e sculptorul Ioan H. Sârghie, meșter neobosit, închinător de-o viață la inima arborilor. De-o viață, cum spun, dalta și harul d-sale pipăie duhul ascuns al lemnului și scot la iveală ba un zîmbet, ba o rugă, ba un cîntec sprințar. Și iată că ne aflăm azi în fața operei unui artist autentic, închegată din sute de lucrări, născută dintr-o pasiune și muncă pilduitoare.

Portrete de voievozi și cărturari, cititori ai culturii românești, de oameni politici, scriitori și artiști, ca de pildă Creangă, Delavrancea, Iorga, Gusty și cîți alții, capete de țărani, de ciobani crescuți parcă din veacul Mioriței, unii severi, încrîncenați, alții pupi pe glume, hîtri ca Păcală cel fără de seamăn al nostru; frunze și flori stilizate într-o manieră personală dar cu adînci amintiri folclorice, șarje și caricaturi acide; compoziții în relief și o sumedenie de obiecte decorative; pînă și cioturi îndărătnice, spaima securilor și a tăietorilor de lemne, transformate în chipuri omenești, dure și în același timp pregnant de vii.

Dar Ioan H. Sârghie nu e numai un făuritor tenace al propriei sale opere, ci și un dascăl animator, dăruit fără preget promovării frumoasei arte a lemnului. Manualul său, tipărit încă de mult, s-ar putea să fie unicul de acest gen, în țara noastră.

Nu mă îndoiesc că opera sculptorului Sârghie, căreia și azi i se adaugă noi piese, ar merita un plus de atenție din partea criticii de artă. Ca simplu martor și privitor, eu unul nu fac decît să rescriu un omagiu evadat din albumul pomenit mai sus. Căci se găsesc în acest album cuvinte calde de prețuire datorate unor personalități ale artei și culturii noastre — fapt care mă îndeamnă să spicuiesc măcar cîte un nume și un gînd.

«L-am prețuit întotdeauna pentru sentimentele sale delicate de vrednic și talentat artist» (Acad. Ion Jalea)

«Aduc omagiul meu de admirație și afecțiune eminentului sculptor profesor Ioan Sârghie» (Acad. Victor Eftimiu)

«Citeodată... în mîna unui maestru cum este Ioan Sârghie arborii își dezvăluie taina sacră a fibrelor pentru că presimt o bună întrebuințare» (Milița Petrașcu)

«Vrednic continuator al meșterilor din popor» (Petru Comarnescu).

Albumul e masiv. Conține mișcătoare elogii aduse de oameni care știu să vadă și să simtă arta. Printre ei: acad. Al. Graur, acad. Victor Vîlcovici, Corneliu Baba, M.H. Maxy, prof. dr. Ion T. Tarnovschi, Celia Delavrancea, Cecilia Cuțescu-Storck, Dina Cocea, Fr. Steuerev, prof. dr. G. Nimigean, Radu Palade, Iulian Vasper, Ioan Massof, N. Brancomir și mulți, mulți alții.

Undeva un om împlinește 75 de ani. Departe de zgomotul marilor orașe și de vanitatea îndeobște zgomotoasă. Mîna lui caută și acum dîrzenia, chiotul ori lacrima lemnului, dăruindu-ni-le în fel și fel de înfățișări, acolo, în miază-noapte cu cripte străvechi de piatră, cu plăieși de paltin și fag.

Ce-ar fi să le vedem curînd într-o expoziție la București?

Oricum, să-i urăm meșterului spor la muncă și la mulți ani! Din toată inima!

Călătorie nouă: TELEORMAN

Popas în județul lui Darie

Pe vremea cînd «Descultii» lui Zaharia Stancu, abia plecați în lume «cu sandale de aur», începuseră să atragă, de pe alte meridiane, oameni de litere dornici să cunoască meleagurile natale ale celebrului (încă de pe atunci) Darie, într-o seară, la o reuniune de club literar, un scriitor danez poposit la Alexandria după ce vizitase, o zi, Salcia Teleormanului, își exprima, reportericeşte, admirația pentru progresele depistate de el în viața satului de pe Călmățui. Întîmplarea s-a petrecut cu vreo cincisprezece ani în urmă și nu știu ce-ar spune scriitorul acela dacă azi ar mai călca o dată pe pămîntul teleormănean. Departe de a mai putea fi raportat, în vreun fel, la imaginea pe care ne-au lăsat-o mărturiile de acum două-trei generații, județul nu mai e doar unul dintre grînarele țării (deși și azi rămîne al treilea, în ordinea producției agricole, după Ilfov și Ialomița), ci între hotarele lui au apărut industrii care, adăugate la ceea ce știm că reprezenta, odinioară, Teleormanul, conturează un ținut cu profil economic echilibrat și armonios. Firesc deci ca multe să se fi schimbat în satele și orașele acestui județ. Aurul negru din subsolul cîmpiei Burnasului a plantat în peisajul localnic elemente care lipsesc pînă și din cele mai îndrăznețe vise ale bunicilor. Deși cei mai vechi petroliști teleormăneni au state de servicii de numai șapte ani, iar schela Videle n-a apucat să-și răspîndească sondele pe o rază mai mare de 70 km, ea va cunoaște anul acesta o producție mărită față de anul trecut. Nepoții acelor țărani de pe vremuri, roși de pelagră și tuberculoză (vezi jurnalul doctorului Ulieru care a lucrat, o vreme, la Alexandria și lucrările dr. Stincă, de asemeni localnic), sînt autorii modernului combinat industrial de la Turnu Măgurele și ai altor 10 întreprinderi (din care 8 republicane) cu o producție totală de aproape un miliard și jumătate lei.

Integrate organic în viața economică a județului, aceste noi elemente reprezintă unul dintre principalii factori care au stat la baza recentei delimitări teritorial-administrative. Dar în actualul județ Teleorman călătorul contemporan distinge un întreg complex de condiții care facilitează desfășurarea amplă a resurselor materiale și umane, în raport cu cerințele tot mai mari ale zilelor noastre. Cele 282 de sate sînt, multe dintre ele, așezări vechi în care tradiții milenare atestă o continuitate de civilizație cu origini în preistorie (avem în vedere, între altele, Călușul teleormănean, care a dus pînă departe faima folclorului acestor locuri, și alte elemente între care portul tradițional, o anumită notă specifică păstrată de meșteri locali în producția artizanală și în arhitectura populară etc.) dar în viața cărora s-au produs schimbări structurale. Cîteva date exprimate statistic: cei 521 280 locuitori (înregistrați în 1966 pe teritoriul actualului județ) sînt salariați în proporție de 119 la mie; suprafața agricolă (511 400 ha) este repartizată între 12 întreprinderi agricole și 161 cooperative agricole de producție care utilizează parcul de mașini a nu mai puțin de 13 stațiuni de mașini și tractoare, cea mai mare parte a principalelor munci agricole făcîndu-se mecanizat. Pe de altă parte: teritoriul județului este străbătut de 259 km de cale ferată și 276 km de șosele asfaltate făcînd parte din rețeaua rutieră națională — ceea ce împreună cu alte sute de kilometri de drumuri pietruite asigură o

Contribuția chimiștilor măgureleni la dezvoltarea agriculturii noastre s-a concretizat anul acesta și prin intrarea în funcțiune a unor noi fabrici (amoniac, acid azotic, uree și azotat de amoniu), fiecare avînd o capacitate de producție de 300 000 tone anual. Pentru dezvoltarea în continuare a marelui combinat chimic de la Turnu Măgurele statul a alocat în 1968 sume importante.

În satele Teleormanului, cel de-al treilea grînar al țării, gospodarii discută despre recolta viitoarei veri. Acest instantaneu a fost surprins la sediul C.A.P. din comuna Brînceni.

Primele lucrări în livezi se fac «în mustul zăpezii», ceea ce gospodarii din Țigănești n-au uitat nici în această primăvară. Pentru început, un operativ schimb de experiență.

Fotografii de S. STEINER

bună comunicație între localități. Școlile (299 de învățămînt general, cu 71 920 elevi — 14 la sută din numărul total al populației — 11 licee teoretice și 5 de specialitate și 6 școli profesionale), spitalele (13 la număr, avînd 2 121 de paturi), dispensarele (113) precum și numărul de medici mai ridicat decît oricînd (la fiecare 1 503 locuitori revine un medic și peste zece cadre medii sanitare) — toate acestea exprimă o stare de fapt indiscutabilă din punct de vedere al progreselor înregistrate aici pe tărîmul învățămîntului de masă și al ocrotirii sănătății.

Temeinic analizate, în discuții publice, la care au luat parte mii de oameni ai muncii, aceste condiții și altele au arătat că actuala delimitare a județului oferă cele mai bune posibilități pentru desfășurarea cu bune rezultate a întregii vieți social-economice din satele și orașele teleormănene.

În Teleormanul contemporan, județ care poartă un nume străvechi dar e reaimente altul prin munca harnicilor lui locuitori, se vorbește stăruitor despre realizările viitorilor ani cărora actualele condiții de desfășurare a activității social-economice le conferă garanția succesului deplin. Alexandria va deveni un oraș modern, cu blocuri noi, străzi modernizate și înfrumusețate. Roșiorii, Zimnicea, Turnu Măgurele vor căpăta o nouă configurație urbanistică, iar în comune civilizația contemporană va pătrunde cu pași și mai repezi decît pînă acum. Ne-o spun gospodarii publici care în aceste zile gîndesc la chipul de mîine al județului lor.

Nicolae RĂDULESCU

Decor nou la Turnu Măgurele

Pe vechea lui emblemă, orașul Turnu Măgurele a fost imaginat sub forma unei cetăți de piatră, prinsă în opt turnuri circulare.

Această plăsmuire simbolică reeditează în imagine o cunoscută descripție făcută localității de către cronicarul bizantin Procopius din Cesareea. Localitatea Pirgos sau Turris, Turnu Măgurele de mai tîrziu, s-a născut, așadar, în zorii primului mileniu al erei noastre. Această străveche așezare dunăreană, puternică și prosperă odinioară, a devenit în cele din urmă un mărunt și obscur tîrg provincial, colbăit și anodin, pradă vieții meschine și frigurilor palustre.

În paginile de față vă prezentăm cîteva imagini din noul Turnu Măgurele, orașul zilelor prezente, una dintre cele mai puternice cetăți ale chimiei românești. Înălțarea marelui combinat chimic, reconstrucția portului fluvial și importantele investiții alocate dezvoltării orașului au remodelat într-un răstimp numai de trei ani întregul profil al localității. Turnu Măgurele a redevenit tînăr, de nerecunoscut, un oraș brăzdat de străzi drepte, mărginite de blocuri cu 4 și 5 nivele. Peste 1 500 de apartamente în ultimii doi ani, 473 săli de clasă pentru școlile generale, un liceu industrial de chimie și cîteva școli tehnice cu profil de specialitate. Canalizarea a fost extinsă pe o lungime de 5 kilometri, drumurile principale au fost pietruite și asfaltate, iar desecarea bălții Berceluiului a lichidat pentru totdeauna pericolul frigurilor palustre, transformînd în teren agricol o suprafață de 6 000 hectare.

Aceste prefaceri multilaterale reprezintă consecința directă a industrializării orașului. Combinatul chimic, cel mai puternic furnizor de îngrășăminte minerale din întreaga țară, va livra agriculturii pînă la sfîrșitul anului 1970 circa 42% din întreaga producție de îngrășăminte chimice prevăzută a se realiza în acel an. Activitatea acestui colos, proptit în albia fluviului, este legată în mod organic de pulsațiile portului dunărean, reprofilat și reconstruit potrivit noilor cerințe economice. La kilometrul 597, constructorii au ridicat o nouă platformă, au reconsolidat cheiul, instalînd pe suprafața temeliilor din beton trei macarale-portal cu o putere de ridicare de cinci tone fiecare. În 1967, căpitănia portului a înregistrat aici 1 484 de nave, șlepuri și ceamuri sosite la Turnu Măgurele pentru a purta pe firul apei sute de tone de îngrășăminte chimice azotoase.

Municipiul Turnu Măgurele cuprinde o populație de 26 000 de suflete, iar împreună cu localitățile subordonate aproximativ 40 000 de locuitori. Cei mai tineri localnici, chimiștii și constructorii combinatului, au devenit cetățeni stabili ai orașului dunărean, sosind din cele mai îndepărtate colțuri ale țării. Majoritatea rămîn însă băștinașii, locuitorii Teleormanului. Mii de bărbați și temei, urbanizați de la o zi la alta, într-un oraș în plină dezvoltare, dar care, deocamdată, a devenit mult prea puțin încăpător pentru a rezista, calm și pregătit, acestei migrații dezlănțuite. Numărul navetiștilor este încă exagerat de mare. Transportul în comun, rețeaua comercială, unitățile de alimentație publică și așezămintele social-culturale satisfac cu greu acest public numeros, dornic să muncească și să trăiască în condiții civilizate.

Reprezentanții administrației locale ne-au asigurat că prin atribuirea titlului de municipiu planurile de perspectivă prefigurează un program mai bogat de investiții, care vor îmbunătăți substanțial aspectul edilitar, viața economică și social-administrativă a orașului. Măsurile adoptate la Conferința Națională a Partidului, potrivit cărora noua organizare administrativ-teritorială va trebui să pună de acord schimbările calitative intervenite în creșterea forțelor de producție cu modificările ce s-au produs în structura, dimensiunile și condițiile de viață ale orașelor și localităților rurale, vor constitui și aici un prețios și permanent ghid.

Dezvoltarea rapidă și multilaterală a orașului ne îndeamnă să fim optimiști. Turnu Măgurele are toate posibilitățile de a deveni în anii viitorului unul dintre cele mai frumoase și dinamice municipii ale României.

Liviu TIMBUS

DUPĂ DESCĂTUȘAREA ENERGIEI NUCLEARE SE CONTUREAZĂ ÎN PREZENT CEA DE-A DOUA MARE REVOLUȚIE ȘTIINȚIFICĂ A SECOLULUI XX: RECONSTRUCȚIA MATERIEI VII. DEȘI ATINGEREA ACESTUI OBIECTIV RĂMÎNE ÎNCĂ O PROBLEMĂ A VIITORULUI, EXPERIENȚE FOARTE RECENTE ASUPRA UNOR VIRUSURI — AFLATE LA GRANIȚA DINTRE MATERIA VIE ȘI CEA NEÎNSUFLEȚITĂ — AU PERMIS «RECOMBINĂRI» SENZAȚIONALE. CA ÎNTR-UN FABULOS JOC CU CUBURI A Rrenăscut

VIAȚA din p

Cea mai importantă dintre științe în lumea modernă nu este fizica, chimia și aplicațiile lor în tehnologie, ci biologia și ecologia cu aplicațiile lor.

Julian HUXLEY

Să ne închipuim că am lua un om, i-am «demonta» corpul — de o parte mîinile, de alta picioarele, de alta capul și trunchiul... — și apoi am pune aceste piese detașate «la rece», păstrîndu-le astfel 24 de ore. Dacă am încerca, în ziua următoare, să recombinăm fragmentele, este puțin probabil — nu-i așa? — ca cetățeanul nostru astfel «reconstituit» să-și ia pălăria de pe cuier și să pornească la drum fluierînd.

La fel s-ar petrece lucrurile — adică «experiența» noastră ar da greș — dacă ar fi vorba de un iepure, de un homar sau de o insectă, cu singura deosebire că la aceste vietăți n-am avea pretenția ca ele să fluiere după operație.

Dar ce s-ar petrece dacă am avea în față virusuri — cele mai simple forme de viață? Dacă le-am diseca în bucăți, ar putea fi oare din nou «montate» ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat? Ideea nu mai ține de astă dată de domeniul fantasticului: recent, oricît ar părea de ciudat, ea a și fost pusă în practică.

Rezultatul? Virusul, după ce a fost desfăcut în elementele componente, a putut fi reîntregit, renăscînd ca pasărea fenix din propria-i cenușă și fiind gata să-și reia treaba obișnuită, adică să infecteze prima celulă întîl-

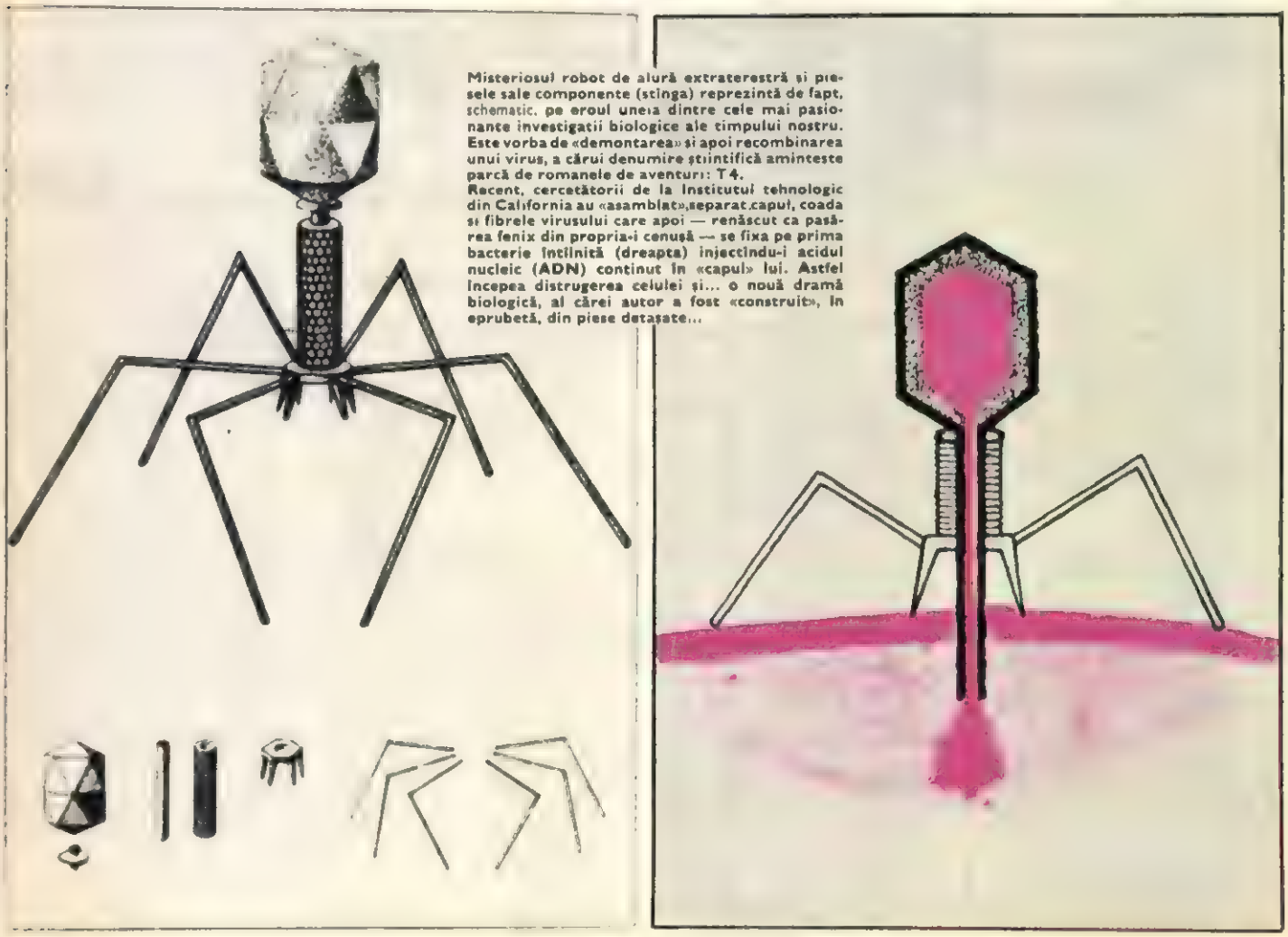

Misteriosul robot de alură extraterestră și piesele sale componente (stînga) reprezintă de fapt, schematic, pe eroul uneia dintre cele mai pasionante investigații biologice ale timpului nostru. Este vorba de «demontarea» și apoi recombinarea unui virus, a cărui denumire științifică aminteste parcă de romanele de aventuri: T4.
Recent, cercetătorii de la Institutul tehnologic din California au «asamblat»,separat capul, coada și fibrele virusului care apoi — renăscut ca pasărea fenix din propria-i cenușă — se fixa pe prima bacterie întîlnită (dreapta) injectîndu-i acidul nucleic (ADN) conținut în «capul» lui. Astfel începea distrugerea celulei și... o nouă dramă biologică, al cărei autor a fost «construit», în eprubetă, din piese detașate...

iese detașate

senzație, cu atît mai mult cu cît acidul ribonucleic extras din virus și inoculat pe frunza sănătoasă de tutun a infectat-o, producînd mozaicarea și apariția virusului inițial. Așadar, o nouă piatră de hotar pe drumul lămuririi mecanismului apariției vieții.

Să rezumăm: plecînd de la un corpuscul virotic, dotat cu proprietăți de viață, s-a ajuns la recrearea vieții cu ajutorul unei substanțe chimic pure (ARN) **absolut lipsite de viață.**

LA ORA H ÎNCEPE LUPTA

Există însă virusuri care conțin acid dezoxiribonucleic (ADN) în locul celui ribonucleic. Este oare și cel dintîi capabil să producă infecția și să determine în celulele-gazdă apariția unor virusuri asemănătoare cu cel din care a fost extras? Da. Probe în acest sens au fost aduse de Di Mayor și, la noi în țară, de Radu Portocală.

Descoperirea rolului acizilor nucleici în procesele vitale a dus mai departe sinteza lor «in vitro», adică în afara organismului. S. Ochoa și A. Kornberg au reușit biosinteza în eprubetă a unui acid ribonucleic și a unui acid dezoxiribonucleic. Un nou Premiu Nobel, un nou pas spre realizarea visului secular al omenirii: sinteza vieții în laborator.

Trebuie să menționăm însă că acești acizi sintetici, spre deosebire de cei extrași din virusuri, **nu aveau putere infectantă.** Tentativele de a obține acizi nucleici infectanți au rămas mult timp sterile. Și merită subliniat că cercetătorii români (Radu Portocală și colaboratorii săi) sînt acei care pentru prima dată au sintetizat, în afara celulei vii, doi acizi nucleici infectanți.

Un grup de cercetători de sub conducerea profesorului Sol Spiegelman de la Universitatea din Illinois au reușit apoi sinteza in vitro a unui acid nucleic infectant care se autoreproduce. Sinteza a fost realizată folosindu-se o enzimă extrasă dintr-o bacterie (Escherichia Coli). Cu alte cuvinte, adăugînd **în eprubetă** substanțele de bază necesare construirii noilor molecule, enzima a grupat aceste «cărămizi» **inerte,** realizînd sinteza acizilor nucleici infectanți.

Interesant este că acizii astfel creați **se reproduc** apoi la fel ca și virusul «de bază». Aceasta este posibil pentru că de fapt tocmai acidul (ARN sau ADN) este cel care conține informația genetică (înscrisă în «verigile» sale componente denumite gene) și deci asigură perpetuarea speciei. .

Iată «filmul» acestei multiplicări. Eroul va fi virusul T4, care măsoară abia 3 000 angströmi (1 angström = a zecea milionimea parte dintr-un milimetru) și care trăiește pe socoteala colibacilului Escherichia Coli. Datorită cozii sale fibroase, el se fixează pe membrana bacteriei, o străbate cu coada sa și, ca o seringă ultramicroscopică, îi injectează acidul nucleic (ADN) pe care îl conține capul său. Secvențele se desfășoară într-un ritm dramatic. Dacă am marca prin «H» momentul începerii atacului, etapele se succed astfel:

— **Ora H + 40 secunde.** Acidul nucleic al virusului pune stăpînire pe dispozitivul cibernetic al celulei. ADN-ul bacteriei este dislocat și producerea proteinelor necesare microbului este astfel blocată.

— **Ora H + 1 minut.** Celula începe să producă proteine virale sub direcția invadatorului care furnizează «modelul» respectiv; în primul rînd sînt fabricate enzimele necesare duplicării ADN-ului viral.

— **Ora H + 5 minute.** Un nou ADN viral începe să se formeze, să se «nască»...

— **Ora H + 8 minute.** O a doua grupă «de atac» declanșează producerea proteinelor necesare pentru formarea capului și cozii virusului.

— **Ora H + 13 minute.** Apare primul virus complet «asamblat». Sinteza ADN-ului și a proteinelor virale continuă fără întrerupere.

— **Ora H + 24 minute.** 200 virusuri sînt gata fabricate.

— **Ora H + 25 minute.** O nouă enzimă atacă membrana celulei, o distruge complet și eliberează din ea virusurile nou formate, gata pentru o altă infectare.

Totul se petrece — după o comparație plastică din revista franceză «Science et Vie» — ca la asediul unei cetăți ale cărei fabrici asigură bunuri de consum întregii populații. Deodată, inamicul face o breșă în zidurile cetății. El pune stăpînire pe conducerea «economică» și impune un nou plan de producție uzinelor cetății. Acestea, în loc să mai asigure varietatea de produse necesare locuitorilor, vor livra — să zicem — numai cîrnați, singurul aliment agreat de cotropitori. Este de la sine înțeles că aceștia din urmă vor trăi împărățește și se vor înmulți, în timp ce locuitorii băștinași vor pieri, iar întreaga activitate a cetății se va dezorganiza. În cele din urmă invadatorii — care au proliferat între timp — vor distruge zidurile orașului ruinat, răspîndindu-se în căutarea unei alte cetăți pe care s-o cucerească...

UNDE VMT INTRĂ ÎN ACȚIUNE...

Dar pînă la aceste resinteze totale a avut loc o întreagă odisee pentru identificarea elementelor de bază ale proceselor vitale la limita vieții, în lumea virusurilor. Permiteți-ne de acea o retrospectivă necesară pentru a ști cu cine avem de-a face.

Eroul primelor experiențe, care va fi de altfel un personaj principal și în reportajul de față, a fost virusul mozaicului tutunului, denumit pe scurt VMT. El nu măsoară decît 10-15 milimicroni și a devenit un obiect de studiu favorit tocmai fiindcă era cel mai ușor de manipulat datorită micimii, deci simplității sale.

Apariția lui în arena științei în anul 1935 a revoluționat pur și simplu concepția noastră despre viață. Cînd savantul american Wendel Stanley l-a obținut în stare cristalizată, toată lumea a fost uimită. Dar, cum spunea un filozof, mirarea este începutul cunoașterii, iar Pasteur afirma că în știință taina succesului constă în a ști să te miri la timp.

Stanley a putut observa cristalele de VMT la microscop sub forma unor ace și, inoculîndu-le la plante sănătoase, ele au produs mozaicarea frunzelor de tutun chiar în diluție de 1/1 000 000! Cristalele **lipsite de viață** își manifestau deci toate proprietățile **vitale** (multiplicare, putere de îmbolnăvire) de îndată ce erau dizolvate! Din soluție se puteau obține — ca într-un hocus-pocus iluzionist — din nou cristale fără viață și, apoi, prin dizolvare, din nou «viață» ș.a.m.d. Cum spune basmul, dacă povestea v-a plăcut, putem s-o luăm de la început...

Obținerea virusului sub formă de cristale — realizare răsplătită cu Premiul Nobel — a demonstrat că viața se întinde dincolo de zona îndeobște cunoscută și că în realitate granița dintre viu și neviu nu e absolută.

Epopeea micului VMT nu s-a încheiat însă cu obținerea sa în stare cristalizată. În 1956 din VMT a fost extras pentru prima oară acidul ribonucleic (ARN). Izolarea acestui important component viral în stare pură a produs

Arthur Kornberg, laureat al Premiului Nobel. Împreună cu profesorul Mehran Gulian de la Universitatea din Chicago, el a reușit nu demult să «fabrice» nucleul virusului Phi X 174.

Spectrele de difracție ale proteinelor pe care le fabrică acizii nucleici constituie cărțile de vizită ale acestora din urmă; ei sînt surprinși astfel «la lucru».

NICI O GREȘEALĂ LA 200 000 DE ELEMENTE!

O dată descifrate aceste «secrete de fabricație», care nu reprezintă în ultimă instanță decît mecanismele sintezei proteinelor — baza materiei vii — cercetătorii au dispus de un dispozitiv experimental minuscul, dar de valoare inestimabilă.

Din nou a fost utilizat celebrul VMT, vechea noastră cunoștință, care cuprinde în interiorul său o moleculă de

(Continuare în pag. 12)

acid ribonucleic (5%), cuplată cu o proteină (95%). Cum se articulează aceste două elemente esențiale? Pentru a afla, Fraenkel-Conrat nu s-a mulțumit numai să separe ARN-ul de proteină, ci a «spart» și proteina în moleculele de bază. Apoi toate aceste «piese detașate» le-a introdus într-o soluție specială și a observat că... apare un VMT «în carne și oase».

Interesant este că dacă «piesele» aparțineau unor indivizi diferiți (denumiți convențional: ARN «roșu» și proteină «neagră»), virusul rezultat dădea naștere la urmași de tipul ARN-ului și nu al proteinei, deci descendenți «roșii». Morala fabulei este deci clară: acidul nucleic și nu proteina este cel care furnizează directivele necesare pentru urmași.

Să ne întoarcem acum la imaginea cu care am început reportajul nostru, precizînd că va fi vorba tot de T4, agentul agresor pe care l-am urmărit adineaori pas cu pas.

Foarte recent, acest virus cu cap mare, corp tubular și coadă cu șase fire a fost «demontat» in vitro de W.B. Wood și R.S. Edgar de la Institutul tehnologic din California. În acest scop s-au folosit «piese prefabricate» virale apărute prin greșeli de construcție ereditare: capete izolate, cozi fără cap, cozi și cap fără fibre ș.a.m.d. Acești «monștri» au furnizat piesele detașate pentru reconstruirea unui virus **întreg.**

Concluziile sînt extraordinare. Mai întîi s-a constatat că virusul nu se «construiește» în maniera în care se tricotează, de pildă, un ciorap, adică începînd cu un capăt și apoi ochi cu ochi, pînă la sfîrșit. El se «fabrică» mai degrabă ca un automobil, ale cărui piese diferite sînt asamblate pe grupe, paralel, înainte de a fi montate împreună. La T4 este vorba de trei grupe de asamblare (capul, coada și fibrele), care se unesc apoi pentru a forma virusul.

Deși pare simplu, acest montaj este de o subtilitate nebănuită. Fiecare «piesă» are nevoie, pentru a apărea, de un număr fix de gene, într-o anumită ordine (reamintim că genele sînt, la rîndul lor, elemente componente, «cărămizi» ale acizilor nucleici). De pildă, coada nu ia naștere decît dacă acționează 19 gene într-o ordine strict determinată.

La un virus și mai mic, Phi X 174, cu o structură și mai simplă, s-au constatat «pretenții» asemănătoare. O moleculă de ADN a acestui virus conține 6 000 «blocuri» în ordine progresivă, fiecare bloc fiind compus din 35 de atomi. Este suficient ca doar un «bob» din ciorchine să nu fie la locul său pentru ca întreaga moleculă de ADN să fie inactivă. Nu se admite deci nici o **singură** eroare la cele peste 200 000 elemente constitutive! Kornberg și Goulian, de la Universitatea din Chicago, au realizat recent sinteza virusului Phi X 174, mai precis a inelului său dublu de acid nucleic (ADN).

Care este importanța acestor descoperiri? Ele schițează nu numai perspectivele, este drept încă depărtate, ale creării vieții pe cale artificială, dar au și implicații practice covîrșitoare. Nu se cunoaște încă bine care este «suportul» memoriei, dar există date care îl localizează în acizii nucleici. Se ignoră încă mecanismul cancerului, dar se știe că el trebuie căutat în același loc, adică în acizii nucleici. Îmbătrînirea — poate și întinerirea... — ar putea fi probleme biologice care țin de aceleași substanțe nucleice. Iar transformarea după voie a ereditații, adică stăpînirea viitorului biologic al omenirii, va fi posibilă tot prin descifrarea acestor mecanisme care se află, în cel mai adevărat înțeles al cuvîntului, la izvoarele vieții.

Dr. Em. ROMAN

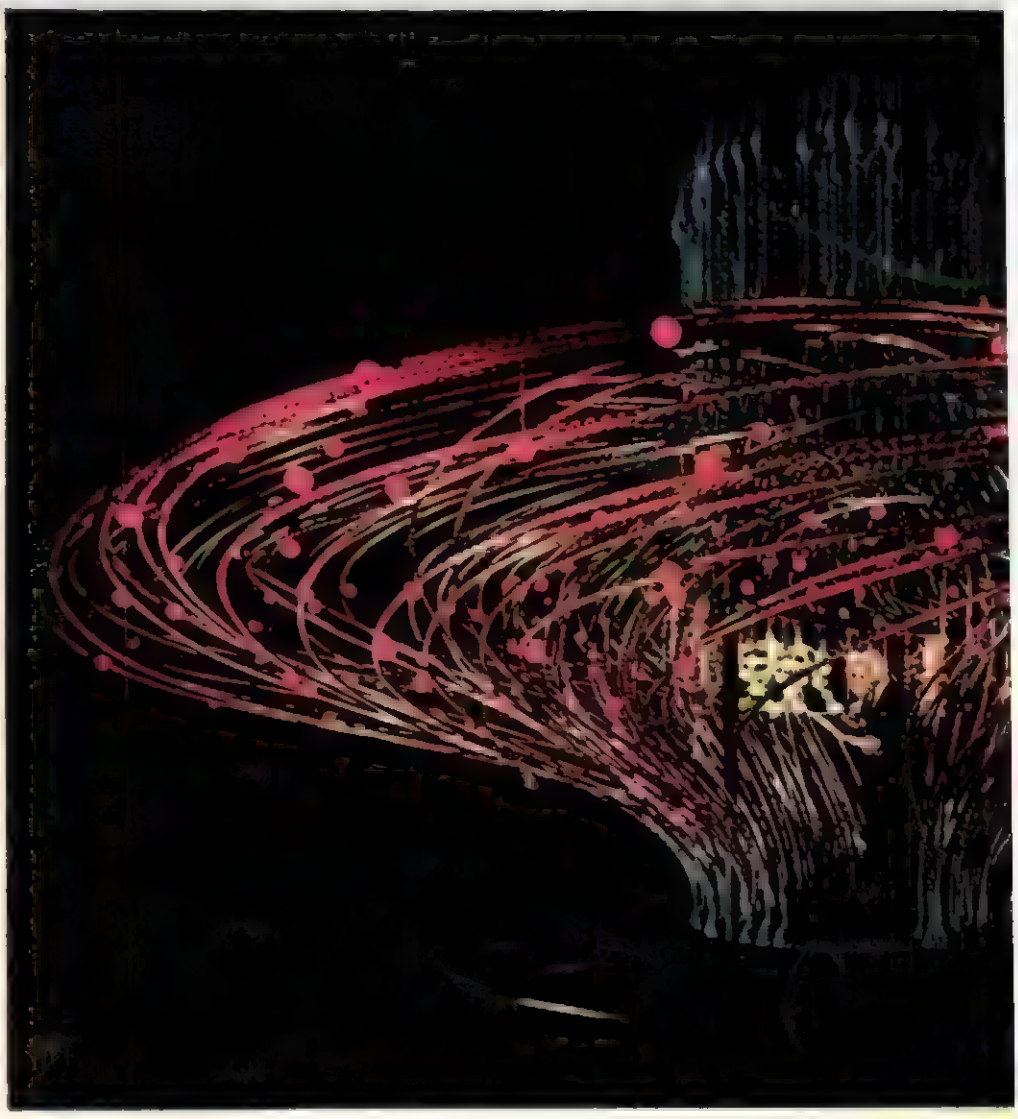

Bacteria Escherichia Coli, care apare aici mărită (în dreapta, sus) într-o uriașă «farfurie» de laborator, a furnizat una dintre materiile prime indispensabile (o enzimă) pentru sinteza în laborator a unor acizi nucleici infectanți.

Acest model gigant al unei gene (parte componentă a acidului nucleic și purtătoare a caracterelor ereditare), dincolo de valoarea sa pur științifică, capătă semnificația unui simbol: pentru prima dată omul pătrunde în intimitatea laboratorului vieții.

Iată o «felie» de virus care revelează simplicitatea construcției acestor particule aflate la granița dintre lumea vie și cea moartă. În centru (colorat în roșu), simburele de acid nucleic ADN înconjurat de o cămașă proteică cu ghimpi, la rîndul ei protejată de un strat de grăsime. (Desigur, comparațiile sînt pur convenționale.)

VIAȚA ÎN EPRUBETĂ? NU ÎNCĂ. DAR...

— de vorbă cu doctor docent Radu Portocală despre unele cercetări românești asupra acizilor nucleici —

Dintre substanțele organice cunoscute pînă acum, acizii nucleici dețin cel mai mult atenția cercetătorilor din variatele domenii ale biologiei. Faptul este motivat de rolul hotărîtor pe care acești compuși îl dețin în sinteza proteinelor și transmiterea caracterelor ereditare, precum și în infectivitatea virusurilor. Cercetările fecunde ale doctorului docent Radu Portocală și ale colaboratorilor săi de la Institutul de inframicrobiologie al Academiei au adus o contribuție de seamă în acest domeniu, concretizată în peste o sută de lucrări publicate în țară și străinătate.

La rugămintea noastră, d-sa ne-a împărtășit cîteva dintre rezultatele obținute de români în acest fascinant domeniu al microbiologiei.

— Problema acizilor nucleici — fără de care nu se poate vorbi de existența materiei vii — constituie principala preocupare a secției noastre din Institutul de inframicrobiologie. Voi menționa cîteva rezultate interesante la care am ajuns.

Astfel noi am arătat, împreună cu V. Boeriu și I. Samuel, că nu numai acizii ribonucleici izolați din virusuri simple, mici, sînt infectanți, așa cum demonstrează cercetătorii străini, ci și cei proveniți din virusuri mult mai complexe și mai voluminoase. De asemenea, am putut dovedi că nu numai ARN reprezintă suportul material al infectivității virusurilor, ci și celălalt acid nucleic, ADN. Din experiențe a reieșit că ADN poate, cînd este introdus într-o celulă «sensibilă», să provoace boala caracteristică virusului întreg.

Pe acest drum, de dezlegare a enigmelor vieții, se înscriu și lucrările noastre care au încercat să precizeze mecanismul sintezei acizilor nucleici în interiorul celulei și experiențele de sinteză a acestor compuși in vitro, în afara organismului. În adevăr, împreună cu I.Samuel, L.Popa, A. Morfei și M.Popescu, am reușit să obținem prin biosinteză enzimatică — în afara celulei — doi acizi nucleici infectanți.

Am dovedit astfel, pentru prima oară, că se pot sintetiza acizi nucleici virali în afara celulei vii. În experiența noastră am întrebuințat un extract obținut din celule tumorale de șoarece, celule în care sinteza acizilor nucleici se desfășoară foarte intens și în care enzimele necesare erau prezente în cantitate mare. În reacție am introdus apoi anumite substanțe chimice, sursa de energie, și «cărămizile» (baze purinice și pirimidinice) din care aveau să se sintetizeze noile molecule de acizi nucleici, identice cu cele adăugate ca «model». Modelele erau reprezentate de un ARN și ADN, ambii infectanți, extrași din două virusuri diferite.

Experiența a evidențiat că modelele de acizi nucleici au imprimat caracterul lor și au «obligat» reacția să decurgă într-un anumit fel. S-a obținut astfel, după numai 6 ore, sinteza unor noi molecule, înzestrate cu proprietăți identice cu cele ale modelului și care au determinat același tip de infecție.

Obținerea în eprubetă a unor acizi nucleici virali trebuie considerată ca o încununare a eforturilor îndelungate ale numeroaselor echipe de cercetători din toată lumea. Este evident că ultimele descoperiri în acest domeniu — la care se fac referiri în paginile de față — deschid noi perspective spre realizarea pe cale artificială a acestui edificiu unitar și armonios care se numește viață.

«ZESTREA» EREDITARĂ A ÎNTREGII OMENIRI — ÎNTR-O PICĂTURĂ DE APĂ

Acizii nucleici ai unei celule sexuale umane au un volum de aproximativ 1/4 μ(1/1 000 mm^3) cu o greutate de 4.10^{-12} g. Raportînd acest conținut la cele trei miliarde de oameni care reprezintă populația planetei noastre, și repartizîndu-l în cei doi gameți necesari fecundației, rezultă că volumul total al acizilor nucleici, conținut în aceste celule, este de 2,4 mm^3, iar greutatea lor de 24 mg. Așadar, baza materială care asigură transmiterea informației genetice pentru trei miliarde de oameni este egală cu volumul unei picături de apă.

SURPRIZELE SÎNT ABIA LA ÎNCEPUT!

Profitînd de o scurtă vizită în țara noastră a reputatului om de știință sovietic prof T.I.Tihonenko, l-am rugat să ne vorbească despre cercetările de dată foarte recentă întreprinse de d-sa în cadrul Institutului de virologie «Ivanovski» din Moscova, care au dezvăluit aspecte nebănuite ale acizilor nucleici. Se deschide astfel un nou capitol de biochimie, cu implicații încă greu de precizat, și care — împreună cu experiențele realizate pe alt plan, în domeniul sintezelor virale — dovedește cît de complexă și plină de surprize este lumea virusurilor, de la care microbiologii așteaptă dezlegarea poate a însuși misterului vieții...

*

Ce este virusul din punct de vedere chimic? El se compune în principal din acid nucleic și proteină. Reprezintă oare particula virală o simplă sumă — ca să spunem așa — a proprietăților celor doi componenți? Problema depășește cu mult granițele inframicrobiologiei și ale medicinei propriu-zise (eu însumi nu sînt medic, ci biochimist) și constituie o parte a unei

(Continuare în pag 14)

foarte largi probleme de biochimie, care abordează complexele de acizi nucleici și proteine în diferite sisteme, precum și acțiunea asupra lor a mediului înconjurător. Și cu aceasta intrăm, de fapt, în miezul mecanismului celulei, al vieții...

Acum vreo zece ani Watson și Crick au primit Premiul Nobel pentru cercetările lor care au dus la evidențierea structurii acizilor nucleici și, respectiv, a «codului genetic», a informației genetice pe care aceștia o cuprind. Lucrările lui Watson și Crick au reprezentat un uriaș pas înainte în înțelegerea mecanismelor intime ale celulei. Cei doi savanți au elaborat un model al acizilor nucleici, care a găsit ulterior noi și strălucite confirmări. În răstimpul scurt de la publicarea rezultatelor lor a fost greu de imaginat un model diferit.

S-a ivit însă, pe parcurs, o problemă interesantă. Biochimiștii, chimiștii și biofizicienii au studiat acizii nucleici și proteinele în soluție, luate izolat, și după o muncă stăruitoare au reușit să le determine proprietățile. Dar oare aceste proprietăți rămîn identice cînd cei doi compuși sînt considerați nu izolat, ci împreună, așa cum se află ei și în lumea vie? La Institutul de virologie «Ivanovski» din Moscova noi am reușit să stabilim pentru prima oară, în mod incontestabil, că aceste proprietăți se schimbă în noile condiții, că, de pildă, configurația macromoleculară este alta ș.a.m.d. Această descoperire deschide o nouă pagină în biochimia compușilor vii. Pentru a întrebuința o expresie plastică, aș spune că am lansat — cu cele mai moderne mijloace de investigație — un atac concentric. Am studiat proprietățile optice ale acizilor nucleici, de pildă prin spectrofotometrie, am stabilit reactivitatea la cele mai diverse substanțe etc.

În cercetarea noastră am utilizat și un aparat-model unic în lume, pe care l-am creat împreună cu fizicienii institutului nostru: un fotometru cu raze ultraviolete cu sferă integrată, care captează lumina în cele mai bune condițiuni. Sigur, acest aparat a costat 100 000 ruble (aproape un milion de lei). Dau această cifră pentru a ilustra complexitatea cercetării științifice moderne, eforturile materiale (fără a mai vorbi de cele intelectuale) pe care ea le reclamă, precum și noile «dimensiuni» ale colaborării dintre biologi și fizicieni.

Concluzia, oarecum spre surprinderea noastră, a fost categorică: acidul nucleic se comportă într-un mod dacă este luat izolat, și în alt mod dacă este studiat în conexiune cu proteinele.

Ulterior, și independent de noi, la rezultate similare au ajuns și profesorul Bendet de la Departamentul de biofizică al Universității din Pittsburgh și dr. Maestri de la Universitatea din California, înveder ind astfel fertilitatea noii direcții de cercetare.

Începutul l-au făcut biochimiștii. Acum e rîndul fizicienilor și chimiștilor să persevereze pe acest drum și să depășească stadiul pur fenomenologic în care ne aflăm. Sîntem doar la începutul acestui nou capitol de biochimie și de aceea este greu să-i descifrăm toate implicațiile. Este clar însă că el adîncește cunoștințele noastre despre particula virală, pe care învățăm s-o privim dintr-un unghi nou. Vom putea dispune deci de noi arme de luptă împotriva virusurilor și a bolilor virale — cei mai perfizi dușmani ai omului. Dar interesul nu se limitează nici pe departe la sfera terapeuticii. Înțelegînd tot mai profund structura și comportarea acizilor nucleici în mediul lor natural, ne apropiem tot mai mult de înțelegerea funcționării celui mai perfecționat «mecanism» creat vreodată: mașina omenească.

Interviu realizat de L. NIȚESCU

Un test concludent întocmit de specialiștii Ministerului Industriei Alimentare cu privire la forța de atenționare diferențiată la diverse genuri de reclamă tipărită.

RECLAMĂ ȘI PSIHOLOGIE

de C. ZAHIRNIC

În zilele noastre nimeni nu se mai îndoiește că reclama este o acțiune de capitală însemnătate în procesul de desfacere a bunurilor de consum; că ea afectează nu numai comerțul, ci și dezvoltarea posibilităților tehnice de producție a mărfurilor.

Reclama s-a născut o dată cu procesul de vînzare-cumpărare, cînd producătorul era obligat să-și laude marfa sa, strigîndu-i în gura mare calitățile pentru a atrage pe cumpărători. Originea cuvîntului trebuie căutată în latinescul *clamo*=a striga.

De la acest sens ultrasimplist, reclama din zilele noastre — element determinant în luarea unei decizii în materie de achiziționare de mărfuri — devine un obiect de studiu al *psihologiei*. Într-un sens restrîns, reclama ar putea fi definită ca un mijloc de vehiculare de informații cu privire la însușirile mărfurilor pe care le desfacem. Informațiile comerciale fiind transmise sub forma unor stimuli mai ales vizuali sau auditivi, multă vreme s-a pus accentul pe calitățile de perceptibilitate ale acestor stimuli (sunete, prezentări vizuale) insistîndu-se, potrivit datelor psihologiei generale, asupra intensității, frecvenței, izolării, diferențierii cromatice a stimulilor etc. Comportamentul uman nu se reduce însă la o simplă reacție, la un răspuns uniform, la acțiunea de stimulare a organismului.

Experimental, s-a dovedit că factorii subiectivi sînt adesea mai importanți decît cei obiectivi. Astfel, în materie de bunuri alimentare, unele anchete din S.U.A. arată că cea mai mare influență asupra cumpărătorului este exercitată de părerile prietenilor; în Franța, deservirea și sistemul de acordare de bonificații din magazine se situează pe locul întîi în determinarea deciziei de achiziționare a unui bun alimentar; la noi, cercetările recente au indicat că, în stadiul actual, influența familiei este predominantă.

Aceste diferențieri care se referă mai ales la cumpărătorul de sex feminin — marea majoritate a clientelei de bunuri alimentare (datele, desigur, se pot schimba, dacă includem diferențele de sexe, vîrstă, profesie, localitate etc)— sprijină ideea că în materie de reclamă nu există metode general valabile pentru toate bunurile de consum și pentru toate grupurile de oameni; există numai indicații ale căror efecte trebuie cercetate incontinuu în mediul social respectiv.

Pornind de la aceeași idee, trebuie subliniat și faptul că avînd în vedere scopul reclamei (capacitatea ei de convingere în luarea unei decizii) nu trebuie să confundăm valoarea reclamei — cum se face adesea — cu tehnica ei de realizare. O seamă de experiențe au arătat că unele reclame, apreciate ca valoroase de către artiști-graficieni, nu întruneau și sufragiile cumpărătorilor care erau atrași de prezentări mai puțin reușite artistic dar care le stîrneau curiozitatea sau răspundeau unui interes personal.

Interesante au fost unele acțiuni de investigație întreprinse de specialiștii Ministerului Industriei Alimentare demonstrînd ce departe merge subiectivismul cumpărătorului. Iată o experiență: un grup de consumatori (care se considerau cunoscători în materie de conserve de pește) au degustat conserve de heringi și macrouri produse la Tulcea dar care le-au fost prezentate ca produse străine. Toți, fără excepție, le-au calificat ca excepționale. Aceloași persoane li s-a prezentat un produs din import (macrouri), dat drept produs al fabricii din Tulcea. Au fost găsite ca inferioare, «incomparabile cu primele»... Evident, nu putem judeca lucrurile acestea numai prin admiterea unor prejudecăți. Trebuie să ținem seama și de un element foarte cunoscut în psihologia reclamei: acela al *creditului* de care se bucură unele produse, firme producătoare etc., credit dobîndit în urma unei serioase informații a cumpărătorului în legătură cu calitățile produsului respectiv, iar creditul se obține desigur printr-o muncă îndelungată de producție calitativ constantă și printr-o individualizare a întreprinderii și a produsului. De aci concluzia: a face reclamă pentru produsele necorespunzătoare calitativ este o greșeală și o irosire de fonduri, a introduce produse noi sau greu vandabile de calitate, constituie un obiectiv pentru reclamă.

Fără îndoială, o discuție în legătură cu aspectele psihologice ale reclamei implică abordarea și a altor probleme de seamă: rolul reclamei în formarea gustului publicului, cercetarea comparativă a diverselor tipuri de reclamă (afiș, ziar, revistă, panou, radio, televiziune, ambalaje etc.) și multe alte aspecte. Ne oprim însă aici, subliniind doar ideea principală că, departe de a fi doar o tehnică, reclama constituie o problemă de cercetare științifică a reacțiilor consumatorilor, a situației economice, a posibilităților de producție și a pieței de desfacere.

tv

PLEDOARIE PENTRU CULTURĂ (I)

mistica „farfuriilor zburătoare"

Nici o legătură între cronica de față și emisiunea al cărei titlu l-a împrumutat. Emisiunea a fost o dezbatere despre viitoarea organizare a învățămîntului. Cronica încearcă să fie ceea ce spun cuvintele titlului.

Cu ce poate începe pledoaria pentru subsumarea programelor de televiziune necesității de a contribui la lărgirea orizontului cultural al telespectatorilor? Și, în definitiv, e necesară oare o asemenea pledoarie? Nu e de la sine înțeles că acesta este rostul esențial al mai tuturor emisiunilor? Întrucît la răspunsul la ultima întrebare e destul de greu de precizat în ce măsură se apropie realitatea de obiectivul ideal, să abordăm problemele sistematic.

Așa cum, în medicină, principiul de bază este «primum non nocere», adică în primul rînd să nu faci vreun rău bolnavului, în materie de răspîndire a culturii cea dintîi poruncă este să nu dezinformezi, să nu te faci vinovat de propagarea confuziilor, a ideilor false, a prejudecăților sau superstițiilor. Se știe că, paralel cu dezvoltarea științei, în umbra ei înfloresc buruienile unei mistici pseudoștiințifice. Cu cîteva decenii în urmă, de pildă, psihologia a început să investigheze domeniul inedit al subconștientului. În jurul noii psihologii au apărut de îndată excrescențe monstruoase: parapsihologia, spiritismul, teoriile despre «materializarea sufletelor», despre reîncarnare etc. Își recrutau aderenții mai ales dintre oameni care, lipsiți de o bază temeinică de cunoștințe, se cutremurau superstițios în fața a ceea ce aflau despre noile descoperiri. Se dezvolta o nouă religie care, ca orice religie, își avea «miracolele» și «probele» ei: fantomele erau fotografiate, spiritele se manifestau în prezența unor martori obiectivi și așa mai departe. Mijloacele de comunicare în masă fiind însă infinit mai puțin dezvoltate decît astăzi, fenomenul s-a circumscris de la sine, n-a căpătat aspecte de psihoză colectivă.

În zilele noastre, cuceririle cosmonauticii sînt înconjurate de un halo mistic propriu. Pretutindeni, oamenii «văd», «fotografiază», «pipăie» «farfurii zburătoare», uneori fac chiar călătorii edificatoare într-un vehicul extraterestru. Publicul începe să se împartă în cei ce «cred» și cei ce «nu cred» în realitatea misteriosilor mesageri care, de data aceasta, nu mai sînt «de pe lumea cealaltă», ci, mai modern, «din alte lumi».

Prezentînd extrem de clar și succint datele fundamentale ale problemei, profesorul Călin Popovici a făcut partea cuvenită diverselor fenomene fizice, confuziilor posibile, pornind de la aparate de zbor obținute sau de la alte obiecte confecționate de mîna omului, iluziilor optice, mistificărilor deliberate și eventualei existențe a unor fenomene naturale deocamdată necunoscute. El a exclus însă, fără drept de apel, ipoteza unor vizitatori extratereștri. Este o certitudine științifică la îndemîna oricărui absolvent de școală medie că, destul de aproape pentru a ajunge pînă la noi nu trăiesc ființe care să ne poată vizita și că, de acolo de unde ar putea să trăiască asemenea ființe, legile fizicii (identice pentru întreg universul) nu le îngăduie să ajungă pînă la noi. În ciuda ambiguității sale voite, documentarul american prezentat după expunerea profesorului Călin Popovici demonstra de fapt, destul de clar, același lucru: nu sîntem încă în măsură să explicăm totul, dar ceea ce pare încă inexplicabil își va găsi în cele din urmă o explicație firească.

Așadar, totul e în perfectă regulă. Intervenind în febrila dezbatere în jurul «farfuriilor zburătoare», televiziunea ne-a oferit punctul de vedere al logicii științifice. Și-a făcut, așadar, datoria primordială de a combate cea mai «en vogue» manifestare a obscurantismului deghizat în toga științei.

Numai că... Numai că, înainte cu cîteva săptămîni de Teleenciclopedia care a cuprins acest program demistificator, o emisiune cu mai mulți telespectatori, și anume «Magazin 111», a abordat problema cu o supărătoare lipsă de răspundere. Într-un amplu interviu cu aură savantă, un cunoscut autor de «science-fiction» sau, cum i se spune la noi, literatură științifico-fantastică, a expus necritic argumentele curente ale preoților cultului «farfuriilor zburătoare». Nu deranjează cînd într-un roman de aventuri sau într-un serial de ficțiune (Val-Vîrtej) apar farfurii sau castroane umplute cu emisari ai cosmosului. Copiii noștri sînt prea evoluați pentru a aștepta cu adevărat să se întîlnească pe stradă cu zînele din basmele clasice sau cosmice. Dar hotarul dintre știință și ficțiune trebuie păzit cu strășnicie. Scriitorul amintit și-a încheiat expunerea cu cuvintele: «Personal, sînt convins că farfuriile zburătoare sînt nave extraterestre. Asta are aparența unei informații obiective, nu a unei fantezii artistice. Gîrul televiziunii (al cărei reprezentant departe de a formula vreun obiecție a părut convins și el) constituie o circumstanță agravantă.

Televiziunea nu trebuie să uite niciodată imensa responsabilitate pe care i-o conferă încrederea publicului în cuvîntul ei. Există fantasmagorii, iluzii, mituri cu care nu are dreptul să cocheteze.

Felicia ANTIP

expoziția LUCIAN GRIGORESCU

De doi ani, de cînd pictorul Lucian Grigorescu nu mai este printre noi, peisajul bucureștean a pierdut una dintre figurile sale cele mai pitorești. Un om voinic, cu o siluetă masivă dar foarte mobilă, cu o figură dominată de ochi pătrunzători, care puteau fi severi sau de o maliție dispreţuitoare, îmbrăcat fără căutare dar totdeauna cu un accent de cochetărie — o cravată, un fular colorat, o batistă explodînd alb în buzunarul hainei —, și vorbind mult și tare, pasionat uneori pînă la vehemență.

Se născuse sub cel mai strălucitor soare al țării, în Dobrogea, regiune căreia, prin pînzele ce le va picta acolo mai tîrziu, îi va aduce un nepreţuit omagiu. Studiile de specialitate le-a făcut cu intermitențe — și din cauza primului război mondial — tatonînd mereu în căutarea unui drum. Abia la primul contact cu arta franceză l-a găsit sau, mai bine zis, a găsit cheia către acea cale rîvnită. În rigoarea și evidența raționamentului plastic cézannian a aflat explicația distribuirii volumelor în spațiu, iar din lucrările de atunci ale lui Derain, curajul de a-și căuta forma de exprimare în orice școală sau curent, cu condiția să fie aceea care i se potrivește și pe care o poate transmite cu mijloacele artistice cele mai alese.

Astfel, Lucian Grigorescu, scurt timp după ce a învățat să discearnă și să redea volumele din natură, a început să analizeze fiecare element, suprafață cu suprafață, examinînd totul în spiritul impresioniștilor. Temele la care se oprea erau supuse examenului coliziunii dintre ele și lumina puternică a soarelui. Din acest contact brutal, toate asperitățile se vor topi, formele vor pierde din geometria lor și totul se va transforma într-o suprafață de lumină vibrîndă, de o tonalitate argintiu-aurie, prețioasă, de o mare strălucire.

Este epoca cea mai fericită a creației lui Lucian Grigorescu, pe care marea expoziție retrospectivă de la Muzeul de artă al Republicii Socialiste România o ilustrează pe deplin. Sînt anii mulți petrecuți într-un pitoresc sat de pe coasta Mediteranei, unde pictorul a găsit lumina care era pentru el totul, poezia locului, temperamentul prietenesc și dur totodată al localnicilor, temperament ce i se potrivea atît de bine. Seria mare de peisaje din Cassis este întreruptă, uneori, doar de călătoriile la Paris, de unde s-a întors într-o zi cu o imagine a Catedralei Nôtre-Dame demnă de a sta alături de cele cîteva celebre serii de catedrale semnate de Monet sau Sisley. Este epoca celui de-al treilea deceniu al veacului nostru, timp în care Lucian Grigorescu, datorită unor similitudini de înțelegere a motivului, se situează în spiritul impresionist; însă formația sa, tributară lui Cézanne îl va împiedica să dizolve formele, atras doar de jocurile mirifice ale razelor solare. În pînzele acestei epoci, artistul a pus toată volubilitatea sa, conversația sa spumoasă și spectaculoasă, punctată de expresii colorate, abundentă, pasionată. În ei recunoaștem pe magicianul care se cheltuiește pe scenă pentru ca apoi, ajuns acasă, oboseala să-l facă a scădea tonul și a găsi răgazul să întîrzie asupra lucrurilor, căutîndu-le sensurile în adîncime. Această «întoarcere acasă» este epoca ultimelor decenii, în care planurile încep să fie mai mari, trasate cu apăsări viguroase de pensulă, mai colorate, mai discontinue, față de ansamblurile omogene de lumină pictată înainte. În aceste ultime două decenii pînzele lui Lucian Grigorescu sînt parcă ale altui om. Pe suprafețe mari, peisaje panoramice, întinse, sau păduri văzute frontal, sînt pictate cu o mînă mai grea, cu o pensulă ce zăbovește mult o dată așezată pe pînză, ce nu mai saltă alert îndată ce a atins pînza cu un strop de culoare.

Privită în ansamblu, opera lui Lucian Grigorescu înscrie în istoria artei românești o pagină dintre cele mai frumoase; pentru că este scrisă în cea mai autentică fervoare impresionistă, în limba marilor creații ale artei europene interbelice.

Radu IONESCU

Lucian Grigorescu: Portret de tînără.

Lucian Grigorescu: Curcan.

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● **2 683 de femei tinere au dispărut în mod misterios, în Franța, în cursul anului 1966. Toate cercetările poliției franceze de a lămuri aceste cazuri stranii de dispariții au rămas pînă azi fără rezultat.**

● **Cea mai mare colecție de fluturi din lume, conținînd sute de mii de exemplare din toate regiunile globului, a fost vîndută la o licitație care a ținut 3 zile în șir la hotel Drouot din Paris. Colecționarul, Eugène Le Mouit, reușise, printre altele, chiar să dreseze unele specii de lepidoptere — lucru nemaiîntîlnit pînă acum.**

● **Să stea timp de 70 de ore cu picioarele goale într-o groapă plină cu șerpi veninoși — iată ce și-a propus rhodesianul John Weissman ca record «original». N-a reușit să stea chiar 70 de ore. A abandonat fiindcă nu se putea odihni patul pe care și-l pregătise pentru culcat fiind veșnic ocupat de cobre și vipere.**

● **Știați că există și un «rege al nasurilor»? Gloria lui Cyrano de Bergèrac a trecut asupra măcelarului italian Livio Tencati, care posedă un nas lung de 7,5 cm și lat de 5 cm.**

—Iubito, am și eu visul meu. Nu mă las pînă nu-mi bag botul într-o farfurie... zburătoare!

AL. CLENCIU

FLACĂRA VARIETĂȚI

Colierul de perle

„MICUȚA PUBLICITATE"

FĂRĂ PRETENȚII

«**ANGAJĂM** secretară care să arate ca o femeie, să judece ca un bărbat, să fie manierată ca o lady și să muncească ca un cal».

CURAJUL, MAI PRESUS DE ORICE

«**ASOCIAȚIA** arbitrilor de fotbal caută bărbați care nu știu ce-i frica, cunosc jiu-jitsu, se pricep la îmblînzirea fiarelor sălbatice și nu sînt înșurați».

PE MĂSURĂ..

«**STENODACTILOGRAFĂ** începătoare caută patron cu defect de vorbire».

CARE TIMP LIBER?

«**CAUT** femeie la copil pentru jumătate de zi, să știe să spele, să taie lemne, să facă cumpărături și în timpul liber să croșeteze sau să tricoteze».

CU ACCENT

«**PREDAU** limba engleză cu accent străin» («Morning Post»).

JUMĂTATE PENTRU PATINAGIU...

Patinajul împlinește în curînd o sută de ani de la apariția lui pe meridianele lumii, ca sport de amatori, iar la noi aproape nouăzeci de ani. Vorbind despre introducerea sa în România, ziarul «Sportul» din ianuarie 1880 publica următoarele: **«Cine, în iarna aceasta, mergînd pe lacul Cișmigiului, nu a admirat acel tablou, unde doamne, domnișoare și domni, patinînd, se întreceau prin figuri ce făceau pe ghiață? Sîntem veseli că a început a prinde rădăcini la noi această instituțiune care pe lîngă plăcerea și mulțumirea ce produce, este unul din exercițiile salutare corpului»**.

O mențiune oficială a existenței patinajului la noi o găsim în contractul încheiat de primăria Capitalei, la 1879, pentru concesionarea gheții din lacul Cișmigiu: **«jumătate fiind pentru patinagiu și jumătate pentru tăiere și depozitare, ca să se acopere nevoile de vară ale orașului»**. În 1895 primăria încheia un alt contract, în care era menționată și darea în folosință a unui **«pavilion de patinagiu, mare, cu 7 uși, 6 ferestre obișnuite și 12 mai mici»**. Cine intra atunci pe lac, cu patinele, plătea concesionarului un leu, iar privitorii, care se desfătau urmărind mai ales cum cad începătorii și ascultînd valsurile intonate de muzica militară, erau taxați numai cu 50 de bani.

Ion MUNTEANU

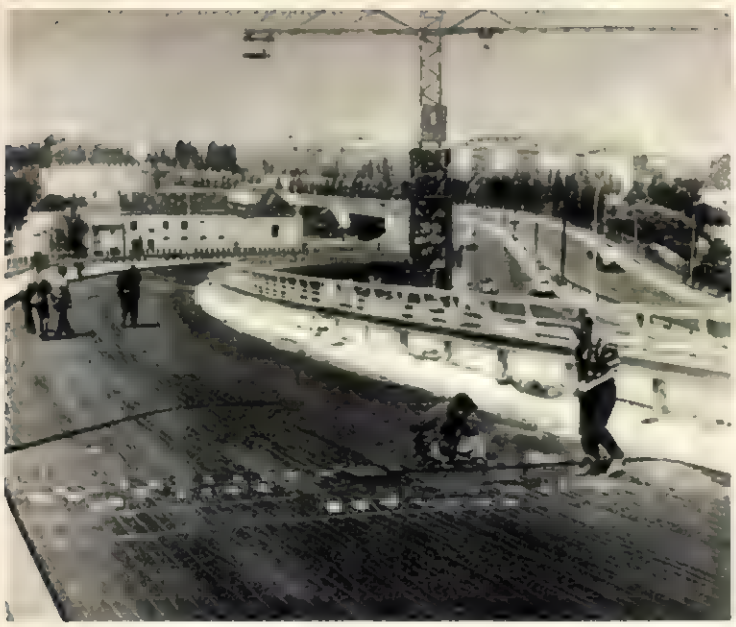

ANTIPOLEI

Rampa de schimbare de direcție de pe șoseaua care părăsește Parisul prin «Poarta Italiei» este supusă unor lucrări de mare importanță pentru circulație: se montează o rețea de rezistențe electrice, care vor fi acoperite ulterior cu beton. Legate la un circuit electric dirijat de un creier electronic cu funcția de termostat, rezistențele vor împiedica formarea poleiului în timpul iernii.

cuvinte încrucișate

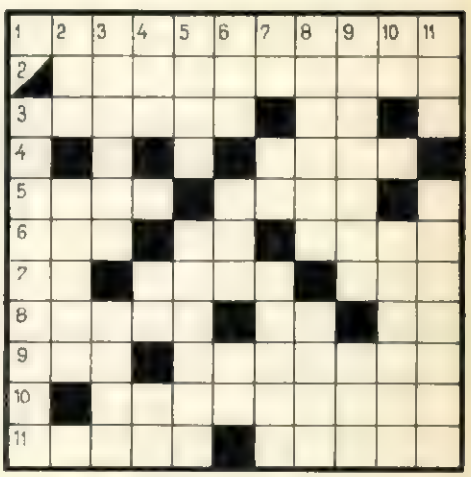

FALS TRATAT DE AUTOMOBILISM

ORIZONTAL: 1) SCHIMBĂTOR... 2) ...DE VITEZĂ. 3) ARC — Bir! 4) SĂ SE FACĂ... UN AUTOMOBIL (în vechea și în noua Italie!). 5) POMPĂ — EXISTĂ ȘI UNUL AUTOMOBILISTIC. 6) AUTOMOBIL VĂZUT DIN SPATE... — Abis! — Riu în Alpi. 7) Cuib! — Vers — Unde (reg.). 8) CÎȚIVA KILOMETRI — Postal! — Cesiu. 9) CUREA — BLOCAT PE O ȘOSEA NOROIOASĂ. 10) VOLANT (pl.). 11) ATAȘ... A — CALE DREAPTĂ (fig. masc.).

VERTICAL: 1) A REPARA. 2) MARCATE PE CEASUL DE BORD — VERDE LA SEMAFOR. 3) INSTRUCTOR — RAȚIUNEA EȘAPAMENTULUI (pl.). 4) PREFIX LA... CAI-PUTERE — Șah la margine! — ÎN PLIN DEBREIAJ! 5) LIȚĂ — A REDUCE VITEZA. 6) Institutul de documentare tehnică — PUTEREA MOTORULUI — Acar! 7) Conjuncție — Fel! — PORTBAGAJ. 8) CAMERA VECHE — DISTRIBUIE AUTOMOBILE. 9) FĂCUT DE TOBĂ — PANTĂ MICĂ (reg.). 10) ÎN MOTOR! — ACȚIUNEA OCHILOR DE PISICĂ (pl.). 11) BARĂ — CAUCIUC.

Dr. Dorel ȘOR

Cuvinte mai puțin cunoscute: MOLL, IUA, LOG, REC.

PENTRU OCHII TĂI FRUMOȘI...

O casă de modă londoneză, cu emblemă pariziană, propune onor clientelei feminine îmbogățirea modei de primăvară și de vară cu aceste podoabe pentru păr și degete (sînt scutite, nu se știe de ce, doar degetele mari). După cum se spune, noua modă ar scoate în evidență frumusețea ochilor. O fi!...

MĂIESTRIA SE CULTIVĂ

Spre a-și păstra dexteritatea, bărbierul Neville Gowland din Sydney (Australia) își face lunar antrenamentul bărbierind un... balon, pe care — după ce i-a pictat ochi, nas, mustăți și barbă — îl săpunește și îl face, cum spun profesioniștii briciului, «ca-n palmă»! Spre onoarea iscusitului Figaro contemporan, balonul încă n-a pocnit.

CÎND FIARELE JUNGLEI DEVIN STARURI DE CINEMA...

Cine spunea că fiarele junglei nu cunosc sentimente omenești? Tigrul Bengal este, precum se vede, o persoană plină de tandrețe.

Rusian ne zîmbește gentil, parodiind parcă răgetul moale și morga atotștiutoare ale confratelui său mai vîrstnic de pe emblema casei de filme «Metro Goldwin Mayer».

Fotoreportaj de Sanda FAUR (text) și S. STEINER (fotografii)

La început, puii de lei se răsfață ca pisoii, te privesc cu ochi dulci, înțelegători, și se instalează cuminți, cînd le ceri, în pătucul de lemn. Așa să fie oare? Să nu uităm însă că leișorii de față sînt persoane școlite: ei și-au făcut cursul elementar la exigența școală a Lidiei Jiga.

Aruncat în groapa cu lei, Orfeu a potolit apetitul fiarelor înfometate scoțînd din liră dulci și amețitoare sunete. Să-i recunoaștem deci domniei-sale meritul de a fi primul mare dresor care a înțeles că sălbăticiei fiarelor nu i se poate opune cu eficiență decît forța spiritului omenesc. Și chiar dacă lira lui Orfeu a fost de mult atacată de uzură morală, chiar dacă dresorii de azi manevrează nu simțul muzical, ci reflexele condiționate ale leilor, oamenii nu încetează să se minuneze văzînd, față în față, omul și fiara. Filmul documentar al Studioului «Al. Sahia», film pe care îl realizează în prezent regizorul Ladislau Karda despre marea artă a dresurii, urmărind în special pe Lidia Jiga și pe ferocii ei amici necuvîntători, ne ajută din nou să ne minunăm, dar să și înțelegem: să înțelegem cum se pecetluiește această stranie prietenie, cum reușește inteligența omenească să înfrîngă forța bestială și să și-o aservească. E, în general vorbind, o lecție utilă... pe care urmărit-o pe peliculă și fotoreporterul nostru, împărțind frățește cu cineaștii riscul de a filma staruri aduse cu sacrificii din inima junglei...

N-aş spune că operatorul Francisc Patakfalvi s-a simţit foarte la îndemînă sub privirile de star răsfăţat ale leoaicei Lorita. Deşi, pînă la urmă, fiarele s-au învăţat cu reflectoarele şi camerele de luat vederi, iar cineaştii cu tableturile artiştilor necuvîntători ai circului.

Eternul feminin: Lorita a descoperit marea voluptate de a se privi în oglindă. În timp ce Ruslan dovedeşte, ca orice bărbat serios, destulă indiferenţă faţă de înfăţişarea lui exterioară: caracterul contează, nu ştim noi?

(Continuare în pag. 21)

• memento •

cinema

Raffaella Carra

● **Sfîntul la pîndă.** Cineaștii se joacă cu inimile spectatorilor. După dispariția lui Roger Moore iată-l pe Jean Marais, cu farmecul său știut, venit să aline unele doruri. Îl ajută regizorul Christian Jaque («Fanfan la Tulipe», «Laleaua neagră») cu umorul său elegant, dar nu de zile mari de data aceasta. În alte roluri: Henri Virlojeau, Danielle Evenou, Raffaella Carra, Dario Moreno.

● **Muzicantul.** Coproducție bulgaro-americană. Cîteva din rețetele de minimă rezistență ale comediei muzicale americane transplantate fără nici o noimă în mijlocul unei istorioare care vrea să semene a basm, dar nu are nimic din grația acestuia. O regie de o maximă precaritate — Mandy Brown. Interpreți: Emmet Kelly, Burt Stratford, Katie Dunn, Mihail Mihailov, Oleg Kovacev.

● **Nu uita gara Lugovaia.** O reconstituire indemînatică, dar mai ales plină de căldură, a unei povești de dragoste simple, omenești, ca atîtea altele. Regia, Nikita Kurihin și Leonid Menaken (U.R.S.S.). În distribuție: Alla Cernova, Gheorghi Iumatov, Valentina Vladimirova.

● **Năică,** eroul primului nostru serial, ca să zicem așa, ne invită la o nouă întîlnire — **Năică pleacă la București.** Autoarea, Elisabeta Bostan, se dovedește consecventă cu sine însăși.

● Mari cineaști pe ecranele noastre: **Akira Kurosawa** («Cei șapte samurai»), **Alexandar Petrovici** («Am întîlnit țigani fericiți»), **Claude Lelouch** («Un bărbat și o femeie»), **Tony Richardson** («Tom Jones»), **Stanley Kramer** («O lume nebună, nebună, nebună»).

● **Actori care trebuie văzuți: Rita Tushingham** («Capcana»), **Bekim Fehmiu** («Am întîlnit țigani fericiți»), **Albert Finney** («Tom Jones»), **Toshiro Mifune** («Cei șapte samurai»).

carte

● **A treia Romă** — roman — de V.Em. Galan. Al treilea volum din ciclul «Contravizitele doctorului B.A.» (primele două **Zodia înstrăinării** și **Accidentul era inevitabil**). Amestec de fantezie și document istoric, paginile cărții relatează antrenant peripețiile unui aventurier de la începutul secolului al XVIII-lea, mînat de ambiția de a ajunge pe tronul țărilor românești (Editura pentru literatură).

● Nou roman al prozatorului Al. Simion, **Presimțirea zăpezilor,** își derulează acțiunea într-o exploatare forestieră din zilele noastre. Pentru numeroasele sale pagini în care oamenii trăiesc cu adevărat iar ritmul epic captivează, romanul merită a fi recomandat spre lectură (Editura cinematului).

● În colecția «Biblioteca pentru toți» au apărut **Caracterele,** unica dar celebra carte a marelui moralist Jean de la Bruyère (1645-1696), pătrunzător și spiritual observator al societății franceze contemporane lui (ediția primei ediții a cărții — 1688 — **Caracterele lui Teofrast, tradusă din limba greacă, împreună cu caracterele sau moravurile acestui veac,** ediție ce a fost mereu augmentată de scriitor cu prilejul unor noi imprimări). Traducere și note de Aurel Tita; traducerea **Caracterelor** lui Teofrast de Maria Marinescu-Himu; prefața de N.N. Condeescu.

● Tot în B.P.T. au apărut în două volume romanele: **Orașul cu salcîmi** și **Accidentul** de Mihail Sebastian (1907 1945)

● **Necesitatea artei** de E. Fischer (Cartea, semnată de un valoros om de cultură austriac, aduce în paginile ei considerații și aprecieri de fină și adîncă înțelegere a fenomenului artistic (Editura Meridiane).

● În Editura politică a apărut o interesantă carte de memorialistică. E vorba de **Pagini de jurnal** datorate lui Edouard Herriot (1872-1957), cunoscut om politic și de cultură francez. Memoriile lui Herriot cuprind trei părți: 1) Odinioară. Înainte de primul război mondial; 2) Odinioară. De la un război la altul 1914-1936, 3) Epilog 1940-1944. Ediția românească e constituită din ultimele două părți, acestea prezentînd, de fapt, cel mai mare interes. Mărturii ale unui participant la atîtea evenimente, **Paginile de jurnal** conțin numeroase date și aspecte inedite de istorie contemporană.

● În colecția «Cele mai frumoase poezii» au apărut **Poezii** de Paul Eluard (1895-1952) în traducerea avizată a poetului Virgil Teodorescu

● Masivul volum **Contribuții la istoria veche a României** de D.M. Pippidi (ediția a doua revăzută și mult sporită) strînge între copertele sale rezultatele unor răbdătoare și îndelungi cercetări ale documentelor scrise pe piatră, aflate în coloniile grecești de pe litoralul dobrogean al Mării Negre. Datorită acestor documente, după cum ne spune autorul «veacuri întregi din istoria pămîntului dintre Dunăre și Mare ne devin mai bine cunoscute, oameni și evenimente cîștigă în ochii noștri relief și precizie» (Editura științifică).

muzică

● Succesul incontestabil obținut de **Miriam Răducanu** și **Gheorghe Căciuleanu** cu ale lor recitaluri de dans modern a determinat să reapară pe estrada Casei de cultură a studenților cu un program de dansuri și improvizații coregrafice pe muzică de jaz, negroes spirituals, melodii cîntate de Ella Fitzgerald, Louis Armstrong, Adamo și alții (9 martie, ora 21).

● Program solemn la Filarmonica bucureșteană. Asigurîndu-și colaboratori de mîna întîi: soprana **Emilia Petrescu,** mezzo-soprana **Martha Kessler,** tenorul **Victor Popovici,** basul **Helga Bömches** și corul Filarmonicii (condus de **V. Pântea**), dirijorul **Mircea Cristescu** prezintă Missa în Si minor de Johann Sebastian Bach (9 martie, sala Aceneu).

● Concertul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii, condus de **Mihai Brediceanu,** cuprinde două lucrări din marele repertoriu universal: Concert nr. 3 pentru pian și orchestră de Ludwig van Beethoven (solistă, **Michèle Boegner** din Franța) și Simfonia fantastică de Hector Berlioz. Mai aculem lucrarea originală: Trei mișcări simfonice (imagini bucureștene) de Pascal Bentoiu (14 martie).

● Cu un interesant program de lucrări preclasice și clasice, mai rar interpretate la noi, se înfățișează publicului bucureștean Orchestra de cameră (fără dirijor) a Radioteleviziunii: Concertul în Do major pentru fagot și orchestră de Vivaldi (solist, **Emil Bîclea**), Passacaglia de Haendel, simfonia «Despărțirea» de Haydn, Concertul în Mi major pentru vioară și orchestră de J.S. Bach (solist, **Cozighian Varujan**) și Simfonia în La major de Mozart (10 martie, ora 11 — Studioul de concerte al Radioteleviziunii)

● După ce a interpretat rolul Radames din Aida, tenorul **Martin Ritzman** din R.D. Germană apare în Lohengrin de Richard Wagner, în compania lui Valentin **Loghin,** Elena **Dima,** Vasile **Barbieru** (de la Opera din Cluj), Zenaida **Pally** și Lucian **Marinescu.** La pupitrul dirijoral, **Mircea Popa** (9 martie — Opera Română).

● Douăzeci de ani în slujba Terpsihorei. **Elena Teodorescu,** prim-balerina a Operetei bucureștene, a împlinit douăzeci de ani de scenă, timp în care a jucat cam tot atîtea roluri în cele mai cunoscute operete, din care amintim: «Văduva veselă» de Fr. Lehar, «Vînătorul de păsări» de Zeller, «Secretul lui Marco Polo» de Fr. Lopez, «Culegătorii de stele» de Florin Comșel, «Prințesa circului» și «Contesa Maritza» (ultima premieră a teatrului din Splai), ambele de Kálmán.

Elena Teodorescu

disc

● «Discoteca pentru toți», care la un moment dat părea că se impotmolește a pornit-o la drum cu nădejde. Printre ultimele discuri reușite din colecție semnalăm pe cel cu «Recitalul de vioară Gaby Grubea»; în program muzică spaniolă: Sarasate, Manuel de Falla, Albeniz. La pian: Mariana Parnica. Prezentarea succintă și utilă: Meliné Poladian-Ghenea (ECC-930)

● Următorul număr apărut în «Discoteca pentru toți» prezintă amatorilor noștri de microdiscuri pe Mozart în interpretarea dirijorului C. Bugeanu la pupitrul Orchestrei simfonice a cinematografiei. Ascultați uverturile la «Răpirea din seraiu» și «Così fan tutte» (ECC-931).

● Simfonia nr. 9 în Mi minor «Din lumea nouă» a lui Antonin Dvořak ne este oferită de «Electrecord» după o înregistrare «Supraphon»-Praga și într-o interpretare prestigioasă (Karel Ančerl în fruntea Filarmonicii cehe) în allegro con fuoco, partea a IV-a a simfoniei, veți întîlni neasemuita măiestrie arhitectonică a lui Dvořak într-o foarte studiată și dinamică interpretare orchestrală (ECE-0314)

● Filarmonica de stat din Cluj are un cvartet de reputație: Ștefan Ruha (vioara I), Vasile Horvath (vioara II) Vasile Fülöp (viola), Iacob Dula (violoncel). În cele două cvartete de coarde ale lui Beethoven (nr. 4 în Do minor, și nr. 5 în La major) putem afla ce înseamnă elan și autenticitate interpretativă, stil, sentiment (ECE-0312)

plastică

● **Cenaclul cineretului** Uniunii artiștilor plastici — București. Expoziția de la Dalles — care cuprinde lucrări ale celei mai tinere generații — ar putea avea drept moto: «De unde venim și încotro ne îndreptăm?» O demonstrație a numeroase talente dintre care multe își caută cu fervoare și pasiune un drum, fără să ocolească incertitudinile începutului. Expun 136 de pictori și sculptori.

● **Gh. Ionescu-Sin** — pictură. S-ar putea vorbi în lucrările artistului de influențe care coboară din Derain, Dufy, sau (mai puțin) Renoir. Dacă primul ne este amintit de cupele segmentate, curba rapidă a liniilor sau de culorile crude, spiritul celui de-al doilea este prezent mai ales prin similitudinea unor subiecte (cursele de cai etc.). Atît de tîrziu revenire la o manieră care a intrat în muzee nu împietează asupra personalității pictorului, artist încântat de culoare, care își elaborează pînzele cu fervoare cromatică, depășind uneori descrierea (nu lipsită de efemerul unui zîmbet) și navigînd în spații unde culorile domină absolut un univers metaforic. («Motiv de șantgarn», «Peisaj cu casă», «Aspecte din depărtările etc.) (Galeriile de artă, bd. Magheru nr. 20).

● **Tamara Ishăescu** — pictură și grafică. Fidelă realității, artista trăiește nehotărîrile actului de creație. O senzație de neîmplinire, mai ales în lucrările de pictură, cu toate că unele dintre acestea («Portret») atestă potențe de expresie încîntușată încă. În grafică aceeași căutare neliniștită, dar lucrările nu sînt decît drumuri posibile în definirea unui limbaj (Galeriile de artă, Calea Victoriei 132)

● **H. Taine: «Pictura Renașterii în Italia și alte scrieri despre artă».** Două părți din «Filozofia artei» (1865-1869), lucrare celebră în epoca respectivă, apoi un eseu despre Leonardo da Vinci și un capitol despre pictura engleză (din «Note asupra Angliei») alcătuiesc selecția din H. Taine, a cărui privire asupra artelor este condiționată de un determinism eclectic. Taine este un fervent apologet al picturalității picturii, dar în același timp promotorul unor erori ca aceea — printre altele — privind pe maestrul englez Turner. O lectură instructivă pentru cine se interesează de istoria artei (Editura Meridiane)

● **Pierre Restany:** «Noii realiști» Părintele spiritual al grupului (născut în 1960) pe care istoria modernă a artei l-a numit «noul realism» și care astăzi cuprinde nume sonore, de rezonanță mondială (Raysse, Niki de Saint-Phalle, Tinguely, Cézar, Yves Klein etc.), face un documentat istoric al acestui curent care, uzînd de obiectele și materialele cele mai diverse, a încercat să creeze un nou spațiu pictural și o nouă modalitate de reprezentare plastică (Editura «Planète», Paris)

teatru

● «Femei singure» — spectacol compus din 3 piese, pe scena Teatrului «C.I. Nottara»: **Vacanța visată** de francezul Marcel Michois, **Telefonul** de italianul Mario Fratti, **Portretul unei madone** de americanul Tennessee Williams. Inegale valoric, textele abordează destinul unor eroine în luptă cu viața. Regizorul Ion Olteanu a intensionat, cu rezultate inegale, un spectacol unitar artistic, o suită de compoziții bine conturate (excelînd în piesa lui T. Williams). Compozitii: Liliana Tomescu, Maria Gheorghiu-Sănuță, Gilda Marinescu

● Leonid Enghibarov — un comic total, desenînd tipul clovnului modern — se relevă ca o deosebită personalitate artistică în cadrul programului prezentat sub cupola circului din șos. Ștefan cel Mare, de Circul Erevan

● **Vrăjitorul din Oz,** spectacol pe linia deveniță tradițională a Teatrului tineretului din Piatra Neamț, în sensul nivelului calitativ al forțelor artistice închinate reprezentațiilor pentru copii și tineret. Romanul lui Frank Baum are ca dramatizatori — cu foarte bune rezultate — pe Eduard Covali și Paul Findrihan. Ion Cojar a compus un spectacol ingenios, un joc spiritual, colorat, în decorurile lui Vl. Popov. Dintre interpreți se detașează un excelent clovn comic (cu nume predestinat) Mitică Popescu. Mai joacă Elena Caragiu, Carmen Galin, Ion Bog, Florin Măcelaru, Al. Lazăr, Mihai Dobre, Boris Petroff.

● Un debut, un autor necunoscut pînă azi, în premieră: Laurențiu Cerneț. Piesa: **Cireșica și visele,** pledoarie lirică pentru curajul de a visa. La Teatrul de stat din Arad, în regia lui C. Anatol (inițiativă cu totul lăudabilă pe linia promovării de noi autori), joacă: Alex Drăgan, Cristina Stamate, Costel Atanasiu, Elena Drăgoi, Mițu Drăgoi. Scenografia: Francisc Toth.

Gilda Marinescu

Doina Badea

televiziune

Televeniementele săptămînii: Încheierea Festivalului de la Brașov și reînceperea returului Campionatului republican de fotbal. Ambele se consumă duminică. Ce rămîne pentru restul săptămînii arată cam debil. Noroc de telecinemateca și (iarăși) de fotbal...

DUMINICĂ 10 MARTIE. Așadar, **fotbal.** Nu ne vom relaxa nici în pauza dintre reprize fiindcă e programat filmul «Careul magic» — meciuri de box dintre Joe Louis și King Levinsky (după-amiază)

● Un reputat ansamblu de amatori — cel al sindicatelor din Oradea — ne prezintă **spectacolul muzical-coregrafic** «Nunta de pe Crișuri» (17.00)

● «În direct» de la Katowice — **un program de circ** (18.05) ● **Festivalul internațional de muzică ușoară Brașov-1968** se încheie — cum e și firesc — cu un «Concert al laureaților» Înainte de acesta însă, vom mai asculta în recitaluri hors-concours pe Doina Badea, Pia Colombo, Rex Gildo (20.00)

MARȚI 12 MARTIE. După o absență motivată, **Thierry la Fronde** reintră în drepturi (20.00) ● **Ancheta TV,** recomandabilă prin însăși tema ei «Cum se distrează tineretul?» (20.35) ● Filmul cehoslovac «Ștafeta» (21.00) ● Virgil Brădățeanu prezintă cea de-a doua emisiune închinată marelui Caragiale în cadrul rubricii **Istoria teatrului românesc** (21.15)

MIERCURI 13 MARTIE. Se transmite de la Budapesta un **meci de fotbal** cu promisiuni de mare atractivitate: Ferencvaros-Atletico Bilbao în «Cupa orașelor tîrguri» (19.10) ● O emisiune plăcută: **Invitație la dans** (20.55) ● **Telecinemateca:** Bette Davis și Franchot Tone în filmul «O femeie periculoasă» (21.10) ● Pianistul Corneliu Gheorghiu la rubrica **Interpretul preferat** (22.30).

JOI 14 MARTIE. Studioul mic programează «Cameleonul păstoruluiu» de Eugen Ionescu (21.30)

VINERI 15 MARTIE. Tot o singură recomandare: filmul italian «Bellissima» cu o mare actriță — Anna Magnani (21.15).

SÎMBĂTĂ 16 MARTIE. Nimic deosebit. Notăm totuși pro memoria: **Teleenciclopedia** (20.00) ● «Evadatul» (21.15) ● O **Seară de operetă** (22.05) ● ...și totul se termină cum nu se poate mai bine cu **Parada vedetelor** (22.50)

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 10 din 10 martie 1968

I) F.C. ARGEȘ-RAPID	X
II) FARUL-ST. ROȘU	1
III) JIUL-«U» CRAIOVA	1
IV) «U» CLUJ-A.S.A	1
V) U.T.A.-PROGRESUL	1
VI) ATALANTA-MANTOVA	1
VII) FIORENTINA-NAPOLI	X
VIII) INTER-BRESCIA	1
IX) IUVENTUS-CAGLIARI	X
X) LANEROSSI-ROMA	1
XI) SAMPDORIA-MILAN	X
XII) SPAL-BOLOGNA	1
XIII) VARESE-TORINO	X

coperta noastră

Fotografie de S. STEINER

NOTA: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

Cînd fiarele junglei devin staruri de cinema...

Cînd știi să-i iei cu binișorul, pînă și bieții regi ai junglei se așternu, cuminți, la picioarele dresorilor.

Oricît l-ar bîrfi confrații, tigrul Bengal este incontestabil un mare artist.

De felul ei, Lorita e o artistă talentată și plină de zel; dar dacă o nedreptățești cu ceva, dacă o jignești cumva, se supără amarnic și-și uită pe loc rolul.

Ei, care pe care? Cînd știi să-ți privești «interlocutorul» în ochi, fără teamă, pînă și răgetul leului se potolește, iar cruzimea panterei se vede pusă la colț...

316.392

cadran internațional

manevră electorală?

Între punctele platformei electorale care l-a adus la putere în 1963 pe actualul președinte al Perului, Fernando Belaunde Terry, un loc important l-a constituit teza naționalizării petrolului, exploatat, precum se știe, de decenii, de companii petroliere străine, îndeosebi americane. Dar abia la mijlocul lui 1967 a fost adoptat un decret care hotăra exproprierea terenurilor La Brea și Parinas, aparținînd companiei nord-americane «International Petroleum Co», filiala lui «Standard Oil of New Jersey» (a cărei «activitate» în Peru datează de aproximativ cinci decenii, investițiile sale cifrîndu-se la 200 milioane dolari). Cum au subliniat însă atunci comentatorii, măsura era menită mai ales să tempereze... tocmai acele glasuri ce se ridicau întru respectarea angajamentelor electorale cerînd trecerea în întregime în mîinile statului a exploatării petrolului peruvian. Fapt atestat de altfel și de prevederea — prin același decret — a unui termen în care președintele țării să aleagă între următoarele formule: fie încredințarea zăcămintelor companiei de stat în vederea exploatării lor de către aceasta, fie unei companii mixte, fie chemarea companiei I.P.C. în fața unei instanțe internaționale pentru neplata către fiscul peruvian a unei sume de 144 milioane dolari, reprezentînd cota-parte cu care a fost frustrat statul. Termenul a trecut de mult, dar n-a fost adoptată nici o hotărîre definitivă. Și iată că, deodată, un nou decret recent readuce în actualitate «dosarul La Brea-Parinas». În virtutea acestuia, companiei de stat «Empressa Petrolera Fiscal» îi este încredințat controlul exploatării petrolului din zăcămintele aflate pe aceste terenuri, fără însă ca E.P.F. să devină proprietarul lor. Urmează abia, potrivit afirmațiilor lui Carlos Poret de Mola, președintele companiei petroliere de stat, ca un decret ulterior să acorde E.P.F. proprietatea asupra terenurilor și dreptul de a le exploata. Reacția americană s-a și făcut auzită. Senatorul american Burke Hickenlooper, de pildă, a amenințat guvernul Belaunde Terry cu pierderea ajutorului american în cazul «neregulamentării conflictului cu I.P.C.». În virtutea desfășurării de pînă acum a evenimentelor pe acest tărîm, observatorii de presă subliniază că neliniștea americană nu-și are temei. Redeschiderea dosarului petrolier nu constituie decît o manevră electorală ce are drept scop «scurtcircuitarea opoziției, care a luat în brațe proiectul naționalizării petrolului ce a figurat în programul electoral al președintelui» (Revolution Africaine). Căci, trebuie precizat, n-au rămas decît cîteva luni pînă la sfîrșitul mandatului președintelui Terry.

I. CIOARĂ

marginalii

Comandamentul american din Saigon a anunțat ziariștilor că pe viitor introduce cenzura asupra «informațiilor care pot avea valoare pentru inamic». Un ofițer superior a dat următoarele lămuriri în ce privește respectivele informații: «cifrele privind pierderile umane», «relatări asupra instalațiilor distruse», «puterea de foc a bombardamentelor asupra unui obiectiv precis» etc. Mai rămîne de lămurit: care inamic? Dacă e vorba de forțele patriotice, ele nu citesc ziarele occidentale și au proprii le lor mijloace de a evalua eficacitatea atacurilor lor. Înclin mai degrabă să cred că este vorba de opinia publică occidentală, mai ales cea americană, a cărei ostilitate față de intervenție nu poate să nu fie stimulată de cifrele care definesc limpede o cauză pierdută.

*

În urmă cu trei luni, primul-ministru englez, Wilson, într-un discurs pledînd pentru intrarea Angliei în Piața comună, a anunțat că guvernul englez va lua inițiativa și va acorda tot sprijinul necesar creării unui «Institut multilateral european pentru tehnologie». Se considera că acesta ar putea mijloci colaborarea directă între Anglia și «cele șase» în domeniul tehnologiei. O echipă de industriași și experți a trecut la elaborarea concretă a măsurilor necesare înfăptuirii propunerii. Au avut loc nenumărate ședințe, convorbiri cu reprezentanții țărilor Pieței comune. Pe măsură ce lucrările și consultările avansau, proiectul a suferit o serie de modificări. Mai întîi a dispărut de pe firmă cuvîntul «multilateral». Apoi cuvîntul «institut» a fost înlocuit pe rînd cu «Mică universitate», «Agenție», ca să ajungă în final «Centru». Așadar, un «Centru european pentru tehnologie». Evident, și numărul efectivelor considerate necesare a fost modificat în mod corespunzător ajungîndu-se la... 40 de oameni. Cum se explică evoluția? Nu prin reducerea rolului tehnologiei, ci a posibilităților de a asigura pe această cale intrarea Angliei în Piața comună. Nu demult un purtător de cuvînt al Pieței comune, într-o convorbire cu ziariștii, răspundea astfel preocupărilor engleze în acest domeniu: «În definitiv ce e zia tehnologie? Cum poate fi ea delimitată de activitatea economică generală?»

Nu rămîne decît o singură concluzie: englezii ar avea mai mult succes cu ideea constituirii unui institut de lingvistică european care să definească clar nu numai ce este «tehnologie» dar și alte noțiuni: «institut», «candidatură», «veto francez» etc.

*

O nouă afacere la New York: partenerul de cauciuc. Bărbați din material plastic care, umflați cu pompa și instalați alături de femeile nevoite să conducă singure mașina noaptea, ar reprezenta cea mai bună apărare împotriva agresorilor ce ar încerca să atenteze la pudoarea șoferițelor neînsoțite. Prețul unui «partenera»: 5 dolari. Un magazin anunță că a vîndut în cinci luni 9 000 de exemplare. Cît oare ar putea costa un partener mobil, capabil să facă aceleași servicii clientelei feminine pedestre, care, după cum o arată rubrica newyorkeză a faptelor diverse, este mai vulnerabilă decît cea de la volan?

Nicolae URECHE

orașe inexistente

Corespondentul revistei americane «Nation» — Michael Garrison — călătorea prin statul New Mexico. La o încrucișare de drumuri a văzut o tablă indicatoare pe care scria: «Spre orașul Jarry». Garrison cunoștea foarte bine acest stat dar nu întîlnise pînă atunci un oraș cu un asemenea nume. Curios, o luă pe șoseaua care ducea spre acel oraș necunoscut. După cîțiva zeci de kilometri el fu nevoit să se oprească. Șoseaua se întrerupea brusc iar mai departe se întindea un loc pustiu. Surprins și de faptul că nu întîlnise în drum nici o altă mașină, el se întoarse la New York unde cercetă hărți automobilistice, atlase geografice, numeroase arhive, dar nu află nimic despre existența acelui oraș.

Cum era posibil? Cu zece ani în urmă, în S.U.A. se răspîndise zvonul despre perspectivele construirii de noi orașe în provinciile îndepărtate ale țării. Numeroși oameni de afaceri au cumpărat mari suprafețe de teren, la prețuri foarte mici, vînzîndu-le apoi la prețuri fabuloase. În 1962 a început construirea șoselelor spre viitoarele orașe. Curînd s-a aflat că nu existau, în realitate, planuri cu privire la construcția unor noi orașe și lucrul s-a întrerupt. Afaceriștii au cîștigat peste 20 de milioane de dolari. Autoritățile au fost nevoite să recunoască că proiectul construirii viitoarelor orașe în provinciile îndepărtate ale țării a fost o adevărată farsă. La întrebările: Cine a răspîndit pentru prima dată zvonul despre construirea acestor orașe? Cine a hotărît începerea lucrărilor prin asfaltarea șoselelor care de fapt nu duceau nicăieri? Cine a încheiat acorduri cu proprietarii particulari? — nu s-a dat pînă în prezent nici un răspuns precis. Se pare că această afacere, în care sînt amestecate o serie de persoane sus-puse, se va mușamaliza «din lipsă de dovezi concrete» — conchide corespondentul revistei «Nation».

L. RADU

ora bilanțului?

Șeful guvernului federal nigerian, generalul Gowon, aprecia acum cîteva luni că pînă la 31 martie războiul civil ar putea lua sfîrșit; evident, în sensul înfrîngerii rezistenței biafreze. Avansînd ultima zi a lunii martie ca prezumtivă dată-limită a ostilităților, autoritățile din Lagos au stimulat presa la aprecieri cu caracter bilanțier. «De la începutul său — scria săptămînalul american «Newsweek» — războiul civil a costat Nigeria aproximativ 100 000 de vieți omenești».

Este adevărat ca pavilionul roșu-verde-negru al biafrezilor nu mai flutură deasupra cupolei parlamentului din Enugu — orașul ales de secesioniști drept capitală pentru proiectatul lor stat, dar ocupat încă de acum cîteva luni de trupele federale. La pasivul Biafrei se adaugă și faptul că regiunea asupra căreia își exercită autoritatea liderul biafrez Ojukwu este practic înconjurată de armatele guvernului central nigerian.

Și totuși, opinează comentatorii, soarta confruntării militare nu este decisă. În regiunile controlate încă de autoritățile biafreze activitatea continuă aproape în mod normal. «Populația își construiește șosele noi — transmitea recent ziaristul american John Barnes. Fabricile de bere, țigări, Coca-Cola etc. continuă să funcționeze». Iar dacă postul de televiziune secesionist a fost în cele din urmă redus la tăcere de acțiunile aviației federale, emițătorul de radio «Vocea Biafrei», transportat de la Enugu la Umuahia — noul sediu al șefilor biafrezi — continuă să transmită comunicate militare și... fragmente din operele poeților revoluționari irlandezi (Lt. col. Ojukwu a studiat la Oxford.)

În ciuda încercuirii lor aproape complete, liderii biafrezi nu par dispuși să opereze nici o modificare în actuala lor poziție; o serie de ziariști occidentali pun aceasta pe seama faptului că blocada instituită de autoritățile federale nu poate fi absolută. Singurul punct de aprovizionare al Biafrei, Port Harcourt, nu poate fi supravegheat eficient de trupele guvernului de la Lagos, mai ales în timpul nopții, cînd se pare că au loc masive transporturi de materiale de război și bunuri de consum.

Circumstanțele îndeamnă pe unii observatori să considere că ultima zi a lunii martie nu va pune capăt actualei situații. Mai ales că perpetuarea amestecului unor cercuri străine, interesate în întreținerea actualului conflict, continuă să aibă repercusiuni nefaste asupra realităților nigeriene. «În spatele episoadelor de luptă în care sînt angrenați mercenari de diverse origini, în spatele tragicelor activități militare — scria de curînd «Jeune Afrique» — se află puțin cauciuc și cărbune, mult petrol și gaze naturale». Acțiunile diferitelor societăți occidentale prinse în competiția pentru exploatarea acestor bogății ale fostei provincii estice a Nigeriei nu fac decît să îndepărteze un deznodămînt limpede al conflictului.

Corneliu VLAD

CRONICA DE TREI SECUNDE

LOGICA LUCRURILOR

Lumea — zice titlul unui film — ar fi nebună, nebună, nebună. După părerea mea — nu e chiar așa. Sînt mult mai multe dovezi că lumea trăiește logic, dar de nenumărate ori inversează ordinea operațiilor logice. Între a fi nebun și a trăi inversînd ordinea logică e o diferență imperceptibilă dar foarte importantă. Iată-l pe acest domn John Smurthwaite din Dartford, care ne sosește la timp. Incapabil să suporte un amor nefericit, tînărul John a hotărît să se sinucidă — și nu văd nici o «nebunie» în hotărîrea sa. Dragostea logică e dragostea în care îți pierzi mințile. John a luat o carabină — ce voiați să ia? O conservă? John a încărcat-o normal, căci, după cum se știe, o carabină nu e carabină dacă nu o încarci. John s-a dus într-un parc — nici aici nu pot fi obiecții — dar acum, în loc să-și continue logica impecabilă, John a inversat ordinea operațiilor și a tras un glonte în aer, nu în cap. «Nu știu să trag cu carabina, am vrut să-mi exersez mîna» — zice dînsul. Greșeala sare în ochi: el trebuia să învețe să tragă numai după ce constata că nu știe să tragă. El trebuia să treacă la exerciții în vederea sinuciderii numai după ce constata că nu știe să se sinucidă. John trebuia să-și tragă un glonte în cap și după aceea să-și exerseze mîna. Greșeala a fost atît de mare, încît omul s-a supărat și a mai tras un cartuș, creînd o mare panică în jur și fiind deposedat, pînă la urmă, de carabină. John a plătit 50 de lire amendă pentru port ilegal de armă, a renunțat la sinucidere și astfel s-a revenit la logica lucrurilor.

NIMICUL

Este din ce în ce mai clar că, plecînd spre Lună, omul începe să înțeleagă — în fine — cît de complicate sînt cele mai elementare lucruri de pe Pămînt. Iată — hrana. Au fost necesare mii și mii de calcule, mii de analize pentru a se rezolva — și se pare că încă nu s-a ajuns la cea mai fericită soluție — problema firimiturilor. Firimiturile de pîine, de carne, de prăjitură, nimicurile pe care orice picolo mai evoluat le șterge de pe fața de masă într-o zecime de secundă, cu un servet curat. Există un nimic mai nimic decît o firimitură de pîine? Acolo sus, în stare de imponderabilitate, firimitura de pîine devine o problemă majoră, devine «cineva». În cabină, orice firimitură se poate deplasa ca un serios corp solid și poate stînjeni considerabil mișcările cosmonauților, lovindu-i, mitraliindu-i, necăjindu-i. Nimicurile devin, sus, periculoase. Ca atare, s-a optat pentru transformarea alimentelor în jeleuri introduse în tuburi. Dintr-un jeleu de pîine e aproape sigur că nu pot rămîne firimituri solide.

Dacă e nevoie ca omul să plece în Lună pentru a înțelege cît de «grea» este și ce probleme poate naște o firimitură de pîine, atunci firește că merită să zburăm de pe Pămînt în Cer.

Radu COSAȘU

«Iată autobuzul aerian. În 1970 va zbura». Cu asemenea termeni euforico-optimiști, ziare și reviste vest-europene au însoțit imaginea de mai jos, publicată recent și înfățișînd contururile «Airbus»-ului vest-european (298 pasageri; viteză comercială: circa 900 km pe oră pe distanțe medii variind între 400 și 2 000 km) desenate pe pista de încercare a uzinelor Sud-Aviation din Toulouse, unde 500 de ingineri și tehnicieni francezi, englezi și vest-germani lucrează la transpunerea în fapt a proiectului «A 300» asupra căruia s-a căzut de acord în principiu vara trecută.

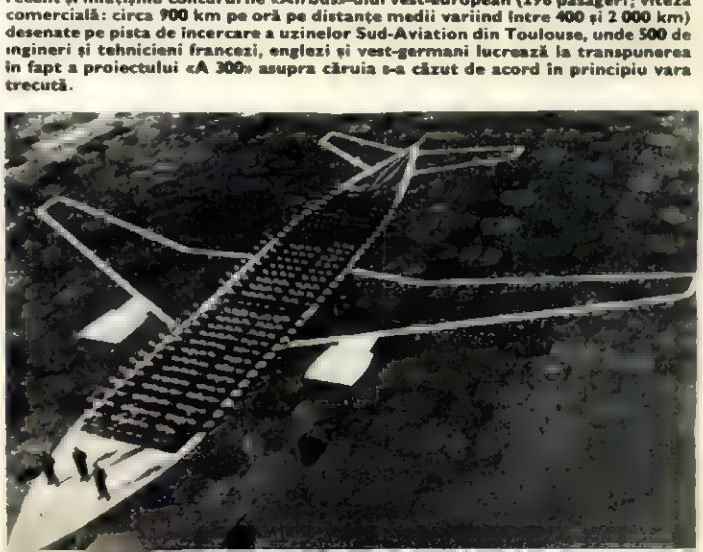

EXTERNE

canadiana

de Silviu **BRUCAN**

Recenta criză politică din Canada a pus din nou sub lumina reflectorului problemele serioase cu care este confruntată în ultima vreme această țară atît de bogată și în același timp contradictorie. Printr-unul din acele jocuri imprevizibile ale regimului parlamentar, guvernul liberal Pearson, care dispune de 130 locuri în Camera Comunelor, a fost pus în minoritate printr-un vot: 84 la 82. Deși proiectul de lege care a prilejuit votul era destul de important și mai ales nepopular, fiind vorba de o sporire cu 5% a impozitelor, este limpede că nu avea semnificația a ceea ce se numește un vot de neîncredere în guvern. De altfel, proiectul de lege fusese deja acceptat la a doua lectură, votul bucluca producîndu-se la a treia lectură, care era și ultima. Pentru a evita asemenea surprize, sistemul parlamentar anglo-saxon a creat instituția whip (în traducere liberă «biciuș»), întruchipată în persoana unui deputat — om vigilent și de încredere — care are drept sarcină să asigure prezența la vot a majorității guvernamentale în special în preajma sărbătorilor, a week-end-ului și a alegerilor, cînd dispersarea din capitală este un fenomen curent. De data aceasta, whip-ul liberal a uitat biciul acasă și opoziția maiestății sale a profitat de ocazie. Reîntors brusc din plăcuta reverie în care se afla în Jamaica, premierul canadian Lester Pearson s-a adresat națiunii canadiene la radio și televiziune pentru a minimaliza incidentul și a avertiza că va prezenta o veritabilă moțiune de încredere în guvern, pentru ca lucrurile să se desfășoare după toate regulile parlamentare. În cazul în care moțiunea va fi înfrîntă, a adăugat primul-ministru, guvernul va trage toate concluziile care se impun, adică dizolvarea Camerei și organizarea unor noi alegeri.

După cum arată telegramele de presă, premierul a reproșat totodată opoziției faptul de a fi provocat o criză politică într-un moment cînd el însuși este demisionar și cînd abia la 7 aprilie congresul partidului liberal urmează să desemneze pe noul șef al partidului, care va deveni și prim-ministru. Cele patru partide de opoziție nu s-au lăsat însă impresionate de aceste argumente și au susținut în cor că singurul lucru care contează este faptul că guvernul a fost pus în minoritate și trebuie să demisioneze. Cu alte cuvinte, ele înțeleg să profite tocmai de conjunctura dificilă în care se află partidul de la putere, confirmînd o dată mai mult că politica nu se desfășoară după regulile de onoare ale duelului.

De fapt, guvernul nu se află într-o situație fără ieșire. Deși nu dispune de o majoritate absolută, nu este mai puțin adevărat că toate celelalte partide la un loc au numai două voturi în plus, presupunînd că votează în bloc, ceea ce nu s-a întîmplat pînă acum niciodată. Trebuie adăugat că trei dintre deputați sînt independenți și că s-ar putea ca ei să nu considere perspectiva unor alegeri imediate ca fiind soluția ceo mai fericită.

În spatele acestui subțil joc parlamentar se află însă niște probleme social-politice serioase. Abia deunăzi ziarele economice relatau că dolarul canadian se află de cîteva săptămîni sub o presiune puternică, în urma transferării în Statele Unite a unor fonduri importante de către societățile americane. Ca rezultat, Canada a cerut Fondului Monetar Internațional un credit de 400 milioane dolari pentru a face față dificultăților legate de acest transfer de capital ment a asigura redresarea balanței de plăți a S.U.A. Această știre a reactualizat problema gravă a dependenței. O țară cu imense bogății, care dispune de majoritatea materiilor prime necesare lumii moderne și le exploatează la nivelul tehnicii moderne, se află în mare măsură sub dominația capitalului american: în petrol pînă la 80-90 la sută, în ansamblul minelor și al industriilor prelucrătoare pînă la 50 la sută. Deși premierul Pearson a anunțat la începutul anului 1967 înființarea unui comitet special pentru studierea proprietății străine în industria canadiană, prezidat de ministrul federal Walter Gordon, pînă în prezent nu s-au aflat încă concluziile acestui studiu. În plus, în ultimii ani a răbufnit ceea ce în Canada se numește «criza confederației» — revendicările celor șase milioane de canadieni francofoni aglomerați îndeosebi în statul Quebec pentru un regim de egalitate cu canadienii anglofoni. Starea de nemulțumire a acestei părți importante a populației canadiene, care cuprinde cu totul 40 de milioane de suflete, a pus la ordinea zilei problema structurii constituționale. Însuși premierul Pearson a recunoscut cu ocazia conferinței prim-miniștrilor celor 10 provincii care formează confederația Canadei: «canadienii de limbă și de cultura franceză nu au asigurate aceleași posibilități ca cei de limbă engleză». Starea de inegalitate își are originea în aceea că industrializarea s-a desfășurat mai devreme și mai rapid în fosta Canadă engleză, ceea ce face ca venitul pe cap de locuitor în Quebec să fie cu 14-15 la sută sub nivelul general și cu 27 la sută sub nivelul provinciei, engleze prin excelență, Ontario. Proporția șomerilor este de două ori mai mare în Quebec decît în Ontario. Chiar și în lumea marilor afaceri din Quebec, 85 la sută din industriile majore sînt controlate de anglofoni și, bineînțeles, de americani. Această împletire de interese imprimă problemei un caracter deosebit de ascuțit care-și găsește expresia și pe planul relațiilor internaționale ale Canadei.

S-ar putea spune că și în Canada se potrivește zicala atît de populară în Mexic că nefericirea sa rezidă în aceea că «este prea departe de Dumnezeu și prea aproape de Statele Unite».

Politica externă a Canadei pornește de la așa-numitul principiu al «puterii intermediare», potrivit căruia activitatea pacificatoare a Canadei trebuie să se manifeste în special ca «mediator» pe lîngă Statele Unite. John Holmes, directorul Institutului canadian de relații internaționale, definind rolul Canadei ca «putere intermediară», scria: «Noi putem spune vecinului nostru că, după părerea noastră, el greșește; dar noi înțelegem că, în ultimă instanță, în propriul nostru interes național, noi vom fi de partea lui, indiferent dacă greșește sau nu». O asemenea concepție a determinat în perioada postbelică guvernele canadiene să-și construiască politica externă pe alianța cu Statele Unite și pe participarea la Pactul nord-atlantic. În ce privește participarea la Commonwealth, deși proclamată mereu ca un principiu suprem al orientării canadiene, ea nu a venit vreodată în contradicție cu alianța americano-canadiană. Este adevărat că în ultimii ani s-au făcut tot mai des auzite voci la Ottawa în favoarea unui «rol mai independent al Canadei în afacerile mondiale», a afirmării unui «profil național mai distinct în politica Occidentului». Aceste tendințe și-au găsit expresia într-o serie de acțiuni politice ca menținerea relațiilor diplomatice și comerciale cu Cuba, în pofida presiunilor americane, adoptarea unei poziții anticolonialiste mai ferme la O.N.U., în special atunci cînd nu erau afectate interese americane, și a unui rol mai activ în problemele dezarmării. Pe aceeași linie de conduită s-au înscris o serie de acțiuni menite a dezvolta relațiile diplomatice și comerciale ale Canadei cu țările socialiste, inclusiv stabilirea relațiilor diplomatice cu Republica Socialistă România.

Lunile care urmează vor înregistra o vie activitate politică în Canada, deoarece desemnarea unui nou șef al partidului liberal va fi probabil urmată de alegeri generale, în care se vor confrunta într-o formă mai deschisă marile probleme social-politice care frămîntă populația canadiană.

În urma puternicelor lovituri primite în cursul recentei ofensive generale a forțelor Frontului de Eliberare Națională, trupele americane din Vietnamul de sud n-au pregetat să transforme numeroase cartiere din Saigon, Hue (foto 1) și alte orașe sud-vietnameze în ruine și scrum, în încercarea de a le reocupa. Înfrînți, uriți de întreaga populație, americanii și trupele guvernului-fantoșă al generalilor Thieu și Ky au dezlănțuit o cruntă teroare împotriva «suspecților» (foto 2). Dar «suspecții» sînt pretutindeni. Dovadă și această imagine (foto 3) surprinsă de obiectiv puțin după ce un militar american a fost nevoit să preia volanul de la predecesorul său, ucis de tirul necruțător al patrioților.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sector 1 Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

Da,
există un asemenea aliment:

PEȘTE OCEANIC

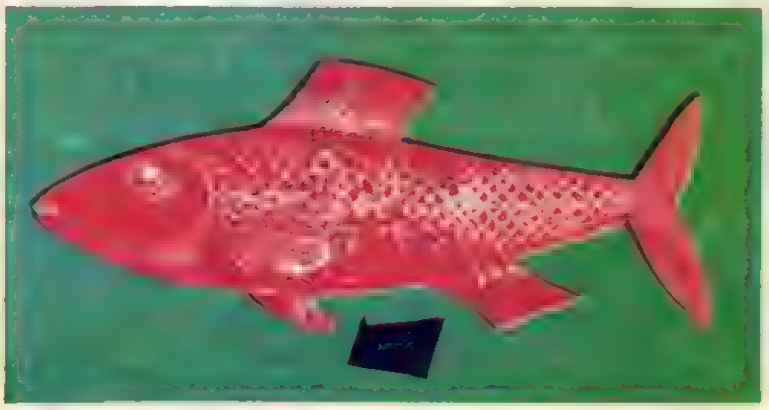

- **cu înalte însușiri nutritive (proteine, iod, fosfor, calciu, vitamine A și D)**
- **suculent și gustos**
- **se prepară ușor și în multe feluri**
- **ieftin**

ANUL XVII NR. 12 (668) — 16 martie 1968

flacăra

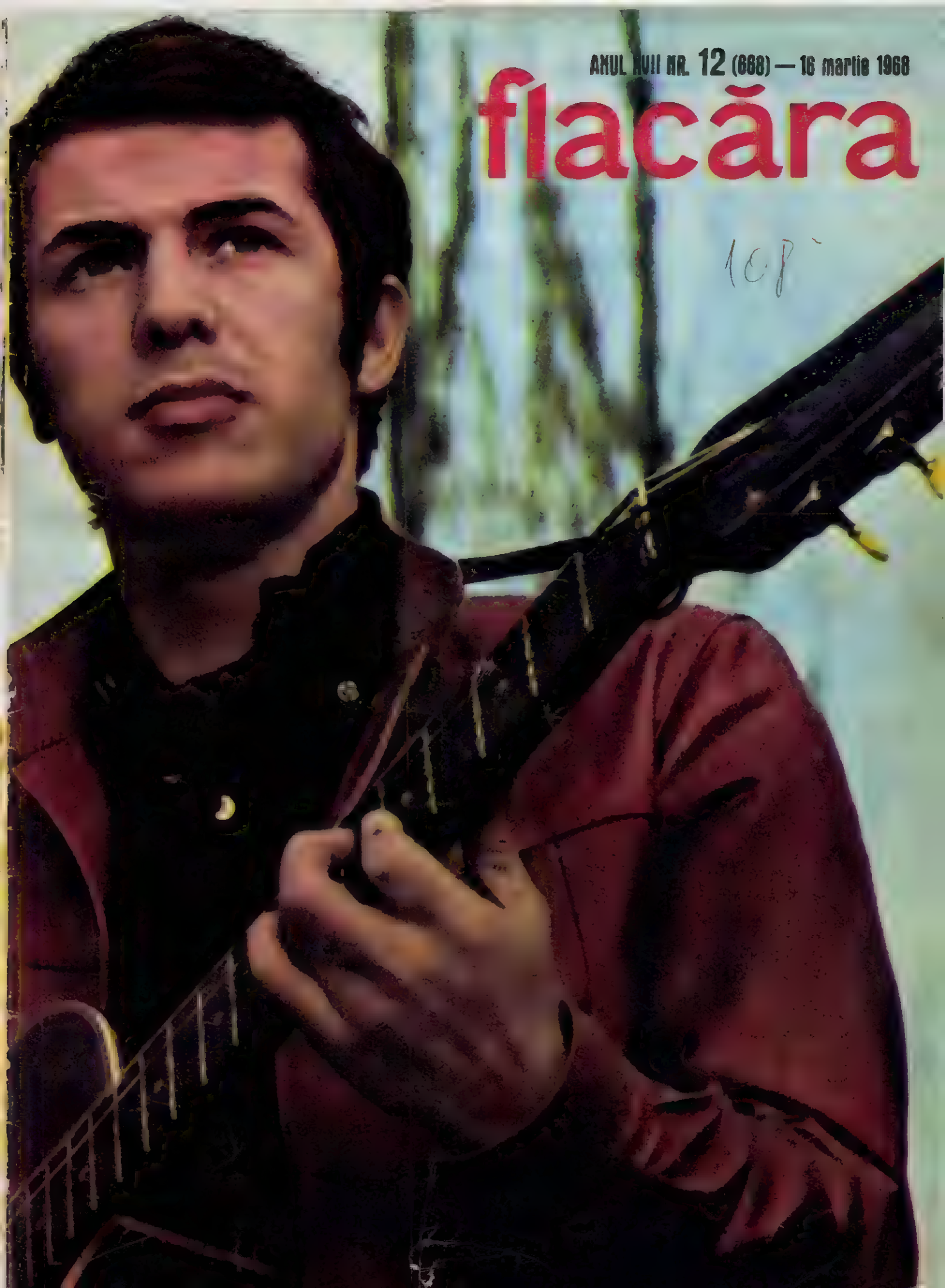

NOUTĂȚI LA CALEA FERATĂ

Tovarășul inginer CORNELIU BURADA, adjunct al ministrului căilor ferate, ne-a înfățișat cîteva aspecte privind dezvoltarea transportului feroviar în cursul acestui an. Volumul de transport pe calea ferată — a arătat d-sa — crește cu 7,6 la sută la mărfuri și cu 3,3 la sută la călători. Corelate cu cerințele și cu posibilitățile economiei noastre naționale, investițiile prevăzute pentru Ministerul Căilor Ferate vor crește cu 17,5 la sută față de anul trecut. Calea ferată va fi dotată cu circa 120 de locomotive diesel, 10 locomotive electrice de mare putere, peste 9 000 de vagoane de marfă (în calcul: vagoane convenționale pe două osii) și 208 vagoane de călători. Ca urmare a introducerii noilor mijloace de transport, se prevede ca la sfîrșitul anului să se remorcheze cu locomotive diesel și electrice 66 la sută din volumul de transport. Sînt în curs lucrările pentru electrificarea în întregime a liniei București-Brașov. De asemenea, se va încheia construcția căii ferate din zona nodului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier și se vor intensifica lucrările de electrificare a liniei Craiova-Caransebeș și dublările liniilor București-Craiova, Chitila-Golești, Făurei-Barboși. În același timp se vor reface 485 km de linii, înlocuindu-se concomitent șinele de tip ușor cu altele de tip greu, care să permită tonaje și viteze sporite. Vor fi efectuate, la circa 400 de km de cale, lucrări de sudură, încît la sfîrșitul anului peste 20 la sută din rețeaua de cale ferată va avea șine fără joante.

Acțiunea de modernizare a parcului de vagoane și locomotive implică și o modernizare a stațiilor de cale ferată, a gărilor. Recent a fost dată în funcțiune, în stația Brazi, centralizarea electrodinamică. Pînă la finele anului și alte stații, printre care Simeria-triaj, Piatra Olt, Cîlnic, Titu, Mediaș, vor fi centralizate electrodinamic. În trei localități importante, Craiova, Predeal și Baia Mare, se vor da în folosință noi stații de cale ferată.

În cadrul ministerului nostru, un număr de specialiști din cercetare și exploatare continuă să lucreze la elaborarea unor studii pe baza cărora să se asigure o mai bună folosire a bazei tehnico-materiale în condiții de maximă siguranță și regularitate a circulației, cu cheltuieli minime. Între măsurile preconizate se înscrie și înființarea Centrului electronic de calcul al ministerului.

I. BRĂTESCU

MICRORALIU AUTOMOBILISTIC

Ce înseamnă un raliu știe toată lumea, cu excepția «Dicționarului de neologisme» (ca să nu mai vorbim de celelalte) care, ca și în cazul altor cuvinte... tace inexplicabil. Cel la care ne referim acum nu are un caracter sportiv și nici măcar de agrement (cum ar avea, să zicem, o excursie la balul automobiliștilor de la Sinaia), dar prezintă, credem, interes pentru posesorii de automobile, avînd în vedere că orice om prevăzător, înainte de a pleca într-o cursă, în primul rînd își «întreabă» mașina dacă e gata de drum. Prima escală: pe bd. Magheru nr. 6-8, la întreprinderea «Ciclop» pentru întreținerea și reparația autoturismelor. Pe lîngă atelierele existente, dotate cu aparatură modernă de verificare, specializate pe mărci și tipuri de automobile (Volga, Moskvici 408, Pobeda, Renault 4, 8, 10, 16 și altele), aici se vor da în exploatare, pînă la 1 aprilie, două noi ateliere de reparații pentru mașinile Mercedes, Taunus, Triumph. În stadiu de proiect se află și noua secție complexă din Șoseaua Giurgiului, unde, ca și în secțiile existente, se vor executa operațiuni de la cele mai simple pînă la reparații capitale. N-au fost omise nici atelierele mobile, care vor funcționa în Capitală și în împrejurimi și vor fi înzestrate cu piese de schimb, scule și lucrători cu o bună calificare. Raliul nostru continuă... Iată-ne în Drumul Taberei, unde se află secția de întreținere și reparații Fiat. Aici, ing. Vasilescu Marius, șeful secției, ne-a relevat cîteva din realizările secției și perspectivele pe care le are pentru viitor. E suficient să arătăm că la ora actuală utilajele ultramoderne de spălare și gresaj și standul de probă și control permit echipelor specializate de mecanici să lucreze simultan la 24 de automobile Fiat și că de la 1 aprilie, avînd în vedere cerințele de sezon, se preconizează lucrul pe 2-3 schimburi.

Părăsim această minuzină cu aspect de laborator și poposim la recent înființata secție «Automecanica» din cadrul cooperației meșteșugărești, care funcționează cu 25 de ateliere de întreținere și reparații (exclusiv capitale), pentru toate tipurile de automobile (inclusiv cele cu motoare în 2 timpi). Cele de la Băneasa, Floreasca și din Șos. Giurgiului vor avea de la 1 aprilie și ateliere mobile de depanare, care vor funcționa la solicitare telefonică.

În curînd cooperativa organizează o nouă formă de întreținere a automobilelor particulare, prin sistemul abonamentelor. Tot în cadrul cooperației meșteșugărești vor fi executate și puse la dispoziția amatorilor circa 30 de noi accesorii.

Aceste vești bune, o dată comunicate, ne mai rămîne să urăm automobiliștilor... să nu aibă nevoie de reparații.

D. BUJDOIU

CONFRUNTĂRI PE SCENELE AMATORILOR

În luna martie 1968 s-a inaugurat în întreaga țară tradiționalul festival bienal de teatru — ediția a V-a — prin faza intercomunală. La începutul acestei competiții artistice de masă, tovarășul E. Gavrilovici, directorul Casei județene a creației populare-Bacău, ne-a împărtășit cîteva amănunte privind repertoriul artiștilor amatori băcăoani. Iată cîteva dintre titlurile pieselor care vor fi prezentate la festival și care îndreptățesc speranța că se vor bucura de succes (la ediția festivalului de acum doi ani, fosta regiune Bacău a cucerit numeroase premii): «Cuminecătura», dramatizarea nuvelei «Alexandru Lăpușneanu» de C. Negruzzi (Căminul cultural — Prăjești); «Stan Pățitul», după povestea lui Ion Creangă (echipa de teatru din comuna Faraoani); un spectacol de păpuși prezentat de păpușarii din Răcăciuni și o piesă originală a Melaniei Ghica pentru copii, jucată de artiști amatori ai orașului Bacău în vîrstă de la 6 la 11 ani. Două spectacole pregătite minuțios sînt inspirate din teatrul folcloric — străveche manifestare populară practicată pe plaiurile moldovene. Cel dinții spectacol de acest gen, «Măria Sa Păcală», este dramatizarea unei suite de snoave; al doilea evocă figura haiducului Bujor.

Între preocupările de actualitate ale Casei județene a creației populare-Bacău se numără și pregătirea unei constătuiri, unde se vor sfătui dramaturgi profesioniști cu actori amatori și instructori ai caselor și căminelor culturale. Pentru acest schimb de idei și impresii (care va avea loc la Slănic-Moldova în aprilie) s-au anunțat pînă acum două comunicări: «Raportul dintre dramaturgia actuală și mișcarea artistică de amatori» și «Circulația motivului folcloric în dramaturgia contemporană românească». Uniunea scriitorilor — secția dramaturgie — și Casa centrală a creației populare vor contribui, de asemenea, la succesul proiectatei dezbateri.

Tudor JIANU

PILULE

Bătrînul grădinar austriac Mayer și nu mai puțin merituosul horticultor Rebhuhn au transformat odinioară păduricea cu al ei cișmedji (adică «șipot de izvoare») în frumoasa grădină pe care o numim astăzi Cișmigiu. Cu zeci de ani în urmă, pe insulița lacului exista un pavilion rustic din lemn unde funcționa un restaurant estival; în cîteva ochiuri de apă limpede se zbenguiau, spre admirația copiilor și vîrstnicilor, peștișori roșii-aurii. Aceste acvarii de piatră se integrau armonios în inima de flori a grădinii.

Cu timpul, pavilionul s-a dărăpănat și a fost demolat, insula a rămas pustie, cu cîteva bănci aruncate pe maluri. Neîngrijite, decorativele viețuitoare mute au pierit. Acvariile sursurătoare de lîngă cascadă stau tufuri și inutile; în cele din nordul grădinii s-a altoit — din inițiativa cui oare? — un colț zoo unde fel și fel de zburătoare din Deltă privesc anemice și triste veselia de neînțeles a vizitatorilor. Păcat!

Nu s-ar putea reda oare venerabilei grădini înfățișarea ei autentică, inițială?

•

Bîlciurile își au specificul și utilitatea cunoscute și înțelese de toată lumea. E adevărat că acum, în a 7-a decadă a secolului XX, cînd formele și mijloacele comerțului sînt evident altele, bîlciul a supraviețuit mai mult pentru pitoresc. Gogoșile, vata de zahăr, gablonțurile ieftine, trasul la țintă și atîtea alte divertismente sînt tot atîtea bucurii inedite pe care bîlciul le oferă și astăzi cu generozitate.

Deci nimic împotriva bîlciului la el acasă (la Obor, pe Muntele Găina sau aiurea). Dar iată că asistăm de la o vreme la o migrare a bîlciului: se mută în inima orașului. De curînd s-a deschis o tonetă cu vată de zahăr în fața bomboneriei (că nume n-are) de lîngă restaurantul Dunărea; o tarabă de gablonțuri e inaugurată pe Calea Victoriei în coasta magazinului — atît de elegant mai 'ntîrț — «Bijuteria»; vizavi de «Spicul» sînt cinci tonete (din cînd în cînd și cîte o căruță) cu fel de fel de produse de bîlci; lîngă Casa centrală a armatei, trei etc.; și ca o încununare a acestei infiltrări a bîlciului în centrul orașului, peste drum de unul dintre blocurile ultramoderne ale Hotelului Nord a fost instalată o baracă de tir.

Stimați organizatori ai gospodăriei comerciale: ce-i bîlciul ăsta?!

M. MÎRZA

Cei dinții popas ai primăverii se consumă în sere. Dar iată că răsadurile de roșii se pregătesc să iasă la aer, semn că anotimpul florilor a sosit pretutindeni.

8000 DE ANI DE ISTORIE

S-au împlinit 12 ani de cînd arheologii se interesează îndeaproape de comuna Tîrgșoru Vechi — localitate situată pe malul unui pîrîu, la vreo 9 km de orașul Ploiești. Aici se păstrează urme de viață și de activitate omenească foarte vechi. Ele încep cu vreo 8000 de ani în urmă și se succed fără întrerupere pînă azi. În secolele XVI-XVII orașul și centrul fortificat Tîrgșor a cunoscut apogeul dezvoltării sale. Începînd însă din secolul XVIII a decăzut, datorită într-o bună măsură dezvoltării orașului Ploiești. Cercetările și săpăturile efectuate aici de arheologul Gh. Diaconu de la Institutul de arheologie al Academiei în colaborare cu Muzeul de istorie din Ploiești (director prof. emerit C. Simache) au scos la lumină un material arheologic deosebit de bogat.

Recent, muzeul din Ploiești, cu sprijinul G.A.S. din localitate (pe teritoriul căreia s-au efectuat și săpăturile arheologice), a organizat la Tîrgșor o expoziție-muzeu în care sînt expuse, pe epoci, piesele mai importante descoperite aici.

În afară de vestigiile unei activități umane dinaintea erei noastre, mai sînt prezentate, ca fiind deosebit de interesante, instalații de la termele romane ale legiunii a XI-a

MICAELA ELEUTHERIADE, DIN NOU ÎN FAȚA PUBLICULUI

În 1966, în sala Dalles, o expoziție retrospectivă prezenta creația de o viață a unei artiste. Se împlineau atunci 40 de ani de cînd, simultan aproape, la București și la Paris, pictorița Micaela Eleutheriade expusese pentru prima oară în public primele ei lucrări. Tablourile în ulei, gravurile și picturile pe sticlă expuse la Dalles au constituit apoi o expoziție itinerantă, care timp de un an și jumătate a circulat prin principalele orașe ale țării.

După întoarcerea colecției din această «călătorie în circuit», pictorița și-a exprimat dorința de a dona statului o parte din lucrările sale. O comisie specială instituită de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă a selecționat din opera Micaelei Eleutheriade 51 lucrări, reprezentative pentru toate fazele de activitate ale pictoriței, urmînd să constituie o colecție din patrimoniul Muzeului de artă al Republicii Socialiste România. Sînt picturi în ulei reprezentînd peisaje, naturi moarte, interioare, picturi de gen și portrete, de la «Băiat cu vioară» (1926) trecînd la peisajul din Slănic-Prahova (1936), pînă la «Compoziția» de mari dimensiuni din 1966.

Cea mai mare parte a lucrărilor, expuse în sala de la etajul I al intrării în Galeria națională a Muzeului de artă al Republicii Socialiste România, pot fi admirate de public în săptămînile ce urmează.

V. SAVIN

Claudia Pia Fidelis (care-şi stabilise aici o unitate), colecţii de ceramică aparţinînd dacilor liberi (secolele III-IV), monede din timpul domniei lui Traian şi Adrian, ceramică şi diverse obiecte aparţinînd populaţiei băştinaşe din secolele V-VII, perioada de formare a poporului român, precum şi ceramică din secolele IX-X, reprezentînd cultura românească incipientă cunoscută sub denumirea de cultura Dridu.

În sala principală a muzeului sînt expuse portretele tuturor voievozilor Ţării Româneşti care au dat, la timpul lor, privilegii acestei aşezări.

F.U.

ARME ÎMPOTRIVA PRAFULUI

Se ştie: în turnătorii, fabrici de ciment sau de mobilă, datorită unor procese tehnologice specifice, nori groşi de praf fac ca atmosfera să devină uneori foarte greu suportabilă, împiedicînd desfăşurarea normală a procesului de producţie. De aceea specialiştii în domeniul ventilaţiei de la Institutul de cercetări ştiinţifice pentru protecţia muncii caută să găsească metodele cele mai eficiente pentru înlăturarea prafului. În acest scop au fost studiate diverse sisteme de filtrare a aerului, ajungîndu-se în cele din urmă (şi aceasta recent) la crearea unor instalaţii moderne, aşa-numitele cicloane de mare randament.

Prima încercare cu asemenea cicloane se face în momentul de faţă în industria lemnului — respectiv la Fabrica de mobilă din Codlea. Pînă acum, praful extrem de fin care se degaja din şlefuirea (la alb) a mobilei se reţinea — şi nu total — cu ajutorul unor filtre cu saci care sînt şi greu de exploatat, şi costisitoare.

Specialiştii de la Institutul de cercetări ştiinţifice pentru protecţia muncii, care au studiat şi au experimentat «cicloanele» atît în condiţii de laborator cît şi în producţie, au stabilit că aceste instalaţii — aşa cum se şi prevăzuse — au capacitatea de a reţine 97—98 la sută din cantitatea totală de praf aflată într-un atelier. Este vorba de o instalaţie prevăzută cu dispozitive automate de descărcare

Asemenea cicloane de mare randament urmează să fie generalizate în primul rînd în industria metalurgică (turnătorii) şi în cea de ciment.

B. SURU

«Independenţa»-Sibiu, o uzină a cărei marcă de fabricaţie stă scrisă pe mii de produse, realizează în prezent noi tipuri de utilaje pentru industria grea. În fotografie: se lucrează la finisarea unor piese de mari dimensiuni la a căror execuţie toleranţele de zecimi de milimetru reclamă din partea muncitorilor... fineţe de ceasornicar.

SPORT

această sevă proaspătă

Arena sportivă mondială freamătă tumultuos în aceste zile în pofida diferenţelor de climă care certifică pe alocuri sosirea primăverii, despre care nici nu poate fi vorba prin alte părţi ale globului.

Un catalog complet al programului sportiv ar fi greu de alcătuit chiar dacă am încerca să-l restrîngem doar la cei care ne interesează în special, la sportivii români.

Ar fi necesar, pentru a reuşi în tentativa propusă, să-i urmărim într-o răspîndire diversă prin toate colţurile continentului nostru şi chiar mai departe de el, acolo unde le reclamă prezenţa marile confruntări internaţionale în al căror concern ai noştri au pătruns în ultimii ani, făcîndu-se cunoscuţi şi apreciaţi.

Dar acest virtej al confruntărilor internaţionale nu este excentric sportului autohton ci poate chiar concentric pentru cîteva discipline, afirmaţie susţinută de primul concurs internaţional de schi mai serios programat la Braşov şi Predeal (cu o originală formulă) după mai mulţi ani de acalmie, de finalul unui sezon internaţional de handbal în care sportivii micului dreptunghi de parchet din ţara noastră nu au cunoscut înfrîngerea, de startul confruntării şahiştilor din opt ţări, printre care 5 mari maeştri şi 7 maeştri internaţionali.

Starturi oficiale se pregătesc la rugbi, patinaj artistic, automobilism şi în alte cîteva discipline dar — de ce să nu rămînem sinceri aşa cum ne-am propus chiar de la începutul conversaţiei noastre săptămînale găzduite de «Flacăra» — marele start a fost cel al fotbalului de acum cîteva zile.

Şi încă un start! Cu schimbare de lider, tot prin acelaşi joc al matematicii graţie căruia Steaua a hibernat pe primul loc, după şapte ani de absenţă de pe această poziţie, cu zeci de mii de spectatori în tribune, cu un «triptic» de goluri în ultimele minute de joc la Piteşti (unde N. Dobrin stimulat de acordarea titlului de cel mai bun fotbalist român al anului ori poate de operaţia de sept făcută în iarnă a fost spiriduşul gazonului şi... pacostea Rapidului), cu înfrîngerea dinamoviştilor bucureşteni pe teren propriu, toate la un loc ducînd la izolarea Stelei într-un pluton de 9 echipe provinciale (situaţie de neinvidiat!).

În acelaşi moment, noul preşedinte al Federaţiei Române de Fotbal, tov. Adrian Dimitriu, a făcut cunoscut opiniei publice, printr-un amplu interviu acordat ziarului de specialitate, planul de bătălie al redresării celui mai îndrăgit sport din lume, a cărui strategie ni se pare a fi climatul de colaborare în sinceritate şi competenţă dintre forul suprem al fotbalului şi toţi cei interesaţi într-un fel de soarta lui.

Iubim pînă la adoraţie fotbalul, dar tristeţea unui atlet care nu-şi poate apăra şansa după ce se dovedise dintr-un început cel mai bun, nu ne poate lăsa indiferenţi. Mai ales cînd acesta este Şerban Ciochină (accidentat la Madrid după cea dintîi săritură la triplu cu care şi-a condus toţi adversarii, dintre care trei aveau să-l depăşească în următoarele tentative la care el nu a mai avut dreptul la replică).

Ne întristăm deopotrivă pentru marele nostru atlet dar ne şi îngrijorează totodată valul de calitate care se revarsă acum, chiar de la debut, pe arena sportivă mondială. Tot la Madrid, Şerban Ioan a sărit 2,05 m, ceea ce reprezintă încă o cifră, dar locul său printre europeni cu această performanţă este de-abia al 16-lea! Mai sînt însă şi alte continente care-şi vor avea reprezentanţi în Mexic...

Oare seva cea nouă a noii primăveri sportive româneşti n-a început să urce încă,ori poate substanţa ei nu a devenit încă suficient de complexă?

Va fi astfel şi la ora Mexicului?

Em. VALERIU

ÎN CURÎND

„FLACĂRA"

în haină nouă!

INTELIGENȚA, O INVESTIȚIE DE PREȚ

de Liviu TIMBUS

Fotografii de S. STEINER

De foarte multă vreme, aici, la «Clujana», meseria se învață din tată în fiu. Oamenii lucrează 20-30 de ani în aceeași secție, și nu rareori pe una și aceeași mașină. Această bună tradiție, legată indisolubil de marca fabricii, explică în mare măsură calitatea și trăinicia pantofilor produși aici.

Două mii de salariați, oameni potriviți la locuri potrivite, au fabricat de ani de zile aceleași 2 milioane de perechi de pantofi pe care îi poartă bărbați, femei și copii de pe toate continentele globului.

Acest ritm constant a însoțit activitatea colectivului clujean pînă în pragul celui de-al doilea semestru al anului 1967.

De atunci, într-un răstimp de numai 6 luni de zile, oamenii s-au întrecut pe ei înșiși, descoperind resurse necunoscute și urnind latențe zăvorîte în obișnuitul și deprinderile vieții zilnice. Rezultatele finale, fixate în cîteva cifre comparative, ne oferă un tablou edificator. În primul semestru al anului, Clujana a fabricat peste sarcina de plan 18 mii perechi încălțăminte. În cea de-a doua parte a anului, același colectiv, lucrînd pe aceleași mașini, a produs 138,3 mii perechi încălțăminte. S-a lucrat, altminteri spus, de 7 ori mai bine. Iată și celelalte rezultate: economii peste plan la prețul de cost, 1 210 000 lei (sem. I) și 7 665 000 lei (sem. II); talpă de bovine peste plan: 8,6 tone (sem. I) și 63,9 tone (sem. II); beneficii peste plan: 3 032 000 lei (sem. I) și 8 405 000 lei (sem. II).

Cu acești pași de ciclop, realizați de oameni obișnuiți și în condiții de muncă normale, fabrica de piele și încălțăminte a lăsat în urmă metodele de muncă anchilozate și toată ineficiența unor principii de organizare defectuoase. Soluțiile adoptate fac parte dintr-un program complex, desfășurat în perspectivă cu o rigurozitate matematică. Conducerea uzinei l-a numit în mod cît se poate de plastic și de sugestiv:

INVESTIȚIE DE GÎNDIRE

Așadar, cu aceiași oameni și folosind același utilaj, «Clujana» a izbutit să producă de 7 ori mai mult. Dorința de autodepășire s-a concretizat înainte de orice printr-o efervescență intelectuală de mare amplitudine. Mobilitatea gîndirii, fundamentarea științifică a deciziilor, viziunea multilaterală și în perspectivă a fenomenelor economice, sesizarea implicațiilor și conexiunilor evenimentelor au constituit elemente de bază ale modului competent și dinamic de organizare și conducere a producției. Pentru realizarea acestei acțiuni și-au dat concursul 57 de ingineri, tehnicieni și economiști, grupați în opt colective de lucru. Au fost elaborate 29 studii tehnico-economice axate pe problemele de bază ale întreprinderii: analiza structurii organizatorice și a sistemului informațional, pregătirea tehnică a producției, programarea, lansarea și urmărirea producției, calificarea și ridicarea pregătirii profesionale etc. Și aici un fapt demn de reținut: organizarea științifică a muncii și producției s-a bucurat nu numai de elaborarea unui număr apreciabil de studii și soluții, ci în primul rînd de introducerea grabnică în producție a măsurilor stabilite. Optimizarea locurilor de muncă prin folosirea unor noi metode la repartizarea lucrului pe mașini a dus în chip «surprinzător» la descoperirea unor vaste capacități de producție disponibile. În secția de încălțăminte, locul de muncă al veteranilor, unde lucrează cei mai pricepuți și apreciați cizmari ai întreprinderii, recenta organizare a operațiunilor a demonstrat că se pot obține zilnic, cu același efort și în același interval de timp, nu 7-8 mii de perechi de pantofi, ci cu 40 la sută mai mult. Reprogramarea termenelor de punere în funcțiune a noilor obiective a favorizat intrarea în producție a secției de talpă artificială cu 70 de zile mai devreme. În acest «PFL» al industriei de încălțăminte (mărunțirea resturilor de piele și reconsolidarea lor în suprafețe compacte oferă o asemănare izbitoare cu operațiunile de obținere a plăcilor fibrolemnoase) s-au realizat în felul acesta un spor de 300 tone talpă artificială și beneficii peste plan de 1 850 000 lei.

FĂ-L PE OM SĂ SIMTĂ LA PUNGĂ

— Timpul afectat concepției rămîne suveran, e de părere tovarășul Nicolae Ciovârnache, directorul economic al «Clujanei». După părerea noastră timpul rezervat muncii de concepție trebuie să cuprindă 40 la sută din activitatea totală a specialiștilor și cadrelor de conducere. Ridicarea gîndirii la rangul de funcție primordială ne-a obligat să operăm schimbări importante în schema organizatorică a fabricii. Am redus numărul inginerilor angajați direct în activitatea productivă, i-am trecut în munca de concepție și am lărgit acest important sector angajînd anul trecut încă 40 de ingineri, matematicieni și economiști. Nu se poate alt fel. Invențiile și descoperirile cele mai îndrăznețe se nasc astăzi în sfera

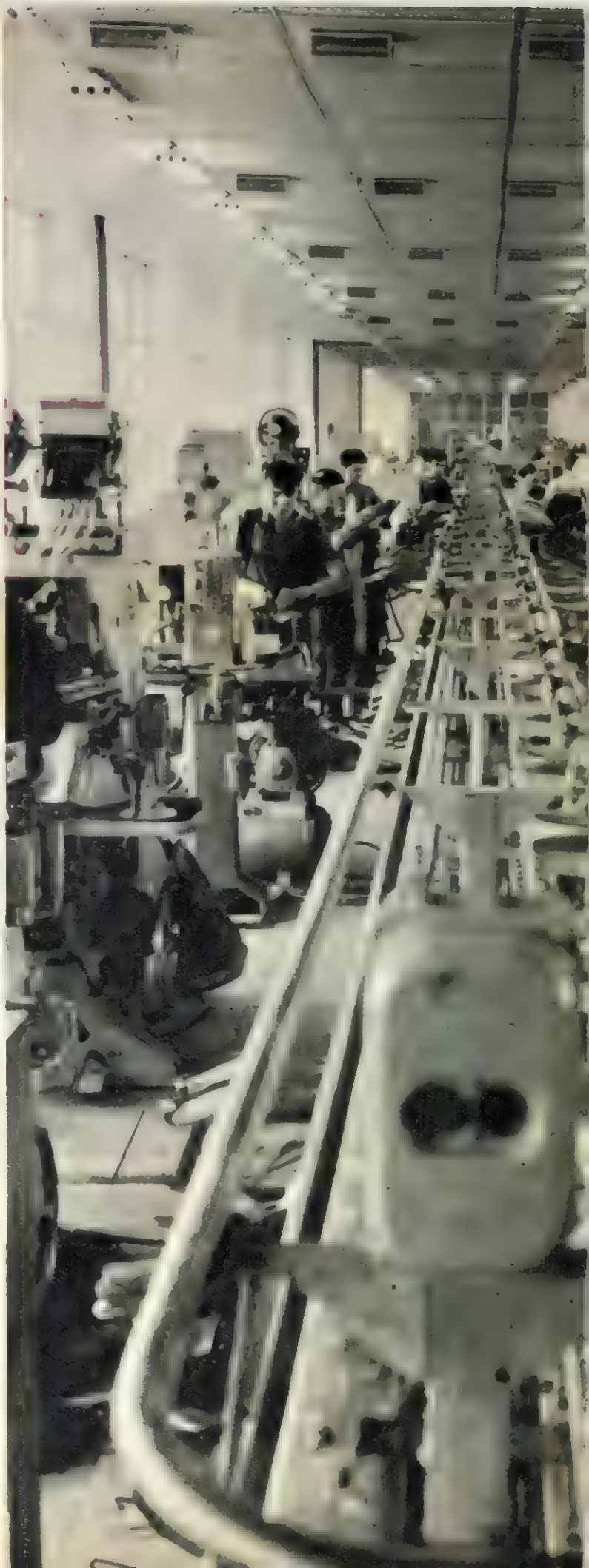

Optimizarea locurilor de muncă, repartizarea rațională a lucrului pe utilaje, a dus la descoperirea unor importante capacități de producție disponibile. În secția încălțăminte productivitatea muncii a sporit în 6 luni de zile cu 40 la sută.

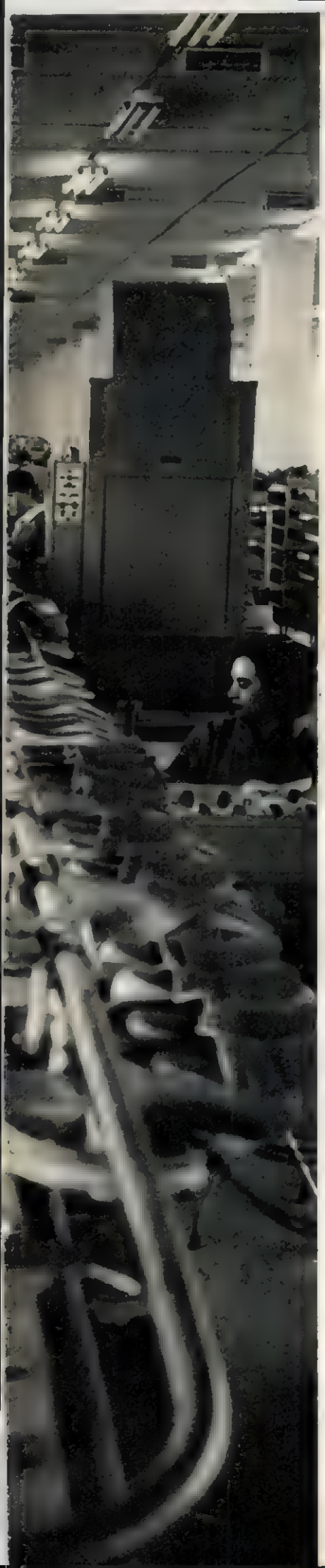

abstractă a ideilor și a calculului matematic.

— Rezultatele spectaculoase înregistrate de întreprindere sînt legate în mod direct de activitatea acestor oameni?

— Într-o proporție de 90 la sută. Inovațiile propuse și adoptate par astăzi simple, la îndemîna oricui. Toate invențiile apar, o dată cu vremea, neînsemnate, aproape banale. Chiar și cele mai geniale: sistemul zecimal, această bază metodă prin care se dă cifrei o valoare absolută și una de poziție, descoperită în India acum 3000 de ani, a scăpat totuși unor minți geniale ca Arhimede și Apollonios. Și fiindcă veni vorba de matematică — de loc întîmplător — vreau să mai arăt că un alt principiu al reorganizării muncii noastre îl constituie trecerea activității colective prin calculul sever al ordonanțării matematice. Din păcate, armonizarea operativă, de la o zi la alta, a tuturor factorilor conlucrativi (productivitatea mașinii, modelele recente, termenele de livrare, desfășurarea operațiilor etc.) necesită calculatoare electronice cu memorie apreciabilă. Viitorul «Dacicei» al matematicienilor clujeni, prevăzut în final cu peste 8 000 celule de memorie, va putea rezolva și asemenea probleme. Deocamdată matematicienii noștri se slujesc doar de rigla de calcul. Aportul lor rămîne însă substanțial.

— Soluțiile adoptate au stîrnit interes și emulație în toate colectivele de muncă?

— Și da, și nu. Dar asta la început. Planul complex de măsuri — menit să destrame inerția și automulțumirea — a fost întîmpinat de către unii cu dezinteres și potrivnicie. Apoi s-a văzut că nu e vorba numai de o treabă mai bună, ci și de o mărire sensibilă a cîștigului. În semestrul II al anului 1967 salariul mediu a crescut, în comparație cu prima jumătate a anului, cu 672 lei pentru fiecare salariat. Și tot în această perioadă s-au distribuit prime de producție ce totalizează 2 600 000 lei. Nu vom contesta utilitatea criticii în ședințe. Dar critica cea mai constructivă o face nevasta acasă. Pentru treabă bună, bani buni. Fă-l să simtă la pungă și dracul devine înger cît ai zice pește.

— Planul de măsuri a reprezentat doar proprietatea intelectuală a unui cerc restrîns de specialiști?

— Adoptarea unor decizii științific fundamentate a fost posibilă numai prin respectarea și consolidarea principiului conducerii colective. Pentru noi ea reprezintă o axiomă a progresului. Un exemplu: de curînd cineva a propus un model de pantofi. La prima vedere calculul economic încadra noul produs între limitele posibilului. La o analiză mai atentă, realizată cu toți șefii de sectoare, propunerea a căzut cu brio. Tăbăcăria a obiectat costul ridicat al chimicalelor. Economiștii au descoperit inexactitatea unor parametri ai rentabilității. Serviciul de norme și salarizare a sesizat creșterea timpului de execuție

(Continuare în pag. 10)

Șpalturile (suprafețe de piele utilizate în mod obișnuit la confecționarea căptușelilor) sînt întrebuințate astăzi și la confecționarea fețelor de pantofi. În 1968 se vor fabrica din acest material peste 50 000 perechi de încălțăminte.

călătorie nouă:
JUDEȚUL BRĂILA

de M. HETCO — Fotografii de E. GHERA

Pe o zloată ce n-are nimic comun cu augustul Dunubiu cu care ne-a învățat Johann Strauss, echipa de muncitori strungari de la Șantierele navale-Brăila lucrează la strunjirea noului etambou al unui remorcher românesc.

Nu demult, călătorul poposit întîmplător pe meleagurile brăilene a fost martorul unor manifestări de bucurie, uimitoare chiar și aici, în ținutul cu locuitori locvaci și de o expansivitate meridională, care aplaudau astfel înființarea noului județ Brăila. Însumînd 4 600 kmp, armonioasă alcătuire de cîmpie și apă (Dunărea îl înconjură dintr-o parte, răsfirată larg ca o coadă de păun), noul județ se îndreaptă așadar cu cei 336 000 locuitori ai săi spre un destin în concordanță cu actuala sa dezvoltare economică și socială.

SĂ-I DĂM CE I SE CUVINE PESCARULUI BRĂILĂ...

Regina ținutului a fost dintotdeauna ea, Brăila. Toate drumurile converg aici. În jurul său gravitează sate și așezări bogate (actualul județ cuprinde 69 de comune). Cîmpia a produs dintotdeauna grîne alcăror surplus se cerea comercializat sau transportat pe calea cea mai ieftină și apropiată: Dunărea.

Cazasu, Baldovinești, Chiscani, Viziru sau chiar mai îndepărtatul Mihai Bravu au fața îndreptată în primul rînd spre Brăila. Prin tradiție, copiii acestor comune învață la școlile Brăilei la fel cum sutele și miile de muncitori din aceleași sate lucrează la Combinatul de celuloză și hîrtie-Chiscani, la Șantierul naval ori la uzinele de utilaj greu «Progresul». Chestiune nu numai de ordin sentimental, ci și practic: drumurile și șoselele din sud-estul Bărăganului se întretaie aici, la Brăila.

De aceea, înființarea județului și transformarea orașului Brăila în municipiu, reședință de județ, a fost o treabă de bun gospodar. Se reușește astfel o mai strînsă și eficientă colaborare între centru și satele de cîmpie întinse și răsfirate pe mari suprafețe. Pentru că orașul și ținutul Brăila au crescut laolaltă. Plugul mai scoate cînd și cînd, asemenea unor flori tîrzii, vase și uneite din timpuri imemoriale. S-au descoperit așezări din neolitic la Brăilița, Rîmnicelu, Nazîru și Chiscani. Mai tîrziu au cunoscut ținutul grecii și romanii. Amforele de Tasos, figurinele din lut de Tanagra ori dinarii descoperiți stau mărturie.

Părinte eponim îi este acel fabulos pescar valah Brăilă, care-și arunca nă-

voadele în apele fără fund ale bălților. Ținutul se dezvoltă, capătă personalitate. Prima atestare istorică datează de acum 600 de ani, din 1368, cînd orașul este pomenit sub acest nume într-un privilegiu de comerț dat de Vlaicu-vodă negustorilor brașoveni. Trei sute de ani aproape (din 1533 și pînă la pacea de la Adrianopol, 1829, cînd a fost redată Munteniei), Brăila a dus viața șterșă și anonimă a tîrgurilor mărginașe, înecate în praf vara, cu case îngrămădite una într-alta și străduțe încîlcite. Doar portul respira. Se scurgeau pe aici grînele, mierea și peștele Țării Românești spre Levant, negustori greci, turci, albanezi ori armeni îl vizitează tot mai des. În port lucrează hamali recrutați din întreg Orientul, pînă și persani (amintirea lor o mai păstrează încă unele străzi din cartierul Cetățuie). Acostau o mulțime de tumbaze, ceamuri ori darsenele (vase de transport) și se puteau auzi toate idiomurile Asiei Mici. Circulau (și au circulat încă mult, pînă mai acum cîteva decenii) negustori ambulanți, salepgiii, bucuria celor arși de nelertătorul zăduf brăilean. În secolul trecut orașul și portul Brăila iau mare dezvoltare.

Trăind totuși numai din negoț, fiind supusă fluctuațiilor pieței, Brăila nu putea să progreseze constant. După

(*Continuare în pag. 8*)

Portul Brăilei. Vase de diferite tonaje îl vizitează zilnic. Chiar și în lunile vitrege ale iernii sau începutului de primăvară ele sosesc cu zecile, încărcate cu mărfuri. Doar în ianuarie eternii îndrăgostiți ai portului au numărat 535 de nave fluviale și 10 nave maritime.

Tinerețea orașului multisecular..

marea criză interbelică, orașul decade. Portul își restrînge activitatea. Brăila pare amorțită și nu o vor repune în actualitate decît splendidele povestiri învăluite în aură de legendă ale fiului ei cel mai iubit, Panait Istrati.

Războiul parcă a așternut și mai mult uitarea peste oraș. Cariatidele și neptunii bărboși, care sprijineau fațada vechilor și pretențioaselor case de comerț de odinioară, se scorojiseră parcă și mai tare. Carachioiul, Cetățuia ori Comorofca, cartierele de odinioară ale Brăilei, păreau să agonizeze. Tineretul își îndrepta privirile spre nord, spre «copilul teribil», Galațiul, care, ca-n poveste, creștea într-o zi cît altul într-un an.

Renașterea Brăilei a început însă nu de la Dunăre cum s-ar fi putut crede, ci din interior, și ea s-a numit industrie.

ORGOLIOASA PREZENȚĂ

— Totul a început cu mai bine de zece ani în urmă, aici, la doi pași de satul Chiscani. În 1957 s-au ridicat primele construcții ale Combinatului de celuloză și hîrtie pentru ca, în 1959, fabrica de cartoane duplex să producă. În 1960 a intrat în funcțiune fabrica de celuloză, cu o producție anuală de 50 000 tone, și cea de produse clorosodice, cu o capacitate de 4 000 tone. La ora actuală toate fabricile din cadrul combinatului funcționează peste capacitatea proiectată. În continuare — interlocutorul meu este inginerul șef Ion Secuiu, prin amabilitatea căruia am aflat cîteva din etapele acestui mare obiectiv al industriei noastre, întins pe kilometri întregi, acolo unde nu cu mult înainte domina dezolant o cîmpie — în 1964 s-a mai construit o fabrică de celuloză (pentru hîrtie), iar în 1966 au început să producă o fabrică de hîrtie și una de cartoane duplex.

...Combinatul, a cărui prezență dinamică a făcut din satul Chiscani, situat la 12 kilometri de Brăila, un adevărat cartier al orașului, se va extinde și mai mult în următorii ani. Se preconizează mărirea capacității uzinei de clorosodice. Alături, Combinatul de fibre artificiale prelucrează celuloza producînd celofibră, rețele-cord, celofan, sulfat de sodiu. Primele linii tehnologice au intrat în funcțiune în 1964. Trei ani mai tîrziu aici se producea cu 6 000 tone mai multe rețele-cord și cu 600 tone mai mult celofan decît în 1965! Am stat de vorbă cu cîțiva dintre salariații combinatului. Mulți locuiesc în împrejurimi, la Tichilești, la Gropeni sau Chiscani. În decorul acestor sate «eminamente agrare» ei sînt prezențe inedite, greu de imaginat pînă de curînd. Întregul ținut s-a apropiat parcă. Industria impune un anume ritm, șoselele și traficul mult mărit estompează distanțele. Satele de pe un vast perimetru au devenit adevărate suburbii brăilene. De aici se recrutează miile de muncitori. E bine

Brăila nu-și dezminte în nici un anotimp faima de oraș viu și agitat: pe «Republicii», într-o după-amiază friguroasă de început de martie...

Mare producător agricol, județul Brăila posedă de asemenea un important efectiv zootehnic. În fotografie: se împarte «micul dejun» la creșcătoria de porcine din comuna Romanu.

Premieră iminentă la S.M.T. «1 Mai». Un ultim control sutelor de cai-putere...

Foto «Agerpres»

această? Desigur. Deși «amestecul» de orășeni și țărani sau schimbările subtile pe care le suferă aceștia din urmă, în sensul «urbanizării» lor prin învățarea unei meserii, produc și alte efecte Se mai pomenesc în zilele de chenzină chefuri zdravene, urmate, posibil, și de cîte o bătaie spontană și tot atît de repede aplanată. Fiindcă locuitorii Brăilei și ai ținutului sînt oameni cu un caracter fericit, jovial și deschis oricărei discuții. Așa că micile excese temperamentale se mai înțeleg. Dar despre acestea mai încolo...

PEȘTE...

Noul județ trebuie să știe să-și valorifice bogățiile după criteriile eficienței și înaltei productivități.

— Odinioară balta era plină de pește. Te duceai la un pescar, te duceai la altul Strîmbai din nas: nu-l vreau pe ăsta, că-i prea slab...

Prietenul G.M., brăilean get-beget, înghite în sec și privește nostalgic: cam puțin pește în Brăila... Cîndva era «hrana săracului», acuma-i delicatesă, aliment de lux... De ce? Lăsînd la o parte multiplele cauze care necesită o privire specială, ne vom limita a spune că bălțile atît de bogate în pește ale Brăilei au fost neglijate. Doar în ultimii ani (în ultimii doi, ca să precizăm) au început lucrări adecvate de creștere a puietului și de amenajări. Pescuitul în județul Brăila va propăși, ne asigură directorul întreprinderii piscicole, inginerul Aurelian Șișu. În 1968 producția va fi de 2 400 tone pește, iar în 1970 va crește la cel puțin 4 000 tone. Datorită pescuitului dirijat, de pe un hectar de baltă se vor obține pînă la 1 500 kg pește. La Ciobănița, Balta Albă, Amara, Jirlău și Corei vor lua ființă mari pepiniere de crapi încît (încă o dată, directorul o susține!), la anul, se va găsi în județ crap la discreție...

N-am vrea să adoptăm nici tonul festiv, nici cel elegiac, evocînd crapii de aur sau somnul legendar de 300 kg, ascuns pe fundul Dunării într-o epavă de barcaz turcesc. De aceea să urăm noilor organe județene succes într-un atît de delicat subiect precum peștele!

TOATE DRUMURILE DUC LA DUNĂRE

Orașul acesta, care adună în juru-i satele bălților și ale cîmpiei, orașul acesta de 150 000 locuitori, s-a născut ca o ofrandă adusă marelui fluviu. Pe această potcoavă de pămînt, așezarea trăiește într-un intim colocviu cu apa de sute de ani. Populația Brăilei și a satelor din perimetrul său aduce într-o climă bîntuită de crivăț, iarna, și de adevărate simunuri, vara, o truculență a limbajului și o vivacitate a spiritului surprinzătoare. Brăilenii sînt afabili, le plac tacîmurile, după-mesele se stă la cafenea («se stătea» fiindcă acum Brăila nu posedă decît cîteva restaurante, toate, exceptînd «Pescarul» unde nu prea găsești... pește, de-o urîțenie întristătoare). Seara, pe «Republicii» este o afluență de tineret cum rar se poate imagina în altă parte. Se iau cu asalt cele de-abia 7 cinematografe, magazinele (cam slab luminate, ca să nu mai vorbim de străzi ca «Unirii», aproape lipsite de becuri). O lume de o vitalitate efervescentă, care iarna ori primăvara, în afară de șpriț sau televizor, nu prea are ce să facă. Brăila posedă un Teatru de stat, e drept, dar pentru care nu s-a găsit încă un local adecvat. Astfel că repertoriul se reduce la două piese jucate de două ori pe săptămînă... în clădirea unui club! Așa că brăilenii și cei din jur care vin duminica în oraș, înotînd prin zăpadă, se consolează așteptînd primăvara pescuitul (sînt în județ mii de bărci individuale) și plimbările pe canalul Filipoiu.

Da, Dunărea este cea care dă noblețe întregului ținut. Spre ea coboară toate străzile. Ea poate fi zărită de oriunde, din înaltele clădiri ale uzinei de utilaj greu «Progresul», unitate cu mii de muncitori care produce excavatoare, rulouri compresoare, buldozere, axe portelice și concasoare pentru cariere. Produsele «Progresului»-Brăila ajung pînă în Grecia, Belgia, Olanda și Suedia

Linia sinuoasă a fluviului și tumultul apelor sale pot fi contemplate și de la «Laminorul» sau din imediata apropiere a Șantierului naval, de la PAL-Brăila — marele complex de industrializare a lemnului.

...Mecanizarea lucrărilor la Șantierul naval precum și darea în folosință a unei noi hale pentru sudură vor mări și mai mult volumul reparațiilor și construcțiilor actuale. O instalație mecanizată la cală (care va fi dată în funcțiune la anul) va permite ridicarea unor nave de 2 000 tone într-o singură oră, operația necesitînd eforturile doar a patru oameni!

Astfel, pentru prima oară, Brăila, prin șantierul său naval în continuă extindere, se acordă cu demnitate maiestății Dunării căreia pînă acum nu-i putea opune decît un ponton de lemn, un carmac și cîteva schelete pitice de nave...

CERTITUDINI

Greu de găsit reședință și județ mai organic legate între ele! În primul rînd datorită dimensiunii relativ reduse a teritoriului actualului județ Brăila. Într-un ceas, cu o mașină îl străbați dintr-un capăt într-altul (înainte, de la Galați și pînă la Mihai Bravu făceai aproape 150 km!). Premise deci pentru o cît mai desăvîrșită conlucrare între municipiu și comune.

Deocamdată Brăila este singurul oraș al județului dar, după cum am aflat la Consiliul județean provizoriu, sînt posibilități ca prin sistematizări și lucrări edilitare comuna Ianca, cu cei 8 600 locuitori ai săi și terenuri arabile totalizînd 15 000 ha, să devină oraș. În prezent comuna posedă 6 școli generale de 8 ani, un liceu, un spital. Ar fi a doua așezare urbană a județului după municipiul Brăila și, evident, un factor ajutător și de coordonare.

— Nu pot îndeajuns să-mi exprim satisfacția de a vedea comuna noastră în posibilitatea de a deveni localitate urbană Cu toate înlesnirile care decurg din această nouă poziție a ei în cadrul județului Brăila, ne spune cooperatorul Gheorghe Pătru.

...Doar una din multele păreri consemnate în zilele acestea prin comunele județului.

Departe de a fi numai agrar, după cum am încercat să demonstrez, cel mai nou județ al țării are o foarte importantă pondere agricolă. Pe 256 792 ha de pămînt rodnic de Bărăgan se practică cele mai diverse culturi intensive. Condiții identice de climă asigură un timp optim diferitelor lucrări agricole.

Orașul Brăila, cu istoria sa zbuciumată, cu tradiția și importanța sa economică efectivă, merită din plin hotărîrea de a fi declarat municipiu și reședință de județ.

Largile bulevarde și străzile precis conturate ale orașului (abstracție făcînd clădirile cam împopoțonate, vădind prostul-gust negustoresc de odinioară) se pretează la lucrări de anvergură. Ar putea să dispară, în sfîrșit, ceea ce a mai rămas din Comorofca, celebrul cartier al cuțitarilor de acum 5-6 decenii, unde «străluceau» acel legendar personaj istratian, Codin. Pentru evocarea Kirei Kiralinei, a lui Stavru, a lui Cosma, a lui Moș Anghel și a atîtor alții, stau mărturie Cetățuia, Carachioiul și mai departe Baldovinești, Cazasu, Făurei. Stau etern chezașe Dunărea și operele unor brăileni ca Mihail Sebastian, Ilarie Voronca, Mihu Dragomir, Perpessicius...

•

Un nou județ este într-un fel o hartă nescrisă. Reașezarea recentă îi va da însă în curînd profilul și relieful distinct. Îi va pune și probleme noi, desigur. Ne limităm în a afirma că județul Brăila, cu comunele și obiectivele sale industriale în plină dezvoltare, organism tînăr și echilibrat, cu personalitate deja conturată, ba chiar afirmată! ia startul sub cele mai bune auspicii. Rămîne să-i urmărim cursa pe care i-o dorim mereu ascendentă.

CAMILIAN DEMETRESCU: *Femeie care plînge*

Camilian DEMETRESCU

Expoziția lui Camilian Demetrescu reprezintă un eveniment care reține atenția publicului din mai multe puncte de vedere. Cunoscut în cercuri destul de largi datorită unei prezențe publicistice de înaltă ținută intelectuală, apreciat pentru combativitatea, acuitatea și claritatea scrisului său despre artă, Camilian Demetrescu e o personalitate admirată de unii, contestată de alții, în nici un caz anonim sau indiferent. Posibilitatea de a confrunta activitatea practică a artistului cu atitudinea sa pe plan teoretic și social rămînind minimă în cadrul diferitelor manifestări colective bienale sau anuale, o asemenea expoziție personală merită de la bun început interes.

Dar pictorul, consecvent cu sine, a adoptat în catalogul expoziției și formula — prezumptioasă pentru unii colegi, neobișnuită pentru alții — a autoprezentării: ce vrea, ce a încercat, ce crede că a realizat. Este, în primul rînd, o situare pe pozițiile lucidității, raționalului ale actului creator conștient supus unui sever autocontrol și întemeiat pe o solidă cultură de specialitate (pictorul este și autorul unei excelente cărți despre «Culoare — suflet și rațiune», apărută anul trecut și epuizată în librării în cîteva zile).

Drumul său nu este, desigur, singurul valabil; personal, acord intuiției, resorturilor afective o pondere mai mare în determinarea creației, dar este o direcție care a dat destule valori și,ceea ce vreau să remarc în mod deosebit,în cazul de față e vorba de o opțiune clară, în deplină cunoștință de cauză. E vorba de o expresie autentică a unei anumite structuri interioare. Programul estetic explicit — căruia i se adaugă căutarea unei tehnici noi, adecvate - dînd posibilitatea vizitatorului să confrunte intenția cu realizarea, include și cîteva chei pentru înțelegerea picturii în general. Este un pas înainte în apropierea publicului de artă, o atitudine apreciată chiar și de cei ale căror preferințe de stil se îndreaptă în alte părți.

Considerînd culoarea ca «instrument specific, fundamental al picturii», Camilian Demetrescu a pornit, cum notează în caietul de sală, de la date preexistente privind valoarea emoțională a gamelor de culori și, trecînd prin diferite experiențe personale, și-a stabilit un «alfabet cromatic» prin intermediul căruia să se exprime. Actuala selecție de tablouri ne este înfățișată cu modestie ca fiind o primă etapă.

Rezultatul? Străbătînd expoziția ai revelația unei palete de mare prospețime și finețe. Culorile pure, diafane, suflate aproape imaterial pe pînză, capătă parcă o viață proprie. Uneori, ca în **Vis, Stele căzătoare, Paradis, Femeie care plînge,** rezonanța spirituală a cromaticii, susținută de un desen simplu și inspirat, mi se pare foarte apropiată de principiile enunțate. Alteori însă calitățile intrinseci ale tablourilor se organizează pe alte direcții afective decît cele enunțate de titlu, nu sînt slăbite și de sulurile umane cu aceeași forță poetică cu care se integrează, de pildă, admirabilul motiv al copacului înstelat. Mai puțin preocupat, pare-se, de desen, de expresivitatea proprie a liniei și de caracterele simbolice ale elementelor figurale — probleme tot atît de importante pentru un artist care nu se limitează la asocierea informală a petelor de culoare — pictorul a reușit totuși și în această direcție să-și contureze un alfabet propriu. Un alfabet de ale cărui potențe nu pare a fi pe deplin conștient. Copacul-cosmos, așa cum atestă cîteva dintre cele mai bune tablouri ale ciclului **Adam și Eva,** se află, prin simplitatea și polivalența lui, la acea graniță a figurativului pe care culorile — în felul în care le înțelege și le simte Camilian Demetrescu — pot vorbi cu irezistibilă elocvență.

Irizările de roșu și violet ale unui frunziș înălțat deasupra perechii umane sau subtilele jocuri de verde și alb dintr-o natură moartă cu flori, sau altele asemenea nu se uită. Ele stau opera unui artist al culorii. De acum îl cunoaștem și îl vom aștepta. Drumul lui este unul dintre multele care se încearcă dar, ca și spre Roma antică, toate drumurile duc la artă cînd există talent. Și seriozitate.

Adrian PETRINGENARU

INTELIGENTA, O INVESTITIE DE PRET

(Urmare din pag.5)

de la 130 minute la 135. Toate afectau rata rentabilității. Vrem pantofi buni dar la prețuri rezonabile. Numai gîndirea colectivă poate oferi și în această privință soluții competente.

CEA MAI INEPUIZABILĂ RESURSĂ

Rezultatele înregistrate în 1967 au confirmat întru totul realismul studiilor efectuate. Eficiența lor economică prefigurează încă de pe acum importante îmbunătățiri ale indicatorilor planului cincinal pe perioada 1966-1970. În comparație cu prevederile inițiale, fabrica de piele și încălțăminte «Clujana» va obține în viitorii ani o producție suplimentară de aproape 350 milioane lei, reprezentînd 2 700 000 perechi încălțăminte, 1 513 000 mp piei pentru fețe și căptușeli de încălțăminte, 1 500 tone talpă artificială. Beneficiile suplimentare vor totaliza 85 805 000 lei, iar economiile la prețul de cost, aproximativ 20 000 000 lei.

Resursele gîndirii creatoare rămîn însă practic inepuizabile. La «Clujana», aici unde meseria se învață din tată în fiu iar oamenii rămîn prieteni și colaboratori decenii de-a rîndul, ideile îndrăznețe vor găsi teren fertil și de acum înainte.

Bandă de tras-șlefuit, utilaj de mare productivitate instalat într-una din noile secții ale «Clujanei».

• memento •

carte

● O reeditare valoroasă: **Estetica** de Tudor Vianu. Lucrare fundamentală în activitatea marelui om de cultură și de prim ordin în istoria gîndirii românești, **Estetica** — după chiar mărturisirea autorului — este «în primul rînd: încîta încercare a literaturii românești de a prezenta un tratat în care oricare dintre întrebările mai însemnate ale științei noastre își găsește locul ei într-o unitate organică, hrănită din substanța cercetării mai vechi și mai noi». Ediția e deschisă de un studiu de Ion Ianoși. Îngrijirea textului și refacerea indicilor de materii și indicilor de nume au fost făcute de V. Iova. (Editura pentru literatură. Colecția «Minerva».)

● Înregistrăm o apariție prestigioasă la Editura Academiei Republicii Socialiste România: este vorba de cartea **Influența lui Hegel asupra lui Taine, teoretician al cunoașterii și al artei** de D.D. Roșca. Eminentul gînditor, interpretul avizat și traducătorul admirabil al lui Hegel, ajunge în recenta sa carte la o rezolvare originală a problemei abordate. În lumina unei demonstrații riguroase, bazat pe studierea scrierilor și a corespondenței lui Taine, autorul pune gîndirea acestuia sub semnul influenței marelui filozof, indepărtînd astfel calificativul de pozitivist, pe care atîția cercetători l-au dat criticului și esteticianului francez.

● Nu s-ar putea spune că trimestrul de început al acestui an n-a fost generos cu poezia. Ba, dimpotrivă. Și în fața unei adevărate avalanșe lirice constatăm că recenzenții și cronicarii noștri literari se țin cam greu pe urma întrariparului **Pegas**. Dintre numeroasele apariții de cărți de poezie menționăm deocamdată: **Interludiu** de N. Tăutu, **Timp sonor** de Vania Gherghinescu, **Alcor** de Horia Zilieru, **Cartea nunților** de Sorin Mărculescu, **Emoții la trapez** de Ion Cringuleanu.

● În librării se află volumul de povestiri **Macumba-Carioca** de Al. Duiliu Zamfirescu (Editura pentru literatură).

● **Sandu Ronea** — roman de Al. D. Rădulescu. Cartea ne prezintă cu mijloacele clasice ale epicului o convingătoare investigație în lumea intelectualilor din primele decenii ale secolului nostru; și pentru că în acțiunea romanului sînt întreșesute și elemente autobiografice, dezvăluim cititorilor, în rîndul nostru, faptul că Al. D. Rădulescu este una și aceeași persoană cu Sera Furpa (pseudonim sub care au apărut cîteva cărți de proză) și cu valorosul om de știință, medic și academician (Editura pentru literatură).

● A. Petric și Gh. Țuțui sînt autorii unei interesante și binevenite lucrări: **Unificarea mișcării muncitorești din România**, istorie a unificării ideologice, politice și organizatorice a clasei muncitoare din țara noastră (Editura Academiei Republicii Socialiste România)

● Unul dintre cei mai cunoscuți scriitori italieni contemporani, Dino Buzzati, e prezent în vitrinele librăriilor cu un volum în care sînt cuprinse două povestiri de mai mari dimensiuni: **Bărnabo, omul munților** și **Secretul Pădurii Bătrîne**. În românește de Anca D. Giurescu. Postfață de Florin Chiriței (Editura pentru literatură universală).

● O frumoasă și substanțială aniversare o aflăm în paginile ultimului număr al revistei **Arges**, prilejuită de împlinirea a 40 de ani de la apariția **Biletelor de papagal**, a acelui ziar «atît de mic» cum «n-a mai apărut nici la furnici», izvodit de gîndul ingenios al lui Tudor Arghezi. La această masă a aducerilor aminte își spun cuvîntul cald, pios și inedit George Ivașcu, Demostene Botez, Maria Banuș, Radu Boureanu, Lili Teodoreanu, Mihai Beniuc, Gherghinescu Vania, Mircea Pavelescu, Dumitru Micu, Al. Cerna Rădulescu, Baruțiu T. Arghezi, Gabriel Țepelea, Mihail Diaconescu. Grafica paginilor omagiale: Mitzura Arghezi și Neagu Rădulescu.

cinema

● **Răpirea fecioarelor**. O producție a studioului «București». Rigurozitatea artistică și severitatea profesională a regizorului Dinu Cocea («Haiducii») și-au spus și de data aceasta cuvîntul. După un scenariu construit cu reală intuiție cinematografică (autori — Eugen Barbu, Mihai Opriș și Dinu Cocea) tînărul regizor a realizat un film «de acțiune» ale cărui legi — de aceea ori răzbunătoare — sînt supuse cu meșteșug. Rezultatul: un cîștig de autenticitate și de omenesc. În distribuție: Emanoil Petruț, Marga Barbu, George Constantin, Toma Caragiu, Olga Tudorache, Tanți Cocea, Colea Răutu, Ionescu Gion.

Kirk Douglas

● **Post-sezon**. Zoltán Fábri, prestigiosul cineast maghiar, este prezent pe ecranele noastre cu o creație destinată să ne răscolească conștiința. Răspunderea umană, individuală și colectivă este analizată cu o luciditate răscolitoare, împinsă uneori pînă în marginea paroxismului. În distribuție: Antal Pager, Noemi Apor, Lajos Basti, Klari Tolnay, Karoly Kovacs.

● **Eroii de la Telemark**. Bărbăția, eroismul fără bacuri cu pumnii în piept ai unor semeni de ai noștri, văzute de regizor prin excelență aplecat asupra încleștărilor dramatice sugestiei psihologice. Interpreți: Kirk Douglas, Richard Harris, Ulla Jacobson, Michael Redgrave, David Weston.

● Mari cineaști pe ecranele noastre: **Akira Kurosawa** (Cei șapte samurai), **Milos Forman** (Dragostea unei blonde), **Alexandar Petrovici** (Am întîlnit țigani fericiți), **Stanley Kramer** (O lume nebună, nebună, nebună), **Zoltán Fábri** (Post-sezon), **Anthony Mann** (Eroii de la Telemark).

● Claude Lelouch a anunțat că în acest an va finanța un film al lui Jean-Luc Godard.

muzică

● Dirijorul **Enrique Garcia Asensio** — din generația tînără de muzicieni ai Spaniei — la pupitrul Filarmonicii bucureștene într-un program incluzînd o lucrare din patria sa — uvertura «Las esclavas felices» de Juan Crisostomo Arriaga și două piese din marile repertorii, clasice și romantice: Concertul în Re minor pentru pian și orchestră de Mozart (solist, **Valentin Gheorghiu**) și Simfonia a II-a de Robert Schumann (simbătă 16 martie, sala Ateneului).

● Iată și programul celui de-al doilea concert simfonic al săptămînii, prezentat de Orchestra simfonică a Radioteleviziunii: Concert pentru orchestră de coarde de Mircea Chiriac (prima audiție), Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră de Franz Liszt (solist, **Witold Malcuzynski** din Argentina) și Simfonia a IV-a de Brahms. Dirijează **Emanoil Elenescu** (21 martie)

● Am mai avut prilejul să lăudăm activitatea concertistică a studenților Conservatorului «Ciprian Porumbescu». Ne face plăcere să ne repetăm. Orchestra studioului studențesc acompaniază, în cadrul unui «concert de concerte», cîțiva absolvenți ai Liceului nr. 1 de muzică (prin urmare viitori studenți și poate — de ce nu? — viitori virtuozi) în calitate de soliști ai unor celebre opere concertistice de Mozart, Grieg, Mendelssohn-Bartholdy, Lalo, Hacianurian, Haydn ș.a. În afară de acestea, două lucrări mai puțin cîntate la noi: Concertul pentru violă de Stamitz și Concertul pentru trombon de David (17 martie, sala mică a Palatului).

● Chiar dacă am considera exagerată cumva afirmația unui critic muzical potrivit căreia basul canadian **Joseph Rouleau** ar fi «un al doilea Șaliapin», tot trebuie să acceptăm că avem de-a face cu un foarte valoros artist. Publicului bucureștean i se oferă prilejul să-l cunoască, pe scena Operei Române, în rolul titular din «Boris Godunov» de Musorgski (17 martie).

● Un nou concert de muzică populară românească la care și-au dat întîlnire unii dintre cei mai buni interpreți ai acestui gustat gen: **Angela Moldovan, Irina Loghin, Ana Ispas, Minodora Nemeș, Victoria Pintea, Ion Cristoreanu, Benone Sinulescu, Emil Gavriș**. Bagheta dirijorală — în mîini sigure — **Ionel Budișteanu** (duminică 17 martie, sala Ateneului)

● «În serios și în glumă», reușit spectacol experimental la Studioul conservatorului «Ciprian Porumbescu», pe un scenariu de Hero Lupescu (care semnează și regia) și Corneliu Rădulescu. Se remarcă în interpretarea unui ciclu de lieduri o tînără și talentată cîntăreață, cu o deosebită expresivitate muzicală **Ruxandra Vlad** de la clasa prof. Arta Florescu, în ansamblu, un spectacol muzical realizat cu talent și fantezie.

Ruxandra Vlad

disc

● Tocmai s-a terminat festivalul de la Brașov, așa că putem să anunțăm apariția discului cu **Doina Badea** și **Constantin Drăghici** la Festivalul internațional 1967 (Sopot, Bratislava, Split). Pentru comparație, prilejul este mai mult decît binevenit chiar dacă, în general, comparațiile nu-i prea avantajează. Se cîntă: «De ce pari tristă», «Ploaia și noi», «Va mai veni vreodată?» și «Spitul cîntă» (45-EDC-920)

● «Melodii de Temistocle Popa», cum se intitulează discul 45-EDC-916, întrunește eforturile reunite ale cîntăreților **Anca Agemolu, Dan Spătaru, Jean Păunescu, Margareta Pîslaru**. Orchestra Electrecord, ca întotdeauna, condusă de **Al. Imre**. «Nu pot să te sufăr», ni se pare foarte... frumos. Pe disc mai sînt înscrise titlurile: «Nebunie», «Mi-a plăcut surîsul tău», «E prea frumos».

● **Nilla Pizzi** și orchestra... Nilla Pizzi cîntă: «Mie chiedo perche», «La cose che non dicismo», «Ti voglio dire la veritas» și «Noche di Vera Cruz». N-am auzit, pînă acum cel puțin, nici de Nilla Pizzi, nici de compozitorii De Luca, Rasponti, Calzia sau Lara. Și, parcă nu regretăm ignoranța noastră... (45-EDC-925).

● Apariția discului cu cei patru **Los Guairenos** ne pune în dificultate. Am fi preferat o formație sud-americană dintre cele bune. Că doar există. Ideea fotografiei de pe coperta mapei în care se vinde discul ni se pare jalnică. «Los Guairenos» pe malul lacurilor Tei sau Herăstrău, este ca și cum Fărîmiță Lambru ar fi fotografiat la Paramaribo în costum oltenesc, cîntînd «Lume, lume». Adică, pe scurt, de unde și pînă unde (45-EPC-926)!

plastică

● **Expoziție colectivă de grafică**. Personalități artistice distincte: L. Bardocz, H. Bernea, Ion Bănulescu, Dan Strîmbu, Fl. Ciubotaru, Ion Donca, Vintilă Filcătanu, Șerban Gabrea, Mircea Dumitrescu prezintă publicului circa 50 de gravuri și desene, unele dintre ele de o rară frumusețe plastică. O expoziție pe care o recomandăm (Galeriile de artă, bd. Bălcescu).

● **Expoziția cenaclului studențesc «Ștefan Luchian»**. Sala Kalinderu găzduiește o interesantă expoziție de grup. Ca mai toate manifestările plastice colective din ultimul timp, și aceasta relevă numeroasele drumuri pentru care optează creatorii. Dacă unii dintre expozanți construiesc cu dezinvoltură imagini cromatice absconse, pentru alții contează imaginarul, cu toată recuzita simbolică suprarealistă sau onirică metafizic. Învățați după reproduceri din Chirico Realul rămîne totuși din nou unul de tentații insolite un domeniu pe care îl explorează o bună parte din expozanți, în căutarea unor echivalențe plastice mai aproape de tradiția picturii românești.

● Viața — în coordonate neromantice — și opera celui care a fost Francisco José **Goya** y Lucientes ne sînt prezentate de Vasile Florea într-o amplă și documentată monografie apărută în Editura «Meridiane».

teatru

● Capodopera **Iulius Cezar**, una dintre dramele profund răscolitoare ale lui Shakespeare, în viziunea tînărului regizor Andrei Șerban la Teatrul «Lucia Sturdza Bulandra». Spectacol de «foc», stîrnind discuții aprinse, — contradictorii — poate ceea ce a și dorit regizorul. Foarte numeroasa distribuție îi aduce la rampă pe: Victor Re- engiuc, Emmerich Schäffer, Șt. Iordache, Gina Patrichi, Gh. Ghițulescu, Ion Caramitru, V. Ogășanu, D. Onofrei, Fl. Piticș ș.a. Un nou experiment, la noi, pentru teatrul lui Shakespeare: decorul lui Liviu Ciulei

● Premieră absolută la Birlad! Teatrele din provincie se arată stăruitoare în această direcție. Piesa lui Ion Luca **Alb și negru** (drama uciderii lui Miron Costin), îmbinare de vers și replică în proză, are un tragism autentic. Spectacolul a fost în general îngrijit montat de C. Nacu în decorurile lui Al. Olian. Interpreți: Zaharia Volbea, St. Tivodaru, Bebe Banu.

● Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de activitate, Teatrul de stat din Pitești a prezentat piesa **Arborele genealogic** de Lucia Demetrius, în regia lui Petre Sava Băleanu și scenografia arh. Andrei Ivănescu-Damaschin. În distribuție: Ileana Focșa, Vistrian Roman, Ioana Citta Baciu, Const. Adamovici, Telly Barbu, Dimitrie Bitang, Adriana Popovici, Ana Mera și Cychna Zosmer.

● H. Nicolaide revine la uneltele sale, simpatic, acid și uimitor de tînăr! Împreună cu Jack Fulga, el semnează spectacolul satiric muzical **Misterele jungliei** ce se joacă la Teatrul muzical din Brașov, o fantezie spirituală pe «noteles» lui George Grigoriu. Regia: Harry Elsad. În distribuție: Maria Păunescu, Mioara Turceanu-Buga, Mihaela Totoianu, Winni Sibian, Valeriu Georgescu ș.a. În reprezentație: Arcadie Donos și H. Nicolaide. Pe curînd, în București, Nicolaide ne va prezenta, în coautor și interpret, «Ca la Tănase». Deocamdată H.N. poate fi întîlnit în preajma Grădinii zoologice de la Băneasa, unde-și memorează cupletele. Avanpremieră la confruntarea cu leii.

● Tot la Brașov, Nicușor Constantinescu și-a schimbat de astă dată uneltele muzicale cu cele ale prozei, punînd în scenă **Opinia publică** de Aurel Baranga, care — după cum se vede — face un adevărat tur al României. Succes deplin! Pe afiș: Marcel Anghelescu și veteranul Mițu Fotino. În rolul Chitiaru, un tînăr talentat: Mircea Andreescu. Scenografia: Mircea Nicolau.

● La Teatrul «Mihail Eminescu» din Botoșani se joacă piesa «Explozie întîrziată» a lui Paul Everac, sub titlul **Oglinda**. Regia: Eugen Aron. Scenografia: George Dorosenco. Interpreți Lucia Doga, Igor Haucă, Stelian Preda.

● Un mic record: Horvath Béla este regizor, pictor scenograf și interpret principal în spectacolul **Dragă minciunosule** de J. Kiley, pe scena Teatrului maghiar de stat din Cluj. Parteneră: Bisztrai Maria.

● O nouă și excelentă sală de teatru, botezată «Mihail Eminescu», în municipiul Sighișoara, avînd o capacitate de 500 de locuri și bune instalații de scenă însoțim deschiderea noii săli de toate speranțele noastre.

televiziune

Emisiunile acestei săptămîni apar terne, sărăcăcioase încît nici cîteluri ca «fotbal» sau «Bette Davis» nu ne mai fac să tresărim.

Cîteva spicuiri totuși...

DUMINICĂ 17 MARTIE. Transmisiuni de pe stadioanele de **fotbal** (după-amiază) ● Ansamblul folcloric «Brîuleț» din Constanța ne oferă un program de **cîntec și joc românesc** în general, dobrogean în special (17.15) ● **Cosmin, fiul zimbrului** este titlul primului film serial realizat de televiziunea noastră, după un scenariu de Mircea Șeflănescu, în regia lui Cornel Popa. Interpreți valoroși: Florin Piersic, Gheorghe Cozorici, Luminița Iacobescu, Cosma Brașoveanu și alții (20.00) ● O comedie cu **Fernandel**: «Inamicul public nr. 1» (21.15).

MARȚI 19 MARTIE. Tineretul școlar se bucură de atenția balerinilor de la Opera Română care le oferă (în cadrul emisiunii «Vă place muzica?») selecțiuni din **Don Quijote** de G.F. Telemann (19.00) ● «Io, Mircea Voievod», piesa lui Dan Tărchilă, la **Seară de teatru**, în interpretarea unui colectiv de actori din Constanța (20.30)

MIERCURI 20 MARTIE. Ion Bogza, un îndrăgit interpret de muzică populară, este **Interpretul preferat** al acestei săptămîni (20.00) ● Pe **Bette Davis** o vedem, alături de Claude Reins și Paul Heinreid, în «Dor nestins», un film de prin anul 1938, realizat după romanul lui O. Prouty «O femeie își caută destinul» (21.15)

JOI 21 MARTIE. Inițiativa **Studioului Mic** este excelentă dar obligă: «Dialoguri dramatice» de Lucian Blaga (21.30) ● Din nou față în față cu George Sbîrcea despre «Hamburg» la **Orașele muzicii** (22.00).

VINERI 22 MARTIE **Studioul muzical** a ajuns cu emisiunea «Cultura muzicală de-a lungul timpului» la un moment crucial: Bach și Haendel (20.00) ● În obiectivul rubricii de actualitate **Reportaj '68**: «Clujul — centru universitar» de Toma Popescu (20.40) ● Un film de 40 de minute realizat de TV din Budapesta: «Jurnalul unui escroc» (21.15).

SÎMBĂTĂ 23 MARTIE. Cum «Evadatul» a încetat de mult să mai fie o emisiune recomandabilă, consemnăm pentru acest sfîrșit de săptămînă — și asta cu serioase rezerve — doar o emisiune muzicală intitulată «Dragoste, poveste veche...» (22.10).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 11 din 17 martie 1968

I A.S.A.-Steaua	*x*
II Steagul roșu-F.C. Argeș	*1*
III «U» Craiova-Dinamo București	*1 —*
IV Petrolul-Farul	*x —*
V Dinamo Bacău-«U» Cluj	*1*
VI Flacăra-Poiana	*1*
VII C.F.R. Timișoara-Vagonul	*1 —*
VIII Brescia-Atalanta	*x —*
IX Fiorentina-Juventus	*1*
X Napoli-Bologna	*x*
XI Roma-Varese	*x*
XII Spal-Inter	*x*
XIII Torino-Mantova	*1*

coperta noastră

Salvatore Adamo.

În curînd

„FLACĂRA"

MAI BOGATĂ!

- **Cu un număr sporit de pagini.**
- **Cronici săptămînale ale actualității politice și culturale, din țară și din lumea întreagă.**
- **Mari fotoreportaje în culori.**
- **Tot ce este nou, interesant în viața noastră de toate zilele, în știință, în artă și literatură.**

Cine sînt interpreții

Bekim Fehmiu *(Bora)*. *Festivalul de la Cannes '67 a obligat lumea cinematografică să primească în rîndurile sale o nouă vedetă, pe acest tînăr actor iugoslav pe care presa nu a întîrziat să-l treacă imediat în catalogul amorilor duraților ai ecranului. Acestui interpret de o forță ce nu acoperă uneodată sufletul gîndului și limpezimea emoției i se datorește o mare parte din vraja filmului «Am întîlnit țigani fericiți». Bekim Fehmiu (pe care cîteva cotidiane bucureștene, dintr-o totală lipsă de informare profesională, l-au anunțat drept un «neprofesionist», ba i s-au adus și elogii pentru asta) a absolvit în 1960 Academia de teatru din Belgrad, iar actualmente este actor la Teatrul de dramă din același oraș. S-a lansat cu filmul «Călătorie», în 1966, cînd a fost răsplătit și cu un premiu la Festivalul de la Pola. Un an mai tîrziu a primit «Medalia de aur» pentru cel mai bun actor al Festivalului de la Bergamo. Actualmente are un contract pe 7 ani cu producătorul Dino de Laurentiis. La sfîrșitul anului trecut a apărut în serialul «Ulysse» realizat în coproducție de televiziunile italiană și americană*

Olivera Vuco *(cîntăreață)*. *Este deopotrivă actriță de film și cîntăreață de muzică ușoară. Discul ei cuprinzînd cîntecele filmului a cunoscut la Paris o cifră record de vînzări.*

Gordana Jovanovici *(Tina)*. *Iată vedeta neprofesionistă a acestui film. Lui Petrovici i-au trebuit luni de zile pînă să o convingă pe această fetiță analfabetă de țigani autentici să calce pe platou. Regizorul intenționează să o folosească și în alt film*

Bata Jivojinovici *(Mirta)* și Mița Alexnic *(preotul)*. *Credem că acestia doi nu au nevoie de prea multe prezentări. Primul este un viguros actor de film, cunoscut din «Kozara», «Porumbelul de argilă», «Inspectorul», «Întîlnirea», iar al doilea un om mai puțin renumit comic: l-am văzut în «Doctor în filozofie», «Doamna ministru», «Președintele — contra înșelată» etc*

▲ Doi actori de-a dreptul fascinanți: BekimFehmiu și Olivera Vuco.

NU PIERDEȚI ÎNTÎLNIREA CU ȚIGANII FERICIȚI

În sfîrșit, cinematografia iugoslavă — cunoscută dintr-un unghi atît de îngust pînă acum — ni se înfățișează în adevărata ei valoare prin acest film de o frumusețe dureroasă: *Am întîlnit țigani fericiți* (adevăratul lui titlu este *Colectorii de pene*). Socot creația lui Alexandar Petrovici, unul dintre cei mai vitali cineaști iugoslavi, drept o neîndoielnică izbîndă a unui artist care și-a asumat un mare risc: aceia de a se lua la luptă cu pitorescul, de a da la o parte coaja colorată a unei lumi misterioase, rămasă din îndărătnicie ori din vocație la marginea societății — chiar atunci cînd aparent i s-a integrat.

Dincolo de această coajă răsar, dintre cîntece și apucături nebune, țiganii lui Petrovici, chemîndu-ne pe un teritoriu în care pragurile omenești de trăire și de sensibilitate, deosebirile și egalitățile, se învălmășesc paroxistic. O spune însuși autorul: «Ceea ce noi gîndim și visăm, ei trăiesc și realizează. Într-o asemenea măsură, încît această lume folclorică, exotică și cu totul îndepărtată pentru un ochi grăbit, apare repede celui care vrea să o privească mai stăruitor ca fiind foarte apropiată de a noastră, din păcate prea adeseori *alături* de noi și nu *cu* noi».

Neputința lor de a se statornici vine dintr-o enormă și sălbatică libertate interioară, cu care însă nu știu ce să facă. Cum mai știm noi, teoretic, ce să facem cu ea, dar prinși uneori între convenții și prejudecăți — nu între legile societății, istoricește făurite și acceptate — o pierdem pe nimicuri! Tot ceea ce cutremură existența noastră, marile întrebări privind viața, moartea, relațiile dintre semeni, nu înseamnă pentru ei decît un fenomen de ordinul respirației. Cine e conștient de ea?! Jignirii sau frustrării i se poate răspunde cu moarte de om, pasiunii i se poate răspunde cu un dat din umeri și cu seminețe scuipate. O lume amorală pentru noi, șocantă prin amoralitate și lipsă de sfințenie, o lume în care nu se încalcă și nu se ocolesc legi, din moment ce ele n-au nici un chip și nume. Dar încrîncenarea noastră se topește treptat, căci aburii Poeziei, unice, neraportabile la nimeni, acoperă în trecerea lor ascuțimea gestului. Un halo de lumină ciudată dizolvă parcă marginea de sus a ecranului, proiectîndu-l undeva, într-un cer foarte înalt. Aceasta nu este poezia lui Alexandar Petrovici, nu este adusă de el, ci este descoperită acolo, în imediata vecinătate a noroiului de pe uliță — nu neapărat în cîntece și culori cum s-ar putea crede la o citire leneșă sau nepricepută a filmului.

Glodul în care oamenii se tăvălesc pentru o singură vorbă mai piezișă și puful ca zăpada al penelor de gîscă, cele două mari simboluri ale filmului, închid între ele un univers greu de înțeles.

Dintr-un trai violent, instinctual, amoral, ei se pot instala într-o clipă — nu refugiu — în poezia cea mai pură, așa cum de atîtea ori, trecînd pe lîngă un rîu, sorbim din apa lui nu pentru că am muri de sete tocmai în momentul acela, ci pentru că era prea limpede. Am spus «nu se refugiază», pentru că așa ni se pare nouă, dar cine poate să știe ce nelămurite îndemnuri lăuntrice îi poartă de la o stare la alta? Bora, personajul principal, împrăștie fulgi — pe care de fapt ar trebui să-i vîndă — pe șosea, ca un copil, lulndu-i în pumni și ridicîndu-i puțin în aer, pentru că «erau atît de frumoși... parcă aveau aripioare». Rivalul său, Mirta, se odihnește într-o movilă de pene cu aerul că se bucură de albeața lor, nu la gîndul banilor ce-i vor ajunge în buzunar. Același Bora, chemat să ia parte la o negustorie de cai, preferă să-și petrească vremea mînînd animalele dintr-un loc în altul; și face treaba asta cu atîta foc, încît crezi că are în față un drum ce duce la capătul lumii, nu cîțiva metri de pămînt. Poate e mai bine că nu știm să dăm un nume acestei poezii care se varsă în noroi, țîșnește din noroi. Poate e mai bine că nu ne putem explica pînă la capăt nici ce e cu tristețea din ochii cîntăreței ori ai eroului, ce e cu mișcarea aceea din secvența paharelor sparte, cînd Bora se luptă parcă, pînă la durere, cu o forță obscură care-i țintuiește mîinile de masă. Să fie neliniștea, teama de a nu prinde rădăcini în căsuțele lor de basm sau tocmai neputința fixării?

Toate aceste lucruri fără nume și încă multe altele au însă în planul artei un numitor comun: el se cheamă puterea cinematografului de a afla frumosul la doi pași de noi.

Înțeleg de ce Lelouch a renunțat la onoarea de a fi membru al juriului de la Cannes, numai pentru a putea achiziționa drepturile de distribuitor al filmului în Franța. Acest copil mare care aleargă după cinematograf a văzut în «Țiganii fericiți» realizarea unui vis propriu: acela de a face ca prezența concretului să aibă atîta putere, încît să se transforme pe loc într-o meditație asupra lui. Fără nici un alt adaos sau ajutor. Lui Petrovici i-a izbutit. Îl iubesc pe acest cineast și mîine m-aș duce să i-o spun, nu atît pentru acest film în sine, cît mai ales pentru aitceva: bănuiesc că face parte din familia celor care sînt gata să-și bage o mînă în foc pentru a-și dovedi încrederea în cinematograf. Cînd îl voi cunoaște, primul cuvînt va fi unul de mulțumire.

Debutanta Ioana Pavelescu și Dorin Varga, eroul «Loviturii» de la Teatrul «Nottara».

Atențiune, motor!

„pantoful cenușăresei"

...Mai bine să nu pui niciodată piciorul pe un platou de filmare. Nu cunosc alt loc în care să ți se sfîrtece tot atît de violent și răbdarea, și sufletul. Dacă ai nenorocul să nimerești într-o zi în care pregătirea unei scene cere șapte ore încheiate, tone de nervi și de sudoare, devii pradă sigură gîndurilor negre: «Unde mai încape arta, printre atîtea cabluri, reflectoare, travelinguri și tot felul de mașinării?» Nu te mai interesează atunci foarte mult — îmi cer iertare pentru această mărturisire sumbră și poate necuviincioasă — nici faptul că regizorul Jean Georgescu face film de peste patruzeci de ani, și-l face bine, nici că interpreta, o debutantă neprofesionistă, a stîrnit entuziasmul întregii echipe, nici că interpretul, un viguros actor de teatru, a trecut, în sfîrșit, atenția cinematografiei ori că operatorul Costache Ciubotaru face parte din familia acelora pentru care lumina este un material de lucru supus. Tot ce vrei este să auzi o dată acel «atențiune, motor!». Dar în clipa cînd l-ai auzit, se întîmplă miracolul: cablurile și mașiniștii dispar, luminile ți se par blînde și nu ucigătoare, căci în fața ta se încheagă o bucățică de film. Pușă lîngă alte bucățele, cine știe, poate ne va bucura. Oricum, după un cadru, două îți vine pofta de discuție și mai ales îți pare rău pentru gîndul acela cenușiu («n-ar trebui să pui niciodată piciorul pe un platou de filmare»). Nu, filmul nu trebuie iubit numai atunci, în sală, văzut de pe fotolii moi, ci și acolo, în incertitudinea platoului, în chinurile facerii. Poate tocmai asta este una dintre pietrele noastre de încercare, ale celor care, scriind despre cinematograf, ne batem cu pumnii în piept că-l iubim mai mult decît orice pe lume. Căci un film, fie el și comedie lirică, se naște în chinuri. Jean Georgescu, căruia nici în ruptul capului nu mă pot adresa ca unui veteran al cinematografiei noastre, într-atît de tinere mi se par și astăzi filmele sale (cîte mai avem de învățat de la «O noapte furtunoasă» și «Directorul nostru»!), tocmai despre acest lucru vorbește:

— *Port acest scenariu în cap de vreo 10-12 ani. Abia acum m-am hotărît să-l aduc pe platou. Cred că în momentul acesta tineretul are nevoie de puțin romantism, după exagerate zgîlțîieli, mai mult sau mai puțin moderne.*

— *E drept că se încearcă astăzi o evadare într-un soi de neoromantism, mărturiile cele mai apropiate ne sînt muzica ușoară și anumite tendințe ale modei vestimentare. Dar ce înțeles specific acordați cuvîntului atunci cînd e vorba de filmul dv.? După cîte am înțeles din scenariu, «Pantoful Cenușăresei», dincolo de stratul comic, poate fi interpretat și ca o timidă și duioasă poveste de dragoste între doi oameni nu mai puțin timizi și duioși.*

— *Există o puritate în relațiile dintre eroii mei, o puritate care n-aș dori să se piardă printre celelalte fire ale filmului și nici să fie înghițită de risetele sau zîmbetele pe care orice comedie lirică rîvnește să le obțină.*

— *Ce v-a dat cea mai mare bătaie de cap în pregătirea filmului? Desigur, dacă după o experiență atît de bogată ca a dv. mai există realmente «bătăi de cap».*

— *Și încă cum. Dacă ar fi să amintesc numai alegerea actorilor... Știți ce greu te hotărăști la care să te oprești?*

...Nu știu din toată ființa, dar bănuiesc. Sînt multe fete în București ori în restul țării, actrițe sau neactrițe, care să aibă și chipul, și mișcările delicate și pe care să nu le împietrească lumina reflectoarelor. Regizorul a ales o absolventă de liceu, pe nume Ioana Pavelescu (un amănunt biografic: este fiica actriței Corina Constantinescu). Sînt mulți actori între 30 și 35 de ani în București și în restul țării în stare să interpreteze rolul unui medic pasionat, al unui bărbat așezat, să zicem, dar seducător. Regizorul l-a ales pe Dorin Varga. L-am văzut la teatru de cîteva ori și am avut de fiecare dată impresia că băiatul acesta înalt, cu buzunarele pline de talent, are ceva de spus, mult mai mult decît îi îngăduie gestul, replica și scîndura scenei. Are ceva de dăruit aparatului de filmat. Nu știu, deocamdată, să spun pe nume acestui ceva. Sînt poate niște tresăriri ale feței, ciudate și neașteptate, cînd dureroase, cînd înecate în lumină, semn al unei sensibilități acute ce încearcă să se pună de acord cu inteligența. Dea Domnul ca cineaștii noștri să nu-l nefericească cu tot felul de rolișoare subțirele și compromițătoare, cum s-a întîmplat cu atîția dintre buni noștri interpreți de teatru. Dar cred că Varga este un actor care-și ia meseria mult prea în serios ca să nu știe să-și ocrotească și singur cariera.

M. M.

După succesul celor «7 oameni de aur», Marco Vicario a turnat și o urmare cu titlu grăitor: «Marea lovitură a celor 7 oameni de aur». Vedeta feminină a amîndurora este Rossana Podesta, cunoscută din submediocra producție cinematografică «Elena din Troia».

PLEDOARIE PENTRU CULTURĂ (II)

să învățăm enciclopediile pe de rost?

Fără a cădea în extrema definiției potrivit căreia cultura ar fi ceea ce îți rămîne după ce ai uitat tot ce-ai învățat în școală, să acceptăm opinia mai moderată a celor ce refuză să pună semnul egalității între cultură și erudiție. Sau, pentru a circumscrie discuția în limitele preocupărilor rubricii de față, să subliniem că televiziunea e datoare să ne stimuleze interesul pentru lărgirea orizontului preocupărilor, pentru înțelegerea și asimilarea fenomenului cultural, nu pentru acumularea de cunoștințe de dragul cunoștințelor. Din acest punct de vedere, emisiunea-concurs «de cultură generală» a debutat greșit. În primele ei reprize, concurenții erau confundați cu niște enciclopedii ambulante, cu niște depozite nesfîrșite de informații, de fapt nerelevante. Or, departe de a fi un semn de cultură, îmbîcsirea excesivă și neselectivă a memoriei cu date, cifre, nume și fapte dispersate stînjenește mecanismul gîndirii.

Un «Transfocator» ne-a prezentat un om-fenomen: un jurist cu o memorie neobișnuită, care înregistrează informația automat, cam ca în procesul de încărcare a unui calculator electronic. Memoria umană fiind însă construită alt fel decît cea a circuitelor integrate, oamenii obișnuiți au nevoie să mai și uite pentru a putea gîndi. E contraindicat să se prezinte ca un ideal, ca prilejul concursurilor ceea ce se poate realiza doar în condițiile unei anomalii congenitale sau forțat provocate a procesului de memorizare. Omul cu adevărat cult nu știe totul pe dinafară. El știe unde să găsească sau să regăsească în orice moment informațiile necesare. Enciclopedilie au fost întocmite pentru a fi consultate, nu pentru a fi învățate pe de rost

Ținînd seama de rigiditatea mecanicistă a primelor serii de cîte 10 întrebări, am avut o surpriză deosebit de agreabilă urmărind concursul pe tema partiturilor pentru pian. Întrebările au fost, pentru întîia oară, adecvate temei. Un cunoscător și iubitor al muzicii pentru pian trebuie, în primul rînd, să fie în măsură s-o recunoască și verifica memoria și totodată cultura muzicală a concurentului, adăugînd la aceasta o serie de întrebări care nu frizează nici absurdul, nici patologia memoriei ci contribuie la punerea în valoare a pregătirii lui, este exact ceea ce trebuia să facă, și a și făcut, examinatorul Concurentul — un medic meloman — a fost mai mult decît un participant bine pregătit la acest dialog gîndind cu voce tare, el ne-a permis să urmărim relația dinamică dintre inteligență și memorie la un om bine înzestrat cu amîndouă. Pentru a-și amuti, de pildă, instrument lipsește din orchestrația unei anumite partituri, n-a făcut apel la referințe livrești, ci s-a străduit să retrăiască momentul cînd a audiat concertul respectiv în sală. În această împrejurare l-a ajutat spiritul de observație. Aproape fiecare răspuns a fost însoțit de o explicație care ne-a convins că omul din fața noastră nu și-a înșuruburi papagaicește o bibliografie, ci este un adevărat iubitor al muzicii și un bun cunoscător al ei.

Așadar, se poate. Dacă nu s-ar putea, ar fi preferabil să se renunțe cu totul la concursuri decît să fie întocmite cu un chestionar destinat unui ordinator. În forma inițială, în loc să reprezinte o invitație la însușirea culturii, puteau cel mult să creeze nejustificate complexe de inferioritate telespectatorilor cu o minte obișnuită, normală, și să le înșface celor mai puțin informați o grosieră superstițioasă față de vrăjitoria erudiției sterpe

Curiozitatea față de informația culturală trebuie încurajată, nu inhibată prin exagerări care nu folosesc nimănui. Amănuntul nesemnificativ nu are ce căuta în chestionarele concurenților.

Ceea ce urmează nu se integrează exact în obiectul acestei cronici, dar e în strînsă legătură cu el: emisiunile concurs nu sînt încă așa cum ar trebui să fie. S-a mai atras atenția că prefilmarea reduce incalculabil valoarea. Sau aș mai adăuga că nu ar trebui să fie. Și-a mai atras atenția că prefilmarea reduce incalculabil valoarea. Sau aș mai adăuga că nu ar trebui să fie. S

lob·reportaj

Istorica Rue Neuve așa cum arată azi. O stradă cu specific comercial, în care se învecinează magazine de toate felurile și mărimile. În fund, edificiul modern al lui «Centre Rogier».

BRUXELLES RUE NEUVE

TEXT: GIANFRANCO BIANCHI

FOTOGRAFII: I. BIANCHI

Hoinărești pe străzile unui oraș necunoscut, căutînd să intuiești ce are el mai caracteristic, să definești parfumul care e numai al lui. Și străzile îți oferă fiecare «ceva», cîte unul dintre crîmpeiele pe care le vei pune în minte unul lîngă altul încercînd să faci un tot. Există însă străzi care, singure, pot oglindi un oraș întreg. Una dintre ele este, la Bruxelles, faimoasa Rue Neuve.

Orașul e curat și ordonat prin tradiție. Arată satisfăcut și civilizat, ca un om care, bucurîndu-se totdeauna de un venit deasupra celui mediu, a avut timp să se consacre propriei sale persoane, cultivării propriului său spirit.

Chipurile oamenilor pe care-i întîlnești la diverse ore ale zilei pe Rue Neuve, ca și pe celelalte străzi din centrul Bruxelles-ului, întregesc cu puține excepții această imagine. Sînt oameni care se trezesc în fiecare dimineață la aceeași oră, iau micul dejun în jurul măsuței rotunde împreună cu membrii familiei, pleacă și se înapoiază de la lucru la aceleași ore, își parchează automobilul în același loc sau coboară din tramvai la aceeași stație, iar serile și le petrec fie în compania acelorași prieteni cu care s-au văzut și cu o săptămînă în urmă, fie la un spectacol, la restaurant sau bar.

Bruxelles-ul este un oraș creat de o burghezie căreia îi plac numai «întîmplările» petrecute în casa altora, ca în Congo de pildă. Această burghezie nu agreează noile generații, care-i par prea turbulente, privește cu vădită lipsă de simpatie manifestările unei mentalități străine ei, ca demonstrațiile de stradă — fie ele împotriva instalării în țară a cartierului general N.A.T.O., fie organizate în sprijinul mișcării greviste a minerilor. Reprezentanții păturilor burgheze nu vor să aibă motive de neliniște, de tulburare, preferă să închidă ochii cînd ele se ivesc. Nici atunci cînd, în luna mai a anului trecut, a ars «Innovation», cel mai mare magazin al orașului, Bruxelles-ul nu a fost prea zguduit. Cinematografele nu s-au închis nici măcar o oră, cu toate că incendiul făcuse 350 de victime, iar focul atinsese partea cea mai valoroasă din punct de vedere istoric a orașului — Rue Neuve.

Prefacerile prin care strada a trecut în cursul a trei secole și jumătate sînt transformările pe care le-a suferit însăși capitala belgiană în ritmul accelerat al aparției noilor clase și al noilor interese. Amintirea cea mai îndepărtată despre Rue Neuve datează de pe timpul lui Rubens, marele maestru al picturii baroce, chemat de un nobil flamand să picteze fațada senioralei sale locuințe. Palatul pictat de Rubens se afla chiar pe locul unde s-au înălțat apoi volumele de

Este suficient să apară puțin soare pentru ca oamenii să iasă la aer, iar berăriile să-și scoată măsuțele în stradă.

ieșit tuna și ploua torențial. În strada, îngustă atunci ca și astăzi, îl aștepta trăsura care l-a dus la Waterloo, pe câmpul de bătălie.

Palatul în care avusese loc marele bal al ducesei de Richmond nu mai există. A fost dărîmat la cîteva decenii după acea noapte memorabilă; Napoleon nu mai era decît un nume în cărțile de istorie, iar nobilii care participaseră la bal cedaseră locul noilor reprezentanți ai burgheziei flamande. La începutul secolului al XIX-lea casele nobiliare din Rue Neuve au fost transformate în palate luxoase pentru negustori și antreprenori. Aceștia au pus să se construiască pe acoperișuri turnulețe înalte și elegante, asemănătoare acelora pe care bogații armatori din Anvers le înălțau deasupra propriilor lor case, ca să poată observa cu ochean sosirea navelor încărcate cu mărfuri. Bruxellesul nefiind așezat pe țărmul mării, nimeni

(Continuare în pag. 21)

«La Grande Place», unul dintre cele mai remarcabile ansambluri arhitectonice ale Europei, splendidă piață înconjurată de 39 edificii în stil gotic sau baroc, printre care celebra «Maison du Roi». Palatul comunal, sediile diverselor corporații meșteșugărești.

aluminiu și sticlă ale marelui magazin distrus de incendiu. Și poate că în această metamorfoză regăsești sufletul orașului, trecut fără remușcări de la fațada pictată de Rubens la epoca în care se oficiază ritualul «civilizației consumului» de masă.

Dar Rue Neuve nu l-a cunoscut numai pe Rubens. Cronicile povestesc că în noaptea dinspre 17 spre 18 iunie 1815 o ducesă de Richmond ar fi organizat un mare bal la care a participat toată nobilimea Brabantului. Noaptea aceea a rămas în istorie. La 60 de kilometri de Bruxelles, Napoleon își pierdea ultima din cele o sută de nopți pe care le-a mai trăit ca împărat după fuga de pe insula Elba. A fost noaptea în care, cum afirma Victor Hugo căutînd circumstanțe atenuante compatriotului său, «dacă nu ar fi plouat, viitorul Europei ar fi fost altul». A fost noaptea în care Rue Neuve l-a cunoscut pe acela care, cîteva ore mai tîrziu, avea să-l învingă pe Napoleon. În noaptea aceea ducele de Wellington a petrecut la balul oferit în Rue Neuve de ducesa de Richmond, în timp ce adversarul său, pe care nici un nobil sau burghez nu-l mai invita, număra orele care-l despărțeau de ultima sa aventură. Cronicile spun că ducele ar fi rămas cîteva ore în palatul ducesei de Richmond, care se afla la capătul străzii, la încrucișarea cu Rue de la Blanchisserie. Cînd

ORELE CÎNTECULUI

Leny Escudero (fotografie de Ion PETCU)

Hugues Aufray

La jumătatea drumului dintre artist și noi, cîntecul se oprește o clipă, se dă peste cap de trei ori și devine altceva: o forță care colorează mai întîi aerul, apoi smulge orele din Timp, bucată cu bucată, dîndu-le contur și plinătate, tăria gîndului și căldura sîngelui. S-au rostogolit astfel spre noi ora iubirii și a demnității, a înțelepciunii și a libertății, a frumuseților greu de crezut, a învingerilor omenești ce nu pot fi purtate decît cu capul sus... Cine sînt vrăjitorii? Am stat puțin în preajma lor.

de **Magda MIHĂILESCU** — Fotografii de **S. STEINER**

ORA ÎNȚELEPCIUNII

Aș fi vrut mult să-l întîlnesc pe Bécaud, să-i mulțumesc pentru cîntecul «Micul prinț s-a întors». Din păcate, «Domnul 100 000 de volți» n-a putut fi printre noi. Dar, minune, iată-l chiar pe el, pe *Micul prinț:* în ziua aceasta se numește Leny Escudero. Vine pe scenă, știți cum, se plînge în treacăt de un fleac de necaz — o mică dragoste care i-a sucit capul — pentru ca apoi să înceapă a pune întrebări. Și nu renunță la răspunsuri pentru nimic în lume. Vrea să știe dacă și pietrele înfloresc și cresc și dacă nu de ce nu, vrea să afle unde sînt zeii care-l credeau cîndva poet, care va fi drumul de mîine al îndrăgostiților, cum am putea face să știm totul despre lumea aceasta care se află la picioarele noastre. Trebuie să obțină totul, căci: «poți să iubești la 15 ani, dar poți să și mori la 15 ani». Micul prinț așteaptă însă răspunsurile în liniște pentru că este înțelept. Dar noi nu-l putem ajuta cu nimic. Noi sîntem oamenii mari cărora ne place totul de-a gata. Și atunci Escudero se frînge lîngă microfon și noi vedem ceea ce Saint-Ex n-a apucat să vadă: Micul prinț a îmbătrînit sub ochii noștri...

— *Domnule Leny Escudero, care este gîndul cel mare cu care vă însoțiți cîntecele?*

— Un simțămînt de copleșitoare îndatorire. Față de toți oamenii. Cînd intru la mine în casă, mă gîndesc la cei care-mi dau lumină, căldură. Trebuie să le dăruiesc și eu ceva. E foarte puțin ceea ce le trimit — cîntecele mele. Dar e tot ce am mai bun în mine.

— *S-a spus de multe ori despre dv. că ați fi cîntărețul iubirilor trecătoare, care se destramă repede. Și Jacques Marny în cartea sa «Vedetele muzicii ușoare» ne anunță același lucru. Avem toată stima pentru domnul Marny însă nu-l credem. Dar ce se întîmplă aici este vorba de o legendă ori de o judecată pripită?*

— Nu, nu e o legendă. Poate ceva superficial. De fapt am un singur cîntec inspirat exclusiv de aceste «iubiri trecătoare» — *Les amours des vacances.* Eram o dată la mare și nu știu cum erau acolo apa și soarele... E drept că mai vorbesc în vreo cîteva cîntece de niște «scurte întîlniri». Personal, nu iubesc aceste întîlniri, dar ce să fac dacă viața e plină de ele... Le povestesc nu cu tristețe, ci cu luciditate, iar luciditatea este întotdeauna puțin tristă. Eu doresc tuturor iubiri nesfîrșite.

— *Ce vă tulbură cel mai mult în viață?*

— Destinul oamenilor și mai ales al generației mele.

ORA LIBERTĂȚII

Cînd îl vezi prima dată cu chitara după el, nu știi de unde se întoarce și unde pleacă. Un lucru e sigur: a cutreierat marile ținuturi ale poeziei. Își culege cîntecele de peste tot și le împrăștie peste tot. Un urmaș al acelor «bons trouvers d'antan». Dacă l-ai întîlnit, ești pierdut, trebuie să lași totul și să-l asculți, oriunde ai fi. Este poruncitor și încăpățînat — «forța cu care repetăm aceleași lucruri face ca timpul să lucreze pentru noi». Pare deopotrivă Saint-Just și generalul La Hoche, cel care era «tînăr și frumos ca revoluția». O conștiință care cîntă de 17 ani și această conștiință se numește Hugues Aufray...

— *Ați spus cîndva că ați fi putut deveni pictor sau sculptor. De ce ați ales pînă la urmă cîntecul?*

— Nu eu am ales cîntecul. El m-a ales pe mine. În timpul studiilor de sculptură cîntam ca să-mi cîștig existența. Pe urmă m-am îndepărtat tot mai mult de ele. Cînd am vrut să mă întorc, după șase ani, era prea tîrziu.

— *Ce v-a dat dv. cîntecul, domnule Aufray?*

— Totul, în primul rînd m-a făcut un om liber.

— *Sînteți una dintre puținele vedete care au știut să aștepte. Ați așteptat succesul aproape 17 ani. De unde atîta forță?*

— Mi-am spus că într-o zi oamenii trebuie să aibă nevoie de cîntecele mele. Dacă preocupările mele ar fi avut în vedere numai tineretul între 14 și 20 de ani, lucrurile ar fi stat cu totul alt fel. Dar vreau să fiu un artist pentru toți, pentru toate timpurile, pentru toate sălile, pentru toate împrejurările.

— *Îl iubiți mult pe Bob Dylan? I-ați răspîndit cîntecele în Franța.*

— Artiști ca el sînt marii poeți ai epocii noastre. Eram dator să-l fac cunoscut. Cîntecul este astăzi refugiul poeziei. Bucata de hîrtie, fila de carte, sînt prea neîncăpă-

Amalia Rodriguez

Pia Colombo

Jean-Claude Pascal.

Rika Zaraï

toare. Dacă Rimbaud ar fi trăit acum, sînt sigur că ar fi cîntat și el.

ORA CATEDRALEI

„Știam din cărțile de geografie că nordul Portugaliei este verde iar centrul și sudul sînt uscate. Mai aflasem cîte ceva despre poporul acestei țări din versurile lui Camoëns și Fernando Psoa. Am ascultat-o însă pe Amalia Rodriguez și acum știm totul. Dar numai pentru noi. Altora nu sîntem în stare să le spunem. Poate doar atît, că verdele pădurilor din nord îți îmbolnăvește ochii, că soarele din Alentejo te poate transforma într-o piatră. Și senzația cutremurătoare că această voce care vine din adîncurile pămîntului ne-a purtat prin timpurile fără de moarte ale tragediei antice ori, cum spunea cineva, «către regiunile profunde unde există ceva greu de definit, aproape irațional, dar care ni se impune ca o realitate violentă». Cînd intră Amalia pe scenă, sala se transformă într-o catedrală gotică iar nouă ne e teamă și să respirăm...

— *Doamna Amalia, simt că pentru dumneavoastră fado-ul, vechiul cîntec portughez, înseamnă nu numai muzică, ci și altceva...*

— Un mod de a trăi. Dar mi-e foarte greu să vă spun. Fado-ul este expresia acelui «saudade» (imposibil de tradus); sînt cuprinse în el atîtea lucruri: neliniște, tristețe, nostalgie după ceva sau cineva real ori doar închipuit...

— *Dacă ați ști cît de mult seamănă cu* **dorul** *nostru... Aș vrea să vă întreb dacă absența oricărui gest în timpul cîntecului vine dintr-o absolută conștiință a inutilității lui.*

— Ceea ce am de comunicat las pe seama glasului. Dar de fapt sînt și mult prea timidă, mai bine-zis veșnic înspăimîntată, ca să mă avînt în vreo mișcare. Cea mai mare victorie pe care o pot dobîndi asupra mea este aceea de a-mi învinge teama.

— *Mai bine să nu vă punem întrebări. Vorbiți-ne dv. despre dv.*

— Sînt un fruct al pămîntului. Sînt autentică. Iubesc florile și marea. Nu știu cum am ajuns la porțile cîntecului Prietenii m-au împins.

ORA DEMNITĂȚII

O femeie cu aripi de fluture crescute în dreptul mîinilor, altă femeie cu brațe ca ale unei mari păsări de noapte, amîndouă cu parfumuri de flori și otravă, venite parcă din Baudelaire, ne-au povestit despre dragoste. Nu s-au întîlnit niciodată pe scenă. Dar în mintea noastră se află laolaltă... Cînd vom aduce vorba despre demnitatea iubirii, vom fi obligați să pomenim numele Rikăi Zaraï și al Piei Colombo. Aceste două femei ne-au învățat că trebuie să ne asumăm singure rolul de-a pleca atunci cînd trebuie, dar să nu uităm a lua cu noi pînă și amintirea ploilor din zilele urîte. Ele cunosc, fără îndoială, legile de bronz ale hotărîrilor fără de întoarcere.

O întrebare pentru interprete: «*Ce înseamnă pentru dv. cîntecul?*»Rika Zaraï : «Singurul mijloc de a citi un roman în 30 de minute». Pia Colombo: «Marea destăinuire. Brutal de sinceră».

ORA EXPLOZIEI

Un pui de panteră scăpată din cușcă și care doar dintr-o întîmplare n-a sărit să ne zgîrie pe obraz. Cîte nu se pot spune și despre Rita Pavone!... Dar sfatul de treabă al unui comentator este ca noi, cei trecuți de douăzeci de ani, mai bine să ne abținem. Cred însă că nu înainte de a recunoaște că puterea acestei «pel di carote» (morcoveață) devenită «blondă» de a ține publicul în mîini este uluitoare. Aproape că te revoltă.

ORELE POEZIEI

Amestecați toate numele de mai sus, puneți-le în orice ordine vreți.

Și mai adăugați unul: Jean-Claude Pascal, bărbatul care știe să deseneze sentimentele în aer cu un singur gest al mîinii stîngi. Cînd spunea «niciodată» și «nimic» parcă dădea cu ciocanul în marmură vrînd să lase acolo încă o victorie a lucidității de toate zilele împotriva sentimentalismului. Dar o victorie necesară.

Rita Pavone

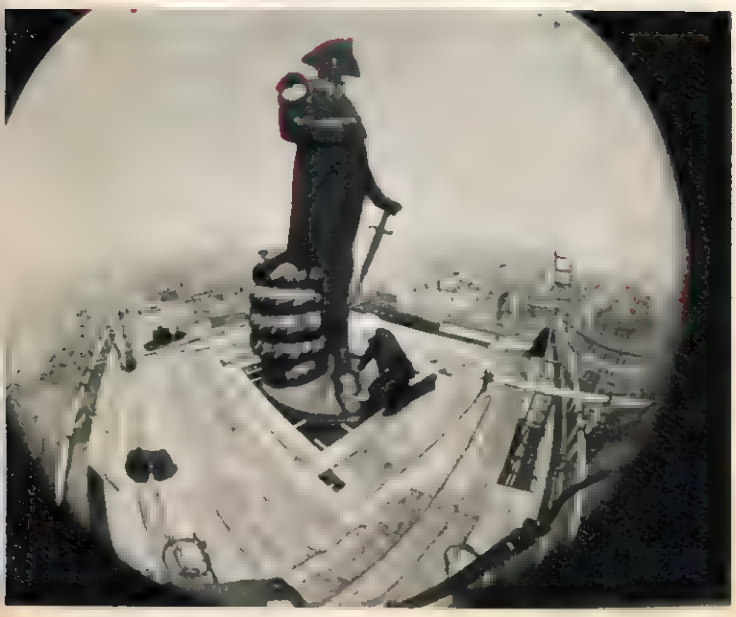

TOALETA BĂTRÎNULUI AMIRAL

Faimosul monument londonez din Trafalgar Square, înalt de aproape 57 metri, își va recăpăta în curînd strălucirea. Statuia amiralului Nelson — biruitorul, pe apă, al lui Napoleon — va fi curățată și lustruită, operație ce va dura trei săptămîni și al cărei cost se ridică la o sumă destul de amețitoare...

UMOR

GREFE

de Al. CLENCIU

— Nu-l lua în serios! Limba care i s-a grefat era a unui... taxator I.T.B.!

I s-au grefat...

... urechile unui birocrat.

— I s-a transplantat mîna unui arbitru de box. Unde-l repartizăm?
— La emisiunea radio «Cine știe cîștigă», pe funcția de... metronom!

Doris Day a renunțat la confortul citadin în favoarea bucolicului, întruchipînd o duioasă ciobăniță, bineînțeles cum nu se poate mai muzicală. Așadar, Doris va fi, în oarecare măsură, în elementul ei. Mult mai greu îi va fi însă Ursulei Andress să ne convingă că e un înger, rol pentru care nimic din ce știam despre ea nu părea să o predispună.

SUB SOARELE AFRICAN

În nordul Nigeriei sacii cu arahide se stivuiesc în forme arhitecturale amintind străvechile piramide de pe continentul african.

CHESTIUNE DE VIAȚĂ

ORIZONTAL: 1) Capacitate de viață. 2) Organ vital — Acțiunea chirurgului în slujba vieții (inf.). 3) Micul Gheorghe — Cu aere! 4) Un do vechi — Boli provocate de abuzul de tutun. 5) Acid organic care participă la toate procesele vitale. 6) Vas — Cară apă... — Pe jumătate rupt! 7) Situații în viață — Sau. 8) Boală a căilor respiratorii — Cereală din care se prepară un aliment vital. 9) Clipe de viață (sing.) — Palat la Versailles. 10) Proprietate fundamentală a mișcărilor mușchiului cardiac. 11) Apără sau amenință viața — Leagă viața într-o expresie populară.

VERTICAL: 1) Plin de viață — Are viața întunecată. 2) Oameni cu spirit inventiv. 3) Gest involuntar — Fără chef de viață (fem.). 4) Pasionată pentru ceva — Mere! 5) Notă muzicală — Se adaugă la viață — Face parte din viața personală. 6) Apa își dă duhul — Conform legendei, a salvat viața lui Noe și a tuturor viețuitoarelor de pe pământ. 7) Ține de piept — Există în Moldova. 8) Cap fără cap! — Onomatopeea apei care curge dintr-o sticlă — E sfîrșit. 9) Panglică... parazită — Aranjat frumos. 10) Pere! — Din Cipru (fem.). 11) Poate fi și dragoste, și suferință mai mult sau mai puțin vitală.

Dr. DOREL ȘOR

PUNCT ȘI DE LA CAPĂT

● Philip Blaiberg, unicul om care supraviețuiește unei operații de transplantare a inimii, este și primul om care a putut să țină în mînă propria sa inimă. Doctorul Barnard care i-a înmînat-o a exclamat: «E o adevărată minune că ai putut trăi cu o asemenea inimă!»

● La Waterford (S.U.A.) a fost creat, deocamdată experimental, un teatru al tăcerii. Actorii ca și publicul sînt surzi. Replicile vor fi date cu ajutorul limbajului semnelor, ajutat de efecte de lumină.

● Ceasornicarii elvețieni au creat cel mai exact ceasbrățară construit vreodată. Este vorba de un ceas cu cuarț, care deocamdată nu poate fi produs în serie din cauza prețului foarte ridicat.

● «Nu lăsați chibriturile la îndemîna maimuțelor», își sfătuiește cititorii un ziar din Zürich (Elveția), relatînd despre un incendiu provocat de o maimuțică care s-a jucat cu chibriturile.

● Flashurile fotoreporterilor vor fi detronate? Firma Kodak a pus în vînzare un nou film suprasensibil care poate lua imagini perfecte chiar în semiîntuneric, fără a necesita alte expuneri decît cele obișnuite.

● Disputa pentru titlul de «Cel mai mic televizor» continuă. Pe piața engleză a apărut recent un tip de televizor cu dimensiunile de 10,5×6,5×0,5 cm, cu un ecran de 5 cm în diagonală, iar greutatea de 295 de grame. Poate recepționa emisiuni pe 15 canale.

● Un telefon-robot care răspunde la orice apel și înregistrează toate comunicările primite a fost pus în funcțiune în Uniunea Sovietică. La începutul convorbirii robotul se recomandă, iar la sfîrșit mulțumește pentru comunicare și rostește salutul de rigoare.

COLIERUL DE PERLE

RECLAMA, SUFLETUL COMERȚULUI

PREȚ REDUS. Pe ușa unui institut de înfrumusețare italian: «Depilări avantajoase. Un picior — 1 200 lire; două picioare — 2 000 lire».

TOATE SPERANȚELE PERMISE. Afiș în vitrina unei farmacii din Roma, care vinde pilule împotriva anemiei: «Tinere fete și femei! Nu pierdeți speranța. Nici Lollobrigida și nici Sophia Loren nu au devenit ceea ce sînt peste noapte!»

CE SĂ ÎNȚELEGEM? Reclama unui magazin de articole de mensaj din New York: «Nu vă ucideți nevasta! Aspiratorul nostru se însărcinează să îndeplinească orice treabă murdară!»

CĂLĂI MODERNI. Reclama unei frizerii din New York: «Businessul meu are nevoie de capul dumneavoastră».

EXTRA SAU ULTRA... Reclama unui salon de cosmetică din Paris: «Tratamente combinate cu raze extravioletе».

TITLU DE NOBLEȚE. Pe fațada unui mare magazin de confecții din Australia: «Magazinul nostru a fost prădat de cinci ori în ultimii trei ani, ceea ce demonstrează reputația confecțiilor noastre».

AVEȚI ÎNCREDERE. Anunț pe vitrina unui han din Périgord: «Aici puteți veni să consumați mîncarea dv. de acasă» (și mai jos) «dar veți regreta!»

APEL LA CARITATE. Pe vitrina unui restaurant din Atena: «Dacă nu vreți să trăiți pentru a mînca, mîncați cel puțin pentru ca să trăiesc eu».

(După Jean Charles: «Les nouvelles perles du facteur».)

În curînd „FLACĂRA"

- Într-o nouă înfățișare grafică.
- Cu un număr sporit de pagini.
- Cu un conținut bogat, instructiv și amuzant.
- Articole, reportaje, anchete, interviuri, note de călătorie, scurte știri despre tot ce vă interesează.

Prețul lei 3

COTIDIENE

OPERATOAREA DOI-PATRU

Ce face un cetățean atunci cînd constată că telefonul îi este deranjat? Intră la un vecin cu telefon și face o reclamație la 02. Exact așa a procedat deunăzi și doctorul Vasile Petrescu-Comăn, eminentul nostru pediatru. Iată stenograma — aproape cuvînt cu cuvînt — a convorbirii lui cu 02:

— Aici abonatul dr. Petrescu-Coman. Telefonul meu numărul cutare și cutare e deranjat...

— Ați spus doctorul Petrescu-Coman?

— Da, așa am spus...

— Domnule doctor, sînt fericită că pot să vă dau acest modest ajutor pentru repunerea în funcțiune a telefonului dv.

— Dar cine sînteți, domnișoară?

— Sînt doi-patru.

— Asta nu-mi spune nimic.

— Nu v-ar spune nimic nici alte date. Nu mă cunoașteți.

— Dar dv. mă cunoașteți?

— Firește. Mi-ați salvat viața cînd eram mică.

. . . . . .

Nu întotdeauna un deranjament de telefon este un lucru dezagreabil. V-o spun eu, vecinul doctorului V. Petrescu-Coman.

E. DASCĂLU

DE TREI ORI MOCIRLĂ!

În primăvara anului 1967 frații Florea Ion, zis Puiu Ceaciru, și Florea Cornel, zis Ceaciru, ispășindu-și cei trei ani de meditare căpătați pentru furt și altele, s-au înapoiat acasă. Fratele lor, Florea Gheorghe, zis Moșu, le-a făcut o primire triumfală, în locuința comună din strada Acțiunii nr. 51, sectorul 5. A urmat un furtunos consiliu de familie în care s-a decretat că încadrarea în cîmpul muncii ar fi un inadmisibil sacrilegiu (pentru detalii le-a fost de ajuns o noapte de beție cruntă). Divergențe n-au fost decît la alegerea jocului de noroc preconizat să fie specialitatea casei. Cîte bordeie, atîtea obiceie! Rișcă, barbut sau pocher? Lui Ceaciru i-a trecut o idee prin scăfîrlie. S-a repezit la mătura nefolosită de luni de zile, a rupt un pai negru cu dinții, ascunzîndu-l nu știu pe unde, și sorții au hotărît: barbutul!

Între altele, ei au dezbătut cu toată seriozitatea și problema recrutării unor tinere, în special minore, pentru a înveseli puțin casa și a le umple buzunarele. Moșu a prezentat în culori roze necesitatea unui dulău de încredere pentru pază și ordine. A doua zi, un cîine lup fioros a fost plantat în prag, oferind curioșilor cel mai puțin fotogenic rînjet de pe lume.

Ca pentru orice afacere de amploare era nevoie de capital, și nemernicul trio comite o serie de infracțiuni. Apoi Puiu Ceaciru, bătînd bulevardele (atenție, părinții!), a scos din arsenalul proxenet cele mai mîrșave arme izbutind să înșele naivitatea unor minore. S-a lucrat cu tact și abilitate. Le-a promis o viață aventuroasă, mizînd pe spiritul pueril de aventură și pe imaginația fierbinte, specifică vîrstei. Prima victimă, B.F., minoră. În semn de respect pentru părinții cu tîmplele argintii, un respect pe care nu-l îndreptățesc roadele educației odraslelor lor, nu voi scrie decît inițialele fiicelor ușuratice, pe care cei trei golani le-au atras. După prima ademenire au urmat B.A., G.E., M.N., T.S., Z.M., B.V., P.A... Sînt inițiale reci și serbede, dar în spatele lor se ascund fragede ființe umane ale căror răni sufletești nu se vor vindeca niciodată.

Prin fața dulăului se perindau tot mai mulți oaspeți. Curînd victimele au simțit gustul de fiere al mierii promise. Bătaia, reținerea hainelor și a actelor, sechestrarea propriu-zisă au devenit metode curente în casa celor trei derbedei. Moșu a luat măsuri de întărire a pazei, deoarece de la o vreme cîinele cam trecea cu vederea apariția unor curioși.

În ziua de 26 decembrie 1967, animalul s-a gudurat inconștient, mirosind cîteva perechi de cizme ale unor musafiri veniți să deretice puțin prin casă. Bună treabă! Picasera la țanc, fiindcă reprezentația era în toi. Buna-cuviință îmi interzice să descriu bestialitățile dinăuntru...

Cei trei nemernici au fost deferiți justiției pentru a-și primi pedeapsa cuvenită.

Azi, pe strada Acțiunii zburdă un cîine. Se oprește cîteodată să-și scarpine zdreliturile lanțului ruginit și să ude cu o plăcere diabolică temelia casei cu numărul 51. Nu-l supărați, a pătimit destul.

Petre PREDOANA

CÎND ASPIRINA NU E ÎN GRAȚIILE ZEILOR

Simplu: *un punct farmaceutic!* Un punct, cît de mic, un punctișor, acolo, dar să fie farmaceutic, să fie al lui Esculap!

Am plecat o dată la Timișoara cu avionul și pe aeroport a început să mă chinuie o durere de măsele de aș fi dat marea cu sarea pentru cel mai minuscul antinevralgic salvator.

Ei bine, deși am cercetat amănunțit clădirea (pistele și hangarele nu-mi erau accesibile) n-am găsit, în toată incinta aeroportului, nu un punct farmaceutic, dar nici măcar un raft, un sertar din care cel în suferință să poată obține contra cost un piramidon, o aspirină, un antinevralgic. Absolut nimic!

Se poate oare așa ceva? Iată că se poate.

Mai în orice gară din întreaga țară se găsește un punct farmaceutic. Felicitări C.F.R.-ului! Așa e și firesc. De ce oare în marea aerogară de la Băneasa, pe unde circulă atît amar de călători, tocmai așa ceva să lipsească?

Dacă altă rezolvare nu se poate găsi (deși e foarte puțin plauzibil!), măcar de s-ar amenaja un apendice farmaceutic la bufet, la chioșcul de ziare sau... unde-o fi, numai să fie!

E greu?

Mircea NOVAC

DRAGĂ TĂTICULE.

A trecut pe la noi pe acasă, pe la Turda, un nenea milițian care te caută de cîțiva ani. I-am spus că și noi (eu și mămica) te căutăm, nu pentru că te-ai sustras de la plata pensiei mele alimentare, ci pentru că ne e dor de tine. Nenea milițianul a zis că și lui îi e dor de tine pentru că ai sustras, din mai multe locuri, sume importante de bani.

Așa că te previn, dacă vrei să nu te găsească, schimbă-ți numele de Dionisie Cirebea și, dacă poți, fă în așa fel încît să nu mai reiasă din actele dumitale că te-ai născut la 5 octombrie 1937 (mulți ani, tăticule!) în Valea Bobului. Dar mai ales schimbă-ți meseria — pentru că, se știe, mecanicii de funicular lucrează... pe unde sînt funiculare.

Livia

pt. conformitate
Bazil DUNĂREANU

„MINUNILE" BARMANULUI

Barmanul Nicolae Ene, de la bufetul «Oltul» din Rîmnicu-Vîlcea, făcea parte dintre acei oameni care pot săvîrși... minuni. El transforma băuturile alcoolice în apă și invers, bineînțeles numai pentru clienți.

Dar cum «minunile» de acest soi n-au viață prea lungă, și barmanului de la «Oltul» i s-a înfundat într-o zi. O echipă de control l-a surprins vînzînd băuturi diluate și cu lipsă la măsurătoare.

Prins cu mîța-n sac, el a încercat să mai facă o «minune», în dorința de a scăpa cu fața... sfîntă, oferind 3 000 de lei mită. Dar i s-a înfundat și de data aceasta.

Ar mai rămîne totuși o întrebare la care trebuie să se dea răspuns: cum explică organele de control ale comerțului vîlcean faptul că s-a putut ajunge la această situație?

I. DINU

RECORDMAN ÎN PROCESE FAMILIALE

De trei ani, Alexandru Gherghevici din Turnu Măgurele e pus pe drumuri, pe la tribunale, de socrul său, Traicu Simion, cunoscut sub numele de Siminică — «Trei porumbei». Procesoman sută-n sută, om care s-a judecat în repetate rînduri cu toate nurorile, fiicele și nepoții, Traicu Simion a provocat în ultimii 20 de ani 11 procese care au avut ca obiect pretenții neîntemeiate, probleme inexistente sau care puteau fi rezolvate prin înțelegere.

E atît de pasionat de vizitele pe la sediile tribunalelor, încît pensia neajungîndu-i ca să suporte cheltuielile unor atari îndeletniciri a făcut și sacrificii, ajungînd să-și vîndă garderoba și chiar... cavoul pe care-l avea la cimitir.

Fără comentarii.

A. RĂSCHIP

POȘTA RUBRICII

Vera Dumitru — București. Cum se stabilește actualmente concediul de dihnă al unui salariat?

Răspunde **Vasile Brăiloiu,** consilier juridic.

Potrivit noii legi în vigoare (de la 1 ianuarie 1968), numărul minim al zilelor de concediu s-a majorat de la 12 zile lucrătoare la 15 zile lucrătoare pe an. Principalul criteriu de diferențiere a duratei concediului de odihnă este vechimea în muncă a angajatului, indiferent de funcția ce ocupă.

Astfel, un angajat care are o vechime în muncă de pînă la 5 ani va primi 15 zile lucrătoare; cu o vechime de la 5 la 8 ani, 16 zile lucrătoare; de la 8 la 11 ani, 17 zile lucrătoare; de la 11 la 14 ani, 18 zile lucrătoare; de la 14 la 17 ani, 19 zile lucrătoare; de la 17 la 20 ani, 21 zile lucrătoare; peste 20 ani, 24 zile lucrătoare. Tinerii angajați, în vîrstă de pînă la 18 ani, vor primi un concediu de odihnă între 18 și 24 zile lucrătoare, indiferent de vechimea în muncă.

Pentru condiții de muncă deosebite (vătămătoare, grele, periculoase) se prevede un concediu suplimentar de 3 pînă la 12 zile lucrătoare pe an.

Angajații care îndeplinesc munci de conducere în diferite sectoare ale economiei, științei și culturii vor primi, în afară de concediul de odihnă ce se acordă în raport cu vechimea în muncă, și un concediu suplimentar de 2-5 zile lucrătoare pe an, în raport cu răspunderea și complexitatea pe care funcțiile respective le implică.

Personalul didactic va avea concediu de odihnă pe toată perioada vacanței școlare sau universitare.

Prin creșterea duratei concediilor de odihnă se oferă oamenilor muncii un timp liber mai îndelungat care poate fi consacrat recreării, turismului, tratamentului balneoclimateric etc., oferind condiții mai bune pentru reconfortarea lor fizică și psihică.

BRUXELLES RUE NEUVE

(Urmare din pag. 15)

nu s-a urcat vreodată în vîrful turnurilor de pe Rue Neuve pentru a scruta orizontul. Ele nu au avut aici decît un singur rol: acela de a face cunoscut tuturor că în casa aceea locuia un om puternic prin bogăția sa. Rue Neuve, aristocratica stradă din Bruxelles, devine centrul celui mai elegant cartier al burgheziei orașului.

Spre sfîrșitul secolului al XIX-lea strada a cunoscut ultima transformare, aceea care i-a dat înfățișarea pe care o păstrează și astăzi. Stabilindu-și propriile locuințe în zonele periferice ale orașului, reprezentanții burgheziei au transformat-o, încetul cu încetul, din cartier rezidențial în centru comercial. Marile palate nobiliare au devenit proprietatea primelor societăți create prin unirea capitalurilor mai multor familii și destinate a fi sediul unui nou tip de negoț, care nu existase înainte: centrul pentru vînzarea produselor la preț unic. În 1901 ia naștere «Innovation» și, după un an, de jur împrejurul lui se răspîndesc firmele, pe atunci fără neon, ale altor mari magazine, ca SARMA, «Bon Marché» etc. În 1920 se inaugurează noul sediu al lui «Innovation», opera celui mai mare arhitect belgian din vremea aceea, Victor Horta, căruia reprezentanții noii burghezii industriale îi comandau proiectele caselor de locuit. În memoriile sale, Horta precizează care au fost criteriile pe care le-a avut în vedere la construirea marelui magazin: «Planul era de o extraordinară simplitate — scrie el. Din afară trebuia să atragă trecătorul, înăuntru, o dată intrat «în cursă», să-l oblige să-și concentreze atenția asupra mărfii expuse și să cumpere».

Parfumul Bruxelles-ului de altădată: parcul «Muntelui artelor», un vast complex arhitectonic din care fac parte Palatul congreselor, Biblioteca Albertina, Palatul dinastiei.

După război, strada a cunoscut ultima transformare urbanistică, fără să-și piardă caracterul comercial. Stilul lui Horta, «modern» la începutul secolului, a cedat locul liniilor mai pure ale noii arhitecturi, cum de altfel s-a întîmplat în cea mai mare parte a centrului Bruxelles-ului. Alături de goticul «flamboyant», strălucitor, al minunatei Grande Place, de impunătoarea catedrală și de vestitele monumente și palate, s-au înălțat zgîrie-norii companiilor și asociațiilor C.E.E.

Piața comună europeană. Bruxelles, orașul construit pe mlaștini, al căror nume l-a împrumutat (**broek** înseamnă în flamandă mlaștină și **sel**, locuință, deci casă pe mlaștină), devine capitala celei mai mari organizații economice a capitalismului european.

Dezvoltarea urbană a redus importanța străzii Neuve în economia citadină. Dar ea rămîne artera cea mai celebră din Bruxelles, chiar dacă pînă la noi nu au ajuns decît puține mărturii ale trecutului, șterse secol după secol de ritmul accelerat al noilor interese.

Tragedia din mai 1967 a făcut ca Rue Neuve să se redescopere în fața locuitorilor Bruxelles-ului. Pe chipurile mulțimii care privea grămada de dărîmături era întipărit semnul durerii. Era suficient însă să părăsești strada în doliu, era de ajuns să cotești colțul, ca să regăsești vechile culori și imagini. Cîteva zile mai tîrziu, numai zidurile înnegrite de flăcări ale marelui magazin păreau să-și mai amintească tragedia. Privirile mulțimii care umplea străzile acestui oraș, în care totul pare reglementat de secole, redeveniseră senine, reflectau din nou acea liniște ce nu se vrea tulburată, spre care tinde burghezia Bruxelles-ului — ieri ca și azi — în ciuda oricăror evenimente

cadran internațional

Pichete de protest la Londra, în fața lui «House of Rhodesia», împotriva crimelor de la Salisbury ordonate de regimul Ian Smith.

după execuțiile de la salisbury

Vestea execuțiilor de la Salisbury a produs indignare în întreaga lume. S-a subliniat caracterul ilegal al acestora, întrucît execuțiile au fost hotărîte și înfăptuite de persoane care n-au fost investite cu acest drept. Iată aprecierea Comisiei internaționale a juriștilor: «Guvernul din Rhodesia este un guvern ilegal, nerecunoscut de către comunitatea națiunilor și care, din punct de vedere juridic, nu are dreptul de a ordona execuții». În aceeași termeni s-a exprimat însuși ministrul britanic pentru problemele Commonwealth-ului, George Thomson: «Regimul rhodesian este ilegal și deci actele sale nu au nici un fundament juridic».

Elementul dominant al luărilor de poziție împotriva asasinărilor ordonate de Smith l-a constituit, de astă dată, cererea de a se recurge la forță pentru instituirea legalității la Salisbury. Condamnînd în unanimitate crimele săvîrșite în Rhodesia, Comisia O.N.U. pentru drepturile omului a cerut Marii Britanii și Consiliului de Securitate să adopte «măsuri imediate pentru a restabili ordinea, legalitatea, pacea și securitatea în Rhodesia». În rezoluția adoptată de Comitetul special al Națiunilor Unite pentru decolonizare se cere Marii Britanii «să adopte măsuri imediate pentru a împiedica repetarea unor asemenea crime». Într-un comunicat dat publicității de Mișcarea britanică împotriva apartheidului, organizație din care fac parte și numeroși deputați laburiști, se arată că cele petrecute la Salisbury «justifică folosirea imediată a forței în Rhodesia». În același sens s-au pronunțat numeroși reprezentanți ai țărilor africane și alte personalități.

Este semnificativ pentru gravitatea situației create faptul că uciderea patrioților rhodesieni a fost dezaprobată chiar în Salisbury de o bună parte a populației albe. Un înalt magistrat, John Fieldsend, și-a prezentat demisia, declarînd că «a continua să-mi exercit funcția de judecător în împrejurările actuale» ar însemna o încălcare a legalității, o participare la omor. Un alt judecător, Dendy Young, a protestat, denunțînd public acțiunea rasiștilor; au protestat, de asemeni, reprezentanții culcelor, iar pe străzile capitalei au avut loc demonstrații. Ziarul «Rhodesian Herald» a luat poziție împotriva hotărîrii Curții supreme (care a respins decretul regal de grațiere), susținînd că decretul trebuia respectat și că astfel s-ar fi lăsat numai asupra lui Smith «responsabilitatea executării acestor oameni».

Punînd în aplicare o sentință dată cu trei ani în urmă, Smith lasă să se înțeleagă că el a urmărit în chip deliberat să provoace o ruptură ireparabilă între Salisbury și Londra. Prudența de pînă acum, și care era menită să ducă la cîștigarea de timp, a fost abandonată. Aceasta înseamnă că șeful guvernului de la Salisbury consideră că a cîștigat timp suficient care să-i permită a nu mai lua în considerare în nici un fel voința Londrei. De aceea a păsit pe calea «gesturilor energice».

Dar chiar acest pas care, în intenția lui Smith are menirea de a-l emancipa total și definitiv față de Londra, ar putea să marcheze pentru guvernul rasist rhodesian începutul sfîrșitului. Guvernul britanic, care a șovăit ani de zile dînd astfel lui Smith posibilitatea să se consolideze, ar putea fi în perioada următoare constrîns de împrejurări de țările Commonwealth-ului, de opinia publică mondială să treacă, în sfîrșit la măsuri concrete și eficiente pentru lichidarea regimului rasist rhodesian, încă o dată compromis în ochii întregii lumi.

Ion D. GOIA

marginalii

Este de-a dreptul straniu să-l auzi pe unul dintre pretendenții republicani la președinția Statelor Unite, fostul vicepreședinte Richard Nixon, cunoscut pentru preconizarea intensificării escaladării americane în Vietnam, declarînd: «Dacă mă alegeți mă angajez să pun capăt războiului și să aduc pacea». Este încă și mai straniu să-l observi generalizînd: «Nu trebuie să mai ajungem în situația de a purta războiul în locul altora (regimul de la Saigon — n.n.), așa cum facem astăzi în Vietnam».

Dacă Nixon vorbește așa înseamnă că există șanse pentru cîștigarea fotoliului prezidențial de pe platforma păcii în Vietnam, că opinia publică americană este gata să-și dea votul aceluia care promite că va «aduce băieții acasă», după precedentul lui Eisenhower, care a cîștigat alegerile în 1952 angajîndu-se să pună capăt războiului din Coreea.

Adversarii săi, cunoscînd însă că Nixon nu-i Eisenhower, îl atacă în punctul cel mai vulnerabil. «Ce plan concret propuneți în acest scop?» — îl întreabă actualul vicepreședinte Humphrey. Așa după cum este evident că Nixon nu are nimic concret de oferit, deocamdată (prea bruscă a fost schimbarea), la fel de limpede este că nici Humphrey nu se află realmente în căutarea unui plan concret, ci vrea doar să-l înfunde pe Nixon. Dacă ar fi vrut, administrația actuală nu numai că l-ar fi găsit dar l-ar fi și pus în aplicare pînă acum. Jocul electoral însă poate să aibă repercusiuni și mai adînci: publicul, singurul preocupat să scape de o asemenea povară, și tragică, și rușinoasă, poate trage concluzia că nici una, nici alta dintre cele două tabere care-l supralicitează nu se gîndesc la altceva decît la fotoliul prezidențial.

*

Anglia a cîștigat anul trecut de pe urma turiștilor americani 52 800 000 lire sterline. Ca urmare a impozitelor care vor fi aplicate de guvernul Statelor Unite asupra sumelor scoase de turiști peste hotare se așteaptă la Londra o scădere de 75 la sută a veniturilor. Președintele asociației britanice de turism, lordul Geddes, a plecat în grabă la Washington pentru a pleda în favoarea excepțării Angliei de la aceste restricții. În timp însă ce discuțiile anglo-americane continuă, alte asociații de turism vest-europene, mai practice, s-au gîndit să profite de intervalul care se creează pînă ce legile respective vor trece prin Congresul Statelor Unite. Ele fac acum apel la turiștii americani să viziteze Europa occidentală în afara sezonului, în perioada cînd prețurile sînt mai reduse și impozitele nu au intrat în vigoare.

Rezultatul? S-a constatat un volum record de turiști americani în perioada ianuarie-februarie, dublul cifrelor înregistrate în aceeași perioadă în anul trecut. Pînă la urmă, măsurile de economii valutare în domeniul turismului ar putea să aibă drept rezultat, în 1968, nu o îmbunătățire a balanței de plăți, ci doar o simplă deplasare actt a cheltuielilor cît și a concedillor.

*

Producătorii de brînză din Olanda sînt foarte supărați. Ei constată că piața vest-europeană devine tot mai îngustă pentru produsele lor, deși după cum arată statisticile consumul de brînză olandeză a crescut considerabil. Care-i explicația? Concurența «brînzei olandeze», produsă în Norvegia, Finlanda și Islanda, care este vîndută la prețuri derizorii. Olandezii sînt hotărîți să ridice răspicat problema în toate organismele vest-europene. N-ar fi exclus ca în viitorul Consiliu atlantic să fie luat în discuție un referat cu tema «Frate-frate, dar brînza-i pe bani». Mai ales cea autentic olandeză.

Nicolae URECHE

un raport și niște blindate...

Polițiștilor din Los Angeles le-a fost prezentat mai zilele trecute un nou vehicul — «M-8» — cu care vor fi înzestrați. Consemnînd faptul și relatînd «calitățile» lui «M-8» (car blindat de 20 tone, cu o capacitate de 20 locuri, dotat cu o mitralieră, lansatoare de gaze lacrimogene și fumigene, sirenă deosebit de violentă etc., etc.), presa americană a relevat totodată și destinația precisă a acestei realizări «de

«M-8» în timpul demonstrației.

ultimă oră» în tehnica polițienească. Noul vehicul blindat, căruia, cum se anunță, i se vor alătura pistoale speciale care, de la distanță, vor putea «injecta tranchilizante», precum și alte arme «speciale» — urmează să intre în dotarea polițiilor din Los Angeles, Chicago, Detroit, Newark, Philadelphia, Boston în vederea «verii fierbinți» 1968. Căci, potrivit concluziilor Comisiei create la 29 iulie anul trecut pentru analizarea cauzelor revoltei negrilor într-o serie de orașe ale S.U.A. — concluzii date publicității în chiar zilele cînd presa americană publica imaginile lui «M-8» — extrema gravitate a problemei rasiale din S.U.A. face mai mult decît probabilă o repetare a violentelor incidente din vara anului 1967. Și aceasta pentru că — subliniază raportul — «inițiativele în vederea ameliorării soartei negrilor au fost limitate și sporadice. Ele n-au redus tensiunea

CRONICA DE TREI SECUNDE

CRUZIMEA

O doamnă de 57 de ani din Londra a înaintat proces de divorț soțului ei, după o lungă convietuire pașnică. Motivul: cruzime mentală. Dovada: într-o bună zi, domnului i-a venit ideea teribilă să taie cu foarfeca mustățile pisicii familiale. Flegmaticii judecători britanici au respins cererea, așa cum ar fi făcut de altfel orice om care are simțul cuvintelor. (În fond nu trebuie să fii judecător englez ca să știi ce înseamnă pe această planetă o autentică cruzime mentală.) Totuși doamna nu a cedat și a cerut să i se dea explicații: de ce nu e cruzime mentală ceea ce dînsa numește așa? Cineva a căutat să-i sugereze necesitatea unor studii combinate de logică și lingvistică — ceea ce și pe românește se înțelege ce înseamnă. Altcineva, mai brutal, a socotit-o naivă; doamna a rămas — în continuare — stupefiată. Serios vorbind, naivitatea ei mă face să visez: ce paradis se ascunde în infernul din mintea acestei englezoaice! O lume în care cruzimea indiscutabilă, cruzimea maximă s-ar reduce la tăierea mustăților unui motan, ar fi o lume minunată. De ce n-ar fi și posibilă? Nu vreau să stîrnesc procesul absolut necesarelor societăți pentru protecția animalelor, dar trebuie să se admită că în fond mustățile unei pisici cresc mai puțin dureros și poate chiar mai repede decît iarba de la Auschwitz.

UNDE SE SFÎRȘEȘTE RĂZBOIUL

Din cîte am citit, văzut și auzit despre măcelul din Vietnam, vă voi relata o întîmplare nu de la Khe-Sanh, nici de la Da-Nang, nici de la Hue, ci din Willingboro, adică din Statele Unite, statul New Jersey. Un sergent din famoasele trupe de «marineri», Filip Sadowski, întors acasă din infernul de peste Ocean, se trezește într-o frumoasă zi a anului 1968, ia o pușcă și începe să tragă de nebun prin casă, strigînd soției sale și vecinilor:

— Vietcongilor, vietcongilor, am să vă omor!

Și trage, și trage, pînă vine poliția, e dezarmat cu greu și trimis grabnic la spitalul de boli nervoase. Asta e tot. Ce se mai poate spune? Un război nu se sfîrșește nici între patru scînduri, nici prin lăsarea la vatră, nici la salutara masă a tratativelor. Un război se sfîrșește întotdeauna aici, unde nu au acces nici diplomații, nici generalii, aici unde au loc tîrzii ambuscade de coșmaruri, acroșaje uimitoare de idei și explozii neașteptate de imagini, ca minele care sar în plină pace, sub străuri de crizanteme. E adevărat că de pe acest front «invizibil» comunicatele vin sub formă de diagnostice medicale, ceea ce nu-i niciodată convingător. Luptele continuă.

Radu COSAȘU

«De cîteva luni studenții italieni se află în agitație în toate centrele universitare ale peninsulei — transmite corespondentul nostru din Italia, Gianfranco BIANCHI Mișcarea de protest împotriva stării de lucruri din universități (lipsa de aule, sistemul de învățămînt care nu ajută la găsirea unui post după absolvirea facultăților, dominația unui grup restrîns de profesori etc.) începută în decembrie la Torino s-a extins în toate principalele universități din Milano, Veneția, Padua, Bologna, Florența, Pisa, Roma, Napoli, Catania, Palermo. Mișcarea a cunoscut momente de puternic dramatism, îndeosebi la Roma, unde rectorul a chemat poliția pentru a scoate din facultăți pe studenții care le ocupaseră». Fotografia înfățișează o adunare a studenților din Roma pe treptele de la Trinita dei Monti.

Foto: BIANCHI

O clădire, în inima orașului canadian Vancouver. Pe zidurile ei, o firmă: «Committee to Aid American War Objected». Aici, tinerii americani care — asemeni lui Dale Hayman (fotografia din dreapta) — au părăsit Statele Unite pentru a nu fi părtași la războiul criminal din Vietnam găsesc sprijinul tinerilor canadieni, studenți ai Academiei de arte, care au înființat acest comitet. În orașul Vancouver se află în prezent 500 de tineri americani, din cei 4 000 care au plecat în Canada. Restul sînt stabiliți în orașele Toronto, Montreal etc. Acestei forme de desolidarizare a tineretului american de agresiunea S.U.A. împotriva poporului vietnamez i se adaugă dezertările. Potrivit ziarului «International Herald Tribune», peste 100 de militari americani care au dezertat se află în Franța, 25 în Suedia etc. «Este o crimă a păstra tăcerea» — scrie într-un apel adresat recent poporului american de patru tineri americani refugiați în Suedia. «În numele libertății, dreptății și democrației — se spune mai departe în același apel — țara noastră încearcă să-și impună voința unei țări mici... Acest război lovește și în propria noastră țară, și în poziția ei în familia națiunilor... Vă adresăm apelul de a face tot ce vă stă în putință pentru a opri acest război, a pune capăt asasinatelor, incendiilor și răspîndirii otrăvurilor».

de o manieră sensibilă. Iată, de pildă, un aspect făcut cunoscut de chiar Oficiul de statistică din Washington: șomajul în rîndul negrilor este de 7 la sută, în timp ce în rîndul albilor este de 3,9 la sută; iar veniturile familiilor celor de culoare sînt cu 59 la sută mai reduse decît cele ale albilor. Discriminarea rasială domnește și în armată și chiar în rîndul trupelor din Vietnamul de sud — acolo unde moartea nu face discriminare. Un caporal de culoare, care a dezertat spre sfîrșitul anului trecut, refugiindu-se la Stockholm, Michael David Haire, originar din Carolina de Sud, a declarat: «Există o discriminare împotriva negrilor în armata americană. Ea nu provine de la cutare sau cutare ofițer, ci, de regulă, negrii sînt tratați ca ființe inferioare...»

De curînd, într-un discurs rostit la Newark, senatorul Eugene McCharty, acuzînd actuala administrație că desfășoară un război ruinător în Vietnam în timp ce principalele probleme ale S.U.A. se află în interiorul țării, sublinia: «Astăzi, datoria noastră este de a decoloniza America în spirit și fapt. Un secol după emanciparea prin lege a sclavilor, noi trăim într-un soi de societate colonială, în care 20 de milioane de negri sînt menținuți într-un ghetou cultural și economic...» Rostite sau nu cu scopuri electorale, cuvintele senatorului de Minnesota (principal adversar al președintelui Johnson la investitura partidului democrat pentru alegerile prezidențiale din noiembrie) pun într-o tragică lumină situația negrilor în America anului 1968. O situație pe care, pe bună dreptate, raportul comisiei sus-amintite o caracterizează drept explozivă

I. CIOARĂ

EXTERNE

NOI ACȚIUNI ANTIRĂZBOINICE

de Silviu BRUCAN

Într-o serie de țări occidentale — în S.U.A., R.F.G., Franța, Italia, Belgia, Spania ș.a. — presa înregistrează în ultima vreme mișcări studențești a căror forță și durată se impun atenției ca un fenomen politic semnificativ.

Marile universități americane — California, Wisconsin, Michigan, Harvard, Columbia — au devenit teatrul celor mai dinamice proteste împotriva războiului din Vietnam. Aici au loc faimoasele teach-in, discuții care țin pînă tîrziu noaptea cu privire la problemele războiului, ale drepturilor civile și ale destinului American în lume, arderea în colectiv a ordinelor de chemare pentru Vietnam, demonstrații pentru încetarea războiului, pentru negocieri. În cartea sa recent apărută, senatorul Robert Kennedy consacră un capitol desfășurat procesului de radicalizare a tineretului american și stabilește drept cauze: brutalitatea și oroarea războiului din Vietnam o dată cu refuzul de a fi folosit drept carne de tun, ostilitatea față de mobilul profitului și de idealul de «a face bani», contradicția dintre declarații oficiale și realitate, cheltuirea a miliarde de dolari pentru armamente și expediții la mii de mile distanță în timp ceeacasă sărăcia și ignoranța continuă», constiința că ei, tinerii, «sînt departe de deciziile politice» privind destinele țării. În contextul societății americane, universitățile joacă un rol social-politic de prim ordin. «La sfîrșitul deceniului al șaptelea — avertizează istoricul Schlesinger — vom avea 500 000 profesori și 7 milioane de studenți. Această masă bine informată, coerentă și activă, va forma un grup electoral foarte puternic, informat și activ».

La Roma, Torino, Padua, Trieste, studenții italieni au desfășurat puternice demonstrații împotriva agresiunii americane în Vietnam, purtînd pancarte și steaguri ale F.N.L. Demonstrațiile s-au împletit cu o viguroasă acțiune revendicativă pentru democratizarea învățămîntului superior. Studenții au ocupat timp de trei săptămîni clădirea Universității din Roma și, la 1 martie, cînd poliția a luat cu asalt clădirea, riposta studenților s-a transformat într-o rebeliune violentă. 150 polițiști și 47 studenți au fost răniți, mașini ale poliției și vehicule ale pompierilor au fost incendiate și distruse. Devastările s-au prelungit toată noaptea în cartierul comercial, soldindu-se cu numeroase vitrine sparte, automobile răsturnate și incendii. Ziarele italiene subliniază că asemenea ciocniri violente n-au mai avut loc la Roma de douăzeci de ani. Într-o anchetă publicată în «L'Espresso» se arată că «în școala italiană s-a produs o trezire a conștiinței, în același timp melancolică și agresivă, în fața defectelor, contradicțiilor, nedreptăților sistemului nostru» și se citează următoarea părere a profesorului Norberto Bobbio: «Anul trecut am ținut un seminar despre conceptul de ideologie politică. Erom uimiți: nu exista nici un student care să nu aibă idei, aproape o structură mintală de tip marxist». Publicația italiană arată că temele fundamentale în discuțiile studenților sînt: critica societății capitaliste, sclavia societății consumului, manipularea grupurilor sociale de către puterea economică, de către monopoluri și tot ceea ce conduce la «omul cu o singură dimensiune».

Și în Republica Federală a Germaniei manifestațiile vehemente ale studențimii împotriva războiului din Vietnam se îmbină cu critica politicii externe imobiliste și cu revendicări pentru democratizarea învățămîntului superior. Așa cum s-a arătat în presă, la Universitatea din Frankfurt mai multe sute de studenți au întrerupt violent cursul profesorului Carlo Schmid, cunoscut teoretician politic care este și ministru socialist în guvernul federal: «Și Vietnamul?»... i se strigă din toate părțile... «Și legile excepționale?» (Este vorba de codul de legi represive în curs de adoptare în parlamentul de la Bonn.) Vacarmul a atins un asemenea grad încît poliția, pătrunsă în universitate, a trebuit să-i scoată afară, trăgîndu-i de picioare, pe studenții care se culcaseră pe jos. La Universitatea din Hamburg, studenții ocupă în mod sistematic amfiteatrele pentru a protesta; în universitățile din München, Mannheim, Tubingen, Heidelberg și Marburg, studenții au adoptat «vocabularul revoltei» împrumutat de la studenții americani din California și care — așa cum scria «Le Nouvel Observateur» — «ilustrează indispoziția profundă care domnește în prezent în cercurile studențimii vest-germane». Ziarele au relatat de asemeni despre amploarea cu totul neobișnuită pe care o au în ultima vreme demonstrațiile studenților din Berlinul occidental. Recent ei au încercat să ia cu asalt Palatul Justiției unde era judecat studentul Fritz Teufel și, fiind întrebați de ziariști asupra scopului lor, au răspuns: «Este vorba ca prin manifestațiile noastre să ridiculizăm autoritățile actuale. În orice caz, societatea occidentală este în putrefacție; pentru a o dobori trebuie să ne aliem cu asupriții din cea de-a treia lume și în interiorul societății noastre cu toți cei care nu profită în nici un fel de pe urma binefacerilor societății consumului». Toate acestea determină ziarul «Die Zeit» să constate că «idealul pentru o reformă universitară s-a transformat într-o chemare la luptă pentru transformarea societății».

În ce privește Spania, acțiunile studențești se țin lanț și marchează o înstrăinare totală între studenți și regim. Universitatea din Madrid a fost multă vreme închisă și după aceea poliția s-a instalat pe termen lung în clădirea ei, fiind gata oricînd, la cererea rectorului sau decanilor, să evacueze cu forța o sală de conferință sau aulă. La motivele de ordin general ale mișcărilor studențești se adaugă, în Spania, protestul împotriva obligației studenților de a participa la învățămîntul religios, împotriva restrîngerilor libertăților intelectuale prin noul Cod penal din 1967 și, în mod deosebit, împotriva restricției de a forma sindicate studențești independente de autoritățile franchiste

În America Latină — constată «Frankfurter Rundschau» — ocuparea universităților, demonstrațiile și ciocnirile cu poliția fac parte din evenimentele politice cotidiene. În ultima vreme au luat proporții protestele împotriva războiului din Vietnam; în numeroase cetăți universitare latino-americane studenții dau sălilor de conferințe numele lui Ernesto Guevara, care a devenit simbolul eroic al luptei pentru libertate.

Analizînd cauzele mai adînci ale mișcărilor studențești din țările vest-europene ca fenomen social-politic, Raymond Cartier ajunge la concluzia că ele au la bază conflictul dintre presiunea masei largi a tineretului care vrea să pătrundă în universități și cadrul îngust al învățămîntului superior construit pentru o minoritate, o elită a societății.

Alfred Grosser constată în «Le Monde» că pe de o parte tinerii din zilele noastre se maturizează mai repede și iau contact mai devreme cu realitățile lumii, în special prin intermediul televiziunii, iar pe de altă parte, prelungirea școlarității pentru mulți dintre cei care intră acum în universități îndepărtează momentul în care aceștia ajung să-și exercite responsabilitatea socială. Aceasta explică revendicarea frecventă a studenților de a participa sub o formă sau alta la adoptarea deciziilor care-i privesc. «În Germania federală, în Italia și în Franța — scrie Grosser — extremiștii mișcării studențești vor să schimbe întreaga societate înainte de a schimba universitatea». Trebuie adăugat că, deseori, alături de studenți se găsesc numeroși profesori.

Desigur, atîta timp cît mișcările studențești se dezvoltă independent și izolat de lupta socială de masă, ele au un caracter vremelnic și o eficacitate limitată. Ecoul lor și valoarea lor simbolică sînt însă extrem de importante atît pentru prezent cît și pentru viitorul apropiat, ținînd seama că din rîndurile lor se vor ridica curînd conducătorii politici, sociali, economici ai țărilor respective.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

Pentru căminul dumneavoastră: **ADRIA și GOLF**

NOILE ȚESĂTURI PRODUSE DE

FABRICA DE STOFE DE MOBILĂ

BUCUREȘTI

flacăra

317.376

7 ZILE

MILIOANE DE PE URMA INOVAȚIILOR

Cîteva sute de specialiști din sectorul industrial al Ministerului Industriei Alimentare au participat acum cîteva zile la o festivitate de premiere a unor întreprinderi, pentru numărul mare de inovații realizate în cursul anului 1967.

Aplicînd 2 570 de inovații realizate de muncitorii, tehnicienii și inginerii din diversele sale întreprinderi, Ministerul Industriei Alimentare a obținut o economie de 15 696 000 lei. Inovațiile respective au avut drept urmare îmbunătățirea substanțială a calității unor produse. Socotite pe ultimii șapte ani, adică de cînd în cadrul Ministerului Industriei Alimentare s-a accentuat mișcarea de inovații, economiile rezultate din această acțiune au fost de peste 100 000 000 lei. Care sînt întreprinderile premiate în 1967 pentru numărul și importanța inovațiilor? Prima este fabrica «Steia» din București (50 de inovații aplicate într-un singur an). A doua, «Nivea» din Brașov (35 de inovații). Premiile trei și patru nu s-au acordat în acest an. Mențiuni: Fabrica de zahăr-Roman, Fabrica de uleiuri din Oradea, Întreprinderea «Carne-frig industrială»-Suceava, Fabrica de conserve-Tecuci, I.C.F.T.-Arad, Întreprinderea «Dîmbovița»-București, moara «1 Mai»-Iași, I.C.A.P.-București.

În pofida realizărilor, mișcarea de inovații din cadrul Ministerului Industriei Alimentare are — după cum au arătat cei care au luat cuvîntul la festivitate — și unele aspecte negative. În primul rînd, e mic numărul celor care participă la această acțiune: 20 pînă la 40 de oameni la mia de salariați. Apoi, nu se aleg pentru inovații temele cele mai eficiente din planul tematic. Recompensările pentru inovații nu se fac cu cel mai mare discernămînt. Vin la rînd întîrzierile ce se produc la omologări, ceea ce face ca aplicarea inovațiilor să se tărăgăneze, provocînd astfel prejudicii.

Evitînd aceste aspecte negative, economiile ar crește — după părerea unora dintre vorbitori — cu cel puțin 20-30 la sută.

F. UNȘEANU

SOLIDARI CU LUPTA EROICĂ A POPORULUI VIETNAMEZ

În cadrul săptămînii de solidaritate cu lupta poporului vietnamez, care s-a desfășurat între 13 și 19 martie 1968, în Capitală și în numeroase alte localități din țară au avut loc mitinguri ale oamenilor muncii.

În cuvîntările lor, vorbitorii au arătat importantele succese pe care le obține viteazul popor vietnamez în lupta sa dreaptă împotriva agresorilor imperialiști americani și a marionetelor lor de la Saigon. Curajul și eroismul lui fără seamăn au cîștigat admirația tuturor popoarelor lumii.

În încheierea mitingurilor au fost adoptate moțiuni în care oamenii muncii din țara noastră își exprimă solidaritatea fierbinte a întregii națiuni române cu lupta poporului vietnamez, hotărîrea nestrămutată de a-i acorda și în viitor întregul sprijin material, politic, moral și diplomatic, pînă la cucerirea victoriei depline.

În fotografie: un aspect de la mitingul care a avut loc în Capitală la Casa de cultură a tineretului din sectorul IV.

ARHITECTURĂ PE MALUL CRIȘURILOR

Macheta din fotografie reprezintă hotelul care a început a fi construit la Oradea. Sperăm ca cei 29 000 000 lei încredințați Întreprinderii nr. 9 construcții-montaj din Cluj să se transforme într-o clădire modernă și bine executată. 7 etaje, un mare restaurant și o terasă, sediul Agenției O.N.T. și piscina (cu apă semitermală!), barul de zi și solariul sînt singurele «elemente concrete» ale viitoarei clădiri despre care vorbesc astăzi cu insistență constructorii și proiectanții.

Se știe, centrul municipiului Oradea poartă și azi însemnele unor vechi și clasice stiluri — gotic, baroc etc. Se pune întrebarea: cum se va armoniza noul hotel cu arhitectura vechiului oraș?

Am avut pe această temă o interesantă discuție cu ing. Leontin Pescaru, directorul D.S.A.P.C. județean, de la care am aflat că în clipa de față orădenii au purces la construirea de noi clădiri (1 000 de apartamente) în zona de vest. Acestea vor popula tocmai malul drept al Crișului Repede.

Studiul efectuat asupra dezvoltării noii zone a condus la ideea că «oglinda de apă» lungă de peste un kilometru și lată între 25 și 50 metri (e vorba de lacul unui baraj din apropiere) poate să servească drept punct de plecare pentru o suită de zone verzi și o bază sportivă cu caracter acvatic — cluburi cu diferite secții nautice. Pentru orădeni, care n-au practicat la ei acasă asemenea sporturi, baza va însemna foarte mult.

În general se are în vedere — și aceasta-i ideea pe care vrem s-o subliniem — că a trăi bine nu înseamnă numai a lucra, a circula, a locui și a te cultiva bine — cunoscute principii ale urbanisticii — ci înseamnă să ai la dispoziție și mijloace pentru a petrece agreabil timpul liber.

Soluții arhitectonice specifice? Concepțiile arhitecturii noilor clădiri sînt aici rezultatul concluziilor unui concurs pe tema «Studiu asupra arhitecturii specifice în județul Bihor» — soldat cu foarte multe și interesante lucrări, dintre care s-au omologat cele mai reușite.

Proiectele arhitecților orădeni sînt multe. Amintim aici, ca o lucrare mai importantă, modernizarea și dezvoltarea Băilor Felix cu încă 1 300 de locuri, cu un nou complex terapeutic și multe altele.

Bazil DUNĂREANU

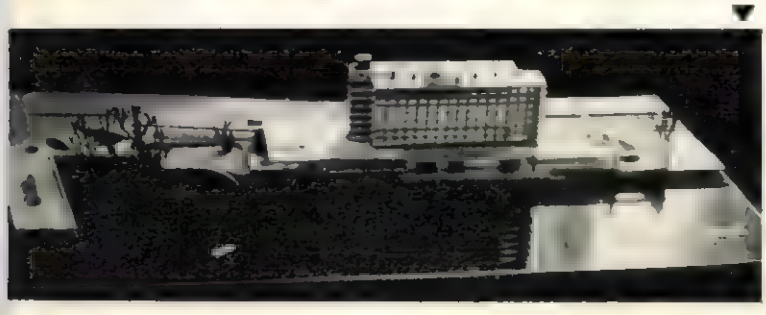

TRADIȚII MARAMUREȘENE

Cu toate că în Maramureș se păstrează statornic tradiția costumelor și a obiceiurilor, unele datini și-au restrîns totuși circulația. Așa stau lucrurile, bunăoară, cu «Tînjaua». Cu peste două secole mai înainte, această sărbătoare era comună tuturor așezărilor rurale din Maramureș. Astăzi ea se limitează doar la satele Hoteni, Hărnicești și Sat-Șugatag, de pe malul apei Mara.

În ziua fixată pentru acest ceremonial — de obicei 23 aprilie — feciorul ales dinainte să tragă prima brazdă de primăvară este gătit cu mare migală. Întregul sat are prinse la porți ramuri de tei (semn de armîndeni), ulițele sînt măturate, casele văruite, iar oamenii, de la mic la mare, îmbrăcați în straiele alese ale portului local. Cel mai vrednic fecior din sat este condus de alaiul sătenilor pînă la ogor și de acolo pe malul Marei, unde înțeleptul vîrstnic al satului spală obrajii feciorului și urează rod bogat pămîntului comunei și al întregii țări. Această sărbătoare este închinată hărniciei omului. Istoria atestă asemănătoarea care există între «Tînjaua» și fastul primirii unui tribun roman întors victorios de pe cîmpul de luptă, fixînd originile tradiționalei sărbători maramureșene în timpul romanilor.

Comitetul județean pentru cultură și artă — Maramureș a început pregătiri pentru sărbătorirea acestei datini într-un cadru care să depășească limitele stricte ale celor trei sate. Invitați din întregul județ (și de ce nu — din toată țara?) vor fi pe data de 23 aprilie martori ai tulburătorului ritual, din care, mai sus, noi nu am transcris decît o palidă imagine a ceea ce înseamnă, în ansamblu, «Tînjaua».

În ultimii ani s-a scris tot mai adesea despre «Simbra oilor» și astfel multă lume îi cunoaște înțelesul. Dar simbra se sărbătorește primăvara în Oaș, iar acum Oașul nu mai aparține județului Maramureș. Înseamnă că tradiția a dispărut? Ba de loc! Pe văile Izei și Vișeului sînt stîne mai mari, cu oi mai multe chiar decît în Oaș. La Oncești, Săpînța, Botiza, «Ruptul sterpelor» este același lucru cu «Simbra oilor» și deci datina nu trebuie să se stingă. În planurile recente ale Comitetului pentru cultură și artă — Maramureș figurează, la un aliniat, următorul text: «În luna mai, cu ocazia organizării stînelor, vom căuta să dăm evenimentului un caracter sărbătoresc prin spectacole artistice...»

Am înțeles tot, în afară de cele două cuvinte: «vom căuta»...

Tudor JIANU

FLORICELE CALDE!

Subiectul rîndurilor care urmează, luat în sine, este de-a dreptul minor. Totuși, el ocupă un loc oarecare în discuțiile cotidiene. Și nu doar atît. Mulțumiți, nemulțumiți, oamenii se așteaptă pe așteptat, în șiruri kilometrice, încît te întrebi ce produs nemaivăzut se distribuie acolo, pe stradă? Parafrazîndu-l pe Topîrceanu, am răspunde: Ce să fie? Mai nimica — niște floricele calde!

«Mirajul» a apărut într-o zi din iarna aceasta, în chipul unui chioșc instalat sub acei copaci din vecinătatea Universității, care sînt plini-stup de vrăbii aproape tot

anul. Și dacă acestei curiozități bucureștene — a vrăbiilor — i s-au dedicat rînduri speciale prin gazete, de ce să nu intre și chioșcul în... istoria Capitalei? În ciuda ploii, a vîntului, a zăpezii, mulți amatori așteaptă, stoici, punga cu floricele (unii cumpără cîte o sacoșă întreagă. Ca să fie...!). Diriguitorilor comerțului de specialitate li s-a făcut, probabil, milă de bieții oameni. Și-atunci au mai deschis un chioșc geamăn la intrarea în Cișmigiu. Două chioșcuri, cît este Bucureștiul de mare!

V. TURCU

PATRULE ȘCOLARE DE CIRCULAȚIE

Mai întîi, cîteva amănunte de ordin organizatoric: patrulele școlare de circulație, înființate din inițiativa Direcției Generale a Miliției în colaborare cu Ministerul Învățămîntului și Consiliul Național al Organizației Pionierilor, sînt echipe voluntare, formate din 8-10 elevi, care au sarcina de a supraveghea și îndruma circulația colegilor lor în drumul către și dinspre școală, în zona școlii, cît și pe timpul deplasărilor, în coloană, organizate de școli cu diferite ocazii.

Deocamdată acțiunea are un caracter experimental. În funcție de rezultatele obținute la cele patru școli din municipiul București — școlile Mihail Sadoveanu, Barbu Delavrancea, Spiru Haret și Școala generală nr. 124 — urmează să se înființeze patrule școlare de circulație și în alte școli din țară.

În ce-i privește pe elevi, nu se poate spune că n-au primit cu entuziasm să facă parte din aceste patrule. Imaginea pe care v-o prezentăm este cît se poate de concludentă.

I.V.

PRIMII TURIȘTI STRĂINI PE LITORAL

Primii oaspeți străini au și sosit pe litoral. Este vorba de un număr de 105 turiști din Finlanda, Norvegia și Suedia, sosiți prin Oficiul Național de Turism la Eforie-Nord, pentru odihnă și tratament. Oaspeții sînt găzduiți la hotelul «Europa». Alți 520 de turiști din Republica Federală a Germaniei vor sosi la sfîrșitul lunii martie, iar pentru începutul lunii aprilie sînt așteptați încă aproape o mie.

Primii turiști sosiți pe litoral se bucură de o atenție deosebită din partea gazdelor. Astfel, O.N.T. a organizat o serie de acțiuni care să le facă vacanța cît mai plăcută. După vizitarea întregului litoral în autocar, oaspeții au fost invitați să ia parte la manifestări culturale (seri dobrogene), la spectacole de operetă date de Teatrul muzical din Constanța, la întreceri sportive etc. De asemenea, turiștii au vizitat străvechea așezare de la Istria și alte obiective arheologice. Unii dintre ei vor face excursii pe Valea Prahovei și la București.

Concomitent, în toate stațiunile noastre maritime se depune o intensă activitate pentru reamenajarea vechilor hoteluri și terminarea celor noi. Opt din noile hoteluri de la Mamaia vor fi gata pînă la sfîrșitul lunii iunie

B. SURU

3/6.392

PILULE

Pentru a mări viteza de circulație a troleibuzelor, autobuzelor și tramvaielor, I.T.B. a desființat o serie de stații și a lungit distanța dintre ele. Astfel, pe bd. Dacia nu mai există nici o stație I.T.B., din bd. Titulescu troleibuzul 81 și autobuzul 35 nu mai oprește decît la Calea Griviței; din Griviței tramvaiul 3 nu mai oprește decît la Vergiliu etc.

Cui nu-i place, să ia taxiul, că-i tot al I.T.B.!

*

Se simte din ce în ce mai mult nevoia acută a unui nou ghid al Bucureștiului. Dar tot degeaba dacă nu știe cine trebuie

*

Cooperația folosește de ani de zile cu succes munca la domiciliu. Întreprinderile de industrie locală, care au mari posibilități, ar folosi și ele munca la domiciliu dar nu prea găsesc amatori. Motivul? În timp ce cooperația acordă celor pe care-i folosește drepturi de cooperatori (ajutor de boală, concedii, pensii etc.), întreprinderile de industrie locală nu pot acorda asemenea avantaje acestui bun legală necesară.

Să-i ajute cineva (poate forul tutelar)!

*

Strada Cîmpului există și la Pantelimon, și la Colentina, și la Berceni, și la Militari; strada Luncii — și în Giulești, și la Pantelimon; strada Fermei — în Griviței, Pantelimon și Șerbănica etc.

Ce păținim?

*

Pornind din Piața Romană, pe strada Mendeleev, se înșiruie o serie întreagă de vitrine cu grilajele trase sau vopsite pe jumătate. Sînt spații special construite în scopuri comerciale, care treptat-treptat au ajuns să fie folosite ca birouri sau depozite. Situații asemănătoare se întîlnesc pe multe artere principale ca: bulevardul Gheorghe Gheorghiu Dej, 30 Decembrie, Griviței etc

Ce-ar fi dacă tot treptat-treptat și-ar recăpăta vechea și mai rentabila lor destinație?

M. MÎRZA

UN NOU «NIVEL DE PLUTIRE»

Anul 1967 s-a încheiat victorios pentru constructorii de nave gălățeni — 6 cargouri de 4 500 tdw au fost livrate cu 15-30 de zile înainte de termen. La prețul de cost s-a realizat o economie suplimentară în valoare de aproape 6 milioane lei și un beneficiu peste plan de 7 milioane lei.

În anul 1968 Șantierul naval-Galați trebuie să livreze 8 cargouri de 4 500 tdw (cea mai mare sarcină de livrare din activitatea șantierului), majoritatea destinate exportului, și mineralierul «Petroșeni».

Un rol deosebit în ridicarea calității navelor, pentru realizarea unor economii suplimentare și a unor beneficii peste plan, îl joacă tînărul ICEPRONAV (Institutul de cercetări și proiectări navale) înființat în august 1966.

Ce-și propun pentru anul 1967 colectivele de la ICEPRONAV?

Pentru prima dată în țară aici se proiectează o macara pivotantă rotativă de punte, cu sarcină de ridicare de 3/5 tone.

Se desfășoară o largă acțiune de reproiectare a unor nave în scopul reducerii greutății proprii și ridicării parametrilor funcționali.

În perspectivă, se lucrează la stabilirea performanțelor optime pentru navele care se vor construi în următorii ani. Numai acestui studiu îi sînt afectate 2 000 ore de proiectare. De altfel, la ICEPRONAV decalajul între cercetare și proiectare (774 000 ore/41 000 ore) este exagerat și, oricît de obiectiv determinată ar fi la ora actuală acordarea unui număr sporit de ore proiectării, proporția dintre cele două laturi ale muncii membrilor institutului trebuie reglementată.

Soluțiile preconizate și aplicate deja pe șantier, precum și cele care urmează să fie experimentate, trasează un nou «nivel de plutire» în munca proiectanților și a constructorilor de nave gălățeni.

Sofia SCORTARU

Zeci de asemenea vase (din ceramică și sticlă) au fost găsite în necropola tomitană descoperită recent în centrul orașului Constanța.

ÎNTR-O NECROPOLĂ TOMITANĂ

Arheologii constănțeni sînt din nou în plină activitate: de sub pavajul modern al orașului ei scot la lumină importante vestigii ale străvechiului Tomis. Totul a pornit de la lucrările de canalizare ce se efectuează în momentul de față în centrul orașului, cu care prilej tîrnăcoapele lucrătorilor au nimerit direct într-o necropolă tomitană din epoca romană (secolul II).

Mormintele (de incinerație și de înhumare) descoperite cu această ocazie au constituit o surpriză deosebită. În ele s-au găsit nenumărate vase de ceramică, admirabil lucrate, foarte multe vase de bronz și sticlă, opaițe, monede și podoabe — în total cîteva zeci de piese.

Numărul mormintelor descoperite pînă acum se ridică la peste 60. Majoritatea se găseau sub pavajul bulevardelor Tomis, Republicii și Duca sau sub cel al străzilor Ștefan cel Mare și Producătorilor.

Cu același prilej a mai apărut la lumină o porțiune din vechiul zid de incintă al cetății Tomis, ceea ce va înlesni arheologilor să poată stabili cît mai exact conturul așezării din epoca elenistică și romană.

Materialul arheologic descoperit este inventariat și supus studiului, urmînd ca peste cîteva luni să fie expus.

Ion STANCU

Fotografia nu-i luată într-o uzină — așa cum ar părea — ci în cala remorcherului «Peleș», de 1 200 CP, aflat acum în construcție la Șantierele navale din Brăila.

SPORT

ZECILE DE MII

Primăvara și fotbalul s-au reîntîlnit (ca de obicei) pe stadioanele din cîteva orașe, printre care și București, zîmbind împreună multor de spectatori

În definitiv, ce înseamnă oare aceste mii de oameni despre care ne-am obișnuit să credem foarte impersonal, aruncînd parcă o mantie cenușie peste toate capetele și ascunzîndu-le sub același patrafir egalizator? Să adunăm 18 mii simbătă, la București, iar duminică alte 15 mii tot la Capitală, 15 mii la Tg. Mureș 10 mii la Bacău, 10 mii la Brașov, 25 mii la Ploiești (trîbunele n-au suportat mai mulți), 35 mii la Craiova, la total, cam 130 mii de cetățeni care au dedicat fotbalului singura lor zi de odihnă, renunțînd la plăcerile domestice, la turism ori pescuit, la tentațiile tubului electronic și — pînă în cele din urmă — nucindu-și liniștea pentru o după amiază cu fotbal

Exceptînd Bucureștiul, unde un cuplaj ar fi putut să adune o cifră de spectatori cu mult mai mare (chiar în condițiile retransmisiilor pe micul ecran), pentru celelalte orașe participarea publicului, chiar după evaluările apreciative publicate de presă, nu este de loc neglijabilă. 35 mii de oameni pe stadionul din Craiova înseamnă că din 5 locuitori ai Cetății Banilor unul era la fotbal, socoteală care rezistă și prin alte părți, la Tg. Mureș ori Bacău, de pildă

Ce vreau să demonstrez?

Gustul publicului pentru sportul-regeⁿ Este de mult cunoscut

Ineficiența cronicilor realiste, și [illegible] de aceea amare și dezarmante? Toți cronicarii de fotbal o știu, din clipa în care au pus mîna pe condei

În ajunul reluării campionatului am ascultat la o înălțare a jucătorilor de fotbal ai clubului Steaua, împreună cu o parte a susținătorilor [illegible]. Din cele auzite atunci, un apel mi-a pătruns mai adînc în memorie. Pornea de la jucători și suna cam astfel «Dacă ne iubiți cu adevărat [illegible] din tribune și nu din fotoliile de acasă»

Să fi fost repetat acest îndemn și prin alte locuri?

■

Discutînd același aspect cu un amic nu știu de străin de fotbal pe cît îl poate arăta profesia de gazetar sportiv, pe care o practică, dar nici de muzica ușoară, pe care o [illegible]ește, ca fiecare tînăr, acesta m-a pus în [illegible] rațiunea[illegible] simplu și, poate de acest [illegible]

«Ne-a plăcut să [illegible] pe Amalia Rodrigues, J.C. Pascal, Rita Pa[illegible], dar ei au [illegible] am rămas tot cu Margareta Pîslaru, Dan [illegible] și ceilalți. Cred că n-o să-i mai ascultăm [illegible] la anul?»

N-o luați ca anecdotă. E [illegible] autentică

*

De curînd, brigada de onoare a sportului [illegible] nesc s-a mai îmbogățit cu [illegible] D Ivanov, A Calenic P. Masim [illegible] V Calabiciov, S [illegible] M [illegible] cea a antrenorilor [illegible] Papa [illegible] Cișmigiu, Al Csiple [illegible] Vasile Chelaru

Pe noile lor carnete [illegible] martie a acestui an [illegible] M [illegible] zilele imediat [illegible] Bu însemnat și laurii de [illegible] europene aflată în [illegible]

Un alt cavaler al [illegible] a cucerit onorurile [illegible] confruntare, de as[illegible]

Buchetul acesta de [illegible] tar, duce la concl[illegible] în România este de [illegible] dacă A. Vilcea [illegible] campioni, stat as[illegible] umar a umăr cu elevii lor maeștri emeriți, putem înregistra în catalogul școlilor noastre încă una

Scrima, caiacul și canoea stau însă disciplini olimpice. Or, pentru a nu rămîne doar «emeriți fără a deveni [illegible] «nemuritorii» prin încununarea de pe piatoul mexican, se cere să apelăm cît mai des la înțelepciunea străbună, care ne învață să nu ne culcăm pe lauri victorioși

Em. VALERIU

călătorie nouă:

SIBIU

UN JUDEȚ ÎN INIMA ȚĂRII

de Cornel BOZBICI

Nocturnă sibiană...

La Avrig, într-o zi de duminică...

Sibiu: stradă din «orașul de jos».

«Rata», însoțind Tilișcuța, ne hurduca pe șoseaua de munte. Parafrazînd un dicton — cu voie sau fără — omul de lîngă mine îmi spuse: «Ei, acum toate drumurile noastre duc la Sibiu!» Constatam — pentru a cîta oară? — satisfacția locuitorilor de pe aceste meleaguri. O comunitate nu numai de teritoriu dar și spirituală îi lega de Sibiu pe margineni, pe cei de la Valea Hîrtibaciului sau pe cei din satele de pe dealurile Tîrnavelor. Sătenii din Poiana Sibiului sau din Jina — ni s-a relatat — cu să meargă la Sebeș, la fostul raion, tot prin Sibiu trebuiau să treacă. Acum în două ceasuri sînt la județ! Explicabilă e și cererea sătenilor din Păuca și Broșteni ca să treacă în noul județ: din vechime, prin tradiții, prin desfacerea unor mărfuri, prin școlarizarea copiilor, sînt legați de Sibiu. Febra organizării a cuprins instituțiile. Se preau atribuțiile din mers, se fac planuri, delimitări. Prefaceri structurale. Unele instituții au dispărut din clădirile pe care le cunoșteau cetățenii. Unde sînt? Ziarul județean «Tribuna Sibiului» intervine prompt și informează în agenda zilnică adresele utile. Pe stradă se discută despre județ, în trenurile locale despre județ, în instituții despre județ... Dar unde se abordează alt subiect?

CE TREBUIE SĂ ȘTIE UN ELEV DIN CLASA A III-A?

Iată o întrebare care nu trebuie luată în glumă. Se apropie sfîrșitul anului școlar și elevii din clasa a III-a, care pînă acum bu chiseau geografia regiunii, trebuie să o învețe pe cea a județului. Învățătorii cer o descriere geografică economică. Să așteptăm viitorul an școlar? Bineînțeles că nu. Iată de ce la biblioteca «Astra» profesorul Ioan Holhoș lucrează, presat de timp, la o succintă monografie geografică, demografică, economică și social-culturală care, pentru a fi utilizată în următoarele zile la toate școlile, va fi publicată în cîteva foiletoane în cotidianul «Tribuna Sibiului».

PRELUDIU STATISTIC

Situat în inima țării, vechi leagăn de tradiție și cultură românească, județul Sibiu, în noua formă administrativ-teritorială, se întinde pe o suprafață de 5 403 km². Populația numără 415 000 locuitori. Unitate teritorială complexă, județul Sibiu are toate condițiile pentru o dezvoltare multilaterală economică și social-culturală.

— Județul nostru — ne-a relatat într-o convorbire tovarășul ing. Ioan Ungur, secretar cu problemele economice la Comitetul județean de partid — cu o producție de 9,6 miliarde, se situează printre primele opt județe din țară din punct de vedere al puterii economice. Cu noile unități industriale care ne-au fost atribuite prin reorganizarea administrativ-teritorială industria județului însumează 54 de întreprinderi republicane și 4 de interes local. Acestea reprezintă principalele ramuri ale economiei — construcții de mașini (8 întreprinderi), industrie ușoară (21 întreprinderi), industrie alimentară (12 întreprinderi), industrie chimică (2 întreprinderi) etc. Amplasarea lor în mod echilibrat pe întreg teritoriul județului permite valorificarea eficientă a potențialului material și uman. Pentru anul acesta județului i s-au alocat importante fonduri de investiții și sînt prevăzute numeroase modernizări ca: reutilarea secției de finisaj «Tîrnava» din Mediaș, dezvoltarea secției de covoare plușate de la Uzinele textile-Cisnădie, modernizarea fabricii «Firul roșu»-Tălmaciu etc. Sînt prevăzute începerea unor obiective importante ca linia electrică aeriană de 200 KV Sibiu-Brașov sau continuarea unor lucrări la Uzina mecanică-Sibiu, profilată pe producția de mașini-unelte, unde în cincinal se vor investi circa 87 milioane lei. Ca să vă faceți o imagine mai completă a importanței industriei județului nostru voi adăuga că fabricile vor trebui să realizeze în acest an 5 200 tone utilaj chimic și petrolier, 12 000 remorci de diferite tipuri, peste 10 milioane bucăți tricotaje, 38,2 milioane mp țesături, 4 milioane perechi de încălțăminte. Evident, această înșiruire nu e exhaustivă.

AGRESTĂ...

Încă zăpezile nu s-au stins cu totul din văile unde soarele poposește mai rar, cînd cei din Jina plănuiesc marea migrație a verii. De sute de ani aceeași fantastică poveste: oamenii părăsesc satul fără tristețe, ascultînd chemarea munților. Ulițele rămîn aproape pustii, cu ferestrele oarbe ale caselor, cu bîtele singuratice puse în poartă, semn că gospodarii sînt departe. În sat mai stăruie doar melancolic amintirea tălăngilor turmelor de oi plecate în marea călătorie estivală, pînă la venirea altor zăpezi, prin depresiunile Hațegului.

Creșterea oilor reprezintă pentru o bună parte a locuitorilor județului o îndeletnicire de bază care a dat naștere la tradiții și cîntece. O atestă statisticile făcute în aceste zile pentru determinarea fondului zootehnic: ovine 115 385, bovine 45 743, păsări 28 683 etc.

Și în timp ce în Mărginime turmele colindă văile Hațegului, pe valurile piemontane ale Munților Cibinului soarele verii dă dulceață fructelor din livezi. Județul are două mari bazine pomicole: Cisnădie-Cisnădioara - Rășinari și Fîntînele-Sibiel-Valea Săliște. Fondul de livezi însumează 8 114 hectare răspîndite și în alte zone unde, cum sînt dealurile Tîrnavelor, concurează cu grîul, pe locul pădurilor de odinioară. Dealurile Tîrnavelor, care ocupă mai mult de o treime din teritoriul județului, sînt leagănul culturilor cerealiere și al viilor. Pentru o imagine de ansamblu a puterii agrare a județului enumerăm statistic datele care ne-au fost puse la îndemînă de Direcția agricolă județeană: terenuri arabile — 131 219 ha, pășuni — 196 328 ha, fînețe — 66 223 ha, vii — 4 677 ha, livezi — 8 114 ha.

LEGENDE, LEGENDE...

Cine ne poate vorbi mai bine despre oamenii unor locuri decît vechile mărturii ale obiceiurilor, ale cîntecelor, ale faptelor care se scaldă în apele legendelor care curg din vechime? Păstrate încă ori ascunse în memoria bătrînilor sau adormite în filele îngălbenite ale cărților scrise de pana plină de patimă și de iubire a vreunui cărturar local, tradițiile acestea sînt o monografie spirituală, o istorie a permanențelor, eterne mărturii care arată de unde vin și cine au fost, cu ce s-au îndeletnicit oamenii acestor locuri. Că ei erau harnici și gospodari, inventivi și sensibili la progres, ne vorbesc foarte multe documente. Iată un exemplu, unul din multele pe care noi l-am extras dintr-o monografie a satului Gurăduiul, scoasă la Sibiu în 1896: «În anul trecut s-a înființat aici în scopul înaintării mai lesnicioase pe acest teren o «tovărășie agricolă» care s-a prevăzut pînă acum cu grapă de mușuroaie, cu mașină de semănat și plug de săpat cucuruzul, precum și cu trier de ales grîul, toate în preț de 200 florini, și nădăjduim că se va înzestra încă și cu alte mașini trebuincioase îndată ce i se va spori fondul care constă acum numai în 53 florini, în numerar». De numele unui locuitor al Bazne, Gherasim Pop, se leagă, se pare, cea dintîi utilizare termică a gazului în lume. Lucrînd într-o mină de sare, el descoperă miraculoasele proprietăți ale emanațiilor care ieșeau din adîncuri, le captează și le folosește la iluminatul ocnei (1823-1827). Dar mărturiile coboară și mai departe în timp.

Vechi și felurite obiceiuri se mai păstrează în comunele județului, doar trebuie să prinzi sorocul zilei ca să le fii martor. În ultima zi a cîșlegilor, dacă se nimerește să fie într-o duminică, tinerii din Rășinari urcă pe Cetățuie (o cetate țărănească din secolul X-XII) ducînd cu ei o roată înfășurată în paie. Astfel începe un joc miraculos, un dialog al ironiei mustoase, ai cărui eroi vor fi flăcăii romantici sau fetele mîndre nemăritate. Roți, cu paiele aprinse, i se dă drumul pe coastă la vale și glasuri puternice strigă în liniștea serii nume, numele tuturor fetelor nemăritate. Începe un dialog peste văi. Celor de pe coasta Boscii le răspund cei de pe coasta lui Cosma, iar acestora cei de pe Costiță:

— Vîleo mare, vîleo mă!

— Ce ți măreo, ce ți?

— M-o minatu' măreo, minatu'...

— Cine te-o minatu'?

— M-o minatu' Mădălina să-i crapă bărbatu'... etc., etc.

...Obiceiuri de nunți și pastorale, legende și cîntece, un nestemat tezaur al tradiției își au sorgintea pe aceste plaiuri.

Oraș cu o activitate economică vie, Mediașul găzduiește și un institut de cercetări pentru chimizarea gazului metan. În fotografia noastră: chimista Liane Schlosser de la laboratorul de microscopie electronică.

Fotografie de Sorin DAN

Tilișca, sat din Mărginimea-Sibiului, cu bogate tradiții folclorice.

PULSUL ORAȘELOR

După noua organizare administrativ-teritorială a țării, județul Sibiu cuprinde 83 de comune, 6 orașe, dintre care două municipii — Sibiu (reședința județului) și Mediaș. Ce planuri au gospodarii? Într-un cuvînt: multe. Peste tot entuziasm, proiecte... Noii edili țin foarte mult ca orașul lor să fie cît mai frumos, mai atractiv (turismul!...), mai plin de viață, mai puternic din punct de vedere economic. Acum se creează forțele, se calculează potențialul viitorului.

Bătrînul Mediaș, leagăn străvechi al bres-

O dată cu primăvara, primii miei la C.A.P.-Avrig.

lelor, are în zilele noastre nu mai puțin de 60 de întreprinderi și instituții. Un potențial economic important. Mai bine de jumătate din populația orașului — 30 000 dintre locuitorii săi — este salariată. Mediașul realizează o producție globală de 2,7 miliarde lei, iar prin investițiile preconizate va atinge în 1970 peste 3 miliarde lei. Pentru dezvoltarea economiei, a vieții social-culturale sînt preconizate în 1968 peste 220 milioane lei. Se construiește intens: o nouă gară pentru călători, un palat al poștelor și telefoanelor, un complex hotelier, un club de 600 locuri, 287 de apartamente etc. Pe scurt, o tendință accentuată pentru ridicarea nivelului urbanistic al municipiului. Noul primar al orașului, Dumitru Tolciu, într-o relatare făcută presei județene, remarcă: «Referitor la sistematizarea și buna gospodărire a municipiului nostru trebuie să arătăm că mai sînt încă destule neajunsuri în amplasarea unor obiective industriale, în întreținerea străzilor, a clădirilor, a parcurilor, a spațiilor care ar putea fi mai bine folosite din punct de vedere economic și arhitectonic. De aceea se impune ca Consiliul popular municipal, Comitetul executiv să revadă soluția de sistematizare a orașului...»

La Sibiu, preocupări similare. Reședința județului impune! Calculatoarele înregistrează pentru acțiuni edilitar-gospodărești milioane de lei. Ar fi fastidios să le mai enumerăm. Bătrînul burg medieval, închis pînă în secolul trecut între ziduri, e în plină expansiune acum.

— Sînt optimist — ne spune arhitectul Otto Czekelius de la municipiu.

— Proiecte?

— Întreaga dezvoltare viitoare a orașului nostru e legată de trecutul ei. Sibiul s-a extins în afara zidurilor sale din 1850, cînd s-au format suburbiile. Construcția căilor ferate după 1870 și dispunerea lor într-un inel deschis în jurul orașului ne-a creat — cine să bănuiască atunci! — nouă, celor de azi, o problemă. Să vă explic. Acest inel feroviar e străbătut de opt treceri, opt accese către diverse zone ale județului și țării. Făcînd un sondaj am constatat că la fiecare barieră de cale ferată circulația e întreruptă 8 ore din 24. Deci o uriașă pierdere de timp pentru o bună parte a locuitorilor noștri și, în fond, de bani. Trăim într-o epocă în care nu ne mai putem permite o asemenea risipă. Deci planul de sistematizare este legat de rezolvarea acestor treceri. Și aici e problema: C.F.R. nu prevăd construirea unor treceri de nivel în aceste puncte decît, probabil, după 1980. Noi nu putem construi în acele zone spre care traficul e considerabil încetinit, din motivele arătate, cu toate că eu, personal, cred că pe dealul Gușteriței, de exemplu, peste linia ferată, s-ar putea înălța un superb oraș etajat. Pe de altă parte, zonele spre care ne-am putea extinde sînt terenuri agricole de mare randament. Atunci? Deocamdată situația nu e chiar prezentă. Pînă în 1970 construim, pe teritoriul fostului hipodrom, 6 000 de apartamente. În rest, sper ca timpul să ne ajute.

DRUMURILE ISTORIEI

Călător fiind, spre orice locuri ți-ai îndrepta pașii istoria îți vorbește cu mărturiile ei impresionante și nemuritoare. Poposind în Mărginimea-Sibiului, unde munții și rîurile, pădurile și cerul dau peisajului valori nemuritoare, obiceiurile și cîntecele îți amintesc de străbuni. Umbrele lor sînt aievea, aici, la Tilișca, la Jina, mai în jos, la Rășinari, pretutindeni. Asculți cîntecul de azi și îi vezi pe pășunile pline de soare ale munților urmînd șiragurile de turme albe și călătoare:

«I-oaie verde foi de nuc
Ne dus oile, ne dus,
Și-i dus și nu mai vin,
Pîn' la stîna cea de sus
Și-i dus și nu vin iarăși
Pîn' la dalba primăvară»

Simți pașii lor în cetatea Tilișcăi, cu un val de ziduri impresionant, pe care timpul n-a putut să-l spulbere cu totul. Aici, ne spun cu certitudine arheologi și istorici, trăia un trib dacic. Cobori mai în jos, iată Sălișteа cu cetatea ei țărănească din secolele X-XII. O mărturie arheologică. Și o altă scrisă, mai tîrziu: un vechi document atestă existența satului din 1204. Dar sorgintea acestei așezări e mult mai îndepărtată. Aici îți vor găsi liman în vechime o mulțime de boieri români fugari, aici va poposi Vlad Țepeș, de unde va scrie în 8 noiembrie 1462 acea scrisoare memorabilă sultanului Mahomed II, și tot aici unii dintre răzeții oștași ai lui Mihai Viteazul se vor așeza. «Ce iaste înlăuntrul acestui ocol — se spune într-un document din 1488 — iaste pămînt românescu, a satului Rășinariului, nimărui îndoplecat...»

Urci pe altă vale, pe cea a Hîrtibaciului, și numele vechilor așezări dacice se înșiră în salbă, opt la număr, la Boruiu, Cincu, Apoș, Agnita etc. Le atestă vestigiile săpăturilor arheologice: uneltele de muncă și armele, vasele de ceramică și cele de cult. De-a lungul vremii localitățile de pe Valea Hîrtibaciului au cunoscut epoci de glorie materială: centre puternice de olărit, de artizanat săsesc ca cel de la Agnita, ale cărui produse ceramice, cu picturi în albastru de cobalt, executate cu pensula sau cu cornul pe un substrat de angobă alb-gălbuie și smălțuite cu oxid de plumb, se înscriu în marele grup ceramic de tip Drăușeni.

Locuitorii acestor meleaguri au avut dintotdeauna trainice legături cu Țara Românească și Moldova. Mulți dintre boierii și domnitorii din Țara Românească posedau aici feude și bunuri. Cultura românească îi datorează Sibiului «Catehismul luteran» (1544) tipărit în limba română. De numele orașului se leagă apariția unor importante periodice românești ca «Tribuna» sau activitatea unor asociații culturale ca «Astra».

Dar cum pot fi enumerate în cîteva pagini marile tradiții istorice ale acestor meleaguri care astăzi cunosc o adevărată renaștere?

Fotografii de Fred NUSS

start greșit

Copii, adolescenți. Chipuri, fizionomii diferite... Băieți înalți și voinici, aproape bărbați, și puști mărunți, cu priviri candide și fețe rotunde. Unii timizi, abia îndrăznind să răspundă la o întrebare, alții dezinvolți, cu glasuri și risete sonore. Aparent, o școală cu problemele, bucuriile și tristețile ei cotidiene...

Un ordin scurt și toți se înșiruie în poziție de drepți. Printre rînduri circulă profesori și educatori.

Școala cu aparență atît de calmă nu este de fapt o școală obișnuită ci un institut de reeducare a minorilor, cu o existență departe și ea de a fi netulburată.

Acești adolescenți sînt aici nu datorită opțiunii lor sau a părinților lor, ci pentru a ispăși o greșeală.

Iar copiii pe care i-am surprins bătînd mingea în curte s-au făcut vinovați de furturi, vagabondaj, spargeri...

O PEDAGOGIE EROICĂ

Mărturisesc: între aceste clădiri, amplasate la capătul Găeștilor, în gura cimpiei, aduceam o dată cu carnetul și stiloul o prejudecată îndărătnică, moștenită poate din lecturi, poate din auzite. O «școală de corecție» pentru minori mi se părea un loc al veșnicei triste, a pedepselor și privațiunilor de tot felul. Mă așteptam să găsesc figuri palide și impersonale și-am descoperit băieți într-o continuă și pasionantă activitate, rezultat al unui efort de educație titanic, ce-și propune recuperarea lor morală. Efort nu lipsit de dramatism, după cum se va vedea

În momentul de față în întreaga țară funcționează institute de reeducare a minorilor la Păltiniș, Găești etc

Școli pentru a căror modernizare și înzestrare s-au cheltuit milioane. Profesori și educatori cu mare experiență în materie își încearcă forțele cu minorul, nu o dată rebel, pentru ca acesta, ajuns la vîrsta de 18 ani (vîrsta cînd în mod normal este trimis fie acasă, fie în producție, în cazul că a obținut calificarea într-o meserie), să reprezinte o garanție de comportare corectă în societate.

Munca e infinit mai dificilă decît într-o școală obișnuită. Să ne gîndim doar: acești copii de 14, 15 sau 17 ani au o

Cînd se va deschide ușa... ▶

«...aflați că mă gîndesc la voi...» ▼

experiență și o nefericită și prematură cunoaștere a celor mai negre aspecte ale existenței, care-i blazează și le tocește sensibilitatea și spontaneitatea.

Comparativ, un asemenea copil, deși n-are nici pe departe cunoștințele unuia care urmează în mod regulat cursurile, este în multe privințe mai matur decît cel care-și păstrează firesc candorile vîrstei. Deci o dublă greutate pentru profesor și educator: copii întîrziați din punct de vedere al cunoștințelor (de cîteva ori repetenți, fugiți, exmatriculați etc., etc.) și foarte... evoluați în altele (în deprinderi rele, se înțelege). Poate să mire, de aceea, tonul discuțiilor dintre profesor și asemenea elevi. Ele sînt mai apropiate, citeodată chiar familiare, cu totul altele decît cele ce se nasc într-o clasă obișnuită. Aici dispar micile șabloane și dulcegării atît de convingătoare în altă parte! Unui puști de 14 ani care fumează ca un șarpe, care a furat luni în șir, a vagabondat și s-a ascuns nopțile prin cimitire, asemenea «chestii» nu pot să-i trezească decît zîmbete compătimitoare.

Deci, altfel, fiecare delicvent minor constituind el însuși o problemă ce se cere înțeleasă și pe cît posibil rezolvată...

Încă ceva: profesorii institutului au la îndemînă pentru ducerea la bun sfîrșit a misiunii lor exact aceleași metode pedagogice preconizate de Ministerul Învățămîntului. Or, se poate pune imediat întrebarea: se va reuși oare ca acești copii să fie aduși pe calea cea bună cu aceleași metode care-au eșuat, fiind aplicate cîndva în școală chiar asupra lor?...

Iată cum «clasicele» conversații, experimente, demonstrații, exerciții, convorbiri etice capătă dimensiuni noi, verificîndu-li-se tăria și viabilitatea în condiții probabil neimaginate de creatorii lor...

Diferitele studii și cercetări (apropo de studii: Ministerul Învățămîntului n-a elaborat nici o lucrare în acest sens, n-a stimulat și n-a creat atmosfera propice ajungă într-o viață.

— Cel mai important lucru este să nu-i jignești și să nu-i consideri niște derbedei, niște copii ai nimănui. Aș vrea să vă vorbesc de prima zi, cea mai penibilă, cea mai grea, ziua în care delicventul minor ajunge la institut.

El nu trebuie jignit nici măcar cu o privire, dar nici încurajat printr-o eventuală familiaritate deplasată! Aici, în acest echilibru mereu mobil, stă toată arta educatorului. Dar să revenim. La sosire, după controalele sanitare de rigoare, este echipat și așteaptă accesul la mine, la director. Este un moment solemn. În jurul meu se află directorul de studii, directorul administrativ, educatorul de serviciu și asistentul social. Delicventul minor trebuie încă de la început să se convingă că nimic din cele săvîrșite pînă acum nu se mai poate repeta. Că începe cu adevărat o viață nouă, mai aspră, dar meritată și absolut obligatorie pentru el, pentru viitorul său.

După caz, întrebarea «ce-ai făcut?» ca și oricare dintre amănuntele care ar putea să-i amintească de trecut, se cer fie evitate, fie nuanțate. Discuția noastră are ca temă școala, familia sa. Astfel îmi pot face o primă părere de ansamblu despre dînsul.

Și ceea ce este mai important: programul lor, al minorilor, este în așa fel alcătuit încît să le ocupe în întregime ziua. Sînt într-o activitate neîntreruptă. Spre exemplificare, v-aș arăta din ce este alcătuită o asemenea zi. Deșteptarea: ora 6.00; scularea și înviorarea: 6.00-6.20; curățenia sectoarelor, pat, culoar etc.: 6.20-7.00; spălat: 7-7.15; servitul mesei: 7.15-7.40; careu: 7.40-7.55; școală sau atelier: 8.00-14.00; masa de prînz: 14-14.45; după-masă copiii iau parte la diferite activități cultural-artistice: 15.15-19.45; masa de seară: 19.45-20.15; program de seară: 20.15-20.55; culcarea: 21.00

Probabil v-a părut pedantă sau plictisitoare enumerarea programului, dar de

de discuții pe această temă, la care să participe psihologi, sociologi, pedagogi, considerînd-o pesemne... minoră!) au arătat că este nevoie de un cadru didactic la cel mult 20 de asemenea elevi, pentru ca acesta să-i poată cunoaște cît de cît, să-i influențeze și, dacă este cazul, «să-i țină din scurt» (a nu se confunda cu bătaia care în institutele noastre de reeducare a minorilor este strict interzisă).

...La Găești, în cel mai nou institut de acest gen din țară (a luat ființă în 1965), l-am cunoscut pe directorul Grigore Dominte, profesor cu experiență în probleme de educație a minorilor delicvenți. Lucrează de zece ani în acest domeniu, imediat după terminarea facultății. A cunoscut mai vechile și întrucîtva neglijatele școli de corecție» și «cu regim restrictiv», i-au trecut prin mînă numeroși copii și-a văzut cît să-i respectarea acestor ore depinde mult reușita muncii noastre. Minorilor trebuie să li se formeze deprinderi de muncă: să n-ajungă să tînjească sau, și mai rău, să regrete «aventura» trăită.

Bineînțeles că nu putem generaliza. Sînt copii buni, care te emoționează, după cum avem și recalcitranți înrăiți. Scopul nostru este însă același: de a-i recupera pe toți... Pentru aceasta au fost create în cadrul institutului nostru un curs de lăcătușerie-mecanică cu durata de un an, o școală de mecanici auto (3 ani) și, bineînțeles, școala generală, clasele V-VIII. În funcție de pregătirea, preferința și vîrsta elevilor. Majoritatea pleacă din institut cu calificarea și diploma respectivă, care le dă posibilitatea angajării la oricare întreprindere. Vă dați seama? Degetele nedeprinse cu lucrul și abile numai la barbut sau în minuirea sisului apucă cheia franceză, frezează, taie piese, își cîștigă cinstit pîinea...

DESPRE ȚIGĂRI, TATUAJE ȘI... ALTELE

După o evaluare estimativă, 70% din numărul total de delicvenți minori provin din familii destrămate. În mediul urban se produc majoritatea acestor delicte: 80% (în primul rînd la: București, Constanța, Iași, Timișoara, Craiova).

O lume, cea a delicvenților minori, de contraste violente...

Remarcam tocmai, zîmbind, rapiditatea cu care se deplasează întregul corp profesoral. Directorul îmi confirmă: «A ajuns o a doua natură. Eu cel puțin nu mai pot sta locului. De altfel, tot timpul se întîmplă cîte ceva. Pe moment toate-s bune. Deodată aflu că doi s-au bătut, s-au furat efecte din dormitorul cutare sau, și mai și, elevul X nu mai e de găsit, a dispărut...»

Cel mai mare dușman al delicvenților minori sînt tocmai relele lor deprinderi. Cu ele se luptă, sau tocmai pe acestea le cultivă dînșii în secret.

Se înțelege că în institut nu se fumează. Totuși, din cînd în cînd, se descoperă un mic trafic cu țigări. La bursa lor neagră țigara costă trei lei. «Mărășeștile» se numesc cartușe, «Carpații» — bocne, «Naționalele» — nasoale!! Sînt ascunse în tocul bocancilor, în ramele ferestrelor sau în gulerul cămășii. Nu mi-am putut reține rîsul cînd, întrebîndu-l pe M. Ion, un băiețaș de paisprezece ani, mic și rotund ca o sferă (furturi repetate, vagabondaj), de ce fumează, am primit următorul răspuns (ochii în pămînt, glas spășit):

— Nu mai fumez de mult. M-am lăsat. Mi-am dat seama că-mi face rău. E adevărat, pe vremuri fumam serios de tot...

Apoi tatuajele...

Cîndva, o adevărată epidemie. Urmele «glorioase» se mai văd — îmi spune directorul de studii — la șrand, vara (institutul din Găești posedă un șrand, teren de sport etc.). Porțiuni mari de piept «ornamentate» cu sirene, palmieri și inimi străpunse. Cel mai strălucit exemplar: un băiat cu nu mai puțin de 29 de tatuaje, cel mai formidabil fiind o uriașă pisică cu limba scoasă! (Lipsa de gust și urîțenia tuturor acestor «opere de artă» nu mai are nevoie de altă argumentare.)

De altfel, urmărindu-le mîinile la cursuri sau în ateliere, poți observa la mulți cinci puncte în formă de cerc, «pîcțate» aproape de încheietura mîinii: superstiții de jucători de barbut...

Întrebîndu-i, primesc de la cei mai mulți un răspuns rușinat: da, am făcut, dar era demult, acuma sînt mare.

Și urmărindu-i cu cîtă dexteritate mînuiesc polizorul sau mașina de confecționat plase de sîrmă, îi cred...

— «El...»

Transcriu la întîmplare cîteva «fișe» de delicvenți minori care mi s-au părut mai interesante:

M. Grigore, în vîrstă de 17 ani, din București. Înfiat de familia M. și trimis la școală, o părăsește imediat, vagabondează, fură de acasă, cerșește.

În urmă cu doi ani fură într-un tramvai o poșetă și este surprins scotocind-o în biserica «Sf. Ioan cel Nou». În momentul de față este un copil liniștit, urmează clasa a VI-a și prin comportarea sa reprezintă o garanție pentru mai tîrziu.

În vara lui 1965 C. Ion, azi în vîrstă de 16 ani, s-a introdus într-un magazin alimentar din Tg. Neamț, furînd 1 300 lei și... 100 pachete de ciocolată!!! Este al șaselea copil al unei familii în care tatăl — controlor I.R.T.A. — lipsește tot timpul de acasă iar mama, deși casnică, cu greu reușește să facă față gospodăriei...

În institut a reușit să absolve primul clasa a VIII-a și urmează, tot cu sprijinul institutului, liceul.

M. Mircea (16 ani) fură de mai multe ori (spargerea unui chioșc de răcoritoare și a cîtorva magazine alimentare). Ultima oară, la Bacău, împreună cu alți doi «prieteni», sparge un geam la un restaurant (era după ora închiderii), bea bere, fumează țigări, consumă mușchi țigănesc și pleacă, avînd în buzunar cîteva... chifle. Sînt toți prinși a doua zi.

S-a mai făcut remarcat printr-o încercare de a da foc școlii... Actualmente, băiat liniștit, în clasa a VII-a.

Este de remarcat, după cum am mai arătat, că majoritatea delicvenților minori nu au primit o educație solidă în familie. Exemplul nefericit pe care-l dau unii părinți copiilor (certuri, bătăi, divorțuri) sau completa dezinteresare față de viața și preocupările celor mici sînt cauzele principale ale delicvenței juvenile.

De aici, șirul nesfîrșit al vagabondărilor, a înhăitării copiilor cu tot felul de elemente declasate, care prin falsa aureolă de oameni «care fac ce vor» influențează atît de nefast caracterul minorilor.

Și fiindcă veni vorba de familie. Sînt destul de rare vizitele părinților la institut! M. Ion, băiețelul despre care am vorbit, a primit ultima vizită acum mai bine de... un an! Și nu este singurul caz. Lene? Inconștiență a unor părinți care de cele mai multe ori sînt responsabili de drumul apucat de fiul lor?

Condițiile de trai din institut sînt satisfăcătoare.

Dar de oricîte înlesniri s-ar bucura acești copii, un lucru este sigur: nimic nu poate înlocui căldura, dragostea maternă, siguranța unui cămin fericit.

Să ne mai mirăm atunci cînd descoperim o undă de tristețe în privirile cutărui sau cutărui elev?...

Acești copii, care într-o clipă de rătăcire au greșit, vor fi, în marea lor majoritate, recuperați. Acționează asupra lor influența binefăcătoare a întregii noastre societăți. Dar pentru a se ajunge cît mai rar în situațiile deplorabile arătate mai înainte, trebuie cercetate cauzele, înlăturate situațiile potențiale.

Măsurile luate pe linie de stat pentru întărirea familiei sînt elemente care vor influența direct scăderea delicvenței juvenile. Școala, la rîndul său, și organizațiile de tineret pot face infinit mai mult.

Ce s-ar mai putea adăuga?

Mi-aș dori să pot scrie într-o zi un reportaj despre plecarea din institut a cît mai mulți adolescenți. Oameni întregi, echilibrați, apți pentru orice activitate constructivă. O sărbătoare, cea a plecării din institut, pe care, deși n-am trăit-o, pot totuși să-i redau programul real, care se repetă de cîteva ori pe an: ...se adună cu toții în careu... Au împlinit 18 ani... Li se înmînează diploma școlii absolvite... Directorul îi îmbrățișează... În sfîrșit, sînt conduși spre ieșire... Poarta grea se deschide

Mihai HETCO
Fotografii de S. STEINER

Pe această masă a lui Otto Pünter (care apare el însuși în fotografie) au fost cifrate și prelucrate multe din prețioasele informații obținute de la Roessler.

Casa din Lausanne în care locuia Alex. Foote, unul din agenții de legătură cu rețeaua Roessler. Aci, în noaptea de 20 noiembrie 1943, tocmai cînd se afla în fața postului de emisiune, el aude bătăi violente în ușă. Naziștii? Nu, ci...

O.K.W. INFORMEAZĂ

Xavier Schnieper, cel mai bun prieten și colaborator apropiat al lui Roessler.

Într-un articol trecut am arătat cum una dintre cele mai eficiente rețele de spionaj din timpul celui de-al doilea război mondial — rețeaua Roessler, care opera din Elveția și avea acces printr-un grup de zece ofițeri germani antihitleriști la cele mai strașnic păzite secrete ale Wehrmachtului — informase la timp pe aliați despre o serie de planuri militare ale hitleriștilor, inclusiv despre existența planului Barbarossa și declanșarea agresiunii împotriva Uniunii Sovietice la 22 iunie 1941.

Cine erau de fapt cei zece oameni misterioși care, din inima statului major al lui Hitler, comunicau lui Roessler informații de importanță capitală? Opt din ei — afirmă publiciștii francezi Accoce și Quet în lucrarea lor închinată rețelei Roessler — făceau parte chiar din O.K.W., adică din comandamentul suprem al armatei germane (Oberkommando der Wehrmacht). În această privință există însă anumite păreri contradictorii. Revista «Der Spiegel» declară că în O.K.W. activa numai unul singur dintre ei, care-și transmitea știrile folosind numele de cod «Werther». De la comandamentul suprem al armatei terestre informațiile erau transmise de «Teddy»; de la Ministerul Comunicațiilor Aeriene, de «Stefan» etc. «Foarte puține persoane cunosc numele real al acestora — scriu cei doi ziariști. A publica aceste nume ar însemna, încă și în zilele noastre, a expune familiile lor la grave represalii... Iată de ce noi nu vom da decît inițialele lor».

Roessler, cu cîteva luni înaintea morții sale, a dezvăluit numele celor

zece ofițeri antifasciști fiului în vîrstă de 18 ani ai bunului său prieten Xavier Schnieper. «Cînd vei fi om matur și cei care azi mai sînt în viață vor fi plecat cu toții, numai atunci să comunici lumii aceste nume». La un an și jumătate după această convorbire, tînărul Schnieper a murit într-un accident de automobil. Taina a rămas deci nedezvăluită, ceea ce a prilejuit felurite speculații, mai întîi în legătură cu inițialele apărute în cartea lui Accoce și Quet. Așa de pildă Helmuth S. ar fi identic cu generalul Stief, Rudolf G. cu generalul Rudolf Gercke și așa mai departe.

La un moment dat s-a emis ipoteza că în spatele lui «Werther» se ascundea căpitanul dr. Wilhelm Scheidt. Pentru ce? Pentru că el scrisese o dată un studiu valoros despre «Suferințele tînărului Werther» al lui Goethe... Istoricul Ritter von Schram a presupus chiar că Scheidt a fost singura sursă de informare a lui Roessler — și deci nu doar *una* din cele zece mai sus pomenite — pentru că, lucrînd la secția de istorie a O.K.W.-ului, el avea acces la toate materialele secrete. Căpitanul era într-adevăr un dușman al hitlerismului și a întreținut legături cu ofițerii care au complotat împotriva lui Hitler. Scheidt a rămas și după război un adversar al militarismului german și a avut chiar anumite dificultăți pînă la moartea sa, survenită în 1954. Numai că el primea materialele cu mare întîrziere, și cînd acestea apăreau pe masa sa de lucru deveniseră de mult un bun al istoriei...

Revenind însă la Roessler, se naște încă o dată întrebarea: este oare adevărat — cum s-a afirmat în unele lucrări — că rețeaua condusă de acesta a primit sume importante pentru informațiile date? Adevărul este că «Lucy» primea sume derizorii. Ceea ce dădea el era de neprețuit: pe piața spionajului nu existau alte «mărfuri» de o asemenea valoare, de aceea ele nici nu ar fi putut fi cotate. Roessler a ținut foarte mult la mica sa editură, dar nu prea și-a putut plasa cărțile în Elveția, care se zbătea și ea în grijile războiului. Și totuși nici Roessler, nici informatorii săi nu au lucrat pentru bani. Pur și simplu, au fost luptători antifasciști convinși.

«NEUTRALITATE ACTIVĂ»

În ce condiții a activat rețeaua «Dora» în Elveția neutră? Membrii rețelei erau în permanență supravegheați, dar cînd naziștii au cerut extrădarea lor, guvernul elvețian, referindu-se la independența și neutralitatea sa, a refuzat categoric.

Această atitudine poate fi explicată și prin faptul că mica țară se afla între ciocan și nicovală. Germania îi impusese în august 1940 un acord economic pe care Londra îl considera, pe bună dreptate, contrar intereselor aliaților. Pe baza acordului, Elveția primea materii prime și livra în schimb nu numai renumitele brînzeturi elvețiene, dar și mașini-unelte, aparate de precizie, chiar piese de arme și muniții... Iată de ce Marea Britanie a aplicat o blocadă economică severă împotriva Elveției. În aceiași timp însă nu o dată s-a întîmplat ca pe traseul bombardierelor de noapte pătrunce cîte un oraș elvețian cufundat în beznă să se lumineze deodată «din întîmplare», indicînd drumul spre Germania...

Statul major elvețian avea de ce să se teamă de hitleriști. La 19 iunie 1940 (cu două zile înaintea capitulării Franței) generalul Liss, șeful secției a 3-a a Abwehrului, a descoperit într-un tren părăsit convenția militară franco-elvețiană semnată în aprilie 1940. Acest tratat, care în momentul găsirii sale nu mai avea decît o valoare istorică, a ajuns în mîinile SD-ului și putea oricînd furniza un pretext pentru invadarea Elveției. Cu toate acestea Hitler nu s-a decis să atace această țară.

«PLANUL TANNENBAUM»

Istoricul militar elvețian H.R. Kurz a publicat în 1961 documentul nr. 470/40 emis de statul major al forțelor terestre germane și datat din 26 august 1940. Era planul «Tannenbaum» («Bradul»), care prevedea ocuparea Elveției în șase zile. În cursul anilor planul a suferit unele schimbări dar a continuat să figureze în evidența O.K.W-ului pînă la sfîrșitul anului 1943. De ce nu a fost înfăptuit?

Iată o întrebare la care diferiți autori dau răspunsuri diferite. Germania avea nevoie de această țară mică pentru puternicele sale bănci, pentru creditele pe care unele din ele le acordau Germaniei Aici, în seifurile unor bănci elvețiene, au ascuns naziștii aurul furat din întreaga Europă. Pentru Sicherheitsdienst, mai precis pentru Schellenberg, Elveția reprezenta, între altele, o piață sigură pentru plasarea bancnotelor false, în primul rînd lire sterline fabricate în lagărul de la Sachsenhausen, după cum afirmă și J. Mader în cartea sa «Tezaurul bandiților». Hitler însuși își dădea seama că neutralitatea tradițională a Elveției era foarte apreciată în toată lumea și nu putea să nu ia în considerație efectul politic dezastruos pe care l-ar fi avut cotropirea ei.

SD-ul, adică atît Himmler cît și Schellenberg, știau foarte bine că pe teritoriul micii Elveții funcționau cel puțin două posturi de emisiune care transmiteau știri spre Moscova din sursă germană În legătură cu aceasta Schellenberg a avut mai multe întrevederi cu șeful serviciului secret elvețian, colonelul Roger Masson, atît în Elveția cît și pe teritoriul german.

Schellenberg a încercat, folosind și arma șantajului și a amenințării, să afle numele informatorilor, dar Masson a refuzat, pentru că, chiar dacă ar fi vrut să le divulge, l-ar fi fost cu neputință. nici el însuși nu cunoștea izvoarele de informare din Germania ale lui Roessler!

Schellenberg trece atunci la acțiuni directe: agenții săi pornesc la vînătoare în cercurile de stînga, mai ales la Geneva și Lausanne. Doi dintre agenții săi, Georg și Johanna Wilmer, sînt trimiși la Lausanne, unde îl întîlnesc pe Rado, conducătorul rețelei «Dora». Acesta nu știe cu cine are de-a face, dar nu-i place perechea Wilmer, căzută parcă din cer și care dispunea de mulți bani și de o locuință somptuoasă. Rado trece lui Foote sarcina descoperirii intențiilor celor doi.

Foote constată repede că «dorința arzătoare» exprimată de ei «de a contribui la înfrîngerea lui Hitler» este de fapt o capcană. Într-o zi caniculară de iulie, fiind invitat la familia Wilmer, Georg îl convinge pe Foote să-și scoată haina, cu care apoi Johanna dispare în anticameră. La plecare Foote observă că firul subțire de ață cu care el își cususe

Mormîntul lui Roessler în cimitirul de la Kriens.

de cifru ard greu. Foote ia un ciocan și distruge aparatul. Oare cîte mesaje a lansat el în văzduh cu ajutorul acestui prieten credincios? Fiecare din aceste mesaje a grăbit moartea hitlerismului. Ușa este spartă, dar... nu naziștii se năpustesc în casă ci poliția elvețiană. Tocmai la timp! Pentru că, după război, în arhivele SD-ului a fost găsit planul de răpire a lui Foote, prevăzută pentru 23 noiembrie 1943!

Roessler rămîne liber și continuă să transmită informații direct maiorului Hausamann de la «Biroul-H». Unele, deosebit de importante, privesc în mod direct Londra, pentru că este vorba de rachetele V-1 și V-2.

În aprilie 1944 oamenii lui Schellenberg sînt pe urmele lui Roessler. Un german? Dar de ce nu este membru al organizației național-socialiste din Elveția? Deci un dușman al Reichului! Masson reacționează prompt și de data aceasta, și la 9 mai 1944 Roessler este condus la închisoare. Într-adevăr, închisoarea este singurul loc în Elveția unde nici SD-ul, nici Gestapoul nu pot pătrunde...

În luna septembrie a aceluiași an cel de-al III-lea Reich, în agonie, nu mai prezintă nici un pericol pentru Elveția. Porțile închisorii Bois-Mermet se deschid, iar Roessler se întoarce acasă, la Kriens, prima sa preocupare fiind soarta «celor zece». Oare au pierit și ei în epurația sîngeroasă care a urmat atentatului nereușit împotriva lui Hitler la 20 iulie 1944? La 15 septembrie Roessler primește un răspuns: prietenii săi sînt sănătoși.

... PE ALIAȚI

AU TRECUT ANII...

Rudolf Roessler a murit, retras și uitat, în 1958 și se odihnește în cimitirul de la Kriens. Schnieper lucrează ca ziarist la Lucerna, iar Hans Hausamann ca fotograf la St. Gallen. Ei, ca și toți ceilalți, tac... Singurul care și-a așternut memoriile pe hîrtie este Alexander Foote (în 1949, la Londra). Walter Schellenberg și-a scris și el amintirile. După ce a fost prins de englezi, a apărut ca martor în procesul de la Nürnberg, apoi a fost condamnat, în 1949, la patru ani închisoare.

La proces, Schellenberg a vorbit și despre vizita sa în Elveția în martie 1943. «Am avut intenția atunci să organizez cu Masson coordonarea operațiunilor serviciilor secrete ale Germaniei și Elveției» — a declarat el.

În 1945 presa elvețiană l-a acuzat pe Masson pentru legăturile sale prea strînse cu «SS-istul fermecător» — o altă poreclă a lui Schellenberg. Masson a preferat să tacă și să-și ducă taina în mormînt. Cînd la 19 octombrie 1967 a murit, în vîrstă de 73 de ani, presa elvețiană l-a adus totuși un ultim omagiu. «Un omagiu cam tardiv, pentru că nimeni nu contestă meritele sale în evitarea invaziei Elveției» — a scris atunci «Le Monde» și a adăugat: «Este vorba de o epocă agitată în care multe întîmplări au rămas neclarificate. Este și greu să faci lumină completă asupra unei perioade istorice atît de întunecate».

Ion ASZÓDY

SD-UL SE APROPIE!

În octombrie 1943 oamenii lui Masson arestează o serie de membri din echipa «Dora». Foote însă lucrează mai departe: informațiile îi parvin acum direct de la Roessler. Dar SD-ul se apropie de locuința lui Foote de pe Calea Longerai. Englezul nu bănuiește nimic, dar Masson știe tot. Oamenii lui arestează doi-trei agenți naziști, dar a doua zi alții reiau locul de supraveghere! Masson își dă seama că nu poate întinde pînă la infinit coarda și trece la acțiune.

În noaptea de 20 noiembrie 1943, tocmai cînd Foote se află în legătură cu «Centrul», aude violente bătăi în ușă. El se gîndește la naziști, termină emisiunea, mai emite un singur cuvînt fără să-l cifreze: «Adio». Ar putea să fugă, dar materialul trebuie distrus. Aprinde un chibrit, însă paginile groase ale codului buzunarul interior a fost rupt. Altădată, stînd în grădină cu Georg Wilmer, el observă că, ascunsă în dosul perdelelor de la etajul întîi, Johanna încearcă să-l fotografieze. Foote, cînd pleacă spre casă, schimbă de două ori taxiul, apoi se ascunde în apartamentul său, știind că soții Wilmer nu-i cunosc adresa. În același timp însă serviciul secret elvețian nu ignoră că Schellenberg se apropie tot mai mult de țelul său: descoperirea rețelei «Dora», care lucrează în Elveția cu încuviințarea tacită a organelor de securitate federale. În aceste condiții Masson înțelege că doar sacrificînd însăși această rețea îl poate salva pe Roessler.

Pelerina este, incontestabil, vedeta nr. 1 a modei anului 1968, ca și fusta-pantalon de altfel.

Invitație la ora elegantei

De cîțiva ani, «mica» rochie viu colorată, din stofă sau jerseu, cu o linie de desăvîrșită simplitate, rămîne favorita garderobei de primăvară.

Cu păcate vechi, pe cale de a fi ispășite, s-ar zice că nu merită să te mai răfuiești. Mai face oare să ne amintim de trecutele prezentări de modă ale cooperativelor (vai, nu prea îndepărtate!), prezentări făcute cu tot dichisul — cadru somptuos, orchestră de muzică ușoară, cîntăreți en vogue, bilete contra cost pipărat — minus o singură cerință: cea a gustului? Gustul și simțul modernului lipseau prea adesea, cu încăpățînare, din aceste prezentări croitoricești, care țineau să ne demonstreze cu tot dinadinsul cîte tăieturi complicate, cîte linii asimetrice și cîte năstrușnice garnituri poate să suporte o biată și nevinovată rochie. Sincer vorbind, am fi fost gata să le dăm cu plăcere uitării dacă ultimul număr al revistei «Moda» — aparținînd UCECOM-ului — nu s-ar fi îndărătnicit să ne aducă aminte de acest trecut, publicînd pe multe din paginile sale modele ce stupefiază pur și simplu prin anacronismul, ridicolul și lipsa lor de virtuți artistice (vezi paginile 37, 32, 4).

Și totuși cerul modei a început să se lumineze. Și totuși se pare că putem vorbi de toate aceste imperfecțiuni la timpul tre-

croitori aduși din toată țara (oferindu-le totodată tiparele și întreaga documentație tehnică), și treaba aceasta este esențială, hotărîtoare pentru felul în care strada va apărea mîine îmbrăcată. Pentru că eleganța noastră — susținută fără prea multă convingere de confecțiile de serie — se află în ultimă instanță pe mîna lor, a meșterilor din cooperative, iar mulți dintre aceștia s-au cam anchilozat în demodate concepții și practici croitoricești, sînt prea puțin informați cu tendințele modei internaționale și gata să se mînie ei primii împotriva elementelor noi, de șoc, ale modei.

Așadar, cele 60 de modele ale acestei colecții de orientare i-au plimbat pe oaspeți printre (unele doar) tendințe ale modei actuale, propunînd fără părtinire tipul vestimentației sport ce ajunge, în exces, pînă la stilul militar — epoleți, guler-ofițer, tigheluri, nasturi metalici — dar dînd și stilului romantic ceea ce i se cuvine — catifelele, dantelele, jabourile și volanele sale favorite. Feminitatea și grația și-au recăpătat drepturile în materie de îmbrăcăminte iar bărbații acestui al șaptelea deceniu, cu mintea preocupată de mașini electronice de calcul și zboruri în lună, încep să se îmbrace ca pe vremea lui Chopin, cu lungi sacouri cambrate (atenție la talie, domnii mei!) și pelerine romantice, cu veste de mătase colorată, plastroane cu danteluțe și fracuri liliachii. Firește, pentru seară. Firește, pentru cine va dori. Dar moda întreagă a început să privească înapoi, peste umăr, oprindu-se pe la 1900, înaintînd cel mult pînă pe la 1930 și copiind întocmai, fără jenă, moda bunicii potriviți sînt așezați la locul potrivit, cînd oamenii au tragere de inimă, cînd necesitățile sînt înțelese și servite iar moda nu mai e văzută ca o frivolitate, ca o slăbiciune exclusiv feminină. Că ne-au arătat colecția nouă, oaspeților — oameni de artă, ziariști, reprezentanți ai industriei și comerțului — e un lucru bun și nu putem decît să le mulțumim amfitrionilor pentru ceasul de satisfacție estetico-utilitaro-mondenă pe care ni l-au oferit. Dar Centrul de creație și-a «demonstrat» — cum se spune — colecția și în fața a 450 de tehnicieni și meșteri cut. Optimismul nostru se reazemă pe o realitate ce se anunță solidă din punct de vedere organizatoric, eficientă din punct de vedere al rezultatelor: UCECOM-ul și-a înființat un Centru de creație, și-a trimis oameni la Paris, în «schimb de experiență», la Casa Dior, și a prezentat recent, în saloanele cu stucaturi, lambriuri și candelabre ale Casei centrale a armatei, o colecție de modă. O colecție care ne-a uimit — să ne fie cu iertare — prin neașteptata, nesperata sa ținută artistică. Și iar ne-am dat seama că totul e cu putință pe lumea asta cînd oame-

croitori aduși din toată țara (oferindu-le totodată tiparele și întreaga documentație tehnică), și treaba aceasta este esențială, hotărîtoare pentru felul în care strada va apărea mîine îmbrăcată. Pentru că eleganța noastră — susținută fără prea multă convingere de confecțiile de serie — se află în ultimă instanță pe mîna lor, a meșterilor din cooperative, iar mulți dintre aceștia s-au cam anchilozat în demodate concepții și practici croitoricești, sînt prea puțin informați cu tendințele modei internaționale și gata să se mînie ei primii împotriva elementelor noi, de șoc, ale modei.

Așadar, cele 60 de modele ale acestei colecții de orientare i-au plimbat pe oaspeți printre (unele doar) tendințe ale modei actuale, propunînd fără părtinire tipul vestimentației sport ce ajunge, în exces, pînă la stilul militar — epoleți, guler-ofițer, tigheluri, nasturi metalici — dar dînd și stilului romantic ceea ce i se cuvine — catifelele, dantelele, jabourile și volanele sale favorite. Feminitatea și grația și-au recăpătat drepturile în materie de îmbrăcăminte iar bărbații acestui al șaptelea deceniu, cu mintea preocupată de mașini electronice de calcul și zboruri în lună, încep să se îmbrace ca pe vremea lui Chopin, cu lungi sacouri cambrate (atenție la talie, domnii mei!) și pelerine romantice, cu veste de mătase colorată, plastroane cu danteluțe și fracuri liliachii. Firește, pentru seara. Firește, pentru cine va dori. Dar moda întreagă a început să privească înapoi, peste umăr, oprindu-se pe la 1900, înaintînd cel mult pînă pe la 1930 și copiind întocmai, fără jenă, moda bunici-

talon, să ni se prezinte 10 (zece) asemenea fuste, astfel că pînă la urmă aceste vedete ale colecției să ne urmărească obsesiv — dar cu prea puțină forță de convingere — ca melodia hîrșîită, iritantă, a unui disc zgîriat?).

Mi s-a părut important faptul că, în sfîrșit, diverșilor meseriași din cadrul cooperativelor li s-a propus să-și dea mîna, să lucreze umăr la umăr, pentru ca adeptele frumosului vestimentar să-și poată pînă la urmă organiza o ținută armonioasă, să poată avea ciorapi, beretă ori pulover tricotate în aceeași culoare și model, să-și poată procura acele elemente esențiale ale modei actuale — cordoane late de piele ori din inele metalice, cataramе, fermoare lungi, brelocuri — să aibă cizmele, pantofii și pălăriile adecvate. Aci însă experiența ne sfătuiește să nu credem totul pe cuvînt: la ora actuală nu se poate găsi în magazine nici un fetru de pălărie, iar în ce privește cizmele pe care le fac meșteșugarii cooperatori să nu ne amintim de lungile luni de așteptare, de perechile ratate și, mai ales, de prețurile lor exorbitante, pentru că ne stricăm, indiscutabil, dispoziția. Cu marochinăria însă, pare a spune colecția, nu vă faceți nici o iluzie, căci nu ne-am făcut nici noi. Am înțeles că lipsa oricărei poșete din această complexă prezentare de modă e un soi de cinstită autocritică privitoare la lipsa de gust a producției atelierelor de marochinărie. Ni s-a spus însă că nu e nici o autocritică la mijloc, că și la Paris rochiile se prezintă fără genți. Mă rog, poate. Îi privește. Persoanele de sex feminin însă doresc, așteaptă poșete: prea

Pentru seară, rochia (fie într-o nuanță pastelată, fie în elegantul bleumarin ori negru) capătă nota festivă printr-o garnitură din paiete, mărgele ori pasmanterie.

nu le avem ca să ne permitem luxul de a le ignora. Ni s-a făgăduit că la Centrul de creație se va înființa și o secție de marochinărie care va face treabă bună. Să dea Domnul! Ni s-a anunțat că acest Centru va avea, cu vremea, și propriul său «boutique», propriul său magazin, în care se va putea cumpăra cam tot ce se prezintă ca modele. Eu da, aceasta e o promisiune serioasă. Dacă n-am ști că unele promisiuni sînt făcute pentru a fi călcate...

S.F.

Fotografii de Elena GHERA

LA PLOIEȘTI:

UN NOU „PETRU RAREȘ"

▲ **Cînd Petru Rareș își pierde cumpătul și ucide cu mîna sa pe unul din boierii trădători, temperamentul vulcanic al lui Ion Marinescu se poate revărsa în voie.**

După ce, de peste trei sferturi de an, la Teatrul «Nottara» domnește, cu puteri artistice depline, acel monumental «Petru Rareș» al lui George Constantin, iată că teatrul ploieștean vine să propună o nouă candidatură la acest tron — pe cea a lui Ion Marinescu — să înfățișeze o nouă și foarte personală viziune scenică a piesei lui Horia Lovinescu — cea a regizorului Emil Mandric; și rivalitatea aceasta ni se pare binevenită, pentru că ea îmbogățește și diversifică peisajul nostru teatral, oferind satisfacții de repertoriu spectatorilor din țară, iar marilor actori ai tinerei generații posibilitatea de a-și spune cuvîntul despre unul din interesantele personaje ale dramaturgiei prezente închinate trecutului. Comparațiile între cei doi Petru Rareș ispitesc pana cronicarului și chemarea nu poate fi domolită decît de vitregia lipsei de spațiu, care împiedică practic demonstrația. Să o enunțăm măcar. În spectacolul lui Emil Mandric, concretețea aproape violentă, poate excesivă uneori, a decorului (Vintilă Făcăianu încarcă scena pînă la refuz, poate pentru a sugera spațiul îngust, copleșitor, colorat, al mănăstirilor moldovene medievale — văzut ca spațiu-simbol și pe plan spiritual), îmbracă o dramă a puterii, o dramă a ideii de putere, manipulată pe scenă cu o tensiune ce atinge incandescența. Ion Marinescu își descărnează personajul (pe care George Constantin îl construise atît de masiv, cu atîta omenească căldură), îl purifică de gesturi ori nuanțe parazitare și îl aduce în fața noastră în stare pură — aș spune, cu o rară vehemență a trăirii. De fapt, Ion Marinescu nu trăiește în numele personajului său, ci arde, se mistuie. Vibrația sa interioară se exprimă tot timpul prin puseuri acute, nervoase, neastîmpărul lucid al lui Petru Rareș capătă ceva vulcanic, gata în orice clipă să erupă de pe scenă în sală într-un flux de emoție intensă, filtrată cerebral, dar nu mai puțin strivitoare. În jocul lui Ion Marinescu nimic nu are rotunjimi blînde, calme, totul e încordat la maximum, totul e ascuțit, unghiular; dar încordarea aceasta nu e crispare chinuită, ci chin al arderii și dăruirii totale. Cînd, la început, Petru Rareș trăiește drama opțiunii — a accepta sau a nu accepta tronul — cînd, în final, silueta sa e apăsată de bătrînețe iar spiritul de vălmășagul atîtor înfringeri și victorii, de iureșul atîtor bătălii și atîtor renunțări; cînd află de moartea soției sau își trimite singur, cu sufletul sîngerînd, fiul la moarte; în orice moment — pe planul existenței sale politice ori în ungherele făpturii sale intime — Petru Rareș-Ion Marinescu e om dar și abstracțiune, e personaj dar și idee. Umplînd tot timpul scena, actorul are totuși eleganța profesională și simțul colegial de a nu-și anihila partenerii, el devine un catalizator scenic și nu un magnet a toate polarizator, și aceasta ajută spectacolului să nu cadă în păcatul exclusivității portretului scenic. Mîna regizorală a caligrafiat cel mai apăsat silueta eroului central, dar a colorat, cu grijă pentru nuanțe — ca în frescele mănăstirești evocate pe cortină — și restul personajelor, reușind adesea, mai ușor decît o dată. Spectacolul are atmosfera, o atmosferă istorică, creștină și păgînă totodată, are culoare locală, are pitoresc și e străbătut de un cald simțămînt patriotic; dar are, mai ales, acel timbru de piesă politică, de piesă de idei, la care ține atît de mult Horia Lovinescu. Și face lesnicioasă înțelegerea acelei trimiteri la condiția umană actuală, la acele permanențe ale istoriei care dau primul certificat de viabilitate unei piese scrise azi despre ieri.

Sanda FAUR

TELEGRAME

● Burt Lancaster și Nathalie Wood apar împreună în filmul «Apărarea castelului», pe care-l realizează, lîngă Belgrad, regizorul american Sidney Pollack.

● Michel Simon și-a anunțat unul dintre proiectele sale imediate, acela de a-l interpreta pe Sylvestre Bonnard, eroul cărții lui Anatole France «Crima lui Sylvestre Bonnard».

● Actorul englez Dirk Bogarde va fi partenerul jeannei Moreau în filmul lui Jean Renoir «Julienne și dragostea ei».

● Sergio Leone (autorul lui «Pentru un pumn de dolari»), consacrat, pare-se, definitiv westernului — în maniera lui italiană — se pregătește să înceapă filmările unei noi producții, fără titlu sigur (deocamdată), dar cu o distribuție forte: Claudia Cardinale, Henry Fonda, Robert Hossein.

● «Nebuna din Chaillot» va fi ecranizată de John Huston și interpretată de Katherine Hepburn. Parteneri: Yul Brynner și Danny Kaye.

● Critica newyorkeză a desemnat creația lui Alain Resnais «Războiul s-a sfîrșit» drept cel mai bun film străin prezentat anul trecut în S.U.A.

PE ECRANE

răpirea fecioarelor

Cinematograful a înlocuit astăzi, dacă nu definitiv, în orice caz într-o măsură aproape-aproape îngrijorătoare, marele roman de aventuri capabil să satisfacă dragostea pentru mișcare, curiozitatea, dorul de neprevăzut ai tineretului. Așa stînd lucrurile, ne întrebăm uneori dacă mai are rost să căutăm, pînă în pînzele albe, cristalele de cinematograf din filmele de aventuri, ale căror legi esențiale derivă, oricum, din cele ale literaturii. Respectarea în mare a acestor legi, mlădierea lor în funcție de cerințele cinstite ale ecranului — nu de cele speculative, atît de numeroase și ispititoare — ni se pare un examen la care trebuie să ne gîndim ori de cîte ori pornim la judecarea cineaștilor ce onorează genul. Din acest punct de vedere Dinu Cocea se dovedește și de data aceasta același regizor sever cu sine însuși, care nu-și îngăduie concesii, pornit pe calea unui profesionalism căruia ne-am ferit multă vreme să-i spunem pe nume. El știe să dea Cezarului ce-i al Cezarului, să se supună cu dibăcie deliciilor genului fără a sacrifica ideea. Neglijențele, mai mult sau mai puțin fatale, scăpările din vedere, exagerările ori inadvertențele țin de ceea ce se cheamă în două cuvinte șlefuirea meșteșugului. După această introducere cam lungă dar întrucîtva necesară, să facem loc observației că «Răpirea fecioarelor» nu numai că nu este legat prin lanțuri de fier de «Haiducii», dar încearcă și o altă nuanțare a tonalității generale a filmului. Epicul și ceea ce numim noi în limbaj extraprofesional «momentele tari» au fost schingiuiți din trei în trei minute — poate de aceea se cerea un pius de zăbavă regizorală prin preajma lor, pentru a suplini prin adîncime ceea ce nu aveau în desfășurarea de suprafață.

Anița (Marga Barbu) a rămas credincioasă lui Amza. Chiar dacă acesta și-a schimbat înfățișarea. Nu mai este Șesoiu. Este Emanoil Petruț.

Cinematograful a înlocuit astăzi, dacă nu definitiv, în orice caz într-o măsură aproape-aproape îngrijorătoare, marele roman de aventuri capabil să satisfacă dragostea pentru mișcare, curiozitatea, dorul de neprevăzut ai tineretului. Așa stînd lucrurile, ne întrebăm uneori dacă mai are rost să căutăm, pînă în pînzele albe, cristalele de cinematograf din filmele de aventuri, ale căror legi esențiale derivă, oricum, din cele ale literaturii. Respectarea în mare a acestor legi, mlădierea lor în funcție de cerințele cinstite ale ecranului — nu de cele speculative, atît de numeroase și ispititoare — ni se pare un examen la care trebuie să ne gîndim ori de cîte ori pornim la judecarea cineaștilor ce onorează genul. Din acest punct de vedere Dinu Cocea se dovedește și de data aceasta același regizor sever cu sine însuși, care nu-și îngăduie concesii, pornit pe calea unui profesionalism căruia ne-am ferit multă vreme să-i spunem pe nume. El știe să dea Cezarului ce-i al Cezarului, să se supună cu dibăcie deliciilor genului fără a sacrifica ideea. Neglijențele, mai mult sau mai puțin fatale, scăpările din vedere, exagerările ori inadvertențele țin de ceea ce se cheamă în două cuvinte șlefuirea meșteșugului. După această introducere cam lungă dar întrucîtva necesară, să facem loc observației că «Răpirea fecioarelor» nu numai că nu este legat prin lanțuri de fier de «Haiducii», dar încearcă și o altă nuanțare a tonalității generale a filmului. Epicul și ceea ce numim noi în limbaj extraprofesional «momentele tari» au fost schingiuiți din trei în trei minute — poate de aceea se cerea un pius de zăbavă regizorală prin preajma lor, pentru a suplini prin adîncime ceea ce nu aveau în desfășurarea de suprafață.

Ceea ce se pierde, sau ni se pare nouă că se pierde din intensitate, este cîștigat însă pe planul acelei tonalități generale de care aminteam: în mare, filmul curge egal cu el însuși, într-o matcă săpată cu inteligență, înlănțuie curat episoadele și din cînd în cînd se oprește pentru a fixa cîteva fresce la care ne gîndim și după ce am părăsit sala (scena prizonieratului în hrube, noaptea înmormîntării, plecarea fecioarelor pe Dunăre). Cîteva neglijențe supărătoare ne apar de-a dreptul inexplicabile: haiducii au fost vînăguiți, fără aer, fără apă, cu hainele leoarcă de sudoare, ca în scena următoare, a bătăii, să arate proaspeți și cu veșmintele scoase de la muzeu. Nu se poate ca după douăzeci de bice să rămîi cu răsuflarea întreagă și doar cu două-trei urme pe spate. Convenție-convenție, dar nici chiar așa... Cu totul și cu totul inadmisibilă este însă prezența costumelor ardelenești pe malurile Dunării.

Actori unul și unul și-au adus nu numai talentul în slujba filmului, ori puterea de cheltuire fizică exemplară, dar și o vădită preocupare de a îmbogăți datele eroilor, de a le oferi echilibrul artistic necesar: Olga Tudorache, Marga Barbu, George Constantin, Emanoil Petruț, Marian Hudac, Ionescu Gion, Toma Caragiu sînt veritabili colaboratori ai acestui film.

Magda MIHĂILESCU

• memento •

carte

● **În exegezele sale critice**, N. Tertulian nea obișnuit cu afirmația scrisă demonstrată, cu un scris fără divagații, considerațiile fiind cele strict necesare. Supus obiectului cercetat, Tertulian se ridică însă la teoreticiani dintre cele mai interesante asupra operei discutate. Recenta sa carte de **Eseuri** vine să ne confirme calitățile unui cercetător care se mișcă dezinvolt, dar și cu răspundere, în imperiul ideilor (Editura pentru literatură).

● Continuînd frumoasa inițiativă de a pune la îndemîna cititorilor pagini ancologice din dramaturgia universală contemporană, Editura pentru literatură universală ne-a pregătit, de astă dată, **Teatru englez contemporan** (vol. I-II). Sumarul ambelor volume e împlinit de lucrări dramatice semnate de John Osborne, Peter Shaffer, John Arden, Arnold Wesker, Harold Pinter.

● **Cîntece albe** de Eugen Frunză reunește o parte din lirica erotică a poetului. Pateticismul sentimentelor, aspirația spre o dragoste pură și durabilă, din care nu lipsește și accentul unei senzualități transfigurate, expresia directă, care potențează autenticitatea emoției, fac ca această zonă a poeziei lui E. Frunză să fie una din componentele ei de rezistență (Editura tineretului).

● Ne bucură să aflăm că unii critici literari cu o mai întinsă experiență își spun opiniile despre producția tinerilor proaspăt sosiți în republica literelor cunoscută fiind situația că aceștia sînt lăsați — în genere — pe mîna, deseori stîngace, a unor recenzenți neavizați. Relevăm deci cu satisfacție referințele judicioase ale lui Dumitru Micu, apărute în Gazeta literară de săptămîna trecută, asupra cărților de poezie. **Tronos de** Marin Tarangul, **Corn de vînătoare** de Ștefan Stătescu, **Ninge în izvoare** de Marius Robescu.

● Din prodigioasa operă a unuia dintre cei mai valoroși scriitori greci contemporani, Anghelos Terzakis, afirmat cu egală strălucire în publicistică, epică, dramaturgie, eseu, note de călătorie, Editura pentru literatură universală ne prezintă **Prințesa Isabeau**, roman de «capă și spadă», în paginile căruia sînt evocate mișcările populare grecești împotriva cavalerilor cruciați, cuceritori vremelnici ai Greciei în sec. XIII. Prefața și traducerea (bună), de Polixenia Karambi.

● **Pictura Renașterii în Italia și alte scrieri despre artă** de H. Taine. Culegerea ne demonstrează că lectura scrierilor bătrînului Taine e încă profitabilă și captivantă. Traducerea și prefața de Tudor Popa (Editura Meridiane).

● **Poezie și dans** constituie tematica ultimului număr al revistei **Secolul 20**. Sub semnul acestui tentant obiectiv paginile revistei ne oferă un istoric concentrat al SPIRITUALUI dansului la confluența sa cu poezia, istoric susținut de texte unor prestigioși oameni de litere și artă. Tot în acest număr, a doua parte a romanului **America** de Franz Kafka, în traducerea lui Pop Simion și Erika Voiculescu.

● În sărăcia generală a literaturii noastre sportive, o carte de cultură sportivă este un eveniment. Victor Bănciulescu investighează marile epopei ale lumii, poemele eroice, legendele și baladele populare, descoperind în ele constante umane: CONCERTUL PENTRU CLARINET ȘI ORCHESTRĂ ÎN LA MAJOR K.V. 622 și CONCERTUL PENTRU FLAUT, HARPĂ ȘI ORCHESTRĂ ÎN DO MAJOR, K.V. 299 în interpretarea lui **Aurelian Octav Popa** (clarinet) și **Nicolae Alexandru** (flaut), împreună cu **Simona Iusceanu-Corjos** (harpă). În fruntea Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat «George Enescu», Mircea Cristescu apare sobru, distins și totuși plin de căldură (ECE-0329).

● Un alt valoros conducător de orchestră, **Karel Ancerl**, în fruntea Filarmonicii cehe ne prilejuiește ascultarea DUBLULUI CONCERT PENTRU VIOARĂ, VIOLONCEL ȘI ORCHESTRĂ ÎN LA MINOR, OP. 102 de Brahms, cu concursul lui **Josef Suk** (vioară) și **André Navarra** (violoncel). Frumoasa și luminoasa lucrare a lui Brahms, SONATA NR. 2 PENTRU VIOARĂ ȘI PIAN ÎN LA MAJOR, OP. 100, se bucură de interpretarea lui Suk la vioară și a lui Jan Panenka la pian. Înregistrarea preluată de la Supraphon-Praga a fost imprimată în atelierele noastre cu suficientă acuratețe (ECE-0331).

VICTOR BĂNCIULESCU

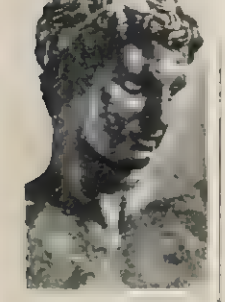

SPORT ȘI LEGENDĂ

cinema

Zbigniew Cybulski

● **Cu toată viteza înainte.** Filmul poartă semnătura regizorului polonez S. Lenartowicz («Giuseppe la Varșovia»), cineast care încearcă o comedie străbătută de gînduri serioase. Dar, înainte de toate, acest film este un recital strălucit al celui care a fost unul dintre cei mai mari actori contemporani Zbigniew Cybulski. Acel inegalabil joc al neprevăzutului, pe care artistul îl mînuia cu bine-știuta-i inteligență, este din plin ilustrat aici în alte roluri: Teresa Tuszynska, Krzysztof Litwin, Zdzisław Maklakiewicz.

● **Pentru cîțiva dolari în plus.** Alt western all' italianno. Fărîma de poezie care exista în prima serie, «Pentru un pumn de dolari» s-a pierdut pe drum. A rămas violența, căreia i s-au mai adăugat cîteva straturi, și farmecul ochilor albaștri ai lui Clint Eastwood. Partenerul său, un bun actor italian Gian Maria Volonté. În restul distribuției: **Maria Krup, Rosemarie Dexter**. Regia, Sergio Leone.

● **Două bilete la matineu.** Intriga polițistă cu unele implicații psihologice. Dar totul rămîne absolut în zona mediocrității. Regia, Herbert Rappaport (U.R.S.S.). În distribuție: A. Zbruev, Zemfira Tahilova, Igor Gorbacev.

● **Noaptea nunții în ploaie.** Unde duce începătînarea celor care nu vor să înțeleagă că filmul muzical își are legile lui de fier... Doar cu «puțină muzică, puțin dans, puțină comedie, o fată frumoasă nu se poate». Regia, Horst Seeman (R.D.G.). Interpreți: Traudl Kulikowsky, Frank Schöbel, Gerhard Bienert.

● Mari cineaști pe ecranele noastre. **Akira Kurosawa** («Cei șapte samurai»), **Tony Richardson** («Tom Jones»), **Anthony Mann** («Eroii de la Telemarka»), **Alexandar Petrovici** («Am întîlnit țigani fericiți»), **Claude Lelouch** («Un barbat și o femeie»), **Zoltan Fabri** (Post-sezon»).

● Catherine Deneuve și Jean-Paul Belmondo au fost solicitați de François Truffaut să interpreteze rolurile principale în filmul «Sirena de pe Mississippi» inspirat de romanul lui William Irish. Turnările vor începe în septembrie.

disc

● Unul din virtuozii arcușului, foarte apreciat și peste hotare ca reprezentant de valoare al artei interpretative românești, **Ion Voicu**, împreună cu Orchestra simfonică a Filarmonicii de stat «George Enescu» dirijată de George Georgescu și Orchestra simfonică a Radioteleviziunii dirijată de Iosif Conta, a înregistrat pentru «Electrecord» CONCERTUL PENTRU VIOARĂ ȘI ORCHESTRĂ ÎN MI MINOR, OP. 64 de Felix Mendelssohn-Bartholdy și CONCERTUL NR. 2 PENTRU VIOARĂ ȘI ORCHESTRĂ ÎN RE MINOR, OP. 22 de Henryk Wieniawsky (ECE-0292).

● **Mircea Cristescu** oferă unor tineri și talentați soliști posibilitatea de a înregistra două din capodoperele mozartiene: CONCERTUL PENTRU CLARINET ȘI ORCHESTRĂ ÎN LA MAJOR K.V. 622 și CONCERTUL PENTRU FLAUT, HARPĂ ȘI ORCHESTRĂ ÎN DO MAJOR, K.V. 299 în interpretarea lui **Aurelian Octav Popa** (clarinet) și **Nicolae Alexandru** (flaut), împreună cu **Simona Iusceanu-Corjos** (harpă). În fruntea Orchestrei simfonice a Filarmonicii de stat «George Enescu», Mircea Cristescu apare sobru, distins și totuși plin de căldură (ECE-0329).

● Un alt valoros conducător de orchestră, **Karel Ancerl**, în fruntea Filarmonicii cehe ne prilejuiește ascultarea DUBLULUI CONCERT PENTRU VIOARĂ, VIOLONCEL ȘI ORCHESTRĂ ÎN LA MINOR, OP. 102 de Brahms, cu concursul lui **Josef Suk** (vioară) și **André Navarra** (violoncel). Frumoasa și luminoasa lucrare a lui Brahms, SONATA NR. 2 PENTRU VIOARĂ ȘI PIAN ÎN LA MAJOR, OP. 100, se bucură de interpretarea lui Suk la vioară și a lui Jan Panenka la pian. Înregistrarea preluată de la Supraphon-Praga a fost imprimată în atelierele noastre cu suficientă acuratețe (ECE-0331).

muzică

● Maestrul **Antonin Ciolan**, decanul de vîrstă al șefilor de orchestra români, din nou la pupitrul Filarmonicii cu un program cuprinzînd două lucrări românești contemporane și două capodopere ale repertoriului clasic. Vom asculta «Passacaglia» și «Toccata» pentru orchestră de Tudor Ciortea, Concertul pentru pian și orchestră în Re minor de J.S. Bach (solist, **Al. Demetriad**) și cea de-a VIII-a Simfonie beethoveniană (23 martie, sala Ateneu).

● Pe podiumul de concerte al sălii Radioteleviziunii apare orchestra de studio a acesteia, sub conducerea dirijorului **Ludovic Baci**. Solist, Joachim Grubich din Polonia. Un program de prime audiții: «Ode», lucrarea talentatului și harnicului nostru compozitor Anatol Vieru; «Concerto romano» de Alfredo Casella; «Julius Caesar», una dintre cele 40 de opere lăsate posterității de prodigiosul Georg Friedrich Haendel (28 martie, sala de concerte a Radioteleviziunii).

● Muzica populară românească se bucură din nou de atenția celor mai buni exponenți ai interpretării artistice a acestui gen, dirijorul **Ionel Budișteanu** și soliștii vocali **Angela Moldovan, Ana Ispas, Minodora Nemeș, Victoria Pîrnea, Benone Sinulescu, Ion Cristoreanu, Emil Gavriș, Ștefan Lăzărescu** (24 martie, sala Ateneu).

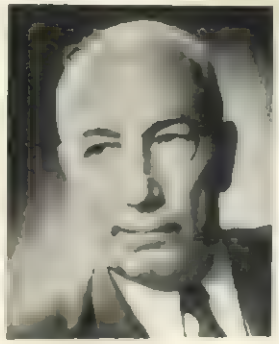

Antonin Ciolan

plastică

● **Dem. Iordache** — retrospectivă. Autor a peste 1 000 de tablouri, Dem. Iordache cunoaște notorietatea mai ales între cele două războaie mondiale. 14 expoziții personale preced actuala retrospectivă (cu o selecție de peste 150 de lucrări). Ca majoritatea artiștilor noștri, Dem. Iordache este în primul rînd un neobosit peisagist pe drumurile europene dintotdeauna bătute de pictori (Italia în primul rînd) în căutarea culorilor și locurilor generoase, dar revine cu aceeași încîntare la priveliștile natale, ca să declame în culoare perenitatea și frumusețile lor. Colorist ardent, pictorul rămîne consecvent, de-a lungul anilor, aceleiași modalități de a picta. În tușe largi, onctuoase, elaborînd volume și planuri cromatice alert ritmate, din care nasc, sonore, peisajele. O vagă atracție expresionistă marchează mai ales compozițiile cu teme luate din lumea circului sau unele dintre portrete (Dalles).

● 70 de lucrări de pictură și grafică expune **Traian Brădean** într-o nouă sală de expoziții din str. Mihai Vodă nr. 2.

● **Teodor Răducan** — grafică și ceramică. Peisaje calme, uneori scene («În pădure») sau priveliști citadine («Ferestrea»), un itinerar pașnic prin natură, căreia artistul îi caută echivalențe cromatice. Transparențele acuarelei le dăruie multora dintre lucrări candoare și poezie. T. Răducan mai expune și cîteva panouri ceramice (holul Dalles).

teatru

Aida Moga

● **Adam și Eva la revistă**, la noul teatru bucureștean de estradă «Ion Vasilescu». De altfel unul din numerele cele mai reușite ale spectacolului este un medalion închinat lui I. Vasilescu și interpretat de Dorina Drăghici. Coregrafia lui Sandu Fayer se impune. În progres vocal, N. Nițescu. Insuficient servită de texte, echipa de comici are cîteva interpreți notabili: Gh. Papanicola, Ion Dușu, Mișu Popescu, Aida Moga. În stilul revistei, scenografia lui Sorin Popa.

● **Năzdrăvăniile lui Păcală**, preluate din celebra scriere a lui Petre Dulfu, au devenit materialul scenic nu foarte inspirat al dramatizării semnate de L. Popa la Teatrul «Ion Creangă». Păcală își așteaptă încă marele său creator pentru scenă. În spectacol, cu scenografia de Elena Simirad-Munteanu (vezi imagine color la pag. 19), sub regia lui Barbu Dumitrescu, protagonist este Mihai Ionică.

● **Opinia publică** a lui Aurel Baranga a ajuns și la Iași în regia lui Crin Teodorescu și scenografia Margăi Ene. În distribuție Ștefan Dăncinescu, Virgiliu Costin, Luana Mărgineanu, Virgil Raicu, Sergiu Tudose, Eugenia Nedelcu, Ion Schimbischi.

● O nouă premieră pe țară, comedia scriitorului iugoslav Facil Hagici, **Hotel pentru nebuni**, la Teatrul de stat din Birlad. Comedia — satiră la adresa spiritului mic-burghez — este regizată de Tiberiu Pențea și are decorurile unui debutant, Paul Neagu. În distribuție Ion Andrei, Mircea Herford, Vali Mihalache, Maria Tivodaru ș.a.

● **Prometeu** — una din piesele reprezentative pentru dramaturgia lui Victor Eftimiu, pornind de la celebrul mit antic — se joacă pe scena Teatrului din Gheorghe Spectacolul este realizat cu bune efecte dramatice de către Mihai Raicu și are ca interpreți pe Komives M. și Biro Levente. Prin valoarea sa literară textul ar merita reluat și de către alte teatre din țară.

● La Teatrul de stat din Bacău a avut loc premiera uneia dintre puținele comedii originale ale acestei scăgiuni: **Lămîie și portocală** de Ștefan Haralamb, satiră vehementă la adresa moravurilor și năravurilor ruginite, cu efecte de comic suculent. În regia lui I.G. Rusu se remarcă interpretul principal, Constantin Coșa.

televiziune

Din programul acestei săptămîni, emisiunile de teatru, film și sport îndreptățesc cele mai mari speranțe de calitate. Din enumerare, muzica ușoară e absentă, precum se vede. Păcat! «Cosmin, fiul Zimbrului», s-a înfățișat — în fine — poporului. E frumos ca... Florin Piersic și abia așteptăm să-l revedem. Lecțiile de limbi străine continuă la același bun nivel, iar cei perseverenți n-au decît de cîștigat.

Cîteva recomandări:

DUMINICĂ 24 MARTIE. Două emisiuni de **sport**, dintre care una — se înțelege — de fotbal iar cealaltă de handbal (o reprizăm din meciul Steaua — Dynamo-Berlin în Cupa campionilor europeni) ● A doua serie din «**Cosmin**» ● Primim de la Sofia, pe calea undelor, un mesaj de primăvară, desigur muzical ● În sfîrșit, sîntem invitații **Teatrului în studio** unde avem prilejul — nu de fiecare zi — să vedem dramatizată (Radu Lupan) lucrarea unui mare prozator contemporan: nuvela «Fum» de W. Faulkner. Interpreți buni: Fory Etterle, Boris Ciornei, Mircea Albulescu, Florin Scărlătescu ș.a.

MARȚI 25 MARTIE. **Istoria teatrului universal** se oprește la momentul «Maxim Gorki», din a cărui operă a fost selecționată piesa «Vilegiaturiștii». Își dau concursul: Simona Bondoc, Magdalena Buznea, Eva Patrașcanu, Rodica Tupuianu, Septimiu Sever, George Constantin, Mihai Heroveanu, Damian Crîșmaru și alții ● Maestrul Ionel Budișteanu îi acompaniază pe Angela Moldovan și Traian Ulîcan într-un program de **romanțe**.

MIERCURI 27 MARTIE. Bette Davis își continuă triumfalul turneu... retrospectiv cu rînd-vitatul la masă. Alături de dînsa apare frumoasa Ann Sheridan.

JOI 28 MARTIE. TV ne oferă adesea prilejul unor călătorii instructive și distractive fără să părăsim fotoliul. Azi la **Teleglob**: Finlanda ● **Studioul** mic ne înfățișează (în interpretarea unui colectiv actoricesc din Botoșani) un vechi vodevil românesc «Inginfata plăpumărească» sau «Cucoană sînt» de Costache Caragiale.

VINERI 29 MARTIE. O nouă emisiune din ciclul meritoriu «Cultura muzicală de-a lungul timpului» ● Încercați filmul francez «Automobilul domnului institutor».

SÎMBĂTĂ 30 MARTIE. Meci de **fotbal** previzibil pasionant: Steaua-Farul ● Ne-nțelnim cu balerina Cristina Hammel-Zîra ● Ce ne oferă azi **Parada vedetelor**? Nu știm, dar de obicei lucruri bune.

Florin Piersic

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport din 24 martie 1968

I. Rapid-Steaua	1
II. Dinamo-Progresul	x
III. F.C. Argeș-«U» Craiova	1
IV. Farul-A.S.A.	1
V. Jiul-Petrolul	1
VI. U.T.A.-Dinamo Buc.	x
VII. «U» Cluj-Steagul roșu	1
VIII. Cagliari-Roma	1
IX. Inter-Fiorentina	1
X. Atalanta-Milan	x
XI. Bologna-Torino	1
XII. Brescia-Varese	x
XIII. Mantova-Napoli	x

coperta noastră

Explică-le, dragă Ozon, acestor tineri că viața sportivă cere muncă, multă muncă, disciplină și seriozitate, că succesele de pe stadion se pregătesc aici, la antrenamente, cu prețul efortului susținut.

Fotografie de Sorin DAN

NOTĂ: redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventualele schimbări de programe.

O SUTĂ DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI

maxim gorki

Maxim Gorki se înscrie, indiscutabil, printre figurile proeminente ale veacului nostru ca o personalitate multilaterală, cu o vastă și variată activitate. Iubitorii de literatură din toate țările lumii cunosc, în primul rînd, pe scriitorul Gorki, a cărui operă amplă, însumînd schițe, nuvele, romane, drame, articole de publicistică, memorii etc., a îmbogățit literatura secolului XX cu teme noi, eroi noi, a adus un univers social, uman și psihologic aparte, s-a impus printr-un stil, printr-o individualitate artistică proprie. Lucrul este cu atît mai demn de a fi relevat cu cît Gorki a intrat în literatura rusă într-o perioadă cînd ea era dominată de două mari personalități, Tolstoi și Cehov, cînd, alături de ei, își deschideau drum și alte talente tinere — Blok, Bunin, Kuprin, Andreev. Gorki a depășit foarte repede perioada începuturilor (publicase prima sa nuvelă, Makar Ciudra, în 1891) și, la numai cîțiva ani distanță (1899), el devine un nume de autoritate nu numai pentru literele rusești dar își cucerește prestigiu și notorietate și în străinătate. La această impunere prestigioasă a contribuit foarte mult rezonanța amplă, puternică, pe care au avut-o primele creații ale tînărului scriitor și pe care cele următoare nu au făcut decît să o sporească.

Gorki a început prin a fi cîntărețul entuziast, romantic, al libertății omului, «prevestitorul» furtunii ce va aduce înnoire vieții (Bătrîna Izerghil, Makar Ciudra, Cîntecul șoimului, Cîntecul albatrosului etc.), dar și amarul și lucidul analist al rînduielilor societății ruseți de la hotarul celor două veacuri (Celkaș, Konovalov, Foții Orlov, Micii burghezi, Azilul de noapte etc.). Cel ce glorificase în chipul Șoimului «nebunia celor tineri» și chemase «furtuna să vină cît mai repede», își făcuse universitățile cutreierînd Rusia, muncind din greu, înfrățindu-se cu mizerii și nevoiași. Privirea lui pătrunzătoare fixase pentru totdeauna dramele unor Celkași, Satini, Konovalovi, a tuturor acestor «foști oameni», condamnați să rămînă la «fundul societății». Pledoaria pentru omenie și pentru om, acel celebru «omul — iată un cuvînt care răsună mîndru» a stabilit dintru început locul lui Gorki în literatura vremii și peste veacuri, legînd indisolubil numele lui de noțiunea de umanism.

Idealul omenirii libere, a omului fericit, mîndru, înțelept, și, mai presus de orice, *om*, a însuflețit întreaga creație a lui Maxim Gorki. Dorința și hotărîrea fermă de a afirma acest ideal, în ciuda greutăților ce viața le ridică în cale, au dat acestei opere caracterul ei militant. El se observă deopotrivă și în piesele inspirate din viața intelectualității ruse *(Vilegiaturiștii, Copiii Soarelui, Barbarii* etc.), în care scriitorul respinge ideea compromisurilor sau a «turnului de fildeș» ridicînd steagul luptei, al angajării pe poziții progresiste, ca și în romanele sau nuvelele *(Foma Gordeev, Întreprinderile Artamonov, Viața lui Clim Samghin)* în care demască lumea lacomă, hrăpăreață, a capitalismului, ideologia ei, și îndeosebi în operele în care zugrăvește viața grea a muncitorilor, a proletariatului. Pentru mulți cititori Gorki este în primul rînd scriitorul proletariatului, cel ce a înfățișat în piesa *Dușmanii* și în romanul *Mama*, poate primul în literatura universală, cu atîta pregnanță și profunzime destinul clasei muncitoare, căreia secolul XX i-a deschis perspective de deplină afirmare și impunere pe arena istorică. Într-adevăr, în creația lui Gorki și-au găsit oglindirea lupta, idealurile, viața proletariatului rus. Datorită unui roman ca *Mama*, a figurii eroului central Pavel Vlasov, a mamei acestuia, Pelaghia Nilovna, și-au găsit expresia zbuciumul, frămîntările, tot universul de probleme și preocupări ale clasei muncitoare, într-o epocă în care aceasta își croia drumul hotărîtor în istorie. Pe bună dreptate scrisese Romain Rolland lui Gorki: «Viața dumitale a fost legată de pieirea lumii vechi și de nașterea în furtuni a lumii noi. Ai fost asemenea unui arc de triumf înalt, care a unit două lumi, trecutul cu viitorul, Rusia cu Apusul».

Dar pentru omenirea secolului XX Gorki nu poate fi și nu este numai scriitorul, omul de litere. El este în egală măsură cetățeanul, luptătorul care a militat pentru făurirea unei culturi noi, socialiste, în patria sa și totodată a apărat întreaga civilizație europeană amenințată de fascism. El este prin excelență scriitorul-cetățean al epocii noastre, un model, un simbol. Ecoul glasului lui Gorki s-a făcut auzit nu o dată și ascultat cu atenție în anii de după cel de-al doilea război mondial. Scriitorul sovietic a purtat un vast colocviu cu contemporanii săi din cele mai diferite țări (Romain Rolland, Henri Barbusse, Ștefan Zweig, Johannes Becher, B. Shaw, H. Wells etc.), și acest colocviu și-a găsit expresia în articolele sale pline de patos, în cuvîntările sale, în pamflete, în bogata, uriașa sa corespondență. I se adresau oameni, mai ales scriitori din toate colțurile lumii, cerîndu-i sfaturi, soluții, ascultîndu-i îndemnul, răspunzînd la apelurile lui de a apăra pacea, civilizația. Pe bună dreptate spusese Thomas Mann că Maxim Gorki este mai mult decît un scriitor de renume. «Gorki e mai mult decît atît: el este purtătorul unui principiu etic, organ al conștiinței sociale, el aparține acelei societăți spirituale a Europei al cărei membri, fără a se cunoaște personal în majoritatea cazurilor, s-au întîlnit de mult în sfere superioare, realizînd în domeniul spiritual acea unitate pentru care luptă lumea; el aparține unei societăți formate din personalități puternic individualizate, dar al căror glas răsună la unison ori de cîte ori apare necesitatea de a lua atitudine împotriva nedreptății, a incultului, a rînduielilor strîmbe».

Exponent al noii culturi și literaturi sovietice, socialiste, Maxim Gorki a fost un adevărat dascăl pentru o întreagă generație de scriitori tineri care au ilustrat apoi dezvoltarea literaturii sovietice din zilele noastre (Fedin, Leonov, Gladkov, Vsevolod Ivanov etc.).

Evoluția personalității și a creației lui Gorki a cunoscut împliniri pe care nu le-a fost dat multor oameni de litere să le afle în timpul vieții lor. Idealurile pentru care a militat, pe care le-a apărat în tinerețe, le-a văzut triumfînd și impunîndu-se. «Astfel se împlinește cariera măiastră a acestui fiu al durerii; cîntărețul robilor devine cîntărețul oamenilor liberi și îndrăzneți» — spusese, pe bună dreptate, Mihail Sadoveanu.

Se împlinesc 100 de ani de la nașterea lui Maxim Gorki. Omenirea întreagă evocă cu dragoste și pietate figura marelui scriitor sovietic. Și iarăși se cuvine să citîm spusele lui Mihail Sadoveanu: «A fost odată ca niciodată... Cel mai umil copil al sărmanilor lumii a ajuns cel dintîi între scriitorii lumii noi; și ceea ce se cheamă obișnuit moarte e pentru el viață de-a pururi».

Tatiana NICOLESCU

carnet

SÎNT ONORAT

de Eugen FRUNZĂ

Pînă la un timp Mitache mi s-a părut un cuget drept și o limbă ascuțită, ceea ce nu e de loc condamnabil. Nutream chiar un soi de simpatie pentru acest pătimaș care nu se sfia să-și arate necruțarea și nu apela niciodată la expresii de șerbet.

Venea de pildă vorba de Popescu și Mitache îl caracteriza scurt: «Cline turbat».

Lui Ionescu nu-i acorda decît un singur cuvînt, însă grav și sugestiv: «Crocodil».

Georgescu în schimb se bucura de o propoziție întreagă, augmentată, bineînțeles, cu elementul zoologic necesar: «îngrat și viclean ca o mîță».

Dar pe Mitache nu-l indignau doar caracterele viciate, strîmbe, hulpave sau mai știu eu cum. Nu. Mitache se revolta și în fața conceptelor sau produselor care îi răneau simțirea pură, năzuința spre frumos și adevăr. Atrăgîndu-mi de pildă atenția asupra unei construcții noi (după mine foarte reușită), Mitache scuipa cu oroare clamînd: «O porcărie!» Iar un studiu apărut într-o revistă (care, după părerea mea, dezbătea în chip original niște chestiuni foarte interesante) primea din partea lui Mitache un calificativ cît se poate de plastic: «Găinați!»

Astfel eroul nostru dovedea un ochi sever și un curaj de opinie impresionant. Părea cinstit, intransigent, fără mănuși în aprecierea celor din jurul său. Nu ierta pe nimeni și nimic. Arăta cu degetul și înfiera fără milă. Faptul că de multe ori opiniile sale, formulate atît de aspru și brutal, nu se potriveau cu ale mele, ba se aflau chiar la antipod, nu mă clintea din convingerea că am de-a face cu un om de bună-credință, poate prea dur și neconcesiv, dar în fond vrămaș sincer al echivocului și al dulcii amabilități.

Aceasta numai pînă la un timp. Căci încet-încet adevărul începea să mi se dezvăluie. Am aflat astfel că Popescu (cinele turbat) lucrase mai demult în același birou cu Mitache, pe care îl criticase pentru lenea și chiulul său proverbial; că Ionescu (crocodilul) îi refuzase cîndva un împrumut, avînd în vedere prostul obicei al lui Mitache de a nu-și plăti datoriile; că Georgescu (îngrat și viclean ca o mîță) fusese de fapt cumnat cu Mitache și, în calitate de martor la procesul lui de divorț, declarase franc: «Pîrîtul își terorizează nevasta, copiii, plus vecinii din bloc».

Deunăzi mi-am lămurit și cazul cu... «porcăria». Mitache e certat la cuțite cu arhitectul proiectant și îl porcărește pe unde poate. Cît despre «găinați» e o chestiune mai subtilă. Autorul studiului a rezistat ferm tuturor tentativelor lui Mitache de a se vizita reciproc și de a lega prietenie. Pesemne că știa omul ce știa.

În cele din urmă, edificat asupra obiectivității, loialității și combativității lui Mitache, veți înțelege că m-am sustras și eu stimabilei sale însoțiri. Drept care am aflat de promovarea mea în zoologie la specia scorpionilor.

Bravo Mitache, merci! Nici nu-ți închipui ce onoare mi-ai făcut.

CRICUL IDEAL ▲

Un balon etanș din material plastic, un furtun conectat la țeava de eșapament, și ingrata muncă de ridicare a mașinii cu cricul a fost înlăturată... Invenția a fost recent demonstrată la Cardington (Anglia).

● PUNCT ● SI DE LA CAPĂT

● În mai multe școli din Anglia se experimentează un aparat menit să-i ajute pe pedagogi în menținerea disciplinei. Cînd școlarii încep să șușotească sau să se foiască în bănci, aparatul declanșează automat o sonerie care-l scutește pe profesor să rostească apelul de liniște.

● În caz de naufragiu, sau în altă împrejurare în care ar avea nevoie de ajutor, orice om va putea transmite semnale S.O.S. înghițind un aparat emițător de mărimea unui piramidon. În contact cu temperatura și secrețiile stomacului, acest aparat-pastilă începe să emită semnale care pot fi recepționate pe o rază de 18 km.

● Numeroși locuitori dintr-un cartier al orașului Norfolk (Anglia), plîngîndu-se de mirosul insuportabil al reziduurilor provenite de la o uzină, autoritățile au obligat uzina să-și... parfumeze deșeurile.

● Șase cercetătoare științifice în vîrstă de 20-25 de ani din Anglia se pregătesc să plece, în toamna acestui an, în Antarctica. Va fi prima expediție compusă numai din femei, care se va îndrepta spre Polul Sud.

● Statura suedezilor a crescut în ultimii ani în medie cu 5—10 cm. Aceasta este concluzia pe care au tras-o fabricile de mobilă care au primit solicitări să mărească lungimea standard a paturilor de la 1,95 m la 2,10 m.

● Muzeul Luvru din Paris își amenajează în momentul de față o anexă în stația de metro care-i poartă numele. Aici vor fi expuse unele dintre cele mai celebre picturi și statui ale muzeului. Numai că exponatele nu vor fi decît niște reproduceri.

● Un grup de femei din Londra au hotărît să pătrundă cu forța într-un local fondat cu patru secole în urmă avînd pe ușă inscripția: «No women» (Intrarea femeilor oprită!). Incidentul a ajuns în fața tribunalului, unde femeile și-au motivat acțiunea acuzîndu-i pe bărbații care frecventează acest local de discriminare ...sexuală.

Năstrușnicul Păcală față-n față cu micii spectatori, la Teatrul «Ion Creangă» din București. Spectacolul, semnat de regizorul Barbu Dumitrescu după un scenariu aparținînd Leticiei Popa, se bucură de un deosebit succes în fața micilor spectatori, la aceasta contribuind din plin inspirata scenografie a Elenei Simirad-Munteanu.

Fotografie de S.MEDREA

HAI LA CIRC SĂ DANSĂM! Afacerile circului din orașul spaniol Salou, de pe Costa Brava, mergeau prost. Proprietarul localului l-a transformat atunci în bar. Pentru folosirea cît mai deplină a recuzitei pe care o avea la dispoziție, el a amenajat pista de dans în... cușca leilor!

MÎNDRIE MATERNĂ. În grădina zoologică din Zürich s-a născut — pentru prima dată în captivitate — un pui de gibon cu «mănuși albe», varietate extrem de rară.

Iată-l, strîns lipit de fericita lui mamă, mîndră de asemenea odraslă.

NUMĂR DE CONCURS: 8 438. *Vasaloppet* este denumirea celei mai mari competiții de schi-fond din lume. Ea are loc anual în Suedia, se desfășoară pe respectabila distanță de 85 de kilometri, dar calificativul de «cea mai mare» se datorește popularității de care se bucură în rîndul participanților, al căror număr crește de la an la an ajungînd la cifre cu totul neobișnuite. La recentul concurs au luat startul nu mai puțin de 8 438 de concurenți...

Cîștigătorul, Janne Stafansson, s-a specializat, pare-se, în performanța de a învinge peste 8 000 de concurenți, dat fiind că este pentru a șasea oară cînd obține locul întîi la pasionanta dispută.

Scandalul din „ORAȘUL SCHELETELOR"

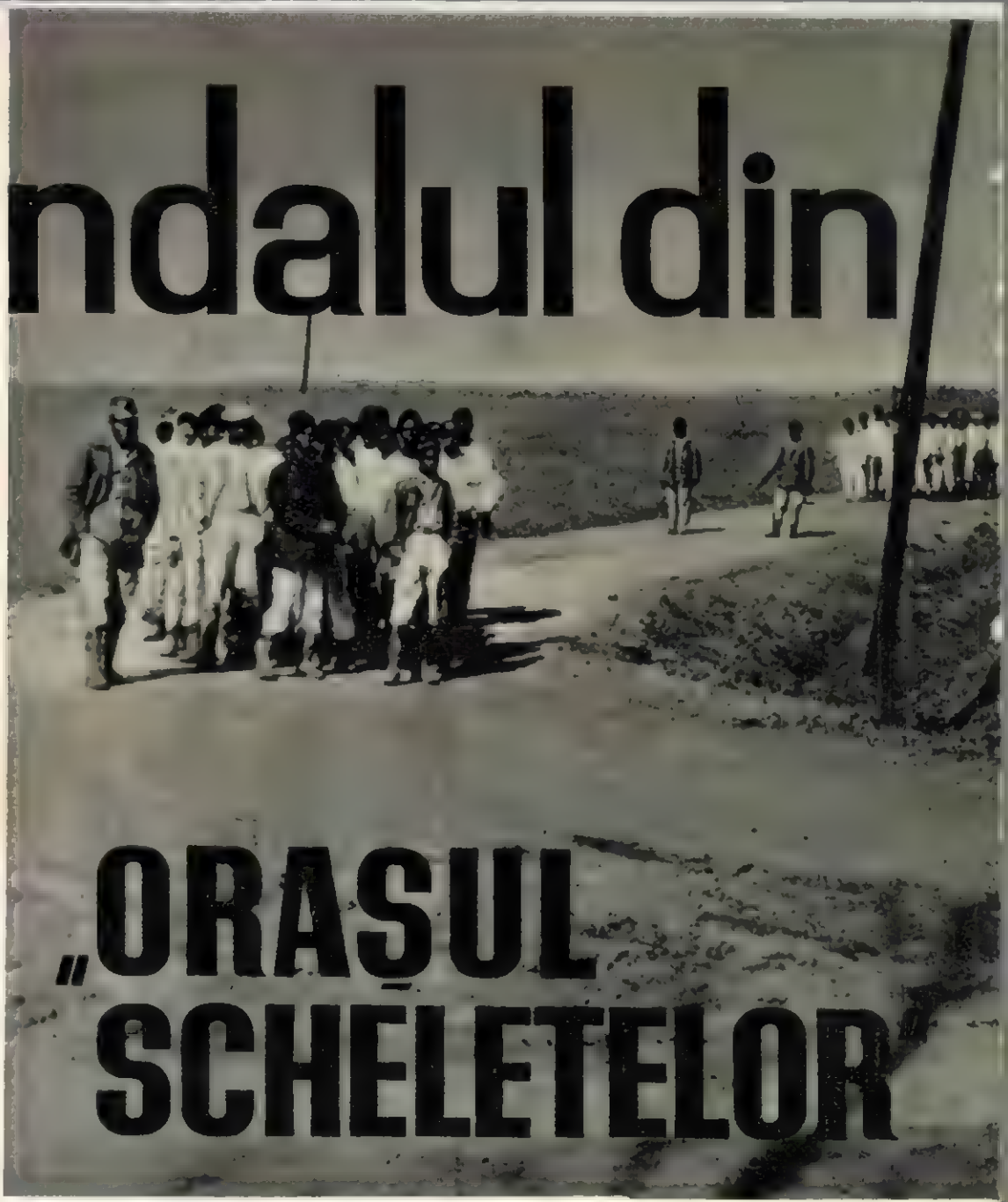

«916-166/66. Very confidential». Numărul unui dosar-coșmar întocmit de poliția criminală din statul Arkansas (S.U.A.). Depuse pe biroul guvernatorului statului, cele 67 de file cu mențiunea «strict secret» au venit să confirme zvonuri sinistre ce circulau de mai multă vreme. Și apoi să stirnească un val de indignare în rîndul opiniei publice americane care-și închipuia — cum se exprima un cotidian newyorkez — că «asemenea lucruri se puteau petrece numai într-un lagăr de exterminare nazist».

—Totul a pornit de la niște cazuri de intoxicații suspecte la închisoarea «Cummins Farm», pentru care au fost ordonate cercetări. Dar, potrivit declarației lui Bob Scott, asistent al guvernatorului pentru închisori, «vechea gardă a partidului democrat care a guvernat statul pînă către sfîrșitul anului trecut a vrut să înmormînteze ancheta». Schimbarea guvernatorului ultrarasist Faubus (închisoarea numără 792 deținuți de culoare și 492 «albi»), dar mai ales a directorului închisorii — cu numele predestinat, parcă, James Bruton — a făcut ca grozăviile de la «Cummins Farm» și de la anexa sa, «Tucker Prison Farm», să fie date la iveală. În cadrul anchetei redeschise de noul director, Thomas Morton, un deținut, Ruben Johnson, și-a luat inima-n dinți și a arătat unde a fost pus să sape gropile pentru trei deținuți uciși în închisoare și apoi trecuți în registre ca «evadați». Dezgropate, cadavrele au relevat faptul că unul dintre deținuți fusese decapitat iar celorlalți doi li se frînseseră oasele de la picioare. Cercetările întreprinse au dovedit că cel puțin 71 de deținuți au pierit în cursul ultimelor trei decenii de «morți nenaturale»; ei au fost trecuți în registre fie ca «evadați», fie «călcați de camionul cu fîn», fie «intoxicați», fie «insolați» etc. În 1967 registrele au notat zece decese — ale unor deținuți avînd vîrste între 20 și 30 de ani — din cauza unor «atacuri cardiace» (!). Nu e scris însă acolo că acestea au fost provocate de așa-numitul «telefon Tucker» de la închisoarea cu același nume, unde deținuții «neagreați» erau legați pe masa din cabinetul medical iar la dinți și organele genitale le erau prinse fire electrice conectate la un aparat telefonic care, pus în funcțiune, producea șocuri electrice. Nu era însă singura metodă de tortură. Un fost deținut, Edward Redmond, a relatat cum un gardian a pus un laț în jurul gîtului unui deținut de culoare și apoi l-a legat de frîul unui cal; acesta, pornind, l-a strangulat pur și simplu. Un actual deținut numit convențional «LL-22» a arătat de asemeni, în cadrul anchetei, că, refuzînd să plătească doi dolari săptămînal unui supraveghetor, respectivul a profitat de primul prilej pentru a-l biciui. De altfel biciuirea cu funii, cabluri de sîr-

Deținutul R. Johnson a rupt tăcerea ce domnea asupra lui «Cummins Farm» și a anexei sale, «Tucker Prison Farm», confirmînd astfel ceea ce se spunea doar pe șoptite.

Gropile unde au fost date la iveală osemintele acuzatoare.

În sistemul diabolic al închisorii se încadra și «ierarhizarea» deținuților; ei erau împărțiți în trei grupe: periculoși (îmbrăcați în alb); vechi deținuți pe cale de reabilitare (în albastru); și «trustees», criminali «de încredere» (în vestoane kaki) — din rîndul cărora erau recrutați și o serie de paznici.

mă, biciuri de piele cu noduri, aplicarea pe piele a vîrfurilor incandescente ale țigărilor, introducerea de ace sub unghii etc. erau lucruri obișnuite. «Ne aflăm în plin secol al XVIII-lea» — a recunoscut însuși medicul închisorii Barrow. Într-adevăr, închisorile Cummins și Tucker reamintesc de epoca sclaviei. Sau, cum afirma noul director, lucrurile au ajuns pînă acolo încît s-a înrădăcinat «sentimentul că deținutul nici n-ar aparține rasei umane».

Cele descoperite în «orașul scheletelor» — cum au fost denumite închisoarea Cummins și anexa sa — s-au transformat, potrivit presei americane, într-un «adevărat scandal național». Pe care unii însă încearcă, pare-se din motive electorale, să-l mușamalizeze. «Vechea gardă» a și trecut de altfel la acțiuni. În «Arkansas democrat», de pildă, senatorul Fletcher amenința de curînd în acești termeni: «Această anchetă e o rușine pentru stat și pentru națiune. Vă punem pe toți în gardă împotriva celor care încearcă să-și facă publicitate pe socoteala bunului renume al Arkansasului» (actualul guvernator e republicanul Winthrop Rockefeller — n.n.).

Bunul renume al Arkansasului.

Oare în numele apărării acestui renume, noul director, Morton, — cel care a dat la iveală faptele petrecute în trecut la «Cummins Prison Farm» — a fost acum demis?...

I. CIOARĂ

tv

PLEDOARIE PENTRU CULTURĂ (III)

o artă nouă

Alta era tema aleasă inițial pentru «pledoaria» din această săptămînă. Mă consider însă obligată să modific ordinea prestabilită a argumentației. Un telecronicar nu ar avea dreptul să păstreze tăcerea în legătură cu ceea ce credo a fi cel mai mare succes al televiziunii române — festivalul de la Brașov.* A fost o reușită absolută, nu numai cel mai bun lucru făcut vreodată sub auspiciile televiziunii. Participarea — incomparabil mai reprezentativă și mai valoroasă decît la diversele festivaluri internaționale văzute de noi prin intermediul Euro și Interviziunii. Desfășurarea, regia, prezentarea — desăvîrșite. Competența și imparțialitatea juriului — la nivelul performanțelor unui calculator electronic.

Dar mai presus de toate aceste merite de natură cumva organizatorică este faptul că am fost puși în contact direct, continuu, amplu, multilateral, cu o formă de cultură încă puțin cunoscută la noi. Ni s-a oferit prilejul de a înțelege și simți că ceea ce intuiserm doar urmărind recitalurile unor cîntăreți de renume de peste hotare este întru totul adevărat: în timp ce la noi se compunea în continuare tangouri, rumbe, twisturi și melodii cu ritm nedansant cărora li se lipeau «texte», în lume a apărut și s-a dezvoltat o artă nouă. O artă care îmbină cîntecul cu poezia, reflecția filozofică și expresia dramatică, arta unor trubaduri moderni, purtători de cuvînt ai generației lor, căreia îi exprimă nuanțat visurile, dezamăgirile, crezul sau lipsa de crez. Nu e o întîmplare că «idolii» cîntecului au apărut ca fenomen social abia o dată cu această nouă ipostază a muzicii, căreia e impropriu să i se spună «ușoară». Nu mai avem de-a face cu «interpreți» care își formează un «repertoriu» alegînd dintre melodiile la modă. Sînt artiști completi, ei înșiși poeți, ei înșiși compozitori. Escudero, dintre participanții în afara concursului, și Hustin, laureatul festivalului, ne-au înlesnit, prin cîntecele închipuite de ei înșiși, pătrunderea în lumea sui-generis a tinerilor care refuză valorile meschine ale unei societăți obosite și năzuiesc spre lumea pură a naturii, a iubirii, a florilor. Rika Zarai și Pia Colombo, Hugues Aufray și Jean-Claude Pascal au ceva de spus, de comunicat, de împărtășit. Ei se adresează nu atît urechilor cît sufletului nostru. Recitalurile lor nu seamănă între ele, întrucît fiecare este expresia unei anumite personalități, aduce un anumit punct de vedere și o anumită atitudine față de viață și de multiplele ei probleme. Nestăpînita exuberanță a drăcușorului numit Rita Pavone este în definitiv și ea reflectarea unui mod de a privi lumea.

Să nu ne îmbătăm cu apă rece comparînd stilul cîntăreților noștri cu stilurile celor pe care i-am cunoscut acum, pentru a spune că mai au încă lipsuri, că mai au de învățat, că au rămas puțin în urmă. Ar însemna să comparăm entități de natură diferită. Adevărul este că, în timp ce sîntem excepțional de bine reprezentați în ceea ce privește arta interpretativă — avem doar atîția violoniști, pianiști, cîntăreți de operă de clasă internațională — și de asemenea în domeniul compoziției «culte», în noul domeniu despre care am vorbit mai sus n-am pătruns încă. Avem, ca și înainte de război, compozitori de muzică ușoară, textieri de muzică ușoară, interpreți de muzică ușoară, unii mai înzestrați, alții mai puțin înzestrați. Cîntărețul-poet este însă un produs exotic care, deocamdată, lipsește la noi.

Unii s-au mirat de ce nu a luat nici un premiu frumoasa interpretă irlandeză care a cîntat fără cusur și cu multă muzicalitate melodiile alese. Răspunsul e simplu: pentru că juriul a considerat depășită astăzi maniera ei vocală, inspirată din cea a vedetelor filmelor muzicale antebelice. Cum ar mai putea fi luate în considerare tremoloul lui Dan Spătaru sau crescendourile lui finale?

Vorbeam la început despre obiectivitatea juriului. Trebuie să recunoaștem însă că numai gentilețea a putut să-l determine să acorde mențiune Margaretei Pîslaru. S-a întîmplat ceva absolut de neînțeles cu această cîntăreață-actriță despre care am scris de atîtea ori cu simpatie și prețuire. Cineva a avut proasta inspirație sau malițioizitatea de a o abate de la ingenuitatea, prospețimea caracteristice, de a-i sugera să cînte melodii care nu i se potrivesc, de a o transforma într-o apariție greoaie și solemnă. Și astfel, singura interpretă care ne-ar fi putut face cinste, s-a prezentat cu mult sub nivelul ei obișnuit.

Pledoaria pentru noua formă de cultură cu care ne-a familiarizat «Cerbul de aur» poate continua. Deocamdată, propunem celor ce se ocupă de îndrumarea cîntăreților noștri să le înlesnească participarea la celelalte concursuri internaționale similare. Numai în Belgia, ai cărei reprezentanți au cucerit primul și al treilea cerb, vor avea loc în curînd două manifestări asemănătoare: Knocke le Zoute (12-18 iulie) și Spa (25-28 iulie). Și, firește, numeroase altele în alte țări. Căci care mai par stîngaci în comparație cu obișnuiții festivalurilor internaționale.

Felicia ANTIP

* *«Flacăra» nu l-a abordat decît tangențial, considerînd că trimișii ei au avut la Brașov condiții de lucru incompatibile cu o activitate gazetărească normală.*

cadran internațional

Ca și imediat după anunțarea devalorizării lirei, Bursa londoneză a fost închisă acum în urma gravei hemoragii a aurului.

explozia aurului

Un misterios convoi de vehicule părăsea mai zilele trecute baza aeriană americană de la Mildenhall (Anglia). Convoiul, care se îndrepta spre Londra, era escortat de o unitate de elită a poliției metropolitane, un «comando special» de 200 de oameni (numai ofițeri și subofițeri) precedat și urmat de șafete ale poliției, înzestrate cu aparate de radio. Convoiul prefera drumurile secundare, înaintînd spre Londra în toiul unei furtuni de zăpadă care se abătuse în acea după-amiază de martie asupra Angliei. Asemenea măsuri speciale nu se iau decît în cazuri excepționale. Și era un caz excepțional: se transporta aur. Mari cantități de lingouri de aur, sosite cu avioane militare de la Fort Knox — celebrul «mausoleu» în care America își păstrează metalul prețios — urmau să împrospăteze rezervele din pivnițele Băncii Angliei, serios amenințate de formidabila goană după aur care cuprinsese cercurile financiare și speculative din lumea occidentală. Această goană a încetat, cum remarcau specialiștii, să mai fie «speculativă», pentru a deveni pur și simplu «irațională».

În City oamenii de afaceri și agenții de bursă se plimbă acum liniștiți. O paralizie forțată a cuprins cel mai important centru de comercializare a aurului din lume. Este una din extrem de rarele paralizii pe care istoria pieței londoneze a metalului galben le reține. O istorie care se întinde pe mai multe secole. Cea mai veche dintre cele cinci societăți care asigură comerțul cu aurul — Mocatta Goldschmid — este instalată în City din 1684. Numele îi indică originea italiană. Într-adevăr, comercianții lombarzi veniți la Londra în secolele XVI și XVII sînt cei care au impulsionat prosperitatea bancară a capitalei britanice. Dar Londra a devenit principala piață mondială a aurului (în zilele noastre se încheie aici 85 la sută din tranzacțiile efectuate în întreaga lume) în secolul al XIX-lea, cînd s-au descoperit zăcămintele de metal prețios din Africa de sud. De atunci metalul extras din adîncurile pămîntului sud-afri-

Lingouri de aur pregătite pentru vînzare la Paris.

can ajunge în mare parte în subteranele Băncii Angliei din Londra.

Dacă o bursă din Zürich, Frankfurt sau Bruxelles dorește să schimbe bancnote în aur, ea se adresează uneia din cele cinci societăți din Londra. Oricine poate cumpăra aur la Londra, afară de britanici, care îl pot procura numai sub formă de bijuterii. Aurul cumpărat rămîne de multe ori în subteranele Băncii Angliei, unde își schimbă doar eticheta, marcînd schimbarea de proprietar. Banca Angliei încasează pentru păstrare un comision special. Cînd aurul este transportat în seifurile noilor săi posesori, se inventează tot soiul de scenarii pentru a-i evita pe gangsteri. De obicei aurul este transportat sub formă de baloturi de ziare sau lăzi cu diverse «mărfuri» încărcate în avioanele și vapoarele de cursă.

Există și alt gen de tranzacții, cele efectuate direct în S.U.A. Dolarul este în principiu convertibil în aur la un preț — fixat încă în 1935 — de 35 de dolari uncia. Deficitul balanței de plăți americane din ultimii 15 ani, precum și alte fenomene, a provocat numeroase îndoieli asupra viitorului acestei convertibilități, adică asupra capacității S.U.A. de a schimba în orice împrejurare dolarii în aur. La Fort Knox se află cu cinci ani în urmă cantități evaluate la 17 miliarde dolari. Acum nu sînt decît aproximativ 11,5 miliarde. Și îngrijorarea îi cuprinde pe posesorii de dolari de pretutindeni, iar panica se accentuează pe piețele mondiale.

I. MANEA

alegerile preliminare

În Statele Unite drumul spre Casa Albă trece prin șase etape. Anul acesta ele au următoarele date: între 12 martie și 11 iunie—alegeri preliminare în 14 state, plus districtul Columbia. În august — convențiile naționale ale celor două partide (la 5 ale lunii convenția republicanilor la Miami Beach și la 26 ale lunii cea a democraților, la Chicago) care vor desemna candidații lor la președinție și la vicepreședinție; la 3 septembrie — deschiderea campaniei prezidențiale; la 5 noiembrie — alegerea președintelui, prin vot universal, într-un singur tur de scrutin, și desemnarea marilor electori; la 16 decembrie — scrutinul marilor electori, care validează rezultatele de la 5 noiembrie; 20 ianuarie 1969 — investirea la Capitoliu.

Așa-numitele alegeri preliminare sînt de fapt sondaje de popularitate în vederea convențiilor din august. Importanța lor este însă considerabilă, întrucît, în mod tradițional, desemnarea la convenții este făcută în favoarea celor mai bine plasați la «preliminare». Iată de ce etapei inaugurale — cea de la New Hampshire — i s-a acordat o mare atenție.

Rezultatele sînt cunoscute. Ele au marcat, pentru democrați, succesul net al senatorului Eugene McCarthy, care a obținut 42 la sută din sufragii, la mică distanță de președintele Johnson, care a obținut 48 la sută. Firește, cercurile din jurul Casei Albe au bătut multă monedă pe seama faptului că președintele n-a fost înscris în mod oficial pe liste. Comentatorii au arătat însă că, dată fiind acțiunea «mașinii de vot» a Administrației, lucrurile s-au petrecut ca și cum în fapt Johnson ar fi fost înscris, iar rezultatele reflectă suficient de limpede impopularitatea președintelui. Prezentîndu-se drept candidat al «porumbeilor» și promițînd că în cazul alegerii sale ca președinte războiul din Vietnam va înceta, McCarthy a obținut mult mai multe voturi decît se așteptau ei înșiși.

Astăzi rezultatele de la New Hampshire sînt interpretate și din alt punct de vedere. «Înfrîngerea lui Johnson», cum o numesc observatorii, a întărit în rîndurile democraților convingerea că președintele poate pierde și în continuare, inclusiv la 5 noiembrie. De aceea gîndul la un contracandidat puternic prinde un tot mai distinct contur. Robert Kennedy a anunțat zilele trecute, pentru prima dată în ultimele șase luni, că intenționează să candideze. El are de asemeni, posibilitatea de a-l sprijini pe Mc Carthy (pînă acum el îi promisese sprijinul lui Johnson). Se întrevede chiar posibilitatea ca McCarthy să-și retragă candidatura și să-l spriiine pe Robert Kennedy.

Testul de la New Hampshire a produs mișcare și în cabăra republicană. Cu 11 la sută (fără să figureze pe lista oficial), Nelson Rockefeller, purcuvînt al aripii liberale a partidului, a anunțat retragerea lui Romney — și el intră în competiție.

Următoarele preliminarii pot aduce, desigur, elemente noi, dar se consideră că în general campania se va desfășura cam în acest cadru.

Ion D. GOIA

marginalii

Se discuta la Consiliul ministerial al Pieței comune o problemă aridă: politica fiscală comună. «Protestez împotriva acestei ghilotine» — a exclamat ministrul de finanțe luxemburghez, Werner. De ce? Pentru că o politică fiscală comună înseamnă lichidarea situației fiscale de privilegiu creată capitalurilor financiare în Luxemburg, ceea ce și explică fuga lor spre micul ducat. Colegii lui Werner au argumentat cam în felul următor: «Nu e normal, într-o Piață comună, să existe asemenea situații privilegiate, ca urmare a discrepanței dintre politicile fiscale. Să le unificăm!» A răspuns Werner: «Dacă e Piață comună, ce importanță are faptul că o seamă de capitaluri vin în Luxemburg, la Roma sau la Paris? Dacă vin la noi, e ca și cum vin la voi». Alt fel se pune problema dacă aceste capitaluri în loc să vină în comunitate se duc în Elveția sau Liechtenstein». Se vede treaba însă că partenerii domnului Werner consideră că, oricît ar fi Piața de comună, trebuie să rămînă fiecare cu buzunarul lui.

•

Dialogul a avut loc în Camera Comunelor unde erau discutate implicațiile economice ale politicii guvernamentale, situația productivității muncii, comerțului exterior etc. Deputatul conservator Cunningham a cerut primului ministru Harold Wilson să dedice 15 minute suplimentare în fiecare marți pentru a răspunde la întrebările puse în legătură cu situația economică.

Refuzînd, Wilson a spus: «Cred că vă va face plăcere să aflați că am răspuns cu 23 la sută mai mult întrebărilor puse în Cameră decît premierul conservator care m-a precedat. Spar că veți aprecia acest efort pe tărîmul creșterii productivității naționale». Răsetele cu care auditoriul a salutat cuvintele premierului au fost amplificate de replica deputatului conservator Walter Bromley: «Cred că productivitatea ar fi și mai mare dacă răspunsurile ar fi mai scurte și mai directe».

Ca de obicei, umorul nedezmințit nu a lipsit nici de la această ședință a Camerei Comunelor. Numai că el nu a putut ușura cu nimic dificultatea problemelor economice aflate în dezbatere.

•

La o bază militară americană ultrasecretă din Anglia, timp de două luni, s-a aflat ascunsă o fată de 22 de ani, îmbrăcată în uniformă de soldat. A fost descoperită ghemuită într-un dulap, cu prilejul unui control pînă la piele efectuat asupra membrilor unei unități bănuite de trafic cu stupefiante. Dacă nu se făcea un asemenea control, fata își continua stagiul militar. Anchetatorii, îngrijorați de securitatea bazei, au întrebat-o cum a reușit să pătrundă? «Foarte simplu. Mi-am ascuns părul sub capelă iar în rest m-au ajutat băieții».

Nu demult semnalam în acest loc dispariția unei rachete de la o bază militară americană de urmă cărei nu s-a dat nici pînă azi. Poate că incidentul din Anglia va furniza o pistă anchetatorilor însărcinați să elucideze misterul: or fi schimbat-o pe droguri și fete. Ce se va întîmpla în ziua cînd se vor apuca să ofere pentru asemenea produse mult solicitate în locurile cu pricina niscaiva focoase nucleare?...

Nicolae URECHE

CRONICA DE TREI SECUNDE

LINIA INIMII ȘI A NENOROCULUI

Nu știu dacă doctorul Fieberman face bine ceea ce face. Eu, în locul lui, m-aș mai gîndi. Dumnealui a demonstrat de curînd, la cel de-al 17-lea congres de cardiologie de la San Francisco, că între inimă și mîna omului există o multitudine de raporturi — incontestabil științifice, altfel nu ar fi fost relatate într-un congres ci într-un roman sentimental. De pildă: prezența unor minuscule firișoare de sînge sub unghii ar putea fi simptomul unei endocardite. Întoarceți palma, deschideți-o; dacă sub pielea ei vedeți pete de culori diferite, e semn că înainte cu o săptămînă, fără să știți, ați fost victima unui atac de cord. În loc să vă citiți viitorul în palmă, aveți la dispoziție trecutul. Dacă o linie vă traversează palma de la un capăt la altul, aceasta nu e linia norocului, nici a amorului, nici a vieții, e linia unei deschideri congenitale între cavitățile superioare și inferioare ale inimii și e cazul să vă gîndiți cumva la Barnard. Știu că trăim într-un secol atomico-cardiovascular, totuși dr. Fieberman — am impresia — merge prea departe. Mai aveam și noi un mister aici, în palmă, ne trecea un fior de groază cînd vreo competentă ne spunea: «linia norocului ți-e scurtă...», mai rîdeam, mai făceam pe nebunii că nu ne pasă, era plăcut. Acum ce o să ne facem? O viață în care o cardiogramă ne așteaptă pînă și aici, în podul palmei, nu prea mai e viață. Să-mi dau linia ipoteticului nenoroc pentru certitudinea unui atac de cord? Care va fi avantajul? Respectivul doctor nu se gîndește la asta?

SHERLOCK HOLMES

S-a descoperit cadavrul unei femei îngropate pe o colină de lîngă Marsilia, carbonizată, făcută harceo-parceo; nici un act, nici un indiciu, nici o pistă; enigmă totală, stupoare, scepticism — cum scrie la carte. Pe urmă, a venit un amănunt — cum scrie în Conan Doyle. În cazul acesta, dantura. Semnalmentele dentare ale victimei — singurele intacte — au fost transmise stomatologilor din regiune și s-a găsit unul care a zis: femeia aceasta a fost clienta mea; de aici s-a aflat numele, de la nume s-a trecut la sat, de la sat la etcetera — ca în Sherlock Holmes. Rapiditatea neașteptată cu care poliția a descoperit asasinul e îmbucurătoare pentru toți cei care-l iubim pe marele englez. Sigur că sînt oameni serioși care susțin că Sherlock Holmes e depășit, plicticos, lipsit de profunzime, căci azi crimele nu se mai dezleagă repede, cu fleacuri, bornind de la nasture, de la un fir de păr etc. Metoda lui — bazată pe eternul amănunt — n-ar mai fi modernă. Verbe. În domeniul crimei nu există «clasici» și «moderni». Nu există nimic «profund» și nimic «superficial» în desfășurarea unui asasinat. Nu există nimic «plicticos» sau «antrenant» în descoperirea unui asasin. Crimele sînt așa cum sînt, detectivii — aceiași; la urma urmei, nici nu există crime, ci doar amănunte, veșnicele amănunte: un nasture, un șiret, o amprentă, un dinte, etcetera. Mai ales — etcetera.

Radu COSAȘU

PENTRU ÎNCETAREA MONSTRUOSULUI RĂZBOI

de Silviu BRUCAN

Seria de evenimente recente de pe frontul din Vietnam și de pe scena politică americană subliniază mai puternic ca oricînd impasul în care a ajuns intervenția Statelor Unite și politica Administrației Johnson.

Puternica ofensivă a Frontului Național de Eliberare care a cuprins cele mai «sigure» poziții și baze ale trupelor americano-saigoneze, încercuirea celor 6 000 de infanteriști americani la Khe-Sanh și acțiunile sistematice întreprinse de patrioți în orașele sud-vietnameze marchează în războiul din Vietnam faza în care inițiativa militară a trecut complet în mîinile forțelor mișcării de eliberare. Pentru opinia publică americană șocul a fost cu atît mai puternic cu cît s-a produs pe neașteptate.

În această privință Walter Lippmann scrie: „La trei luni după ce generalul Westmoreland o sosit în S.U.A. toamna trecută, armata se află în defensivă. La trei luni după ce ambasadorul nostru la Saigon a sosit în S.U.A. pentru a ne da noi asigurări, întregul program politic lansat la oraș și sate este compromis. La trei luni după ce ni s-a spus că victoria se profilează la orizont, un ziar american de valoarea și influența lui «Wall Street Journal» scrie: «Considerăm că poporul american ar trebui să fie gata să accepte, dacă nu a acceptat încă, perspectiva că întregul efort în Vietnam este sortit eșecului; s-ar putea ca el să se destrame chiar sub ochii noștri». Într-adevăr, faptul că ziarul marii finanțe a ajuns la asemenea concluzii este extrem de semnificativ. El ilustrează scăzînuea care s-a produs în lumea marilor corporații americane și depărtarea de Administrație a cercurilor care nu sînt direct interesate în profiturile uriașe obținute în conjunctura de război. În ultima vreme și revistele din grupul Henry Luce — Fortune, Time, Life — subliniază efectele nefaste ale războiului asupra poziției dolarului și a balanței de plăți a S.U.A., al cărei deficit o devenit oarecum cronic. M. Cook, președintele societății «American Electric Power», a declarat ziarului «Journal of Commerce» că războiul contaminează totul iar dezechilibrul balanței de plăți continuă a se agrava. Ziaristul Andrew Hopkind, comentînd deplasările de opinie care s-au produs în lumea oamenilor de afaceri în legătură cu războiul, este de părere că pentru această rezultatul cel mai grav este înrăutățirea poziției economice a S.U.A. în lume: «Dolarul este în primejdie — scrie el — și nu restricțiile impuse turiștilor americani în străinătate constituie măsura de natură a-l salva definitiv. Ar fi nevoie de sfîrșitul războiului din Vietnam — și poate de retragerea forțelor americane staționate în Europa — pentru a restabili situația. Pentru moment însă există temeri serioase că S.U.A. vor fi constrînse să abandoneze controlul asupra Fondului Monetar Internațional și să devalorizeze dolarul». Presiunea asupra dolarului exercitată de actuala «goană după aur» a atins o acuitate care produce o profundă îngrijorare cercurilor bancare americane. Experții sînt de părere că dacă presiunea continuă, în pofida puternicei economii americane și a imensului ei potențial productiv, dolarul nu va rezista multă vreme la actuala sa valoare pe piața mondială.

Înfrîngerile suferite de S.U.A. pe front și consecințele nefaste ale războiului asupra poziției dolarului au început să se facă resimțite din ce în ce mai vizibil în viața politică americană. Succesul cu totul neobișnuit pe care l-a obținut în alegerile preliminare (primaries) din sînul organizației partidului democrat din New Hampshire senatorul Eugene McCarthy este considerat de către toți comentatorii ca o «lovitură anti-Johnson», deoarece principala rațiune a acțiunii întreprinse de senatorul din Minnesota rezidă în exprimarea opoziției față de politica Administrației în Vietnam. Acest succes politic răsunător l-a silit pe senatorul Robert Kennedy să părăsească postura de expectativă și să-și anunțe candidatura în lupta pentru Casa Albă, ceea ce creează o situație nouă în partidul democrat aflat la putere. De acum înainte președintele Johnson va trebui să conteze pe o puternică opoziție în propriul partid și, deși tradiția politică americană conferă anumite atuuri electorale celui care se află în Casa Albă, bătălia se anunță crîncenă, mai ales dacă la eșecurile militare pe front se vor adăuga complicații în privința dolarului.

Războiul din Vietnam influențează și rivalitățile din sînul partidului republican, unde Richard Nixon, deși favoritul mașinăriei locale republicane cunoscute pentru conservatorismul ei, prezintă dezavantajul de a ne oferi o alternativă reală la politica actualei Administrații. De aceea cîștigă teren ideea candidaturii lui Nelson Rockefeller, situat pe o platformă politică mai liberală, deși guvernatorul statului New York s-a ferit pînă acum cu grijă să adopte o poziție categorică în problema războiului din Vietnam.

În acest mod, chiar și în faza electorală inițială desfășurată pînă la convențiile partidelor democrat și republican din vară, care va desemna pe cei doi candidați la președinție, lupta politică dintre pretendenți se anunță acerbă.

Și la celălalt capăt, în Vietnamul de sud, schimbarea care a intervenit pe front ca urmare a ofensivei forțelor patriotice s-a reflectat pe arena politică. Pe de o parte, caracterul larg popular pe care l-a îmbrăcat ofensiva în orașele sud-vietnameze a creat condiții pentru formarea în regiunile eliberate a unor comitete revoluționare, cărora le revine sarcina definită în programul F.N.E. publicat în septembrie 1967 de «a realiza treptat o administrație națională și democratică locală». Pe de altă parte, caracterul dinamic și popular al ofensivei a stîrnit panică și înfricoșare în sînul clicii militare Thieu-Ky. Aceștia au procedat la numeroase arestări de bonzi, avocați, medici, profesori universitari; în același timp au arestat pe Thich Tri Quang, șeful grupării budiste antiguvernamentale, și pe Au Truong Thanh, care a candidat la ultimele alegeri pe o platformă de pace obținînd un mare număr de voturi care l-au situat pe locul doi după guvernanții măsluitori de voturi. Așa cum arăta «Le Monde», sub efectul ofensivei populare a avut loc un proces de radicalizare rapidă atît în rîndurile budiștilor cît și în ale grupărilor opoziționiste legale din Saigon. Ideile care animă aripa radicală a budismului — scrie «Le Monde» — sînt antiamericanism virulent, dublat de un pacifism din ce în ce mai categoric. În același timp — constată ziarul francez — autoritățile saigoneze aruncă în rîndurile unei opoziții din ce în ce mai ferme ultimele mișcări cu care ar mai putea să colaboreze. Dialectica politică duce inevitabil la radicalizarea a noi și noi cercuri și grupuri sociale și la apropierea lor de Frontul Național de Eliberare, a cărui platformă larg patriotică permite raliarea acestora împotriva dușmanului comun — imperialismul american și agentura sa saigonezâ.

Față de această evoluție a situației, crește puternic protestul opiniei publice mondiale împotriva monstruosului război din Vietnam și cerința imperativă ca Statele Unite să înceteze bombardamentele și celelalte acte de război împotriva Republicii Democrate Vietnam, pentru a se crea condiții pentru angajarea unor tratative de pace. Mișcarea de protest împotriva războiului și de sprijinire a viteazului popor vietnamez, al dreptului său sacru la libertate, devine o forță irezistibilă a zilelor noastre.

1

2

3

În timp ce în Vietnamul de sud forțele Frontului Național de Eliberare (fotografia 1) continuă să desfășoare intense acțiuni împotriva trupelor americano-saigoneze în delta Mekongului și a celor 6 000 pușcași marini americani încercuiți la Khe Sanh, pe cele mai diferite meridiane și paralele ale globului opinia publică își exprimă solidaritatea cu cauza dreaptă a poporului vietnamez, cerînd încetarea războiului agresiv dus de Statele Unite în această parte a lumii. La Londra, de pildă, a avut loc, în Grosvernor Square, o demonstrație calificată de comentatori drept cea mai impunătoare și combativă manifestare împotriva războiului din Vietnam, înregistrată pînă acum în capitala britanică. Mesajele remise cu acest prilej la reprezentanța S.U.A. din Londra conțin, toate, ideea că «singura cale spre instaurarea păcii în Vietnam este retragerea forțelor americane». Fotografia 2 înfățișează un grup de demonstranți în fața ambasadei americane din Grosvernor Square. De asemeni, în Franța, timp de trei zile, a avut loc campania celor «o sută demonstrații pentru Vietnam», desfășurate în tot atîtea orașe. La Paris, 15 000 de locuitori adunați în Piața Republicii (fotografia 3) și-au manifestat solidaritatea cu lupta poporului vietnamez împotriva agresiunii americane.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

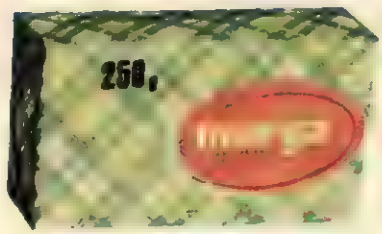

margarina
vitaminizată

Un produs care merită medaliat!
Succesul asigurat în produse de patiserie prin «MARGA» și «IDEAL»

ANUL XVII NR. 14 (670) — 30 martie 1968

flacăra

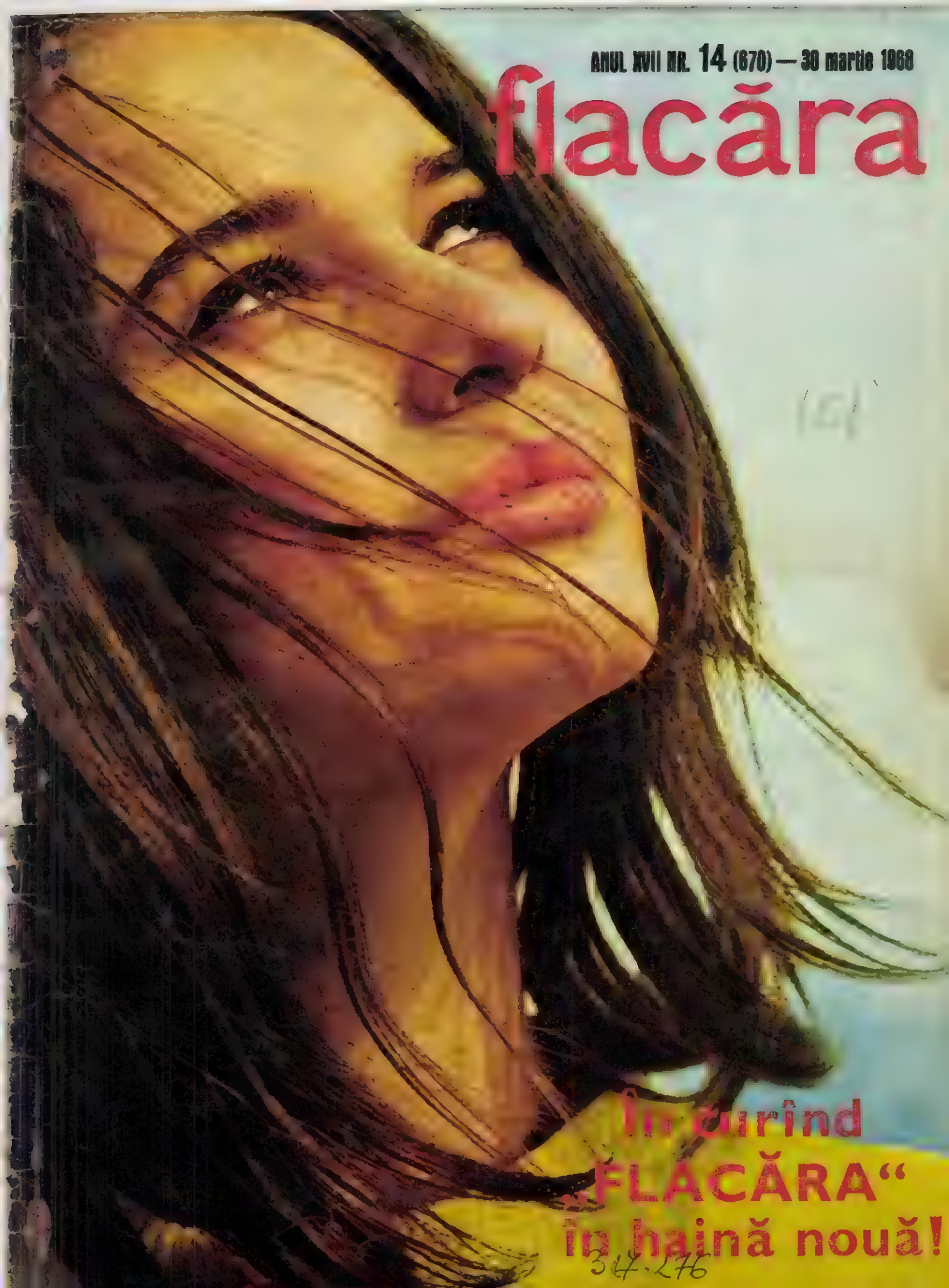

În curînd
„FLACĂRA"
în haină nouă!

34.276

7 ZILE

MOMENT MEMORABIL ÎN ISTORIA ȘCOLII ROMÂNEȘTI

În modestele chilii de la Sf. Sava — în școala dascălului și cărturarului Gheorghe Lazăr — s-a făcut auzită, pentru prima dată de la catedră, limba românească. De-a lungul a 150 de ani, la acest izvor de cultură s-au format mulți dintre cărturarii noștri, oameni cu vederi înaintate, luptători pentru propășirea patriei și progres. Duminica trecută, elevii de azi ai vechii școli de la Sf. Sava — devenită acum Liceul «Nicolae Bălcescu», după numele ilustrului ei elev — și colegii lor de la un alt liceu bucureștean care poartă chiar numele marelui cărturar Gheorghe Lazăr, împreună cu profesorii lor, cu foști elevi, cu numeroși oaspeți de seamă au cinstit printr-o emoționantă festivitate aniversarea împlinirii a 150 de ani de la înființarea Școlii românești de la Sf. Sava.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat, a adresat cadrelor didactice și elevilor celor două școli un călduros mesaj de salut.

Școlile sărbătorite au mai fost salutate de ministrul învățământului, de primul secretar al C.C. al U.T.C., care le-a înmânat diplome de onoare.

Într-o atmosferă însuflețită, participanții la această festivitate au adoptat textul unei telegrame adresate C.C. al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin care se mulțumește pentru mesajul cald și însuflețitor trimis, asigurînd conducerea partidului și statului că de la catedra de la care a predat Gheorghe Lazăr și de pe băncile unde a învățat Nicolae Bălcescu se vor ridica, an de an, noi promoții de tineri bine pregătiți, fii de nădejde ai patriei noastre.

Festivitatea s-a încheiat cu un bogat program artistic.

Participanții la festivitate au vizitat muzeul istoric al Liceului «N. Bălcescu» în care sînt expuse fotografii și documente ce reflectă începuturile și dezvoltarea școlii românești.

VITADON, POLENOVITAL, POLENOTIN...

Se spune că prima însemnare despre lăptișorul de matcă ar data de prin secolul XI, cînd, într-o reclamație scrisă, un stareț în vîrstă de... 155 de ani era acuzat că-i canonește pe subalterni «ca atunci cînd era tînăr și avea 120 de ani». Vivacitatea lui era explicată prin vrăjitoriile pe care le făcea sugînd «puterea din laptele viermilor de albine». Și tot așa s-ar mai putea spune multe. Cum însă nu avem de gînd să inserăm aici o scurtă istorie a «miracolului din stup», ne vom limita la cîteva noutăți autohtone.

Lăptișorul de matcă liofilizat este un produs biologic cu un cîmp de activitate limitat, ce se folosește în alimentație, avînd efecte vitalizante, tonifiante și regeneratoare asupra organismului uman. Astfel, ca aliment dietetic fortifiant, cu acțiune energetică, este indicat în cazurile de oboseală și surmenaj, în astenie, în stările de anxietate, neurastenie, boli de uzură generală, unele afecțiuni ale ficatului și ulcerații stomacale, insuficiențele ovariene, astmul bronșic, deranjamente în circulația sîngelui.

Diverși cercetători consideră că lăptișorul de matcă conține acele substanțe capabile de a frîna procesele timpurii de îmbătrînire și de a conferi organismului uman o prospețime tinerească prelungită și, respectiv, o forță de muncă sporită.

În ultimii 15 ani lăptișorul de matcă joacă un rol important în cosmetică. Astfel, în multe țări (Franța, U.R.S.S., S.U.A. etc.) cosmetica medicală se bucură de o apreciere deosebită și capătă o extindere din ce în ce mai mare. Numeroase sortimente de produse cosmetice conțin adaosuri de lăptișor de matcă. Specialiștii în cosmetică atribuie lăptișorului de matcă proprietatea de a menține frăgezimea și tinerețea pielii.

În țara noastră au fost omologate recent noi sortimente apicole, produse de Asociația crescătorilor de albine. Ele sînt denumite «Vitadona», «Polenovital» și «Polenotin», fiind realizate pe bază de lăptișor de matcă liofilizat, cu adaos de zahăr farin sau cu polen. Datorită compoziției lor produsele respective sînt indicate ca tonifianți ai organismului, atît pentru copii cît și pentru adulți.

D. ONETE

FEREASTRĂ DESCHISĂ SPRE LUMEA COPIILOR CLUJENI

Teatrul de stat de păpuși din Cluj ne-a obișnuit cu noutăți. Iată și ultima.

«Mari compozitori pentru cei mici» s-ar putea intitula un nou capitol al activității teatrului.

Se spune că nu avem un auditoriu muzical «corespunzător». Și în linii mari așa e. Școala ar trebui să fie aceea care să formeze încă pe băncile ei viitorul meloman, bineînțeles, descătușat de snobisme. Dar cum să se producă această educație atîta vreme cît școala îi învață pe copii solfegii — și atîta tot!?

Păpușarii clujeni, pornind tocmai de la aceste neplăcute adevăruri, au preconizat și purces chiar la o suită de spectacole-lecții pentru cei mici care nu e de loc lipsită de interes.

Primul ciclu cuprinde unsprezece piese și începe cu muzica tam-tam-urilor negre. Apoi, pe rînd: dansuri javaneze, dansuri franțuzești din evul mediu, preclasicul italian Gatoldi, Bach, Mozart, Schumann, Debussy, Stravinski, Bartok și Paul Constantinescu.

Pînă la Schumann se lucrează cu păpuși originale de epocă (implicit evoluînd pe scenă un soi de istorie a păpușăriei), utilizîndu-se diferite și adecvate expresii scenografice. De la Schumann spectacolele au aerul unor improvizații pe tema piesei muzicale («Micul călăreț», «Micul păstor», «Dans rusesc», «Dansul ursuluiș»). Evident, improvizațiile sînt perfect regizate...

Iată o experiență care merită toată atenția și extinderea.

Bazil DUNĂREANU

CEASURI CELEBRE

Muzeul ceasului din Ploiești — unul dintre puținele muzee din lume cu profil asemănător — a intrat de curînd în posesia unei piese prețioase: ceasul lui Nicolae Titulescu. E vorba de un ceas-brățară, de aur, marca Schaffhausen, de formă dreptunghiulară. Pe capacul din spate se află gravată semnătura fostului ministru de externe și data cînd l-a pus pentru prima oară la mînă: 10.12.1934.

Cum a ajuns ceasul la Ploiești? E o poveste interesantă pe care ne-a reconstituit-o directorul muzeului în posesia căruia se găsește acum piesa — profesorul emerit N. Simache. Iat-o: fiind la un moment dat ținta unei încercări de atentat, Titulescu este salvat grație unui om din garda sa personală. Recunoștința a fost spontană: a scos ceasul de la mînă și i l-a oferit. Acesta l-a purtat pînă acum cîțiva ani cînd a încetat din viață. După aceea, soția fostului însoțitor al lui Titulescu l-a oferit muzeului. Și desigur a fost achiziționat.

...ȘI CEASUL LUI ALEXANDRU IOAN CUZA

Una dintre piesele de rezistență ale Muzeului ceasului a devenit și ceasul de birou al lui Alexandru Ioan Cuza (în fotografie). El a fost păstrat în familia domnitorului pînă nu demult, cînd a fost oferit muzeului. În afară de faptul că este o piesă deosebit de frumoasă, ceasul acesta are o seamă de caracteristici deosebite. Pe lîngă ceasurile și minutele, el indică ziua, săptămîna, luna, anii bisecți, fazele lunii; bate orele și jumătățile și se întoarce la 8 zile.

SPORT

«unde ne sînt visătorii ?»

Campionatul național de fotbal al primei divizii și-a prezentat cele trei acte programate pînă acum, în fața unui public cifrat la aproximativ 120 000 de persoane pentru fiecare dintre spectacolele desfășurate. Prin urmare, constanță, deși condițiile care duseseră la golirea tribunelor în toamnă nu s-au prea schimbat... Revin la această observație cu privire la fidelitatea amatorilor de fotbal de la noi, pentru că, în momentul de față, însăși U.E.F.A. este preocupată de raportul joc-spectator înregistrînd, fără satisfacție, evident, dimensiunea constantă a cifrelor. Exprimîndu-se oficial, în buletinul pe care-l editează cu regularitate, U.E.F.A. constată, pe baza rapoartelor primite din diverse țări cu federații ce-i sînt afiliate, că situația este alarmantă și că în ultimii trei ani s-a înregistrat o scădere continuă a celor prezenți în tribunele stadioanelor la meciurile de fotbal, mergînd de la 20% pînă la 50%.

Forul european al sportului cu balonul rotund crede că fenomenul poate fi atribuit jocului în sine și unor factori pe care-i numește externi.

În prima categorie, aflată sub semnul imputării, sînt incriminate excesul defensiv bazat pe concepția distrugerii jocului, duritățile, mărirea prețului biletelor de intrare la meciuri, numărul mic de goluri înscrise și lipsa de confort în cele mai multe stadioane.

Cauzele «externe» ar fi: concurența intensă reprezentată de «industria distracțiilor» și mai ales de cea a televiziunii, dar și modificarea structurii sociale în sensul creșterii nivelului de trai al populației (ceea ce vrea să însemne că cetățenii fac turism, mai ales auto, merg la spectacole etc. în detrimentul fotbalului).

Numărul total al spectatorilor tuturor meciurilor din campionatele primelor divizii naționale din 22 de țări europene în sezonul 1966/67 a fost de 72 400 050, ceea ce reprezintă o medie de 14 719 spectatori pentru un joc de campionat. Cea mai mare cifră medie, pentru un singur joc, s-a înregistrat în Spania și a fost de 40 000, iar cea mai scăzută, într-o țară neprecizată (probabil din delicatețe), deși supusă controlului statistic, a atins de-abia a suta parte a cifrei maxime: 400!

Luînd în considerație toate datele puse în discuție de U.E.F.A., atît cele ale jocului cît și cele considerate externe, dar mai ales argumentele statisticii, putem privi cu mai mult optimism fotbalul autohton.

Recent, forul fotbalistic cu sediul la București a lansat cîteva distincții ale calității și onoarei, dedicate și altor ambiții decît celor locite pînă acum: fair-play-ul, onorurile de gazdă, arbitrajul, valoarea juniorilor etc. Trecînd peste faptul că toate acestea ar fi trebuit să preceadă începerea sezonului, nu vom omite însă altceva și anume că cel puțin cît nouile trofee, o clarificare a vieții interne a fotbalului nostru ar fi putut declanșa acel start spre linia atît de îndepărtată a sosirii, pe care scrie: CALITATE.

*

Despărțite de multe decenii, rugbiul și fotbalul (în conservatoarea Anglie acestuia din urmă i se spune soccer) sînt din nou alăturate, dar numai în comentariile presei. Jocului cu balonul oval i se acordă un vot de merit pentru capacitatea sa de adaptare, care îl face să urmeze traseul, uneori schimbător, al gustului public, coordonată de bază a supraviețuirii unui sport, în condițiile lumii moderne. Dacă disciplinele individuale rezistă prin competiția permanentă om-record (la schi se sare peste 150 m, se coboară cu peste 130 km/h, la atletism se aruncă greutatea, sulița și discul merg mai departe, la natație plafoanele performanței scad vertiginos cu fiecare nou sezon), la sporturile de echipă regulamentele, mereu aceleași, devin frîne, pentru că ele implică modalități tactice care lezează, în general, spectacolul.

Rugbiul, considerat în mod aronat cel mai conservator dintre sporturi, probabil pentru că pare mai... englezesc decît celelalte discipline născute, de asemeni, tot în insulele britanice, și-a schimbat cel mai adeseori regulile, fiind, dimpotrivă, cel mai labil. Ceea ce rugbiul nu și-a schimbat încă niciodată pînă acum a fost altceva, de mai mare importanță, și anume: spiritul său care înseamnă mai presus de orice avantajarea ofensivei, a jocului deschis.

Mai înainte de a i se găsi soluții tehnice pentru redresare, fotbalul trebuie să știe dacă vrea să se conformeze spiritului ofensiv al tuturor jocurilor sportive. După aceea va veni rîndul măsurilor practice. Acest spirit înseamnă însă pentru echipe și altceva și anume: vor fi nevoite mai dispuse să piardă un joc în condițiile unui spectacol de calitate sau să-l cîștige cu orice preț și, în primul rînd, în dauna frumuseții? Cînd se compară rugbiul cu fotbalul, trebuie să se țină seama că regulile jocului cu balonul oval sînt stabilite de «International Board», avînd valabilitate mondială pentru lumea acestui sport și că în Anglia rugbiul nu se joacă într-un campionat și pe puncte de clasament, ci pe cu totul alte criterii, de un desăvîrșit fair-play, ajungîndu-se pînă la desființarea competiției ca atare.

A nu ține seamă de această realitate, cu atît mai strălucitoare cu cît se menține pînă acum solitară, înseamnă a încerca să se adune mere cu nuci...

Emanuel VALERIU

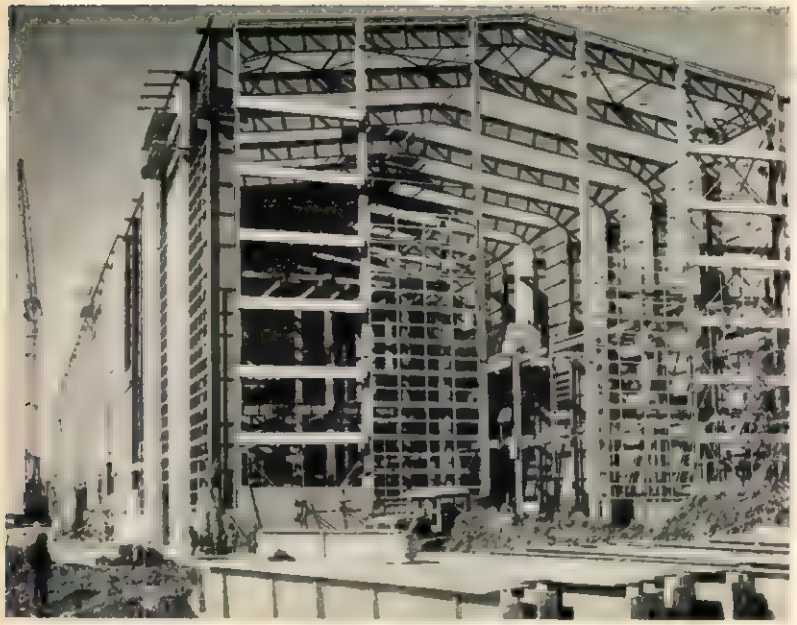

Un aspect de pe șantierul marii fabrici de zahăr ce se construiește acum la Oradea. Construcția reprezintă viitoarea hală de fabricație.

PILULE

A început deparazitarea. Echipe înarmate cu bidoane și pulverizatoare vînează inamicii ascunși în cotloanele fiecărei case, fiecărui bloc, în ungherele camerelor și în plesniturile mobilei. Acțiunea, utilă în esență ei, se desfășoară voluntar, contra cost.

Cine n-are nevoie și face caz de dreptul de a nu se deparazita, plătește amendă. Acțiunea continuă: voluntar-obligatoriu.

*

Tonomatul de la restaurantul «Alba» din Capitală are întreaga discotecă în limba germană. Situația se datorește responsabilului care, în străduința sa de a rentabiliza localul, intenționează probabil să ofere clienteli posibilitatea de a învăța și o limbă străină de largă circulație. Păcat că nu îi oferă și dicționar!

*

Lucrările au durat doi ani. Săpături, betonare, plantare de stîlpi metalici legați cu cabluri care rezistă și unui uragan. Concepută de o minte ageră, complicata construcție, care s-a dovedit a fi o banală umbrelă estivală, a fost terminată anul trecut. Atracția magistralei construcții o constituie însă interesanta instalație de iluminat — a cărei distrugere începută în 1967 a fost încheiată în acest an. Acest model elocvent de risipă este vizibil în orice anotimp și va putea fi vizitat și în acest sezon de amatorii de cafea și citronadă, la braseria «Tosca» din București.

*

În ziua de luni 25 martie a.c., în cartierul Titan au ars luminile pe străzi pînă la ora prînzului. Ori s-a verificat dacă becurile pot consuma curent și ziua, ori o fi rămas un rest de energie electrică pe cabluri și pînă s-a scurs a venit amiaza. Că doar nu le-o fi uitat cineva aprinse!?

M. MÎRZA

EXCURSIE LA... O.N.T.

...mai precis, la județeana O.N.T.-Oradea, unde am aflat că cifrele mai pot ascunde și slăbiciuni. De pildă, în 1966 (ultimul trimestru) au beneficiat de oficiile agenției orădene 4 107 turiști, iar în același trimestru al anului 1967 — aproape 8 000. Dintre care puțini au apelat la cabanele și locurile pitorești ale județului (750 în 1966 și 598 în 1967), iar cei mai mulți la tururi republicane (2 169 în 1966 și 3 887 în 1967). Urmează (689 în 1966 și 1 109 în 1967) cei care s-au folosit de serviciile O.N.T. pentru a asista la meciuri sportive sau (833 în 1966 și 3 063 în 1967) posesorii de autoturisme care au folosit mai mult oficiile șoselelor patriei și mai puțin pe ale agenției O.N.T. În fine, ceea ce nu e rău de loc, urmează elevii (2 414 în 1966 și 3 063 în 1967).

Așadar, în județul Bihor agenția O.N.T. face treabă, dar mai are loc...

Ion DUMITRAN

NOUTĂȚI ÎN MAGAZINELE DE MOBILĂ

În zilele următoare magazinele de mobilă din Capitală își vor întregi sortimentul cu încă 10 modele noi de mobilă, realizate de industria locală, printre care un dormitor cu elemente sculptate, o canapea prevăzută cu bibliotecă (foarte practică, întrucît poate fi instalată și pe colț), trei piese noi de mobilă pentru copii, o bucătărie adaptabilă spațiilor mici. De fapt, în cursul anului, la acestea se vor mai adăuga încă 5 modele noi de mobilă: dormitoare, camere de zi, sufragerii cu elemente sculptate și diferite piese izolate, foarte solicitate pentru completarea mobilierului din camerele copiilor. Asortate la acestea, se vor realiza și modele noi de corpuri de iluminat, forjate sau cromate. În acest an industria locală bucureșteană va îmbogăți cu numeroase produse noi și inventarul gospodinelor. Vor fi puse la dispoziția cumpărătorilor modele noi de articole din metal, pentru uzul menajer: grătare pentru fript carne, capace prevăzute cu mînere din material plastic, aparate pentru fiert cartofi, pentru stors fructele și scos sîmburii. În total — circa 80 de produse.

Și o noutate de ultimă oră: la fabrica «23 August» din Tg. Mureș a început producția de serie a unor noi tipuri de mobilier în stil popular. Este vorba de garnitura denumită «Brașoveanca», ale cărei piese, alături de cele mai noi produse ale întreprinderii, vor fi expuse în acest an la diverse tîrguri internaționale, printre care cele de la Londra, Triest, Tripoli și Frankfurt pe Main.

I. BRĂTESCU

PESTE UN MILIARD DE LEI... DIN ACTIVITĂȚI ANEXE ÎN C.A.P.-URI

Ce măsuri ar fi de luat în vederea dezvoltării activităților anexe în cooperativele agricole de producție? Întrebarea de mai sus a constituit tema unei consfătuiri ținute zilele trecute la sediul Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și la care au participat peste 80 de delegați din întreaga țară.

După cum se știe, statutul cooperativelor agricole prevede ca pe lîngă o activitate de bază — cultura cerealelor și creșterea animalelor — ele să organizeze și alte ramuri de activitate menite să asigure, printre altele, valorificarea superioară a produselor, folosirea mai complexă a forței de muncă, ajungîndu-se prin acestea la sporirea continuă a veniturilor cooperatorilor.

Prelucrarea legumelor, producerea materialelor de construcții necesare asigurării realizării obiectivelor prevăzute în planul de investiții (cărămizi, var, prefabricate), a făinurilor furajere, a pîinii în brutării, prelucrarea laptelui, producerea de împletituri din pănuși de porumb, papură, răchită etc., au făcut ca în anul 1967, valoarea totală a produselor rezultate din asemenea preocupări să se ridice la peste un miliard și două sute de milioane lei. Folosirea rațională a brațelor de muncă, posibilitățile locale, îndeminarea unor cooperatori au dovedit astfel că există condiții de dezvoltare a activităților anexe în C.A.P.-uri. Au trecut cu bine examenul C.A.P.-urile Călui (jud. Olt), Gorgota, Puchenii Mari, Gherghița (jud. Prahova), Urziceni (jud. Satu Mare), Săucești (jud. Bacău) și multe altele. Sînt, desigur, și unele C.A.P.-uri care nu au dat încă atenția cuvenită activităților anexe. Recenta consfătuire a avut deci drept țel principal antrenarea tuturor cooperativelor agricole. În acest scop s-a și întocmit un plan de acțiune a cărui concretizare pînă la sfîrșitul acestui an va trebui să ridice valoarea producției activităților anexe din cooperativele agricole la cel puțin un miliard și jumătate lei. Ceea ce practic va reprezenta o creștere cu 9—10% a veniturilor cooperatorilor și, bineînțeles, o contribuție importantă la creșterea circulației produselor.

PENTRU PROSPERITATEA PATRIEI SOCIALISTE

Înaintăm cu pași mari și siguri pe treptele progresului și civilizației socialiste. Prima consfătuire cu lucrătorii organelor de partid și ai consiliilor populare județene, care a avut loc la Comitetul Central al P.C.R. în zilele de 21-22 martie, dovedește cu prisosință acest fapt. Hotărîrile Conferinței Naționale și măsurile în legătură cu noua împărțire administrativ-teritorială au fost aplicate cu succes. Rezultatul e firesc. E firesc pentru că această vastă acțiune a fost inițiată de partid, pe baza unei riguroase analize științifice a realităților și a fost supusă unei ample dezbateri publice, iar traducerea ei în viață s-a făcut cu o largă participare a activului de partid și de stat, a specialiștilor, și a maselor de cetățeni.

În procesul complex care plămădește destinul viitor al patriei, înalta rațiune a poporului, partidul nostru comunist promovează participarea activă a tuturor membrilor societății — atît români cît și cei de alte naționalități — la conducerea treburilor obștești și de stat, la viața publică, în spiritul democrației socialiste. Democratismul nu constituie numai un drept civic sau o îndatorire cetățenească, ci și o împlinire, o expresie a maturității orînduirii noastre socialiste, care pune în valoare potențele spirituale ale tuturor claselor și păturilor sociale în ansamblu și a fiecărui om în parte. Așa cum arăta în expunerea sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu **«Ca urmare a dezvoltării impetuoase a forțelor de producție, a progresului științei și culturii, a adîncirii continue a democrației noastre socialiste, s-au creat largi posibilități pentru toți membrii societății de a-și manifesta talentul, energia și aptitudinile».**

În anii construcției socialiste am obținut succese uriașe. Am dezvoltat industria, agricultura, știința, cultura. Am lichidat starea de înapoiere în care se găsea țara în trecut și am creat condițiile pentru ridicarea continuă a nivelului de trai, material și cultural al întregului popor. Dar nivelul ridicat la care ne găsim acum, trebuie și poate să fie depășit. Secretarul general al C.C. al P.C.R. ne arată că **«Făurirea socialismului și comunismului este un proces de lungă durată. În cadrul său se impune, în primul rînd, realizarea unei asemenea dezvoltări a forțelor de producție care să asigure satisfacerea din belșug a cerințelor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății».**

Noua împărțire administrativ-teritorială creează cadrul necesar pentru o îmbunătățire hotărîtoare a activității de partid și de stat, pentru lichidarea verigilor intermediare, pentru înlăturarea fenomenelor de paralelism și suprapunere ce duceau la dispersarea nerațională a potențialului uman.

În consfătuirea care a avut loc la Comitetul Central s-au arătat clar și amănunțit direcțiile principale care conduc la perfecționarea continuă a societății noastre. Ca o cerință obiectivă, dictată de progresul tehnic contemporan, de amploarea și complexitatea sarcinilor ce stau în fața economiei noastre naționale în etapa actuală a desăvîrșirii construcției socialiste, pe primul plan se situează continuarea și adîncirea vastei acțiuni de organizare științifică a producției și muncii. Îndeplinirea Planului de stat, îmbunătățirea continuă a calității produselor, creșterea eficienței economice, realizarea la termen și în condiții optime a investițiilor sînt cerințe de bază pentru ridicarea nivelului economiei noastre. O mare atenție trebuie acordată agriculturii, dezvoltării producției cerealiere și animaliere, înfăptuirii măsurilor prevăzute pentru realizarea producției agroalimentare și, deci, a îmbunătățirii aprovizionării populației.

Alături de muncitori și țărani, intelectualii își mobilizează toate forțele pentru a aduce o bogată contribuție creatoare la progresul societății noastre socialiste. La consfătuirea de lucru cu conducătorii organelor de partid și ai consiliilor populare județene s-au dezbătut temeinic, științific toate posibilitățile care converg spre ridicarea nivelului activității politice, economice și culturale pe o treaptă superioară.

Socialismul înseamnă perfecționare fără preget, dăruire de sine și iubire de patrie, el solicită luciditate și rațiune activă. În acest context trebuie înțeles de ce nu pot fi îngăduite manifestările de delăsare, de birocratism, atitudinile de rutină și închistare ce se întîlnesc încă, uneori, în societatea noastră.

Expunerea prezentată consfătuirii este o înaltă și vibrantă lecție de etică civică, care mobilizează pe fiecare cetățean al republicii să pună în slujba societății cunoștințele, energia și forțele sale pentru binele și prosperitatea întregii națiuni.

Înscriindu-se în liniile directoare, stabilite cu clarviziune de Congresul al IX-lea și Conferința Națională a Partidului, consfătuirea care s-a desfășurat la Comitetul Central are o excepțională importanță teoretică și practică, nu numai pentru activitatea viitoare a organizațiilor și organelor noastre de partid și de stat, ci și pentru întreaga noastră viață politică, economică și socială, pentru fiecare cetățean al Republicii Socialiste România.

FLACĂRA

călătorie nouă:

POPAS ÎN JUDEȚUL

de Liviu TIMBUS — Fotografii de A. MIHAILOPOL

Brașovul cunoaște o importantă creștere a cartierelor noi. Între 1960 și 1966 au fost date în folosință 10 851 apartamente, cu o suprafață locuibilă de 331 633 mp.

În munți, ger și viforniță cumplită. O ninsoare aspră și tăioasă ca ciobul de sticlă ne însoțește vrăjmașă pînă la Timișul de Jos. Apoi, deodată, ca prin minune cerul se deschide luminos, boltit, pașnic și senin pînă departe, sub geana orizontului. Martie, luna babelor nătîngi și capricioase, ne-a întîmpinat sub porțile Brașovului însorit și primăvăratic. Orașul acesta frumos, zidit în căldarea Bîrsei, la o altitudine de 550 metri, rămîne în toate anotimpurile un răsfățat al naturii. Temperatura medie anuală de 8°C indică o climă dulce, fără excese, cu veri potolite și toamne prelungi.

Protejate de munți puternici și răzlețite pe un platou cu pămînturi mănoase, localitățile județului sînt, din punct de vedere geografic, dintre cele mai favorizate.

Această parte de țară constituie în același timp o zonă aparte și în hărțile atlasului lingvistic. Cetățenii orașului și ai județului se exprimă într-o românească frumoasă, deosebită prin limpezimea și acuratețea fondului lexical de cea a celorlalți transilvăneni. Brașovenii nu înmoaie consoanele (cum fac, de pildă, sibienii) și nici nu strivesc sau mollifică diftongii (cum obișnuiesc ardelenii din nord).

Graiul lor este asemănător celui muntenesc, dar fraza se arcuiește aici corect, lipsită de inexactitățile gramaticale specifice pe alocuri oamenilor din sud.

Istoricii și filologii noștri au recunoscut în toate acestea puternicele legături pe care brașovenii le-au avut dintotdeauna cu românii din celelalte provincii. Și asta cu atît mai mult cu cît orașul de sub Tîmpa se numără printre cele mai străvechi așezări ale României. Descoperirile arheologice de la Peștera, Bod și Brașov atestă perpetuarea elementului autohton în tot răstimpul primului mileniu, iar cercetările și releveele topografice din zona cartierului Schei dovedesc cu precizie că în 1211 cavalerii teutoni, aduși de regele Andrei al II-lea au găsit aici o localitate rurală cu un profil bine conturat.

Locuitorii români și coloniștii sași au ridicat într-un timp relativ scurt una dintre cele mai puternice și înfloritoare cetăți ale evului mediu. La adăpostul unei puternice centuri fortificate, cetățenii burgului au avut răgazul de a deveni de-a lungul veacurilor pricepuți negustori și meșteșugari ai Brașovului, cunoscuți în toate colțurile celor trei provincii surori. «Ulița brașovenilor» a constituit o arteră familiară chiar celor mai îndepărtate tîrguri ale Moldovei, iar documentele unui întreg mileniu pomenesc despre intensul trafic comercial desfășurat prin trecătorile Branului și Oituzului, sau pe drumurile montane ce duc spre Predeal și Cîmpulung.

De fapt Brașovul a rămas pînă în deceniile veacului nostru un centru comercial și economic de prim rang și tocmai de aceea un permanent punct de atracție. Populația lui a crescut vertiginos în special în ultimii 20 de ani. Răstimp în care numeroși bărbați, dornici să învețe o meserie, s-au statornicit la Brașov sau în celelalte localități industrializate ale județului: Făgăraș, Codlea, Rupea, Zărnești. Mulți dintre aceștia s-au căsătorit cu localnice, și-au durat casă și familie, socotindu-se, pesemne, brașoveni pentru o viață. Nu e mai puțin adevărat însă că, în ultimii ani, acești noi cetățeni ai județului au început să se reîntoarcă, rînd pe rînd, pe plaiuri natale. Tinerele cetăți industriale ale Moldovei, Olteniei și Munteniei și-au început activitatea beneficiind de sprijinul unor muncitori cu tradiție, dintre

BRAȘOV

care foarte mulți au lucrat ani buni în fabricile și uzinele brașovene.

Această largă migrație n-a provocat cu toate acestea schimbări vizibile în structura socială a populației. Județul Brașov se face remarcat în continuare prin înaltul său grad de urbanizare: 67,7 la sută din populație (față de 38,2 la sută cît reprezintă media pe țară) trăiește la oraș. Șaizeci la sută din salariații întreprinderilor brașovene sosesc în fiecare dimineață din satele și comunele apropiate, cei mai mulți din orășelul Săcele. Dar în această localitate funcționează «Electroprecizia», uzină mare, care la rîndu-i absoarbe toată forța de muncă a comunelor Purcăreni și Tărlungeni. La Zărnești lucrează bărbați din Tohanu Nou și Tohanu Vechi; la Combinatul chimic din Făgăraș, cei din Beclean, Calbor și Mîndra; în Orașul Victoria, locuitorii comunei Vilșoara și așa mai departe.

În această urbanizare intensivă, cercetătorii Centrului de sociologie din București au recunoscut o imagine proprie în viitor și celorlalte județe din România. Ceea ce însă nu i-a împiedicat să constate și apariția unor fenomene negative: defectuoasa repartizare geografică a forțelor de producție și slaba organizare a zonelor preorășenești.

Noua împărțire administrativ-teritorială are printre altele tocmai menirea de a stabili armonie și concordanță deplină și în această privință.

PE PRIMUL LOC, BRAȘOVUL

Conturul noii unități administrative cuprinde toate comunele fostului județ Brașov, completat cu unele localități limitrofe din fostele raioane Făgăraș, Rupea, Sf. Gheorghe și Tg. Secuiesc. Populația județului, 485 757 locuitori (330 000 români, 68 000 maghiari, 41 000 germani), este grupată într-un procent covîrșitor în perimetrul orașelor Brașov, Rîșnov, Codlea, Săcele, Zărnești, Făgăraș, Victoria și Rupea sau în comunele afiliate sau polarizate în jurul acestor localități industrializate.

Județul cuprinde un teritoriu de aproximativ 6 000 de kmp și un număr mare de orașe, cele mai multe dintre ele recunoscute pentru forța lor economică: Făgăraș, Rîșnov și Orașul Victoria în industria chimică, Săcele în industria electrotehnică, Rîșnov și Zărnești în producția de celuloză și hîrtie, Rupea, centru al industriei forestiere și, în sfîrșit, Brașovul, cunoscut în țară și peste hotare pentru principalele produse realizate aici: tractoare (200 000 pînă în martie 1968), autocamioane, rulmenți, utilaj petrolier, cabluri, radiatoare, uleiuri minerale, cărămizi refractare, țesături de lînă, preparate de carne. Toate acestea fac ca județul să se situeze, ca volum absolut al producției industriale, pe locul al doilea, iar ca producție pe cap de locuitor, *pe primul loc între toate județele țării.*

Și tot aici, sub poala arcului carpatin, în renumita Țară a Bîrsei, regiune intramontană hărăzită cu pămînturi fertile, s-au obținut rezultate foarte bune și în domeniul agriculturii. Recoltele de grîu și cartofi de la Codlea, Cristian, Ghimbav, Feldioara, Sînpetru și, în mod deosebit, producțiile de lapte ale cooperativelor agricole din Hărman, Prejmer, Săcele și Ghimbav sînt printre cele mai mari din țară.

Pentru 1968, județului îi revine un plan al producției globale de 15,9 miliarde lei, cu 12% mai mare decît realizările anului trecut, și un spor al productivității muncii de 9,7% în comparație cu rezultatele dobîndite în 1967.

Organizarea administrativă a teritoriului va constitui în această privință un real stimulent. Despre acest lucru ne-a vorbit și tovarășul *Ioan Mărcuș*, prim-vicepreședinte al Consiliului județean provizoriu:

— Noua delimitare administrativ-teritorială prefigurează județului un viitor strălucit. Munca de îndrumare și control se va putea desfășura mult mai eficient. În 80-90 de minute putem ajunge în cel mai îndepărtat colț al județului. Această apropiere va înlesni organelor de partid și de stat să aprofundeze cunoașterea realității economice, le va permite să intervină operativ pentru rezolvarea problemelor complexe pe care le ridică viața economică și socială, va facilita administrarea și dezvoltarea gospodăriei orașului și județului.

«Prin lichidarea verigilor intermediare, prin apropierea organelor de partid și de stat de unitățile de bază — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în expunerea la Consfătuirea Comitetului Central al P.C.R. din 21-22 martie a.c. — se creează un cadru organizatoric mai adecvat realizării operative și la un nivel calitativ superior a sarcinilor curente și de perspectivă», «Noua structură organizatorică, se arată tot în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, impune ca încă de la început să se realizeze o cotitură hotărîtoare în munca de partid și de stat; fără aceasta nu se poate asigura realizarea în bune condiții a marilor sarcini care ne revin».

În perioada 1966-1980, în orașul Brașov se vor construi pe rînd o fabrică de amidon, una de surogate și o mare întreprindere de platforme auto.

Vreau să arăt, de asemenea, că vom dispune în continuare de condiții optime pentru desfășurarea activităților social-culturale. Brașovul (orașul umanistului Ioan Honterus și al diaconului Coresi, aici unde au trăit sau au lucrat ani în șir Iacob Mureșianu, George Barițiu și Nicolae Teclu) a cunoscut în anii puterii populare o intensă dezvoltare a activității științifice și culturale. El se numără astăzi printre cele mai importante centre universitare. Aria învățămîntului superior cuprinde Institutul politehnic, Institutul pedagogic și Institutul pentru perfecționarea cadrelor didactice. În localitate își desfășoară activitatea un teatru de dramă, un teatru muzical, o filarmonică, iar într-un viitor apropiat brașovenii vor avea la ei acasă

(Continuare în pag. 7)

Șura Dacilor.

Centrul orașului a conservat cîteva dintre cele mai străvechi clădiri și monumente ale Brașovului. Între acestea: celebra Biserică Neagră, construită în perioada anilor 1385-1477, și casa Hirscher, clădită spre jumătatea secolului al XVI-lea, care în prezent adăpostește cunoscutul restaurant «Cerbul carpatin».

Geometria clădirilor și simetria străzilor, o notă caracteristică pentru toate satele și comunele județului.

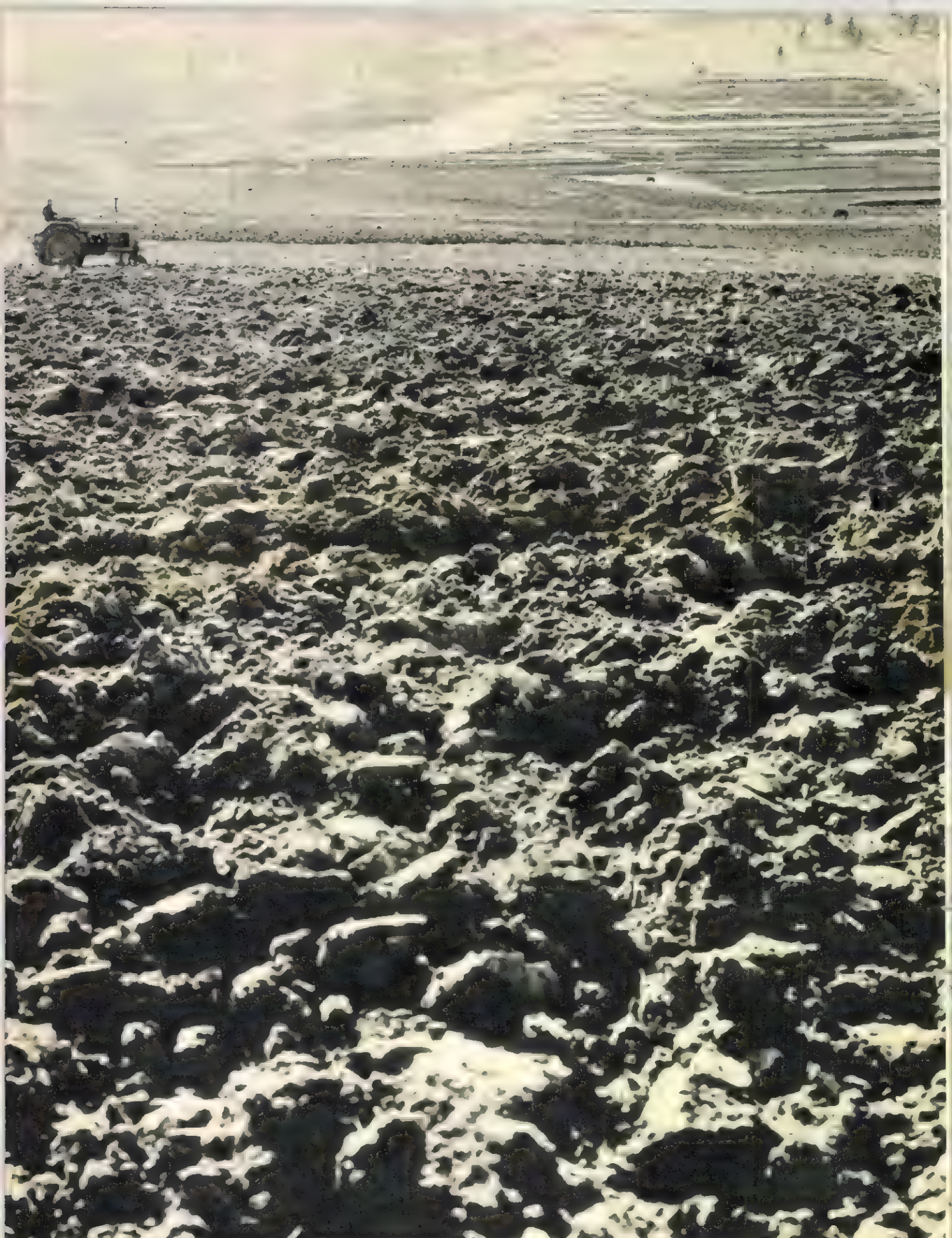

Țara Bîrsei, o regiune răsfățată de natură. Pămîntul fertil și clima temperată, cu veri potolite și toamne prelungi, oferă condiții prielnice dezvoltării agriculturii. Recoltele de cartofi și producțiile de lapte sînt în aceste locuri printre cele mai mari din întreaga țară.

Strandul și parcul de odihnă «Noua», un admirabil loc de agrement.

Prin dezvoltarea capacităților de producție existente, uzina «Steagul roșu» urmează să producă anual 75 000 de autocamioane.

și edificiul mult doritului Teatru de operă și balet.

PERLA CARPAȚILOR

144 de ore de muzică ușoară, o adevărată risipă de vedete celebre și un voluminos mănunchi de melodii internaționale. Vînătoarea «Cerbului de aur» s-a încheiat cu un bogat palmares.

Camerele de luat vederi au presărat lumea cu imagini desprinse din sala Teatrului de stat, dar brașovenii, singurii, au avut prilejul de a-i cunoaște pe artiști în carne și oase. I-au așteptat în fața sălii de spectacol, i-au însoțit pe străzi și le-au pus o serie de întrebări. Și între acestea, evident, nelipsita «Cum vă place orașul nostru?»

Au aflat cu acest prilej că Hugues Aufray, cunoscînd Brașovul și îndrăgind muzica populară românească, și-a cumpărat un nai, Niky Hilton, tînărul reprezentant al Marii Britanii, le-a mărturisit că aici, la Brașov, vecinătatea munților și splendoarea peisajului l-au făcut întîia oară să regrete profund că nu știe să schieze. În sfîrșit, un reprezentant al formației Los Machucambos a promis că va reveni în scurtă vreme în aceste locuri «cu adevărat mirifice», dar de data aceasta în calitate de turist.

Aprecieri de felul acesta nu sînt străine localnicilor. De la Predeal și pînă la Simbăta de Sus, teritoriul județului este presărat cu numeroase obiective turistice, amplasate într-o regiune în care natura și-a conservat de milenii întreaga ei originalitate.

Orașul a devenit un puternic centru turistic și datorită poziției sale geografice. Oriunde te-ai afla, drumurile de cîmpie sau căile trase prin pasuri și trecători te conduc spre acest punct central al României. Către apus șoseaua națională străbate Făgărașul și Sibiul spre sud, drumuri montane leagă Branul de Cimpulung, trecînd prin Fundata, Dîmbovicioara și Rucăr. Și tot de la Brașov se poate ajunge, străbătînd Carpații, pe Văile Prahovei și Oituzului, în Munții Piatra Mare și Ciucaș, iar de la Zărnești, peste creasta Pietrei Craiului, în Munții Iezerului, Păpușa și în masivul Făgărașilor.

Turismul beneficiază totodată și de o puternică rețea hotelieră. Brașovul are 4 hoteluri cu 967 de locuri iar în jurul localității au fost construite cunoscutele hoteluri și cabane de la Poiana Brașov, Vînătorul, Cristianu Mare, Postăvaru, Dîmbul Morii, Piatra Mare, Trei Brazi, Poiana Secuilor, Plaiul Foii, Cioplea, Diham etc., clădiri moderne, înzestrate cu lumină electrică, apă curentă, restaurante.

Din păcate vizitatorii străini — cei mai mulți dintre ei — descoperă Brașovul în timp ce se îndreaptă spre Capitala țării și către localitățile litoralului. Această situație, de loc mulțumitoare, s-ar putea rezolva favorabil printr-o mai permanentă și eficientă propagandă desfășurată prin solicitudinea Oficiului național de turism. Facem această recomandare deoarece județul beneficiază și de condiții optime pentru dezvoltarea în continuare a unei activități turistice de mare amploare.

Brașovul — acest puternic centru al industriei naționale, capitala unui județ, întregit armonios între noile sale coordonate geografice și economice — se înscrie ca un factor de seamă în ansamblul economiei naționale, contribuind substanțial la dezvoltarea mai rapidă a societății noastre socialiste. **«Activitatea comitetelor județene, a tuturor organelor și organizațiilor de partid, munca consiliilor populare și a celorlalte organe locale de stat — se arată în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu — trebuie să se soldeze cu obținerea de noi succese în realizarea hotărîrilor adoptate de Congresul al IX-lea și de Conferința Națională a partidului».**

INCURSIUNE

CE S-A DESCOPERIT LA LEPENSKI VIR (R.S.F. IUGOSLAVIA)

Resturile unei case din așezarea neolitică de la Lepenski Vir. În mijloc, vatra. Podelele sînt din mortar calcaros acoperit cu un strat subțire de culoare albă sau roșie.

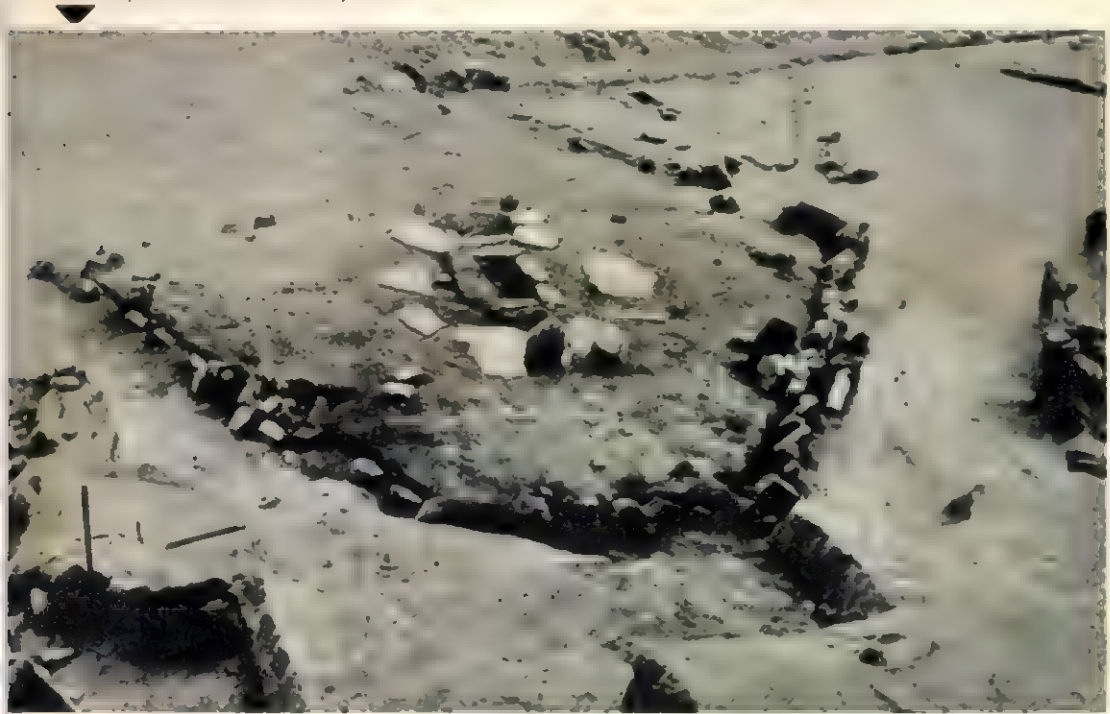

Două sculpturi lucrate în gresie. Artiștii de acum 7000 de ani aveau, după cum se vede, o adevărată măiestrie în a reda chipuri dramatice.

Grup de produse meșteșugărești (de la stînga la dreapta): unealtă gravată din gresie cenușie, unealtă gravată în spirală din corn de cerb, unealtă de os, avînd gravat un cap de animal, patru bite din șisturi și gresie.

Descoperirea de la Lepenski Vir (R.S.F. Iugoslavia) continuă să țină treaz atenția arheologilor din lumea întreagă. După cum se știe, este vorba de scoaterea de curînd la lumină — pe malul drept al Dunării, în zona în care se construiește Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier — a unei așezări vechi de cel puțin 7000 de ani. Au fost găsite aici — de către un colectiv al Institutului de arheologie din Belgrad, condus de dr. Dragoslav Srejovici — vestigiile unei culturi deosebit de înaintate față de perioada respectivă (neoliticul timpuriu): forme precise de arhitectură în ceea ce privește construcția de locuințe, sculptură în piatră întîlnită pentru prima dată în această parte a lumii.

Așezarea de la Lepenski Vir poate fi zărită și de pe malul românesc al Dunării, de pe șoseaua dintre Svinița și Berzasca. Ea este înconjurată din trei părți de munți înalți și se încadrează în admirabilul peisaj al Porților de Fier.

Ce s-a descoperit? Într-un strat de pămînt, care în unele locuri atinge grosimea de 3 metri și jumătate, arheologii au găsit opt așezări suprapuse, cuprinzînd urme de locuințe, obiecte de artă și de uz casnic, unelte, morminte. Materialul arheologic descoperit aici indică transformările succesive în economia, organizarea socială și în cultura unor oameni care au trăit în perioada de după formarea primelor comunități stabile de crescători de vite și vînători. Locuințele lor? Casele dezgropate aici (59 în total), deși variază ca dimensiune (de la 5,5 mp la 30 mp), au un plan unitar de construcție și același aranjament în ceea ce privește elementele de interior. Și toate au aceleași temelii, dispuse în formă de trapez. Podelele? Nu din lut, ci dintr-un mortar lustruit și uneori chiar colorat. Aceste construcții depășesc ca amploare și ca formă tot ce cunoaștem despre așezările omenești din epoca respectivă. În plus, casele sînt integrate în mod armonios în configurația terenului, ceea ce le scoate în valoare contururile și elementele arhitectonice.

Sculpturile descoperite la Lepenski Vir se aflau, în momentul găsirii lor, așezate pe podelele caselor, în preajma unor vetre. Sursa de inspirație a sculpturilor din epoca respectivă porneș de la dorința de redare a tipului uman, și în mod special a feței. La unele dintre sculpturi, trăsăturile feței au intensitate dramatică, la altele fiind chiar înfricoșătoare, contorsionate. Arta de la Lepenski Vir pare să redea chipurile unor oameni cu un viitor nesigur și adesea de nerezolvat. Sculpturile reflectă măiestria deosebită a artistului din vremea aceea — o adevărată artă pe care specialiștii din zilele noastre o apreciază în mod deosebit.

F. URSEANU

ÎN MILENII

ȘI DINCOACE DE DUNĂRE, LA NOI

de C.Ș.NICOLĂESCU-PLOPȘOR
membru corespondent al Academiei

Omul, văzut de un sculptor de acum 6000 de ani (piesă descoperită în așezarea neolitică de la Liubcova, județul Caraș-Severin, de arheologul Eugen Comșa).

Figurină stilizată, lucrată din os de cal, reprezentînd o femeie. Creația unui artist din epipaleolitic (cu o vechime cam de 10000 de ani), descoperită la Cuina Turcului.

România și Iugoslavia construiesc în colaborare Sistemul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier. Ținînd seama că în scurtă vreme apele viitorului lac de acumulare vor acoperi numeroase monumente de cultură, așezări preistorice, sclavagiste și medievale, Academia Republicii Socialiste România prin „Grupul său de cercetări complexe de la Porțile de Fier", a inițiat o puternică acțiune de cercetări științifice complexe al căror obiectiv este aflarea și consemnarea celor mai semnificative date privind dezvoltarea naturii și societății, precum și studierea, apărarea și strămutarea unor monumente istorice și de arhitectură populară.

Patrusprezece colective reprezentînd două mari grupe, una a științelor naturii și alta a științelor sociale, își desfășoară activitatea în această zonă. Pentru științele naturii lucrează geologi, geografi, botaniști, zoologi, speologi, hidrobiologi și cei care se ocupă de monumentele naturii. Pentru științele sociale lucrează antropologi, arheologi, istorici, etnografi, folcloriști, economiști, lingviști și cei care se ocupă de monumentele istorice.

Cele dintîi mijiri de viață și muncă omenească au fost aflate în zona sălbatică a Cazanelor, unde pînă de curînd nimeni n-a cutezat măcar să bănuie că aceste locuri ar fi putut oferi omului adăpost și mijloc de trai. Cercetările colective de arheologie au descoperit însă la 170 m mai sus de cursul Dunării, în peștera lui Climente din Ciucarul Mare, dovezi de locuire a unor vînători din partea de mijloc a vîrstei vechi a pietrei (epoca paleolitică), descoperire care coboară istoria Cazanelor la vreo 40000 de ani. După acești vînători, care de predilecție vînau ursul de peșteră folosind în muncă unelte primitive de piatră cioplită, în straturile superioare ale peșterii au apărut și dovezile unor scurte popasuri vînătorești din partea de sus a vîrstei vechi a pietrei. Uneltele de piatră cioplită sînt mult mai variate și vînătorii încep să folosească sulița, după cum dovedește un splendid vîrf de suliță descoperit acolo.

Mai jos, la Cuina Turcului, aproape de intrarea Dunării în Cazane, săpăturile arheologice au dat la iveală, în suprapunere neclintită, o serie de vetre de foc rămase de pe urma locuirilor și adăposturilor vremelnice ale oamenilor, începînd de la sfîrșitul vîrstei vechi a pietrei pînă spre zilele noastre. Cuina Turcului nu este altceva decît un uriaș adăpost sub stîncă, ferit de vînturi și ploi, bine însorit, reprezentînd un loc deosebit de prielnic pentru locuire. În partea de jos, la peste 5 m adîncime pe stînca vie a adăpostului, s-au descoperit cele mai vechi urme aparținînd unei culturi de la sfîrșitul epocii vechi a pietrei. Peste 3000 de unelte de silex, în majoritate mărunte — microlitice — și numeroase oase de pește: crap, somn, plătică și știucă, precum și oase de cerb, capră neagră, bour, zimbru, mistreț, urs, lup, vulpe și iepure, ca și valvele de scoici ne arată pe acești locuitori de la Cuina Turcului drept iscusiți vînători-pescari și culegători poposiți pe țărmurile Dunării dinspre Adriatica, acum cel puțin 10000 de ani. Numeroase cochilii de melci de Dunăre, găurite, melci mediteraneeni și incisivi de cerbi, folosite ca podoabe, ne arată că erau mari iubitori de frumos.

De o deosebită importanță este și prezența, pentru prima oară în partea

(Continuare în pag. 10)

de sfîrșit a vîrstei vechi a pietrei, a unor obiecte de os decorate cu linii incizate, paralele, în zigzag, meandroide sau rombice. Alături de acestea, de o excepțională importanță sînt două figurine umane, dintre care una decupată dintr-o placă de os la care în partea superioară se detașează capul, avînd un brîu format din două linii paralele, hașurate pieziș. Curioasă ca formă și decor este o falangă de cal ornamentată pe întreaga suprafață cu linii incizate. Lucrarea reprezintă fără îndoială o figurină feminină stilizată, un tors, cele două proeminențe — condilii — reprezentînd sînii. Se cuvine să accentuăm că sîntem în fața celor mai vechi manifestări artistice nu numai din țară, dar și de pe o arie sud-est europeană mult mai largă.

Așezări de genul celei de la Cuina Turcului s-au mai descoperit la Schela Cladovei, în Ostrovul Banului și în Cazanele Mici.

E de notat că cei din urmă vînători-pescari de pe țărmul Dunării încep să folosească din plin unelte lucrate din corn de cerb.

Deasupra vetrelor vînătorilor-pescari de la Cuina Turcului urmează o bogată locuire din vîrsta nouă a pietrei (epoca neolitică). Oamenii acestei vremi au început să cunoască agricultura și creșterea vitelor. Asemenea așezări s-au mai descoperit în Ostrovul Banului și la Pojejena, toate trei contemporane cu așezarea de la Lepenski Vir și de la Liubcova, unde e vorba de un neolitic mai dezvoltat. De o excepțională valoare artistică este o figurină umană descoperită la Liubcova.

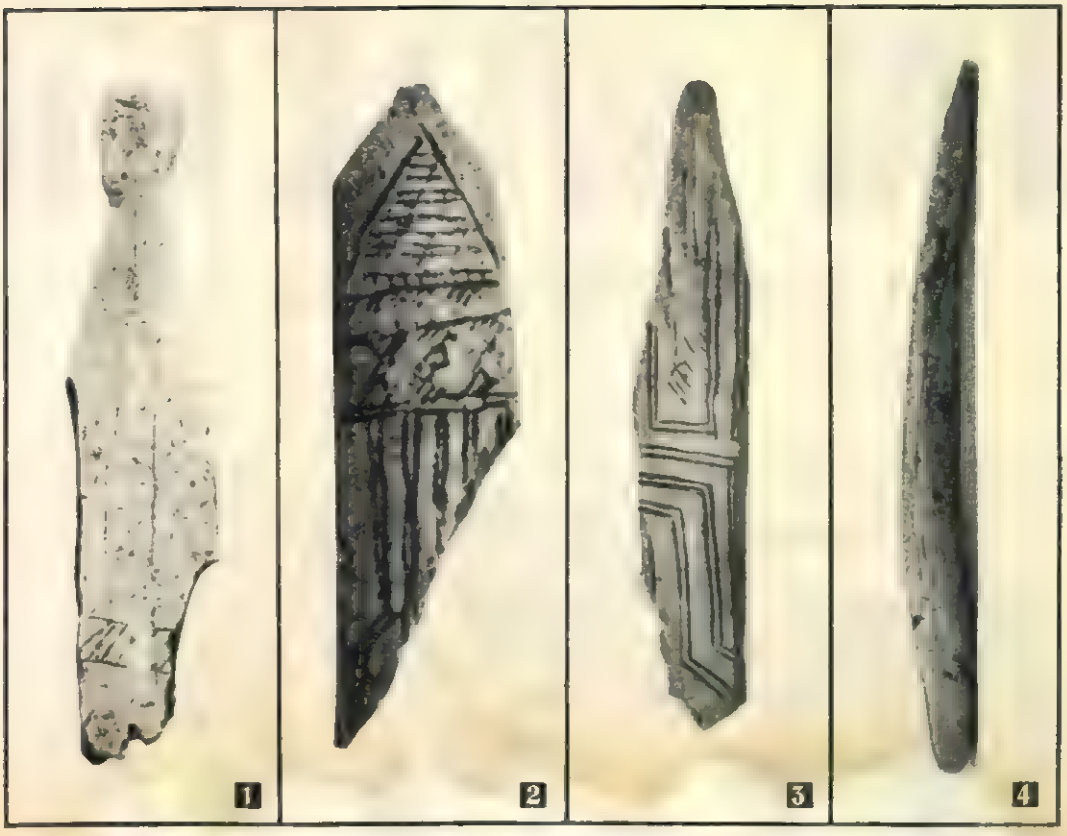

1) Figurină feminină stilizată din os, descoperită la Cazanele Mici (opera unui «sculptor» de acum zece milenii). 2-3) Decorațiuni pe os făcute de oameni care au trăit în adăpostul de la Cuina Turcului cu circa 10000 ani în urmă. 4) Vîrf de suliță (12000 ani vechime) găsit la Cuina Turcului.

LA LIUBCOVA DUPĂ 6000 DE ANI

Liubcova (județul Caraș-Severin) este un sat vechi, așezat pe malul Dunării. Plugul unor agricultori din partea locului a scos la lumină fragmente de ceramică și diferite obiecte foarte vechi. Faptul n-a rămas fără ecou și scurtă vreme după aceea a intrat pe mîna arheologilor care cercetează zona românească a Porților de Fier.

Așa s-au descoperit — ne împărtășește arheologul Eugen Comșa, șef de sector la Institutul de arheologie al Academiei, cel care conduce săpăturile de la Liubcova — urmele unei așezări din mileniul IV î.e.n. Așadar, o așezare care atinge venerabila vîrstă de 6000 de ani. Liubcova se află situată chiar «peste drum» de Lepenski Vir. Resturile așezării de la Liubcova, aidoma celei de la Lepenski Vir, prezintă mărturii caracteristice culturii mileniilor VI-IV î.e.n. Astfel s-a putut afla că oamenii care au trăit la Liubcova cu multe mii de ani în urmă aveau o așezare întinsă și bogată. În vecinătatea locuințelor lor s-au descoperit printre altele și prețioase obiecte de artă. Printre acestea, o admirabilă statuetă din lut ars (folosită la vremea ei drept capac) reprezentînd un chip omenesc, precum și 24 de figurine. S-au mai găsit multă ceramică, vase cu grîu (carbonizat), niște «seceri» care, bineînțeles, nu erau din bronz sau din fier (ne aflăm doar cu 3000 de ani înainte de descoperirea metalelor), ci din lame de silex, fixate foarte ingenios în maxilare de animale.

Săpăturile și cercetările de la Liubcova durează de trei ani și vor continua pînă în 1970, întrucît după aceea locurile respective vor fi acoperite de apa lacului de acumulare de la Porțile de Fier.

B. SURU

Colierul unei frumoase de acum zece milenii. În loc de perle, dinți de cerb și de vulpe. (Descoperirea de la Cazanele Mici, lîngă Orșova.)

Unelte pentru agricultură, confecționate din os de cerb (mileniile VII-VI î.e.n.), descoperite pe malul românesc al Dunării.

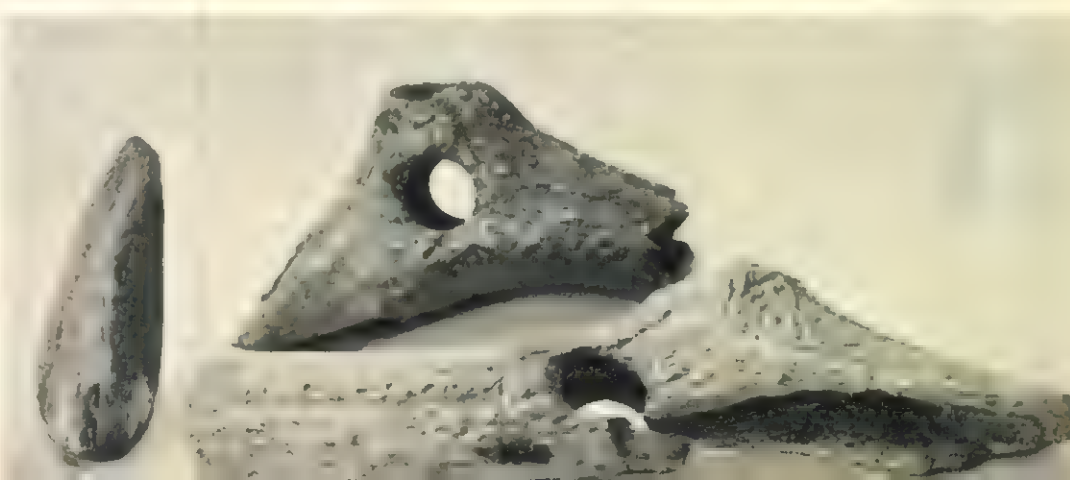

E iarăși primăvară și stadioanele ne cheamă din nou...

Fotografie de S. STEINER

Una dintre legile mai noi ale superproducției este să ne poarte peste mări și țări, de preferință în locuri cît mai exotice, cum este și această recentă peliculă hollywoodiană numită grăitor «Hawaii».

CINETELEGRAME

● Actorul francez Serge Reggiani («Denunțul»), al cărui recital de șansonete este frenetic aplaudat la Bobino, a fost solicitat de regizorul Gabriel Albicocco să apară într-un film ce-i oferă un rol pe măsura marelui său talent: un om dezamăgit de viață, care-și regăsește treptat, datorită prieteniei unei alte ființe, pofta de a trăi.

● Una dintre lucrările științifico-fantastice ale lui Ray Bradbury a trezit din nou atenția cineaștilor (amintim că «451° Fahrenheit» a fost ecranizat de Truffaut). De data aceasta este vorba de «Omul ilustrat», asupra căruia s-a oprit actorul englez Rod Steiger.

● Jacques Brel (foto 1) «pamfletarul cîntecului» cum i se spune, după ce a refuzat mulți ani să apară în filme, acum nu se mai poate despărți de ele. De curînd a acceptat o a treia propunere, venită din partea lui Edouard Molinaro, aceea de a interpreta rolul unui medic fantezist în «Unchiul meu Benjamin», adaptare a romanului lui Claude Tellier, scris în 1841.

● «Bonnie și Clyde», filmul lui Arthur Penn, atît de discutat în ultima vreme, a fost interzis în Norvegia din cauza violențelor sale excesive. În schimb el bate toate recordurile de încasări, alături, în Suedia.

● Ugo Tognazzi s-a îndrăgostit irremediabil de regie. După «O șuierătură pe nas» (inspirat de Dino Buzzati) realizează «Superomul», cu Gastone Moschin și Maria Grazia Buccella (foto 2).

● Un nume despre care se vorbește tot mai mult în cinematografia poloneză: Henryk Kluba. Toată presa a avut numai cuvinte de laudă la adresa filmului său de debut, «Slabul și ceilalți». Actualmente Kluba lucrează la un nou film, «Soarele răsare numai o dată pe zi», o poveste închinată unui om contemporan, care amintește însă, prin farmecul personajului său, de legendarii eroi Janosik sau Owdraszek. În rolul principal — actorul Franciszek Pieczka (fotografia nr. 3, alături de regizor).

● În viitorul său film, «Ceremonie intimă», Elizabeth Taylor nu-l va mai avea drept partener pe Richard Burton, ci pe Robert Mitchum. Liz găsește că este interesant să joci într-un film eminamente psihologic alături de un actor specializat, în ultima vreme în roluri de cow boy.

● Gillo Pontecorvo, autorul «Bătăliei pentru Alger», a anunțat că în luna aprilie va începe în insulele Antile un film de aventuri foarte grav: *Quemada*. Pentru a-l putea obține pe Marlon Brando ca interpret principal, a trebuit ca acesta să se elibereze de un contract pe care-l avea cu Elia Kazan. Întrucît celălalt erou este un om de culoare, alegerea lui Pontecorvo s-a oprit asupra cunoscutului Sidney Poitier (foto 4).

● O distincție neoficială acordată lui Mike Nichols («Cui îi este teamă de Virginia Woolf?»), autorul filmului «Absolventul», ce se bucură de mult succes în S.U.A. la ora actuală: este vorba de titlul de «cel mai bun regizor al anului», dăruit, prietenește, de Asociația regizorilor americani.

2

3

Din cînd în cînd ne place să alcătuim o listă a actorilor pe care am dori să-i cunoaștem (ne aude oare cineva?). Printre ei se află și Julie Andrews care, după ce a obținut un mare succes cu «Mary Poppins», este asaltată cu propuneri de roluri. Dintre cele acceptate în ultima vreme amintim pe cel din filmul lui Ross Hunter «Teribil de moderna Millie» în care Julie este o foarte modernă domnișoară din anul 1923

4

• memento •

cinema

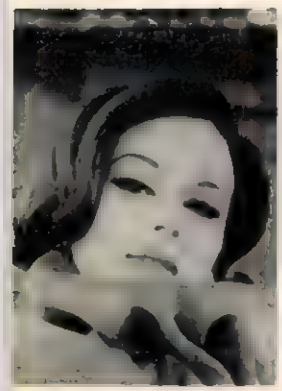

Silvana Mangano

● **Eu, eu, eu... și copilași.** Satiră îndreptată împotriva egoismului de toate zilele, a cărui existență ne-ar prea place s-o recunoaștem, realizată de unul dintre veteranii cinematografiei italiene Alessandro Blasetti. Fără mari profunzimi (de altfel cineastul nici nu și-a propus acest lucru), filmul dezmorțește însă un anumit control de sine pe care e bine să-l purtăm cu noi tot timpul. În distribuție: Walter Chiari, Gina Lollobrigida, Silvana Mangano, Vittorio de Sica, Marcello Mastroianni, Sylva Koscina, Nino Manfredi. Mai mult decît atît nici că se poate.

● **Bela.** Ecranizarea unuia dintre episoadele romanului lui Lermontov «Un erou al timpului nostru». Discreția sentimentelor, specifică romanticilor ruși, s-a instalat cu bune rezultate și pe ecran. Mai ales că autorul transpunerii cinematografice este Stanislav Rostoțki («Casa de la răscruce»), un regizor sovietic cu vădite înclinații poetice. Interpreți: Silvia Berova, Vladimir Ivașov («Balada soldatului»), Alexei Cernov.

● **Doctorul Aumădoare.** Fantezia cinematografică și demistificarea unor convenții ale acesteia fantezii. Într-un film închinat copiilor. Rolan Bîcov, deopotrivă actor și regizor, pierde însă semțul măsurii după a doua parte a filmului. În alte roluri: Oleg Efremov, Lidia Kniazeva, Evgheni Vasiliev.

● Mari actori pe ecranele noastre: **Zbigniew Cybulski** («Cu toată viteza înainte»), **Toshiro Mifune** («Cei șapte samurai»), **Antal Pager** («Post-sezon»), **Bekin Fehmiu** («Am înclinat țigani fericiți»), **Spencer Tracy** («O lume nebună, nebună, nebună»)

● Catherine Deneuve va fi interpreta unui film pe care îl va realiza Alain Cavalier după romanul «La chamade» de Françoise Sagan. Cîndva, imediat după apariția cărții, cînd vreo doi cineaști s-au gîndit s-o ecranizeze, se vorbea de Brigitte Bardot pentru rolul principal.

carte

● Contactul cu scrierile lui Tudor Vianu e oricînd îmbucurător și tonifiant pentru spiritul nostru doritor de ordine și clarificare în domeniul artei. Recenta culegere de **Studii de stilistică** o edificatoare pentru concepția stilistică a autorului «Esteticii». Publicate în diverse etape ale vieții valorosului om de cultură, studiile, semnificativ antologate în acest volum, ilustrează gîndirea lui Tudor Vianu care «s-a menținut pe aceleași poziții ale umanismului secular, de sorginte și dimensiune clasică, pentru care lumea reprezintă un **mister reductibil**, material organizabil și organizat de spiritul uman, de rațiunea lui iubitoare de ordine și echilibru», cum propriu-se exprimă îngrijitorul și prefațatorul ediției, Sorin Alexandrescu (Editura didactică și pedagogică).

● În colecția «Cele mai frumoase poezii» au apărut **Versuri de Giovanni Pascoli** (1855-1911). Prefață și traducere Dragoș Vrînceanu. Apreciem sinceritatea poetului-tîlmăcitor care, avertizîndu-ne asupra dificultăților de transpunere în altă limbă a firicii pascoliene, denumește lucrarea sa o «transcriere liberă», echivalarea absolută, cel puțin în cazul de față, fiind de-a dreptul cutopică. După această confesiune a cărei onestitate onorează autorul și care denotă și respect pentru cititor, sîntem îndemnați să citim culegerea cu mai multă încredere.

● Tot în aceeași colecție au apărut și **Versuri de Ion Pillat**, cu un «Cuvînt înainte» de Al. Piru.

● Editura științifică ne prezintă **Istoriile florentine** de Niccolo Machiavelli (1469-1527), ultima lucrare a acestui lucid gînditor al epocii sale, în care istoricul, teoreticianul și artistul coexistă și mai organic ca în operele sale anterioare. Un «Studiu introductiv» comprehensiv, traducerea, notele și indicele de nume aparțin prof. univ. dr. docent Nina Façon.

● Contribuții utile și inedite aduce Z. Ornea în cunoașterea activității de cercetători ai fenomenului artistic depuse de M. Dragomirescu (1868-1942), H. Sanielevici (1875-1951), P.P. Negulescu (1872-1951) în cartea **Trei esteticieni** (Editura pentru literatură).

● Doi autori care nu mai au nevoie de recomandări: **John Steinbeck: Eu și Charley descoperim America** (Editura tineretului) în traducere semnată de Teodora Sadoveanu, și **Lion Feuchtwanger: Ducesa slută** (Editura pentru literatură universală) în românește de Ion Roman.

disc

● **Nana Gualdi** cîntă: «Adieu, mon amie de Rosemier și «Überall blühen Rosen de Gilbert Bécaud. Așa poliglotism mai zicem și noi. Altminteri, cîntă binișor (45-EDC-927)

● **Orietta Berti**, cu toate că are nume italian, cîntă totuși în italiană Orchestra Saura Sili impune respect prin calitatea ireproșabilă a acompaniamentului. Orietta Berti, de asemenea informația amplă de pe mapa înregistrări (foarte utile ar fi pe toate discurile «Electrecord»-ului asemenea prezentări) ne înfățișează solista ca pe una dintre stelele muzicii ușoare italiene. Culmea e că (după ascultarea discului)... este! (45-EDC-949)

● **Szabo Edit**, o solistă cu mult nerv (și mai puțină voce), ne oferă un bogat repertoriu internațional, tradus în maghiară. Foarte reușită «Paprika Jancsi» (adică «Păpușa pe șirmă» a lui Phil Coulter în versiunea lui Tardos Peter). Nici restul nu-i mai prejos (45-EDC-929).

● Un alt disc din serialul «Muzică ușoară românească» (parcă ai cincilea la număr). Nu conține decît lucruri foarte cunoscute. Ca și în «El fugitivo», cîntecul nu apare nici în acest număr al... serialului. La ce-o fi folosind această colecție care nu promovează actualitatea? Cînd o să lanseze și casa noastră de discuri un compozitor și un interpret pe răspunderea ei? Dăm indicativul — (EDC-1178) pentru cei care n-au auzit (încă): «Nu-ți șade bine cînd plîngi» sau «Lacrimi de fericire». Ce-ar fi dacă s-ar putea imprima pe disc, acum și nu peste un an, «Nici o lacrimă», în interpretările de la Brașov? Am vrea s-o vedem și p-asta!

muzică

● Program variat și atractiv, soliști valoroși la concertul săptămînal al Filarmonicii. Sub bagheta lui **Mihail Brediceanu**, prima noastră orchestră simfonică va prezenta: Concertul pentru violoncel și orchestră de Anatol Vieru (lucrare consacrată de un prestigios premiu internațional) — solist **N. Șarpe**; Rapsodia pentru clarinet și orchestră de Claude Debussy — solist **Octav Popa**; Rapsodia pentru pian și orchestră de Serghei Rahmaninov pe o temă de Paganini — solist **Dan Grigore**.

● Și la Radioteleviziune programul este, oarecum, în afara schemelor. «Tribuna tinerilor soliști» a orchestrei de studio, sub conducerea maestrului **Constantin Bobescu**, ne oferă două concerte de Haydn pentru instrumente solo și orchestră: pentru oboi, solist fiind **Mihai Ciontea** și pentru violoncel (Do major) solist, **Cătălin Ilea**. Programul mai cuprinde o seamă de arii din opere în interpretarea tinerilor artiști vocali: **Daniela Ionescu-Voicu, Maria Slătinaru, Eduard Tumageanian, Nicolae Constantinescu.**

● La Opera Română continuă cu succes seria de spectacole cu «Liliacul». Scena bucureșteană și-a manifestat întreaga stimă față de faimoasa (și rezistenta) operetă a lui Johann Strauss, oferindu-i o excelentă distribuție în frunte cu **Magda Ianculescu, Theodora Lucaciu, Elisabeta Neculce-Cartiș, Iulia Buciuceanu, Valentin Teodorian, Ion Stoian, Corneliu Finățeanu, Const. Gabor** ș.a. Calitatea spectacolului justifică tripla sa prezentare pe scena marii săli a Palatului.

teatru

● **Baltagul** — transpunerea scenică a operei lui Sadoveanu în viziunea regizorală a lui Radu Penciulescu pe scena Teatrului Mic. Protagonista — **Olga Tudorache**, într-un rol de maturitate și împlinire creatoare. Ceilalți interpreți: Ion Marinescu, Ion Cosma, Al. Lungu, Boris Ciornei, Jana Gores. Simplă, elocvent poetică, scenografia lui Constantinescu Teodor.

● Mihai Dimiu, regizor mereu preocupat de aflarea unor formule cît mai directe, mai eficiente de spectacol, a organizat un original și captivant spectacol «în cerc» în sediul A.T.M. (care în treacăt fie zis ar trebui să stimuleze mai ales asemenea încercări!) Compusă pe «fabulele dramatice» ale lui D. Solomon (inegale valoric), reprezentația, gîndită în imediata apropiere a spectatorilor, n-a fost o simplă demonstrație, ci a reușit să ofere momente de virtuozitate artistică, de lirism sau umor grotesc. Entuziasta încercare, devenită fapt artistic cu sportul unor interpreți remarcabili ca C. Diplan, Didona Popescu, Matei Alexandru, Anda Caropol, Lazăr Vrabie, Mircea Cojan, s-ar cere repetată și în fața unor cercuri mai largi de spectatori

● Dramaturgul Alejandro Cassona a fost cunoscut în țara noastră mai ales prin piesa «Copacii mor în picioare». Recent, Teatrul de stat din Timișoara a înscenat **Doamna zorilor**. Mai puțin inspirată, cumulînd diverse influențe, piesa (regizată de Marietta Sadova) prilejuiește doar cîteva compoziții: Dora Chertes, Garofița Bojan, Ștefan Iordănescu.

● **Uriel Acosta** de Karl Gutzkov la Teatrul evreiesc de stat, în regia lui Franz Auerbach, scenografia, Lucu Andreescu; o operă romantică foarte cunoscută, inspirată din drama cunoscutului filozof raționalist olandez

● A încetat din viață **Ion Manu**, unul dintre ași comediei românești. El însuși era un talentat umorist, întemeietor al «Orei veselei» la radio. Ion Manu a jucat cu același mare talent în Shakespeare, Molière, Caragiale, Pirandello, Ibsen, G. Ciprian, Mihail Sorbul etc.

Didona Popescu

plastică

● **Arta plastică din Congo-Brazzaville.** Notînd tot ce li se pare mai specific pămîntului natal, artiștii congolezi sînt de-o cuceritoare sinceritate. Ancorată într-o fază etnografică, pictura (și grafica) congoleză actuală cultivă desenul și are vocația culorii, de unde și accentul pentru stilizarea decorativă și gustul pentru cromatica exuberantă. De remarcat pasiunea narativă și minuția detaliilor (Rotonda sălii mici a Palatului.)

● **Nutzi Acontz** — retrospectivă. Născută în 1894 la Focșani, Nutzi Acontz studiază la Școala de arte frumoase din Iași, cu Em. Bardazare, Gh. Popovici și C. Artachino. Artista nu va rămîne multă vreme fidelă academismului profesorilor săi și va asculta chemările noilor mesaje estetice, în plin triumf în acea epocă, rafinate de experiența marilor pictori români. Astfel mijloacele plastice ale artistei vor deveni mai profunde. Actuala retrospectivă — după cea de la Iași — cuprinde circa 100 de lucrări de pictură și grafică de șevalet (Muzeul de artă al Republicii).

● **Marin Predescu** — pictură. 16 uleiuri, în majoritate peisaje. O expoziție edificatoare pentru evoluția artistului, de la receptarea contemplativă a peisajului la integrarea și interpretarea lui mai picturală (Galeriile de artă, Calea Victoriei 132)

● **Australia** — fotografii. Selecția de lucrări ale membrilor lui «Australian Photografic Society» prezintă circa 50 de imagini, unele de virtuozitate fotografică (solarizări etc.). Multe portrete, cîteva peisaje, scene de gen etc. Cîteva fotografii pentru amatorii de insolit: «Moțăiala» de A. W. Kiryland, «Curiosul» de Ross Mackelvie etc. (Galeriile de artă fotografică — Brezoianu 23-25).

● **Arta chineză.** «Cinci dinastii și epoca Song de Nord». Al doilea volum (primul apărut în 1966) din «Mica enciclopedie de artă» care prezintă arta chineză și pe cei mai importanți exponenți ai ei din secolele X-XII. Textul lui Jean A Keim fixează jaloanele dezvoltării picturii sub influența taoismului și budismului, care trezesc în pictori dragostea față de natură și a curentului Zen, a cărui teorie «a iluminației subite», aplicată în pictură, va duce la tratarea rapidă, viguroasă, în cîteva linii a temelor și la o libertate a formelor pînă atunci necunoscută, manieră care va seduce opt secole mai tîrziu pe unii exponenți ai artei moderne (Editura Meridiane).

● **Velasquez** «Infanți și infante» — 1623 este anul în care Velasquez își începe seria grandioaselor portrete de infanți și infante. Renunțînd la idealizarea realității, artistul descrie pe pînză prezența reală a personajelor, realizînd cîteva capodopere prezentate și în acest album din «Mica enciclopedie de artă». Textul prezentării de Enrique Lafuente Ferrari este un succint comentariu — istoric și plastic — al celor 15 lucrări (Editura Meridiane).

● **Gauguin** — «Tahiti». Cu o prefață de reputatul istoric de artă, H. Perruchot, volumul acesta reproduce o parte din famoasele pînze realizate de Gauguin în exilul său voluntar în Tahiti și Atouana. Este epoca în care meșteșugul artistului se simplifică culminînd cu o puritate «care se manifestă deopotrivă în armonia puternică și precisă a liniei, cît și în aceea, admirabil susținută, a culorii» (Editura Meridiane).

televiziune

Acum cîteva săptămîni, aceste minimsemnări de telesanticipație puneau întrebarea: «Pe cînd vestea plăcută a încheierii serialului «Evadatul»? Ne răspunde simpatica Sanda Țăranu în numele TV: «Cînd va fi prins ciungul! Dragă Sanda, dar ciungul ăsta blestemat tare greu o să fie prins; se află sub înalta protecție a unei case producătoare de filme care scoate dolari frumoși din afacerea El fugitivo — tenente Gerard — el hombre manquo... Ne întrebăm însă ce legătură au toate astea cu protecția telespectatorului nostru de a vedea un serial de aventuri bun. Să nu spuneți că «Evadatul» e un serial bun. Că tot n-o să vă credă nimeni!

Capul de afiș al programului săptămînii viitoare îl deține, fără îndoială, transmisiunea din Londra a faimosului concurs de muzică ușoară dotat cu «Premiul Euroviziunii». Și fotbalul se impune atenției cu cele trei transmisiuni directe, din care una de peste hotare.

Vă recomandăm:

DUMINICĂ 31 MARTIE. O rubrică nouă: **Din cronica vieții ostășești** (10.15) ● Stadionul de fotbal și ringul de box (după-amiază) ● Emisiunea de **Varietăți de inteli aprilie** (20.35) ● Un film cu Alberto Sordi: «Cu toții acasă» (21.35).

MARTI 2 APRILIE. Seară de teatru: «Punctul 0» de Yves Jamiaque, transmisie de la Teatrul «Mateiu Millos din Timișoara (20.45)

MIERCURI 3 APRILIE. Fotbal — Cupa României (după-amiază) ● Ileana Sărăroiu și Petre Săbădeanu într-o emisiune de **muzică populară** (20.00) ● După Bette Davis, **Telecinemateca** prezintă o altă strălucită personalitate artistică a ecranului, Ingrid Bergman care, alături de Leslie Howard, apare în «Intermezzo» (21.15).

JOI 4 APRILIE. «Ivanhoe» a transmis ștafeta serialului «de joi» filmului «Vikingii» (20.00) ● **Studioul Mic:** «Analfabetul» de Branislav Nușici (22.00).

VINERI 5 APRILIE. De semnalat (eventual) filmul științifico-fantastic «Vînătorul de aur» (21.15).

SÎMBĂTĂ 6 APRILIE. Fotbal: Bulgaria-Italia, în disputa pentru Campionatul european (după-amiază) ● Nu pierdeți o **întîlnire cu... baritonul Octav Enigărescu** (21.00) ● În ciuda orei tîrzii, vom asculta pînă la capăt transmisiunea din Londra a concursului **Premiul Euroviziunii** (23.00).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON la concursul Pronosport nr. 13 din 31 martie 1968

I) România-Polonia (jun.)	*1*
II) Steaua-Farul	*x*
III) Petrolul-Progresul	*1*
IV) «U» Craiova-«U» Cluj	*1*
V) Jiul-Rapid	*x*
VI) A.S.A.-U.T.A.	*1*
VII) St. roșu-Dinamo Bacău	*1*
VIII) Industria sîrmei-C.F.R. Cluj	*1*
IX) Varese-Bologna	*1*
X) Napoli-Juventus	*1*
XI) Roma-Mantova	*1*
XII) Spal-Cagliari	*x*
XIII) Torino-Inter.	*x*

tv

cosmin

Discuția despre «Cosmin, fiul zimbrului» măsoară decalajul dintre stadiul actual al televiziunii pe plan mondial și încercările noastre de a o ajunge din urmă. Respectul datorat scriitorului Mircea Ștefănescu, curentul de simpatie care se stabilește totdeauna între Florin Piersic și spectator, celelalte atribute lăudabile ale primului serial românesc de aventuri nu trebuie să ne determine să judecăm după criterii valorice aplicabile unei opere de artă un lucru considerat în întreaga lume produs de artizanat. Ceea ce alții lucrează pe bandă, în serie, cu mai mult sau mai puțin meșteșug, noi am realizat de-abia ca prototip (imperfect). E, firește mai scump, mai puțin rotunjit, mai greoi și mai pretențios, dar asta n-ar fi nimic. Meseriile, dacă ai îndeminarea strict necesară, se deprind cu vremea. Totul este să-ți însușești și să adaptezi repede rețetele și formulele experimentate de alții, să nu încerci să reinventezi șurubul și mai ales să știi exact ce vrei. Într-un interviu publicat în «Informația Bucureștiului», regizorul lui Cosmin explica în ce măsură a izbutit și în ce măsură n-a izbutit să reziste tentației de a filma amplu peisajul. Cred că e o dilemă pe care regizorii unor seriale ca «Sfîntul», «Baronul» sau, dacă preferați, «Robin Hood», «Thierry la Fronde», «Ivanhoe», «Wilhelm Tell», pur și simplu n-ar înțelege-o. Să nu facem, așadar, cronică cinematografică unui film pentru care orice ieșire din cadrul trasat este penalizabilă, este un pas greșit. Serialele de aventuri sînt în raport cu arta cinematografiei cam ceea ce sînt cuvintele încrucișate față de literatură. E desigur dificil și meritoriu să întocmești un careu ingenios, să-l însoțești de definiții pregnante, inteligente, spirituale, deși asta nu-ți deschide porțile nemuririi.

Dacă aceste adevăruri elementare mai dau loc la confuzii, o parte din vină aparține chiar televiziunii. E poate prima dintre cei chemați să contribuie la răspîndirea culturii cinematografice, dar se achită extrem de nesatisfăcător de această obligație. Singura ei realizare din ultima vreme, ciclul Bette Davis, își datorează în bună măsură eficiența colaborării Ecaterinei Oproiu. E unica impresie pe care telespectatorul este confruntat cu problematica artei filmului. De aceea sînt într-o totul de acord cu cititorul Dumitru Herțegovici din București și cu «grupul de telespectatoare» din Timișoara (deși acestea din urmă nu înțeleg ce necivilizat este să «iscălești» anonim) în privința utilității ciclului. Se adresează unui public mult mai larg decît cel al cinematecilor, e mai complet (poate prea) și mai ales e însoțit de comentarii «la obiect» și mergînd dincolo de ei. Alt corespondent anonim, de data aceasta din Pitești, susține că el n-are nevoie să i se explice ce vede. E un punct de vedere care seamănă în fond grozav cu cel pe care îl adoptă televiziunea atunci cînd ne prezintă un «film artistic» sau «o producție a studiourilor franceze» sau chiar «un film cu Anna Magnani» refuzîndu-ne informații elementare ca numele regizorului sau anul producției. Dar, despre asta, altă dată.

Felicia ANTIP

P.S. «Pledoaria pentru cultură» continuă. Renunțăm doar la numerotarea pedantă a secvențelor ei.

coperta noastră

Fotocompoziție de Hedy LÖFFLER

siguranță,
prevedere
și
înțelepciune:
asigurarea
autoturismelor
la

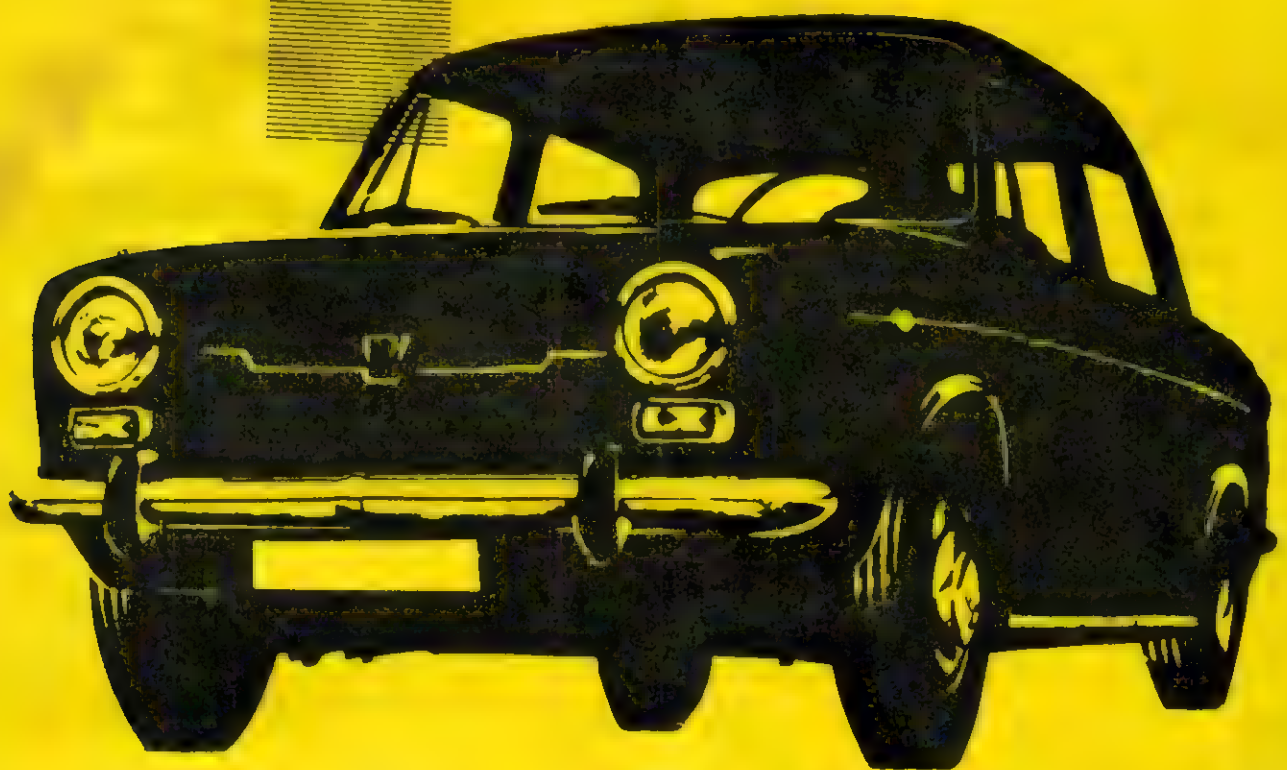

adas

PENTRU CAZURILE
DE AVARII
SI
DESPĂGUBIRI CIVILE

ÎNTELEGERE RECIPROCĂ

de Teodor MAZILU

Mătușa Rely la care ședea în gazdă, avea obiceiul de a-l întreba întotdeauna ce mai e nou pe la serviciu. Bineînțeles, n-o interesa de loc ce face nepotul la serviciu, dar o asemenea întrebare constituia pentru mătușa Rely o datorie sacră!

— Nimic serios, tanti... — răspunse destoinicul funcționar, cu gîndul la fasolea cu cîrnați de atîta vreme promisă și tărăgănată. Ai făcut ce mi-ai promis?

Mătușa Rely era o femeie foarte inteligentă și rezolvase simplu, în avantajul ei, toate enigmele care-i chinuiseră pe filozofii lumii. Tot ce făcea pentru ea, dădea a înțelege că face pentru alții. Așa se explica de ce astăzi îi îndeplinise nepotului vechea dorință: i se făcuse și ei chef să mănînce cîrnați cu fasole.

— Ți-am făcut... ce m-ai rugat — surise mătușa Rely, transformînd, cu un aer foarte firesc, grija pentru sine în dezinteresare totală... Știu cît de mult îți place...

— Cu ceapă prăjită?... — întrebă Andreescu, cu o sfială dulce, multă vreme studiată. Desigur, lipsa cepei prăjite nu atacă fondul problemei, dar Andreescu ar fi voit să fie și cu ceapă prăjită.

Mătușa Rely nu suporta fasolea fără ceapă prăjită și, după declarațiile repetate făcute de dînsa pe această temă, lipsa cepei ar transforma fasolea într-un nonsens. Și de data aceasta, cu același tact cunoscut, mătușa Rely transformă grija sfîntă pentru gusturile ei într-o mare preocupare pentru preferințele nepotului, încîntată în sinea ei de uimitoarea lipsă de deosebire dintre ferocele egoism și nobilul altruism.

— Cu ceapă, dragă, cu ceapă... Nu știu eu cît de mult îți place ție ceapa prăjită și tocată mărunt...

Andreescu luă un aer neîncrezător din teamă de a nu alunga, printr-un optimism exagerat, fericirea care i se înfățișase. Cunoștea și el superstiția potrivit căreia bucuria prea mare alungă fericirea.

Fasolea cu cîrnați născuse în nepot o acută nevoie de comuniune, nevoia de a transmite și altora bucuria care-l copleșise. De-abia aștepta să iasă după aceea în lume, să fie întrebat ce a mîncat la prînz și el să spună ce a mîncat la prînz. Lucru foarte curios, Andreescu avea impresia că toată grandoarea evenimentului o dădeau nu fasolea și cîrnații, cum ar fi fost și logic de altfel, ci ceapa prăjită, tocată mărunt.

Sub povara acestei fericiri copleșitoare, funcționarul deveni un om mai bun și mai drept, mai înțelegător cu oamenii. I se părăsea, ca să dau numai un exemplu, că se purtase destul de prost în ultima vreme cu administratorul blocului. Cînd treburile îi mergeau bine, Andreescu credea în oameni. Acesta e numai un exemplu; s-ar mai putea da și alte exemple. Și, tot sub presiunea fasolei și cîrnaților, și poate și a cepei prăjite, descoperi în mătușa Rely calități pe care înainte le trecuse cu vederea. «Ce mătușă simpatică am... și ce plină de viață, cu toată vîrsta ei înaintată!»

Cînd tanti Rely intră în cameră cu farfuria încărcată cu fasolea aminată sistematic atîta amar de vreme, Andreescu închise ochii o clipă.

— Mă duc să-ți aduc o lingură... — auzi Andreescu ca prin vis vocea energică a mătușii.

Cu lingura în mînă, Andreescu nu îndrăznea să se apropie de ceea ce visase în atîtea ceasuri de insomnie.

— Ce te uiți așa? Acu' se face patru și trebuie să spăl vasele...

Cuvintele acestea i se părură lui Andreescu complet lipsite de cel mai elementar bun-simț, bun-simț pe care trebuie să-l aibă orice om și deci cu atît mai mult o femeie cultă cum e mătușa Rely.

«Mitocanca dracului! — își zise Andreescu în sinea lui. Se putea să fie ea cumsecade pînă la sfîrșit! Se putea să nu-și dea în petic!»

Trădat de propria-i mătușă, Andreescu se închise în sinea lui. Dar într-un fel își explica atitudinea femeii. «Oamenii în vîrstă nu se înțeleg cu cei din generația tînără... Ei au alte concepții, alte păreri...» Și cu teamă în suflet se întrebă Andreescu dacă nu cumva, cînd o îmbătrîni, n-o să procedeze și el la fel.

Oameni de felul lui Andreescu se simt foarte bine cînd demnitatea le e călcată în picioare; situațiile de această natură au o influență extrem de binefăcătoare asupra organismului: mănîncă cu poftă și dorm tun. De aceea, îngrijit de ieșirea vulgară a mătușii, Andreescu mîncă cu poftă; în curînd farfuria cu fasole se golise. Multe taine descoperise Andreescu în timp ce mîncase fasolea cu cîrnați; fără îndoială că dacă ar mai fi mîncat încă vreo trei porții ar fi ajuns la convingerea că întreg universul poate fi cunoscut.

Toate lucrurile au un început și un sfîrșit. Andreescu ajunse la această concluzie cînd observă că în farfurie nu mai rămăsese decît o lingură de fasole; o vîrî în gură cu o ușoară melancolie.

Această ultimă lingură de fasole îl duse pe Andreescu la o nouă concluzie, de care nici nu auzise pînă atunci: «Tot ce e prea frumos, se sfîrșește prea repede».

Dar aceeași ultimă lingură de fasole care născu în sufletul lui scepticismul fu cea care, puțin mai tîrziu, născu în sufletul lui Andreescu optimismul, hotărîrea de a lupta împotriva destinului.

În fața acestei situații Andreescu avea cursul de a privi realitatea așa cum se prezintă. Era prea decis să lupte împotriva situației care se cresse pentru a mai fi nevoie să înfrumusețeze realitatea, s-o mai îndulcească.

Examină lucid situația. Știa că mătușa Rely se grăbește să plece. Știa, de asemenea, că vrea să se ducă la o conferință urmată de un film artistic și nici prin gînd nu-i trecea să renunțe. Dar mătușa Rely avea obiceiul sănătos de a face două lucruri deodată. «Dacă tot plec și-l las nemîncat, de ce să nu fac și o faptă bună?»

— O să ți se facă rău la stomac — îi aminti matern tanti Rely în timp ce spăla vasele. Ți-ajunge cît ai mîncat, e foarte suficient.

«Nu, n-o să țin seama de ce spune, nu pot să mă pretez la mintea lui. El e un copil ignorant, nu-și cunoaște organismul». Îl și vede galben la față, zvîrcolindu-se în pat, trimițînd-o după Salvare, cheltuind banii cu doctorii. «Doar n-are cine știe ce salariu mare».

Cu cît se apropia ora la care să se deschidă ușa sălii de conferințe, cu atît creștea și convingerea că se purtase ca o mătușă ce-și iubește nepotul ca lumina ochilor.

— Pa... eu am plecat... — îi spuse mătușa Rely cu duioșie în glas, așteptînd ca nepotul să-i sărute cu recunoștință mîinile. Tare mi-e teamă c-am pierdut conferința.

Ciudată întîmplare... Deși atît Andreescu cît și mătușa Rely aveau încredere unul în celălalt, nu-și dureri planurile la bun sfîrșit: nepotul nu mai mîncă încă o farfurie, iar mătușa Rely întîrzie la conferința urmată de film.

UMOR DE PESTE HOTARE

— Fii atentă, drăguță. E alunecos!...

— La culcare, imediat! Pe tăticu' îl aștept eu, singură...

— Iar a întîrziat directorul! Să vezi ce-o să-i facă secretara!...

COTIDIENE

„DESERVIRE EXEMPLARĂ"

Stau și mă întreb ce va să zică treaba asta cu buna deservire: «Unitatea noastră asigură o deservire exemplară!» Și din moment ce băieții aceștia se dau ei singuri drept exemplu, înseamnă că lucrurile nu sînt chiar așa de simple cum par la prima vedere.

Am început să pricep despre ce anume e vorba, și asta deunăzi, cînd am cerut caltaboși cu orez la «Expres»-ul de lîngă Gara de Nord. Mi s-a dat într-adevăr porția cuvenită, dar fără furculiță și cuțit, deoarece «se fură și T.A.P.L. n-are bani de aruncat pe geam». Noroc cu responsabilul (am făcut armata împreună) care mi-a înmînat discret o furculiță, ceea ce a produs indignarea celorlalți clienți, oameni disciplinați și corecți, sosiți de acasă cu linguri și cuțite personale. Dar și așa mi-a fost greu și după cîteva minute de caznă mi-am mutat tot orezul pe reverele paltonului. În privința caltaboșului am avut noroc deoarece mi-a țîșnit în maioneza vecinului, iar acesta, om săritor, mi l-a reașezat în farfurie și mi l-a șinut cu mîna, fapt pentru care l-am prins și eu de limbă (de vită cu maioneză), ajutîndu-l să mănînce în condiții civilizate. Am băut bere din aceeași sticlă (paharele erau la spălat) și ne-am simțit prieteni de cînd lumea.

Abia atunci am observat că întregul local plutea într-o atmosferă de sinceră colegialitate. Fiecare se simțea îndatorat să-și ajute vecinul. Un tînăr timid ștergea frișca de pe rochia unei domnișoare îmbujorate (ulterior am aflat că s-au căsătorit), un căpitan de cursă scurtă făcea iadeș cu un judecător de instrucție, un domn în sos alb de hrean adresa cuvinte amabile unui ostaș cu peștele sărit în capelă, iar un pensionar miop, care tocmai își scăpase piciorul de pui în decolteul unei blonde, recunoscu pe loc în vecina sa un vechi amor din tinerețe. În ceea ce ne privește, pe mine și pe amicul îndatoritor, am rămas prieteni pentru o viață, ne-am despărțit înduioșați, cu numerele de telefon însemnate pe marginea gazetei.

La Cluj, la «Expres»-ul din Piața Unirii, T.A.P.L. întrebuințează o altă metodă rapidă pentru cunoașterea reciprocă a onoratei clientele. Aici am ochit un raion fără cumpărători și atunci m-am hotărît să mănînc plăcintă cu mere. «Faceți bon la casă!» La singura casă a unității unde se adună cumpărătorii de la toate raioanele existente. Dar n-aveam de ales. Am devenit al 64-lea, la capătul unei cozi care șerpuia printre mese, ajungea aproape de intrare, trecea prin dreptul «casei», făcea o vizită raioanelor de băuturi și semipreparate și abia apoi se apropia din nou de ghereta casieriței.

După un sfert de oră m-am prezentat vecinului, ne-am adresat cuvinte de îmbărbătare și uite-așa, din vorbă în vorbă, am obținut un bon în valoare de 2 lei. Am cerut apoi un pahar cu apă. «Încercați la băuturi!» iar la noua adresă am aflat că: «Nu ținem apă!» Cineva mi-a șoptit că s-ar găsi Pepsi la raionul de dulciuri. «Faceți bon la casă».

M-am reîntors la capătul eșalonului, completat între timp cu o companie de la preparate calde, dar am avut norocul să-mi regăsesc amicul, așa că mi-a fost calea mai ușoară. Am discutat despre una, despre alta, ne-am povestit bucurii și necazuri, iar la sfîrșit am trecut la bodega de vizavi, unde am cheltuit restul pînă la o sută, gîndindu-mă cît de subtil procedează T.A.P.L. atunci cînd ne anunță cu simplitate și modestie: «La noi, deservire exemplară!»

Liviu MAIOR

UNDE SÎNT PĂPUȘARII DIN COTMEANA?

În satul unde cu 570 de ani în urmă Mircea cel Bătrîn își înscria numele pe ctitoria sa, Mînăstirea Cotmeana, mișcarea culturală artistică de amatori a cunoscut de-a lungul ultimilor ani o frumoasă evoluție. În 1957 aici a luat ființă un teatru de păpuși sătesc. Evenimentul a stîrnit interes și nu numai pe plan strict local. Numeroși artiști amatori au învățat să confecționeze păpuși și decoruri și în scurt timp s-a constituit o a doua echipă de păpușari.

De la debutul cu piesa «Giscanul» (în anul 1957) pînă în anul 1963 păpușarii din Cotmeana au evoluat pe scenele mai multor localități din județ. Ei au participat și la diferite concursuri, unde au cucerit premii și aplauze bine meritate.

Dar, de la o vreme, activitatea teatrului lor s-a întrerupt. Au survenit, se pare, niște neînțelegeri mărunte care au pus punct mult apreciatei inițiative locale. Este necesară deci o intervenție care să ducă la reluarea activității păpușarilor din Cotmeana. Așteptăm.

Gheorghe CRUCEANĂ

CUM AM DEVENIT TURIST

După ultimii fulgi de nea, chiar înaintea păsărilor călătoare, deci o dată cu primăvara, vin turiștii. Au venit și la Sibiu. Băieții de la liftur ile hotelurilor devin infinit mai politicoși decît au fost vreodată. Printr-o irepetabilă întîmplare, m-am numărat printre cei care au întîmpinat primul autocar sosit în oraș într-o dimineață cu puțină ceață. I se simțea prezența pe fețele personalu lui hotelului, în misterioasele alergă turi ale unui responsabil transpirat, prin holuri, pe scări, prin săli de restaurante, dar mai ales în febrilitatea bunilor băieți de la braseria «Bulevard», pașnici, politicoși și calmi de altfel în celelalte zile.

Deci la ora 8 am intrat în braserie. Cîteva mese libere. Ocup una. În jur, un grup numeros de femei gîngurește într-o limbă necunoscută.

— Băiete, o cafea! — zic.

Băiatul îmi face un semn discret, binevoitor și complice, și trece ca un bolid.

— O cafea! — repet, peste cîteva minute, văzîndu-l pe celălalt chelner.

Din goană mă învăluie cu o privire de-o amabilitate dezarmantă și trece-trece...

— O cafea! — îndrăznesc să cer peste alte zece minute.

Al treilea băiat îmi zîmbește din slalomul care-l face printre mese.

— O cafea! — îl rog pe al patrulea chelner congestionat de atîta alergături. El se apropie condescendent, se apleacă discret la ureche cu intenția să-mi transmită ceva confidențial, și cu vocea cea mai amabilă din lume îmi șoptește:

— Turiști...

Îi citesc în ochi toată zădărnicia insistențelor mele.

— Turiști... — vine cel de-al treilea dintre chelneri și-mi destăinuiește din vîrful buzelor, ca o dezvinovățire.

— Turiști... — îmi spune primul dintre băieți, cel mai amabil băiat de restaurant din cîți am întîlnit vreodată

În clipa aceea știam că bătălia cafelei e definitiv pierdută. Dar văzîndu-l pe țal cum apare misterios printre aripile ușii batante, m-am înveselit peste măsură, mi-am schimbat mina, mi-am ascuns țigările în buzunar și i-am făcut cu mîna un semn dezinvolt.

S-a apropiat grăbit și amabil.

— Apportez-moi, s'il vous plaît, des petits pois au beurre — zic.

Omul se înclină foarte-foarte amabil, caută cu privirile un chelner și descoperindu-l îi spune:

— Turist... Repede...

Și cînd stau să mă gîndesc că niciodată nu mi-a plăcut mazărea cu unt!

A. STAN

ZÎMBIȚI, VĂ ROG!...

...și cei peste 20 de copii din grupa mare de la Grădinița de copii din str. Justin Georgescu, sectorul 8 (cartierul Dămăroaia) din Capitală au zîmbit unui «nene» venit tocmai de la... Arad.

Dar despre ce-i vorba? Într-una din săptămînile trecute nenea de la Arad, «artist» fotograf, împreună cu soția lui, s-a deplasat la grădinițele din cartierul Dămăroaia. A întrebat copiii dacă vor să aibă o amintire de la el. Cu asentimentul educatoarei, tov. Catrinoiu, copiii au răspuns în cor: «da». Și s-a pus nenea pe treabă. A adus flori artificiale, jucării și a început fotografierea. Numai că fotografia alb-negru urma să fie colorată de către «artist».

Și cum nenea nu face amintiri de dragul amintirilor, a trimis părinților câte o scrisoare bătută la mașină prin care le aducea la cunoștință că odraslele lor au fost fotografiate. A uitat însă un singur lucru, nu lipsit de importanță, și anume, semnătura. A dispărut pentru un timp și a apărut apoi cu «operele de artă». Copiii, prin natura vîrstei lor fragede, sînt frumoși, plini de viață. Numai că în «operele» colorate ale maestrului au apărut îmbătrîniți, livizi, cu mîinile ca de ceară. Nenea le-a spus: «Nu uitați ca mîine să aduceți, fiecare din voi, cîte 115 lei!» Acesta era prețul fiecărei «opere».

Acasă, copiii au spus cele auzite din gura lui «nenea». Părinții au rămas înmărmuriți. Dar vrînd, nevrînd, unii au deschis baierele pungii.

Întrebînd educatoarea despre «maestru», ni s-a răspuns că este autorizat și că i-a fost recomandat de o altă grădiniță, cea din str. Izbiceni, din același cartier, unde, de asemenea, «nenea» a lucrat. Poate știe secția de învățămînt a sectorului 8 ceva despre acest lucru și despre asemenea practici care se petrec în raza unde își desfășoară activitatea. Nu de alta, dar dacă-i autorizat, poate îl recomandăm și la alte... secții.

Al. GÎNJU

MULT E DULCE...

— Mă, mișto a fost scena aia cînd ăla l-a atins pă șmecher la moacă de l-a apucat sughițu'...

Doi băiețandri — 16-17 ani — se plimbă pe bulevardul cu multe cinematografe și gard protector pe marginea trotuarului, comentînd în felul lor acțiunea ultimului film vizionat. La un moment dat se opresc în fața vitrinei altui cinematograf și unul dintre ei citește cu glas tare titlul de pe afiș: «Zece negri mititei».

— I-ote mă, ăștia scrie **negri** cu un singur i.

— Păi e bine așa, mă.

— Cum o să fie? Cu doi trebuie, frati-miu.

— Ba cu unu.

— Ba cu doi.

Replicile — la început ferme — sînt din ce în ce mai puțin viguroase, semn că ambele teze — un i sau doi i — au fost cuprinse în mrejele îndoielilor demobilizatoare. Teoreticianul lui doi i cedează curajos.

— Da, mă, ai dreptate. Cu un singur i. Că **negri** e adjectiv.

Și bucuroși c-au dat de capăt încîlcitei afaceri, cei doi tineri reiau tema întreruptă:

— Da, mă, mișto cafță. N-am probleme...

De bună-seamă, n-or fi avînd probleme. Dar dascălul care i-a învățat dulcea și frumoasa limbă românească?...

E. DASCĂLU

glob·reportaj

LA CERCUL POLAR

— ÎNSEMNĂRI DE CĂLĂTORIE DIN FINLANDA —

de Radu VASILIU

Așezat lîngă Cercul Polar, într-o regiune plină de un farmec specific, orășelul Rovaniemi a adunat în ultimele două decenii ale istoriei sale cîteva dintre caracteristicele dezvoltării postbelice a Finlandei. Într-adevăr, țara a trăit în această perioadă o adevărată revoluție industrială care, pe plan urbanistic, a fost însoțită nu numai de creșterea orașelor, ci și de o puternică penetrație a stilului modern de arhitectură. Școala finlandeză de arhitectură modernă este de altfel cunoscută peste hotare pentru realizările ei atît în domeniul construcției urbane cît și în acela al construcțiilor industriale. Numele lui Alvar Aalto are o faimă bine întemeiată; și Rovaniemi este, în bună parte, creația acestui mare orînduitor al spațiului destinat vieții omului.

Pînă la sfîrșitul războiului, Rovaniemi era un fel de tîrgușor: 8 000 de suflete — tăietori de lemne, crescători de reni, proprietari și negustori — și clădiri alcătuite, în imensa lor majoritate, din lemn. O cale ferată, terminată în 1910, precum și fluviul Kemi erau principalele făgașuri pe care circulau produsele și locuitorii. Vara lunca înverzea, pădurea învia, numai scoarța albă a mesteacănilor aducea aminte de zăpada candidă ce acoperise mai bine de cinci luni priveliștea. Traiul patriarhal cu ritmurile sale acordate de ciclurile naturii, cu serbările sale tradiționale, se statornicise parcă pentru totdeauna.

Dar cînd războiul era aproape de încheiere, s-a abătut asupra micii localități catastrofa. Trupele hitleriste, în retragere din Finlanda, au aplicat tactica pămîntului pîrjolit. Și Rovaniemi, tîrgul de lemn, s-a prefăcut lesne în cenușă. Un film documentar, vizionat datorită bunăvoinței gazdelor noastre, desfășura cu amănunte impresionante locurile dezolante, tristețea oamenilor.

Renașterea așezării avea să însemne o adîncă prefacere a structurilor sale. Lumea modernă a pornit treptat la cucerirea vechiului tîrg patriarhal. Pe țărmurile pitorești ale fluviului se înalță acum cartiere întregi de ziduri paralelipipedice de beton; termoficarea, canalizarea, apa curentă și celelalte elemente ale confortului s-au instaurat trainic. O rețea de autostrăzi și un aeroport leagă Rovaniemi de marile centre ale țării și de împrejurimi. Numărul locuitorilor s-a împătrit. Paralel, se construiesc stabilimentele necesare vieții moderne: școli, magazine, o frumoasă bibliotecă publică dotată cu 70 000 de volume, săli de muzică și expoziții, cinematografe.

Pe un ger de minus 15 grade, înăsprit de șfichiul unui vînt subțire purces poate, din hăurile polului, ne-am preumblat pe străzile drepte ale noii urbi. O impresie de abundență sobră, ca în cămara și dulapurile unei familii foarte chibzuite, ni se întregește privind vitrinele. Colo, contrastînd cu ambianța de afară, se etalează portocale, banane și ananași. Dincolo, magazinul de automobile (mărci italiene sau vest-germane). Confecțiile și încălțămintea de mare sau mică serie au împuținat dimensiunile producției meșteșugărești de altădată. Pentru că, după cum ni s-a spus, 80 la sută din populația Finlandei folosește în prezent produsele fabricilor de confecții și încălțăminte.

Creșterea orașului face parte dintr-un proces general de urbanizare, în cursul căruia o migrațiune s-a produs, de la cîmpie și din micile așezări, spre cen-

Așa se înfățișează privirilor, de la înălțime, orășelul Rovaniemi — considerat de mulți specialiști ca un model al urbanisticii viitorului.

trele mai importante. Nu întotdeauna însă, și nu peste tot, proliferarea urbană a avut la obîrșie implantarea unor industrii care să asigure noilor veniți posibilități stabile de muncă și de trai. Din această cauză a apărut un nou fel de migrație — a nordului către marile orașe din sudul țării. Problema preocupă astăzi forurile economice finlandeze — și la Rovaniemi, relevau gazdele noastre, ea este caracteristică. Orașul trăiește mai mult din turism, comerț, servicii — sau sectorul terțiar, cum i se spune — și din cîteva mici industrii.

— Cu tot pitorescul său, Rovaniemi n-a izbutit încă să obțină o balanță turistică excedentară. Foamea de fonduri necesare bunului mers al acelui complex mecanism edilitar care condiționează bunăvoința vizitatorilor din țările bogate se resimte — ne declara unul dintre conducătorii treburilor locale. Perspectivele industrializării au început să se contureze o dată cu proiectul de deschidere a unor mine de crom. Două localități își leagă speranțele de aceste mine: Kemi, centru al industriei de prelucrare a lemnului, și Rovaniemi.

Din pădurile ce împrejmuiesc Rovaniemi, bușteni tăiați pornesc pe calea fără pulbere a fluviului Kemi și a altor cursuri de apă spre fabricile de prelucrare situate în localitățile mai sudice la țărmul Golfului Botnic. Operațiile de tăiere se desfășoară astăzi cu ajutorul utilajelor moderne — nu numai în anotimpul cald, ci și iarna. Cînd vine dezghețul, începe lunga călătorie a lemnului: o parte din drum bușteni plutesc liber, nelegați în plute; apoi, în anumite puncte, acestea sînt alcătuite cu o iuțeală remarcabilă — pentru a nu se produce blocarea cursului — și îndreptate către miazăzi, unde ajung în apele sărate ale mării.

Percepția unui nivel de trai destul de ridicat o ai încă de pe acum la Rovaniemi — nu numai cînd străbați străzile cvartalelor cu clădiri înalte; intrînd în pădurea alăturată orașului, trăiești o surpriză de alt ordin. Ascunse printre copaci, se răspîndesc nenumărate căsuțe cochete, de culoare alburie, construite din lemn. Sînt case produse de industria autohtonă de locuințe prefabricate. Pare-se convenabile ca preț, ele sînt, în majoritate, proprietatea personală a cetățenilor orașului.

Printre «atracțiile» oferite turistului iarna la Rovaniemi, alături de pîrtia de schi, se numără popasul la Cercul Polar, contactul cu laponii și priveliștea turmelor de reni. Șosele excelente și — în pofida troienelor de nea — degajate datorită unor utilaje ingenioase pătrund adînc în Laponia, regiune cu populație rară, unde pădurile de pini se întind la nesfîrșit sub hlamida luxuriantă a zăpezii. Un mic restaurant, străjuit de un steag și un panou cu inscripția «Cercul Polar» așteaptă, ospitalier, vizitatorii. Peisajul este unic, mai ales dacă ai norocul să-l privești cînd, de pe cerul senin și înalt, soarele scaldă într-o lumină serafică tărîmul tăcerii candide. Încremenirea ce te înconjură — poate o clipă ai simțit tremurul lin al unei ramuri și puful de zăpadă căzînd — nu are nici un fel de asprime: iarna îți răsare cu înfățișarea ei cea mai gingașă, feciorelnică realitate, albă și trandafirie.

Faci, desigur, fotografii lîngă steag și panou, primești o «diplomă», amuzanta răsplată pentru o ispravă care nu te-a costat nici un efort, bei ceai sau cafea, scrii cărți poștale ilustrate «de la Cercul Polar» — ritual turistic de o naivitate emoționantă — apoi pornești spre un alt punct de atracție, așezările laponilor.

În Finlanda mai există cîteva mii de laponi. Turistul care vine la Rovaniemi își închipuie că-i va întîlni. Ei locuiesc însă departe, risipiți dincolo de Cercul Polar. O familie — bărbat, femeie, trei copii — proprietara unui han la vreo 25 de kilometri de Rovaniemi, și turma sa de reni care va fi prezentată turistului, stă acolo parcă anume în acest scop. O drăgălașă punere în scenă — prinderea renilor cu lasoul și o scurtă plimbare cu sania trasă de cel mai cornurat dintre ei, în timpul căreia binevoitorii hangii probabil avertizați din vreme, îmbracă straiul tradițional lapon — dă, poate satisfacție turistului dornic de un singur lucru: să vadă cît mai mult, cît mai exotic, fără excesive pretenții de autenticitate. Noi, ziariștii, stăpîniți de demonul investigației, nu ne-am putut opri să nu remarcăm străduința, anevoie finalizată, a binevoitorului hangiu de a prinde cu lasoul vreunul dintre renii goniți de nevastă și copii. Cît despre plimbarea cu sania, ea s-a încheiat în chipul cel mai amuzant cu putință: renul nărăvaș, vrînd parcă să se răzbune pentru chinurile îndurate de turmă din cauza acestor oameni ciudați, care veneau de la atîta depărtare să caște gura, a luat-o razna, și sania, cu hangiu și cu vizitator cu tot, s-a răsturnat. La plecare, pe aeroport, am revăzut chipurile familiei de laponi într-o carte poștală ilustrată...

Și peste toate se așternea, ca o uitare fără de prihană, zăpada miraculoasă a Nordului.

Cînd se împrimăvărează, numai scoarța albă a mestecenilor aduce aminte de zăpada candidă ce a acoperit timp de cîteva luni priveliștea.

Laponii și renii lor — parte integrantă a pitorescului Finlandei.

Din pădurile ce împrejmuiesc Rovaniemi, bușteni tăiați pornesc pe calea fără pulbere în lunga călătorie spre fabricile de prelucrare; o parte din drum bușteni plutesc liber, apoi, în anumite puncte, plutele sînt alcătuite cu o iuțeală remarcabilă pentru a nu se produce blocarea cursului.

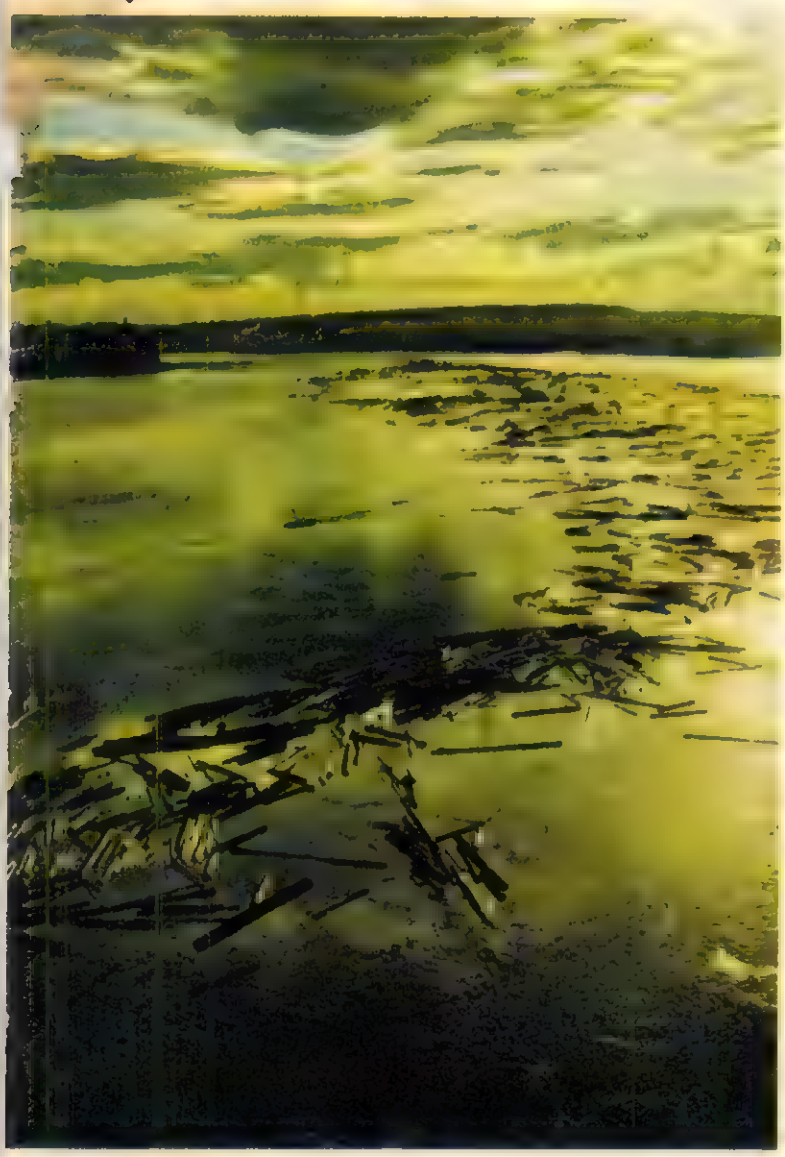

Dacă pînă acum știam că oamenii își citesc gazeta în tren, în localuri, acasă, iată că este posibil ca ziarul să fie citit și în baie, sub duș. Fabrica de mase plastice din Troisdorf (R.F. a Germaniei) a scos un ziar într-un tiraj de 10000 de exemplare pe foaie de plastic a cărei calitate principală este rezistența la umezeală.

FOTOCRONICĂ BUCUREȘTEANĂ

1) În jurul Foișorului de foc s-au ridicat schele. Se procedează, de urgență, la demolarea vechiului și simpaticului monument bucureștean. Care o fi rațiunea?

2) Gata să-și ia zborul, acest hidroavion folosește, experimental, ca spațiu de decolare lacul Cișmigiu.

3) Un dirijabil ancorat pe blocul «Scala» din bd. Magheru suscită interesul aprins al cetățenilor Capitalei.

(Continuare în pagina 21)

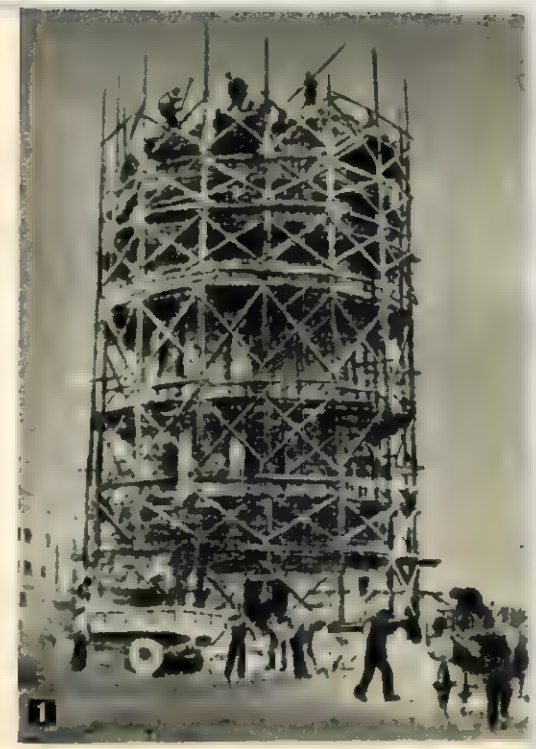

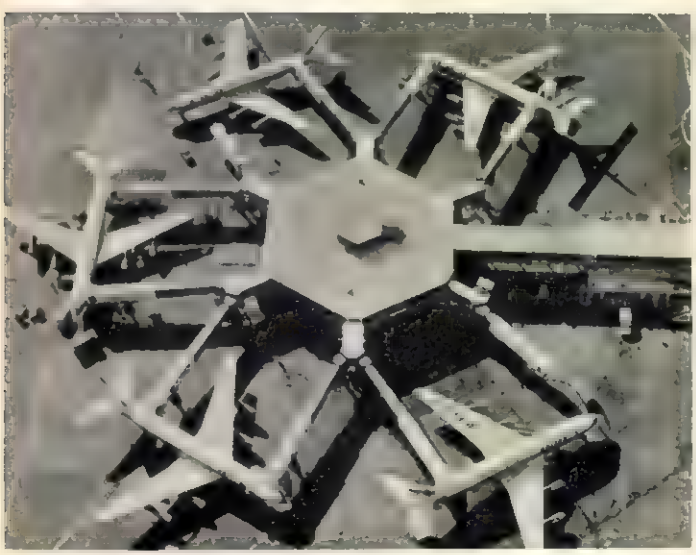

PENTRU VREME REA

Vedere aeriană a unui sector de pe aeroportul din San Francisco. Articulațiile care leagă clădirea din centrul imaginii de avioanele din jurul ei sînt niște culoare extensibile care permit călătorilor să ajungă, feriți de intemperii, din aerogară direct în avion, și viceversa.

COLIERUL DE PERLE

ATENȚIE LA ANUNȚURI!

● Pe ușa unei garsoniere mansardate: «Locatarul decedat — inutil să mai insistați».

● Anunț afișat pe șoseaua East-New Portland (S.U.A.): «Stîlpii noștri de telegraf răstoarnă automobilele numai din spirit de autoconservare».

● Afiș pe ușa frizeriei școlii de ofițeri din Saint Maixent (Franța): «Domnii elevi ofițeri vor veni să se tundă în ordine alfabetică, începînd cu cei care au părul mai mare».

● Înștiințare în curtea unui han de lîngă Marsilia: «Interzis turismelor să staționeze și să întindă rufe».

● Anunț pe ușa infirmeriei unei cazărmi din Franța: «Deoarece domnul colonel doctor va pleca mîine într-o misiune, azi se vor prezenta la vizita medicală atît bolnavii de astăzi, cît și cei de mîine».

● Înștiințare într-un restaurant de la periferia Parisului: «Cîntatul în local interzis, cu excepția dizeuzei».

● În ziarul «Michigan Tribune» a apărut, nu demult, următorul anunț: «Greșelile și erorile de tipar pe care le veți întîlni în ziarul nostru sînt intenționate. Dorința noastră este de a-i satisface pe cititorii care nu au o plăcere mai mare decît de a ni le semnala».

Impresionantă imagine fotografică de noapte a turnului de televiziune de pe Muntele Avas din Miskolc (R.P.U.).

PUNCT ● ȘI DE LA CAPĂT

● O școală din orașul american Richmond și-a organizat, în ultimul timp, o «animaltecă» pe care elevii o pot vizita oricînd și de la care pot împrumuta, pe termen scurt, pentru a le studia acasă, diferite animale vii: șoareci, pești, iepuri, broaște țestoase etc. Spre deosebire de cărți împrumutate care pot fi returnate eventual fără o copertă, broaștele țestoase nu sînt primite înapoi decît cu ambele carapace...

● O mare artificială, întinsă cam cît suprafața unei țări ca Franța, va lua naștere în interiorul continentului sud-american, folosind apele din bazinul Amazoanelor. Comisia de specialiști care a elaborat acest uriaș proiect intenționează să creeze astfel posibilitatea transporturilor nautice între diferite centre populate sud-americane.

● Cu prilejul unei recente croaziere în apele Oceanului Indian, scafandrii vasului «Calypso», condus de Cousteau, au reușit să filmeze pentru prima oară înotul balenelor sub apă.

● Parizienii încearcă să introducă moda ca femeile să-i invite pe bărbați la dans și nu invers. Motivul: îi va fi mai greu unui bărbat să refuze o invitație din partea unei femei și deci, multe situații penibile vor fi evitate în societate.

● Doar copiii plătesc jumătate preț pe căile ferate? În Finlanda, de această reducere se bucură și persoanele care au depășit vîrsta de 65 de ani.

● 2 999 de trandafiri au fost oferiți de către Comitetul de coordonare turistică din Biarritz primilor 2 999 de vizitatori din acest an ai stațiunii. Următorul vizitator, căruia i s-a oferit trandafirul nr. 3 000, a avut surpriza de a constata că floarea era din aur.

● La Paris s-a pus în vînzare un adaos original la receptorul telefonic. Cînd unul dintre interlocutori trebuie să aștepte — dintr-un motiv sau altul — reluarea convorbirii, simpla așezare a receptorului pe suport declanșează o melodie în surdină, dar care poate fi auzită perfect la celălalt capăt al firului.

● Tot la Paris au apărut brichete cu ceas. Cînd vrei să știi cît e ora, îți aprinzi o țigară!

● După ce a divorțat, Walter Davis din Londra a dorit să se recăsătorească, dar fără riscul unui nou eșec. De aceea s-a adresat unei agenții matrimoniale care selectează candidații cu ajutorul unui creier electronic. Din treizeci de mii de fișe, mașina a ales pe cea a femeii celei mai potrivite pentru W. Davis. Era fișa fostei sale soții!

RAID PRIN JUDEȚE

ORIZONTAL: 1) Primul municipiu al țării — Județ cu reședința la Slatina. 2) Județ din vestul țării — Municipiu din județul Neamț — Pronume personal. 3) Oraș din județul Dolj — Canal navigabil la intrarea într-un port. 4) Fir — Comună în județul Hunedoara — Telecomunicații. 5) Lac în Scoția — Cunosc — Metru cub. 6) Armată — Liliputană. 7) ...Veche-Olanu, comună din județul Vîlcea — Podoabă pe deget — Bir! 8) Maladie a urechii — Aprins. 9) La intrarea în Vaslui — Expresie orală a entuziasmului — Uzină de produse optice din municipiul București — Servește la Iași! 10) Stațiune balneară în județul Ialomița — Se construiesc la Turnu Severin, Oltenița, Brăila și Galați (sing.). 11) Cunoscut istoric și geograf al antichității elene — Reședința județului Hunedoara. 12) Înnoiri (poet.) — Originar din județul muntean cu reședința în municipiul Pitești. 13) Din Cluj, din Bistrița-Năsăud sau din Bihor — Anton Oprescu.

VERTICAL: 1) Județ din Moldova — Județ cu reședința la Sf. Gheorghe. 2) Mînie — Comună din județul Ilfov — La baza unei coloane. 3) Municipiu din județul Ialomița — Sec. 4) Umezit — Județ din nordul Transilvaniei (2 cuv.). 5) Splendoare — Teren bun pentru culturi agricole. 6) Epocă — Arbore cu flori puternic aromate — Insulă în Danemarca. 7) Farse — Nichel — Abis! 8) Teme! — Oraș minier subordonat municipiului Petroșeni din județul Hunedoara — Partea de sus a piciorului la cal. 9) Județ cu reședința în fosta capitală a Moldovei — Județ muntean... 10) ...și altul moldovean — Reședința județului Bihor. 11) Căldare glaciară — Monedă sud-americană. 12) Contingent vechi — Reședința județului Dolj. 13) Județul Dunării de jos și al Deltei — Muncesc pe ogoarele celor 39 de județe ale țării.

S. ALDEA

Dicționar: URR, ARO, ARN, PESO.

Fotocronică bucureșteană

(Urmare din pag. 20)

Dacă ați rămas puțin cam uluiți de informațiile cuprinse în fotocronica noastră bucureșteană, trebuie să vă amintim că peste două zile e 1 aprilie și că poporului nostru — ca și altor popoare de altfel — i-au plăcut întotdeauna glumele și farsele, pe care o străveche tradiție le-au legat — nu se știe de ce — de această zi de primăvară. Nemaipomenitele evenimente oglindite în pseudofotocronica noastră sînt spicuite din presa cotidiană a anilor antebelici. Cu ajutorul trucajului fotografic, Foișorul arată a fi gata de demolare, pe oglinda lacului Cișmigiu a apărut un hidroavion, iar pe clădirea «Scala», un dirijabil. Probabil că mulți bucureșteni își mai amintesc că, de cele mai multe ori, farsele acestea își atingeau din plin scopul în sensul că mii și mii de curioși (care rîdeau apoi cu poftă de propria lor naivitate) veneau să privească cu ochii lor senzaționala întîmplare relatată de obicei pe pagina I a marilor cotidiane ale vremii.

Ion MUNTEANU

cadran internațional

răspunsul suedez

Cînd ambasadorul american Heath a părăsit cu o grabă ostentativă Stockholmul, gest a cărei semnificație a fost semnalată cu promptitudine în coloanele ziarelor, nici o oficialitate suedeză de la Ministerul de Externe nu a venit la aeroport pentru a-l conduce. Plecarea ambasadorului — considerat, în general, unul dintre prietenii personali ai președintelui Johnson — a urmărit să exprime nemulțumirea Washingtonului față de atitudinea Suediei în problema vietnameză. Atîta timp cît luările de poziție ale Suediei se refereau la Republica Sud-Africană, Rhodesia sau Grecia, diplomația americană s-a mărginit la o expectativă prudentă. Cînd miniștrii suedezi au început să vorbească despre Vietnam în alți termeni decît cei folosiți la Washington, diplomații americani au dat primele semne de nervozitate. Afluxul de militari americani care, dezertînd pentru a nu lua parte la războiul din Vietnam, găsesc refugiu în Suedia, a accentuat indispoziția trimișilor Washingtonului. Picătura care a revărsat paharul nemulțumirilor a constituit-o un miting de solidaritate cu poporul vietnamez la care ministrul învățămîntului, Olof Palme, a criticat cu asprime politica americană în Asia de sud-est. Palme (socotit «prințul moștenitor» al social-democrației suedeze) a demonstrat alături de ambasadorul R.D. Vietnam în U.R.S.S., aflat în vizită la Stockholm. Cuvîntarea lui Palme fusese aprobată în prealabil de primul ministru Erlander. Premierul a respins categoric presiunile S.U.A. și a afirmat: «Trebuie să le fie clar tuturor că orice încercări de a exercita presiuni nu au șanse de succes». Ziarul social-democrat «Aftonbladet» a publicat un titlu uriaș pe o pagină întreagă: «Milioane se situează de partea lui Palme». Milioanele acestea sînt membri ai organizațiilor care susțin poziția suedeză în problema Vietnamului. De altfel, «Frankfurter Rundschau» constata că «de ani de zile, Suedia, situată în afara alianțelor și neutră, se numără printre cei mai vehemenți critici ai politicii americane în Vietnam». Înrăutățirea relațiilor dintre Stockholm și Washington s-a produs pe măsură ce S.U.A. au respins orice sugestie realistă pentru a pune capăt intervenției din Vietnam. Ministrul de externe suedez, Nilsson, a declarat că «conducerea S.U.A. își asumă o mare răspundere refuzînd să se folosească de posibilitatea de a ajunge la tratative pe calea încetării bombardamentelor». Declarațiile oficiale făcute la Stockholm dovedesc că Suedia nu intenționează să cedeze presiunilor exercitate de S.U.A.

M. RAMURĂ

Pichete de demonstranți în fața Parlamentului din Stockholm. Pe pancarte e scris: «Ruptură cu Saigonul»; «Recunoașterea Vietnamului de nord»; «Sprijin Frontului Național de Eliberare».

belgienii în fața urnelor

După o campanie electorală care a durat mai puțin de o lună de zile, belgienii se vor prezenta mîine la urne pentru alegerea noului parlament al țării. Se speră că de astă dată alegerile vor conduce la formarea unui guvern mai stabil, cel puțin majoritar, și care să poată rezolva, din problemele astăzi în suspensie, măcar pe cele mai stringente. Criza a izbucnit, după cum este cunoscut, la începutul lui februarie cînd, în urma neînțelegerilor privitoare la viitorul secției franceze a Universității din Louvain, cabinetul minoritar al lui Paul Vanden Boeynants și-a prezentat demisia. Cu toate că a fost consecința directă a ascuțirii conflictului lingvistic, prăbușirea guvernului s-a datorat de fapt unei situații economice, politice și sociale dificile. Vechiul cabinet n-a reușit să înfăptuiască politica de redresare promisă la venirea sa la putere, cu doi ani în urmă; el n-a reușit, de asemenea, să statorniceească în țară un climat care să garanteze drepturi egale pentru cele două comunități naționale.

Încercările de a recompune un guvern din grupările vechiului parlament, printr-o combinație sau alta, n-au dat nici un rezultat. Așa că, în cele din urmă, s-a recurs la soluția extremă: dizolvarea celor două camere și organizarea de noi alegeri. Pentru ca noul scrutin să nu fie legat de conflictul dintre cele două comunități, s-a recurs la formula «modificării constituției». Printr-o lege care conferea noului parlament caracterul de adunare constituantă, vechiul for legislativ s-a autodizolvat.

Partidele care s-au înfruntat în timpul acestei scurte campanii electorale sînt următoarele (în ordinea locurilor deținute în vechiul parlament): Partidul social-creștin, Partidul socialist, Partidul liberal, Partidul naționalist flamand, Partidul comunist, Partidul naționalist valon, Frontul francofonilor din Bruxelles.

Cu toate că Partidul social-creștin continuă să aspire la cel mai mare număr de deputați, nimeni nu consideră că ar avea posibilitatea de a obține majoritatea. Mai mult chiar, în urma dezbinării produse în partid de conflictul lingvistic, șansele social-creștinilor au scăzut și mai mult. În aceste condiții se vorbește de o eventuală coaliție între socialiști și liberali care ar putea să formeze noul guvern.

Indiferent însă de formația care va prelua conducerea țării, belgienii așteaptă de la ea rezolvarea problemelor reportate ani de-a rîndul de la un cabinet la altul, și în primul rînd acelea ale redresării economice și ale realizării unei depline egalități între cele două comunități din țară. Viitorul guvern va reuși să se mențină numai în măsura în care va înfăptui aceste deziderate de importanță vitală pentru soarta Belgiei.

Ion D. GOIA

Lunile de coșmar trăite pe frontul din Vietnamul de sud iată-le însemnate nu numai pe casca, ci și pe chipul acestui tînăr militar american. Singurul gînd care pare să-l frămînte: oare va scăpa din această grozăvie?

ceasul al 12-lea?

corespondență specială din Londra

În prezent, britanicii primesc o aspră lecție din partea conducătorilor Fondului Monetar Internațional care procedează asemeni Angliei în trecut atunci cînd o țară sărăcă solicita un sprijin financiar. Ministrul de finanțe, Roy Jenkins, lucrînd la noile impozite, la controlul salariilor și alte măsuri pe plan financiar anunțate la 19 martie, a refuzat pînă atunci să dea cea mai mică informație asupra lor. Faptul n-a împiedicat însă ca membrii misiunii Fondului Monetar Internațional — un american, un australian, un olandez și un englez — să urmărească atent ce se petrece la Ministerul de Finanțe; ceea ce a făcut ca un membru al Camerei Comunelor să exclame: «Nu este oare extrem de revoltător faptul că străinii cunosc detaliat situația, iar Camera Comunelor urmează abia să o afle?» Un alt parlamentar a cerut să i se răspundă de ce există informații potrivit cărora Washingtonul ar cunoaște întregul program financiar britanic care a fost prezentat misiunii F.M.I. În răspunsul său, evaziv, ministrul de finanțe a recunoscut că misiunea Fondului Monetar Internațional a venit să urmărească dacă promisiunile făcute de guvern cu prilejul acordării creditelor pentru apărarea lirei sînt îndeplinite.

Acesta este numai un aspect al unei stări de lucruri declanșate mai demult, în 1964, cînd laburiștii au venit la putere. Povestea a început cu vizita ministrului de finanțe american, Fowler, care cerea o înghețare a salariilor. De atunci s-au exercitat multe presiuni pe această linie. Într-un articol de fond ziarul londonez «Times» arăta nu demult că, în schimbul sprijinirii politicii americane în Vietnam, S.U.A. au susținut lira sterlină. Faptele confirmă această asertiune; cînd a avut loc accidentul de la Thule, de pildă, ministrul britanic al apărării, Healey, a refuzat să adopte măsuri pentru a opri zborul avioanelor cu încărcătură nucleară deasupra teritoriului englez, în ciuda faptului că alte state europene studiază tocmai oportunitatea unor noi măsuri de securitate, a revizuirii pactului N.A.T.O. De altfel, guvernul britanic socotește că pactul nu trebuie modificat.

În vederea noilor măsuri financiare, Washingtonul exercită acum alte presiuni. Dar ministrul de finanțe, Jenkins, prezentînd o serie de măsuri «de austeritate», întîmpină o serioasă opoziție în parlament, căci există toate premisele unei reduceri în continuare a nivelului de trai al maselor, și așa destul de scăzut datorită creșterii curbei prețurilor și impozitelor.

Pe de altă parte cercurile patronale vor mai multă libertate în acțiunile lor, ceea ce le determină să-și îndrepte privirile spre sprijinitorul dintotdeauna — Statele Unite ale Americii. Întrebarea care se pune, atît mișcării laburiste cît și poporului englez, este dacă în acest moment — am putea spune ceasul al 12-lea — nu trebuie începută o nouă luptă, pentru o independență reală. Sindicatele, desigur, nu vor accepta măsuri care, promovînd o înghețare a salariilor, se vor vădi a fi îndreptate împotriva intereselor muncitorilor. Faptul este sigur, mai ales în urma alegerii, în unele posturi de conducere, a unor militanți de stînga. De asemeni, în rîndurile laburiștilor, pe lîngă apatia și deziluzia care pot fi observate, se face simțită totodată și căutarea unei noi politici.

Gordon SCHAFFER

Cu tradiționala «valiză a bugetului» ministrul de finanțe al Marii Britanii, Roy Jenkins, a adus în fața Camerei Comunelor, la 19 martie, un adevărat pachet de măsuri de austeritate și impozite, considerate ca fără precedent în timp de pace — cum sublinia presa britanică.

budapesta — cosmetică de primăvară

Și în această primăvară — a 23-a de la eliberarea Ungariei — Budapesta, cu frumusețile ei vechi și noi, se află în atenția edililor săi mereu preocupați — cum spun ziariștii — de «cosmetica orașului».

În timp ce zecile de milioane de forinți alocate de stat se transformă pe șantierele noilor construcții în cartiere de locuințe, hoteluri, obiective cultural-sportive, o armată de arhitecți, tehnicieni, artiști plastici și meșteri iscusiți în construcții speciale desfășoară o vastă acțiune de ocrotire,

CRONICA DE TREI SECUNDE

VANITATE (I)

Așa cum propusesem — mai mult în glumă — în coloanele acestei rubrici (v. «Flacăra» din 17 februarie 1968), ordinatoarele vor trece în curînd de la meciurile electronice de box la realizarea unor războaie electronico-fictive. Revista franceză «Paris-Match» anunță că Hanibal va fi opus lui Carol cel Mare, Cezar — generalului napoleonian Murat, Alexandru Macedon va lupta cu teribilul Genghis-han. Sînt încîntat că această idee, o idee omenească, va fi preluată de mașini — deși eu ziceam ca marele Cezar să-l înfrunte pe Alcibiade, dar ce contează nuanța și istoria cînd orgoliul ți-e atît de satisfăcut? Nu cred că aș fi prea vanitos dacă aș sugera să se dea atenție și altei idei din acea «Cronică de trei secunde»: războaiele prin ordinatoare să fie singurele războaie care se vor mai purta pe planeta noastră, eliberîndu-se astfel o imensă energie belicoasă pentru alte scopuri. Cu alte cuvinte, armata generalului Westmoreland să fie opusă — eventual — celei a lui Soliman Magnificul, într-un meci fictiv care ar permite încetarea unui război real îngrozitor. Ce s-ar întîmpla? La Khe Sanh ar crește flori, rîul Parfumului și-ar regăsi numele și generalul american, blîndu-și liniștit cafeaua de dimineață, ar fi informat că aseară trupele sultanului i-au întins o ambuscadă în care ordinatorul nu a putut calcula decît patru marinari răniți superficial... Oh, les beaux jours! — cum ar zice dramaturgul pesimist de la Paris.

VANITATE (II)

S-ar putea să nu fiu ridicol în utopiile mele. Oamenii au devenit nemaipomeniți de serioși cu glumele ordinatoarelor. Fiindcă a pierdut meciul decisiv cu Rocky Marciano — «prin k.o. în repriza a 13-a», precizează mașina NCR 315 — fostul campion mondial Jack Dempsey, om la 73 de ani, încărcat de o glorie nepieritoare, a fost revocat de la arbitrarea unui meci în Japonia care i-ar fi adus 10 000 de dolari. «Aici nu vrem învinși» — scria categoric în telegrama care-l «invita» să rămînă acasă la el, în New York. Lipsa de umor e stupefiantă, dar eu oferă o șansă propunerii noastre. Căci — dacă nu mai glumim cu mașinile electronice, dacă verdictele lor capătă o asemenea gravitate, anulînd orice simț al umorului — de ce o victorie strălucită și indiscutabilă asupra lui Soliman Magnificul n-ar fi de preferat complicațiilor interminabile și fără ieșire din jurul Saigonului?

Radu COSAȘU

Cea de-a 20-a ediție a Tîrgului internațional de artizanat a reunit la München peste 3 200 firme din 44 țări. Țara noastră a fost reprezentată de firmele «Cartimex» și «Tehnoforestexport». În afara exponatelor prezentate — covoare naționale lucrate de mînă, împletituri din pai, răchită și papură, fețe de masă, ștergare, garnituri de mobilă cu elemente decorative inspirate din arta populară românească — un punct de atracție pentru vizitatori l-a constituit și colțul organizat de Oficiul național de turism.

Fotografie de Tr. PROSAN

renovare și conservare a bijuteriilor urbanistice budapestane.

Bătrînul metro, intrat de mult în anecdotica propriilor săi pasageri, este supus unui tratament de întinerire, chiar dacă în curînd gloria lui va apune definitiv o dată cu lansarea în subteran a noului metro.

Magazinele cu tradiție din inima orașului, mai ales cele de pe Vaci utca, se află cu ajutorul decoratorilor la ora marilor schimbări la față, etalînd tot noul primăverii în vitrinele lor elegante.

Una dintre cele mai populare acțiuni este însă cosmetica... podurilor atît de îndrăgite de budapestani. Cele opt mari artere metalice suspendate care asigură legătura vitală, de zi și de noapte, peste Dunăre, între Pesta și înălțimile Budei, sînt obiectul unui sistem de întreținere patronat de serviciul de circulație în colaborare cu organele căilor ferate. Meșterii și specialiștii controlează fiecare părticică a fiecărui pod, întocmesc «fișe de sănătate», recomandă intervenții urgente, execută măsurători privind gradul de dilatare a podurilor și rezistența pilonilor de susținere. Podurile au în general o viață lungă. Dar pentru asigurarea longevității acestora gospodarii capitalei cheltuiesc în fiecare an cîteva milioane de forinți.

Grijile edililor nu se rezumă însă la tratamentul permanent al punților de oțel. Dincolo de Dunăre, masivul de dolomit (colina Gellert), oricît de zdravăn pare la prima vedere, are și el nevoie de ajutorul omului. Vechiul bastion de apărare, cu castelul și Biserica Încoronării, cu monumentele și hotelurile lui, cu vilele cochete și cu spațiile verzi atît de solicitate de turiștii străini și de budapestanii ce-și petrec acolo week-end-ul suferă de bătrînețe avansată, deși își păstrează neștirbit pitorescul. Ceea ce în urmă cu milioane de ani era un vulcan la țărmul unei mări interioare, nu mai este astăzi decît un munticel sfărîmicios care, pentru a rezista intemperiilor și a învinge «caria vremii», are nevoie de o cosmetică anuală în valoare de un milion de forinți. De două ori pe an, «muntele» de 235 de metri este ciocănit și controlat: fiecare crăpătură este mai întîi marcată și apoi plombată cu beton de către specialiști. Conducătorul «echipei de salvare» este Jószef Graf, un constructor experimentat, care se îndeletnicește cu această treabă nobilă de aproape 30 de ani. «Am făcut atîtea plombe la Gellert, glumește el acum, încît am impresia că în curînd voi pierde «plinea» asta, pentru că porțiuni întregi ale colinei sînt deja înlocuite cu stîncă artificială»...

B. DICU

marginalii

Scotland Yardul a hotărît să ia parte mai activ la demonstrațiile pentru pace din Anglia. Nu numai în rîndurile polițiștilor care activează cu mijloace contondente, ci chiar și în rîndurile manifestanților. Au fost constituite echipe speciale de detectivi care și-au lăsat părul să crească și nu s-au ras de săptămîni pentru a fi luați drept beatnici protestatari. Ce vor face în plus, în comparație cu demonstranții adevărați? «Vor avea un prilej inegalabil — scrie «Daily Mirror» — de a nota și identifica pentru viitoare referințe pe mulți dintre străinii jenanți din mijlocul nostru».

De fapt ziarul se referă numai la străini pentru a nu stîrni protestul cetățenilor britanici față de asemenea încălcări ale drepturilor lor cetățenești. Va fi de altfel greu de aflat cine a fost notat și cine nu. Dar dacă cumva știri din Anglia vor relata că la unele acțiuni de protest manifestanții au bătut pe unii beatnici din mijlocul lor, să știți că este vorba de agenți ai Scotland Yardului,demascați. «Demonstranții vor fi necruțători în asemenea cazuri», scrie «Mirror». Nu ar fi exclus ca această dezvoltare a activității Scotland Yardului să determine pe toți beatnicii Angliei să se tundă și să se radă pentru a nu fi nevoiți să plătească oalele sparte de agenții poliției.

*

Henry Phiel din infanteria marină a Statelor Unite se află imobilizat la faimoasa bază de la Khe Sanh (Vietnamul de sud), sub focul aproape continuu al forțelor patriotice. Înainte însă de a pleca din Statele Unite el a fost prins încălcînd legile circulației și i s-au făcut acte de dare în judecată. Nu demult a primit la Khe Sanh sentința care-l obligă la o amendă de 30 de dolari. Henry Phiel a refuzat să plătească. El a întrebat: «De ce nu mă extrădați acum? Vreau să fiu judecat pentru refuz de plată».

Avem convingerea că dacă Phiel ar fi știut ce-l așteaptă, înainte de a pleca din Statele Unite ar fi spart cel puțin o bancă.

*

Și fiindcă a venit vorba de bancă, unele ziare engleze și americane afirmă că cererea de aur ar fi scăzut de mult la bursa din Paris dacă nu ar exista cumpărători secreți care prin cantitatea achiziționată demonstrează că urmăresc în primul rînd scopuri politice — devalorizarea dolarului și lirei — și nu pur speculative. Într-o zi, afirmă una dintre aceste relatări, cu puțin înainte ca tranzacțiile să se încheie într-o atmosferă calmă și la un nivel scăzut, a apărut «un misterios cumpărător care a achiziționat 36 tone de aur». Negociatorii ceilalți s-au repezit și ei să cumpere. Cine era cumpărătorul? Cercuri financiare americane acuză Banca Franței, dar sursele franceze au ridiculizat afirmația declarînd că «panica creată de consecințele politicii valutare americane greșite provoacă nu numai zguduiri la bursă dar și halucinații».

Nicolae URECHE

EXTERNE

ALEGERI ITALIENE

de Silviu BRUCAN

Alegerile legislative, care urmează să aibă loc curînd în Italia, prezintă un interes deosebit atît sub aspectul verificării raportului de forțe dintre partidele politice cît și prin implicațiile lor externe, în actualul context european.

Este știut că după alegerile de acum cinci ani — 28 aprilie 1963 — s-a constituit așa-numita guvernare de centru-stînga, la care au participat partidul democrat-creștin, partidul socialist unificat și cel republican. Este o coaliție care — după expresia folosită de «Corriere della sera» — are meritul «de a fi distrus echilibrul vechi fără a fi instaurat unul nou». Ziarul constată fără regrete vizibile că o mare parte din programul anunțat de coaliție «rămîne încă a fi realizată», ceea ce este adevărat în special în privința promisiunilor cu caracter social. Această performanță este bineînțeles apreciată de presa burgheză care evidențiază elogios «prudența și moderația» guvernării care are în frunte pe premierul Aldo Moro și faptul că «teoria de centru-stînga s-a adaptat practicii». Prin «teorie» se înțelege aici programul sau platforma coaliției, așa încît nu este greu pentru cititorul avertizat să descifreze motivul acestor laude binemeritate; capitolul reformelor sociale este acela care a fost amputat în procesul «adaptării teoriei la practică». Momentul critic a avut loc în iulie 1964, cînd Nenni, liderul socialist, a făcut un compromis politic în urma căruia coaliția a devenit mai mult de centru decît de stînga. Compromisul a fost determinat de presiunea aripii de dreapta democrat-creștine care a șantajat cu spargerea majorității, precum și de amenințarea voalată a unei lovituri de stat, din partea generalului De Lorenzo, ale cărei dedesubturi și fire au rămas nelămurite pînă astăzi.

Italia se afla atunci în mijlocul unei grave recesiuni economice care își găsea expresia în stagnarea afacerilor, inflație și șomaj. Ea s-a încheiat la sfîrșitul lui 1965 și de atunci înviorarea afacerilor a atins un ritm care a făcut ca în 1967 Italia să fie singura țară din Europa occidentală care a înregistrat o creștere a producției industriale cu peste 8% și a producției agricole cu 2,5-3%. Guvernul Moro a aplicat cu succes o serie de măsuri deflaționiste, urmate la momentul oportun de mijloace eficiente de impulsionare a afacerilor: investiții bugetare, înlesnirea creditelor bancare etc. Șomajul a scăzut în mod sensibil, așa încît coaliția guvernamentală se prezintă în fața alegătorilor într-o conjunctură economică relativ favorabilă. În plus, în ultimele săptămîni guvernul a trecut în grabă prin parlament o serie de legi favorabile unor categorii diferite de votanți, legi care după aprecierea ziarelor italiene «fixează cheltuieli fără a asigura acoperirea lor financiară». Este desigur o metodă care poate aduce voturi, dar și deficite bugetare. Ziarul parizian «Le Monde» se arată sceptic în privința eficacității acestei metode cînd scrie: «Demagogia a tras magnifice focuri de artificii fără ca recunoștința interesaților să fie asigurată prin aceasta». Explicația, care nu-i lipsită de ironie, atribuie aceasta faptului că nici meritele, nici defectele legislaturii nu rețin atenția italienilor. Poate tocmai pentru a înfrînge indiferența publicului s-a gîndit partidul republican să ofere includerea pe lista sa de candidați a stelei de cinema Sophia Loren. Același ziar constată că «o falie largă se desenează incontestabil între mica castă care exercită de aproape sau de departe puterea la Roma și masa cetățenilor».

Această falie a apărut în special în legătură cu atitudinea față de războiul din Vietnam. Protestele și demonstrațiile de masă din Roma, Milano, Torino, Napoli și alte orașe italiene au cerut cu energie ca guvernul italian să condamne agresiunea americană și să ia poziție pentru încetarea ei. Mișcările studențești, care au mers pînă la ocuparea îndelungată a Universității din Roma, au depășit caracterul unui protest de conjunctură, dobîndind semnificația unei acțiuni cu un larg și profund sens social-politic. «Stînga — scrie «Il Tempo» — este după toate dovezile în prima linie a acestei acțiuni».

Partidul comunist italian reprezintă într-adevăr principala forță politică de opoziție. Numărînd peste un milion și jumătate de membri, partidul a obținut circa 8 milioane de voturi la ultimele alegeri. Din informațiile apărute în presă rezultă că partidul efectuează în prezent o largă reînnoire a candidaților săi, recurgînd pe de o parte la noi forțe comuniste cu experiență în bătălii politice, iar pe de altă parte propunînd candidatura unor personalități politice independente, cu orientare de stînga, oameni de cultură și de știință, socialiști și catolici care au participat alături de comuniști în diferite activități progresiste.

Problemele politicii externe se află în centrul bătăliei electorale. Deși în ultima vreme s-a remarcat o oarecare încercare de a marca o poziție atlantică mai puțin rigidă ca în trecut, ceea ce presa numește «linia Fanfani», politica externă a Italiei rămîne definită în toate proclamațiile oficiale ca «fidelă pactului nord-atlantic și alianței cu Statele Unite». De mai multe luni se desfășoară în Italia o vie dezbatere în legătură cu apartenența viitoare la N.A.T.O. Poziției oficiale care declară apartenența la N.A.T.O. ca un «fapt intangibil» i se opun cercuri tot mai numeroase care cer o largă discuție în legătură cu hotărîrea care trebuie luată în 1969, de a prelungi sau nu participarea Italiei la pactul nord-atlantic. Directorul ziarului socialist «Avanti», Arfe, a declarat: «Poziția noastră implică posibilitatea revizuirii pactului», iar liderul socialist De Martino a spus că «există premise obiective pentru a începe o discuție despre revizuirea N.A.T.O. și pentru schimbarea alianței dintr-una militară într-una politică». Chiar și revista creștin-democrată «Politica» a organizat o discuție pe tema «Ce este de făcut cu N.A.T.O.». În acest fel, încercarea ortodocșilor atlantici de a înăbuși discuția a eșuat.

De asemeni nu trebuie uitat că apariția în ultimii ani a documentelor papale «Pacem in Terris» și «Populorum Progresio» a avut drept rezultat antrenarea maselor largi de catolici la dezbaterea problemelor păcii și războiului și altor probleme internaționale arzătoare.

Evident, tactica celor trei partide guvernamentale rezidă în efortul de a acredita în mase ideea că formula centru-stînga este singura viabilă și realistă în situația actuală și că numai ea poate furniza Italiei o majoritate și o guvernare stabilă. Partidele opoziției de stînga și în primul rînd P.C.I. susțin că printr-un vot masiv de sprijin în favoarea lor, poporul italian poate obține o deplasare politică spre stînga, prin făurirea unei noi majorități, mai populare, care să impună o politică social-economică în folosul maselor muncitoare și o orientare externă conformă intereselor păcii și democrației.

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Scînteii 1, Sectorul 1 Căsuța poștală 4112, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii".

PREȚUL REVISTEI: 2 LEI 41 505

32 40 48

Asta-i vestea, draga mea !

„FLACĂRA“

APARE ÎN CURÎND ÎN HAINĂ NOUĂ!